Jú^{1} chú^{32} quioh^{21} Jesús tsá^{2} ɨn^{3} Cristo

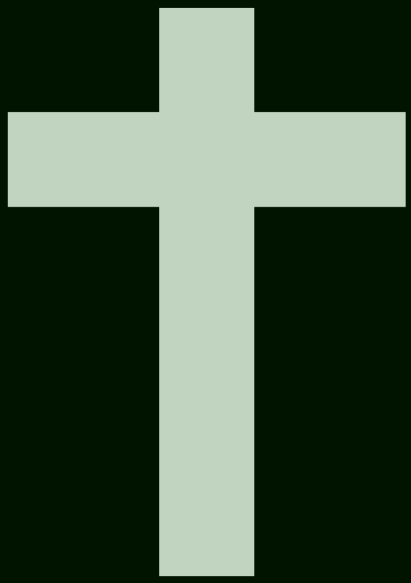

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

Jú[1] chú[32] quioh[21] Jesús tsá[2] lɨn[3] Cristo

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c

Contents

MATEO 1
MARCOS 69
LUCAS 112
JUAN 184
LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES 239
ROMANOS 305
1 CORINTIOS 335
2 CORINTIOS 365
GÁLATAS 384
EFESIOS 395
FILIPENSES 405
COLOSENSES 413
1 TESALONICENSES . . .420
2 TESALONICENSES . . .426
1 TIMOTEO 429
2 TIMOTEO 437
TITO 443
FILEMÓN 447
HEBREOS 449
SANTIAGO 471
1 PEDRO 479
2 PEDRO 488
1 JUAN 493
2 JUAN 501
3 JUAN 502
JUDAS 504
APOCALIPSIS 507

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Má²téh³

Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Lucas 3:23-38)

1 Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmáɨ² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

2 Há²bran²¹ hí³ jmí¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lɨn³ jméi² Jacob, tsá² lɨn³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jɨ³ tsá¹ raɨnh²¹ ní² siáh³.

3 Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hí³ lɨn³ jméi² Esrom tsá² lɨn³ jméi² Aram.

4 Aram hí³ lɨn³ jméi² Aminadab tsá² lɨn³ jméi² Naasón, tsá² lɨn³ siáh³ jméi² Salmón.

5 Salmón hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hi³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lɨn³ jméi² Isaí.

6 Isaí hí³ lɨn³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mɨ³ tsá² jmí¹ ñí²cuo² Urías lɨn³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

7 Salomón hí³ lɨn³ jméi² Roboam tsá² lɨn³ hí³ jméi² Abías, hi³ hí³ né³ lɨn³ jméi² Asa.

8 Jáun² Asa hí³ né³ lɨn³ jméi² Josafat tsá² lɨn³ jméi² Joram, tsá² lɨn³ hí³ jméi² Uzías.

9 Jáun² Uzías lɨn³ jméi² Jotam tsá² lɨn³ jméi² Acaz, Acaz hí³ né³ lɨn³ jméi² Ezequías.

10 Jáun² Ezequías lɨn³ jméi² Manasés tsá² lɨn³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lɨn³ jméi² Josías.

11 Hi³ jáun² Josías lɨn³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ raɨnh²¹, jmáɨ¹ hi³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hi³ tson³ tɨ³ hué³² Babilonia.

12 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³lɨ³zian² Salatiel jon², tsá² lɨn³ hí³ jméi² Zorobabel.

13 Jáun² Zorobabel lɨn³ jméi² Abiud tsá² lɨn³ hí³ jméi² Eliaquim, tsá² lɨn³ jméi² Azor.

14 Hi³ Azor hí³ né³ lɨn³ jméi² Sadoc tsá² lɨn³ jméi² Aquim, tsá² lɨn³ hí³ jméi² Eliud.

15 Jáun² Eliud lɨn³ jméi² Eleazar tsá² lɨn³ hí³ jméi² Matán, tsá² lɨn³ jméi² Jacob.

16 Jáun² né³, Jacob lɨn³ jméi² Sé³² ñí²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lɨn³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lɨn³ Cristo.

17 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ quia³quiún³ nió³ jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tɨ³ jmáɨ¹ hi³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hi³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³huén² tsá² Israel hi³ ja³taunh²¹ hi³ tson³ tɨ³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú², hi³ cónh³í¹ quia³quiún³ nió³ jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tɨ³ jmí¹ ca³lɨ³zian² jáun² Cristo.

Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo
(Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)

18 La³ lá² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³lɨ³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmí¹ má²ná¹lí³ jáɨ¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tɨ³la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³lɨ³ lin¹ Má²réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ lɨ³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

19 Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hí³ jáɨ¹³ quionh³ né³, ca³lɨ³hnió³ tsunh³ jáɨ¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñi³², quí¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³.

20 Tɨ³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² juɨ³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú^{2} Sé^{32}, tsá^{2} jón^{2}zíh^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, ha^{3} lí^{2} jmú^{2} juénh^{2} nú^{2} hi^{3} hen^{13} nú^{2} Má^{2}réi^{3} hi^{3} lín^{13} ñí^{2}cuoh^{2} nú^{2}, quí^{1} dáin^{2} hi^{3} quian^{2} tsú^{2} ca^{3}can^{3} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1}.

21 Hi^{3} jáun^{2} ní^{1} má^{1}ca^{3}li^{3}zian^{2} dáin^{2} hí^{3}, hniáuh^{32} teh^{1} nú^{2} Jesús. La^{3} ní^{2} bíh^{1} li^{3} jmái^{2} tsú^{2}, quí^{1}hliá^{2} lión^{32} tsú^{2} tsá^{2} joh^{1} hi^{3} ca^{3}ti^{21} tso^{3}.

22 La^{3} ní^{2} bíh^{1} ca^{3}li^{3} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}li^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} Juo^{13} dí^{2} cun^{3}quionh^{3} jan^{2} *ti^{32} jë^{1} Dió^{32}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

23 Jan^{2} tsá^{1}mái^{13}, tsá^{2} tiá^{2} hin^{2} má^{2}ca^{3}cáuh^{32}, can^{3} jon^{2},
hi^{3} jáun^{2} ní^{1} má^{1}ca^{3}li^{3}zian^{2} dáin^{2} hí^{3},
li^{3} jmái^{2} Emanuel,
(hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} “Dió^{32} zenh^{2} quiúnh^{1} jnoh^{1}”).

24 Jmí^{1} ñi^{21} jáun^{2} hi^{3} rá^{2}cuóun^{1} Sé^{32}, ca^{3}jmú^{3} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lí^{2}juáh^{3} jáun^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}hen^{3} Má^{2}réi^{3} hi^{3} lí^{13} ñí^{2}cuo^{2}.

25 Ti^{3}la^{3} cun^{3} tiá^{2} ca^{3}tiánh^{3} bíh^{1} tsú^{2} cu^{3}tsa^{32} ta^{3} ñeh^{2} bí^{1} hi^{3} li^{3}zian^{2} jon^{2}; jáun^{2} Sé^{32} né^{3} ca^{3}teh^{3} Jesús dáin^{2} hí^{3}.

2

Tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmí^{1} tsí^{3} tsá^{2}jien^{3} Jesús

1 Jáun^{2} né^{3}, Jesús hí^{3} ca^{3}li^{3}zian^{2} já^{1} juú^{2} Belén, hué^{13} Judea, jmái^{1} hi^{3} jmí^{1} cuá^{1}lín^{3} Herodes re^{21} hué^{32} jáun^{2}. Jmí^{1} lí^{1}cáin^{2} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}cha^{3}táunh^{1} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} já^{1} juú^{2} Jerusalén, tsá^{2} já^{2}taunh^{21} ti^{3} jui^{32} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2}, tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmí^{1} tsí^{3} hi^{3} chú^{2} ñih^{23} chí^{1}jmai^{21}.

2 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngái^{3}:

—¿Ha^{3} jinh^{1} rón^{32} Tsá^{2} má^{2}ca^{3}li^{3}zian^{2}, Tsá^{2} lín^{3} Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} *judíos? Quí^{1} ti^{3} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2} má^{2}ca^{3}neh^{21} jnoh^{1} chí^{1}jmai^{21} hi^{3} ca^{3}tin^{1} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} jau^{3} jnoh^{1} ñí^{1} lá^{2} hi^{3} ja^{3}ma^{3}tsú^{1} ma^{3}jonh^{21} jnoh^{1} tsú^{2}.

3 Jmí^{1} ca^{3}li^{3} ñi^{32} re^{21} Herodes jái^{13} ní^{2} né^{3}, ca^{3}la^{3} lí^{1} tiá^{2} ñi^{32} he^{3} jmu^{3} bíh^{1} li^{3}, ji^{3} la^{3}jín^{32} tsá^{2} zian^{2} já^{1} juú^{2} Jerusalén ní^{2} siáh^{3}.

4 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}teh^{3} re^{21} hí^{3} la^{3}jín^{32} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} mi^{3}jmú^{3} ji^{3} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} ti^{32} liei^{21} ní^{2}, jáun^{2} ca^{3}ngáih^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3} ha^{3} jinh^{1} ca^{3}ti^{21} hi^{3} li^{3}zian^{2} Tsá^{2} lín^{13} Cristo.

5 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Já^{1} juú^{2} Belén hín^{13} ti^{3} hué^{13} Judea bíh^{1} li^{3}zian^{2}; quí^{1} jan^{2} hla^{1} *ti^{32} jë^{1} Dió^{32} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

6 Hnú^{2} juú^{2} Belén hín^{13} ti^{3} hué^{13} Judá,
tiá^{2} huen^{3} yáh^{3} hnú^{2} ja^{1} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21} hué^{32} ní^{2};
quí^{1} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} bíh^{1} cua^{3}hain^{32} jan^{2} Tsá^{2} chín^{1},
Tsá^{2} jmu^{3} hua^{3}hí^{13} tsá^{2} *Israel tionh^{2} jo^{3}uón^{32} jná^{13}.

7 Jáun^{2} ta^{3}máih^{3} bíh^{1} ca^{3}teh^{3} Herodes tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmí^{1} tsí^{3} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáih^{3} dí^{2} hi^{3} hín^{2} jmáih^{1} ti^{3}tsóh^{3} ca^{3}jnia^{3} chí^{1}jmai^{21} jáun^{2}.

8 Jáun^{2} ca^{3}zen^{3} dí^{2} tsú^{2} ti^{3} já^{1} juú^{2} Belén hi^{3} ca^{3}záih^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—Cuá^{2}táunh^{1} náh^{2} ñí^{1} zio^{1}, hi^{3} cuá^{2}hniah^{32} náh^{2} re^{2} lín^{32} dáin^{2} hí^{3}; hi^{3} jáun^{2} ní^{1} má^{1}ca^{3}chanh^{21} náh^{2}, ñá^{2}juah^{21} náh^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}bí^{1} jná^{13} siáh^{3} uá^{2}jai^{32} ñe^{1} hi^{3} ñí^{1}ma^{3}tsú^{1} ma^{3}jonh^{21}.

9 Jmí^{1} má^{2}lí^{2}zéih^{32} jáun^{2} re^{21} tsá^{2} hí^{3} jái^{13} ní^{2} né^{3}, ja^{3}taunh^{21} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} jui^{32} hi^{3} tiáunh^{1}; hi^{3} jáun^{2} chí^{1}jmai^{21} hi^{3} ca^{3}jíe^{3} tsú^{2} jáun^{2} ti^{3} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2} cuá^{1}tsau^{32} chí^{1}ján^{3} ta^{3} ñí^{1} tsú^{2} ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmái^{1} hi^{3} ca^{3}hái^{32} tie^{3} tá^{2}chi^{21} ñí^{1} rón^{21} dáin^{2}.

10 Hi^{3} jáun^{2} jmí^{1} ca^{3}jíe^{3} tsá^{2} quia^{3}lín^{3} hí^{3} jmí^{1} tsí^{3} hi^{3} má^{2}he^{2} tie^{3}, jáun^{2} jlánh^{1} ca^{3}li^{3} hiún^{2} lín^{32} tsí^{3};

11 hi^{3} jáun^{2} jmí^{1} taunh^{21} tsú^{2} jáun^{2} ñéih^{3} né^{3}, ca^{3}jíen^{32} dáin^{2} quionh^{3} Má^{2}réi^{3} mí^{1}ziú^{13}. Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}di^{3}jñí^{32} dí^{2} tiáunh^{1} hi^{3} ca^{3}ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} dáin^{2} hí^{3}. Jmí^{1} li^{21} jáun^{2} ca^{3}nia^{3} tsú^{2} cuó^{2} quioh^{21}, hi^{3} ca^{3}huéh^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, ziún^{2}, ji^{3} no^{1} hi^{3} lí^{3}

quionh³ há² má²ró³² jmáɨ² mirra nɨ́² siáh³, hi³ lɨ́¹ ca³cuéh³ dí² dáɨn².
12 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² jáun² juɨ³² qui³ ziú³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsa³tánh¹ tɨ³ juɨ³² ñí¹ cuá³ Herodes, hi³ jáun² juɨ³² siáh³ bíh¹ ja³tanh²¹ tsú² cú²jueh³² tɨ³ juú²co¹.

Jmɨ́¹ ca³cuóun³ tsú² tɨ³ hué³² Egipto

13 Jmɨ́¹ má²já²tanh²¹ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³ né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² Sé³² juɨ³² qui³ ziú³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Náu², jan³² dáɨn² nɨ́² quionh³ mí¹ziú¹³, cuóun³ tɨ³ hué³² Egipto, ca³la³ ñí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ hi³ cuá¹han² nú² siáh³ hué³² jáun²; quí¹ né³bí¹ ja³hniah² Herodes dáɨn² hi³ jngɨh³.
14 Jmɨ́¹jáun² ca³náu² Sé³² hi³ ca³jan³ dáɨn² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ ja³taunh²¹ ta³ já¹niéi² tɨ³ hué³² Egipto;
15 jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tiánh³ tsú² ca³la³ tɨ³ ñí¹ jun¹ Herodes. La³ nɨ́² ca³lɨ³ hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Juo¹³ dí² jmɨ́¹tin² cun³quionh³ jan² hla¹ tɨ³² jë¹ Dió³²: "Tɨ³ hué³² Egipto bíh¹ ca³teh³ jná¹³ Jón³²".

Herodes jmu² héih³² hi³ jngɨh³ tsú² tsá¹míh¹

16 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Herodes hi³ tsá² quia³lín³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³ lɨ́¹ má²lɨ́²cáuh³² cú²nga¹ bíh¹, jáun² ca³míh³ lɨ́n³² tsɨ́³ tsú²; hi³ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ ma³tsan² tsú² la³jɨ́n³² tsá¹míh¹ tsá² jmɨ́¹ má²tiáunh¹ tun³ mieh² tɨ³ la³ hué³² jmɨ́¹ zian² já¹ juú² Belén jɨ³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² nɨ́², la³ cun³ tí³ jmáɨ¹ hi³ ca³hɨ́e³ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³.
17 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Jeremías tɨ³² jë¹ Dió³²:
18 Ñí¹ja²¹ cáun² mah¹ tɨ³ juú² Ramá,
hi³ ñí¹ho¹ lɨ́n²¹ tsú² hi³ hú¹ quí² hú¹ jngɨh³² tsɨ́³;
Raquel bíh¹ hí³ tsá² cuá¹ho² hi³ ca³tɨn¹ jón²zɨ́h¹.
Cun³ tiá² ca³lɨ³hnió³ bíh¹ tsú² hi³ niau²¹ re² tsɨ́³,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² cá²tsan³ jón²zɨ́h¹.
19 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ má²jún¹ jáun² Herodes ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³² Sé³² juɨ³² qui³ ziú³ tá¹la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
20 —Náu², jon¹ dáɨn² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ cuánh² tɨ³ hué³² Israel, quí¹ má²cá²tsan³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ hnió³ jngɨh³ dáɨn².
21 Jáun² Sé³² ca³náu² hi³ ca³jón³² dáɨn² la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ jaunh³ tɨ³ hué³² Israel.
22 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² Sé³² hi³ Arquelao má²cuá¹ho² siáh³ ta²¹ tɨ³ Judea cha¹³ hla¹ Herodes jméi², jáun² ca³lɨ³ cóh³² tsú² hi³ tsánh³² tɨ³ jáun²; tɨ³la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²héi³ tsú² jáun² héih³² juɨ³² qui³ ziú³ né³, jaunh³ bíh¹ tɨ³ hué¹³ Galilea.
23 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ tsú² hué³² jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ñí¹cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ nɨ́² ca³lɨ³ hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² hi³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá² Nazaret.

3

Juan² tsá² ziau² jmáɨ² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

1 Jmɨ́¹jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmáɨ² tɨ³ hué³² quiéin² lɨ́³ tɨ³ hué¹³ Judea, hi³ hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
2 hi³ juáh³ la³ lá²:
—¡Za¹ náh² jmɨ́¹ honh², quí¹ má²ja³quián³ ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lɨ́n¹³ Re²¹!
3 Hi³ ca³tɨn¹ Juan² nɨ́² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Tɨ³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³
tsáu², hi³ ñí¹juah²¹:
Jmu³ náh² hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ já²¹ Juo¹³
dí²;
jmu³ náh² cáun² juɨ³² cú²tso².
4 Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmɨ́¹ lɨ́³
jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello,
lá² hñéih¹ tsú² jmɨ́¹ lɨ́³ láu², hi³ má³²
quioh²¹ tsú² né³ jmɨ́¹ lɨ́n³ náɨh² la³
má²quionh³ jmɨ́²toh¹ hi³ zia³² ja¹ náɨ².
5 Hi³ jáun² tsá² zian² Jerusalén
jmɨ́¹ ja³táunh¹ hi³ náɨ³² jë¹ tsú², la³
má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea
jɨ³ tsá² zian² hué³² can³² cua³ Jordán
nɨ́² siáh³;
6 hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹lɨ́²ton³
tsú² tso³ quioh²¹, má¹lɨ³² jáun² tɨ́²
ziau² Juan² jmáɨ² cua³ Jordán jáun².
7 Jáun² ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³
cua³taunh²¹ tsá² téh²³ tsú² tsá²
*fariseos jɨ³ tsá² *saduceos, [tsá² tun³
nió³ hɨ́n¹³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos].
Jáun² né³, jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Juan² hi³ juóun³²
lɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ja³to¹ ja³lɨn²³ hi³
nió³ zón³² jmáɨ², jáun² ca³záɨh³ dí²
la³ lá²:
—¡Hnoh² dá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
jáh³ hláɨnh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh²
ca³záɨ³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³
náh² ca³tɨ²¹ uu³mí²tsɨ³² hi³ má²ja³²
má²janh²?
8 Jmu³ náh² lin¹ hi³ tson² má²ca³za²
jmɨ́¹ honh² náh²,
9 ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³
lɨ́¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; quí¹
jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ quɨ́n¹ lá²
yáh³ lɨ́¹³ jmu³ Dió³² hi³ láɨn¹ jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹.
10 Quí¹ má²rá¹lɨ́³ bíh¹ hua³jan²¹
mí¹chí¹ hi³ quiúh³² tsú² la³jɨ́³² hmá²
tiá² máɨ³ chu²¹ háɨ³², hi³ jáun² tsa³toh³
ja¹ sɨ́².
11 Quí¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmáɨ²
hnoh² cun³quionh³ jmɨ́² jma³, cáun²
li²¹ hi³ lin¹ hi³ tson² má²lɨ́²záɨ³² tsú²
jmɨ́¹ tsɨ́³; tɨ³la³ né³bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá²
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³,
quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³
quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³ hí¹juáh³
tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³ má¹con²¹
ná¹ tsú² hi³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsɨ³²
ta³. Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh²
jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ jɨ³
cun³quionh³ sɨ́² nɨ́² siáh³.
12 Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹
quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun²
tsa³cuɨ́³² má¹quɨ³². Chá³² tsú² cu³lɨ²¹
cuú²miih²¹ má²jɨ² jáun² ñéih³ hñu³cuɨ́³
quioh²¹; hi³ jáun² má¹quɨ³² jáun² né³,
tsa³toh³ ja¹ sɨ́² bíh¹, cáun² sɨ́² hi³ tiá²
tón³² jmáɨ¹ yéɨ³².

Jmɨ́¹ cáun³ Jesús jmáɨ²
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

13 Jmɨ́¹jáun² cua³han³ Jesús tɨ³
Galilea, hi³ ca³chó³² can³² cua³ Jordán
ñí¹ jmɨ́¹ dí¹zion² Juan² tsáu² jmáɨ², hi³
nió³ ziau³ Juan² jmáɨ².
14 Tɨ³la³ tiá² jmɨ́¹ hei³² yáh³ Juan²,
hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² Jesús:
—Jná¹³ bíh¹ tɨ³ hniáuh³² zón³² jmáɨ²
hi³ ziau¹³ hnú²; ¿he³ lɨ³ sa³ hnú² bíh¹
tɨ³ ñeih³² ñí¹con² jná¹³?
15 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³:
—Cuɨ́¹ lɨ́¹³ tín² la³ nɨ́² ta³né³²; quí¹
ca³ta¹ bíh¹ dí² jmú¹³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
nió³ Dió³².
Jmɨ́¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hi³
ca³zion³ jmáɨ² Jesús.
16 Jmɨ́¹ cáun³ jáun² Jesús jmáɨ²
né³, cua³han³ chu³ jmáɨ². Jmɨ́¹jáun²
né³ ca³niá³ hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun²
ca³jɨ́en³² tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹
Dió³² hi³ má²cuá¹son² ñí¹ quioh²¹ dí²,
hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáɨ².
17 Jmɨ́¹jáun² ja³ cáun² mah¹ tɨ³
hñu³mɨ³cuú² hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Tsá² nɨ́² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³
lɨ́n³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³²
jná¹³ hi³ ca³tɨn¹.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

1 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³jan³ Jmí²chí³
Chun¹ Jesús tɨ³ hué³² quiéin², hi³ jáun²
ñí¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláɨnh¹
quioh²¹ tsú².
2 Ñí¹ jáun² ca³ma³hɨen²¹ tsú²
tun³ló³² jmáɨ¹ jɨ³ tun³ló³² nie³, jmí¹ lɨ²¹
jáun² né³ lɨ³ ñí¹cuóunh²¹.
3 Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³²
ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon²
Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹
*hí³ cuú²miih²¹.
4 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
"Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³
yáh³ lí¹³ zian² tsá²mɨ³cuóun², quí¹
ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jáɨ¹³ hi³
hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³".
5 Hi³ jáun² tsá² hláɨnh¹ hí³ ca³jau³ tɨ³
Jerusalén juú² hɨen¹, jáun² ca³di³chin³
dí² Jesús tsáɨh³ cuáh³² chín¹,
6 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon²
Dió³², tanh² la³ tɨ³ hué³² ó³² neh²¹;
quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³
hua³hí¹³ hnú²;
hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo²
hmóu³²,
quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú²
cun³quionh³ quín¹.
7 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³:
"Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³²
Juóuh³²".
8 Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ñí¹jau² tsá²
hláɨnh¹ cáun² tsɨ³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³
jáun² ñí¹ jáun² ca³híeh³ dí² Jesús la³jí³²
juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹
tá¹ cáun² hngá¹máh³ jɨ³ la³jí³² hi³ zia³²
quioh²¹ tsá² hí³ ní² siáh³;
9 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hi³ jniá³ ní²
jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hi³ dí¹jñih²¹
hnú² ta³ ñi³² jná¹³, jɨ³ hi³ má¹tsú¹
má¹jauh²¹ nú² jná¹³.
10 Jmí¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá²
hláɨnh¹ la³ lá²:
—Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹ ñí¹
Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Ma³tsú¹
ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹ jí²¹la³
jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹haɨn²¹
nú²".
11 Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláɨnh¹
tɨ³ có³² ñí¹con² Jesús, hi³ jáun²
cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
cua³ma³cón³² Jesús.

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea (Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Jmí¹ ca³náɨ³² Jesús hi³ Juan² tsá²
ziau² jmáɨ² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí²,
jáun² ngah³ dí² tɨ³ hué¹³ Galilea.
13 Tɨ³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú²
já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, quí¹ já¹ juú²
Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³²
hi³ ca³ñí¹cuá², cáun² juú² nio² can³²
jmáɨ² lí¹ ná¹ho³, ñí¹ má²can³² hué¹³
juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí.
14 Hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
15 Tsá² hué³² Zabulón quionh³ tsá²
hué³² Neftalí,
tsá² zian² hué³² nio² hú¹ juɨ³² tɨ³ can³²
jmí²miih²¹,
tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, juɨ³² ñí¹
hia³² hiú²,
la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³
Galilea ñí¹ má²tionh² *tsá²cá²jo²¹,
16 la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh²
ní² ñí¹ já¹niéi² ca³jíe³ cáun² joh¹
zín³ lín³²;
hi³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ñí¹ quian²
heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,
má²ca³táɨn³ cáun² joh¹ hi³ lí³ la³jmí¹ lí³
joh¹ quioh²¹ cáun² jmáɨ¹ hmaɨ²¹
hi³ ca³jniá³² siáh³.
17 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmáɨ¹ jáun²
bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hleh³² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³:
—Za¹ náh² jmí¹ honh², quí¹
má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá²
má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmáɨ²
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngɨ³² Jesús can³² jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ñí¹ jáun² né³ ca³jíen³² gon³ tsá² má²tún² raɨnh²¹, jan² tsá² jmí¹ jmáɨ² Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ jmáɨ² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmáɨ² Tre²¹. Tsá² hí³ jmí¹ líin³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun² jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹ chu³ jmáɨ².

19 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mɨ³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

20 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tɨ³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹ hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

21 Tɨ³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jíen³² siáh³ Jesús cónh³í¹ gon³ tsá² má²tún² raɨnh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³ Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³,

22 hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³quiú² tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³chan³ tsú² siáh³ jméi², hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)

23 Hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tí² cuá¹ngɨ³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo², jɨ³ hi³ jmí¹ jmah²³ siáh³ tsáu² ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ mí¹uí³ hi³ ná¹zian² tsú².

24 Ca³lɨ³ ñi³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³² Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jíin³² tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³, mí¹uí³, hi³ cúh² hi³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹jau² mí¹uí³ tsá¹ lí¹ jún²³ jɨ³ tsá² hma² ní² siáh³. Hi³ jáun² la³jíin³² bíh¹ tsá² hí³ ca³jmah³ Jesús.

25 Hi³ jáun² juóun³² líin³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea, tsá² zian² la³cáun² ñí¹ tioh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² cu³tsa³², tsá² Jerusalén, jɨ³ tsá² hɨn¹³ tɨ³ Judea ní², jɨ³ tsá² zian² tɨ³ jo²¹ cua³ Jordán tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² ní² siáh³.

5

Jáɨ¹³ hi³ ca³ma³ta² Jesús tsɨ³ máh³

1 Jmí¹ ca³jíen³² jáun² Jesús la³jíin³² tsá² hí³ né³, ca³uú³ tsɨ³ máh³ hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ jáun². Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³;

2 hi³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn² tsá² hí³ jáɨ¹³ lá²:

Tsá² lí¹³ zian² re² tɨn²
(Lucas 6:20-23)

3 —Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²ca³lɨ³tsɨn² hi³ tia³mii² jmí²chí³ quioh²¹ ñí¹con² Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².

4 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsí³ tsú².

5 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹juí³, quí¹ hí³ bíh¹ tsa³tiánh² cáun² mɨ³cuú² ñí¹ má²ca³jmú³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³².

6 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hi³ ma³zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ñí¹cuóunh²¹ jɨ³ hi³ hí¹quiéin² tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

7 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² siánh³, quí¹ ja³bí¹ Dió³² já³² siáh³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.

8 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² jɨ² hñu³ tsí³, quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jíen³² Dió³².

9 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ jon².

10 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³

hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² Dió³².

11 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² hnoh² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ quiú² jmɨ́¹ je²³ tsáu², hi³ ca³la³ hi³ hɨ́¹ tsa¹ tsú² hnoh², jɨ³ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ hleh³² tsú² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jú¹ tɨ́¹jáɨ² quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

12 Ma³hiún¹³ náh² honh², tsɨnh¹ náh² jmu³, quí¹ hñu³mɨ³cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ nɨ́² bíh¹ ca³jmúh³² tsú² uá²jaɨ³² tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³lɨ³zian² jmɨ́¹tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

Ñí¹, jɨ³ joh¹ sɨ́² hi³ ca³tɨn¹ hngá¹máh³
(Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35)

13 ”Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ ñí¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³lɨ³ máɨh³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿lánh³ yáh³ rón³² lɨ́¹³ jmóuh³² tsú² hi³ jáun² lɨ³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má²cuɨ́³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

14 ”Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ joh¹ sɨ́² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jáɨ¹³: Cáun² juú² nio² ñí¹ lɨ́³ tsáɨh³ máh³, tiá² lɨ́¹³ yáh³ hính³².

15 Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sɨ́² hi³ jáun² zih³² tɨ³ ñeh² cáun² tsɨ́¹ cuó²; tɨ³la³ ñí¹ ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² taɨn²¹ joh¹ la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñéih³.

16 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jaɨ³², jmu³ náh² hi³ taɨ²¹ joh¹ quián¹³ náh² ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³jɨ́e³ tsáu² la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lɨ́³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 ”Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́n¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³ má¹tauh²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tauh²¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tauh²¹ yáh³ jná¹³ jáɨ¹³ jáun², quí¹ tɨ³ ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹.

18 Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tiá² lɨ́¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² máɨ³ pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹ lɨ́¹³.

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹ lɨ³ua³ cáun² héih³² hi³ rá¹lɨ́³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², hi³ záɨh³² tsú² siáh³ tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lɨ́n³ bíh¹ tsú² jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²tí³² héih³² jáun² né³, jɨ³ hi³ hɨeh³² siáh³ tsá² siánh³ hi³ jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³².

20 Quí¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² tɨ³ jlánh¹ bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá² *fariseos, hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² lɨ́¹³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³².

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² míh²³ tsɨ́³
(Lucas 12:57-59)

21 ”Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² héih³² hi³ lɨ́³ la³ lá²: “Ha³ lɨ́² jngɨh³ tsáu², quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² jngɨh² tsáu² ca³tɨn¹ tá¹tsɨn¹ héih³²”.

22 Tɨ³la³ jná¹³ juah³², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ñí¹con² raɨnh²¹, cun³ tá¹tsɨn¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Nɨ́¹juáh³ tsá² tú² hión³² raɨnh²¹, jáun² ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsɨn¹ tsú² héih³²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² zaɨh³² raɨnh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háɨnh¹³ tsó³² ja¹ sɨ́² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

23 ”Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ñí¹hiú¹³

hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³
má²zenh² nú² ñí¹ jáun² né³ tsau³
honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú²
hi³ hau² nú²,
24 chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³²
ñí¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³
cuá¹jmuh³ nú² hi³ niau²¹ tie³ ja¹
quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má¹jáun²
má²ñeih²¹ hnú² siáh³ ñí¹hiú¹³ hi³
ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jáun².
25 ”Ñí¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú²
ñí¹ta²¹, hi³ jáun² jau³ tsú² hnú² ta³
ñí¹ tsá²tan²¹, ma³ré¹³ náh² jáɨ¹³ tá¹la³
hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ juɨ³²
quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tiá² tsa³jau²
tsú² ta³ ñí¹ tsá² lɨ́n³ jue²¹; quí¹ nɨ́² lɨ́¹
ca³cue³ hnú² jue²¹ hí³ tsá² tú²jáɨ¹³ hi³
tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mí¹ñí².
26 Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun²
lɨ́¹ liáun³ yáh³ hnú², ca³la³ tɨ³ nɨ́¹
má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² jɨ³lɨ³² máh³.

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² juón¹

27 ”Hnoh² má²ca³niéih² hi³ ca³juáh³
tsú² la³ lá²: “Ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ cuó³”.
28 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ lɨ³ua³ jan²
tsá² jɨ́en³² tsá²mɨ³ hi³ hu²¹ hlah³ tsɨ́³,
má²lɨ́²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsɨ́³
quionh³ tsá²mɨ³ hí³.
29 ”Ñɨ¹juáh³ mɨ́¹máh¹ tɨ³ cuá² chu²¹
nú² má²lɨ́²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³,
chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹
uóunh³; quí¹ tɨ³ re² bíh¹ hi³ tsa³hín³
cá² máɨ³ mɨ́¹máh¹ nú² la³ cónh³ bíh¹
hi³ tsa³háɨn³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³².
30 Hi³ nɨ́¹juáh³ cuá² chu²¹ quián¹³
nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² hnú² tso³,
hná¹ cú²jueh³², hi³ jáun² tiáun² ñí¹
uóunh³; quí¹ tɨ³ re² bíh¹ hi³ tsa³háɨ³
cáun² cuonh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³
cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hnió³ tun³ ñí²cuo²
(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

31 ”Ja³bí¹ jáɨ¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu²
la³ cun³ jmɨ́¹tin²: “Lɨ³ua³ jan² tsá²
hnió³ tsáun³ quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo²,
hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ñí²cuo² cáun²
sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²”.
32 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²
hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ tun³ tsá²mɨ³
ñí²cuo² ta³ tiá² lin¹ zia³² jáɨ¹³ he³
tso³ lɨ́²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³,
cun³quionh³ la³ jáun² má²cueh³² tsú²
tsú² jáɨ¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹; hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³
tsá²mɨ³ tsá² má²ca³tsáun³ quionh³
ñí²cuo² né³, jáun² tsá² la³ hí³ má²lɨ́n³
jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hɨe³² ca³tɨn¹ tsá² lɨ́¹ hɨen² Dió³²

33 ”Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³
tsá²haun³² hiauh³ héih³² lá² jmɨ́¹tin²:
“Ha³ lɨ́² tsunh²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmuh³
ñí¹con² Dió³², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
má²lɨ́²ma³tson¹³ nú² jáun² ñí¹con²
tsú²”.
34 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹
cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³² hɨ́eh¹
náh². Ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³tson¹³ jáɨ¹³
quián¹³ cun³quionh³ hi³ hɨeh³² náh²
hñu³mɨ³cuú², quí¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ñí¹
cuá¹quien² Dió³²;
35 sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh²
jáɨ¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hɨeh³²
náh² hngá¹máh³ lá², quí¹ ñí¹ hué²¹
lá² dá² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² ñí¹
ná¹tsɨn¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³
hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jáɨ¹³ quián¹³
cun³quionh³ hi³ hɨeh³² náh² juú²
Jerusalén, quí¹ ñí¹ jáun² dá² ca³tɨn¹
Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹.
36 Ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³tson¹³ jáɨ¹³ quián¹³
cun³quionh³ hi³ hɨeh³² hnú² chinh³²,
quí¹ hí¹ cá² máɨh³² yáh³ jñú² chinh³²
hnú² tiá² lɨ́¹³ tiáu² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³
nú² huen².
37 Ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²:
“Ján³”, ho³lá²dá²: “Já¹han²¹” bíh¹; quí¹
la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ má²ná²tsɨn³ tsú² ñí¹
jáɨ¹³ nɨ́² ja³² ñí¹con² tsá² hláɨnh¹ bíh¹.

Jesús hɨe³² ca³tɨ²¹ hi³ jeinh³² tsú²
(Lucas 6:29-30)

38 ”Hnoh² má²ca³niéih² náh² jáɨ¹³ hi³
qui³ juáh²³ tsú² jáun² la³ cun³ jmɨ́¹tin²:
“Hniáuh³² jéinh³² tsú² la³ cun³ rón³²
lɨ́³ hi³ ca³quiúnh³², uá¹la³ cun³ mɨ́¹ñí¹

tsú², nɨ́¹juáh³ ca³hliah³ tsú² mɨ́¹ñí¹
raɨnh²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hi³ ca³tɨ²¹ ján¹
tsú² uá²jaɨ³²”.
39 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²:
Ha³ lɨ́² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² hian²
tsɨ́³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá²
jo²¹ máh¹ náh², tɨ³ cuéh³ tsú² siáh³ tɨ³
cá² jo²¹ cáun² cuɨ́¹ pá¹³.
40 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³
hnú² ñí¹ta²¹, hi³ hnió³ tsú² quin³
hanh² nú², cuéh³ tsú² la³ jɨ³ hmɨh³²
cháu³ quián¹³.
41 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² dí²quiaun³
hnú² jmáɨ¹ hi³ cánh¹ hnú² lio²¹ ñí¹ tí³
cú² mei²¹ quin² ta³ tsú², tɨ³ re² quián²
ñí¹ tí³ tenh³ cu³ jáun².
42 Lɨ³ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mɨ³²
ñí¹con² hnú², cuéh³ tsú², hi³ ha³ lɨ́²
ma³zian¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² zia³² hi³
chí² ñí¹con² nú².

Hniáuh³² hnio³ tsú² tsá² hau²
(Lucas 6:27-36)

43 ”Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³
juáh²³ tsú² la³ cun³ jmɨ́¹tin²: “Ma³hno¹
tsá² re² juónh³² quiúnh¹, tɨ³la³ hon²
nú² jmu³ nɨ́¹juáh³ tsá² hau² nú²”.
44 Tɨ³la³ jná¹³ juah³²: Ma³hno¹ náh²
tsá² jmu² hian² tsɨ́³ ñí¹con² náh², [hi³
chu²¹ jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú²
juóu³², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con²
tsá² hau²,] Dió³² lienh¹ quioh²¹ [tsá²
quiú² je²³ jɨ³] tsá² jmu² hian² tsɨ́³
ñí¹con² nú².
45 Jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ³ lin¹ hi³ tson²
lɨ́n³ hnoh² jon² Dió³² Ñeh² náh², Tsá²
cuá³ hñu³mɨ³cuú²; quí¹ hí³ dá² jmu²
hi³ taɨn³² hiú² tsá² chun¹ la³ jɨ³ tsá²
hláɨh¹ nɨ́² siáh³, hi³ zen² tsú² siáh³ jmɨ́³
ñí¹con² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
dí², la³ jɨ³ ñí¹con² tsá² zian² cun³ tɨn²
tsɨ́³ hmóu³² nɨ́² siáh³.
46 Su³uú² lɨ́¹ lɨ́n²³ náh² hi³ zia³² hi³
hián¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² jmáh³la³
tsá² hniau³ náh² hmóu³². Quí¹ hí¹
la³ tɨ³ *tsá² chi² hmah²¹ yáh³ jmu² la³
jáun².
47 Hi³ nɨ́¹juáh³ cuen²³ hnoh² Dió³²
jmáh³la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹,
¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh²
nɨ́¹juáh³ la³ jáun²? Quí¹ hí¹ la³ tɨ³ tsá²
tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹jmu² la³
jáun².
48 Jmu³ náh² chun¹ la³jmɨ́¹ chun¹
Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².

6

Jesús hɨe³² he³ lánh³ lɨ́³ ta²¹ chu²¹

1 ”Ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³ti²¹ náh² cuáh³²
jmáh³la³ ñí¹ jɨ́e²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³
hniá¹ náh² hi³ jɨ́e³ tsáu² lánh³ jmuh³²
náh². Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³
hián¹³ náh² ñí¹con² Ñeh² Tsá² cuá³
hñu³mɨ³cuú², nɨ́¹juáh³ la³ jáun² la³
jmuh³² náh².
2 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³
jmɨ́¹ ma³hon¹ hnú² tsá² lɨ³hniauh²³
ñí¹con², ha³ lɨ́² jmu² hnú² chú¹ja²¹
ñí¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáu², tsá²
zian² ja¹ hñú³ jɨ³ tsá² tiáunh¹ hñu³
cuáh³² nɨ́² la³jmɨ́¹ jmu² tsá² lɨ́n³ la³ cá¹
la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ hléh³²
tsáu² re² quioh²¹. Jú¹ tson² juanh³²
jná¹³, hi³ jɨ́³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³²
jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³
tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³.
3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³ma³hon¹
hnú² tsá² lɨ³hniauh²³ ñí¹con², jmu³ la³
cun³ lɨ³ lɨ́¹³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lɨ³ ñi³²,
uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh²
quiúnh¹.
4 Ta³máɨh³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³
hnú², hi³ jáun² hián¹³ nú² la³ cun³ hi³
cué³² Ñeh² nú², Tsá² jɨ́e²³ la³ cun³ hi³
jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²
(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

5 ”Nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ hnoh²
Dió³², ha³ lɨ́² jmú² náh² la³jmɨ́¹ jmu²
tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ zaɨn³²
liéinh³² Dió³² ta³ ná¹táun³ ñí¹ lɨ́³ hñu³
cuáh³² quiú¹³ dí² jɨ³ ñí¹ lɨ́³ cuoh¹ ja¹
hñú³ nɨ́² siáh³, hi³ jáun² jɨ́e³ tsáu². Jú¹
tson² juanh³² jná¹³ hi³ jɨ́³²la³ jú¹ chu²¹

hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéɨ³²í¹ hiáuh³
tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³.
6 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ hnú² Dió³²
né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³ jnáɨ¹
ho³hñú¹³, hi³ jáun² ñí¹ zenh² nú² jáun²
huen² lienh¹ Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun²
zia³² hi³ hián¹³ nú² ñí¹con² Ñeh², Tsá²
jɨ́e²³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ conh¹.
7 ”Nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ nú² Dió³², ha³
lɨ́² hléh² cú²hiú² cú²cuóh³² jáɨ¹³ tiá²
lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jmɨ́¹ jmu² tsá²
tiá² Dió³² má²cuóun³², quí¹ tsá² hí³ lɨ́¹
lɨ́n²³ hi³ cun³quionh³ hi³ hleh³² jáun²
hliáun³ jáɨ¹³ lɨ́¹³ ne³ Dió³².
8 Lɨ́² jmú² náh² la³jmɨ́¹ jmu² tsá² hí³;
quí¹ ñeh² bí¹ hi³ mɨ́h¹³ náh² má²ñi³²
bíh¹ Ñeh² náh² nɨ́¹juáh³ he³ lɨ³hniauh²³
ñí¹con² náh².
9 Hi³ jáun² né³, lienh¹ náh² Dió³² la³
lá²:
Hnú² Tia²¹, Tsá² ñíh³ nú² hñu³mɨ³cuú²,
cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuɨ́¹ ná¹chan¹ hi³
jmáɨ² hnú².
10 Cuɨ́¹ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́n³²
tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².
Cuɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³
hnáuh² hnú² jmúh¹³,
la³jmɨ́¹ lɨ́³ hñu³mɨ³cuú².
11 Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ñí¹con²
jnoh¹ né³²,
la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹
cun³ jmá² cun³ jnia³².
12 Chin³² tiá³ honh² ca³tɨ²¹ hi³
má²ca³hliáuh² jnoh¹,
la³jmɨ́¹ chin²³ jnoh¹ tsɨ́³ la³ cun³ hi³
má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con²
jnoh¹.
13 Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá²
lau³ jnoh¹ tsá² hláɨnh¹,
liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹
tsú²,
[Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jáɨ¹³
ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨ³²,
Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,
Tsá² cuá¹quien² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
Tson² bíh¹ la³ jáun²].
14 ”Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ hnoh² chíh¹
honh² tsáu¹³ tsá² jmu² hlah³ ñí¹con²
náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³
hñu³mɨ³cuú² chí¹³ uá²jaɨ³² tsɨ́³ tsáuh³
hnoh²;
15 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² chin²³ yáh³
hnoh² honh² tsáu¹³ tsáu², jáun² sa³jun³
Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsɨ́³ tsáuh³
hnoh².

Jesús hɨe³² ca³tɨ²¹ hi³ má²hɨen²¹ tsú²

16 ”Nɨ́¹ má¹ca³ma³hɨen²¹ hnoh²,
ha³ lɨ́² háɨ² náh² hlah³ máh¹ la³jmɨ́¹
jmu² tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; quí¹
tsá² jmu² hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jɨ́e³
tsáu² hi³ hí³ dí² ná¹má²hɨen²¹. Jú¹
tson² juanh³² jná¹³ hi³ cun³ nɨ́² bíh¹
má²ca³táuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ tsá²
la³ hí³ nɨ́¹juáh³ la³ jáun².
17 Tɨ³la³ hnú² má¹na²¹, nɨ́¹
má¹ca³ma³hɨen²¹ nú², ráɨn² máh¹ hi³
siáu¹ siáh³ re² chinh³²,
18 hi³ jáun² tiá² lɨ³lieih²¹ tsáu² hi³
hnú² ñi³ma³hɨen²¹ nú². Jɨ́³²la³ Ñeh²
hnú², Tsá² zenh² quiúnh¹ hnú² ta³ tiá²
jniá³ jáun² bíh¹ lɨ³ ñi³²; hi³ jáun² hí³
bíh¹ zia³² hi³ cué³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³
jmuh³² hnú² jáun² ta³máɨh³.

Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹ hñu³mɨ³cuú²
(Lucas 12:33-34)

19 ”Ha³ lɨ́² jmú² dí¹quiaunh²¹ honh²
hi³ lɨ³ zian² náh² hliáun³ ñí¹ hué²¹
lá², ñí¹ lɨ́¹³ tsa³hín³ hi³ quián¹³
cun³quionh³ hi³ cuh³ mí¹cháu² jɨ³ hi³
hiá³² juóuh³² nɨ́², jɨ³ ñí¹ lɨ́¹³ hí³ háɨn²
hi³ han³.
20 Tɨ³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ³ zian²
náh² hliáun³ hñu³mɨ³cuú², ñí¹ tiá² lɨ́¹³
hí³ mí¹cháu² hi³ cuh³, sa³jun³ hiá³²
juóuh³² siáh³, hi³ sa³jun³ háɨn² lɨ́¹³
tónh³² siáh³ hi³ han³.
21 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³
náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² cua³
jmɨ́²chí³ quián¹³ náh².

Mɨ́¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²
(Lucas 11:34-36)

22 ”Mɨ́¹ñí¹ tsú² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² sɨ́²
quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ nɨ́¹juáh³
chu²¹ mɨ́¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con² tá¹
jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹;

23 tɨ3la3 nɨ́1juáh3 jlánh1 la3 hláɨh1
mɨ́1máh1 nú2 né3, jáun2 tá1 jan2 bíh1
nú2 zenh2 já1niéi2. Hi3 nɨ́1juáh3 cha3
jmɨ́1 lɨ́3 joh1 quián13 nú2 cáun2 já1niéi2
bíh1 la3 lɨ́3, ¡cónh3 bíh1 tiá2 la3 lɨ́3 cáun2
já1niéi2 hmíh2 nɨ́1juáh3 la3 jáun2!

Dió32 jɨ3 quɨe3 nɨ́2
(Lucas 16:13)

24 ”Hí1 jan2 tsáu2 tiá2 lɨ́13 ma3tí32
ñí1con2 gon3 juo13, quí1 tiá2 tɨ21 yáh3
tsɨ́3 tsú2 tsá2 jan2, hi3 tsá2 jan2 né3,
tɨ́32 lɨ́n32 bíh1 tsɨ́3 tsú2; re2 lɨ́n32 bíh1
ma3tí32 tsú2 héih32 quioh21 jan2, hi3
tsá2 jan2 né3, tiá2 ta21 tanh2 yáh3 tsú2.
Jáun2 né3, cónh3 tiá2 lɨ́13 bíh1 hno3 náh2
Dió32 cu3tsa32 quionh3 hi3 hniá1 náh2
hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2.

Dió32 nióh32 hua3hí13 tsá2 ná1lɨ́n3 jon2
(Lucas 12:22-31)

25 ”Juo3 jná13 hnoh2: Ha3 lɨ́2 cuɨ́1 hi21
honh2 náh2 ha3 lánh3 rón32 lɨ́13 zian2
náh2, ca3tɨ21 ha3 jinh1 já32 má32 hi3
cúh13 náh2 ho3 jmáɨ2 hi3 húh13 náh2, jɨ3
ha3 jinh1 já32 hmɨh32 hi3 quɨ́h13 náh2
siáh3. ¿Há1 jun3juáh13 jmɨ́2chí3 quioh21
bíh1 tsú2 tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 la3
cónh3 bí1 má32 dúh1; hi3 ngú3 quioh21
bíh1 tsú2 siáh3 tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 la3
cónh3 bíh1 ha1 tsú2?

26 Sá1nɨ́2 jɨe3 ha3 lánh3 zian2 quiuh21
tan32, jáh3 tiá2 lin1 hi3 jñi32 hí1 cáun2,
sa3jun3 zia32 bíh1 cáun2 hi3 lau32
quioh21 jáh3, hi3 sa3jun3 zeh2 bíh1 siáh3
hñu3cuɨ́3 quioh21, tɨ3la3 cun3 jáun2 zia32
bíh1 má32 hi3 cue32 Ñeh2 náh2 hi3 cúh2
jáh3. ¡Tɨ3la3 hnoh2 má1ná1, tɨ3 jlánh1
bíh1 quien2 náh2 la3 cónh3 bíh1 tan32!

27 ¿Hin2 yáh3 hnoh2 tɨn2 jmúh13 hi3
cuóun13 cónh3í1 cá2 lɨ́2, uá1jinh1 hen2
lɨ́n32 honh2 náh2 hi3 cuóun13 náh2?

28 ”Hi3 ¿he3 láɨh32 hɨ32 honh2 náh2
ca3tɨ21 hmɨh32 hi3 quɨ́h13 náh2? Sá1nɨ́2
jɨe3 náh2 ha3 lánh3 rón32 cuóun2 lí13 hi3
tsɨ21 ñí1 náɨ2, lí13 jáun2 tiá2 lin1 jáu2
zeh32 yáh3, hi3 sa3jun3 ta32 siáh3 tá3;

29 tɨ3la3 cun3 jáun2 ta3 bíh1 hla1 re21
Salomón yáh3 tiá2 chú32 jmɨ́1 jniá3
la3jmɨ́1 jniá3 lí13 nɨ́2, uá1jinh1 jmɨ́1 zioh2
lɨ́n32 tsú2.

30 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 Dió32 jmu2
hi3 ca3la3 chú32 lɨ́n32 jniá3 náɨ2, cáun2
hi3 tsɨ21 ñí1 náɨ2 né32, hi3 jáun2 tsa3háu2
má2jɨ́n32 bíh1 tsú2 tɨ3 ñeh2 cáun2 pɨeh1
nɨ́1 má1ca3lɨ3 quiéin2, jáun2 nɨ́1juáh3
ta3 bí1 náɨ2 yáh3 jmu2 Dió32 hi3 chú32
jniá3, ¡cónh3 bíh1 tiá2 jmu3 Dió32 hi3
zia32 hanh2 hnoh2, hnoh2 tsá2 cáun2 lɨ́1
hɨ32 honh2 náh2!

31 Hi3 jáun2 ha3 lɨ́2 cuɨ́1 hi21 honh2
náh2, hi3 juáh13 náh2: “¿He3 dá2 cúh13
dí2?”, hi3: “¿He3 dá2 hnáɨh13 dí2?” ho3
hi3: “¿He3 dá2 quɨ́h13 dí2?”

32 Quí1 la3jɨ́n32 tsá2 tiá2 Dió32
má2cuóun32 ná1hɨ32 tsɨ́3 ca3tɨ21 la3jɨ́32
hi3 nɨ́2; tɨ3la3 hnoh2 má1ná1, zian2
bíh1 jan2 Ñeh2 hnoh2, Tsá2 cuá3
hñu3mɨ3cuú2, Tsá2 cuá1ñi32 la3jɨ́32 hi3
lɨ3hniauh23 quián13 náh2.

33 Ñí1 jɨ́21la3 ti3 chan13 náh2 hmóu32
jo3cuo2 Dió32 bíh1 hi3 má1tih21 náh2 re2
ñí1con2 tsú2, jɨ3 hi3 má1zián13 náh2 re2
la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 tsú2, hi3 jáun2 bíh1
hián13 náh2 ca3la3 jɨ3lɨ32 hi3 jáun2.

34 Ha3 lɨ́2 jmú2 náh2 hɨ32 honh2
ca3tɨ21 he3 lɨ́13 tsa3háu2, quí1 zia32
bíh1 jmáɨ1 tsa3háu2 hi3 lɨ́13 hɨ32 honh2
hnoh2 ca3tɨ21 hi3 quioh21 tsa3háu2.
Quí1 ma3 quin32 ma3 cú2 jmáɨ1 bíh1
má2zia32 uu3mí2tsɨ32 quioh21.

7

Ha3 lɨ́2 chú1 lɨ́2 ñih21 náh2 tsáu2
(Lucas 6:37-42)

1 ”Ha3 lɨ́2 chú1 lɨ́2 ñih21 náh2 tsáu2 hi3
jáun2 tiá2 ra3tsa2 náh2 Dió32 héih32 la3
jáun2.

2 Quí1 la3 jáun2 bíh1 ra3tsɨ32 tsú2
héih32 ñí1con2 hnoh2, la3jmɨ́1 rá2tsɨh32
hnoh2 jáun2 héih32 ñí1con2 tsáu2 bíh1.
La3 cun3 rón32 lɨ́3 héih32 hi3 chah32
náh2 hi3 cueh32 náh2 ñí1con2 tsáu2,
héih32 la3 jáun2 bíh1 siáh3 chá32 Dió32
hi3 cué32 ñí1con2 hnoh2.

3 ¿Ha3 bí1 lánh3 rón32 lɨ́13 jɨeh21 hnú2
má1quɨ32 pih21 hi3 hu21 mɨ́1ñí1 renh2,

ní¹juáh³ tiá² lí²tsɨn² yáh³ hnú² hi³ hu²¹
cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²?
4 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú²
hi³ juoh¹ nú² renh²: "¡Cuí¹ chí¹³ ná³
má¹quɨ³² hu²¹ mí¹máh¹ hnú²!", hi³
ní¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹
la³ hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹lɨ³²
jáun²?
5 ¡Hnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹!,
la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹
mí¹máh¹ huen², hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³
jɨeh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹quɨ³²
pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh².
6 "Ha³ lí² lí¹ cué² hi³ híen¹ ñí¹con²
tsá² zian² la³jmí¹ zian² tsáɨ², quí¹ ní²
lí¹ ca³quɨ³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³ náh²
tsú² cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lí² lí¹
ma³jnia¹³ hi³ quien² quián¹³ ñí¹con²
tsá² zian² la³jmí¹ zian² mí²ñí³, quí¹ ní²
lí¹ ca³ha³ ca³zauh³ tsú².

Mí¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³
(Lucas 11:9-13)

7 "Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun²
hian³ náh², hniauh² náh² hi³ jáun²
chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³
jáun² niá³² tsú².
8 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² mɨ³² ñí¹con² tsú²,
hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh²,
choh¹³ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³²
ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.
9 "Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³
honh² hi³ cueh¹ cá² máɨ³ quín¹ jónh³²
ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mɨ³²?
10 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mɨ² jan² juo¹³,
¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan²
jáh³ hláɨnh¹?
11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³ bí¹
hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tɨn²
bíh¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con²
jónh³², ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh² náh² Tsá²
cuá³ hñu³mɨ³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹
ñí¹con² tsá² hiú² mɨ³²!
12 "Jáun² jmu³ náh² la³jí³² jmáɨ¹
ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh²
náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²;
quí¹ la³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu²
jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jɨ³ ñí¹
Sí² quioh²¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹
Dió³² ní² uá²jaɨ³².

Ho³jní¹³ jáɨ³²
(Lucas 13:24)

13 "Tiónh³² náh² tɨ³ juɨ³² ho³jní¹³
tsáɨ². Hú³ bíh¹ ho³jní¹³, hi³ ca³la³
hi³ jáu² lín³² bíh¹ juɨ³² hi³ chau²¹ ñí¹
lí¹³ tsa³hín³ tsú², hi³ juóun³² lín³² bíh¹
tsáu² tsá²táunh¹ juɨ³² jaun³²;
14 tɨ³la³ ho³jní¹³ jɨ³ juɨ³² hi³ chau²¹ ñí¹
lí¹³ zian² tsú² né³, jáɨ³² lín³² bíh¹ hi³
tiá² lɨ³ tí¹ lɨ³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹pih²¹
tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ juɨ³² jaun³².

Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³²
(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 "Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lí¹
juáh²³ hi³ lín³ tɨ³² jë¹ Dió³². Tsá²
hí³ dá² ja³táunh¹ ñí¹con² hnoh² hi³
ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh², tɨ³la³ tɨ³
ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú² la³jmí¹ lín³
tsí² náɨ¹ jính¹.
16 Hnoh² lí¹³ lɨ³ cuóun³² náh² tsú²
cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹
tsú²; quí¹ tiá² cun³² yáh³ tsú² mɨ³
uóun²jɨeh¹³ ja¹ tan³ mɨ³juíh², hi³
sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mɨ³ sí² co² tsɨ³
hmá² ton².
17 La³ ní² bíh¹ lí³ hi³ la³jí³² hmá²
chu²¹ háɨ³² máɨ³ chu²¹, hi³ la³jí³² hmá²
hlah³ né³, háɨ³² mɨ³ hlah³.
18 Ní¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lí¹³ yáh³
hi³ ha³ máɨ³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³
lí¹³ ha³ máɨ³ chu²¹.
19 La³jí³² hmá² tiá² máɨ³ chu²¹ háɨ³²,
quiéih³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun²
jín³² tsú².
20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ cuóun³²
hnoh² tsáu² cun³quionh³ lánh³ jmu²
tsú².

Tiá² la³jín³² tsáu² lí¹³ yáh³ tónh³² jo³cuo² Dió³²
(Lucas 13:25-27)

21 "Jun³juáh¹³ la³jín³² yáh³ tsá² záɨ³²
jná¹³: "¡Hnú² bíh¹ lín³ Juóu³² jná¹³!"
lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tɨ³la³ jí³²la³
tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Ñuh³²

jná13 Tsá2 cuá3 hñu3mɨ3cuú2 bíh1 lɨ́13
tónh32.
22 Nɨ́1 má1cá2chó32 jmáɨ1 jáun2,
juóun32 lɨ́n32 tsáu2 záɨ32 jná13: “Hnú2
Juo13 jnoh1, jnoh1 ca3hléh13 cun3ñí1
hi3 ca3tɨn1 hnú2 jáɨ13 hi3 ca3hi3 hñu3
tsɨ́3 jnoh1, hi3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hnú2
bíh1 ca3huen13 jnoh1 jmɨ́2chí3 hláɨnh1
hñu3 tsɨ́3 tsáu2, hi3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
hnú2 siáh3 ca3jmú13 jnoh1 hliáun3
hua3jueh32”.
23 Tɨ3la3 jná13 né3 nga1 la3 lá2
má1jáun2, hi3 juo13 ná1: “Hí1 cónh3
yáh3 tiá2 ca3lɨ3 cuóu32 jná13 hnoh2. ¡Tɨ3
có32 quin32 náh2 ñí1con2 jná13, hnoh2
tsá2 jmuh32 náh2 hi3 hlah3 hi3 hó32!”

Jmɨ́h1 hiah32 pin3, jɨ3 hi3 tiá2 pin3
(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

24 ”Hi3 jáun2 né3, lɨ3ua3 jan2 tsá2
má2tí32 la3 cun3 jáɨ13 hi3 juah32 jná13,
tsá2 la3 hí3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 tsá2
quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3, tsá2 ca3zíh3 hñú13
cáun2 tsɨ3 hláu2.
25 Hi3 jáun2 uá1jinh1 tsau3 jmɨ́3, hi3
ca3lɨ3 hliáun3 bíh1 siáh3 cua3, hi3 ja3
bíh1 siáh3 chí3 tiá3 hi3 jmɨ́1 hnió3 quɨ́h3
hñú3 jáun2, tɨ3la3 tiá2 cá2quɨ́h32 yáh3,
quí1 ñí1 hláu2 bíh1 jmɨ́1 chí1hliaun32
jmɨ́h1 hiah32.
26 Tɨ3la3 lɨ3ua3 jan2 tsá2 tiá2 má2tí32
la3 cun3 jáɨ13 hi3 juah32 jná13 má1ná1,
tsá2 la3 hí3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2
tsá2ñuh2 cáun1 bíh1, tsá2 ca3zíh3 hñú13
ñí1 záɨ1 táh1.
27 Hi3 jáun2 jmɨ́1 tsau21 jmɨ́3, hi3 ca3lɨ3
hliáun3 bíh1 jmɨ́2 cua3, hi3 ja3 bíh1 siáh3
chí3 hi3 hnió3 quɨ́h3 hñú3 jáun2, jáun2
hñú3 jáun2 né3, ca3quɨ́2 cá2cuon3 bíh1.
28 Jmɨ́1 má2ca3táuh3 hi3 hleh32 jáun2
Jesús, lɨ́1 ca3ja3cáun2 tsɨ́3 bíh1 tsá2 jmɨ́1
ná1náɨ32 hí3 ca3tɨ21 jáɨ13 hi3 má2ta2 tsú2
jáun2;
29 quí1hliá2 jmɨ́1 cuá1hɨeh32 tsú2
tsáu2 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 ho2 jáɨ13,
jun3juáh13 la3jmɨ́1 jmu2 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32
liei21 yáh3.

8

Jesús jmah23 jan2 tsá2 lɨ́n3 mɨ3ho21 péin3
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

1 Jmɨ́1 ca3son2 jáun2 Jesús tsɨ3 máh3,
juóun32 lɨ́n32 tsáu2 ja3taunh21 cu3hna21.
2 Hi3 jáun2 cuan3 jan2 tsá2ñuh2 lɨ́n3
mɨ́1uɨ́3 *mɨ3ho21 péin3, hi3 ca3di3jñí32
ta3 ñí1 Jesús, hi3 ca3juáh3:
—Hnú2 Tɨ32, nɨ́1juáh3 hnáuh2 hnú2,
tɨn2 bíh1 hnú2 jmúh13 hi3 lɨ3 jɨn2 jná13.
3 Jáun2 né3, Jesús ca3tí3 cuo2 ñí1
quioh21 tsá2 hí3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Hnó32 jná13. Hi3 jáun2 ¡cuɨ́1 lan2
hnú2!
Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 tsú2 jáun2 la3 nɨ́2
né3, la3juɨ32 ca3hin3 bíh1 mɨ́1uɨ́3 jáun2
quioh21 tsá2 hí3.
4 Hi3 jáun2 ca3juáh3 Jesús hi3
ca3záɨh3 tsá2 hí3:
—Sá1nɨ́2 jɨe3, ha3 lɨ́2 hin2 juouh32 hí1
jan2 ha3 lánh3 rón32 lɨ3 hi3 má2laɨn32
nú2; jɨ32la3 ti3 cuánh2 hi3 cuá2ma3jnia13
ñí1con2 mí2tsáu2 bíh1, hi3 cuá2cuen21
siáh3 jáh3 ñí1con2 Dió32 la3 cun3
hi3 qui3 ca3juáh3 jáun2 hla1 Moisés,
hi3 jáun2 la3 jáun2 lɨ3 ñi32 tsáu2 hi3
má2laɨn32 nú2.

Jesús jmah23 tsá2 quian21 hliáu3 tsá2 chín1
(Lucas 7:1-10)

5 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ngah3 siáh3
Jesús já1 juú2 Capernaum. Jáun2 jan2
hliáu3 tsá2 chín1 tsá2 *romano ja3
ñí1con2 tsú2 hi3 ca3hiu3 ca3mɨ́3,
6 hi3 juáh3 la3 lá2:
—Tɨ32, tsá2 lɨ́n3 quian21 jná13 rón32
rá2tsáun1 hi3 hma2, jɨ3 hi3 má2tso2 tsɨ́3
hi3 cú2 uóu32.
7 Jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Ñe1 bíh1 jná13 hi3 ñí1jmah21 ná1
tsú2.
8 Tɨ3la3 hliáu3 tsá2 chín1 hí3 né3
ca3ngáɨ3:
—Tɨ32, jun3 lin1 tsáu2 yáh3 jná13 hi3
juáh13 hi3 hnú2 cuóh13 hñu32 ná1; ñí1
jɨ́21la3 ti3 jmúh13 hnú2 héih32 bíh1 hi3
jáun2 tsá2 quian21 jná13 lan13.

9 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: "¡Ña³²!" jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: "¡Jmu³ hi³ lá²!" jáun² jmu² bíh¹ tsú².

10 Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jáɨ¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² *Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá²ñuh² *tsá²cá²jo²¹ lá².

11 Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² jɨ³ tɨ³ juɨ³² ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú² ní² siáh³, hi³ tsa³cuú² tsa³hính² cu³lɨ²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jɨ³ hla¹ Jacob ní² hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²;

12 tɨ³la³ tsá² jmí¹ ca³tɨn¹ hi³ tsa³tiánh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hi³ ziu³ cuɨn³ tsú² ñí¹ lí³ já¹niéi² tɨ³ cheih³², ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

13 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³:

—Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mɨ³ziú¹³ Pé¹
(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

14 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñú¹³ Pé¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jíen³² tsú² mɨ³ziú¹³ Pé¹ hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³ chéin³.

15 Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mɨ³ hí³, jáun² la³juɨ³² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mɨ³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

16 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan² tsú² juóun³² lín³² tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jáɨ¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³ siáh³.

17 Cun³quionh³ la³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Hí³ bíh¹ ca³caun² hi³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun², jɨ³ hi³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³ dí²".

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús
(Lucas 9:57-62)

18 Jmí¹ ca³jíe³ jáun² Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³ quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ hán³² tsú² cú²jueh³² tɨ³ jo²¹ jmáɨ¹ lí¹ ná¹ho³ jáun².

19 Jmí¹jáun² jan² tsá² lín³ tɨ³² liei²¹ ja³ hi³ cua³lienh³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tɨ³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lɨ³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

20 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záɨ² quioh²¹ tan³²; tɨ³la³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

21 Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tɨ³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tɨ³², cué¹ tín² jáɨ¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

22 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ raɨnh²¹.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmáɨ² jɨ³ chí³
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² já¹taunh²¹ siáh³ quionh³.

24 Hi³ jáun² hú¹ juɨ³² jáun² né³,
cu³diá²jan² ca³ja³ cáun² chí³ tiá³ lɨ́n³²
hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ jmɨ́¹ má²hí¹conh³² yáh³
jmáɨ² hñu³ mu², hi³ jmɨ́¹ má²jláɨ²³
siáh³ mu² ma³ quin³² ma³ cu³ tsɨn¹
jmɨ́²miih²¹. Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, jmɨ́¹
má²rá²cuóun¹ bíh¹.
25 Jáun² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² Jesús, hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Tɨ³², liau¹ jnoh¹! ¡Hénh³ máh³
má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmáɨ²!
26 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—¿He³ láɨh³² ja³²lɨ³ ná¹juenh²¹ náh²?
¡Jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²!
Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³
chí³ jɨ³ jmɨ́²miih²¹ nɨ́²; hi³ jáun²
jmɨ́¹jáun² ca³hná³ chí³ hi³ ca³ta³no¹
tie³ pih²¹.
27 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ hñu³
mu² quionh³ Jesús né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun²
tsɨ́³ bíh¹, hi³ ca³juánh³ la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́² hi³ hí¹ la³
tɨ³ chí³ jɨ³ jmɨ́²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹
jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ né³, ñí¹ má²lɨ́³ hué³²
quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén²
gon³ tsá²ñuh² ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹
ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹
ñí¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmɨ́¹
tiáunh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³; tsá²
hí³ jmɨ́¹ hian² lɨ́n³² tsɨ́³ hi³ ca³la³ hí¹
jan² tiá² hin² jmɨ́¹ lɨ³ ngá¹³ hú¹ juɨ³²
jáun².
29 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³
lɨ́n³² hi³ juáh³:
—¿He³ ca³tɨn¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹,
hnú² Jesús Jon² Dió³²? ¿Hí¹ ñeh³ hnú²
ñí¹ lá² hi³ ña³jmuh³ nú² hi³ má¹tso¹
jnoh¹ tsɨ́³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹
jmáɨ¹?
30 Ñí¹ má²janh² jáun² jmɨ́¹ ñi³táunh¹
juóun³² mí²ñí³ hi³ ñi³cúh¹³ háu²;
31 hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³
né³, ca³hiu³ ca³mɨ́³ ñí¹con² Jesús, hi³
ca³juáh³:
—Ñɨ¹juáh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹
tiá³ jáɨ¹³ hi³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsɨ́³
mí²ñí³ ó³².
32 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tiónh³² náh²!
Hi³ jáun² ca³huén² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tiónh²¹
hñu³ tsɨ́³ mí²ñí³; la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ tɨ³ juɨ³²
dí¹jɨ²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³
chu³ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun², hi³
ca³tsan³.
33 Tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³
hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹chá²
já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lɨ³², jɨ³ la³jɨ́³²
hi³ má²lɨ³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá²
jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³
tsɨ́³ nɨ́² siáh³.
34 Jmɨ́¹jáun² ca³huén² la³jɨ́n³² tsá²
juú² hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Jesús; jmɨ́¹
ca³jɨ́en³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mɨ́³
dí² ñí¹con² tsú² hi³ cua³han² tsú² hué³²
jáun² quioh²¹ dí².

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³
mu², hi³ ca³han³ tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³
jáun² hi³ ca³chánh³² tɨ³ juú²co¹.
2 Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan²
tsá²ñuh² tsá² hma², hi³ rá¹tsɨn² cáun²
ñí¹ jmu². Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Jesús
hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsɨ́³ tsá²
ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³
dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:
—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²;
má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².
3 Jmɨ́¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² liei²¹ ca³lɨ́n¹³ la³ lá² hñu³ tsɨ́³:
"Tsá²ñuh² nɨ́² cáun² lɨ́¹ chú² lɨ́¹ lén³²
Dió³² cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹".
4 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³
ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:
—¿He³ láɨh³² hlaɨh³ lɨ́n²¹ ná¹tioh³
honh² hnoh²?

5 ¿Hín^{2} jáɨ^{13} hi^{3} tun^{3} lá^{2} hi^{3} jlánh^{1}
huán^{1} tsɨ́^{3} lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} zia^{32} pí^{3} quioh^{21}
tsá^{2} hleh^{32}, hí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} juáh^{3}
tsú^{2}: “¡Tso^{3} quián^{13} hnú^{2} má^{2}cá^{2}hin^{3}!”
ho^{3} hi^{3} juáh^{3} tsú^{2}: “¡Náu^{2}, ngɨ́^{1}!”?
6 Re^{2} bíh^{1}, cuɨ́^{1} má^{1}jnia^{13} jná^{13}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} hi^{3} jná^{13} Jon^{2}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} ho^{2} ná^{1} jáɨ^{13} ñí^{1} hué^{21}
lá^{2} hi^{3} hin^{13} ná^{1} tsáu^{13} tsáu^{2}.
Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3} tsá^{2}
hma^{2} hí^{3}:
—¡Náu^{2}, quiaun^{2} jmu^{2} quián^{13},
cuánh^{2} hñuh^{32}!
7 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}náu^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} hma^{2}
hí^{3} hi^{3} ngah^{3} hñú^{13}.
8 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ^{2}jɨ́e^{3} tsáu^{2} hi^{3} lɨ^{3} la^{3}
jáun^{2}, lɨ́^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}ma^{3}quien^{2} tsú^{2} Dió^{32} Tsá^{2} ca^{3}cué^{3}
pí^{3} la^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.

Jesús téh^{23} Má^{2}téh^{3}
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, cua^{3}han^{3}
Jesús ñí^{1} jáun^{2} hi^{3} ngau^{3} ñí^{1} siáh^{3},
jáun^{2} ca^{3}jɨ́en^{32} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2}
jmáɨ^{2} Má^{2}téh^{3}, hi^{3} jmɨ́^{1} cuá^{1}tón^{21}
ñí^{1} cuá^{1}caɨ^{32} hmah^{21} [cha^{13} tsá^{2}
*romanos], hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}:
—Ña^{32} cu^{3}hna^{32} jná^{13}.
Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}náu^{2} Má^{2}téh^{3} hi^{3} ngau^{3}
cu^{3}hna^{21} Jesús.
10 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, Jesús jmɨ́^{1}
cuá^{1}jmu^{2} má^{32} hñú^{13} Má^{2}téh^{3} hí^{3}, la^{3}
má^{2}quionh^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}.
Ja^{3}bí^{1} ca^{3}tiánh^{3} siáh^{3} juóun^{32} lɨ́n^{32}
*tsá^{2} caɨ^{32} hmah^{21} ñí^{1} mesa jáun^{2}
quionh^{3} tsú^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2}
juáh^{23} tsáu^{2} hi^{3} tiá^{2} chun^{1}.
11 Jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsá^{2} cu^{3} nió^{3}
téh^{23} tsú^{2} *fariseos hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jáun^{2}
ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}
tsú^{2}:
—¿Ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} sa^{3} tɨ^{32} juóuh^{32}
hnoh^{2} cáun^{2} cuú^{2} hɨ́nh^{23} cu^{3}lɨ^{21}
quionh^{3} tsá^{2} caɨ^{32} hmah^{21} jɨ^{3} tsá^{2} ren^{2}
tso^{3} nɨ́^{2}?
12 Jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} Jesús jáɨ^{13} nɨ́^{2} né^{3},
ca^{3}juáh^{3}:
—Ha^{3} tiá^{2} tɨ^{32} mɨ́^{3} hniah^{3} yáh^{3}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} chun^{1}, tɨ^{3}la^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
tsáun^{1} bíh^{1} hniah^{3}.
13 Cuá^{2}tánh^{1} náh^{2}, hi^{3} cuá^{2}ma^{3}tɨn^{13}
náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} Sí^{2} tioh^{3}
jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}, ñí^{1} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
“Jná^{13} hnó^{32} hi^{3} já^{32} miɨ́^{3} honh^{2} bíh^{1}
náh^{2}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3}
jngɨh^{13} náh^{2} jáh^{3} yáh^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13}”.
La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} rá^{1}juáh^{3}, quí^{1} tiá^{2} ja^{3} yáh^{3}
jná^{13} hi^{3} ja^{3}te^{3} ná^{1} tsá^{2} chun^{1}, quí^{1} hi^{3}
ja^{3}te^{3} tsá^{2} ná^{1}ren^{2} tso^{3} bíh^{1} jná^{13} ja^{3}.

Nga^{2} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} Jesús ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} má^{2}hɨen^{21} tsú^{2}
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Jmɨ́^{1}jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} tsá^{2} haɨn^{21}
tɨ^{3} con^{2} Juan^{2} tsá^{2} ziau^{2} hí^{3} jmáɨ^{2} ñí^{1}
zenh^{1} Jesús, hi^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:
—¿He^{3} láɨh^{32} ma^{3}hɨen^{21} lɨ́n^{21} jnoh^{1},
jɨ^{3} tsá^{2} fariseos nɨ́^{2} siáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2}
haɨn^{21} nɨ́^{2} tɨ^{3} con^{2} hnú^{2} né^{3}, sa^{3} tiá^{2}
má^{2}hɨen^{21} yáh^{3}?
15 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—¿Hí^{1} lɨ́^{13} hi^{3} tsá^{2} ná^{1}tén^{1} ñí^{1}
jmu^{2} tsú^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jenh^{2} cuo^{2} tsáu^{2}
tiánh^{3} hi^{3} ná^{1}haɨ^{21} hlah^{3} tsɨ́^{3} tá^{1}la^{3}
má^{2}ná^{1}má^{2}hiún^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3} quionh^{3}
tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} jenh^{13} hí^{3} cuo^{2} dúh^{1}?
Tɨ^{3}la^{3} chau^{21} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} quin^{3} tɨ^{3}
có^{32} tsá^{2}ñuh^{2} jenh^{13} hí^{3} cuo^{2}; hi^{3} jáun^{2}
má^{1}jáun^{2} máh^{3} má^{2}ma^{3}hɨen^{21} tsá^{2} hí^{3}.
16 ”Hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} taun^{32}
cáun^{2} hmɨh^{32} tseh^{1} quionh^{3} cá^{2}
cuonh^{21} hmɨh^{32} hmaɨ^{21}; quí^{1} tsáuh^{32}
bíh^{1} hná^{1} hmɨh^{32} hmaɨ^{21} jáun^{2}, hi^{3}
jáun^{2} cáɨ^{32} bíh^{1} hmɨh^{32} má^{2}tseh^{1}, hi^{3}
jáun^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} ñí^{1} jueh^{32} má^{2}cáɨ^{32}
má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}.
17 Hi^{3} sa^{3}jun^{3} tah^{32} tsú^{2} siáh^{3} mu^{2}
ráu^{3} cun^{3} ñí^{1} dí^{1}jaun^{32} hñu^{3} chí^{2} láu^{2}
má^{2}tseh^{1}; quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} jmu^{3} tsú^{2}
la^{3} jáun^{2}, má^{2}cáɨ^{32} bíh^{1} chí^{2} láu^{2} tseh^{1}
jáun^{2} lɨ́^{13}, hi^{3} jáun^{2} tsa^{3}hín^{3} bíh^{1} mu^{2}
ráu^{3} la^{3} má^{2}quionh^{3} chí^{2} láu^{2} tseh^{1}
jáun^{2}. Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} táh^{32}
tsú^{2} mu^{2} ráu^{3} cun^{3} ñí^{1} dí^{1}jaun^{32} hñu^{3}
chí^{2} láu^{2} hmaɨ^{21}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} hi^{3}
láɨh^{13} tá^{1} tun^{3} hi^{3} jáun^{2}.

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juɨ³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mɨ³ tsáun¹
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹juáh²³ Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos cuan³, hi³ jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ dí², hi³ ca³juáh³:

—Mɨ́¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hi³ ñá¹ra³tsɨh³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

19 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ nɨ́², ca³náu² Jesús hi³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².

20 Hi³ jáun² hú¹ juɨ³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mɨ³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hi³ ca³tí³ cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mɨ³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hi³ jmɨ́¹ má²tso² tsɨ́³ hi³ zian² jmɨ́²hán¹.

21 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³lɨ́n¹³ hñu³ tsɨ́³ la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³ jɨ́³²la³ ti³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³".

22 Tɨ³la³ Jesús ca³jinh³ tɨ³ cu³hna²¹ hi³ ca³jɨ́e³ tɨ³ ñí¹ cuá¹ja³² tsá²mɨ³ hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:

—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²laɨn³² nú² quí¹hliá² lɨ́²cháh¹ cáun² honh².

Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ lan³ tsú².

23 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ Jesús hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ né³, ca³jɨ́e³ hi³ má²tionh² tɨ³² tsá² haɨnh³² [hi³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³hón³² hla¹], hi³ tsáu² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio².

24 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—¡Huen³ náh² ñí¹ lá²! Quí¹ mɨ́¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, lɨ́¹ ca³ju³ ca³ngáɨ³ bíh¹ quioh²¹ Jesús.

25 Jmɨ́¹ má²lɨ́²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hi³ ñéih³ ñí¹ rón²¹ mɨ́¹míh¹ hí³ hi³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ jáun² ca³náu².

26 Hi³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lɨ³ ñi³² tsáu² la³ cun³ hi³ lɨ³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

27 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², jáun² hú¹ juɨ³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hi³ hí¹hóh³², hi³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zɨ́h¹ jon²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ¡cuɨ́¹ já² miɨ³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

28 Jmɨ́¹ hi²¹ jáun² Jesús ñéih³, jáun² tsá² ten³ hí³ taunh³ siáh³ ñéih³, jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hi³ lɨ́¹³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ mɨh³² náh² nɨ́²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Ján³, Tɨ³².

29 Jmɨ́¹jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mɨ́¹ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³záɨh³ dí²:

—La³ cun³ hi³ táunh²³ hnoh² nɨ́² ta²¹ cuɨ́¹ lɨ́¹³ ñí¹con² náh².

30 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³niá³ mɨ́¹ñí¹ tsá² hí³. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hi³ hí¹ jan² tsáu² lɨ́² cuɨ́¹ lɨ³ ñi³² hi³ nɨ́².

31 Tɨ³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹ tsú² ñí¹ jáun², la³juɨ³ ca³chá³ bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

32 Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá² tiá² hleh³² hi³ jmɨ́¹ hún¹ jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³.

33 La³ cun³ jmɨ́¹ ca³chin² jáun² Jesús jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² tsáu² né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² tsɨ́³ bíh¹, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹
dí² hué³² *Israel lá² la³ cun³ hi³
má²lɨ³² nɨ́².
34 Tɨ³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmɨ́¹
ná¹juáh²³:
—Tsá²ñuh² nɨ́² dá² huen² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² cun³quionh³
héih³² quioh²¹ tsá² hláɨnh¹ juo¹³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ bíh¹.

Jesús ja³² miɨ́³ tsɨ́³ ñɨ́¹con² tsáu²

35 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³tɨ³ ca³ngɨ́³
Jesús la³jɨ́³² juú², jɨ³ juú² míh¹ juú²
siún¹ hi³ má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³
quin³² ma³ caun³² juú², hi³ ñi³hleh²¹
jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jɨ³ hi³
jmah²³ tsáu² jɨ³lɨ³² ñí¹ mɨ́¹uɨ́³ hi³ zian²
tsú², jɨ³ hi³ cú² hi³ uóu³² nɨ́² siáh³.
36 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² tsá² juóun³²
lɨ́n³² hí³ né³, ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³ quioh²¹
tsá² hí³, quí¹hliá² jmɨ́¹ ná¹haɨ²¹ hlah³
tsɨ́³ tsú² jɨ³ hi³ ná¹lɨ́n³ tsú² tsá² tiá² hin²
zian² hi³ lɨ́¹³ ma³hau³, la³jmɨ́¹ ñi³táunh¹
*já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian².
37 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² la³ lá²:
—¡Hliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu²,
tɨ³la³ pih²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹
zian²!
38 Hi³ jáun² né³, hiú¹ mɨ́¹ náh²
ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu²
jáun², hi³ cuɨ́¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun²
hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

10

Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús
tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,
hi³ ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lɨ́¹³ huen³ tsú²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², jɨ³ hi³
jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³jɨ́³² ñí¹
mɨ́¹uɨ́³ jɨ³ hi³ cú² hi³ uóu³² nɨ́² siáh³.
2 Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmáɨ² tán¹
quian³tun³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²:
la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ jmáɨ² siáh³
Pé¹, jɨ³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² nɨ́²; Jacobo
jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan²
dá¹jon²¹;
3 Pí²liéɨ¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹ jɨ³
Má²téh³ nɨ́², tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tsá²
caɨ³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jɨ³
Tadeo;
4 Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ quionh³ tsá²
cu³ nió³ *Cananista nɨ́², jɨ³ Judas tsá²
zian² juú² Queriot, tsá² ca³ñí¹jɨenh¹³
hí³ Jesús.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³
cun³quionh³ héih³² lá²:
—Ha³ lɨ́² cua³táunh¹ náh² hué¹³
*tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tiónh³² náh²
juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria;
6 tɨ³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹
náh² ñí¹con² tsá² *Israel lá² bíh¹,
tsá² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ *já¹ziáh²
má²já²cuɨn³.
7 Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh²
tsú² hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu²
jo³cuo².
8 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³
*mɨ³ho²¹ péin³ jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³
siáh³ siáh³; jmu³ náh² hi³ jenh¹³ tsá²
má²jún¹; huen³ náh² siáh³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu². Quí¹ hnoh²
lɨ́¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ nɨ́² ta³ tiá²
hmah²¹ quien², jáun² jmuh²¹ náh²
ta²¹, tɨ³la³ ha³ lɨ́² cán² náh² hmah²¹
má¹ná¹.
9 ”Ha³ lɨ́² ñi³quián¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹
quɨe³, uá¹ hi³ cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hi³
*cú¹tiáu², hí¹ cáun² cú¹dáɨn³ yáh³.
10 Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³²
hi³ tioh³ hi³ hniáuh³² hú¹ juɨ³². Ha³
lɨ́² cán² náh² tun³ hanh², sa³jun³ tuh³²
tioh³ tanh¹, hi³ sa³jun³ cánh¹ náh²
siáh³ hmá²hu²¹; quí¹ tsá² jmu² ta²¹
cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ hiáuh³ la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ lɨ³ hniáuh³² quioh²¹.
11 ”Nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun²
juú² ho³lá²dá² lɨ³ua³ cáun² ñí¹náɨ²,

hniah32 náh2 jan2 tsá2 chú32 tsí3 ñí1
jáun2 hi3 jáun2 tianh3 náh2 hñú13 tsá2
hí3 ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 huen13
náh2 ñí1 jáun2.

12 Nɨ́1 má1ca3tiónh32 náh2 hñú3 jáun2,
zéih3 tsá2 tionh2 ñí1 jáun2 hi3 cuɨ́1
tionh2 tsú2 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2.

13 Nɨ́1juáh3 hi3 ca3tɨn1 tsá2 hí3 hi3
tiánh3 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2, lɨ3 quien2
bíh1 hi3 má2lɨ́2zéih3 náh2 tsá2 hí3, tɨ3la3
nɨ́1juáh3 tiá2 ca3tɨn1 tsá2 hí3 hi3 tiánh3
cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2, jáun2 jáɨ13 hi3
má2lɨ́2zéih3 náh2 tsú2 jáun2 jáuh3 bíh1
siáh3 ñí1con2 náh2 hmóu32.

14 Hi3 nɨ́1juáh3 lɨ3ua3 cáun2 hñú3 ho3
juú2 ñí1 ca3cha3táunh1 náh2 tiá2 ca3he3
náh2 tsú2, hi3 sa3jun3 hnió3 tsú2 ne3
jáɨ13 quián13 náh2, hi3 jáun2 né3, súh3
náh2 hliáu2 quian21 tanh1 nɨ́1 má1tɨ3
ñí1 huen13 náh2 hñú3 jáun2 ho3 juú2
jáun2.

15 Jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3
nɨ́1 má1cá2chó32 jmáɨ1 hi3 ra3tsɨ32 Dió32
héih32, tɨ3 jlánh1 bíh1 huáh2 tsɨ́3 hi3
ma3tson13 Dió32 tsá2 juú2 la3 hí3 la3
cónh3 bíh1 hi3 ca3quiúnh32 jáun2 tsá2
jmɨ́1 zian2 juú2 Sodoma jɨ3 Gomorra.

Tsá2 tanh2 ta21 Dió32 zian2 ja1 hniéi2

16 ”¡Sá1nɨ́2 jɨe3! Jná13 zei21 hnoh2
hi3 ná1lɨ́n3 náh2 la3jmɨ́1 lɨ́n3 *já1ziáh2
tionh2 ja1 tsɨ́2 náɨ1. Tɨ3la3 jmu3 náh2
jan21 lɨ́n21 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jáh3 hláɨnh1;
tɨ3la3 tá1la3 jáun2 né3, jmu3 náh2 hi3
chú32 honh2 náh2 má1ná1 la3jmɨ́1 lɨ́n3
chi3 jáɨ2.

17 Hua3hín13 náh2, quí1 hnoh2 jɨenh3
tsú2 jo3cuo2 tsá2tan21, jɨ3 hi3 quiu3 po3
tsú2 hnoh2 la3 tɨ3 hñu3 cuáh32 quiú13
dí2.

18 Hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 ñí1con2 tsá2
ná1ho2 ta21 jɨ3 tsá2 ná1lɨ́n3 re21 yáh3
tsa3jau2 tsú2 hnoh2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
jná13; má1jáun2 bíh1 má2lɨ́13 cuéh1
hnoh2 jú1 tson2 hi3 ca3tɨn1 jná13
ñí1con2 tsá2 hí3 jɨ3 ñí1con2 tsá2cá2jo21
nɨ́2 siáh3.

19 Tɨ3la3 nɨ́1 má1ca3zeh3 tsú2 hnoh2
ñí1 ta3 ñí1 tsá2tan21 né3, ha3 lɨ́2 jmú2
náh2 hɨ32 honh2 nɨ́1juáh3 he3 juáh13
náh2 ho3 nɨ́1juáh3 he3 lánh3 rón32
hléh13 náh2; quí1 nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1ca3tɨ3
ñí1 hléh13 náh2, Dió32 bíh1 cué32 jáɨ13
hi3 cuá1hléh1 náh2.

20 Quí1 jun3juáh13 hnoh2 yáh3 tsá2
cuá1hléh1 náh2, quí1 Jmɨ́2chí3 joh1
Ñeh2 bíh1 náh2 Tsá2 hléh32 cun3quionh3
honh1 náh2.

21 ”Hí1 la3 tɨ3 tsá2 jan2 jméi2 mí1ziú13
quionh3 yáh3 tsú2 jɨenh3 hi3 jngah3
tsáu2, jɨ3 tsá2 má2lieih21 siáh3 jɨenh3
jon2; jon2 tsáu2 jmu3 hniéi2 quionh3
jméi2 mí1ziú13, hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 jɨenh3
yáh3 tsú2 tsá2 má2lieih21 hi3 jngah3
tsáu2.

22 Tsá2 zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3
bíh1 lɨ3 hau2 hnoh2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
jná13; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 ca3tion3 tsɨ́3
ca3la3 tɨ3 ñí1 cá1táuh3 jmáɨ1 quioh21 hi3
zian2 ñí1 hué21 lá2 né3, tsá2 la3 hí3 bíh1
liáun3.

23 Nɨ́1juáh3 ca3hɨ́1 ca3tsa1 tsú2 hnoh2
cáun2 juú2, huen3 náh2 ñí1 jáun2 hi3
cuá1táunh1 náh2 cáun2 juú2 siáh3; quí1
jú1 tson2 juah32 jná13 hi3 jná13 Jon2
tsá2mɨ3cuóun2 jáunh13 ná1 ñeh2 bíh1 hi3
táunh3 hnoh2 la3jɨ́32 juú2co1 juú2hñú13
tsá2 Israel.

24 ”Hí1 jan2 yáh3 tsá2 má2tɨn32 tiá2
lɨ́13 lɨ3tɨn2 tɨ3 hliáun3 la3 cónh3 bíh1 tɨ32
joh1, hi3 hí1 jan2 yáh3 tsá2 lɨ́n3 quian21
tiá2 tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 la3 cónh3 bíh1
tsá2 lɨ́n3 juo13 tsú2.

25 Tsá2 cuá1má2tɨn32 hí3 dá2 ca3tɨn1
ma3hiún2 tsɨ́3 cun3 jɨ́32la3 ti3 hi3 chau21
jmáɨ1 hi3 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́n3 tɨ32 joh1
bíh1, hi3 tsá2 lɨ́n3 quian21 né3 ca3tɨn1
ma3hiún2 tsɨ́3 hi3 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́n3
juo13. Quí1 nɨ́1juáh3 ta3bí1 tsá2 chín1
cáun2 hñú3 yáh3 ca3juáh3 tsáu2 hi3 lɨ́n3
Beelzebú [tsá2 chín1 juo13 jmɨ́2chí3
hláɨnh1], ¡cónh3 bíh1 tiá2 tu3 hión32
tsú2 tsá2 hñú13 tsú2 ñí1 hná1 nɨ́2!

Hin2 ñí1con2 hniáuh32 jmú13 dí2 juénh2

(Lucas 12:4-7)

26 ”Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³
jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Quí¹
lɨ³ua³ cáun² hi³ jlɨ́²³ tsú², chau³² bíh¹
jmáɨ¹ hi³ jñéih²³, hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³
ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³
lɨ́²jnia² siáh³.
27 La³jɨ́³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³
hñu³ niéɨ², ma³jnia¹³ náh² jáɨ¹³ jáun²
ta³ jma²; hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ juah³²
jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³,
cuá²tɨ́¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tɨ³ tsáɨh³
hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun².
28 Ha³ lɨ́² juenh³ náh² tsá² jngɨh²
jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³,
tiá² tɨn² yáh³ tsú² jngɨh³ jmɨ́²chí³
quián¹³ náh²; tɨ³ re² juenh³ náh²
ñí¹con² Tsá² lɨ́¹³ jngah³ náh², hi³
má¹lɨ³² jáun² né³ lɨ́¹³ zen³ tsú² jmɨ́²chí³
quián¹³ náh² quiu³juóu³².
29 ”¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³²
pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quɨe³ dúh¹?
Tɨ³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³
pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá²
má²lɨ́²cué³² Ñeh² náh² jáɨ¹³.
30 Hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ jñú² chinh³² yáh³
hnoh² ná¹hɨ¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³
cá² máɨh³².
31 Jáun² né³, ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³
bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús (Lucas 12:8-9)

32 ”Hi³ jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá²
má²quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu²,
ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³
hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³
hñu³mɨ³cuú²;
33 tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³
má²quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³,
ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³
tsá² la³ hí³ ñí¹con² Ñuh³² Tsá² cuá³
hñu³mɨ³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³ (Lucas 12:51-53)

34 ”Su³uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ hnoh² hi³
jná¹³ ja³jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹
lá²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³
tie³ yáh³, tɨ³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³
ná¹ hniéɨ² quɨ³² bíh¹.
35 Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh²
ná¹háun³ quionh³ jméɨ², tsá²mɨ³
ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³²
tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mɨ³ziú¹³;
36 jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ ma³
quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hniei²¹
quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.
37 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² ja³²lɨ³ hnio³ jméɨ²
jɨ³ mí¹ziú¹³ cha³ jmɨ́¹ ma³hniau³ tsú²
jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tɨn¹ hen² tɨ³
con² jná¹³. Hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² ja³²lɨ³
hnio³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmɨ́¹
ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³
tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hen² tɨ³ con² jná¹³.
38 Ja³bí¹ tiá² lɨ́¹³ han³ tsú² tɨ³ con²
jná¹³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³
creɨ²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmɨ́¹ zian²
jná¹³ lá².
39 Nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmɨ́²chí³
quioh²¹, tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmɨ́²chí³
quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ né³,
tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹con² Dió³² (Marcos 9:41)

40 ”Lɨ³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹
má²lɨ́²he³ jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³
lɨ³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹
la³ jáun² má²lɨ́²hen³ tsú² la³ jɨ³ Tsá²
ca³ze³ bí¹ jná¹³.
41 Lɨ³ua³ jan² tsá² hen² jan² *tɨ³²
jë¹ Dió³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú²
hi³ ja³hléh² jë¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³
hiáuh¹³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ jan² tɨ³² jë¹
Dió³²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá²
zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² cun³ñí¹
hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí²
hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian²
hí³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³².
42 Lɨ³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹
cáun² vaso jmɨ́² jma³ cuóuh³ ñí¹con²
lɨ³ua³ jan² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³,
uá¹jinh¹ jan² tsá² tsɨ́¹juɨ́³, tɨ³la³ cun³ñí¹
hi³ hen² tsú² tɨ³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹
tsá² hí³ uá²jaɨ³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹
la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³.

11

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmáɨ² zen² tsáu² ñí¹con² Jesús
(Lucas 7:18-35)

1 Jmí¹ cá¹tsan³ jáɨ¹³ hi³ ca³záɨh³ jáun² Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹hɨeh¹ dí² tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³².

2 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² hñu³mí¹ñí² ca³lɨ³ ñɨ³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ tsa³jɨen³ Jesús,

3 hi³ tsa³ngáɨ³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tɨn¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?

4 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jɨ́eh³² náh² jɨ³ hi³ ná¹naɨh³² náh².

5 Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ má²laɨn³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lɨ́n³ mí¹uí³ *mɨ³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cuá¹ né³ má²náɨ³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹náɨ³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáun³.

6 ¡Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³!

7 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ hi³ ca³tɨn¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jɨeh¹³ hnoh² ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náɨ² hi³ lí¹ quí² lí¹ jɨ́eh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³?

8 Hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨen¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmɨh³² jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹nɨ́² dú¹ jɨe³ náh², tsá² ná¹quih³² hmɨh³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tɨn² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ bíh¹.

9 Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨen¹ náh² jan² *tɨ³² jë¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lɨ³ua³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³².

10 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jáɨ¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

11 Jmí¹ má²lɨ́²chá³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³zian² ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ²; tɨ³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

12 ”Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² hi³ la³ tɨ³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hniéɨ² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

13 Jmí¹ tɨ² quien² bíh¹ la³jɨ́³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², jɨ³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ²;

14 jáun² Juan² hí³ bíh¹ lɨ́n³ Líh³, tsá² jmí¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³tɨn¹ hi³ já³² nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹.

15 Nɨ́¹juáh³ tsá² tsɨ²¹ cuá¹, cuɨ́¹ nie¹³.

16 ”¿He³ ñí¹ tsáu² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá²? Lɨ́¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñɨ³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaɨh³² raɨnh²¹ la³ lá²:

17 “Sa³ tiá² ca³lɨ³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmɨ́¹ lɨ́¹jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ lɨ́²uoh³ yáh³ hnoh² jmɨ́¹ lɨ́¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ nio² hlah³ tsɨ́³ tsú²”.

18 Juanh³² jná¹³ la³ nɨ́², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hɨ́nh²³, hi³ jáun² tsáu² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ hí³”.

19 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², tsá² cú² tsá² aɨh³² ná¹, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: “¡Tsá² jlién³ bíh¹ nɨ³², hi³ hɨ́nh²³ siáh³ jmáɨ², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jɨ³ *tsá² chi² hmah²¹ nɨ́² siáh³!” Tɨ³la³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ ná¹lɨ́²³ bíh¹ lɨ́² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³.

Tsá² juú² tiá² nieh³ (Lucas 10:13-15)

20 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² juú² ñí¹ má²ca³jmú³ tsú² hliáun³ hua³jueh³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má²ca³za³ yáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³. Hi³ ca³juáh³:

21 —¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! ¡Jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³lɨ³ la³jɨ́³² hua³jueh³² já¹ tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Tiro jɨ³ juú² Sidón dúh¹, la³jmɨ́¹ má²lɨ³² nɨ́² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmɨ́¹ má²ca³za³ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ quɨ́h²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jɨ³ hi³ jmɨ́¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³².

22 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tɨ³ ñí¹ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ zian² jáun² jmɨ́¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón.

23 Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mɨ³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tɨ³ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³lɨ³ hua³jueh³² la³ nɨ́² já¹ juú² Sodoma jmɨ́¹tin² la³jmɨ́¹ lɨ²¹ nɨ́² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmɨ́¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tɨ³ ta³né³² dúh¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ lɨ³ la³ jáun².

24 Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmɨ́¹tin².

Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³ (Lucas 10:21-22)

25 Jmáɨ¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lɨ́n³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, jɨ³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ nɨ́² siáh³; tɨ³la³ ñí¹con² tsá² tsɨ́¹ tsá² juɨ́³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun².

26 Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tɨ́³ honh² hnú² Tia²¹.

27 ”Sá¹nɨ́² jɨe³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Ñuh³² jná¹³ ca³la³ jɨ³lɨ³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuóun³² re² Jméi²; hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³, lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².

28 Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, la³jɨ́n³² náh² tsá² má²cá²huon³ náh² hi³ ná¹jmuh³² náh² ta²¹ jɨ³ hi³ ná¹quiánh¹ náh² lio²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³.

29 Hen³ náh² hi³ ñí¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³jmɨ́¹ ñi³táunh¹ cuá¹juɨ́² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³ tɨn² náh² la³ cun³ hi³ tɨn² jná¹³, quí¹ jná¹³ jan² tsá² juenh² tsɨ́³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ jmɨ́¹ honh² náh².

30 Quí¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lɨ́³ cáun² ta²¹ huá¹ bíh¹, hi³ sa³jun³ héi² yáh³ lio²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ siáh³.

12

Tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmáɨ¹ nio² tie³
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

1 Jmí¹jáun² né³ jmí¹ cuá¹ngɨ³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmáɨ¹ nio² tie³. Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³lɨ³ ñí¹cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ caɨ³² chí² hieh² cuú²miih²¹ hi³ jná¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² hí¹cúh² dí² máɨ³ jáun².

2 Jmí¹ ca³jɨe³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záɨh³ tsú² Jesús la³ lá²:

—Sá¹ní² jɨe³, tsá² haɨn²¹ ní² tɨ³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² jmáɨ¹ nio² tie³.

3 Tɨ³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lɨ²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³?

4 Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmɨh³² hi³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹ hɨen¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tɨn¹ cuh³, quí¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lɨn³ mí²tsáu² bíh¹.

5 Ho³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés ñí¹ rá¹juáh³ hi³ mí²tsáu² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ ní¹juáh³ jmáɨ¹ nio² tie³, tɨ³la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²?

6 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ ñí¹ lá² zia³² cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chín¹.

7 Tiá² la³ má²ca³ngɨ¹³ máh³ hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: "Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ hnoh², jun³juáh¹³ hi³ jngɨh¹³ náh² jáh³ ñí¹con² jná¹³ yáh³". Sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ ní² dúh¹, jáun² tiá² cáun² lí¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ lí²jmú³ hí¹ cáun².

8 Quí¹ uá¹ hi³ jmáɨ¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jáɨ¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náɨ³ cáun² cuo²
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ñí¹hi³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun².

10 Ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³náɨ³ cáun² cuo²; tɨ³la³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hnió³ choh¹³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí²:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ ní¹juáh³ jmáɨ¹ nio² tie³ juáh¹³?

11 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá² lɨ³ua³ jan² hnoh², ní¹juáh³ hi³ ca³tánh³ jan² *já¹ziáh² joh² náh² cáun² ñí¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹chin³² náh² jáh³ hí³ joh² uá¹jinh¹ jmáɨ¹ nio² tie³?

12 Tɨ³la³ ¡tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun² né³, zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsú² hi³ chu²¹ jmáɨ¹ nio² tie³.

13 Jmí¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun².

14 Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² fariseos tɨ³ cheih³², hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngɨh³ dí² Jesús.

Jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ ca³tɨn¹ Jesús

15 Jmí¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús jáɨ¹³ jáun² né³, cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ñí¹ jáun²; jmí¹jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². Jesús ca³jmah³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹,

16 hi³ jáun² jmu² dí² héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záɨh³² tsáu² hi³ hin² tsánh² hí³ dí².

17 La³ nɨ́² lɨ³, hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³
cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹
Dió³², jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
18 Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ quian²¹ jná¹³,
Tsá² má²cá²quiánh³² jná¹³,
Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³
jɨ³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsú².
Cuen²¹ jná¹³ Jmɨ́²chí³ joh² ñí¹con² tsú²,
jáun² ngáɨ³² tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ jáɨ¹³ he³ lánh³
rón³² rá¹tsɨ³² jná¹³ héih³².
19 Tiá² hniéɨ² jmu³ yáh³ tsú²,
sa³jun³ tɨ³ hóh³² tsú²,
hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu²
tsú² tiá³ siaun³² ja¹ hñú³.
20 Hí¹juáh³ cáun² hmá² tá² má²ca³jñáh³
yáh³ tiá² jau³ tsú²,
sa³jun³ ye³ tsú² cáun² sɨ́² jmɨ́²cau³²
pih²¹ hi³ tion³ chí¹hún¹,
ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu³
tsú² hi³ jú¹ tson² cah¹³ jmáɨ¹ la³
tán¹.
21 Hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ ha³ tsɨ́³ ñí¹con² Tsá²
hí³.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² ñí¹con²
Jesús jan² tsá²ñuh² ten³ jɨ³ hi³ tiá²
hleh³² siáh³, hi³ jmɨ́¹ hún¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³. Jáun² Jesús ca³jmah³
tsá² hí³, hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³jnia³
ñí¹ jɨ³ hi³ ca³lɨ³ siáh³ hléh³².
23 Jáun² la³jɨ́n³² tsáu² ca³ja³cáun² tsɨ́³,
hi³ jáun² ca³juáh³:
—¿Hí¹ hí³ dá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Dá²vi²¹ tsá² nɨ́² juáh¹³, [tsá² qui³
ná¹jan²³ dí² hí³]?
24 Tɨ³la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²niéɨ³² jáun² tsá²
fariseos jáɨ¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² nɨ́² dá² huen² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² cun³quionh³
pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláɨnh¹ tsá²
chín¹ bíh¹.
25 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³
lánh³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ zia³² hniéɨ² ja¹ cu³ nió³
má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹, jáun²
la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³
jáun² nɨ́¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá²
tsá² má²tún² cáun² hñú³ ñí¹ tionh¹
lɨ́³ ná¹tsoh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³
ná¹quiú² ná¹tɨ́n²³, ha³ tiá² lɨ³ uén³ yáh³
tsá² la³ hí³.
26 Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³
lɨ́³ uá²jaɨ³² nɨ́¹juáh³ *Satanás la³ chin²
cheih³² hnga², jáun² ñí¹con² hnga²
bíh¹ tsú² má²jmu² hniéɨ²; jáun² né³
¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³hɨ́e² pí³
quioh²¹ tsú²?
27 Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³
huen² ná¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ cun³quionh³
pí³ quioh²¹ Beelzebú; jáun² nɨ́¹juáh³
la³ nɨ́² né³, ¿hin² cun³quionh³ pí³
quioh²¹ huen² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²
hnoh² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ tiáunh¹ hñu³
tsɨ́³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³
ta²¹ hi³ jmu² nɨ́² tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con²
bí¹ náh² má²lɨ́²lin¹ hi³ lɨ́¹ ná¹tsá²con²
bí¹ náh².
28 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³
joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ nɨ́² né³
má²lɨ́²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² ca³hiáu³²
Dió³² hi³ lɨ́n¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³
ná¹jan²³ hnoh² hí³.
29 ”Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hí³
jan² tsáu² hñú¹³ jan² tsá² pin³ lɨ́n³² hi³
quin³ tsú² la³jɨ́³² hi³ nio² hñú¹³ tsú²,
nɨ́¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá²
hñú¹³ hí³? Quí¹ jɨ́³²la³ la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³
quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².
30 ”Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá²
tiá² hen² tɨ³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³
tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³;
hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lɨ²¹
quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tɨ³ toh² tiú²
jóh³² bíh¹.
31 ”Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³
zia³² bíh¹ uu³ɨ³tso³ quioh²¹ la³jɨ́³² tso³

hi³ jmu² tsá²mɨ³cuóun², jɨ³ la³jɨ́³² jú¹
hlah³ hi³ hleh³² tsú² nɨ́² siáh³; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ tsá² tú² hión³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³²
yáh³ quioh²¹.
32 Lɨ³ua³ jan² tsá² tú² hiáu³² jná¹³
Jon² tsá²mɨ³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³
quioh²¹ tsú²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tu³
ca³hión³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú²
uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² la³
hí³, sa³jun³ mɨ³cuú² lá² hi³ sa³jun³
mɨ³cuú² cáun².

Cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³² bíh¹ hmá² lɨ́²lin¹
(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

33 ”Né³² né³, máɨ³ chu²¹ bíh¹ háɨ³²
nɨ́¹juáh³ hmá² chu²¹; jáun² nɨ́¹juáh³
hmá² hlah³ né³, mɨ³ hlah³ bíh¹ háɨ³².
Quí¹ cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³² bíh¹
hmá² lɨ́¹³ lɨ³ cuoh² tsú².
34 ¡Hnoh² dá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ jáh³
hláɨnh¹ bíh¹! ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³²
lɨ́¹³ hléh¹³ hnoh² jáɨ¹³ chu²¹ nɨ́¹juáh³
chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹
náh²? Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ ná¹canh²
hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹
hue³² ho³ tsú².
35 Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹
quí¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsɨ́³; tɨ³la³
tsá² hláɨh¹ tsá² hon² má¹ná¹, hleh³²
hi³ hlah³ quí¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³²
hñu³ tsɨ́³ tsú².
36 Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con²
hnoh² hi³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
ra³tsɨ³² Dió³² héih³², la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹
tsa³jɨ́enh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³tɨ²¹
la³jɨ́³² jáɨ¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lɨ́²tá²
lɨ́²hí³² tsú².
37 Quí¹ la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ quián¹³ bíh¹
nú² tá¹tsɨn¹ nú² héih³², má¹jáun² lɨ³
lin¹ nɨ́¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá²
tso³ hauh³² nú².

Tsá² hláɨh¹ mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³²
(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

38 Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos
quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ ca³juáh³
ñí¹con² Jesús la³ lá²:
—Tɨ³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³
hnú² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³².
39 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Tsá² hláɨh¹ hon², tsá² tiá² má²tí³²
jë¹ mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³²;
tɨ³la³ tiú²uú² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú²,
jɨ́³²la³ li²¹ hi³ ca³jɨ́e³ jáun² tsáu² hi³
ca³tɨn¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³
hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³².
40 Quí¹ la³jmɨ́¹ ca³hi³ jáun² hla¹
Jonás hnɨ³² jmáɨ¹ hnɨ³² nie³ hñu³
héin¹ jan² jáh³ jmáɨ² pan¹ lɨ́n²¹, ja³bí¹
la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun² hnɨ³² jmáɨ¹ hnɨ³² nie³
hñu³ hué³².
41 Jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jɨ́n³²
tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmɨ́¹
zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³
ca³tɨn¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí²
ca³ja³conh² bíh¹ tsɨ́³ tso³ quioh²¹ jmɨ́¹
ca³náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³,
chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³²,
quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² tɨ³ jlánh¹
bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás
hí³.
42 Ja³bí¹ hla¹ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹
chín¹ hué³² tɨ³ la³ quián³ nó³² nɨ́¹
má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹
tson², hi³ jáun² tsá²mɨ³ hí³ chá³² tsáu¹³
tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mɨ³ hí³
ja³ cáun² hué³² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³
hi³ cua³niéi³ jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹
Salomón tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ quia³lín³ hí³
jmɨ́¹ tsɨ́³. Ján³, tsá²mɨ³ hí³ chá³² tsáu¹³
tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan²
tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹
hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
(Lucas 11:24-26)

43 ”Nɨ́¹juáh³ má¹cuá²han³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², jáun² tsá²ngɨ́²
ñí¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñí¹ lɨ́¹³
cuá³² tie³; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá²
ca³choh¹³ né³, jáun² lɨ́n²³ la³ lá²:

44 “Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñí¹ cuá¹han³ ná¹”. Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ má²jáu², hi³ má²rá²hiah¹³ ji³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³.
45 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³í¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ ti³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ti³ jlánh¹ bíh¹ hlaih³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹li³² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmí¹ hnió³ liéinh³² Jesús.
47 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ñí¹con² Jesús la³ lá²:
—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³ liéih³² hnú².
48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lí²ngái³² hí³ jái¹³:
—¿Hin² dá² tsánh² hí³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hí³ renh² jná¹³?
49 Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ ji³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³.
50 Quí¹ li³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, ji³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

13

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Jmái¹ jáun² cua³han³ Jesús hñú³ jáun² hi³ ca³ñí¹cuá² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³.
2 Ti³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² ti³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái².
3 Jmí¹jáun² ca³ma³tin² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹.
4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh².
5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³².
6 Ti³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³li³ quiéin² bíh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹.
7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton², tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá².
8 Ti³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ ma³ hña³láu³ mái³, ma³ cá² mái³ ca³cué³ ma³ hnaih³² nio² quiú³ mái³, hi³ zia³² ma³ cá² mái³ né³, ca³cué³ ma³ quiu³quia³ mái³.
9 Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu² dí² jái¹³
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ ti³ con² Jesús ñí¹ cuá³ jáun², hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:
—¿He³ li³ sa³ cá² ñí¹ jmuh³² jái¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹ti³ ñí¹ lienh¹ hnú² tsáu²?
11 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} náh^{2} hi^{3} lɨ^{3}
ñíh^{13} jáɨ^{13} hi^{3} jmí^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jní^{1} hi^{3}
ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lí^{13} tónh^{32} tsáu^{2}
jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} ní^{2}
né^{3}, tiá^{2} lí^{13} yáh^{3} hi^{3} há^{1} ngɨ^{13}.

12 Jáun^{2} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} zia^{32}
quioh^{21}, tɨ^{3} hiáuh^{3} bíh^{1} tsú^{2} hná^{1}
jáun^{2}; hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} zia^{32} hliáun^{3} quioh^{21}
ca^{3}la^{3} hi^{3} lí^{1} má^{2}tú^{2} má^{2}ziáun^{23}. Tɨ^{3}la^{3}
ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} zia^{32} quioh^{21} né^{3}, tɨ^{3}
quin^{3} bíh^{1} la^{3} cun^{3} cú^{1}pih^{21} hi^{3} zia^{32}
quioh^{21} tsú^{2}.

13 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} lienh^{1} jná^{13} tsáu^{2}
cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} ná^{1}. Quí^{1}
tsá^{2} ní^{2} dá^{2} jɨe^{23} bíh^{1}, hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}
tá^{2}tonh^{1} la^{3}jmí^{1} lí^{3} tiá^{2} hi^{3} lí^{2}jɨe^{3} bíh^{1};
náɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ngɨ^{23} yáh^{3},
la^{3}jmí^{1} lí^{3} tiá^{2} lí^{2}niéɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2} lí^{23}.

14 La^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}lí^{23} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
ní^{2} má^{2}lɨ^{3}tí^{23} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1}
Isaías *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jmí^{1} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2}
la^{3} lá^{2}:

Lɨ^{3} dá^{2} náɨh^{1} náh^{2} re^{2} lín^{32}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2}
ngɨ^{13} yáh^{3} náh^{2};

Lɨ^{3} dá^{2} jɨeh^{21} náh^{2} siáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2}
lɨ^{3}tsɨn^{2} yáh^{3} náh^{2} he^{3} jaun^{32}
ná^{1}jíeh^{32}.

15 Cún^{1}tio^{1} bíh^{1} má^{2}cá^{2}jéinh^{32} tsí^{3} tsá^{2}
lá^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} ngɨ^{13} tsú^{2};

má^{2}ca^{3}jní^{3} bíh^{1} tsú^{2} cuá^{1}, hi^{3} jáun^{2}
tiú^{2}uú^{2} ne^{3};

má^{2}ca^{3}jní^{3} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} ñí^{1}, hi^{3} jáun^{2}
tiá^{2} lí^{13} jɨe^{3};

Cónh^{3} tiá^{2} jeinh^{32} bíh^{1} tsú^{2} jmí^{1} tsí^{3} hi^{3}
jmí^{1} lɨ^{3} jmah^{21} jná^{13}.

16 ”Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2} má^{1}ná^{1},
jlánh^{1} jmí^{1} ren^{2} hnoh^{2}, quí^{1}hliá^{2} jíeh^{32}
hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3} mí^{1}máh^{1}, jɨ^{3} hi^{3}
naɨh^{32} hnoh^{2} siáh^{3} cun^{3}quionh^{3} cuáh^{3}.

17 Quí^{1} jú^{1} tson^{2} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2},
hi^{3} juóun^{32} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jɨ^{3}
tsá^{2} jmí^{1} ná^{1}zian^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsí^{3}
Dió^{32} ní^{2} siáh^{3} jmí^{1} hniá^{1} jíe^{3} la^{3} cun^{3}
hi^{3} jíeh^{32} hnoh^{2} lá^{2}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}
yáh^{3} jíe^{3} tsú^{2}, hi^{3} jmí^{1} hniá^{1} siáh^{3} ne^{3}
la^{3} cun^{3} hi^{3} naɨh^{32} hnoh^{2} la^{3}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2}
ca^{3}lɨ^{3} yáh^{3} ne^{3} tsú^{2}.

Jesús jmu^{2} na^{21} jáɨ^{13} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} súh^{23} hí^{3} jún^{2}

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 ”Sá^{1}ní^{2} niéɨ^{2} hnoh^{2} he^{3} hnió^{3}
juáh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lí^{2}jmú^{32} jná^{13} hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} súh^{23} jún^{2}.

19 Ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} náɨ^{32} jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21}
ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lí^{13} tónh^{32} tsú^{2} jo^{3}cuo^{2}
Dió^{32}, hi^{3} ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} ngɨ^{23} yáh^{3} tsú^{2}
má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} lín^{3}
la^{3}jmí^{1} lí^{3} hú^{1} juɨ^{32} ñí^{1} ca^{3}súh^{32} jáun^{2}
jún^{2}; jáun^{2} ja^{32} tsá^{2} hláɨnh^{1} hi^{3} quin^{23}
jú^{1} chú^{32} hi^{3} má^{2}jná^{1} jáun^{2} hñu^{3} tsí^{3}
tsú^{2}.

20 Jáun^{2} tsá^{2} he^{2} jáɨ^{13} tia^{3}juɨ^{32} lín^{32}
né^{3}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} hiún^{2} lín^{32} tsí^{3} jmu^{2},
tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} lín^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} ja^{1} quín^{1}
ñí^{1} cá^{1}súh^{21} jáun^{2} jún^{2}; tia^{3}juɨ^{32} lín^{32}
bíh^{1} ca^{3}hiá^{2} jmí^{1} ca^{3}hiá^{2},

21 tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} hliáun^{3} chí^{2}
jmu^{2} chá^{23} yáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ^{3}
uén^{23}. Hi^{3} jáun^{2} ní^{1} má^{1}ca^{3}lɨ^{3} zia^{32}
uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}, ho^{3} zian^{2} tsá^{2} hnió^{3} jmoh^{3}
hian^{2} tsí^{3}, jáun^{2} tɨ^{3} có^{32} bíh^{1} nau^{32} tsú^{2}
cú^{2}jueh^{32}.

22 Ja^{3}bí^{1} zian^{2} tsá^{2} náɨ^{32} jáɨ^{13} quioh^{21}
Dió^{32} lín^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} hué^{32} ñí^{1} ca^{3}hiau^{2}
ton^{2} ñí^{1} cá^{1}súh^{21} jáun^{2} jún^{2}. Quí^{1}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} lí^{1} quí^{2} lí^{1} cha^{32}
tsú^{2} hliáun^{3} ñéih^{3} tsí^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zia^{32}
ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, jɨ^{3} hi^{3} lí^{1} lí^{2}can^{2} tsú^{2}
siáh^{3} hi^{3} lí^{2}hniá^{1} hi^{3} lɨ^{3} zioh^{2} hliáun^{3},
hi^{3} jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} lí^{2}quien^{2} yáh^{3} jáɨ^{13}
quioh^{21} Dió^{32} hñu^{3} tsí^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2}
tiú^{2}uú^{2} hi^{3} lau^{32} yáh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} la^{3}
hí^{3}.

23 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ngɨ^{23} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}
má^{1}ca^{3}náɨ^{32} né^{3}, lín^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} hué^{32}
chu^{21} ñí^{1} cá^{1}súh^{21} jáun^{2} jún^{2}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}láu^{2} bíh^{1} re^{2}. Ma^{3} jan^{2} tsáu^{2} lín^{3}
la^{3}jmí^{1} lí^{3} ñí^{1} ca^{3}cué^{3} ma^{3} hña^{3}láu^{3}
máɨ^{3} máɨ^{3} la^{3} cun^{3} cá^{2} máɨ^{3}, ma^{3} jan^{2}
lín^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} ñí^{1} ca^{3}cué^{3} ma^{3} hnaɨh^{32}
nio^{2} quiú^{3} máɨ^{3} máɨ^{3}, hi^{3} ma^{3} jan^{2}
né^{3} lín^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} ñí^{1} ca^{3}cué^{3} ma^{3}
quiu^{3}quia^{3} máɨ^{3} máɨ^{3} la^{3} cun^{3} cá^{2} máɨ^{3}
jún^{2}.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 náɨ2 hlah3 hi3 tsɨ21 ja1 cuú2miih21

24 Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 siáh3 Jesús cónh3í1 cáun2 jáɨ13 hi3 lɨ́3 la3 lá2:
—Jmáɨ1 hi3 cán3 Dió32 jú1 tson2 quioh21 tsáu2 lɨ́13 la3jmɨ́1 lɨ21 jmáɨ1 hi3 ca3jñí3 jan2 tsá2ñuh2 jún2 chu21 hué32 quioh21,
25 tɨ3la3 tá1la3 má2ná1cuóun1 tsú2 la3jɨ́n32 né3, ca3ñí1hi32 jan2 tsáu2 ñí1náɨ2 jáun2, tsá2 hau2 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 jáun2, hi3 ca3jñí3 náɨ2 hlah3 ja1 cuú2miih21, hi3 jáun2 jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ngah3.
26 Ca3cuon3 bíh1 cuú2miih21 jmɨ́1 cá1cuon3, hi3 jáun2 ca3hiá2 mɨ́h3, ja3bí1 la3 jáun2 ca3cuon3 siáh3 náɨ2 hlah3 ja1 jáun2.
27 Jmɨ́1jáun2 né3, tsá2 quian21 ca3ñí1zeh1 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2: "Tɨ32, já2 jún2 chu21 bíh1 ca3jñíh3 hnú2 ñí1náɨ2 quián13, ¿ha3 yáh3 jinh1 ja3 náɨ2 hlah3 hi3 má2tsɨ21 ja1 jáun2?"
28 Jáun2 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 ca3juáh3: "Cun3 zian2 tsá2 hian2 tsɨ́3 ca3jñí3 bíh1 náɨ2 hlah3 jáun2". Jáun2 tsá2 quian21 hí3 ca3ngáɨ3: "¿Hnáuh1 hnú2 hi3 tsá1cáɨ13 jnoh1 náɨ2 hlah3 jáun2?"
29 Tɨ3la3 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 ca3juáh3: "Tiá2 jáun2 yáh3, quí1 nɨ́2 lɨ́1 ca3quiéih2 yáh3 náh2 cu3diá2jan2 cuú2miih21 nɨ́1 má1ca3quiéih2 náh2 náɨ2 hlah3 jáun2.
30 Tɨ3 re2 cáun2 nɨ́2 cuɨ́1 cuóun2 tín2 cu3tsa32 ca3la3 tɨ3 ñí1 ca3láu2 máɨ3; má1jáun2 zein21 jná13 tsá2 jmu2 ta21 hi3 tsa3quiéɨ3 tín2 náɨ2 hlah3 jáun2, hi3 jáun2 hñe3 tsú2 ma3 cá2 tsu21, hi3 jáun2 tsa3toh3 ja1 sɨ́2 hi3 có32, hi3 jáun2 má1lɨ32 jáun2 né3 tiú32 tsú2 cuú2miih21, jáun2 caun13 tsú2 hi3 tóh32 ñéih3 hñu3cuɨ́3 quion21 jná13".

Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́3 jún2 mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Jesús ca3jmú3 siáh3 cáun2 jáɨ13 lá2:
—Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́3 cá2 máɨ3 jún2 mostaza hi3 ca3jñí3 jan2 tsáu2 ñí1náɨ2 quioh21.
32 Máɨ3 jáun2 bíh1 máɨ3 hi3 jlánh1 bíh1 pih21 la3 cónh3 bíh1 ñí1 jɨ3lɨ32 jún2; tɨ3la3 nɨ́1 má1cá2cuon3 né3, lɨ́23 cáun2 náɨ2 má2ró32 tɨ3 jlánh1 bíh1 pa21, hi3 lɨ́2tí3 la3 cun3 jmɨ́1 tí3 cáun2 hmá2, hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 quiuh21 tan32 yáh3 ja3táunh1 hi3 ná2tsɨ́3 za3 ja1 chí2 cuoh2 hmá2 jáun2.

Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́3 tie3
(Lucas 13:20-21)

33 Ja3bí1 ca3jmú3 tsú2 siáh3 cáun2 jáɨ13 la3 lá2:
—Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́3 tie3 hi3 ca3jan3 jan2 tsá2mɨ3 quia3 hmá2 juɨ21 cuú2miih21, hi3 jáun2 tá1 cá2 pɨenh1 bíh1 cán1 cáu3.

He3 ca3tɨ21 jmúh32 Jesús ta21 jáɨ13 hi3 jmu2
(Marcos 4:33-34)

34 Jáun2 né3, Jesús ca3ma3tɨn2 tsáu2 jmáh3la3 cun3quionh3 jáɨ13 hi3 jmu2, hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3 jmɨ́1 zaɨh32 tsú2 tsáu2 ta3 tiá2 quionh3 cáun2 jáɨ13 hi3 jmu2 tsú2.
35 La3jɨ́32 hi3 nɨ́2 ca3lɨ3, hi3 jáun2 ca3lɨ3tí3 la3 cun3 hi3 ca3juáh3 hla1 tɨ32 jë1 Dió32 jmɨ́1 ca3juáh3 jáun2 la3 lá2:
Cun3quionh3 hi3 jmu1 jáɨ13 bíh1 jná13
hléh13 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1 hléh13;
juo13 jná13 tsáu2 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 jmɨ́1
ná1hmá1 ca3la3 cun3 jmɨ́1tin2,
jmɨ́1 ca3jmú3 Dió32 hngá1máh3 lá2.

Jesús jmu2 na21 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 náɨ2 hlah3 hi3 tsɨ21 ja1 cuú2miih21

36 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3hah2 Jesús jáɨ13 ñí1con2 tsá2 hí3, hi3 jáun2 ngau3 siáh3 ñéih3, hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ja3taunh21 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2 hi3 ca3ñí1zeh1 dí2 la3 lá2:
—Jmu3 tiá3 na21 ñí1con2 jnoh1 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 náɨ2 hlah3 hi3 hia32 jáun2 ñí1náɨ2.
37 Jáun2 Jesús ca3záɨh3 tsá2 hí3 la3 lá2:

—Jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 bíh1 lɨ́n3
tsá2 jñi32 jún2 chu21 jáun2,
38 hngá1máh3 lá2 bíh1 dá2 jaun32
niéih1 jáɨ13 hi3 lɨ́3 ñí1náɨ2. Tsá2 tionh2
jo3cuo2 Dió32 bíh1 hí3 hi3 niéih1 jáɨ13
jún2 chu21, náɨ2 hlah3 jáun2 né3 niéih1
jáɨ13 tsá2 joh1 tsá2 hláɨnh1 bíh1.
39 Hi3 jáun2 tsá2 hian2 tsɨ́3 hi3 ca3jñí3
náɨ2 hlah3 jáun2 né3, hnga2 bíh1 tsá2
hláɨnh1 hí3. Jmáɨ1 hi3 ló32 jáun2
máɨ3 né3 niéih1 jáɨ13 jmáɨ1 hi3 tsa3hín3
hngá1máh3 lá2 bíh1, hi3 jáun2 tsá2
caun13 máɨ3 hi3 ló32 jáun2 né3, tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32 bíh1 hí3.
40 Jáun2 la3jmɨ́1 caun2 tsú2 náɨ2 hlah3
jáun2 hi3 tóh32 ja1 sɨ́2 hi3 jáun2 có32, la3
jáun2 bíh1 lɨ́13 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1 tsa3hín3
hngá1máh3 lá2.
41 Jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 zein21
ná1 tsá2cuú2 tsá2tán2 tá1 cáun2 ñí1 hu21
uón32 ná1 hi3 quianh3 la3jín32 tsá2
jmu2 hi3 tsá2 siánh3 jmu3 tso3, jɨ3 tsá2
jmu2 hi3 hlah3 hi3 hó32.
42 Jáun2 tsa3tionh3 dí2 ñí1 nio2 sɨ́2
chéɨ3 lɨ́n32, ñí1 jáun2 tsa3tɨ́2 tsa3hoh32
hi3 tsa3ma3zian2 cáun2 hi3 chéɨ3 hi3
uóu32.
43 Tɨ3la3 tsá2 zian2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3
Dió32 má1na21, tsá2 la3 hí3 bíh1 lɨ́13 jnia3
la3jmɨ́1 jniá3 joh1 hiú2 ca3la3 cú2tú1
cú2lí13 ñí1 cuá1quien2 Dió32 Jméɨ2 tsú2.
Nɨ́1juáh3 hnoh2 chi21 cuáh3, jáun2 niéɨ2
náh2.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 cú1mí1niau21 hi3 jmɨ́1 ná1hmá1

44 ”Hi3 taunh32 tsú2 jo3cuo2 Dió32
lɨ́3 cáun2 hi3 quien2 lɨ́n32 bíh1,
la3jmɨ́1 lɨ21 ñí1con2 jan2 tsá2 ca3choh13
cú1mí1niau21 hi3 tioh3 hñu3 hué32 ñí1
lɨ́3 ñí1náɨ2 quioh21 tsáu2; hi3 jáun2 tɨ3
ca3jla2 bíh1 tsú2 siáh3 ñí1 tioh3 jáun2.
Ca3la3 má2hiún2 lɨ́n32 tsɨ́3 tsú2 ngah3
hi3 ca3ñí1hnáɨh1 la3jɨ́32 hi3 jmɨ́1 zia32
quioh21, hi3 jáun2 ca3lau2 hué32 jáun2.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 máɨ3 zɨ́n3 hu21 hñu3 cuáh1 jáh3 jmáɨ2

45 ”Ja3bí1 hi3 taunh32 tsú2 jo3cuo2
Dió32 lɨ́3 cáun2 hi3 quien2 lɨ́n32, la3jmɨ́1
lɨ21 ñí1con2 jan2 tsá2ñuh2 tsá2 ca3tɨ3
ca3ngɨ́3 tɨ3 hlá2 tɨ3 nɨ́2 hi3 hnauh2 máɨ3
zɨ́n3 hi3 téh23 tsú2 jáun2 perla, máɨ3
jlánh1 bíh1 chu21, nɨ́1juáh3 hin2 zia32
quioh21;
46 jáun2 jmɨ́1 ca3choh13 tsú2 jáun2
hi3 jlánh1 bíh1 hmuh21 né3, ngah3
hñú13 hi3 ca3ñí1hnáɨh1 la3jɨ́32 hi3 zia32
quioh21, hi3 jáun2 ca3lau2 máɨ3 zɨ́n3
jáun2.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 hmá3

47 ”Ja3bí1 jmáɨ1 hi3 cán3 Dió32 jú1
tson2 quioh21 tsáu2 lɨ́13 la3jmɨ́1 lɨ́3 jmáɨ1
hi3 ñeih32 tsú2 hmá3 hñu3 jmɨ́2miih21,
hi3 jáun2 jáun23 la3jáh3 dúh1 ñí1 jáh3
jmáɨ2.
48 Jáun2 nɨ́1 má1ca3canh2 jáh3 hmá3
jáun2 né3, tsá2 zanh23 jáh3 jmáɨ2 chí2
hmá3 tɨ3 can32 jmáɨ2 hi3 jáun2 tiánh23
hi3 quianh23 jáh3; jáun2 jáh3 chun1
tónh32 tsú2 mɨ́2tá2, hi3 jáun2 cuɨn23 bíh1
tsú2 jáh3 tiá2 chun1.
49 La3 nɨ́2 bíh1 lɨ́13 ñí1 táuh3 jmáɨ1 ñí1
hué21 lá2; hi3 ja3táunh1 tsá2cuú2 tsá2ta3
Dió32 hi3 ja3quianh3 ja1 tsá2 hláɨh1 tsá2
chun1,
50 hi3 jáun2 tsá2 hláɨh1 tónh32 tsú2 ja1
sɨ́2 chéɨ3 lɨ́n32, hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ho3
jngɨh3 jɨ3 hi3 lɨ́13 zian2 cáun2 hi3 chéɨ3
hi3 uóu32.

Cun3 quien2 bíh1 jú1 tson2 uá1 hi3 yeh3 uá1 hi3 hmaɨ21

51 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3ngáɨ3 Jesús
ñí1con2 tsá2 hí3:
—¿Má1ca3ngɨ13 hnoh2 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3
má2lɨ́2jmú32 jná13 nɨ́2?
Jáun2 tsá2 hí3 ca3ngáɨ3:
—Ján3 Tɨ32.
52 Jmɨ́1jáun2 né3 ca3záɨh3 dí2 siáh3
tsú2 la3 lá2:
—Lɨ3ua3 jan2 tɨ32 liei21, tsá2 má2lɨ́2hí3
jo3cuo2 Dió32, tsá2 hí3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3
jan2 tsá2 hánh3, hi3 tɨn2 huéh3 hi3
quien2 ja1 hi3 quioh21, uá1 hi3 yeh3 uá1
hi3 hmaɨ21.

Jesús tsánh32 siáh3 juú2 Nazaret ñí1 cá1cuon3
(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Jmí1 má2ca3táuh3 hi3 jmu2 Jesús
la3jí32 jái13 ní2 né3, cua3han3 ñí1 jáun2
54 hi3 jáun2 ca3chánh32 juú2co1. Ñí1
jáun2 né3 ca3ma3liáu32 tsú2 hi3 hıeh32
tsáu2 hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2 *judíos
hi3 zeh2 juú2 jáun2, hi3 jáun2 tsáu2 né3
jmí1 ná1tsá2cáun2 tsí3 hi3 juáh3 la3 lá2:
—¿Ha3 dá2 jinh1 ca3ñí1ma3tın32
tsá2ñuh2 ní2, hi3 jáun2 sa3 jlánh1 yáh3
quiáh1 jmí1 tsí3? ¿Ha3 bí1 lánh3 rón32
tın2 tsú2 siáh3 jmu2 hua3jueh32?
55 Já2 jon2 hla1 tı32 hmá2 bíh1 nı32,
hi3 Má2réi3 bíh1 mí1ziú13 tsú2. ¿Há1
jun3juáh13 raınh21 Jacobo bíh1 nı32
quionh3 Sé32, Sí1mu21 ní2, jı3 Judas ní2
siáh3 dúh1?
56 Ja3bí1 tsá2mı3 raınh21 tsú2 siáh3
tionh2 já1 juú2 lá2. Jáun2 né3 ¿jinh1
dá2 ca3ñí1ziú1 ñí1liáuh1 tsá2 ní2 jái13
hi3 jlánh1 ñi32 ní2?
57 Jáun2 cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 tiá2
ca3quiú1 ca3jéin13 dí2 tsú2. Tı3la3 Jesús
né3 ca3záıh3 tsá2 hí3:
—Jí32la3 ja1 quioh21 tsá2co1 jı3 ja1
quioh21 tsá2 jún1 tsá2 raınh21 bíh1 jan2
*tı32 jë1 Dió32 tiá2 lı3 quien2.
58 Hi3 jáun2 tiá2 hliáun3 hua3jueh32
ca3jmú3 yáh3 Jesús ñí1 jáun2, quí1 tiá2
ta21 jmí1 taunh2 yáh3 tsá2 hí3 quioh21
tsú2.

14

Jmí1 jun1 Juan2 tsá2 ziau2 jmái2
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Jmái1 jáun2, Herodes tsá2 cuá1lín3
ta21 hué13 Galilea ca3lı3 ñi32 hi3 ca3tın1
Jesús,
2 hi3 jáun2 ca3záıh3 tsú2 tsá2cuú2
tsá2ta3 la3 lá2:
—Juan2 tsá2 tí2 zion2 tsáu2 jmái2
bíh1 nı32, hi3 má2ca3jenh13 ja1 hla1. Hi3
jáun2 bíh1 zia32 pí3 jáun2 quioh21 tsú2
hi3 jmu2 hua3jueh32.
3 Quí1hliá2 Herodes jmí1 má2ca3tanh2
Juan2 hñu3mí1ñí2 hi3 cuá1tson3,
hi3 cuá1hñei21 quionh3 cá2den1ná1
cun3ñí1 hi3 tsáu13 tsá2mı3 Herodías,
tsá2 jmí1 ñí2cuo2 Pí2liéi1 raınh21 tsá2
lín3 ta21 hí3.
4 Ca3tanh2 tsú2 Juan2 hñu3mí1ñí2
quí1 cun3ñí1 hi3 Juan2 hí3 jlánh1
chí1ñi1 ca3juáh3 la3 lá2:
—Tiá2 ca3tın1 yáh3 hnú2 hi3 ján3 nú2
tsá2mı3 ní2.
5 Herodes jmí1 hnió3 jngıh3 Juan2,
tı3la3 cun3ñí1 hi3 la3jín32 tsáu2 bíh1 jmí1
ná1juáh23 hi3 Juan2 lín3 jan2 *tı32 jë1
Dió32, jáun2 jmí1 juénh2 tsú2 ñí1con2
la3jín32 tsá2 hí3.
6 Tı3la3 jmí1 ca3jmú3 Herodes
jmái1 hi3 ca3tsın13 mieh2 né3, ñéi1
tsá1mái13 jon2 tsá2mı3 Herodías hí3
hi3 ca3ñí1tsan32 ñí1 ta3 ñí1 jı3lın2 tsá2
ná1tén1 jmái1 jáun2, hi3 jáun2 Herodes
né3 jlánh1 ca3tí3 lín32 tsí3.
7 Jmí1jáun2 ca3jmú3 dí2 jái13 ca3la3 hi3
hıen2 Dió32 hi3 cuéh32 dí2 mí1 hí3 lı3ua3
cáun2 hi3 mí32.
8 Jáun2 mí1 hí3 né3, cun3ñí1 hi3
ca3ma3cau2 tín2 mí1ziú13, hi3 jáun2
ca3ñí1zeh1 Herodes la3 lá2:
—Mı3 chí1 Juan2 tsá2 ziau2 hí3 jmái2
bíh1 hnó32 jná13 cuéh1 nú2, hi3 ná1hu21
cáun2 hñu3 uon2.
9 Hlah3 lín21 bíh1 ca3ta3no1 tsí3 re21
jmí1jáun2; tı3la3 Dió32 yáh3 má2lí2hıen3
tsú2, hi3 hí1 ca3la3 tı3 tsá2 ná1tén1 yáh3
má2lí2niéi32 jái13 jáun2.
10 Jáun2 ca3jmú3 dí2 héih32 hi3
tsa3quiéih3 tsú2 lái1 Juan2 hñu3mí1ñí2.
11 Jáun2 quiaun2 bíh1 tsú2 mı3
chí1 Juan2 hi3 ná1hu21 cáun2 uon2
hi3 ca3cuéh3 dí2 mí1 hí3, hi3 jáun2
ca3ñí1jıenh13 tsú2 mí1ziú13.
12 Jáun2 cua3taunh21 tsá2 jmí1 haın21
tı3 con2 Juan2 hi3 cua3quión32 hla1, hi3
jáun2 ca3ñí1hón21 dí2; jmí1 lı21 jáun2
ja3taunh21 dí2 hi3 ca3ñí1zeh1 dí2 Jesús.

Jesús cue32 hi3 cuh3 hñá3 mei21 tsáu2
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Jmí1 ca3lı3 ñi32 Jesús hi3 lı3 la3
jáun2, jáun2 cua3han3 ñí1 jáun2 hi3 hi3
cáun2 mu2 hi3 ngau3 ñí1 tı3 có32 ñí1

lɨ́13 cuá3 hnga2. Tɨ3la3 ca3lɨ3 ñi32 bíh1 tsáu2 hín2 juɨh32 ngau3 tsú2, hi3 jáun2 tsá2 zian2 juú2 la3 cu3 la3 jéin3 jáun2 ca3huén2 hi3 já1taunh21 juɨ32 ta3 tɨ3 ñí1 ngau21 tsú2.

14 Cua3han3 bíh1 Jesús hñu3 mu2 jmɨ́1 cuá1han3, tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jɨe3 tsú2 hi3 sa3 juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2 má2tionh2 ñí1 jáun2, hi3 jáun2 ca3ja3 miɨ3 tsɨ́3 dí2 ñí1con2 tsá2 hí3 hi3 ca3jmah3 dí2 tsá2 tsáun1 hi3 jmɨ́1 ná1jan2 tsú2.

15 Tɨ3la3 jmɨ́1 má2ca3hláu3 bíh1, hi3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 Jesús ca3ma3janh32 ñí1 zenh1 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—Já2 má2ca3hláu3 bíh1 la32, hi3 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 zian2 ñí1 má2janh2 lá2. Jáun2 chú32 juoh1 nú2 tsá2 nɨ́2 hi3 tsa3tánh1, hi3 jáun2 cuɨ́1 cha3lia32 má32 cuh3 ñí1 táun3 hñú3.

16 Tɨ3la3 Jesús ca3juáh3:

—Tiá2 lin1 lɨ3 hniáuh32 yáh3 tsa3tánh1 tsú2; hnoh2 bíh1 hniáuh32 cueh1 tsú2 hi3 cuh3.

17 Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3juáh3:

—Tiá2 hi3 zia32 yáh3 quiú13 jnoh1, jɨ́32la3 hñá3 *hí3 cuú2miih21 quionh3 gon3 hma21 bíh1 zia32.

18 Jáun2 Jesús ca3juáh3:

—Ñá2cán1 ñí1 lá2.

19 Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 dí2 héih32 hi3 chan3 tsú2 tsáu2 hué32 ja1 mí1ñéi2. Jmɨ́1jáun2 ca3zanh3 dí2 tá1 hñá3 hí3 jáun2 quionh3 tá1 gon3 hma21, hi3 jáun2 ca3jɨe3 tsú2 tɨ3 hñu3mɨ3cuú2 hi3 ca3cuéh3 tiá1hmah1 Dió32, jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3ca3 tsú2 hí3 cuú2miih21 jáun2, hi3 jáun2 ca3cuéh3 dí2 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2, hi3 jáun2 tsá2 hí3 siáh3 ca3tsóh3 ñí1con2 tsá2 tionh2 hí3.

20 La3jɨ́n32 bíh1 tsáu2 ca3cúh2 ca3la3 lah3 má32 re2; jmɨ́1 má2lɨ32 jáun2 né3 ca3cónh32 quia3tún3 mɨ́2tá2 chí2 juoh1 hi3 ca3ziaun3.

21 La3 cun3 tsá2 ca3cúh2 má32 jáun2 né3 jmɨ́1 tín3 hñá3 mei21 jmáh3la3 tsá2ñuh2, tɨ3la3 tiá2 ná1hɨ́n13 yáh3 tsá2mɨ3 quionh3 tsá1míh1.

Jesús cuá1ngɨ32 ñí1 jmáɨ2
(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

22 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3jmú3 Jesús héih32 hi3 tónh32 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 hñu3 mu2 hi3 hán32 tɨ3 jo21 jmáɨ2 lɨ́1 ná1ho3 ta3 tin2 tá1la3 dí1hah2 dí2 jáɨ13 ñí1con2 tsá2 ná1ngɨh32 hí3.

23 Jmɨ́1 má2lɨ́2heh2 tsú2 jáun2 jáɨ13 quionh3 tsá2 tionh2 hí3 né3, ca3uú3 tsɨ3 máh3 hi3 ca3ñí1lienh13 Dió32 hnga2 tán1; jáun2 ñí1 jáun2 bíh1 jmɨ́1 cuá3 tsú2 cú2 hnga2 pih21 la3 ñí1 ca3niéi2.

24 Tá1la3 jáun2 né3 má2hí1tsau32 mu2 ñí1 chu3 jo2 jmáɨ2 lɨ́1 ná1ho3 jáun2. Jmáɨ2 hi3 ja32 ma3 cu3 tsɨn1 jáun2 jmɨ́1 má2hí1hlia32 mu2 tɨ3 hlá2 tɨ3 nɨ́2 quí1hliá2 jmɨ́1 ja32 chí3 tɨ3 juɨ32 ñí1 hí1tsá2táunh1 tsú2 jáun2.

25 Jmɨ́1 má2já2jnia2 jáun2 né3 ngau3 Jesús juɨ32 ñí1 hí1tsá2táunh1 tsú2 jáun2, hi3 chí1ngɨ32 ñí1 jmáɨ2.

26 Jmɨ́1 ca3jɨe3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2 hi3 cuá1ngɨ32 dí2 ñí1 jmáɨ2, jáun2 ca3hiá2han1 lɨ́n21 bíh1 tsú2, hi3 jáun2 ta3 juénh2 jáun2 bíh1 tsú2 ca3hóh32 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—¡Jan2 tsá2 le1 bíh1 ó32!

27 Tɨ3la3 Jesús ca3liéinh32 tsá2 hí3 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—¡Tiá3 chá1 náh2 honh2; ha3 lɨ́2 juenh3 náh2, quí1 jná13 bíh1 la32!

28 Hi3 jáun2 Pé1 né3 ca3záɨh3 Jesús la3 lá2:

—Tɨ32, nɨ́1juáh3 hnú2 bí1 nɨ32, jmu3 héih32 hi3 lɨ́13 ngɨ́13 jná13 uá2jaɨ32 ñí1 jmáɨ2 hi3 ñe1 ná1 la3 tɨ3 ñí1 hí1ñeih32 hnú2 nɨ́2.

29 Jáun2 Jesús ca3juáh3:

—Ña32 jaun32.

Jáun2 Pé1 cua3han3 hñu3 mu2 hi3 ca3ma3liáu32 hi3 ca3ngɨ́3 ñí1 jmáɨ2 hi3 ngau3 tɨ3 juɨ32 ñí1 cuá1ja32 Jesús.

30 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3lɨ3lieih21 tsú2 hi3 tiá3 lɨ́n32 bíh1 he2 chí3, jmɨ́1jáun2 ca3juénh2; hi3 jáun2 ca3ja3hanh32 bíh1 tsú2 hñu3 jmáɨ2. Tá1la3 má2hí1tsá2hanh32 tsú2 jáun2 né3, ca3hóh32 hi3 ca3juáh3:

—¡Liau1 tiá3 Tɨ32!

31 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³zanh³
Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:
—¡Jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun²
honh² hnú²! ¿He³ láɨh³² lɨ́²cháh¹ hnú²
tun³ honh²?
32 Jmɨ́¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu²
né³, ca³hná³ bíh¹ chí³.
33 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmɨ́¹
tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³
ma³jáuh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Tson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³²
bíh¹ hnú²!

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Marcos 6:53-56)

34 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹
tsú² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun², hi³
ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret.
35 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ cuóun³² tsá² zian²
hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jáɨ¹³
la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun²
ca³cua³jan² tsú² la³jɨ́n³² tsá² ná¹tsáun¹
ñí¹ jmɨ́¹ zenh¹ Jesús.
36 Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mɨ́³ tsú²
ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jáɨ¹³ hi³ hliéih³
tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹
ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá²
ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

15

Hi³ jmu² hi³ tiá² jɨn² tsá²mɨ³cuóun²
(Marcos 7:1-23)

1 Jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan²
tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús quionh³
tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹; tsá² hí³
má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³
jáun² ca³ngáɨh³ dí² Jesús:
2 —¿He³ láɨh³² tiá² má²tí³² tsá²
haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con² hnú² la³ cun³
hi³ ná¹ngɨ²³ tsá²daun³²? Quí¹ tiá²
má²tí³² yáh³ tsú² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³
rón³² hniáuh³² sɨ³ ren³ tsú² cuo² la³
cun³ ca³tɨ²¹ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ jmu³ tsú²
má³².
3 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ tsá² hí³:
—¿Hi³ he³ láɨh³² sa³ tiá² ma³tih²¹
siáh³ hnoh² uá²jaɨ³² héih³² quioh²¹
Dió³²? Já² ma³tih²¹ bí¹ náh² cáun² hi³
ná¹hëh³ chinh³² náh² hmóu³².
4 Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:
"Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²".
Hi³ juáh³ siáh³: "Lɨ³ua³ jan² tsá² chú²
juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³
ca³tɨn¹ jún³ bíh¹".
5 Tɨ³la³ hnoh² né³ juánh³ hi³ lɨ́¹³ bí¹
néh¹ hi³ záɨh³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³
la³ lá²: "Tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ má¹hau¹
jná¹³ hnú², quí¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹
má²ná¹chan¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² quion²¹
jná¹³".
6 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá²
má²lɨ́²juáh³ la³ nɨ́² néh¹, tiú²uú² tion³
hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi²
mí¹ziú¹³. Jáun² cun³quionh³ la³ nɨ́²
bíh¹ má²ná¹jmuh³² hnoh² hi³ tiá²
quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³²,
cun³quionh³ hi³ ná¹jmuh³² náh² quien²
la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹hëh³ chinh³²
náh² hmóu³².
7 ¡Hnoh² tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³
jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³juáh³
hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹
hnoh² jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
8 Tsá² nɨ́² dá² má²quien² jná¹³
cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,
tɨ³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ yáh³
tsú² hniau³ jná¹³.
9 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³
má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun²
jná¹³,
quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun²
bíh¹ jaun³² hɨeh³² tsú² tsáu²
la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹
jná¹³.
10 Jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh²
hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Niéi² náh² jáɨ¹³ lá², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ ngɨ¹³
náh² nɨ́² siáh³:
11 Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ ho³ yáh³
tsú² jmu² hi³ tiá² jɨn² tsú². Quí¹ la³jɨ́³²
hi³ hue³² hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsú² jmu² hi³
hliánh².
12 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:

—¿Cá¹lɨ³tsɨn² hnú² hi³ jlánh¹
ca³míh³ tsɨ́³ tsá² fariseos jmɨ́¹ lɨ́¹niéi²¹
jáɨ¹³ hi³ lɨ́²juah²¹ hnú² jáun²?
13 Tɨ³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:
—Lɨ³ua³ cáun² hmá² hi³ tiá² lɨ́²jñí³²
Ñuh³² jná¹³, hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹
ca³la³ tɨ³ chí² jmu².
14 Ha³ lɨ́² hí¹³ cán² he³ jmu² tsá² nɨ́²;
quí¹ tsá² ten³ bíh¹ nɨ³² hi³ lɨ́n³ tsá²
quian³² ñí¹ juɨ³² ñí¹con² te³ raɨnh²¹.
Quí¹ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² ten³ la³ hɨ́eh³²
juɨ³² jan² tsá² ten³ raɨnh²¹, jáun² né³,
chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tán¹ gon³ bíh¹ tsú²
sunh³ cu³tsa³² nɨ́¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu².
15 Jáun² Pé¹ ca³záɨh³ Jesús:
—Hnú² Tɨ³², jmu³ tiá³ na²¹ jáɨ¹³
jáun² ñí¹con² jnoh¹.
16 Jesús ca³juáh³:
—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³
ngɨ²³ náh² siáh³?
17 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³jɨ́³² hi³
tsá²toh³ ho³ tsú² chau³² hñu³ héin¹
bíh¹ tsú², nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³ hue³² tɨ³
cheih³²?
18 Tɨ³la³ hi³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹,
ja³² la³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsú²; hi³ jáun²
bíh¹ ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmɨ́¹ tsɨ́³
tsú².
19 Quí¹ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsú² ja³² la³jɨ́³²
hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lɨ́¹ chin² tsú²
chí¹, hi³ jngɨh² tsú² tsáu², hi³ lɨ́¹ jmu²
tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́²,
hi³ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lɨ́n³
tsú² tsá² háɨn² siáh³, hi³ jmu² tsú² jú¹
tɨ́¹jáɨ², jɨ³ hi³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹ hión³² tsú² tsáu²
nɨ́² siáh³.
20 Hi³ nɨ́² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jɨn²
tsú² ta³ ñí¹ Dió³². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³
tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má²lɨ́²ma³tí³² hi³
ma³jɨ² tín² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³
tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³
jmu² hi³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mɨ³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús
(Marcos 7:24-30)

21 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús
ñí¹ jáun² hi³ ngau³ la³cáun² juú² Tiro
jɨ³ juú² Sidón.
22 Jáun² hué³² jáun² né³ jmɨ́¹ cuá³
jan² tsá²mɨ³ tsá² hué³² Canaán. Tsá²
hí³ né³, ja³ ñí¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³²
hi³ juáh³ la³ lá²:
—¡Hnú² Tɨ³², jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Dá²vi²¹, cuɨ́¹ já² miɨ́³ honh² hnú²
ñí¹con² jná¹³! Mɨ́¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹
jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³, hi³
jáun² má²tso² lɨ́n³² tsɨ́³.
23 Tɨ³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngáɨ³ hí¹
cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² haɨn²¹
tɨ³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³
ca³mɨ́³ hi³ ca³juáh³:
—Chanh²¹ tsá² ó³², quí¹ jlánh¹ tiú²
jan³² hí¹jmu² cu³hna²¹ dí².
24 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³
la³ lá²:
—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ñí¹con²
tsá² *Israel bíh¹, tsá² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ *já¹ziáh² má²já²cuɨn³.
25 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tɨ³
ta³ ñí¹ tsú² hi³ ca³di³jñí³² hi³ juáh³ la³
lá²:
—¡Tɨ³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!
26 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí²
má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí²
tsáɨ².
27 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³juáh³:
—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tɨ³²; tɨ³la³ cun³
jáun² cúh² bíh¹ tsáɨ² chí² juoh¹ má³²
hi³ suh³² ñí¹ mesa quioh²¹ juo¹³.
28 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—¡Tsá²mɨ³, jlánh¹ cáun² la³ nio²
honh² hnú²! ¡Cuɨ́¹ lɨ́¹³ la³ cun³ hi³
hnáuh² hnú²!
Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ lan³
mɨ́¹míh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² lɨ́n³² tsá² tsáun¹

29 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³
Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³nga² can³²
jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² Galilea;
hi³ jáun² ca³uú³ cáun² tsɨ³ máh³, ñí¹
jáun² né³ ca³cuá³.
30 Jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu²
ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³
ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹,

tsá² hliánh² nɨ́² siáh³, hi³ juóun³² lɨ́n³² siáh³ tsá² ná¹jau² mɨ́¹uɨ́³ siáh³ ñí¹ hná¹ nɨ́². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hi³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³.

31 Hi³ jáun² lɨ́¹ ca³lɨn³ bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hi³ tsá² jmɨ́¹ cáun¹ hí³ má²hleh³² bíh¹, hi³ tsá² hliánh² má²laɨn³², tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lɨ́²³ jɨ́e³. Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 8:1-10)

32 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² miɨ́³ tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hnɨ³² jmáɨ¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³².

Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lɨ́²cuh³, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³huán³ tsú² hú¹ juɨ³².

33 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tɨ³la³ ¿ha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juóun³² lɨ́n³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

34 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨh³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

35 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³²,

36 jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun² la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³.

37 Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lɨ́n³². Ca³lɨ³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mɨ́²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³.

38 Tsá² ca³jmú³ hí³ má³² né³ jmɨ́¹ tín³ quiún³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hɨ́n¹³ yáh³ tsá²mɨ³ quionh³ tsá¹míh¹.

39 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hah² Jesús jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ tionh² hí³, hi³ hi³ hñu³ mu² hi³ ngau³ tɨ³ hué¹³ juú² Magadán.

16

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³²
(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmáɨ¹ hi³ ñí¹táunh¹ tsá² *fariseos quionh³ tsá² *saduceos hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús; hi³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ tsú² né³, jáun² ca³mɨ́³ dí² hi³ hɨ́e³² Jesús cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² hi³ já³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

2 Tɨ³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngáɨ³:

—Nɨ́¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: "Jlánh¹ re² jniau¹³ hiú², hi³ jáun² bíh¹ dáɨn³ chi³cuú²".

3 Hi³ jáun² tɨ³ hú²niéi² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²: "Né³² chau¹³ jmɨ́³, quí¹ jlánh¹ dáɨn³ jnie²". [¡Hnoh² tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!] Já² tɨn² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chi³cuú², tɨ³la³ tiá² la³ tɨn² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² ta³né³².

4 Tsá² hláɨh¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jë¹ mɨ³² cáun² li²¹; tɨ³la³ tiá² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jɨ́³²la³ li²¹ hi³ ca³jɨ́e³ jáun² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hi³ tsá² hí³ né³, lɨ́¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ñí¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Marcos 8:14-21)

5 Jmɨ́¹ ca³hán² tsú² jáun² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsɨ́³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmɨ́¹ cán³ ca³lá² má³².

6 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ní² jɨe³, hua³hín¹³ náh² jmu³
ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jɨ³ tsá²
saduceos ní² siáh³.
7 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹
hmóu³²:
—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³²
bíh¹ dí² nɨ³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹
tsú².
8 Tɨ³la³ Jesús ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ hi³ jáun²,
hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—¿He³ láɨh³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá²
quiánh¹ má³²? ¡Jlánh¹ tiá² re² la³ nio²
cáun² honh² náh²!
9 ¿Tiá¹ má²ngɨ²³ máh³ hnoh², hi³
sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tɨ²¹
hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ hi³ ca³tsóh³²
jná¹³ jáun² ñí¹con² hñá³ mei²¹ tsáu²,
hi³ ha³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³?
10 ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh²
náh² ca³tɨ²¹ quiau³ hí³ cuú²miih²¹
jáun² hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con²
quiún³ mei²¹ tsáu², jɨ³ hi³ cónh³ mí²tá²
ca³ziau³ siáh³ jmí¹ lɨ²¹ jáun²?
11 ¿Lánh³ bíh¹ rón³² hi³ tiá²
ca³lɨ³tsɨn² hnoh² hi³ jun³juáh¹³ ca³tɨ²¹
quioh²¹ má³² yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³
jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³ hi³ jmúh¹³ náh²
hua³hín¹³ ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹ tsá²
fariseos quionh³ tsá² saduceos?
12 Jmí¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³
tiá² la³ ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ jmu³
tsú² hua³hín¹³ ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹ cán¹
hí¹miih²¹, tɨ³la³ la³ ca³juáh³ tsú² hi³
jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³
hɨe³² bíh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá²
saduceos.

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jéin³
juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹, jáun² ñí¹
jáun² ca³ngáɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
juáh³ tsáu²?
14 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹
hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmáɨ²; zian²
tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bí¹ néh¹ Líh³
tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹tin²,
hi³ zian² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹
hla¹ tɨ³² jë¹ Dió³² Jeremías, ho³lá²dá²
lɨ³ua³ jan² tsá² jmí¹ lín³ tɨ³² jë¹ Dió³²
jmí¹tin² ñí¹ hná¹ hí³.
15 Jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³:
—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³
juánh³ hnoh²?
16 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³
lá²:
—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon²
Dió³² Tsá² juú²tsáun².
17 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹,
jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu²
tiá² má²ca³híe³ hnú² jáɨ¹³ ní², quí¹
Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú²
bíh¹ má²ca³híe³ hi³ ní².
18 Hnú² bíh¹ jmáɨ² nú² Pé¹ (hi³ hnió³
juáh³ "Quín¹"). Jná¹³ né³ juanh³² hi³
ñí¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá² cu³
nió³ joh² ná¹; hi³ ca³la³ hí¹juáh³ pí³
quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmáɨ¹
quionh³ tsá² hí³.
19 Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hi³
hauh³² hnú² jáɨ¹³ hi³ tonh¹ hnú² tsáu²
jo³cuo² Dió³²; lɨ³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹
hnú² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³
bíh¹ siáh³ hñu³mɨ³cuú², hi³ lɨ³ua³ cáun²
hi³ zaɨh²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá² né³,
má²záɨh³ bíh¹ siáh³ hñu³mɨ³cuú².
20 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jmú³ Jesús
héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ hí¹ jan² tiá²
hin² záɨh³² tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² Tsá²
lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hi³ jún³
(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 La³ cun³ jmáɨ¹ jáun² máh³
ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hɨeh³² jú¹
tá²na²¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³
hniáuh³² tsó³² dí² tɨ³ Jerusalén; hi³ ñí¹
jáun² né³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú²,
jɨ³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²
ná¹lín³ tɨ³² liei²¹ ní² jmu³ hi³ ma³tso²
lín³² dí² tsí³. Ca³juáh³ dí² siáh³ hi³ hí¹
ca³la³ tɨ³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, tɨ³la³ ñí¹
má²cá²hní² jmáɨ¹ má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹
dí².

22 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tɨ³
có³², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³
quiú² jin²³ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Len³ jná¹³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá²
hnió³ yáh³ Dió³² hi³ lɨ́¹³ la³ nɨ́² Tɨ³²!
¡Tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hnú² hi³ quiunh²¹
la³ nɨ́²!

23 Tɨ³la³ Jesús ca³jinh³ tɨ³ ñí¹ zenh¹
Pé¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¡Tɨ³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Sa-
tanás! Hnú² dá² lɨ́¹ chí¹cuú² chí¹jnaɨ³²
bíh¹ ñí¹con² jná¹³. Tiá² lɨ́n²³ yáh³ hnú²
la³jmɨ́¹ lɨ́n²³ Dió³², hnú² dá² lɨ́n²³ la³
cun³ qui³ lɨ́n²³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹.

24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³²
cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tɨ³
có³² la³jɨ́³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hnga²,
hi³ jáun² cuɨ́¹ quián¹³ tsú² crei²¹
quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun²
tsɨ́³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáɨn³ jmɨ́²chí³
quioh²¹,] hi³ jáun² cuɨ́¹ já² cu³hna³²
jná¹³.

25 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lión³²
hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³
bíh¹ tɨ³ liáun¹.

26 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² nɨ́¹juáh³
ca³láɨh¹³ tsú² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹
lá², nɨ́¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmɨ́²chí³
quioh²¹ tsú² má¹lɨ³² jáun²? Quí¹ ¿he³
yáh³ cun³quionh³ lɨ́¹³ joh¹³ tsú² siáh³
jmɨ́²chí³ quioh²¹?

27 Quí¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² dá²
jáunh³ hi³ lin¹ hi³ quien² la³jmɨ́¹
quien² Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú²
tsá²ta³, hi³ jáun² má¹jáun² cué³²
hmah²¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³²
tsáu² la³ cun³ rón³² lɨ́³ ta²¹ hi³ lɨ́²jmú³.

28 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá²
má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lɨ́²jɨ́e³ hi³
jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² má²cuá¹ho²
ná¹ jáɨ¹³.

17

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

1 Jmɨ́¹ la³ má²jñéi³ jmáɨ¹ jáun² né³,
Jesús ca³jan³ Pé¹, Jacobo jɨ³ Juan²
dá¹jon²¹ Jacobo nɨ́² siáh³, hi³ ja³taunh²¹
cáun² tsɨ³ máh³ ñe¹ ñí¹ lɨ́¹³ tiánh³
hmóu³²;

2 hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹
tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³. La³jmɨ́¹ jniá³
joh¹ hiú² jniá³ ñí¹ tsú² lɨ³, hi³ jáun² ha¹
tsú² né³ lɨ³ tiáu² lɨ́n³² la³jmɨ́¹ jniá³ joh¹.

3 Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³²
tsá² hí³ Moisés quionh³ Líh³, hi³
ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.

4 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záɨh³
Jesús:

—Hnú² Tɨ³², ¡hénh³ ma³ chú³²
má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Nɨ́¹juáh³ hnáuh²
hnú², jmu¹ jná¹³ hnɨ³² hñú³reh³; cáun²
quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés
hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

5 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹
ja³ cáun² jnie² zɨ́n³ lɨ́n³² hi³ ca³tsáɨnh³²
tsú² jɨ³lɨn²; hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun²
ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá²
hno³ lɨ́n³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lɨ́²hiún²
tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹. Niéi² náh² la³
cun³ hi³ juáh³ tsú².

6 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³
nɨ́² né³, ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹, hi³ jáun²
ca³di³jñí³² ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³.

7 Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹
tionh¹ tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹
tsú², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lɨ́² juenh³.

8 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² né³,
tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jɨ́³²la³
hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús zenh².

9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsɨ³ máh³
né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lɨ́² hin² juoh² náh² hí¹ jan²
la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jɨeh³, ca³la³ tɨ³ nɨ́¹
má¹ca³jenh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
ja¹ hla¹ máh³.

10 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³²
jë¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?
11 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Líh³ bíh¹ tín²
jáunh³, hi³ ja³ma³re² jɨ³lɨ³².
12 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán²
bíh¹ Líh³, tɨ³la³ tiá² hin² ca³lɨ³ cuóu³²
yáh³, hi³ jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú²
tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³. La³ jáun²
bíh¹ siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mɨ³cuóun²
tsɨ́³ hi³ jmu³ tsá² hí³.
13 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tsɨn² tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tɨ́² ziau²
jmáɨ² bíh¹ la³ hí¹hɨen² tsú².

Jesús jmah²³ jan² ñú² míh¹ zian² tsá¹ lɨ́¹ jún²³
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

14 Jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹
tionh¹ jáun² tsá² juóun³² lɨ́n³² hí³ né³,
ja³ jan² tsá²ñuh² ñí¹con² Jesús hi³
ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
15 —Tɨ³², cuɨ́¹ já² miɨ³ honh² nú²
quioh²¹ jón³² jná¹³, quí¹hliá² zian²
tsú² tsá¹ lɨ́¹ jún²³ hi³ jáun² má²tso²
lɨ́n³² tsú² tsɨ́³; quí¹ hiú² cuóh³² bíh¹
quɨnh² tsú² chu³ sɨ́² ho³lá²dá² chu³
jmáɨ² siáh³.
16 Cua³jan³² jná¹³ tsú² ñí¹con² tsá²
haɨn²¹ lá² tɨ³ con² hnú², tɨ³la³ tiá²
ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ jmah³.
17 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²,
tsá² cáun² lɨ́¹ cháunh²³ chinh³² la³
siáh³! ¿Jáh³ jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³
ngɨ́¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³
jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³
tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²? Ñá²jan³²
ñú²míh¹ tɨ³ lá².
18 Jmɨ́¹jáun² ca³jin³ Jesús jmɨ́²chí³
hláɨnh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³
cua³haɨn³² hñu³ tsɨ́³ ñú²míh¹ hí³, hi³
jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² lan³ tsú².
19 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² ca³liéih³² tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús cáun² ñí¹ tɨ³
có³², hi³ ca³ngáɨ³ jáɨ¹³ lá²:
—¿He³ láɨh³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³
jnoh¹ hi³ chin¹³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³?
20 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Cun³ñí¹ hi³ tiá² re² má²nio² cáun²
honh² bíh¹ hnoh². Quí¹ jú¹ tson²
juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², sá¹jmɨ́¹
hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² uá¹jinh¹
ma³ pih²¹ lɨ́n²¹ la³ cun³ tí³ cá² máɨ³
mɨ³ mostaza, jmɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ juoh¹ náh²
máh³ zeh² nɨ́² la³ lá²: "¡Quin³² ñí¹
lá², tɨ³ ó³² cua³²!", hi³ jáun² máh³ nɨ́²
jmɨ́¹ lɨ́¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá²
hi³ juóuh³² lɨ́¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tson² nio²
cáun² honh² náh².
21 [Tɨ³la³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ la³ nɨ́²
má¹ná¹, jɨ́³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³²
tsú² Dió³² jɨ³ hi³ má²hɨen²¹ bíh¹ tsú²
lɨ́¹³ tioh²¹ hi³ chin¹³.]

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, tá¹la³ jmɨ́¹
ñi³táunh¹ tsú² cu³lɨ²¹ hué¹³ Galilea,
Jesús ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun² jɨenh³
tsú² jo³cuo² tsáu²,
23 hi³ jáun² jngah³ tsú², tɨ³la³ ñí¹
má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹
jná¹³.
Hlaɨh³ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsɨ́³ tsá²
hí³ cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́².

Má²hmah¹ tsú² hmah²¹ hi³ chi² tsú² quioh²¹ cuáh³² chín¹

24 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ Jesús já¹ juú²
Capernaum quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² né³, jáun² *tsá² chi² hmah²¹
tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³cha³táunh¹ hi³
mɨ³² tun³ *cú¹tiáu², hi³ ca³záɨh³ Pé¹ la³
lá²:
—¿Tiá¹ ma³hmah¹ tɨ³² juóuh³² hnoh²
hmah²¹ hi³ ca³tɨn¹ cuáh³² chín¹?
25 Jáun² Pé¹ ca³juáh³:
—Ján³.

Hi³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³
né³, Jesús tín² ca³hléh³ la³ñí¹ hi³
ca³juáh³:
—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹mu²¹?
¿Hin² ñí¹con² caɨ³² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹
hué²¹ lá² hmah²¹ jɨ³ la³jí³² quɨe³ hi³
lɨ³ hniáuh³²: hí¹ tsá²co¹ tsú², ho³ tsá²
siánh³ uá¹?
26 Jáun² Pé¹ ca³juáh³:
—Tsá² siánh³ bíh¹.
Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—Hi³ jáun² tiá² la³ má²hmah¹ yáh³
tsá²co¹ tsú².
27 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá²
hniáuh³² jmú¹³ dí² hi³ míh³ tsí³, jáun²
cua³² tɨ³ ñí¹ nio¹ jmáɨ² lí¹ ná¹ho³, hi³
cuá²héɨ³ mɨ³quɨe³; hi³ jáun² ho³ juo¹³
la³ñí¹ hi³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹
cáun² quɨe³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáu² hi³
la³ cun³ má²tsɨn¹³ hi³ má¹hmah²¹ nú²
quioh²¹ hmah²¹ hi³ chi² tsú² quion²¹
jná¹³ jɨ³ hi³ quián¹³ nú² huen² ní²
siáh³; hi³ jáun² cuá²ma³hmah²¹ ní¹
má¹lɨ³² jáun².

18

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Jmáɨ¹ jáun² ca³ja³janh³² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má²tionh²
jo³cuo² Dió³² jlánh¹ lɨ³ quien²?
2 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús jan²
tsá¹míh¹, hi³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹
tsá² hí³,
3 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³
ní¹juáh³ tiá² zan¹³ náh² hi³ lín¹³ náh²
la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹, tiá² lí¹³ yáh³
háuh¹ hnoh² jáɨ¹³ quiúnh¹ jná¹³.
4 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ lɨ³ua³
jan² tsá² jmu² hi³ tiá² lin¹ quien²
hnga², hi³ jmu² tsú² la³jmí¹ lín³ jan²
tsá¹míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá²
jlánh¹ lɨ³ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³²
tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³².
5 Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² hen³ jan²
tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³
jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu²
hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 ”Jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³
tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³
lá² ta²¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³
tónh³² tsú² zié³ láɨ¹ tsá² la³ hí³ hi³
chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹,
hi³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ tɨ³ ñeh²
jmí²miih²¹.
7 ¡Jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹
hliáun³ ñí¹ hi³ zia³² hi³ lí¹³ jmu³ hi³
tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lɨ³ zia³²,
tɨ³la³ ¡jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hi³
tánh³² tsáu² tso³!
8 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³
cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu²
hi³ tanh³² hnú² tso³, tɨ³ re² hná¹ hi³
jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tɨ³ re²
bíh¹ hi³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun²
cuonh² ho³ hi³ tiúnh¹ cáun² tanh¹
ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³
cónh³ bí¹ hi³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³
jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh²
ho³ tá¹ tun³ tanh¹.
9 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ nú² jmu²
siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²
hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tɨ³
re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá²
máɨ³ mí¹máh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³
jmí¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³
nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ máɨ³
mí¹máh¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ já¹ziáh² má²já²háɨn³
(Lucas 15:3-7)

10 ”Hi³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh²
hi³ tiá² jéin²³ náh² lɨ³ua³ jan² tsá² tiá²
má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².
Quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³
Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹
tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹
hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jí³² tɨ³
hñu³mɨ³cuú².

11 [Quí¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mɨ³cuóun² ja³ ná¹ hi³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuɨn² bíh¹.]

12 ”¿Ha³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh²? Nɨ́¹juáh³ jan² tsáu² tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², hi³ nɨ́¹juáh³ la³ ja³háɨn³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéɨnh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hi³ jáun² tsa³tɨ́² tsa³ngɨ́² hi³ hnah² jáh³ ja³háɨn³ hí³?

13 Hi³ nɨ́¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hi³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ jáh³ quiéɨnh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quia³ñu³ hi³ tiá² já²cuɨn³ hí³.

14 Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lɨ́¹ tsa³hín³ lɨ³ua³ jan² tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá¹míh¹ lá².

Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsɨ́³ tsáu¹³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ dí² (Lucas 17:3-4)

15 ”Nɨ́¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lienh¹ tín² ñí¹ hnga² hi³ cuá²zéih³ la³ cun³ hi³ lɨ́²jmú³. Nɨ́¹juáh³ ca³ngɨ¹³ tsú² jáɨ¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú².

16 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³í¹ jan² ho³ gon³ tsáu², hi³ jáun² tsá² hí³ lɨ́n³ tsá² nau³² jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú².

17 Hi³ nɨ́¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáɨ¹³ ca³ngɨ¹³ tsú², hi³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jɨ́n³² tsá² cuáh³². Hi³ nɨ́¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáɨ¹³ ca³ngɨ¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lɨ́n³ cuáh³², jáun² jɨen¹ tsú² cú²jueh³² la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jan² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jan² *tsá² chi² hmah²¹.

18 ”Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² lɨ³ua³ cáun² hi³ zaɨh²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mɨ³cuú² siáh³ má²záɨh³ bíh¹.

19 ”Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, nɨ́¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh² cá²honh¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lienh¹ náh² Dió³² ca³tɨ²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² mɨ́h¹, jáun² cué³² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².

20 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsú² gon³ gáun³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ zenh² jná¹³.

21 Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ngah¹ Jesús:

—Tɨ³², ¿jáh³ jéin³² lɨ́¹³ chin²¹ jná¹³ tsɨn³² hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jná¹³ ñí¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ tɨ³ quiau³ jéin³²?

22 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³², tɨ³la³ la³ tɨ³ hnaɨh³² nio² quiú³ tsɨ²¹ quia³ nio² ma³ quiau³ máh³.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³

23 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³, hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lɨ́n³² tsɨ́³ ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ caun¹³ quɨe³ hi³ jmɨ́¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² joh¹.

24 Tá¹la³ má²cuá¹jɨ́e²³ tsú² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh², jmɨ́¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmɨ́¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³ héih³² quɨe³.

25 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmɨ́¹ zia³² yáh³ he³ lánh³ rón³² cháu³² quɨe³ jáun², jáun² re²¹ hí³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lɨ́n¹³ *tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hñú¹³, jɨ³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ zioh² tsú² nɨ́² siáh³, hi³ jáun² lɨ³hmáh¹ la³jɨ́³² hi³ ca³lɨ³ren² tsú² jáun².

26 Jmɨ́¹jáun² ca³di³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mɨ́³ hi³ juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lɨ́n³² jmu³ honh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ jɨ³lɨ³²”.

27 Jáun2 re21 hí3 né3 ca3ja3 mií3 tsɨ́3,
hi3 jáun2 ca3chin2 dí2 cú2jueh32 tsɨ́3
ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3 ca3dánh2 tsá2 hí3, hi3
jáun2 ca3lión32 bíh1 dí2 cú2jueh32.

28 ”Tɨ3la3 tsá2 hí3 né3, la3 cun3 jmɨ́1
cuá1han3 jáun2 bíh1 ca3jenh2 jan2 tsá2
quian21 raɨnh21, tsá2 jmɨ́1 la3 ren2
hña3láu3 *cú1tiáu2 quioh21. Jáun2
ca3cuɨ́h3 dí2 láɨ1 tsá2 hí3 hi3 ca3záɨh3 dí2
la3 lá2: “¡Ma3hmah21 la3 cun3 hi3 ren2
nú2 quion21 ná1!”

29 Jáun2 tsá2 hí3 siáh3 ca3di3jñí32 ñí1
hó21ñí1 dí2 hi3 ca3hiu3 ca3mɨ́3 ñí1con2
tsú2, hi3 juáh3 la3 lá2: “Juenh2 jmu3
honh2 ñí1con2 jná13, má1hmah21 bíh1
jná13 la3jɨ́32 hi3 quián13 hnú2”.

30 Tɨ3la3 tsá2 hí3 má1ná1, tiá2 ca3jmú3
yáh3 juenh2 tsɨ́3, hñu3mí1ñí2 bíh1
ca3tanh2 dí2 ca3la3 ñí1 ca3ma3hmah1
jɨ3lɨ32 hi3 jmɨ́1 ren2.

31 Jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsá2 quian21 ñí1 hná1
jáun2 hi3 ca3jmú3 tsá2 hí3 la3 jáun2,
jáun2 hlah3 lɨ́n21 bíh1 ca3jeinh21, hi3
jáun2 já1tanh21 hi3 ca3ñí1zeh1 juo13
la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 má2lɨ32 jáun2.

32 Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 juo13 tsú2
héih32 hi3 ca3ñí1tieh1 tsú2 tsá2 hí3,
hi3 ca3záɨh3 dí2: “¡Hnú2 tsá2 quian21
hláɨh1! Jná13 lɨ́2chín32 tsɨn32 la3jɨ́32 hi3
jmɨ́1 ren2 nú2 jáun2, quí1hliá2 lɨ́2hiú1
lɨ́2mɨ́h1 hnú2;

33 ja3bí1 hnú2 siáh3 jmɨ́1 hniáuh21
jmúh13 juenh2 honh2 hi3 ca3tɨn1 renh2
nú2 la3jmɨ́1 lɨ́1jmú21 jná13 juenh2 tsɨn32
ñí1con2 hnú2”.

34 Jáun2 juo13 tsú2 hí3 ca3míh3 lɨ́n32
bíh1 tsɨ́3, hi3 jáun2 ca3jmú3 tsú2 héih32
hi3 ma3tson13 tsú2 tsá2 quian21 hí3
ca3la3 ñí1 ca3ma3hmah1 tsú2 la3jɨ́32 hi3
ren2.

35 Jmɨ́1jáun2 ca3ma3táuh32 Jesús jáɨ13,
hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—Ja3bí1 la3 nɨ́2 siáh3 jmu3 Ñuh32
jná13 Tsá2 cuá3 hñu3mɨ3cuú2 ñí1con2
ma3 quin32 ma3 jan32 hnoh2 nɨ́1juáh3
tiá2 chin13 náh2 honh2 ca3la3 jonh3
jmɨ́1 honh2 náh2 tsáu13 renh2 náh2.

19

Jesús hɨe32 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 hnió3 tsáun3 quionh3 ñí2cuo2

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

1 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 Jesús la3jɨ́32
jáɨ13 nɨ́2 né3, cua3han3 hué13 Galilea hi3
ngau3 tɨ3 hué13 Judea nio2 jo21 cua3
Jordán juɨ32 ñí1 hia32 hiú2.

2 Juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2 ja3taunh21
cu3hna21 tsú2, hi3 jáun2 ñí1 jáun2
ca3jmah3 tsú2 juóun32 lɨ́n32 tsá2 tsáun1.

3 Jáun2 ma3 jan2 tsá2 *fariseos
ca3ma3janh32 ñí1 zenh1 Jesús hi3 ca3ca3
ca3lan3 dí2 tsú2; hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—¿Hí1 lɨ́13 tun3 tsú2 ñí2cuo2 cun3ñí1
hi3 ca3tɨ21 lɨ3ua3 cáun2 uu3mí2tsɨ32 pih21
hi3 zia32?

4 Jáun2 hí3 dí2 né3 ca3ngáɨ3 la3 lá2:

—¿Tiá1 má2ca3híh3 hnoh2 ñí1 Sí2
quioh21 Dió32?, ñí1 rá1juáh3 jáun2 hi3
Tsá2 ca3jmú3 la3 cu3 la3 juéh3 mɨ3cuú2:
“Tsá2mɨ3 tsá2ñuh2 bíh1 ca3jmú3 tsú2”.

5 Ja3bí1 ca3juáh3 tsú2 siáh3 la3
lá2: “Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 chan3
tsá2ñuh2 jméi2 mí1ziú13 tɨ3 có32, hi3
jáun2 ma3zian2 cu3lɨ21 quionh3 tsá2mɨ3
ñí2cuo2, hi3 jáun2 la3juah21 dúh1 jan2
tsáu2 bíh1 má2lɨ́n13 tsú2 tá1 gon3”.

6 Hi3 jáun2 né3, tiú2uú2 lɨ́3 yáh3
gon3 tsú2, quí1 jan2 tsáu2 bíh1 má2lɨ́n3
tsú2. Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 tiá2
ca3tɨn1 tsá2mɨ3cuóun2 tson3 cáun2 hi3
má2lɨ́2cunh3 Dió32.

7 Jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3ngáɨh3 tsú2
Jesús:

—¿Nɨ́1juáh3 la3 nɨ́2 né3, jáun2 he3
láɨh32 ca3jmú3 hla1 Moisés héih32 hi3
hniáuh32 hiáuh3 tsá2mɨ3 cáun2 sí2 hi3
ca3tɨ21 hi3 tsáun3 quionh3 ñí2cuo2, hi3
jáun2 má1jáun2 má2lɨ́13 tún3 tsú2?

8 Jáun2 Jesús ca3juáh3 siáh3:

—Cun3ñí1 hi3 jlánh1 tiá2 jáɨ13 ngɨ23
hnoh2 bíh1 jaun32, hi3 jáun2 bí1 ca3cué3
hla1 Moisés jáɨ13 hi3 lɨ́13 tsáun3 tsú2
quionh3 tsá2mɨ3 ñí2cuo2; tɨ3la3 tiá2 la3
nɨ́2 jmɨ́1 lɨ́3 yáh3 jmɨ́1 ca3jmú3 Dió32 la3
cu3 la3 juéh3 mɨ3cuú2.

9 Jná13 juanh32 hi3 lɨ3ua3 jan2 tsá2
tun23 tsá2mɨ3 ñí2cuo2, hi3 jáun2 jéinh32
siáh3 cuo2 quionh3 tsá2mɨ3 siánh3,
cun3quionh3 la3 jáun2 má2lí2jmú3 tsú2
tso3 juón1 bíh1. Jí32la3 ti3 ní1juáh3
hnga2 bíh1 tsá2mɨ3 ñí2cuo2 tsú2 tín2
ca3liéinh32 tsá2ñuh2 siánh3, jáun2 bíh1
zia32 jáɨ13 tun3 tsú2 tsá2mɨ3. [Ja3bí1
má2lín3 jan2 tsá2 lí1 jmú2 lí1 tsau32
bíh1 tsú2 ní1juáh3 hi3 ca3jéinh32 cuo2
quionh3 jan2 tsá2mɨ3 tsá2 má2lí2te3
tsáu2.]

10 Jáun2 jmí1jáun2 ca3juáh3 tsá2
haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2:

—Ní1juáh3 la3 ní2 bíh1 la3 lí3 hi3
ca3tɨn1 tsá2ñuh2 quionh3 tsá2mɨ3
ñí2cuo2, tiá2 lin1 ñí1 quien2 yáh3 hi3
la3 jéinh32 tsú2 cuo2.

11 Jáun2 Jesús ca3juáh3:

—Tiá2 la3jín32 tsáu2 ngɨ23 yáh3 hi3
ní2, jí32la3 tsá2 hí3 bíh1 ngɨ23 tsá2
má2ca3hiauh3 jáɨ13 hi3 ngɨ13 bíh1.

12 Zia32 bíh1 hliáun3 ñí1 ca3tɨ21 he3
láɨh32 tiá2 lí13 jéinh32 tsáu2 cuo2: quí1
zian2 tsá2ñuh2 tsá2 má2tiéh3 la3 cun3
ní1 má1ca3lɨ3zian2 máh3, zian2 né3 *tsá2
tiéh3 hi3 ca3jmú3 tsá2mɨ3cuóun2 bíh1,
hi3 zian2 né3 tsá2 jmu2 hnga2 hi3 lín3
la3juah21 dúh1 tsá2 tiéh3 cun3ñí1 hi3
hnió3 hi3 ma3zian2 tán1 hián2 cu3tí13
ñí1con2 Dió32. Jáun2 lɨ3ua3 jan2 tsá2 lí13
ngɨ13 jáɨ13 ní2, cuí1 ngɨ13 tsú2 re2.

Jesús má2miih2 tsá1míh1 (Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Jáun2 né3, jmí1jáun2 cua3jan2 tsáu2
ma3 jan2 tsá1míh1 ñí1con2 Jesús, hi3
hnió3 tsú2 hi3 ra3tsɨ32 Jesús cuo2 ñí1
quioh21 tsá1míh1 jɨ3 hi3 liéinh32 dí2
siáh3 Dió32; tɨ3la3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 né3, ca3jin3 bíh1 tsá2 ná1jan2 hí3
tsá1míh1.

14 Tɨ3la3 Jesús né3 ca3záɨh3 tsá2 hí3:

—Cuéh3 náh2 tsá1míh1 ní2 jáɨ13, cuí1
ja3táunh1 ñí1con2 jná13, ha3 lí2 jní2 náh2
juɨ32 quioh21; quí1 tsá2 lín3 la3jmí1 lín3
tsá1míh1 ní2 bíh1 lí13 tónh32 jo3cuo2
Dió32.

15 Jáun2 ca3ra3tsɨ32 tsú2 cuo2 ñí1
quioh21 tsá1míh1; jmí1 lɨ21 jáun2 né3,
cua3han3 tsú2 ñí1 jáun2 hi3 ngah3.

Jan2 tsá1ñú1 hánh3 liéinh32 Jesús (Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Jáun2 né3, ca3chó32 cáun2 jmáɨ1 hi3
ñéi1 jan2 tsá2 tsá1ñú1 hi3 ca3ñí1jɨen13
Jesús, hi3 ca3ngáɨ3 hi3 juáh3 la3 lá2:

—Hnú2 Tɨ32, ¿he3 ñí1 hi3 chu21
hniáuh32 jmu1 jná13 hi3 jáun2 lí13 lɨ3
zian2 jná13 la3 cun3 jmí1hi3nio2?

17 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 hi3 ca3juáh3:

—¿He3 láɨh32 hngaɨh32 hnú2 ca3tɨ21
hi3 chu21? Quí1 jí32la3 jan2 tán1 bíh1
Tsá2 chun1 zian2. Tɨ3la3 ní1juáh3 hi3
hnáuh2 hnú2 hi3 lí13 zian2 nú2 la3 cun3
jmí1hi3nio2, ma3ti21 ca3la3 jí32 héih32
quioh21 Dió32.

18 Jáun2 ca3juáh3 tsá1ñú1 hí3 la3 lá2:

—¿La3 cun3 he3 jaun32 né3?

Hi3 jáun2 Jesús ca3juáh3:

—Ha3 lí2 jngɨh3 náh2 tsáu2, ha3 lí2
jmu2 náh2 juón1, ha3 lí2 háɨn2, ha3 lí2
lí1 ma3tson13 cáun2 jú1 tí1jáɨ2,

19 tianh32 ta21 ñeh2 mí2ziúh2, hi3
ma3hno1 siáh3 tsá2mɨ3cuóun2 renh2
nú2 la3jmí1 hno3 nú2 huen2.

20 Jáun2 tsá2 tsá1ñú1 hí3 ca3juáh3:

—La3jí32 bíh1 hi3 ní2 má2ca3ma3ti21
jná13; ¿zia21 siáh3 cáun2 hi3 lɨ3hniauh23
ñí1 hná1 ní2?

21 Jmí1jáun2 ca3juáh3 Jesús:

—Ní1juáh3 hi3 hnáuh2 hnú2 hi3
lín13 nú2 jan2 tsá2 chun1 cun3 tán1
cun3 hián2, jáun2 cuánh2, cuá2hnáɨ1
la3jí32 hi3 zia32 quián13, hi3 jáun2 tsoh3
quɨe3 jáun2 ñí1con2 tsá2 tia3mii2, hi3
jáun2 la3 jáun2 bíh1 lí13 lɨ3 hánh3 nú2
hñu3mɨ3cuú2; ní1 má1lɨ32 jáun2 né3, ña32
cu3hna32 jná13.

22 Tɨ3la3 jmí1 má2lí2niéɨ32 jáun2 tsá2
tsá1ñú1 hí3 jáɨ13 ní2 né3, jmí1jáun2
ngah3 hi3 má2hí1uín3 lín32 tsí3,
quí1hliá2 jlánh1 jmí1 hánh3 tsú2.

23 Hi3 jáun2 Jesús né3 ca3juáh3 hi3
ca3záɨh3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá²
hánh³ jo³cuo² Dió³².
24 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh²,
hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsɨ́³ hi³ ngá¹³
jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³
mɨ³quɨe³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan²
tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².
25 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³ja³cáun² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun²
ca³ngáɨh³ raɨnh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh²
la³ lɨ́¹³ liáun³ jaun³²?
26 Jáun² Jesús ca³jɨ́e³ ñí¹ tionh¹ tsú²,
hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tiá² tɨn² yáh³ tsá²mɨ³cuóun² jmu³
hi³ nɨ́², tɨ³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹
cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².
27 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³
lá²:
—Sa¹nɨ́² jɨe³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tɨ³
có³² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² quiú¹³, hi³
jáun² má²ngɨ́¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².
Jáun² né³ ¿he³ dá² lɨ³ zia³² quiú¹³
jnoh¹?
28 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ siáh³
Jesús tsá² hí³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
jmáɨ¹ hi³ la¹³ jáun² hmaɨ²¹ ca³la³ jɨ́³²
hi³ zia³², jmáɨ¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun²
Jon² tsá²mɨ³cuóun² ñí¹ hmá²sɨ¹ quien²
quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² lɨ³ zia³²
quia³tún³ hmá²sɨ¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh²,
hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹
tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.
29 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² má²ca³chan³
jméi² mí¹ziú¹³, jɨ³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh²
raɨnh²¹, jɨ³ jón²zɨ́h¹, jɨ³ hi³ má²ca³tú³
siáh³ hñú¹³, jɨ³ hué³² quioh²¹ nɨ́² siáh³
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² la³ hí³
bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ tɨ³ hliáun³
la³ cónh³ bíh¹ hi³ lɨ́²chá³² jáun² tɨ³ có³²;
ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³
zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
30 Tɨ³la³ juóun³² tsá² ná¹lɨ́n³ tsá²
la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lɨ́n¹³ tsá²
ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun²
juóun³² tsá² ná¹lɨ́n³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³
ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tɨ³ lɨ́n¹³ tsá²
la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

20

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² ta²¹

1 ”Quí¹ sá¹nɨ́² jɨe³: Nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹
hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³
cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lɨ́¹³ la³jmɨ́¹
ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ñí¹náɨ²
quioh²¹. Jmɨ́¹ ca³juú² mɨ³ uóun²jɨeh¹³
ñí¹náɨ² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú²
hú²niéɨ² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹
ñí¹náɨ² quioh²¹.
2 Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jáɨ¹³
quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹
dí² cáun² *cú¹tiáu², la³ cun³ tí³ quɨe³
hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmáɨ¹ ta²¹ ñí¹náɨ²,
jmɨ́¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³
ja³jmú³ ta²¹ ñí¹náɨ² jáun² quioh²¹ dí².
3 Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³
cun³ la³ nió¹ ñu³ tɨ³ hú²niéɨ², hi³ jáun²
ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lɨ́¹
ñi³táunh¹.
4 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³:
“Cuá²jmu³ uá²jaɨ³² hnoh² ta²¹ ñí¹náɨ²
quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹
jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³
ca³tɨ²¹”. Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹
bíh¹.
5 Tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ² cua³han³
siáh³ la³ cun³ chi³hiú², jáun² siáh³
siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hnɨ³² tɨ³
ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³
zen² tsáu² ñí¹náɨ² quioh²¹.
6 Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³
la³ nio¹ hñá³ tɨ³ ca³hláu³ hi³ ngau³
siáh³ tɨ³ ja¹ hmah²¹, jáun² ñí¹ jáun²
ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lɨ́¹
ñi³táunh¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
“¿He³ láɨh³² lɨ́¹ tionh¹ hnoh² ñí¹ lá², hi³
tiá² ta²¹ ná¹jmuh³² náh²?”
7 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Quí¹ hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² má²lɨ́²tié³ jnoh¹ hi³
jmú¹³ ta²¹”. Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³
dí² la³ lá²: “Jáun² cuá²táunh¹ hnoh²
uá²jaɨ³² hi³ cuá¹jmuh³ ta²¹ ñí¹náɨ²
quion²¹ jná¹³”.

8 ”Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ² jáun² ca³záɨh³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: “Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ñí¹con² tsá² taunh³ chí¹cáɨn², hi³ jáun² táuh³ ñí¹con² tsá² taunh³ la³ñí¹”.

9 Jmɨ́¹jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáu² quioh²¹ jmɨ́¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmáɨ¹ ta²¹.

10 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ tɨn³ tsá² taunh³ ta²¹ hú²niéi²; tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lɨ³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáɨn²; tɨ³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáu² bíh¹ ca³héi³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³².

11 Jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³liáu³² jmu² liúnh¹ ñí¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹,

12 hi³ juáh³ la³ lá²: “Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lɨ́²jmú³ tsá² taunh³ nɨ́² chí¹cáɨn², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lɨ́²ma³hmah²¹ hnú² quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²lɨ́²má¹tso¹ jnoh¹ tsɨ́³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmáɨ¹ jɨ³ hi³ chéi³ hiú² nɨ́²”.

13 Tɨ³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záɨh³ jan² tsá² hí³: “Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³tɨ²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lɨ́²jmuh³ hnú² jáɨ¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáu² la³ cun³ tí³ quioh²¹ cú² jmáɨ¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹?

14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Quí¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² taunh³ nɨ́² chí¹cáɨn² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnú² bíh¹.

15 ¿Hí¹ tiá² ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ jmuh²¹ ta²¹ quɨe³ quion²¹ la³ cun³ tɨ³² tsɨn³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ chú³² tsɨn³²?”

16 ”La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³, hi³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ lɨ́n¹³ tsá² la³ñí¹, hi³ jáun² tsá² la³ñí¹ né³ lɨ́n¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹. [Quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, tɨ³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³² hi³ jún³
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús juɨ³² hi³ hí¹uú²³ tɨ³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ñí¹ tɨ³ có³² tsá² quian³tun³ hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹nɨ́² jɨe³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ jɨenh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³, hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³.

19 Jɨenh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ jɨ³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ñí¹ crei²¹; tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

La³ cun³ hi³ ca³mɨ́³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan²
(Marcos 10:35-45)

20 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³janh³² ñí²cuo² Zebedeo ñí¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³mɨ́³ cáun² hi³ chú³².

21 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³², hi³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ má²ñi³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² tɨ³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tɨ³ cuá² cáun¹.

22 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³ngáɨ³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñíh¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mɨh³². ¿Hí¹ quɨnh¹ náh² jmáɨ¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jɨ³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmáɨ² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmɨ́¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lɨ́¹³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnoh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jɨ³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmáɨ² la³jmɨ́¹ zón²¹ jná¹³;] tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tɨ³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lɨ́³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³.

24 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jáɨ¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² gon³ má²túnˀ² raɨnh²¹ hí³.

25 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jɨ³lɨn² tsá² hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñíh¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³ cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo².

26 Tɨ³la³ tiá² ca³tɨ²¹ yáh³ hi³ lɨ́¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lɨ³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lɨ́n³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²;

27 hi³ lɨ³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lɨ́n¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹.

28 Hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmɨ́¹ jmu² jná¹³ bíh¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun². Quí¹ jná¹³ dá² cuan³ ná¹ hi³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tɨ³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jɨ³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jɨenh²¹ ná¹ huen² hi³ jun³, hi³ lɨ́³ cáun² hmah²¹ ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³ juóun³² lɨ́n³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³ (Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹ juú² Jericó, juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ hí¹já²táunh¹ cu³hna²¹ Jesús.

30 Can³² hú¹ juɨ³² ñí¹ jmɨ́¹ hí¹ja³tánh¹ tsú² jáun² jmɨ́¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsú² hi³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tɨ³², jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuɨ́¹ já² miɨ́³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

31 Jáun² tsá² jmɨ́¹ hí¹já²táunh¹ hí³ né³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsú² hi³ tiánh³ tsú² ta³máɨh³; tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Hnú² Tɨ³², jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuɨ́¹ já² miɨ́³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

32 Jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí²:

—¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ ñí¹con² náh²?

33 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Tɨ³², hnáu² jnoh¹ hi³ jnia³ siáh³ mɨ́¹ñí¹.

34 Jmɨ́¹jáun² ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³tɨ́³ dí² cuo² mɨ́¹ñí¹ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mɨ́¹ñí¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

21

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén (Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Jmɨ́¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ míh¹ Olivos; jmɨ́¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,

2 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tɨ³ chí¹ján³ nɨ́². Jáun² ñí¹ nɨ́² la³juɨ³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ míh¹ jon², hi³ cuá¹hñéih¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hi³ jáun² ñá²jan³² ñí¹ lá².

3 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² zia³² hi³ ca³juáh³ ñí¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: "Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juɨ³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ tionh¹ lá²".

4 La^{3} nɨ́^{2} ca^{3}lɨ^{3} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} la^{3}
cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32},
jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:
5 Zéih^{3} náh^{2} tsá^{2} zian^{2} tɨ^{3} ñí^{1} zeh^{1} máh^{3}
Sión la^{3} lá^{2}:
Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, Re^{21} Juóuh^{32} hnoh^{2} cuá^{1}ja^{32}
ñí^{1}con^{2} náh^{2};
jan^{2} Tsá^{2} tsɨ́^{1}juɨ́^{3} bíh^{1} hí^{3},
hi^{3} cuá^{1}tsɨn^{1} jan^{2} lo^{1} búh^{1} míh^{1},
la^{3} cun^{3} lo^{1} pih^{21} jon^{2} jan^{2} jáh^{3} qui^{3}
cán^{23} lio^{21}.
6 Jáun^{2} ja^{3}taunh^{21} bíh^{1} tsá^{2} gon^{3}
haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} la^{3}
cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2}.
7 Ná^{1}jón^{21} bíh^{1} tsú^{2} ló^{1} búh^{1} la^{3}
má^{2}quionh^{3} jon^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}cha^{3}tánh^{1}, hi^{3}
jáun^{2} ca^{3}na^{3}tsɨ́^{3} tsú^{2} ha^{1} cu^{3}hna^{21} jáh^{3},
hi^{3} jáun^{2} ca^{3}cua^{3}tsɨn^{1} Jesús.
8 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1}
tsáu^{2} ca^{3}qui^{3} ca^{3}ja^{3} ha^{1} hú^{1} juɨ^{32}; hi^{3}
ma^{3} jan^{2} né^{3} ca^{3}quieh^{3} cuú^{2} ñeh^{1} hmá^{2}
hi^{3} ca^{3}ja^{3} siáh^{3} hú^{1} juɨ^{32}.
9 Tsá^{2} jmɨ́^{1} hí^{1}tsá^{2}táunh^{1} chí^{1}ján^{3},
jɨ^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} hí^{1}ja^{3}táunh^{1} chí^{1}cáɨn^{2} nɨ́^{2}
ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} tɨ^{3} hóh^{32} tiá^{3} hi^{3} juáh^{3}
la^{3} lá^{2}:
—¡Cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} jón^{2}zɨ́h^{1}
jón^{2}cho^{1} hla^{1} re^{21} Dá^{2}vi^{21}! ¡Cuɨ́^{1}
lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} Tsá^{2} cuá^{1}ja^{32} cun^{3}quionh^{3}
héih^{32} quioh^{21} Dió^{32} Juo^{13} dí^{2}!
¡Hénh^{3} ma^{3} chun^{1} Dió^{32} Tsá^{2} cuá^{3}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}!
10 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} hi^{21} Jesús já^{1}
juú^{2} Jerusalén, la^{3}jɨ́n^{32} bíh^{1} tsá^{2}
juú^{2} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} quí^{2} ngaɨh^{32}
raɨnh^{21} hi^{3} juáh^{3}:
—¿Hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} tsá^{2} ó^{32}?
11 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{1}ja^{3}tú^{2} ja^{3}lɨn^{23} hí^{3}
cu^{3}chin^{1} cu^{3}hna^{21} Jesús né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} bíh^{1}
ó^{32}, Tsá^{2} juú^{2} Nazaret hɨ́n^{13} tɨ^{3} Galilea.

Jesús má^{2}jɨ^{2} cuáh^{32} chín^{1}
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} hi^{3} Jesús hñu^{3}
cuáh^{32} chín^{1}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}huen^{3} dí^{2}
tɨ^{3} cheih^{32} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}hna^{2}
jɨ^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}la^{32} ñí^{1} jáun^{2}. Ca^{3}ziu^{3}
ca^{3}cuɨ́^{3} tsú^{2} mesa quioh^{21} tsá^{2} jmɨ́^{1}
ná^{1}zaɨ^{32} quɨe^{3} quioh^{21} hué^{32} siáh^{3} jɨ^{3}
hmá^{2}sɨ^{1} quioh^{21} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}hna^{2} chi^{3}
jáɨ^{2} nɨ́^{2} siáh^{3};
13 hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}:
—Ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} rá^{1}juáh^{3} la^{3}
lá^{2}: “Hñu^{32} jná^{13} dá^{2} jmáɨ^{2}: hñú^{3}
ñí^{1} liéinh^{32} tsú^{2} Dió^{32}” bíh^{1}. ¡Tɨ^{3}la^{3}
hnoh^{2} né^{3}, tá^{2} hláu^{2} quioh^{21} háɨn^{2}
bíh^{1} má^{2}ca^{3}jmuh^{3} náh^{2}!
14 Hñu^{3} cuáh^{32} jáun^{2} né^{3}, cua^{3}taunh^{21}
ma^{3} jan^{2} tsá^{2} ten^{3} jɨ^{3} tsá^{2} hma^{2}
nɨ́^{2} siáh^{3} ñí^{1} zenh^{1} Jesús, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}jmah^{3} dí^{2}.
15 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3}
mi^{3}jmú^{3} quionh^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21}
hua^{3}jueh^{32} hi^{3} jmu^{2} jáun^{2} Jesús, jɨ^{3}
hi^{3} ca^{3}náɨ^{32} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} jlánh^{1} ná^{1}tɨ́^{2}
ná^{1}hóh^{32} tsá^{1}míh^{1} hñu^{3} cuáh^{32} hi^{3}
juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “¡Cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1}
jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} re^{21} Dá^{2}vi^{21}!”,
ca^{3}míh^{3} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2}.
16 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} Jesús la^{3} lá^{2}:
—¿Naɨh^{21} hnú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ñí^{1}juah^{21}
tsú^{2} nɨ́^{2}?
Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:
—Ján^{3}, tɨ^{3}la^{3} ¿tiá^{1} má^{2}ca^{3}híh^{3} hnoh^{2}
ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} ñí^{1} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}
dúh^{1}?:
Má^{2}ca^{3}jmuh^{3} hnú^{2} hi^{3} tsá^{1}míh^{1} pih^{21},
jɨ^{3} dáɨn^{2} tiúh^{23} nɨ́^{2} siáh^{3},
ná^{1}má^{2}quí^{2} ma^{3}quien^{2} hnú^{2}.
17 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ta^{3}tonh^{1} bíh^{1}
tsá^{2} hí^{3}, quí^{1} cua^{3}han^{3} bíh^{1} Jesús já^{1}
juú^{2} Jerusalén, hi^{3} ngau^{3} juú^{2} Betania, hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}jnioh^{2}.

Jesús jin^{23} hmá^{2} sí^{2} co^{2} tiá^{2} máɨ^{3} haɨ^{21}
(Marcos 11:12-14, 20-26)

18 Hú^{2}niéi^{2} jmɨ́^{1} cá^{1}jniá^{21} jáun^{2}
má^{2}cuá^{1}tsau^{32} siáh^{3} Jesús tɨ^{3} já^{1} juú^{2}
Jerusalén, jáun^{2} tá^{1}la^{3} hí^{1}hún^{1} jáun^{2}
juɨ^{32} ca^{3}ráun^{3} ñí^{1}cuóunh^{21}.
19 Can^{32} juɨ^{32} jáun^{2} jmɨ́^{1} chi^{21} cáun^{2}
hmá^{2} sí^{2} co^{2}, jáun^{2} ngau^{3} tsú^{2} jmɨ́h^{1}
hmá^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}jɨ́e^{13} nɨ́^{1}juáh^{3} haɨ^{21}
máɨ^{3}, tɨ^{3}la^{3} hí^{1} cá^{2} máɨ^{3} yáh^{3} máɨ^{3} tiá^{2}
tsoh^{3} tsú^{2}, jɨ́^{32}la^{3} mu^{21} bíh^{1} hmá^{2} jmɨ́^{1}

tsɨ21. Jáun2 Jesús ca3záɨh3 hmá2 sí2
jáun2 la3 lá2:
—¡Hí1 cónh3 yáh3 tiú2uú2 chau21
jmáɨ1 hi3 ha3 hnú2 máɨ3!
Jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3lɨ3
quiéin2 hmá2 sí2 jáun2.
20 Jmɨ́1 ca3jɨe3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2 tsú2 hi3 lɨ3 la3 jáun2, jáun2 jlánh1
ca3ja3cáun2 tsɨ́3, hi3 jáun2 ca3ngáɨh3 dí2
Jesús:
—¿Ha3 bíh1 lánh3 rón32 sa3 cu3tiá3
pih21 la3 lá2 máh3 la3 ca3lɨ3 quiéin2
hmá2 sí2 nɨ́2?
21 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juanh32 jná13 ñí1con2
hnoh2, hi3 nɨ́1juáh3 cáun2 nio2 honh2
náh2, hi3 tiá2 tioh3 hliáun3 ñéih3,
jun3juáh13 jɨ́32la3 la3 cun3 hi3 lɨ́2jmú32
jná13 ñí1con2 hmá2 sí2 nɨ́2 yáh3 lɨ́13
jmúh13 hnoh2, quí1 hí1 la3 tɨ3 lɨ́13
bíh1 hi3 juoh1 hnoh2 máh3 nɨ́2 la3 lá2:
“¡Quin2 hnú2 ñí1 nɨ́2, hñu3 jmɨ́2miih21
cuá2hú32!” hú1tá1 lɨ3tí3 bíh1 la3 jáun2.
22 Quí1 la3jɨ́32 hi3 mɨh13 bíh1 náh2
ñí1con2 Dió32, cun3 héih1 bíh1 náh2
nɨ́1juáh3 hi3 cu3tí3 nio2 cáun2 honh2
náh2.

Nga2 tsáu2 ñí1con2 Jesús hi3 ha3 jinh1 hiauh3 dí2 jáɨ13 hi3 ho2
(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 hi3 Jesús cuáh32
chín1, hi3 jáun2 tá1la3 jmɨ́1 dí1hɨeh32
tsú2 tsáu2 ñí1 jáun2 né3 cua3taunh21
tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3 jɨ3 tsá2daun32 tsá2
ná1ñí1 juú2 nɨ́2 siáh3, hi3 ca3ngáɨh3
Jesús la3 lá2:
—¿Hin2 ca3cué3 héih32 hi3 jmuh32
nú2 ta21 nɨ́2? ¿Hin2 tsánh2 ca3cué3 jáɨ13
hi3 hauh32 hnú2 nɨ́2?
24 Jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Ja3bí1 jná13 siáh3 nga1 cáun2 jáɨ13
ñí1con2 hnoh2; nɨ́1juáh3 hi3 ngáɨh1
hnoh2 jáɨ13 hi3 nga1 jná13 lá2, jáun2
má1jáun2 juanh21 jná13 hi3 hin2
ca3cué3 jná13 jáɨ13 hi3 jmu2 la3jɨ́32 hi3
lá2.
25 ¿Hin2 tsánh2 ca3ze3 hla1 Juan2 hi3
cua3zion3 tsáu2 jmáɨ2? ¿Hí1 Dió32, ho3
tsá2mɨ3cuóun2 uá1?
Tɨ3la3 tsá2 hí3 né3 cáun2 lɨ́1 ca3juu3
ca3hlénh3 ja1 má2tún2 hmóu32 bíh1 hi3
ca3juónh3 la3 lá2:
—Nɨ́1juáh3 hi3 juáh13 dí2 hi3 Dió32
bíh1 ca3ze3 tsú2, hi3 jáun2 tsá2 nɨ́2 né3
lɨ́13 nga3: “Hi3 jáun2 né3, ¿he3 láɨh32 sa3
tiá2 ta21 ca3tianh32 yáh3 náh2 tsú2?”
26 Hi3 nɨ́1juáh3 hi3 juáh13 dí2 siáh3
hi3 tsá2mɨ3cuóun2 bíh1 ca3ze3 tsú2, já2
cáu2 bíh1 he2 quiú13 dí2 ñí1con2 tsáu2;
quí1 la3jɨ́n32 bíh1 tsáu2 ná1lɨ́n23 hi3 hla1
Juan2 jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 tɨ32 jë1 Dió32.
27 Hi3 jáun2 cu3tsa32 ca3záɨh3 tsú2
cú2jueh32 Jesús:
—Tiá2 né1 yáh3 jnoh1.
Jáun2 Jesús né3 ca3juáh3 siáh3:
—Hi3 jáun2 sa3jun3 jná13 yáh3
juanh21 siáh3 hi3 hin2 tsánh2 ca3cué3
jáɨ13 hi3 jmu2 jná13 la3jɨ́32 ta21 lá2.

Jáɨ13 hi3 jmu2 tsú2 ca3tɨn1 gon3 jon2 jan2 tsáu2

28 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3juáh3 siáh3 Jesús
la3 lá2:
—¿He3 lánh3 lɨ́n23 hnoh2 ca3tɨ21 jáɨ13
hi3 jmu1 jná13 lá2? Jan2 tsá2ñuh2 jmɨ́1
zian2 gon3 jon2; jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2
má2ján3 la3 lá2: “Jón3, cua32, cuá2jmu3
ta21 ñí1 jná1 mɨ3 uóun2jɨeh13 quiú13
né32”.
29 Jáun2 jon2 tsú2 ca3ngáɨ3: “¡Tiá2
hnó32 nia21 ñe1!” Tɨ3la3 jmɨ́1 má2cu3lé3
jáun2 né3, ca3za2 bíh1 tsɨ́3 tsú2, hi3 jáun2
ngau3 hi3 ñí1jmú13 ta21.
30 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ngau3 tsá2
má2lieih21 hí3 hi3 ca3ñí1lienh13 siáh3
tsá2 cáɨn2 hi3 ca3ñí1zeh1 dí2 siáh3 la3
jáun2; hi3 jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3ngáɨ3:
“Re2 bíh1 tia21, ñe1 jná13”. Tɨ3la3 tiá2
ñéi1 yáh3 tsú2 jmɨ́1 lɨ21 jáun2.
31 ¿Hin2 bíh1 tsánh2 tsá2 gon3 hí3
ca3jmú3 la3 cun3 hi3 hnió3 jméi2?
Jáun2 tsá2 hí3 ca3juáh3:
—Tsá2 má2ján3 hí3 bíh1.
Hi3 jáun2 Jesús ca3záɨh3 siáh3 tsá2
hí3:

—Jú[1] tson[2] juo[3] jná[13] hnoh[2], hi[3] *tsá[2] caɨ[32] hmah[21] jɨ[3] tsá[2]mɨ[3] juón[1] bíh[1] tín[2] má[2]ná[1]taunh[32] jo[3]cuo[2] Dió[32] la[3] cónh[3] bíh[1] hnoh[2].

32 Quí[1] hla[1] Juan[2] tsá[2] tɨ́[2] ziau[2] jmáɨ[2] cuan[3] hi[3] cua[3]ma[3]ta[2] hnoh[2] ha[3] lánh[3] rón[32] má[1]zián[13] náh[2] la[3] cun[3] tɨ[32] tsɨ́[3] Dió[32], tɨ[3]la[3] tiá[2] ca[3]tianh[32] yáh[3] hnoh[2] tsú[2] ta[21]; tɨ[3]la[3] tsá[2] caɨ[32] hmah[21] quionh[3] tsá[2]mɨ[3] tsá[2] lɨ́[1] jmú[2] lɨ́[1] tsau[32] má[1]na[21], ca[3]tanh[2] bíh[1] ta[21] tsá[2] hí[3]. Tɨ[3]la[3] hnoh[2] né[3], uá[1]jinh[1] ca[3]jɨeh[3] náh[2] hi[3] jáun[2], cun[3] jáun[2] bíh[1] tiá[2] ca[3]zah[1] hnoh[2] jmɨ́[1] honh[2] hi[3] juáh[13] hi[3] jmɨ́[1] lɨ[3] tanh[13] náh[2] ta[21] tsá[2] hí[3].

Jáɨ[13] hi[3] jmu[2] Jesús ca[3]tɨn[1] tsá[2] hláɨh[1]
(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 ”Niéɨ[2] náh[2] siáh[3] jáɨ[13] hi[3] jmu[1] jná[13] lá[2]: Jan[2] tsáu[2] ca[3]jñí[3] mɨ[3] uóun[2]jɨeh[13] ñí[1]náɨ[2] quioh[21]; hi[3] jáun[2] ca[3]jmú[3] jnɨ́[13] la[3] cu[3] la[3] jéin[3] jáun[2], hi[3] ca[3]zíh[3] siáh[3] cáun[2] ñí[1] lɨ́[13] quiáuh[32] jmaɨh[21] mɨ[3] uóun[2]jɨeh[13], jɨ[3] hi[3] ca[3]jmú[3] tsú[2] siáh[3] cáun[2] hñú[3] ñe[1] lɨ́n[21] ñí[1] lɨ́[13] di[3]chín[32] tsá[2] jmu[3] hua[3]hí[13] ñí[1]náɨ[2] jáun[2]. Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] né[3], ca[3]quiú[2] tsú[2] ñí[1]náɨ[2] jáun[2] jo[3]cuo[2] tsá[2] lɨ́[13] jmu[3] ta[21], hi[3] jáun[2] tsá[2] jmu[2] hí[3] ta[21] né[3] jmɨ́[1] ma[3]hmah[1] ca[3]lá[2] quioh[21] hué[32] jáun[2] cun[3]quionh[3] hi[3] jɨ́enh[32] cú[1]pih[21] la[3] cun[3] hi[3] ló[32] jáun[2]. Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ngau[3] ñí[1] uóunh[3].

34 Jmɨ́[1] cá[1]chó[21] jmáɨ[1] hi[3] ca[3]láu[2] mɨ[3] uóun[2]jɨeh[13] né[3], ca[3]zen[3] tsú[2] ma[3] jan[2] *tsá[2] má[2]ná[1]hlánh[1] joh[1] hi[3] ca[3]ñí[1]máɨ[1] ñí[1]con[2] tsá[2] jmu[2] ta[21] la[3] cun[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] dí[2].

35 Tɨ[3]la[3] tsá[2] jmu[2] hí[3] ta[21] né[3] ca[3]zanh[3] bíh[1] tsá[2] ca[3]zen[3] hí[3] tsá[2] quioh[21] ñí[1]náɨ[2], hi[3] ca[3]qui[3] ca[3]quiunh[3] dí[2], ma[3] jan[2] ca[3]jngɨh[3] dí[2] hi[3] ma[3] jan[2] né[3] ca[3]qui[3] ca[3]jláɨn[32] dí[2] quɨ́n[1].

36 Jáun[2] tsá[2] quioh[21] ñí[1]náɨ[2] jáun[2] ca[3]zen[3] siáh[3] juóun[32] tsá[2] quian[21] la[3] cónh[3] bíh[1] jmɨ́[1]tin[2]; tɨ[3]la[3] tsá[2] jmu[2] ta[21] hí[3] má[1]ná[1], siáh[3] bíh[1] siáh[3] ca[3]jmúh[32] tsú[2] tsá[2] hí[3].

37 ”Ñí[1] cá[1]táuh[3] né[3] cu[3]tsa[32] ca[3]zen[3] tsú[2] cú[2]jueh[32] jon[2], quí[1] ca[3]lɨ́n[13] tsú[2] la[3] lá[2]: “Cun[3] tanh[13] bíh[1] tsú[2] ta[21] jón[32] jná[13]”.

38 Tɨ[3]la[3] jmɨ́[1] ca[3]jɨ́en[32] tsá[2] ná[1]jmu[2] hí[3] ta[21] jon[2] tsá[2] quioh[21] ñí[1]náɨ[2] né[3], ca[3]juónh[3] ja[1] hmóu[32] hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]: “Já[2] tsá[2] nɨ́[2] bíh[1] lɨ[3]quioh[21] ñí[1]náɨ[2] lá[2] nɨ́[1] má[1]jun[2] jméɨ[2]; chú[32] cuɨ́[1] jngɨh[13] dí[2] tsú[2] hi[3] jáun[2] lɨ[3] quiú[13] dí[2] ñí[1]náɨ[2] lá[2]”.

39 Hi[3] jáun[2] ca[3]chin[2] tsú[2] tsá[2] hí[3] tɨ[3] cheih[32] hi[3] jáun[2] ca[3]jngɨh[3] dí[2] tiáunh[1].

40 Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ca[3]ngáɨ[3] Jesús ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3]:

—Nɨ́[1] má[1]cuanh[32] tsá[2] quioh[21] hí[3] ñí[1]náɨ[2] jáun[2] né[3], ¿he[3] lɨ́n[23] hnoh[2] jmu[3] tsú[2] ñí[1]con[2] tsá[2] jmu[2] hí[3] ta[21]?

41 Tsá[2] hí[3] ca[3]juáh[3]:

—Tsá[2] hláɨh[1] hí[3] dá[2] jngɨh[3] bíh[1] tsú[2], ca[3]la[3] hí[1] cú[1]pih[21] miɨ[3] tiá[2] já[32] tsɨ́[3]; hi[3] jáun[2] ñí[1]náɨ[2] jáun[2] cuéh[32] tsú[2] tsá[2] siánh[3] bíh[1] hi[3] jmu[3] siáh[3] ta[21], la[3] cun[3] tsá[2] lɨ[3] jɨ́enh[32] la[3] cun[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsú[2] caun[13] nɨ́[1] má[1]ca[3]láu[2].

42 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]juáh[3] siáh[3] Jesús la[3] lá[2]:

—¿Tiá[1] má[2]ca[3]híh[3] hnoh[2] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32], ñí[1] rá[1]juáh[3] jáun[2] la[3] lá[2]?:

Quɨ́n[1] hi[3] tiá[2] ca[3]jeih[21] jáun[2] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] tɨ[32] hiah[32],
ta[3]né[32] má[2]lɨ́[3] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] hi[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2],
quɨ́n[1] hi[3] hu[21] cuoh[1] hiah[32].
Hi[3] nɨ́[2] dá[2] ca[3]jmú[3] Juo[13] bíh[1] dí[2],
cáun[2] hi[3] lɨ́[13] lɨ[3] tsa[3]cáun[2] tsɨ́[3] dí[2].

43 Hi[3] jáun[2] bíh[1] juanh[32] jná[13] ñí[1]con[2] hnoh[2], hi[3] tiú[2]uú[2] lɨ́[13] yáh[3] hián[13] hnoh[2] jáɨ[13] hi[3] tonh[21] náh[2] jo[3]cuo[2] Dió[32], la[3] cun[3] hi[3] jmɨ́[1] ca[3]tɨn[1] náh[2] hián[13]; hi[3] jáun[2] tsá[2] hué[32] siáh[3] bíh[1] má[2]hiáuh[13], tsá[2] jmu[2] la[3] cun[3] hi[3] tɨ[32] Tsɨ́[3] Dió[32].

44 [Tɨ[3]la[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] quɨ́n[1] jáun[2] né[3], lɨ[3]ua[3] jan[2] tsá[2] cá[2]hính[32] quionh[3] quɨ́n[1] jáun[2], ca[3]la[3] juoh[1] mí[1] siún[1] nio[2] bíh[1] tsú[2] lɨ́[13]; hi[3] nɨ́[1]juáh[3] quɨ́n[1] jáun[2]

la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ lɨ³ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ juɨ²¹ nio² bíh¹ tsú² lɨ́¹³.]

45 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá² *fariseos jáɨ¹³ hi³ jmu² jáun² Jesús, jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹ dí² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²hléh³² tsú² jáun².

46 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ má²hnió³ dí² zanh³ Jesús, tɨ³la³ jmɨ́¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³² hí³, quí¹ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ Jesús lɨ́n³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³².

22

Jáɨ¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tɨn¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu³ tsú² jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsáu²
(Lucas 14:15-24)

1 Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² siáh³ tsá² hí³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

2 —Jmáɨ¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ²¹ jmɨ́¹ ca³jmú³ jan² re²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³jenh² cuo² jon².

3 Ca³zen³ tsú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³tieh¹ tsú² tsá² má²ná¹tén¹, tɨ³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ né³ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ ja³táunh¹.

4 Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²: "Cuá²zéih³ náh² tsá² ná¹tén¹ hi³ má²ná¹lɨ́³ bíh¹ hua³jan²¹ má³² quion²¹ jná¹³. Má²lɨ́²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngɨh³ tsú² cuá¹juɨ́² jɨ³ la³jɨ́n³² jáh³ húnh¹ nɨ́² siáh³, hi³ jáun² la³jɨ́³² bíh¹ má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹; cuɨ́¹ ja³táunh¹ tsú² jmáɨ¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³".

5 Tɨ³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ má¹ná¹, ca³la³ uá¹ tiá² náɨ³² bíh¹ ca³jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ñí¹jmú¹³ ñí¹náɨ² quioh²¹, ma³ jan² né³ ca³ñí¹jmú¹ ñí¹hnáɨh¹,

6 hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹ tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh³ dí² tiáunh¹.

7 Jmɨ́¹jáun² ca³míh³ lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ñí¹ma³tsan² tsá² hláɨh¹ tsá² hon² hí³, jɨ³ hi³ ca³ñí¹jín² tsú² juú²co¹ tsá² hí³.

8 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ joh¹: "La³jɨ́³² bíh¹ má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³, tɨ³la³ tsá² jmɨ́¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmɨ́¹ la³ ca³tɨ²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³.

9 Hi³ jáun² cuá²táunh¹ náh² cú²jueh³² la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ñí¹ lá² la³jín³² tsá² jenh¹³ náh² ñí¹ jáun²".

10 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ñí¹tieh¹ la³jɨ́n³² lɨ³ua³ jan² tsá² ca³jenh², cuɨ́¹ tsá² chun¹ cuɨ́¹ tsá² hláɨh¹; hi³ jáun² ca³cónh³² bíh¹ tsáu² ñéih³.

11 "Jmɨ́¹jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ tsá² má²ca³lɨ³tén¹ hí³, hi³ jáun² ca³jɨ́en³² tsú² jan² tsá²ñuh² hi³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jáun², tɨ³la³ tiá² jmɨ́¹ cuá¹quih³² yáh³ tsú² hmɨh³² la³ cun³ hi³ qui³ quɨh³² tsú² ñí¹ jenh² cuo² tsáu².

12 Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²: "Hnú² tsá²ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³² lɨ́²húh³² hnú² ñí¹ lá² ta³ tiá² quíh¹ nú² hmɨh³² hi³ ca³tɨ²¹ quɨh³² tsú² jmáɨ¹ hi³ jenh² cuo² tsáu²?" Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹na²¹, cáun² lɨ́¹ ca³cuá³ tie³ bíh¹.

13 Jáun² re²¹ hí³ ca³záɨh³ tsá² ná¹ná²tsɨ́³ má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jáun² cuá²tion³ tɨ³ cheih³² ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³tɨ́² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²".

14 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² má²ná¹tén¹, tɨ³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹
(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³

jáun^{2} zia^{32} lánh^{3} rón^{32} tánh^{32} tsú^{2} tso^{3} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} hléh^{32}.

16 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}zen^{3} dí^{2} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} haɨn^{21} tɨ^{3} con^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} cu^{3} nió^{3} joh^{1} Herodes, hi^{3} ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} Jesús la^{3} lá^{2}:

—Hnú^{2} Tɨ^{32}, né^{1} jnoh^{1} hi^{3} jmáh^{3}la^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1} hɨeh^{32} hnú^{2}, hnú^{2} bíh^{1} hɨeh^{32} jú^{1} tson^{2} ca^{3}tɨ^{21} juɨ^{32} quioh^{21} Dió^{32}; hi^{3} né^{1} jnoh^{1} siáh^{3} hi^{3} tiá^{2} jmuh^{32} yáh^{3} hnú^{2} jan^{2} quien^{2} hi^{3} jan^{2} tiá^{2} quien^{2}.

17 Jáun^{2} hnáu^{2} jnoh^{1} hi^{3} hnú^{2} juáh^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ́n^{23} hnú^{2}: ¿Hí^{1} ca^{3}tɨ^{21} má^{1}hmah^{21} jnoh^{1} quɨe^{3} hi^{3} mɨ^{32} *tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} juú^{2} Roma, ho^{3} tiá^{2} hniáuh^{32}?

18 Tɨ^{3}la^{3} Jesús má^{1}ná^{1}, ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}tioh^{3} jáun^{2} tsɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¡Hnoh^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}! ¿He^{3} láɨh^{32} cá^{2} lau^{23} hnoh^{2} jná^{13}?

19 Hɨ́e^{1} náh^{2} cáun^{2} quɨe^{3} hi^{3} qui^{3} ma^{3}hmah^{21} náh^{2} jáun^{2} neh^{21}.

Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}cué^{3} cáun^{2} *cú^{1}tiáu^{2}.

20 Jmɨ́^{1} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} Jesús tsá^{2} hí^{3}:

—¿Hin^{2} mɨ^{3} ñí^{1} tá^{2}láɨ^{1} ñí^{1} lá^{2}, hi^{3} hin^{2} hi^{3} jmáɨ^{2} tón^{32} lá^{2} siáh^{3}?

21 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Quioh^{21} *tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} bíh^{1} nɨ^{32}.

Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jáun^{2} cuéh^{3} náh^{2} tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hiáuh^{3}, hi^{3} cuéh^{3} náh^{2} siáh^{3} Dió^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}.

22 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}niéɨ^{32} tsú^{2} jáɨ^{13} jáun^{2} né^{3}, lɨ́^{1} ca^{3}ta^{3}ná^{1}jɨ́e^{32} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}tanh^{21} bíh^{1}, jáun^{2} hnga^{2} bíh^{1} Jesús jéɨ^{32}í^{1} ca^{3}ta^{3}zanh^{1}.

Nga^{2} tsáu^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jenh^{13} tsú^{2} (Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Jmáɨ^{1} jáun^{2} siáh^{3} cua^{3}taunh^{21} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} *saduceos hi^{3} cua^{3}jɨen^{3} Jesús. Tsá^{2} cu^{3} nió^{3} tsá^{2} saduceos hí^{3} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21} yáh^{3} hi^{3} jenh^{13} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3}; hi^{3} jáun^{2} bí^{1} jlánh^{1} ca^{3}ñí^{1}ngah^{1} dí^{2} Jesús jáɨ^{13} lá^{2}:

24 —Tɨ^{32}, hla^{1} Moisés ca^{3}juáh^{3} hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} ca^{3}jéinh^{32} cuo^{2}, hi^{3} jun^{3} bíh^{1} ta^{3} tiá^{2} jon^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, jáun^{2} dá^{1}jon^{21} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hnáɨ^{3} hí^{3} hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3}zian^{2} jon^{2} ca^{3}tɨn^{1} hla^{1} raɨnh^{21}.

25 Jáun^{2} né^{3}, ja^{1} quiú^{13} jnoh^{1} jmɨ́^{1} zian^{2} cá^{2} mí^{1}zionh^{2} tsá^{2}ñuh^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}lɨ́n^{3} quiaun^{3} má^{2}tún^{2} raɨnh^{21} jan^{2} jméɨ^{2} mí^{1}ziú^{13}. Tsá^{2} má^{2}ján^{3} né^{3} ca^{3}jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3}, tɨ^{3}la^{3} jun^{3} bíh^{1} ta^{3} tiá^{2} jon^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} hí^{1} jan^{2}, hi^{3} jáun^{2} dá^{1}jon^{21} bíh^{1} hla^{1} hí^{3} ca^{3}jéinh^{32} siáh^{3} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hnáɨ^{3} hí^{3}.

26 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3} lɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ñí^{1} má^{2}gon^{3} hí^{3} ca^{3}la^{3} ñí^{1} jun^{1}; jáun^{2} tsá^{2} ñí^{1} má^{2}gáun^{3} siáh^{3} ca^{3}jan^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}. La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} quioh^{21} tán^{1} quiaun^{3} tsá^{2}ñuh^{2} hí^{3}.

27 Jáun^{2} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} né^{3}, jun^{3} bíh^{1} siáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} hnga^{2}.

28 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} ca^{3}jenh^{13} tsú^{2}, ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} tsá^{2} quiaun^{3} hí^{3} lɨ́^{13} ñí^{2}cuo^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, quí^{1} tán^{1} quiaun^{3} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}?

29 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hnoh^{2} dá^{2} lɨ́^{1} ná^{1}tsá^{2}con^{2} bíh^{1} náh^{2}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} cuɨn^{2} náh^{2} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} pí^{3} quioh^{21} Dió^{32}.

30 Quí^{1} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jenh^{13} tsú^{2} ja^{1} hla^{1}, tiá^{2} hin^{2} jéinh^{32} yáh^{3} cuo^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} cuen^{3} yáh^{3} tsú^{2} jon^{2} hi^{3} jéinh^{32} cuo^{2}, quí^{1} má^{1}jáun^{2} dá^{2} má^{2}lɨ́n^{13} tsú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} bíh^{1}, tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

31 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tson^{2} jenh^{13} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3} né^{3}, ¿tiá^{1} má^{2}ca^{3}híh^{3} hnoh^{2} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} Dió^{32} hnga^{2} dúh^{1}?, jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:

32 “¡Jná^{13} bíh^{1} la^{32} Dió^{32} Juo^{13} Há^{2}bran^{21}, Isaac jɨ^{3} Jacob nɨ́^{2} siáh^{3}!”

Quí[1] Dió[32] dá[2] lɨ́n[3] Dió[32] Juo[13] tsá[2]
zian[2] bíh[1], tiá[2] lɨ́[13] yáh[3] lɨ́n[3] tsú[2] Dió[32]
Juo[13] tsá[2] má[2]jún[1].
33 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]niéi[32] tsá[2] tionh[2] la[3]
cu[3] la[3] jéin[3] hí[3] jáɨ[13] nɨ́[2] né[3], lɨ́[1]
ca[3]ja[3]cáun[2] bíh[1] tsɨ́[3] tsú[2] ca[3]tɨ[21] jáɨ[13]
hi[3] hleh[32] jáun[2] Jesús.

Héih[32] hi[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2]
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Jmɨ́[1] ca[3]lɨ[3] ñi[32] tsá[2] fariseos hi[3]
Jesús ca[3]jmú[3] hi[3] tsá[2] saduceos lɨ́[1] tiá[2]
ñi[32] he[3] nga[3], hi[3] jáun[2] ca[3]ngɨh[32] dí[2]
tiáunh[1].
35 Hi[3] jáun[2] jan[2] tsá[2] hí[3], tsá[2] lɨ́n[3]
tɨ[32] liei[21], jmɨ́[1] hnió[3] ca[3] lan[3] Jesús, hi[3]
ca[3]ngáɨh[3] dí[2] la[3] lá[2]:
36 —Hnú[2] Tɨ[32], ñí[1] ca[3]la[3] jɨ́[32] héih[32]
zia[32] ñí[1] liei[21], ¿hín[2] bíh[1] héih[32] hi[3]
jlánh[1] bíh[1] quien[2]?
37 Jáun[2] Jesús ca[3]záɨh[3] tsá[2] hí[3] la[3] lá[2]:
—"Ma[3]hno[1] Dió[32] Juóuh[32] ca[3]la[3]
jonh[3] jmɨ́[1] honh[2], la[3]jɨ́[32] jmɨ́[2]chí[3]
quián[13] jɨ[3] la[3]jɨ́[32] hi[3] lɨ́n[23] nú[2] nɨ́[2]
siáh[3]".
38 Hi[3] nɨ́[2] bíh[1] héih[32] la[3]ñí[1], héih[32]
hi[3] jlánh[1] bí[1] quien[2] ñí[1] ca[3]la[3] jɨ́[32]
héih[32].
39 Hi[3] héih[32] ñí[1] má[2]tun[3] né[3] míh[1]
tiá[2] cá[2]ren[2] bíh[1], hi[3] juáh[3] la[3] lá[2]:
"Ma[3]hno[1] tsá[2]mɨ[3]cuóun[2] renh[2] la[3]jmɨ́[1]
hno[3] nú[2] huen[2]".
40 Tá[1] tun[3] héih[32] nɨ́[2] bíh[1] lɨ́[3]
mí[1]zioh[21] quioh[21] tá[1] cáun[2] liei[21]
quioh[21] hla[1] Moisés jɨ[3] la[3]jɨ́[32] la[3] cun[3]
hi[3] ca[3]hɨ́e[3] tsá[2] ca[3]lɨn[3] hí[3] *tɨ[32] jë[1]
Dió[32] nɨ́[2] siáh[3].

¿Hin[2] bíh[1] jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1] Tsá[2] lɨ́n[13]
Cristo?
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Tá[1]la[3] jmɨ́[1] ná[1]ngɨh[32] jáun[2] tsá[2]
fariseos hí[3],
42 jáun[2] Jesús ca[3]ngáɨ[3]:
—¿He[3] lánh[3] lɨ́n[23] hnoh[2] hi[3] ca[3]tɨn[1]
Tsá[2] lɨ́n[13] Cristo? ¿Hin[2] jón[2]zɨ́h[1]
jón[2]cho[1] hí[3]?
Tsá[2] hí[3] né[3] ca[3]juáh[3]:
—Jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1] hla[1] Dá[2]vi[21] bíh[1]
hí[3].
43 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]juáh[3] Jesús la[3] lá[2]:
—Nɨ́[1]juáh[3] la[3] nɨ́[2] né[3], ¿he[3] bí[1] lánh[3]
rón[32] sa[3] ca[3]juáh[3] yáh[3] hla[1] Dá[2]vi[21]
hnga[2] cun[3]quionh[3] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1], hi[3]
Juo[13] bíh[1] dí[2] Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo? Quí[1]
hla[1] Dá[2]vi[21] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
44 Dió[32] Juóu[32] jná[13] ca[3]záɨh[3] Tɨ[32]
Juóu[32] jná[13]:
Tɨ[3] cuá[2] chu[21] quion[21] jná[13] ñí[3],
ca[3]la[3] tɨ[3] ñí[1] cá[1]chó[21] jmáɨ[1] hi[3] jmu[1]
jná[13] hi[3] tsá[2] hau[2] hnú[2] lɨ́n[13]
la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] cáun[2] jlɨ[21] hi[3] hí[1]
cú[1]pih[21] tiá[2] quien[2],
hi[3] ná[1]tsɨn[21] hnú[2] tanh[1].
45 Jáun[2] né[3], ¿ha[3] bí[1] lánh[3] rón[32] lɨ́[13] hi[3]
Tsá[2] lɨ́n[13] Cristo lɨ́n[3] jan[2] tsá[2] jón[2]zɨ́h[1]
jón[2]cho[1] hla[1] Dá[2]vi[21], nɨ́[1]juáh[3] ta[3]bí[1]
hnga[2] yáh[3] hla[1] Dá[2]vi[21] la[3] ca[3]juáh[3] hi[3]
Juo[13] bíh[1] tsú[2] Tsá[2] lɨ́n[13] hí[3] Cristo?
46 Hi[3] jáun[2] hí[1] jan[2] yáh[3] tsá[2] hí[3]
tiú[2]uú[2] ca[3]lɨ[3] nga[3] hí[1] cáun[2] jáɨ[13]; hi[3]
jáun[2] la[3] cun[3] jmáɨ[1] jáun[2] né[3], hí[1] jan[2]
yáh[3] tiú[2]uú[2] hin[2] ca[3]tia[3] tsɨ́[3] hi[3] nga[3]
hí[1] cáun[2] jáɨ[13] ñí[1]con[2] tsú[2].

23

Jesús jñéih[23] tsáu[13] tsá[2] fariseos jɨ[3]
tɨ[32] liei[21]
(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54;
20:45-47)

1 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]juáh[3] Jesús ñí[1]con[2]
tsá[2] ñi[3]tú[1] ñi[3]lɨn[13] chí[1]cá[1] chí[1]tón[21]
cu[3]héin[1] tsú[2], jɨ[3] ñí[1]con[2] tsá[2] haɨn[21] hí[3]
tɨ[3] con[2] dí[2], hi[3] juáh[3] dí[2] la[3] lá[2]:
2 —Tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] tɨ[32] liei[21] jɨ[3] tsá[2]
*fariseos nɨ́[2] ná[1]ho[2] jáɨ[13] hi[3] tɨn[2] niá[32]
jáɨ[13] hi[3] rá[1]tioh[3] liei[21] quioh[21] hla[1]
Moisés.
3 Hi[3] jáun[2] né[3], tionh[2] náh[2] ta[21] la[3]
cun[3] la[3]jɨ́[32] jáɨ[13] hi[3] juáh[3] tsú[2] jáun[2];
tɨ[3]la[3] ha[3] lɨ́[2] cán[2] náh[2] nóh[32] quioh[21]
tsú[2] má[1]ná[1], quí[1] tsá[2] hí[3] dá[2] hɨe[32]
cáun[2] jú[1] tson[2], tɨ[3]la[3] má[1]lɨ[32] jáun[2] né[3],
la[3] siáh[3] bíh[1] jmu[2] tsú[2] hmóu[32].
4 Quí[1] tsá[2] hí[3] dá[2] jlánh[1] jmu[2]
héih[32] huáh[2] tsɨ́[3] ñí[1]con[2] tsáu[2], héih[32]
hi[3] hí[1]juáh[3] hmóu[32] tsú[2] tiá[2] hnió[3]
ma[3]tí[32].

5 La^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2}, jmu^{2}
tsú^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} jɨ́e^{3} tsáu^{2}
bíh^{1}. Tsá^{2} hí^{3} jlánh^{1} zaɨn^{32} pɨ^{3} tsáɨh^{3}
hná^{1} hmɨh^{32} hú^{3} má^{2}ná^{1}tón^{21} jáɨ^{13}
quioh^{21} Dió^{32} la^{3}cáun^{2} chí^{1}quie^{13} jɨ^{3}
cuo^{2} tsú^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} zaɨn^{32} tsú^{2}
quɨ́h^{32} siáh^{3} hmɨh^{32} hi^{3} haɨ^{21} láuh^{13} tɨ^{3}
jlánh^{1} bíh^{1} cuo^{2} la^{3} cónh^{3} bí^{1} hi^{3} quɨh^{32}
lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsáu^{2}.

6 Tsá^{2} hí^{3} siáh^{3} jlánh^{1} hniá^{1} tiánh^{3}
ñí^{1} chu^{21} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}cha^{3}táunh^{1} lɨ^{3}ua^{3}
cáun^{2} ñí^{1} nio^{2} jmáɨ^{1}, hi^{3} hniá^{1} siáh^{3}
tiánh^{3} ñí^{1} jlánh^{1} bí^{1} quien^{2} hñu^{3}
cuáh^{32} quioh^{21},

7 hi^{3} jlánh^{1} hniá^{1} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} tsáu^{2}
cuen^{3} Dió^{32} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jenh^{2} dí^{2} tsáu^{2}
ja^{1} hmah^{21}, hi^{3} hniá^{1} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} té^{3}
tsáu^{2}: “¡Tɨ^{32}!”

8 ”Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} hniáuh^{32}
yáh^{3} jmúh^{13} hnoh^{2} hniá^{1} hi^{3} tsáu^{2} té^{3}
“Tɨ^{32}”. Quí^{1} má^{2}tún^{2} renh^{2} bíh^{1} hnoh^{2}
la^{3}jɨ́n^{32} náh^{2}, hi^{3} jɨ́^{32}la^{3} jan^{2} tán^{1} bíh^{1}
Tɨ^{32} Juóuh^{32} náh^{2} zian^{2}.

9 Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} teh^{2} náh^{2} “Tia^{21}” lɨ^{3}ua^{3}
jan^{2} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, quí^{1} jɨ́^{32}la^{3}
jan^{2} tán^{1} bíh^{1} Ñeh^{2} náh^{2} zian^{2}, Tsá^{2}
cuá^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

10 Sa^{3}jun^{3} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3} té^{3} tsáu^{2}
hnoh^{2} tsá^{2} chín^{1}, quí^{1} jɨ́^{32}la^{3} jan^{2} tán^{1}
Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo bíh^{1} lɨ́n^{3} Tsá^{2} chín^{1}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.

11 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}cón^{32}
tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}, tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tsá^{2} tɨ^{3}
jlánh^{1} quien^{2} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}.

12 Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} quien^{2}, tɨ^{3}
méih^{3} bíh^{1} hi^{3} quien^{2} tsú^{2}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}
tsá^{2} tiá^{2} jmu^{2} quien^{2} né^{3}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} tɨ^{3}
lɨ^{3} quien^{2} bíh^{1}.

13 ”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3}
hnoh^{2} tsá^{2} fariseos tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}
cá^{1} la^{3} jéinh^{1}!, quí^{1} hnoh^{2} dá^{2} quí^{2}
jna^{23} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2}
lɨ́^{13} tónh^{32} tsú^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}. Tiá^{2}
hnáuh^{2} yáh^{3} hnoh^{2} tonh^{21} hmóu^{32}, hi^{3}
sa^{3}jun^{3} cueh^{32} yáh^{3} hnoh^{2} jáɨ^{13} hi^{3}
tónh^{32} tsá^{2} hnió^{3} tónh^{32}.

14 [”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2} tɨ^{32} liei^{21}
jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} fariseos, tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2}
la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}!, quí^{1} hnoh^{2} dá^{2}
quin^{32} náh^{2} la^{3} jɨ^{3} sɨ́^{1} hñú^{13} tsá^{2}mɨ^{3}
hnáɨ^{3}, má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} má^{2}raɨnh^{32}
náh^{2} máh^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lienh^{1} náh^{2}
Dió^{32} ué^{3} lɨ́n^{32}. Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2}, tɨ^{3}
jlánh^{1} bí^{1} huáh^{2} tsɨ́^{3} héih^{32} hi^{3} tá^{1}tsɨn^{1}
hnoh^{2} nɨ́^{1} má^{1}jáun^{2}.]

15 ”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2} tɨ^{32} liei^{21}
jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} fariseos, tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2}
la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}! Hnoh^{2} jlánh^{1}
ñi^{3}táunh^{1} náh^{2} tá^{1} cáun^{2} cuá^{1} hué^{21}
hi^{3} jmuh^{32} náh^{2} pí^{3} lɨ́n^{32} hi^{3} janh^{21}
náh^{2} uá^{1}jinh^{1} jan^{2} tsáu^{2} bíh^{1}, hi^{3}
jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}janh^{21} náh^{2} tsú^{2} né^{3},
jmuh^{32} náh^{2} hi^{3} tsá^{2} hí^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1}
má^{2}ca^{3}tɨn^{1} tsa^{3}táunh^{1} quiu^{3}juóu^{32} la^{3}
cónh^{3} bíh^{1} hmóu^{32} náh^{2}.

16 ”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2}, hnoh^{2} tsá^{2}
ten^{3} tsá^{2} ná^{1}quiánh^{1} náh^{2} ñí^{1} juɨ^{32}!
Quí^{1} hnoh^{2} juánh^{3}: “Nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2}
jmu^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hɨe^{32} cuáh^{32} chín^{1}, jáun^{2}
tiá^{2} lin^{1} tion^{3} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} yáh^{3}
tsú^{2} jáɨ^{13} jáun^{2}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} hɨ́e^{32}
tsú^{2} cú^{1}mí^{1}niau^{21} hi^{3} tioh^{3} hñu^{3} cuáh^{32}
né^{3}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hú^{1}tá^{1} má^{2}hniáuh^{32}
ma^{3}tí^{32} tsú^{2}”.

17 ¡Tsá^{2} cáun^{1} te^{3}! ¿He^{3} dá^{2} tɨ^{3}
jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2}: hí^{1} cú^{1}mí^{1}niau^{21},
ho^{3} cuáh^{32} hi^{3} ca^{3}ma^{3}hɨen^{21} uá^{1}
cú^{1}mí^{1}niau^{21}?

18 Ja^{3}bí^{1} juánh^{3} siáh^{3} hnoh^{2} la^{3} lá^{2}:
“Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hɨe^{32}
ñí^{1}hiú^{13} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jmú^{3} jáɨ^{13}, tiá^{2} lin^{1}
tion^{3} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2} jáɨ^{13} jáun^{2};
tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3}
má^{2}lɨ́^{2}cuéh^{32} tsú^{2} Dió^{32} né^{3}, hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21}
ñí^{1}hiú^{13}, jáun^{2} jáɨ^{13} la^{3} jáun^{2} bíh^{1}
hú^{1}tá^{1} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2}”.

19 ¡Tsá^{2} cáun^{1} te^{3}! ¿He^{3} bíh^{1} tɨ^{3}
jlánh^{1} quien^{2}: hí^{1} hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21} ñí^{1}hiú^{13},
ho^{3} hnga^{2} uá^{1} ñí^{1}hiú^{13}, ñí^{1} jmu^{2} hi^{3}
lɨ́^{2}hɨ́en^{1} hi^{3} lɨ́^{1} cue^{32} tsú^{2} jáun^{2}?

20 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} ñí^{1}hiú^{13}
nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jmú^{3} jáɨ^{13}, jun^{3}juáh^{13}
má^{2}lɨ́^{2}hɨ́e^{32} jmáh^{3}la^{3} ñí^{1}hiú^{13} yáh^{3} tsú^{2},
quí^{1} jɨ^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21} bíh^{1} ñí^{1} jáun^{2}
má^{2}lɨ́^{2}hɨ́e^{32} tsú^{2};

21 hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} cuáh^{32} chín^{1}
nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}tson^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} né^{3},
jun^{3}juáh^{13} má^{2}lɨ́^{2}hɨ́e^{32} jmáh^{3}la^{3} cuáh^{32}

yáh³ tsú², quí¹ hi³ má²lí²hɨen³ tsú² jɨ³
Dió³² bíh¹, Tsá² cuá³ ñí¹ jáun².
22 Ja³bí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hɨe³²
hñu³mɨ³cuú² nɨ́¹ má¹ca³ma³tson² jáɨ¹³
quioh²¹, jáun² má²hɨe³² tsú² siáh³
la³ jɨ³ hmá²sɨ¹ quioh²¹ bíh¹ Dió³²,
jɨ³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹tsɨ²¹ siáh³
hmá²sɨ¹ jáun².
23 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² liei²¹ jɨ³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos,
hnoh² tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!
Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun²
la³ cun³ quia³ ñí¹con² Dió³² la³jɨ́³²
ñí¹ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tɨ³ zié²
yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², jɨ³ má²hna³
eneldo jɨ³ má²hna³ comino nɨ́² siáh³.
Tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³
yáh³ náh² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²
hi³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹, la³ cun³ hi³
jmɨ́¹ lɨ³ rá¹tsɨh³² náh² héih³² cú²tso²,
hi³ ja³² mií³ honh² náh², jɨ³ hi³ lɨ́n³
náh² tsá² ma³tí³² jë¹ nɨ́² siáh³. Tɨ³la³
jun³juáh¹³ hi³ cháh¹ tɨ³ có³² la³ cun³
hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³
jmúh¹³ náh² hi³ nɨ́².
24 ¡Hnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh²
ñí¹ juɨ³², hnoh² jlánh¹ ma³jɨ́h¹³ má³²
hi³ cuɨn²³ náh² lú¹³, tɨ³la³ jáh³ cánh¹
jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹
náh²!
25 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹ jɨ³
hnoh² tsá² fariseos, tsá² lɨ́n³ náh² la³
cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² jlánh¹
sɨ́² raɨnh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tɨ³
coh³ bíh¹, tɨ³la³ hñu³ honh² náh² né³,
jmáh³la³ hi³ hlah³ hi³ hó³² bíh¹ tiu³
canh², hi³ tsɨ́nh² náh² hi³ quioh²¹
tsáu², jɨ³ hi³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³
siáh³ cun³ tɨn² honh² hmóu³².
26 Hnoh² tsá² fariseos te³; la³ñí¹
tín² ma³jɨ́¹³ náh² tɨ³ ñeh² cuá¹uon², hi³
jáun² má¹jáun² lɨ³ jɨ² bíh¹ siáh³ tɨ³ coh³.
27 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹ jɨ³
tsá² fariseos nɨ́², tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹
la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² ná¹lɨ́n³ náh²
la³jmɨ́¹ lɨ́³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hi³ lɨ́³
tiáu² jmáh³la³ tɨ³ coh³ hi³ jáun² jlánh¹
re² jniá³, tɨ³la³ tɨ³ ñeh² né³ ná¹cónh²¹
hná¹ mú²¹ jɨ³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³²
quioh²¹ hla¹.
28 La³ jáun² bíh¹ lɨ́n³ hnoh²; ñí¹ ta³
ñí¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lɨ́n²¹, tɨ³la³
hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tɨ́¹jáɨ²
bíh¹ ná¹cónh²¹ jɨ³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³
dí¹quiaunh²¹ honh² náh² nɨ́² siáh³.
29 ”¡Jlánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tɨ³²
liei²¹ jɨ³ hnoh² tsá² fariseos, tsá²
lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh²
ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá²
ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jɨ³ hi³ jmuh³²
náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹táun³
ñí¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hí³,
30 hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, juánh³
náh²: “Sá¹jmɨ́¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun²
jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³
ñú¹deh³ dí² jmɨ́¹tin², ha³ tiá² jmɨ́¹
jmú¹³ yáh³ dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú²
jmɨ́¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá² jmɨ́¹
ná¹lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²”.
31 Cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́² má²ná¹má²lih²¹
hnoh² hi³ hnoh² bíh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
tsá² ca³ma³tsan² hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³².
32 Jáun² né³, ¡ma³tauh²¹ náh² hná¹
ta²¹ hi³ ca³ma³liáu³² jáun² dí²hioh³
ñú²deh³ náh² jmɨ́¹tin²!
33 ”¡Tsá² ná¹lɨ́n³ jáh³ hláɨnh¹ bíh¹
hnoh², jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ jáh³ hláɨh¹
jáh³ hon²! ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² liáun³
hnoh² ca³tɨ²¹ hi³ cuá¹ma³tsoh¹ náh²
honh² quiu³juóu³²?
34 Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun² bíh¹
zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, jɨ³
tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² nɨ́² siáh³. Tɨ³la³ hnoh²
má¹ná¹, jngɨh¹³ bíh¹ náh² tsá² hí³, hi³
ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³
jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³ tɨ³ hñu³
cuáh³² quián¹³ náh², jɨ³ hi³ cuá¹hɨ́¹
cuá¹tsɨn²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³²
ma³ caun³² juú².
35 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³
tá¹can¹ hnoh² ca³tɨ²¹ jmɨ² hi³ ca³táɨn²
quioh²¹ tsá² chun¹ tsá² ca³ma³tsau²
hí³ tsáu², ca³la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ca³táɨn²
jáun² jmɨ́²hán¹ hla¹ Abel tsá² chun¹ hi³

la³ tɨ³ jmáɨ¹ hi³ ca³táɨn² jáun² jmɨ́²hán¹
hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías
tsá² ca³jngɨh³² hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹
ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹
quioh²¹ cuáh³² chín¹ nɨ́² siáh³.
36 Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³
tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmɨ́²hán¹
la³jɨ́n³² tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² Jerusalén
(Lucas 13:34-35; 19:41-44)

37 ”¡Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹
tsá² jngɨh²³ nú² tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² zen²
Dió³² ñí¹con² nú², hi³ quí¹ jlan¹ nú²
quɨ́n¹! ¡Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmɨ́¹ hnó²¹
jná¹³ hi³ chan²¹ jon³zɨ́h¹ hnú² la³jmɨ́¹
chan² cá¹hio³ cu³lɨ²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³;
tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³lɨ³hnáuh²
yáh³ la³ jáun²!
38 Sá¹nɨ́² jɨe³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³
jná¹³ hó¹ñi³², [jáun² má²ca³ta³huen¹³
bíh¹ hnú²].
39 Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú²uú²
jɨe¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tɨ³ nɨ́¹
má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ juáh¹³ nú²:
“¡Hénh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³
cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³
dí²!”

24

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús
cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³
tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú² jáun² né³
ca³ma³janh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² ñí¹con², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ hɨe³²
hná¹ hiah³² cuáh³² ñí¹con² dí².
2 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Jɨeh²¹ hnoh² la³jɨ³² hi³ lá²? Jú¹
tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ñí¹ lá²
chau²¹ jmáɨ¹ lɨ́¹³ hi³ hí¹ cá² máɨ³ quɨ́n¹
tiú²uú² ná¹juɨn¹ ñí¹ quɨ́n¹ raɨnh²¹;
la³jɨ́³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lɨ³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹
(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³
Jesús tsɨ³ máh³ Olivos; hi³ tá¹la³ jmɨ́¹
má²cuá¹tón²¹ tsú² tsɨ³ máh³ jáun² né³,
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ja³taunh²¹
ñí¹ cuá³ tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí¹ la³ lá²
tá¹la³ tiá² hin² zian²:
—Hnáu² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³
lɨ́h³ lɨ́¹³ hi³ má²lɨ́²juah²¹ hnú² jáun².
¿He³ dá² li²¹ lɨ³ zia³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹
ñeih²¹ hnú², jɨ³ jmáɨ¹ hi³ táuh³ tá¹
cáun² ñí¹ hué²¹ lá²?
4 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lɨ́n³² náh² jmu³, hí¹ jan²
lɨ́² hin² cuɨ́¹ má¹cau² náh².
5 Quí¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu² ja³táunh¹
hi³ ja³jmú³ hi³ lɨ́n³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³,
hi³ ja³juah²¹: “¡Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ Cristo!”,
jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ma³can²
tsú².
6 Hnoh² náɨh¹ náh² hi³ má²zia³²
hniéɨ² tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²; tɨ³la³ ha³ lɨ́²
juenh³ náh² má¹ná¹, quí¹ la³ jáun²
ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ bíh¹ tín²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³
má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².
7 Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³
hniéɨ² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³,
jɨ³ tsá² hɨ́n¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³
quiu³ tɨ́n³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²;
hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ lɨ³ zia³² ho³cuóun³
jɨ³ hi³ qui³ jɨ́eh³ hué³² tiá³ lɨ́n³².
8 Tɨ³la³ jɨ³lɨ³² hi³ nɨ́² má¹ná¹, cu³ ja¹
má²ca³lɨ³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu²
tsɨ́³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.
9 ”Má¹jáun² jɨenh³ tsú² hnoh² ñí¹
cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jɨ³ hi³ jn-
gah³ tsú² nɨ́² siáh³; hi³ tá¹ cáun²
hngá¹máh³ bíh¹ lɨ³hau² tsú² hnoh²
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
10 Jmáɨ¹ jáun² né³ juóun³² lɨ́n³² tsáu²
tiánh³ tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³
taunh³² ta²¹, hi³ lɨ³hó² lɨ³uon² tsú²
raɨnh²¹, jɨ³ hi³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹
tsú² tu³ hna³ raɨnh²¹.
11 Má¹jáun² ma³jnia³² juóun³² lɨ́n³²
tsá² tɨ́¹ jáɨn², hi³ juáh³ hi³ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹

Dió32, hi3 jáun2 juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2
lɨ3can2.
12 Cun3ñí1 hi3 cun3 jmá2 cun3 jnia32
tɨ3 lɨ3mí1 tsá2lɨ́2hliáun23 hi3 hlah3 hi3
hó32, jáun2 juóun32 bíh1 tsáu2 tiú2uú2 lɨ3
hnáu3 lɨ́13.
13 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 nio2 cáun2 tsɨ́3
la3 má2nio2 jáun2 ca3la3 tɨ3 ñí1 cá1táuh3
jmáɨ1 né3, tsá2 hí3 bíh1 liáun3.
14 Hi3 jú1 chú32 ca3tɨ21 ha3 lánh3
rón32 lɨ́13 tónh32 tsú2 jo3cuo2 Dió32
né3, há1 ngá13 tá1 cáun2 hngá1máh3,
hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 zian2 tá1 cáun2
hngá1máh3 lɨ́13 lɨ3 cuoh2; hi3 jáun2
má1jáun2 máh3 má2lɨ3liau3 hi3 táuh3
jmáɨ1.
15 ”Hla1 Daniel tɨ32 jë1 Dió32 ca3hléh3
hi3 ca3tɨ21 hi3 hlah3 hi3 hó32, hi3 jmu2
jáun2 hi3 hliáh13 ñí1 hɨ́en1. Jáun2
nɨ́1juáh3 má2jɨ́eh32 hnoh2 hi3 hi3 jáun2
má2nio2 ñí1 hɨ́en1 né3, —nɨ́1juáh3 tsá2
hɨ32 jáɨ13 lá2, cuɨ́1 ngɨ13 tsú2—,
16 hi3 jáun2 jmáɨ1 jáun2 má2hniáuh32
cuon3 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea ñí1 lɨ́3 máh3.
17 Jáun2 nɨ́1juáh3 tsá2 cuá1tsɨ21 tsáɨh3
hñú3 máɨ2 tsáɨh3 quioh21, ha3 lɨ́2 cuɨ́1
son2 tsú2 hi3 tsa3quián3 hi3 nio2 ñéih3
quioh21, hniáuh32 la3juɨ32 cuon3 bíh1
tsú2;
18 hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 cuá1hún1 ñí1náɨ2
né3, tiá2 hniáuh32 yáh3 tsánh32 tsú2 hi3
tsa3quián3 ha1.
19 Tɨ3la3 ¡jlánh1 juo23 tsá2mɨ3 tsá2
ná1quian2 jon2 jmáɨ1 jáun2, jɨ3 tsá2
ná1jan2 dáɨn2 tiúh23 nɨ́2 siáh3!
20 Mɨ́1 náh2 ñí1con2 Dió32 hi3 jáun2
tiá2 lɨ3 hniáuh32 cuóunh1 náh2 jmɨ́1
ñí2cuóu3, hi3 sa3jun3 *jmáɨ1 hi3 tionh2
tsú2 tie3;
21 quí1 jmáɨ1 jáun2 lɨ3zia32 cáun2
uu3mí2tsɨ32 huáh2 tsɨ́3 cu3tí13, cáun2 hi3
hí1 cónh3 tiá2 má2lɨ32 la3 cun3 jmɨ́1 lɨ21
hngá1máh3 lá2, hi3 sa3jun3 lɨ3zia32 bíh1
siáh3 tɨ3 chí1cáɨn2 jáun2.
22 Sá1jmɨ́1 hi3 Dió32 tiá2 hná32 jmáɨ1
jáun2 dúh1, jáun2 ca3la3 jɨ́n32 bíh1 tsáu2
jmɨ́1 hiá1 jmɨ́1 tsán13; tɨ3la3 cun3ñí1
hi3 ca3tɨn1 tsá2 má2ná1quiánh1 bíh1,
hi3 jáun2 bíh1 má2ca3hná3 Dió32 jmáɨ1
jáun2.
23 ”Jáun2 né3, nɨ́1juáh3 má1jáun2
má2zian2 tsá2 juáh3 ñí1con2 hnoh2:
“¡Sá1nɨ́2 jɨe3, ñí1 lá2 má2cuá3 Tsá2 lɨ́n3
Cristo!”, ho3: “¡Sá1nɨ́2 jɨe3, ñí1 zio1
má2cuá3!”, ha3 lɨ́2 lɨ́1 táunh3 náh2 ta21.
24 Quí1 juóun32 bíh1 tsáu2 ja3táunh1
hi3 ja3ma3cau2 hi3 juáh3 hi3 lɨ́n3 Cristo,
jɨ3 tsá2 juáh3 siáh3 hi3 ná1lɨ́n3 tɨ32 jë1
Dió32; hi3 jmu3 siáh3 li21 hi3 cáu2 hi3
jueh32 lɨ́n32 jɨ3 hua3jueh32 nɨ́2 siáh3
hi3 jáun2 lɨ3can2 tsáu2, hi3 hí1 la3 tɨ3
tsá2 má2ca3quianh3 hnga2 yáh3 Dió32
ma3can2 tsú2 siáh3 nɨ́1juáh3 hi3 lɨ́13.
25 Sá1nɨ́2 jɨe3 né3, ta3 ñeh3 bíh1
má2lɨ́2juo3 jná13 hnoh2 jáɨ13 nɨ́2.
26 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3
zian2 tsá2 juáh3: “¡Sá1nɨ́2 jɨe3, ó32
má2zenh2 ñí1 lɨ́3 cuá1 quiéin2!”, ha3
lɨ́2 cua3táunh1 náh2 ñí1 jáun2. Ho3
nɨ́1juáh3 hi3 juáh3 tsú2: “¡Sá1nɨ́2 jɨe3, lá2
má2cuá3 tsú2 ñéih3 lá2!”, ha3 lɨ́2 ta21
táunh3 náh2.
27 Quí1 la3jmɨ́1 hia32 sɨ́2 quioh21
miíh32 tɨ3 máɨ2 hi3 jáun2 taɨ32 ca3la3 tɨ3
ñí1 tá2tsɨ21 hiú2, la3 jáun2 bíh1 lɨ́13 nɨ́1
má1jaunh32 jná13, Jon2 tsá2mɨ3cuóun2.
28 Lɨ3 lin1 bíh1 jmáɨ1 jáun2 la3jmɨ́1
lɨ́2lin1 ñí1 rá2jún1 jáh3 cun3quionh3 hi3
jlánh1 cuú2 ngɨh32 tú2jue32.

Jmáɨ1 hi3 jáunh3 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 (Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 ”Jáun2 la3 cun3 nɨ́1 má1ca3táuh3
uu3mí2tsɨ32 huáh2 tsɨ́3 nɨ́2 né3,
má1jáun2 má2nieh13 hiú2, hi3 zɨ́h2 siáh3
tiú2uú2 joh1 cué32, jɨ3 hi3 ziu3 súh32
siáh3 chí1jmaɨ21 haɨ21 chi3cuú2, hi3 hí1
ca3la3 tɨ3 pí3 hi3 jniá3 chi3cuú2 yáh3 ru3
juá3 siáh3.
30 Má1jáun2 jɨe3 tsú2 li21 hñu3mɨ3cuú2
hi3 lin1 hi3 má2cuá1jáunh23 Jon2
tsá2mɨ3cuóun2, hi3 jáun2 tsá2 zian2
tá1 cáun2 hngá1máh3 bíh1 ho3 jngɨh3
má1jáun2, quí1 hi3 jɨ́en32 tsú2 Jon2
tsá2mɨ3cuóun2 hi3 cuá1jáunh23 juɨ32 ja1

jnie^{2} chi^{3}cuú^{2} quionh^{3} pí^{3} hi^{3} cáu^{2} hi^{3}
jueh^{32} hi^{3} lin^{1} hi^{3} quien^{2} lín^{32} tsú^{2}.
31 Má^{1}jáun^{2} zen^{3} tsú^{2} tsá^{2}cuú^{2}
tsá^{2}ta^{3} hi^{3} jiéi^{32} tiá^{3} lín^{32} mí^{1}ñí^{2}, hi^{3}
chan^{3} cu^{3}lɨ^{21} tsá^{2} má^{2}ná^{1}quiánh^{1} hí^{3}
joh^{1} tsú^{2}, tsá^{2} zian^{2} tá^{1} quiún^{3} cuoh^{1}
mɨ^{3}cuú^{2}, la^{3} tɨ^{3} jo^{21} cá^{2} táun^{2} cá^{2} táun^{2}.
32 ”Cuí^{1} ngɨ^{13} náh^{2} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{1}
jná^{13} lá^{2} cun^{3}quionh^{3} hmá^{2} sí^{2} co^{2}:
Jíeh^{32} hnoh^{2} ní^{1}juáh^{3} jmí^{1} tá^{1}jmu^{13}
hmá^{2} hi^{3} má^{2}ná^{1}hion^{2} siáh^{3} mu^{21} zíh^{3},
jáun^{2} má^{2}ñíh^{1} hnoh^{2} hi^{3} má^{2}má^{2}janh^{2}
bíh^{1} jmí^{1} ñí^{2}hiú^{2}.
33 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3}, ní^{1}juáh^{3}
má^{2}jíeh^{32} hnoh^{2} hi^{3} má^{2}lí^{23} la^{3}jí^{32}
hi^{3} má^{2}lí^{2}juánh^{32} jná^{13} jáun^{2}, jáun^{2}
má^{2}ñíh^{1} náh^{2} hi^{3} ho^{3}hñú^{13} bíh^{1}
má^{2}zenh^{2} jná^{13} Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.
34 Jú^{1} tson^{2} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2}, hi^{3}
la^{3}jí^{32} hi^{3} ní^{2} lí^{13} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} hiá^{1}
tsán^{13} tsá^{2} zian^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2}
lá^{2}.
35 Chau^{21} jmáɨ^{1} tsa^{3}hín^{3} la^{3}jí^{32}
hi^{3} jniá^{3} chi^{3}cuú^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3}
hngá^{1}máh^{3} lá^{2}, tɨ^{3}la^{3} jáɨ^{13} quion^{21}
jná^{13} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} tón^{32} jmáɨ^{1} tsa^{3}hín^{3}
yáh^{3}.
36 ”Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hín^{2} jmáɨ^{1} ho^{3}
hín^{2} la^{3} nio^{1} lí^{13} la^{3} jáun^{2} né^{3}, hí^{1} jan^{2}
yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} ñi^{32}. Hí^{1}juáh^{3} tsá^{2}cuú^{2}
tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} tsá^{2} tionh^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}
yáh^{3} tiá^{2} ñi^{32}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} hnga^{2} yáh^{3}
Jon^{2} Dió^{32} ñi^{32} siáh^{3}; jí^{32}la^{3} hnga^{2} bíh^{1}
Dió^{32} Jméi^{2} tsú^{2} ñi^{32}.
37 ”Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, la^{3}jmí^{1} lɨ^{21} jmáɨ^{1} hi^{3}
jmí^{1} zian^{2} jáun^{2} hla^{1} Noé, la^{3} jáun^{2} bíh^{1}
uá^{2}jaɨ^{32} lí^{13} ní^{1} má^{1}jaunh^{32} jná^{13} Jon^{2}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.
38 Quí^{1} jmáɨ^{1} jáun^{2}, ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3}
ja^{3}tsauh^{21} jmáɨ^{2}, jmí^{1} ná^{1}cú^{2} ná^{1}hính^{23}
tsú^{2}, hi^{3} ná^{1}jéinh^{32} tsú^{2} cuo^{2} jɨ^{3} hi^{3}
ná^{1}cuen^{2} tsú^{2} tsá^{2}mɨ^{3} jon^{2} hi^{3} jéinh^{32}
cuo^{2}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3}
ca^{3}hi^{3} hla^{1} Noé hñu^{3} cuó^{2} jueh^{32} jáun^{2}.
39 Tsá^{2} hí^{3} né^{3}, tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} yáh^{3}
he^{3} lí^{13} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3}
ca^{3}ja^{3}tsauh^{21} jmáɨ^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}hiá^{2}
cá^{2}tsan^{3} bíh^{1} jɨ^{3}lin^{2} tsá^{2} hí^{3}. La^{3}
jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3} lí^{13} ní^{1} má^{1}jaunh^{32} Jon^{2}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.
40 Jmáɨ^{1} jáun^{2} tiáunh^{1} gon^{3} tsá^{2}ñuh^{2}
ñí^{1}náɨ^{2}; jan^{2} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} tsánh^{32}, hi^{3}
jan^{2} né^{3} tá^{1}zanh^{1} bíh^{1}.
41 Jmáɨ^{1} jáun^{2} siáh^{3}, gon^{3} tsá^{2}mɨ^{3}
ná^{1}quiuh^{32} cán^{1}; jan^{2} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}
tsánh^{32}, hi^{3} jan^{2} né^{3}, tá^{1}zanh^{1} bíh^{1}.
42 ”Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ná^{1}ñí^{1}
hnoh^{2} tianh^{3}, quí^{1} tiá^{2} ñíh^{1} yáh^{3} náh^{2}
ha^{3} líh^{3} jáunh^{3} Juóuh^{32} náh^{2}.
43 Tɨ^{3}la^{3} cuí^{1} lɨ^{3} ñíh^{1} hnoh^{2} jáɨ^{13} lá^{2}:
Sá^{1}jmí^{1} hi^{3} ñi^{32} tsá^{2} hñú^{13} hín^{2} la^{3} nio^{1}
cuán^{13} háɨn^{2} ta^{3} já^{1}niéi^{2}, hi^{3} jáun^{2} jmí^{1}
lí^{13} bíh^{1} cuá^{32} tsú^{2} cuá^{1}ñí^{1}, hi^{3} tiá^{2}
jmí^{1} cué^{21} yáh^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hí^{3} háɨn^{2}
hñú^{13}.
44 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} tionh^{2}
hnoh^{2} hua^{3}jan^{21}; quí^{1} cáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3}
tiá^{2} lín^{23} bíh^{1} hnoh^{2} jáunh^{13} jná^{13} Jon^{2}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.

Tsá^{2} quian^{21} chun^{1} jɨ^{3} tsá^{2} quian^{21} hláɨh^{1}
(Lucas 12:41-48)

45 ”Né^{32} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}
quian^{21} chun^{1}, tsá^{2} jlánh^{1} quia^{3}lín^{3}
jmí^{1} tsí^{3}, hi^{3} jáun^{2} juo^{13} tsú^{2} chan^{3}
la^{3}jín^{32} tsá^{2} quian^{21} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}
jo^{3}cuo^{2} hí^{3} dí^{2} hi^{3} jmu^{3} dí^{2} héih^{32}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}, jɨ^{3} hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} siáh^{3}
héih^{32} hín^{2} la^{3} nio^{1} lí^{13} jmu^{3} tsú^{2} má^{32}.
46 Jlánh^{1} jmí^{1} ren^{2} tsá^{2} quian^{21} la^{3}
hí^{3} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} cuá^{1}má^{2}tí^{32} tsú^{2} héih^{32}
quioh^{21} juo^{13} ní^{1} má^{1}cuanh^{32}.
47 Jú^{1} tson^{2} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2}, hi^{3}
juo^{13} tsá^{2} hí^{3} má^{2}chá^{32} la^{3}jí^{32} hi^{3} zioh^{2}
jo^{3}cuo^{2} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3} má^{2}zó^{32} bíh^{1}
tá^{13} tsú^{2} lí^{13}.
48 Tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} chun^{1} yáh^{3}
tsá^{2} quian^{21} hí^{3} né^{3}, hi^{3} cuá^{1}lín^{23} hi^{3}
tiá^{2} má^{2}jáunh^{3} yáh^{3} juo^{13},
49 hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} quian^{21} raɨnh^{21} bíh^{1}
cuá^{1}quí^{2} cuá^{1}quiunh^{2} jɨ^{3} hi^{3} cuá^{1}cú^{2}
cuá^{1}hính^{23} hi^{3} cuá^{1}má^{2}héinh^{32} siáh^{3}
quionh^{3} tsá^{2} hen^{2};
50 jáun^{2} juo^{13} tsú^{2} né^{3}, cuánh^{32} cáun^{2}
jmáɨ^{1} hi^{3} tiá^{2} cuá^{1}jan^{21} bíh^{1} tsú^{2}, caun^{2}
o^{1}rá^{1} hi^{3} tiá^{2} ñi^{32} tsú^{2} siáh^{3}.

51 Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³
tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun²
má¹lɨ³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tɨn¹
tsa³táunh¹ tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹.
Hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngɨh³²
tiáunh¹, jɨ³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lɨ́n³²
nɨ́² siáh³.

25

Jmu² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ quian³ tsá¹máɨ¹³

1 ”Jáun² né³, jmáɨ¹ hi³ lɨ³ lin¹ hin²
tsánh² lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́¹³
la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹máɨ¹³
tsá² ca³lɨ³ tén¹ ñí¹ ca³jenh² cuo²
tsáu². Tsá² hí³ ca³can³ sɨ́² quioh²¹
la³ má²quionh³ jmɨ́² no¹, hi³ jáun²
ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá²
jenh¹³ cuo².

2 Tɨ³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹
jmɨ́¹ tiáunh¹ yáh³, hi³ hñá³ né³ lɨ́n³ tsá²
zian² tsɨ́³.

3 Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hí³ né³,
ca³can³ sɨ́² quioh²¹, tɨ³la³ tiá² ca³can³
yáh³ jmɨ́² no¹ hi³ táuh³²;

4 tɨ³la³ tsá² zian² tsɨ́³ hí³ né³ ca³can³
sɨ́² quioh²¹ la³ má²quionh³ zɨ́³ ha²¹ jmɨ́²
no¹.

5 Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³ né³
ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² ziú³ bíh¹
ca³tóh³ ñí¹ tsá¹máɨ¹³ hí³, hi³ jáun²
ca³cuóun² la³jɨ́n³².

6 Hi³ jáun² ta³ hua² ca³náɨ³² tsú²
cáun² mah¹ hi³ ñí¹juah²¹: “¡Lá²
má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²;
huen³ náh² hi³ ñá²hinh²¹ náh² tsú²!”

7 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá¹máɨ¹³ hí³
ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³ sɨ́²
quioh²¹.

8 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá²
hua³jan²¹ jmɨ́¹ tiáunh¹ hi³ ca³záɨh³ tsá²
hñá³ jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: “Cué¹
tiá³ ca³lá² jmɨ́² no¹ quián¹³ ñí¹con²
jnoh¹, quí¹ má²ñí¹yéɨ²¹ bíh¹ sɨ́² quiú¹³
jnoh¹”.

9 Tɨ³la³ tsá¹máɨ¹³ tsá² ná¹tiáunh¹
hí³ hua³jan²¹ né³ ca³záɨh³ raɨnh²¹ la³
lá²: “Tiá² jáun² yáh³, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ tiá²
ca³laɨn²¹ yáh³ quiú¹³ dí² la³jáɨ³²”. Tɨ³
re² cuá²táunh¹ náh² ñí¹ hna² tsú² jmɨ́²
no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³².

10 Tɨ³la³ tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹máɨ¹³
hñá³ hí³ jmɨ́² no¹ quioh²¹ né³,
cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³
cuo². Jáun² tsá¹máɨ¹³ tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹
hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³ bíh¹ ñéih³
quionh³ tsá²ñuh² hí³ ñí¹ ca³jenh² cuo²
tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun².

11 Hi³ jmɨ́¹ má²cu³lé³ jáun² né³
cua³tanh²¹ tsá²mɨ³ hñá³ tiá² hua³jan²¹
jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
“¡Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³ tauh²¹ jnoh¹!”

12 Tɨ³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngáɨ³ hi³
juáh³: “Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³
jná¹³ tsá²mɨ³”.

13 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús
la³ lá²:
—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹
náh², quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² ha³ lɨ́h³
chau²¹ jmáɨ¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³
Jon² tsá²mɨ³cuóun².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo²

(Lucas 19:11-27)

14 ”Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ lɨ́¹³ nɨ́¹
má¹tɨ³ ñí¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³²
jo³cuo² la³jmɨ́¹ lɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ ngau³
jan² tsá²ñuh² ñí¹ uóunh³; hi³ jmɨ́¹ tɨ³
ñí¹ cua³haɨn³² tsú² né³, ca³teh³ tsá²
quian²¹, hi³ jáun² ca³chá³ dí² quɨe³
quioh²¹ jo³cuo² tsá² hí³.

15 Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³
ca³chá³ tsú² hñá³ tuh³² tioh³
quiu³quia³ mei²¹ héih³² quɨe³
*cú¹tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan² né³
ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³tún³
mei²¹ héih³² quɨe³ cú¹tiáu² cun³ tá¹
tun³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun²
tuh³² tioh³ jñéɨ³ mei²¹ héih³² quɨe³
cú¹tiáu²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²
hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³ lɨ³
cah¹³ jmáɨ¹ hi³ cóh³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³ ngau³.

16 Tsá² quian²¹ tsá² ca³héɨ³ hñá³
tuh³² cú¹tiáu² jáun² ca³jmú³ ta²¹

hi³ ca³ra³tsɨ³² quɨe³ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsaɨh²¹ cónh³í¹ hñá³ tuh³² quɨe³ jáun².

17 La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³jmú³ tsá² ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³ta³tsaɨh²¹ siáh³ cónh³í¹ tun³ tuh³² quɨe³ jáun².

18 Tɨ³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹ho³² cáun² táu² hué³² hi³ ca³hmá³ quɨe³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

19 ”Jmɨ́¹ má²já²uén³ lɨ́n³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmɨ́¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ngáɨh³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quɨe³ má²ta³tsaɨh²¹ tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³².

20 Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³ la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jɨenh³ juo¹³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsaɨh²¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tɨ³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ jmɨ́¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá² nio² siáh³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsaɨ²¹ jná¹³”.

21 Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ nɨ́², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³² hi³ hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re² la³ cun³ rón³² lɨ́³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tɨ³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

22 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³: “Tɨ³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jmɨ́¹ ca³cuéh¹ hnú² jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³í¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ ca³ta³tsaɨ²¹ jná¹³”.

23 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re² la³ nɨ́², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³². Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³² lɨ́³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tɨ³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

24 ”Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³záɨh³ juo¹³ la³ lá²: “Tɨ³², jmɨ́¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsɨ́³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá² lɨ́²jñíh³, jɨ³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lɨ́²páh³ nú².

25 Hi³ jáun² bíh¹ jmɨ́¹ juénh² jná¹³, hi³ jáun² cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quɨéɨh³ hnú² hñu³ hué³². Sá¹nɨ́² jɨe³, lá² bíh¹ rón³² la³ cun³ rón³² hi³ jmɨ́¹ ca³cuéh¹ hnú² quián¹³”.

26 Jáun² juo¹³ tsú² ca³ngáɨ³: “Hnú² tsá² quian²¹ hláɨh¹, juoh². Jmɨ́¹ la³ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá² lɨ́²jñí³², jɨ³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ tiá² lɨ́²pá³ ná¹ hí¹ cú¹pih²¹;

27 hi³ jáun² jmɨ́¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quɨe³ nɨ́² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsɨ³² tsú² quɨe³ bíh¹ jmɨ́¹ cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmɨ́¹ cuanh²¹ jná¹³ jmɨ́¹ má²lɨ́¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsɨn² bíh¹ quɨe³ quion²¹”.

28 Hi³ jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² la³ lá²: “Quin³² náh² tuh³² tioh³ quɨe³ nɨ́², hi³ jáun² cuéh³ tsá² quian³² quia³ tuh³² cú¹tiáu².

29 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tɨ³ hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun² tɨ³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹ ziáun²³ bíh¹ quioh²¹ tsú² lɨ́¹³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tɨ³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú².

30 Hi³ jáun² tɨ³ cheih³² ñí¹ já¹niéi² tion³ náh² tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ nɨ́², hi³ jáun² ñí¹ nɨ́² cuɨ́¹ cha³háu³ jɨ³ hi³ cuɨ́¹ cha³quí² cha³hon³²”.

Jmáɨ¹ hi³ tá¹tsɨn¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

31 ”Jáun² né³, nɨ́¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³ tsú² jɨ³lɨn² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² tionh² hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun²

má¹jáun² né³ cuá³² tsú² ñí¹ hmá²sɨ¹
quioh²¹, ñí¹ lɨ́³ cú²tú¹ cú²lí¹³.
32 Má¹jáun² cuú¹ ngɨh¹³ la³jɨ́n³² tsá²
zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ñí¹ hó²¹ñí¹
tsú², hi³ jáun² tson³ dí² tsá² hí³ la³jmɨ́¹
jmu² jan² tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, hi³
cánh³ chan² tsú² *já¹ziáh², hi³ cánh³
chan² tsú² siáh³ zéin¹.
33 Já¹ziáh² chan³ tsú² tɨ³ cuá² chu²¹
quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú²
tɨ³ cuá² cáun¹.
34 ”Má¹jáun² né³, Tsá² lɨ́n³ hí³
Re²¹ záɨh³² tsá² tionh² tɨ³ cuá²
chu²¹ quioh²¹: “Ñá²táunh¹ hnoh²
tsá² má²ca³ma³mieh² Ñuh³² jná¹³;
tiónh³² náh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²,
ñí¹ má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹ quián¹³ náh²
ca³la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² tá¹
cáun² mɨ³cuú².
35 Quí¹ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñí¹cuóun²¹ jná¹³,
hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ má³² hi³ ca³cúh³²;
jmɨ́¹ lɨ²¹ hí¹quiéin² tsɨn³² jná¹³, hnoh²
bíh¹ ca³cuéh¹ jmáɨ² hi³ ca³áɨh³² jná¹³;
jmɨ́¹ lɨ́¹ ca³tɨ³ ca³ngɨ́³ jná¹³, hnoh² bíh¹
ca³cuéh¹ hñú³.
36 Jmɨ́¹ lɨ²¹ hi³ tiá² zia³² hán²
jná¹³, ca³cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmɨ́¹ ca³lɨ³
tsáun¹ jná¹³, ca³ñí¹jɨe¹ bíh¹ hnoh²;
hi³ ca³ñí¹jɨe¹ bíh¹ siáh³ hnoh² jmɨ́¹
cá¹hú²¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí²”.
37 ”Hi³ jáun² tsá² má²ca³ma³zian² hí³
la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² né³ lɨ́¹³ juáh³
la³ lá²: “Tɨ³², ¿hín² dá² jmɨ́¹ ca³neh²¹
jnoh¹ hnú² hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ jáun²
jnoh¹ ca³cué¹³ hi³ ca³quɨéɨh³? Ho³
¿hín² dá² jmáɨ¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú²
hi³ hí¹quiéin² honh², hi³ jáun² jnoh¹
ca³cué¹³ jmáɨ²?
38 ¿Lɨ́h³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³
hnú² lɨ́¹ ñɨ³tɨ́¹ ñɨ³ngɨ́h¹, hi³ jáun²
jnoh¹ ca³cué¹³ hñú³? Ho³ ¿lɨ́h³ ca³lɨ³
hniauh³ hanh² nú², hi³ jáun² jnoh¹
ca³cué¹³?
39 ¿Hín² jmáɨ¹ ca³lɨ³ tsáun¹ hnú²,
ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³
jáun² jnoh¹ né³ ca³ñí¹neh²¹?”
40 ”Hi³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³
lá²: “Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ lɨ³ua³
cáun² hi³ ca³jmuh³ náh² ñí¹con² lɨ³ua³
jan² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ renh² jná¹³ lá², ñí¹con²
jná¹³ bíh¹ lɨ́²jmuh³ hnoh² hi³ jáun²”.
41 ”Nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³ záɨh³²
tsú² tsá² tionh² hí³ tɨ³ cuá² cáun¹
la³ lá²: “Tɨ³ nɨ́² cuá²táunh¹ hnoh²,
hnoh² tsá² má²ca³ta³tonh¹ ñí¹ hlah³,
cuá²táunh¹ náh² ja¹ sɨ́² tiá² tón³² jmáɨ¹
yéɨ³² ñí¹ má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹ quioh²¹
tsá² hláɨnh¹ la³ má²quionh³ tsá²cuú²
tsá²ta³.
42 Quí¹ jmɨ́¹ lɨ²¹ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, tiá²
ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² má³² cuh²¹ jná¹³;
jmɨ́¹ lɨ²¹ hí¹quiéin² tsɨn³² jná¹³, ha³ tiá²
ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² jmáɨ² hi³ aɨh²¹
jná¹³;
43 jmɨ́¹ lɨ́¹ ca³tɨ³ ca³ngɨ́³ jná¹³ siáh³,
ha³ tiá² hñú³ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh².
Jmɨ́¹ lɨ²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, tiá²
lɨ́¹ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² hí¹ cá² tsonh².
Jmɨ́¹ ca³lɨ³ tsáun¹ jná¹³ jɨ³ hi³ ca³hú³²
jná¹³ siáh³ hñu³mí¹ñí², ha³ tiá² hnoh²
ca³ñí¹jɨe¹ yáh³ jná¹³”.
44 ”Má¹jáun² né³, tsá² hí³ lɨ́¹³ nga³:
“Tɨ³², ¿lɨ́h³ dá² ca³neh²¹ jnioh¹ hi³ hnú²
ñɨ³ngɨ́h¹ ñí¹cuon¹³ ho³ hi³ ñí¹húh² nú²
jmáɨ²? ¿Lɨ́h³ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú²
lɨ́¹ tɨ́¹ lɨ́¹ ngɨ́h¹? Ho³ ¿hín² dá² jmɨ́¹
ca³lɨ³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³²
hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³,
tiá² ca³má¹hau¹?”
45 ”Jáun² Re²¹ né³ nga³ la³ lá²: “Jú¹
tson² juo³ jná¹³ hnoh², lɨ³ua³ cáun² hi³
tiá² lɨ́²jmuh³ náh² ñí¹con² lɨ³ua³ jan²
tsá² tsɨ́¹juɨ́³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ tiá²
lɨ́²jmuh³ náh²”.
46 ”Má¹lɨ³² jáun² tsa³táunh¹ tsá² hí³
ja¹ sɨ́² ñí¹ tsa³ma³tso² tsɨ́³ la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio², tɨ³la³ tsá² ca³ma³zian² hí³
la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² má¹ná¹,
tsa³tánh¹ ñí¹ lɨ́¹³ zian² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

26

Má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jáɨ¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
2 —Má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ yó³² tɨ²¹ *Jmí¹hɨen¹; hi³ jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mɨ³cuóun², ton³ tsú² crei²¹ jmáɨ¹ jáun².
3 Hi³ jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ lí³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hɨen¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú².
4 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máɨh³, hi³ jáun² jngɨh³ dí².
5 Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:
—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmáɨ¹ má¹ná¹, quí¹ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mɨ³ sé²³ jmí² má²ró³² chí¹ Jesús
(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ "tsá² lín³ *mɨ³ho²¹ péin³",
7 hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mɨ³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa ca³sé³ tsá²mɨ³ hí³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú².
8 Jmí¹ ca³jɨe³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ ní²?
9 Hi³ ní² dá² cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³hnáɨ¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun² quɨe³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².
10 Jesús né³ ca³náɨ³² jáɨ¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mɨ³ lá²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³.
11 Quí¹ la³jí³² jmáɨ¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tɨ³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².
12 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mɨ³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³.
13 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mɨ³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tɨn¹ tsú².

Judas jɨenh²³ Jesús
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmáɨ² Judas tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot ñéi¹ hi³ ca³ñí¹lienh¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³,
15 hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ jɨenh²¹ jná¹³ Jesús?
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quɨe³ hu²¹ quiún³ *cú¹tiáu² la³ ma³ cáun².
16 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³hnauh² Judas tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ jɨenh³ dí² Jesús ñí¹con² tsá² hí³.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tɨ²¹ hi³ jún³
(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hɨen¹, jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ca³ja³janh³² hi³ ca³ngáɨ³, hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hɨen¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?
18 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh², hi³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: "Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: Má²ñí¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² hñuh³² hnú² jmu¹ jná¹³ má³²

quioh21 Jmí1híen1 lá2 quiúnh1 ná1 tsá2
haɨn21 tɨ3 con2 ná1”.
19 Hi3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
Jesús ca3jmú3 la3 cun3 hi3 má2lí2juáh3
jáun2, hi3 ca3ñí1jmú13 hua3jan21 má32
quioh21 Jmí1híen1.
20 Jmí1 má2ca3zɨ32 jáun2 né3
ca3cuá3 Jesús ñí1 mesa quionh3 tán1
quian3tun3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2;
21 hi3 tá1la3 ná1jmu2 tsú2 jáun2 má32
né3, ca3juáh3 dí2 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3 ja1
quián13 náh2 ní2 zian2 jan2 tsá2 né3bí1
jɨenh3 jná13.
22 Jmí1jáun2 jlánh1 hlaɨh3 ca3niau21
tsí3 tsá2 hí3, hi3 jáun2 ca3ma3liáu32 tsú2
hi3 ca3ngáɨh3 Jesús ma3 quin32 ma3
jan32, hi3 juáh3:
—Hnú2 Tɨ32, ¿hí1 jná13 juáh13?
23 Hi3 jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Tsá2 hí3 bíh1 jɨenh3 jná13, tsá2
cáun2 uon2 cuh32 jná13 quiúnh1 bíh1.
24 Quí1 jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2,
cuá1tsau32 bíh1 hná1 he2 juɨ32 hi3
ca3tɨn1, la3 cun3 hi3 rá1juáh3 ñí1
Sí2 quioh21 Dió32; tɨ3la3 ¡juo23 bíh1
tsá2ñuh2 tsá2 jɨenh3 jná13! Tɨ3 jlánh1
bíh1 jmí1 re2 quioh21 tsá2 hí3 sá1jmí1
hi3 cu3tsa32 tiá2 ca3lɨ3zian2 bíh1 tsú2
cú2jueh32 dúh1.
25 Jmí1jáun2 ca3hléh3 Judas tsá2
jɨenh3 hí3 Jesús, hi3 ca3juáh3:
—Tɨ32, ¿hí1 jná13 juáh13?
Jáun2 ca3juáh3 Jesús:
—Ján3, la3 má2lí2juah21 hnú2 ní2 bíh1.
26 Tá1la3 ná1cúh2 tsú2 jáun2 né3,
Jesús ca3can3 hí3 cuú2miih21, hi3 jáun2
ca3cuéh3 tiá1hmah1 Dió32; jmí1 lɨ21
jáun2 ca3ca3 dí2, hi3 jáun2 ca3tsóh3 dí2
ñí1con2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Quɨéɨh3 náh2, quí1 hi3 lá2 bíh1
ngú3 quion21 jná13.
27 Jmí1 lɨ21 jáun2 ca3can3 dí2 siáh3
cáun2 copa, hi3 jáun2 ca3cuéh3
tiá1hmah1 Dió32; jmí1 lɨ21 jáun2 né3
ca3nga3 dí2 siáh3 ñí1 tionh1 tsá2 hí3, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Hính3 náh2 la3jín32 hi3 lá2,
28 quí1 hi3 ní2 bíh1 jmí2hán1 jná13 hi3
táɨn32 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 juóun32 tsáu2,
hi3 jáun2 lí13 hin3 tso3 quioh21 tsú2; la3
jáun2 bíh1 lɨ3 lin1 hi3 má2quien2 cáun2
nió32 hmaɨ21.
29 Jú1 tson2 juanh32 jná13 ñí1con2
hnoh2, hi3 tiú2uú2 aɨh21 yáh3 jná13
mu2 ráu3 mɨ3 uóun2jɨeh13 lá2, ca3la3 tɨ3
ní1 má1cá2chó32 jmáɨ1 hi3 aɨh21 jná13
mu2 ráu3 lin13 cu3lɨ21 quiúnh1 hnoh2
máh3 jmáɨ1 hi3 má2cuá1ho2 jná13 jáɨ13
cun3quionh3 héih32 quioh21 Ñuh32.

Jesús juáh3 hi3 Pé1 nó32 tɨ3 có32
(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

30 Jmí1 lɨ21 jáun2 né3 ca3híe3 tsú2
cáun2 sun1 quioh21 Dió32, hi3 jáun2
jmí1 lɨ21 jáun2 ja3taunh21 tɨ3 máh3
Olivos.
31 Jmí1jáun2 ca3juáh3 Jesús la3 lá2:
—La3jín32 bíh1 hnoh2 tianh13 tɨ3 có32
ca3tɨn1 jná13 já1niéi2 lá2; quí1 ñí1 Sí2
quioh21 Dió32 rá1juáh3: “Jngɨh21 jná13
Tsá2 jmu2 hua3hí13 *já1ziáh2, hi3 jáun2
já1ziáh2 hí3 né3 lí1 tiú1 lí1 hán1 bíh1
lí13”.
32 Tɨ3la3 ní1 má1ca3jenh13 jná13 jáun2
má1ná1, ñih21 jná13 chí1ján3 la3 cónh3
bíh1 hnoh2 tɨ3 hué13 Galilea.
33 Hi3 jáun2 Pé1 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Uá1jinh1 la3jín32 tsá2 ñí1 hná1 lá2
ca3ta3tonh1 tɨ3 có32 ñí1con2 hnú2, tɨ3la3
jná13 má1ná1, cun3 tiá2 jáun2 yáh3.
34 Tɨ3la3 Jesús né3 ca3záɨh3 Pé1 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juo3 jná13 hnú2, hi3
já1niéi2 lá2 bíh1 cánh32, ñeh2 bíh1 hi3
hau3 cá1háu2, juánh13 hnú2 hnaɨh32
jéin32 hi3 tiá2 cuóu32 nú2 jná13.
35 Tɨ3la3 hí3 né3 ca3juáh3:
—Uá1jinh1 ca3la3 tɨ3 jmí2chí3 quion21
yáh3 jná13 ca3cáɨn3 hi3 jún3 jná13
cu3lɨ21 quiúnh1 hnú2, cun3 tiá2 zeih21
bíh1 jná13 hnú2 tɨ3 có32.
La3jín32 bíh1 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 ñí1 hná1 jáun2 ca3juáh3 cá2ren2.

Jesús liéinh32 Jméi2 ñí1 lɨ́3 ja1 hmá2 hi3 jná1 quioh21 tsáu2, ñí1 téh23 tsú2 Getsemaní
(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

36 Jmɨ́1jáun2 ca3cha3táunh1 Jesús quionh3 tsá2 quionh3 cáun2 ñí1 téh23 tsú2 Getsemaní, hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 la3 lá2:

—Tianh3 hnoh2 ñí1 lá2 tá1la3 ñí1lienh1 jná13 Dió32 ñí1 zio1.

37 Jáun2 jɨ́32la3 gáun3 tsáu2 bíh1 ca3jan3 tsú2: Pé1, la3 má2quionh3 tá1 gon3 jon2 Zebedeo; jmɨ́1jáun2 ca3lɨ3liau3 hi3 ca3ta3no1 hlah3 lɨ́n21 tsɨ́3 tsú2, jɨ3 hi3 ca3la3 hi3 ca3hu3 ca3jngɨh3 lɨ́n32 tsɨ́3 tsú2.

38 Jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 gáun3 hí3 la3 lá2:

—Jlánh1 ñí1jún3 jná13 lɨ́23 cun3ñí1 hi3 ja32lɨ3 hlah3 nio2 tsɨn32. Tɨ3la3 hnoh2 tianh3 náh2 ñí1 lá2, hi3 ná1ñí1 náh2 quiúnh1 jná13.

39 Jáun2 né3 Jesús ngau3 ca3lá2 tɨ3 chí1ján3, hi3 jáun2 ca3jmú3 cuá1jñi23 hi3 ca3hiéih3 ñí1 la3 tɨ3 hué32 hi3 ca3mɨ́3 ñí1con2 Dió32, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—Hnú2 Tia21, sá1jmɨ́1 hi3 lɨ́13 bíh1 hi3 liau1 nú2 tiá3 jná13 hi3 ca3tɨ21 jmáɨ2 tsɨ́h32 hi3 ca3tɨn1 jná13 aɨh21; tɨ3la3 ha3 lɨ́2 cuɨ́1 lɨ́13 la3 cun3 hi3 hnó32 jná13 má1ná1, cuɨ́1 lɨ́13 bíh1 la3 cun3 hi3 hnáuh2 hnú2.

40 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ngah3 dí2 tɨ3 ñí1 tionh1 jáun2 tsá2 gáun3 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, jáun2 sa3 ná1cuóun1 bíh1 tsá2 hí3 jmɨ́1 cá1chánh21 dí2 jáun2; jáun2 ca3záɨh3 dí2 Pé1:

—¿Hí1 hí1juáh3 cu3tiá3 pih21 uá1 tiá2 ca3tion13 hnoh2 hi3 tianh13 náh2 ná1ñí1 quiúnh1 jná13?

41 Tianh3 náh2 ná1ñí1 hi3 lienh1 náh2 siáh3 Dió32, hi3 jáun2 tiá2 lɨ́13 tánh32 náh2 tso3. Quí1 hua3jan21 lɨ́n21 bíh1 hún1 jmɨ́2chí3 quián13 náh2, tɨ3la3 ngú3 quián13 bí1 náh2 jlánh1 tiá2 pin3.

42 Jáun2 ngau3 siáh3 tsú2 ca3tɨ́3 tenh3 hi3 ca3ñí1lienh13 Dió32 la3 lá2:

—Hnú2 Tia21, nɨ́1juáh3 tiá2 lɨ́13 yáh3 hi3 tiá2 há1 ngá13 jná13 uu3mí2tsɨ32 lá2, cuɨ́1 lɨ́13 bíh1 la3 cun3 hi3 hnáuh2 hnú2.

43 Jáun2 cuanh3 tsú2 siáh3, sa3 siáh3 bíh1 siáh3 má2ná1cuóun1 tsá2 hí3 jmɨ́1 cuanh21 dí2, quí1 cun3ñí1 hi3hliá2 jlánh1 má2tioh3 ziú3 ñí1 tsú2.

44 Jáun2 ca3chan3 tsú2 tsá2 hí3 hi3 ngau3 siáh3 ñí1 má2hnaɨh32 jéin32 hi3 ca3ñí1lienh13 Dió32 hi3 ñí1 zeh1 dí2 la3 cun3 hi3 má2lɨ́2zéih32 dí2 jmɨ́1tin2.

45 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ngah3 dí2 siáh3 ñí1 tionh1 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2; hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 siáh3 la3 lá2:

—¿Hí1 la3 má2tionh2 jáun2 uá1 hnoh2 tie3 hi3 ná1cuóun1 náh2? Sá1nɨ́2 jɨe3, má2cá2chó32 bíh1 jmáɨ1 hi3 jɨenh3 tsú2 jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 jo3cuo2 tsá2 ná1ren2 tso3.

46 Nú1 tianh3 náh2, ma3tsáu13; quí1 nɨ́2 bíh1 má2cuá1ja32 tsá2 jɨenh3 jná13.

Má2jan2 tsú2 Jesús hi3 tson3
(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

47 Tá1la3 jmɨ́1 dí1hleh32 jáun2 bíh1 Jesús cuan3 Judas, jan2 tsá2 jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2 quian3tun3 joh1 tsú2, hi3 má2hí1quionh3 tsú2 juóun32 lɨ́n32 tsá2 ná1quian32 mí1táɨ3 hmu3 tá1 tun3 jo21 jɨ3 tsá2 ná1quian32 hmá2 nɨ́2 siáh3. Tsá2 zéi1 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3 jɨ3 tsá2daun32 tsá2 ná1ñí1 juú2.

48 Judas tsá2 ca3jɨenh3 hí3 bíh1 Jesús ca3jmú3 jáɨ13 ha3 lánh3 rón32 hɨen3 dí2 Jesús, hi3 ca3juáh3 la3 lá2: "Nɨ́1juáh3 tsá2 ca3hen3 jná13 ñí1, tsá2 hí3 bíh1 jan13 náh2 tson3".

49 Jmɨ́1jáun2 ca3ja3janh32 tsú2 ñí1con2 Jesús hi3 ca3juáh3:

—¡Hia2 nú2 Tɨ32!

Hi3 jáun2 ca3hen3 dí2 ñí1 tsú2.

50 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3:

—Há2mei21 quiú13, tia3juɨ32 jmu3 la3 cun3 hi3 má2ca3lɨ́n13 nú2 jmúh13.

Hi3 jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 ja3taunh21 tsá2 ñí1 hná1 hí3 hi3 ca3zanh3 Jesús, hi3 ca3jan3 dí2 tson3.

51 Jmí¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³
Jesús ca³chí² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³
jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³
mí¹táɨ³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ mí²tsá² hɨ́en¹.
52 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Tiáunh¹ mí¹táɨ³ quián¹³ ñí¹
jmɨ́¹ hu²¹; quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu²
hniéɨ² cun³quionh³ mí¹táɨ³, ja³bí¹
cun³quionh³ mí¹táɨ³ bíh¹ siáh³ jún³
tsú² hnga².
53 ¿Há¹ tiá² ñíh¹ nú² hi³ jná¹³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ mɨ́¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³ jáun² hí³
jmɨ́¹ lɨ́¹³ zen³ cun³ quiéɨnh³ nio² quiú³
mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́¹³
ma³hau³?
54 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ la³ jáun² né³, jáun²
tiú²uú² jmɨ́¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³²
lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³
ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ la³ lá².
55 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá²
cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:
—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³
ná¹quiánh¹ náh² mí¹táɨ³ jɨ³ hmá² nɨ́²,
hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háɨn²?
Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² bíh¹ jmɨ́¹ ñi³² jná¹³
ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmɨ́¹ ma³ta¹³
jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tɨ³la³
hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹ ca³ziaunh² náh²
jná¹³ hi³ tson³ ná¹.
56 Tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ nɨ́² má²ná¹lɨ́²³ hi³
jáun² lɨ́¹³ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³ ca³jmú³ jáun² tsá²
ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéɨ³²í¹
ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹
la³jɨ́n³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

57 Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³
Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹
Caifás tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹; ñí¹
jáun² jmɨ́¹ má²ná¹ngɨh³² tɨ³² liei²¹ jɨ³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú².
58 Tɨ³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cáɨn²
bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ ñéɨh³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹ hñú¹³
mí²tsá² hɨ́en¹; ñí¹ jáun² hi³, hi³ ca³cuá³
quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³
jáun² lɨ́¹³ jɨ́e³ nɨ́¹juáh³ he³ lɨ́¹³.
59 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³
quionh³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹ñí¹ jmɨ́¹
hnauh² he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³tson²
dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³
jú¹ tɨ́¹jáɨ², hi³ jáun² lɨ́¹³ jngɨh³ dí²;
60 tɨ³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú²,
uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tɨ́¹jáɨ²
hi³ ca³tɨn¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³
ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹
tɨ́¹jáɨ²,
61 tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² nɨ́² ca³juáh³: "Jná¹³ tɨn²
tsunh²¹ hñú³ hɨ́en¹ quioh²¹ Dió³², hi³
jáun² ñí¹ cá²hnɨ́² jmáɨ¹ ziúh¹ jná¹³
siáh³".
62 Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ hí³ mí²tsá²
hɨ́en¹ ca³náu² hi³ ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáɨh¹
nú²? ¿He³ dá² nɨ³² ná¹juáh²³ tsá² nɨ́² hi³
ca³tɨn¹ hnú²?
63 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá²
nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³
mí²tsá² hɨ́en¹ ca³juáh³ siáh³:
—Cun³quionh³ héɨh³² quioh²¹ Dió³²
Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú²
hú¹mu³héɨh³² nɨ́¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú²
jú¹ tson²; jáun² né³, ¿hí¹ hnú² uá¹ Tsá²
lɨn³ Cristo Jon² Dió³²?
64 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Ján³, lɨ́n³ jná¹³ la³ cun³ juánh³
hnú² nɨ́². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³
hnoh², hi³ chau²¹ jmáɨ¹ jɨen¹ hnoh²
Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹
tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú²
juenh², jɨ³ hi³ jɨen¹ náh² tsú² siáh³ hi³
má²cuá¹jáunh²³ hñu³mɨ³cuú² juɨ³² ja¹
jnie².
65 Jmɨ́¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hɨ́en¹ ha¹,
[hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³ jáɨ¹³
jáun²,] hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²lí²chú² lí²lén³² Dió³² cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹; ¿he³ láɨh³² sa³ ca³lɨ³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Quí¹ nɨ́² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hi³ má²lí²hléh³² tsú²;

66 jáun² né³ ¿he³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² nɨ́².

67 Jmɨ́¹jáun² ca³tiu³ ca³hñe³ dí² ñí¹, jɨ³ hi³ ca³ma³qui³ ma³jnó³² dí² siáh³. Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³pá³ hí³ ñí¹ tsú²

68 ca³juáh³ la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ hnú² Tsá² lɨ́n³ Cristo, ¡chí³ jáɨ¹³ neh²¹, hin² tsánh² lɨ́²po³!

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mɨ³ lɨ́n³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hi³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jaɨ³² jmɨ́¹ ngɨ́h¹ quiúnh¹ Jesús tsá² hɨ́n¹³ ó³² tɨ³ Galilea.

70 Tɨ³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záɨh³ dí² tsá²mɨ³ hí³ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juánh³ hnú² nɨ́².

71 Pé¹ jmɨ́¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ siáh³ jan² tsá²mɨ³ lɨ́n³ quian²¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmɨ́¹ ngɨ³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

72 Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³í¹ cu³ jéin³² ca³la³ hi³ hɨen² Dió³², hi³ juáh³:

—¡Hú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² hɨen²³ hnú² nɨ́², juú¹ néh¹!

73 Jmɨ́¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ñí¹ zenh¹ Pé¹ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jaɨ³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tɨ³ jáɨ¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lin¹.

74 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hi³ hɨen² Dió³² ca³la³ hi³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hi³ juáh³ hi³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³.

75 Jmɨ́¹jáun² tsau³ tsɨ́³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³záɨ³ jáun² Jesús jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Jmɨ́¹jáun² cua³han³ Pé¹ tɨ³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jngɨh³² lɨ́n³².

27

Jɨenh²³ tsú² Jesús ñí¹con² Pilato
(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

1 Jmɨ́¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ca³ma³ren²¹ jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³² jngɨh³ Jesús.

2 Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato tsá² lɨ́n³ ta²¹.

Jmɨ́¹ jun¹ Judas

3 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Judas tsá² ca³jɨenh³ hí³ Jesús hi³ má²lí²jmú³ tsáu² héih³² hi³ jngɨh³ tsú² Jesús, jmɨ́¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quɨe³ quiu³quia³ héih³² *cú¹tiáu² jáun² ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²daun³²,

4 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ má²lí²jɨenh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:

—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hi³ nɨ́²? ¡Hi³ nɨ́² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

5 Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cuɨ³² quɨe³ ñéih³ ñí¹ hɨ́en¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngah³ hi³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zié³ láɨ¹.

6 Jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ca³jieh³
quɨe³ jáun², hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:
—Tiá² lɨ́¹³ yáh³ toh²¹ dí² quɨe³ lá²
hñu³ cuó² quioh²¹ hi³ lɨ́¹ cue³² tsáu²
ñí¹con² Dió³², quí¹ hmah²¹ quioh²¹
jmɨ² bíh¹ la³².
7 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³, ca³ma³ren²¹
tsú² jáɨ¹³ hi³ lá³² cáun² hué³², hué³²
hi³ jmɨ́¹ téh²³ tsú² "Hué³² Quioh²¹ Tsá²
Jmu² Hia³²", hi³ jáun² zia³² ñí¹ lɨ́¹³
hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³.
8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² "Hué³²
Jmɨ²" má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tɨ³
ta³né³².
9 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tɨ³² jë¹ Dió³²
jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Ca³caun²
bíh¹ tsú² tá¹ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu²
jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hi³ ca³jmú³
jáun² tsá² *Israel,
10 hi³ jáun² cun³quionh³ quɨe³ jáun²
bíh¹ ca³lau² tsú² ñí¹náɨ² quioh²¹ tsá²
jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hi³
ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³".

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

11 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³ñí¹jan²
tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ hí³ ta²¹,
hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ Juo¹³
tsá² *judíos?
Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² nɨ́².
12 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³chá³ tsá² ná¹lɨ́n³
mi³jmú³ tso³ quionh³ tsá²daun³² né³,
hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ ca³ngáɨ³
Jesús.
13 Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:
—¿Tiá¹ naɨh³² hnú² la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ ná¹juáh²³ tsú² nɨ́² quián¹³ hnú²?
14 Tɨ³la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹
Jesús, hi³ jáun² lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³
tsá² lɨ́n³ hí³ ta²¹.

Má²ma³ngɨ́³ tsú² Jesús
(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

15 Hi³ jáun² né³, tsá² lɨ́n³ hí³ ta²¹ jmɨ́¹
tan² hi³ lión³² jan² tsá² tson³ tá¹la³
*Jmɨ́¹hɨ́en¹ nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² mɨ³²
tsáu² hi³ liáun³.
16 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ cuá¹hún¹ jan² tsá²
tson³ hñu³mí¹ñí², tsá² jmáɨ² Barrabás,
jan² tsá² jlánh¹ má²ná¹ñɨ³² juóun³²
tsáu² hi³ hian² tsɨ́³.
17 Jáun² jmɨ́¹ ca³ngɨh³² jáun² tsá² juú²
né³, ca³ngáɨ³ Pilato ñí¹con² tsú²:
—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³
lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús
tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?
18 Quí¹ jmɨ́¹ má²ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ Pi-
lato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsɨ́³ bíh¹ tsá²
hí³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan²
tsú² Jesús.
19 Né³² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ Pi-
lato ñí¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ñí²cuo² tsú²
ca³zen³ jáɨ¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: "Ha³ lɨ́²
lɨ́¹ hú³² hnú² quiúnh¹ tsá²ñuh² chun¹
nɨ́², quí¹ jmɨ́¹ hua² hmáɨ³ lɨ́²ma³tso¹
lɨ́n²¹ jná¹³ tsɨn³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
tsá² nɨ́² jmɨ́¹ lɨ́²quɨ́³ jná¹³".
20 Tɨ³la³ tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ mi³jmú³
né³, jɨ³ tsá²daun³² nɨ́² jlánh¹ ca³hlɨ́²
ca³liéinh³² tsáu² hi³ hniáuh³² hiu³ mɨ́³²
tsú² hi³ liáun³ Barrabás, hi³ jáun² né³,
cuɨ́¹ jun¹³ Jesús.
21 Jáun² tsá² lɨ́n³ ta²¹ ca³ngáɨ³ siáh³
hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ nɨ́² hnáuh²
hnoh² hi³ lion¹ jná¹³?
Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³ngáɨ³ hi³
ca³juáh³:
—¡Barrabás bíh¹!
22 Jáun² Pilato ca³ngáɨ³ siáh³:
—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹
jná¹³ ñí¹con² Jesús tsá² teh³² náh² lá²
Cristo?
Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³ngáɨ³ hi³
ca³juáh³:
—¡Crei²¹ ton³ tsá² nɨ́²!
23 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Pilato:
—Tɨ³la³, ¿he³ dá² hi³ hlaɨh³
má²ca³jmú³ tsú² né³?
Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³tɨ³
ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

24 Jmí¹ ca³jíe³ Pilato hi³ tiá² hi³ lí²³ yáh³ jmu³ dí² hí¹ cáun², quí¹ sa³ lɨ³mí¹ tiá³ siaun³² taunh³² bíh¹ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quián³ tsú² jmáɨ², hi³ jáun² ca³liah³ dí² cuo² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² rá¹can² jná¹³ hi³ jún³ tsá²ñuh² [tsá² tiá² hi³ ren²] lá², má²ca³tɨn¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ ní².

25 Hi³ jáun² la³jín³² tsáu² ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¡Jnoh¹ la³ má²quiúnh¹ jon³zíh¹ cuí¹ rá¹can² jnoh¹ jmí²hán¹ tsá² ní²!

26 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³lión³² bíh¹ cú²jueh³² Pilato Barrabás hí³; jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñu¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨenh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

27 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹ ca³jan³ Jesús tɨ³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³ tsú² la³jín³² hliáu³ raɨnh²¹ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ Jesús.

28 Jmí¹jáun² ca³chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmɨh³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quɨh³² jan² tsá² quien²,

29 hi³ ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lɨh³² la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³, tɨ³la³ chí² lɨh³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Jɨ³ hi³ ca³zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tiéi¹³ tɨ³ cuá² chu²¹ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² híh¹. Jmí¹jáun² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³di³qui³ di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ zaɨh³² dí² la³ lá²:

—¡Cuí¹ lɨ³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

30 Ja³bí¹ ca³tiu³ ca³hñéɨ³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ dí² chí¹.

31 Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmɨh³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹ton¹³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Hú¹ juɨ³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmáɨ² Sí¹mu²¹; tsá² hí³ ca³di³quian³ tsú² jmáɨ¹ hi³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

33 Tá¹la³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hi³ hnió³ juáh³ "Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²").

34 Ñí¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hi³ hính³, hi³ má²jan² mí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lieih²¹ tsú²; tɨ³la³ jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² cú¹pih²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ hính³.

35 Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ jáɨ¹³, hi³ jáun² jíe³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jan² hla¹ tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: "Ca³tsáunh³ tsú² hán² jná¹³ cun³quionh³ hi³ ca³chí² jáɨ¹³".]

36 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³tiánh³ ñí¹ jáun² hi³ ná¹jmu² hua³hí¹³.

37 Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³tón³ tsú² huéh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tɨ²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: "Tsá² lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos".

38 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háɨn² quionh³ Jesús, jan² tɨ³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tɨ³ cuá² cáun¹.

39 Hi³ jáun² tsá² há² ngaɨ³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú²,

40 hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmáɨ¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²! Ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³

hnú² Jon² Dió³², hi³ jáun² né³, ¡son² ñí¹
chí¹tón²¹ nú² nɨ́² crei²¹!
41 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³
mi³jmú³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús,
la³ má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹
jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nɨ́², hi³
juónh²³ la³ lá²:
42 —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³²
tsú², tɨ³la³ hnga² né³, tiá² la³ lɨ́¹³ yáh³
lión³². Nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ lɨ́n³ tsú²
Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cuɨ́¹
son² tsú² ñí¹ crei²¹ hnga², hi³ jáun²
má¹jáun² tanh¹³ dí² ta²¹.
43 Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsɨ́³ ñí¹con²
Dió³², jáun² né³² né³, cuɨ́¹ liáu²¹ Dió³²
nɨ́¹juáh³ hi³ tson² hniau³; quí¹ Jon²
Dió³² yáh³ nɨ³² má²ca³juáh³ ñí¹con² dí².
44 Hí¹ la³ tɨ³ tsá² háɨn² jmɨ́¹ ná¹tón²¹
jáun² crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú²
ca³quiu³ ca³je³ siáh³.

Jmɨ́¹ jun¹ Jesús
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

45 Hi³ jáun² jmɨ́¹ tɨ́³ chi³hiú² né³,
ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tɨ³ la³
nió¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³.
46 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hóh³²
Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³
hnió³ juáh³ "Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³²
Juóu³² jná¹³, ¿he³ láɨh³² huen² jná¹³
má²lɨ́²zeh² hnú²?")
47 Ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹
jáun² ca³náɨ³², hi³ jáun² ca³juáh³:
—Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
má²ñí¹téh¹³ tsá² nɨ́².
48 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³ ngau³
jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²
cú²hé², hi³ ca³ñí¹quián¹³ cáun² chí²
náh² hɨnh²³ jmáɨ² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³
quionh³ mu² má²zéih¹ lɨ́n²¹ quioh²¹
mɨ³ uóun²jɨeh¹³, hi³ jáun² ca³di³chí³ dí²
hná¹³ hmá² tiéi¹³ hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí²
ho³ Jesús, hi³ hnió³ dí² hɨ́nh³.
49 Tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³
ca³juáh³:
—Nɨ́² tín² cuɨ́¹ lɨ́³ cu³ nɨ́²; cuɨ́¹ neh²¹
nɨ́¹juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³liau³.
50 Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh³í¹
cu³ jéin³² tiá³ lɨ́n³², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³ cua³ha³ tsɨ́³.
51 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
ca³zen³ tɨ³ tun³ zaɨnh²¹ hmɨh³² jmɨ́¹
hí¹jnáɨ²³ ñí¹ jlánh¹ hɨ́en¹ quioh²¹
cuáh³² chín¹, hi³ ca³lɨ³liau³ tɨ³ chi³cuú²
hi³ tsa³ la³ tɨ³ hué³². Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́eh³
siáh³ hué³², hi³ jáun² hláu² né³, ca³juú²
ca³tsúnh²,
52 hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³qui³ ca³niá³
siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ juóun³²
lɨ́n³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmɨ́¹
má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³².
53 Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³²
jmɨ́¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³,
hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén,
juú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun²
ca³jɨ́e³² juóun³² lɨ́n³² tsáu².
54 Né³² né³, jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² hliáu³
tsá² chín¹ tsá² romano hi³ má²jɨ́eh²³
hué³² jɨ³ la³jɨ́³² hi³ ná¹lɨ́²³ ñí¹ hná¹
jáun² nɨ́² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹,
tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Jesús,
jɨ³lɨn² bíh¹ tsú² ca³juénh² lɨ́n³², hi³
jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:
—¡Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹
nɨ́²!
55 Có³² jáun² jmɨ́¹ tionh¹ juóun³²
tsá²mɨ³ hi³ jmɨ́¹ ná¹jɨ́e²³ ñí¹ uóunh³,
tsá² hí³ jmɨ́¹ má²ca³ñɨ³táunh¹ cu³hna²¹
Jesús ca³la³ tɨ³ hué¹³ Galilea, jɨ³ hi³
jmɨ́¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³.
56 Ja¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ zenh¹ Má²réɨ³ tsá²
ja³ juú² Magdalá, jɨ³ Má²réɨ³ mí¹ziú¹³
Jacobo quionh³ Sé³², jɨ³ mí¹ziú¹³ tsá¹
jon² Zebedeo nɨ́² siáh³.

Jmɨ́¹ já¹haun³ Jesús
(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Jáun² jmɨ́¹ má²ja³quián³ tá¹tsɨ²¹
hiú² né³, cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá²
hánh³, tsá² jmáɨ² Sé³², tsá² hí³ zian²
juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmɨ́¹
má²lɨ́n³ tsá² hen² tɨ³ con² Jesús.
58 Jáun² ñéɨ¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹
Jesús ñí¹con² Pilato; jmɨ́¹jáun² ca³jmú³

Pilato héih32 hi3 jɨenh3 tsú2 hla1 Jesús
ñí1con2 tsá2 hí3.
59 Jáun2 Sé32 ca3cón32 hla1 hi3
ca3tsáɨnh32 dí2 cáun2 hmɨh32 jmuh3
tiáu2 hi3 ná1jɨ21 hi3 lɨ́3 cun3quionh3
mí2ñi32 lino;
60 hi3 jáun2 ca3ñí1hón21 dí2 cáun2
hñu3 tá2hón32 hmaɨ21 ñí1 jmɨ́1
má2ca3hó3 dí2 hnga2 hñu3 hláu2. Jmɨ́1
má2lɨ́2jnáɨ32 dí2 jáun2 ho3 tá2hláu2
quionh3 cá2 máɨ3 quɨ́n1 pa21 né3, jáun2
ngah3.
61 Hi3 jáun2 la3 re2 ho3 tá2hón32 jáun2
jmɨ́1 tionh1 tá1 gon3 Má2réi3, tsá2 ja3
hí3 juú2 Magdalá jɨ3 Má2réi3 jan2 nɨ́2
siáh3.

Hliáu3 tsá2 jmɨ́1 ná1jmu2 hua3hí13 tá2hón32 quioh21 Jesús

62 Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 hi3 ná1jueh32
*Jmɨ́1hɨen1, jáun2 tsá2 ná1lɨ́n3
mi3jmú3 la3 má2quionh3 tsá2 *fariseos
ca3ñí1jɨen13 Pilato,
63 hi3 ca3ñí1zeh1 dí2 la3 lá2:
—Hnú2 tsá2 ho2 ta21, má2tsau32 tsɨ́3
jnoh1 hi3 tá1la3 jmɨ́1 zian2 tsá2 tɨ́1 jáɨn2
hí3 ca3juáh3 hi3 ñí1 cá2hnɨ́2 jmáɨ1 néh1
jenh13 dí2 ja1 hla1.
64 Jáun2 né3, chú32 zen13 nú2
tsá2 tsa3jmú3 hua3hí13 ca3la3 tɨ3 ñí1
ca3táɨh13 cá2hnɨ́2 jmáɨ1, quí1 nɨ́2 lɨ́1
já1taunh21 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 ta3 já1niéi2 hi3 tsa3chin2 hla1, hi3
má1lɨ32 jáun2 né3 záɨh32 tsáu2 la3 lá2:
"¡Má2ca3jenh13 bíh1 tsú2 ja1 hla1!" Quí1
jú1 tɨ́1jáɨ2 ñí1 ca3táuh3 jáun2 dá2 lɨ́13
cáun2 hi3 tɨ3 jlánh1 bíh1 huáh2 tsɨ́3 la3
cónh3 bíh1 tɨ́1jáɨ2 la3ñí1 jáun2.
65 Jáun2 ca3juáh3 Pilato:
—Ó32 tionh2 cun3 nió3 hliáu3.
Cuá2táunh1 náh2 quiúnh1 tsú2,
cuá2jmu3 náh2 hua3hí13 re2 lɨ́n32
tá2hón32 la3 cun3 ñí1lɨ́23 jen23 náh2.
66 Jáun2 ja3taunh21 bíh1 tsú2 hi3
ca3ñí1jnáɨ1 re2 lɨ́n32 tá2hón32, hi3
ca3tón3 dí2 cáun2 li21 ñí1 quɨ́n1 jáun2
hi3 lin1 hi3 má2dí1jnaɨ32 tiá3, hi3 jáun2
ca3chan3 dí2 cun3 nió3 hliáu3 ñí1 jáun2
hi3 jmu3 hua3hí13.

28

Jmɨ́1 ca3jenh13 Jesús
(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jáun2 né3, jmɨ́1 má2ca3nga2 *jmáɨ1
hi3 tianh32 tsú2 tie3, jmɨ́1 má2já2jnia2
la3ñí1 jmáɨ1 hi3 ca3lɨ3liau3 sɨ́2ma1ná1,
ngau3 Má2réi3 tsá2 ja3 hí3 juú2 Mag-
dalá, la3 má2quionh3 Má2réi3 jan2 nɨ́2
siáh3 hi3 ca3ñí1jɨe13 tá2hón32.
2 Cu3diá2jan2 jmɨ́1 ca3jɨeh3 hué32 tiá3
lɨ́n32, quí1 jan2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32
Juo13 dí2 la3 ca3son2 hñu3mɨ3cuú2 hi3
cuan3 ho3 tá2hón32, hi3 jáun2 ca3lɨ́h3
tsú2 tɨ3 có32 quɨ́n1 hi3 jmɨ́1 dí1jnáɨ23
jáun2 ho3 tá2hón32, hi3 jmɨ́1 lɨ21 jáun2
né3 ca3cua3tsɨ́1 tsú2 ñí1 quɨ́n1 jáun2.
3 Tsá2 hí3 jmɨ́1 jniá3 cú2tú2 cú2zɨ́n3
la3jmɨ́1 jniá3 sɨ́2 quioh21 miíh32, hi3
jáun2 ha1 tsú2 né3, jmɨ́1 tiáu2 la3jmɨ́1
tiáu2 jan32.
4 Jmɨ́1 ca3jɨe3 hliáu3 hi3 jáun2, jáun2
lɨ́1 ca3juan3 bíh1 hi3 ca3juénh2; hi3
jáun2 ca3ta3tonh1 la3jmɨ́1 tionh2 tsá2
má2ná1jún1.
5 Jáun2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32
ca3záɨh3 tsá2mɨ3 hí3 la3 lá2 jmɨ́1
ca3cha3táunh1:
—Ha3 lɨ́2 juenh3 náh2. Jná13 ño1 hi3
hnoh2 hnah23 Jesús Tsá2 ca3taun3 hí3
crei21 bíh1.
6 Tɨ3la3 tiú2uú2 hin2 zian2 yáh3 ñí1
lá2, quí1 má2ca3jenh13 bíh1 tsú2, rón32
la3 cun3 hi3 qui3 ca3juáh3 tsú2 jáun2
jmɨ́1tin2. Sá1nɨ́2 dúh1 ñá2jɨe3 náh2 ñí1
jmɨ́1 ca3quión32 tsú2 hla1.
7 Jáun2 né3, tia3juɨ32 cuá2tánh1 náh2,
cuá2zéih3 náh2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 la3 lá2: "Má2ca3jenh13 bíh1 tsú2 ja1
hla1; hi3 jáun2 né32 né3, má2tsó32 tsú2
chí1ján3 tɨ3 Galilea la3 cun3 bíh1 hnoh2,
hi3 jáun2 ñí1 jáun2 lɨ́13 cuá1jɨen1 náh2
tsú2". Jɨ́32la3 hi3 nɨ́2 bíh1 ja3 jná13 hi3
ja3juánh32 ñí1con2 hnoh2.

8 Hi³ jáun² tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹
ja³tanh²¹ tsá²mɨ³ hí³, hi³ hí¹juenh²¹,
jɨ³ hi³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³
ca³ñí¹caun² dí² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² tsú².
9 Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mɨ³ hí³
ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con², hi³ ca³juáh³:
—Hia² náh².
Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³ma³janh³²
ñí¹con² Jesús hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³²
dí² tsú², hi³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú².
10 Jáun² Jesús ca³juáh³ ñí¹con²
tsá²mɨ³ hí³:
—Ha³ lɨ́² juenh³ náh². Cuá²zéih³
náh² renh² jná¹³ hi³ hniáuh³²
tsa³táunh¹ tsú² Galilea, hi³ jáun² ñí¹
jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³chá³ hliáu³

11 Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun²
tsá²mɨ³, ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³
ja³tanh²¹ tɨ³ já¹ juú², tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu²
hí³ hua³hí¹³ tá²hón³², hi³ ca³ñí¹zeh¹
tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
má²lɨ³² jáun².
12 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ñí¹lienh¹³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³
ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ quionh³; jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáun³ lɨ́n³²
quɨe³,
13 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnoh² juáh¹³ náh² hi³ ta³
hua² tá¹la³ ná¹cuóun¹ bíh¹ náh²
ca³cha³táunh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús
hi³ cuɨ́²ñí¹han¹³ hla¹ Jesús.
14 Hi³ nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ ñi³² tsá² ho²
ta²¹ jáɨ¹³ nɨ́² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hi³
má¹hiún¹³ jnoh¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² tiá²
lɨ³ zia³² uu³mí²tsɨ³² ñí¹con² hnoh².
15 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³héi³
hliáu³ quɨe³, hi³ jáun² ñí¹jmú¹³ la³
cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun². Hi³
jáun² la³ jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá²
*judíos la³ tɨ³ ta³né³².

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

16 Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ja³taunh²¹ tɨ³ tsɨ³
máh³ có³² Galilea ñí¹ jmɨ́¹ má²ca³juáh³
jáun² Jesús jmɨ́¹tin².
17 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² Jesús,
ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³
jan² tsáu² jmɨ́¹ ná¹tioh³ tun³ tsɨ́³.
18 Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con²
tsá² hí³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Jná¹³ má²ho² jáɨ¹³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³²
hñu³mɨ³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³.
19 Cuá²táunh¹ náh² ñí¹con² la³jáh³
dúh¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh²
hi³ han³ tsú² tɨ³ con² jná¹³; cuá²zion³
náh² tsú² jmáɨ² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Jméɨ² dí², jɨ³ Jon² tsú², jɨ³
cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmɨ́²chí³
Chun¹ nɨ́² siáh³.
20 Cuá²ma³tɨn¹³ náh² tsú² hi³ ma³tí³²
la³jɨ́³² héih³² hi³ má²cá²jmú³² jná¹³
ñí¹con² hnoh². Hi³ cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹ náh²
siáh³ hi³ jná¹³ zenh² ná¹ quiúnh¹
hnoh² ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹.
[Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Marcos

Juan² tsá² ziau² jmáɨ² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

1 La³ lá² bíh¹ ca³lɨ³liau³ jú¹ chú³²
hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo Jon²
Dió³².
2 Ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmɨ́¹
lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:
Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá²
tsa³can³² jáɨ¹³ ta³ tin² la³ cónh³
bíh¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹
cuóh¹³ hnú².
3 Tɨ³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³
tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:
Jmu³ náh² hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ já²¹ Juo¹³
dí²;
jmu³ náh² cú²tso² juɨ³² ñí¹ tsó²¹ tsú².
4 Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³
ca³zion³ jmáɨ² tsáu² ñí¹ lɨ́³ jáun² hué³²
quiéin², hi³ ca³záɨh³ dí² tsáu² hi³
hniáuh³² záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ jɨ³ hi³ zón³²
tsú² siáh³ jmáɨ², hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³
tsáu¹³ tsú².
5 La³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea jmɨ́¹
já²táunh¹ hi³ náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹
tsú², la³ má²quionh³ tsá² zian² juú²
Jerusalén nɨ́² siáh³; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³
nɨ́¹ má¹lɨ́²ton³ tsú² tso³ quioh²¹,
má¹lɨ³² jáun² tɨ́² ziau² Juan² jmáɨ² cua³
Jordán jáun².
6 Ha¹ Juan² hí³ né³ jmɨ́¹ lɨ́³ jñú¹³ jáh³
cánh¹ téh²³ tsú² camello, hi³ jáun² lá²
hñéih¹ tsú² jmɨ́¹ lɨ́³ láu²; má³² hi³ jmɨ́¹
cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náɨh² bíh¹
quionh³ jmɨ́²toh¹ quioh²¹ toh² zian²
ja¹ náɨ².
7 Jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ hleh³² hi³ zaɨh³²
tsáu² la³ lá²:
—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹
quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá²
cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹
Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ dí¹jñi²¹
jná¹³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu²
tsɨ³² ta³ tsú².
8 Jná¹³ dá² má²lɨ́²ziau³ ná¹ hnoh²
jmáɨ² cun³quionh³ jmɨ́² jma³; tɨ³la³ tsá²
hí³ né³, ziau³ hnoh² jmáɨ² cun³quionh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmɨ́¹ cáun³ Jesús jmáɨ²
(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Jáun² jmɨ́¹jáun² cua³han³ Jesús já¹
juú² Nazaret, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, hi³
ca³chó³² dí² cua³ Jordán ñí¹ ca³ziau³
jáun² Juan² jmáɨ².
10 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ cuá¹han³
Jesús chu³ jmáɨ² né³, ca³jɨ́e³ tsú²
tɨ³ hñu³mɨ³cuú² hi³ má²ca³niá³, hi³
jáun² má²cuá¹son² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹
quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan²
jáɨ².
11 Hi³ jáun² ca³náɨ³² tsáu² cáun²
mah¹ hi³ ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú², hi³
ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³
lɨ́n³² jná¹³, ¡jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³
ca³tɨn¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³, ca³jau³
Jesús Jmɨ́²chí³ Chun¹ tɨ³ hué³² quiéin².
13 Ñí¹ jáun² ca³cuá³ Jesús tun³ló³²
jmáɨ¹ hi³ ñɨ³ngɨ²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³
náɨ², hi³ *Satanás né³ ca³ca³ ca³lau³
quioh²¹ tsú². Jáun² cua³taunh²¹
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³²
tsú².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

14 Jmɨ́¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá²
ziau² hí³ jmáɨ² hñu³mí¹ñí² né³, ngah³
siáh³ Jesús tɨ³ hué¹³ Galilea, hi³ hleh³²
jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².
15 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá²
má²cuá¹hiáun¹ hi³ lɨ́n¹³ Re²¹. Za¹ náh²
jmɨ́¹ honh², hi³ tionh² náh² siáh³ ta²¹
jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³ liáu³² náh².

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmáɨ²
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

16 Jesús jmí¹ cuá¹tsau³² can³² ñí¹ ná¹ho³ jmáɨ² hué¹³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² né³ ca³jɨ́en³² tsú² Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹ raɨnh²¹ hi³ ná¹tón³² hmá³ chu³ jmáɨ², quí¹ tsá² zanh²³ jáh³ jmáɨ² bíh¹ tsá² hí³.

17 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² nɨ́² jáh³ jmáɨ² janh²¹ náh² siáh³ tsá²mɨ³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

18 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tɨ³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

19 Cú¹pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hi³ jáun² ca³jɨ́en³² siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹, hi³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹.

20 Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebedeo jméi² hñu³ mu² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ quian²¹, hi³ jáun² hí³ dí² né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
(Lucas 4:31-37)

21 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² juú² Capernaum; hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ *jmáɨ¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn² tsáu².

22 Tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hɨeh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ yáh³.

23 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

24 —¿He³ jáɨ¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² hɨ́en¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

25 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¡Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² nɨ́²!

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hi³ ca³jéinh³² tsá²ñuh² hí³ tsá¹ lɨ́¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lɨ́n³², jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³.

27 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsɨ́³ hi³ ca³qui³ ca³ngáɨh³ raɨnh²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² nɨ³²? ¿He³ dá² jú¹ hmaɨ²¹ nɨ³² hi³ hɨe³² tsú²? ¡Sa³ tɨn² máh³ tsá²ñuh² nɨ́² jmu² héih³² ñí¹con² jmí²chí³ hláɨnh¹, hi³ jáun² jmí²chí³ hláɨnh¹ má²tí³² máh³!

28 Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³lɨ³ ñi³² tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo jɨ³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹.

30 Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ la³juɨ³² ca³záɨh³ Jesús hi³ tsá² hí³ rá²tsáun¹.

31 Jmí¹jáun² ngau³ Jesús ñí¹ rón²¹ tsá² hí³, hi³ ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² jɨ³lɨn².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

32 Jmí¹ má²ca³ta³tsɨ²¹ hiú² ca³cua³jan² tsú² la³jɨ́n³² tsá² tsáun¹ ñí¹con² Jesús, jɨ³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ nɨ́² siáh³;

33 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² juú² ca³cuú² ca³ngɨh³² ho³hñú¹³.

34 Jmɨ́¹jáun² ca³jmah³ dí² juóun³² lɨ́n³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³
hliáun³ ñí¹ mɨ́¹uɨ́³, hi³ juóun³² siáh³
tsáu² ca³huen³ tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³. Jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ jmɨ́¹
má²ná¹ñi³² hi³ hin² tsánh² Jesús, tɨ³la³
Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hi³ tiá² hɨe³
tsú² hí³ dí².

Jesús ngaɨ³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ hué¹³ Galilea
(Lucas 4:42-44)

35 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³
ná¹juan³² bíh¹ ca³náu² Jesús hi³ ngau³
hi³ ñí¹lienh¹³ Dió³² ñí¹ má²tɨ³ có³².
36 Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá²
quionh³ ca³ñí¹hniauh²,
37 hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—La³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹hnauh²
hnú².
38 Tɨ³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:
—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tioh³ cu³ jéin³
nɨ́², hi³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jaɨ³² jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³² ñí¹ nɨ́²; quí¹ ta²¹ jáun²
yáh³ má²cuán² jná¹³.
39 La³ jáun² bíh¹ ca³ngɨ́³ Jesús hi³
ngaɨ³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³
caun³² juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, jɨ³ hi³
huen² dí² siáh³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³
tsɨ́³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lɨ́n³ mɨ³ho²¹ péin³
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Jmɨ́¹jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lɨ́n³
mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³ ñí¹con² Jesús, hi³
jáun² ca³di³jñí³² dí² hi³ ca³juáh³:
—Tɨn² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lɨ³ jɨn²
jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² nú² jmúh¹³.
41 Jáun² Jesús ca³ja³ miɨ³ tsɨ́³, hi³
jáun² ca³tɨ³ dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá²
hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuɨ́¹ lan²
hnú²!
42 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun² la³ nɨ́²
né³, la³juɨ³² ca³hin³ bíh¹ mɨ́¹uɨ́³ jáun²
quioh²¹ tsá² hí³.
43 Jmɨ́¹jáun² ca³hah² Jesús jáɨ¹³
ñí¹con² tsá² hí³, tɨ³la³ la³ñí¹ tín²
ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záɨh³ dí²:
44 —Sá¹nɨ́² jɨe³, ha³ lɨ́² hin² ju-
ouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lɨ³ hi³
má²laɨn³² nú²; jɨ́³²la³ ti³ cuánh², hi³
cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹,
hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³²
ca³tɨ²¹ hi³ má²ca³lɨ³ jɨn² nú², la³ cun³
lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés.
Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ ñi³² tsáu² hi³
má²laɨn³² nú².
45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmɨ́¹
ngah²¹, tɨ³la³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³,
ca³ma³liáu³² hi³ quí² cha³² la³ cun³
hi³ má²lɨ³² jáun². Cun³ñí¹ hi³ jáun²
né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmɨ́¹
lɨ́²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² tɨ³ cheih³²
ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmɨ́¹
ngɨ³² tsú²; tɨ³la³ tsá² zian² ñí¹ hliáun³
bíh¹ jmɨ́¹ já²táunh¹ hi³ já²jɨe³ tsú².

2

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Jmɨ́¹ má²ca³nga² tun³ hnɨ³² jmáɨ¹
jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Caper-
naum; hi³ jáun² ca³lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ hí³
má²cuá¹tón²¹ hñú¹³.
2 Hi³ jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu²
ca³cuú² ca³ngɨh³² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús,
ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú²
jáu² lɨ³. Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hɨe³² Jesús jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² hí³ né³,
3 cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³
ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ hi³
hma², hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jmu².
4 Tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú²
ñí¹ cuá³ Jesús quí¹hliá² jlánh¹ juóun³²
tsáu² jmɨ́¹ tionh¹, hi³ jáun² tsáɨh³ hñú³
bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³
tsú² cuá¹lá² hi³ jláɨ³ hñú³ la³ re²
ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, hi³ jáun² juɨ³²
jaun³² bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹
la³ má²tsɨn² jáun² ñí¹ jmu².
5 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Jesús hi³
cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsɨ́³ tsá²

ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³
dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:
—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³
quián¹³ hnú².
6 Tɨ³la³ ma³ jan² tɨ³² liei²¹ jmɨ́¹ tionh¹
ñí¹ jáun² ca³lɨ́n¹³ la³ lá² hñu³ tsɨ́³:
7 "¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² máh³ hleh³²
tsá²ñuh² nɨ́²? Tsá² lɨ́¹ chú² lɨ́¹ lén³²
Dió³² bíh¹ nɨ³², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² tɨn² hin³ tso³, jɨ́³²la³ hnga² Dió³²
bíh¹ Tsá² tɨn²".
8 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³
ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:
—¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² ná¹lɨ́n²³
hnoh²?
9 ¿Hín² jáɨ¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹
huán¹ tsɨ́³ lɨ³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹
tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³
tsú²: "¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!",
ho³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Náu², quiaun²
jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngɨ́¹!" uá¹?
10 Re² bíh¹, cuɨ́¹ má¹jnia¹³ jná¹³
ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun², ho² ná¹ jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹
lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².
Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá²
hma² hí³:
11 —Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziáuh¹
jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².
12 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹
ca³náu² tsá² jmɨ́¹ hma² hí³ ta³ ñí¹
la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñéih³,
jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmɨ́¹ tsɨn², hi³
ca³caun² ngah³ hñú¹³. Jáun² la³jɨ́n³²
tsá² jmɨ́¹ ná¹jɨe²³ hí³ ca³ja³cáun² lɨ́n³²
tsɨ́³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³
ca³juáh³:
—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹
dí² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²neh²¹ dí² nɨ́²!

Jesús téh²³ Leví
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ Jesús hi³
ngau³ siáh³ can³² ñí¹ ná¹ho³ jmáɨ²; hi³
jáun² jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ la³jɨ́n³² tsáu² ñí¹
zenh¹ tsú² ca³ma³tɨn² dí² tsáu².
14 Jáun² né³, tá¹la³ má²hún¹ tsú²
siáh³ juɨ³² hi³ má²tsánh³² tɨ³ já¹ juú²,
ca³jɨ́en³² dí² jan² tsá² jmáɨ² Leví jon²
Alfeo, hi³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹caɨ³²
hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³
jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Ña³² cu³hna³² jná¹³.
Jmɨ́¹jáun² ca³náu² Leví, hi³ ngau³
cu³hna²¹ Jesús.
15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús jmɨ́¹
cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Leví hí³, la³
má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³
juóun³² siáh³ *tsá² caɨ³² hmah²¹ jɨ³ la³
má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá²
chun¹ jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ mesa quionh³
Jesús, quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹
hí¹tsá²táunh¹ cu³hna²¹ tsú².
16 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³²
liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³ nió³ quioh²¹
tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹cúh²
Jesús quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hí³, jáun²
ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú²:
—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tɨ³² juóuh³²
hnoh² cáun² cuú² hɨ́nh²³ cu³lɨ²¹
quionh³ tsá² caɨ³² hmah²¹ jɨ³ tsá² ren²
tso³ nɨ́² siáh³?
17 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³juáh³:
—Tiá² tɨ³² mɨ́³ hniah³ yáh³ ñí¹con²
tsá² chun¹, ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹
hniah³. Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³
ja³te³ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá²
ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tɨ²¹ hi³
má²hɨen²¹ tsú²
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Cu³ jéin³² jmɨ́¹ ná¹má²hɨen²¹
tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Juan² tsá² ziau²
hí³ jmáɨ² jɨ³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²
tsá² fariseos nɨ́² siáh³, jmɨ́¹jáun²
cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con²
Jesús hi³ ca³ngáɨ³:
—¿He³ láɨh³² sa³ jlánh¹ má²hɨen²¹
tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Juan² tsá² ziau²
hí³ jmáɨ² jɨ³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² tsá²
fariseos siáh³, tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²
hnú² má¹ná¹, tiá² lin¹ má²hɨen²¹ yáh³?
19 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ tá¹la³ ná¹má²hiún² tsú²
tsɨ́³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²
¿hí¹ lɨ́¹³ ma³hɨen²¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹

jmu^{2} tsú^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jenh^{2} cuo^{2} tsáu^{2}
dúh^{1}? Tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} ma^{3}hɨen^{21} tsú^{2}
tá^{1}la^{3} quionh^{3} bíh^{1} tsú^{2} tsá^{2} jenh^{13} hí^{3}
cuo^{2}.
20 Tɨ^{3}la^{3} chau^{21} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} quin^{3}
tɨ^{3} có^{32} tsá^{2}ñuh^{2} jenh^{13} hí^{3} cuo^{2}; hi^{3}
jáun^{2} má^{1}jáun^{2} máh^{3} má^{2}ma^{3}hɨen^{21}
tsá^{2} hí^{3}.
21 ”Hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} taun^{32}
cáun^{2} hmɨh^{32} tseh^{1} quionh^{3} cá^{2}
cuonh^{21} hmɨh^{32} hmaɨ^{21}; quí^{1} tsauh^{32}
bíh^{1} hná^{1} hmɨh^{32} hmaɨ^{21}, hi^{3} jáun^{2}
cáɨ^{32} bíh^{1} hmɨh^{32} tseh^{1}, hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3}
jlánh^{1} bíh^{1} ñí^{1} jueh^{32} má^{2}cáɨ^{32} má^{1}lɨ^{32}
jáun^{2}.
22 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2}, hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2}
hin^{2} tah^{32} mu^{2} ráu^{3} cun^{3} ñí^{1} dí^{1}jaun^{32}
hñu^{3} chí^{2} láu^{2} má^{2}tseh^{1}; quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3}
hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} la^{3} jáun^{2}, má^{2}cáɨ^{32} bíh^{1}
chí^{2} láu^{2} tseh^{1} jáun^{2} lɨ́^{13}, hi^{3} jmu^{3} mu^{2}
ráu^{3} cun^{3} ñí^{1} dí^{1}jaun^{32} jáun^{2}, jáun^{2} lɨ́^{1}
má^{2}tsa^{3}hín^{3} bíh^{1} mu^{2} ráu^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} la^{3}
má^{2}quionh^{3} chí^{2} láu^{2}. Hi^{3} jáun^{2} hñu^{3}
chí^{2} láu^{2} hmaɨ^{21} bíh^{1} hniáuh^{32} táh^{32}
tsú^{2} mu^{2} ráu^{3} cun^{3} ñí^{1} dí^{1}jaun^{32} jáun^{2}.

Tsá^{2} haɨn^{21} tɨ^{3} con^{2} Jesús cun^{32} cuú^{2}miih^{21} jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3}

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

23 Ca^{3}chó^{32} cáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jmɨ́^{1}
cuá^{1}ngɨ^{32} Jesús ja^{1} ñí^{1} zia^{32} hi^{3} jna^{1}
quioh^{21} tsáu^{2} cáun^{2} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3};
hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2}
né^{3}, ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} caɨ^{32} chí^{2} hieh^{2}
cuú^{2}miih^{21} tá^{1}la^{3} hí^{1}tsá^{2}táunh^{1} tsú^{2}
jáun^{2}.
24 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} fariseos ca^{3}juáh^{3}:
—Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, ¿he^{3} láɨh^{32} jmu^{2} bíh^{1}
tsá^{2} haɨn^{21} nɨ́^{2} tɨ^{3} con^{2} hnú^{2} ta^{21} hi^{3}
tiá^{2} ca^{3}tɨ^{21} jmu^{3} tsú^{2} jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3}?
25 Tɨ^{3}la^{3} hí^{3} má^{1}ná^{1}, ca^{3}juáh^{3}:
—¿Tiá^{1} má^{2}ca^{3}híh^{3} hnoh^{2} hí^{1} cónh^{3}
ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} hi^{3} he^{3} ca^{3}jmú^{3}
hla^{1} re^{21} Dá^{2}vi^{21} cu^{3} jéin^{32} jmɨ́^{1} lɨ^{21}
ñí^{1}cuóunh^{21} quionh^{3} tsá^{2} quionh^{3}, hi^{3}
tiá^{2} jmɨ́^{1} zia^{32} hi^{3} cuh^{3} tsú^{2}?
26 Tsá^{2} hí^{3} dá^{2} ca^{3}ñí^{1}hi^{32} ñéih^{3} hñú^{3}
cuáh^{32} lɨ́^{3} hmɨh^{32} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}cúh^{2} *hí^{3}
cuú^{2}miih^{21} hɨ́en^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} cuh^{3}
jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mí^{2}tsáu^{2} bíh^{1};
hi^{3} ja^{3}bí^{1} ca^{3}cuéh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1}
tionh^{1} quionh^{3}. La^{3} jáun^{2} lɨ^{3} jmáɨ^{1} hi^{3}
jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hla^{1} Abiatar mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1}.
27 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3}:
—Dió^{32} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} zia^{32} jmáɨ^{1} nio^{2}
tie^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}
bíh^{1}, jun^{3}juáh^{13} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3} yáh^{3}.
28 Jáun^{2} né^{3}, uá^{1} hi^{3} jmáɨ^{1} nio^{2}
tie^{3}, cun^{3} jáun^{2} cáun^{2} ho^{2} bíh^{1} Jon^{2}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} jáɨ^{13}.

3

Jesús jmah^{23} jan^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}náɨ^{3} cáun^{2} cuo^{2}

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

1 Ca^{3}chó^{32} siáh^{3} cáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}hi^{32} Jesús hñu^{3} cuáh^{32} quioh^{21}
tsá^{2} *judíos; hi^{3} ñí^{1} jáun^{2} né^{3} jmɨ́^{1} cuá^{3}
jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}náɨ^{3} cáun^{2}
cuo^{2}.
2 Jmɨ́^{1}jáun^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}tan^{2} tsú^{2} Jesús
hi^{3} hnió^{3} dí^{2} jɨ́e^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} jmah^{3}
tsú^{2} tsá^{2} hí^{3} tá^{1}la^{3} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3}, hi^{3}
jáun^{2} zia^{32} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} chá^{32} dí^{2}
tsáu^{13} tsú^{2}.
3 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} Jesús tsá^{2} jmɨ́^{1}
má^{2}ca^{3}náɨ^{3} hí^{3} cuo^{2}:
—Náu^{2}, jmu^{3} zenh^{2} nú^{2} ja^{1} lá^{2}
quiú^{13} jnoh^{1}.
4 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨh^{3} tsá^{2}
ná^{1}ngɨh^{32} hí^{3}:
—¿He^{3} ca^{3}tɨ^{21} jmu^{3} tsú^{2} jmáɨ^{1} nio^{2}
tie^{3}, hí^{1} hi^{3} chu^{21} ho^{3} hi^{3} hlah^{3}? ¿Hí^{1}
lɨ́^{13} lión^{32} tsú^{2} tsáu^{2} ho^{3} hi^{3} tɨ^{3} hniáuh^{32}
jngɨh^{3} uá^{1} tsú^{2}?
Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} má^{1}ná^{1}, cáun^{2} lɨ́^{1}
ca^{3}tiánh^{3} tie^{3} bíh^{1}.
5 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jɨ́en^{32} Jesús tsá^{2} hí^{3}
ca^{3}la^{3} hi^{3} míh^{23} tsɨ́^{3}, jɨ^{3} hi^{3} hlah^{3} jéinh^{32}
dí^{2} siáh^{3} quí^{1}hliá^{2} tiá^{2} hnió^{3} yáh^{3} tsá^{2}
hí^{3} hi^{3} ngɨ^{13} jáɨ^{13}; hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}
tsá^{2} lɨ́^{3} hí^{3} cuo^{2}:
—Ñéih^{1} cuonh^{2}.
Jáun^{2} ca^{3}ñeh^{3} tsá^{2} hí^{3} cuo^{2}, hi^{3} jáun^{2}
jmɨ́^{1}jáun^{2} la^{3}.
6 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}huén^{2} tsá^{2} *fariseos
cheih^{32} hi^{3} ca^{3}ma^{3}cú^{1} ma^{3}ren^{21} jáɨ^{13}

quionh3 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 Herodes
hi3 ha3 lánh3 jngɨh3 dí2 Jesús.

Jmah23 Jesús juóun32 tsá2 tsáun1
(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)

7 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ngau3 Jesús can32 ñí1
ná1ho3 jmáɨ2 quionh3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2, hi3 jáun2 juóun32 lɨ́n32 tsá2 zian2
hué13 Galilea ja3taunh21 cu3hna21 tsú2.
8 Hi3 juóun32 siáh3 tsá2 já1taunh21 tɨ3
hué13 Judea, tɨ3 já1 juú2 Jerusalén, tsá2
Idumea, tsá2 zian2 tɨ3 jo21 cua3 Jordán
tɨ3 juɨ32 ñí1 hia32 hiú2, jɨ3 tsá2 hué13
Tiro quionh3 Sidón siáh3 cua3taunh21
hi3 hnió3 jɨ́en32 Jesús jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32 dí2
la3jɨ́32 hua3jueh32 hi3 jmu2 tsú2.
9 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3záɨh3
Jesús tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 hi3 jmu3
tsú2 hua3jan21 cáun2 mu2 hi3 jáun2 tiá2
cuu3 tiá2 jáɨ32 tsú2 tsáu2.
10 Quí1hliá2 juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2
má2lɨ́2jmah3 tsú2, hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2
tsáun1 ñí1 hná1 jáun2 cua3tú1 cuá1lɨn3,
ca3la3 hi3 cuú2 hi3 hlián23 bíh1 tsú2 hi3
hnió3 tin3 cuo2 Jesús.
11 Hi3 tsá2 ná1tiáunh1 jmɨ́2chí3
hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3 né3, jmɨ́1 ca3jɨ́en32 dí2
Jesús, jáun2 ca3di3jñí32 dí2 ta3 ñí1 tsú2,
hi3 ca3hóh32 hi3 juáh3:

—Hnú2 bíh1 lɨ́n3 Jon2 Dió32.

12 Tɨ3la3 Jesús ca3jin3 jmɨ́2chí3 hláɨnh1
hí3, hi3 ca3jmú3 dí2 héih32 ñí1con2 hi3
tiá2 hin2 záɨh32 tsú2 hí1 jan2 hi3 hin2
tsánh2 hí3 dí2.

Jesús quianh23 quian3tun3 tsá2 lɨ́n13 tɨ32 quian32 jë1 Dió32
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Jmɨ́1 lɨ́1 cáɨn2 jáun2 né3, ngau3
Jesús tsɨ3 máh3, hi3 jáun2 ñí1 jáun2
ca3teh3 tsú2 tsá2 ca3tɨ́3 hí3 tsɨ́3 tsú2 hi3
quianh3, hi3 jáun2 né3 ja3taunh21 tsá2
hí3 ñí1con2 dí2.
14 Hi3 jáun2 ca3hión32 dí2 quian3tun3
tsá2 hí3 hi3 ñi3táunh1 dí2 quionh3,
jɨ3 hi3 zen3 dí2 hi3 tsa3hléh2 jú1
chú32 quioh21 Dió32 nɨ́2 siáh3. Tsá2
quian3tun3 hí3 né3 ca3teh3 tsú2 "*tɨ32
quian32 jë1 Dió32".
15 Jáun2 ca3cuéh3 dí2 tsú2 pí3 hi3 lɨ́13
huen3 tsú2 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3
tsáu2, [jɨ3 hi3 tsa3jmah1 tsú2 siáh3 tsá2
tsáun1].
16 Tsá2 quian3tun3 hí3 ná1jmáɨ2 la3
lá2: Sí1mu21 tsá2 ca3lɨ3 jmáɨ2 siáh3 Pé1;
17 tá1 gon3 jon2 Zebedeo siáh3, Ja-
cobo quionh3 Juan2 dá1jon21, la3 cun3
tá1 gon3 tsá2 téh23 tsú2 hí3 Boanerges
yáh3 (hi3 hnió3 juáh3 "Tsá2 lɨ́n3 la3jmɨ́1
lɨ́n3 miíh32");
18 jɨ3 Tre21 nɨ́2, Pí2liéi1, Bartolomé,
Má2téh3, Tú1ma21, Jacobo jon2 Alfeo,
Tadeo, Sí1mu21 tsá2 ca3lɨ3 quionh3 tsá2
cu3 nió3 *Cananista,
19 jɨ3 Judas tsá2 zian2 juú2 Queriot
nɨ́2 siáh3, tsá2 ca3ñí1jɨenh13 hí3 Jesús.

Juáh3 tsáu2 hi3 Jesús quian32 pí3 quioh21 tsá2 hláɨnh1
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ngah3 Jesús
hñú13 quionh3 tsú2 tsá2 haɨn21 hí3
tɨ3 con2; hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ca3ngɨh32
siáh3 juóun32 lɨ́n32 tsáu2, ca3la3 hí1juáh3
tiú2uú2 zia32 jmáɨ1 hi3 cuh3 bíh1 tsú2
lɨ3.
21 Jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32 jón1 raɨnh21 Jesús
hi3 jáun2, jáun2 cua3taunh21 tsú2 hi3
cón32 Jesús, quí1 jmɨ́1 ná1juáh23 tsáu2
hi3 Jesús má2ca3lɨ3 ngo2 bíh1.
22 Ja3bí1 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32 liei21, tsá2
ja3taunh21 hí3 tɨ3 já1 juú2 Jerusalén jmɨ́1
ná1juáh23:

—Beelzebú tsá2 chín1 juo13 jmɨ́2chí3
hláɨnh1 bíh1 hún1 hñu3 tsɨ́3 tsá2ñuh2
nɨ́2, cun3quionh3 pí3 quioh21 tsá2 hí3
bíh1 huen2 tsú2 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3
tsɨ́3 tsáu2.
23 Hi3 jáun2 Jesús né3 ca3teh3 tsá2 hí3
hi3 ca3jmú3 dí2 cáun2 jáɨ13 ñí1con2 tsú2
hi3 juáh3 la3 lá2:

—¿He3 lánh3 rón32 lɨ́13 hi3 *Satanás
lɨ́13 chin13 cheih32 hnga2?
24 Nɨ́1juáh3 jmɨ́1 zia32 hniéi2 ja1
má2tún2 hmóu32 tsá2 ná1lɨ́n3 ta21, jáun2
tiá2 lɨ3 uén3 yáh3 tsú2 jáɨ13 hi3 ná1ho2
jáun2.

25 Ja3bí1 la3 jáun2 ní1juáh3 tsá2 zia32
hniéi2 hñú13, tiá2 li3 uén3 yáh3 tsú2
cáun2 hñú3 cu3tsa32.
26 Hi3 jáun2 né3, sá1jmí1 hi3 hnga2 Sa-
tanás jmu2 hniéi2 ñí1con2 tsá2 haɨn21
hí3 tɨ3 con2, hi3 jáun2 tiá2 ma3híe2 yáh3
pí3 quioh21 tsú2, ñí1 má2tsa3hín3 bíh1
tsú2 jaun32 ní1juáh3 la3 jáun2.
27 ”Hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 lí13 hí3
hñú13 jan2 tsá2 pin3 lín32, hi3 quin3
tsú2 la3jí32 hi3 nio2 hñú13 tsú2, ní1juáh3
tiá2 la3 hñe3 yáh3 tsú2 tín2 tsá2 hñú13
hí3; quí1 jí32la3 la3 jáun2 bíh1 lí13 quin3
tsú2 hi3 quioh21 tsú2.
28 ”Jú1 tson2 juanh32 jná13 ñí1con2
hnoh2, hi3 la3jí32 tso3 hi3 jmu2
tsá2mɨ3cuóun2, jɨ3 la3jí32 jú1 hlah3
hi3 hleh32 tsú2, zia32 bíh1 uu3i3tso3
quioh21 tsú2;
29 tɨ3la3 tsá2 tú2 hión32 Jmí2chí3
Chun1 má1ná1, cun3 jmí1líh3 bíh1
tiú2uú2 uu3i3tso3 zia32, ca3la3 cun3
jmí1hi3nio2 bíh1 má2ren2 tsú2 tso3.
30 La3 ní2 ca3juáh3 Jesús quí1hliá2
tsá2 hí3 jmí1 ná1juáh23 hi3 hí3 dí2 hún1
jmí2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsí3.

Mí1ziú13 Jesús má2já2jɨe3 quionh3 tsá1 raɨnh21
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Jmí1 lɨ21 jáun2 cuan3 mí1ziú13 Jesús
la3 má2quionh3 jɨ3 tsá1 raɨnh21 dí2 ñí1
cuá3; tɨ3la3 cheih32 bíh1 ca3ta3tonh1
tsú2, hi3 jáun2 ca3jmú3 tsú2 héih32 hi3
téh3 tsú2 Jesús.
32 Hi3 jáun2 tsá2 jmí1 tionh1 cu3 jéin3
ñí1 cuá3 Jesús ca3juáh3:
—Mí2ziúh2 hnú2 quionh3 tsá1 renh2
nú2 tionh2 cheih32 ní2 hi3 hnauh2
hnú2.
33 Tɨ3la3 Jesús né3, ca3záɨh3 tsá2
ná1ngɨh32 hí3 la3 lá2:
—¿Hin2 dá2 tsánh2 lín3 mí2zia32 jná13
jɨ3 renh2 jná13 dúh1?
34 Jáun2 ca3jíen32 dí2 tsá2 tionh2 la3
cu3 la3 jéin3 ñí1 cuá3 dí2 jáun2, hi3 jáun2
ca3juáh3 dí2 la3 lá2:
—Tsá2 lá2 bíh1 ná1lín3 mí2zia32 jná13
jɨ3 jon3 renh2 jná13 ní2 siáh3.
35 Quí1 lɨ3ua3 jan2 tsá2 jmu2 la3
cun3 hi3 hnió3 Dió32, tsá2 la3 hí3 bíh1
lín3 tsá2mɨ3 tsá2ñuh2 renh2 jná13, jɨ3
mí2zia32 jná13 ní2 siáh3.

4

Jesús jmu2 cáun2 jáɨ13 ca3tɨn1 jan2 tsá2 súh23 jún2
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Hi3 jáun2 né3, ca3chó32 siáh3
cáun2 jmáɨ1 hi3 ca3ma3liáu32 Jesús hi3
má2tɨn2 tsáu2 can32 jmáɨ2 lí1 ná1ho3.
Tɨ3la3 juóun32 lín32 bíh1 tsáu2 ca3cuú2
ca3ngɨh32 la3 cu3 la3 jéin3 ñí1 zenh1
tsú2, hi3 jáun2 ca3hi3 tsú2 cú2jueh32
cáun2 mu2 hi3 jmí1 rón21 can32 jmáɨ2
lí1 ná1ho3 jáun2, hi3 jáun2 ca3cuá3 dí2
tɨ3 ñeh2 jáun2, hi3 jáun2 la3jín32 tsá2 hí3
ca3ta3tonh1 can32 jmáɨ2.
2 Jmí1jáun2 ca3ma3tɨn2 dí2 tsáu2
hliáun3 ñí1 lín21 jáɨ13 cun3quionh3 jáɨ13
hi3 jmu2 dí2; hi3 ca3híeh3 dí2 tsú2 la3
lá2:
3 —Sá1ní2 niéɨ2 náh2 jáɨ13 hi3
jmu1 jná13 lá2: Jmí1 zian2 jan2 tsá2
ca3ñí1suh32 jún2 ñí1náɨ2 quioh21.
4 Tá1la3 jmí1 hí1súh23 tsú2 jáun2 jún2
né3, la3 ca3súh32 ca3lá2 hú1 juɨ32, hi3
jáun2 ca3cua3taunh21 quiuh21 tan32 hi3
ca3cúh2.
5 Ja3bí1 ca3súh32 siáh3 ca3lá2 ñí1
lí3 ja1 quín1, ñí1 tiá2 hliáun3 cuáh1
jmí1 tón21; hi3 jáun2 tia3juɨ32 lín32 bíh1
ca3hiá2 jún2 jáun2 quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2
hliáun3 cuáh1 jmí1 zia32.
6 Tɨ3la3 jmí1 cá1chéi21 hiú2 né3, ca3lɨ3
quiéin2 bíh1, quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 ñí1
ñe1 jmí1 tioh3 chí2 jmu2 quioh21.
7 Ja3bí1 ca3súh32 siáh3 ca3lá2 ñí1
la3 hiau2 ton2. Tia3juɨ32 lín32 bíh1
ca3quí2 cá2cuon3 ton2 jáun2, hi3 jáun2
lí1 ca3juón3 bíh1 jún2 jáun2 jmí1 ca3hiá2,
hi3 jáun2 cun3 tiú2uú2 hi3 ca3láu2 bíh1.
8 Tɨ3la3 la3jí32 jún2 ñí1 hná1 jáun2
né3, ca3súh32 ñí1 chu21 hué32. Ca3hiá2

bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² lɨ́n³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² máɨ³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ máɨ³ máɨ³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hnaɨh³² nio² quiú³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hña³láu³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³ jún² jáun².

9 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáɨ¹³ nɨ́² Jesús, ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Nɨ́¹juáh³ tson² tsɨ²¹ cuáh³ náh², jáun² niéɨ² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láɨh³² hleh³² dí² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu² dí²
(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, jmɨ́¹ má²cuá¹tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáɨh³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hnió³ juáh³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³ dí² jáun².

11 Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tɨn¹ náh² hi³ lɨ³ ñíh¹³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² né³, jɨ́³²la³ ti³ náɨ³² tsú² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³;

12 hi³ jáun² uá¹jinh¹ jɨ́e³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ tiá² hi³ lɨ́²jɨ́e³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², tɨ³la³ cun³ jáun² tiá² ngɨ¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tɨ́¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Ja³bí¹ ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngɨ²³ máh³ hnoh² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³ nɨ́²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ nɨ́²?

14 Tsá² ngaɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² súh²³ hí³ jún².

15 Ma³ jan² tsá² náɨ³² jú¹ chú³² jáun² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hú¹ juɨ³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náɨ³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², tɨ³ la³ nɨ́¹ má¹lɨ́²niéɨ³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsɨ́³ tsú².

16 Jáun² tsá² he² jáɨ¹³ tia³juɨ³² lɨ́n³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ja¹ quɨ́n¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ca³hiá² jmɨ́¹ ca³hiá²,

17 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lɨ³uén²³. Hi³ jáun² dá² lɨ́¹ hliáh² bíh¹ tsɨ́³ tsú² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ zia³² uu³mí²tsɨ³² ho³ nɨ́¹ má¹ca³ma³tso² tsú² tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² jáun².

18 Hi³ zian² né³ tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náɨ³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²,

19 tɨ³la³ jlánh¹ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jɨ³ hi³ lɨ́¹ lɨ́²can² tsú² hi³ lɨ́²hniá¹ tsú² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³, hi³ jáun² chau³² jmáɨ¹ hi³ lɨ́²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ nɨ́². La³jɨ́³² hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lɨ́² quien² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³.

20 Tɨ³la³ zian² ma³ jan² tsá² náɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he² tsú² re² jáɨ¹³ jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³² re² lɨ́n³² máɨ³, la³jmɨ́¹ lau³² re² lɨ́n³² máɨ³ jún² hi³ ca³súh³² jáun² ñí¹ lɨ́³ hué³² chu²¹. Ma³ jan² tsá² hí³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ñí¹ ca³cué³ quiú³quia³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³, hi³ ma³ jan² né³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hnaɨh³² nio² quiú³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³, hi³ zian² siáh³ tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³

ñí¹ ca³cué³ ca³la³ tɨ³ hña³láu³ máɨ³ la³
cun³ cá² máɨ³ jáun².

*Jesús jmu² siáh³ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹
cáun² sɨ́²*
*(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18;
11:33-36)*

21 Ja³bí¹ ca³záɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—¿Hí¹ lɨ́¹³ héinh³² tsú² sɨ́² hi³ jáun²
zíh³² tsú² ñeh² tsɨ́¹ cuó² ho³lá²dá² ñeh²
jen³ juáh¹³? Tiá² jáun² yáh³, chi³cuú²
bíh¹ dí²chí³ tsú² sɨ́², ñí¹ lɨ́¹³ taɨ²¹ joh¹ tá¹
cáun² ñéih³.
22 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá²
zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jnia³; hi³ hí¹
cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹
tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jñéih³.
23 Hnoh² tsá² tsɨ²¹ cuáh³, niéi² náh².
24 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ñí¹con²
tsá² hí³ la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² quián² náh² re² hua³hí¹³ la³
cun³ hi³ naɨh³² náh². Quí¹ la³ cun³
tí³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³tɨ²¹ jú¹
tson² hi³ cueh³² náh² tsáu², la³ jáun²
bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ñí¹con² hnoh²,
hi³ tɨ³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson² ñí¹ hná¹
nɨ́² cué³² náh² siáh³ Dió³².
25 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹,
tɨ³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tɨ³
quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ jmɨ́¹
zia³² quioh²¹ tsú².

*Jesús jmu² jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³² hia³²
jún²*

26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³
Jesús:
—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ jún² hi³ jñi³² jan² tsáu² hué³²
quioh²¹.
27 Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²;
hi³ jáun² uá¹ hi³ rá²cuóun¹ tsú², uá¹
hi³ cuá¹ñí¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³²
bíh¹, hi³ cuóun² siáh³, tɨ³la³ tsá² lɨ́²jñí³²
né³ tiá² ñi³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lɨ́²³.
28 Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lɨ́²³
la³ jáun²; la³ñí¹ tín² hia³² ta³, má¹jáun²
hia³² ñí¹ tóh²¹ máɨ³ cuú²miih²¹, hi³
cáɨn² jáun² máh³ lɨ́² hán¹ máɨ³ jáun².
29 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ quiéin²
máɨ³ jáun² né³, jáun² má²tsa³quiaun²
bíh¹ tsú², quí¹ má²ca³láu² bíh¹.

*Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ jún² mostaza*
(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

30 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lɨ́¹³ cunh²¹
jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³
dá² jáɨ¹³ lɨ́¹³ jmu¹ jná¹³?
31 Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n¹³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ cá² máɨ³ mɨ³ mostaza hi³
ca³jñí³ jan² tsáu² hué³² quioh²¹. Máɨ³
jáun² bíh¹ máɨ³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹
la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jɨ³lɨ³² jún² hi³ zia³²
hngá¹máh³;
32 tɨ³la³ nɨ́¹ má¹já²jná¹ jáun² né³,
cuóun² hi³ jáun² lɨ́²³ cáun² hmá² hi³
jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹ la³jɨ́³²
náɨ² má²ró³² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ hia³²
cuú² ñeh¹, hi³ hí¹ la³ tɨ³ quiuh²¹ tan³²
yáh³ lɨ́¹³ na³tsɨ́³ za³ ja¹ hính¹³ quioh²¹.

*He³ ca³tɨ²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jáɨ¹³ hi³
jmu²*
(Mateo 13:34-35)

33 La³ nɨ́² bíh¹ ca³ma³tɨn² Jesús tsáu²
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³
jmu² hliáun³ ñí¹ jáɨ¹³, la³ cun³ hi³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ lɨ³ ngɨ¹³ tsú².
34 Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmɨ́¹ zaɨh³²
tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jáɨ¹³
hi³ jmu² tsú²; tɨ³la³ jmɨ́¹ nia³² bíh¹ tsú²
la³jɨ́³² jáɨ¹³ jáun² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² nɨ́¹ má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

*Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmáɨ² jɨ³
chí³*
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³ ca³záɨh³ dí²
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—Ma³tsáu¹³ tɨ³ jo²¹ jmáɨ².
36 Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmɨ́¹
ná¹ngɨh³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³
tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ñí¹ qui³ jmɨ́¹
má²dí¹hún¹ dí² jáun², hi³ ca³jan³ dí²
tsú² hi³ tsa³táunh¹ quionh³; ja³bí¹ jmɨ́¹
hí¹tsá²toh³ siáh³ ma³ cáun² mu² siáh³
siáh³ quionh³ mu² jáun².

37 Hú¹ juɨ³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³
lɨ́n³², hi³ ca³la³ má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmáɨ²
hñu³ mu², hi³ jáun² jmɨ́¹ má²hí¹conh³²
bíh¹ jmáɨ² hñu³ mu².
38 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, jmɨ́¹
má²rá²cuóun¹ bíh¹ ñí¹ lɨ́³ tɨ³ cu³hna²¹
mu² hi³ cuá¹can¹ cáun² hi³ huá¹;
jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu²
ca³ñí¹ñɨ¹³ tsú² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Tɨ³², sa³ tiá² hɨ³² máh³ honh²
hnú², já² tɨ³ ñeh² bíh¹ má²hí¹tsá²hanh³²
dí²!
39 Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³
chí³; hi³ ca³záɨh³ siáh³ jmɨ́²miih²¹ la³
lá²:
—¡Ta³máɨh³! ¡Hnú² jmáɨ², tie³ cuɨ́¹
tá¹ron¹³ nú²!
Jmɨ́¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³
cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹.
40 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³záɨh³ Jesús tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—¿He³ láɨh³² jlánh¹ ná¹juenh²¹ náh²?
¿He³ láɨh³² jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio²
honh² náh²?
41 Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹juenh²¹
lɨ́n²¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³
ja¹ hmóu³²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́², sa³ la³ jɨ³
chí³ jɨ³ jmɨ́²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

5

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³*
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Jáun² ca³cha³táunh¹ bíh¹ tsú² tɨ³ jo²¹
jmáɨ², hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa.
2 La³ cun³ jmɨ́¹ cuá¹han³ Jesús hñu³
mu² ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmɨ́¹ cuá³
ñéih³ jéin³lo¹ hi³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹
hla¹, hi³ cuan³ ñí¹ zenh¹ Jesús; tsá² hí³
jmɨ́¹ tiáunh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³.
3 Tsá²ñuh² hí³ dá² jmɨ́¹ má²cuá³ bíh¹
ñí¹ táun³ jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² jmɨ́¹ tióh³² hi³ hñe³
tsá² hí³ uá¹jinh¹ quionh³ cá²den¹ná¹.
4 Hliáun³ jéin³² lɨ́n³² bíh¹ jmɨ́¹
má²ca³hñéi³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³
cun³quionh³ hñe¹³ jɨ³ cá²den¹ná¹, tɨ³la³
tiú²nio² bíh¹ jmɨ́¹ caɨ³² tsú² hi³ jmu²
juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² jmɨ́¹ tióh³².
5 La³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ jmɨ́¹ ngɨ³² tsú² la³
huá² la³ jma², hi³ ñɨ³tɨ́¹ ñɨ³hóh²¹ ñí¹ lɨ́³
tsɨ³ máh³ jɨ³ ja¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ nɨ́²
siáh³, hi³ jmɨ́¹ quí² jmɨ́¹ jñei³² quɨ́n¹
quioh²¹ hnga² ca³la³ ca³cuɨ́h³.
6 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² Jesús hi³
zenh² ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú²hé²
lɨ́n³² hi³ ca³ñí¹di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús,
7 hi³ jáun² ca³la³ má²hóh³² tiá³
ca³juáh³:
—¿He³ ca³tɨn¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³,
hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²?
Ca³la³ jɨ́e²³ Dió³², ¡ha³ lɨ́² jmú² hian²
honh² ñí¹con² jná¹³!
8 La³ nɨ́² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá²
Jesús má²dí¹jmu² héih³², hi³ juáh³ la³
lá²:
—¡Hnú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹, tun³² tsá²
nɨ́²!
9 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá²
hí³:
—¿Ha³ lánh³ jmáɨ² hnú²?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Cu³ Nió³ bíh¹ jmáɨ² jná¹³, quí¹
juóu³² bíh¹ jnoh¹ ná¹láɨ³.
10 Hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³
jlánh¹ ca³hiu³ ca³mɨ́³ lɨ́n³² ñí¹con² Jesús
hi³ tiá² ze³ tsú² ñí¹ uóunh³ lɨ́n³² la³
cun³ hué³² jáun².
11 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun²
né³, jmɨ́¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³
ná¹cúh² háu².
12 Jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³,
ca³hiu³ ca³mɨ́³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Ze² tiá³ jnoh¹ ñí¹ tiáunh¹ mí²ñí³
ó³²; cué¹ jáɨ¹³ hi³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³
tsɨ́³ jáh³.
13 Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jáɨ¹³.
Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³huén² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³, hi³ jáun²
ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsɨ́³ mí²ñí³ hí³.
Cun³ tun³ mei²¹ mí²ñí³ hí³ jmɨ́¹ tín³.
Jáun² la³jɨ́n³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³
cú²hé² lɨ́n³² tɨ³ ñí¹ dí¹jɨ²³ ñí¹ hlaɨh³
lɨ́n²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmáɨ², hi³
jáun² ca³hnúh³² jmáɨ².

14 Jáun² tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³
mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³, hi³ ca³ñí¹chá² já¹
juú² jɨ³ ñí¹ náɨ². Hi³ jáun² cua³taunh²¹
tsá² juú² hi³ cua³jɨ́e³ tsú² nɨ́¹juáh³ he³
dá² má²lɨ³².
15 Jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ tsú² ñí¹ zenh¹
jáun² Jesús né³, ca³jɨ́en³² tsú² tsá² jmɨ́¹
tiáunh¹ hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
hi³ má²cuá¹tón²¹ hi³ má²quih³² ha¹,
hi³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³.
Hi³ jáun² tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ né³,
ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹.
16 Jáun² tsá² ca³jɨ́e³ hí³ la³ cun³ hi³
má²lɨ³² jáun² ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹
hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ né³,
ca³chá³ ñí¹con² tsá² cuá²taunh²¹ hí³,
hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ lɨ³
jáun² ñí¹con² mí²ñí³ hí³.
17 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² hí³
hi³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ ñí¹con² Jesús hi³
cua³haɨn³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹
dí².
18 Jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹ hí³ siáh³ Jesús hñu³
mu², jáun² tsá²ñuh² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ ca³hiu³
ca³mɨ́³ ñí¹con² Jesús hi³ tsó³² dí²
quionh³.
19 Tɨ³la³ Jesús tiá² jáɨ¹³ ca³cué³ yáh³,
la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:
—Cuánh² hñuh³² ñí¹ tionh¹ jon³
renh² nú², cuá²chá¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
má²lɨ́²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú², jɨ³ hi³
ha³ lánh³ rón³² ca³ja³ mií³ tsɨ́³ tsú²
ñí¹con² nú² siáh³.
20 Jáun² ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³,
hi³ ca³ma³liáu³² cha³² ñí¹con² tsá²
zian² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh²
jáun² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³
jáun² Jesús ñí¹con² tsú²; hi³ jáun² lɨ́¹
ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ la³jɨ́n³² tsáu².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juɨ³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mɨ³ tsáun¹
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Jesús jo²¹
jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun², ñí¹ zenh¹ tsú²
jáun² ca³cha³táunh¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu²,
hi³ jáun² ca³ta³zanh¹ bíh¹ tsú² can³²
jmáɨ² jáun².
22 Jmɨ́¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² chín¹
cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, tsá²
hí³ jmɨ́¹ jmáɨ² Jairo. Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³²
tsú² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³
cuá¹hin³ la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ tsú²,
23 hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mɨ́³ lɨ́n³² dí²
ñí¹con² tsú², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Mɨ́¹míh¹ jón³² jná¹³ má²ñí¹jún³,
ña³² tiá³ hñu³² jná¹³, ñá²ra³tsɨ³²
cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú² hi³ jáun² lán¹³
hi³ tiá² jún³.
24 Jáun² Jesús ngau³ quionh³ tsá²
hí³; tɨ³la³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu²
ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³
má²chí¹cuú² chí¹jaɨn³² bíh¹ tsú².
25 Ja¹ tsá² hí³ né³ jmɨ́¹ cuá¹tsau³² jan²
tsá²mɨ³ tsáun¹, quia³tún³ mii² jmɨ́¹
má²tí³ hi³ zian² tsú² jmɨ́²hán¹.
26 Jmɨ́¹ má²ca³ma³tso² lɨ́n³² bíh¹ tsú²
tsɨ́³ hi³ má²ñéi¹ hliáun³ hñú¹³ tɨ³² mɨ́³,
jáun² jɨ³lɨ³² bíh¹ hi³ jmɨ́¹ zia³² quioh²¹
tsú² jmɨ́¹ má²cá²tsá³²; tɨ³la³ cha³ jmɨ́¹
jmu³ ta²¹ hi³ jáun², tɨ³ lɨ³mí¹ jmɨ́¹
má²cá²já³² bíh¹ mɨ́¹uɨ́³ hi³ zian² tsú².
27 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá²mɨ³ hí³ jáɨ¹³ hi³
cha³² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ Jesús, jáun² hi³
dí² ja¹ tsáu² hi³ ngau³ má²janh² tɨ³
cu³hna²¹ Jesús, jáun² ca³tí³ dí² cuo²
zéi¹ ha¹ tsú².
28 Quí¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² hñu³ tsɨ́³ la³ lá²:
“Cun³ lán¹³ bíh¹ jná¹³ uá¹jinh¹ cun³ ti³
hlieih²¹ jná¹³ uón³² cú¹pih²¹ zéi¹ ha¹
bíh¹ tsú²”.
29 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹
ca³hná³ jmɨ́²hán¹ tsú²; jmɨ́¹jáun²
ca³lɨ³lieih²¹ tsú² hi³ má²cá²hin³ bíh¹
mɨ́¹uɨ́³ hi³ jmɨ́¹ zian².
30 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³lieih²¹
uá²jaɨ³² Jesús hi³ má²laɨn³² jan²
tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ dí²;
jáun² ca³jinh³ dí² tɨ³ cu³hna²¹ ja¹ ñí¹
hí¹já²táunh¹ jáun² tsáu², hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² tsánh² lɨ́²tí³ cuo² hán² jná¹³?
31 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² nɨ́² bíh¹ jɨ́eh³² nú² ca³la³ hi³ cuú² jáɨ³² bíh¹ tsáu², ¡sa³ ngaɨh³² ma³ nú² hi³ hin² tsánh² lɨ́²tie³ cuo²!

32 Tɨ³la³ Jesús né³, la³ má²jɨ́e²³ jáun² bíh¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² hi³ hnah² nɨ́¹juáh³ hin² dá² tsánh² lɨ́²tie³ dí² cuo².

33 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ñi³² tsá²mɨ³ he³ má²lɨ³² ñí¹con² né³, jáun² ngau³ ca³la³ má²juán²³ hi³ má²juénh² hi³ ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³chá³ la³jɨ́³² jú¹ tson².

34 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³:

—Hnú² jón³, má²laɨn³² hnú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ chun¹ nú² la³ má²chun¹ nú² nɨ́² siáh³.

35 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús cua³taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záɨh³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ mɨ́¹míh¹ jónh²¹ hnú²; ¿he³ láɨh³² ma³tsan¹³í¹ máh³ hnú² tsɨ́³ Tɨ³²?

36 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ma³jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² chín¹ hí³ cuáh³²:

—Ha³ lɨ́² juenh³, ñí¹ jɨ́²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹.

37 Jmɨ́¹jáun² tiú²uú² ca³cué³ yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ tsa³táunh¹ tsá² siánh³ quionh³, jɨ́³²la³ Pé¹, Jacobo jɨ³ Juan² raɨnh²¹ Jacobo bíh¹ nɨ́² siáh³.

38 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ cuáh³² né³, ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²nio² tiá³ siaun³² lɨ́n³² hi³ ná¹tɨ́² ná¹hóh³² tsáu² hi³ hó² jngɨh².

39 Jáun² ca³hi³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láɨh³² lɨ́¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³² lɨ́n³² hnoh² jɨ³ hi³ ná¹uoh³² náh² siáh³? Mɨ́¹míh¹ nɨ́² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

40 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lɨ́¹ ca³jú² ca³ngáɨ³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³jɨ́n³², jɨ́³²la³ jméi² jɨ³ mí¹ziú¹³ bíh¹ mɨ́¹míh¹ ca³jan³ tsú², jɨ³ tsá² gáun³ jmɨ́¹ quionh³ tsú² hí³ bíh¹, hi³ jáun² taunh³ ñéih³ ñí¹ rón²¹ jáun² mɨ́¹míh¹.

41 Jáun² ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hi³ hnió³ juáh³ "Mɨ́¹míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náu²").

42 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³náu² mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ ca³ngɨ́³. Mɨ́¹míh¹ hí³ jmɨ́¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e³² bíh¹.

43 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³jmú³ héih³² chí¹tson³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záɨh³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ³² jáun², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mɨ́¹míh¹ hí³.

6

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tɨ³ juú²co¹ quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².

2 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ *jmáɨ¹ nio² tie³, jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hɨeh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³náɨ³² né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ hi³ ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tɨn³² tsá²ñuh² nɨ́² la³jɨ́³² jáɨ¹³ nɨ́²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiauh³ tsá² nɨ́² hi³ jlánh¹ quiáh¹ nɨ́² jmɨ́¹tsɨ́³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tɨn² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²?

3 Já² tɨ³² hmá² jon² Má²réɨ³ bíh¹ nɨ³², lá² bíh¹ tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jɨ³ Sí¹mu²¹ nɨ́² siáh³, hi³ tsá²mɨ³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh² bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hi³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú².

4 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Jɨ́³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jɨ³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² raɨnh²¹ bíh¹ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² tiá² lɨ́²quien².

5 Tiá² lin¹ nga³ hua³jueh³² ca³lɨ³ yáh³ jmu³ tsú² ñí¹ jáun², ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³

ca³jmah³ tsú² gon³ gáun³ tsá² tsáun¹
bíh¹ hi³ ca³ra³tsɨ³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹
tsú².
6 Hi³ lɨ́¹ jmɨ́¹ dí¹tsá²cáun² bíh¹ tsɨ́³
tsú² quí¹hliá² tiá² ta²¹ jmɨ́¹ ná¹taunh²
yáh³ tsá² hí³.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)

Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³tɨ³ ca³ngɨ́³
Jesús la³jɨ́³² juú² míh¹ juú² siún¹ hi³
má²tɨn² tsáu².
7 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú² tán¹
quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³
jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³zen³ dí²
ma³ quin³² ma³ gon³ tsáu², hi³ jáun²
ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lɨ́¹³ huen³ tsú²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu².
8 Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiá²
hi³ cán³ tsú² hí¹ cáun² hi³ hniáuh³²
hú¹ juɨ³², jɨ́³²la³ hmá²hu²¹ bíh¹. Sa³jun³
ca³cué³ yáh³ dí² jáɨ¹³ hi³ cán³ tsú²
tuh³², sa³jun³ má³², sa³jun³ quɨe³.
9 Jɨ́³²la³ chí² láu² bíh¹ hniáuh³²
ra³tsɨ³² tsú² ta³, tɨ³la³ tiá² cán³
yáh³ tsú² tun³ ha¹, jɨ́³²la³ cáun² hi³
má²quih³² bíh¹ tsú².
10 Hi³ ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:
—Lɨ³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ ca³he³ tsú²
hnoh² re² tɨn², tianh³ náh² ñí¹ jáun²
ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ huen¹³
náh² juú² jáun².
11 Nɨ́¹juáh³ ca³cha³táunh¹ náh² ñí¹
tiá² hnió³ tsú² he³ náh², hi³ sa³jun³
hnió³ tsú² ne³ jáɨ¹³, cu³tsa³² huen³
náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², hi³ súh³
náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³
jáun² la³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹
ca³jéi¹³ náh² tsú². [Jú¹ tson² juanh³²
jná¹³, hi³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
ra³tsɨ³² Dió³² héih³², tɨ³ pih²¹ bíh¹
ca³lá² ma³tso² tsá² jmɨ́¹ zian² juú²
Sodoma jɨ³ Gomorra tsɨ́³ la³ cónh³ bíh¹
tsá² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².]
12 Jáun² jmɨ́¹jáun² já¹taunh²¹ tsá² hí³
hi³ hleh³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ záɨ³² tsáu²
jmɨ́¹ tsɨ́³,
13 hi³ ca³huen³ tsú² juóun³² lɨ́n³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², hi³
juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³jñéi³² tsú²
jmɨ́² no¹ hi³ jáun² lan³.

Jmɨ́¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmáɨ²
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jáun² ca³lɨ³ ñi³²
re²¹ Herodes, quí¹hliá² ja³ngɨ³ jáɨ¹³ hi³
ca³tɨn¹ Jesús la³ tán¹.
—La³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan²
tsá² tɨ́² ziau² hí³ jmáɨ² —ca³juáh³
tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun²
quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².
15 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsáu² ca³juáh³:
—Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³²
bíh¹ hí³.
Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:
—Já¹ tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³
tɨ³² jë¹ Dió³² tsá² jmɨ́¹ zian² cá²jmáɨ¹.
16 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² Herodes jáɨ¹³
nɨ́², ca³juáh³:
—Já¹ Juan² tsá² tɨ́² zion² tsáu² jmáɨ²
bíh¹ nɨ³², tsá² cá²jmú³² jná¹³ héih³² hi³
tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹táɨ³ láɨ¹,
hi³ né³² né³ la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²
ja¹ hla¹.
17 Hliá² Herodes bíh¹ ca³jmú³
héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² Juan²,
hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú² quionh³
cá²den¹ná¹ ñéih³ hñu³mí¹ñí² cun³ñí¹
hi³ tsáu¹³ tsá²mɨ³ Herodías. Ñí²cuo²
Pí²liéi¹ raɨnh²¹ bíh¹ Herodes tsá²mɨ³
Herodías hí³, tɨ³la³ Herodes má¹ná¹,
jmɨ́¹ má²ca³can³ hi³ ca³jéinh³² cuo²
quionh³.
18 Hi³ jáun² Juan² né³, jmɨ́¹
má²ca³juáh³ hiú² cuóh³² ñí¹con²
Herodes: “¡Tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hnú² hi³
ján³ nú² ñí²cuo² renh²!”
19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² jmɨ́¹ hon²
tsá²mɨ³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun²
jmɨ́¹ hnió³ dí² jngɨh³; tɨ³la³ tiá² jmɨ́¹ lɨ́²³
yáh³,
20 quí¹ Herodes jmɨ́¹ ñi³² hi³ Juan²
hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá²
cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jmɨ́¹
juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmɨ́¹
cue³² tsú² jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsá²mɨ³ hí³

hian^{2} tsɨ́^{3}. Hi^{3} uá^{1}jinh^{1} jmɨ́^{1} tá^{2}zanh^{1}
Herodes hi^{3} lɨ́^{1} tiá^{2} ñi^{32} lánh^{3} jmu^{3}
nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}náɨ^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} zaɨ^{32}
Juan^{2}, cun^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} hnió^{3} bíh^{1} tsú^{2}
ne^{3}.
21 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2}mɨ^{3} Herodías né^{3},
ca^{3}choh^{13} bíh^{1} he^{3} lánh^{3} rón^{32} jmu^{3}
jmɨ́^{1} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Herodes jmáɨ^{1} hi^{3}
ca^{3}tsɨn^{13} mieh^{2}, hi^{3} ca^{3}cué^{3} má^{32} chu^{21}
lɨ́n^{21} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}chín^{1} joh^{1},
jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} juo^{13} hliáu^{3}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}
ná^{1}quien^{2} hué^{13} Galilea nɨ́^{2} siáh^{3}.
22 Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}hi^{3} tsá^{1}máɨ^{13}
jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3} Herodías hí^{3} ñí^{1} ná^{1}cúh^{2}
tsú^{2} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tsan^{32}; jáun^{2} ca^{3}zaɨn^{21}
lɨ́n^{21} bíh^{1} re^{21} Herodes la^{3} má^{2}quionh^{3}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}tén^{1} hí^{3} hi^{3} ca^{3}tsan^{32}
mɨ́^{1} hí^{3}. Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} re^{21}
tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Mɨ́^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3}
hnáuh^{2}, hi^{3} jáun^{2} jná^{13} cué^{13}.
23 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} jáɨ^{13} ca^{3}la^{3}
hi^{3} hɨen^{2} Dió^{32} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}
cué^{32} dí^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} mɨ́^{32} tsá^{1}máɨ^{13}
hí^{3}, uá^{1}jinh^{1} tá^{1} cá^{2}tso^{13} hué^{32} ñí^{1} hu^{21}
cuo^{2} dí^{2}.
24 Jáun^{2} mɨ́^{1} hí^{3} né^{3} cua^{3}han^{3}, hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} mí^{1}ziú^{13}:
—¿He^{3} dá^{2} ñí^{1}mɨ́^{3} jná^{13} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}?
Jáun^{2} mí^{1}ziú^{13} tsú^{2} ca^{3}juáh^{3}:
—Mɨ^{3}chí^{1} Juan^{2} tsá^{2} ziau^{2} hí^{3} jmáɨ^{2}
cuá^{2}mɨ́^{1}.
25 Jáun^{2} mɨ́^{1} hí^{3} né^{3}, la^{3}juɨ^{32} ca^{3}hi^{3}
siáh^{3} ñí^{1} cuá^{3} re^{21}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3}
dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—Mɨ^{3}chí^{1} Juan^{2} tsá^{2} zion^{2} tsáu^{2}
jmáɨ^{2} bíh^{1} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} cuéh^{1} hnú^{2}
ta^{3}né^{32}, hi^{3} ná^{1}hu^{21} hñu^{3} uon^{2}.
26 Ca^{3}la^{3} hlaɨh^{3} lɨ́n^{21} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}no^{1}
tsɨ́^{3} re^{21}; tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} yáh^{3} má^{2}lɨ́^{2}hɨen^{3}
tsú^{2}, hi^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}tén^{1} yáh^{3}
má^{2}lɨ́^{2}niéi^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}, jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} lɨ^{3}
yáh^{3} hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} huáh^{2} chí^{1} hi^{3} tiá^{2}
cué^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} mɨ^{32} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}.
27 La^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}zen^{3} re^{21}
jan^{2} hliáu^{3}, hi^{3} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3}
tsa^{3}quiéih^{3} tsú^{2} láɨ^{1} Juan^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.
28 Jáun^{2} ñéi^{1} hliáu^{3} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}
hi^{3} ca^{3}ñí^{1}quiéih^{13} láɨ^{1} Juan^{2}, jáun^{2}
quiaun^{2} dí^{2} hi^{3} ná^{1}hu^{21} hñu^{3} uon^{2}.
Jáun^{2} ca^{3}cuéh^{3} tsú^{2} tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3}, hi^{3}
jáun^{2} tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} né^{3} ca^{3}ñí^{1}jɨenh^{13}
siáh^{3} mí^{1}ziú^{13}.
29 Jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} tsá^{2} haɨn^{21}
hí^{3} tɨ^{3} con^{2} Juan^{2}, jáun^{2} ja^{3}taunh^{21}
hi^{3} ca^{3}ñí^{1}quión^{21} hla^{1}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}ñí^{1}hón^{21} dí^{2}.

Jesús cue^{32} hi^{3} cuh^{3} hñá^{3} mei^{21} tsáu^{2} (Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Jmɨ́^{1} cá^{1}jính^{21} jáun^{2} *tɨ^{32} tsá^{2}
quian^{32} hí^{3} jë^{1} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} Jesús,
jáun^{2} ca^{3}chá^{3} tsú^{2} jɨ^{3}lɨ^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3}, jɨ^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}hɨ́eh^{3} dí^{2}
tsáu^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.
31 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:
—Ñá^{2}táunh^{1} náh^{2}, ma^{3}tauh^{13} dí^{2}
cu^{3}tiá^{3} tie^{3} ñí^{1} cú^{2} hnga^{2}.
Quí^{1} juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} jmɨ́^{1}
ja^{3}tú^{1} ja^{3}lɨn^{23}, hi^{3} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} jmáɨ^{1}
cue^{32} bíh^{1} quioh^{21} tsú^{2} hi^{3} cuh^{3} má^{32}.
32 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}hi^{3} Jesús cáun^{2} mu^{2}
la^{3} má^{2}quionh^{3} jáun^{2} tsá^{2} quian^{3}tun^{3}
hí^{3} joh^{1} hi^{3} ja^{3}taunh^{21} tsú^{2} hmóu^{32} ñí^{1}
má^{2}tɨ^{3} có^{32}.
33 Tɨ^{3}la^{3} juóun^{32} bíh^{1} tsáu^{2} ca^{3}jɨ́e^{3}
jmɨ́^{1} já^{1}taunh^{21} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} hí^{3} bíh^{1} Jesús;
hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} jɨ^{3} tsá^{2} zian^{2} juú^{2} la^{3}
cu^{3} la^{3} jéin^{3} jáun^{2} ja^{3}taunh^{21} cú^{2}hé^{2}
lɨ́n^{32} juɨ^{32} ta^{3}, hi^{3} jáun^{2} ta^{3} tin^{2} bíh^{1}
ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsú^{2} ñí^{1} jáun^{2} la^{3} cónh^{3}
bíh^{1} Jesús.
34 Cua^{3}han^{3} bíh^{1} Jesús hñu^{3} mu^{2} jmɨ́^{1}
cuá^{1}han^{3}, tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2} hi^{3}
sa^{3} juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} má^{2}tionh^{2}
ñí^{1} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ja^{3} miɨ́^{3} tsɨ́^{3} dí^{2}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}, quí^{1}hliá^{2} la^{3}jmɨ́^{1} tionh^{1}
*já^{1}ziáh^{2} tiá^{2} juo^{13} zian^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1}
tionh^{1} tsá^{2} hí^{3}; hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}liáu^{32}
dí^{2} cú^{2}jueh^{32} hi^{3} má^{2}tɨn^{2} tsá^{2} hí^{3}
hliáun^{3} ñí^{1} jáɨ^{13}.
35 Jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}hláu^{3} jáun^{2} né^{3},
ca^{3}ma^{3}janh^{32} tsá^{2} haɨn^{21} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2}
ñí^{1} zenh^{1} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá².

36 Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá² nɨ́² hi³ tsa³tánh¹, cuɨ́¹ cha³táunh¹ juú² pih²¹ jɨ³ ñí¹náɨ² ñí¹ táun³ hñú³, hi³ cuɨ́¹ cha³lia³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ lɨ³ cúh¹³].

37 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsú²:

—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:

—¿Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue¹³ jnoh¹ tsá² nɨ́² cuh³? Quí¹ cun³ tun³ nio² hña³láu³ máh³ *cú¹tiáu² lɨ³ hniáuh³².

38 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹? Cuá²jɨe³ dú¹ neh²¹.

Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² jáun² né³, ca³juáh³:

—Hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

39 Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ tiánh³² tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹ mí¹ñéi² réh²;

40 jáun² ma³ hña³láun³ jɨ³ ma³ tu³la³quian³ tsáu² ca³tiánh³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³.

41 Jmɨ́¹jáun² ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² jɨ³ tá¹ gon³ hma²¹ nɨ́² siáh³, jáun² ca³jɨ́e³ tsú² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmɨ́¹jáun² ca³ca³ tsú² hí³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. Ja³bí¹ ca³tsóh³ tsú² siáh³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² hí³.

42 Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ lah³ re² má³².

43 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jieh³ tsú² la³jɨ́³² chí² juoh¹ hí³, jɨ³ quioh²¹ hma²¹ hi³ ziau³ jáun² nɨ́² siáh³, jáun² chí² juoh¹ jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mɨ́²tá².

44 La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmɨ́¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ²
(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

45 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ ta³ tin², hi³ tsa³táunh¹ tsú² juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah² dí² jáun² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³² hí³.

46 Jmɨ́¹ má²lɨ́²heh² tsú² jáun² jáɨ¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ngau³ tsɨ³ máh³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³ Dió³².

47 Jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun² jmɨ́¹ má²he² ñí¹ chu³jo² jmáɨ², jáun² hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ quiéin².

48 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́e³ dí² hi³ zia³² uu³mí²tsɨ³² ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ hi³ tiú²uú² re² lɨ́²³ juóh³ tsú² jmáɨ², quí¹hliá² jmɨ́¹ ja³² chí³ tɨ³ juɨ³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². Jmɨ́¹ má²já²jnia² jáun² né³, ngau³ Jesús juɨ³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ², tɨ³la³ Jesús cáun² lɨ́¹ jmɨ́¹ má²ngá¹³ bíh¹.

49 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² hi³ cuá¹ngɨ³² jan² tsáu² ñí¹ jmáɨ², jáun² ca³lɨ́n¹³ hi³ tsá² le¹ bíh¹ ná¹jɨ́en³² dí², hi³ jáun² ca³hóh³²,

50 quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú². Tɨ³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

51 Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu² ñí¹ jmɨ́¹ tiáunh¹ tsá² hí³, jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hná³ chí³; jáun² tsá² hí³ lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e³² bíh¹ hi³ ná¹tsá²cáun² tsɨ́³.

52 Hliá² tiá² jmɨ́¹ la³ má²ca³ngɨ¹³ yáh³ tsá² hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmɨ́¹ la³ ná¹jlɨ³² la³ jáun²í¹ máh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³.

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Mateo 14:34-36)

53 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹
tsú² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³
ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret; ñí¹
jáun² ca³hñéih³² tsú² mu² can³² jmáɨ².
54 La³ cun³ jmí¹ ca³huén² tsú² jáun²
hñu³ mu², la³juɨ³² ca³lɨ³ cuóun³² bíh¹
tsáu² Jesús.
55 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³ñi³tú¹
ñi³lɨn¹³ tiá³ siaun³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³
jéin³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ma³liáu³²
hi³ já²jan² tsá² tsáun¹ hi³ ná¹tsɨn¹ ñí¹
jmu² ní¹juáh³ lɨ³ua³ cáun² ñí¹ ca³lɨ³ ñi³²
tsú² hi³ ngɨ³² Jesús.
56 Hi³ jáun² la³jí³² juú² cáh¹ ñí¹
chau²¹ tsú², juú² míh¹ jɨ³ ñí¹náɨ² ní²
siáh³ jmí¹ chan² tsáu² tsá² tsáun¹ ja¹
hñú³, hi³ jáun² jmí¹ hiú² jmí¹ mɨ³² tsú²
ñí¹con² Jesús hi³ cué³² jáɨ¹³ hi³ hliéih³
tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹
ha¹ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² la³jín³² tsá²
ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

7

Hi³ jmu² hi³ tiá² jɨn² tsá²mɨ³cuóun²
(Mateo 15:1-20)

1 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá²
*fariseos ñí¹con² Jesús, la³ má²quionh³
ma³ jan² tɨ³² liei²¹ hi³ má²já²taunh²¹
já¹ juú² Jerusalén.
2 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³jíe³ hi³ ma³
jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús
ná¹cúh² ta³ tiá² má²jɨ² cuo²; la³
cun³ ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² tsú² héih³²
hi³ ná¹ngɨ²³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³²
hniáuh³² liáh³² tsú² cuo²; [hi³ jáun²
bíh¹ jlánh¹ ca³ziu³ ca³hɨen³ dí² tsá²
hí³].
3 (Quí¹hliá² tsá² fariseos jɨ³ la³jín³²
tsá² *judíos ná¹má²tí³² bíh¹ la³ cun³
hi³ jlánh¹ ná¹hëh³ chí¹ tsá²daun³²,
hi³ tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ ta³ tiá²
má²lí²liáh³² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³
dí² jáun².
4 Hi³ ní¹ má¹cuá²tanh²¹ tsú² ja¹
hmah²¹ né³, tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³
tsú² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² la³ cun³ hi³
ná¹ngɨ²³ jáun² hi³ liah³² cuo² re². Zia³²
bíh¹ siáh³ hliáun³ hi³ ná¹hëh³ chí¹ tsú²
ñí¹ hná¹ ní², uá¹la³ cun³ hi³ ráɨn³²
tsú² jáun² vasos, tse³, jɨ³ cuah²¹ mí¹ñí²
ní² [jɨ³ jen³ míh¹ ñí¹ ná²tsín³² tsú²
má¹ca³jmú³ má³² ní² siáh³].)
5 Jáun² né³, tsá² fariseos quionh³ jɨ³
tɨ³² liei²¹ ca³ngáɨ³ ñí¹con² Jesús:
—¿He³ láɨh³² tiá² má²tí³² tsá² haɨn²¹
ní² tɨ³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³
tsá²daun³², hi³ cáun² lí¹ cúh² bíh¹ ta³
tiá² má²jɨ² cuo²?
6 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—Tson² lín³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³
hla¹ Isaías jmí¹ ca³hléh³ tsú² jáun² jáɨ¹³
hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ hnoh²
ná¹lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, la³ cun³
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsú², hi³
juáh³ la³ lá²:
Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³
cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,
jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹tsí³ yáh³ tsú²
hniau³ jná¹³.
7 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³
má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun²
jná¹³,
quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun²
bíh¹ jaun³² hɨeh³² tsú² tsáu²
la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹
jná¹³.
8 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:
—Quí¹ hnoh² dá² chah³² náh²
tɨ³ có³² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³
ma³tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹hëh³ chí¹
tsá²mɨ³cuóun², [la³ cun³ hi³ ráɨn³² tsú²
jáun² la³jí³² cuá¹ uon² jɨ³ hi³ jmu² tsú²
siáh³ hliáun³ lín³² hi³ siáh³ ñí¹ hná¹
ní²].
9 Ja³bí¹ ca³záɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³
lá²:
—Hnoh² dá² chah³² náh² tɨ³ có³²
héih³² hi³ jmu² Dió³² quí¹ cun³ñí¹
hi³ hnáuh² náh² má¹tih²¹ la³ cun³ hi³
ná¹hëh³ chinh³² náh² hmóu³² bíh¹.
10 Quí¹ sá¹ní² jɨe³ dúh¹, la³ lá² bíh¹
ca³juáh³ hla¹ Moisés: “Tianh³² náh²
ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Ja³bí¹ ca³juáh³
tsú² siáh³: “Lɨ³ua³ jan² tsá² chú²
juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³
ca³tɨn¹ jún³ bíh¹”.

11 Tɨ3la3 hnoh2 né3 juánh3 hi3 lɨ́13
bíh1 néh1 záɨh32 tsáu2 jméi2 mí1ziú13
la3 lá2: “Tiú2uú2 lɨ́13 yáh3 má1hau1
jná13 hnú2, quí1 la3jɨ́32 hi3 zia32
quion21 jná13 ná1lɨ́3 corbán bíh1”, (la3
cun3 nieih3 jáɨ13 “hi3 má2ná1chan1
ñí1con2 Dió32 bíh1”).
12 Hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 má2lɨ́2juáh3 tsú2
la3 nɨ́2, jáun2 hnoh2 né3 má2juánh3
náh2 hi3 tiú2uú2 tion3 hniáuh32 yáh3
ma3hon3 tsú2 jméi2 mí1ziú13.
13 Jáun2 cun3quionh3 la3 nɨ́2
bíh1 má2ná1jmuh32 hnoh2 hi3 tiá2
quien2 cu3tí13 héih32 quioh21 Dió32
cun3quionh3 hi3 ma3tɨn13 náh2 tsáu2 la3
cun3 hi3 ná1hëh3 chinh32 náh2 hmóu32.
Hi3 jun3juáh13 jmáh3la3 hi3 nɨ́2 yáh3
jmuh32 náh2.
14 Siáh3 siáh3 ca3teh3 Jesús tsáu2 hi3
ja3niéi3 jáɨ13, hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Niéi2 náh2 la3jɨ́n32, jɨ3 hi3 cuɨ́1 ngɨ13
náh2 siáh3:
15 Jun3juáh13 hi3 tsá2toh3 jáun2 tɨ3
ñeh2 quioh21 yáh3 tsú2 jmu2 hi3 tiá2
jɨn2 tsú2. Quí1 hi3 ja32 la3 tɨ3 hñu3 tsɨ́3
bíh1 tsú2 jmu2 hi3 hliánh2.
16 [Hnoh2 tsá2 ná1chi21 cuáh3 náh2,
niéi2 náh2.]
17 Jmɨ́1 má2lɨ́2chan3 jáun2 Jesús tsá2
hí3 né3, hi3 cáun2 hñú3; jmɨ́1jáun2
ca3ngáɨ3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2
ca3tɨ21 jáɨ13 hi3 má2lɨ́2jmú3 tsú2 jáun2.
18 Jáun2 hí3 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—¿Hí1 chín1dí1 hnoh2 uá1 tiá2 la3
ngɨ23 náh2 siáh3? ¿Tiá1 má2ñíh1 hnoh2
hi3 la3jɨ́32 hi3 zia32 tɨ3 cheih32 hi3
tsá2toh3 tɨ3 ñeh2 quioh21 tsáu2, tiá2 lɨ́13
yáh3 jmu3 hi3 jáun2 hi3 hliánh13 tsáu2?
19 Quí1 hñu3 héin1 bíh1 tsú2 tsá2toh3,
jun3juáh13 hñu3 tsɨ́3 yáh3 tsú2, hi3
má1lɨ32 jáun2 né3 hue32 siáh3 tɨ3
cheih32.
Cun3quionh3 la3 nɨ́2 ca3lɨ3hnió3 tsú2
juáh3 hi3 jɨ2 bíh1 ca3la3 jɨ́32 ñí1 má32.
20 Ja3bí1 ca3juáh3 tsú2 siáh3:
—Hi3 hue32 hñu3 tsɨ́3 bíh1 tsáu2 ján1
tson2 jmu2 hi3 hliáh2 jmɨ́1 tsɨ́3.
21 Quí1hliá2 tɨ3 ñeh2 hñu3 tsɨ́3 bíh1
tsú2 hue32 la3jɨ́32 hi3 hlah3, uá1la3 cun3
hi3 lɨ́1 chin2 tsú2 chí1, hi3 lɨ́1 jmu2 tsú2
juón1 quionh3 tsá2 hlá2 tsá2 nɨ́2, jɨ3 hi3
lɨ́n3 tsú2 tsá2 háɨn2, tsá2 jngɨh2 tsáu2
ho3 tsá2 jmu2 hi3 hlah3 hi3 hó32,
22 tsá2 lɨ́1 hniá1 hi3 quioh21 tsáu2,
tsá2 hláɨh1 hon2, tsá2 má2can2 tsáu2,
tsá2 lɨ́1 jmu2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 hnga2,
tsá2 uóu32 tsɨ́3, tsá2 tɨn2 jú1 tɨ́1jáɨ2, tsá2
jmu2 tonh2, jɨ3 tsá2 lɨ́1 jmu2 hi3 cáun1
nɨ́2 siáh3.
23 Ca3la3 jɨ́32 hi3 hlah3 nɨ́2 ja3toh23 tɨ3
ñeh2 hñu3 tsɨ́3 bíh1 tsú2, hi3 jáun2 bíh1
jmu2 hi3 tiú2uú2 jɨn2 tsú2 ñí1con2 Dió32.

Jan2 tsá2mɨ3 tsá2cá2jo21 tanh2 ta21 Jesús
(Mateo 15:21-28)

24 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, cua3han3 Jesús
ñí1 jáun2 hi3 ca3ñí1ngɨ́2 la3cáun2 juú2
Tiro [jɨ3 juú2 Sidón]. Jáun2 hi3 tsú2
cáun2 hñú3, hi3 hí1 jan2 tsáu2 tiá2 jmɨ́1
hnió3 tsú2 lɨ3 ñi32; tɨ3la3 tiá2 ca3lɨ3 yáh3
hính32 tsú2.
25 La3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3lɨ3 ñi32
mí1ziú13 jan2 mɨ́1míh1 tsá2 jmɨ́1 hún1
jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3, hi3 Jesús
má2cuán2 juú2 jáun2; hi3 jáun2 ja3 tsú2
hi3 ca3di3jñí32 ta3 ñí1 Jesús, hi3 ca3jmú3
cuá1hin3 la3 tɨ3 hué32.
26 Jan2 tsá2 cú2juú2 bíh1 tsá2mɨ3 hí3,
tsá2 jmɨ́1 hɨ́n13 tɨ3 Fenicia hué32 Siria.
Cuan3 tsú2 ñí1con2 Jesús hi3 ca3mɨ́3
dí2 hi3 chin13 tsú2 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hi3
hún1 hñu3 tsɨ́3 mɨ́1 míh1 jon2 dí2.
27 Tɨ3la3 Jesús ca3juáh3:
—Cué1 jáɨ13 hi3 láɨh13 tín2 re2 má32
tsá2co1 jná13, quí1 tiá2 re2 jniá3 yáh3
hi3 quin13 dí2 má32 quioh21 tsá1míh1
hi3 cue13 dí2 tsáɨ2.
28 Tɨ3la3 tsá2mɨ3 hí3 né3, ca3juáh3:
—Tson2 bíh1 la3 jáun2 Tɨ32; tɨ3la3 hí1
ca3la3 tɨ3 tsáɨ2 tionh2 ñeh2 mesa yáh3
cúh2 chí2 juoh1 hi3 súh23 tsá1míh1.
29 Jáun2 né3, Jesús ca3juáh3:
—Re2 bíh1 má2lɨ́2juah21 hnú2 la3
nɨ́2; má2lɨ́13 bíh1 cuánh13 hnú2.

Má²cuá²han³ bíh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsí³ jónh³² hnú².
30 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñú¹³
né³, ca³jíen³² tsú² mí¹míh¹ jon² hi³
rá¹tsɨn² ñí¹ jen³; hi³ jmí²chí³ hláɨnh¹
né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsí³
mí¹míh¹ hí³.

Jesús jmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

31 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³
Jesús ñí¹ hu²¹ cuo² juú² Tiro, hi³ ngau³
juɨ³² juú² Sidón jɨ³ la³cáun² tɨ³ ñí¹ tioh³
jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh²
siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ ná¹ho³
jmáɨ² Galilea.
32 Ñí¹ jáun² cua³jan² tsú² jan²
tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³²,
hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ ra³tsɨ³²
Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.
33 Jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ ñí¹
tɨ³ có³², ñí¹ tiá² hin² zian², hi³ jáun²
ca³lóh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³,
hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hñe³ dí² siáh³
zeih²¹ cuo² hi³ jáun² ca³hliéih³ dí² zíh¹
tsá² hí³.
34 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jíe³
dí² hñu³mɨ³cuú², hi³ ca³zion³ tsí³ hi³
ca³juáh³:
—¡Efata! (hi³ hnió³ juáh³ "¡Cuí¹
niá¹³!").
35 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³niá³
cuá¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ la³ siáh³ zíh¹
tsú², hi³ jáun² ca³lɨ³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³
re².
36 Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³²
ñí¹con² tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ la³
má²quionh³ tsá² ná¹jíe²³, hi³ hí¹ jan²
tiá² hin² záɨh³² tsú²; tɨ³la³ uá¹jinh¹
ca³jmú³ dí² héih³² chí¹tson³ hi³ tiá²
hin² záɨh³² tsú² hi³ jáun², tɨ³la³ tɨ³ lí³mí¹
ca³qui³ ca³chá³ bíh¹ tsú².
37 Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³²
tsí³ tsá² ca³náɨ³² hí³ hi³ lɨ³ la³ jáun², hi³
jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—La³jí³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³
tɨ³ tsá² te³ cuá¹ yáh³ náɨ³² jmu² tsú²,
jɨ³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ hléh³² tsá²
cáun¹.

8

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 15:32-39)

1 Jmí¹ lí¹cáɨn² pih²¹ jáun² ca³ngɨh³²
siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hi³ tiá² jmí¹
zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú². Jáun² né³,
Jesús ca³teh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
2 —Jlánh¹ ja³² mií³ tsɨn³² jná¹³
ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hnɨ³² jmáɨ¹
máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá²
quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³
cuh³ tsú² tiú²uú² zia³².
3 Ní¹juáh³ hi³ chanh²¹ jná¹³ tsú²
hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, lí¹³ huán³
bíh¹ tsí³ tsú² hú¹ juɨ³², quí¹hliá² ma³
jan² tsá² ní² tsá² já²taunh²¹ ñí¹ uóunh³
bíh¹.
4 Jáun² né³, tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² ca³ngáɨ³:
—Tɨ³la³ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cue¹³
dí² tsá² ní² má³² hi³ cuh³ ñí¹ lá², cáun²
ñí¹ tiá² hin² zian² hí¹ jan² bíh¹ la³²?
5 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³²
quián¹³ hnoh² dúh¹?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Quiau³ hí³ bíh¹ zia³².
6 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³
tiánh³² tsá² hí³ hué³², hi³ jáun²
ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun², hi³
ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lɨ²¹
jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun²
hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,
hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³tsóh³ ñí¹con²
tsá² má²tionh² hí³.
7 Hi³ jmí¹ zian² siáh³ cun³ gon³
gáun³ juo¹³ pih²¹, hi³ jáun² Jesús
ca³ma³mieh² siáh³ jáh³ hí³, jáun²
ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ tsóh³ tsú²
hi³ jáun².
8 Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³
re² má³², ca³lɨ³í¹ máh³ ca³cónh³²
quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jmí¹
má²lí²cuh³ tsú² jáun².
9 La³ cun³ tsá² ca³jmú³ hí³ má³² jmí¹
tín³ cun³ quiún³ mei²¹ tsáu². Hi³ jáun²

jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³, ca³hah² Jesús
jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³,
10 hi³ jáun² hi³ hñu³ mu² quionh³
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ ja³taunh²¹ tɨ³
ñí¹ téh²³ tsú² Dalmanuta.

Tsá² fariseos mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²
(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)

11 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá²
*fariseos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ quiú²
táɨnh²³ jáɨ¹³ quionh³ Jesús. La³ cun³
hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ Jesús, hi³ jáun²
ca³mí³ dí² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²
hi³ já³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².
12 Jáun² Jesús jlánh¹ ca³zion³ lín³² tsí³
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ láɨh³² mɨ³² tsá² zian² né³²
cáun² li²¹ cun³quionh³ hua³jueh³²? Jú¹
tson² juanh³² jná¹³ hi³ hí¹ cáun² yáh³
li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsá² zian² né³².
13 Jmí¹jáun² ca³chan³ dí² tsá² hí³ ñí¹
jáun², hi³ jáun² taunh³ dí² siáh³ hñu³
mu² hi³ ngau³ tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lí¹ ná¹ho³
jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Mateo 16:5-12)

14 Jmí¹jáun² ca³ja³có³ tsí³ tsá²
quian³tun³ hi³ cán³ má³² cuh³, jí³²la³
cáun² tán¹ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ jmí¹
quian³² tsú² jmí¹ taunh²¹ hñu³ mu²
jáun².
15 Jáun² Jesús ca³hlí² ca³liéinh³² tsá²
hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Sá¹ní² jɨe³, hua³hín¹³ náh² jmu³
ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos la³
má²quionh³ jɨ³ tie³ quioh²¹ Herodes
ní² siáh³.
16 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹
hmóu²¹:
—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³²
bíh¹ dí² nɨ³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹
tsú².
17 Tɨ³la³ Jesús ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ hi³
jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³:
—¿He³ láɨh³² ná¹juónh³² náh² hi³
tiá² quiánh¹ má³²? ¿Hí¹ la³ tɨ³
ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngɨ¹³ náh²,
hi³ sa³jun³ má²ca³lɨ³tsɨn² náh² siáh³?
¿Hí¹ ná¹jlɨ³²í¹ máh³ honh² hnoh² la³
tɨ³ ta³né³² dúh¹?
18 ¿Hí¹ tiá² la³ jniá³ máh³ máh¹ náh²,
hi³ sa³jun³ la³ niéih³ siáh³ cuáh³ náh²?
¿Hí¹ tiú²uú² chau² máh³ honh² hnoh²?
19 Jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² hñá³ hí³
cuú²miih²¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hñá³ mei²¹
tsáu², ¿jáh³ mí²tá² chí² juoh¹ ca³jiéih¹
náh² jmí¹jáun² dúh¹?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Quia³tún³ mí²tá².
20 —Hi³ jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun²
tá¹ quiau³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ quiún³
mei²¹ tsáu², ¿cónh³ mí²tá² ca³cónh³²
chí² juoh¹ hi³ ca³jiéih¹ hnoh² jáun²
siáh³?
Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Quiau³ mí²tá².
21 Jmí¹jáun² né³ ca³záɨh³ dí²:
—¿He³ lɨ³ sa³ la³ tɨ³ ta³né³² máh³ tiá²
má²ca³ngɨ¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

22 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³cha³táunh¹
tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³jan²
tsáu² jan² tsá² ten³ ñí¹con² Jesús; jáun²
ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ Jesús ra³tsɨ³²
cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.
23 Jáun² ca³zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³
hí³, hi³ jáun² ca³chín² dí² tɨ³ cheih³²
juú². Jáun² ca³yóh³ dí² mí¹héh¹³
mí¹ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ra³tsɨ³² dí²
siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun²
ca³ngáɨh³ dí² ní¹juáh³ má²lí²³ jíe³
ca³lá².
24 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³jíe³, hi³
jáun² ca³juáh³:
—Jɨen¹ jná¹³ tsáu², tɨ³la³ la³jmí¹ jniá³
hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñi³táunh¹.
25 Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo²
mí¹ñí¹ tsú², jmí¹jáun² ca³tauh²
tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³ ca³jíe³; jáun²
lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jíe²³ tsú²
re² lín³².
26 Jáun² né³, Jesús ca³chanh³ tsú²
hñú¹³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lɨ³ nɨ́².]

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² ñí¹ tioh³ juú² míh¹ cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² juɨ³² ca³ngáɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

28 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tɨ́² ziau² hí³ jmáɨ², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tɨ³² jë¹ Dió³².

29 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³ngáɨh³ dí² siáh³ tsá² hí³:

—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

30 Tɨ³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záɨh³² tsú² hi³ jáun².

Jesús juáh³ hi³ jún³
(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hɨeh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ juáh³:

—Jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun² ca³tɨn¹ má¹tso¹ lɨ́n²¹ tsɨn³².

Ca³záɨh³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, jɨ³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².

32 Na²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ nɨ́². Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tɨ³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús.

33 Tɨ³la³ Jesús ca³jinh³ tɨ³ ñí¹ tionh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ jáun² ta³ má²jɨ́en³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¡Tɨ³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás!, quí¹ tiá² lɨ́n²³ yáh³ hnú² la³jmɨ́¹ lɨ́n²³ Dió³², hnú² dá² lɨ́n²³ la³cun³ qui³ lɨ́n²³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹.

34 Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² jɨ³ tsá² ñi³táunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tɨ³ có³² la³jɨ́³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hnga², hi³ jáun² cuɨ́¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsɨ́³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáɨn³ jmɨ́²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuɨ́¹ já² cu³hna³² jná¹³.

35 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹ jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² nɨ́² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.

36 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² nɨ́¹juáh³ ca³láɨh¹³ tsú² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², nɨ́¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lɨ³² jáun²?

37 Quí¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lɨ́¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmɨ́²chí³ quioh²¹?

38 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ñí¹ tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ jɨ³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³ nɨ́¹ má¹jaunh³² ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹ la³jmɨ́¹ quien² Ñuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³ tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³.

9

1 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³,
Jesús ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo ji³
Juan² ní² hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsi³ máh³
ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³² hmóu³²; ñí¹ jáun²
ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³.
3 Zín³ lín³² ca³li³ ha¹ tsú² ji³ hi³ ca³li³
tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²],
ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹
lá² tiá² tin² jmu³ hi³ jniá³ tiáu² lín³²
ha¹ ní¹ má¹lí²ráin³².
4 Jmí¹jáun² ca³jíen³² tsá² hí³ Líh³
quionh³ Moisés, hi³ ná¹juónh²³
quionh³ Jesús.
5 Jáun² né³, Pé¹ ca³záih³ Jesús:
—Hnú² Ti³², ¡hénh³ ma³ chú³²
má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Cuí¹ jmú¹³ jnoh¹
hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú²,
cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³
quioh²¹ Líh³.
6 Quí¹hliá² jmí¹ ná¹juenh²¹ bíh¹ tsá²
hain²¹ ti³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹,
hí¹juáh³ tiá² ñi³² bíh¹ he³ dá² jmí¹
dí¹hleh³².
7 Jmí¹jáun² ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹
tsú² jáun², hi³ jáun² ca³tsáinh³² tsú²
ji³lin², hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹
ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:
—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá²
hno³ lín³² ná¹; niéi² náh² la³ cun³ hi³
juáh³ tsú².
8 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jíe³ tsú²
cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³
tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², jí³²la³
hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ zenh².
9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³
né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹
jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³
hi³ má²lí²jíe³ jáun², ca³la³ ti³ ní¹
má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹
hla¹ máh³.
10 Jáun² ca³hmá³ bíh¹ tsú² jái¹³ jáun²
ja¹ má²túnh² hmóu³², ti³la³ cun³ jáun²
ca³ngái³ bíh¹ tsú² ja¹ hmóu³² hi³ he³
dá² niéih³ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹.
11 Hi³ jáun² né³ ca³ngáih³ dí² Jesús:
—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³
ti³² liei²¹, hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ ti³²
jë¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?
12 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:
—Tson² bíh¹ Líh³ tín² jáunh³ la³ñí¹,
hi³ ja³ma³re² ji³li³². Ti³la³ hi³ ca³tin¹
Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ tsú²
dúh¹? Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí²
ca³tin¹ ma³tso² tsí³, hi³ lín¹³ tsú² jan²
Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³.
13 Ti³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán²
bíh¹ Líh³, hi³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsáu²
la³ cun³ hi³ hnió³ tsáu² jmoh³, la³ cun³
rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³ti²¹
lí¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Jmí¹ li²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú²
ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²
tsú² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun² ca³jíe³
tsú² hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²tionh²
cu³ jéin³ jáun²; ja³bí¹ ti³² liei²¹ siáh³
jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² hi³ ná¹quiú²
ná¹táinh²³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ joh¹
Jesús.
15 Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jíen³² tsú²
jáun² Jesús, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³
la³jín³² tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹
dí² cú²hé² ñí¹ cuá¹jáunh²³ tsú² jáun²
hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hi³ hiún²
tsí³.
16 Jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² tsá² joh¹:
—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹quí² ná¹táinh³²
hnoh² quiúnh¹ tsá² ní²?
17 Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá²
ná¹ngih³² hí³ ca³ngái³:
—Hnú² Ti³², lá² ján³ jná¹³ jón³²
ñí¹con² hnú², hi³ hún¹ jan² jmí²chí³
hláinh¹ hñu³ tsí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lí²³
hléh³².
18 Quí¹ li³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹ ñú²míh¹
lá², jmí²chí³ hláinh¹ cáun² ja³² hi³
zaunh²³ hi³ juóu³² hué³², hi³ jáun²
má¹jáun² hia³² jan³² ho³ ji³ hi³ cúh²
siáh³ ján¹. Cun³quionh³ hi³ lí²³ la³ ní²
bíh¹ má²tsá²li³huán¹ tsú². Má²lí²mí³
bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² ti³
con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³
hláinh¹, ti³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²!
¿Jáh³ jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngɨ́¹³
jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmáɨ¹
máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsɨn³² hi³
ca³tɨn¹ hnoh²? Ñá²jan³² ñú²míh¹ tɨ³
lá².
20 Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun²
la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
Jesús né³, ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lɨ́¹ jún²³
ñú²míh¹ hí³, jáun² ca³quɨnh³ hué³², hi³
ca³pɨ³ ca³lɨnh³ hi³ ca³hiá² jan³² ho³.
21 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús ñí¹con²
jméɨ² tsú²:
—¿Jáh³ jmáɨ¹ má²tí³ hi³ jéinh³² tsú²
la³ nɨ́²?
—La³ cun³ jmɨ́¹ míh² máh³ tsú²
jéinh³² la³ nɨ́² —ca³juáh³ jméɨ² tsú²—.
22 Hliáun³ jéin³² lɨ́n³² má²ca³jmú³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hi³ taunh² chu³ sɨ́² jɨ³
chu³ jmáɨ² siáh³, hi³ hnió³ jngah³. Hi³
jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zia³² hi³ lɨ́¹³ jmúh¹³
hnú² ca³lá², cuɨ́¹ já² miɨ³ honh² hnú²
quiú¹³ jnoh¹, ma³hau¹ tiá³.
23 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Nɨ́¹juáh³ lɨ́¹³ cháh¹³ hnú² cáun²
honh², quí¹ jɨ³lɨ³² bíh¹ lɨ́¹³ ñí¹con² tsá²
nio² cáun² tsɨ́³.
24 Hi³ jáun² jméɨ² ñú²míh¹ hí³
ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹
hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ niau²¹ cáun² tsɨn³² jná¹³!
25 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Jesús hi³ juóun³² lɨ́n³²
tsáu² má²hí¹ngɨh³², jáun² ca³jin³ dí²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnú² jmɨ́²chí³ jmu² hi³ cáun¹ tsú²
jɨ³ hi³ te³ cuá¹ tsú², jná¹³ jmu² héih³²
hi³ cuá¹haɨn³² hnú²; tun³² tsá² nɨ́², ha³
lɨ́²uú² ña³hu³² siáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².
26 Hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³
ca³hóh³² tiá³, jɨ³ hi³ ca³jmú³ siáh³ hi³
he¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tsá¹ lɨ́¹ jún²³
ñú²míh¹ hí³, jmɨ́¹jáun² cua³han³; hi³
jáun² ca³quión³² dí² ñú²míh¹ hí³ la³jmɨ́¹
rón²¹ jan² tsá² má²rá²jún¹, hi³ jáun²
juóun³² lɨ́n³² tsáu² jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³
hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú².
27 Tɨ³la³ Jesús ca³zanh³ cuo² tsú² hi³
ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ñú²míh¹ hí³ né³,
ca³náu² bíh¹.
28 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hi³ siáh³
Jesús cáun² hñú³, hi³ jáun² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² tsú² ca³ngáɨ³ ñí¹ hnga² tsú²,
hi³ ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³
jnoh¹ hi³ chin¹³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³?
29 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsú²:
—Quí¹hliá² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ la³ hí³
lɨ́¹³ chin¹³ tsú² jɨ́³²la³ cun³quionh³
hi³ liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹ [jɨ³ hi³
má²hɨen²¹ tsú² siáh³].

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Jmɨ́¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun²,
ca³ngá² tsú² la³cáun² hué¹³ Galilea.
Tɨ³la³ Jesús tiá² jmɨ́¹ hnió³ hi³ lɨ³ ñɨ³²
tsáu² hi³ ngɨ³² dí² ñí¹ jáun²
31 quí¹hliá² jmɨ́¹ má²tɨn² dí² tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²; jɨ³ hi³ zaɨh³² dí² la³
lá²:
—Jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jɨenh³
tsú² jo³cuo² tsáu², hi³ jáun² jngah³ tsú²;
tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² né³,
jenh¹³ bíh¹ jná¹³.
32 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá²
ca³ngɨ¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³
tsú², hi³ jmɨ́¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mɨ́³²
ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ jáɨ¹³ hi³
má²lɨ́²juáh³ jáun².

Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²
(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

33 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹
juú² Capernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³
Jesús la³ cun³ jmɨ́¹ ca³ngáɨh³ tsá² joh¹
hi³ ca³juáh³:
—¿He³ dá² jaun³² jmɨ́¹ hí¹juónh³²
hnoh² hú¹ juɨ³²?
34 Tɨ³la³ tsá² hí³ cáun² lɨ́¹ ca³tiánh³
tie³ bíh¹, quí¹hliá² hú¹ juɨ³² jáun² jmɨ́¹
hí¹juónh²³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh²
jlánh¹ quien² ja¹ hmóu³² dí².
35 Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hi³ jáun²
ca³teh³ dí² tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hi³ lɨ³
quien², hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ lɨ́n³
jan² tsá² huen³ ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹, jɨ³ hi³
ma³cón³² tsú² siáh³ jɨ³lɨn² tsáu².

36 Jmɨ́¹jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹
hi³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³
jáun² ca³ráɨn³² dí² siáh³, jáun² ca³záɨh³
dí² tsá² hí³ la³ lá²:

37 —Lɨ³ua³ jan² tsá² hen³ jan²
tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lɨ́²he³
jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ nɨ́¹juáh³
tsá² he³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³
jná¹³ yáh³ he³ tsú², quí¹ ja³bí¹ la³ jáun²
má²lɨ́²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ bíh¹
jná¹³.

Nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³
(Lucas 9:49-50)

38 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Tɨ³², má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá²
huen² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
la³juah²¹ dúh¹ cun³quionh³ héih³²
quián¹³ hnú², jáun² má²lɨ́²jmú¹³ jnoh¹
héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun²,
quí¹hliá² tiá² ngɨ³² yáh³ tsú² quiúnh¹
dí².

39 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lɨ́² jmú² náh² héih³² la³ nɨ́²;
quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² hi³
jmu² hua³jueh³² cun³quionh³ héih³²
quion²¹ jná¹³, hi³ má¹lɨ³² jáun² hléh³²
siáh³ hlah³ ca³tɨn¹ jná¹³.

40 Nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jáun²
tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² hen² tɨ³ con²
jnoh¹.

41 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² cué³² hnoh²
uá¹jinh¹ cáun² vaso jmáɨ² cun³ñí¹ hi³
hnoh² lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Cristo, ja³bí¹
tsá² hí³ uá²jaɨ³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹,
la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³.

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 ”Lɨ³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³²
tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹,
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmɨ́¹ hi³ tónh³² tsú²
zié³ láɨ¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³
cáun² tá² quɨ́n¹ pa²¹ lɨ́n²¹, hi³ jáun²
taun³ tsú² hñu³ jmɨ́²miih²¹.

43 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cuonh² hnú²
jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, tɨ³ re² hná¹;
quí¹ tɨ³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú²
ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ñí¹ lɨ́¹³ zian²
nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³ cun³ bíh¹ hi³
cuóh¹³ nú² hi³ chi²¹ tá¹ tun³ cuonh²
quiu³juóu³², ñí¹ tiá² lɨ́¹³ yéɨ³² jáun² sɨ́²,

44 [ñí¹ hí¹ jáh¹ tiáunh¹ ngú³ quioh²¹
tsáu² tiú²uú² tsán¹³, hi³ sa³jun³ sɨ́² bíh¹
yéɨ³².]

45 Hi³ nɨ́¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³
hi³ tanh³² nú² tso³, hná¹ siáh³; quí¹
tɨ³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ñí¹ lɨ́¹³
zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² hi³ tiá²
zia³² cáun² tanh¹, la³ cun³ bíh¹ hi³
cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹
tun³ tanh¹ nú² [ñí¹ tiá² lɨ́¹³ yéɨ³² sɨ́²,

46 ñí¹ tiá² jáh¹ tsán¹³, hi³ sa³jun³ sɨ́²
bíh¹ yéɨ³²].

47 Hi³ nɨ́¹juáh³ mɨ́¹máh¹ hnú²
jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³
cú²jueh³²; quí¹ tɨ³ re² bíh¹ cuánh¹³
hnú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² cun³quionh³
cá² máɨ³ mɨ́¹máh¹ cha³ jmɨ́¹ cuóh¹³
nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ máɨ³
mɨ́¹máh¹,

48 ñí¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³²
ngú³ quioh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sɨ́² bíh¹
yéɨ³².

49 ”[Quí¹ la³jmɨ́¹ sé²³ tsú² jáun²
ñí¹ ñí¹ quioh²¹ jáh³ má²lɨ́²jngɨh³
tsú² ñí¹con² Dió³² ta³ ñeh² bíh¹ hi³
jɨn³ tsú², la³ jáun² bíh¹ siáh³] lɨ́¹³
tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹
jná¹³, cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú²
uu³mí²tsɨ³² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ sɨ́².

50 Chu²¹ bíh¹ ñí¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³
ca³lɨ³ máɨh³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿ha³ bí¹ lánh³
rón³² lɨ́¹³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ lɨ³ ñeh¹?
Cuɨ́¹ zia³² ñí¹ hñu³ honh² hnoh², jɨ³ hi³
cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²
quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

10

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hnió³

tsáun³ quionh³ ñí²cuo²
(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹
juú² Capernaum, hi³ ngau³ tɨ³ hué¹³
Judea, hué³² nio² tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú²
tɨ³ jo²¹ cua³ Jordán. Ñí¹ cá¹chó²¹ tsú²
jáun² né³, ca³ngɨh³² siáh³ juóun³² lɨ́n³²
tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tɨn² dí² siáh³
tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí².
2 Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos
ca³ja³taunh²¹ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³
ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú², hi³ jáun²
ca³ngáɨ³ dí² nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́¹³ tsáun³
tsá²ñuh² quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo².
3 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús:
—¿He³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés
ñí¹con² hnoh² dúh¹?
4 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:
—Moisés ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ cuéh³²
tsú² tsá²mɨ³ ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹
hi³ ca³tsáun³ tsú², hi³ jáun² má²lɨ́¹³
chin¹³ dí² tsú².
5 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Moisés ca³cué³ héih³² jáun²
cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ hnoh²
bíh¹.
6 Tɨ³la³ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³, jmɨ́¹
ca³jmú³ Dió³² la³cu³ la³juéh³ mɨ³cuú²:
"Tsá²mɨ³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²;
7 hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi²
mí¹ziú¹³ tɨ³ có³² hi³ ma³zian² cu³lɨ²¹
quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo²,
8 hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²
bíh¹ má²lɨ́n¹³ tsú² tá¹ gon³". La³nɨ́²
bíh¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ jáun² né³,
tiú²uú² lɨ́³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan²
tsáu² bíh¹ má²lɨ́n³ tsú².
9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá²
ca³tɨn¹ tsá²mɨ³cuóun² tson³ cáun² hi³
má²lɨ́²cunh³ Dió³².
10 Jmɨ́¹ má²tionh² tsú² jáun² ñéih³
né³, tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
ca³ngáɨ³ siáh³ ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́².
11 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mɨ³ ñí²cuo²,
hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mɨ³
siánh³, tsá² la³ hí³ má²lɨ́²jmú³ tso³
juón¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ca³jan³ la³ñí¹;
12 hi³ nɨ́¹juáh³ tsá²mɨ³ siáh³ tun²³
ñí²cuo² hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³
tsá²ñuh² siánh³, ja³bí¹ tsá²mɨ³ la³ hí³
siáh³ má²lɨ́²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹.

Jesús má²miih² tsá¹míh¹
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Jmɨ́¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan²
tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² tin³
tsú² cuo²; tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² né³ ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³
tsá¹míh¹.
14 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Jesús hi³ jáun²
né³, ca³míh³ bíh¹ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³záɨh³
dí² tsá² hí³:
—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ nɨ́² jáɨ¹³, cuí¹
ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lɨ́² jnɨ́² náh²
juɨ³² quioh²¹, quí¹ tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³
tsá¹míh¹ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo²
Dió³².
15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu²
Dió³² la³jmɨ́¹ he² tsá¹míh¹, jmɨ́¹lɨh³ bíh¹
tiá² chau²¹ jmáɨ¹ hi³ hí³ tsú² jo³cuo²
Dió³².
16 Hi³ jáun² ca³ráɨn³² dí² tsá¹míh¹
hí³, jmɨ́¹jáun² ca³ra³tsɨ³² dí² cuo² ñí¹
quioh²¹ hi³ ca³ma³miih² dí².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Jmɨ́¹ ngau²¹ siáh³ Jesús juɨ³² húnˡ,
jan² tsá²ñuh² ja³ cú²hé² hi³ ca³di³jñí³²
ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³² chun¹, ¿he³ bíh¹
hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³
lɨ³zian² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²?
18 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—¿He³ láɨh³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³
tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹
tiá² zian², jɨ́³²la³ jan² Dió³² bíh¹.
19 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³
juáh³ la³ lá²: "Ha³ lɨ́² jngɨh³ náh² tsáu²,
ha³ lɨ́² jmú² náh² juón¹, ha³ lɨ́² háɨn²
náh², ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³tson¹³ náh² jú¹
tɨ́¹jáɨ², ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³can¹³ náh² tsáu²,
tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²".
20 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:

—Tɨ32, la3jɨ́32 bíh1 hi3 nɨ́2 má2ca3ma3ti21
jná13 la3 cun3 jmɨ́1 míh2 ná1.
21 Jáun2 Jesús ca3jɨ́en32 tsá2 hí3 ca3la3
hi3 hnio3 lɨ́n32 dí2, jáun2 ca3záɨh3 dí2
siáh3:
—Cun3 jáun2 zia32 bíh1 cónh3í1 cáun2
hi3 hniáuh32 jmúh13 nú2: cuánh2,
cuá2hnáɨ1 la3jɨ́32 hi3 zia32 quián13, hi3
jáun2 tsoh3 quɨe3 jáun2 ñí1con2 tsá2
tia3mii2, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ́13
lɨ3 hánh3 nú2 hñu3mɨ3cuú2; nɨ́1 má1lɨ32
jáun2 né3, ña32 cu3hna32 jná13 [uá1jinh1
ca3la3 ñí1 ca3cáɨn3 jmɨ́2chí3 quián13
nú2].
22 Jmɨ́1 má2lɨ́2niéɨ32 tsú2 jáun2 jáɨ13
nɨ́2, jlánh1 hlaɨh3 ca3ta3no1 tsɨ́3, hi3
jáun2 ngah3 hi3 hí1uɨ́n3 tsɨ́3 quí1hliá2
jlánh1 jmɨ́1 hánh3.
23 Jmɨ́1jáun2 ca3jɨ́e3 Jesús cu3 jéin3 ñí1
zenh1, jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 haɨn21
hí3 tɨ3 con2:
—¡Hénh3 ma3 jlánh1 juóuh32 hi3 hí3
jan2 tsá2 hánh3 jo3cuo2 Dió32!
24 Tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2 né3,
lɨ́1 ca3ja3cáun2 tsɨ́3 bíh1 ca3tɨ21 jáɨ13
hi3 má2lɨ́2juáh3 tsú2 jáun2; tɨ3la3 Jesús
ca3juáh3 siáh3:
—Jón3, ¡hénh3 ma3 dá2 juóuh32 hi3
tónh32 tsú2 jo3cuo2 Dió32 [nɨ́1juáh3 tsá2
háɨ32 tsɨ́3 hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2]!
25 Tɨ3 jlánh1 bíh1 huán1 tsɨ́3 ngá13
jáh3 cánh1 téh23 tsú2 camello chí2 léh13
mɨ3quɨe3 la3 cónh3 bíh1 hi3 hí3 jan2 tsá2
hánh3 jo3cuo2 Dió32.
26 Jmɨ́1 má2lɨ́2niéɨ32 tsú2 jáɨ13 nɨ́2
né3, ca3ja3cáun2 lɨ́n32 bíh1 tsɨ́3, jáun2
ca3ngáɨh3 raɨnh21 tsá2ján2 tsá2ján2, hi3
ca3juáh3:
—Hi3 jáun2 né3, ¿hin2 bí1 dá2 tsánh2
la3 lɨ́13 liáun3?
27 Jáun2 Jesús ca3jɨ́e3 ñí1 tionh1 tsú2,
hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Hnga2 Dió32 bíh1 tɨn2 hi3 nɨ́2,
jun3juáh13 tsá2mɨ3cuóun2 yáh3; quí1
hí1 cáun2 yáh3 hi3 juóuh32 tiá2 zia32
ñí1con2 Dió32.
28 Jáun2 Pé1 né3 ca3juáh3:
—Sá1nɨ́2 jɨe3, jnoh1 má2ca3chá13 tɨ3
có32 la3jɨ́32 hi3 jmɨ́1 zia32 quiú13, hi3
jáun2 má2ngɨ́1 jnoh1 quiúnh1 hnú2.
29 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 siáh3:
—Jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3
lɨ3ua3 jan2 tsá2 má2ca3tú3 hñú13, hi3
má2ca3chan3 siáh3 tsá2mɨ3 jɨ3 tsá2ñuh2
raɨnh21, jméɨ2 mí1ziú13 tsú2, [ñí2cuo2
tsú2,] jon2 tsú2, jɨ3 hi3 má2ca3tú3 tsú2
siáh3 ñí1náɨ2 quioh21 cun3ñí1 hi3
ca3tɨn1 jná13 jɨ3 hi3 ca3tɨ21 jú1 chú32 nɨ́2
siáh3,
30 jáun2 tsá2 la3 hí3 hiáuh3 bíh1
ñí1 hué21 lá2 hña3láu3 nió3 la3 cónh3
bíh1 hi3 jmɨ́1 zia32 jáun2 quioh21,
uá1la3 cun3: hñú3, raɨnh21 tsú2 tsá2mɨ3
tsá2ñuh2, mí1ziú13 tsú2, jon2 tsú2, jɨ3
ñí1náɨ2 nɨ́2 siáh3, uá1jinh1 ta3 hó2 uo2
tsáu2; hi3 jmɨ́1tsú2 jmɨ́1ja32 né3, lɨ́13
zian2 tsú2 siáh3 cun3 jmɨ́1hi3nio2.
31 Tɨ3la3 juóun32 tsá2 ná1lɨ́n3 tsá2
la3ñí1 ta3né32, tsá2 la3 hí3 dá2 lɨ́n13 tsá2
ñí1 ca3táuh3 bíh1 má1jáun2; hi3 jáun2
juóun32 tsá2 ná1lɨ́n3 tsá2 ñí1 ca3táuh3
ta3né32 né3, tsá2 la3 hí3 dá2 tɨ3 lɨ́n13 tsá2
la3ñí1 bíh1 má1jáun2.

Jesús má2juáh3 siáh3 ñí1 má2hnaɨh32 jéin32 hi3 jún3
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Hi3 jáun2 né3, tá1la3 má2hí1uú23
tsú2 tɨ3 juú2 Jerusalén, ca3ma3liáu32
Jesús hi3 tsau32 uóunh3 ján3 ta3 ñí1
tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2; jáun2 tsá2 hí3
má2hí1ná1tsá2cáun2 tsɨ́3, hi3 tsá2 ñí1
hná1 jáun2 né3, jmɨ́1 má2hí1tsá2táunh1
siáh3 ta3 má2hú1 cóh21 tsɨ́3 cu3hna21
tsú2. Hi3 jáun2 Jesús ca3teh3 siáh3 ñí1
tɨ3 có32 tá1 quian3tun3 tsá2 haɨn21 hí3
tɨ3 con2 la3 cun3 qui3 tan2 jmu2, hi3
jáun2 ca3ma3liáu32 dí2 hi3 zaɨh32 tsú2
he3 lánh3 quiunh21 dí2.
33 Hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Sá1nɨ́2 jɨe3, ta3né32 má2hí1uú23 dí2
tɨ3 já1 juú2 Jerusalén, ñí1 jɨenh3 tsú2
jáun2 jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 ñí1con2
tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3 jɨ3 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32
liei21 nɨ́2 siáh3; hi3 jáun2 tsá2 hí3 jmu3

héih32 hi3 ma3nga2 tsú2 jná13 hi3 jɨenh3
dí2 siáh3 ñí1con2 *tsá2cá2jo21.
34 Jáun2 tsá2cá2jo21 né3, qui3 cáuh32
jná13 cú2nga1, hi3 tiu3 hñéi32 tsú2, jɨ3
hi3 quiu3 po3 tsú2, má1lɨ32 jáun2 né3
jngah3 tsú2; tɨ3la3 ñí1 má2cá2hní2 jmáɨ1
jáun2 má1ná1, jenh13 bíh1 jná13 ja1
hla1.

Jacobo quionh3 Juan2 mɨ32 cáun2 hi3 chú32
(Mateo 20:20-28)

35 Jmí1jáun2 tá1 gon3 jon2 Zebedeo,
Jacobo quionh3 Juan2, ca3ma3janh32
ñí1 zenh1 Jesús hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Tɨ32, hnáu2 jnoh1 hi3 jmúh13 hnú2
cáun2 hi3 chú32 hi3 mí13 jnoh1 ñí1con2
hnú2.
36 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3:
—¿He3 hnáuh2 hnoh2 hi3 jmu1 jná13?
37 Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3juáh3:
—Jmu3 tiá3 hi3 chú32 hi3 lí13
tsá1tauh2 jnoh1 cu3henh1 hnú2, jan2 tɨ3
cuá2 chu21 hi3 jan2 siáh3 tɨ3 cuá2 cáun1
nɨ1 má1tɨ3 ñí1 má2ñi3quien2 nú2.
38 Tɨ3la3 Jesús né3 ca3ngáɨ3:
—Hnoh2 dá2 hí1juáh3 tiá2 ñíh1 bíh1
náh2 he3 ná1mɨh32. ¿Hí1 quɨnh1 náh2
jmáɨ1 hi3 há1 ngá13 náh2 la3 cun3 hi3
há1 ngá13 jná13, jɨ3 hi3 zón32 náh2 siáh3
jmáɨ2 hi3 má1tsoh1 honh2 la3jmí1 zón21
jná13?
39 —Ján3, lí13 bíh1 —ca3juáh3 tsá2 hí3.
Jáun2 Jesús ca3juáh3 siáh3:
—Tson2 bíh1 cu3tí3 há1 ngá13 hnoh2
la3 cun3 hi3 há1 ngá13 jná13 jɨ3 hi3 zón32
náh2 siáh3 jmáɨ2 la3jmí1 zón21 jná13;
40 tɨ3la3 hi3 ca3tɨ21 hi3 cuá1tianh3
náh2 cu3hén2 jná13, jan2 cuá2 chu21
hi3 jan2 tɨ3 cuá2 cáun1 má1ná1, tiá2
ca3tɨn1 yáh3 jná13 cué13, quí1 ñí1 jáun2
má2lí3 hua3jan21 hi3 tsa3tiánh2 tsá2
má2ca3quianh3 hnga2 bíh1 Dió32.
41 Jmí1 ca3náɨ32 tsá2 quian3 ñí1
hná1 jáun2 jáɨ13 jáun2 né3, ca3míh3 tsí3
ñí1con2 Jacobo quionh3 Juan2.
42 Tɨ3la3 Jesús má1ná1, ca3teh3 jɨ3lɨn2
tsá2 hí3 hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Hnoh2 ná1ñíh1 hi3 tsá2 ná1ho2 ta21
ma3 quin32 ma3 caun32 hué32 jmu2
quien2 ñí1con2 tsá2 zian2 hué32 jáun2,
hi3 jáun2 tsá2 ná1quien2 hí3 né3, cáun2
jmu2 héih32 ñí1con2 tsá2 tionh2 hí3
jo3cuo2.
43 Tɨ3la3 tiá2 ca3tɨ21 yáh3 hi3 lí13 la3
jáun2 ja1 quián13 hnoh2. Quí1 nɨ1juáh3
tsá2 hnió3 lɨ3quien2 ja1 quián13 hnoh2,
hniáuh32 lín3 tsú2 jan2 tsá2 quian21
bíh1 ñí1con2 tsá2 ñí1 hná1 jáun2;
44 hi3 lɨ3ua3 jan2 hnoh2 tsá2 hnáuh2
náh2 lín13 tsá2 la3ñí1, hniáuh32 jmúh13
náh2 hi3 lín3 la3jmí1 lín3 jan2 *tsá2
má2dí1hlánh1 joh1 tsá2 ñí1 hná1 jáun2
bíh1.
45 Quí1 hí1 la3 tɨ3 jná13 Jon2
tsá2mɨ3cuóun2 yáh3 cuan3 ná1 ñí1
hué21 lá2 hi3 ja3ma3con21 ná1 tsáu2,
jun3juáh13 hi3 tɨ3 ma3cáu32 yáh3 tsáu2
jná13; jɨ3 hi3 cuan3 ná1 siáh3 hi3
jɨenh21 ná1 huen2 hi3 jún3, hi3 lɨ3 cáun2
hmah21 ca3tɨ21 hi3 lí13 liáun3 juóun32
lín32 tsáu2.

Jesús jmah23 Bartimeo tsá2 ten3
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Jmí1 lɨ21 jáun2 né3, ca3cha3táunh1
tsú2 já1 juú2 Jericó. Jmí1 má2cuá1cuá2haɨn32
Jesús já1 juú2 jáun2 quionh3 tsá2 joh1,
jɨ3 la3 má2quionh3 juóun32 lín32 tsá2
siánh3 siáh3, jmáɨ1 jáun2 jmí1 cuá1tón21
jan2 tsá2 ten3 jmáɨ2 Bartimeo hú1 juɨ32,
jon2 Timeo, hi3 cuá1mɨ32 cú1dáɨn3.
47 Jmí1 ca3náɨ32 tsá2 hí3 hi3
má2cuá1ja32 Jesús Tsá2 juú2 Nazaret,
jmɨ1jáun2 ca3ma3liáu32 tsú2 hóh32 tiá3
hi3 juáh3:
—¡Hnú2 Jesús, jón2zíh1 jón2cho1 hla1
Dá2vi21, cuí1 já2 mií3 honh2 hnú2
ñí1con2 jná13!
48 Juóun32 tsáu2 ca3je3 tsá2 ten3 hí3,
hi3 jmí1 hnió3 tsú2 cuá32 tsá2 hí3
ta3máɨh3, tɨ3la3 tsá2 ten3 hí3 má1ná1, tɨ3
lɨ3mí1 tiá3 ca3hóh32 bíh1 hi3 ca3juáh3:
—¡Jón2zíh1 jón2cho1 hla1 Dá2vi21,
cuí1 já2 mií3 honh2 hnú2 ñí1con2 jná13!
49 Jmí1jáun2 ca3náu2 Jesús hi3
ca3juáh3:
—Cuá2tiéh3 tsá2 ó32.

Jáun² ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí².
—Ma³hiún¹³ hnú² honh², náu², má³², quí¹ ó³² dí¹té²³ tsú² hnú².
50 Jmɨ́¹jáun² ca³tú³ hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús.
51 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ hi³ juáh³:
—¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²?
Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngáɨ³:
—Tɨ³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mɨ́¹ñi³².
52 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Má²lɨ́¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²laɨn³² bíh¹ hnú² quí¹hliá² lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh².
Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mɨ́¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

11

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Jmɨ́¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé jɨ³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos; jmɨ́¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,
2 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tɨ³ chí¹ján³ nɨ́², jáun² nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñi³tsɨn¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³ hi³ ñá¹jan³² náh² tɨ³ lá².
3 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³ngáɨ³ ñí¹con² hnoh²: "¿He³ láɨh³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ nɨ́²?", jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: "Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juɨ³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ lá²".
4 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ zenh² ja¹ hñú³ hi³ dí¹hñéih¹ cáun² ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záɨnh³² tsú².
5 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ nɨ́²?
6 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záɨh³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús; jmɨ́¹jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú².
7 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsɨ́³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ñi³tsɨn¹ Jesús jáh³.
8 Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juɨ³², hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsɨ²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juɨ³².
9 Tsá² jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, jɨ³ tsá² jmɨ́¹ hí¹já²táunh¹ chí¹cáɨn² nɨ́² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ tɨ³ hóh³² tiá³, hi³ juáh³:
—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!
10 ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² nɨ́² hi³ hau³ jáɨ¹³ la³jmɨ́¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú²!
11 Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨe³ tsú² jáun² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñéih³ jáun², jmɨ́¹jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, quí¹ jmɨ́¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² máɨ³ haɨ²¹
(Mateo 21:18-19)

12 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ juɨ³² jáun² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹ Jesús.
13 Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² juɨ³² ca³jɨe³ cáun² hmá² sí² co² chi²¹ ñí¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jɨe¹³ hmá² jáun² nɨ́¹juáh³ hi³ haɨ²¹ mɨ³ sí², tɨ³la³ hí¹ cá² máɨ³ yáh³ máɨ³ tiá² ca³choh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsɨ²¹, quí¹ jun³juáh¹³ jéin² quioh²¹ mɨ³ sí² yáh³ jmáɨ¹ jáun².

14 Jáun² Jesús ca³záɨh³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:
—Né³² tɨ³ chí¹ján³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiú²uú² hin² cuh³ máɨ³ hi³ jmɨ́¹ ha³ hnú².
Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³náɨ³² jáɨ¹³ jáun².

Jesús má²jɨ² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmɨ́¹ ná¹hna² jɨ³ tsá² jmɨ́¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuɨ́³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹zaɨ³² quɨe³ quioh²¹ hué³² siáh³ jɨ³ hmá²sɨ¹ quioh²¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹hna² chi³ jáɨ² nɨ́² siáh³;
16 hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cuéh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ tsa³can³² lio²¹ juɨ³² ñéih³ hiah³² hu²¹ cuáh³².
17 Hi³ jáun² ca³ma³tɨn² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Hñu³² jná¹³ dá² jmáɨ²: Hñú³ ñí¹ lɨ́¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ Dió³²". Tɨ³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háɨn² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².
18 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ siáh³ ca³náɨ³² jáɨ¹³ jáun², hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jngɨh³ Jesús, hliá² jmɨ́¹ juénh² dí², quí¹hliá² la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ jmɨ́¹ ná¹tsá²cáun² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ hɨe³² tsú² jáun².
19 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²
(Mateo 21:20-22)

20 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² juɨ³² ñí¹ chi²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ la³ má²ca³lɨ³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tɨ³ chí² jmu².
21 Jmɨ́¹jáun² tsau³ tsɨ́³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² Jesús:
—Tɨ³², sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, má²ca³lɨ³ quiéin² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jin³² hnú² jáun².
22 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con² Dió³².
23 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² záɨh³² máh³ nɨ́²: "¡Quin³² hnú² ñí¹ nɨ́², hñu³ jmɨ́²miih²¹ cuá²hú³²!", nɨ́¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³ hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ tsú², tɨ³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lɨ́¹³ bíh¹ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ la³ jáun².
24 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jɨ́³² hi³ mɨ́h¹³ náh² ñí¹con² Dió³², nɨ́¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³.
25 Hi³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ náh² Dió³² né³, nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiúnh¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² chí¹³ siáh³ tsɨ́³ tsáuh³ hnoh².
26 [Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsɨ́³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jáɨ¹³ hi³ ho²
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngɨ³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ñí¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nɨ́²,
28 hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² Jesús:
—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ nɨ́²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ hauh³² hnú² nɨ́²?
29 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh²; nɨ́¹juáh³ hi³ ngáɨh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh²

ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jɨ́³² hi³ lá².

30 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmáɨ²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mɨ³cuóun² uá¹? Nga³ né³.

31 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lɨ́¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² nɨ́² né³ lɨ́¹³ nga³: "Hi³ jáun² né³, ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?"

32 Tɨ³la³ ¿hí¹ lɨ́¹³ za¹³ dí² tsú² hi³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ ca³ze³?

Quí¹hliá² jmɨ́¹ juénh² tsú² ñí¹con² tsáu², quí¹ ñɨ³² tsú² hi³ la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ ná¹lɨ́n²³ hi³ hla¹ Juan² jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³².

33 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záɨh³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jɨ́³² ta²¹ lá².

12

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hláɨh¹
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

1 Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáu² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jnɨ́¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zíh³ siáh³ cáun² ñí¹ lɨ́¹³ quiáuh³² jmaɨh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, jɨ³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lɨ́n²¹ ñí¹ lɨ́¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹náɨ² jáun². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³quiú² ñí¹náɨ² jáun² jo³cuo² tsá² lɨ́¹³ jmu³ ta²¹; hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmɨ́¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ñí¹náɨ² jáun² cun³quionh³ hi³ jɨenh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³.

2 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³láu² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹náɨ² jáun², hi³ tsa³máɨ¹ ca³lá² hi³ ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ².

3 Tɨ³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hi³ jáun² lɨ́¹ haɨ²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí².

4 Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹; tɨ³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³ bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuɨ́h³ chí¹ jɨ³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³².

5 Tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹náɨ² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsáu², tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³jngɨh³ bíh¹ tsú². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juóun³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiu³ ca³pan³ bíh¹ tsú², hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³jngɨh³ tsú² siáh³.

6 "Jáun² jɨ́³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéɨ³²í¹ jmɨ́¹ zian² jan², tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ dí² lɨ́n³²; hi³ jáun² tsá² hí³ jon² bíh¹ tsú² ca³zen³ ñí¹ cá¹táuh³, quí¹ jmɨ́¹ lɨ́n²³ dí²: "Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³".

7 Tɨ³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ca³juónh³ la³ lá²: "Já² tsá² nɨ́² bíh¹ lɨ³quioh²¹ ñí¹náɨ² lá² nɨ́¹ má¹jun² jméɨ², chú³² cuɨ́¹ jngɨh¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lɨ³ quiú¹³ dí² ñí¹náɨ² lá²".

8 Jáun² ca³zanh³ dí² tsá² hí³ hi³ ca³jngɨh³ dí² tiáunh¹, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³chin² dí² tɨ³ cheih³² ñí¹náɨ² jáun².

9 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ngáɨ³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿He³ lɨ́n²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹náɨ² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹náɨ² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹náɨ² jáun².

10 "¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá²
nа¹lín³ tɨ³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá² máɨ³ quín¹ hi³ jlánh¹
bíh¹ quien²,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².
11 Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,
cáun² hi³ lí¹³ lɨ³ tsa³cáun² tsí³ dí².
12 Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³
ma³tson¹³ Jesús, quí¹hliá² má²ca³lɨ³tsɨn²
dí² hi³ jáɨ¹³ ca³tɨn¹ hmóu³² bíh¹ dí²
hi³ má²lí²jmú³ tsú² jáun². Tɨ³la³, jmí¹
juénh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³²
hí³, hi³ jáun² cáun² lí¹ca³lión³² bíh¹ dí²
tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² ja³tanh²¹.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³zen³ tsú² ma³
jan² tsá² *fariseos jɨ³ tsá² cu³ nió³ joh¹
Herodes ní² siáh³, hi³ tsa³ca³ tsa³lian³
dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun² jáɨ¹³
hi³ lɨ³ lí¹³ tánh³² tso³.
14 Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³ ca³záɨh³
Jesús la³ lá²:
—Hnú² tɨ³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú²
hɨeh³² jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, tiá² hɨ³²
yáh³ honh² hnú² la³ cun³ hi³ juáh³
tsáu², quí¹ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² hi³
jan² quien² hi³ jan² tiá² quien², tɨ³la³
hnú² bíh¹ jan² tsá² hɨeh³² jú¹ tson² hi³
ca³tɨ²¹ juɨ³² quioh²¹ Dió³². ¿Hí¹ ca³tɨ²¹
má¹hmah²¹ jnoh¹ quɨe³ hi³ mɨ³² *tsá²
cuá¹lín³ mɨ³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá²
hniáuh³²? ¿Má¹hmah²¹ jnoh¹, ho³ tiá²
má¹hmah²¹?
15 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lɨ³tsɨn² hi³
tsá² hí³ lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hi³
jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¿He³ láɨh³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³?
Ñá²cán¹ dú¹ cáun² *cú¹tiáu² neh²¹ hi³
jɨe²¹ jná¹³.
16 Jáun² cua³can³² tsú², hi³ jáun² jmí¹
ca³jíe³ Jesús ca³ngáɨ³:
—¿Hin² mɨ³ ñí¹ tá²láɨ¹ ñí¹ lá², hi³
hin² hi³ jmáɨ² tón³² lá² siáh³?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ bíh¹
nɨ³².
17 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³
mɨ³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³, hi³
cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³
ca³tɨn¹.
Jáun² lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá²
hí³ lɨ³, quí¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngáɨ³
tsú².

Nga² tsáu² ca³tɨ²¹ hi³ jenh¹³ tsú²
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹
ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jɨen³
Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos
hí³ tiá² ta²¹ haɨh²¹ yáh³ hi³ jenh¹³
tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹
ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jáɨ¹³ lá²:
19 —Hnú² Tɨ³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh²
ca³jun³ ta³ tiá² ca³lɨ³zian² jon² quionh³
tsá²mɨ³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹
hla¹ hí³ ca³tɨn¹ jan³ siáh³ tsá²mɨ³ hí³,
hi³ jáun² lɨ³ zian² jon² hi³ ca³tɨn¹ hla¹
hí³.
20 Hi³ jáun² né³, jmí¹ zian² cá²
mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³
quiaun³ má²tún² raɨnh²¹ jan² jméɨ²
mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmí¹
ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mɨ³,
tɨ³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon²
ca³lɨ³zian².
21 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³²
siáh³ cuo² quionh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ hí³,
tɨ³la³ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá²
jon² ca³lɨ³zian²; la³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³
siáh³ quioh²¹ tsá² ñí¹ má²gáun³.
22 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ quioh²¹ tán¹
quiaun³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá²
ca³lɨ³zian² jon² quionh³ tsá²mɨ³ hí³.
Ñí¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³
hnga² tsá²mɨ³.
23 Jáun² né³, ní¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³jenh¹³
tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³
hí³ lí¹³ ñí²cuo² tsá²mɨ³ hí³, quí¹ tán¹
quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo²
quionh³ tsá²mɨ³ hí³?
24 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
—Ná¹tsá²con² lín³² bíh¹ hnoh²,
cun³ñí¹ hi³ tiá² cuɨn² náh² Sí² quioh²¹

Dió32 hi3 sa3jun3 pí3 quioh21 Dió32 nɨ́2
siáh3.
25 Quí1 nɨ́1 má1ca3jenh13 tsáu2 ja1
hla1, tiú2uú2 cuo2 tsú2 jéinh32 yáh3,
hi3 sa3jun3 cuen3 bíh1 tsú2 siáh3 jon2
hi3 jéinh32 cuo2, quí1 má1jáun2 dá2
má2lɨ́n13 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32 bíh1, tsá2 tionh2 hí3
hñu3mɨ3cuú2.
26 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨ21 nɨ́1juáh3 hi3 tson2
jenh13 tsá2 má2cá2tsan3 né3, ¿tiá1
má2ca3híh3 hnoh2 ñí1 Sí2 quioh21
hla1 Moisés, hi3 ha3 lánh3 lɨ́3 jáɨ13 hi3
ca3hléh3 jáun2 Dió32 ja1 hmá2 ton2 hi3
jmɨ́1 chí1cau32 jáun2? Jmɨ́1 ca3juáh3 tsú2
jáun2 la3 lá2: "Jná13 bíh1 la32, Dió32
Juo13 Há2bran21, Isaac jɨ3 Jacob nɨ́2
siáh3".
27 Quí1 Dió32 dá2 lɨ́n3 Dió32 Juo13
tsá2 zian2 bíh1, tiá2 lɨ́13 yáh3 lɨ́n3 tsú2
Dió32 Juo13 tsá2 má2jun1; jáun2 né3, lɨ́1
ná1tsá2con2 tɨ3 ca3nga2 bíh1 hnoh2.

Héih32 hi3 jlánh1 bíh1 quien2
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja1 quioh21 tsá2 hí3 né3 jmɨ́1 zenh1
siáh3 jan2 tsá2 lɨ́n3 tɨ32 liei21, tsá2
má2lɨ́2niéɨ32 jáɨ13 hi3 má2lɨ́2juáh3 tsú2
jáun2. Tsá2 hí3 né3 ca3lɨ3tsɨn2 hi3
re2 bíh1 má2lɨ́2ngáɨ3 Jesús, hi3 jáun2
ca3ngáɨh3 dí2 siáh3 la3 lá2:
—¿Hín2 bíh1 héih32 hi3 jlánh1 bíh1
quien2?
29 Jáun2 Jesús ca3záɨh3 tsá2 hí3:
—Hi3 lá2 bíh1 héih32 hi3 jlánh1 bíh1
quien2 la3 cónh3 bíh1 ñí1 la3jɨ́32: "Sá1nɨ́2
niéɨ2 hnoh2 tsá2 *Israel, jɨ́32la3 jan2
tán1 Dió32 Juo13 bíh1 dí2 lɨ́n3 Dió32.
30 Jáun2 ¡ma3hno1 Dió32 Juóuh32
ca3la3 jonh3 jmɨ́1 honh2, la3jɨ́32 jmɨ́2chí3
quián13, jɨ3 la3jɨ́32 hi3 lɨ́n23 nú2, jɨ3 ca3la3
jɨ́32 pí3 quián13 nú2 siáh3!" Hi3 nɨ́2 bíh1
héih32 la3ñí1 hi3 jlánh1 bíh1 quien2.
31 Hi3 jáun2 héih32 ñí1 má2tun3 né3 lɨ́3
la3 lá2: "¡Ma3hno1 tsá2mɨ3cuóun2 renh2
la3jmɨ́1 hno3 nú2 huen2!" Tiú2uú2 zia32
yáh3 cónh3í1 cáun2 héih32 hi3 jlánh1
bíh1 quien2 la3 cónh3 bíh1 hi3 tun3 nɨ́2.
32 Jáun2 né3, tɨ32 liei21 hí3 ca3juáh3
siáh3 la3 lá2:
—Chú32 lɨ́n32 bíh1 la3 má2lɨ́2juah21
hnú2 nɨ́2 Tɨ32. Jú1 tson2 bíh1 nɨ32
má2lɨ́2juah21 hnú2, hi3 jɨ́32la3 jan2 tán1
Dió32 bíh1 zian2, hi3 tiá2 zian2 yáh3
cónh3í1 jan2 Dió32 siánh3.
33 Jɨ3 hi3 jlánh1 bíh1 quien2 hi3
má1hno1 dí2 Dió32 la3 jonh3 jmɨ́1 tsɨ́3
dí2, la3jɨ́32 hi3 ngɨ23 dí2, [la3jɨ́32 jmɨ́2chí3
quiú13 dí2,] jɨ3 la3jɨ́32 pí3 quiú13 dí2 nɨ́2
siáh3; jɨ3 hi3 ca3ta1 dí2 má1hno1 siáh3
tsá2mɨ3cuóun2 raɨnh21 la3jmɨ́1 hno3 dí2
hmóu32, hi3 nɨ́2 bíh1 hi3 tɨ3 jlánh1 bíh1
quien2 la3 cónh3 bíh1 jáh3 hi3 jngɨh2
tsú2 jáun2 ñí1con2 Dió32, jɨ3 la3jɨ́32 hi3 lɨ́1
cue32 tsú2 jáun2 ñí1con2 Dió32 hi3 jɨn32
tsú2 jáun2 ñí1 lɨ́3 ñí1hiú13.
34 Hi3 jáun2 jmɨ́1 má2lɨ́2niéɨ32 jáun2
Jesús hi3 tsá2 hí3 má2lɨ́2ngáɨ3 re2 lɨ́n32,
jáun2 ca3juáh3 dí2 la3 lá2:
—Cú1pih21 bíh1 jéɨ32í1 hniáuh32 hi3
huh21 hnú2 jo3cuo2 Dió32.
Hi3 jáun2 hí1 jan2 yáh3 tiú2uú2 hin2
ca3tia3 tsɨ́3 hi3 nga3 siáh3 jáɨ13 ñí1 hná1
jáun2.

¿Hin2 bíh1 jón2zɨ́h1 jón2cho1 Tsá2 lɨ́n13 Cristo?
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Jesús jmɨ́1 cuá1má2tɨn2 tsáu2 hñu3
cuáh32 chín1, hi3 jmɨ́1 cuá1juáh23 la3
lá2:
—¿He3 láɨh32 juáh3 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32
liei21 hi3 jan2 tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1
hla1 Dá2vi21 bíh1 néh1 Tsá2 lɨ́n13
Cristo?
36 Quí1 hnga2 hla1 Dá2vi21 ca3hléh3
la3 cun3 jáɨ13 hi3 ca3cué3 Jmɨ́2chí3
Chun1 hñu3 tsɨ́3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
Dió32 Juóu32 jná13 ca3záɨh3 Tɨ32 Juóu32
jná13:
Tɨ3 cuá2 chu21 quion21 jná13 ñí3,
ca3la3 tɨ3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3
jmu1 jná13 hi3 tsá2 hau2 hnú2
lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 jlɨ21 hi3
hí1 cú1pih21 tiá2 quien2 hi3
ná1tsɨn21 hnú2 tanh1.

37 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hi³ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo lɨ́n³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lɨ́n¹³ hí³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ jmɨ́¹ ná¹náɨ³².

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

38 Jmɨ́¹ ca³ma³tɨn² Jesús tsá² ná¹ngɨh³² hí³ né³, ca³juáh³:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ zaɨn³² hi³ quɨ́h³² hmɨh³² cuo² hi³ ñi³táunh¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²; jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsáu² cuen³ Dió³² nɨ́¹ má¹ca³jenh² dí² ja¹ hmah²¹,

39 jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jɨ³ hi³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹ ñí¹ nio² jmáɨ¹.

40 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sɨ́¹ hñú¹³ tsá²mɨ³ hnáɨ³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, lɨ́¹ ráɨn³² ñí¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lɨ́n³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ héih³² hi³ tá¹tsɨn¹ tsú² nɨ́¹ má¹jáun².

Quɨe³ ca³cué³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii²
(Lucas 21:1-4)

41 Cu³ jéin³² jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chín¹, có³² ñí¹ táun³ cuó² toh² tsú² quɨe³, hi³ cuá¹jɨ́en³² dí² tsá² toh² quɨe³ ñí¹ jáun²; hi³ jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ juóun³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quɨe³ hñu³ cuó² jáun².

42 Jmɨ́¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii² hi³ ca³taunh³ tun³ cú¹dáɨn³, quɨe³ tiá² lin¹ nga³ quien².

43 Jmɨ́¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii² ó³², tɨ³ hliáun³ bíh¹ má²lɨ́²cué³² tsú² la³ cónh³ bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² má²lɨ́²tióh³² quɨe³ hñu³ cuó² ñí¹ hná¹ nɨ́².

44 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tɨ³la³ tsá²mɨ³ tia³mii² ó³² né³, má²lɨ́²cué³² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmɨ́¹ má²ma³hau³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² quioh²¹.

13

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Ta³ má²cuá¹cuá²haɨn³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tɨ³², sá¹nɨ́² jɨe³, ¡hénh³ ma³ chú³² jniá³ hñú³ nɨ́², hi³ hen³ ma³ cáh¹ siáh³ quɨ́n¹ hi³ lɨ́³ hiah³²!

2 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿Jɨ́eh²¹ hnú² hi³ jueh³² lɨ́n³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lɨ́¹³ hi³ hí¹ cá² máɨ³ quɨ́n¹ tiú²uú² ná¹juɨn¹ quionh³ quɨ́n¹ raɨnh²¹; la³jɨ́³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lɨ³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹
(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmɨ́¹jáun² ja³taunh²¹ dí² tɨ³ tsɨ³ máh³ Olivos ñí¹ jniá³ jáun² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ jáun² né³, jáun² Pé¹, Jacobo, Juan² jɨ³ Tre²¹ nɨ́² siáh³ ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

4 —Hnáu² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ lɨ́h³ lɨ́¹³ hi³ má²lɨ́²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lɨ³ lin¹ nɨ́¹juáh³ má¹tɨ³ ñí¹ lɨ³tí³ hi³ nɨ́²?

5 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lɨ́n³² náh² jmu³, hí¹ jan² lɨ́² hin² cuɨ́¹ má¹cau² náh².

6 Quí¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lɨ́n³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: "¡Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ Cristo!"; jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú².

7 ”Tɨ3la3 nɨ́1 má1ca3niéih2 náh2 jáɨ13
hi3 má2zia32 hniéi2 tɨ3 hlá2 tɨ3 nɨ́2,
ha3 lɨ́2 juenh3 náh2, quí1 la3 jáun2
ca3tɨ21 lɨ́13 bíh1 tín2, tɨ3la3 jun3juáh13 hi3
má2tsa3hín3 yáh3 jaun32.
8 Quí1 tsá2 zian2 cáun2 hué32 jmu3
hniéi2 quionh3 tsá2 zian2 hué32 siáh3,
jɨ3 tsá2 hɨ́n13 hué32 ñí1 hliáun3 quiu3
tɨ́n3 siáh3 quionh3 tsá2ján2 tsá2ján2; ñí1
hliáun3 qui3 jɨ́eh3 hué32 hi3 lɨ3 zia32
siáh3 ho3cuóun3, [jɨ3 hi3 lɨ́1 tiáunh1 tsáu2
tiá3 siaun32]. Hi3 nɨ́2 dá2 cun3 ja1
má2ca3lɨ3liau3 bíh1 hi3 ma3tso2 tsáu2
tsɨ́3, jun3juáh13 má2hnáu2 yáh3.
9 ”Tɨ3la3 hniáuh32 tiáunh1 hua3jan21
bíh1 hnoh2; quí1 hnoh2 dá2 jɨenh3 tsú2
jo3cuo2 tsá2tan21, jɨ3 hi3 quiu3 po3 tsú2
hnoh2 la3 tɨ3 hñu3 cuáh32 quiú13 dí2.
Hi3 tsa3jau2 tsú2 siáh3 hnoh2 ta3 ñí1
tsá2 ná1ho2 ta21 jɨ3 ta3 ñí1 tsá2 ná1lɨ́n3
re21 nɨ́2 siáh3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 jná13;
má1jáun2 bíh1 má2lɨ́13 cuéh1 hnoh2 jú1
tson2 hi3 ca3tɨn1 jná13 ñí1con2 tsá2 hí3.
10 Ñeh2 bíh1 hi3 táuh3 jmáɨ1 má1ná1,
jú1 chú32 hi3 lɨ́13 liáun3 tsú2 ca3tɨ21
ngáɨ32 tsú2 tín2 ñí1con2 la3jɨ́n32, la3jáh3
dú1 ñí1 juo3 tsá2 jma2.
11 Nɨ́1 má1já2jau2 tsú2 hnoh2 ta3 ñí1
tsá2tan21 né3, ha3 lɨ́2 jmú2 náh2 hɨ32
honh2 nɨ́1juáh3 he3 cuá1juah21 náh2 ñí1
jáun2. Quí1 jmáɨ1 jáun2 dá2 cáun2
cuá1hléh1 hnoh2 la3 cun3 jáɨ13 hi3 hí3
hñu3 honh2 bíh1 náh2; quí1 jáɨ13 jáun2
cué32 Jmɨ́2chí3 Chun1 bíh1, jun3juáh13
jáɨ13 quián13 hmóu32 yáh3 náh2.
12 Hí1 la3 tɨ3 tsá2 jan2 jméi2 mí1ziú13
quionh3 yáh3 tsú2 jɨenh3 hi3 jngah3
tsáu2, jɨ3 tsá2 má2lieih21 siáh3 jɨenh3
jon2; jon2 tsáu2 jmu3 hniéi2 quionh3
jméi2 mí1ziú13, hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 jɨenh3
yáh3 tsú2 tsá2 má2lieih21 hí3 hi3 jngah3
tsáu2.
13 Tsá2 zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3
bíh1 lɨ3hau2 hnoh2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
jná13; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 nio2 cáun2 tsɨ́3
la3 má2nio2 jáun2 ca3la3 tɨ3 ñí1 cá1táuh3
jmáɨ1 né3, tsá2 hí3 bíh1 liáun3.
14 ”Nɨ́1 má1ca3jɨeh3 hnoh2 hi3 hlah3
hi3 hó32 hi3 jmu3 hi3 hliáh13 ñí1 hɨ́en1
[la3 cun3 hi3 ca3hɨ́e3 jáun2 hla1 Daniel
*tɨ32 jë1 Dió32], má1ca3jɨeh3 hnoh2
hi3 hi3 jáun2 má2nio2 ñí1 tiá2 jmɨ́1
ca3tɨn1 —nɨ́1juáh3 tsá2 hɨ32 jáɨ13 lá2,
cuɨ́1 ngɨ13—, hi3 jáun2 jmáɨ1 jáun2
má2hniáuh32 cuon3 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea
ñí1 lɨ́3 máh3.
15 Hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 tsá2 cuá1tsɨ21
tsáɨh3 hñú3 máɨ2 tsáɨh3 quioh21 jmáɨ1
jáun2 né3, ha3 lɨ́2 cuɨ́1 son2 hi3 tsa3hen2
ñéih3 hi3 tsa3quián3 hi3 nio2 ñéih3
quioh21, hniáuh32 la3juɨ32 cuon3 bíh1
tsú2;
16 hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 cuá1hún1 ñí1náɨ2
né3, tiá2 hniáuh32 yáh3 tsánh32 tsú2 hi3
tsa3quián3 ha1.
17 ¡Jlánh1 juo23 tsá2mɨ3 tsá2 ná1quian2
jon2 jmáɨ1 jáun2, jɨ3 tsá2 ná1jan2 dáɨn2
tiúh23 nɨ́2 siáh3!
18 Mɨ́1 náh2 ñí1con2 Dió32 hi3 ha3
lɨ́2 cuɨ́1 chau21 jmáɨ1 jáun2 cáun2 jmɨ́1
ñí1cuóu3;
19 quí1 jmáɨ1 jáun2 lɨ3 zia32 cáun2
uu3mí2tsɨ32 huáh2 tsɨ́3 cu3tí13, cáun2
hi3 hí1 cónh3 tiá2 má2lɨ32 la3 cun3
jmɨ́1 ca3jmú3 Dió32 hngá1máh3 lá2, hi3
sa3jun3 lɨ3 zia32 bíh1 siáh3 tɨ3 chí1cáɨn2
jáun2.
20 Sá1jmɨ́1 hi3 Dió32 Juo13 dí2 tiá2
hná32 jmáɨ1 jáun2 dúh1, jáun2 ca3la3
jɨ́n32 bíh1 tsáu2 jmɨ́1 hiá1 jmɨ́1 tsán13;
tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 hnio3 tsú2 tsá2 joh1,
tsá2 má2ca3quianh3 tsú2 hí3 hnga2,
hi3 jáun2 bíh1 má2ca3hná3 Dió32 jmáɨ1
jáun2.
21 ”Né32 né3, nɨ́1juáh3 má1jáun2
má2zian2 tsá2 juáh3 ñí1con2 hnoh2:
“¡Sá1nɨ́2 jɨe3, ñí1 lá2 má2cuá3 Tsá2 lɨ́n3
Cristo!”, ho3: “¡Sá1nɨ́2 jɨe3, ñí1 zio1
má2cuá3!”, ha3 lɨ́2 lɨ́1 táunh3 náh2 ta21.
22 Quí1 juóun32 bíh1 tsáu2 ja3táunh1
hi3 ja3ma3cau2, hi3 juáh3 hi3 lɨ́n3 Cristo,
jɨ3 tsá2 juáh3 siáh3 hi3 ná1lɨ́n3 tɨ32 jë1
Dió32; hi3 jmu3 siáh3 li21 jɨ3 hua3jueh32,
hi3 ma3can2 tsáu2, hi3 hí1 la3 tɨ3
tsá2 má2ca3quianh3 hnga2 yáh3 Dió32
ma3can2 tsú2 siáh3 nɨ́1juáh3 hi3 lɨ́13.

23 Tɨ³la³ cuí¹ tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹
lɨ́n²¹; quí¹ la³jɨ́³² bíh¹ má²lɨ́²juo³ jná¹³
hnoh² ta³ tin².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)

24 ”Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³nga² uu³mí²tsɨ³²
huáh² tsɨ́³ nɨ́² né³, má¹jáun² má²nieh¹³
hiú², hi³ zɨ́h² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³²,
25 jɨ³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmaɨ²¹
haɨ²¹ chi³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ pí³ hi³
jniá³ chi³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³.
26 Má¹jáun² máh³ jɨ́en³² tsú² Jon²
tsá²mɨ³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juɨ³² ja¹
jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³²
lɨ́n³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² tsú².
27 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú²
tsá²ta³ hi³ chan³ cu³lɨ²¹ tsá²
má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹, tsá² zian² tá¹
quiún³ cuoh¹ mɨ³cuú², la³ tɨ³ hué³²
ñí¹ má²uóunh³, ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹táuh³
cuoh¹ mɨ³cuú².
28 ”Cuí¹ ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmu¹
jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²:
Jɨ́eh³² hnoh² nɨ́¹juáh³ má²tá¹jmu¹³
hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹
zɨ́h³, jáun² má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³
má²má²janh² bíh¹ jmɨ́¹ ñí²hiú².
29 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, nɨ́¹juáh³
má²jɨ́eh³² hnoh² hi³ má²lɨ́²³ la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² má²ñíh¹
náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³
Jon² tsá²mɨ³cuóun².
30 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
la³jɨ́³² hi³ nɨ́² lɨ́¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹
tsán¹³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí²
lá².
31 Chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ bíh¹ la³jɨ́³²
hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³
hngá¹máh³ lá², tɨ³la³ jáɨ¹³ quion²¹
jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmáɨ¹ tsa³hín³
yáh³.
32 ”Tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ hín² jmáɨ¹, ho³
hín² la³nió¹ lɨ́¹³ la³ jáun² né³, hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² ñi³², quí¹ hí¹juáh³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh²
hñu³mɨ³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³
hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jɨ́³²la³
hnga² bíh¹ Dió³² Jméɨ² tsú² ñi³².
33 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³
náh² ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jɨ³
hi³ ná¹lienh¹ náh² siáh³ Dió³²,] quí¹
tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ lɨ́h³ chau²¹
jmáɨ¹ jáun².
34 Quí¹ jmáɨ¹ jáun² lɨ́¹³ la³ lá²:
Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³
ngau³ ñí¹ uóunh³; tɨ³la³ ñeh² bíh¹
hi³ cua³haɨn³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³
tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³
ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí²
ta²¹ hi³ ca³tɨn¹ jmu³, hi³ ca³jmú³ tsú²
siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² jmu² hua³hí¹³
ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹.
35 Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³²
tianh³ náh² ná¹ñí¹, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³
náh² ha³ lɨ́h³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹
cuánh³² cun³ ca³niéɨ², ho³ cuánh³²
cun³ chu³nie², ho³ cuánh³² la³ cun³
ca³hó³ cá¹háu² hi³ ñí¹, ho³lá²dá² tɨ³ nɨ́¹
má¹já²jnia² uá¹;
36 su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³
ná¹cuóun¹ náh².
37 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jɨ́n³² tsáu²:
¡Tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh²!

14

Má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Tun³ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ jmɨ́¹
hniáuh²¹ hi³ tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmáɨ¹
hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹,
la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³.
Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³ ca³hnauh²
tsɨ́³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ zanh³ dí² Jesús
ta³máɨh³, hi³ jáun² jngɨh³ dí².
2 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ dí²:
—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú²
tá¹la³ jmáɨ¹ má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ nɨ́² lɨ́¹
ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mɨ³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lín³ *mɨ³ho²¹ péin³”. Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mɨ³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro hi³ jmí¹ canh², hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ líin²¹, jmaɨh²¹ hngó³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmáɨ² nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ líin²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mɨ³láɨ¹ tse³ pih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹ Jesús.

4 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láɨh³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³² ní² quioh²¹?

5 No¹ má²ró³² ní² jmí¹ lí¹³ tsa³hnáɨ¹ lí³ cun³ hnɨ³² nio² hña³láu³ héih³² quɨe³ *cú¹tiáu², jáun² quɨe³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hɨen³ tsú² tsá²mɨ³ hí³.

6 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² liúnh¹ ñí¹con² tsú²; ¿he³ láɨh³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsú²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³.

7 Quí¹ la³jí³² jmáɨ¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú² lɨ³ua³ cáun² jmáɨ¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tɨ³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

8 Tsá²mɨ³ ní² má²lí²jmú³ la³ cun³ hi³ lí¹³ lɨ³ jmu³ ñí¹con² jná¹³; quí¹ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹.

9 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mɨ³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tɨn¹ tsú².

Judas jɨenh²³ Jesús
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Jáun² né³, jmí¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lienh¹³ dí² tsá² ná¹líin³ mi³jmú³ hi³ jmu³ dí² jáɨ¹³ hi³ jɨenh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³.

11 Jmí¹ má²lí²niéɨ³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³ jáun² né³, ca³lɨ³ hiún² líin³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ hi³ cué³² quɨe³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jɨenh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tɨ²¹ hi³ jún³
(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

12 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hɨen¹, jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmáɨ¹ hi³ jngɨh² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² ca³tɨ²¹ Jmí¹hɨen¹, jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hɨen¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

13 Jmí¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmáɨ². Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú²,

14 jáun² hñú³ ñí¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: “Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³ ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú² tsáu² quion²¹ jná¹³, ñí¹ lí¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hɨen¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² ná¹?”

15 Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹ tun³ tsɨn¹, ñí¹ má²lí³ re²; ñí¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

16 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú², hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³

má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús; hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹.

17 Jmɨ́¹ má²ca³zɨ³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ñí¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹.

18 Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa hi³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jɨenh³ jná¹³.

19 Jmɨ́¹jáun² jlánh¹ hlaɨh³ ca³niau²¹ tsɨ́³ tsá² hí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngáɨh³ Jesús, hi³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun².

21 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juɨ³² hi³ ca³tɨn¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tɨ³la³ ¡juo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jɨenh³ jná¹³! Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmɨ́¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lɨ³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

22 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quɨéɨh³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

23 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsú² ca³hɨnh³ hi³ jmɨ́¹ ha²¹ jáun² copa.

24 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ nɨ́² bíh¹ jmɨ́²hán¹ jná¹³ hi³ táɨn³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lɨ³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmaɨ²¹.

25 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aɨh²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ lá², ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ aɨh²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmáɨ¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jáɨ¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tɨ³ có³²
(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hɨ́e³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ja³taunh²¹ tɨ³ máh³ Olivos.

27 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jɨ́n³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tɨ³ có³² ca³tɨn¹ jná¹³ já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Jngɨh²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lɨ́¹ tiú¹ lɨ́¹ hán¹ bíh¹ lɨ́¹³".

28 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnoh² tɨ³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tɨ³ có³² ñí¹con² hnú², tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, ¡cun³ tiá² jáun² yáh³!

30 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Tɨ³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jë¹ hi³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tɨ³ jmɨ́²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáɨn³, hi³ jún³ jná¹³ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tɨ³ có³².

Hi³ jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lɨ́³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

32 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, jáun² Jesús
ca³záɨh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³
ñí¹lienh¹ jná¹³ Dió³².
33 Jáun² jɨ́³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹
ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jɨ³ Juan² nɨ́²
siáh³; jmí¹jáun² ca³lɨ³liau³ hi³ ca³ta³no¹
hlaɨh³ lɨ́n²¹ tsɨ́³ tsú², jɨ³ hi³ ca³la³ hi³
ca³hu³ ca³jngɨh³ lɨ́n³² tsɨ́³ tsú².
34 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³
lá²:
—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lɨ́²³ cun³ñí¹ hi³
ja³²lɨ³ hlaɨh³ nio² tsɨn³². Tɨ³la³ hnoh²
tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².
35 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tɨ³
chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³
ca³hiéih³ ñí¹ la³ tɨ³ hué³² hi³ ca³mɨ́³ dí²
ñí¹con² Dió³² nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́¹³ hi³ tiá²
há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³
jáun².
36 —Hnú² Tia²¹ —ca³zaɨh³ dí²
Jméi²—, tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ juóuh³²
ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tɨ²¹
jmáɨ² tsɨ́h³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ aɨh²¹;
tɨ³la³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́¹³ la³ cun³ hi³ hnó³²
jná¹³ má¹ná¹, cuɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³
hnáuh² hnú².
37 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngah³ dí² tɨ³ ñí¹
tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³
ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ cá¹chánh²¹
dí²; jáun² ca³záɨh³ dí² Pé¹:
—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²?
¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³
hnú² hi³ ñíh¹³ ñi³ñí¹?
38 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lienh¹
náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³
tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lɨ́n²¹
bíh¹ hún¹ jmɨ́²chí³ quián¹³ náh², tɨ³la³
ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.
39 Jmɨ́¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hi³
ca³ñí¹lienh¹³ Dió³² la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun² jmɨ́¹tin².
40 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³
bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmɨ́¹
cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
jlánh¹ má²tioh³ ziú³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá²
ñi³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lɨ³.
41 Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tɨ³²
hnaɨh³² jéin³²; jmɨ́¹ cuanh²¹ tsú² jáun²
né³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh²
tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹
bíh¹ cu³ nɨ́², má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³
jɨenh³ tsú² Jon² tsá²mɨ³cuóun² jo³cuo²
tsá² ná¹ren² tso³.
42 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹
nɨ́² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jɨenh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹
Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmɨ́¹
lɨ́n³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³
má²hí¹quionh³ juóun³² lɨ́n³² tsá²
ná¹quian³² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹
jɨ³ tsá² ná¹quian³² hmá² nɨ́² siáh³.
Tsá² hí³ dá² hí¹já²táunh¹ hi³ zéi¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tɨ³² liei²¹, jɨ³ hi³
ca³tɨn¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nɨ́²
siáh³.
44 Judas tsá² ca³jɨenh³ hí³ bíh¹ Jesús
ca³jmú³ jáɨ¹³ ha³ lánh³ rón³² hɨen³ dí²
Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³
tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹
jan¹³ náh² hi³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹
dí¹cho¹".
45 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³
ñí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:
—Hia² nú² Tɨ³².
Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú².
46 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³zanh³
tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hi³ ca³jan³
dí² tson³.
47 Tɨ³la³ jan² tsá² jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ jáun²
né³, ca³chí² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³
jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³
mí¹táɨ³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ mí²tsá² hɨen¹.
48 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² tionh²
hí³:
—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³
ná¹quiánh¹ náh² mí¹táɨ³ jɨ³ hmá² nɨ́²
hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háɨn²?

49 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² bíh¹ jmɨ́¹ cuon¹
jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmɨ́¹
ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹,
tɨ³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹ ca³ziaunh²
náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. La³ nɨ́² dá²
lɨ́²³ hi³ jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús
jéɨ³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹
la³jɨ́n³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú².

51 Tɨ³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmɨ́¹
hí¹tsau³² cu³chin¹ hi³ chí¹tsaɨnh³²
cáun² hmɨh³² tiáu², hi³ jáun² ca³zaunh³
tsáu²;

52 tɨ³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³
bíh¹ hmɨh³² jáun², hi³ jáun² ca³cuóun³
láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

53 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³
ñí¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹; jáun²
jmɨ́¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² la³jɨ́n³²
tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú² jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ nɨ́²
siáh³.

54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá²
sáh³ chí¹cáɨn² ñí¹ uóunh³, ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ ñí¹ lɨ́³ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹ hñú¹³
mí²tsá² hɨ́en¹, jáun² ca³cuá³ can³² sɨ́²
quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³
cuá¹chóh²³ sɨ́².

55 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³
la³jɨ́n³² tsá² ná¹ñí¹ nɨ́² siáh³ ca³hnauh²
jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³tson² dí²
tsáu¹³ Jesús, hi³ jáun² lɨ́¹³ jngɨh³ dí²;
tɨ³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú².

56 Juóun³² tsáu² ca³chá³ jú¹ tɨ́¹jáɨ²
quioh²¹ tsú², tɨ³la³ lɨ́¹ jmɨ́¹ ná¹quiú²
ná¹táɨnh²³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ tsá²ján²
tsá²ján².

57 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáu²
ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tɨ́¹jáɨ²,
hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³náɨ¹³ hi³ juáh³ tsá²
nɨ́² la³ lá²: "Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ hɨ́en¹
lá² hi³ ca³jmú³ tsáu² cun³quionh³ cuá²
ta³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ bíh¹
má²dí¹láɨ¹ siáh³, tɨ³la³ jun³juáh¹³ uá²
lɨ́³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mɨ³cuóun²
yáh³".

59 Tɨ³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³
ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá²
hɨ́en¹ ca³náu² ja¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³, hi³
ca³ngáɨ³ ñí¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáɨh¹
hnú²? ¿He³ dá² nɨ³² ná¹juáh²³ tsá² nɨ́²
hi³ ca³tɨn¹ hnú²?

61 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹
ca³náu², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹
hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá²
hɨ́en¹ ca³ngáɨ³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²,
hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lɨ́n³ Cristo Jon²
Dió³² Tsá² hɨ́en¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun²
hnoh² jɨen¹ náh² hí³ dí² Jon²
tsá²mɨ³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tɨ³
cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá²
juenh², hi³ jɨen¹ náh² tsú² siáh³ hi³
má²cuá¹jáunh²³ hñu³mɨ³cuú² juɨ³² ja¹
jnie².

63 Jmɨ́¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hɨ́en¹ ha¹
[hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³ jáɨ¹³
jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láɨh³² sa³ ca³lɨ³í¹ tsá² zíh³² jú¹
tson² hno³ dí²?

64 Quí¹ nɨ́² bíh¹ má²lɨ́²niéih² hnoh²
ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² nɨ́²
Dió³²; jáun² né³, ¿he³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh²
ta³né³²?

Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³
ca³juáh³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² jún³.

65 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ma³ jan² tsáu²
ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéɨ³², hi³ ca³jnɨ́³
dí² siáh³ ñí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiu³
ca³pan³ dí², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¡Chí³ jáɨ¹³ neh²¹ [hin² tsánh²
lɨ́²po³]!

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu²
ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú²
má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tɨ³ la³ quián³ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹ jáun², jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mɨ³ quian²¹ mí²tsá² hɨ́en¹;
67 jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sɨ́², jáun² ca³jɨ́en³² dí² chí¹tiá³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ja³bí¹ hnú² jmɨ́¹ ngɨ́h¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².
68 Tɨ³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:
—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngɨ²³ yáh³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² nɨ́².
Jmɨ́¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² tɨ³ juɨ³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu².
69 Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³jɨ́e³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaɨh³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² la³ lá²:
—Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².
70 Tɨ³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hi³ ca³záɨh³ Pé¹:
—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³jmɨ́¹ hleh³² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ ñí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]
71 Tɨ³la³ Pé¹ né³, ca³hɨen³ Dió³² ca³la³ hi³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hɨen²³ hnoh² nɨ́².
72 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² siáh³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³ hi³ má²tɨ³² tenh³ jéin³². Jmɨ́¹jáun² tsau³ tsɨ́³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³záɨ³ jáun² Jesús jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: "Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnú² juáh¹³ hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³". Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³hɨ³ cúh² tsɨ́³ Pé¹, hi³ ca³hó³.

15

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Jmɨ́¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngɨh³² siáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹quien² nɨ́² siáh³, hi³ ca³ma³re² tsú² jáɨ¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato.
2 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Pilato:
—Hí¹ hnú² uá¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?
Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² nɨ́².
3 Jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quioh²¹ tsú².
4 Jáun² Pilato ca³ngáɨ³ siáh³ hi³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² hi³ ngáɨh¹ hnú²? Sá¹nɨ́² jɨe³, cónh³ bíh¹ tiá² tí³ tso³ hi³ cha³² tsú² quián¹³ hnú².
5 Tɨ³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hi³ ca³ngáɨ³ hí¹ cáun² bíh¹; hi³ jáun² Pilato lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³.

Má²ma³ngɨ́³ tsú² Jesús
(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

6 Hi³ jáun² né³, Pilato jmɨ́¹ tan² hi³ lión³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmɨ́¹hɨ́en¹ nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² mɨ³² tsáu² hi³ liáun³.
7 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá² jmɨ́¹ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², tsá² jmáɨ² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmɨ́¹ má²ca³jngɨh³ tsáu² jmáɨ¹ hi³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hi³ ca³jmú³ quien² hmóu³².
8 Jáun² cua³taunh²¹ tsáu² ñí¹con² Pilato hi³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu².
9 Hi³ jáun² Pilato ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:
—¿Hnáuh¹ hnoh² hi³ lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

10 Quí¹hliá² jmí¹ má²ca³lɨ³tsɨn² bíh¹
Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹
tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ hi³ jáun²
ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.
11 Tɨ³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³
né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con²
tsáu², hi³ jáun² hiu³ mí³² tsú² hi³
Barrabás bíh¹ tɨ³ re² lión³² dí².
12 Jmí¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Pilato:
—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹
jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹
Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?
13 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³tɨ³ ca³hóh³²
tiá³ hi³ ca³juáh³:
—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!
14 Jáun² Pilato ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Tɨ³la³ ¿he³ dá² hi³ hlaɨh³
má²ca³jmú³ tsú² né³?
Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³tɨ³
ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:
—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!
15 Jmí¹jáun² ca³lión³² Pilato
cú²jueh³² Barrabás hí³, quí¹ hi³ hnió³
dí² hi³ lɨ³ hiún² tsí³ tsá² tionh² hí³.
Jmí¹ má²lí²jmú³ dí² jáun² héih³² hi³
quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³
cáun² hñú¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lɨ²¹
jáun² né³, ca³jɨenh³ dí² hi³ tsa³ton³
tsú² crei²¹.
16 Jmí¹jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús tɨ³
la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹,
jáun² ca³cuu³ ca³ngɨh³ tsú² la³jín³²
hliáu³ raɨnh²¹.
17 Jmí¹jáun² ca³quinh³ dí² cáun²
hmɨh³² zín¹³ la³ qui³ quɨh³² jan² tsá²
quien², hi³ jáun² ca³tanh² dí² siáh³
chí¹ tsú² cáun² chí² lɨh³², la³juah²¹
dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá²
ho² jáɨ¹³, tɨ³la³ chí² lɨh³² jáun² dá² lí³
cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹.
18 Jáun² la³juɨ³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³
tɨ³ hóh³² hi³ juáh³:
—¡Cuí¹ lɨ³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá²
judíos!
19 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² dí²
hi³ ca³quiu³ ca³pá³ dí² chí¹ tsú²
cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú²
hñéi³² dí² siáh³, jɨ³ hi³ dí²quí² dí²jñí³²
dí² ta³ ñí¹ tsú² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³
má²ná¹má²quien² dí² tsú².
20 Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun²
cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmɨh³²
zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun²,
hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³
qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹jáun² ca³jan³ dí²
tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Hú¹ juɨ³² jáun² né³ ca³jenh² tsú²
jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá²
jmáɨ² Sí¹mu²¹, jméi² Lí²ján¹ jɨ³ Rufo,
hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun²
ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmáɨ¹ hi³
cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.
22 Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsɨ³
máh³ míh¹ jmáɨ² Gólgota (hi³ hnió³
juáh³ "Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²").
23 Ñí¹ jáun² ca³jenh³ dí² tsú² mu² mɨ³
uóun²jɨeh¹³ má²ná¹jan² quionh³ mí³
mirra, tɨ³la³ Jesús tiá² ca³hɨnh³ yáh³
hi³ jáun².
24 Jmí¹jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³
jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³chí² hliáu³ jáɨ¹³
hi³ jɨe³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².
25 Jmí¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹,
jmí¹jáun² jmí¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ tɨ³
hú²niéi².
26 Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³
ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³
ca³tɨ²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³
jáun² juáh³ la³ lá²: "Re²¹ Juo¹³ tsá²
judíos".
27 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹
gon³ tsá² háɨn² quionh³ Jesús, jan² tɨ³
cuá² chu²¹ hi³ jan² tɨ³ cuá² cáun¹ siáh³.
28 [La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: "Ja¹
tsá² ren² tso³ bíh¹ ca³ta³dí¹hɨn¹³ tsú²".]
29 Hi³ jáun² tsá² há² ngaɨ³² ñí¹ jáun²
né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³
hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³
lá²:
—¡He³ dá² rón³² hnú²! Hnú² tsá²
jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³

híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmáɨ¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³,
30 né³² né³, lion¹ huen² hi³ son² ñí¹ crei²¹ ní² neh²¹.
31 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tɨ³² liei²¹ ca³cáuh³² cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:
—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tɨ³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³².
32 Ní¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² ní² ñí¹ crei²¹, má¹jáun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.
Hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tsá² jmí¹ ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³ ca³je³.

Jmí¹ jun¹ Jesús
(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Jmí¹ tí³ chi³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³² jáun², ca³la³ ñí¹ tí³ la³ nio¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³.
34 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi³ hnió³ juáh³ "Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láɨh³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?").
35 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³náɨ³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Sá¹ní² niéɨ² náh², Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².
36 Jáun² jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ cáun² chí² náh² hɨnh²³ jmáɨ² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, hi³ jáun² ca³di³chí³ dí² hná¹³ hmá²tiéɨ¹³, hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hnió³ dí² hɨ́nh³. Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Ní² tín² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hi³ ja³siau³.
37 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³.
38 Hi³ jáun² hmɨh³² hi³ jmí¹ hí¹jnáɨ²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³ tɨ³ tun³ zaɨnh²¹ ca³lɨ³liau³ tɨ³ chi³cuú² hi³ tsa³ la³ tɨ³ hué³².
39 Jmí¹ má²lí²jɨe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano jmí¹ zenh¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús [hi³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jɨ³] hi³ ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².
40 Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mɨ³ hi³ jmí¹ ná¹jɨe²³ ñí¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réɨ³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réɨ³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáɨn² jɨ³ Sé³² ní² siáh³, jɨ³ mí¹ Salomé ní² siáh³.
41 Tsá²mɨ³ hí³ jmí¹ má²ca³ñi³táunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³í¹ máh³ tsú² hué¹³ Galilea, jɨ³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsá²mɨ³ ñí¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsɨ²¹ hiú² né³, hi³ ti³tsóh³dí¹ jmáɨ¹ jáun² jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú² hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hlau³ *jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú² tie³ yáh³.
43 Jáun² jmí¹jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hi³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jaɨ³² jmí¹ má²jan³² hi³ lɨ³ lin¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jáɨ¹³, jáun² jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Pilato hi³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús.
44 Lí¹ lɨn¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³náɨ³² hi³ la³juɨ³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³ngáɨh³ dí² ní¹juáh³ tson² bíh¹ má²lɨ³² la³ jáun².

45 Jmɨ́¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹
jáɨ¹³ jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jáɨ¹³
ñí¹con² Sé³² hi³ tsa³quión³² tsú² hla¹
Jesús.
46 Jmɨ́¹jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmɨh³²
jmuh³ tiáu² hi³ lɨ́³ quionh³ mí²ñi³²
lino, jáun² ca³sión³² dí² hla¹ hi³
ca³tsáɨnh³² dí² hmɨh³² jáun². Jáun²
ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³²
hmaɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ hó²¹ hláu², jáun²
ca³lɨ́h³ tsú² cá² máɨ³ quɨ́n¹ pa²¹ hi³
ca³jnáɨ³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun².
47 Jáun² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá,
jɨ³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Sé³² nɨ́² siáh³
ca³jɨ́e³ ñí¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

16

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jmɨ́¹ ca³nga² jáun² *jmáɨ¹ hi³ tionh²
tsú² tie³, jáun² Má²réi³ tsá² Magdalá
hí³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo jɨ³ mɨ́¹
Salomé nɨ́² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³²
hi³ jmɨ́¹ tsa³jñe³ dí² Jesús.
2 Jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ jáun² sɨ́²ma¹ná¹ né³,
ja³taunh²¹ tsá²mɨ³ hí³ hú²niéi² lɨ́n³² ho³
tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmɨ́¹
ca³cha³táunh¹ tsú².
3 Hú¹ juɨ³² jáun² né³ jmɨ́¹ hí¹juónh²³
tsú² hmóu³²:
—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quɨ́n¹
dí¹jnáɨ²³ jáun² ho³ tá²hón³²?
4 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² ho³ tá²hón³²
jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnáɨ²³ yáh³ quɨ́n¹
pa²¹ hi³ jmɨ́¹ dí¹jnáɨ²³ jáun² ho³
tá²hón³², quí¹ tɨ³ có³² bíh¹ la³ má²lɨ́²
lɨ́h³ tsáu².
5 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³²
jáun²; ñí¹ jáun² né³, ca³jɨ́en³² tsú²
jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuá¹tón²¹ tɨ³ cuá²
chu²¹, hi³ cuá¹quih³² cáun² hmɨh³²
tiáu² cuó²; jáun² lɨ́¹ ca³yá²han¹ bíh¹
tsú².
6 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² juenh³ náh²; hnoh² dá²
hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá²
ca³taun³ hí³ crei²¹. Tɨ³la³ má²ca³jenh¹³
bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³
ñí¹ lá². Sá¹nɨ́² dúh¹ ñá²jɨe³ náh² ñí¹
jmɨ́¹ ca³quión³² tsú² tsú².
7 Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³
náh² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú², jɨ³ Pé¹
nɨ́² siáh³, hi³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²:
“Hí³ bíh¹ tsó³² chí¹ján³ tɨ³ Galilea la³
cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lɨ́¹³
cuá¹jɨen¹ náh² tsú² la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³
ca³juáh³ tsú² jáun² jmɨ́¹tin²”.
8 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³huén² bíh¹
hñu³ tá²hón³² jáun² hi³ ca³cuóun³,
ca³la³ má²hí¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹,
ca³la³ tiá² ñi³² he³ jmu³. Hi³ jáun² hí¹
cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³záɨh³ tsú² tsáu²,
quí¹hliá² juénh².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³juú² Magdalá
(Juan 20:11-18)

9 [Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús tɨ³
ca³jniá³² la³ ñí¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³liau³
sɨ́²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ñí¹con²
Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, tsá²
má²ca³huen³ tsú² hí³ quiaun³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³.
10 Hi³ jáun² tsá²mɨ³ hí³ ñéi¹ hi³
ca³ñí¹zeh¹ tsá² jmɨ́¹ má²ca³ñi³táunh¹
hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmɨ́¹
ná¹haɨ²¹ hlaɨh³ tsɨ́³ hi³ jmɨ́¹ ná¹ho².
11 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² hí³
hi³ zian² bíh¹ Jesús, hi³ tsá²mɨ³ hí³ né³
hú¹tá¹ má²lɨ́²jɨ́en³² siáh³, lɨ́¹ tiá² ta²¹
ca³taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jáɨ¹³ jáun².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² gon³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²
(Lucas 24:13-35)

12 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, Jesús
ca³ma³jnia³² hi³ jniá³ la³ siáh³ ñí¹con²
gon³ tsá² joh¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú²
cáun² juɨ³² ñí¹ náɨ².
13 Jáun² tsá² hí³ já¹tanh²¹ hi³
ca³ñí¹zeh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; tɨ³la³
sa³jun³ jáɨ¹³ hi³ cha³² tsá² hí³ yáh³
ca³taunh³ tsú² ta²¹.

Ta21 hi3 ca3cué3 Jesús ñí1con2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

14 Jmɨ́1 lɨ́1 cáɨn2 jáun2 né3, ca3ma3jnia32 siáh3 Jesús ñí1con2 tá1 quian3jan2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tá1la3 jmɨ́1 ná1cúh2 tsá2 hí3 má32; hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3hlɨ3 ca3liéinh32 dí2 tsú2 cun3ñí1 hi3 tiá2 cáun2 nio2 tsɨ́3 tsú2 jɨ3 hi3hliá2 jlánh1 huáh2 chí1 tsú2 siáh3, quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 ta21 ca3taunh3 tsú2 la3 cun3 hi3 ca3chá3 tsá2 ca3jɨ́e3 hí3 hi3 má2ca3jenh13 bíh1 dí2.

15 Jáun2 ca3záɨh3 dí2:

—Cuá2táunh1 náh2 tá1 cáun2 hngá1máh3, hi3 cuá1hléh1 náh2 jú1 chú32 jáun2 ñí1con2 la3jɨ́n32 tsáu2.

16 Tsá2 chá32 cáun2 tsɨ́3, jɨ3 hi3 zón32 jmáɨ2, tsá2 la3 hí3 bíh1 lɨ́13 liáun3; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 tiá2 cha32 cáun2 tsɨ́3 né3, tsá2 la3 hí3 dá2 má2tá1tsɨn1 héih32 hlah3 bíh1.

17 Hi3 li21 lá2 né3 lɨ3 zia32 ñí1con2 tsá2 nio2 cáun2 tsɨ́3 bíh1: Cun3quionh3 héih32 quion21 jná13 huen3 tsú2 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3 tsáu2, hi3 lɨ́13 hléh32 tsú2 siáh3 jú1jma2 siáh3,

18 lɨ́13 zanh3 tsú2 siáh3 jáh3 hláɨnh1, hi3 nɨ́1juáh3 ca3hɨnh3 tsú2 siáh3 cáun2 hi3 lɨ́3 mɨ́3 hlah3 né3, tiá2 hi3 quiunh21 hí1 cáun2 yáh3 tsú2; ja3bí1 la3 jáun2 ra3tsɨ32 tsú2 cuo2 ñí1 quioh21 tsá2 tsáun1, hi3 jáun2 tsá2 hí3 né3 lan13 bíh1.

Jesús tsánh32 hñu3mɨ3cuú2
(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

19 Jmɨ́1 má2lɨ́2liéinh32 jáun2 Jesús Tɨ32 Juo13 dí2 tsá2 hí3 né3, ca3zanh32 tɨ3 hñu3mɨ3cuú2, hi3 jáun2 ca3ta3cua13 tɨ3 cuá2 chu21 quioh21 Dió32.

20 Hi3 jáun2 tsá2 hí3 né3, ca3huén2 bíh1 hi3 ca3ñí1hléh2 jú1 chú32 ca3la3 tán1. Jáun2 hnga2 Tɨ32 Juo13 dí2 ca3ma3hau3 hi3 ca3jmú3 lin1 hi3 tson2 jú1 chú32 hi3 hleh32 tsá2 hí3 cun3quionh3 li21 hi3 lɨ́3 jáun2 hua3jueh32. Cun3 nɨ́2 bíh1 tí3 jáɨ13.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Lucas

1 Hnú² reh² Tíoh³, juóun³² lɨ́n³² tsáu² má²ca³jmú³ sí², la³ cun³ hi³ ca³ngɨ¹³ tsú² hi³ ca³lɨ³ jáun² ja¹ quiú¹³ dí² jmɨ́¹tin².
2 Ca³jmú³ tsú² sí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ jáun² tsá² ca³jɨ́e³ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³, tsá² ca³nga³ hí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús.
3 Ja³bí¹ jná¹³ uá²jaɨ³² má²cá²hnáuh³² re² lɨ́n³² la³jɨ́³² jú¹ tson² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³, hi³ jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ chú³² nɨ́¹juáh³ jná¹³ siáh³ jmu¹ cáun² sí² hi³ rá¹tioh³ jú¹ tson² ca³la³ re² he² hná¹, hi³ zein²¹ ná¹ ñí¹con² hnú² reh² Tíoh³;
4 hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ re² lɨ³ ñíh¹³ hnú² jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² hnú² jáun² tsáu².

Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lɨ³zian² Juan², tsá² zion³ tsáu² jmáɨ²

5 Jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹lɨ́n³ Herodes re²¹ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea, jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² mí²tsáu² jmáɨ² Zacarías, tsá² hí³ jmɨ́¹ hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ quioh²¹ Abías. Ñí²cuo² tsú² jmɨ́¹ jmáɨ² Elisabet, tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹ hla¹ mí²tsáu² Aarón.
6 Tá¹ gon³ jáun² tsú² jmɨ́¹ chun¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jmɨ́¹ tɨ́² má²tí³² tsú² héih³² jɨ³ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lɨ́¹³ chá³² tso³.
7 Tɨ³la³ tiá² jon² tsú² jmɨ́¹ zian² yáh³, quí¹ tiá² jmɨ́¹ lɨ́²³ yáh³ can³ Elisabet hí³ jon², hi³ ja³bí¹ jmɨ́¹ má²lieih²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tá¹ gon³ jáun².
8 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ tɨn³ Zacarías quionh³ mí²tsáu² tsá² quionh³ hi³ jmu³ ta²¹ ta³ ñí¹ Dió³².
9 La³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ná¹ngɨ²³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ mí²tsáu² hi³ tan² chi² jáɨ¹³, jmɨ́¹jáun² ca³chi² tsú² jáɨ¹³, jáun² Zacarías bíh¹ tɨn³ hi³ tsa³hi³² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ tsa³jín² ziún².
10 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹jɨn³² tsú² jáun² ziún² ñí¹hiú¹³ né³, la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñí¹ tauh²¹ la³ñí¹ jmɨ́¹ ná¹liéinh³² Dió³².
11 Jmɨ́¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Zacarías, hi³ zenh² tɨ³ cuá² chu²¹ can³² ñí¹hiú¹³ ñí¹ dí¹jɨn³² tsú² jáun² ziún².
12 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Zacarías tsá² hí³ né³, ca³la³ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lɨ³, ca³juénh² lɨ́n³² bí¹ tsú².
13 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Zacarías, ha³ lɨ́² juenh³, quí¹ Dió³² má²ca³náɨ³² hi³ hiú² mɨh³² hnú² jáun², hi³ jáun² né³bí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³zian² jan² jon² Elisabet ñí²cuonh² hnú², tsá² teh¹ nú² Juan².
14 Nɨ́¹ má¹ca³lɨ³zian² jáun² dáɨn² lɨ³ tsɨnh¹ lɨ́n²¹ nú², hi³ lɨ³ hiún² lɨ́n³² siáh³ honh² nú². Ja³bí¹ juóun³² lɨ́n³² siáh³ tsá² siánh³ lɨ³ hiún² tsɨ́³ nɨ́¹ má¹jáun²;
15 quí¹ jónh³² hnú² lɨ³quien² ñí¹con² Dió³², jan² tsá² tiá² hɨ́nh³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, sa³jun³ ma³chéi³ hɨ́nh³, jan² tsá² má²canh² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zian².
16 Hi³ hí³ bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² tsá² zian² hué³² *Israel jinh²¹ tɨ³ ñí¹con² Dió³² Juo¹³.
17 Juan² hí³ bíh¹ joh¹³ jmɨ́²chí³ jɨ³ pí³ hi³ la³jmɨ́¹ quian³² jáun² Líh³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *Tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ hí³ bíh¹ tín² tsó³² chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ tiánh³² tsáu² re² tɨn² quionh³ jón²zɨ́h¹; hi³ jáun² tsá² tiá² má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³² né³, má²lɨ³tɨn² bíh¹ ma³tí³² má¹jáun². La³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² hua³jan²¹ tsáu², hi³ jáun² hen³ tsáu² Tɨ³² Juo¹³ dí².
18 Jáun² Zacarías ca³záɨh³ tsá² hí³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ tson² jáɨ¹³ juáh³ hnú² nɨ́²? Quí¹ jan² tsá² má²liei²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ñí²uón³².
19 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jná13 Gabriel, tsá2 zenh2 ná1 ta3
ñí1 Dió32, Tsá2 lí2ze3 jná13 hi3 ja3ngái1
ná1 jú1 chú32 lá2 ñí1con2 hnú2.
20 Ti3la3 ta3né32, cun3ñí1 hi3 tiá2 ta21
lí2tionh2 hnú2 la3 cun3 hi3 lí2juánh32
jná13 ní2, jáun2 tiú2uú2 lí13 yáh3 hléh13
hnú2, ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmái1 hi3
li3zian2 jónh32 hnú2. Jái13 lá2 li3tí3 la3
cun3 jmái1 hi3 má2tón32.
21 La3jín32 tsá2 jmí1 tionh1 hí3 ñéih3
ñí1 tauh21 jáun2 la3ñí1 jmí1 ná1he2
ná1jan2 Zacarías. Má2ná1tsá2cáun2
lín32 bíh1 tsí3 tsú2, quí1 he3 láih32
sa3 ca3lén3 lín32 yáh3 Zacarías ñí1hiú13
jáun2.
22 Ti3la3 jmí1 cuá1han3 jáun2 Zacarías
má1ná1, tiú2uú2 lí23 yáh3 hléh32;
jmí1jáun2 ca3li3lieih21 tsá2 jmí1 ná1jaun2
tsú2 hí3 hi3 zia32 cáun2 hi3 ca3jnia3
jéinh32 tsú2 ñí1hiú13 jáun2. Jmí1jáun2
ca3jmú3 tsú2 lin1 quionh3 cuo2 hi3
tiú2uú2 lí23 hléh32.
23 Jmí1 ca3tsín13 jáun2 jmái1, la3 cun3
jmái1 hi3 ca3tin1 jáun2 Zacarías jmu3
ta21 hñu3 cuáh32 chín1 né3, ngah3
hñú13.
24 Jmí1 li21 jáun2 né3, ca3can3 Elisa-
bet jon2, hi3 jáun2 cun3 hñá3 zíh2 tiá2
cuá2han3 tsú2 hñú13, hi3 jmí1 cuá1lín23
la3 lá2:
25 —Juóu32 jná13 má2ca3jmú3 la3 lá2
ñí1con2 jná13, hi3 quin3 hua3heih21
quion21 jná13 ñí1con2 la3jín32 tsáu2, hi3
tiá2 jmí1 lí23 can21 jná13 dáin2.

Tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 juáh3 hi3 li3zian2 Jesús

26 La3 má2jñéi3 zíh2 hi3 li3 la3
jáun2 né3, ca3zen3 siáh3 Dió32 Gabriel,
tsá2cuú2 tsá2ta3, la3 ti3 cáun2 juú2 hín13
ti3 Galilea, juú2 jmái2 Nazaret,
27 hi3 tsa3jien3 jan2 tsá2mi3
tsá1mái13, tsá2 jmái2 Má2réi3, tsá2 tiá2
tsá2ñuh2 má2ca3cáuh32. Tsá2 hí3 ná1lí3
jái13 hi3 jenh13 cuo2 quionh3 jan2
tsá2ñuh2 jmái2 Sé32, tsá2 ñí1 má2cú1
má2ñeh1 jón2zíh1 jón2cho1 hla1 re21
Dá2vi21.
28 Jáun2 ca3hi3 tsá2 hí3 ñéih3 ñí1 jmí1
cuá3 jáun2 Má2réi3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—¡Hia2 nú2, hnú2 tsá2 jlánh1 ti32 tsí3
Dió32! Dió32 Juo13 dí2 zenh2 quiúnh1
hnú2. [Jlánh1 má2mieh2 hnú2 Dió32 la3
cun3 bí1 la3jín32 tsá2mi3 siánh3.]
29 Lí1 ca3lin3 bíh1 Má2réi3 jmí1
ca3nái32 jái13 hi3 ca3hléh3 jáun2 tsá2
hí3. Jmí1jáun2 ca3lín13 tsú2 hi3 he3 li3
la3 jáun2 hleh32 tsá2 hí3.
30 Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3juáh3 siáh3:
—Má2réi3, ha3 lí2 juenh3, quí1 Dió32
má2hnió3 ma3mieh2 hnú2.
31 Jáun2 né3, né32 can13 hnú2 jan2
dáin2, Tsá2 teh1 nú2 Jesús.
32 Tsá2 hí3 bíh1 Tsá2 li3quien2; Tsá2
téh3 tsú2 Jon2 Dió32, Tsá2 cú2 juenh2.
Hi3 jáun2 Dió32 Juo13 dí2 jmu3 hi3
cuá1ho2 tsú2 jái13 hi3 lín3 tsú2 re21
la3jmí1 ca3cuá3 hla1 re21 Dá2vi21 jméi2
dí1hio3 ñú1deh3 tsú2, tsá2 jmí1 zian2
jmí1tin2;
33 hi3 jáun2 tsá2 hí3 bíh1 cuá32, hi3
cuá1ho2 jái13 cun3 jmí1hi3nio2 ca3tin1
la3jín32 tsá2 Israel. Jái13 hi3 hau3 tsú2
jáun2, tiá2 tón32 jmái1 táuh3 yáh3.
34 Jáun2 né3, Má2réi3 ca3ngáih3 siáh3
tsá2 hí3:
—¿Lánh3 bíh1 rón32 lí13 la3 jáun2,
ní1juáh3 tiá2 ñí2uón32 jná13 má2zian2
yáh3?
35 Jáun2 tsá2 hí3 ca3juáh3 siáh3:
—Jmí2chí3 Chun1 joh1 Dió32 bíh1 já32
ñí1con2 hnú2, ji3 pí3 quioh21 Dió32 Tsá2
cú2 juenh2, hi3 jláin32 hnú2 la3jmí1 lí3
cáun2 jnie2. Jáun2 dáin2 hí3 jónh32
hnú2 lí13 cuá1chan1 hi3 ca3tin1 Dió32,
hi3 jáun2 tsá2 hí3 téh3 tsú2 jon2 Dió32.
36 Ja3bí1 Elisabet renh2 hnú2
uá2jai32, li3zian2 jan2 jon2 uá1jinh1
má2lieih21 lín21 tsú2; hi3 jáun2 né3,
ta3né32 má2tí3 jñéi3 zíh2 hi3 quian2
tsú2 jon2, tsá2 jmí1 juáh23 tsáu2 hi3
cun3 tiá2 lí13 bíh1 can3 jon2.
37 Quí1 ñí1con2 Dió32, hí1 cáun2 yáh3
hi3 juóuh32 tiá2 zia32.
38 Hi3 jáun2 Má2réi3 né3 ca3juáh3:

—Jná[13] la[32], tsá[2] lı́n[3] ná[1] quian[21]
Juóu[32] ná[1], hi[3] jáun[2] cuı́[1] jmu[1] bíh[1]
Dió[32] ñí[1]con[2] jná[13] la[3] cun[3] hi[3]
má[2]lı́[2]juah[21] hnú[2] nı́[2].

Jmı́[1] lı[21] jáun[2] né[3], ngah[3] tsá[2]cuú[2]
tsá[2]ta[3] Dió[32] ñí[1] ta[3] ñí[1] Má[2]réı[3].

Tsó[32] Má[2]réı[3] hñú[13] Elisabet

39 Jmáı[1] jáun[2] ngau[3] Má[2]réı[3] cú[2]hé[2]
juı[32] máh[3], hi[3] chau[21] cáun[2] juú[2] hı́n[13]
tı[3] Judea.

40 Jmı́[1] cá[1]chó[21] tsú[2] jáun[2], ca[3]hi[3]
ñéih[3] hñú[13] Zacarías, hi[3] ca[3]juáh[3]:

—Hia[2] nú[2] Elisabet.

41 Jmı́[1] má[2]lı́[2]niéı[32] jáun[2] Elisabet
hi[3] ca[3]juáh[3] jáun[2] Má[2]réı[3]: “Hia[2] nú[2]”,
jáun[2] la[3]juı[32] ca[3]jı́enh[32] dáın[2] hñu[3]
héin[1], hi[3] ca[3]cónh[32] siáh[3] Jmı́[2]chí[3]
Chun[1] hñu[3] tsı́[3] Elisabet hí[3].

42 Jmı́[1]jáun[2] ca[3]hléh[3] tiá[3] lı́n[32] hi[3]
ca[3]juáh[3]:

—Dió[32] jlánh[1] má[2]ca[3]ma[3]mieh[2] hnú[2]
la[3] cónh[3] bíh[1] la[3]jı́n[32] tsá[2]mı[3] siánh[3],
jı[3] jónh[32] nú[2] siáh[3] má[2]ca[3]ma[3]mieh[2]
Dió[32].

43 ¿Hin[2] dá[2] tsánh[2] jná[13], hi[3] jáun[2]
sa[3] mí[1]ziú[13] Juóu[32] máh[3] jná[13] ja[3] hi[3]
ja[3]jıe[3]?

44 Quí[1] la[3] cun[3] jmı́[1] lı́[1]cuen[21] hnú[2]
Dió[32], ca[3]la[3] hiún[2] lı́n[32] bíh[1] tsı́[3] jón[32]
jná[13] ca[3]jı́enh[32] tiá[3] lı́n[32] hñu[3] hén[2]
ná[1].

45 Jlánh[1] jmı́[1] ren[2] hnú[2], tsá[2]
ca[3]tionh[2] hnú[2] ta[21], quí[1] lı[3]tí[3] bíh[1] la[3]
cun[3] hi[3] má[2]ca[3]juáh[3] Dió[32] Juo[13] dí[2].

46 Hi[3] jáun[2] Má[2]réı[3] ca[3]juáh[3]:
Jmı́[1] tsın[32] jná[13] má[2]quien[2] Juóu[32]
jná[13],
47 hi[3] má[2]hiún[2] tsın[32] jná[13] ca[3]tın[1]
Dió[32] Tsá[2] liáu[32] jná[13].
48 Quí[1] Dió[32] má[2]ca[3]taunh[2] jná[13]
hó[1]ñí[1], tsá[2] lı́n[3] jná[13] quian[21]
tsú[2].
Hi[3] jáun[2] la[3]jı́n[32] tsá[2] zian[2] ta[3]né[32] jı[3]
jmáı[1] né[3]bí[1] ja[32] juáh[3] hi[3] jná[13]
jan[2] tsá[2] jlánh[1] bí[1] jmı́[1] ren[2].
49 Quí[1] Dió[32] Tsá[2] hı́en[1], Tsá[2] cú[2]
juenh[2] má[2]ca[3]jmú[3] hliáun[3] lı́n[32]
hi[3] chú[32] ñí[1]con[2] jná[13];
50 hi[3] ja[32] mií[3] tsı́[3] tsú[2] ñí[1]con[2] ca[3]la[3]
jı́n[32] tsá[2] jmu[2] juénh[2] ñí[1]con[2]
tsú[2].
51 Quí[1] ta[21] jueh[32] lı́n[32] má[2]ca[3]jmú[3]
Dió[32], hi[3] ca[3]láıh[13] hniéı[2]
ñí[1]con[2] tsá[2] jmı́[1] ná[1]jmu[2] tonh[2],
jáun[2] lı́[1] ca[3]háın[32] ma[3] quin[32] bíh[1] tsá[2]
hí[3] lı[3].
52 Ca[3]jmú[3] tsú[2] hi[3] tiú[2]uú[2] quien[2] tsá[2]
jmı́[1] ná[1]quien[2],
hi[3] jáun[2] tsá[2] tsı́[1]juı́[3] bíh[1] ca[3]zion[3] tsú[2]
hi[3] lı[3]quien[2].
53 Tsá[2] jmı́[1] tionh[1] ñí[1]cuóunh[21] bíh[1]
ca[3]cuéh[3] tsú[2] hliáun[3] lı́n[32],
hi[3] jáun[2] tsá[2] hánh[3] né[3], lı́[1] haı[21] cuá[2]
ta[3] bíh[1] ca[3]chanh[3] tsú[2].
54 Ca[3]ma[3]hon[3] tsú[2] tsá[2] jón[2]zı́h[1]
jón[2]cho[1] hla[1] Israel, tsá[2]
quian[21],
tiá[2] ca[3]ja[3]có[3] yáh[3] tsı́[3] tsú[2] hi[3] jmu[3]
juenh[2] tsı́[3] ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3],
55 la[3] cun[3] rón[32] lı́[3] jáı[13] hi[3] ca[3]jmú[3]
tsú[2] quionh[3] dí[1]hio[3] ñú[1]deh[3] dí[2]
jmı́[1]tin[2].
Hi[3] ca[3]jmú[3] tsú[2] jáun[2] jáı[13] quionh[3]
hla[1] Há[2]bran[21] hi[3] já[32] mií[3] tsı́[3]
tsú[2] la[3] cun[3] jmı́[1]hi[3]nio[2],
la[3] má[2]quionh[3] jón[2]zı́h[1] jón[2]cho[1] tsá[2]
hí[3].
56 Jmı́[1] má[2]lı́[2]juáh[3] jáun[2] Má[2]réı[3] la[3]
nı́[2] né[3], ca[3]ta[3]cua[13] cun[3] hnı[32] zı́h[2]
hñú[13] Elisabet. Jmı́[1] lı[21] jáun[2] né[3],
ngah[3] siáh[3] hñú[13].

Jmáı[1] hi[3] ca[3]lı[3]zian[2] Juan[2] tsá[2] zion[3] tsáu[2] jmáı[2]

57 Jmı́[1] lı́[1]cáın[2] jáun[2] né[3], ca[3]chó[32]
jmáı[1] hi[3] lı[3]zian[2] jon[2] Elisabet, hi[3]
jáun[2] ca[3]lı[3]zian[2] jan[2] ñú[2]míh[1] jon[2] tsú[2].
58 Jmı́[1] ca[3]lı[3] ñi[32] jáun[2] tsá[2] jún[1]
tsá[2] raınh[21] tsú[2] hi[3] Dió[32] jlánh[1]
má[2]ca[3]ja[3] mií[3] tsı́[3] ñí[1]con[2] tsú[2], hi[3]
jáun[2] ca[3]ñí[1]ma[3]hiún[2] tsá[2] hí[3] tsı́[3]
quionh[3] tsú[2].
59 Jáun[2] jmı́[1] la[3] má[2]jña[3] jmáı[1] jáun[2]
*ca[3]tiú[3] tsú[2] chí[2] láu[2] hná[13] ñí[1] zian[2]
dáın[2], hi[3] jmı́[1] hnió[3] tsú[2] siáh[3] hi[3]

lɨ³ jmáɨ² dáɨn² Zacarías, la³jmɨ́¹ jmáɨ² jméi².
60 Tɨ³la³ mí¹ziú¹³ dáɨn² ca³juáh³:
—Ján¹han²¹, Juan² bíh¹ lɨ³ jmáɨ² dáɨn².
61 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³²? Já² hí¹ jan² yáh³ jon³ renh² hnú² tiá² jmáɨ² la³ nɨ́².
62 Jmɨ́¹jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ ñí¹con² jméi² dáɨn² cun³quionh³ li²¹, nɨ́¹juáh³ he³ hnió³ tsú² lɨ³ jmáɨ² dáɨn².
63 Jáun² ca³mɨ́³ jméi² dáɨn² cáun² jó¹hmá² pih²¹ hi³ ca³jmú³ huéh³ hi³ juáh³: "Juan² bíh¹ lɨ³ jmáɨ² dáɨn²". Jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³ja³cáun² tsɨ́³.
64 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ lɨ³ siáh³ hléh³² Zacarías, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²quien² Dió³².
65 Ca³la³ jɨ́n³² tsá²co¹ tsú² ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² hi³ lɨ³ la³ jáun², hi³ jáun² jáɨ¹³ jáun² ja³ngɨ³ ja¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² tsɨ³ cuánh² tsɨ³ jën³ ñí¹ hɨ́n¹³ tɨ³ Judea.
66 Ca³la³ jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³ ñi³² hi³ jáun² jmɨ́¹ ná¹hnauh² tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ ngaɨh³² tsú² siáh³ tsá²ján² tsá²ján²:
—¿He³ bíh¹ jmu³ dáɨn² hí³?
Quí¹ jmɨ́¹ má²lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hi³ tanh² Dió³² hó¹ñí¹ dáɨn² hí³.

Sun¹ hi³ ca³hɨ́e³ Zacarías

67 Jáun² Zacarías jméi² dáɨn² hí³ ca³cónh³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³hléh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³juáh³:
68 "Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá² Israel,
quí¹ má²cuán² tsú² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí², tsá² tiauh² dí² jo³cuo² tsú²,
hi³ má²ca³liáu³² tsú² siáh³.
69 Quí¹ ca³cuen³ tsú² jan² Tsá² liáu³² dí²,
jan² Tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,
tsá² ca³lɨn³ hí³ quian²¹ Dió³².
70 Má²ca³ma³tí³² bíh¹ Dió³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ quionh³ tsá² chun¹ joh¹,
tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²,
71 hi³ ca³juáh³ Dió³² hi³ liáu³² jnoh¹ ñí¹con² tsá² jmu² hniéi² quiúnh¹ dí²,
jɨ³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsá² hau² dí² nɨ́² siáh³.
72 Má²ca³ja³ bíh¹ miɨ́³ tsɨ́³ tsú² ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin².
Tiá² tsá²có³ yáh³ tsɨ́³ tsú² nió³² hɨ́en¹ hi³ ca³tanh² jáun² la³ cun³ jmɨ́¹tin²,
73 la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².
74 Hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ liáu³² tsú² jnoh¹ ñí¹con² tsá² jmu² hniéi² quiúnh¹ dí²,
hi³ jáun² tiá² juénh² yáh³ dí² hi³ má¹ti²¹ ñí¹con² tsú²,
75 hi³ chun¹ dí², hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú² la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí².
76 Jáun² né³, hnú² jón³² jná¹³, hnú² té³ tsú² tɨ³² jë¹ Dió³²,
tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú²,
quí¹ hnú² bíh¹ tsá² cuóh¹³ chí¹ján³ la³ñí¹,
hi³ jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ tsó²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
77 Jmúh¹³ hnú² hi³ lɨ³ ñi³² tsá² joh¹ tsú² ha³ lánh³ lɨ́¹³ liáun³ tsú²,
jɨ³ hi³ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú².
78 Quí¹ Dió³² ja³² lɨ́n³² miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² dí²,
hi³ jáun² cué³² tsú² cáun² joh¹ quiú¹³ dí² hi³ lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³jniá³² cáun² jmáɨ¹ hmaɨ²¹.
79 Tsá² hí³ jmu³ hi³ taɨ²¹ joh¹ ñí¹con² tsá² tionh² já¹niéi²,
jɨ³ tsá² tionh² ñí¹ he² heinh²¹ quioh²¹ hmú³² nɨ́² siáh³.
Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² hɨ́e³² juɨ³² hi³ ha³ lánh³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ tsɨ́³ dí²".
80 Hi³ jáun² né³, ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³, hi³ tsá²lɨ³hún¹ siáh³ tsɨ́³. Jáun² ca³ñí¹cuá² tsú² ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³ma³jnia² tsú² tá¹³ ñí¹con² tsá² Israel.

2

Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo
(Mateo 1:18-25; Juan 1:14)

1 Jmɨ́¹jáun², Augusto *tsá² cuá¹lɨ́n³
mɨ³chí¹ cuá³ juú² Roma ca³jmú³ héih³²
hi³ la³jɨ́n³² tsá² zian² la³ cun³ hué³² ñí¹
hu²¹ cuo² tsú² tónh³² ñí¹ sí² quioh²¹
dí².
2 La³ñí¹ jéin³² hi³ ca³tónh³² bíh¹
tsú² tsáu² sí² jmɨ́¹jáun², jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹
cuá¹lɨ́n³ jáun² Cirenio ta²¹ hué³² Siria.
3 La³jɨ́n³² tsáu² ca³lɨ³ hniáuh³²
tsa³tánh¹ juú² ñí¹ ca³lɨ³zian² tsá²haun³²
dí¹hio³ ñú¹deh³, hi³ tsa³tiónh³² sí².
4 Hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Sé³² já¹
juú² Nazaret, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea,
hi³ ngau³ tɨ³ juú² jmáɨ² Belén, juú²
hɨ́n¹³ tɨ³ Judea, ñí¹ ca³lɨ³zian² hla¹ re²¹
Dá²vi²¹, quí¹ Sé³² lɨ́n³ jan² tsá² ñí¹
má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Dá²vi²¹ hí³.
5 Hi³ jáun² ñéi¹ tsú² juú² Belén,
hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ sí² cu³tsa³² quionh³
Má²réi³, tsá² jmɨ́¹ má²ná¹lɨ³ hí³ jáɨ¹³ hi³
jéinh³² tsú² cuo² quionh³. Jmɨ́¹jáun²
jmɨ́¹ má²quian² bíh¹ Má²réi³ jon².
6 Jáun² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² já¹
juú² Belén bíh¹, ca³chó³² jmáɨ¹ hi³
lɨ³zian² jon² Má²réi³.
7 Hi³ jáun² ca³lɨ³zian² dún² tsá² ñí¹
jon² tsú², jáun² ca³tsáɨnh³² tsú² tsɨ́¹há²,
hi³ jáun² ca³tanh² tsú² siáh³ tɨ³ ñeh²
hñu³ hmá²mu² pa²¹ rón³² ñéih³ hñú¹³
jáh³, quí¹ tiá² jmɨ́¹ zia³² yáh³ hñú³ ñí¹
jmɨ́¹ lɨ³ jnioh¹³ tsú².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jnia² jeinh³² tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

8 Hi³ jáun² né³, ñí¹ náɨ² ñí¹ má²janh²
juú² Belén jáun² jmɨ́¹ tiáunh¹ tsá²
ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh¹ ta³
já¹niéi².
9 Jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí², hi³
jáun² ca³táɨ³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cu³
jéin³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³; hi³ jáun²
né³, tsá² hí³ ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹.
10 Tɨ³la³ tsá² ca³jnia³ hí³ ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ jná¹³
quion¹ cáun² jú¹ chú³², jú¹ chú³² hi³
ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsáu², hi³ jáun² lɨ³ hiún²
lɨ́n³² tsɨ́³ tsú².
11 Quí¹ né³² ca³lɨ³zian² jan² dáɨn²
juú²co¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jan² Tsá²
liáu³² hnoh², Tsá² lɨ́n³ Cristo Juo¹³ dí².
12 Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² lɨ³
cuóun³² hnoh² dáɨn² hí³: Dáɨn² hí³
chanh²¹ náh² hi³ rá¹tsaɨnh³² tsɨ́¹há²,
hi³ rá²hún¹ tɨ³ ñeh² hñu³ hmá²mu²
quioh²¹ jáh³.
13 Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmɨ́¹ cá¹jnia³
juóun³² lɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tsá² já²taunh²¹ hñu³mɨ³cuú², can³² ñí¹
jmɨ́¹ zenh¹ jáun² tsá² jan² hí³, hi³
má²ná¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³
má²ná¹juáh²³:
14 "¡Tsá² tionh² hñu³mɨ³cuú² cuɨ́¹
má¹quien² Dió³²,
hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ nɨ́² siáh³ cuɨ́¹
tionh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²,
ca³la³ jɨ́n³² tsáu² tanh² Dió³² hó¹ñí¹!"
15 Jmɨ́¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³
hñu³mɨ³cuú² né³, jáun² tsá² jmu² hí³
hua³hí¹³ já¹ziáh² ca³juu³ ca³hlénh³ la³
lá²:
—Ma³tsáu¹³ tɨ³ já¹ juú² Belén, hi³
tsá¹neh²¹ la³ cun³ hi³ má²lɨ³², hi³
má²lɨ́²juáh³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí².
16 Jáun² ja³taunh²¹ tsú² cú²hé². Jmɨ́¹
ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², ca³chanh²¹
tsú² Má²réi³ quionh³ Sé³² jɨ³ dáɨn²
siáh³, hi³ rá²hún¹ tɨ³ ñeh² cáun² hñu³
hmá²mu² quioh²¹ jáh³.
17 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́en³² tsú² jáun²
dáɨn² né³, ca³chá³ tsú² la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
hi³ ca³tɨn¹ dáɨn².
18 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹náɨ³²
ca³ja³cáun² tsɨ́³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
ca³juáh³ jáun² tsá² hí³.
19 Tɨ³la³ Má²réi³ má¹ná¹, ca³hmá³
bíh¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ jáun² hñu³ tsɨ́³, hi³
ca³hnauh² tsú² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun².
20 Hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³
já¹ziáh² ja³tanh²¹, hi³ má²hí¹má²tsú²
má²jónh³² Dió³², hi³ má²hí¹má²quien²

tsú² Dió³², quí¹hliá² má²lí²niéi³² tsú² jɨ³ hi³ má²lí²jíe³ tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

Tsa³ma³jnia² tsú² dáɨn² Jesús cuáh³² chín¹

21 Jmɨ́¹ la³ má²jña³ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² jáun² dáɨn² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²; jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ³ jmáɨ² dáɨn² Jesús, la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Má²réi³ la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² dáɨn².

22 Jmɨ́¹ ca³tsɨ́n¹³ jáun² jmáɨ¹ hi³ má²lí¹³ lɨ³ jɨn² mí¹ziú¹³ Jesús quionh³ Sé³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² ca³ñí¹jan² tsú² dáɨn² hí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹ma³jnia² tsú² dáɨn² hí³ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí².

23 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí² rá¹juáh³ la³ lá²: "Ca³la³ jɨ́n³² tsá²ñuh², tsá² lɨ³zian² la³ñí¹ ca³tɨn¹ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí²".

24 Hi³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹cuen¹³ tsú² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ dáɨn² jon², quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ yáh³ dí² rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² cuen³ tsú² gon³ jú²pe³² míh¹ ho³lá²dá² gon³ jáɨ² tiáun².

25 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Sɨ³ñóh³ já¹ juú² Jerusalén. Tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² chun¹, hi³ jmɨ́¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ jmɨ́¹ jan³² tsú² hi³ liáun³ tsá² *Israel. Jmɨ́¹ quionh³ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹,

26 hi³ jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ né³ ca³jmú³ lin¹ ñí¹con² tsú² hi³ tiá² má²jún³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²jíen³² Tsá² lɨ́n¹³ Cristo, Tsá² zen³ hí³ Dió³² Juo¹³ dí².

27 Jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ ca³ze³ tsú² tɨ³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jau² jméi² mí¹ziú¹³ dáɨn² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tsa³ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹.

28 Jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ Sɨ³ñóh³ dáɨn² hí³, hi³ ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

29 "Hnú² Juóu³² jná¹³, ta³né³² má²lí¹³ bíh¹ jún³ jná¹³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn²,
quí¹ má²lí²ma³tih²¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun² quiúnh¹ jná¹³,
tsá² lɨ́n³ jná¹³ quian²¹ hnú²;

30 quí¹ má²lí²jɨen¹ bíh¹ jná¹³ cun³quionh³ mɨ́¹ñi³² huen² Tsá² liáu³² jnoh¹,

31 Tsá² ca³cuen²¹ hnú² lá² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsáu².

32 Tsá² lá² bíh¹ lɨ́n¹³ joh¹ hi³ taɨ²¹ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹,
hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ma³quien² tsáu² tsá² Israel, tsá² joh² hnú²".

33 Lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ jméi² mí¹ziú¹³ Jesús jmɨ́¹ ca³náɨ³² la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Sɨ³ñóh³ ca³tɨn¹ dáɨn² hí³.

34 Hi³ jáun² Sɨ³ñóh³ ca³ma³mieh² tsá² hí³, hi³ ca³záɨh³ dí² Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús:

—Sá¹nɨ́² jɨe³, dáɨn² lá² bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² lɨ́n³² tsá² Israel hua³ jlính³, hi³ juóun³² lɨ́n³² tsá² tiá² jmɨ́¹ ná¹pin³ siáh³ nu³ tiánh³. Hi³ lɨ́n¹³ tsú² cáun² li²¹ hi³ juóun³² lɨ́n³² tsáu² tiá² jéi¹³;

35 la³ jáun² bí¹ lɨ́¹³ hi³ lɨ³ lin¹ la³ cun³ hi³ ná¹tioh³ hñu³ tsɨ́³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³². Hi³ ca³tɨn¹ huen² hnú² siáh³, chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ honh² hnú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ja³hɨ́nh¹ nú² quionh³ cáun² mí¹jla².

36 Ja³bí¹ ñí¹ jáun² siáh³ jmɨ́¹ zenh¹ jan² tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² mɨ́¹ Hán¹, jon² hla¹ Fanuel, tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Aser. Tsá² hí³ má²lieih²¹ lɨ́n²¹ bíh¹. Tsá¹míh¹ bí¹ tsú² jmɨ́¹ ca³jenh² cuo², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² quiau³ mii² quionh³ ñí²cuo²;

37 jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³lɨ³ hnáɨ³ bíh¹ tsú². Tiá² jmɨ́¹ cuá²haɨn³² yáh³

tsú² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun², hi³ jmí¹
cuá¹má²tsú² má²jónh³² Dió³² Juo¹³ dí²
la³ huá² la³ jma², hi³ cuá¹má²hɨen²¹
hi³ cuá¹liéinh³² siáh³ Dió³²; hi³ jáun²
jmí¹jáun² jmí¹ má²hún¹ tsú² quiéinh³
nio² quiú³ tsɨ²¹ quiún³ mii².
38 Jáun² né³, mí¹ Hán¹ hí³ ca³chó³²
ñí¹ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun²
ca³ma³tsú² má²jónh³² Dió³²; jmí¹ lɨ²¹
jáun² ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ dáɨn²
Jesús hí³ ñí¹con² tsá² Israel tionh² ñí¹
jáun², tsá² ná¹jan³² hí³ hi³ liáu³ juú²
Jerusalén [ñí¹con² tsá² *romanos].

Ja³tanh²¹ tsú² siáh³ juú² Nazaret

39 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²ma³tí³² tsú²
jáun² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹
liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², ja³tanh²¹
tsú² siáh³ tɨ³ juú²co¹, juú² Nazaret,
juú² hín¹³ tɨ³ Galilea.
40 Hi³ jáun² ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹
hí³, hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³pin³, jɨ³ hi³
tɨ³ lɨ³mí¹ lí²jnia² siáh³ jmí¹ tsí³, hi³
ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² siáh³ Dió³².
2

Ñú²míh¹ Jesús tsó³² hñu³ cuáh³² chín¹

41 Hi³ jáun² né³, cú² jéin² cú² mii²
jmí¹ tɨ³² *Jmí¹hɨen¹ bíh¹, tí² tsá²táunh¹
jméi² mí¹ziú¹³ Jesús tɨ³ já¹ juú²
Jerusalén.
42 Jáun² né³, jmí¹ ca³tsín¹³ jáun²
quia³tún³ mieh² Jesús, ca³ñí¹jan² tsú²
siáh³ já¹ juú² Jerusalén, la³ cun³
qui³ ná¹ngɨ²³ tsú² hi³ tsá²táunh¹ jmáɨ¹
jáun².
43 Jmí¹ ca³tu³² jáun² jmáɨ¹ né³,
ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² tɨ³ juú²co¹;
tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ta³cua¹³ bíh¹
Jerusalén ta³ tiá² ñi³² jméi² mí¹ziú¹³.
44 Jmí¹ hí¹lín²³ tsú² hi³ cáun²
cuá¹jáunh²³ bíh¹ Jesús ja¹ tsáu², hi³
tá¹la³ jáun² né³ ca³jmú³ tsú² cú² jmáɨ¹
juɨ³²; tɨ³la³ jmí¹ ca³hnah² tsú² ñú²míh¹
Jesús ja¹ tsá² jún¹ tsá² raɨnh²¹ jɨ³ ja¹
tsá² má²cuóun³ quionh³ tsú² ní² siáh³,
45 tiá² ca³chanh²¹ yáh³ tsú². Hi³ jáun²
já¹taunh²¹ tsú² siáh³ tɨ³ Jerusalén, hi³
ja³hniah² ñú²míh¹ ñí¹ jáun².
46 Jmí¹ la³ má²hnɨ³² jmáɨ¹ jáun²
máh³, ca³chanh²¹ tsú² ñú²míh¹ hñu³
cuáh³² chín¹, hi³ cuá¹tón²¹ ja¹ quioh²¹
tɨ³² liei²¹, hi³ cuá¹náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹
tsá² hí³, jɨ³ hi³ cuá¹nga² siáh³.
47 Hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá²
jmí¹ ná¹náɨ³² hí³ jë¹ ñú²míh¹, jmí¹
ná¹tsá²cáun² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ re²
jmí¹ cuá¹nga² ñú²míh¹ hí³, jɨ³ ca³tɨ²¹
la³jí³² hi³ jmí¹ má²ñi³² ní² siáh³.
48 Jáun² lí¹ ca³lɨn³ bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³
jmí¹ ca³jíe³; hi³ jáun² ca³juáh³ mí¹ziú¹³:
—Jón³, ¿he³ láɨh³² la³ ní² lí²jmoh¹
hnú² jnoh¹? Jmí¹ má²hɨ³² lín³² bíh¹
tsɨn³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ ñeh² nú², hi³
má²lí²hnauh¹³ lín³² jnoh¹ hnú².
49 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² hnauh²³ hnoh² jná¹³?
¿Hí¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³
ñi²¹ hñú¹³ Ñuh³²?
50 Tɨ³la³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² tiá²
ca³ngɨ¹³ yáh³ hi³ ca³juáh³ jáun² jon².
51 Hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹ tsú²
quionh³ ñú²míh¹ juú² Nazaret. Hi³
jáun² ñú²míh¹ hí³ jmí¹ tanh² ta²¹
jméi² mí¹ziú¹³; hi³ mí¹ziú¹³ tsú² né³,
ca³hmá³ hñu³ tsí³ la³jí³² hi³ má²lɨ³²
jáun².
52 Tá¹la³ ca³cuon³ jáun² Jesús, tɨ³
lɨ³mí¹ re² jmí¹ cháunh²³ bíh¹ tsí³, hi³
Dió³² ca³lɨ³ hiún² siáh³ tsí³ ca³tɨn¹ tsú²,
hi³ ca³lɨ³ hiún² siáh³ tsí³ la³jín³² tsáu².

3

Juan² tsá² ziau² jmáɨ² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:6-8, 15-34)

1 La³ má²quia³hñá³ mii² hi³ lín³
jáun² Tiberio *tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹
juú² Roma, ja³bí¹ Poncio Pilato jmí¹
lín³ tsá² ho² ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³
tɨ³ Judea. Ja³bí¹ jmáɨ¹ jáun² jmí¹
lín³ Herodes ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tɨ³
Galilea, jáun² Pí²liéi¹ raɨnh²¹ Herodes

hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ siáh³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³
tɨ³ Iturea jɨ³ Traconite nɨ́² siáh³, hi³
Lisanias né³, jmɨ́¹ lɨ́n³ ta²¹ ñí¹con² tsá²
hɨ́n¹³ tɨ³ Abilinia.
2 Ja³bí¹ jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ lɨ́n³
Anás mí²tsá² hɨ́en¹ quionh³ Caifás.
Jmɨ́¹jáun² ca³cué³ Dió³² cáun² jáɨ¹³
ñí¹con² Juan² jon² Zacarías tá¹la³ jmɨ́¹
cuá³ tsú² jáun² hué³² quiéin².
3 Jáun² Juan² hí³ ca³ñí¹nga¹ la³ tán¹
can³² cua³ Jordán, hi³ zaɨh³² tsú²
tsáu² hi³ ca³tɨ²¹ zón³² tsú² jmáɨ², hi³
hniáuh³² záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ nɨ́² siáh³,
hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³ tsáu¹³ tsú².
4 La³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³
hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ ca³juáh³
tsú² jáun² la³ lá²:
Tɨ³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu²
hi³ ñí¹juah²¹:
Jmu³ náh² hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ já²¹
Juo¹³ dí²; jmu³ náh² cáun² juɨ³²
cú²tso².
5 Hniáuh³² conh²¹ la³jɨ́³² ñí¹ há¹tɨ́²
há¹hmúh²³,
jɨ³ la³jɨ́³² ñí¹ lɨ́³ máh³ la³ má²quionh³
tsɨ³ cuánh² tsɨ³ jën³ nɨ́² hniáuh³²
lɨ́¹³ máɨ²,
la³jɨ́³² juɨ³² jliu³² siáh³ hniáuh³² la¹³
cú²tso²,
jɨ³ la³jɨ́³² juɨ³² tiá² re² máɨ² nɨ́² hniáuh³²
la¹³ máɨ²;
6 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² zian²
hngá¹máh³ lɨ́¹³ jɨ́en³² tsá² liáu³²
dí² hi³ cuen³ Dió³².
7 Jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hnió³
zón³² jmáɨ² né³, ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Hnoh² dá² jón²zɨ́h¹ jon²cho¹
jáh³hláɨnh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh²
ca³záɨ³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³
náh² ca³tɨ²¹ uu³mí²tsɨ³² hi³ má²ja³²
má²janh²?
8 Jmu³ náh² lin¹ hi³ má²ca³za²
jmɨ́¹ honh² náh², ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹
cuú¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ lɨ́¹³ liáun³ náh²
cun³ñí¹ hi³hliá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Há²bran²¹, quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹
ca³la³ tɨ³ quɨ́n¹ lá² yáh³ lɨ́¹³ jmu³
Dió³² hi³ láɨn¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Há²bran²¹.
9 Quí¹ má²rá¹lɨ́³ bíh¹ hua³jan²¹
mí¹chí¹ hi³ quiúh³² tsú² la³jɨ́³² hmá²
tiá² máɨ³ chu²¹ háɨ³², hi³ jáun² tsa³toh³
já¹ sɨ́².
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³
la³jɨ́n³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:
—¿He³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹
né³?
11 Jáun² Juan² ca³juáh³:
—Nɨ́¹juáh³ tsá² nióh³² tun³ ha¹,
hniáuh³² cué³² tsú² cáun² ñí¹con²
tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² quioh²¹; hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² siáh³ má³² quioh²¹,
hniáuh³² tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² tiá²
zia³² quioh²¹.
12 Jáun² jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³
*tsá² chi² hmah²¹ hi³ hnió³ zón³²
jmáɨ², hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² Juan²:
—Hnú² tɨ³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³
jnoh¹?
13 Hi³ jáun² Juan² ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² can² náh² hmah²¹ chí¹nga²
la³ cun³ bí¹ hi³ má²lɨ́²juáh³ juóuh³²
náh².
14 Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³
ma³ jan² hliáu³ hi³ ca³ngáɨh³ Juan²:
—Hi³ jnoh¹ né³, ¿he³ hniáuh³² jmú¹³
jnoh¹?
Hi³ jáun² Juan² ca³záɨh³ siáh³ tsá²
hí³:
—Ha³ lɨ́² jmu² náh² hian² honh²
hi³ quin¹³ náh² hi³ quioh²¹ tsáu²; hi³
sa³jun³ cueh¹ náh² tsú² tso³, cáun² hi³
tiá² lɨ́²jmú³ tsú². Hniáuh³² má¹hiúnh¹³
náh² honh² la³ cun³ hmah²¹ hi³
má²hlánh¹ náh².
15 La³jɨ́n³² tsá² tionh² hí³ jmɨ́¹
má²ná¹jan² Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá²
ca³jmú³ hí³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ zen³; hi³
jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³
ca³juáh³ hu³sa³ Juan² bíh¹ lɨ́n³ Cristo.
16 Tɨ³la³ Juan² ca³juáh³, hi³ ca³záɨh³
la³jɨ́n³² tsá² hí³:
—Tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmáɨ²
hnoh² cun³quionh³ jmɨ́² jma³; tɨ³la³
né³bí¹ já²¹ jan² Tsá² jlánh¹ quien² la³
cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá²

ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³,
hi³ sa³jun³ quien² jná¹³ hi³ hueh²¹
láu² tsɨ³² ta³ tsú². Jáun² Tsá² hí³
bíh¹ ziau³ hnoh² jmáɨ² cun³quionh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ jɨ³ cun³quionh³ sɨ́² nɨ́²
siáh³.
17 Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹
quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun²
tsa³cuɨ́³² má¹quɨ³². Chá³² tsú² cu³lɨ²¹
cuú²miih²¹ má²jɨ² jáun² ñéih³ hñu³cuɨ́³
quioh²¹; hi³ jáun² má¹quɨ³² jáun² né³,
tsa³toh³ já¹ sɨ́² bíh¹, cáun² sɨ́² hi³ tiá²
tón³² jmáɨ¹ yéi³².
18 Hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ ca³hlɨ³
ca³liéinh³² Juan² tsáu². La³ jáun² bíh¹
lɨ³ hi³ ca³nga³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹
Dió³² ñí¹con² tsáu².
19 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³jí³ tsú² siáh³
hi³ ca³tɨn¹ Herodes tsá² cuá¹lɨ́n³ ta²¹
hué¹³ Galilea jáun², quí¹hliá² ca³jan³
tsú² Herodías ñí²cuo² Pí²liéi¹ raɨnh²¹;
hi³ ja³bí¹ ca³jí³ tsú² siáh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
ta²¹ hlaɨh³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹
hná¹ jáun².
20 Tɨ³la³ Herodes hí³, cun³ jáun²
ca³jmú³ bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ hlah³:
hi³ ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí², tsá²
jmɨ́¹ zion² hí³ jmáɨ² tsáu².

Jmɨ́¹ cáun³ Jesús jmáɨ²
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11; Juan 1:31-34)

21 [Ñeh² bí¹ hi³ quiunh²¹ Juan² la³
jáun²,] tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹zion² jáun² Juan²
jmáɨ² la³jɨ́n³² tsáu², ja³bí¹ jmɨ́¹jáun²
siáh³ cáun³ Jesús jmáɨ². Tá¹la³ jmɨ́¹
dí¹liéinh³² jáun² Jesús Jméi² né³,
ca³niá³ hñu³mɨ³cuú²;
22 hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³son²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹ quioh²¹ dí² hi³
jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáɨ². Hi³ jáun²
jmɨ́¹jáun² ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹, hi³
ñí¹juah²¹:
—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³
lɨ́n³² jná¹³; jlánh¹ hiún² tsɨn³² jná¹³
ca³tɨn¹ hnú².

Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Mateo 1:1-17)

23 Quiu³quia³ mii² jmɨ́¹ má²hún¹
Jesús la³cun³ jmɨ́¹ ca³ma³liáu³² tá¹³.
Jáun² né³, la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³
jáun² tsáu² hi³ jon² Sé³² bíh¹ Jesús;
jáun² jméi² Sé³² né³ jmáɨ² Elí.
24 Matat bíh¹ jméi² Elí, Leví bíh¹
jméi² Matat, Melqui bíh¹ jméi² Leví,
Jana bíh¹ jméi² Melqui, Sé³² bíh¹ jméi²
Jana, Matatías bíh¹ jméi² Sé³²,
25 Amós bíh¹ jméi² Matatías, Nahum
bíh¹ jméi² Amós, Esli bíh¹ jméi²
Nahum, Nagai bíh¹ jméi² Esli, Maat
bíh¹ jméi² Nagai,
26 Matatías bíh¹ jméi² Maat, Semei
bíh¹ jméi² Matatías, Josec bíh¹ jméi²
Semei, Judá bíh¹ jméi² Josec, Joanán
bíh¹ jméi² Judá,
27 Resa bíh¹ jméi² Joanán, Zorobabel bíh¹ jméi² Resa, Salatiel bíh¹ jméi²
Zorobabel, Neri bíh¹ jméi² Salatiel,
Melqui bíh¹ jméi² Neri,
28 Adi bíh¹ jméi² Melqui, Cosam
bíh¹ jméi² Adi, Elmadam bíh¹ jméi²
Cosam, Er bíh¹ jméi² Elmadam, Josué
bíh¹ jméi² Er,
29 Eliezer bíh¹ jméi² Josué, Jorim
bíh¹ jméi² Eliezer, Matat bíh¹ jméi²
Jorim, Leví bíh¹ jméi² Matat,
30 Sɨ³ñóh³ bíh¹ jméi² Leví, Judá bíh¹
jméi² Sɨ³ñóh³, Sé³² bíh¹ jméi² Judá,
Jonam bíh¹ jméi² Sé³², Eliaquim bíh¹
jméi² Jonam, Melea bíh¹ jméi² Eliaquim,
31 Mena bíh¹ jméi² Melea, Matata
bíh¹ jméi² Mena, Natán bíh¹ jméi²
Matata, Dá²vi²¹ bíh¹ jméi² Natán,
32 Isaí bíh¹ jméi² Dá²vi²¹, Obed bíh¹
jméi² Isaí, Booz bíh¹ jméi² Obed, Sala
bíh¹ jméi² Booz, Naasón bíh¹ jméi²
Sala, Aminadab bíh¹ jméi² Naasón,
33 Admin bíh¹ jméi² Aminadab,
Arni bíh¹ jméi² Admin, Esrom bíh¹
jméi² Arni, Fares bíh¹ jméi² Esrom,
Judá bíh¹ jméi² Fares, Jacob bíh¹ jméi²
Judá,
34 Isaac bíh¹ jméi² Jacob, Há²bran²¹
bíh¹ jméi² Isaac, Taré bíh¹ jméi²
Há²bran²¹, Nacor bíh¹ jméi² Taré,
Serug bíh¹ jméi² Nacor,

35 Ragau bíh¹ jméi² Serug, Peleg
bíh¹ jméi² Ragau, Heber bíh¹ jméi²
Peleg, Sala bíh¹ jméi² Heber, Cainán
bíh¹ jméi² Sala,
36 Arfaxad bíh¹ jméi² Cainán, Sem
bíh¹ jméi² Arfaxad, Noé bíh¹ jméi²
Sem, Lamec bíh¹ jméi² Noé, Ma-
tusalén bíh¹ jméi² Lamec,
37 Enoc bíh¹ jméi² Matusalén, Jared
bíh¹ jméi² Enoc, Mahalaleel bíh¹ jméi²
Jared, Cainán bíh¹ jméi² Mahalaleel,
Enós bíh¹ jméi² Cainán,
38 Set bíh¹ jméi² Enós, Adán bíh¹
jméi² Set, hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹
jméi² Adán.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

1 Jmɨ́¹ má²cáun³ jáun² Jesús jmáɨ²
né³, cua³han³ cua³ Jordán, ca³la³
canh² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³; hi³
jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ né³, ca³jau³
Jesús tɨ³ hué³² quiéin².
2 Hué³² quiéin² jáun² né³, ca³cuá³
tsú² tu³ló³² jmáɨ¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun²
ca³ca³ ca³lau³ tsú² tsá² hláɨnh¹. Tá¹la³
jáun² né³, hí¹ cú¹pih²¹ má³² tiá²
ca³cúh² yáh³ tsú². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³,
ca³lɨ³ ñí¹cuóunh²¹.
3 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsá² hláɨnh¹
Jesús la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon²
Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quɨ́n¹ lá² jeinh²¹
*hí³ cuú²miih²¹.
4 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
“Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³
hí³ yáh³ lɨ́¹³ zian² tsáu², [tɨ³la³ la³
má²quionh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ja³² ho³
Dió³² bíh¹]”.
5 Jáun² tsá² hláɨnh¹ hí³ ca³jan³ Jesús
cáun² tsɨ³ máh³ ñe¹ lɨ́n²¹, hi³ jáun²
ñí¹ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ hi³ jɨ́e³
Jesús cu³tiá³ pih²¹ la³jɨ́³² juú² ñí¹
ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹ tá¹ cáun²
hngá¹máh³.
6 Jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ cué¹³ jáɨ¹³ hi³ hnú² jmúh¹³
héih³² ñí¹con² la³jɨ́³² juú² jniá³ nɨ́², la³
má²quionh³ la³jɨ́³² hi³ zia³² nɨ́² quioh²¹
siáh³. Quí¹ jo³uón³² jná¹³ bíh¹ má²nio²
la³jɨ́³² hi³ jniá³ nɨ́², hi³ jáun² ñí¹con²
lɨ³ua³ jan² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹, jná¹³
bíh¹ tsá² cue¹ tsú².
7 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ dí¹jñih²¹ hnú²
ta³ ñi³² jná¹³, hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹
nú² jná¹³, jáun² hnú² bíh¹ hian³ ca³la³
jɨ́³².
8 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hláɨnh¹
hí³:
—[Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹]
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
“Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³
ñí¹jɨ́²¹ la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹
má¹haɨn²¹ nú²”.
9 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jan³ siáh³
tsá² hláɨnh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén
hi³ ca³ñí¹di³chin³ dí² Jesús tɨ³ tsáɨh³
cuáh³² chín¹, jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Nɨ́¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon²
Dió³², tanh² la³ tɨ³ hué³² ó³² neh²¹;
10 quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³
la³ lá²:
Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³
hua³hí¹³ hnú²;
11 hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo²
hmóu³²,
quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³cuɨ́h³ tanh¹ hnú²
cun³quionh³ quɨ́n¹.
12 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³ siáh³:
—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³:
“Ha³ lɨ́² cá² lɨ́² lan³ hnú² Dió³²
Juóuh³²”.
13 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²cá² lɨ́²lian³
tsá² hláɨnh¹ Jesús cun³quionh³ la³jɨ́³²
hi³ nɨ́² né³, ca³quin³ cu³tiá³ tɨ³ có³².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

14 Jmɨ́¹ jaunh²¹ jáun² Jesús Galilea,
ca³la³ canh² pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³
Chun¹ hñu³ tsɨ́³. Jmɨ́¹jáun² jlánh¹
ca³juu³ ca³hlénh³ tsáu² hi³ ca³tɨn¹ tsú²
la³cu³ la³jéin³ tá¹ cáun² hué³² jáun².
15 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹ma³tɨn²
tsú² tsáu² ma³ quin³² ma³ caun³² juú²

ñí¹ lɨ́³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³ma³quien² Jesús.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

16 Jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³. Jáun² *jmáɨ¹ hi³ tionh² jáun² tsá² judíos tie³, ca³hi³ tsú² hñu³ cuáh³², la³ cun³ qui³ tan² tsú² jmu². Hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² zenh² hi³ hɨ́³² Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

17 Jáun² né³, ñí¹con² Jesús ca³cué³ tsáu² Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³². Jmɨ́¹ ca³jen³ tsú² sí² jáun², jáun² ca³choh¹³ tsú² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²:

18 "Jmɨ́²chí³ joh¹ Juóu³² jná¹³ ta³ cuá¹tsɨ²¹ ñí¹ quion²¹ jná¹³,
quí¹ má²ca³jmú³ tsú² hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ñí¹cué³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² tia³mii²;
ca³ze³ tsú² jná¹³ [hi³ jmah²¹ jná¹³ tsá² nio² hlah³ tsɨ́³]
hi³ ngáɨ¹ jná¹³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² ná¹tson³ hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú²,
hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ niá³ ñí¹ tsá² ná¹ten³,
hi³ lion¹ jná¹³ siáh³ tsá² quiú¹ jín¹;

19 hi³ ja³ngáɨ¹ jná¹³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²".

20 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³tseh² siáh³ Jesús sí² jáun², hi³ ca³jɨenh³ tsú² siáh³ tsá² ho² jáɨ¹³ cuáh³² jáun²; jmɨ́¹jáun² ca³cuá³. Jáun² la³jɨ́n³² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³jɨ́e³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ tɨ³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús.

21 Jáun² ca³hléh³ tsú² ñí¹con² tsá² tionh² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né³² má²ca³lɨ³tɨ́³ ñí¹ hó²¹máh¹ náh² la³ cun³ juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ má²lɨ́²hɨ́³ jná¹³ nɨ́² ta³né³².

22 La³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ ná¹hleh³² re² hi³ ca³tɨn¹ tsú², hi³ jmɨ́¹ ná¹tsá²cáun² siáh³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ chu²¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹hleh³² tsú² jáun² ca³tɨ²¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³². Jmɨ́¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ tsá² hí³ má²tún² hmóu³²:

—¿Há¹ jun³ tsá² nɨ́² bíh¹ hí³ jon² hla¹ Sé²¹?

23 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Cu³tí³ bíh¹ juo¹³ hnoh² jná¹³ jáɨ¹³ lá²: "Hnú² tɨ³² mɨ́³, jmah²¹ huen² neh²¹". Hi³ juo¹³ hnoh² siáh³ jná¹³ la³ lá²: "Jmu³ siáh³ juú²cáu³ dí² lá² neh²¹, la³ cun³ hi³ má²ca³náɨ¹³ jnoh¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² já¹ juú² Capernaum".

24 Hi³ jáun² la³ má²hleh³² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tɨ³² jë¹ Dió³² tiá² lɨ́²quien² juú²co¹.

25 Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² jú¹ tson² hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh²: Jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² jáun² Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ tiá² tsau³ jmɨ́³ hí¹ cú¹pih²¹ cun³ hnɨ³² mii² tón³²; ja³bí¹ jmáɨ¹ jáun² siáh³ ca³lɨ³ ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá². Ti³tsóh³dí¹ jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ zian² juóun³² lɨ́n³² tsá²mɨ³ hnáɨ³ hué³² *Israel lá²;

26 tɨ³la³ jmɨ́¹jáun² né³ tiá² ca³zen³ yáh³ Dió³² Líh³ hí³ ñí¹con² hí¹ jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá² jmɨ́¹ zian² hué³² *Israel lá², tɨ³la³ Dió³² ca³zen³ Líh³ hí³ ñí¹con² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ *tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Sarepta bíh¹, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Sidón.

27 Ja³bí¹ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² hla¹ Eliseo tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹ zian² juóun³² tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³ hué³² Israel lá², tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² ca³lan³, jmáh³la³ hla¹ Naamán tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Siria bíh¹ lan³.

28 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ Jesús la³ nɨ́² né³, ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³míh³ lɨ́n³² tsɨ́³.

29 Jáun² ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² hi³ ca³chin² Jesús tɨ³ cheih³² juú². Juú² jáun² quioh²¹ tsú² jmɨ́¹ nio¹ cáun² ñí¹

lḭ³ tsáɨh³ máh³, jáun² ca³jan³ tsú² Jesús
hi³ jmḭ¹ já¹hlian² dí² ñí¹ lḭ³ hná¹ cho¹³.
30 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, cáun² ca³nga³
bíh¹ chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá²
hí³, hi³ ngah³.

Tsá²ñuh² hún¹ jmḭ²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsḭ³
(Marcos 1:21-28)

31 Hi³ jáun² Jesús ngau³ Caper-
naum, juú² hḭn¹³ tɨ³ Galilea, jáun² ñí¹
jáun² ca³ma³tɨn² tsú² tsáu² jmáɨ¹ hi³
tionh² tsá² judíos tie³.
32 Jáun² tsá² hí³ lḭ¹ ca³ja³cáun² tsḭ³
ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ jmḭ¹ cuá¹má²ta² jáun²
Jesús, quí¹hliá² jmḭ¹ cuá¹hɨeh³² tsú²
tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³.
33 Hñu³ cuáh³² jáun² jmḭ¹ cuá³ jan²
tsá²ñuh² hún¹ jmḭ²chí³ hláɨnh¹ hñu³
tsḭ³. Tsá² hí³ ca³hóh³² tiá³, hi³ ca³juáh³:
34 —¿He³ jáɨ¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹
hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹
ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹
quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³
hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² hḭen¹
Tsá² zéɨ¹ Dió³².
35 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ tiá³ ñí¹con²
jmḭ²chí³ hláɨnh¹ hí³, hi³ ca³juáh³:
—¡Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² nḭ²!
Hi³ jáun² jmḭ²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³,
ca³jmú³ hi³ ca³quɨnh³ tsá²ñuh² hí³ ja¹
ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, tɨ³la³ hí¹ cáun²
yáh³ hi³ hlah³ tiú²uú² ca³jmú³ jmḭ²chí³
hláɨnh¹ hí³ jmḭ¹ cuá¹han³ jáun² hñu³
tsḭ³ tsá² hí³.
36 Jáun² la³jḭn³² tsá² jmḭ¹ tionh¹ hí³
ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsḭ³, hi³ ca³qui³
ca³ngáɨh³ raɨnh²¹, hi³ juáh³:
—¿Hín² ma³ dá² jáɨ¹³ hleh³² tsá² nḭ²,
jáun² sa³ ca³la³ pin³ lḭn³² máh³ jë¹
tsú² hi³ jmu² héih³² hi³ huen² jmḭ²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsḭ³ tsáu²?
37 Jáun² la³jḭn³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³
jéin³ ñí¹ jáun² ca³qui³ ca³ngɨ³ jáɨ¹³
ca³tɨ²¹ hi³ jmu² jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

38 Jmḭ¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús
hñu³ cuáh³² jáun² hi³ ngau³ hñú¹³
Sí¹mu²¹. Jmḭ¹jáun² jmḭ¹ rá²tsáun¹
mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³, jáun² tsá²
tionh² hí³ ñéih³ ca³mḭ³ ñí¹con² Jesús
ca³tɨn¹ tsá² hí³.
39 Jáun² Jesús ca³jmú³ dí¹hin³ can³²
ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³jin³
mḭ¹uḭ³ chéɨ³ jáun², jáun² ca³quin³ bíh¹
hi³ jmḭ¹ chéin³ tsú². Jáun² la³ cun³
jmḭ¹jáun² ca³náu² tsá²mɨ³ hí³, hi³
ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú² jɨ³lɨn².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

40 Jmḭ¹ má²ca³ta³tsɨ²¹ hiú², jáun²
lɨ³ua³ jan² tsá² jmḭ¹ zian² tsá² tsáun¹
raɨnh²¹ ca³ñí¹jan² ñí¹con² Jesús, he³
cáun² mḭ¹uḭ³ ná¹lḭn³ bíh¹ ma³ quin³²
ma³ jan³² tsá² hí³. Hi³ jáun² Jesús
ca³ra³tsɨ³² cuo² ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³²
ma³ jan³² tsá² hí³; la³ jáun² bíh¹
ca³jmú³ Jesús hi³ lan³ tsá² hí³.
41 Ja³bí¹ ja¹ tsá² tsáun¹ hí³ jmḭ¹
ná¹tso¹ juóun³² tsá² ca³huen³ tsú²
jmḭ²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsḭ³; ca³la³
tiáunh¹ tɨ³ hóh³² bíh¹ jmḭ²chí³ hláɨnh¹
hí³, hi³ juáh³:
—Hnú² bíh¹ Jon² Dió³².
Tɨ³la³ Jesús ca³quiu³ ca³jin³ bíh¹
jmḭ²chí³ hláɨnh¹ hí³, hi³ tiá² ca³cuéh³
dí² jáɨ¹³ hi³ hléh³², quí¹ tɨ³la³ jmḭ²chí³
hláɨnh¹ hí³ má²ná¹ñi³² hi³ Jesús bíh¹
Tsá² lḭn³ Cristo.

Jesús ngaɨ³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² hḭn¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:35-39)

42 Jmḭ¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, cua³han³
Jesús juú² jáun², hi³ ngau³ ñí¹ má²tɨ³
có³². Tɨ³la³ tsáu² né³ ca³hnauh² tsú²,
hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú².
Hi³ jmḭ¹ hnió³ tsú² hi³ cuá³² Jesús, hi³
tiá² jmḭ¹ cua³haɨn³².
43 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Hniáuh³² bíh¹ hléh¹³ jná¹³ ñí¹con²
tsá² juú² siáh³ uá²jaɨ³² jú¹ chú³² ca³tɨ²¹
ha³ lánh³ rón³² lḭ¹³ tónh³² tsú² jo³cuo²

Dió^{32}, quí^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}ze^{3}
jná^{13} Dió^{32}.
44 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} ca^{3}ngɨ́^{3} Jesús hi^{3}
ngaɨ^{32} jú^{1} chú^{32} hñu^{3} cuáh^{32} quioh^{21}
tsá^{2} judíos hi^{3} táun^{3} hué^{13} Judea.

5

Jáh^{3} jmáɨ^{2} hi^{3} ca^{3}jáun^{3} tsú^{2} quionh^{3} hua^{3}jueh^{32}

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

1 Ca^{3}chó^{32} cáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jmɨ́^{1}
zenh^{1} Jesús can^{32} ñí^{1} ná^{1}ho^{3} jmáɨ^{2}
téh^{23} tsú^{2} Genesaret; jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2}
ca^{3}cha^{3}táunh^{1} juóun^{32} tsáu^{2}, ca^{3}la^{3} hi^{3}
má^{2}cuú^{2} má^{2}jaɨn^{32} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} hnió^{3}
ne^{3} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}.
2 Jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}jɨ́e^{3} Jesús tun^{3}
mu^{2} lɨn^{21} hi^{3} ná^{1}háɨ^{21} ñí^{1} má^{2}tiéin^{2}
jmáɨ^{2}, quí^{1} la^{3} má^{2}ca^{3}huén^{2} bíh^{1} tsá^{2}
quioh^{21} mu^{2} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}
má^{2}ná^{1}ráɨn^{32} bíh^{1} tsú^{2} hmá^{3} quioh^{21}.
3 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}hi^{3} tɨ^{3} ñeh^{2} cáun^{2}
mu^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} quioh^{21} jáun^{2} Sí^{1}mu^{21}, hi^{3}
jáun^{2} ca^{3}mɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} tsa^{3}can^{32} tsú^{2} ñí^{1}
má^{2}ñe^{1}í^{1} ca^{3}lá^{2} jmáɨ^{2}. Jáun^{2} hñu^{3} mu^{2}
jáun^{2} ca^{3}cuá^{3} Jesús hi^{3} ca^{3}ma^{3}tɨn^{2} tsá^{2}
tionh^{2} hí^{3} can^{32} jmáɨ^{2}.
4 Jmɨ́^{1} cá^{1}táuh^{3} jáun^{2} hi^{3} hleh^{32} dí^{2},
ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} Sí^{1}mu^{21}:
—Ma^{3}cán^{1} mu^{2} lá^{2} tɨ^{3} ñí^{1} ñe^{1} jmáɨ^{2},
ma^{3}ñéih^{1} hmá^{3} ma^{3}zianh^{32} jáh^{3} jmáɨ^{2}.
5 Tɨ^{3}la^{3} Sí^{1}mu^{21} ca^{3}ngáɨ^{3}:
—Hnú^{2} Tɨ^{32}, ca^{3}la^{3} jmɨ^{3} nie^{3} bíh^{1}
má^{2}lɨ́^{2}jmú^{13} jnoh^{1} ta^{21}, hi^{3} hí^{1} jan^{2}
yáh^{3} jáh^{3} tiá^{2} ca^{3}jáun^{3} jnoh^{1}; tɨ^{3}la^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnáuh^{2} hnú^{2}, ñí^{1}ñéih^{1} bí^{1}
jná^{13}.
6 Jmɨ́^{1} ca^{3}ñeh^{3} tsú^{2} jáun^{2} hmá^{3} né^{3},
jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}janh^{21} tsú^{2} juóun^{32} lɨ́n^{32}
jáh^{3} jmáɨ^{2}, hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} hmá^{3} yáh^{3}
ca^{3}lɨ^{3}liau^{3} caɨ^{32}.
7 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} li^{21} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} ná^{1}quian^{32} mu^{2} cáun^{2} jáun^{2}, hi^{3}
ja^{3}ma^{3}hau^{3} tsú^{2}. Jáun^{2} ja^{3}taunh^{21}
bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ñí^{1}can^{32} mu^{2} cáun^{2}
jáun^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, tá^{1} tun^{3} bíh^{1}
mu^{2} jáun^{2} ca^{3}cónh^{32}, hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} jmɨ́^{1}
má^{2}ñí^{1}tsa^{3}hanh^{32} yáh^{3} mu^{2} jáun^{2} hñu^{3}
jmáɨ^{2}.
8 Jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} Sí^{1}mu^{21} Pé^{1} hi^{3} lɨ^{3} la^{3}
jáun^{2}, jáun^{2} ca^{3}di^{3}jñí^{32} dí^{2} ta^{3} ñí^{1} Jesús
hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}:
—Hnú^{2} Tɨ^{32}, chú^{32} quin^{13} hnú^{2} tɨ^{3}
có^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, quí^{1} tsá^{2} ren^{2} tso^{3}
bíh^{1} jná^{13}.
9 Quí^{1}hliá^{2} jlánh^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} lɨ́n^{32}
tsɨ́^{3} Sí^{1}mu^{21}, la^{3} má^{2}quionh^{3} dí^{2} tsá^{2}
quionh^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} jlánh^{1}
juóun^{32} jáh^{3} jmáɨ^{2} ca^{3}janh^{21} tsú^{2}.
10 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} lɨ́n^{32} tsɨ́^{3} tá^{1} gon^{3}
jon^{2} Zebedeo, tsá^{2} jmáɨ^{2} hí^{3} Jacobo
jɨ^{3} Juan^{2} nɨ́^{2}, tsá^{2} jmɨ́^{1} quionh^{3} hí^{3}
Sí^{1}mu^{21}. Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}záɨh^{3} Sí^{1}mu^{21}:
—Ha^{3} lɨ́^{2} juenh^{3} hniu^{32}, quí^{1} né^{32} tɨ^{3}
chí^{1}ján^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1} má^{2}janh^{21}
nú^{2}, cha^{3} jmɨ́^{1} janh^{21} nú^{2} jáh^{3} jmáɨ^{2}.
11 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}huéh^{3} tsú^{2}
mu^{2} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}chá^{3} tsú^{2} ñí^{1} quiéin^{2}.
Jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}no^{1} la^{3}jɨ́^{32}
hi^{3} jáun^{2}, quí^{1} quionh^{3} Jesús bíh^{1} tsú^{2}
já^{1}taunh^{21}.

Jesús jmah^{23} jan^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} mɨ^{3}ho^{21} péin^{3}

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ngau^{3} Jesús
cáun^{2} juú^{2}. Juú^{2} jáun^{2} né^{3} ca^{3}jenh^{2} tsú^{2}
jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsáun^{1}, hi^{3} lɨ́n^{3} mɨ́^{1}uɨ́^{3}
*mɨ^{3}ho^{21} péin^{3}. Jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́en^{32} tsá^{2} hí^{3}
Jesús né^{3}, ca^{3}di^{3}jñí^{32} dí^{2} ta^{3} ñí^{1}, hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} cuá^{1}hin^{3}, hi^{3} ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mɨ́^{3}
quioh^{21}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Hnú^{2} Tɨ^{32}, nɨ́^{1}juáh^{3} hnáuh^{2} hnú^{2},
tɨn^{2} bíh^{1} hnú^{2} jmúh^{13} hi^{3} lɨ^{3} jɨn^{2} jná^{13}.
13 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}tí^{3} cuo^{2} ñí^{1}
quioh^{21} tsú^{2}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Hnó^{32} jná^{13}. Hi^{3} jáun^{2} ¡cuɨ́^{1} lan^{2}
hnú^{2}!
Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2}
né^{3}, la^{3}juɨ^{32} ca^{3}hin^{3} bíh^{1} mɨ́^{1}uɨ́^{3} jáun^{2}
quioh^{21} tsá^{2} hí^{3}.
14 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} Jesús héih^{32} hi^{3}
tiá^{2} hniáuh^{32} chá^{32} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} hí^{1}
jan^{2} tsáu^{2} hi^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lan^{3}, hi^{3}
ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Jɨ́^{32}la^{3} ti^{3} cuánh^{2}, hi^{3} cuá^{2}ma^{3}jnia^{13}
ñí^{1}con^{2} mí^{2}tsáu^{2} bíh^{1}, hi^{3} cuá^{2} cuen^{21}
siáh^{3} jáh^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3}

má²ca³lɨ³ jɨn² nú², la³ cun³ lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ má²laɨn³² nú².

15 Tɨ³la³ tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ cuoh² bíh¹ tsáu² tá¹³ Jesús, jáun² tɨ³ jlánh¹ juóun³² tsáu² ca³cuú² ca³ngɨh³² bíh¹ hi³ náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú², jɨ³ tsá² má²hnió³ lan¹³ siáh³.

16 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, jmɨ́¹ tsá²lienh³ Dió³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹má²tɨn² Jesús tsáu² ñéih³. Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ tionh¹ ma³ jan² tsá² téh²³ tsú² *fariseos jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ nɨ́², tsá² já²taunh²¹ la³jɨ́³² juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, jɨ³ juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea nɨ́², jɨ³ já¹ juú² Jerusalén nɨ́² siáh³. Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² ca³lɨ³ lin¹ hi³ quian³² Jesús pí³ quioh²¹ Dió³² jmɨ́¹ ca³jmah³ tsú² jáun² tsá² tsáun¹.

18 Jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹jan² jan² tsá² hma², hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jmu², hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsá² hí³ hi³ jmɨ́¹ tónh²¹ ñéih³, hi³ jmɨ́¹ tsa³jan² dí² tsá² tsáun¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús.

19 Tɨ³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú² hín² juɨ³² tónh³², quí¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmɨ́¹ tionh¹. Hi³ jáun² cáun² ca³uú³ tsáɨh³ hñú³ bíh¹ tsú² cú²jueh³², jáun² ca³quin³ tsú² ca³lá² cuá¹lá² jláɨ³ hñú³ jáun²; jáun² juɨ³² jaun³² bíh¹ ca³sió³ tsú² jmu² hi³ tsɨn² jáun² tsá² tsáun¹ hí³ cú²tso² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsáu² ta³ ñí¹ Jesús.

20 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsɨ́³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

21 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá² fariseos nɨ́² ca³juu³ ca³hlénh³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́², sa³ tiá²³ máh³ tsɨ́³ chú² lén³² Dió³²? Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tɨn² hin³ tso³, jɨ́³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tɨn².

22 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:

—¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² ná¹lɨ́n²³ hnoh²?

23 ¿Hín² jáɨ¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsɨ́³ lɨ³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: "Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³", ho³ hi³ juáh³ tsú²: "Náu², ngɨ́¹"?

24 Re² bíh¹, cuɨ́¹ má¹jniá¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², ho² ná¹ jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziáuh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

25 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmɨ́¹ hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmɨ́¹ tsɨn², hi³ ca³caun² hi³ ngah³ hñú¹³ hi³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³².

26 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹jɨ́e²³ hí³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jáun² ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsɨ́³ bíh¹ tsú² ca³juáh³:

—Né³² má²lɨ́²neh²¹ dí² cáun² hi³ tiá² má²ca³neh²¹.

Jesús téh²³ Leví
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ Jesús, jáun² ca³jɨ́en³² dí² jan² *tsá² caɨ³² hmah²¹, tsá² jmáɨ² Leví, hi³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹caɨ³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos]; hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

28 Jmɨ́¹jáun² ca³náu² Leví, ca³tunh³ ta²¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹jmu² jáun², hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

29 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ Leví cáun² jmáɨ¹ jueh³² hñú¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³ ca³ngɨh³² siáh³ juóun³² tsá² caɨ³² hmah²¹ la³ má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³, hi³ ca³tiánh³ ñí¹ mesa quionh³ tsú².

30 Tɨ3la3 tsá2 cu3 nió3 téh23 tsú2
fariseos né3, jɨ3 la3 má2quionh3 tɨ32
liei21 nɨ́2, ca3quiu3 ca3jin3 tsá2 haɨn21
hí3 tɨ3 con2 Jesús, hi3 ca3záɨh3 dí2:
—¿He3 láɨh32 sa3 hnoh2 yáh3 cú2
húh23 náh2 quiúnh1 tsá2 caɨ32 hmah21,
jɨ3 tsá2 ren2 tso3 nɨ́2 siáh3?
31 Tɨ3la3 Jesús ca3záɨh3 tsá2 hí3:
—Tiá2 tɨ32 mɨ́3 hniah3 yáh3 ñí1con2
tsá2 chun1; tɨ3la3 ñí1con2 tsá2 tsáun1
bíh1 hniah3.
32 Quí1 tiá2 ja3 yáh3 jná13 hi3 ja3te3
tsá2 chun1, quí1 hi3 ja3te3 tsá2 ná1ren2
tso3 bíh1 jná13 ja3, hi3 záɨ32 tsú2 jmɨ́1
tsɨ́3.

Nga2 tsáu2 ñí1con2 Jesús ca3tɨ21 hi3 má2hɨen21 tsú2
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

33 Hi3 jáun2 tsá2 fariseos hí3 ca3záɨh3
Jesús:
—Tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 Juan2 tsá2
zion2 hí3 tsáu2 jmáɨ2, jɨ3 tsá2 haɨn21 tɨ3
con2 jnoh1 tsá2 fariseos siáh3 jlánh1
má2hɨen21, hi3 liéinh32 siáh3 Dió32
chí1ñi1. ¿He3 láɨh32 sa3 la3 má2jmu2
jáun2 bíh1 tsá2 haɨn21 nɨ́2 tɨ3 con2 hnú2
hi3 cá2 ñí1 ná1cú2 ná1hɨ́nh23 bíh1?
34 Jáun2 Jesús ca3juáh3 la3 lá2:
—Nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 ná1tén1 ñí1
jmu2 tsú2 jmáɨ1 hi3 jenh2 cuo2 tsáu2,
¿hí1 lɨ́13 jmúh13 hnoh2 héih32 ñí1con2
tsá2 la3 hí3 hi3 hniáuh32 ma3hɨen21 tsú2
tá1la3 má2ná1má2hiún2 tsú2 jáun2 tsɨ́3
quionh3 tsá2ñuh2 tsá2 jenh13 hí3 cuo2?
35 Tɨ3la3 chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3
quin3 tɨ3 có32 tsá2ñuh2 tsá2 jenh13
hí3 cuo2; hi3 jáun2 má1jáun2 máh3
má2ma3hɨen21 tsá2 hí3.
36 Ja3bí1 ca3jmú3 siáh3 Jesús cáun2
jáɨ13 hi3 lɨ́3 la3 lá2:
—Hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 tiu32
cú1pih21 hmɨh32 hmaɨ21 hi3 táun32
cáun2 hmɨh32 má2tseh1. Quí1 nɨ́1juáh3
ca3jmú3 tsú2 la3 jáun2, lɨ́1 tsa3hín3 bíh1
hná1 hmɨh32 hmaɨ21 jáun2 lɨ́13; hi3 tiá2
re2 cunh3 ya3 siáh3 quionh3 hmɨh32
má2tseh1.
37 Ja3bí1 la3 jáun2, hí1 jan2 yáh3 tiá2
hin2 tah32 mu2 ráu3 cun3 ñí1 dí1jan32
hñu3 chí2 láu2 má2tseh1; quí1 nɨ́1juáh3
hi3 jmu3 tsú2 la3 jáun2, má2cáɨ32 bíh1
chí2 láu2 tseh1 jáun2 lɨ́13 hi3 jmu3 mu2
ráu3 cun3 ñí1 dí1jan32 jáun2; jáun2 lɨ́1
má2tsa3hín3 bíh1 mu2 ráu3 jáun2 lɨ́13, la3
má2quionh3 chí2 láu2.
38 Hi3 jáun2 hñu3 chí2 láu2 hmaɨ21
bíh1 hniáuh32 táh32 tsú2 mu2 ráu3 cun3
ñí1 dí1jan32, [hi3 jáun2 la3 jáun2 tiá2 hi3
láɨh13 tá1 tun3].
39 Nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 má2tan2 hɨ́nh23
mu2 má2zéih1, jáun2 tsá2 la3 hí3
tiú2uú2 zaɨn32 yáh3 hɨ́nh3 mu2 cun3
ñí1 dí1jan32, quí1hliá2 juáh3 tsú2 hi3 hi3
má2zéih1 bíh1 tɨ3 jlánh1 re2 jmá3. [La3
jáun2 bíh1 lɨ́n3 tsá2 má2tan2 cáun2 hi3
ná1ngɨ23, tiá2 hnió3 yáh3 tsú2 ne3 cáun2
hi3 hmaɨ21.]

6

Tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 Jesús cun32 cuú2miih21 jmáɨ1 nio2 tie3
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

1 Ca3chó32 cáun2 jmáɨ1 hi3 jmɨ́1
cuá1ngɨ32 Jesús ja1 ñí1 zia32 hi3 jná1
quioh21 tsáu2 cáun2 *jmáɨ1 nio2 tie3,
hi3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2
jmɨ́1 hí1caɨ32 chi2 hieh2 cuú2miih21;
hi3 jáun2 jmɨ́1 hí1hianh23 tsú2 quionh3
cuo2, hi3 hí1cúh2.
2 Hi3 jáun2 ma3 jan2 tsá2 *fariseos
ca3juáh3:
—¿He3 láɨh32 sa3 ta21 hi3 tiá2 ca3tɨ21
jmu3 tsú2 jmáɨ1 nio2 tie3 yáh3 jmuh32
hnoh2?
3 Jáun2 Jesús ca3záɨh3 tsá2 hí3:
—¿Tiá1 má2ca3híh3 hnoh2 ñí1 Sí2
quioh21 Dió32 hi3 he3 ca3jmú3 hla1 re21
Dá2vi21 cu3 jéin32 jmɨ́1 lɨ21 ñí1cuóunh21
quionh3 tsá2 quionh3?
4 Tsá2 hí3 dá2 ca3ñí1hi32 ñéih3 hñu3
cuáh32 lɨ́3 hmɨh32, hi3 ca3ñí1quián13
*hí3 cuú2miih21 hɨ́en1 hi3 jmɨ́1 nio2
jáun2 ñéih3 ñí1hiú13, hi3 ca3cúh2; ja3bí1
ca3cuéh3 tsú2 siáh3 tsá2 quionh3. Tɨ3la3
hí3 jáun2 né3, tiá2 jmɨ́1 ca3tɨn1 yáh3
tsú2 cuh3, quí1 hí3 jáun2 jmɨ́1 ná1chan1

hi³ cúh² jmáh³la³ tsá² ná¹lɨ́n³ mí²tsáu² bíh¹.
5 Ja³bí¹ ca³záɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³:
—Jáun² né³, uá¹ hi³ jmáɨ¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jáɨ¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náɨ³ cáun² cuo²
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

6 Ca³chó³² siáh³ cáun² jmáɨ¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos cáun² jmáɨ² nio² tie³; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tɨn² tsú² tsáu². Jáun² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá² má²ca³náɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹.
7 Hi³ jáun² tɨ³² liei²¹ quionh³ tsá² fariseos né³, jmɨ́¹ ná¹tan² Jesús, hi³ hnió³ dí² jɨ́e³ nɨ́¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsáu² jmáɨ¹ nio² tie³, hi³ jáun² la³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú².
8 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ má²ñi³² bíh¹ he³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² jmɨ́¹ má²ca³náɨ³ hí³ cuo²:
—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.
Jáun² tsá² hí³ né³, ca³jmú³ zenh² chu³jo².
9 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨh³ tsá² ná¹ngɨh³² hí³:
—Nga¹ jná¹³ cáun² jáɨ¹³: ¿He³ ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² jmáɨ¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lɨ́¹³ lión³² tsú² tsáu² ho³ hi³ tɨ³ hniáuh³² jngɨh³ uá¹ tsú²?
10 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́en³² dí² la³jɨ́n³² tsá² tionh² hí³ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² lɨ́³ hí³ cuo²:
—Ñéih¹ cuonh².
Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² la³.
11 Tɨ³la³ tsá² jmɨ́¹ ná¹tan² hí³ Jesús má¹ná¹, ca³míh³ lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³, hi³ jáun² hi³ jan² hi³ jan² tsú² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ ha³ lánh³ lɨ́¹³ jmúh³² dí² Jesús.

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lɨ́n¹³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²
(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús tsɨ³ máh³ hi³ ñí¹lienh¹³ Dió³², jáun² tá¹ cú² nie² bíh¹ la³ ca³liéinh³² tsú² Dió³².
13 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³teh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ jáun² ja¹ jáun² ca³quianh³ dí² quian³tun³ tsá² ca³teh³ tsú² hí³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³².
14 Tsá² hí³ ná¹jmáɨ² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ jmáɨ² siáh³ Pé¹, jɨ³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² nɨ́², Jacobo jɨ³ Juan² nɨ́², Pí²liéi¹, Bartolomé,
15 Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista,
16 Judas raɨnh²¹ Jacobo, jɨ³ Judas tsá² zian² juú² Queriot nɨ́² siáh³, tsá² ca³ñí¹jɨenh¹³ hí³ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Marcos 3:7-12)

17 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³son² Jesús tsɨ³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, hi³ jáun² cua³tanh²¹ tsú² cáun² ñí¹ máɨ². Jáun² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² juóun³² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² tsú². Ja³bí¹ jmɨ́¹ quionh³ tsú² juóun³² lɨ́n³² tsá² siánh³ siáh³, tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea, tsá² juú² Jerusalén, la³ má²quionh³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² can³² jmɨ́²miih²¹ có³² juú² Tiro, jɨ³ juú² Sidón nɨ́² siáh³. Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³ hnió³ ne³ jë¹ Jesús, hi³ má²hnió³ siáh³ hi³ quin³ mɨ́¹uɨ́³ hi³ jmɨ́¹ ná¹jau².
18 Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² lan³ tsá² jmɨ́¹ ná¹má²tso² tsɨ́³ hi³ jmɨ́¹ ná¹jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹.
19 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ hniá¹ la³jɨ́n³² tsá² tsáun¹ hí³ hi³ tin³ cuo² Jesús, quí¹hliá² ñí¹con² Jesús ja³² pí³ hi³ lɨ́¹³ lan¹³ tsú².

Tsá² lɨ́¹³ zian² re² tɨn²
(Mateo 5:1-12)

20 Hi³ jáun² ca³jɨ́e³ Jesús ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnoh² tsá² tia³mii² náh², jlánh¹ jmɨ́¹ ren² náh² quí¹hliá² má²tionh² náh² jo³cuo² Dió³².

21 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², tsá² ñí¹cuon¹³ náh², quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh².
”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² tsá² má²ná¹uoh³² náh², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² ngáɨh¹³ ní¹ má¹jáun².
22 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ tsá² ca³lɨ³hau² náh² tsáu², ní¹juáh³ ca³che² tsú² cheih³², ní¹juáh³ ca³quiu³ ca³je³ tsú², ho³ ní¹juáh³ ca³ziu³ ca³hɨe³ náh² tsáu² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².
23 Tsɨnh¹ náh² jmu³, hi³ ca³la³ hi³ rú² hi³ háɨnh²³ náh² jmu³ hi³ hiún² honh² jmáɨ¹ la³ jáun², quí¹ hñu³mɨ³cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmú³ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ñí¹con² la³jín³² *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹ zian² jmí¹tin².
24 ”Tɨ³la³ jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹hánh³ náh², quí¹ má²ná¹ma³hiúnh¹³ náh² honh² ta³né³².
25 ”Jɨ³ hnoh² tsá² ná¹cónh²¹ henh¹ náh² re² tɨn² ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ lí¹³ ñí¹cuon¹³ náh².
”Jɨ³ tsá² ná¹ngáɨh²³ náh² siáh³ ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ uóh¹³ náh², hi³ ha³ hlaɨh³ lín²¹ honh² náh².
26 ”Juon²³ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ la³jín³² tsáu² hleh³² re² ca³tɨn¹ náh², quí¹ la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² ca³tɨn¹ tɨ³² tí¹jáɨ², tsá² lí¹ ca³juáh³ hí³ hi³ lín³ tɨ³² jë¹ Dió³².

Hniáuh³² ma³hnio³ tsú² tsá² hau² (Mateo 5:38-48)

27 ”Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹naɨh³² náh²: Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsá² hau²,
28 hi³ chú³² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³² náh², lienh¹ náh² Dió³² ca³tɨn¹ tsá² quiú² je²³.
29 Ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², cuéh³ tsú² siáh³ tɨ³ cá² jo²¹ cáun², cuí¹ pá¹³; hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² quin²³ hmɨh³² cháu³ quián¹³ náh², cuéh³ tsú² siáh³ jɨ³ hanh², cuí¹ quián¹³.
30 Lɨ³ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mɨ³² ñí¹con² náh², cuéh³; hi³ ní¹juáh³ tsá² quin²³ cáun² hi³ quián¹³ nú², ha³ lí² máɨ¹.
31 Jmu³ náh² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hi³ qui³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³².
32 ”Quí¹ ní¹juáh³ hnoh² hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ ná¹jmuh³² náh²? Quí¹ hí¹ la³ tɨ³ tsá² hian² tsí³ yáh³ ná¹jmu² la³ jáun².
33 Ho³ ní¹juáh³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹ ñí¹con² jmáh³la³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ ñí¹con² náh² hmóu³², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh² jaun³²? Quí¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ jmu² la³ jáun².
34 Hi³ ní¹juáh³ zia³² hi³ chíh¹ náh² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² lín²³ náh² hi³ lí¹³ jéinh³² siáh³ ñí¹con² náh², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ ná¹jmuh³² náh² jaun³²? Quí¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ chi² hi³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² cá²ren² quionh³, quí¹ má²ná¹hëh³ chí¹ tsú² hi³ jíenh³² siáh³ tsá² hí³.
35 Tɨ³la³ hniáuh³² má¹hno¹ bí¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², hi³ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú², jɨ³ hi³ zia³² hi³ chíh¹ náh² ñí¹con² tsú²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ háɨh¹³ náh² honh² hi³ zia³² cáun² hi³ jíenh³² yáh³ tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun² hián¹³ hnoh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hi³ jáun² hnoh² lín¹³ jon² Dió³² Tsá² jlánh¹ cuá¹quien²; quí¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ Dió³² jmu² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² tiá² cue³² tiá¹hmah¹ quioh²¹ hi³ hiáuh²³, jɨ³ ñí¹con² tsá² hláɨh¹ ní² siáh³.
36 Hniáuh³² ja³² mií³ honh² náh² la³jmí¹ ja³² mií³ tsí³ Dió³² Ñeh² náh².

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu² (Mateo 7:1-5)

37 ”Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu², hi³ jáun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². Ha³ lí² zinh³ náh² tsáu² ñí¹ hlaɨh³, hi³ jáun² sa³jun³ Dió³² zeh³ náh² siáh³ ñí¹ la³ jáun². Juenh² jmu³

náh² honh², hi³ jáun² Dió³² jmu³ siáh³ juenh² tsɨ́³ ñí¹con² náh².

38 Cuéh³ náh² tsáu², hi³ jáun² Dió³² chá³² héɨh³² hi³ cué³² siáh³ ñí¹con² hnoh² ca³la³ hliáun³ cu³tí³, ca³la³ hi³ tioh³ tiá³ tɨ³ ñeh² tuh³² quián¹³ hnoh², ca³la³ ná¹quɨúnh¹ tiá³, ca³la³ hi³ ziú² suh³² bíh¹ lɨ́¹³. Quí¹ la³ cun³ lɨ́³ héɨh³² hi³ cueh³² hnoh² ñí¹con² tsáu², Dió³² chá³² héɨh³² hi³ cué³² siáh³ ñí¹con² hnoh².

39 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́², ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lɨ́¹³ hɨe³² tsá² ten³ juɨ³² ñí¹con² tsá² ten³ raɨnh²¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² nɨ́¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu²?

40 Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tɨn³², tiá² lɨ́¹³ lɨ³tɨn² tɨ³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tɨ³² joh¹; tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tɨn² tsú² la³jɨ́³², ñí¹jɨ́²¹ la³ cun³ hi³ tɨn² tɨ³² hí³ bíh¹ lɨ́¹³ tɨn² tsú².

41 ”¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnú² má¹quɨ³² pih²¹ hi³ hu²¹ mɨ́¹ñí¹ renh² nɨ́¹juáh³ tiá² lɨ́²tsɨn² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mɨ́¹máh¹ huen²?

42 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: “Hnú² reh², cué¹ jáɨ¹³ hi³ chí¹³ jná¹³ má¹quɨ³² pih²¹ hi³ hu²¹ nɨ́² mɨ́¹máh¹ nú²”, tɨ³la³ tiá² ñíh¹ yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mɨ́¹máh¹ huen²? ¡Hnú² tsá² lɨ́n³ nú² la³ cá¹ la³ jéɨnh¹! La³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hu²¹ mɨ́¹máh¹ huen², má¹jáun² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹quɨ³² pih²¹ hi³ hu²¹ mɨ́¹ñí¹ renh².

Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³²
(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

43 ”Tiá² lin¹ zia³² yáh³ hmá² chu²¹ hi³ háɨ³² máɨ³ hlah³; sa³jun³ zia³² siáh³ hmá² hlah³ hi³ lɨ́¹³ ha³ máɨ³ chu²¹.

44 Quí¹ cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³² bíh¹ hmá² lɨ́¹³ lɨ³cuoh² tsú². Uá¹la³ mɨ³ hmá² sí² co², tiá² cun³² yáh³ tsú² tsɨ³ hmá² ton², sa³jun³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ yáh³ cun³² tsú² siáh³ cuú²ñeh¹ tan³ mɨ³ juɨ́h².

45 Tsá² chun¹ jmu² hi³ chu²¹ quí¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsɨ́³; tɨ³la³ tsá² hláɨh¹ tsá² hon² má¹ná¹, jmu² jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹, quí¹hliá² hi³ hlah³ bíh¹ zia³² hñu³ tsɨ́³ tsú². Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hué³² ho³ tsú².

Tun³ ñí¹ tsá² zih³² hñú³
(Mateo 7:24-27)

46 ”¿He³ láɨh³² sa³ juáh³ hnoh² hi³ Juóuh³² náh² jná¹³, já² tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³?

47 Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ lɨ́n³ jan² tsá² ja³² ñí¹con² jná¹³, tsá² ñi³nie¹³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ hi³ má²tí³² siáh³.

48 Tsá² la³ hí³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² quiáh² ñe¹ ñí¹ ma³liáu³² jmɨ́h¹ hiah³² hñú¹³. Má¹tɨ́³ jáun² quɨ́n¹ né³, ñí¹ quɨ́n¹ jáun² bíh¹ dí²chin³ tsú² jmɨ́h¹ hiah³² hñú³ quioh²¹. Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jáun² jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hliáun³ jmɨ́² cua³, hi³ já³² jmáɨ² tiá³ lɨ́n³² ñí¹ zeh¹ jáun² hñú³, tiá² tioh²¹ yáh³ jmáɨ² hi³ tsunh³ quí¹hliá² jmɨ́h¹ hiah³² hñú³ jáun² dí¹chin¹ ñí¹ quɨ́n¹ bíh¹.

49 Tɨ³la³ tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³, tsá² la³ hí³ né³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² jmu² hñú¹³ jmáh³la³ ñí¹ hué²¹, hi³ tiá² jmɨ́h¹ hiah³² quiú²; jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jáun² jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hliáun³ jmɨ́² cua³, hi³ já³² jmáɨ² tiá³ lɨ́n³² ñí¹ zeh¹ jáun² hñú¹³ tsú², jáun² má¹jáun² quɨ́h³² bíh¹, hi³ má²juú¹ má²tsúnh¹³ cu³tí³.

7

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹
(Mateo 8:5-13)

1 Jmɨ́¹ cá¹tsan³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³ né³, ngau³ tɨ³ juú² Capernaum.

2 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ zian² jan² hliáu³
tsá² chín¹ tsá² *romano, hi³ jáun² tsá²
hí³ jmɨ́¹ zian² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹, tsá² jmɨ́¹ hnio³ tsú² lɨ́n³². Tsá² hí³
joh¹ tsú² jmɨ́¹ rá²tsáun¹ lɨ́n²¹ hi³ jmɨ́¹
má²ñí¹jún³ cu³tí¹³.
3 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² hliáu³ tsá² chín¹ hí³
hi³ zian² jan² tsá² jmah²³ tsáu², tsá²
jmáɨ² Jesús, jáun² ca³zen³ dí² tsá²
*judíos tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú²,
hi³ tsa³zeh¹ tsú² Jesús tiá¹ jmu³ tiá³
hi³ chú³² hi³ já³² hi³ ja³jmah¹ tsá²
má²dí¹hlánh¹ hí³ joh¹ tsú².
4 Jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³,
ja³taunh²¹ bíh¹ ñí¹con² Jesús, hi³
ca³ñí¹hiú² ñí¹mɨ², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Cu³tí³ ca³tɨn¹ hliáu³ tsá² chín¹ tsá²
hɨen²³ jnoh¹ lá² hi³ hiáuh³ cáun² hi³
chú³² quián¹³ hnú²;
5 quí¹ jlánh¹ hniau³ tsú² jnoh¹ tsá²
ziáun² dí² hué³² *Israel lá². Hnga² bíh¹
tsú² ca³ma³hmah¹ hi³ lɨ³ cáun² cuáh³²
quiú¹³ jnoh¹ já¹ juú² lá².
6 Hi³ jáun² ngau³ Jesús quionh³
tsá² hí³, tɨ³la³ jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ tsú²
hñú¹³ hliáu³, jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³
ca³zen³ ma³ jan² há²mei²¹ hi³ ja³zeh¹
Jesús la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², lɨ́²juáh³ hliáu³: “Ha³ lɨ́²
ma³tsan¹³ hnú² honh² hi³ ñeih²¹ hnú²
la³ tɨ³ hñu³² jná¹³, quí¹ jun³ lin¹ tsáu²
yáh³ jná¹³.
7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ tiá² lɨ́²chá³
jná¹³ tsɨn³² hi³ ñe¹ huen², hi³ ñí¹jɨe¹
jná¹³ hnú². Jɨ́³²la³ ti³ jmúh¹³ hnú²
héih³² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ tsá² joh²
jná¹³.
8 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³²,
hi³ ja³bí¹ lɨ́n³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹
ñí¹con² hliáu³. Jáun² nɨ́¹ má¹cá²jmú³²
jná¹³ héih³² ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² hí³
hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ nɨ́¹juáh³
juo¹³ jná¹³ jan²: Ña³², jáun² ja³²; hi³
nɨ́¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lɨ́n³ quian²¹
ná¹: Jmu³ hi³ lá², jáun² jmu² bíh¹ tsú²”.
9 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Jesús jáɨ¹³
hi³ lɨ́²zen³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³
né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³. Jmɨ́¹jáun²
ca³jɨ́en³² tsú² tsá² hí¹já²táunh¹ hí³ tɨ³
cu³hna²¹, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³
hí¹ jan² tsá² zian² hué³² *Israel lá² tiá²
má²ca³chanh²¹ jná¹³, tsá² nio² cáun²
tsɨ́³ la³jmɨ́¹ nio² cáun² tsɨ́³ *tsá² cá²jo²¹
lɨ́²zen³ jáɨ¹³ lá².
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsá²
ca³ñí¹can³² hí³ jáɨ¹³ ñí¹con² Jesús
hñú¹³ hliáu³, jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³
má²laɨn³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ tsáun¹ hí³.

Jesús jmu³ hi³ jenh¹³ jon² tsá²mɨ³ hnáɨ³

11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², ngau³ Jesús cáun²
juú² jmáɨ² Naín, la³ má²quionh³
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con². Hi³ jmɨ́¹
hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² lɨ́n³² tsáu²
cu³hna²¹ tsú².
12 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² can³²
juú², ca³jɨ́e³ tsú² hi³ ná¹jan² tsáu² jan²
hla¹ hi³ má²já²hón³², tsá² jmɨ́¹ jan²
tán¹ jon² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³; hi³ jmɨ́¹
hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² tsá² juú²
quionh³ tsú².
13 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí²
tsá²mɨ³ hí³, ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³, hi³ ca³záɨh³
dí²:
—Ha³ lɨ́² uó².
14 Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³tí³
cuo² ñí¹ cuó² hún¹ hla¹, jáun² ca³tiánh³
tsá² jmɨ́¹ ná¹quian³² hí³ cuó². Jáun²
Jesús ca³záɨh³ hla¹ la³ lá²:
—Hnú², tsá¹ñú¹, jná¹³ juanh³² náu².
15 Jáun² né³, hla¹ hí³ la³juɨ³²
ca³jenh¹³ hi³ ca³náu², hi³ ca³ma³liáu³²
hleh³². Jáun² Jesús ca³jɨenh³ tsá¹ñú¹
hí³ ñí¹con² mí¹ziú¹³.
16 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³
ñí¹ jáun² ca³juénh² hi³ ca³ja³cáun² lɨ́n³²
tsɨ́³. Jmɨ́¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³²,
hi³ ca³juáh³:
—¡Jan² *tɨ³² jë¹ Dió³² pin³ má²cá²jnia³
ja¹ ñí¹ tiauh¹ jnoh¹ lá²!
Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:
—¡Dió³² má²cua³ma³hon³ tsá² joh¹!
17 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Judea, jɨ³ tsá² tiáunh¹ la³ cu³ la³ jéin³

jáun^{2}, ca^{3}lɨ^{3} ñɨ^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Jesús la^{3} jáun^{2}.

Juan^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} zion^{2} tsáu^{2} jmáɨ^{2} zen^{2} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} Jesús
(Mateo 11:2-19)

18 Jáun^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} Juan^{2} né^{3}, ca^{3}chá^{3} siáh^{3} la^{3}jɨ́^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}teh^{3} dí^{2} gon^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2},

19 hi^{3} ca^{3}zen^{3} dí^{2} ñí^{1}con^{2} Jesús hi^{3} tsa^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}: “¿Hí^{1} hnú^{2} uá^{1} Tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} já^{32}, ho^{3} hniáuh^{32} uá^{1} jan^{13} jnoh^{1} jan^{2} tsá^{2} siánh^{3}?”

20 Jmɨ́^{1} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ta^{3} ñí^{1} Jesús né^{3}, ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Juan^{2} tsá^{2} zion^{2} hí^{3} jmáɨ^{2} tsáu^{2} lɨ́^{2}ze^{3} jnoh^{1} hi^{3} ja^{3}ngáɨ^{13} jnoh^{1} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hnú^{2} bíh^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo, ho^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hniáuh^{32} uá^{1} jan^{13} jnoh^{1} tsá^{2} siánh^{3}.

21 Jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jmah^{3} Jesús juóun^{32} lɨ́n^{32} tsá^{2} tsáun^{1} jɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}cán^{23} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}, jɨ^{3} tsá^{2} tiáunh^{1} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}; hi^{3} ca^{3}nia^{3} tsú^{2} siáh^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsá^{2} ten^{3}.

22 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tsá^{2} cuá^{2}taunh^{21} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Cuá^{2}tánh^{1} náh^{2}, cuá^{2}zéih^{3} náh^{2} Juan^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jɨeh^{3} náh^{2} jɨ^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}niéih^{2} náh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}; cuá^{2}zéih^{3} náh^{2} tsú^{2} hi^{3} tsá^{2} ten^{3} má^{2}jniá^{3} ñí^{1}, tsá^{2} hma^{2} má^{2}ñi^{3}táunh^{1}, hi^{3} má^{2}laɨn^{32} siáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}lɨ́n^{3} mɨ́^{1}uɨ́^{3} *mɨ^{3}ho^{21} péin^{3}, hi^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} te^{3} cua^{1} né^{3}, má^{2}náɨ^{32} bíh^{1}, hi^{3} má^{2}ca^{3}jenh^{13} bíh^{1} siáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ná^{1}jún^{1}, hi^{3} tsá^{2} tia^{3}mii^{2} né^{3}, má^{2}ná^{1}náɨ^{32} bíh^{1} jú^{1} chú^{32} hi^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} liáun^{3}.

23 Jlánh^{1} jmɨ́^{1} ren^{2} tsá^{2} tiá^{2} lɨ́^{1} cha^{32} hliáun^{3} ñéih^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}.

24 Jmɨ́^{1} já^{1}tanh^{21} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}zen^{3} hí^{3} Juan^{2} né^{3}, ca^{3}ma^{3}liáu^{32} Jesús hi^{3} ca^{3}chá^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Juan^{2} hí^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} la^{3} cu^{3} la^{3} jéin^{3} ñí^{1} zenh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¿He^{3} dá^{2} jaun^{32} ca^{3}ñí^{1}jɨeh^{13} hnoh^{2} ñí^{1} lɨ́^{3} hué^{32} quiéin^{2}? ¿Hí^{1} ca^{3}ñí^{1}jɨeh^{13} hnoh^{2} cáun^{2} hmá^{2} tá^{2} náɨ^{2} hi^{3} lɨ́^{1} quí^{2} lɨ́^{1} jɨ́eh^{23} cun^{3}quionh^{3} chí^{3} juáh^{13}?

25 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} bíh^{1} ca^{3}ñí^{1}jɨeh^{13} náh^{2}? ¿Hí^{1} ca^{3}ñí^{1}jɨen^{1} náh^{2} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} quih^{32} hmɨh^{32} hi^{3} jlánh^{1} bí^{1} huá^{1}? Sá^{1}nɨ́^{2} dú^{1} jɨe^{3} náh^{2}, tsá^{2} ná^{1}quih^{32} hmɨh^{32} chú^{32} jniá^{3} tionh^{2} re^{2} tɨn^{2} ñéih^{3} hñú^{13} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} re^{21} bíh^{1}.

26 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} bíh^{1} ca^{3}ñí^{1}jɨeh^{13} náh^{2}? ¿Hí^{1} ca^{3}ñí^{1}jɨen^{1} náh^{2} jan^{2} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}? Quí^{1} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} má^{1}ná^{1}, tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}.

27 Quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} rá^{1}ja^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Juan^{2} tsá^{2} ziau^{2} hí^{3} jmáɨ^{2}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, jná^{13} zein^{21} jan^{2} tsá^{2} tsa^{3}can^{32} jáɨ^{13} ta^{3} tin^{2} la^{3} cun^{3} bí^{1} hnú^{2},
tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} jmu^{3} hua^{3}jan^{21} juɨ^{32} ñí^{1} cuóh^{13} hnú^{2}.

28 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}chá^{32} Jesús jáɨ^{13} nɨ́^{2} né^{3}, ca^{3}záɨh^{3} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jná^{13} juanh^{32} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} tiá^{2} hin^{2} zian^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsá^{2} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} la^{3} cónh^{3} bí^{1} Juan^{2} ja^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}; tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} tsá^{2} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} quien^{2} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} má^{2}tionh^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} tɨ^{3} quien^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} Juan^{2}.

29 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} *tsá^{2} chi^{2} hmah^{21}, tsá^{2} ca^{3}náɨ^{32} hí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} Juan^{2}, ca^{3}ma^{3}tson^{2} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} Dió^{32} tɨn^{2} ra^{3}tsɨ^{32} re^{2} héih^{32}, la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}ziau^{3} hí^{3} Juan^{2} jmáɨ^{2}.

30 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} *fariseos má^{1}ná^{1}, la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21}, tsá^{2} tiá^{2} ca^{3}he^{3} hí^{3} hi^{3} ziau^{3} Juan^{2} jmáɨ^{2}, tiá^{2} ca^{3}tɨ́^{3} yáh^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} hnió^{3} Dió^{32} jmu^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.

31 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} cunh^{21} jná^{13} quionh^{3} tsá^{2} zian^{2} jmáɨ^{1}

hi³ ziáun² dí² lá²? Quí¹ ¿hin² yáh³
tsánh² lɨ́¹³ cunh³ tsú²?
32 Lɨ́¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú²
la³jmɨ́¹ jmu² tsá¹míh¹ ñɨ³co¹ já¹
hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² ca³la³ hi³
jéinh³² hlah³, hi³ zaɨh³² raɨnh²¹ la³ lá²:
“Sa³ tiá² ca³lɨ³hnáuh² náh² tsan¹³ jmɨ́¹
lɨ́²jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le², hi³
sa³jun³ lɨ́²uoh³ yáh³ hnoh² jmɨ́¹ lɨ́¹jmú¹³
jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ nio²
hlah³ tsɨ́³ tsú²”.
33 Juanh³² jná¹³ la³ nɨ́², quí¹ cuan³
Juan² tsá² zion² hí³ tsáu² jmáɨ², tsá²
tiá² cúh² hí¹miih²¹, sa³jun³ hɨ́nh²³ mu²
ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³; hi³ jáun² hnoh²
né³ juáh³: “Tsá² húnˈ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³ bíh¹ hí³”.
34 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun², tsá² cú² tsá² aɨh³² ná¹,
tɨ³la³ hnoh² né³, juáh³ siáh³: “¡Tsá²
jliénˈ³ bíh¹ nɨ³², hi³ hɨ́nh²³ siáh³ jmáɨ²,
tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³
jɨ³ tsá² chi² hmah²¹ nɨ́² siáh³!”
35 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² cháunh²³ re²
chí¹ má²jnia³² hi³ chu²¹ bíh¹ la³jɨ́³² hi³
cháunh²³ tsɨ́³ Dió³².

Jesús tsó³² hñú¹³ Sí¹mu²¹, tsá² fariseo

36 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, jan² tsá² fariseo
ca³teh³ Jesús hi³ tsa³jmú³ má³² hñú¹³
dí². Jáun² né³, ñéi¹ bíh¹ Jesús hñú¹³
tsá² hí³, jáun² ca³cuá³ ñí¹ mesa.
37 Jáun² né³, jan² tsá²mɨ³ tsá² juón¹,
tsá² zian² juú² jáun², ca³lɨ³ ñi³² hi³
Jesús cuá¹jmu² má³² hñú¹³ tsá² fariseo
hí³, jáun² ñéi¹ hi³ ñí¹can³² cáun² tse³
pih²¹ hi³ lɨ́³ cún¹ tiáu² alabastro; hi³
jmɨ́¹ ha²¹ no¹ má²ró³².
38 Hi³ jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³ta³zanh¹
cu³hna²¹ Jesús, hi³ má²ho²; hi³
jáun² ca³ma³jlɨh²¹ tsú² ta³ Jesús
cun³quionh³ jmɨ́²zɨ́h¹ taɨn³² ñí¹, hi³
jáun² ca³ma³quiéin² siáh³ cun³quionh³
jñú²chí¹ hnga². Jmɨ́¹jáun² ca³hen³ tsú²
ta³ Jesús, hi³ ca³jñéi³ tsú² siáh³ no¹
má²ró³².
39 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá² fariseo tsá²
hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ jmu²
tsá²mɨ³ hí³ la³ jáun², jáun² ca³lɨ́n¹³
tsú²: “Sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² jan² tɨ³² jë¹
Dió³² tsá²ñuh² nɨ́², jmɨ́¹ lɨ³tsɨn² bíh¹
tsú² he³ ñí¹ tsá²mɨ³ dí¹tie²³ nɨ́² cuo²,
quí¹ tsá²mɨ³ juón¹ bíh¹ tsá²mɨ³ nɨ́²”.
40 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá²
fariseo hí³ la³ lá²:
—Hnú² Sí¹mu²¹, zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³
juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú².
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—¿He³ bíh¹ jmɨ́¹ juáh¹³ hnú² Tɨ³²?
41 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³chí² quɨe³
ñí¹con² gon³ tsáu². Jáun² né³, jan² tsá²
hí³ jmɨ́¹ ren² hñá³ nio² hña³láu³ héih³²
*cú¹tiáu², hi³ tsá² jan² hí³ né³, jmɨ́¹
ren² tu³la³quia³ héih³² cú¹tiáu².
42 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² hí³ hi³
tá¹ gon³ tsá² ren² hí³ quɨe³ tiú²uú² lɨ́¹³
yáh³ ma³hmah¹, jáun² cáun² lɨ́¹ ca³hin³
bíh¹ tsú² cú²jueh³² hi³ jmɨ́¹ ren² tsú².
Jáun² né³, juáh¹³ hnú² neh²¹ ¿hin²
tsánh² tsá² gon³ hí³ lɨ́n²³ hnú² hi³ tɨ³
jlánh¹ má²hnio³ lɨ́n³² tsá² ca³chí² hí³
quɨe³?
43 Hi³ jáun² Sí¹mu²¹ ca³ngáɨ³:
—Len³ jná¹³ tsá² ca³hin³ hliáun³ hi³
jmɨ́¹ ren² bíh¹.
—Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ nɨ́² —ca³juáh³
Jesús.
44 Tá¹la³ cuá¹jɨ́en³² tsú² jáun² tsá²mɨ³
hí³ né³, ca³záɨh³ dí² Sí¹mu²¹ la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² jɨen¹ dúh¹ tsá²mɨ³ lá².
La³ cun³ jmɨ́¹ lɨ́¹hú²¹ jná¹³ hñuh³²
hnú², tiá² jmáɨ² lɨ́²cuéh¹ yáh³
hnú² hi³ ren¹ jná¹³ tán², tɨ³la³
tsá²mɨ³ lá² má²lɨ́²ma³jlɨh²¹ tán²
jná¹³ cun³quionh³ jmɨ́²zɨ́h¹ taɨn³²
ñí¹, hi³ má²lɨ́²ma³quiéin² tsú² siáh³
cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga².
45 Hi³ sa³jun³ lɨ́²hen³ bíh¹ hnú² siáh³
ñi³² jná¹³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ hen³
tsú² jan² tsá² cuá¹tén¹; tɨ³la³ tsá²mɨ³
lá², cun³ tiá² má²lɨ́²tunh³ bíh¹ hi³ hen²
tán² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ cuan¹ ná¹.
46 Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² lɨ́²táh¹
yáh³ hnú² no¹ tsáɨh³ chin³² jná¹³

jmɨ́¹ cuan¹ ná¹, tɨ³la³ tsá² lá² né³,
má²lɨ́²jñéi³ no¹ má²ró³² tán² jná¹³.
47 Jáun² juanh³² jná¹³, uá¹jinh¹
hliáun³ tso³ jmɨ́¹ ren² tsá² lá², tɨ³la³
má²cá²hin³ bíh¹, quí¹hliá² jlánh¹
hniau³ tsú² jná¹³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²
jmɨ́¹ la³ ren² cú¹pih²¹ tso³, jáun²
cú¹pih²¹ bíh¹ hniau³ tsú² jná¹³ nɨ́¹
má¹cá²hin³ tso³ quioh²¹.
48 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³ la³
lá²:
—Má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².
49 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹
mesa quionh³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³,
hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² lá², hi³ jáun²
sa³ tsáu¹³ tsáu² máh³ hin²³ tsú²?
50 Tɨ³la³ Jesús cáun² ca³záɨh³ tsá²mɨ³
hí³ la³ lá²:
—Má²ca³liáun³ nú² quí¹hi³hliá²
má²nio² cáun² honh² nú². Cuánh²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

8

Tsá²mɨ³ tsá² má²hon³ Jesús

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ñí¹tɨ́² ñí¹ngɨ́²
Jesús juú² ñí¹ hliáun³, jɨ³ juú² míh¹
juú² siún¹, la³ má²quionh³ tsú² jáun²
tsá² quian³tun³ hí³ hi³ ñí¹can³² jú¹
chú³², hi³ ca³ñí¹hléh² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³
rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².
2 Ja³bí¹ jmɨ́¹ quionh³ tsú² ma³
jan² tsá²mɨ³ tsá² má²ca³jmah³ tsú²
hí³ jmɨ́¹tin², jɨ³ tsá² má²ca³huen³ tsú²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ nɨ́² siáh³. Ja¹
tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ hí¹tsau³² Má²réi³, tsá²
ja³ juú² Magdalá, tsá² ca³huen³ hí³
Jesús quiaun³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hi³ jmɨ́¹
tiáunh¹ hñu³ tsɨ́³.
3 Ja³bí¹ jmɨ́¹ hí¹tsau³² siáh³ mɨ́¹
Juánh³ ñí²cuo² tsá² jmáɨ² Chuza tsá²
jmɨ́¹ chín¹ hñú¹³ re²¹ Herodes; jɨ³
tsá²mɨ³ jmáɨ² Susana nɨ́², quionh³
siáh³ juóun³² tsá²mɨ³ ñí¹ hná¹ jáun²,
tsá² jmɨ́¹ má²hon³ Jesús cun³quionh³
hi³ zia³² quioh²¹.

Jesús jmu² cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Mateo 13:1-17; Marcos 4:1-12)

4 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³cua³taunh²¹
tsá² zian² juú² ñí¹ hliáun³ hi³ ca³cuú²
ca³ngɨh³² ñí¹ cuá³ Jesús. Jmɨ́¹jáun²
ca³jmú³ tsú² cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²
hí³, hi³ lɨ́³ la³ lá²:
5 —Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³²
jún² ñí¹náɨ² quioh²¹. Tá¹la³ jmɨ́¹
hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³
ca³súh³² ca³lá² hú¹ juɨ³², hi³ jáun²
ca³ha³ ca³zauh³ tsáu², hi³ ca³cúh² siáh³
tan³².
6 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lɨ́³
já¹ quɨ́n¹; jáun² jmɨ́¹ ca³hiá², la³juɨ³²
ca³lɨ³ quiéin² bíh¹, quí¹hliá² tiá²
cuóuh³ yáh³ ñí¹ la³ jáun².
7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³
hiau² ton², hi³ jáun² la³ má²quionh³
ton² bíh¹ ca³hiá². Jáun² ton² bíh¹
jlánh¹ tia³juɨ³² ca³quí² cá²cuon³, hi³
jáun² tiú²uú² cá²cuon³ yáh³ jún² jáun².
8 Tɨ³la³ la³jɨ́³² jún² ñí¹ hná¹ jáun²
né³ ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun²
ca³háɨ³² ca³la³ tɨ³ hña³láu³ máɨ³ la³
cun³ cá² máɨ³ jún² hi³ ca³súh³ tsú²
jáun².

Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ Jesús la³ nɨ́², jáun²
ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—¡Nɨ́¹juáh³ tson² tsɨ²¹ cuáh³ náh²,
jáun² niéi² náh²!

9 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³mɨ́³ tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmu³ tsú²
na²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun².
10 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tɨn¹ náh² hi³
lɨ³ ñíh¹³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹
ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu²
jo³cuo² Dió³²; tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́²
né³, jɨ́³²la³ ti³ náɨ³² tsú² cun³quionh³
jáɨ¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³. Hi³ jáun²
uá¹jinh¹ jɨ́e²³ tsú², tɨ³la³ cun³ jáun²
tá²tonh¹ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ tiá² hi³ lɨ́²jɨ́e³
bíh¹, hi³ uá¹jinh¹ náɨ³² tsú², tɨ³la³ cun³
jáun² tiá² ngɨ²³ yáh³ tsú² siáh³.

Jesús jmu² na²¹ jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

11 ”Jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́² niéih³ la³ lá²: Jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ jún²;
12 hi³ jáun² tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hú¹ juɨ³², tɨ³la³ tsá² hláɨnh¹ né³ ja³² hi³ quin²³ jáɨ¹³ jáun² hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³; quí¹ nɨ́¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ liáun³.
13 Jáun² tsá² he² jáɨ¹³ tia³ juɨ³² lɨ́n³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ja¹ quɨ́n¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³ juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ca³hiá² jmɨ́¹ ca³hiá², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lɨ³ué n²³. Jáun² uá¹jinh¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹ cu³tiá³, tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ zia³² uu³mí²tsɨ³² ñí¹con² tsú², tɨ³ có³² bíh¹ ca³náu².
14 Ja³bí¹ zian² tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tɨ³la³ tá¹la³ chí¹cuóun² tsú² jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², ja³² hñu³ tsɨ́³ tsú² hi³ zaɨn³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ má²hiún² tsú² tsɨ́³ quionh³ hi³ jáun², hi³ jlánh¹ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² tiá² hi³ lau³² yáh³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.
15 Tɨ³la³ tsá² he² re² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² nɨ́¹ má¹ca³náɨ³² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² zánh²³ tiá³ jáɨ¹³ jáun², tsá² cueh³² tsɨ́³, hi³ jáun² loh¹³ hliáun³.

Jesús jmu² siáh³ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ cáun² sɨ́²
(Mateo 5:15-16; Marcos 4:21-25; Lucas 11:33-36)

16 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² héinh²³ sɨ́² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² hi³ jláɨ²³ sɨ́² jáun² quioh²¹, sa³jun³ zih³² tsú² ñeh² jen³; tɨ³la³ dí²chí³ tsú² chi³cuú² bíh¹ ñí¹ lɨ́¹³ taɨ²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³, hi³ jáun² jniá³ lɨ́¹³ jeinh²¹ lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³.
17 Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jniá³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jñéih³, chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́²ñi³² tsáu².
18 ”Jáun² né³, quian² náh² hua³hí¹³ hi³ niéi² náh² re²; quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²ca³ngɨ¹³ re², tsá² la³ hí³ tɨ³ lɨ³mí¹ hliáun³ ngɨ¹³ bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² re² ngɨ²³ né³, tsá² la³ hí³ tɨ³ lɨ³mí¹ tiú²uú² ngɨ¹³ bíh¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jmɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ má²ngɨ²³ ca³lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jɨe³ quionh³ tsá¹ raɨnh²¹
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Hi³ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jɨ³ tsá¹ raɨnh²¹ dí² ñí¹ cuá³, tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ tónh³² tsú² la³ tɨ³ ñí¹ cuá³ dí², quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹ngɨh³².
20 Jmɨ́¹jáun² ca³nga³ tsáu² jáɨ¹³, hi³ ca³juáh³:
—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² hnú² tionh² cheih³² nɨ́², hi³ hnió³ tsú² jɨ́e³² hnú².
21 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ la³ lá²:
—Tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ má²tí³² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ná¹lɨ́n³ mí²zia³² jná¹³ jɨ³ jon³ renh² jná¹³ nɨ́² siáh³.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmáɨ² jɨ³ chí³
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²; jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Ma³tsáu¹³ tɨ³ jo²¹ jmáɨ² ó³².
Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú².
23 Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun² né³, ca³cuóun² Jesús hñu³ mu². Jáun² cu³diá²jan² ca³ja³ chí³ tiá³ lɨ́n³², hi³ ca³la³ jmɨ́¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmáɨ² hñu³ mu², ca³la³ háɨnh¹³ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³lɨ³.

24 Hi³ jáun² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² Jesús, hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Tɨ³², Tɨ³², hénh³ máh³ má²tsá²hanh³²
dí² hñu³ jmáɨ²!
Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³
jmáɨ² hi³ ja³² jáun² ma³ cu³ tsɨn¹
quionh³ chí³, hi³ jáun² la³ cun³
jmɨ́¹jáun² ta³no¹ tie³ pih²¹.
25 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con²:
—¿He³ lɨ³, jáun² sa³ tiú²uú² cáun²
ná¹tioh³ honh² hnoh²?
Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lɨ́¹ ca³ta³ná¹juenh²¹
bíh¹, hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́², hi³ jáun²
sa³ lɨ́²quien² máh³ héih³² quioh²¹ tsú²
ñí¹con² jmáɨ² quionh³ chí³?

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³*
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹
tsú² hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, juú²
nio² tɨ³ jo²¹ jmáɨ², ñí¹ jniá³ hué¹³
Galilea.
27 La³ cun³ jmɨ́¹ cuá¹han³ jáun² Jesús
hñu³ mu² jáun², ja³ jan² tsá²ñuh²
ta³ ñí¹, tsá² zian² juú² jáun². Jmɨ́¹
má²ngau³² jmáɨ¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hi³ tiáunh¹
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³. Tsá²
hí³ tiá² ha¹ jmɨ́¹ quɨh³², sa³jun³ jmɨ́¹
cuá³ hñú¹³, tɨ³la³ ñéih³ jéin³lo¹ táun³
ñí¹ tiáunh¹ hla¹ bíh¹ jmɨ́¹ cuá³ tsú².
28 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun²
tsá² hí³ Jesús, ca³hóh³² tiá³ lɨ́n³², hi³
ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³
tɨ³ hué³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ ca³tɨn¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³,
hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²?
Mɨ́²³ jná¹³ hi³ ha³ lɨ́² jmú² hnú² hian²
honh² ñí¹con² jná¹³.
29 La³ nɨ́² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá²
má²dí¹jmu² Jesús héih³² hi³ huén³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsú². Hliáun³
jéin³² má²ca³jmú³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hí³ hian² tsɨ́³, hi³ má²ca³zaunh³
tiá³ quioh²¹ tsú² jmɨ́¹tin², hi³ jáun²
uá¹jinh¹ má²ca³hñéi³² tsáu² quioh²¹
tsú² cun³quionh³ hñe¹³ jɨ³ cá²den¹ná¹
nɨ́², hi³ ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³ nɨ́² siáh³,
tɨ³la³ cun³ jáun² ca³ca³ bíh¹ tsú² hi³
jáun²; hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³
ca³di³quian³ jmáɨ¹ tsá² hí³ hi³ tsó³² la³
tɨ³ ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin².
30 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá²
hí³:
—¿Ha³ lánh³ jmáɨ² hnú²?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Cu³ Nió³ bíh¹ jmáɨ² jná¹³.
31 Hi³ jáun² la³ jáun² ca³juáh³ tsú²
quí¹hi³hliá² jmɨ́¹ tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsú².
31 Jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ ca³hiu³
ca³mɨ́³ lɨ́n³² hi³ tiá² ze³ Jesús tɨ³ hñu³
háunh³.
32 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³,
jmɨ́¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ jmɨ́¹
ná¹cúh² háu², jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hí³ né³, ca³hiu³ ca³mɨ́³ hi³ tsa³tiónh³²
hñu³ tsɨ́³ mí²ñí³ hí³. Jáun² ca³cué³ bíh¹
Jesús jáɨ¹³.
33 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³huén²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³,
hi³ jáun² ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsɨ́³ mí²ñí³.
Jáun² la³jɨ́n³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³
cú²hé² lɨ́n³² tɨ³ ñí¹ dí¹jɨ²³ ñí¹ hlah³ lɨ́n²¹,
jáun² ca³sunh³ chu³ jmáɨ², hi³ jáun²
ca³hnúh³² jmáɨ².
34 Jáun² tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³
mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hi³ lɨ³
la³ jáun², hi³ ja³tanh²¹ hi³ ca³ñí¹chá² tɨ³
já¹ juú² jɨ³ ñí¹ náɨ² nɨ́², hi³ má²lɨ́²jɨ́e³
jáun² la³ jáun².
35 Hi³ jáun² tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³
jáun² né³, ca³ñí¹jɨ́e¹³ nɨ́¹juáh³ he³ dá²
má²lɨ³², jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tɨ³ ñí¹
zenh¹ Jesús, hi³ ca³jɨ́en³² tsú² siáh³
tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³, hi³ má²cuá¹tón²¹ ta³ ta³
Jesús, hi³ má²quih³² ha¹, hi³ má²chun¹,
ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hi³ jáun² tsá²
ca³cha³táunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lɨ́n³²
bíh¹.
36 Jáun² tsá² ca³jɨ́e³ hí³ la³ cun³
hi³ má²lɨ³² jáun² ca³chá³ ha³ lánh³

rón32 lan3 tsá2 jmí1 tiáunh1 hí3 jmí2chí3
hláɨnh1 hñu3 tsí3.
37 Jmí1 ca3náɨ32 jáun2 tsá2 hín13 hí3
juú2 Gadara la3 jáun2 né3, jáun2 ca3la3
ca3juénh2 lín32 bíh1; hi3 jáun2 la3jín32
tsá2 hí3 ca3mí3 hi3 cua3haɨn32 Jesús
hué32 jáun2 quioh21 dí2. Hi3 jáun2 Jesús
ca3hi3 siáh3 hñu3 mu2 hi3 ngah3 juɨ32
ñí1 ja21.
38 Tɨ3la3 ñeh2 bíh1 hi3 tsánh32 Jesús,
jáun2 tsá2 jmí1 tiáunh1 hí3 jmí2chí3
hláɨnh1 hñu3 tsí3 ca3hiu3 ca3mí3 ñí1con2
Jesús hi3 tsó32 dí2 quionh3 tsú2. Tɨ3la3
Jesús má1ná1, ca3hah2 jáɨ13 hi3 ca3jmú3
héih32, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
39 —Cuánh2 hnú2 hñuh32, cuá2chá1
la3jí32 la3 cun3 hi3 má2lí2jmú3 Dió32
ñí1con2 nú2.
Jáun2 tsá2 hí3 ngah3 hi3 ca3ñí1chá2 tɨ3
já1 juú2 la3 cun3 hi3 má2lí2jmú3 jáun2
Jesús ñí1con2 dí2.

Jesús ja3jmah1 jon2 Jairo; hi3 hú1 juɨ32 jáun2 né3, lan2 siáh3 jan2 tsá2mɨ3 tsáun1
(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

40 Jmí1 lɨ21 jáun2 ca3chánh32 Jesús
tɨ3 jo21 jmáɨ2, hi3 jáun2 juóun32 lín32
tsáu2 ca3heh3 tsú2 hi3 hiún2 lín32 tsí3,
quí1hliá2 la3jín32 tsá2 hí3 jmí1 ná1jaun2
tsú2.
41 Jmí1jáun2 ca3chó32 jan2 tsá2 jmáɨ2
Jairo, tsá2 jmí1 chín1 cuáh32 quioh21
tsá2 *judíos ñí1 jáun2; jáun2 ca3di3jñí32
hi3 ca3jmú3 cuá1hin3 la3 tɨ3 hué32 ta3
ñí1 Jesús, hi3 ca3hiu3 ca3mí3 dí2 hi3
tsó32 tsú2 la3 tɨ3 hñú13 dí2,
42 quí1hliá2 jmí1 má2ñí1jún3 mí1míh1
tsá2 jan2 tán1 jon2 tsú2. Mí1míh1
hí3 jmí1 má2hún1 quia3tún3 mii2.
Tá1la3 hí1tsau32 jáun2 Jesús hñú13 tsá2
hí3, jmí1 hí1tsá2táunh1 juóun32 lín32
tsáu2 cu3chin1 cu3hna21 tsú2, ca3la3
má2chí1cuú2 chí1jaɨn32 bíh1 tsú2.
43 Hi3 jáun2 ja1 ñí1 hí1tsá2táunh1 tsú2
jáun2 né3, jmí1 hí1tsau32 jan2 tsá2mɨ3,
tsá2 jmí1 tsáun1 hi3 jmí1 zian2 jmí2hán1
má2tí3 cun3 quia3tún3 mii2. Ca3tsá32
bíh1 la3jí32 hi3 jmí1 zia32 quioh21 tsú2,
tɨ3la3 cun3 jáun2 hí1 jan2 yáh3 tɨ32 mí3
tiá2 ca3tioh21 hi3 jmah3 tsá2 hí3.
44 Jáun2 tsá2mɨ3 hí3 ngau3 tɨ3
cu3hna21 Jesús, hi3 ca3tí3 dí2 cuo2
zéɨ1 ha1 tsú2; jáun2 la3 cun3 jmí1jáun2
ca3hná3 jmí2hán1 tsá2 hí3.
45 Hi3 jáun2 Jesús ca3juáh3:
—¿Hin2 tsánh2 lí2tie3 jná13 cuo2?
Tɨ3la3 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 ca3ton3.
Jáun2 Pé1 ca3juáh3 la3 lá2 quionh3
tsá2 quionh3:
—Tɨ32, já2 la3jín32 tsáu2 bíh1 jmu2
hi3 chí1cuú2 chí1jaɨn32 hnú2, hi3 cuú2
hliau2 tsú2 hnú2. [Sa3 hin2 lí2tie3 jná13
cuo2 yáh3 juánh3 nú2.]
46 Tɨ3la3 Jesús ca3juáh3 siáh3:
—Cu3tí3 bíh1 lí2tie3 jná13 jan2 tsáu2
cuo2, quí1hliá2 ca3lɨ3 liei21 jná13 hi3
lí2jmú3 ta21 pí3 quion21.
47 Jmí1 ca3lɨ3 lieih21 jáun2 tsá2mɨ3
hí3 hi3 tiá2 la3 lí13 yáh3 hính32, jáun2
ca3la3 má2juán23 hi3 má2juénh2 ja3 hi3
ca3ñí1di3jñí32, hi3 ca3jmú3 cuá1hin3 la3
tɨ3 hué32 ta3 ñí1 Jesús; hi3 jáun2 ca3chá3
tsú2 ñí1 ta3 ñí1 la3jín32 tsáu2 hi3 he3
ca3tɨ21 lí2tí3 dí2 cuo2 ha1 Jesús, jɨ3 he3
lánh3 rón32 lan3 tsú2 siáh3 ca3la3 cun3
jmí1jáun2.
48 Jáun2 Jesús ca3juáh3 la3 lá2 ñí1con2
tsá2mɨ3 hí3:
—Hnú2 jón3, má2laɨn32 hnú2 quí1
cun3ñí1 hi3 lí2cháh1 nú2 cáun2 honh2.
Cuánh2 hnú2 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2.
49 Tá1la3 jmí1 dí1hleh32 jáun2 Jesús,
cuan3 jan2 tsá2 hñú13 Jairo tsá2 chín1
hí3 cuáh32 quioh21 tsá2 judíos, jáun2
ca3záɨh3 dí2 Jairo la3 lá2:
—Má2jun2 bíh1 mí1míh1 jónh32 hnú2,
ha3 lí2uú2 ma3tsan13 tsí3 Tɨ32 ní2.
50 Tɨ3la3 jmí1 ca3náɨ32 Jesús jáɨ13 jáun2
né3, ca3juáh3:
—Ha3 lí2 juenh3, ñí1 jí21la3 chá1 hnú2
cáun2 honh2 bíh1, hi3 jáun2 lan13 jónh32
hnú2.
51 Jmí1 cá1chó21 jáun2 Jesús hñú13
tsá2 hí3 né3, tiá2 jáɨ13 ca3cuéh3 yáh3
tsú2 tsáu2 hi3 tónh32 ñéih3, jí32la3 Pé1
quionh3 Jacobo, Juan2 ní2, jɨ3 jméɨ2

mí¹ziú¹³ bíh¹ mɨ́¹míh¹ hí³ ca³cuéh³ tsú² jáɨ¹³.
52 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ má²tionh² hí³ jmɨ́¹ ná¹tɨ́² ná¹hóh³² hi³ ná¹ho² ná¹jngɨh² hi³ ca³tɨn¹ mɨ́¹míh¹ hí³. Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² uó² náh², ha³ tiá² rá²jún¹ yáh³ mɨ́¹míh¹ lá², quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².
53 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, lɨ́¹ ca³ju³ ca³ngáɨ³ bíh¹, quí¹hliá² jmɨ́¹ ná¹ñi³² tsú² hi³ cu³tí³ bíh¹ má²rá²jún¹ mɨ́¹míh¹.
54 Tɨ³la³ Jesús cáun² ca³zanh³ bíh¹ cuo² hla¹ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:
—¡Mɨ́¹míh¹, náu²!
55 Hi³ jáun² ca³jenh¹³ siáh³ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ jáun² la³juɨ³² ca³náu² bíh¹. Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mɨ́¹míh¹.
56 Jáun² lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e³² bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³ mɨ́¹míh¹ hí³, tɨ³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záɨh³² tsú² ca³tɨ²¹ hi³ má²lɨ³² jáun² la³ jáun².

9

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ngɨh³ Jesús tsá² quian³tun³ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hí³ pí³ hi³ lɨ́¹³ huen³ tsú² la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², jɨ³ hi³ jmah³ tsú² siáh³ tsá² ná¹tsáun¹ la³jɨ́³² ñí¹ mɨ́¹uɨ́³;
2 jáun² ca³zen³ tsú² tsá² hí³ hi³ tsa³hléh² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², hi³ tsa³jmah¹ tsú² tsá² tsáun¹ siáh³.
3 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² hí³ la³ lá²:
—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ quioh²¹ hú¹ juɨ³² tiá² hniáuh³² ñí¹quiánh¹ náh². Lɨ́² cán² náh² hmá²hu²¹, sa³jun³ tuh³², sa³jun³ má³², hi³ sa³jun³ quɨe³. Ñí¹ jɨ́²¹la³ quián² ma³ cáun² hmɨh³² cháu³ bíh¹, tɨ³la³ lɨ́² cán² tun³ má¹ná¹.
4 Jáun² lɨ³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chauh²¹ náh² jáun², ñí¹ jáun² bíh¹ tianh¹³ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun².
5 Nɨ́¹juáh³ ca³cha³táunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú².
6 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² já¹taunh²¹ tsú² juú² ñí¹ hliáun³ hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³jmah³ tsú² tsá² tsáun¹ ca³la³ jɨ́³² juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹.

Jmɨ́¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmáɨ²
(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

7 Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun², Herodes, tsá² cuá¹lɨ́n³ ta²¹ hué¹³ Galilea, ca³lɨ³ ñi³² la³jɨ́³² hi³ jmu² Jesús; hi³ tiá² jmɨ́¹ ñi³² yáh³ tsú² he³ hniáuh³² lɨ́n¹³, quí¹hliá² ma³ jan² tsáu² jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ hla¹ Juan² tsá² jmɨ́¹ zion² tsáu² jmáɨ² bíh¹ má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³;
8 hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² siánh³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹ néh¹ hí³, hi³ má²cá²jnia³ siáh³. Ja³bí¹ ma³ jan² tsá² siánh³ siáh³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² lɨ́n³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹.
9 Tɨ³la³ Herodes ca³juáh³:
—Huen² bíh¹ jná¹³ ca³jmú³² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹táɨ³ láɨ¹ Juan². Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² hí³ hi³ jlánh¹ cha³² tsú² hliáun³ jáɨ¹³ quioh²¹?
Hi³ jáun² hnga² Herodes jlánh¹ jmɨ́¹ hniá¹ hi³ jɨ́en³² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Jmɨ́¹ cá¹jính²¹ jáun² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³

ca³jmú³. Jmí¹jáun² ca³jan³ Jesús tsá²
hí³, hi³ ja³taunh²¹ tsú² tɨ³ ñí¹ siáh³, ñí¹
má²janh² ca³lá² juú² Betsaida.
11 Tɨ³la³ jmí¹ ca³lɨ³ ñi³² tsáu² ha³
jinh¹ ngau³ Jesús, jáun² jmí¹jáun²
já¹taunh²¹ tsú² ñí¹ jáun². Hi³ jáun²
hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsí³ Jesús ca³hen³ tsá²
hí³, jáun² ca³hɨ́eh³ dí² tsá² hí³ ha³
lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³², hi³
ca³jmah³ dí² siáh³ tsá² tsáun¹.
12 Jmí¹ má²ca³hláu³ jáun² né³,
ca³ma³janh³² siáh³ tsá² quian³tun³ hí³
ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hi³
tsa³tánh¹ hi³ tsa³hniáu³ hñú³ jɨ³ hi³
cuh³ la³jí³² juú² hi³ zia³² la³ cu³ la³
jéin³ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², quí¹ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá².
13 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú²
hi³ cuh³.
Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Jí³²la³ hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ bíh¹
zia³² quiú¹³ jnoh¹ hi³ cónh³ gon³
hma²¹ siáh³. Jí³² uá¹ jáun² bíh¹,
ní¹juáh³ hi³ tsá¹lá¹³ jnoh¹ má³²
quioh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² ní².
14 Tsá² jmí¹ tionh¹ jáun² ñí¹jáun²
jmí¹ tín³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³
tsá²ñuh². Jáun² Jesús ca³záɨh³ siáh³
tsá² quian³tun³ hí³:
—Jmu³ hnoh² héih³² hi³ tiánh³ tsú²
ma³ tu³la³quian³ ma³ quin³² ma³ cun³
nió³.
15 Hi³ jáun² la³ jáun² ca³jmú³ tsú², hi³
la³jɨ́n³² tsú² ca³tiánh³ hué³².
16 Jáun² jmí¹jáun² ca³zanh³ Jesús
tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² jɨ³ tá¹
gon³ hma²¹ hí³, hi³ ca³jɨ́e³ tsú² tɨ³
hñu³mɨ³cuú², hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹
Dió³². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³cuéh³ tsú²
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ tsóh³ ñí¹con²
tsá² tionh² hí³.
17 Jáun² ca³la³ jɨ́n³² tsá² hí³ lah³ re²
má³². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jieh³
tsú² ca³la³ jí³² chí² juoh¹ hi³ ziau³
jáun²; chí² juoh¹ jáun² né³ lɨ³ quia³tún³
mí²ta².

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo
(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)
18 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ Jesús jmí¹
cuá¹liéinh³² Dió³² cáun² ñí¹ tɨ³ có³²,
hi³ jmí¹ quionh³ tsú² tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con². Jmí¹jáun² ca³ngáɨh³ tsú² tsá²
hí³ hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?
19 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹
hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmáɨ²,
ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹
Líh³, tsá² jmí¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², hi³
ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹
néh¹ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian²
jmí¹tin², hi³ má²ca³jenh¹³.
20 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ siáh³:
—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³
juáh³ hnoh²?
Jáun² né³, Pé¹ ca³juáh³:
—Hnú² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo Tsá²
zéi¹ Dió³².

Jesús juáh³ hi³ jún³
(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)
21 Tɨ³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹
jan² tiá² hin² hniáuh³² záɨh³² tsú² la³
cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² Pé¹.
22 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Ca³tɨn¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³
ma³tso² lɨ́n³² tsí³. Tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³
mi³jmú³, jɨ³ tɨ³² liei²¹ ní² siáh³ tiá²
quiú¹ tiá² jéin¹³ tsá² hí³, hi³ jngɨh³
tsú²; tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmáɨ¹ jáun²
má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².
23 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³záɨh³ Jesús
la³jɨ́n³² tsá² hí³:
—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³²
cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tɨ³
có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga²,
hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹
quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun²
tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáɨn³ jmí²chí³
quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³²
jná¹³.
24 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³²
hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹;

tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³
bíh¹ tɨ³ liáun³.
25 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² nɨ́¹juáh³
ca³láɨh¹³ tsú² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹
lá², nɨ́¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmɨ́²chí³
quioh²¹ tsú² má¹lɨ³² jáun²?
26 Nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² heh³ hi³ ca³tɨn¹
jná¹³ jɨ³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³
siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
jmu¹ heh¹ ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³ nɨ́¹
má¹jaunh³² jná¹³ jáun²; hi³ lɨ³ lin¹ hi³
quien² jná¹³, jɨ³ hi³ quien² Ñuh³² jná¹³,
jɨ³ hi³ lin¹ hi³ quien² uá²jaɨ³² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹chun¹ nɨ́² siáh³.
27 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá²
má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lɨ́²jɨ́e³ hi³
má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá²
má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Jmɨ́¹ má²ñí¹tɨ²¹ jáun² jña³ jmáɨ¹
hi³ ca³juáh³ Jesús jáɨ¹³ jáun², jáun²
ca³ñí¹uu³² tsú² cáun² máh³, hi³
ca³ñí¹lienh¹³ Dió³²; jáun² ca³jan³
dí² Pé¹, Jacobo, jɨ³ Juan² siáh³ hi³
tsa³quionh³ dí² tsɨ³ máh³.
29 Tá¹la³ cuá¹liéinh³² jáun² Jesús
Dió³² né³, ca³za² ho¹ñí¹, jɨ³ ha¹ nɨ́²
ca³lɨ³ tiáu² hi³ lɨ³ siáh³ zɨ́n³ lɨ́n³².
30 Hi³ jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ gon³
tsáu² hi³ ca³juónh³ quionh³ Jesús, hla¹
Moisés quionh³ Líh³.
31 Tá¹ gon³ jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹
ná¹quian³² joh¹ zɨ́n³ lɨ́n³². Tsá² hí³
ca³juónh³ Jesús quionh³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹
hi³ jún³ tsú² já¹ juú² Jerusalén.
32 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ Pé¹ jmɨ́¹ tioh¹³
lɨ́n³² ziú³ ñí¹ quionh³ tsá² quionh³,
tɨ³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² ná¹ñí¹, hi³
jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ ca³lɨ³ zɨ́n³ lɨ́n³²
Jesús; hi³ ca³jɨ́en³² tsú² siáh³ tá¹ gon³
tsá² tionh² hí³ quionh³ Jesús.
33 Jáun² tsá² gon³ hí³ jmɨ́¹
má²ná¹hah² jáɨ¹³ quionh³ Jesús, tɨ³la³
Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², hénh³ ma³ chú³²
má²tiauh² dí² ñí¹ lá². Jáun² cuɨ́¹ jmú¹³
jnoh¹ hnɨ³² hñú³reh³, cáun² quián¹³
hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun²
siáh³ quioh²¹ Líh³.

Tɨ³la³ tiá² jmɨ́¹ ñi³² yáh³ Pé¹ he³ dá²
dí¹hleh³².
34 Tá¹la³ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹,
ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun²
hi³ ca³tsáɨnh³² tsú² jɨ³lɨn², hi³ jáun²
ca³juénh² tsú² jmɨ́¹ ca³ta³tonh¹ jáun²
ja¹ jnie².
35 Hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³
jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá²
cuá¹quiánh¹. Niéɨ² náh² la³ cun³ hi³
juáh³ tsú².
36 Jmɨ́¹ ca³nga² jáɨ¹³ jáun² né³,
ca³jɨ́en³² tsú² Jesús cuá¹tón²¹ hnga².
Jáun² Pé¹ quionh³ tsá² quionh³, hí¹
cáun² yáh³ jáɨ¹³ jáun² tiá² ca³chá³ tsú²
jmɨ́¹jáun² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³
hi³ lɨ³ jáun².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lɨ́¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

37 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³²
Jesús tsáɨh³ máh³ jáun² quionh³ tsá²
quionh³. Jmɨ́¹jáun² ca³jenh² tsú²
juóun³² lɨ́n³² tsáu².
38 Hi³ jáun² ja¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³
ca³hóh³² jan² tsá²ñuh² tiá³ lɨ́n³², hi³
ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², tiá¹ jmúh¹³ hnú² hi³
chú³² hi³ jɨen¹ nú² tiá³ ñú²míh¹ jón³²
jná¹³, jan² tán¹ lá² bíh¹ jón³² jná¹³.
39 Quí¹ jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ ja³² hi³
zaunh²³, hi³ jmu² hi³ hóh³² tsú² tiá³,
hi³ he² tsú² siáh³ tsá¹ lɨ́¹ jún²³, hi³ hia³²
jan³² ho³; ca³la³ hian² lɨ́n³² tsɨ́³ jmu²,
tion³ cu³tí³ bíh¹ tun²³ ñú²míh¹.
40 Má²lɨ́²hiú² lɨ́²mɨ́³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con²
tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con² hnú² hi³ jmɨ́¹
chin¹³ tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹, tɨ³la³ tiá²
ca³tioh²¹ yáh³ tsú².
41 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chinh³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ tion¹ jná¹³ tsɨn³²? Ñá²jan³² jónh³² tɨ³ lá².

42 Tɨ³la³ tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñú²míh¹ hí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, ca³la³ hian² lín³² bíh¹ tsí³ jmí²chí³ hláɨnh¹ ca³jmú³ ñí¹con² ñú²míh¹, hi³ ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³. Tɨ³la³ jmí¹ ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³, la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ ñú²míh¹ hí³. Jmí¹jáun² ca³jɨenh³ tsú² ñú²míh¹ hí³ ñí¹con² jméi².

43 Hi³ jáun² ca³la³ jɨ³lɨn² tsú² ca³ja³cáun² tsí³ jmí¹ ca³jíe³ pí³ quioh²¹ Dió³².

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ jún³ (Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Tá¹la³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³ tsú² jɨ³lɨn² ca³tɨ²¹ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús la³ jáun², jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³ lá²:

44 —Náɨh¹³ hnoh² re² lín³² jáɨ¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun², jɨenh³ tsú² jo³cuo² tsáu².

45 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngɨ¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹juáh²³ tsú², quí¹ tiá² jmí¹ má²zia³² yáh³ jáɨ¹³ hi³ lí¹³ lɨ³ ngɨ¹³ tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mí³² ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²? (Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

46 Hi³ jáun² né³, tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táɨnh²³ hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² já¹ hmóu²¹ tsú² jáun².

47 Tɨ³la³ Jesús ca³lɨ³tsɨn² hi³ ha³ lánh³ ná¹lɨn²³ tsá² hí³, jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³ dí² cu³héin¹;

48 jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Lɨ³ua³ jan² tsá² hen³ tsá² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³². Hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³. Quí¹ tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ quien².

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³ (Marcos 9:38-40)

49 Hi³ jáun² Juan² ca³záɨh³ Jesús:

—Tɨ³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dú¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jáun² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngɨ³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

50 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmu² náh² héih³² la³ ní², quí¹ ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² náh², tsá² hen² tɨ³ con² bíh¹ náh² tsá² la³ hí³.

Jesús jin²³ Jacobo quionh³ Juan²

51 Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² jmáɨ¹ hi³ má²tsánh³² Jesús tɨ³ hñu³mɨ³cuú², jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ tsó³² la³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.

52 Jáun² ca³zen³ dí² tsáu² chí¹ján³ ñí¹ nio¹ cáun² juú² míh¹ hín¹³ tɨ³ Samaria hi³ tsa³hniáu³ la³jí³² la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³².

53 Tɨ³la³ tsá² juú² jáun² má¹ná¹, tiá² ca³hen³ yáh³ Jesús, quí¹hliá² ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³ Jesús má²hún¹ juɨ³² hi³ tsó³² tɨ³ Jerusalén bíh¹.

54 Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús, la³ cun³ Jacobo jɨ³ Juan² ní², hi³ jmu² tsá² juú² jáun² la³ jáun², jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³² ¿tiá¹ hnáuh² hnú² hi³ jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ já³² sí² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² hi³ tsán¹³ tsá² juú² ní², [la³ cun³ ca³jmú³ jáun² Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²]?

55 Jáun² Jesús ca³jíe³ tɨ³ ñí¹ tionh¹ tsú² hi³ ca³jin³ dí² tá¹ gon³ tsá² hí³, [hi³ ca³juáh³:

—Jun³juáh¹³ la³ ní² yáh³ jmí¹ hniáuh²¹ lín¹³ hnoh².

56 Quí¹ jun³juáh¹³ jáun² yáh³ cuan³ jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun², hi³

má¹tsán¹³ jná¹³ tsáu², tɨ³la³ cuan³ jná¹³ hi³ tɨ³ lion¹ bíh¹ jná¹³ tsú²].

Jáun² juú² siáh³ bíh¹ cú²jueh³² ja³taunh²¹ tsú².

Tsá² jmɨ́¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús
(Mateo 8:19-22)

57 Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² juɨ³², ca³hléh³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lɨ³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

58 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá²hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záɨ² quioh²¹ tan³²; tɨ³la³ Jon² Tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lɨ́¹³ jnioh¹³.

59 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, ca³ngáɨ³:

—Tɨ³², cué¹ tín² jáɨ¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [nɨ́¹ má¹jun²].

60 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuɨ́¹ cha³hón³² hla¹ raɨnh²¹, tɨ³la³ hnú² ca³tɨn¹ cuá¹ngáɨ¹ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².

61 Hi³ jáun² ca³juáh³ jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Hnú² Tɨ³², jná¹³ hnó³² ñe¹ quiúnh¹ hnú², tɨ³la³ cué¹ tín² jáɨ¹³ hi³ ñí¹háɨh¹ jná¹³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² tionh² hñu³².

62 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lɨ³ua³ jan² [tsá² má²liáu³² ta²¹ quioh²¹, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan²] tsá² quiáh² hué³² quionh³ cuá¹juɨ́²; nɨ́¹juáh³ cá² ñí¹ jɨ́e²³ tɨ³ cu³hna²¹ bíh¹ tsú², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hí³ jo³cuo² Dió³², [quí¹ jan² tsá² hliah²³ tá¹³ bíh¹ lɨ́n³ tsú²].

10

Jesús zen² hnaɨh³² nio² quiún³ tsɨ²¹ quian³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³quianh³ siáh³ Jesús hnaɨh³² nio² quiún³ tsɨ²¹ quian³ tsá² siánh³ siáh³, hi³ jáun² ma³ gon³ tsá² hí³ ca³zen³ dí² la³jɨ́³² juú² ñí¹ ca³tɨ²¹ tsó³² dí² hnga².

2 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tɨ³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian². Hi³ jáun² né³, hiú¹ mɨ́¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuɨ́¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

3 Cuá²táunh¹ hnoh² ta³né³²; tɨ³la³ sá¹nɨ́² jɨe³ tín², jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³ ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ *já¹ziáh² míh¹ tionh² ja¹ tsɨ́²náɨ¹.

4 Ha³ lɨ́² cán² náh² tuh³², sa³jun³ chí² láu² tioh³ quɨe³, sa³jun³ tuh³² tioh³ ta³ tsú². Tiá² hniáuh³² cuá¹ma³léh¹³ hnoh² siáh³ hú¹ juɨ³² hi³ lienh¹ hnoh² tsáu².

5 Hi³ jáun² lɨ³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chá¹táunh¹ náh² jáun², juoh¹ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: "Cuɨ́¹ tionh² bíh¹ hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²".

6 Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³tɨn¹ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ñí¹ jáun², jáun² lɨ́¹³ bíh¹ tiánh³ tsú² tie³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ hléh¹³ hnoh² jáun²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² zian² tsá² la³ hí³, jáun² ñí¹con² hmóu³² bíh¹ hnoh² jmu³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ hléh¹³ náh² jáun².

7 Cáun² tán¹ hñú³ bíh¹ hniáuh³² cuá¹tianh³ náh²; cáun² cuá²cú¹ cuá²hính³ náh² lɨ³ua³ cáun² hi³ cue³² tsú² ñí¹ jáun², quí¹ jan² tsá² jmu² ta²¹, cun³ ca³tɨn¹ he³ bíh¹ hmah²¹ quioh²¹. Ha³ lɨ́² cua³jnioh² náh² tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́².

8 Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ cáun² juú² ñí¹ he³ tsú² hnoh², quɨéɨh³ náh² la³ cun³ má³² hi³ cue³² tsáu².

9 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jáun², hi³ zéɨh³ náh² siáh³ tsáu² la³ lá²: "Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo²".

10 Tɨ³la³ lɨ³ua³ cáun² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh², cuá²tianh³ náh² já¹ hñú³, hi³ juáh¹³ hnoh² la³ lá²:

11 "Hí¹ la³ tɨ³ hliáu² quian²¹ ta³ yáh³ jnoh¹ má²súh¹³ ta³né³², hi³ jmú¹³ jnoh¹ lin¹ hi³ má²tionh² hnoh² ñí¹ háɨnh¹³. Tɨ³la³ cuɨ́¹ ná¹ñíh¹ náh², hi³

jmɨ́¹ má²ca³lɨ³zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ heh³ náh² Dió³²”.
12 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh²
hi³ tɨ³ cú¹pih²¹ bíh¹ ma³tso² tsá² jmɨ́¹
zian² juú² Sodoma tsɨ́³ la³ cun³ bíh¹
tsá² zian² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Mateo 11:20-24)

13 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú²
Corazín! ¡Jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh²,
tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmɨ́¹
hi³ ca³lɨ³ la³jɨ́³² hua³jueh³² ja¹ tsá²
jmɨ́¹ zian² juú² Tiro jɨ³ juú² Sidón
dúh¹, la³jmɨ́¹ má²lɨ³² nɨ́² ja¹ quián¹³
hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³
jmɨ́¹ má²ca³za³ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹
má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³
jmɨ́¹ quɨ́h²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jɨ³ hi³
jmɨ́¹ sén²¹ tsú² siáh³ jua² hmóu³².
14 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³
hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tɨ³ ñí¹
ra³tsɨ³² Dió³² héih³², la³ cun³ bíh¹ tsá²
jmɨ́¹ zian² jáun² jmɨ́¹tin² já¹ juú² Tiro
quionh³ juú² Sidón.
15 Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Ca-
pernaum, ¿hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³
cuá¹tánh¹ náh² hñu³mɨ³cuú²? Hnoh²
dá² cuá¹tánh¹ la³ tɨ³ quiu³juóu³² bíh¹.
16 ”Jáun² né³, hnoh² má¹ná¹,
nɨ́¹juáh³ tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quián¹³ hnoh²,
ja³bí¹ náɨ³² tsú² siáh³ jáɨ¹³ quion²¹
jná¹³; tɨ³la³ tsá² tiá² he³ jáɨ¹³ quián¹³
hnoh² má¹ná¹, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá²
he³ tsú². Hi³ jáun² tsá² tiá² he³ hí³
jná¹³, ja³bí¹ tiá² hen³ tsú² siáh³ Tsá²
ca³ze³ jná¹³.

Jmɨ́¹ cuá¹tanh²¹ siáh³ tsá² hnaɨh³²
nio² quiún³ tsɨ²¹ quian³ hí³ ñí¹con² Jesús

17 Jmɨ́¹ cá¹jính²¹ jáun² tsá² hnaɨh³²
nio² quiún³ tsɨ²¹ quian³ hí³ tɨ³ ñí¹con²
Jesús, ca³la³ hi³ tsah³ lɨ́n³² tsú²
ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², hí¹ ca³la³ tɨ³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ máh³ má²tí³² héih³² hi³ jmu³²
jnoh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³
hnú².
18 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Ján³, ca³jɨen¹ jná¹³ *Satanás hi³
ca³tánh³ hñu³mɨ³cuú² la³jmɨ́¹ taɨ³² sɨ́²
quioh²¹ miíh³².
19 Jáun² sá¹nɨ́² jɨe³, má²ca³cué³ jná¹³
pí³ quián¹³ hnoh² hi³ lɨ́¹³ han¹³ hnoh²
jáh³hláɨnh¹ jɨ³ hñú³ nɨ́² siáh³, hi³
lɨ́¹³ jmúh¹³ hnoh² hi³ tiá² quien² pí³
quioh²¹ tsá² hláɨnh¹, hi³ hí¹ cáun² tiá²
hi³ lɨ́¹ quiunh²¹ hnoh².
20 Tɨ³la³ ha³ lɨ́² ma³hiún¹³ náh²
honh² cun³ñí¹ hi³hliá² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ má²tí³² héih³² quián¹³ náh²,
tɨ³la³ ma³hiún¹³ náh² honh² cun³ñí¹
hi³hliá² má²tón³² hi³ jmáɨ² náh² ñí¹ sí²
rón³² hñu³mɨ³cuú² bíh¹.

Jesús jlánh¹ tsah³
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ma³hiún²
lɨ́n³² Jesús tsɨ́³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tia²¹, Tsá² lɨ́n³ nú² Juo¹³
tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ tsá² zian²
ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³, cué²³ jná¹³
tiá¹hmah¹ quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹
tson², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ tsá²
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, jɨ³ tsá² ñí² tsá²
lieih²¹ nɨ́² siáh³; tɨ³la³ ñí¹con² tsá² tsɨ́¹
tsá² juɨ́³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson²
jáun². Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tɨ́³
honh² hnú² Tia²¹.
22 ”Sá¹nɨ́² jɨe³ náh², jo³uón³² jná¹³
má²ca³chá³ Ñuh³² jná¹³ ca³la³ jɨ³lɨ³².
Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² hin² tsánh²
Jon², hi³ hnga² bíh¹ Jon² tsú² ñi³² hi³
hin² tsánh² Jméi², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá²
hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³,
lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².
23 Jáun² ñí¹ tɨ³ có³² ca³liéinh³² Jesús
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³:
—Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² jɨ́e²³ la³ cun³
hi³ má²ná¹jɨ́eh³² hnoh².
24 Quí¹ juo³ jná¹³ hnoh² la³ lá²: hi³
juóun³² tsá² ca³lɨn³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jɨ³
tsá² ca³lɨn³ re²¹ hué³² lá² nɨ́², jmɨ́¹
hniá¹ jɨ́e³ la³ cun³ hi³ jɨ́eh³² hnoh²
lá², tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³ yáh³ jɨ́e³ tsú²; hi³
jmɨ́¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ naɨh³²

hnoh² lá², tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³ yáh³ ne³
tsú².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²
(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34)

25 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, jan² tɨ³² liei²¹
ca³ñí¹cá² ñí¹lian² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³
lá²:
—Hnú² Tɨ³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹
jná¹³, hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ zian² jná¹³ la³
cun³ jmɨ́¹hi³nio²?
26 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—¿Ha³ lánh³ rón³² rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹
dúh¹? ¿He³ bíh¹ hi³ má²ca³híh³ nú² ñí¹
Sí² dúh¹?
27 Jáun² tɨ³² liei²¹ hí³ né³ ca³ngáɨ³, hi³
ca³juáh³:
—La³ lá² rá¹juáh³: "Ma³hno¹ Dió³²
Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh²,
cun³quionh³ jmɨ́²chí³ quián¹³, jɨ³ la³jɨ́³²
pí³ quián¹³ nú² nɨ́², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́n²³
hnú² nɨ́² siáh³; hi³ ma³hno¹ siáh³
tsá²mɨ³cuóun² renh² ca³la³ jmɨ́¹ hno³
nú² huen²".
28 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ siáh³:
—Jú¹ tson² bíh¹ hi³ má²lɨ́²juah²¹
hnú² nɨ́². Jmu³ hnú² la³ nɨ́², hi³ jáun²
lɨ́¹³ zian² nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

Jesús cha³² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ jan² tsá²
chun¹ hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Samaria

29 Tɨ³la³ tɨ³² liei²¹ hí³ jmɨ́¹ hnió³ ren³
ñí¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsá² hí³, tsá²mɨ³cuóun²
renh² jná¹³?
30 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús la³
lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² cuá²han³ já¹
juú² Jerusalén hi³ ngau³ tɨ³ juú² Jer-
icó. Hú¹ juɨ³² jáun² né³ ca³quieh³
tsá² háɨn², hi³ ca³háɨn³ tsú² la³jɨ́³² hi³
quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ ha¹ tsú²
nɨ́² siáh³. Ca³qui³ ca³pan³ tsú² tsá² hí³
ca³la³ ja³háɨn³ cun³ jún¹.
31 Jmɨ́¹jáun² ca³nga² jan² mí²tsáu²
có³² ñí¹ jáun²; tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú²
jáun² tsá² rón³² hí³ hué³², jáun² cáun²
ca³nga³ cú²tso² he² ñí¹ bíh¹ mí²tsáu²
hí³.
32 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², ca³nga² siáh³ jan²
tsá² *levita. Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun²
tsá² rón³² hí³, siáh³ bíh¹ siáh³ cáun²
he² ñí¹ tsá² hí³ ca³nga³.
33 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² hɨ́n¹³
tɨ³ Samaria ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³ né³,
tsá² hí³ bíh¹ jlánh¹ ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³.
34 Jáun² ñéɨ¹ tsú² tɨ³ ñí¹ rón²¹ jáun²
tsá² hí³, jáun² ca³jñéɨ³ tsú² ca³lá² no¹
quionh³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³
ñí¹ ca³cuɨ́h³ quioh²¹ tsú², hi³ jáun²
ca³hñéɨ³² tsú² siáh³ quionh³ hná¹
hmɨh³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³zion³
tsú² tsá² hí³ cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun²
ca³jón³² dí² tɨ³ ñí¹ zeh² cáun² hñú³ ñí¹
jnioh² tsáu²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³
tsú² hua³hí¹³.
35 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá²
hɨ́n¹³ hí³ tɨ³ Samaria ca³cué³ tun³
*cú¹tiáu² ñí¹con² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun²,
hi³ ca³záɨh³ dí² tsú² la³ lá²: "Jmu³ hnú²
tiá³ hua³hí¹³ tsá²ñuh² lá², hi³ nɨ́¹juáh³
ca³cáɨn³ hliáun³ quɨe³ la³ cónh³ bíh¹
hi³ lɨ́²cué³ jná¹³ nɨ́², má¹hmah²¹ bíh¹
jná¹³ má¹cá²jính³² jná¹³ lá²".
36 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tɨ³²
liei²¹ hí³ la³ lá²:
—Cuɨ́¹ neh²¹, ¿hin² bíh¹ tsánh²
tsá² gáun³ hí³ lɨ́n²³ hnú² hi³ lɨ́n³
tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ tsá² ca³cuɨ́nh³
hí³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² háɨn²?
37 Jáun² tɨ³² liei²¹ hí³ ca³juáh³:
—Tsá² ca³ja³ hí³ miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá²
hí³ bíh¹.
Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsú²:
—Cuánh² hnú², cuá²jmu³ la³ jáun².

Jesús tsó³² hñú¹³ mɨ́¹ Marta jɨ³
Má²réɨ³

38 Jáun² Jesús ngau³ juɨ³² má²hún¹,
hi³ ca³chó³² cáun² juú² míh¹. Jmɨ́¹
cá¹chó²¹ Jesús ñí¹ jáun², ca³he³ jan²
tsá²mɨ³ jmáɨ² Marta.
39 Jmɨ́¹ zian² jan² tsá²mɨ³ raɨnh²¹
Marta hí³ hi³ jmáɨ² Má²réɨ³. Jáun²
Má²réɨ³ hí³ ca³cuá³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús,
hi³ ca³náɨ³² dí² jë¹ tsú².

40 Tɨ³la³ Marta hí³ jlánh¹ tiá³
siaun³² ca³jmú³ hua³jan²¹ má³²,
jáun² ca³ñí¹lienh¹³ Jesús, hi³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², ¿tiá¹ lín²³ hnú² hi³
renh² jná¹³ nɨ́² zeh² jná¹³ huen² tán¹,
hi³ jáun² jo³uón³² huen² bíh¹ jná¹³
má²ta³no¹ ca³la³ jɨ́³² ta²¹? Zéih³ hnú²
tiá³ hi³ cuɨ́¹ ja³ma³hau³ jná¹³.
41 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Hnú² Marta, jlánh¹ hliáun³ hi³
dí¹cháunh²³ chinh³² hnú², hi³ jlánh¹
hɨ³² honh² hnú² ta²¹ hi³ ñi³jmuh³².
42 Tɨ³la³ cáun² tán¹ bíh¹ hi³ jlánh¹
quien² zia³². Má²réɨ³ lá² má²lɨ́²quiáh³²
hi³ jlánh¹ bí¹ quien², hi³ jáun² hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ quin³.

11

Jesús má²ta² ha³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²
(Mateo 6:5-15; 7:7-11)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chó³²
cáun² jmáɨ¹ hi³ zia³² cáun² ñí¹ jmɨ́¹
cuá¹liéinh³² Jesús Dió³². Jmɨ́¹ má²lɨ³²
jáun² né³, ca³juáh³ jan² tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² tsú² la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², ¿tiá¹ hɨ́eh¹³ hnú² jnoh¹
ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² lienh¹ jnoh¹
Dió³², la³jmɨ́¹ ca³ma³tɨn² jáun² hla¹
Juan² tsá² jmɨ́¹ haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²?
2 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ hnoh² Dió³²,
juáh¹³ hnoh² la³ lá²:
Hnú² Tia²¹, [Tsá² ñíh³ hnú²
hñu³mɨ³cuú²,]
cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuɨ́¹ ná¹chan¹ hi³
jmáɨ² hnú².
Cuɨ́¹ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́n³² tsáu²
tónh³² jo³cuonh² hnú².
[Cuɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³
hnáuh² hnú² jmúh¹³, la³jmɨ́¹ lɨ́³
hñu³mɨ³cuú².]
3 Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² quiú¹³
jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².
4 Chin³² tiá³ honh² ca³tɨ²¹ tso³ hi³
má²lɨ́²jmú¹³ jnoh¹,
la³jmɨ́¹ chin²³ jnoh¹ tsɨ́³ la³ cun³ hi³
má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con²
jnoh¹.
Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³
jnoh¹ tsá² hláɨnh¹,
[liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹
tsú²].
5 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³
lá²:
—Jmú¹³ jáɨ¹³, hi³ hnú² zian² jan²
há²mei²¹ joh², hi³ ta³ hua² né³ cuóh¹³
nú² hñú¹³ tsú² hi³ cuá¹zéih³ nú² la³
lá²: "Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, jmu³ tiá³
hi³ chú³², cué¹ tiá³ hnɨ³² hí³ quiú¹³,
6 quí¹ jan² há²mei²¹ joh² jná¹³ hún¹
juɨ³² hi³ cun³ cuan³ hñu³² jná¹³, hi³ hí¹
cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ zia³² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³
jein²¹ jná¹³ ñí¹con² tsú²".
7 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ nga³
la³ tɨ³ ñéih³, hi³ juáh³ la³ lá²:
"Lɨ́²uú² ma³tsán¹³ tsɨn³² jná¹³,
quí¹ má²chí¹jnaɨ³² bíh¹ ho³hñú¹³,
má²rá²cuóun¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹
tsá¹míh¹ jón²¹; ha³ tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ no¹
jná¹³ hi³ zia³² hi³ cué¹³".
8 Hi³ jáun² juanh³² jná¹³, uá¹ jáun²
la³ jáun² tiá² jmɨ́¹ ñí¹cué²¹ hnú² tsá² hí³
hi³ mɨh³², uá¹jinh¹ tsá² juónh³² hnú²
re² quiúnh¹, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnú²
jlánh¹ hiú² mɨh³², hi³ jáun² nó³² bíh¹
tsú² hi³ cué³² la³jɨ́³² hi³ hnáuh² hnú².
9 Hi³ jáun² la³ lá² juanh³² jná¹³: Mɨ́¹
náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² hian³
náh². Hniauh² náh², hi³ jáun² chanh¹
náh². Hléh¹ náh² ho³hñú¹³, hi³ jáun²
niá³² tsú².
10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² mɨ³² ñí¹con²
tsú², hiáuh²³ bíh¹ tsú²; nɨ́¹juáh³ tsá²
hnauh² choh²³ bíh¹; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá²
hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá²³ bíh¹.
11 "Hnoh², tsá² zian² jónh³², ¿hin²
dá² tsánh² hnoh² tiá³ honh² náh²
hi³ cueh¹ cá² máɨ³ quín¹ jónh³²
nɨ́¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mɨ³²?
Ho³ nɨ́¹juáh³ cuá¹mɨ² jan² juo¹³, ¿hí¹
tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan²
jáh³hláɨnh¹?
12 Ho³ nɨ́¹juáh³ jónh³² náh² mɨ³² cá²
máɨ³ mɨ³ jláɨ², ¿hí¹ lɨ́¹³ cuen¹³ náh² jan²
hñú³?

13 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³bí¹
hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tín²
bí¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³²,
hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² cuen³ Jméi²
dí² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² Jmí²chí³
Chun¹ ñí¹con² tsá² mɨ².

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-30)

14 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³chin²
Jesús jmí²chí³ hláɨnh¹ jmí¹ hún¹
hñu³ tsí³ jan² tsá² tiá² jmí¹ tín²
hléh³². Jmí¹ cuá¹han³ jáun² jmí²chí³
hláɨnh¹ hí³ hñu³ tsí³ tsú² né³, ca³lɨ³
hléh³². La³jín³² tsá² ca³jíe³ hi³ jáun²
ca³ja³cáun² lín³² tsí³.

15 Tɨ³la³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³:
—Tsá² ní² dá² huen² jmí²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³
pí³ quioh²¹ Beelzebú, tsá² chín¹ juo¹³
jmí²chí³ hláɨnh¹ bíh¹.

16 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² hí³ jmí¹
hnió³ ca³ lan³ Jesús, jáun² ca³mí³ tsú²
cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tɨ³
hñu³mɨ³cuú².

17 Tɨ³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³
lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³
má²túnˀ hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun²
la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. Ja³bí¹ la³
jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³,
la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³.

18 Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga²
*Satanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá²
haɨn²¹ tɨ³ con², jáun² né³, ha³ ya³ lánh³
rón³² lí¹³ ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú².
Hnoh² juánh³ hi³ jná¹³ huen² jmí²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³
quioh²¹ Beelzebú;

19 tɨ³la³ sá¹ hi³ tson² la³ cun³
hi³ juáh³ hnoh² ní² dúh¹, ¿hin²
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen³ tsá²
haɨn²¹ tɨ³ con² hnoh² jmí²chí³ hláɨnh¹
tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³,
cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² tsá² haɨn²¹
tɨ³ con² bí¹ náh², má²lí²lin¹ hi³ lí¹
ná¹tsá²con² bí¹ náh².

20 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹
jmí²chí³ hláɨnh¹ cun³quionh³ pí³
quioh²¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³,
má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³hiáu³²
Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³
ná¹jan²³ náh² hí³.

21 ”Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² pin³ lín³²,
tsá² zia³² hliáun³ he³ cun³quionh³
jmu³ hniéi², tiá² zia³² yáh³ hi³ háɨnh¹³
ca³tɨ²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú², ní¹juáh³
hi³ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ hniéi².

22 Tɨ³la³ ní¹juáh³ ja³ jan² tsá² tɨ³
jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ tsá²
hí³, jáun² tsá² já³² hí³ bíh¹ má²láɨh¹³
hniéi², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ jmí¹
nióh²¹ tsá² hí³ hi³ jmu³ hniéi², má¹lɨ³²
jáun² né³ má²tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá²
quionh³ la³ cun³ hi³ má²ca³joh¹³ jáun².

23 ”Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² tiá²
hen² tɨ³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tɨ³ hau²
bíh¹ jná¹³. Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² cha³²
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tɨ³
toh² tiú² jóh³² bíh¹.

Jmí²chí³ hláɨnh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²
(Mateo 12:43-45)

24 ”Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí²
ñí¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñí¹ lí¹³
cuá³² tie³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá²
ca³choh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²:
“Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñí¹
cuá¹han³ ná¹”.

25 Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun²
né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³
la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ má²rá²hiah¹³,
jɨ³ hi³ má²dí¹lí³ re² tɨn² lín³² ñéih³.

26 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³
cónh³í¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tɨ³ jlánh¹
bíh¹ hláɨnh¹ la³ cónh³ bíh¹ hnga².
Hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³²
hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹
bíh¹ hlaɨh³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹
má¹lɨ³² jáun², la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin².

He³ bíh¹ cu³tí³ jmu² hi³ lɨ́²³ hiún² tsɨ́³ tsú²

27 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús
jáɨ¹³ nɨ́², jáun² jan² tsá²mɨ³ jmɨ́¹ zenh²
ja¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³
ca³juáh³:
—Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá²mɨ³ tsá²
ca³taunh² hnú² hñu³ héin¹ hñu³ tsɨ́³,
tsá² ca³cué³ hnú² tiuh²¹.
28 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² náɨ³²
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ nɨ́¹juáh³ má²tí³²
tsú² siáh³.

Jesús hleh³² ca³tɨn¹ tsá² lɨ́¹ mɨ³² cáun² li²¹
(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

29 Tá¹la³ ná¹juóun²³ jáun² tsá² tionh²
hí³ né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ tiauh² dí²
lá² jlánh¹ hláɨh¹, hi³ cáun² lɨ́¹ hiú²
lɨ́¹ mɨ³² hi³ jnia³ li²¹; tɨ³la³ hí¹ cáun²
yáh³ li²¹ tiá² lɨ́¹³ hiáuh³ tsú², jɨ́³²la³ li²¹
hi³ ca³jɨ́e³ jáun² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ hla¹
Jonás bíh¹, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹
Dió³².
30 Quí¹ hla¹ Jonás bíh¹ jmɨ́¹ lɨ́n³
cáun² li²¹ ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ zian² juú²
Nínive jmɨ́¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² jná¹³
siáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² lɨ́n³ ná¹ cáun²
li²¹ ñí¹con² tsá² zian² né³².
31 Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ cán³
Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu²,
jáun² hla¹ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ chín¹ hué³²
tɨ³ la³ quián³ nó³², hi³ chá³² tsáu¹³
tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mɨ³ hí³
ja³ cáun² hué³² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³,
hi³ cua³niéi³ jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹
Salomón, tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ quia³lín³ hí³
jmɨ́¹ tsɨ́³. Ján³, tsá²mɨ³ hí³ chá³² tsáu¹³
tsá² zian² né³², quí¹hliá² ñí¹ lá² zenh²
jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³
cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.
32 Ja³bí¹ la³ jáun² nu³ tiánh³
siáh³ tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Nínive nɨ́¹
má¹ca³can³ Dió³² jú¹ tson², hi³ ja³bí¹
tsá² Nínive hí³ chá³² siáh³ tso³ hi³
ca³tɨn¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí²
ca³ja³conh² bíh¹ tsɨ́³ tso³ quioh²¹ jmɨ́¹
ca³náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³,
chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³²,
quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹
bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás
hí³.

Mɨ́¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²
(Mateo 5:14-16; 6:22-23; Marcos 4:21-22; Lucas 8:16)

33 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² héinh²³ sɨ́² hñú¹³,
hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² zih³² sɨ́² jáun²
ñí¹ ná¹conh¹, sa³jun³ taunh³² tsú² siáh³
hñu³ tsɨ́¹ cuo²; tɨ³la³ dí²chí³ tsú² ñí¹ lɨ́¹³
taɨ²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹, hi³ jáun²
jniá³ jeinh²¹ lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³.
34 Mɨ́¹máh¹ hnú² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
sɨ́² quioh²¹ tá¹ jan² nú². Jáun² né³,
nɨ́¹juáh³ chu²¹ mɨ́¹máh¹ hnú², jáun²
zia³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan²
nú². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jlánh¹ la³ hláɨh¹
mɨ́¹máh¹ hnú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹
hnú² zenh² já¹niéi².
35 Jáun² jmu³ hnú² re² hua³hí¹³, hi³
jáun² tiá² lɨ́¹³ joh¹ quián¹³ nú² la³jmɨ́¹
lɨ́³ já¹niéi².
36 Quí¹ nɨ́¹juáh³ taɨ³² joh¹ quián¹³
hnú² tá¹ jan² nú², hi³ hí¹ cú¹pih²¹
já¹niéi² tiá² zia³², hi³ jáun² re² bíh¹
jniá³ jen¹³ hnú² la³jɨ́³², la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
zia³² cáun² sɨ́² hi³ cue³² joh¹ ñí¹con²
nú².

Jesús jin²³ tsá² fariseos jɨ³ tɨ³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

37 Jmɨ́¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³²
Jesús, jáun² jan² tsá² *fariseo ca³te³
hi³ tsa³jmú³ dí² má³² hñú¹³ tsú².
Jáun² Jesús ngau³ hi³ ca³hi³ ñéih³, hi³
ca³cuá³ ñí¹ mesa.
38 Jmɨ́¹jáun² ca³ja³cáun² tsɨ́³ tsá²
fariseo hí³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hi³ tiá² ca³liah³
Jesús cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsú²
jmu² ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ má³².
39 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³
la³ lá²:
—Hnoh², tsá² fariseos, jmáh³la³ tɨ³
coh³ bíh¹ cuá¹uon² jlánh¹ sɨ́² raɨnh³²
hnoh², tɨ³la³ hñu³ honh² náh² né³, tiu³

canh² jmáh³la³ hi³ hlaɨh³ hi³ hó³², jɨ³
hi³ jlánh¹ tsɨ́nh² náh² hi³ quioh²¹ tsáu²
nɨ́² siáh³.
40 Hnoh² tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³, ¿há¹
tiá² ñíh¹ hnoh² hi³ Tsá² ca³jmú³ tɨ³
coh³, ca³jmú³ siáh³ tɨ³ ñeh²?
41 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ ja³² la³ tɨ³ hñu³
honh² náh² hi³ lɨ́¹ cueh³² ñí¹con² tsá²
tiá² zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun²
bíh¹ má²lɨ́³ cáun² hi³ jɨ².
42 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá²
fariseos! Quí¹ uá¹jinh¹ má²ná¹cueh³²
hnoh² ñí¹con² Dió³² cáun² la³ cun³
quia³ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tɨ³ zie²
yáh³ quionh³ háu² ruda, jɨ³ ca³la³ jɨ́³²
ñí¹ jonh² nɨ́² siáh³, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun²
né³, tiá² ra³tsɨh³² yáh³ náh² héih³²
cú²tso², hi³ sa³jun³ hno³ bíh¹ náh²
Dió³². Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹³ tɨ³
có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun²
yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ nɨ́².
43 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá²
fariseos! Jlánh¹ hniá¹ náh² tianh¹³ ñí¹
jlánh¹ quien² hñu³ cuáh³², hi³ jlánh¹
hniá¹ náh² siáh³ hi³ tsáu² cuen³ Dió³²
nɨ́¹ má¹ca³jenh² náh² tsáu² já¹ hmah²¹.
44 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh²!, quí¹hliá²
lɨ́n³ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ jéin³lo¹ ñí¹
rá²hún¹ hla¹, ñí¹ tiú²uú² lin¹ jniá³, ñí¹
cáun² lɨ́¹ má²há² má²ngaɨ³² tsáu² ñí¹
quioh²¹ ta³ tiá² ñi³².
45 Jáun² né³, jan² tɨ³² liei²¹ ca³záɨh³
Jesús:
—Hnú² Tɨ³², jɨ³ jnoh¹ bíh¹ má²je²³
nú² siáh³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³
má²lɨ́²juah²¹ nú² nɨ́².
46 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tɨ³² liei²¹, ¡jlánh¹
juon²³ náh²! Quí¹ hnoh² jlánh¹ jmuh³²
héih³² huáh² tsɨ́³ ñí¹con² tsáu², ca³la³
hí¹ jan² tsáu² tiá² tióh³² ma³tí³², hi³
má¹lɨ³² jáun² né³, hí¹juáh³ hmóu³²
náh² tiá² ma³tih²¹.
47 ”¡Juon²³ hnoh²!, quí¹hliá² jmóuh¹
náh² re² jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ tsá²
ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³jngɨh³
hí³ dí²hioh³ ñú²deh³ hmóu³² náh²
jmɨ́¹tin².
48 Hi³ jáun² má²lin¹ hi³ la³
ná¹tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹
náh² dí²hioh³ ñú²deh³, quí¹ tsá² hí³
bíh¹ ca³jngɨh³ tsá² lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
jmɨ́¹tin², hi³ hnoh² né³ lɨ́¹ ná¹jmóuh¹
náh² jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ hí³.
49 ”Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jlánh¹ re²
cuá¹ñi³², ca³juáh³: “Zein²¹ jná¹³ tɨ³² jë²
ná¹, jɨ³ *tɨ³² tsá² quian³² jë² ná¹ nɨ́²
siáh³ ñí¹con² tsá² hí³, jáun² ma³ jan²
tsá² zein²¹ jná¹³ hí³ hɨ³ tsa¹ tsáu², hí¹
la³ tɨ³ jngɨh³ tsú² siáh³ ma³ jan² tsá²
hí³”.
50 Jáun² né³, tsá² zian² né³² bíh¹
tá¹can¹ jmɨ́²hán¹ ca³la³ jɨ³lɨn² tɨ³² jë¹
Dió³², tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³ jmɨ́¹tin²
la³ cun³ jmɨ́¹ lɨ²¹ hngá¹máh³ lá².
51 Ján³, tsá² zian² né³² tá¹can¹
jmɨ́²hán¹ tsá² hí³, hla¹ Abel tín² la³ñí¹,
ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh³ tsú² siáh³ hla¹
Zacarías ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ quionh³
ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹ quioh²¹ cuáh³²
chín¹.
52 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹!,
quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnoh² jú¹ tson²
hi³ jmɨ́¹ lɨ³ liáun³ tsáu². Hí¹ hmóu³²
yáh³ hnoh² tiá² hnáuh² táunh¹³ ta²¹ jú¹
tson² jáun², sa³jun³ cueh³² bíh¹ náh²
siáh³ tsá² siánh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tónh³²
ta²¹, uá¹jinh¹ zian² tsá² jmɨ́¹ hnió³ ne³.
53 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús jáɨ¹³
nɨ́² né³, cua³han³ ñí¹ jáun². Jáun²
la³jɨ́n³² tɨ³² liei²¹ hí³ né³, quionh³
tsá² fariseos ca³míh³ lɨ́n³² tsɨ́³. Jáun²
hliáun³ lɨ́n³² jáɨ¹³ ca³ca³ ca³lan³ dí²
Jesús,
54 hi³ ca³can³ tsú² re² lɨ́n³² hua³hí¹³
jáɨ¹³ hi³ hleh³² Jesús, nɨ́¹juáh³ ca³náɨ³²
tsú² cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ³ lɨ́¹³ chá³² tsú²
tso³.

12

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹
(Mateo 16:6-12; Marcos 8:14-21)

1 Tá¹la³ jáun² né³, ca³la³ juóun³²
mei²¹ cu³tí³ tsáu² ca³ngɨh³² ñí¹ jáun²,
ca³la³ ná¹cuú² ná¹jaɨn³² tiá³ bíh¹ tsú²

lɨ³. Jáun² Jesús ca³hléh³ tín² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹ tsá² *fariseos. Jáɨ¹³ "tie³" nɨ́² hnió³ juáh³: tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹.

2 Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jlɨ́²³ tsú², chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jñéih²³; hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́²jnia² siáh³.

3 Jáun² la³jɨ́³² hi³ má²ca³juah²¹ hnoh² hñu³niéi², chau²¹ jmáɨ¹ lɨ³jnia² bíh¹ jáɨ¹³ jáun². Ja³bí¹ la³ jáun², lɨ³ua³ cáun² hi³ má²ca³juah²¹ náh² ñí¹ ná¹conh¹, chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ chá³² tsú² jáɨ¹³ jáun² ca³la³ hi³ tsa³di³chín³² tsú² tsáɨh³ hñú³ hi³ chá³² ca³la³ hi³ chi²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³².

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²
(Mateo 10:26-31)

4 "Hnoh², tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ lá²: Ha³ lɨ́² juenh³ náh² tsá² jngɨh² jmáh³la³ ngú³, hi³ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun², tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ siáh³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ tsú².

5 Tɨ³la³ jná¹³ juanh²¹ hi³ hin² ñí¹con² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh²: juenh³ náh² ñí¹con² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ lɨ́¹³ jngah³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ lɨ́¹³ ze³ siáh³ quiu³juóu³². Ñí¹con² Tsá² hí³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh².

6 "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² hñá³ tan³² pih²¹ la³ cun³ tun³ héih³² quɨe³ dúh¹? Tɨ³la³ cu³ jáun² tiá² tsá²có³ yáh³ tsɨ́³ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ jáh³ pih²¹ hí³.

7 Jáun² hnoh² né³, hí¹ ca³la³ tɨ³ jñú² chinh³² yáh³ hnoh² ná¹hɨ¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máɨh³². Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 "Juanh³² jná¹³ siáh³ jáɨ¹³ lá²: Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ma³quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², má¹quien¹³ ná¹ tsú² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²;

9 tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ ma³quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

10 "Lɨ³ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ hlah³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tú² hión³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cu³tí³ tiá² zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsá² la³ hí³.

11 "Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jau³ tsú² hnoh² hi³ nga³ tsú² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh² hñu³ cuáh³², ho³lá²dá² ñí¹ta²¹, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹ honh² náh² hi³ hín² jáɨ¹³ ngáɨh¹ náh², ho³ he³ lánh³ juáh¹³ náh²;

12 quí¹ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ hniáuh³² hléh¹³ hnoh², má¹jáun² bíh¹ má²hɨ́e³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ha³ lánh³ hniáuh³² hléh¹³ náh².

Hi³ háɨnh¹³ bíh¹ hi³ hánh³ tsú²

13 Jáun² né³, jan² tsá² zenh² ja¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², juoh¹ hnú² tiá³ renh² jná¹³ hi³ cué³² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, hi³ jmɨ́¹ quioh²¹ jméi² mí¹ziú¹³ jnoh¹.

14 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—¿Hin² tsánh² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lɨ́n¹³ ná¹ jue²¹, ho³ hi³ lɨ́n¹³ jná¹³ tsá² tsóh²³ hi³ jmɨ́¹ quioh²¹ ñeh² mí²ziúh² hnoh²?

15 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ la³jɨ́n³² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² lɨ́n³² hua³hí¹³ hi³ tiá² lɨ́¹ jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³hliá² hliáun³ hi³ zioh² jáun² yáh³ tsú² lɨ́¹³ zian² re² tɨn².

16 Jáun² ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jáɨ¹³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² hánh³. Tsá² hí³ ca³loh² hliáun³ lɨ́n³² ñí¹náɨ² quioh²¹.

17 Jáun² tsá² hí³ ca³lɨ́n¹³: "¿He³ bíh¹ jmu¹ jná¹³? Já² tiú²uú² zia³² yáh³ ñí¹

lɨ́13 hmá13 jná13 la3jɨ́32 hi3 ca3láu2 lá2
quion21”.
18 Jmɨ́1jáun2 ca3liéinh32 tsú2 jmɨ́1 tsɨ́3
hnga2: “Né32 má2ca3cháunh13 tsɨn32
jná13 ha3 lánh3 rón32 jmu1. Cu3tsa32
cuɨ́1 tsunh21 jná13 cú2jueh32 hñu3cuɨ́3
míh1 táun3 nɨ́2, hi3 jmu1 jná13 hi3 jlánh1
bíh1 cáh1; hi3 jáun2 ñí1 jáun2 hmá13
jná13 la3jɨ́32 hi3 ca3lo2, la3 má2quionh3
hi3 siáh3 siáh3.
19 Nɨ́1 má1lɨ32 jáun2 né3, hlɨ́1 lienh1
jná13 jmɨ́1 tsɨn32, hi3 juo13 jná13 la3
lá2: Hliáun3 lɨ́n32 bíh1 má2zia32 hi3 lɨ́13
ma3hɨ́e2 hliáun3 mii2 quiú13 dí2. Jáun2
né32 né3, cuɨ́1 zian2 dí2 tie3. Cuɨ́1 cú1
cuɨ́1 hnáɨh13 dí2 quiú13, hi3 cuɨ́1 zian2
dí2 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2”.
20 Tɨ3la3 Dió32 ca3záɨ3 tsá2 hí3 la3 lá2:
“Hnú2, tsá2 tiá2 jáɨ13 ngɨ23, já1niéɨ2 lá2
jɨenh1 hnú2 jmɨ́2chí3 quián13 ñí1con2
jná13. Hi3 jáun2 la3jɨ́32 hi3 má2ná1hmá1
nɨ́2 quián13 hnú2, ¿hin2 dá2 tsánh2 lɨ3
quioh21?”
21 La3 jáun2 bíh1 quiunh32 tsá2
hánh3, tsá2 hma32 ñí1con2 hnga2 hi3
quioh21. Tsá2 tia3mii2 bíh1 tsá2 la3 hí3
ñí1con2 Dió32.

Dió32 nióh32 hua3hí13 tsá2 ná1lɨ́n3 jon2
(Mateo 6:25-34)

22 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3záɨh3 Jesús
tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2:
—Juo3 jná13 hnoh2: Ha3 lɨ́2 cuɨ́1 hi21
honh2 náh2 ha3 lánh3 rón32 lɨ́13 zian2
náh2, ca3tɨ21 ha3 jinh1 já32 má32 hi3
cúh13 náh2, jɨ3 ha3 jinh1 já32 hmɨh32 hi3
quɨ́h13 náh2.
23 Quí1 jmɨ́2chí3 quioh21 bíh1 tsú2 hi3
jlánh1 bíh1 quien2 la3 cónh3 bíh1 má32;
hi3 ngú3 quioh21 tsú2 nɨ́2 siáh3 tɨ3 jlánh1
quien2 la3 cónh3 bíh1 ha1 tsú2.
24 Sá1nɨ́2 jɨe3 ha3 lánh3 zian2
quiú1liáh2. Jáh3 hí3 tiá2 lin1 hi3 jñi32 hí1
cáun2 yáh3, sa3jun3 zia32 bíh1 hi3 loh2,
sa3jun3 zeh2 hñu3cuɨ́3 quioh21; tɨ3la3
cun3 jáun2 zia32 bíh1 má32 hi3 cue32
Dió32 cúh2 jáh3. ¡Tɨ3la3 hnoh2 má1ná1,
tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 náh2 la3 cónh3
bíh1 tan32!
25 ¿Hin2 yáh3 hnoh2 tɨn2 jmúh13 hi3
cuóun13 cónh3í1 cá2 lɨ́2, uá1jinh1 hen2
lɨ́n32 honh2 náh2 hi3 cuóun13 náh2?
26 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 cáun2 hi3
pih21 la3 nɨ́2 bíh1 tiá2 la3 tɨn2 náh2
jmúh13, hi3 jáun2 ¿he3 láɨh32 sa3 hɨ32
lɨ́n32 honh2 náh2 ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3 ñí1
hná1 nɨ́2?
27 ”Sá1nɨ́2 jɨe3 náh2 ha3 lánh3 rón32
cuóun2 lí13. Lí13 nɨ́2 tiá2 lin1 zeh32 yáh3
jáu2, hi3 sa3jun3 ta32 siáh3 tá3, tɨ3la3
cun3 jáun2 ta3bí1 hla1 re21 Salomón
yáh3 tiá2 chú32 jmɨ́1 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3
lí13 nɨ́2, uá1jinh1 jmɨ́1 zioh2 lɨ́n32 tsú2.
28 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 Dió32 jmu2
hi3 ca3la3 chú32 lɨ́n32 jniá3 náɨ2, cáun2
hi3 tsɨ21 nɨ́2 ñí1 náɨ2 né32, hi3 jáun2
tsa3háu2 má2jɨ́n32 bíh1 tsú2 tɨ3 ñeh2
cáun2 pɨeh1 nɨ́1 má1ca3lɨ3 quiéin2; jáun2
nɨ́1juáh3 ta3bí1 náɨ2 yáh3 jmu2 Dió32
hi3 chú32 jniá3, ¡cónh3 bíh1 tiá2 jmu3
Dió32 hi3 zia32 hanh2 hnoh2, hnoh2
tsá2 cáun2 lɨ́1 hɨ32 honh2 náh2!
29 Hi3 jáun2 ha3 lɨ́2 cuɨ́1 hi21 honh2
náh2 hi3 hnáuh13 náh2 hi3 cúh13, sa3
jun3 hi3 húh13 náh2.
30 Quí1 la3jɨ́n32 tsá2 zian2 ñí1
hué21 lá2 ná1hɨ32 tsɨ́3 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2;
tɨ3la3 hnoh2 má1ná1, zian2 bíh1 jan2
Ñeh2 náh2, Tsá2 cuá1ñi32 la3jɨ́32 hi3
lɨ3hniauh23 quián13 náh2.
31 Ñí1 jɨ́21la3 ti3 chan13 náh2 hmóu32
jo3cuo2 Dió32 bíh1, hi3 má1tih21 náh2
re2 ñí1con2 tsú2, hi3 jáun2 bíh1 hián13
náh2 ca3la3 jɨ3lɨ32 hi3 jáun2.

Tsá2 má2nióh32 hi3 quioh21 hñu3mɨ3cuú2
(Mateo 6:19-21)

32 ”Hnoh2, tsá2 lɨ́n3 náh2 la3juah21
dúh1 cu3 nió3 pih21 *já1ziáh2, ha3 lɨ́2
juenh3 náh2, quí1 hiún2 lɨ́n32 bíh1 tsɨ́3
Ñeh2 náh2 cué32 jáɨ13 hi3 cuá1tánh1
náh2 ñí1 cuá1quien2 tsú2.
33 Hnáɨ1 náh2 hi3 zia32 quián13,
hi3 lɨ́1 cueh1 náh2 tsá2 lɨ́2hniáuh32

ñí¹con². Ní¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmuh³² náh² cáun² tuh³² hi³ tiá² chau²¹ jmáɨ¹ lɨ³yenh³, hi³ jáun² lɨ³ zian² náh² hliáun³ hñu³mɨ³cuú², cáun² hi³ tiá² chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³. Ñí¹ jáun² tiá² lí¹³ hí³ háɨn², sa³jun³ mí¹cháu² lí¹³ ma³tsa² hi³ quioh²¹ tsú².

34 Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² cuá³ jmí²chí³ quián¹³ náh².

Hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³jan²¹ (Mateo 24:37-25:30)

35 ”Hniáuh³² tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, hi³ chí¹hún¹ sí² quián¹³ náh².

36 Tianh³ náh² hua³jan²¹ la³jmí¹ tionh¹ tsá² ná¹hé² ná¹jan² juo¹³. Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²jính³² jáun² tsá² hí³ ñí¹ lí¹jmú³ tsáu² jmáɨ¹ hi³ ca³jenh² cuo², la³juɨ³² niá³² bíh¹ tsú² ho³hñú¹³ ní¹ má¹ca³póh³ tsá² hí³ cuo².

37 Jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ tsú² hí³, ní¹juáh³ hi³ tionh² tsú² ná¹ñí¹ ní¹ má¹cuanh³² jáun² juo¹³. Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsú² hí³ hah¹³ hmɨh³² ta³ ñí¹, hi³ cué³² jáɨ¹³ hi³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ lí¹³ tiánh³² ñí¹ mesa. Hi³ jáun² ní¹ má¹ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, hnga² juo¹³ tsú² ma³tau³.

38 Hi³ jáun² ní¹juáh³ cuanh³ tsá² hí³ ta³ hua², ho³lá²dá² má²já²jnia², jáun² né³, jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ hí³, ní¹juáh³ la³ ná¹ñí¹ bíh¹ ní¹ má¹cuanh³² tsú².

39 Hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ náh² re² jáɨ¹³ lá² siáh³: Sá¹jmí¹ hi³ ñi³² tsá²hñú¹³ hín² la³nio¹ já³² tsá² háɨn², jáun² tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ hí³ háɨn² hñú¹³.

40 Jáun² hnoh² né³, hniáuh³² ná¹tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, quí¹ ní¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tiá² má²jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², tɨ³la³ jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ti³tsóh³ cuánh³² jná¹³.

Tsá² quian²¹ chun¹ jɨ³ tsá² quian²¹ hláɨh¹ (Mateo 24:45-51)

41 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ca³ngáɨ³ Pé¹ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tɨ³², ¿hí¹ ca³tɨn¹ jmáh³la³ jnoh¹ jáɨ¹³ hi³ má²lí²jmuh³ hnú² ní², ho³ hi³ ca³tɨn¹ ca³la³ jín³² tsáu² uá¹?

42 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ñí¹con² tsá² hí³, jɨ³ hi³ jmu³ dí² siáh³ héih³² ha³ cónh³ má³² lí¹³ cuh³ tsú², jɨ³ hín² la³nió¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³².

43 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³².

44 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³jí³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tɨ³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³.

45 Tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² hí³ la³ ca³lín¹³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ tia³juɨ³² juo¹³, hi³ jáun² cuá¹quí² cuá¹quiunh² tsá²mɨ³ tsá²ñuh², tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun², jɨ³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ tsú² siáh³ ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ hen²;

46 jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmáɨ¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹, cáun² o¹rá¹ hi³ tiá² ñi³² tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí¹³, hi³ jáun² má¹lɨ³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tɨ²¹ tsa³táunh¹ tsá² tiá² nieh³.

47 ”Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² quian²¹ ñi³² héih³² quioh²¹ juo¹³, tɨ³la³ tiá² jmu² yáh³ tsú² jan²¹, sa³jun³ má²tí³² bíh¹ tsú², jáun² tsá² quian²¹ la³ hí³ quiu³ pan³ tsú² hliáun³ tsɨ³².

48 Tɨ³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² quian²¹, tsá² tiá² re² jmí¹ ñi³² héih³² quioh²¹ juo¹³, hi³ jáun² ca³jmú³ cáun² hi³ hlaɨh³, cun³ jáun² ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² tsa³pán¹, tɨ³la³ míh² bíh¹ ca³lá² pan³ tsú². Ní¹juáh³ tsá² ca³hiauh³ hliáun³,

jáun² né³, tsáu² cáun² má²ná¹jan³² hi³ hliáun³ bíh¹ hi³ jmu³ tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³ jan² tsá² ca³ta³no¹ hliáun³ jo³cuo² né³, jáun² hliáun³ bíh¹ hi³ má²máɨ³² tsú² ñí¹con² tsá² la³ hí³.

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Mateo 10:34-36)

49 ”Má²cuan² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ to¹ ná¹ sɨ́² huáh² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³; hi³ jlánh¹ jmɨ́¹ hiún² tsɨn³² jná¹³ sá¹ hi³ má²ná¹hún¹ ta³né³² dúh¹.

50 Ca³tɨn¹ jná¹³ zón³² siáh³ cónh³ jmáɨ² la³ siáh³, hi³ jlánh¹ tiá² niau³² tie³ tsɨn³² jná¹³ ca³la³ ñí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³ hi³ jáun².

51 ¿Hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ cuan³ jná¹³ hi³ jmu¹ hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²? ¡Tiá² jáun² yáh³! Cuan³ jná¹³ hi³ quion¹ hniéi² bíh¹, hi³ tiú²uú² tiánh³² tsú² cá²hon³.

52 Quí¹ ta³né³², jɨ³ jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³², má²zia³² bíh¹ hniéi² ja¹ hmóu³² tsá² hñú¹³. Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cáun² hñú³ ñí¹ tionh² tsú² hñá³, tsáun³ bíh¹ tsú² lɨ́¹³, gáun³ tsá² hí³ hon² gon³ raɨnh²¹, hi³ jáun² gon³ né³ lɨ³hon² gáun³ raɨnh²¹.

53 Tsá²ñuh² jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²ñuh² jon², tsá²mɨ³ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²mɨ³ jon², jɨ³ tsá¹míh¹ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³ jméi² mí¹ziú¹³. Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mɨ³ má²lieih²¹ jmu³ ná¹háun³ quionh³ ló³², hi³ tsá¹máɨ¹³ né³, jmu³ siáh³ ná¹háun³ quionh³ mɨ³ziú¹³.

Lin¹ bíh¹ lánh³ lɨ́³ jmáɨ¹
(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

54 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² ná¹ngɨh³² hí³ la³ lá²:

—Hnoh², nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jɨ́eh³² náh² hi³ má²tioh¹³ jnie² tɨ³ ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú², jáun² juáh²³ hnoh²: “Jmɨ́³ bíh¹ má²ha³”, hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lɨ́²³.

55 Hi³ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ja³² chí³ tɨ³ quián³ né³, hi³ jáun² juáh²³ hnoh²: “Má²jniau¹³ bíh¹ hiú²”; hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lɨ́²³.

56 ¡Hnoh², tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Já² tɨn² bíh¹ hnoh² chíh¹ jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹lɨ́²jɨeh³ náh² chi³cuú² jɨ³ tɨ³ hué³² nɨ́². Jáun² né³, ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² hi³ hín² jmáɨh¹ tiauh² dí² lá² ta³né³²?

Hniáuh³² ma³tsan² tsú² hniéi² quioh²¹ quionh³ tsá² jmɨ́¹ ná¹háun³ quionh³
(Mateo 5:25-26)

57 ”¿He³ láɨh³² tiá² ma³réh¹³ náh² tso³ quián¹³ ja¹ hmóu²¹ náh²?

58 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú², hi³ jáun² má²jau³ tsú² hnú² tɨ³ ñí¹con² jue²¹, jáun² jmu³ pí³ hi³ tsán¹³ hniéi² quián¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ juɨ³². Hi³ jáun² tiú²uú² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, quí¹ nɨ́¹ ca³cue³ hnú² tsá²tan²¹ tsá² tú²jáɨ¹³; hi³ jáun² tsá² tú²jáɨ¹³ hí³ má²tsa³tiaunh² hnú² hñu³mí¹ñí².

59 Juanh³² jná¹³, tiá² cáun² lɨ́¹ liáun³ yáh³ hnú²; ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² tá¹ jɨ³lɨ³² máh³.

13

Hniáuh³² záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³

1 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³chá³ ñí¹con² Jesús, hi³ Pilato néh¹ má²ca³jngɨh³ ma³ jan² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, tsá² jmɨ́¹ ná¹jngɨh² jáh³ ñí¹con² Dió³²; hi³ jáun² jmɨ² quioh²¹ hmóu³² tsú² ca³lɨ³ ná¹jan² cun³quionh³ jmɨ́¹³ jáh³ hí³.

2 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ tsá² má²cá²tsan³ hí³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ hí³ tɨ³ Galilea, hi³ jáun² la³ jáun² ca³quiúnh³²?

3 Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³ ná¹lɨ́n²³ hnoh² nɨ́². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² záɨh¹³ hnoh² jmɨ́¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmɨ́¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ tsá² hí³.

4 Nga¹ jná¹³ siáh³ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹
tsá² quian³jña³ ca³jláɨn³² hí³ hñú³ ñe¹
hi³ jmí¹ zeh¹ jáun² já¹ juú² Jerusalén
tɨ³ Siloé. ¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tsá²
cá²tsan³ hí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren²
tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹
jáun²?
5 Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³
ná¹lín²³ hnoh² ní². Tɨ³la³ ní¹juáh³ tiá²
záɨh¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh²
siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹
cá¹tsan³ jáun² tsá² hí³.

Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² tiá² máɨ³ háɨ³²

6 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun²
jáɨ¹³, hi³ ca³juáh³:
—Jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmí¹ chi²¹
cáun² hmá² sí² co² ñí¹náɨ² quioh²¹.
Hi³ jáun² ñéɨ¹ tsú² ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³
má²haɨ²¹ máɨ³, tɨ³la³ tiá² hi³ jmí¹
má²haɨ²¹ yáh³.
7 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záɨh³ tsá²
quian²¹, tsá² jmu² ta²¹ hué³² jáun²
quioh²¹ tsú², hi³ ca³juáh³: "Sá¹ní² jɨe³,
má²tí³ hnɨ³² mii² hi³ ñi³jíe²¹ jná¹³
hmá² sí² lá², hi³ tiá² máɨ³ má²ca³háɨ³²
yáh³. Quieh¹ tiá³; ¿he³ láɨh³² lí¹
chí¹jnáɨ²³ hué³² lá²?"
8 Tɨ³la³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ né³
ca³juáh³: "Hnú² juóu³² jná¹³, ní² tín²
cuí¹ chi²¹ hmá² ní² mii² lá², já¹cáh³
jná¹³ hué³² jmíh¹ hmá², hi³ já¹tóh³²
jná¹³ siáh³ háuh¹³,
9 cuí¹ neh²¹ tiá¹ ha³ máɨ³ ní¹
má¹jáun². Jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³háɨ³²
né³, jáun² má¹jáun² má²quieih²¹ jná¹³".

Jesús jmah²³ jan² tsá²mɨ³ jliun² jmáɨ¹ nio² tie³

10 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹
hi³ Jesús jmí¹ cuá¹má²tɨn² tsáu² hñu³
cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos *jmáɨ¹ nio²
tie³.
11 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan²
tsá²mɨ³, tsá² tsáun¹ má²quia³jña³ mii²;
hi³ jliun² tsú² hi³ jmu² jan² jmí²chí³
hláɨnh¹, cónh³ tiá² jmí¹ lí²³ nó³² tsú²
cú²tso².
12 Jmí¹ ca³jíen³² Jesús tsá²mɨ³ hí³
né³, jáun² ca³teh³ dí² tɨ³ ñí¹ zenh¹, hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Má²ça³liáun³ bíh¹ hnú² mí¹uí³ hi³
zian² nú².
13 Jáun² jmí¹jáun² ca³ra³tsɨ³² Jesús
cuo² tsáɨh³ chí¹ tsú², hi³ jáun² la³ cun³
jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsú² re², hi³
ca³ma³quien² Dió³².
14 Tɨ³la³ tsá² lín³ hi³ chín¹ cuáh³²
jáun² quioh²¹ tsá² judíos né³, ca³míh³
bíh¹ tsí³, quí¹hliá² ca³jmah³ Jesús tsá²
hí³ jmáɨ¹ nio² tie³. Jáun² tsá² chín¹ hí³
ca³záɨh³ tsá² ná¹ngɨh³² ñí¹ jáun² la³ lá²:
—Jñéɨ³ jmáɨ¹ bíh¹ zia³² jáɨ¹³ hi³ lí¹³
jmu³ tsú² ta²¹; jmáɨ¹ la³ jáun² bíh¹
lí¹³ jmah³ tsú² tsá² tsáun¹, jun³juáh¹³
jmáɨ¹ tionh² tsú² tie³ yáh³.
15 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ siáh³
la³ lá²:
—Hnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³
jéinh¹, já² chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh²
cua³quin³² náh² jáh³ joh² jmáɨ¹ nio²
tie³, hi³ cua³jan³² náh² siáh³ ñí¹ ha²¹
jmáɨ².
16 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ lá² má¹ná¹, má²tí³
quia³jña³ mii² hi³ jliun², hi³ ca³jmú³
*Satanás. Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá²
ca³tɨn¹ tsá² lín³ lá² jan² jón²zíh¹
jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hi³ lan¹³
uá¹jinh¹ jmáɨ¹ nio² tie³?
17 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³
ní², ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ hí³
hi³ ma³cu³ ma³jéinh³ jáɨ¹³ ca³lɨ³ heh³.
Tɨ³la³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ngɨh³² hí³
ñí¹ jáun² má¹ná¹, ca³lɨ³ tsah³ lín³² bíh¹
quí¹hliá² má²lí²jíe³ la³jí³² hua³jueh³²
hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ mɨ³ mostaza
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

18 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹
jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³
dá² jáɨ¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³?

19 Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² máɨ³ mɨ³ mostaza
hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ñí¹náɨ² quioh²¹. Jáun² jmí¹ ca³hia² jáun² né³, ca³lɨ³
cáun² hmá² pa²¹, hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tan³² hi³ ca³jmú³ za³ tsɨ³
hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ tie³
(Mateo 13:33)

20 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:
—¿He³ cun³quionh³ cunh²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²?
21 Tsá² hí³ dá² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mɨ³ quia³ hmá² juɨ²¹
cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pɨenh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

Ho³hñú¹³ jáɨ³²
(Mateo 7:13-14, 21-23)

22 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús juɨ³² má²hún¹ hi³ chau²¹ tɨ³
Jerusalén, hi³ ca³híeh³ tsú² tsáu² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³
caun³² juú² ñí¹ ca³nga².
23 Jáun² né³, jan² tsáu² ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsú²:
—Hnú² Tɨ³², ¿hí¹ cú¹pih²¹ uá¹ tsáu² lí¹³ liáun³?
Jáun² Jesús ca³záɨh³ la³jín³² tsá² tionh² hí³ la³ lá²:
24 —Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ ngá¹³ náh² juɨ³² ho³hñú¹³ jáɨ³². Jná¹³ juanh³² hi³
juóun³² lín³² tsá² cáun² lí¹ ná¹hen² tsí³ hi³ tónh³², tɨ³la³ tiá² cáun² lí¹ lí¹³ yáh³.
25 Quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jnáɨ³² tsá² hñú¹³ tiá³ ho³hñú¹³
quioh²¹, jáun² hnoh² lí¹ tá¹tonh¹ cheih³² bíh¹ má¹jáun², hi³ ná¹póh³²
náh² cuonh² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ náh²: "Hnú² Tɨ³², nia²¹
tiá³ ho³hñú¹³". Tɨ³la³ tsá² hñú¹³ hí³ nga³: "Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹
ña³taunh²¹ hnoh²".
26 Má¹jáun² né³, má²juáh¹³ hnoh²: "Jnoh¹ bíh¹ la³² tsá² má²ca³cú¹
ca³hnáɨh¹³ quiúnh¹ hnú², hi³ hí¹ la³ tɨ³ já¹ hñú³ quiú¹³ yáh³ jnoh¹ ca³híeh¹
hnú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²".

27 Tɨ³la³ tsá²hñú¹³ hí³ nga³ siáh³: "Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ zian² hnoh².
Tɨ³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³
hó³²".
28 Hi³ jáun² má¹jáun² má²uóh¹ bíh¹ hnoh², hi³ má²cúh¹ náh² jánh¹, ní¹
má¹ca³jɨen¹ náh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, hla¹ Jacob, jɨ³ la³jín³² tsá²
lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² ní² siáh³; hi³ la³jín³² tsá² hí³ má²tionh² ñí¹
cuá¹quien² Dió³², tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ta³tonh¹ tɨ³ có³² bíh¹.
29 Quí¹ tsa³táunh¹ tsáu² hi³ tsa³jmú³ má³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá¹quien²
Dió³². Tsá² tsa³táunh¹ hí³ ñí¹ jáun² ja³táunh¹ tɨ³ ñí¹ hia³² hiú², jɨ³ tɨ³ ñí¹
tá²tsɨ²¹ hiú² ní², hué³² tɨ³ ñei³², jɨ³ hué³² tɨ³ quián³ ní² siáh³.
30 Jáun² jmáɨ¹ jáun² za¹³ bíh¹. Zian² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ ca³táuh³
ta³né³², tɨ³la³ ní¹ má¹jáun² né³, lín¹³ tsú² tsá² la³ñí¹ bíh¹; hi³ zian² siáh³
tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tɨ³la³ má¹jáun² né³, má²lín¹³ tsú² tsá² ñí¹
ca³táuh³ bíh¹.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² Jerusalén
(Mateo 23:37-39; Lucas 19:41-44)

31 Jmáɨ¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos, hi³ ca³záɨh³ dí² Jesús la³
lá²:
—Chú³² cuóh¹³ hnú² tɨ³ ñí¹ siáh³, quí¹ re²¹ Herodes hnió³ jngah³ hnú².
32 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² lín¹ cuo² hian² tsí³ hí³ la³ lá²:
"Sá¹ní² jɨe³, né³² jɨ³ tsa³háu² ní² huen¹ jná¹³ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu²,
hi³ jmah²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² yó³² né³ má²má¹táuh¹³ jná¹³ la³
cun³ hi³ hu²¹ tsɨn³² jmu¹".
33 Quí¹ cun³ ca³tɨn¹ jná¹³ ñe¹ juɨ³² má²hún¹ ná¹ né³², tsa³háu² jɨ³ yó³² ní²;
quí¹ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² hi³ jún³ ñí¹ siáh³, jmáh³la³ já¹ juú¹
Jerusalén bíh¹ ca³tɨ²¹ jún³ tsú².
34 "¡Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngɨh²³ tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² zen²

Dió32 ñí1con2 nú2, hi3 quí1 jlan1 nú2
quı́n1! ¡Hliáun3 jéin32 bíh1 jmı́1 hnó21
jná13 hi3 chan21 jon3zı́h1 hnú2 la3jmı́1
chan2 cá1hio3 cu3lı21 jon2 ñeh2 chí1pí13,
tı3la3 hnú2 má1ná1, tiá2 ca3lı3hnáuh2
yáh3 la3 jáun2!
35 Sá1nı́2 jıe3, tiú2uú2 taunh21 yáh3
jná13 hó1ñi32 hnú2. Hi3 juanh21
jná13 siáh3, tiú2uú2 lı́13 yáh3 jıe1 hnú2
jná13 ca3la3 tı3 nı́1 má1cá2chó32 jmáı1
hi3 juáh13 hnú2: “Hénh3 ma3chun1
Tsá2 cuá1jáunh23 cun3quionh3 héih32
quioh21 Dió32 Juo13 dí2”.

14

Jesús jmah23 jan2 tsá2 dáun2

1 Jáun2 né3, Jesús ngau3 cáun2 *jmáı1
nio2 tie3 hñú13 jan2 tsá2 *fariseo tsá2
chín1 hi3 ja3jmú3 má32. Hi3 jáun2
la3jı́n32 tsá2 tiáunh1 ñí1 jáun2 ca3can3
hua3hí13 nı́1juáh3 he3 jmu3 Jesús.
2 Ja1 tsá2 hí3 jmı́1 cuá3 jan2 tsá2
tsáun1 lı́n3 mı́1uı́3 hi3 dáun2.
3 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáı3 ñí1con2 tsá2
ná1lı́n3 tı32 liei21 jı3 tsá2 fariseos, hi3
ca3juáh3:
—¿Hí1 lı́13 jmah21 tsá2 tsáun1 jmáı1
nio2 tie3, ho3 tiá2 lı́13?
4 Tı3la3 tie3 pih21 bíh1 ca3tiánh3 tsá2
hí3, hí1 jan2 yáh3 tsú2 tiá2 ca3ngáı3.
Jáun2 Jesús ca3zanh3 tsá2 tsáun1, hi3
ca3jmah3. Jáun2 jmı́1jáun2 ca3záıh3 dí2
hi3 tsánh32 hñú13.
5 Jmı́1 má2lı32 jáun2 né3, ca3záıh3 dí2
siáh3 tsá2 fariseos hí3 la3 lá2:
—Nı́1juáh3 ca3tánh3 jónh32 náh2 ho3
cuá1juı́2 joh2 náh2 cáun2 hñu3 táu2,
¿hin2 yáh3 tsánh2 hnoh2 tiá2 jmúh13 pí3
tia3juı32 lı́n32 hi3 cuá1chin32 náh2 jónh32
ho3lá2dá2 jáh3 hí3 joh2, uá1jinh1 jmáı1
nio2 tie3?
6 Hi3 jáun2 hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3
ca3lı3 nga3 tsú2.

Tsá2 ná1tén1 jmáı1 ñí1 jenh13 cuo2 tsáu2

7 Jmı́1 ca3jı́en32 jáun2 Jesús tsá2
ná1tén1 hí3, hi3 hnió3 tiánh3 ñí1 mesa
la3 tı3 ñí1 jlánh1 quien2, jmı́1jáun2
ca3jmú3 dí2 cáun2 jáı13 hi3 ca3juáh3 la3
lá2:
8 —Nı́1juáh3 zian2 tsá2 ca3te3 hnú2
ñí1 jmu3 jmáı1 hi3 jenh13 cuo2, ha3 lı́2
ñí3 hnú2 ñí1 jlánh1 quien2, quí1 ho3sa3
cuán13 siáh3 jan2 tsá2 tı3 jlánh1 bíh1
quien2 la3 cónh3 bíh1 hnú2.
9 Hi3 jáun2 tsá2 ca3te3 hnú2 hí3 la3
má2quionh3 tsá2 jan2 siáh3 ja3juah21
ñí1con2 hnú2: “Cuéh3 tsá2 lá2 ñí1 nı́2
cuá32”. Hi3 jáun2 lı́1 lı3 hinh1 bíh1 hnú2
lı́13, quí1hliá2 lı3 hniáuh32 cuá1ñíh3
hnú2 ñí1 tiá2 nga3 quien2.
10 Tı3la3 la3 lá2 bíh1 hniáuh32 jmúh13
hnú2: Nı́1juáh3 hi3 ca3te3 tsú2 hnú2
ñí1 jmu3 jmáı1, chú32 cuá1ñíh3 hnú2
ñí1 tiá2 quien2; hi3 jáun2 tsá2 ca3te3
hnú2 hí3 lı́13 ja3juah21: “Hnú2 há2mei21
quiú13, ña32, ñá2ñí3 ñí1 quien2 lá2”.
Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lı́13 lı3 quien2
hnú2 ta3 ñí1 tsá2 ñí1 hná1 jáun2.
11 Quí1 nı́1juáh3 tsá2 jmu2 pan1
hnga2, jáun2 tsá2 la3 hí3 má2méih3 bíh1
hi3 quien2; tı3la3 tsá2 tiá2 jmu2 quien2
hnga2 má1ná1, tsá2 la3 hí3 bíh1 tı3 zó32
hi3 quien2.
12 Jmı́1 má2lı́2juáh3 jáun2 la3 nı́2
Jesús, ca3záıh3 siáh3 tsá2 ca3te3 hí3 la3
lá2:
—Nı́1juáh3 ca3chó32 jmáı1 hi3 teh1
hnú2 tsá2 ja3jmú3 má32 quiúnh1 hnú2,
ha3 lı́2 teh32 hnú2 jmáh3la3 tsá2 juónh32
hnú2 re2 quiúnh1, sa3jun3 tsá2 jun3
renh2 hnú2, sa3jun3 tsá2 hánh3 juónh32
hnú2 re2 quiúnh1 nı́2 siáh3. Quí1 tsá2
la3 hí3 chau21 jmáı1 té3 hnú2 siáh3
hñú13 hi3 cuá1jmuh3 hnú2 má32; hi3
jáun2 cun3quionh3 la3 jáun2 má2jéinh32
tsú2 siáh3 ñí1con2 hnú2.
13 Cha3 jmı́1 teh1 hnú2 tsá2 la3 hí3,
chú32 teh1 hnú2 tsá2 tia3mii2 bíh1
hi3 jmu3 má32 quiúnh1 hnú2, jı3 tsá2
hliánh2, tsá2 hma2, jı3 tsá2 ten3 nı́2
siáh3;
14 hi3 jáun2 tı3 jlánh1 bí1 chú32
quián13 hnú2 lı́13, quí1hliá2 tsá2 la3
hí3 tiá2 zia32 yáh3 ha3 lánh3 rón32 lı́13
jéinh32. Hi3 jáun2 nı́1 má1ca3jenh13

tsá² chun¹ tsá² má²cá²tsan³, má¹jáun² hnga² Dió³² bíh¹ ma³hmah¹ quián¹³ hnú².

Jesús jmu² cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² jmáɨ¹
(Mateo 22:1-10)

15 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús, jáun² jan² tsá² jmɨ́¹ cuá³ hí³ ñí¹ mesa ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:

—¡Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá² tsa³jmú³ má³² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²!

16 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmɨ́¹ hnió³ jmu³ cáun² jmáɨ¹ jueh³² lɨ́n³², jáun² jmɨ́¹ ca³teh³ tsú² juóun³² lɨ́n³² tsáu².

17 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² jmáɨ¹ hi³ má²jmu³ tsú² jmáɨ¹ né³, jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³ngáɨ¹ siáh³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²ná¹tén¹, hi³ tsa³juah²¹: "Ñí¹juah²¹ juóu³² jná¹³: Ñá²táunh¹ náh², má²lɨ³² bíh¹ re² la³jɨ́³²".

18 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ uu³i³tso³. Tsá² la³ñí¹ ca³juáh³: "Hué³² bíh¹ má²lɨ́²lá³ jná¹³ cáun², hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ má²hniáuh³² ñí¹jɨ́e²¹ jná¹³ ta³né³². Juenh² lɨ́n³² cuɨ́¹ jmu¹ juóuh³² hnú² tsɨ́³ hi³ tiá² chau²¹ jná¹³".

19 Jáun² ca³juáh³ siáh³ jan²: "Cuá¹juɨ́² bíh¹ má²lɨ́²lán³² jná¹³ hñá³ tsonh², hi³ jáun² má²ñí¹jɨ́e²¹ jná¹³ nɨ́¹juáh³ cuounh³² jáh³ re² mí¹ñí² quiáh² hué³²".

20 Hi³ jáun² tsá² siánh³ siáh³ ca³juáh³: "Uón³² bíh¹ jná¹³ tá² ca³jenh² cu³tí¹³, hi³ jáun² tiá² má²lɨ́¹³ yáh³ ñe¹ jná¹³".

21 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³ né³, ca³chá³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ jáun² ñí¹con² juo¹³. Jmɨ́¹jáun² jlánh¹ ca³míh³ tsɨ́³ tsá² má²jmu³ hí³ jmáɨ¹; hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² joh¹: "Háun¹ nú² cua³² já¹ hñú³, jɨ³ la³jáh³ dú¹ juɨ³² chi²¹ nɨ́², hi³ cuá¹tiéh³ nú² tsá² tia³mii², tsá² tsáun¹, tsá² hliánh², jɨ³ tsá² ten³ nɨ́² siáh³".

22 Jmɨ́¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ tsá² quian²¹ tsú²: "Má²lɨ́²jmú³² bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́²juah²¹ hnú², tɨ³la³ cun³ jáun² jáu² bíh¹ ca³lá²".

23 Jáun² tsá² má²jmu³ hí³ jmáɨ¹ né³, ca³juáh³ siáh³: "Cua³² siáh³ cu³ jéin³² já¹ juú², la³jɨ́³² juɨ³² pih²¹ juɨ³² siún¹, hi³ cuá¹jmuh³ nú² héih³² hi³ ja³táunh¹ tsú² ñí¹ lá², hi³ jáun² má²lɨ́¹³ canh¹³ hñu³² jná¹³.

24 Quí¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ la³ñí¹, cu³tí³ tiú²uú² lɨ́¹³ jmu³ má³² quiúnh¹ jnoh¹".

He³ hniáuh³² jmu³ tsá² hnió³ han³ tɨ³ con² Jesús
(Mateo 10:37-39)

25 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² juóun³² lɨ́n³² tsáu² hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús. Jáun² né³, Jesús ca³jinh³ cu³hna²¹ hi³ ca³jɨ́en³² dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

26 —Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² chan² yáh³ tsú² tɨ³ có³² jméi² mí¹ziú¹³, ñí²cuo², jon², jɨ³ tsá¹ raɨnh²¹ nɨ́² siáh³, jɨ³ ca³la³ jɨ³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ hnga² tsú² nɨ́² siáh³, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ cu³tí³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ hen² tɨ³ con² jná¹³.

27 Ja³bí¹ tiá² lɨ́¹³ hen² tsú² tɨ³ con² jná¹³ nɨ́¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú² cán³ crei²¹ quioh²¹, hi³ ma³zian² tsú² la³jmɨ́¹ zian² jná¹³ lá².

28 Nɨ́¹juáh³ zian² jan² hnoh² hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³ cáun² hñú³ ñe¹ lɨ́n²¹, ¿há¹ tiá² hɨ́h¹ hnoh² tín² quɨe³ quián¹³, neh²¹ nɨ́¹juáh³ hi³ tsɨn¹³ hi³ lɨ́¹³ hián¹³ ta²¹ jáun² quián¹³ hnoh²?

29 Quí¹ nɨ́¹juáh³ la³ ca³jmú³ tsú² jmáh³la³ jmɨ́h¹ hiah³² bíh¹, hi³ nɨ́¹juáh³ tiú²uú² la³ tsɨ́n¹³ yáh³ quɨe³ quioh²¹ ñí¹ hná¹ jáun², hi³ jáun² ca³la³ jɨ́n³² tsá² jɨ́e³ hi³ jáun² má²ju³ má²ngáɨ³ bíh¹,

30 hi³ juáh³: “Tsá² nɨ́² tsá² ti³ lɨ́¹
ca³ma³liáu³² bíh¹, tɨ³la³ tiá² la³ tioh²¹
yáh³ ma³hián²”.
31 Ho³ nɨ́¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmáɨ¹
hi³ jan² re²¹ jmu³ hniéɨ² quionh³ jan²
re²¹ siánh³ siáh³, ¿há¹ tiá² hnauh¹³
tsú² tín² ca³lá² chí¹ hi³ jɨ́e³ tsú² tiá¹ lɨ́¹³
láɨh¹³ hniéɨ² jáun² cun³quionh³ quian³
mei²¹ hliáu³ joh¹, uá¹jinh¹ zian² quiú³
mei²¹ hliáu³ joh¹ re²¹ jan²?
32 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ca³lɨ́n¹³ re²¹ hí³
hi³ tiá² tioh²¹ yáh³, jáun² tá¹la³ cuá¹ja³²
jáun² ñí¹ uóunh³ bíh¹ re²¹ tsá² hí¹jan²
hí³ quiú³ mei²¹ hliáu³, zen³ dí² tsá²
tsa³ngáɨ³ ñí¹con² re²¹ hí³ nɨ́¹juáh³ he³
hnió³ tsú², hi³ jáun² lɨ́¹³ niau²¹ tie³.
33 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ tiá² lɨ́¹³
han³ hnoh² tɨ³ con² jná¹³, lɨ³ua³ jan²
hnoh² tsá² tiá² chah³² náh² tɨ³ có³²
ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³² quián¹³.

Ñí¹ hi³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ (Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 ”Chú³² bíh¹ ñí¹, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³
ca³lɨ³ máɨh³ bíh¹ né³, jáun² ¿ha³ yáh³
lánh³ rón³² lɨ́¹³ jmóuh³² tsú² hi³ lɨ́¹³
siáh³ ñeh¹?
35 Ñí¹ la³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú²
lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, sa³jun³ ma³hau³
bíh¹ quioh²¹ hué³², sa³jun³ hi³ jmu³
tsú² háuh¹³; hi³ jáun² cáun² má²cuɨ́³
bíh¹ tsú² ñí¹ la³ jáun². Hi³ jáun² né³,
nɨ́¹juáh³ tson² chi²¹ cuáh³ hnoh², jáun²
niéɨ² náh².

15

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ já¹ziáh² má²já²háɨn³ (Mateo 18:10-14)

1 Jmɨ́¹jáun² la³jɨ́n³² *tsá² chi²
hmah²¹, jɨ³ tsá² ná¹ren² tso³ nɨ́²
ca³ñí¹niéɨ¹³ jáɨ¹³ quioh²¹ Jesús.
2 Hi³ jáun² tsá² *fariseos jɨ³ tɨ³² liei²¹
nɨ́² ca³ziu³ ca³hɨen³ Jesús, hi³ ca³juáh³:
—Tsá² nɨ́² cáun² lɨ́¹ hen² tsá² jmu²
tso³, ca³la³ hi³ jmu² má³² quionh³ ján¹
dí².
3 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun²
jáɨ¹³ lɨ́³ la³ lá²:
4 —Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² ja¹ hnoh²
nɨ́² hi³ tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh²,
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ ja³háɨn³ jan² jáh³ hí³
né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² tá¹ quiéinh³
nio² quiú³ tsɨ²¹ quian³ñu³ jáh³ hí³ ñí¹
tionh¹ jáun² tá¹la³ tsa³hniah² tsú² jáh³
má²já²háɨn³ hí³?
5 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³tsanh²¹ tsú²
jáun² jáh³ hí³, hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú²
ra³tsɨn² jáh³ hí³ cu³láɨ¹ hi³ jón³².
6 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²chánh³² tsú²
jáun² hñú¹³, téh³ tsú² tsá² há²mei²¹
joh¹, jɨ³ tsá² tiáunh¹ có³² hñú¹³ tsú²
nɨ́², hi³ záɨh³² tsú² tsá² hí³ la³ lá²:
“Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹
jná¹³, quí¹ má²tsanh²¹ bíh¹ jná¹³
já¹ziáh² jmɨ́¹ má²já²háɨn³ joh²”.
7 Juanh³² jná¹³, ja³bí¹ la³ jáun² jlánh¹
bí¹ tsah³ tsú² hñu³mɨ³cuú² hi³ ca³tɨn¹
jan² tsá² jmɨ́¹ jmu² tso³, tsá² ca³za³
jmɨ́¹ tsɨ́³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tɨn¹
quiéinh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quian³ñu³
tsá² tiá² lin¹ lɨ³ hniáuh³² záɨ³² jmɨ́¹ tsɨ́³.

Cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ quɨe³ má²já²háɨ³

8 Ja³bí¹ la³ jáun², nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³²
quia³ *cú¹tiáu² quioh²¹ jan² tsá²mɨ³,
hi³ nɨ́¹juáh³ ja³háɨ³ cáun² hi³ jáun²,
¿haun¹³ juáh¹³ sɨ́² yáh³ héinh³ tsú²
quioh²¹ tá¹la³ hiáh³² tsú² jáun² re²
lɨ́n³² ñéih³, ca³la³ ñí¹ ca³choh¹³ tsú²
quɨe³ ja³háɨ³ jáun² quioh²¹?
9 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³choh¹³ tsú²
jáun² né³, téh³ tsú² há²mei²¹ joh¹, jɨ³
tsá² tionh² có³² hñú¹³ tsú² nɨ́², hi³
záɨh³² dí² tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³
hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, quí¹
má²tsoh¹ bíh¹ jná¹³ quɨe³ hi³ jmɨ́¹
má²já²háɨ³ quion²¹”.
10 Juanh³² jná¹³ siáh³, ja³bí¹ la³ jáun²
tsah³ lɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ca³tɨn¹ lɨ³ua³ jan² tsá² zaɨ³² jmɨ́¹ tsɨ́³
ñí¹con² Dió³².

Jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² ca³ngɨ́³ cun³ tɨn² tsɨ́³

11 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun²
jáɨ¹³ lɨ́³ la³ lá²:

—Jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} jmí^{1} zian^{2} gon^{3} jon^{2}.
12 Ca^{3}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}záɨ^{3} jon^{2} tsú^{2} tsá^{2} cáɨn^{2} la^{3} lá^{2}: “Tia^{21}, ¿tiá^{1} cuéh^{1} hnú^{2} jná^{13} ta^{3}né^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} hiáu^{3} nɨ́^{1} má^{1}jun^{2} hnú^{2}?” Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} má^{2}lieih^{21} hí^{3} né^{3}, ca^{3}tsóh^{3} bíh^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32} quioh^{21} ñí^{1}con^{2} tá^{1} gon^{3} jon^{2}.
13 Jmí^{1} ngau^{21} jáun^{2} cú^{1}pih^{21} jmáɨ^{1} né^{3}, jáun^{2} jon^{2} tsú^{2} tsá^{2} cáɨn^{2} hí^{3} ca^{3}chá^{3} cu^{3}lɨ^{21} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} hi^{3} hiauh^{3} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}can^{3} jmí^{1} ngau^{21} ñí^{1} uóunh^{3}, tɨ^{3} hué^{32} siáh^{3}. Jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}jmú^{13} tsú^{2} cáun^{2} hi^{3} cáun^{1}, hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} ca^{3}ñí^{1}quí^{2} ñí^{1}hin^{2} quɨe^{3} quioh^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hlá^{2} tsá^{2} nɨ́^{2}.
14 Jmí^{1} cá^{1}tsóh^{21} tsú^{2} jáun^{2} la^{3}jɨ́^{32} quɨe^{3} jáun^{2} né^{3}, he^{3}dí^{1} jmí^{1}jáun^{2} ja^{3} cáun^{2} ho^{3}cuóun^{3} tá^{1} cáun^{2} hué^{32} ñí^{1} jmí^{1} hún^{1} tsú^{2} jáun^{2}. Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}tso^{2} lɨ́n^{32} tsá^{2} hí^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} ñí^{1}cuóunh^{21}.
15 Jáun^{2} ca^{3}hnó^{32} tsú^{2} ta^{21} ñí^{1} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} jan^{2} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}ze^{3} ñí^{1} lɨ́^{3} ñí^{1}náɨ^{2} quioh^{21} hi^{3} tsa^{3}jmú^{3} tsú^{2} hua^{3}hí^{13} mí^{2}ñí^{3} joh^{1} tsá^{2} hí^{3}.
16 Ca^{3}la^{3} ñí^{1}cuóunh^{21} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsú^{2} lɨ^{3}, hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} má^{32} quioh^{21} mí^{2}ñí^{3} hí^{3} yáh^{3} jmí^{1} hnió^{3} tsú^{2} cuh^{3}, hi^{3} jniá^{3} jáun^{2} la^{3}jmí^{1} jniá^{3} jñéi^{2}. Hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{1} jmí^{1} cue^{32} hi^{3} cuh^{3} tsú^{2}.
17 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}hnauh^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}lɨ́n^{13} la^{3} lá^{2}: “¡Já^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} lɨ́^{1} tú^{2} lɨ́^{1} ziáun^{23} bíh^{1} má^{32} quioh^{21} tsá^{2} quian^{21} ñuh^{32} jná^{13}, he^{3} láɨh^{32} sa^{3} jná^{13} yáh^{3} lɨ́^{1} má^{2}ñí^{1}jún^{3} ná^{1} ñí^{1} lá^{2} hi^{3} ñí^{1}cuóun^{21}!
18 Cuí^{1} ñih^{21} jná^{13} cú^{2}jueh^{32} tɨ^{3} ñí^{1} cuá^{3} ñuh^{32}, hi^{3} jáun^{2} ñí^{1}juo^{3} jná^{13} ñuh^{32} la^{3} lá^{2}: Hnú^{2} tia^{21}, má^{2}cá^{2}jmú^{32} jná^{13} tso^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} siáh^{3}.
19 Cu^{3}tí^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} hi^{3} jɨe^{1} hnú^{2} la^{3}jmí^{1} jɨen^{1} nú^{2} jan^{2} jónh^{32}, jɨe^{1} jná^{13} la^{3}jmí^{1} jɨen^{1} hnú^{2} jan^{2} tsá^{2} quian^{21} bíh^{1} nú^{2}”.
20 La^{3} cun^{3} jmí^{1} ca^{3}lɨ́n^{13} tsú^{2} la^{3} nɨ́^{2}, la^{3}juɨ^{32} ngah^{3} hñú^{13} jméi^{2}. Tá^{1}la^{3} jmí^{1} hí^{1}jáunh^{23} tsú^{2} jáun^{2} ñí^{1} uóunh^{3} ca^{3}lá^{2}, jáun^{2} ca^{3}jɨ́e^{32} jméi^{2} tsú^{2} hi^{3} má^{2}hí^{1}jáunh^{23}. Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}ja^{3} mií^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2} má^{2}lieih^{21} hí^{3} ñí^{1}con^{2} jon^{2}. Jáun^{2} cú^{2}hé^{2} lɨ́n^{32} ngau^{3} hi^{3} ja^{3}hinh^{1} jon^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} hiún^{2} lɨ́n^{32} tsɨ́^{3}, hi^{3} ca^{3}hen^{3} dí^{2} siáh^{3} ñí^{1}.
21 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{1}ñú^{1} hí^{3} ca^{3}záɨh^{3} jméi^{2} la^{3} lá^{2}: “Hnú^{2} tia^{21}, má^{2}cá^{2}jmú^{32} jná^{13} tso^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}. Cu^{3}tí^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} hi^{3} jɨe^{1} hnú^{2} la^{3}jmí^{1} jɨen^{1} nú^{2} jónh^{32}”.
22 Tɨ^{3}la^{3} jméi^{2} tsú^{2} má^{1}ná^{1}, la^{3}juɨ^{32} ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1} joh^{1} la^{3} lá^{2}: “Háun^{1} náh^{2} cuá^{2}quián^{2} náh^{2} hmɨh^{32} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} chu^{21} hi^{3} quɨ́h^{32} jón^{32} jná^{13} lá^{2}, cuá^{2}quián^{2} siáh^{3} cáun^{2} mí^{1}ñí^{2} hu^{21} cuo^{2} tsú^{2} hi^{3} táunh^{13} zí^{1}cuo^{2} tsú^{2}, hi^{3} cuá^{2}quián^{2} siáh^{3} tuh^{32} tauh^{13} tsú^{2} ta^{3}.
23 Né^{32} né^{3}, cuá^{2}quian^{32} náh^{2} siáh^{3} cuá^{1}juí^{2} míh^{1} húnh^{1} hí^{3}, hi^{3} jngɨh^{13} náh^{2} cunh^{13} dí^{2}, hi^{3} jmú^{13} dí^{2} jmáɨ^{1}.
24 Quí^{1}hliá^{2} jmí^{1} len^{3} jná^{13} hi^{3} má^{2}jún^{1} bíh^{1} jón^{32} jná^{13} lá^{2}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} lɨ́^{3} la^{3}jmí^{1} lɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} bíh^{1} tsú^{2}; jmí^{1} má^{2}já^{2}háɨn^{3} cu^{3}tí^{13} bíh^{1} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{2}tsanh^{32} bíh^{1} tsú^{2}”. Jáun^{2} la^{3}juɨ^{32} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsú^{2} hi^{3} jmu^{3} jmáɨ^{1}.
25 ”Tá^{1}la^{3} jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} má^{2}ján^{3} jon^{2} tsá^{2} má^{2}lieih^{21} hí^{3}, ñí^{1}náɨ^{2} bíh^{1} jmí^{1} cuá^{1}hún^{1}. Jmí^{1} má^{2}hí^{1}jáunh^{23} tsú^{2} jáun^{2} hú^{1} juɨ^{32} né^{3}, ca^{3}náɨ^{32} sun^{1} jɨ^{3} hi^{3} má^{2}ñí^{1}ná^{1}tsan^{32} tsú^{2}.
26 Jáun^{2} ca^{3}teh^{3} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2} quian^{21} hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} he^{3} dá^{2} lɨ^{3}.
27 Jáun^{2} tsá^{2} quian^{21} tsú^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3}: “Hliá^{2} má^{2}cuanh^{32} renh^{2} bíh^{1} hnú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ñeh^{2} hnú^{2} má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3} héih^{32} hi^{3} jngɨh^{3} tsú^{2} cuá^{1}juí^{2} míh^{1} húnh^{1} hí^{3}, quí^{1}hliá^{2} má^{2}cuanh^{32} renh^{2} hnú^{2} cáun^{2} hi^{3} re^{2} hi^{3} tɨn^{2}”.
28 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} má^{2}ján^{3} hí^{3} má^{1}ná^{1}, ca^{3}míh^{3} bí^{1} tsɨ́^{3}, hi^{3} tiú^{2}uú^{2} jmí^{1} hnió^{3} hen^{13} ñéih^{3}. Jmí^{1}jáun^{2} cua^{3}han^{3} jméi^{2} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}lieh^{13}, hi^{3} ca^{3}hlɨ^{3}

ca³liéinh³² tsú² jon² hi³ ca³záɨh³ dí² hi³
hniáuh³² hen¹³ ñéih³.
29 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záɨh³
jméi²: “Ñíh¹ bíh¹ hnú² re² jáh³ mii²
má²cá²jmú³² jná¹³ ta²¹ quián¹³ hnú²,
hi³ má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ ca³la³ jɨ́³²
héih³² hi³ jmuh³² hnú², tɨ³la³ hí¹ cu³
jéin³² yáh³ tiá² má²ca³cuen²¹ hnú²
jná¹³ uá¹jinh¹ jan² zéin¹ bíh¹ hi³
jmɨ́¹ jmu¹ jná¹³ cáun² jmáɨ¹ quion²¹
quiúnh¹ há²mei²¹ quion²¹.
30 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuanh²¹ jónh³² hnú²
né³, tsá² lɨ́¹ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² ó³²
quɨéɨh³ hnú² quionh³ tsá²mɨ³ hláɨh¹,
sa³ jáh³ húnh¹ máh³ má²lɨ́²jngɨh³²
hnú² hi³ ca³tɨn¹ tsú²”.
31 Hi³ jáun² né³, tsá² má²lieih²¹ hí³
ca³juáh³: “Hnú² jón³, la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹
ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³; hnú² bíh¹
tsá² lɨ³quián¹³ la³jɨ́³² hi³ nió³² jná¹³.
32 Quí¹ né³² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³
tsɨ³², quí¹hliá² renh² hnú² lɨ́³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ jmɨ́¹ má²jún¹ bíh¹, tɨ³la³ ta³né³²
má¹ná¹, lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²ca³jenh¹³
tsú²; jmɨ́¹ má²já²háɨn³ cu³tí¹³ bíh¹ tsú²,
tɨ³la³ ta³né³² né³ má²ná¹néh³² dí² tsú²
siáh³”.

16

Cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² quian²¹ lɨ́¹ lɨ́n³

1 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² jmɨ́¹ jmu²
hua³hí¹³ la³jɨ́³² hi³ zia³² quioh²¹ jan²
tsá² hánh³. Tɨ³la³ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³
ca³chá³ tsáu² tso³ quioh²¹ tsú² ñí¹con²
tsá² hánh³ hí³. Ca³chá³ tsú² hi³ tsá²
quian²¹ tsú² hí³ néh¹ cáun² lɨ́¹ quí² lɨ́¹
hin²³ hi³ zia³² quioh²¹ tsú².
2 Jáun² tsá² hánh³ hí³ né³, ca³teh³
tsá² quian²¹, hi³ ca³ngáɨh³ dí² la³
lá²: “¿Hí¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³
má²ca³chá³ tsáu² ñí¹con² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ hnú²? Jɨ́enh¹ sí² quián¹³ neh²¹,
ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmuh³² hnú² quion²¹
jná¹³, quí¹ tiú²uú² hnú² jmúh¹³ yáh³
ta²¹”.
3 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ́n¹³ tsá² hí³: “¿Ha³
lánh³ rón³² jmu¹ jná¹³ ta³né³²,
quí¹hliá² juóu³² jná¹³ má²ñí¹quin¹³
bíh¹ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³? Já² tiá²
pin³ yáh³ jná¹³ hi³ cáh¹³ hué³². Já²
hua³heih²¹ bíh¹ nɨ́¹juáh³ hi³ cáun² lɨ́¹
mɨ́¹³ jná¹³ quɨe³ quioh²¹ tsáu².
4 Há¹, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ ha³ lánh³
rón³² jmu¹, hi³ jáun² lɨ³ zian² tsá²
he³ jná¹³ hñú¹³ nɨ́¹ má¹ca³che² jná¹³
juóu³²”.
5 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú²
ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² ná¹ren²
hí³ quioh²¹ juo¹³. Ñí¹con² tsá² la³ñí¹
hí³ ca³ngáɨ³ tsú²: “¿Cónh³ ren² hnú²
quioh²¹ juóu³² jná¹³?”
6 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Ren²
jná¹³ hña³láu³ barril hi³ ha²¹ ma³
quiu³quia³ñu³ lí¹³ no¹”. Jmɨ́¹jáun² tsá²
quian²¹ tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³: “Lá²
rón³² sí² ca³tɨ²¹ hi³ ren² hnú². Tia³juɨ³²
ñí³, jmu³ hi³ ren² nú² tu³la³quia³ tán¹”.
7 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ngáɨh³ tsú²
siáh³ tsá² jan²: “Hnú² siáh³, ¿ha³
cónh³ ren² hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?”
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³: “Ren² jná¹³
quiún³ nio² hña³láu³ lio²¹ cuú²miih²¹”.
Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³
la³ lá²: “Lá² rón³² sí² ca³tɨ²¹ hi³ ren²
hnú², jmu³ hnú² hi³ ren² nú² hnɨ³²
nio² hña³láu³ tsɨ²¹ quiú³ lio²¹ tán¹”.
8 Jáun² juo¹³ tsá² quian²¹ tiá² chun¹
hí³ ca³juáh³: “Ha³ lánh³ rón³² jlánh¹
cháunh²³ chinh³² hnú² hi³ ca³lɨ́n¹³
hnú² jmúh¹³ la³ nɨ́²”.
Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³nia³ Jesús jáɨ¹³
jáun² quioh²¹, hi³ ca³juáh³:
—Tsá² zian² hngá¹máh³ lá² jlánh¹
bíh¹ jan²¹ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun²
raɨnh²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² tanh² ta²¹
Dió³².
9 ”Jáun² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²
hi³ cun³quionh³ hi³ zia³² quián¹³
hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², jmúh¹³ hnoh² hi³
lɨ³ zian² tsá² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹,
jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ tsá¹³
hi³ jáun² quián¹³ hnoh² né³, lɨ³ zian²
bíh¹ tsá² lɨ́¹³ he³ náh² ñí¹ lɨ́¹³ zian² náh²
cun³ jmɨ́¹hi³nio².

10 ”Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² jmúh³² re² ta²¹ cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹, jáun² la³ má²chun¹ jáun² bíh¹ tsú² uá¹ cun³ ca³lɨ³ zia³² hliáun³ hi³ quioh²¹. Tɨ³la³ tsá² tiá² jmu² hi³ chú³² cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ né³, sa³jun³ chun¹ bíh¹ tsú² nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ zioh² hliáun³.

11 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jmuh²¹ yáh³ hnoh² re² ta²¹ hi³ zia³² quián¹³ náh² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hian³ náh² hú¹tá¹ hi³ quien² cu³tí³ nɨ́¹ má¹jáun²?

12 Nɨ́¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ hua³hí¹³ hi³ quioh²¹ tsáu², ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hian³ náh² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ quián¹³ náh² hmóu³²?

Dió³² jɨ³ quɨe³ nɨ́²
(Mateo 6:24)

13 ”Hí¹ jan² tsáu² tiá² lɨ́¹³ ma³tí³² ñí¹con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tɨ²¹ yáh³ tsɨ́³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tɨ́³² lɨn³² bíh¹ tsɨ́³ tsú²; re² lɨn³² bíh¹ má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

14 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, jáun² tsá² *fariseos cáun² lɨ́¹ ca³juú² ca³ngáɨ³² bíh¹ Jesús, quí¹hi³hliá² jlánh¹ ná¹hniá¹ tsú² quɨe³ hmóu³².

15 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Hnoh² tsá² lɨ́¹ ná¹haɨh³² náh² re² máh¹ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², tɨ³la³ Dió³² cuá¹ñi³² he³ ná¹lɨn²³ náh² hñu³ honh². Quí¹ zia³² bíh¹ hi³ lɨ́¹ ná¹lɨn²³ tsáu² hi³ jlánh¹ quien², tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² jéih³² hi³ jáun².

Héih³² quioh²¹ Dió³² jɨ³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés

16 ”Jmɨ́¹ tɨ́² quien² bíh¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jɨ³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², ca³la³ tɨ³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cuan³ Juan², tsá² jmɨ́¹ zion² hí³ jmáɨ² tsáu². Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³, ca³lɨ³liau³ hi³ tsá²ngɨ³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨ²¹ héih³² hi³ jmu² Dió³², hi³ jáun² tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

17 ”Tɨ³la³ tɨ³ huán¹ bíh¹ tsɨ́³ hi³ tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², la³ cónh³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹ jáun².

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²
(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Marcos 10:1-12; 1 Corintios 7:10-16)

18 ”Nɨ́¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³tun³ ñí²cuo², hi³ jáun² jan³ jan² tsá²mɨ³ siánh³ siáh³, jáun² tsá² la³ hí³ lɨ́¹ jmu² tso³ juón¹ bíh¹. Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² siáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jan³ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ ñí²cuo² tsá² hí³, jáun² tsá²ñuh² la³ hí³ má²lɨ́²jmú³ siáh³ tso³ juón¹ bíh¹.

Cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ Lá¹ jɨ³ tsá² hánh³

19 ”Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² hánh³ jmɨ́¹ quɨh³² jmáh³la³ cá² ñí¹ hmɨh³² chú³² jniá³, hmɨh³² zɨ́n¹³ pin³ hi³ lɨ́³ mí²ñi³² lino, hi³ cun³ tsa³háu² jlánh¹ jmɨ́¹ má²hiún² tsú² tsɨ́³ hi³ jmu² jmáɨ¹.

20 Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá² tia³mii², tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² Lá¹, hi³ jmɨ́¹ lɨn³ mɨ³ho²¹. Tsá² hí³ jmɨ́¹ tsá²cuá² hué³² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsá² hánh³ hí³.

21 Tsá² tia³mii² hí³ jmɨ́¹ hnió³ cuh³ jmáh³la³ má³² suh³² ñeh² mesa quioh²¹ tsá² hánh³ hí³. Hí¹ la³ tɨ³ tsáɨ² jmɨ́¹ já²táunh¹ hi³ ziunh³² ñí¹ lɨ́³ jáun² mɨ³ho²¹ quioh²¹ tsú².

22 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jun³ tsá² tia³mii² hí³, jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³quiáun³², hi³ tsa³cuá² cáun² ñí¹ chu²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Ja³bí¹ tsá² hánh³ hí³ ca³jun³ siáh³, jáun² ca³ñí¹hón²¹ tsú².

23 Tá¹la³ má²cuá¹má²tso² tsú² jáun² tsɨ́³ quiu³juóu³² né³, ca³jɨ́e³ tsú² tɨ³ chi³cuú² ñí¹ uóunh³, ñí¹ cuá³ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ Lá¹ hí³.

24 Jáun² ca³hóh³² tiá³ lɨn³² hi³ ca³juáh³: “Hnú² tia²¹ yeh³ Há²bran²¹,

cuí¹ lɨ́n¹³ nú² hi³ juo²³ jná¹³, cuéh³
hnú² Lá¹ nɨ́² jáɨ¹³ hi³ jmu³ jlɨh²¹
hna¹³ zí¹cuo² hi³ ja³hiéih³ zɨh³² jná¹³,
hi³ jáun² lɨ³ cuóuh³, quí¹ jlánh¹
cuá¹má²tso¹ jná¹³ tsɨn³² ñí¹ chéi³ uóu³²
lá²”.
25 Tɨ³la³ hla¹ Há²bran²¹ hí³ ca³juáh³:
“Hnú² jón³, cháu¹ hnú² honh² la³jɨ́³²
hi³ chu²¹ jmɨ́¹ zia³² quián¹³ tá¹la³ jmɨ́¹
zian² nú² jáun², tɨ³la³ quioh²¹ Lá¹ lá²
jmɨ́¹ zia³² jmáh³la³ hi³ huáh² tsɨ́³ bíh¹.
Ta³né³² má²cuá³ tsá² lá² re² tɨn²; tɨ³la³
hnú² má¹ná¹, ca³tɨn¹ má¹tsoh¹ honh².
26 Ja³bí¹ zia³² cáun² hná¹ jëh³ jueh³²
lɨ́n³² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí², hi³ jáun² hí¹ jan²
yáh³ tsá² cuá³ ñí¹ lá² tiá² lɨ́¹³ ngá¹³ tɨ³
ñí¹ nɨ́², uá¹ cun³ ca³lɨ³hnió³, sa³jun³ hí¹
jan² tsá² tionh² ñí¹ nɨ́² lɨ́¹³ ngá¹³ siáh³
tɨ³ lá²”.
27 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ hánh³ hí³
ca³juáh³ siáh³: “Mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con²
hnú² tia²¹ yeh³, ¿há¹ tiá² zen¹³ hnú²
tiá³ Lá¹ nɨ́² hñú¹³ ñuh³² jná¹³,
28 ñí¹ tionh² hñá³ renh² jná¹³, hi³
tsa³lienh³ tsú² renh² jná¹³? Hi³ jáun²
tiá² ja³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá¹má²tso¹
jná¹³ lá² tsɨn³²”.
29 Tɨ³la³ hla¹ Há²bran²¹ ca³juáh³:
“Má²raunh³² bíh¹ tsú² liei²¹ quioh²¹
hla¹ Moisés, jɨ³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² lɨn³
hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³; ¡cuí¹ nie¹³
tsú² jáɨ¹³ jáun²!”
30 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³ siáh³:
“Tson² bíh¹ la³ má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́²
tia²¹ yeh³ Há²bran²¹, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jan²
tsá² má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³
la³ tsó³² hi³ tsa³lienh³ tsá² hí³, jáun²
cu³tí³ záɨ³² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³”.
31 Jáun² hla¹ Há²bran²¹ ca³ngáɨ³
siáh³: “Nɨ́¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú²
ne³ jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³
jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
jmɨ́¹tin², jáun² sa³jun³ tónh³² bíh¹ tsú²
ta²¹ jáɨ¹³ hi³ juáh³ jan² tsá² ca³jenh¹³
ja¹ tsá² má²cá²tsan³”.

17

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Mateo 18:1-7, 18-35; Marcos 9:42)

1 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² la³ lá²:
—Cu³tí³ tiá² chau²¹ jmáɨ¹ hi³ juáh¹³
hi³ tiú²uú² zia³² hi³ jmu³ hi³ tánh³²
tsáu² tso³, tɨ³la³ jlánh¹ juo²³ tsá² jmu²
hi³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ tsú² tanh³²
tso³.
2 Jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmɨ́¹ hi³ tónh³²
tsú² zié³ láɨ¹ tsá² la³ hí³, hi³
chí¹hñéih²³ cáun² tá² quɨ́n¹ pa²¹
lɨ́n²¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ taun³ tsú² hñu³
jmɨ́²miih²¹ cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² hi³ jan²
tsá¹míh¹ jmu³ tso³.
3 Jáun² jmúh¹³ hnoh² hua³hín¹³ hi³
tiá² jmúh¹³ náh² la³ jáun².
”Nɨ́¹juáh³ jan² renh² hnú² ca³jmú³
hlah³ ñí¹con² nú², hniáuh³² hlɨ́¹ lienh¹
nú² tsú²; jáun² nɨ́¹juáh³ ca³za³ tsú²
jmɨ́¹ tsɨ́³ né³, jáun² jmúh¹³ hnú² juenh²
honh².
4 Uá¹jinh¹ quiau³ jéin³² cú² jmáɨ¹
jmu² tsú² hlah³ ñí¹con² nú², hi³ jáun²
quiau³ jéin³² siáh³ mɨ³² tsú² uu³i³tso³
ñí¹con² nú², hi³ juáh³ tsú² hi³ tiú²uú²
hi³ jmu³, jáun² hniáuh³² bíh¹ jmúh¹³
hnú² juenh² honh² ñí¹con² tsú².

Ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsɨ́³ zia³² pí³

5 Jmɨ́¹jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ *tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³² ca³záɨh³ la³ lá² Tɨ³²
Juo¹³ dí²:
—Hnú² Tɨ³², jmúh¹³ hnú² hi³ tɨ³
lɨ³mí¹ niau²¹ cáun² tsɨ́³ jnoh¹.
6 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Sá¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹tioh³ cáun² honh²
náh², uá¹jinh¹ ma³pih²¹ lɨ́n²¹ la³ cun³
tí³ cá² máɨ³ mɨ³ mostaza, jáun² jmɨ́¹
lɨ́¹³ bíh¹ juoh¹ hnoh² hmá² sí² náɨ²
lá²: “Cuí¹ cáɨ² hnú² ñí¹ chi²¹ nɨ́², cuí¹
cha³jná¹ hnú² hñu³ jmɨ́²miih²¹”, jáun²
hmá² lá² jmɨ́¹ má²taunh¹³ bíh¹ hnoh²
ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² quian²¹ jmu³

7 ”Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹
náh², hi³ cuɨ́²ñí¹quiáh² hué³², ho³ hi³
cuɨ́²ñí¹jmú¹³ hua³hí¹³ jáh³ joh² náh²

ñí¹ lɨ́³ ñí¹nái² quián¹³ náh², jáun² nɨ́¹
má¹cuanh³² tsá² hí³ ñéih³ né³, ¿tiá²
né¹ hí¹ juouh³² náh² tsá² hí³: “Ña³²,
ñá²ñí³, ñá²jmu³ má³²”?

8 Ján¹han²¹, tiá² juáh²³ yáh³ hnoh²
la³ nɨ́², tɨ³la³ hnoh² dá² juáh³ la³ lá²
bíh¹: “Cuá²jmu³ hua³jan²¹ má³² hi³
cuh²¹ jná¹³, cuá²quih³² hmɨh³² tiáu²,
jáun² cuéh¹ hnú² la³jɨ́³² hi³ hnó³²
jná¹³ má¹tɨ³ ñí¹jmu¹ jná¹³ má³². Jáun²
nɨ́¹ má¹laɨ³² jáun² jná¹³ má³² né³,
má²jmúh¹³ hnú² siáh³ huen²”.

9 ¿Hí¹ hiáuh²³ tsá² quian²¹ hí³
tiá¹hmah¹ nɨ́¹juáh³ má²lɨ́²ma³tí³² la³jɨ́³²
héih³² quioh²¹ juo¹³? Tiá² lin¹
tiá¹hmah¹ hiáuh²³ yáh³ tsú².

10 Jáun² hnoh² né³, nɨ́¹juáh³ ma³tih²¹
náh² la³jɨ́³² héih³² hi³ ca³hian³, jáun²
má¹jáun² ca³tɨn¹ hnoh² juáh¹³ la³ lá²:
“Jnoh¹ láɨ³ tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹
jmu³ ta²¹, quí¹ cáun² ca³jmú¹³ jnoh¹
la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hniáuh²¹ má²ca³jmú¹³
bíh¹”.

Jesús jmah²³ quian³ tsá² lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ mɨ³ho²¹ péin³

11 Jáun² ngau³ siáh³ Jesús juɨ³²
má²hún¹ hi³ tsó³² tɨ³ já¹ juú²
Jerusalén. Jáun² ca³nga² tsú² hué¹³
tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria, jɨ³ hué¹³ tsá²
hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea nɨ́².

12 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ nio¹
cáun² juú² míh¹, jáun² né³, quian³
tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³
ca³ja³taunh²¹ má²janh² tɨ³ juɨ³² ñí¹
cuá¹ja³² jáun² Jesús. Tá¹la³ tionh² ñí¹
uóunh³ jáun² tsú²,

13 ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

¡Hnú² Tɨ³² Jesús, cuɨ́¹ ja² miɨ³ honh²
hnú² quiú¹³ jnoh¹!

14 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Jesús tsá² hí³,
jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh², cuá²ma³jnia¹³
náh² ñí¹con² mí²tsáu².

Jáun² tá¹la³ jmɨ́¹ má²hí¹tsá²táunh¹
jáun² hú¹ juɨ³² bíh¹ tsá² hí³, ca³lan³.

15 Jáun² jan² tsá² hí³ ca³jính³² tɨ³
ñí¹ zenh¹ Jesús jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² hi³
má²laɨn³², hi³ hí¹hleh³² tiá³ lɨ́n³² hi³
hí¹má²quien² Dió³².

16 Jmɨ́¹ cuan¹ tsú² jáun² ta³ ñí¹ Jesús
né³, ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³
ca³la³ tɨ³ hué³², hi³ ca³cué³ tiá¹hmah¹.
Tsá² ca³jính³² hí³ má¹ná¹, tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
hué¹³ Samaria bíh¹.

17 Jáun² Jesús ca³ngáɨh³ tsá² hí³:

—¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ quian³ hnoh²
má²laɨn³²? ¿Ha³ jinh¹ ja³taunh²¹ tsá²
ñu³ hí³ né³?

18 ¿Hí¹ jmáh³la³ jan² tán¹ *tsá²cá²jo²¹
lá² uá¹ ca³jính³² hi³ ma³quien² Dió³²?

19 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Náu², cuánh². Má²laɨn³² nú²,
quí¹hliá² lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh²
bíh¹.

Jmáɨ¹ hi³ zen³ Dió³² tsá² hau³ jáɨ¹³ (Mateo 24:23-28, 36-41)

20 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, tsá² *fariseos
ca³ngáɨh³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿Lɨ́h³ zen³ Dió³² tsá² hau³ jáɨ¹³
hué³² lá² quiú¹³ dí²?

Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—Chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ cuán¹³
tsá² má²ca³hión³² hí³ Dió³², tɨ³la³
jun³juáh¹³ lɨ́¹³ cú²tiú² cú²jan³² yáh³.

21 Sa³jun³ lɨ́¹³ juáh³ tsáu²: “Tɨ³ lá²
má²cuá¹ho² tsú² jáɨ¹³”; sa³jun³ lɨ́¹³
juáh³ tsú² siáh³: “Ñí¹ zio¹ má²cuá³
tsú²”. Quí¹ tsá² hí³ dá² má²ngɨ³² bíh¹
ja¹ quián¹³ hnoh².

22 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² la³ lá²:

—Chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hniá¹ lɨ́n²¹
hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
já¹ñí³² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², uá¹jinh¹
cú² jmáɨ¹; tɨ³la³ tiá² cáun² lɨ́¹ lɨ́¹³ yáh³.

23 Má¹jáun² lɨ³ zian² tsá² juáh³: “Tɨ³
lá² má²cuanh³²”; ho³lá²dá² juáh³ tsú²
siáh³: “Tɨ³ ó³² má²cá²jnia³”. Tɨ³la³ ha³
lɨ́² lɨ́¹ cua³táunh¹ náh² cu³hna²¹ tsá² la³
hí³.

24 Quí¹ la³jmɨ́¹ hia³² sɨ́² quioh²¹
miíh³² jo²¹ cáun², hi³ jáun² taɨ³² ca³la³
tɨ³ jo²¹ cá² táun², la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ nɨ́¹
má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

25 Tɨ³la³ la³ñí¹ tín² ca³tɨn¹ jná¹³
má¹tso¹ lɨ́n²¹ tsɨn³²; hi³ tsá² zian² né³²
zeh³ jná¹³ tɨ³ có³².
26 Quí¹ jmáɨ¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun², lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ²¹ jmáɨ¹ hi³
jmɨ́¹ zian² hla¹ Noé.
27 Tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹jáun² cá²
ñí¹ ca³tiánh³ ná¹cuú² ná¹hɨ́nh²³ bíh¹,
hi³ ná¹jéinh³² siáh³ cuo², ja³ tsá²
cuen² tsáu² jon² siáh³ hi³ jéinh³² cuo²,
ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³hi³
Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². Jáun²
jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹
jmáɨ² né³, la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ca³hiá²
cá²tsan³.
28 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³lɨ³ jmáɨ¹
hi³ jmɨ́¹ zian² hla¹ Lot. Tsá² jmɨ́¹ zian²
jmɨ́¹jáun² uá²jaɨ³² cáun² lɨ́¹ ca³cuu³
ca³hɨnh³ bíh¹, hi³ cá² ñí¹ zia³² hi³
ná¹quí² ná¹la³² bíh¹ jɨ³ hi³ tɨ́² hnaɨh³²
siáh³; hi³ cá² ñí¹ zia³² hi³ ná¹jñí²
ná¹hó²³ bíh¹ ca³tiánh³, hi³ cáun² ta²¹
tiá² lɨ³ hñú¹³ bíh¹ siáh³.
29 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuá¹han³ jáun² hla¹
Lot juú² Sodoma ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ né³,
jmɨ́¹jáun² ca³ziú² cá²súh³² juɨ²¹ quɨ́n¹
azufre hi³ hún¹ sɨ́² chéɨ³ lɨ́n³² hi³
ca³súh³² chi³cuú². Cun³quionh³ hi³
jáun² bíh¹ ca³hiá² cá²tsan³ la³jɨ́n³² tsá²
hí³.
30 La³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³
bíh¹ jmu³ tsú² má¹jáun², jmáɨ¹ hi³
ma³jnia³² jáun² Jon² tsá²mɨ³cuóun².
31 ”Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jáun² né³,
tsá² cuá¹tsɨ²¹ tsáɨh³ hñú³ máɨ² tsáɨh³
quioh²¹, tiá² hniáuh³² yáh³ son¹³ hi³
tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹,
hniáuh³² la³juɨ³² cuon³ bíh¹ tsú²; hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹náɨ² né³, tiá²
hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² tɨ³ ñí¹ zeh¹
hñú¹³.
32 Jáun² cháu¹ náh² honh² la³ cun³
hi³ ca³quiúnh³² jáun² hla¹ tsá²mɨ³
ñí²cuo² Lot hí³.
33 Nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga²
jmɨ́²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³
bíh¹, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² já²hín³ jmɨ́²chí³
quioh²¹ [cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³] né³,
tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.
34 ”Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²,
hi³ má¹ca³niéɨ² jmáɨ¹ jáun², má¹jáun²
má²ná¹cuóun¹ gon³ tsáu² ñí¹ jen³; jan²
tsá² hí³ tsánh³² hñu³mɨ³cuú², hi³ jan²
né³ tá¹ron¹³ bíh¹.
35 Nɨ́¹ má¹jáun² siáh³, gon³ tsá²mɨ³
ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³
tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹.
36 [Ja³bí¹ má¹jáun², gon³ tsá²ñuh²
ná¹jmu² ta²¹ ñí¹náɨ², jan² bíh¹ tsá²
hí³ tsánh³² hñu³mɨ³cuú², hi³ jan² né³,
tá¹zanh¹ bíh¹.]
37 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéɨ³² tsú² jáun² hi³
juáh³ Jesús la³ nɨ́², jáun² ca³ngáɨ³ tsú²:
—Hnú² Tɨ³², ¿ha³ dá² jinh¹ lɨ́¹³ hi³
má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́²?
Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Lɨ³ lin¹ bíh¹ jmáɨ¹ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́²
lin¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³
jlánh¹ cuú² ngɨh³² tú²jue³².

18

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ quionh³ tsá² lɨ́n³ jue²¹

1 Hi³ jáun² Jesús ca³hɨ́eh³ tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con², hi³ ca³tɨ²¹ liéinh³² tsú²
Dió³² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³², hi³ tiá² hniáuh³²
ma³tsan² tsú² tsɨ́³. Jáun² ca³jmú³ dí²
cáun² jáɨ¹³,
2 hi³ lɨ́³ la³ lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² jue²¹ jmɨ́¹ cuá³
cáun² juú². Tsá² lɨ́n³ jue²¹ hí³ tiá²
ta²¹ jmɨ́¹ tanh² yáh³ Dió³², sa³jun³ jmɨ́¹
tanh² bíh¹ hó¹ñí¹ tsá²co¹.
3 Ja³bí¹ juú² jáun² jmɨ́¹ zian² siáh³
jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³. Tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹
tsá²jɨen³ hiú² cuóh³² lɨ́n³² jue²¹ hí³,
hi³ jmɨ́¹ zaɨh³² dí² jue²¹ hí³ la³ lá²:
“Ma³ré¹³ tiá³ uu³mí²tsɨ³² quion²¹ jná¹³
quiúnh¹ ná¹ tsá² hau²”.
4 Tɨ³la³ hliáun³ jmáɨ¹ bíh¹ ca³nga²
hi³ tiá² jmɨ́¹ hei³² jue²¹ hí³ hi³ ma³re²
hniéɨ² jáun². Tɨ³la³ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³
ca³lɨn¹³ jue²¹ hí³ la³ lá²: “Uá¹jinh¹ tiá²
ta²¹ tanh³² jná¹³ Dió³², sa³jun³ tanh³²
jná¹³ hó¹ñɨ³² tsá²co¹,
5 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hiú² cuóh³²
ja³² tsá²mɨ³ nɨ́² hi³ ñɨ³jmu¹ liúnh¹,

hi³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ má¹ré¹³ jná¹³ cú²jueh³², hi³ jáun² tiú²uú² ja³ma³tsan² tsú² tsɨn³² jná¹³”.

6 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ jue²¹ hláɨh¹ hí³.

7 ¿Há¹ tiá² ma³re² Dió³² hniéi² quioh²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ joh¹, tsá² ná¹hiú² ná¹mɨ³² la³ huá² la³ jma²? ¿Hí¹ ma³lé³ tsú² hi³ ma³hau³?

8 Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tia³juɨ³² bíh¹ ma³re² Dió³² hniéi² quioh²¹ tsá² joh¹. Tɨ³la³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² né³, ¿hí¹ chanh²¹ bíh¹ jná¹³ tsá² má²ná¹taunh² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ní¹ má¹jáun²?

Cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² fariseo quionh³ jan² tsá² chi² hmah²¹

9 Hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hí³ hi³ chun¹ hmóu³², tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hí³ hi³ jun³ lin¹ yáh³ tsá² siánh³, hi³ ca³juáh³ dí² la³ lá²:

10 —Jmí¹ zian² gon³ tsá²ñuh² hi³ ca³ñí¹lienh¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jan² tsá² hí³ tsá² *fariseo, hi³ jan² siáh³ *tsá² chi² hmah²¹.

11 Tsá² fariseo hí³ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³liéinh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² Dió³² Juóu³² jná¹³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ hnú² quí¹ tiá² lín³ yáh³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá² siánh³, la³jmí¹ lín³ tsá² háɨn², tsá² hláɨh¹, tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³² ní² siáh³; sa³jun³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá² chi² hmah²¹ zenh² ó³².

12 Jná¹³ má²hɨen²¹ tun³ jéin³² cun³ jña³ jmáɨ¹, hi³ jɨenh²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnú² cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ la³jí³² hi³ láɨ²³ ná¹”.

13 Tɨ³la³ tsá² chi² hí³ hmah²¹ ca³ta³zanh¹ ñí¹ uóunh³ ca³lá², sa³jun³ ca³ziauh³ bíh¹ tsá² hí³ ñí¹ chi³cuú²; hi³ jáun² cáun² ca³ta³dí¹quien² ñí¹ tsí³ bíh¹, hi³ dí¹juáh²³: “¡Hnú² Dió³², cuí¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³, tsá² ren² ná¹ tso³!”

14 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tsá² chi² hí³ hmah²¹ bíh¹ tsá² má²jɨ² jmí¹ tsí³ jmí¹ ngah²¹ hñú¹³; tɨ³la³ tsá² fariseo hí³ má¹ná¹, tiá² jɨ² yáh³ jmí¹ tsí³ jmí¹ ngah²¹. Quí¹ tsá² jmu² pan¹ hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ má²méih³ bíh¹ hi³ quien²; tɨ³la³ tsá² tiá² jmu² quien² hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ lɨ³ quien².

Jesús má²miih² tsá¹míh¹ (Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 Ja³bí¹ jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² dáɨn² jon² ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ Jesús tin³ cuo² dáɨn². Tɨ³la³ jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmu² tsá² hí³ la³ jáun² né³, jáun² ca³jin³ tsú² tsá² ná¹jan² hí³ dáɨn².

16 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jáɨ¹³, cuí¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² juɨ³² quioh²¹. Quí¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

17 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh²: Lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² he² héih³² quioh²¹ Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, tsá² la³ hí³ cu³tí³ tiá² lí¹³ hí³ jo³cuo² Dió³².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús (Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Jmí¹jáun² ca³ngáɨ³ jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lɨ³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

19 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—¿He³ láɨh³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹ chun¹.

20 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² jngɨh³ náh² tsáu², ha³ lí² háɨn² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tí¹jáɨ², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

21 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—La³jɨ́³² bíh¹ hi³ nɨ́² má²ca³ma³ti²¹
jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ míh² ná¹.
22 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Jesús jë¹
tsá² hí³ né³, ca³juáh³:
—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun²
hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh²,
cuá²hnáɨ¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² quián¹³, hi³
jáun² tsoh³ quɨe³ jáun² ñí¹con² tsá²
tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³
hánh³ nú² hñu³mɨ³cuú². Nɨ́¹ má¹lɨ³²
jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.
23 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³
jáɨ¹³ nɨ́² né³, jlánh¹ hlaɨh³ ta³no¹ tsɨ́³,
quí¹hliá² jlánh¹ hánh³.
24 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² Jesús hi³ hlaɨh³
má²nio² tsɨ́³ tsá² hí³, jáun² ca³juáh³ la³
lá²:
—¡Hénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³
jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²!
25 Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsɨ́³ ngá¹³
jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³
mɨ³quɨe³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá²
hánh³ jo³cuo² Dió³².
26 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² tionh²
hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³juáh³:
—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh²
la³ lɨ́¹³ liáun³?
27 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Zia³² hi³ tiá² lɨ́¹³ jmu³ tsá²mɨ³cuóun²,
tɨ³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² tɨn² jmu³.
28 Hi³ jáun² Pé¹ ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² jɨe³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tɨ³
có³² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² quiú¹³, hi³
jáun² má²ngɨ́¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².
29 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ siáh³
Jesús tsá² hí³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
lɨ³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hi³
má²ca³chan³ siáh³ jméi² mí¹ziú¹³,
raɨnh²¹ tsú², ñí²cuo² tsú², jɨ³ jon² tsú²
nɨ́² siáh³, cun³ñí¹ hi³ tónh³² tsú² tsáu²
jo³cuo² Dió³²,
30 tsá² la³ hí³ tɨ³ hliáun³ hiáuh³
bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ hi³
má²ca³chá³ tsú² jáun² tɨ³ có³², hi³ jáun²
má¹jáun² hiáuh³ tsú² siáh³ hi³ lɨ́¹³
zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaɨh³²
jéin³² hi³ jún³
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)
31 Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá²
quian³tun³ hí³ tɨ³ la³ có³², hi³ ca³záɨh³
dí² la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² jɨe³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí²
tɨ³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ lɨ́¹³ lɨ³tí³
ca³la³ jɨ́³² hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²
hi³ ca³jmú³ tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³²
jmɨ́¹tin², la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³
Jon² tsá²mɨ³cuóun².
32 Tsá² hí³ bíh¹ jɨenh³ tsá² judíos
ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ qui³ cáuh³²
tsú² cú²nga¹, hi³ tu³ hión³² tsú², hi³ tiu³
hñéi³² tsú²,
33 hi³ quiu³ pan³ tsú² siáh³, hi³ nɨ́¹
má¹lɨ³² jáun² né³, jngah³ tsú²; tɨ³la³ ñí¹
má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³
bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.
34 Tɨ³la³ tiá² ca³ngɨ¹³ yáh³ tsá² hí³ hi³
ca³juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́², cu³tí³ tiá²
ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² he³ dá² jmɨ́¹ niéih³
jáɨ¹³ jáun², quí¹hliá² jáɨ¹³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́³
jú¹ jnɨ² bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ tsú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ có³² juú²
Jericó
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)
35 Jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ Jesús já¹ juú²
Jericó. Can³² juɨ³² jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan²
tsá² ten³, hi³ jmɨ́¹ cuá¹mɨ³² cú¹dáɨn³.
36 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² ten³ hí³ hi³
juóun³² lɨ́n³² tsáu² má²ñí¹hí¹já²táunh¹,
jáun² ca³ngáɨ³ he³ dá² la³ lɨ́¹³.
37 Jáun² tsáu² ca³juáh³:
—Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret bíh¹
cuá¹ja³² ñí¹zio¹.
38 Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³hléh³ tiá³
lɨ́n³² hi³ ca³juáh³:
—¡Hnú² Jesús, jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Dá²vi²¹, cuɨ́¹ ja² miɨ³ honh² hnú²
ñí¹con² jná¹³!
39 Jáun² tsá² hí¹tsá²táunh¹ hí³
chí¹ján³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmɨ́¹
hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máɨh³.
Tɨ³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³
ca³hléh³ bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—¡Hnú^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, cuɨ́^{1} ja^{2} miɨ^{3} honh^{2} hnú^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}!

40 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}náu^{2}, hi^{3} ca^{3}jmú^{3} héih^{32} hi^{3} tsa^{3}quian^{3} tsú^{2} tsá^{2} ten^{3} hí^{3}. Jmɨ́^{1} cuan^{1} jáun^{2} tsá^{2} ten^{3} hí^{3} ta^{3}ñí^{1} dí^{2} né^{3}, ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

41 —¿He^{3} jmɨ́^{1} hnáuh^{2} hnú^{2} jmu^{1} jná^{13} ñí^{1}con^{2} nú^{2}?

Jáun^{2} tsá^{2} ten^{3} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Hnú^{2} Juóu^{32} jná^{13}, hnó^{32} jná^{13} hi^{3} jnia^{3} siáh^{3} mɨ́^{1}ñi^{32}.

42 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—¡Cuɨ́^{1} jnia^{1} yáh^{3}! Má^{2}laɨn^{32} hnú^{2} quí^{1}hliá^{2} lɨ́^{2}cháh^{1} nú^{2} cáun^{2} honh^{2}.

43 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jnia^{3} siáh^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsá^{2} hí^{3}, jáun^{2} ngau^{3} cu^{3}chin^{1} cu^{3}hna^{21} Jesús hi^{3} hí^{1}má^{2}quien^{2} Dió^{32}. Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}jɨ́e^{3} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}tsú^{2} ma^{3}jónh^{32} Dió^{32}.

19

Jesús jenh^{2} Zaqueo

1 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, hi^{3} Jesús já^{1} juú^{2} Jericó.

2 Juú^{2} jáun^{2} jmɨ́^{1} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} hánh^{3} jmáɨ^{2} Zaqueo. Tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} chín^{1} ñí^{1}con^{2} *tsá^{2} chi^{2} hmah^{21}.

3 Tsá^{2} hí^{3} jlánh^{1} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} jɨ́e^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} hí^{3} Jesús; tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} lɨ^{3} yáh^{3} jɨ́en^{32} tsú^{2}, quí^{1} juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}ngɨh^{32} ñí^{1} jáun^{2}, hi^{3} hnga^{2} siáh^{3} Zaqueo hí^{3} jlánh^{1} tsa^{1}; jáun^{2} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3} yáh^{3} jɨ́en^{32} tsú^{2} Jesús.

4 Jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} chí^{1}ján^{3} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32} ngau^{3}, hi^{3} ja^{3}uu^{32} tsɨ^{3} hmá^{2} sí^{2} náɨ^{2} chi^{21} tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1} tsó^{21} Jesús, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} jɨ́en^{32} dí^{2}, quí^{1}hliá^{2} juɨ^{32} jaun^{32} ngá^{13} tsú^{2}.

5 Jmɨ́^{1} cá^{1}chó^{21} jáun^{2} Jesús ñí^{1} chi^{21} hmá^{2} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ziauh^{3} ñí^{1} tsɨ^{3} hmá^{2}, jáun^{2} ca^{3}juáh^{3}:

—Hnú^{2} Zaqueo, tia^{3}juɨ^{32} son^{2} ñí^{1} nɨ́^{2}, quí^{1} né^{32} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} ñí^{1}jnioh^{2} hñuh^{32} hnú^{2}.

6 Jáun^{2} Zaqueo la^{3}juɨ^{32} ca^{3}son^{2} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}hen^{3} Jesús ca^{3}la^{3} hiún^{2} lɨ́n^{32} tsɨ́^{3}.

7 Jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}ngɨh^{32} hí^{3} hi^{3} ngau^{3} Jesús hñú^{13} tsá^{2} hí^{3}, jáun^{2} ca^{3}ziu^{3} ca^{3}hɨen^{3} dí^{2} Jesús, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¿He^{3} láɨh^{32} sa^{3} hñú^{13} jan^{2} tsá^{2} ren^{2} tso^{3} bíh^{1} ngau^{3} tsá^{2} nɨ́^{2}?

8 Jmɨ́^{1} cá^{1}chánh^{21} jáun^{2} Zaqueo hñú^{13} né^{3}, ca^{3}jmú^{3} zenh^{2}, hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} Jesús:

—Hnú^{2} Tɨ^{32}, sá^{1}nɨ́^{2} niéi^{2}, ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tia^{3}mii^{2} cué^{13} jná^{13} cá^{2}tsó^{13} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32} quion^{21}; hi^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}ma^{3}can^{13} jná^{13} né^{3}, cué^{13} jná^{13} siáh^{3} quiún^{3} nió^{3} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}háɨn^{32} jná^{13} jáun^{2} quioh^{21} tsú^{2}.

9 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}:

—Né^{32} má^{2}liáun^{3} tsá^{2} hñú^{13} hñú^{3} lá^{2}, quí^{1} cu^{3}tí^{13} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Há^{2}bran^{21} tsá^{2} lá^{2}.

10 Quí^{1} jná^{13}, Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}, má^{2}cuan^{2} hi^{3} ja^{3}hnáh^{32} ná^{1} tsá^{2} má^{2}já^{2}cuɨn^{3}. Hi^{3} ja^{3}lion^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} jná^{13} ja^{3}.

Jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} nio^{2} jo^{3}cuo^{2}

(Mateo 25:14-30)

11 La^{3} má^{2}ná^{1}náɨ^{32} jáun^{2} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} cuá^{1}hleh^{32} jáun^{2} Jesús, jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} siáh^{3} Jesús cónh^{3}í^{1} cáun^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, quí^{1}hliá^{2} tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{23} hi^{3} cu^{3}diá^{2}jan^{2} bíh^{1} ma^{3}jnia^{32} Jesús hi^{3} hí^{3} bíh^{1} dí^{2} tsá^{2} ca^{3}hiáu^{32} Dió^{32} hi^{3} hau^{3} jáɨ^{13}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ñí^{1}chau^{21} jáun^{2} Jesús já^{1} juú^{2} Jerusalén.

12 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}záɨh^{3} Jesús tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jmɨ́^{1} zian^{2} cá^{2} mí^{1}zionh^{2} tsá^{2} cáun^{2} hñú^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}quien^{2}. Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2} hí^{3} ngau^{3} ñí^{1} uóunh^{3}, la^{3} tɨ^{3} hué^{32} siáh^{3}, hi^{3} ca^{3}ñí^{1}mɨ́^{2} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} lɨ́n^{3} ta^{21} juú^{2}co^{1}, hi^{3} hu^{21} cuo^{2} ñí^{1} hliáun^{3}; hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} jáunh^{3}.

13 Ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} tsó^{32} tsú^{2} jáun^{2} ca^{3}teh^{3} quian^{3} tsá^{2} quian^{21}, hi^{3} ca^{3}tsóh^{3} dí^{2} ma^{3} cú^{2} mei^{21} héih^{32} quɨe^{3} *cú^{1}tiáu^{2} ñí^{1}con^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} tsú^{2}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2}

tsá² quian³ hí³: “Cuá²ma³hliáun¹³ náh² quɨe³ má²lɨ́²cué³ jná¹³ nɨ́², ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³”.
14 Tɨ³la³ tsá²co¹ tsú² má¹ná¹, jmɨ́¹ ná¹hau² bíh¹. Hi³ jáun² jmɨ́¹
ngau²¹ tsá² hí³ né³, ca³zen³ tsú² tsá²
ja¹ hmóu³² hi³ tsa³can³² jáɨ¹³, hi³
tsa³juah²¹ la³ lá²: “Cu³tí¹³ tiá² hnáu²
jnoh¹ hi³ lɨ́n¹³ tsá² nɨ́² ta²¹ juú²co¹
jnoh¹”.
15 Tɨ³la³ cun³ jáun² ca³lɨ³hiáun¹ bíh¹
tsú² hi³ lɨ́n¹³ ta²¹; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³,
jaunh³ siáh³ juú²co¹. Jmɨ́¹ cuanh²¹
tsú² jáun² né³, ca³teh³ siáh³ tsá²
quian²¹ hí³, tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³
quɨe³, hi³ ca³ngáɨ³ tsú² nɨ́¹juáh³ ha³
cónh³ ca³ta³tsaɨh²¹ tsú² ma³ quin³²
ma³ jan³².
16 Jáun² tsá² ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ta³
ñí¹ tsú² ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² juóu³²
jná¹³, má²zia³² cónh³í¹ cú² mei²¹
héih³² cú¹tiáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹
ca³cháh¹ hnú² jáun² jo³uón³² jná¹³”.
17 Jáun² tsá² má²lɨ́n³ hí³ ta²¹
ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ nɨ́², hnú²
bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹. Jmu¹
jná¹³ hi³ hnú² lɨ́n¹³ ta²¹ ñí¹con² quia³
juú², quí¹hliá² re² bíh¹ ca³jmuh³ hnú²
cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³
jáun² jo³ cuonh² nú²”.
18 Jáun² siáh³ siáh³ jan² ca³ma³jnia³²
ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³: “Hnú² juóu³²
jná¹³, má²zia³² hñá³ nio² hña³láu³
héih³² cú¹tiáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹
ca³cháh¹ hnú² jáun² jo³uón³² jná¹³”.
19 Ja³bí¹ ñí¹con² tsá² hí³ ca³juáh³ tsú²
siáh³ la³ lá²: “Jmu¹ jná¹³ hi³ hnú² lɨ́n¹³
ta²¹ ñí¹con² hñá³ juú²”.
20 Jáun² ca³ma³jnia³² siáh³ jan² tsá²
siánh³ siáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú²
juóu³² jná¹³, lá² nio² quɨe³ hi³ jmɨ́¹
ca³cuéh¹ hnú² jáun² jná¹³. Cáun²
ca³tsáɨh³² pá¹ñu²¹ bíh¹ jná¹³ quɨe³
jáun², hi³ ca³hmá³ jná¹³,
21 quí¹hi³hliá² juénh² jná¹³ hnú².
Quí¹hliá² ño¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá²
huáh² tsɨ́³, hnú² jan² tsá² caun²³ hi³
tiá² ca³tɨn¹ nú² caun¹³, hi³ caun²³
hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lɨ́²jñíh³”.
22 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² má²lɨ́n³ hí³
ta²¹: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹
hláɨh¹; cun³quionh³ jëh² nɨ́² huen² bíh¹
hnú² rá¹tsɨ³² jná¹³ héih³² ñí¹con² nú².
Nɨ́¹juáh³ tson² ñíh¹ hnú² hi³ jná¹³ lɨ́n³
jan² tsá² huáh² tsɨ́³, jan² tsá² caun²
cáun² hi³ tiá² ca³tɨn¹, jan² tsá² caun²
hi³ tiá² ca³jñí³,
23 hi³ jáun² jmɨ́¹ hniáuh²¹ bíh¹
jmuh²¹ hnú² ta²¹ quɨe³ nɨ́² quion²¹
jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsɨ³²
tsú² quɨe³ bíh¹ jmɨ́¹ cuá¹tionh² nú²,
hi³ jáun² jmɨ́¹ cuanh²¹ jná¹³ jmɨ́¹
má²lɨ́¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsɨn² quɨe³
quion²¹”.
24 Jáun² tsá² lɨ́n³ ta²¹ hí³ ca³jmú³
héih³² ñí¹con² tsá² tionh² ñí¹ jáun², hi³
ca³juáh³: “Quin³² náh² quɨe³ hi³ jmɨ́¹
nio² jo³cuo² tsá² lá², hi³ cueh¹ náh²
tsá² ca³ta³tsaɨh²¹ nɨ́² cú² mei²¹ héih³²
quɨe³”.
25 Tɨ³la³ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ca³ngáɨ³:
“Hnú² juo¹³ jnoh¹, já² má²zia³² bíh¹
cú² mei²¹ héih³² quɨe³ quioh²¹ tsú²”.
26 Jáun² tsá² lɨ́n³ ta²¹ hí³ ca³juáh³
siáh³: “Juanh³² jná¹³, nɨ́¹juáh³ tsá²
zia³² hi³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tɨ³ hliáun³
hiáuh³ bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá²
zia³² quioh²¹ né³, tɨ³ quin³ bíh¹ tsú² la³
cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú².
27 Hi³ jáun² ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² hau²
jná¹³ hí³ né³, tsá² tiá² jmɨ́¹ hnió³ hí³
hi³ lɨ́n¹³ jná¹³ ta²¹ ñí¹con², cuá²quian³²
náh² hi³ má¹tsán¹³ náh² ta³ ñi³² jná¹³
lá²” —ca³juáh³ tsá² má²lɨ́n³ hí³ ta²¹.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén (Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

28 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³
nɨ́² né³, ngau³ siáh³ juɨ³² má²hún¹ hi³
chau²¹ tɨ³ Jerusalén.
29 Jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ tsú² jáun² juú²
Betfagé, juú² nio² má²janh² có³² máh³
míh¹ Olivos, ñí¹ nio¹ siáh³ juú² Beta-
nia, jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² hi³ tsa³táunh¹ chí¹ján³.

30 Hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹
nio² tɨ³ chí¹ján³ nɨ́², jáun² nɨ́¹
má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹
náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³
cuá¹hñéih¹; jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin²
má²ca³ñi³tsɨn¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh²
jáh³ hí³, hi³ ñá¹jan³² náh² tɨ³ lá².
31 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³ngáɨ³
ñí¹con² hnoh²: "¿He³ láɨh³² sa³ hnoh²
yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ nɨ́²?", jáun² juoh¹
náh² tsú² la³ lá²: "Hliá² má²hniah³
ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³".
32 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³,
hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹
míh¹ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun²
Jesús.
33 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²ná¹záɨnh³² tsú²
lo¹ míh¹ hí³, jáun² ca³jɨ́e³² tsá² joh¹
jáh³, jáun² ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ hnoh² yáh³
ná¹zanh¹ jáh³ nɨ́²?
34 Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³ngáɨ³:
—Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³
bíh¹ jnoh¹ jáh³.
35 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹
hí³ tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús. Jmɨ́¹jáun²
ca³na³tsɨ́³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³ hí³.
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³zion³ dí² Jesús
cu³hna²¹ jáh³.
36 Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹tsau³² jáun² Jesús tɨ³
já¹ juú² Jerusalén né³, ca³qui³ ca³ja³
tsáu² ha¹ hú¹ juɨ³² ñí¹ cuá¹tsau³² jáun²
Jesús.
37 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹
má²lɨ́³ dí¹jɨ²³ máh³ Olivos tɨ³ juɨ³²
Jerusalén, ca³la³ jɨ́n³² tsá² má²tanh²
ta²¹ Jesús ca³ma³liáu³² hi³ hléh³² ca³la³
tiá³ lɨ́n³², hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú²
ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² ca³tɨ²¹
la³jɨ́³² hua³jueh³² hi³ má²ca³jɨ́e³ jáun².
38 Hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²:
—¡Cuɨ́¹ lɨ³ quien² bíh¹ Tsá² lɨ́n³
Re²¹, Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Cuɨ́¹ tionh¹
bíh¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² cáun² hi³
re² hi³ tɨn²! Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²
Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².
39 Jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú²
jáun² jmɨ́¹ zian² ma³ jan² tsá²
*fariseos, hi³ ca³juáh³:
—Tɨ³², má²né³² jin³² tsá² hí¹hleh³²
nɨ́² la³ nɨ́².
40 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Jná¹³ juanh³², sá¹ hi³ tsá² lá²
hí¹já²táunh¹ ta³máɨh³ dúh¹, jáun² hí¹
la³ tɨ³ quɨ́n¹ yáh³ jmɨ́¹ má²hléh³² tiá³.

Jesús ho² hi³ ca³tɨn¹ juú² Jerusalén

41 Jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² Jesús já¹
juú² Jerusalén né³, ca³jɨ́e³ tɨ³ ñí¹ nio¹
juú², hi³ jáun² ca³hó³.
42 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ la³ lá² hi³
ca³tɨn¹ juú² jáun²:
—¡Hen³ ma³ chú³² sá¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ³
ñíh¹³ hnú² né³² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
niau²¹ tie³ quián¹³, uá¹jinh¹ má²hia³
jáun¹³ lɨ́n³² jmɨ́¹ hniáuh²¹ hi³ lɨ³ ñíh¹³
hnú²! Tɨ³la³ ca³tɨn¹ hnú² má¹ná¹,
má²ná¹hmá¹ bíh¹ hi³ jáun² ta³né³².
43 Quí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ ja³táunh¹
tsá² jmu³ hniéɨ² quiúnh¹ hnú²; tsá²
hian² tsɨ́³ hí³ qui³ quéɨh³² hnú², hi³
jmu³ siáh³ ta³² lɨ́³ quɨ́n¹ tɨ³ coh³
hiah³² quián¹³ hnú² nɨ́². Hi³ jáun²
cun³quionh³ ta³² jáun² uú³ tsú² hi³
tsa³tiónh³² hi³ jmu³ hniéɨ² quiúnh¹
hnú², hi³ jmu³ tsú² ná¹pɨ́² ná¹danh³²
cu³ jéin³ quián¹³ hnú².
44 Tsá² hí³ bíh¹ qui³ tóh³² tiú² jóh³²,
hi³ ma³hiá² ma³tsan² tsú² tsá² zian²
nɨ́² ñí¹con² hnú², hi³ jmu³ tsú² hi³
hí¹ cá² máɨ³ quɨ́n¹ tiú²uú² ná¹tsɨ²¹ ñí¹
quɨ́n¹ raɨnh²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá²
ca³lɨ³tsɨn² yáh³ hnú² jmáɨ¹ hi³ cuan³
Dió³² ta³ máh¹ nú².

Jesús má²jɨ² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

45 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hi³ Jesús hñu³
cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³²
hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu²
ná¹hna² hí³ ñí¹ jáun²;
46 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
"Hñú³ quion²¹ jná¹³ dí¹chan¹ hi³
liéɨh³² tsú² jná¹³ bíh¹"; tɨ³la³ hnoh²

né³, tá²hláu² quioh²¹ háɨn² bíh¹
má²ca³jmuh³ náh².
47 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³tɨn² Jesús tsáu²
cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²;
tɨ³la³ tá¹la³ jáun² jmɨ́¹ má²ná¹hnauh²
tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ tsɨ́³, quionh³ tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, jɨ³ tsá²tan²¹ nɨ́², hi³
ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jngɨh³ dí² Jesús.
48 Tɨ³la³ tiá² choh²³ yáh³ tsú² ha³
lánh³ rón³² lɨ́¹³ jngɨh³ Jesús, quí¹hliá²
la³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹lɨ́²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³
hi³ ná¹náɨ³² jë¹ Jesús.

20

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jáɨ¹³ hi³ ho²
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

1 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹
cuá¹má²tɨn² Jesús tsáu² hñu³ cuáh³²
chín¹, hi³ jmɨ́¹ cuá¹hɨeh³² tsú² tsáu² jú¹
chú³² quioh²¹ Dió³². Jáun² jmɨ́¹jáun²
ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³
quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, jɨ³ la³
má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú²
nɨ́² siáh³.
2 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Juah²¹ neh²¹, ¿hin² ca³cué³ héih³²
hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ nɨ́²? ¿Hin² tsánh²
ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ hauh³² hnú² nɨ́²?
3 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jáɨ¹³
ñí¹con² hnoh². Juah²¹ tín² hnoh²
neh²¹:
4 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³
cua³zion³ tsáu² jmáɨ²? ¿Hí¹ Dió³², ho³
tsá²mɨ³cuóun² uá¹?
5 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lɨ́¹ ca³juu³
ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³
ca³juónh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³²
bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² nɨ́² né³ lɨ́¹³
nga³: "Hi³ jáun² né³, ¿he³ láɨh³² sa³ tiá²
ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?"
6 Hi³ nɨ́¹juáh³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³
tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ ca³zen³ tsá² hí³,
jáun² quɨ́n¹ bíh¹ qui³ jláɨ³² dí² la³jɨ́n³²
tsáu² lɨ́¹³, hi³ jngah³ tsú²; quí¹ jɨ³lɨn²
tsáu² bíh¹ ná¹lɨ́n²³ hi³ hla¹ Juan² jmɨ́¹
lɨ́n³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³².
7 Hi³ jáun² cu³tsa³² tiá² ñi³² bíh¹ dí²
cú²jueh³² ca³záɨh³ Jesús.
8 Jáun² Jesús né³, ca³juáh³ siáh³:
—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³
juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³
jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jɨ́³² ta²¹ lá².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hláɨh¹
(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

9 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hléh³
Jesús ñí¹con² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun²,
hi³ ca³jmú³ tsú² cáun² jáɨ¹³ lɨ́³ la³ lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mɨ³
uóun²jɨeh¹³ ñí¹náɨ² quioh²¹. Jmɨ́¹
lɨ²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹náɨ²
jáun² jo³cuo² tsá² lɨ́¹³ jmu³ ta²¹, hi³
jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmɨ́¹
ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ ñí¹náɨ² jáun²
cun³quionh³ hi³ jɨ́enh³² cú¹pih²¹ la³
cun³ hi³ ló³² jáun². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² jáɨ¹³
la³ nɨ́² né³, ngau³ bíh¹ tsú², hi³ jáun²
ca³lén³ ué³.
10 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³láu²
mɨ³ uóun²jɨeh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú²
jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con²
tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹náɨ² jáun²,
hi³ tsa³máɨ¹ ca³lá² hi³ má²ca³láu²
jáun², la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² quioh²¹
ñí¹náɨ². Tɨ³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹
má¹ná¹, ca³qui³ ca³quiunh³ bíh¹ tsá²
zéin¹ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ², hi³ jáun²
lɨ́¹ haɨ²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³
dí².
11 Jáun² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹náɨ² né³,
ca³zen³ siáh³ jan² tsá² joh¹. Jmɨ́¹
cá¹chó²¹ jáun² siáh³ tsá² hí³ né³, siáh³
bíh¹ siáh³ ca³qui³ ca³quiunh³ tsú² tsá²
hí³, hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³
jú¹ hó³², jáun² lɨn²¹ bíh¹ siáh³ tsá² hí³
ca³jính³².
12 Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ cónh³í¹
jan² tsá² joh¹, tɨ³la³ tsá² ca³hiauh³ hí³
ñí¹náɨ² má¹ná¹, cun³ jáun² ca³quiunh³
bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³la³ ca³cuính³, hi³
ca³chin² dí² tɨ³ cheih³² hué³².
13 "Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³lɨ́n¹³ tsá²
quioh²¹ hí³ ñí¹náɨ² la³ lá²: "¿He³ lɨ́¹³

jmu¹ jná¹³ juáh¹³? Cu³tsa³² jón³² huen² jná¹³ cú²jueh³² cuí¹ zein²¹, tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³ lín³². Len³ jná¹³ ho³sa³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³ ní¹ má¹ca³jíen³²”.

14 Tɨ³la³ jmí¹ ca³jíen³² jáun² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ² né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²túnˀ² hmóu³², hi³ ca³juáh³: “Já² tsá² ní² bíh¹ lɨ³quioh²¹ ñí¹náɨ² lá² ní¹ má¹jun² jméɨ²; chú³² cuí¹ jngɨh¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lɨ³ quiú¹³ dí² ñí¹náɨ² lá²”.

15 Jáun² la³juɨ³² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tɨ³ cheih³² ñí¹náɨ² jáun², hi³ ca³jngɨh³ dí² tiáunh¹.

[Jmí¹ lɨ²¹ jáun², ca³ngáɨ³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:]

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹náɨ² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²?

16 Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹náɨ² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹náɨ² jáun².

Jmí¹ má²lí²niéɨ³² jáun² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun² jáɨ¹³ hi³ má²lí²hléh³² jáun² Jesús, jáun² ca³juáh³:

—¡Ha³ lí² cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ ní²!

17 Tɨ³la³ Jesús ca³jíe³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² ngɨ²³ náh² jáɨ¹³ ñí¹ rá¹juáh³ jáun² Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá² dúh¹?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tɨ³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá² máɨ³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² bíh¹,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

18 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ juɨ²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.

19 La³ cun³ jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tɨ³² liei²¹ hi³ zanh³ Jesús, quí¹hi³hliá² ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³ Jesús má²lí²jmú³ cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí²; tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ zanh³ tsú² Jesús, quí¹hi³hliá² juénh² tsú² tsá² ná¹ngɨh³² hí³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹
(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

20 Jáun² cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² tsá² tsa³cá² tsa³lian² Jesús, hi³ tsa³jmú³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹. Jáun² tsá² hí³ ca³can³ re² lín³² hua³hí¹³ jë¹ Jesús, ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³hléh³ tsú² cáun² jáɨ¹³ tiá² ca³tɨ²¹, hi³ jáun² lí¹³ jɨenh³ dí² ñí¹con² tsá² lín³ ta²¹.

21 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús:

—Hnú² Tɨ³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hɨeh³² hnú²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² hnú² hi³ quien² jan² hi³ jan² tiá² quien², tɨ³la³ hnú² bíh¹ hɨeh³² tsáu² jú¹ tson² hi³ ca³tɨ²¹ juɨ³² quioh²¹ Dió³².

22 Jáun² juáh¹³ hnú² neh²¹: ¿Hí¹ ca³tɨ²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quɨe³ hi³ mɨ³² *tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

23 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ hi³ hlah³ hi³ ná¹quionh² chí¹ tsá² hí³, jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—[¿He³ láɨh³² sa³ cá² lau²³ hnoh² jná¹³?]

24 Híe¹ náh² cáun² *cú¹tiáu² neh²¹. ¿Hin² mɨ³ ñí¹ tá²láɨ¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmáɨ² tón³² lá² siáh³?

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ mɨ³chí¹ bíh¹ nɨ³².

25 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹.

26 Hi³ jáun² tiá² ca³láɨh¹³ yáh³ tsá² hí³ hi³ jmí¹ ca³ jmí¹ lan³ Jesús ta³ ñí¹ tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun²; hi³ jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ tsú² jmí¹

má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́². Jáun² tie³ bíh¹ ta³tonh¹ tsú² cú²jueh³².

Nga² tsáu² ca³tɨ²¹ hi³ jenh¹³ tsú²
(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jɨen³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haɨh²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jáɨ¹³ lá²:

28 —Hnú² Tɨ³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lɨ³zian² jon² quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tɨn¹ jan³ siáh³ tsá²mɨ³ hí³, hi³ jáun² lɨ³zian² jon² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ hí³.

29 Jáun² né³, jmɨ́¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ quiaun³ má²túnˀ raɨnh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³, ca³jan³ tsá²mɨ³, tɨ³la³ ca³jun³ bíh¹ tsú², hí¹ jan² yáh³ jon² tsú² tiá² ca³lɨ³zian².

30 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ hí³. Ja³bí¹ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ jon² tiá² ca³lɨ³zian².

31 Jáun² tsá² ñí¹ má²gáun³ hí³ né³, ca³jan³ siáh³ tsá²mɨ³ hí³. Siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jun³ tsá²ñuh² hí³. La³ jáun² bíh¹ lɨ³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hi³ hí¹ jan² yáh³ jon² tsá² quiaun³ hí³ tiá² ca³lɨ³zian².

32 Jáun² ñí¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mɨ³ hí³ hnga².

33 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³jenh¹³ tsú² ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lɨ́¹³ ñí²cuo² tsá²mɨ³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mɨ³ hí³?

34 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ jaun³² jéinh³² tsá²mɨ³ tsá²ñuh² cuo²,

35 tɨ³la³ tsá² ca³tɨn¹ hi³ tsánh³² ñí¹ chu²¹ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ né³, tsá² la³ hí³ tiú²uú² cuo² jéinh³² yáh³, sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hi³ jéinh³² cuo²,

36 quí¹ ñí¹ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² jún³. Quí¹ má¹jáun² lɨ́n¹³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹. Jon² Dió³² bíh¹ má²lɨ́n¹³ tsú², quí¹hliá² má²ca³jenh¹³ tsú².

37 Ta³bí¹ hnga² hla¹ Moisés yáh³ ca³hléh³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ sɨ́² hia³² ja¹ hmá² ton². Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² lɨ́n³ Dió³² ñí¹con² Há²bran²¹, Isaac, jɨ³ Jacob nɨ́² siáh³.

38 Quí¹ Dió³² dá² lɨ́n³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ lɨ́n³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²júnˀ. Quí¹ ñí¹con² Dió³² ca³la³ jɨ³lɨn² bíh¹ tsáu² ná¹liéih²¹.

39 Jmɨ́¹jáun² né³, ma³ jan² tɨ³² liei²¹ ca³záɨh³ Jesús:

—Chú³² lɨ́n³² bíh¹ la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́² Tɨ³².

40 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² tiú²uú² hin² ca³tia³ yáh³ tsɨ́³ hi³ nga³ siáh³ jáɨ¹³ ñí¹con² Jesús.

¿Hin² bíh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsá² lɨ́n¹³ Cristo?
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿He³ láɨh³² ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹?

42 Já² ñí¹ Sí² Salmos ca³juáh³ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ la³ lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záɨh³ Tɨ³² Juóu³² jná¹³ la³ lá²:

Tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,

43 ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² jlɨ²¹ hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien², hi³ ná¹tsɨn²¹ hnú² tanh¹.

44 ”Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hi³ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo lɨ́n³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lɨ́n¹³ hí³ Cristo.

Jesús jñéih23 tsáu13 tsá2 ná1lín3 tɨ32 liei21
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

45 Jmí1jáun2 jmí1 ná1náɨ32 ca3la3 jín32 tsá2 tionh2 hí3 ñí1 jáun2 jáɨ13 hi3 ca3hléh3 jáun2 Jesús ñí1con2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, jmí1 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3 lá2:

46 —Hua3hín13 náh2 jmu3 quiúnh1 tsá2 ná1lín3 tɨ32 liei21, quí1 tsá2 hí3 jlánh1 zaɨn32 hi3 quíh32 hmɨh32 cuo2 hi3 ñi3táunh1 tɨ3 hlá2 tɨ3 ní2, hi3 jlánh1 hniá1 tsú2 siáh3 hi3 tsáu2 cuen3 Dió32 ní1 má1ca3jenh2 dí2 já1 hmah21; hi3 jlánh1 hniá1 tsú2 siáh3 tiánh3 ñí1 jlánh1 bí1 quien2 hñu3 cuáh32 quioh21, jɨ3 hi3 hniá1 tsú2 siáh3 tiánh3 ñí1 jlánh1 bí1 quien2 ní1 má1ca3cha3táunh1 ñí1 nio2 jmáɨ1.

47 Tsá2 hí3 bíh1 tsá2 quin23 sí1 hñú13 tsá2mɨ3 hnáɨ3, hi3 má1lɨ32 jáun2 né3, lí1 ráɨn32 ñí1 cun3quionh3 hi3 liéinh32 jáun2 Dió32 ué3 lín32. Cun3ñí1 hi3 jáun2, tɨ3 jlánh1 bíh1 huáh2 tsí3 héih32 hi3 tá1tsɨn1 tsú2 ní1 má1jáun2.

21

Quɨe3 ca3cué3 tsá2mɨ3 hnáɨ3 tia3mii2
(Marcos 12:41-44)

1 Jmí1jáun2 ca3jíe3 Jesús hi3 toh2 tsá2 hánh3 quɨe3 hñu3 cuó2 quioh21 cuáh32 chín1 hi3 cue32 ñí1con2 Dió32.

2 Ja3bí1 ca3jíen32 tsú2 siáh3 jan2 tsá2mɨ3 hnáɨ3 tia3mii2 hi3 dí1taunh32 tun3 cú1dáɨn3 hñu3 cuó2 jáun2.

3 Jmí1jáun2 ca3juáh3 dí2 la3 lá2:

—Jú1 tson2 cu3tí3 juo3 jná13 hnoh2, hi3 tsá2mɨ3 hnáɨ3 tsá2 tia3mii2 ó32 bíh1 tɨ3 hliáun3 má2lí2cué32 la3 cónh3 bíh1 jɨ3lɨn2 tsá2 hánh3.

4 Quí1 la3jín32 tsá2 ñí1 hná1 ní2 cue32 la3 cun3 hi3 má2ziau32 quioh21 bíh1, tɨ3la3 uá1jinh1 tia3mii2 tsá2mɨ3 ó32, má2lí2cué32 bíh1 tsú2 la3jí32 hi3 jmí1 raunh32; quɨe3 hi3 jmí1 má2ma3hau3 hi3 ma3zian2 bíh1 tsú2 quioh21.

Jesús juáh3 hi3 chau21 jmáɨ1 tsúnh13 cuáh32 chín1
(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

5 Jmí1jáun2 jmí1 zian2 tsá2 ná1juáh23 hi3 jlánh1 re2 ca3lɨ3 cuáh32 chín1 cun3quionh3 quín1 chú32 jniá3, jɨ3 la3 má2quionh3 la3jí32 hi3 lí1 ca3cué3 tsáu2 ní2. Jáun2 Jesús ca3juáh3 la3 lá2:

6 —Chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 hí1 cá2 máɨ3 quín1 tiú2uú2 ná1juɨn1 ñí1 quín1 raɨnh21; la3jí32 bíh1 juú1 tsúnh13.

Ha3 lánh3 rón32 lɨ3 lin1 ñí1 táuh3 jmáɨ1
(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

7 Jmí1jáun2 ca3ngáɨh3 tsá2 hí3 Jesús, hi3 ca3juáh3:

—Hnú2 Tɨ32, ¿líh3 lí13 la3 cun3 hi3 má2lí2juah21 hnú2 ní2? ¿Ha3 dá2 lánh3 rón32 lɨ3 lin1 hi3 má2ja3quián3 lí13 la3 jáun2?

8 Jáun2 Jesús ca3juáh3 la3 lá2:

—Hua3hín13 lín32 hnoh2 jmu3 hi3 tiá2 lí1 lɨ3can2 náh2. Quí1 juóun32 lín32 tsáu2 ja3táunh1 hi3 ja3jmú3 hi3 lín3 la3juah21 dú1 jná13, hi3 ja3juah21: "Jná13 bíh1 lín3 Cristo"; hi3 juáh3 tsú2 siáh3: "Né32 má2cá2chó32 jmáɨ1". Tɨ3la3 ha3 lí2 tanh3 hnoh2 ta21 tsá2 la3 hí3.

9 Hi3 ní1 má1ca3niéih2 náh2 hi3 zian2 tsá2 jmu2 hniéi2, hi3 tiáunh1 tsáu2 tiá3 siaun32 tɨ3 hlá2 tɨ3 ní2, ha3 lí2 juenh3 náh2. Quí1 la3 jáun2 ca3tɨ21 lí13 bíh1 la3ñí1, tɨ3la3 jun3juáh13 má2tsa3hín3 yáh3 jaun32.

10 Jáun2 ca3juáh3 siáh3 la3 lá2:

—Tsá2 zian2 cáun2 hué32 jmu3 hniéi2 quionh3 tsá2 zian2 hué32 siáh3, jɨ3 tsá2 hín13 hué32 ñí1 hliáun3 quiu3 tín3 siáh3 quionh3 tsá2ján2 tsá2ján2.

11 Hi3 ñí1 hliáun3 siáh3 qui3 jíeh3 hué32 tiá3 lín32, hi3 lɨ3 zia32 siáh3 ho3cuóun3 jɨ3 hi3 hí3 tsáu1 ní2 siáh3. Chi3cuú2 siáh3 qui3 jnia3 hi3 cáu2 hi3 jueh32.

12 "Tɨ3la3 ñeh2 bíh1 hi3 lí13 la3jí32 hi3 má2lí2juánh32 jná13 ní2 má1ná1,

má¹jáun² hɨ³ tsa¹ tsú² hnoh², hi³ za-
unh³ tsú²; hi³ tsa³jau² tsú² hnoh²
hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí², hi³ tsa³ma³re²
tsú². Jau³ tsú² hnoh² hi³ táuh³²
tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ tsa³jau² tsú² siáh³
hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² jáɨ¹³ jɨ³ ta³
ñí¹ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ siáh³, cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ jná¹³.

13 Má¹jáun² má²lɨ́¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹
tson² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

14 Ñí¹ jɨ́²¹ la³ cháh¹³ náh² cáun²
honh² bíh¹, hi³ tiá² quí¹ hnáuh¹³ náh²
honh² hi³ he³ jáɨ¹³ cuá¹ngah³ náh² ta³
ñí¹ tsá² hí³.

15 Quí¹ jná¹³ bíh¹ Tsá² cué¹³ jáɨ¹³
hi³ hléh¹³ hnoh² jmáɨ¹ jáun², hi³ jmu¹
jná¹³ siáh³ hi³ jnia³ jmɨ́¹ honh² náh²;
ca³la³ hí¹ jan² tsá² hau² hnoh² tiú²uú²
ñɨ³² ha³ lánh³ rón³² nga³ lɨ́¹³.

16 Hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ ñeh² mí²ziúh²
yáh³ hnoh² tsa³jɨenh³ hnoh² ñí¹ta²¹, jɨ³
tsá² jan² ñeh² mí²ziúh² náh² quiúnh¹
nɨ́², jɨ³ jun³ renh² náh², jɨ³ tsá² juónh³²
náh² re² quiúnh¹ nɨ́² siáh³; hi³ ma³
jan² hnoh² jngah³ tsú² siáh³.

17 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
bíh¹ lɨ³hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
jná¹³.

18 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, hí¹ cá²
máɨh³² yáh³ jñú² chinh³² hnoh² tiá²
lɨ́¹ tsa³háɨ³.

19 Jáun² nɨ́¹juáh³ la³ má²nio² nɨ́²
cáun² honh² hnoh², jáun² hián¹³
bíh¹ náh² hi³ lɨ́¹³ zian² náh² cun³
jmɨ́¹hi³nio².

20 ”Nɨ́¹ má¹ca³jɨeh³ hnoh² hi³
juóun³² lɨ́n³² hliáu³ má²ná¹pɨ́²
ná¹danh³² la³ cu³ la³ jéin³ juú²
Jerusalén, jáun² má¹jáun² lɨ³ ñíh¹³
hnoh² hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmáɨ¹
hi³ tsa³hín³.

21 Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² má²hniáuh³²
cuon³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea ñí¹ lɨ́³ máh³;
hi³ tia³juɨ³² siáh³ cuɨ́¹ huén² tsá² zian²
já¹ juú² Jerusalén, hi³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹
cha³tánh¹ tsá² tiáunh¹ ñí¹náɨ² tɨ³ já¹
juú².

22 Quí¹ jmáɨ¹ jáun² cáun² jmáɨ¹
hi³ jlánh¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu² bíh¹,
jmáɨ¹ hi³ hniáuh³² lɨ³tí³ ca³la³ jɨ́³² hi³
rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³².

23 ¡Jlánh¹ juo²³ tsá²mɨ³ tsá² ná¹quian²
jon² jmáɨ¹ jáun², jɨ³ tsá² ná¹jan² dáɨn²
tiúh²³ nɨ́² siáh³! Quí¹ jmáɨ¹ jáun²
lɨ³ zia³² uu³mí²tsɨ³² huáh² tsɨ́³ cu³tí¹³
tá¹ cáun² hué³² lá², cáun² hi³ jlánh¹
ma³tso² tsá² hué³² lá² tsɨ́³.

24 Jmáɨ¹ jáun² juóun³² bíh¹ tsáu²
tsán¹³ ja¹ hniéɨ² jáun²; hi³ tsá² zian²
hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³ ma³tson¹³ tsá²
hué³² lá². Hi³ *tsá²cá²jo²¹ né³, ha³
zónh³² tsá² juú² Jerusalén lá², ca³la³ tɨ³
ñí¹ ca³tsɨ́n¹³ jmáɨ¹ hi³ cue³² Dió³² jáɨ¹³
hi³ lɨ́¹³ la³ jáun².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

25 ”Má¹jáun² jnia³ li²¹ chi³cuú², ñí¹
he¹ hiú², ñí¹ he¹ zɨ́h², jɨ³ ñí¹ haɨ²¹
chí¹jmaɨ²¹ nɨ́² siáh³. Má¹jáun² siáh³
hɨ́³² lɨ́n³² tsɨ́³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²,
hi³ tsa³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² cun³ñí¹
hi³ jlánh¹ tiá³ hen³ má¹cá²quɨ́h³² ma³
quin³² ma³ cun³ tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.

26 Ca³la³ hi³ tánh³² tsɨ́³ tsú² hi³ hɨ³²
tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ ñí¹
hué²¹ lá²; quí¹ hí¹ ca³la³ tɨ³ pí³ hi³ jniá³
chi³cuú² yáh³ ru³ juá³.

27 Hi³ jáun² má¹jáun² máh³
má²jɨen³² tsú² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³
cuá¹jáunh²³ juɨ³² já¹ jnie² quionh³ pí³
hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³
quien² lɨ́n³² tsú².

28 Nɨ́¹ má¹ca³lɨ³liau³ la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² háun¹
náh² nó¹ tianh³ hi³ ziáuh¹ náh² máh¹
chi³cuú², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí³ bíh¹
liáun³ náh².

29 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³
nɨ́², ca³jmú³ siáh³ cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ la³
lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ la³ cun³ lɨ́²³ hmá² sí²
co², ho³ lɨ³ua³ cáun² hmá² siáh³ siáh³.

30 Nɨ́¹juáh³ ca³jɨeh³ hnoh² hi³ hmá²
jáun² má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zɨ́h³,
hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ná¹ñíh¹ hi³
má²janh² bíh¹ má²ja³² jmɨ́¹ ñí²hiú².

31 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³, ní¹juáh³
má²jɨeh³² hnoh² hi³ má²lɨ́²³ la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² má²ñíh¹
náh² hi³ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³
jná¹³ hi³ já¹hó³² jáɨ¹³ cun³quionh³
héih³² quioh²¹ Dió³².
32 ”Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
la³jɨ́³² hi³ nɨ́² lɨ́¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹
tsán¹³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí²
lá².
33 Chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ la³jɨ́³²
hi³ jnia³ chi³cuú², la³ má²quionh³
hngá¹máh³ lá², tɨ³la³ jáɨ¹³ quion²¹
jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmáɨ¹ tsa³hín³
yáh³.
34 ”Hua³hín¹³ náh² jmu³, ha³ lɨ́²
cué² náh² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ jlɨ́²¹ honh² náh²
cun³quionh³ hi³ cú² hi³ húh²³ náh²
hliáun³, jɨ³ hi³ ma³heinh²¹ náh² nɨ́², jɨ³
cun³quionh³ hi³ jlánh¹ hɨ³² honh² náh²
ca³tɨ²¹ lánh³ zian² náh² ñí¹ hué²¹ lá²
nɨ́² siáh³. Ní¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh²
hua³hín¹³, jáun² tiá² lɨ́¹ hiá¹han¹ hnoh²
ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jáun²,
35 la³jmɨ́¹ tah³² cáun² liá³. Quí¹
ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ bíh¹ chau²¹ jmáɨ¹
jáun².
36 Jáun² tianh³ náh² hua³jan²¹, hi³
ná¹lienh¹ náh² Dió³², jáun² lɨ³ zia³² jáɨ¹³
hi³ liáun³ náh² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ né³bí¹
lɨ́¹³, hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹jnia¹³ náh² siáh³
ta³ ñí¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun².
37 Jáun² Jesús ca³ma³tɨn² tsáu²
ta³ jma² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ nɨ́¹
má¹ca³niéɨ² jáun² né³, tɨ́² tsa³jnioh² tɨ³
máh³ míh¹ Olivos.
38 Hi³ jáun² jɨ³lɨn² tsáu² tɨ́² tsá²táunh¹
hñu³ cuáh³² chín¹ ta³ hú²niéɨ² hi³ tɨ́²
tsá²niéɨ³ jë¹ Jesús.

22

Má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

1 Jmɨ́¹ má²ja³quián³ tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹,
jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³
cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³
jan² yáh³.
2 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³hnauh² tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ tsɨ́³ quionh³ tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, hi³ ha³ lánh³ lɨ́¹³
jngɨh³ dí² Jesús, quí¹hliá² jmɨ́¹ juénh²
tsú² nɨ́¹ he³ ca³jmú³ tsáu² ñí¹con² tsú²
hmóu³².
3 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hi³ *Satanás
hñu³ tsɨ́³ Judas, tsá² ja³ juú² Queriot,
tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ jan² tsá² quian³tun³.
4 Jáun² tsá² hí³ bíh¹ ca³ñí¹lienh¹³ tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá² ná¹chín¹ hi³
jmu² hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ nɨ́² siáh³;
hi³ ca³ñí¹juónh¹³ dí² quionh³ tsú² hi³
ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jɨenh³ dí² Jesús.
5 Jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ né³, ca³lɨ³
hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ cun³quionh³ jáɨ¹³
hi³ ca³juáh³ Judas, jáun² ca³jmú³ tsú²
jáɨ¹³ hi³ cué³² quɨe³.
6 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Judas cá²hon³
quionh³ tsá² hí³, hi³ ca³hnauh² dí²
tsɨ́³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tsa³jɨenh³ dí²
Jesús, nɨ́¹juáh³ cáun² jmáɨ¹ hi³ tiá² hin²
ná¹ngɨh³² quionh³ tsú².

Jesús jmu² má³² hi³ lɨ́³ nóh³² ca³tɨ²¹ hi³ jún³
(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

7 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cua³hlau³
Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² judíos
hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá²
tie³ jan², jmáɨ¹ hi³ jngɨh² tsú² jáun²
*já¹ziáh² míh¹,
8 jmɨ́¹jáun² ca³zen³ Jesús Pé¹
quionh³ Juan², hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Cuá²táunh¹ náh², cuá²jmu³
hua³jan²¹ má³² hi³ cúh¹³ dí² tá¹la³
Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá².
9 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨh³ Jesús
hi³ ca³juáh³:
—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³
tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³²?
10 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ní¹ má¹ca³tiónh³² hnoh² já¹ juú²
Jerusalén, jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh²
tsá² quiaun² tse³ ha²¹ jmáɨ². Jáun²

cuá¹táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ hein²¹ tsú² ñéih³.
11 Jáun² juoh¹ hnoh² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun²: “Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lɨ́³ ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú² tsáu², ñí¹ lɨ́¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá², quiúnh¹ jná¹³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² ná¹?”
12 Hi³ jáun² tsá² hñú¹³ hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹ tun³ tsɨn¹, ñí¹ má²lɨ́³ re². Ñí¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².
13 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³, jáun² ca³lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹.
14 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús la³ má²quionh³ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ dí², hi³ ca³tiánh³ ñí¹ mesa.
15 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³:
—Má²ngau³² jmáɨ¹ bíh¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ cuh²¹ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá² quiúnh¹ ná¹ hnoh², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ má¹tso¹ jná¹³ tsɨn³².
16 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² cuh²¹ yáh³ jná¹³ siáh³ má³² la³ lá² ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³tí³ nóh³² lɨ́³ má³² lá² ñí¹ cuá¹quien² Dió³².
17 Jmɨ́¹jáun² ca³can³ dí² cáun² copa, hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³:
—Quian² hnoh² copa lá², hi³ ngɨ²¹ náh² ja¹ ñí¹ tionh¹ náh² nɨ́².
18 Juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² aɨh²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ lá², ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jáɨ¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³² máh³.
19 Jáun² ca³can³ dí² siáh³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³.
20 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quionh³ copa jmɨ́¹ má²laɨh³² má³², jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³lɨ³quien² cáun² nió³² hmaɨ²¹ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³, hi³ táɨn³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh².
21 ”Tɨ³la³ jan² tsá² cuá³ ñí¹ mesa lá² quiúnh¹ bíh¹ dí² tsa³jɨenh³ jná¹³, jan² tsá² jmu² la³jmɨ́¹ jmu² tsá² ná¹lɨ́³ dí² cá²hon³ quiúnh¹.
22 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juɨ³² hi³ ca³tɨn¹; tɨ³la³ ¡jlánh¹ juo²³ tsá² jɨenh³ tsá² hí³!
23 Jmɨ́¹jáun² ca³juónh³ tsú² má²tún² hmóu³² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jmu³ la³ jáun².

Ná¹táɨnh²³ tsú² hi³ hin² tsánh² jlánh¹ bíh¹ quien²
(Mateo 20:20-28; Marcos 9:33-37; 10:35-45; Juan 13:1-17)

24 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³, ca³quiu³ ca³táɨnh³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien².
25 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨ³ tsá² hí³:
—Tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ zian² ñí¹ hué²¹ lá² ná¹jmu² héih³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³; hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsá² hí³ joh¹ dí² ma³quien².
26 Tɨ³la³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hnoh² jmúh¹³ la³ jáun². Nɨ́¹juáh³ tsá² jlánh¹ quien² ñí¹con² hnoh², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ bíh¹; ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, nɨ́¹juáh³ tsá² ho² jáɨ¹³ ñí¹con² náh², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹.
27 Hi³ jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien², hí¹ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa ho³ tsá² jmu² ta²¹ uá¹? ¿Haun¹³ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa bíh¹ tsá² quien²? Tɨ³la³ jná¹³ zenh² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹.
28 ”Hnoh² tsá² má²lɨ́²tianh³ náh² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³ ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³².

29 Jáun² la³jmɨ́¹ ca³hiáu³² jná¹³ Ñuh³² hi³ ho² jná¹³ jáɨ¹³, la³ jáun² bíh¹ hiau²¹ jná¹³ siáh³ hnoh²
30 hi³ cuá¹jmuh³ hnoh² má³² ñí¹ mesa quion²¹ jná¹³, ñí¹ ñí¹jmú²¹ jná¹³ héih³²; hi³ lɨ́¹³ cuá¹tianh³ náh² siáh³ ñí¹ hmá²sɨ¹, hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tɨ³ có³²
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Hnú² Sí¹mu²¹, sá¹nɨ́² jɨe³, *Satanás má²ca³ma³ hnoh² hi³ hnió³ tsú² tu³ jua³ hnoh² la³jmɨ́¹ chi³² tsú² cuú²miih²¹.
32 Tɨ³la³ jná¹³ má²cá²mɨ́³ ñí¹con² Ñuh³² quián¹³ hnú², hi³ jáun² cu³tí³ tiá² tsa³con² hnú² hi³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹; hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²jéinh³² jáun² honh² hnú², jmúh¹³ nú² hi³ niau²¹ tiá³ hñu³ tsɨ́³ renh² nú² ñí¹ hná¹ nɨ́².
33 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², má²nio² bíh¹ tiá³ tsɨn³² jná¹³ hi³ ñe¹ quiúnh¹ hnú²; uá¹jinh¹ ñe¹ jná¹³ uá²jaɨ³² hñu³mí¹ñí², hi³ uá¹jinh¹ jún³ jná¹³ siáh³ quiúnh¹ hnú².
34 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Hnú² Pé¹, juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnaɨh³² jéin³² juáh¹³ hnú² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

Jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ jmáɨ¹ huáh² tsɨ́³ quioh²¹ Jesús

35 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ zia³² bíh¹ cáun² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³² quián¹³ hnoh² jmɨ́¹ cá¹zéɨ²¹ jná¹³ jáun² hnoh² hi³ cuá¹hléh¹ náh² jáɨ¹³; jmɨ́¹ ca³juánh³² jná¹³ jáun² hi³ tiá² cánh¹³ náh² quɨe³, sa³jun³ cánh¹³ náh² tuh³² hu²¹ má³², sa³jun³ cánh¹³ náh² siáh³ tuh³² tioh³ tanh¹?
Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Ján¹han²¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³².
36 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Tɨ³la³ má²za¹³ bíh¹ ta³né³², nɨ́¹juáh³ tsá² nióh³² cáun² tuh³² quioh²¹ má³², cuɨ́¹ quián¹³ tsú², jɨ³ quɨe³ siáh³. Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² tiá² zia³² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hniáuh³² hnáɨh³² tsú² hmɨh³² cháu³ quioh²¹, hi³ jáun² cuɨ́¹ lia²¹ tsú² cáun² mí¹ñí².
37 Quí¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hniáuh³² lɨ³tí³ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²rá¹lɨ́³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: "Ca³jmú³ tsáu² hi³ lɨ́n³ tsú² cú²ren² quionh³ tsá² ren² tso³". Quí¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ rá¹juáh³ ca³tɨn¹ jná¹³, ca³tɨ²¹ lɨ³tí³ bíh¹.
38 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:
—Tɨ³², lá² zia³² tun³ mí¹ñí² hmu³.
Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—¡Cuɨ́¹ lɨ́³ cu³ nɨ́²!

Jesús liéinh³² Jméɨ² ñí¹ lɨ́³ ja¹ hmá² hi³jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní
(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42; Hebreos 5:7-8)

39 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús, hi³ ngau³ tɨ³ máh³ Olivos la³ cun³ qui³ tan² jmu², la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².
40 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ qui³ tan² jáun² Jesús tsau³², jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² quionh³ hí³ la³ lá²:
—Mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ lɨ³can² náh².
41 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ma³uóunh³² Jesús ca³lá² ñí¹con² tsá² hí³, la³ cun³ ñí¹ chau³² cá² máɨ³ quɨ́n¹ hi³ tón³² tsú². Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³liéinh³² Dió³² la³ lá²:
42 —Hnú² Tia²¹, nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ² tsɨ́h³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ aɨh²¹, tɨ³la³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

43 Jáun² jmɨ́¹jáun² cuan³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³cué² pí³.
44 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ pí³ ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ ca³liéinh³² Jméi², quí¹hliá² jlánh¹ jmɨ́¹ cuá¹má²tso² tsú² tsɨ́³. Jáun² mí²cho¹ má²ná¹jan² jmɨ² bíh¹ ca³táɨn² ma³ cu³ táh¹ cáh¹ quioh²¹ tsú² la³ tɨ³ hué³².
45 Jmɨ́¹ ca³náu² tsú² jáun² ñí¹ jmɨ́¹ cuá¹liéinh³² Jméi² né³, ngah³ tɨ³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ haɨn²¹ hí³ tɨ³ con². Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² ñí¹ tionh¹ tsá² hí³ né³, má²ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹hliá² má²cá²huóh³² tsú² cun³quionh³ hi³ hlaɨh³ nio² tsɨ́³.
46 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—¿He³ láɨh³² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ hnoh²? Má²né³² nú¹ tianh³ náh² hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ tánh³² náh² tso³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³ (Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

47 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús, cuan³ Judas, hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² tsáu². Tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² quian³tun³ bíh¹; jáun² ca³ja³janh³², hi³ ca³hen³ ñí¹ Jesús.
48 Jáun² Jesús ca³záɨh³ Judas hí³:
—¿Hí¹ cun³quionh³ hi³ hen²³ hnú² ñí¹ Jon² Tsá²mɨ³cuóun² jɨenh²¹ nú²?
49 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ quionh³ Jesús hi³ he³ má²lɨ́¹³, jáun² ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², ¿tiá¹ quiunh¹³ dí² tsá² nɨ́² cun³quionh³ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹?
50 Hi³ jáun² jan² tsá² hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹táɨ³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hɨ́en¹.
51 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—¡Cuɨ́¹ lɨ́³ cu³ nɨ́²!
Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuá¹ tsá² hí³, jáun² la³.
52 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, jɨ³ tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹, jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nɨ́² siáh³, tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ hi³ má²caun³. Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹táɨ³ jɨ³ hmá² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háɨn²?
53 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³², tá¹la³ ca³ñí³² jná¹³ ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² lɨ́¹ ca³tie² hnoh² cuonh² jmɨ́¹jáun². Tɨ³la³ né³² la³ ca³chó³² jmáɨ¹ quián¹³ hnoh², cáun² jmáɨ¹ ná¹niéih²¹ hi³ tsá² hláɨnh¹ jmu² pin³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús (Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jan³ tsú² Jesús tson³ hi³ ca³ñí¹jan² tsú² la³ tɨ³ hñú¹³ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹. Jáun² ngau³ ca³lá² Pé¹ sáh³ chí¹cáɨn² ñí¹ uóunh³.
55 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³jmú³ sɨ́² ñí¹hñú³ jáun². Hi³ jáun² ca³tiánh³ tsú² la³cu³ la³jéin³ sɨ́² jáun². Ja³bí¹ Pé¹ siáh³ ca³cuá³ ja¹ jáun².
56 Jáun² né³, jan² tsá²mɨ³ lɨ́n³ quian²¹ ñí¹ jáun² ca³jɨ́e³ hi³ cuá¹tón²¹ Pé¹ ja¹ jáun², jáun² ca³jɨ́e³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ Pé¹, hi³ ca³juáh³:
—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmɨ́¹ ngɨ³² quionh³ tsá² ó³².
57 Tɨ³la³ Pé¹ ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Hnú² tsá²mɨ³, hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá² ó³².
58 Jmɨ́¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, ca³jɨ́e³² siáh³ jan² tsá² siánh³, hi³ jáun² ca³juáh³:
—Ja³bí¹ hnú² siáh³ jmɨ́¹ ngɨ́h¹ quiúnh¹ tsá² ó³².
Tɨ³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:
—Hnú² tsá²ñuh², jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ hí³.
59 Jmɨ́¹ la³ má²cáun² o¹rá¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ jan² tsáu²:

—Cu^{3}tí^{3} bíh^{1} tsá^{2}ñuh^{2} lá^{2} uá^{2}jaɨ^{32} jmɨ́^{1} ngɨ^{32} quionh^{3} tsá^{2} ó^{32}, quí^{1} tsá^{2} hɨ́n^{13} tɨ^{3} Galilea bíh^{1} la^{32}.

60 Tɨ^{3}la^{3} Pé^{1} má^{1}ná^{1}, la^{3} má^{2}juáh^{3} jáun^{2} bíh^{1}:

—Hnú^{2} tsá^{2}ñuh^{2}, hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} ño^{1} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} juáh^{3} hnú^{2} nɨ́^{2}.

Tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} dí^{1}hleh^{32} jáun^{2} bíh^{1} Pé^{1}, ca^{3}hó^{3} jan^{2} cá^{1}tsó^{3}.

61 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jinh^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}jɨ́e^{3} dí^{2} tɨ^{3} ñí^{1} zenh^{1} Pé^{1}. Jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} tsau^{3} tsɨ́^{3} Pé^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} jáun^{2} Jesús jmɨ́^{1}tin^{2}: “Tɨ^{3} cu^{3}lé^{3}, ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} hau^{3} cá^{1}háu^{2}, hnú^{2} juáh^{13} hnaɨh^{32} jéin^{32} hi^{3} tiá^{2} cuóu^{32} nú^{2} jná^{13}”.

62 Jmɨ́^{1}jáun^{2} cua^{3}han^{3} Pé^{1} tɨ^{3} cheih^{32} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}hó^{2} ñí^{1}jngɨh^{32} lɨ́n^{32}.

Cónh^{32} tsú^{2} Jesús cun^{3} lɨ^{3} tsɨ́^{3}
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65; Juan 18:22-23)

63 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}jmu^{2} hí^{3} hua^{3}hí^{13} Jesús ca^{3}cónh^{32} Jesús cú^{2}nga^{1}, hi^{3} ca^{3}quiu^{3} ca^{3}pan^{3} dí^{2};

64 ca^{3}jnɨ́^{3} dí^{2} ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}:

—Chí^{3} jáɨ^{13} neh^{21}, hin^{2} tsánh^{2} quiú^{2} po^{23} nú^{2}.

65 Hi^{3} hliáun^{3} ñí^{1} lɨ́n^{32} bíh^{1} jú^{1} hlaɨh^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3}.

Jesús má^{2}zenh^{2} ta^{3} ñí^{1} tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1}
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Jmɨ́^{1} má^{2}já^{2}jnia^{2} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ngɨh^{32} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} juú^{2}, jɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3} quionh^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21}. Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jan^{3} tsú^{2} Jesús ñí^{1}ta^{21} ñí^{1} ná^{1}ngɨh^{32} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}quien^{2} hí^{3}. Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

67 —Juah^{21} neh^{21}, ¿hí^{1} tson^{2} hnú^{2} lɨ́n^{3} Cristo?

Tɨ^{3}la^{3} Jesús né^{3}, ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Uá^{1} cun^{3} ca^{3}hɨ́e^{3} yáh^{3} jná^{13} hnoh^{2} jú^{1} tson^{2}, jun^{3} jáun^{2} yáh^{3} táunh^{13} hnoh^{2} ta^{21};

68 hi^{3} sá^{1} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} nga^{1} jná^{13} cáun^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} ngáɨh^{1} bíh^{1} hnoh^{2}.

69 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1} má^{1}lɨ^{32} lá^{2} má^{1}ná^{1}, jná^{13} Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}, ñí^{1}ñí^{21} jná^{13} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} quioh^{21} Dió^{32} Tsá^{2} cú^{2} Tsá^{2} juenh^{2}.

70 Jáun^{2} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsú^{2} ca^{3}juáh^{3}:

—¿Hí^{1} Jon^{2} Dió^{32} máh^{3} hnú^{2}?

Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Ján^{3}, lɨ́n^{3} jná^{13} la^{3} cun^{3} má^{2}lɨ́^{2}juah^{21} hnoh^{2} nɨ́^{2}.

71 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}ngɨh^{32} hí^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:

—He^{3} láɨh^{32} sa^{3} ca^{3}lɨ^{3}í^{1} máh^{3} tsá^{2} zih^{32} jú^{1} tson^{2} hno^{3} dí^{2}, já^{2} má^{2}lɨ́^{2}náɨ^{13} bíh^{1} dí^{2} hmóu^{32} jë^{1} tsú^{2}.

23

Jesús má^{2}zenh^{2} ta^{3} ñí^{1} Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ja^{3}taunh^{21} tsú^{2} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2}, hi^{3} ja^{3}jan^{2} tsú^{2} Jesús ta^{3} ñí^{1} Pilato.

2 Ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}hna^{13} tsú^{2}, hi^{3} ca^{3}ñí^{1}juah^{21}:

—Tsá^{2} lá^{2} má^{2}ca^{3}tsanh^{21} jnoh^{1}, hi^{3} hlianh^{23} tsú^{2} tsá^{2} zian^{2} hué^{32} lá^{2} quiú^{13} jnoh^{1}; hi^{3} juáh^{3} tsú^{2} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨ^{21} má^{1}hmah^{21} jnoh^{1} hmah^{21} hi^{3} chi^{2} *tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} juú^{2} Roma ñí^{1}con^{2} jnoh^{1}. Hi^{3} juáh^{3} siáh^{3}, hi^{3} hnga^{2} hí^{3} bíh^{1} néh^{1} ja^{32}lɨ^{3} quien^{2}, hi^{3} lɨ́n^{3} Cristo, tsá^{2} lɨ́n^{3} re^{21}.

3 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} Pilato:

—¿Hí^{1} hnú^{2} uá^{1} lɨ́n^{3} nú^{2} Re^{21} juo^{13} tsá^{2} *judíos?

Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—Ján^{3}, tson^{2} bíh^{1} la^{3} juáh^{3} hnú^{2} nɨ́^{2}.

4 Jáun^{2} Pilato ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} mi^{3}jmú^{3}, la^{3} má^{2}quionh^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} tionh^{2} ñí^{1} jáun^{2}:

—Hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} tso^{3} quioh^{21} tsá^{2} lá^{2} tiá^{2} choh^{1} jná^{13}.

5 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} má^{1}ná^{1}, lɨ^{3}mí^{1} tiá^{3} ca^{3}hléh^{3} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Tsá^{2} nɨ́^{2} jlánh^{1} quí^{2} zaɨ^{32} tsɨ́^{3} tsáu^{2}. Ñí^{1} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsú^{2} hi^{3} hɨeh^{32} tsáu^{2},

ca³ma³liáu³² tsú² la³ tɨ³ ja¹ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Galilea, hi³ ca³hɨ́eh³ siáh³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Judea, hi³ ca³la³ tɨ³ lá² siáh³ má²cuan².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Herodes

6 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Pilato jáɨ¹³
nɨ́² né³, ca³juáh³:
—¿Hí¹ tɨ³ Galilea hɨ́n¹³ tsá² lá²?
7 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsú² hi³ tson² bíh¹
ñí¹ jáun² hɨ́n¹³ tsú², jáun² ca³zen³ dí²
tsú² ñí¹con² Herodes, tsá² cuá¹chín¹
Galilea, quí¹hliá² jmáɨ¹ jáun² ti³tsóh³
jmɨ́¹ cuá³ Herodes hí³ já¹ juú²
Jerusalén.
8 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Herodes Jesús
jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³; quí¹hliá²
má²ngau³² jmáɨ¹ bíh¹ hi³ hu²¹ tsɨ́³ tsú²
hi³ jɨ́en³² Jesús. Quí¹hliá² má²ca³náɨ³²
tsú² hliáun³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³ jáun²
cáun² jmɨ́¹ má²hu²¹ tsɨ́³ hi³ jɨ́e³ cáun²
li²¹ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ Jesús.
9 Jáun² hliáun³ lɨ́n³² hi³ ca³ngáɨh³ dí²,
tɨ³la³ Jesús tiá² hi³ ca³juáh³ hí¹ cáun²
yáh³.
10 Jáun² la³jɨ́n³² mi³jmú³ quionh³ tɨ³²
liei²¹ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ tso³.
11 Jáun² Herodes ca³jmúh³² Jesús, la³
má²quionh³ hliáu³ joh¹, la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² lɨ́¹ tsáu², hi³ cáun² lɨ́¹ ca³quí²
ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³quinh³ dí²
cáun² hmɨh³² jlánh¹ chú³² jniá³, hi³
ca³jmú³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ quien² lɨ́n³²
tsú². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chanh³ dí²
siáh³ ñí¹con² Pilato.
12 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
ca³juónh³ Pilato re² quionh³ Herodes,
quí¹ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ ná¹háun³ bíh¹ tsú².

Má²ma³ngɨ́³ tsú² Jesús
(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

13 Hi³ jáun² Pilato ca³ngɨh³ ca³la³
jɨ́n³² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, jɨ³ tsá²tan²¹
nɨ́² siáh³, la³ má²quionh³ tsá² juú²,
14 hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Tsá² cua³jan³² hnoh² lá² ñí¹con²
jná¹³, hi³ juáh³ hnoh² hi³ tsá² lá²
hlianh²³ tsáu²; tɨ³la³ jná¹³ juanh³²
ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ cáun² yáh³ tso³
hi³ chah³² hnoh² quioh²¹ tsá² lá² tiá²
lin¹ tsoh¹ jná¹³ jmɨ́¹ lɨ́¹cán³ jná¹³ jáun²
jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ñí¹ ta³ máh¹
hnoh²,
15 sa³jun³ Herodes yáh³ tsoh³ siáh³.
Hi³ jáun² dá² ñí¹con² jná¹³ bíh¹
lɨ́²chanh³ tsú² siáh³ tsá² lá². Já² tiá² lin¹
zia³² yáh³ he³ ca³tɨ²¹ jún³ tsá² lá².
16 Jɨ́³²la³ ti³ quiú¹pan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú²
ca³lá², hi³ jáun² má¹jáun² lion¹ jná¹³.
17 [Quí¹ tá¹la³ jmu² jáun² tsá² judíos
jmáɨ¹ quioh²¹, ca³tɨn¹ Pilato hi³ lión³²
jan² tsá² tson³, quí¹hliá² la³ jáun² jmɨ́¹
ná¹ngɨ²³ tsú².]
18 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³
ca³tɨ³ ca³hóh³² tiá³ lɨ́n³², hi³ ca³juáh³:
—¡Cuɨ́¹ jún¹³ tsá² nɨ́², hi³ jáun² cuɨ́¹
liáun¹³ Barrabás!
19 Tsá² jmáɨ² hí³ Barrabás jmɨ́¹
cuá¹tson³ hñu³mí¹ñí², quí¹ cun³ñí¹
hi³ ca³ma³can² tsáu² hi³ tiánh³²
tiá³ siaun³² já¹ juú² Jerusalén, hi³
ca³jngɨh³ siáh³ tsáu².
20 Tɨ³la³ Pilato má¹ná¹, jmɨ́¹ hnió³
bíh¹ lión³² Jesús, hi³ jáun² jmɨ́¹
ca³liéinh³² dí² siáh³ tsá² hí³.
21 Tɨ³la³ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ má¹ná¹,
tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³ ca³tɨ³ ca³hóh³² bíh¹, hi³
ca³juáh³ siáh³:
—¡Cuɨ́¹ taun¹ tsá² nɨ́² crei²¹! ¡Cuɨ́¹
taun¹ tsá² nɨ́² crei²¹!
22 Jáun² ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³²
ca³juáh³ siáh³ Pilato la³ lá²:
—Tɨ³la³ ¿he³ dá² hi³ hlaɨh³
má²ca³jmú³ tsú² né³? Quí¹ hí¹ cáun²
yáh³ tso³ quioh²¹ tsú² tiá² lin¹ tsoh¹
jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² jún³.
Cáun² cuɨ́¹ pan²¹ jná¹³ tsú², hi³ jáun²
má¹jáun² lion¹ jná¹³.
23 Tɨ³la³ la³ má²ná¹tɨ́² ná¹hóh³² jáun²
bíh¹ tsú², hi³ ná¹hiú² ná¹mɨ³² hi³ taun³
Jesús crei²¹; ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ quien² hi³
ná¹juáh²³ tsú² jáun².
24 Hi³ jáun² cáun² ca³jmú³ bíh¹
cú²jueh³² Pilato la³ cun³ hi³ ná¹hiú²
ná¹mɨ³² jáun² tsá² hí³.
25 Hi³ jáun² Barrabás tsá² tɨ³² hí³
tsɨ́³ bíh¹ tsú² ca³lión³², tsá² ca³ma³can²
hí³ tsáu² hi³ tónh³² tiá³ siaun³², tsá²

ca³jngɨh³ hí³ tsáu². Jáun² Jesús bíh¹
ca³jɨenh³ dí² hi³ jmúh³² tsú² la³ cun³
hi³ hnió³ tsú² jmúh³².

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:20-32;
Juan 19:17-27)

26 Jmɨ́¹ jáun² ca³jan³ tsú² Jesús hi³
má²já²ton³ dí² crei²¹, hi³ jáun² hú¹
juɨ³² jáun² né³, ca³zanh³ tsú² jan²
tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmáɨ²
Sí¹mu²¹, hi³ jmɨ́¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²;
hi³ jáun² ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³
jmáɨ¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmɨ́¹ quian³²
jáun² Jesús.

27 Hi³ jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu²
ja³taunh²¹ cu³chin¹, hi³ juóun³² lɨ́n³²
siáh³ tsá²mɨ³ hí¹hóh³², hi³ hí¹ho² hi³
ca³tɨn¹ Jesús.

28 Tɨ³la³ Jesús ca³jɨ́e³ tɨ³ ñí¹
hí¹já²táunh¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:
—Hnoh² tsá²mɨ³, tsá² Jerusalén lá²,
ha³ lɨ́² uó² náh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Uo³
náh² hi³ ca³tɨn¹ náh² hmóu³² bíh¹, jɨ³
hi³ ca³tɨn¹ jónh³² náh² nɨ́² siáh³.

29 Quí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ juáh³ tsáu²:
"Hen³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá² tiá² jon²
zian², tsá² cónh³ tiá² dáɨn² ca³can³,
tsá² cónh³ tiá² dáɨn² ca³tjunh³".

30 Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² hléh³² tsáu²,
hi³ záɨh³² máh³: "Cuɨ́¹ quɨh²¹ nú² ñí¹
quiú¹³ jnoh¹"; hi³ záɨh³² tsú² siáh³
ñí¹ lɨ́³ tsɨ³cuánh²: "Cuɨ́¹ jlaɨn²¹ jnoh¹
hnú²".

31 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ ñí¹con² jná¹³
tsá² lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hmá² réh¹
yáh³ má²ná¹jmu² tsá² *romanos la³
lá², tiá¹³ bíh¹ tiá³ ñí¹con² hnoh² tiá²
jmu³ tsú², hnoh² tsá² juú² Jerusalén
lá², tsá² ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hmá²
má²quiéin².

32 Ja³bí¹ ca³jan³ tsú² siáh³ gon³ tsá²
ca³jmú³ tso³ jueh³², hi³ jngɨh³ tsú²
cu³tsa³² quionh³ Jesús.

33 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² tsɨ³
máh³ míh¹ téh²³ tsú² jáun² máh³ Mú³²
Chí¹ Tsáu², ñí¹ jáun² ca³ton³ tsú² Jesús
crei²¹, la³ má²quionh³ tsá² gon³ hí³,
jan² tɨ³ cuá² chu²¹, hi³ jan² tɨ³ cuá²
cáun¹ siáh³.

34 Hi³ jáun² tá¹la³ má²chí¹tón²¹ jáun²
Jesús crei²¹, ca³juáh³:
—Tia²¹, juenh² jmu³ honh² quioh²¹
tsá² lá², quí¹ cáun² hi³ tiá² ñi³² bíh¹
tsú² ná¹jmu².
Hi³ jáun² hliáu³ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³
ñí¹ jáun² né³, ca³chí² jáɨ¹³, hi³ jáun² jɨ́e³
dí² nɨ́¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ Jesús.

35 Tsá² jmɨ́¹ tionh¹ có³² jáun² né³,
jmɨ́¹ ná¹jɨ́en³² Jesús. Hi³ tsá²tan²¹ né³,
ca³hléh³ hlaɨh³ quioh²¹ Jesús, hi³ juáh³
la³ lá²:
—Ca³lión³² bíh¹ tsá² nɨ́² tsá² siánh³;
jáun² ta³né³² né³, cuɨ́¹ lión²¹ siáh³
hnga² neh²¹, nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³
lɨ́n³ tsú² Cristo, Tsá² ca³quianh³ Dió³².

36 Ja³bí¹ hliáu³ siáh³ ca³cónh³²
cú²nga¹ Jesús, hi³ ca³jen³ dí²
mu² má²zéih¹ lɨ́n²¹ quioh²¹ mɨ³
uóun²jɨeh¹³;

37 hi³ ca³záɨh³ dí² siáh³:
—Nɨ́¹juáh³ tson² cu³tí³ hnú² lɨ́n³
Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos, jáun² né³, lion¹
hnú² huen² neh²¹.

38 Hi³ jáun² hná¹³ crei²¹ jáun² jmɨ́¹
chí¹tón²¹ huéh³ hi³ juáh³: "Tsá² Lá²
Lɨ́n³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos". [Huéh³
jáun² jmɨ́¹ lɨ́³ jú¹ *griego, jú¹ *latín, jɨ³
jú¹ *hebreo nɨ́² siáh³.]

39 Hi³ jáun² jan² tsá² ná¹tón²¹ hí³
crei²¹ né³, ca³hléh³ hlaɨh³ quioh²¹
Jesús, hi³ ca³juáh³:
—Nɨ́¹juáh³ tson² hnú² la³ lɨ́n³ Cristo,
lion¹ hnú² huen² neh²¹, hi³ jáun²
má¹jáun² liau¹ nú² siáh³ jnoh¹.

40 Tɨ³la³ ñí¹ tsá² jan² hí³ má¹ná¹,
tiá³ bíh¹ ca³liéinh³² tsá² jan² hí³, hi³
ca³juáh³:
—¿Há¹ tiá² juénh² hnú² Dió³²? Já²
cá²re² má²ta³tsa¹ bíh¹ dí² héih³².

41 Tɨ³la³ tsá² lá² má¹ná¹, hí¹ cáun²
yáh³ tiá² lin¹ hi³ ca³jmú³. Tɨ³la³ jnoh¹
né³, zia³² jáɨ¹³ bíh¹ hi³ ná¹má²tso¹ dí²
tsɨ³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ná¹má²hmah²¹
dí² tso³ hi³ ca³jmú¹³ bíh¹.

42 Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ Jesús:

—Hnú² Jesús, cháu¹ hnú² honh² quion²¹ jná¹³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ ñi³hauh³² hnú² jáɨ¹³.

43 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juanh³² jná¹³, hi³ né³² cuá¹ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ chu²¹ ñí¹ má²nio² tie³.

Jmɨ́¹ jun¹ Jesús
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²tí³ cun³ chi³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ ñí¹ tɨ́³ la³nió¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³.

45 Jmɨ́¹ ca³nieh² jáun² hiú² né³, ca³zen³ tɨ³ tun³ zaɨnh²¹ hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ hí¹jnáɨ²³ ñí¹ jlánh¹ hɨ́en¹ hñu³ cuáh³² chín¹.

46 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lɨ́n³², hi³ ca³juáh³:

—Tia²¹, jo³cuonh² hnú² cuɨ́¹ nio² jmɨ́²chí³ quion²¹ jná¹³.

Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² la³ nɨ́² né³, jun³.

47 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano hi³ lɨ³ la³ jáun² né³, ca³ma³quien² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, tiá² tso³ la³ ca³jmú³ yáh³ tsá² nɨ́².

48 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́e³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ñí¹ jáun² hi³ lɨ³ la³ jáun², jmɨ́¹jáun² já¹tanh²¹ ca³la³ quí² quien² ñí¹ tsɨ́³.

49 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ cuóun²¹ hí³ Jesús má¹ná¹, jɨ³ tsá²mɨ³ tsá² má²ca³ñi³táunh¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³ tɨ³ hué¹³ Galilea, lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e²³ ñí¹ uóunh³ bíh¹.

Jmɨ́¹ já¹haun³ Jesús
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50 Jáun² jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá² jmáɨ² Sé³², tsá² chun¹, tsá² tɨ³² tsɨ́³ jmáh³la³ hi³ chu²¹. Tsá² hí³ jmɨ́¹ quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹ hi³ chín¹;

51 tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ cá²hon³ quionh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun². Tsá² hí³ né³, jan² tsá² zian² juú² Arimatea hɨ́n¹³ tɨ³ Judea bíh¹, hi³ jmɨ́¹ má²jan³² hi³ lɨ³ lin¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jáɨ¹³.

52 Hi³ jáun² Sé³² hí³ bíh¹ ñéɨ¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato.

53 Jmɨ́¹ má²lɨ́²sión³² tsú² jáun² hla¹ né³, ca³tsáɨnh³² tsú² cáun² hmɨh³² jmuh³ tiáu²; hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² hñu³ tá²hláu² quioh²¹ hi³ jmɨ́¹ má²ca³hó³ dí², ñí¹ hí¹ jan² hla¹ tiá² jmɨ́¹ má²ca³tanh² tsú².

54 Jmáɨ¹ jáun² jmáɨ¹ hi³ jmu² tsá² judíos hua³jan²¹ la³jɨ́³² hi³ hniáuh³² quioh²¹ *jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú² tie³. Quí¹ jmɨ́¹ má²ca³hláu³ lɨ́n³² bíh¹, má²ja³quián³ lɨ³liau³ cu³tí³ bíh¹ jmáɨ¹ jáun².

55 Hi³ jáun² tsá²mɨ³, tsá² jmɨ́¹ quionh³ hí³ Jesús jmɨ́¹ cuá¹han³ Galilea ja³taunh²¹ cu³chin¹ hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ ñí¹ já¹haun³ Jesús, nɨ́¹juáh³ ha³ lánh³ quión³² tsú² hla¹.

56 Jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jmú³ hua³jan²¹ háu² má²ró³² jɨ³ no¹ má²ró³² nɨ́² siáh³. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² jmáɨ¹ nio² tie³ né³, ca³tiánh³ bíh¹ tsú² tie³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹.

24

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

1 Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³liau³ jáun² sɨ́²ma¹ná¹, ja³taunh²¹ siáh³ tsá²mɨ³ hí³ hú²niéɨ² lɨ́n³² ñí¹ ca³ñí¹hón²¹ tsú² jáun² Jesús, hi³ má²ná¹quian³² hi³ má²ró³² má²ca³jmú³ jáun² hua³jan²¹. [Ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá²mɨ³ siánh³ siáh³ ca³ñí¹quionh¹³ tsá² hí³.]

2 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² ho³ tá²hón³² né³, ca³jɨ́e³ tsú² hi³ tiú²uú² dí¹jnáɨ²³ yáh³ quɨ́n¹ ho³ tá²hón³² jáun², quí¹ tɨ³ có³² bíh¹ la³ má²lɨ́²lɨ́h³ tsú².

3 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun², tɨ³la³ tiá² tsanh²¹ yáh³ tsú² hla¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

4 Tá¹la³ má²ná¹hɨ³² lɨ́n³² jáun² tsɨ́³ tsú² né³, ca³jɨ́en³² gon³ tsá²ñuh²

quih32 hmɨh32 tiáu2 zín3 lín32 hi3
tionh2 có32 jáun2.
5 Jáun2 tsá2mɨ3 hí3 né3, ca3yá2han1
lín21 bíh1, jáun2 cáun2 ca3hiéih3 hué32
bíh1 tsú2 ñí1. Jáun2 tsá2ñuh2 hí3 né3,
ca3juáh3:

—¿He3 láih32 sa3 ñí1 ca3tɨn1 tsá2
má2cá2tsan3 yáh3 hnah23 hnoh2 jan2
tsá2 zian2?
6 [Ha3 tiú2uú2 hin2 zian2 yáh3 ñí1 lá2,
tsá2 má2ca3jenh13 bíh1 hí3.] Cháu1 náh2
tín2 honh2 jáɨ13 hi3 ca3juáh3 tsú2 jáun2
tá1la3 jmí1 cuá3 tsú2 jáun2 Galilea,
7 hi3 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3 lá2:
“Ca3tɨn1 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 hi3 jɨenh3
tsú2 ñí1con2 tsá2 jmu2 tso3, hi3 lɨ3
hniáuh32 siáh3 ton3 tsú2 ñí1 crei21,
hi3 ñí1 cá2hní2 jmáɨ1 jáun2 né3 ca3tɨn1
jenh13”.

8 Hi3 jáun2 jmí1jáun2 ca3chau3 tsá2mɨ3
hí3 tsí3 jáɨ13 hi3 ca3juáh3 jáun2 Jesús
jmí1tin2.
9 Jmí1 má2cuá2tanh21 tsú2 jáun2 hi3
ñí1jíe13 tá2hón32 né3, ca3chá3 ñí1con2
tsá2 quian3jan2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
Jesús, jɨ3 ñí1con2 la3jín32 tsá2 ñí1 hná1
jáun2 ní2 la3 cun3 hi3 má2lí2jíe3, jɨ3 hi3
má2lí2niéɨ32.
10 Tsá2mɨ3 tsá2 ca3ñí1can32 hí3 jáɨ13
jáun2 ñí1con2 tɨ32 tsá2 quian32 hí3 jë1
Dió32, jmáɨ2: Má2réɨ3 tsá2 ja3 juú2 Mag-
dalá, mí1 Juánh3, Má2réɨ3 mí1ziú13 Ja-
cobo, jɨ3 tsá2mɨ3 siánh3 siáh3.
11 Tɨ3la3 tɨ32 tsá2 quian32 hí3 jë1 Dió32
má1ná1, tiá2 ta21 ca3taunh3 yáh3 jë1
tsá2mɨ3 hí3, quí1hliá2 ca3lín13 tsú2 hi3
lí1 ca3lɨ3can2 bíh1 tsá2mɨ3 hí3.

12 Tɨ3la3 cun3 jáun2 la3juɨ32 ca3náu2
bíh1 Pé1 hi3 ngau3 cú2hé2 hi3 ja3jíe3
tá2hón32. Jmí1 cá1chó21 tsú2 jáun2 né3,
ca3jmú3 hí1sian2, hi3 ca3jáɨh3 ñí1 tɨ3
ñéih3, jáun2 ca3jíe3 tsú2 hi3 tɨ3 có32 bíh1
má2nio2 hmɨh32 tiáu2 hi3 jmí1 tsaɨnh32
jáun2 hla1 Jesús. Jmí1 lɨ21 jáun2 ngah3
hñú13, ca3la3 má2hí1tsá2cáun2 lín32 tsí3
ca3tɨ21 la3 cun3 hi3 má2lɨ32 jáun2.

*Jmí1 hí1tsá2táunh1 gon3 tsáu2 juɨ32
juú2 Emaús*
(Marcos 16:12-13)
13 Ja3bí1 jmáɨ1 jáun2 siáh3 ja3taunh21
gon3 tsá2 hí3 cáun2 juú2 jmáɨ2
Emaús. Juú2 jáun2 tí3 cun3 quia3cáun2
kilómetros tɨ3la3 uóunh3 hi3 tionh2 tsú2
já1 juú2 Jerusalén.
14 Jáun2 ca3chon1 tsú2 jáɨ13 tá1la3
hí1tiáunh1 jáun2 juɨ32, hi3 ca3juónh3
tsú2 ca3tɨ21 la3jí32 hi3 má2lɨ32 jáun2.
15 Tá1la3 jmí1 hí1chon1 tsú2 jáun2
jáɨ13 né3, ngau3 Jesús má2janh2 ñí1
hí1tsá2táunh1 tsá2 hí3, jáun2 ngau3 dí2
cu3tsa32 quionh3 tsá2 hí3.
16 Tɨ3la3 uá1jinh1 ca3jíen32 tsú2 tsá2
cuá1ja32 hí3 quionh3, cun3 jáun2 ta21
lɨ3 bíh1 hi3 tiá2 ca3lɨ3tsɨn2 tsú2 hi3 Jesús
bíh1 tsá2 hí3.
17 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáɨh3 tsá2 hí3:
—¿He3 nɨ32 hí1juónh32 hnoh2?
Jáun2 jmí1jáun2 ca3ta3tonh1 tsú2 hú1
juɨ32, hi3 má2ná1haɨ21 hlaɨh3 tsí3.
18 Hi3 jáun2 jan2 tsá2 hí3, tsá2 jmáɨ2
Cleofas, ca3ngáɨ3, hi3 ca3juáh3:
—¿Hí1 huen2 tán1 ní2 uá1 hnú2 tsá2
tiá2 ca3lɨ3 ñíh1 nú2 la3jí32 hi3 má2lɨ32 já1
juú2 Jerusalén cháu3 jau3 ní2, tá1la3 hi3
ñéɨ1 nú2 ní2?
19 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáɨ3:
—¿He3 má2lɨ32 dúh1?
Hi3 jáun2 tsá2 hí3 ca3juáh3 siáh3:
—Zia32 hi3 má2lɨ32 ñí1con2 jan2 tsá2
jmáɨ2 Jesús, tsá2 ja3 juú2 Nazaret.
Tsá2 hí3 tí2 lín3 jan2 *tɨ32 jë1 Dió32,
tsá2 tí2 jmu2 hua3jueh32, hi3 ca3la3 hi3
pin3 lín32 jáɨ13 quioh21 tsú2 tí2 hleh32;
jan2 tsá2 tí2 hniau3 lín32 Dió32, jɨ3
tsá2mɨ3cuóun2 ní2.
20 Tɨ3la3 tsá2 ná1lín3 mi3jmú3 má1ná1,
la3 má2quionh3 tsá2tan21, ca3ma3tsón13
bíh1 tsá2 hí3, hi3 ca3ñí1jɨenh13 dí2 tsá2
hí3 ñí1con2 tsá2 *romanos tsá2 chín1;
hi3 jáun2 tsá2 hí3 jngɨh3 Jesús, hi3 jáun2
ca3ton3 tsú2 crei21.
21 Jnoh1 jmí1 má2hu21 tsí3 hi3 tsá2
hí3 jmí1 liáu21 dí2 tsá2 *Israel. Tɨ3la3
ta3né32 má2tí3 hnɨ32 jmáɨ1 hi3 ca3lɨ3 la3
jáun2.

22 Tɨ³la³ zian² tsá²mɨ³, tsá² ja¹
hmóu²¹ jnoh¹, hi³ cuɨ́²ñí¹jɨ́e¹³ tá²hón³²
jmɨ́¹ hú²niéi² lɨ́n³². Jmɨ́¹ cuá¹tanh²¹
tsú² jáun² né³, lɨ́²jmú³ tsú² hi³
tsa³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ jnoh¹,
23 quí¹ lɨ́²chá³² tsú² hi³ tiá² hla¹
tsanh²¹ yáh³, hi³ jɨ́³²la³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² bí¹ néh¹ ca³jnia³ jéinh³² dí², hi³
lɨ́²juáh³ hi³ zian² bíh¹ néh¹ Jesús.
24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cuɨ́²ñí¹jɨ́e¹³
siáh³ ma³ jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹
tá²hón³² jáun², hi³ jáun² la³ cun³
rón³² hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² tsá²mɨ³ hí³
bíh¹ lɨ́²jɨ́e³ tsú² siáh³, tɨ³la³ tiá² Jesús
ca³jenh² yáh³ tsú² má¹ná¹.
25 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³
la³ lá²:
—¡Jlánh¹ tiá² niuh¹ hnoh²! ¿Hín²
máh³ jmáɨ¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³jɨ́³²
jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² la³jɨ́n³² tsá²
ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²?
26 ¿Há¹ tiá² jmɨ́¹ hniáuh²¹ hi³ ma³tso²
Tsá² lɨ́n³ Cristo tsɨ́³ la³ jáun² dúh¹; ñeh²
bíh¹ hi³ lɨ³jnia² hi³ quien² tsú²?
27 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Jesús
na²¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun²
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsú²
hnga². Jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹
Moisés tín² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ jmu²
na²¹; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chá³ siáh³
la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí²
quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹
Dió³² jmɨ́¹tin².
28 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun²
juú² ñí¹ tsa³táunh¹, jmɨ́¹jáun² ca³jmú³
Jesús la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ cáun² tsó³² bíh¹ tɨ³
chí¹ján³.
29 Tɨ³la³ tsá² hí³ jlánh¹ chí¹tson³
ca³chan³ Jesús, hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Ñí³ dá² quiúnh¹ jnoh¹; já²
má²ca³hláu³ bíh¹, já² má²ñí¹zɨ³² bíh¹
dá² la³².
Hi³ jáun² né³, ca³cuá³ bíh¹ Jesús
quionh³ tsá² hí³.
30 Jmɨ́¹ má²cuá³ tsú² jáun² ñí¹ mesa
cu³tsa³² quionh³ tsá² hí³ né³, ca³can³
cáun² hí¹miih²¹, jáun² ca³ma³hɨen²¹
dí²; jmɨ́¹jáun² ca³tsunh³ dí² siáh³, hi³
ca³cuéh³ dí² tsá² hí³.
31 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
ca³niá³ ñí¹ tsá² hí³ hi³ ca³lɨ³ cuóun³²
tsú² siáh³ Jesús. Tɨ³la³ la³ cun³
jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³yéin² Jesús.
32 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, hi³ jan² hi³ jan²
bí¹ tsú² ca³záɨh³ raɨnh²¹:
—¿Haun¹³ juáh¹³ re² lɨ́n³² bíh¹ tɨ́³ tsɨ́³
dí² jáɨ¹³ hi³ lɨ́²hléh³² tsú² jáun² jmɨ́¹
hí¹jau³² dí² jáun² hú¹ juɨ³² dúh¹, jmɨ́¹
lɨ́¹jmú³ tsú² jáun² na²¹ jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?
33 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹
já¹tanh²¹ tsú² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.
Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² tá¹
quian³jan² tsá² lɨ́n³ hí³ *tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³², quionh³ tsá² siánh³
siáh³.
34 Hi³ jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³
ca³juáh³:
—¡Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³jenh¹³ Tɨ³²
Juo¹³ dí², quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² Sí¹mu²¹
Pé¹ yáh³ lɨ́²ma³jnia³² tsú² má²hmáɨ³!
35 Hi³ jáun² tsá² gon³ hí³ né³, ca³chá³
la³ cun³ hi³ ca³lɨ³ jáun² hú¹ juɨ³² tá¹la³
jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², jɨ³ ha³
lánh³ rón³² ca³lɨ³ cuóun³² dí² Jesús jmɨ́¹
ca³tsóh³ jáun² hí¹miih²¹.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; 1 Corintios 15:5-7)

36 Tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹cha³² jáun² tsá²
gon³ hí³ jáɨ¹³ jáun² bíh¹, ca³ma³jnia³²
Jesús cu³diá²jan² la³ lá² ja¹ ñí¹ tionh¹
jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³, hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:
—Cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³
tɨn².
37 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³yá²han¹
lɨ́n²¹ bíh¹, hi³ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jan² tsá²
le¹ bíh¹ ná¹jɨ́en³².
38 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ ná¹juenh²¹ hnoh²,
hi³ ná¹hɨ³² honh² náh²?
39 Sá¹nɨ́² jɨe³ hnoh² uón³² jná¹³, jɨ³
tán² jná¹³; jná¹³ bíh¹ la³². Sá¹nɨ́² ñá²tí³
náh² cuonh² quion²¹ jná¹³, jáun² lɨ³

ñíh13 náh2 hi3 jná13 bíh1 la32. Quí1 tiá2
zia32 yáh3 ngú3 sa3jun3 mú32 quioh21
jan2 jmɨ́2chí3 la3 cun3 hi3 ná1jɨ́eh32
hnoh2 hi3 zia32 quion21 jná13.
40 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 la3 nɨ́2 tsú2,
ca3hɨ́eh3 tsá2 hí3 cuo2 jɨ3 ta3.
41 Jáun2 tsá2 hí3 ca3lɨ3 tsah3
lɨ́n32, tɨ3la3 cun3 jáun2 tiá2 re2 jmɨ́1
ná1taunh32 bíh1 tsú2 ta21 quí1 cun3ñí1
hi3 jmɨ́1 ná1tsá2cáun2 jáun2 tsɨ́3. Tɨ3la3
Jesús la3juɨ32 ca3juáh3:
—¿Zia21 ca3lá2 má32 hi3 lɨ3 cúh13?
42 Jáun2 tsá2 hí3 ca3cué3 ca3lá2
quioh21 jáh3 jmáɨ2 hi3 má2lɨ́2tió32 ñí1
sɨ́2, [la3 má2quionh3 ca3lá2 ñí1 ha21
jmɨ́2toh1 quioh21 toh2].
43 Jáun2 ca3héɨ3 dí2 hi3 jáun2, hi3
ca3cúh2 ta3 ñí1 tsá2 hí3.
44 Jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 dí2 siáh3 tsá2
hí3 la3 lá2:
—Má2ca3lɨ3tí3 bíh1 ñí1con2 jná13
la3 cun3 hi3 ca3juánh32 jná13 jáun2
jmɨ́1tin2, tá1la3 ca3ngɨ́3 jná13 jáun2
quiúnh1 hnoh2. Ca3juánh32 jná13
hi3 hniáuh32 lɨ3tí3 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3
rá1juáh3 jáun2 ñí1 liei21 quioh21 hla1
Moisés hi3 ca3tɨn1 jná13, ñí1 Sí2 quioh21
la3jɨ́n32 tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32, jɨ3
ñí1 Sí2 salmos nɨ́2 siáh3.
45 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3nia3 dí2 tsɨ́3
tsá2 hí3, hi3 jáun2 ngɨ13 tsú2 la3jɨ́32 hi3
rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32,
46 hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Ñí1 Sí2 rá1juáh3 hi3 ca3tɨn1 tsá2
lɨ́n13 Cristo ma3tso2 tsɨ́3; hi3 nɨ́1 má1jun2
jáun2 né3, ca3tɨn1 siáh3 jenh13 ñí1
cá2hnɨ́2 jmáɨ1 ja1 tsá2 má2cá2tsan3.
47 Má1lɨ32 jáun2 né3, tsa3ngáɨ1 tsáu2
jú1 chú32 cha13 tsú2, hi3 tsa3juah21 tsú2
hi3 zia32 uu3ɨ3tso3 quioh21 tsá2 záɨ32
jmɨ́1 tsɨ́3, hi3 jinh21 tɨ3 ñí1con2 hí3 dí2.
Hi3 lɨ3 hniáuh32 tsa3táunh1 tsú2 tá1
cáun2 hngá1máh3, hi3 ma3liáu32 tsú2
já1 juú2 Jerusalén lá2 tín2.
48 Hnoh2 bíh1 tsá2 cuá1ngáɨ1 jáɨ13
ca3tɨ21 hi3 nɨ́2.
49 Sá1nɨ́2 niéɨ2 náh2, jná13 zein21
ñí1con2 hnoh2 la3 cun3 lɨ́3 jáɨ13 hi3
má2ca3jmú3 jáun2 Ñuh32 jná13. Tɨ3la3
tianh3 náh2 tín2 já1 juú2 Jerusalén lá2,
ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 hián13
náh2 pí3 hi3 já32 hñu3mɨ3cuú2.

Jesús tsánh32 hñu3mɨ3cuú2
(Marcos 16:19-20; Hechos 1:9-11)

50 Hi3 jáun2 Jesús ca3jan3 tsá2 hí3 tɨ3
cheih32 juú2 jáun2, ca3la3 tɨ3 có32 juú2
Betania; hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ca3háɨ32 dí2
cuo2 hi3 ca3ma3miih2 dí2 tsá2 hí3.
51 Jáun2 la3 má2má2miih2 jáun2 bíh1
dí2 tsá2 hí3, jmɨ́1 cuá1han3 dí2 ja1
ñí1 tionh1 tsú2, hi3 ca3zanh32 dí2 tɨ3
hñu3mɨ3cuú2.
52 Jmɨ́1 má2lɨ́2ma3tsú2 ma3jónh32 tsú2
jáun2 Jesús né3, hiún2 lɨ́n32 bíh1 tsɨ́3
tsú2 já1tanh21 tɨ3 já1 juú2 Jerusalén.
53 Hi3 jáun2 tsá2 hí3 jmɨ́1 tɨ́2 ngɨh32
cun3 tsa3háu2 hñu3 cuáh32 chín1
quioh21 tsá2 *judíos, hi3 má2quien2
Dió32. [Cun3 nɨ́2 bíh1 tí3 jáɨ13.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Juan²

Tsá² lɨ́n³ Jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² lɨn³ jan² tsá² mɨ³cuóun²

1 Jmɨ́¹ ca³lɨ³zia³² ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³. Tsá² hí³ né³ jmɨ́¹ má²cuá³ bíh¹ quionh³ Dió³², hi³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ né³, hnga² bíh¹ Dió³² hí³.

2 La³ cun³ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ má²cuá³ bíh¹ tsú² quionh³ Dió³².

3 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hí¹ cáun² yáh³ hi³ zia³² tiá² ca³lɨ³ ta³ tiá² quiéinh¹ hí³ dí².

4 Hí³ bíh¹ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³². Hi³ Tsá² tsóh²³ hí³ pí³ jáun² né³ lɨn³ siáh³ joh¹ sɨ́² hi³ táɨ³ jáun² ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun².

5 Joh¹ sɨ́² jáun² né³ taɨ³² ñí¹ já¹niéi², tɨ³la³ já¹niéi² jáun² né³ tiá² má²ca³cah¹³ yáh³ jmáɨ¹ hi³ jmu³ quien² ñí¹con² joh¹ sɨ́² jáun².

6 Jáun² né³, ca³lɨ³zian² jan² tsá² zéi¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² hí³ jmáɨ² Juan².

7 Tsá² hí³ cuan³ hi³ lɨ́n³ tsá² zih³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ joh¹ sɨ́² jáun², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsáu² jmɨ́¹ lɨ́¹³ tónh³² ta²¹ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ juáh³ hí³ dí².

8 Jun³juáh¹³ hí³ yáh³ jmɨ́¹ lɨ́n³ joh¹ sɨ́² má¹ná¹, tɨ³la³ hí³ dá² cuan³ hi³ cua³zíh² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ joh¹ sɨ́² jáun² bíh¹.

9 Quí¹ né³bí¹ jmɨ́¹ má²ja³quián³ lɨ³jnia² yáh³ Tsá² hú¹tá¹ ti³tsóh³ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ joh¹ sɨ́² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun².

10 Né³² né³, cuan³ bíh¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹ lá² jmɨ́¹ cuan¹, tɨ³la³ uá¹jinh¹ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³lɨ³zia³² cun³quionh³ hí³ dí², tɨ³la³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² má¹ná¹, tiá² ca³lɨ³ cuóun³² yáh³ Tsá² hí³.

11 Uá¹jinh¹ cuan³ tsú² ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² quioh²¹, tɨ³la³ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² tsú² né³ tiá² ca³he³ yáh³ quioh²¹ tsú².

12 Tɨ³la³ cun³ jáun², la³jɨ́n³² la³ cun³ tsá² ca³he³ tsú², tsá² hí³ bíh¹ hiauh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ jon² Dió³², la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú² yáh³.

13 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³ma³jniau² tsá² hí³ hi³ má²ná¹lɨ́n³ jon² Dió³², jun³juáh¹³ ca³lɨ³zian² tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ yáh³, sa³jun³ cun³ñí¹ hi³hliá² ca³lɨ³ hniá¹ tsá²mɨ³cuóun² hi³ lɨ³ zian² jon² yáh³, sa³jun³ lɨ́n³ tsú² jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá² jméi² tsú² ca³lɨ³hnió³ hi³ hí³ lɨ́n³ jon² Dió³².

14 Hi³ jáun² Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ né³ ca³lɨn³ tsá² dí¹ngú³, hi³ ca³cuá³ tsú² ja¹ quiú¹³ jnoh¹; hí³ bíh¹ dí² jan² Tsá² cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsɨ́³, jɨ³ hi³ cá² ñí¹ ca³ma³li²¹ tsú² siáh³ hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́³ jú¹ tson². Jnoh¹ má²ca³neh²¹, hi³ má²ca³lɨ³tsɨn² jnoh¹ siáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsú², la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ quien² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméi² tsú².

15 Juan² tsá² ca³zion³ hí³ jmáɨ² tsáu² ca³cué³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí², jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá², hi³ ca³hléh³ tiá³:

—Tsá² lá² bíh¹ Tsá² ca³hɨ́en³² jná¹³ hí³ jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cuá¹ja³² chí¹cáɨn² cu³hna³² jná¹³ dá² jan² Tsá² tɨ³ quien² bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ jná¹³; quí¹ Tsá² hí³ dá² jan² Tsá² jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ lɨ³zian² jná¹³”.

16 Hi³ cun³ñí¹ hi³ cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ Tsá² hí³ né³, jáun² la³jáɨ³² bíh¹ dí² ca³hiau³ hi³ má²hé² má²mieh² tsú² cun³ jmá² cun³ jnia³².

17 Quí¹ cun³quionh³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³hiau³ dí² liei²¹ quioh²¹ Dió³²,

tɨ³la³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo
má¹ná¹, ca³hiau³ dí² miɨ́³ hi³ ja³² tsɨ́³
Dió³², la³ má²quionh³ jú¹ tson² nɨ́²
siáh³.
18 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³jɨ́en³²
Dió³²; tɨ³la³ Tsá² qui³ cuá³ cu³héin¹
Jméɨ² bíh¹ dí² má²ca³ma³li²¹ ñí¹con² dí²
hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́n³ Dió³². Ja³bí¹
Tsá² hí³ siáh³ lɨ́n³ Dió³², Tsá² jan² tán¹
Jon² Dió³² Jméɨ² dí².

*Jú¹ tson² hi³ cue³² Juan² tsá² zion²
tsáu² jmáɨ² hi³ ca³tɨn¹ Jesús*
(Mateo 3:1-17; Marcos 1:1-11; Lucas 3:1-22)

19 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jú¹ tson²
hi³ ca³cué³ Juan² ñí¹con² mí²tsáu² jɨ³
*levitas, tsá² ca³zen³ hí³ tsá² *judíos
tsá² ná¹ñí¹ zian² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén,
hi³ tsa³ngáɨ³ tsú² ñí¹con² Juan² jáɨ¹³
lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?
20 Hi³ hí³ né³, tiá² ca³ma³zian³²
yáh³, tɨ³la³ ca³juáh³ bíh¹ jú¹ tson², hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ Tsá² lɨ́n³
Cristo.
21 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Hi³ jáun² né³ ¿hin² bíh¹ tsánh²
hnú²? ¿Ho³ hnú² uá¹ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³
*tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²?
Jáun² ca³juáh³ Juan²:
—Jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ jná¹³.
Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³ngáɨ³:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá²
qui³ cónh³ ca³tɨn¹ hi³ já³²?
Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Juan²:
—Ján¹han²¹.
22 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²?
Quí¹ hniáuh³² tsá¹cáun¹ yáh³ jnoh¹ jú¹
tson² ñí¹con² tsá² lɨ́²ze³ jnoh¹. Jáun²
né³, ¿he³ jú¹ tson² lɨ́¹³ cuéh¹ nú² hi³
ca³tɨn¹ nú² huen²?
23 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³hléh³ Juan² la³
cun³ hi³ ca³hléh³ hla¹ Isaías tɨ³² jë¹
Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ tsá² quian³² jáɨ¹³
hi³ ñɨ³hléh¹³ ná¹ ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin²
hi³ juah³² ná¹ la³ lá²: "Jmóuh¹ náh²
cú²tso² juɨ³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²".
24 Jmɨ́¹jáun² tsá² zéɨ¹ hí³ tsá²
*fariseos hi³ tsa³lienh³ Juan²
25 ca³ngáɨ³ siáh³ la³ lá²:
—Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jun³juáh¹³
hnú² yáh³ la³ lɨ́n³ Cristo, sa³jun³ tɨ³²
jë¹ Dió³² tsá² jmáɨ² Líh³, hi³ sa³jun³ tɨ³²
jë¹ Dió³² tsá² ca³tɨ²¹ hi³ já³² hí³, jáun²
né³ ¿he³ lɨ³ sa³ hnú² yáh³ zion²³ tsáu²
jmáɨ²?
26 Jáun² Juan² ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Tson² bíh¹ jná¹³ zion² tsáu² jmáɨ²
cun³quionh³ jmɨ́² jma³ bíh¹; tɨ³la³ ja¹
quián¹³ náh² zenh² jan² Tsá² tiá²
cuóun³² náh².
27 Tsá² hí³ já³² chí¹cáɨn² cu³hna³²
jná¹³. Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² cunh³
jná¹³ quiúnh¹ Tsá² hí³, quí¹ ca³la³
hí¹juáh³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³
zaɨh²¹ ná¹ láu² tsɨ³² ta³ tsú².
28 Hi³ nɨ́² lɨ³ tɨ³ hué³² ñí¹ téh²³ tsú²
Betania, can³² cua³ Jordán tɨ³ juɨ³² ñí¹
hia³² hiú², ñí¹ jmɨ́¹ zenh¹ Juan² hi³
dí¹zion² tsáu² jmáɨ².

*Jesús Tsá² lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹ joh¹
Dió³²*

29 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³jɨ́en³²
Juan² hí³ Jesús hi³ cuá¹ja³² tɨ³ ñí¹
zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²
tsá² jmɨ́¹ tionh¹ quionh³:
—Sá¹nɨ́² jɨe³, Tsá² nɨ́² bíh¹ lɨ́n³
*Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³², Tsá² hin³
tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³.
30 Tsá² nɨ́² bíh¹ hí³ ca³hɨ́en³² jná¹³
jáun², jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²:
"Cu³hna³² jná¹³ cuá¹ja³² jan² tsá² tɨ³
jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ jná¹³,
quí¹ Tsá² hí³ dá² tɨ³ jmɨ́¹ má²zian² bíh¹
la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ lɨ³zian² jná¹³".
31 Ca³la³ hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³
tiá² jmɨ́¹ ño¹ ná¹ hin² tsánh² jmɨ́¹ já²¹;
tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³
jnia² Tsá² hí³ ñí¹con² tsá² *Israel, jáun²
bíh¹ cuan³ jná¹³ hi³ cua³zion³ jná¹³
tsáu² jmáɨ².
32 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Juan² la³ lá²:

—Ca³jɨen¹ jná¹³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² la³jmɨ́¹ ja³² jan² chi³ jáɨ², hi³ tɨnh³ ñí¹ quioh²¹ tsú².

33 Jná¹³ hí¹juáh³ tiá² jmɨ́¹ má²ño¹ yáh³ hi³ hin² tsánh² hí³ jmɨ́¹ já²¹, tɨ³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ hi³ zion¹ ná¹ tsáu² jmáɨ² cun³quionh³ jmɨ́² jma³ né³ ca³záɨ³ jná¹³ la³ lá²: "Nɨ́¹ má¹ca³jɨeh³ hnú² hi³ son¹³ Jmɨ́²chí³ ñí¹ quioh²¹ jan² tsá²ñuh², jáun² Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ziau³ jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹".

34 Jáun² jná¹³ né³ má²ca³jɨen¹ bí¹ ná¹, hi³ jáun² jná¹³ lɨ́n³ ná¹ tsá² nau³² jáɨ¹³ ta³né³² hi³ tson² bíh¹ hí³ lɨ́n³ Jon² Dió³².

Tsá² la³ñí¹ hi³ ca³háɨn³² tɨ³ con² Jesús

35 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² jmɨ́¹ zenh¹ siáh³ Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ² ñí¹ jáun² la³ má²quionh³ gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².

36 Jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² Juan² hi³ hí¹ngaɨ³² Jesús ñí¹ jáun², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, Tsá² ó³² bíh¹ lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³².

37 Tá¹ gon³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quionh³ hí³ Juan² ca³náɨ³² hi³ ca³juáh³ Juan² la³ jáun², hi³ jáun² já¹taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

38 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jinh³ Jesús tɨ³ cu³hna²¹, hi³ ca³jɨ́e³ dí² hi³ má²hí¹já²táunh¹ tsá² hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² náh²?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tɨ³², ¿ha³ jinh¹ ñíh³ hnú²?

39 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² ñá²táunh¹ náh² ñá²jɨe³.

Jáun² ja³taunh²¹ tsú² hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³tiánh³ tsú² ñí¹ jáun² jmáɨ¹ jáun², quí¹ cun³ la³ nió¹ quia³ tɨ³ hú²niéi² bíh¹ jmɨ́¹ má²tí³ jmɨ́¹jáun².

40 Tre²¹ raɨnh²¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ bíh¹ jan² tsá² gon³ tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Juan², hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

41 Jáun² la³juɨ³² ca³hnah² Tre²¹ Sí¹mu²¹ raɨnh²¹, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ Tsá² lɨ́n³ Mesías (jú¹ *hebreo nɨ́² hnió³ juáh³ "Tsá² zéi¹ Dió³²", la³ cun³ juáh³ tsú² jáun² cun³quionh³ jú¹ *griego "Tsá² lɨ́n³ Cristo").

42 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jan³ Tre²¹ Sí¹mu²¹ raɨnh²¹ tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ Sí¹mu²¹ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³²:

—Hnú² bíh¹ jon² Juan², tsá² jmáɨ² nú² Sí¹mu²¹, tɨ³la³ jná¹³ né³ juanh³² hi³ hnú² jmáɨ² Cefas (hi³ hnió³ juáh³ "Pé¹", hi³ Pé¹ né³ hnió³ juáh³ "Quɨ́n¹").

Jesús téh²³ Pí²liéi¹ quionh³ Natanael

43 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, Jesús ca³lɨ́n¹³ hi³ tsó³² tɨ³ hué¹³ Galilea, hi³ ñí¹ jáun² né³ ca³jenh² tsú² Pí²liéi¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

44 Pí²liéi¹ hí³ jan² tsá² juú² Betsaida bíh¹, ñí¹ jmɨ́¹ zian² uá²jaɨ³² Tre²¹ quionh³ Pé¹ raɨnh²¹.

45 Hi³ jáun² ca³ñí¹hniah² Pí²liéi¹ Natanael, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ Tsá² ca³hɨen³ hí³ hla¹ Moisés ñí¹ Sí² liei²¹, Tsá² ca³hɨen³ hí³ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³² uá²jaɨ³². Jesús jon² Sé³² bíh¹ tsá² hí³, Tsá² ja³ tɨ³ juú² Nazaret.

46 Tɨ³la³ Natanael né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ lɨ́¹³ lɨ³jnia² cáun² hi³ chu²¹ já¹ juú² Nazaret dúh¹?

Hi³ jáun² Pí²liéi¹ ca³juáh³:

—Sá¹nɨ́² dú¹ ñá²neh²¹ yáh³.

47 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Jesús Natanael hi³ cuá¹ja³² tɨ³ ñí¹ zenh¹ dí², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Há¹, nɨ́² má²cuá¹ja³² jan² tsá² cu³tí³ lɨ́n³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, jan² tsá² tiá² jú¹ tɨ́¹jáɨ² tɨn².

48 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Natanael hi³ ca³juáh³:

—¡Hóh³²! ¿Lánh³ rón³² cuóu³² nú² jná¹³?

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ té³ máh³ hnú² Pí²liéi¹ má²lɨ́²jɨe¹ jná¹³, tá¹la³ jmɨ́¹ ñíh³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí² co².
49 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Natanael la³ lá²:
—Tɨ³², hú¹tá¹ Jon² Dió³² bíh¹ hnú², hnú² bíh¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² Israel.
50 Hi³ Jesús né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—¿Hí¹ tá²chi²¹ má²táunh²³ hnú² ta²¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² má²lɨ́²juáh³² jná¹³ hi³ lɨ́²jɨe¹ ná¹ tá¹la³ jmɨ́¹ ñíh³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí² co²? Tɨ³la³ né³bí¹ jɨeh²¹ yáh³ hnú² hi³ tɨ³ jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ nɨ́².
51 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá² ñí¹con² tsá² hí³:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hnoh² lɨ́¹³ jɨeh²¹ náh² hi³ má²há²na²¹ hñu³mɨ³cuú², hi³ tsá² ná¹lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³ zá¹ son¹³ ñí¹ quioh²¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

2

Jmɨ́¹ ca³jenh² cuo² tsáu² já¹ juú² Caná

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ la³ má²jau³ jáun² ca³jmú³ tsáu² jmáɨ¹ hi³ ca³jenh² cuo² já¹ juú² Caná, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, jmɨ́¹ dí¹cho¹ mí¹ziú¹³ Jesús,
2 ja³bí¹ ca³teh³ tsú² siáh³ Jesús la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² ñí¹ ca³jenh² jáun² cuo² tsáu².
3 Jmɨ́¹jáun² ca³tsá³² mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hi³ ná¹hɨ́nh²³ tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² mí¹ziú¹³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tiú²uú² zia³² yáh³ mu² ráu³ quioh²¹ tsú².
4 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—La³ cun³ hi³ hɨ³² nɨ́² honh² hnú² mɨ́¹, tiá² ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ hɨ́³² tsɨn³² hi³ nɨ́². Quí¹ tiá² má²ca³tsɨn¹³ yáh³ jmáɨ¹ quion²¹ jná¹³.
5 Tɨ³la³ mí¹ziú¹³ tsú² né³ ca³záɨh³ la³ lá² tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² ta²¹:
—Ma³ti²¹ náh² lɨ³ua³ cáun² hi³ juáh³ ñú² nɨ́².
6 Jáun² né³, ñí¹ jáun² jmɨ́¹ nio¹ jñéɨ³ tse³ cáh¹ hi³ lɨ́³ quɨ́n¹, tse³ hi³ la³ jmúh³² jáun² tsá² *judíos ta²¹ nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ má²jɨn² tsú². Ma³ quin³² ma³ caun³² tse³ jáun² tɨ́² héih²³ míh¹ tiá² cun³ hñá³láu³ lí¹³ jmáɨ².
7 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹:
—Ma³conh²¹ náh² jmɨ́² jma³ tse³ lá².
Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³táh³ jmáɨ² tse³ jáun² ca³la³ ca³canh².
8 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:
—Né³² né³, chin³² ca³lá² hi³ cuá²cuéh³ tsá² nio² jo³cuo² jmáɨ¹.
Jáun² tsá² hí³ né³, ca³ma³tí³² bíh¹ héih³² jáun².
9 Jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmáɨ¹ né³ ca³hɨnh³ cú¹pih²¹ jmáɨ² hi³ má²laɨn³² jáun² mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ta³ tiá² ñi³² tsú² ha³ dá² jinh¹ ja³ hi³ jáun²; quí¹ jɨ́³²la³ tsá² ná¹jmu² ta²¹ bíh¹ má²ná¹ñi³², quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ ca³táh³ jmɨ́² jma³ tse³ jáun² hi³ jáun² ca³chin² ca³lá². Hi³ jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmáɨ¹ né³ ca³teh³ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo²,
10 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—La³jɨ́n³² tsáu² bí¹ tsóh²³ tín² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ ñí¹con² tsá² ná¹tén¹, hi³ jáun² nɨ́¹ má¹lɨ́²hính³ tsú² hliáun³ né³, má¹jáun² máh³ má²tsóh³ tsú² mu² ráu³ huen³. Tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, má²lɨ́²hmáh¹ bí¹ nú² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bí¹ chu²¹, hi³ né³bí¹ tsóh³² máh³ nú² ta³né³².
11 Hi³ nɨ́² bíh¹ li²¹ la³ñí¹ hi³ ca³jmú³ Jesús jmɨ́¹ ca³ma³jnia² pí³ quioh²¹ já¹ juú² Caná hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea; hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³, ca³chá³ cáun² tsɨ́³.
12 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ dí² tɨ³ já¹ juú² Capernaum la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³, tsá¹ raɨnh²¹, jɨ³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² nɨ³² siáh³, hi³ ñí¹ jáun² né³ ca³tiánh³ dí² tun³ hnɨ³² jmáɨ¹.

Jesús má²jɨ² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

13 Jáun² né³, má²janh² bíh¹ jmɨ́¹
má²hé² hi³ tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹ quioh²¹ tsá²
judíos, hi³ jáun² Jesús né³ ngau³ tɨ³ já¹
juú² Jerusalén.
14 Hi³ jáun² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²
né³ ca³jɨ́en³² tsú² tsá² ná¹hna² cuá¹juɨ́²,
jɨ³ *já¹ziáh², jɨ³ tsá² hna² jáɨ² nɨ³² siáh³,
la³ má²quionh³ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hi³ jmɨ́¹
ná¹quí² ná¹zaɨ³² quɨe³ quioh²¹ hué³²
siáh³.
15 Jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Jesús hi³
jáun² né³, ca³jmú³ cáun² hñú¹jméi¹³
cun³quionh³ hñe¹³, hi³ jáun² ca³chi³
ca³huen³ dí² tɨ³ cheih³² cuáh³² la³jɨ́n³²
tsá² hí³ la³ má²quionh³ já¹ziáh² jɨ³
cuá¹juɨ́² joh¹. Hi³ ca³ziu³ ca³súh³ dí²
siáh³ quɨe³ quioh²¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹zaɨ³²
hí³ quɨe³ quioh²¹ hué³² siáh³, jɨ³ hi³
ca³ziu³ ca³cuɨ́³ dí² siáh³ mesas quioh²¹
tsú².
16 Hi³ tsá² jmɨ́¹ ná¹hna² hí³ jáɨ² né³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¡Huen³ náh² jáh³ nɨ́² ñéih³ lá²! ¡Ha³
lɨ́² uú² chá² náh² hmah²¹ ñéih³ hñú¹³
Ñuh³² jná¹³!

17 Jmɨ́¹jáun² né³ tsau³ tsɨ́³ tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:
“Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ dí¹quiaunh²¹ tsɨn³²
jná¹³ hi³ hñuh³² hnú² lɨ́¹³ ná¹chan¹
jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ hnú², jáun² bíh¹
tsa³hín³ jná¹³”.

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá²
judíos né³, ca³ngáɨh³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ li²¹ lɨ́¹³ hɨ́eh¹ nú² jnoh¹ hi³
jáun² lɨ³ lin¹ hi³ tson² ca³tɨn¹ hnú²
jmúh¹³ la³ nɨ́²?

19 Jáun² Jesús né³, ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² tsunh²¹ dúh¹ náh² hñú³
hɨ́en¹ lá² neh²¹, hi³ jáun² ñí¹ cá²hnɨ́²
jmáɨ¹ zéih¹ jná¹³ siáh³ hi³ hmaɨ²¹.

20 Jmɨ́¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² judíos
hí³ la³ lá²:

—Tun³la³jñéɨ³ mii² yáh³ ca³lé³ hi³
ca³jmú³ tsú² hñú³ hɨ́en¹ lá²; ¿hí¹ hnɨ³²
jmáɨ¹ uá¹ lɨ́¹³ hi³ zéih¹ hnú²?

21 Tɨ³la³ hñú³ hɨ́en¹ hi³ ca³hɨ́e³ jáun²
Jesús má¹ná¹, hi³ ca³hɨen³ hnga² bíh¹
tsú².
22 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun²
ja¹ hla¹ né³, tsau³ tsɨ́³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² tsú² jáɨ¹³ nɨ́², hi³ ca³taunh³ tsú²
siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²,
jɨ³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ má²ca³juáh³ tsú²
jáun².

Jesús cuoh² jmɨ́¹ tsɨ́³ la³jɨ́n³² tsáu²

23 Jáun² né³, jmɨ́¹ cuá³ Jesús já¹ juú²
Jerusalén tá¹la³ Jmɨ́¹hɨ́en¹ jáun², jáun²
juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³chá³ cáun² tsɨ́³
ñí¹con² tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ li²¹ hi³ lɨ́³
hua³jueh³² hi³ jmu² dí² jáun².
24 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, tiá² cáun² lɨ́¹
jmɨ́¹ háɨ³² yáh³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² hí³,
quí¹ jmɨ́¹ cuoh² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³
la³jɨ́n³² tsá² hí³.
25 Quí¹ tiá² hin² jmɨ́¹ lɨ³hniah²³ yáh³
hi³ chá³² ñí¹con² tsú² he³ lánh³ lɨ́n³
tsáu², quí¹ jmɨ́¹ má²ñi³² bíh¹ tsú²
hnga² he³ lánh³ lɨ́³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³
tsáu².

3

Jesús quionh³ Nicodemo

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ja¹
tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseo, tsá²
jmáɨ² Nicodemo, tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan²
tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos.
2 Nicodemo hí³ né³ ca³ñí¹jɨen¹³
Jesús cáun² já¹niéɨ², hi³ ca³záɨh³ dí² la³
lá²:
—Tɨ³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² ca³ze³
Dió³² hi³ ña³ma³ta¹³ nú² jnoh¹, quí¹
hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ jmu³ li²¹
lɨ́³ hua³jueh³² la³jmɨ́¹ jmuh³² hnú² nɨ́²
sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² Dió³² quionh³ tsú².
3 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ juo³ jná¹³ hnú²,
hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ca³lɨ³zian² hi³
hmaɨ²¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ hí³ tsú² jo³cuo²
Dió³².

4 Jáun² Nicodemo né³ ca³ngáɨ³:
—Tɨ³la³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hi³ jan²
tsá² má²lieih²¹ lɨ́¹³ lɨ³zian² siáh³ cónh³í¹
cu³ jéin³²? ¿Hí¹ lɨ́¹³ hen¹³ tsú² hñu³
héin¹ mí¹ziú¹³ hi³ jáun² lɨ³zian² siáh³?
5 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ la³² juo³ jná¹³
hnú², hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ca³lɨ³zian²
cun³quionh³ jmɨ́² jma³ jɨ³ cun³quionh³
Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² nɨ́² siáh³, tiá² lɨ́¹³
yáh³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².
6 Quí¹ jmáh³la³ ngú³ bíh¹ lɨ́n³ tsá²
ca³lɨ³zian² cun³quionh³ jméi² mí¹ziú¹³,
tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² ca³lɨ³zian²
cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³²
má¹ná¹, jáun² jmɨ́²chí³ bíh¹ má²lɨ́n³
tsú².
7 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³cáun² honh² nú²
hi³ juah²¹ jná¹³ la³ lá²: “La³jɨ́n³² bíh¹
tsáu² hniáuh³² lɨ³zian² hi³ hmaɨ²¹”.
8 Quí¹ chí³ dá² ja³² lɨ³ua³ cáun²
juɨ³² hi³ hnió³ bíh¹; naɨh³² bí¹ hnú²
mah¹ hi³ jmu² chí³, tɨ³la³ tiá² ñíh¹
yáh³ hnú² hín² dá² tɨ́h³ ja³² chí³ hi³
hín² dá² tɨ́h³ tsó³². Ja³bí¹ la³ nɨ́²
bíh¹ uá²jaɨ³² lɨ́n³ tsá² má²ca³lɨ³zian²
cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³².
9 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Nicodemo,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ la³ nɨ́²?
10 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hí¹ hí¹juáh³ hnú² uá¹ tiá² ngɨ²³
nú² jáɨ¹³ nɨ́², uá¹jinh¹ hnú² bíh¹ jan²
tɨ³² chín¹ ñí¹con² tsá² *Israel?
11 Jú¹ tson² cu³tí³ juah³² jná¹³
ñí¹con² hnú², hi³ jnoh¹ hléh¹ la³
cun³ hi³ né¹, jɨ³ hi³ láɨ³ jnoh¹ siáh³
tsá² nau³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³
má²ca³neh²¹ jnoh¹; tɨ³la³ hnoh² né³,
tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ náh² la³ cun³ hi³
juáh³ jnoh¹ ñí¹con² náh².
12 Nɨ́¹juáh³ hí¹juáh³ tiá² ta²¹ hun¹
bíh¹ hnoh² nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jná¹³ jáɨ¹³
hi³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ qui³ lɨ́³ jáun² ñí¹
hué²¹ lá², jáun² ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ táunh¹³
náh² ta²¹ nɨ́¹juáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh²
jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́³ hñu³mɨ³cuú²?
13 ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ñéi¹
hñu³mɨ³cuú², jɨ́³²la³ Tsá² ja³ hí³
hñu³mɨ³cuú² bíh¹; Tsá² hí³ né³, Jon²
tsá²mɨ³cuóun² bíh¹, [Tsá² qui³ cuá³ hí³
hñu³mɨ³cuú²].
14 Hi³ jáun² la³jmɨ́¹ ca³ton³ jáun²
hla¹ Moisés jáh³ hláɨnh¹ láɨn¹ tsoh²
hmá² tá¹la³ jmɨ́¹ tionh¹ tsú² jáun²
hué³² quiéin², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³
hniáuh³² quiunh²¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun²;
15 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² cha³² cáun²
tsɨ́³ ñí¹con² tsú² lɨ́¹³ zian² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio².

Dió³² hnio³ jɨ³lɨn² tsáu²

16 ”Sá¹nɨ́² jɨe³, la³ lá² bíh¹
ca³ma³hnio³ Dió³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹
lá², ca³la³ hi³ ca³cuen³ máh³ tsú² Jon²
Tsá² jan² tán¹, hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá²
cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² hí³ dí² tiá² lɨ́¹³
yáh³ hi³ tsa³háɨn³, tɨ³la³ lɨ́¹³ lɨ³ zian²
tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.
17 Quí¹ Dió³² tiá² ca³zen³ Jon² ñí¹
hué²¹ lá² hi³ ja³ra³tsɨn² tsáu² héih³²,
tɨ³la³ hí³ dá² ca³zen³ Jon² hi³ tɨ³ ja³lion³
bíh¹ tsáu².
18 ”Hi³ jáun² bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Jon²
Dió³² tiá² tá²tsɨn¹ yáh³ héih³², tɨ³la³
tsá² tiá² ñí¹chá²¹ cáun² tsɨ́³ ñí¹con²
hí³ dí² né³, cun³ má²ca³ta³tsɨn¹ bíh¹
héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ tanh²
tsú² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³².
19 Tsá² la³ hí³ má²ca³ta³tsɨn¹ héih³²,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ cuan¹ jáun² Tsá²
lɨ́n³ joh¹ sɨ́² ñí¹ hué²¹ lá², tɨ³ jlánh¹ bíh¹
ca³tɨ́³ tsɨ́³ tsú² ñí¹ já¹niéi², quí¹ cun³ñí¹
hi³ tá¹³ tsú² lɨ́³ jmáh³la³ ta²¹ hlah³ bíh¹.
20 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ná¹jmu² hi³
hlah³ hoh³ joh¹ sɨ́²; cun³ tiá²
ñí¹ja³janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con² joh¹, quí¹
jáun² tiá² lɨ³jnia² hi³ hlah³ hi³ ná¹jmu².
21 Tɨ³la³ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³ jú¹
tson² né³, má²janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con²
joh¹ jáun², hi³ jáun² lɨ³jnia² hi³ tá¹³ tsú²
lɨ́³ la³ cun³ rón³² hnió³ Dió³² bíh¹.

Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ² hleh³²
siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³tɨn¹ Jesús

22 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngau³
Jesús quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²

tɨ³ hué¹³ Judea, hi³ jáun² ca³lén³ tsú² ca³lá² ué³ ñí¹ jáun² hi³ zion² tsáu² jmáɨ² quionh³ tsá² hí³.

23 Ja³bí¹ Juan² siáh³ jmɨ́¹ dí¹zion² jmáɨ² tsáu² tɨ³ Enón ñí¹ má²janh² Salim, quí¹hliá² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ quí² jmɨ́¹ ñei³² jmáɨ² ñí¹ hliáun³; hi³ tsáu² né³ jmɨ́¹ ja³táunh¹ hi³ jáun² jmɨ́¹ zaun³² jmáɨ².

24 Hi³ nɨ́² ca³lɨ³ ñeh² bíh¹ hi³ tanh¹³ tsú² Juan² hí³ hñu³mí¹ñí².

25 Jmɨ́¹jáun² né³, ma³ jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ² ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táɨnh²³ jáɨ¹³ quionh³ jan² tsá² judío ca³tɨ²¹ hín² juɨ³² lɨ́¹³ lɨ³ jɨn² tsú².

26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, já¹taunh²¹ dí² tɨ³ ñí¹ zenh¹ Juan² hi³ ja³zeh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ³ ñi³² dí² jáun². Jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Hnú² Tɨ³², sá¹nɨ́² niéɨ², tsá² jmɨ́¹ zenh¹ hí³ quiúnh¹ hnú² tɨ³ jo²¹ cua³ Jordán tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² ca³ma³tsónh¹³ hnú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ já³², tsá² hí³ má²dí¹zion² jmáɨ² tsáu², hi³ la³jɨ́n³² bí¹ tsáu² má²tsá²táunh¹ tɨ³ ñí¹con² tsú².

27 Jáun² Juan² né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ lɨ́n³ ta²¹ nɨ́¹juáh³ hi³ Dió³² tiá² la³ má²lɨ́²hiáu³².

28 Má²ca³niéih² bíh¹ hnoh² hmóu³² re² lɨ́n³² jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ cú²na²¹ jáɨ¹³ hi³ tiá² jná¹³ lɨ́n³ yáh³ Tsá² zéɨ¹ Dió³², tɨ³la³ jná¹³ dá² lɨ́n³ ná¹ jan² tsá² ja³ chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsá² hí³ bíh¹.

29 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jmu² tsú² cáun² jmáɨ¹ hi³ jenh² cuo² tsáu², jáun² tsá²ñuh² tsá² má²ca³jenh² hí³ cuo² quionh³ bíh¹ tsá²mɨ³ má²lɨ́n³ ñí²cuo²; hi³ jáun² há²mei²¹ quioh²¹ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo² hí³ né³ cuá¹tón²¹ có³² hi³ cuá¹náɨ³² jë¹ tsá² ca³jenh² hí³ cuo², hi³ jáun² né³ lɨ́²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ nɨ́¹ má¹ca³náɨ³² hi³ hleh³² tsá² hí³. Hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lɨ́²hiún² lɨ́n³² tsɨn³² jná¹³ ta³né³²;

30 quí¹ Tsá² hí³ dá² cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³ quien², hi³ jáun² jná¹³ né³, cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ hi³ má²tsa³méih³ hi³ quien² jná¹³.

Tsá² ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²

31 Hi³ jáun² Tsá² ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹ ho² jáɨ¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn². Tɨ³la³ tsá² qui³ lɨ́n³ tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, jan² tsá² lɨ́¹ tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ hleh³² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ hleh³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tɨ³la³ Tsá² ja³ hí³ hñu³mɨ³cuú² né³, ho² jáɨ¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² bíh¹,

32 hi³ jáun² hí³ bíh¹ dí² hleh³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ má²ca³jɨ́e³ jɨ³ hi³ má²ca³náɨ³²; tɨ³la³ tiá² hin² nga³ ca³lɨ³hnió³ yáh³ tónh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ juáh³ Tsá² hí³.

33 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ jë¹ Tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²tson² jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² hleh³² jú¹ tson²;

34 quí¹ Tsá² lɨ́²ze³ Dió³² dá² hleh³² jë¹ Dió³² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² cuen² Jmɨ́²chí³ joh¹ ñí¹con² tsú² ca³la³ hi³ tiá² tsɨ³² héih³² bíh¹.

35 Dió³² hnio³ Jon², hi³ jáun² má²ca³chá³ tsú² jo³cuo² Jon² la³jɨ́³² hi³ zia³².

36 Jáun² tsá² má²nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jon² tsú² má²ná¹zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ tanh¹³ ta²¹ Jon² tsú² né³, tiá² lɨ́¹³ yáh³ zian² la³ jáun², quí¹ la³ má²míh²³ jáun² bíh¹ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² tsá² la³ hí³.

4

Jesús quionh³ tsá²mɨ³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria

1 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús hi³ tsá² *fariseos má²ca³náɨ³² hi³ tɨ³ má²juóun³² bíh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² hí³ dí², jɨ³ hi³ tɨ³ jlánh¹ juóun³² tsáu² má²ca³zion³ dí² siáh³ jmáɨ² la³ cónh³ bí¹ Juan²,

2 (uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ Jesús jmɨ́¹ zion² jmáɨ² tsáu², quí¹ hmóu³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² bíh¹ tsú²),

3 hi³ jáun² jmí¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús
jáɨ¹³ nɨ́² né³, cua³han³ hué¹³ Judea hi³
ngah³ tɨ³ Galilea.
4 Jmɨ́¹ ngah²¹ jáun² tsú² ca³lɨ³
hniáuh³² tsa³nga¹ hué³² Samaria,
5 hi³ jáun² ca³chó³² tsú² cáun² juú²
jmáɨ² Sicar hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria, có³²
hué³² ñí¹ ca³cuéh³ hla¹ Jacob Sé³² jon².
6 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ hó²¹ cáun² táu² ñí¹
jmɨ́¹ chí² tsáu² jmáɨ², hi³ jáun² né³
jmɨ́¹ téh²³ tsú² "Tá² jmáɨ² quioh²¹
hla¹ Jacob". Jesús jmɨ́¹ má²cá²huóh³²
lɨ́n³² bíh¹ hi³ hún¹ juɨ³², hi³ jáun²
ca³cuá³ can³² ho³ tá² jmáɨ² jáun².
Má²ñí¹tɨ²¹ la³ nio¹ jñéɨ³ tɨ³ ca³hláu³
bíh¹ jmɨ́¹jáun².
7 Jáun² ja³ jan² tsá²mɨ³ tsá² Samaria
hi³ chí¹³ jmáɨ² ñí¹ jáun², hi³ jáun² Jesús
ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:
—¿Tiá¹ jmúh¹³ tiá³ hi³ chú³² cuéh¹
cú¹pih²¹ jmáɨ² quián¹³?
8 Tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús né³,
má²já²taunh²¹ hi³ má²já²lia³² má³² tɨ³
já¹ juú².
9 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² *judíos tiá²
jmɨ́¹ jmúh³² yáh³ ta²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³
cauh³² tsá² Samaria, hi³ jáun² lɨ́¹
ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ tsá²mɨ³ hí³, jáun²
ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Lánh³ rón³² sa³ hnú² yáh³ mɨh³²
jmáɨ² ñí¹con² jná¹³?, já² tsá² judío bíh¹
hnú², hi³ jná¹³ né³ tsá² Samaria bíh¹.
10 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús la³ lá²:
—Sá¹jmɨ́¹ hi³ lɨ́²tsɨn² bíh¹ hnú² la³
cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², jɨ³ hi³ hin²
tsánh² cuá¹mɨ³² jmáɨ² ñí¹con² nú², hi³
jáun² hnú² dá² tɨ³ jmɨ́¹ mɨ́h¹³ bíh¹ jmáɨ²
ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ jmɨ́¹
cué¹³ ná¹ jmáɨ² hi³ cue³² pí³ hi³ lɨ́¹³
zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².
11 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³záɨh³
Jesús la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², já² hí¹juáh³ tiá² quiánh¹
yáh³ hnú² he³ cun³quionh³ chíh¹ nú²
jmáɨ², hi³ ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹ bíh¹ siáh³ hu²¹
jmáɨ². Hi³ jáun² né³, ¿lánh³ rón³²
cánh¹³ hnú² jmáɨ² hi³ cue³² pí³ hi³ lɨ́¹³
zian² tsú² hi³ cuéh¹ nú² jná¹³?
12 ¿Hí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hnú² la³
cónh³ bíh¹ hla¹ Jacob dí¹hio³ ñú¹deh³
jnoh¹ tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin²? Quí¹ hí³
bíh¹ ca³cué³ jnoh¹ tá² jmáɨ² lá²; jmáɨ²
ha²¹ tá² jmáɨ² lá² bíh¹ jmɨ́¹ hɨ́nh²³
tsú² hnga² la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹
jón²cho¹, jɨ³ jáh³ joh¹ tsú² nɨ́² siáh³.
13 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³
Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hɨ́nh³ jmáɨ² lá²
lɨ³ quiéin² siáh³ tsɨ́³;
14 tɨ³la³ tsá² hɨ́nh³ jmáɨ² hi³ cue¹
jná¹³ má¹ná¹, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiú²uú²
chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ quiéin² siáh³ tsɨ́³.
Quí¹ cun³quionh³ jmáɨ² hi³ cué¹³ jná¹³
dá² lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ chí¹ñei³² bíh¹
jmáɨ² hñu³ tsɨ́³ tsú² hi³ cué³² pí³ hi³ lɨ́¹³
zian² tsú² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
15 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³juáh³ la³
lá²:
—Hnú² Tɨ³², jmu³ hi³ chú³² cué¹
jná¹³ jmáɨ² jáun² aɨh²¹, hi³ jáun²
tiú²uú² lɨ³ quiéin² tsɨn³² jná¹³, hi³
sa³jun³ uá² lɨ³ hniáuh³² já¹³ jná¹³ hi³
já¹chí³ jmáɨ² la³ tɨ³ lá².
16 Jesús né³ ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³:
—Cuánh², cuá²tiéh³ ñí²cuonh², hi³
jáun² ña³² quiúnh¹ tsú² ñí¹ lá² má¹lɨ³²
jáun².
17 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Tiá² ñí²uó³² nia²¹ zian² yáh³.
Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³:
—Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² nɨ́², hi³
tiá² ñí²cuonh² nú² zian²;
18 quí¹ hñá³ yáh³ ñí²cuonh² hnú²
má²ca³lɨ³ zian², tɨ³la³ tsá² ñíh³ nú²
quiúnh¹ ta³né³² né³, jun³juáh¹³
ñí²cuonh² yáh³ nú² hí³. Jáun² né³,
jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́².
19 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá²mɨ³ hí³ jáɨ¹³
nɨ́² né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², má²ca³lɨ³tsɨn² jná¹³ hi³
hnú² bíh¹ lɨ́n³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³².

20 Né32 né3, dí1hio3 ñú1deh3 jnoh1
tsá2 hɨ́n13 jnoh1 hué32 Samaria lá2
ca3ma3tsú2 ma3jónh32 Dió32 tsɨ3 máh3
lá2 jmɨ́1tin2; tɨ3la3 hnoh2 né3 tsá2
judíos juáh3 náh2 hi3 jmáh3la3 já1
juú2 Jerusalén bí1 néh1 lɨ́13 ma3tsu3
ma3jónh32 tsú2 Dió32.
21 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 siáh3 la3 lá2:
—Hnú2 tsá2mɨ3, tionh2 ta21 jáɨ13 lá2:
Hi3 má2chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 tiú2uú2
lɨ3 hniáuh32 yáh3 hi3 ñá1táunh1 náh2
tsɨ3 máh3 nɨ́2, ho3 hi3 cuá1táunh1 náh2
já1 juú2 Jerusalén hi3 cuá1ma3tsú1
ma3jonh21 náh2 Dió32 Jméɨ2 dí2.
22 Hnoh2, tsá2 hɨ́n13 tɨ3 hué32
Samaria lá2, hí1juáh3 tiá2 re2 cuóun32
yáh3 náh2 Dió32 Tsá2 ma3tsú1
ma3jonh21 náh2; tɨ3la3 jnoh1 má1ná1,
re2 bíh1 cuóun32 jnoh1 Dió32 Tsá2
ma3tsú1 ma3jonh21 jnoh1, quí1 ja1
quioh21 tsá2 judíos bíh1 cua3han3 Tsá2
liáu32.
23 Quí1 má2ja3quián3 bíh1 chau21
jmáɨ1, hi3 ti3tsóh3dí1 ta3né32 má2cá2chó32
jmáɨ1 jáun2, la3 cun3 jmáɨ1 hi3 jɨ3lɨn2
tsá2 cu3tí3 má2tsú2 má2jónh32 Dió32
má2lɨ́13 ma3tsu3 ma3jónh32 tsú2 Jméɨ2
dí2 cáun2 hi3 hú1tá1 tson2 cu3tí3
cun3quionh3 hi3 ma3hau3 Jmɨ́2chí3
Chun1; quí1 tsá2 la3 hí3 bí1 ti3tsóh3
hnah2 Jméɨ2 dí2 hi3 lɨ́13 ma3tsu3
ma3jáuh32.
24 Dió32 bíh1 jan2 Tsá2 lɨ́n3 Jmɨ́2chí3;
hi3 jáun2 tsá2 má2tsú2 má2jáuh32 né3,
hniáuh32 bíh1 hi3 ma3tsu3 ma3jónh32
tsú2 Dió32 cáun2 hi3 hú1tá1 tson2 cu3tí3,
cun3quionh3 hi3 ma3hau3 Jmɨ́2chí3
Chun1.
25 Jáun2 tsá2mɨ3 hí3 né3 ca3juáh3 la3
lá2:
—Né1 jnoh1 hi3 já32 jan2 Tsá2 zen3
Dió32, Tsá2 téh3 tsú2 Cristo; hi3 jáun2
Tsá2 hí3 lɨ́13 ma3ta2 re2 tɨn2 la3jɨ́32
ñí1con2 jnoh1 nɨ́1 má1cuán2.
26 Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 Jesús la3 lá2:
—Jná13 bíh1 la32, Tsá2 má2dí1hléh23
ná1 ñí1con2 hnú2.
27 Tá1la3 jáun2 né3, cua3tanh21 bíh1
tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2, hi3 jáun2
lɨ́1 ca3ta3ná1jɨ́e32 bíh1 tsú2 jmɨ́1 ca3jɨ́e3
hi3 cuá1liéinh32 Jesús tsá2mɨ3 hí3. Tɨ3la3
hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 ca3tia3 tsɨ́3
hi3 ngáɨh32 tsá2mɨ3 hí3 nɨ́1juáh3 he3
dá2 hnió3, sa3jun3 ca3chá3 tsú2 siáh3
tiá3 tsɨ́3 hi3 ngáɨh32 Jesús: “¿He3 dá2
ná1juónh32 hnú2 quiúnh1 tsá2mɨ3 nɨ́2?”
28 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3zíh3
tsá2mɨ3 hí3 tsú1liáh2 quioh21, hi3 ngah3
tɨ3 já1 juú2, hi3 ca3ñí1zeh1 tsáu2 la3 lá2:
29 —Ñá2táunh1 náh2, ñá2jɨen1 náh2
jan2 tsá2ñuh2 Tsá2 má2lɨ́2zéɨ32 jná13
la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 má2cá2jmú32 ná1.
Tiá2 hin2 ñɨ32 hí1 Tsá2 lɨ́n3 Cristo Tsá2
ó32.
30 Jmɨ́1jáun2 ca3huén2 tsá2 juú2 jáun2,
hi3 ja3taunh21 hi3 ca3ñí1jɨen13 Jesús.
31 Tá1la3 jáun2 né3, tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2 Jesús jein32 má32, hi3 juáh3 la3 lá2:
—Tɨ32, quɨéɨh3 ca3lá2 má32 quiú13.
32 Tɨ3la3 Jesús má1ná1, ca3ngáɨ3 la3
lá2:
—Zia32 bíh1 cáun2 má32 hi3 lɨ́13 cuh21
jná13, cáun2 hi3 tiá2 cuɨn2 hnoh2.
33 Jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 ca3ma3liáu32 hi3 ngaɨh32 raɨnh21
tsá2ján2 tsá2ján2 hi3 juáh3 la3 lá2:
—¿Hí1 zian2 tsá2 má2cuá2can32 má32
hi3 cuh3 tsú2 juáh13?
34 Tɨ3la3 Jesús ca3juáh3 la3 lá2:
—Má32 quion21 jná13 lɨ́3 la3 lá2: hi3
jmu1 ná1 la3 cun3 hi3 hnió3 Tsá2 ca3ze3
bíh1, jɨ3 hi3 má1hián13 jná13 siáh3 ta21
quioh21 tsú2.
35 Hnoh2 dá2 juáh3 náh2 la3 lá2:
“Cónh3í1 quiún3 zɨ́h2 máh3 hniáuh32
hi3 ló32 la3 cun3 hi3 jná1”; tɨ3la3 jná13
né3 juanh32: Sá1nɨ́2 jéinh1 dú1 náh2
máh1 tɨ3 la3 ó32 neh21, ta3né32 bíh1
má2ca3láu2, jáun2 má2lɨ́13 bíh1 caun13
tsú2.
36 Tsá2 jmu2 ta21 hi3 caun2 hi3
ca3láu2 jáun2 né3 he2 hmah21 quioh21,
hi3 máɨ3 hi3 caun2 tsú2 jáun2 né3
tsá2toh3 ñí1 lɨ́13 zian2 tsú2 la3 cun3
jmɨ́1hi3nio2, hi3 jáun2 tsá2 jñɨ32 máɨ3 lɨ3
hiún2 tsɨ́3 cu3lɨ21 la3 má2quionh3 tsá2
jieih32.

37 Quí¹ jú¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³
juáh²³ tsú² jáun²: “Tsá² siánh³ bíh¹
jñi³², hi³ tsá² siánh³ bí¹ caun²”.
38 Jná¹³ má²lɨ́²zéi³² hnoh² hi³
cuá¹quiaun² náh² cáun² hi³ tiá² huá²
ta²¹ lɨ́²quiánh² náh²; la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³, hi³
tsá² siánh³ bí¹ ca³jmú³ ta²¹, hi³ jáun²
hnoh² né³ cáun² má²tonh²¹ náh² hná¹
ta²¹ hi³ má²he² hná¹ quioh²¹ tsá² hí³
bíh¹.
39 Juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² juú² zian²
hué³² Samaria jáun² ca³tanh² ta²¹
Jesús cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³ma³tson²
tsá²mɨ³ hí³ jë¹ jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³
lá²: “Má²lɨ́²zéi³² jná¹³ tsú² la³jɨ́³² la³
cun³ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³”.
40 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ jáun²
tsá² hɨ́n¹³ hí³ tɨ³ Samaria ñí¹ cuá¹tón²¹
jáun² Jesús né³, jlánh¹ ca³hiu³ ca³mɨ́³
dí² hi³ cuá³² tsú² juú²co¹ dí². Jáun²
Jesús né³ ca³cuá³ tun³ jmáɨ¹ já¹ juú²
jáun²,
41 hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ juóun³² tsáu²
ca³chá³ bíh¹ cáun² tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³náɨ³²
jáun² jáɨ¹³ hi³ hleh³² hnga² Jesús.
42 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³záɨh³
tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:
—Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá²
lɨ́²juah²¹ hnú² la³ jáun² yáh³ má²táunh²³
jnoh¹ ta²¹ ta³né³², quí¹ ja³bí¹ hmóu³²
yáh³ jnoh¹ má²lɨ́²náɨ¹³ la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juáh³ tsú², jɨ³ hi³ má²né¹ jnoh¹
siáh³ hi³ cu³tí³ bíh¹ Tsá² nɨ́² lɨ́n³ Tsá²
lión³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Jesús jmah²³ jon² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹

43 Jmɨ́¹ la³ má²jau³ jáun² né³
cua³han³ siáh³ Jesús hué³² Samaria
jáun², hi³ ngah³ siáh³ tɨ³ hué¹³ Galilea.
44 Quí¹ hnga² Jesús ca³juáh³ hi³ jan²
tɨ³² jë¹ Dió³² tiá² hin² quiú² jéi²³ yáh³
juú²co¹.
45 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ dí² hué¹³
Galilea né³, ca³he³ bíh¹ tsá² hí³ re²,
quí¹ ja³bí¹ jmɨ́¹ má²ñí¹táunh¹ yáh³ tsá²
hí³ *Jmɨ́¹hɨ́en¹ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén,
hi³ jáun² jmɨ́¹ má²ca³jɨ́e³ bíh¹ tsú²
la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ Jesús tá¹la³ jmáɨ¹
jáun².
46 Jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ngah³
Jesús já¹ juú² Caná hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea,
ñí¹ ca³jmú³ tsú² jmɨ́¹tin² hi³ jmɨ́² jma³
lan³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³. Hi³
já¹ juú² Capernaum né³, jmɨ́¹ zian²
jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹; tsá² hí³ jmɨ́¹
tsáun¹ jan² jon².
47 Jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² hí³ hi³
má²cuanh³² siáh³ Jesús hué¹³ Galilea
hi³ jmɨ́¹ hún¹ tɨ³ Judea, jmɨ́¹jáun²
ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ dí² tsú², hi³
ca³ñí¹hiú² ñí¹mɨ́² dí² hi³ tsó³² Jesús
hñú¹³ dí² hi³ tsa³jmah¹ jon² dí² tsá²
jmɨ́¹ má²ñí¹jún³ cu³tí³.
48 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³
lá²:
—Jun³ tsá² zia³² hi³ táunh¹³ ta²¹
yáh³ hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² jɨeh²¹ náh²
li²¹ jɨ³ hua³jueh³² nɨ́² siáh³.
49 Jáun² tsá² joh¹ re²¹ né³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², ña³² tiá³ tia³juɨ³² ñeh²
bíh¹ hi³ jún³ jón³² jná¹³.
50 Jmɨ́¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³
lá²:
—Cuánh² hñuh³², zian² bíh¹ jónh³²
hnú² re² tɨn².
Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³taunh³ ta²¹
la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús, hi³
jáun² ngah³ hñú¹³.
51 Hú¹ juɨ³² jáun² né³, ca³jenh² tsú²
*tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² ca³huén²
hí³ hi³ tsa³can³² jáɨ¹³ hi³ zian² bíh¹ jon²
tsú² re² tɨn².
52 Hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³ngáɨ³ hi³
hín² la³nió¹ lan³ jon², jáun² tsá² joh¹
tsú² hí³ né³ ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ la³nió¹ quiau³ tɨ³ ca³hláu³
cháu³ bíh¹ ca³quin³ hi³ jmɨ́¹ chéin³
tsú².
53 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tsɨn²
tsá²ñuh² hí³ hi³ ti³tsóh³dí¹ jmɨ́¹jáun²
bíh¹ ca³juáh³ Jesús la³ lá²: “Zian²
bíh¹ jónh³² hnú² re² tɨn²”; hi³ jáun²
jmɨ́¹jáun² né³ ca³tanh² tsá² hí³ ta²¹
Jesús la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá²
hñú¹³.

54 Hi³ nɨ́² bíh¹ ñí¹ má²tun³ li²¹ hi³
lɨ́³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Jesús hué¹³
Galilea jmɨ́¹ cuanh²¹ hi³ ñéi¹ jáun² tɨ³
hué¹³ Judea.

5

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² tɨ³ Betzata

1 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² né³ ca³jmú³ tsá²
*judíos cáun² jmáɨ¹ quioh²¹, hi³ jáun²
Jesús ñéi¹ tɨ³ Jerusalén.
2 Já¹ juú² jáun² né³, ñí¹ má²janh²
ho³hñú¹³ ñí¹ téh²³ tsú² "Ho³hñú¹³
quioh²¹ *Já¹ziáh²", ñí¹ jáun² jmɨ́¹ nio¹
cáun² jmɨ́²táu² hi³ téh²³ tsú² Betzata
cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo; ñí¹ jáun²
jmɨ́¹ zia³² hñá³ ñí¹ lɨ́³ ñí¹hñú³.
3 Juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² tsáun¹ jmɨ́¹
tionh¹ hué³² ñí¹ jáun², la³ cun³: tsá²
ten³, tsá² hliánh², jɨ³ tsá² hma² nɨ́²
siáh³, [hi³ jmɨ́¹ ná¹jan³² tá¹la³ juá³
jmáɨ² jáun².
4 Quí¹ ma³ cónh³ la³ jáun² bíh¹ jmɨ́¹
ja³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ja³jua³² jmáɨ², hi³ jáun² nɨ́¹ má¹lɨ³²
jáun² bíh¹ lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ la³ñí¹
chu³ jmáɨ² lɨ́¹³ lan¹³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun²
mɨ́¹uɨ́³ hi³ zian² tsú².]
5 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh²
tsá² má²tí³ quiú³quia³jña³ mii² hi³
tsáun¹.
6 Jáun² Jesús ca³jɨ́en³² tsá² hí³ hi³
rón³² ñí¹ jáun², hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn²
dí² hi³ má²ngau³² mii² bíh¹ la³ tsáun¹
tsú², hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² la³ lá²:
—¿Hnáuh¹ hnú² lan¹³?
7 Jáun² tsá² tsáun¹ hí³ né³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², tiá² hin² zian² yáh³
hi³ taunh¹³ jná¹³ hñu³ jmɨ́²táu² nɨ́²
nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³juá³ jmáɨ². Quí¹
ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³
má²ca³lɨ³hnó³² jná¹³ hu²¹ chu³ jmáɨ²,
tsá² siánh³ bíh¹ tín² lɨ́²jan²¹ hi³ hí²³
la³ñí¹.
8 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús
ñí¹con² tsá² hí³:
—Náu², ziáuh¹ jmu² quián¹³, ngɨ́¹.
9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹
ca³lan³ tsá²ñuh² hí³, hi³ jáun² ca³caun²
jmu² quioh²¹ hi³ ca³ma³liáu³² ngɨ́³².
Tɨ³la³ *jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú² tie³ bíh¹
jmáɨ¹ jáun²;
10 hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
ca³záɨh³ tsá² má²laɨn³² hí³ la³ lá²:
—Hóh³², já² jmáɨ¹ nio² tie³ bíh¹
né³², cun³ tiá² ca³tɨn¹ bíh¹ hnú² hi³
ñí¹quiánh¹ jmu² quián¹³.
11 Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³ngáɨ³, hi³
ca³juáh³:
—Tsá² lɨ́²jmú³ hi³ lan³ bíh¹ jná¹³
lɨ́²juáh³: "Quiaun² jmu² quián¹³, ngɨ́¹".
12 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨh³
tsá² má²laɨn³² hí³ la³ lá²:
—¿Hin² tsánh² tsá² hí³ hi³ lɨ́²zéi³²
hnú²: "Quiaun² jmu² quián¹³, ngɨ́¹"?
13 Tɨ³la³ tsá² má²laɨn³² hí³ né³, tiá²
jmɨ́¹ ñi³² yáh³ hin² dá² tsánh² lɨ́²jmú³
hi³ lan³ dí², quí¹ ca³quiónh³² bíh¹ Jesús
ja¹ tsá² juóun³² lɨ́n³² jmɨ́¹ tionh¹ hí³
có³² jmɨ́²táu² jáun².
14 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³,
ca³jenh² siáh³ Jesús tsá²ñuh² hí³ hñu³
cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³
lá²:
—Sá¹nɨ́² jɨe³, né³² má²láɨn¹ nú²; hi³
jáun² né³, ha³ lɨ́²uú² jmú² tso³, quí¹ nɨ́²
lɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ nú² cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹
bíh¹ huáh² tsɨ́³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹
zian² nú².
15 Jáun² tsá² hí³ né³ ngah³ jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² judíos tsá²
ná¹ñí¹ hi³ Jesús bíh¹ la³ ca³jmú³ hi³
lan³ dí².
16 Cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun²
hua³jueh³² jmáɨ¹ nio² tie³ bíh¹ Jesús,
hi³ jáun² má²hnauh² tsá² judíos hí³
quioh²¹ tsú² hi³ ma³tsau¹³.
17 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—La³ má²jmu² jáun² bíh¹ Ñuh³²
jná¹³ ta²¹, hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³
jmu² ta²¹.
18 Hi³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³hnió³
bíh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ jngah³,
quí¹ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ hi³ tiá²
jmɨ́¹ má²tí³² tsú² liei²¹ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹

nio² tie³ yáh³, quí¹ jɨ³ hi³hliá² jmɨ́¹
jmu² dí² jáun² cá²ren² quionh³ Dió³²
bíh¹, hi³hliá² jmɨ́¹ juáh²³ dí² jáun² hi³
hnga² Dió³² lɨ́n³ Jméi² dí².

Jáɨ¹³ hi³ ho² Jon² Dió³²

19 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³záɨh³ tsá²
hí³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ hi³ juah³²
jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ cáun²
yáh³ tiá² hi³ lɨ́¹³ jmu³ Jon² Dió³² la³
cun³ hi³ lɨ́¹ cháunh²³ chí¹ hnga²; ñí¹
jɨ́²¹la³ ti³ jmu² tsú² la³ cun³ hi³ jɨ́e²³ hi³
jmu² Jméi² bíh¹. Quí¹ la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ jmu² Jméi² tsú², la³ jáun² bíh¹ jmu²
tsú² siáh³ hnga².
20 Quí¹ hnio³ bíh¹ Dió³² Jon², hi³
jáun² hɨeh³² dí² ca³la³ jɨ́³² hi³ jmu² dí²
hnga²; hi³ né³bí¹ hɨ́eh²¹ dí² siáh³ ta²¹
hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ cáu² jueh³², hi³ ca³la³
hi³ lɨ́¹ tsa³cáun² lɨ́n³² bíh¹ honh² hnoh²
lɨ́¹³.
21 Quí¹ hí¹ la³ tɨ³ tɨn² yáh³ tsú²
jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³
nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ tsú² hi³
zian² siáh³, la³jmɨ́¹ tɨn² jáun² Jméi²
tsú².
22 Quí¹ jun³juáh¹³ Dió³² Jméi² yáh³
tsú² rá²tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsáu²,
quí¹ tɨ³la³ jo³cuo² Jon² bíh¹ Dió³²
má²ca³chá³ ta²¹ jáun²,
23 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsáu² lɨ́¹³
ma³quien² Jon² Dió³² la³jmɨ́¹ má²quien²
tsú² hnga² Dió³² Tsá² lɨ́n³ Jméi². Jáun²
nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² má²quien² Jon² Dió³²,
hi³ jáun² sa³jun³ má²quien² yáh³ tsá²
la³ hí³ Dió³² Tsá² ca³zen³ Tsá² hí³.
24 ”Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh²:
Lɨ³ua³ jan² tsá² náɨ³² re² jáɨ¹³ hi³
juah³² jná¹³, hi³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹
Tsá² ca³ze³ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³
zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²; hi³ jáun²
tiá² héih³² tá¹tsɨn¹ yáh³ tsú², quí¹
má²ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jún³,
hi³ jáun² hú¹tá¹ má²zian² bíh¹ tsú² hi³
hmaɨ²¹.
25 Juo³ jná¹³ siáh³ hnoh² jú¹ tson²
lá², hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmáɨ¹,
hi³ ti³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³²
jmáɨ¹ jáun², hi³ tsá² ná¹jún¹ ne³ hi³
hléh³² Jon² Dió³²; hi³ jáun² tsá² ne³
né³, lɨ́¹³ zian².
26 Quí¹ la³jmɨ́¹ quian³² Dió³² Tsá²
lɨ́n³ Jméi² pí³ hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian²
tsáu², ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuéh³ tsú² Jon²
jáɨ¹³ hi³ quian³² siáh³ pí³ hi³ jmu³ hi³
lɨ́¹³ zian² tsáu²;
27 hi³ jáun² má²ca³cuéh³ dí² siáh³
jáɨ¹³ hi³ ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsáu²,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun².
28 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³cáun² honh² náh²
hi³hliá² má²lɨ́²juáh³² jná¹³ la³ nɨ́², quí¹
chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́n³² tsá²
ná¹jún¹ ne³ hi³ hléh³² tsú²,
29 hi³ jáun² tsá² hí³ né³, huén³²
tá²hón³² quioh²¹. Lɨ³ua³ jan² tsá²
ca³jmú³ hi³ chu²¹ né³, jenh¹³ hi³ lɨ́¹³
zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³
tsá² ca³jmú³ hi³ hlah³ má¹ná¹, jenh¹³
hi³ tá¹tsɨn¹ héih³² hlah³ bíh¹.

Lɨ́² lin¹ bíh¹ hi³ tson² ho² Jesús jáɨ¹³

30 ”Tiá² lɨ́¹³ yáh³ jmu¹ jná¹³ hí¹ cáun²
hi³ cháunh²³ chin³² huen². Jná¹³ dá²
rá²tsɨ³² ná¹ héih³² la³ cun³ lɨ́³ héih³²
hi³ ja³² ñí¹con² bíh¹ ná¹; hi³ la³ cun³
ca³tɨ²¹ bíh¹ siáh³ rá²tsɨ³² jná¹³ héih³²,
quí¹ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ la³ cun³ hi³
hnó³² huen², tɨ³la³ jná¹³ dá² jmu² la³
cun³ hi³ hnió³ [Ñuh³² ná¹] Tsá² ca³ze³
bíh¹.
31 Sá¹jmɨ́¹ hi³ jɨ́³²la³ huen² bíh¹ jná¹³
no² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ ná¹ huen², hi³
jáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ la³ cun³
hi³ juah³² jná¹³ jáun²;
32 tɨ³la³ zian² bíh¹ jan² tsá² siánh³ hi³
lɨ́n³ tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³,
hi³ jná¹³ ño¹ hi³ quien² bíh¹ la³ cun³
hi³ juáh³ tsá² hí³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
33 Hnoh² dá² ca³zen² náh² tsá²
ca³ñí¹ngah¹ Juan² tsá² zion² hí³ tsáu²
jmáɨ² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² dí², hi³
la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³ngáɨ³ hí³ né³, jú¹
tson² bíh¹ jaun³².
34 Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² jú¹ tson²
hi³ jáun², tiá² jmu² yáh³ jná¹³ hi³
juáh¹³ hi³ quien² lɨ́n³² jú¹ tson² hi³

hleh32 tsá2mɨ3cuóun2 hi3 ca3tɨn1 jná13;
jɨ́32la3 ti3 juanh32 jná13 jáɨ13 nɨ́2 hi3
jáun2 lɨ́13 liáun3 hnoh2 bíh1.
35 Juan2 hí3 dá2 jmɨ́1 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3
cáun2 sɨ́2 hi3 jmɨ́1 taɨ32 joh1 quioh21,
hi3 jáun2 hnoh2 né3 ca3lɨ́n13 hi3
má1hiúnh13 cu3tiá3 honh2 hi3 ca3tɨ21
joh1 hi3 jmɨ́1 quian32 tsú2 jáun2.
36 Tɨ3la3 zia32 bíh1 cónh3ɨ́1 cáun2 li21
hi3 hɨe32 jú1 tson2 hi3 ca3tɨn1 jná13,
hi3 jlánh1 bíh1 quien2 la3 cónh3 bí1 hi3
ca3juáh3 jáun2 Juan2. Quí1 cun3quionh3
la3jɨ́32 ta21 hi3 jmu2 bíh1 jná13, la3 cun3
ta21 hi3 ca3cué3 Ñuh32 jná13 hi3 jmu1,
má2lɨ́2lin1 hi3 tson2 bíh1 ca3ze3 jná13
Ñuh32.
37 Ja3bí1 hnga2 Ñuh32 jná13 Tsá2
ca3ze3 hí3 má2ca3cué3 siáh3 jú1 tson2
hi3 ca3tɨn1 jná13, uá1jinh1 hí1 cónh3
tiá2 má2ca3niéih2 hnoh2 ho3 tsú2 hi3
hleh32, hi3 sa3jun3 má2ca3jɨen1 náh2
tsú2 siáh3.
38 Cun3 tiá2 má2cá2hɨ́enh32 bíh1
jú1 chú32 quioh21 tsú2 hñu3 honh2
hnoh2, quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 tanh23
yáh3 hnoh2 ta21 Tsá2 ca3zen3 tsú2 hí3.
39 Jlánh1 re2 ná1quí2 ná1hɨh32 hnoh2
Sí2 quioh21 Dió32 ca3la3 huán1 táɨ32
cu3tí3, quí1 hi3 hen2 honh2 náh2 hi3 ñí1
jáun2 lɨ́13 chanh1 náh2 he3 lánh3 rón32
lɨ́13 zian2 náh2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2;
tɨ3la3 ti3tsóh3dí1 ñí1 Sí2 jáun2 yáh3
rá1hleh32 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 jná13,
40 hi3 má1lɨ32 jáun2 né3, sa3 tiá2
hnáuh2 bí1 náh2 hi3 ñá1táunh1 ñí1con2
jná13, hi3 jáun2 jmɨ́1 lɨ́13 zian2 náh2 la3
cun3 jmɨ́1hi3nio2.
41 ”Ha3 tiá2 hniá1 yáh3 jná13 hi3 tsáu2
ma3quien2 ná1,
42 quí1 tɨ3la3 cuóu32 bíh1 jná13 hnoh2,
hi3 ño1 jná13 siáh3 hi3 jun3 tsá2 hno3
Dió32 yáh3 hnoh2.
43 Jná13 dá2 cuan3 ná1 cha13 Ñuh32,
tɨ3la3 hnoh2 né3, tiá2 he23 yáh3 hnoh2
jná13; tɨ3la3 né32 né3, nɨ́1juáh3 cuan3
jan2 tsáu2 hi3 ca3tɨn1 hnga2, né32 cánh3
bíh1 hen13 náh2 tsá2 la3 hí3.
44 Nɨ́1juáh3 cá2 ñí1 ná1hen2 honh2
náh2 hi3 má1quien13 náh2 tsá2ján2
tsá2ján2 bíh1, hi3 nɨ́1juáh3 tiá2 la3
hnáuh23 yáh3 náh2 he3 lánh3 rón32 jmɨ́1
lɨ́13 ma3quien2 Dió32 hnoh2, ¿lánh3 bíh1
rón32 lɨ́13 táunh13 hnoh2 ta21?
45 Ha3 lɨ́2 lɨ́1 cuɨ́1 lɨ́n13 náh2 hi3 jná13
ñí1chá3 tsáuh3 náh2 ñí1con2 Ñuh32; quí1
hnga2 bíh1 hla1 Moisés tsá2 ca3héih3
náh2 hí3 honh2 ñí1con2 tɨ3 tsa3hna3
hnoh2.
46 Quí1 sá1jmɨ́1 hi3 táunh23 hnoh2
ta21 la3 cun3 jáɨ13 hi3 ca3juáh3 jáun2
hla1 Moisés dúh1, hi3 jáun2 ja3bí1 jmɨ́1
taunh13 bíh1 náh2 uá2jaɨ32 ta21 jná13,
quí1 hí3 bíh1 ca3hléh3 hi3 ca3tɨn1 jná13.
47 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 hí1juáh3 jë1 tsá2 hí3
yáh3 tiá2 ta21 táunh23 hnoh2, hi3 jáun2
né3, tiá13 bíh1 tiá3 táunh13 hnoh2 ta21
la3 cun3 hi3 juah32 jná13.

6

Jesús cue32 hi3 cuh3 hñá3 mei21 tsáu2 (Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

1 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ngau3 siáh3
Jesús tɨ3 jo21 jmáɨ2 lɨ́1 ná1ho3 hi3 téh23
tsú2 jáun2 Galilea, hi3 ja3bí1 téh23 tsú2
siáh3 Tiberias.
2 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ja3taunh21
juóun32 lɨ́n32 tsáu2 cu3chin1 cu3hna21
Jesús, quí1hliá2 má2ca3jɨ́e3 tsú2
hua3jueh32 hi3 jmu2 dí2, hi3 jmah23 dí2
tsá2 tsáun1.
3 Jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3ñí1uu32 Jesús
cáun2 máh3, hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ca3cuá3
quionh3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2.
4 Má2janh2 bíh1 má2he2 jmáɨ1 hi3 tɨ21
*Jmɨ́1hɨ́en1 jmɨ́1jáun2, jmáɨ1 hi3 jmu2
jáun2 tsá2 *judíos.
5 Hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3jɨ́e3 Jesús hi3
juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2 hí1ja3táunh1
chí1cáɨn2 cu3hna21 dí2, jáun2 ca3záɨh3
dí2 Pí2liéi1 la3 lá2:
—¿Ha3 jinh1 lɨ́13 lá13 dí2 má32 hi3
cuh3 la3jɨ́n32 tsá2 nɨ́2 juáh13?
6 La3 nɨ́2 ca3juáh3 tsú2 quí1 cun3ñí1
hi3hliá2 hnió3 dí2 hi3 ca3 hi3 lan3
Pí2liéi1 bíh1, quí1 jmɨ́1 má2ñi32 bíh1
Jesús hnga2 he3 lánh3 jmu3.

7 Hi³ jáun² Pí²liéi¹ né³ ca³ngáɨ³ la³
lá²:
—Hí¹juáh³ tun³ nio² hñá³láu³ héih³²
quɨe³ *cú¹tiáu² yáh³ tiá² laɨn²¹ hi³ lá¹³
dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ cuh³ la³jɨ́n³²
tsá² nɨ́², uá¹ cun³ hi³ jmɨ́¹ cuh³ tsú²
ma³pih²¹.
8 Jáun² Tre²¹ raɨnh²¹ Sí¹mu²¹ Pé¹
né³, jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²,
ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
9 —Lá² zenh² jan² ñú²míh¹ hi³
dí¹quian³² hñá³ hí³ cuú²miih²¹ cebada,
la³ má²quionh³ gon³ hma²¹. Tɨ³la³ ¿he³
dá² rón³² hi³ nɨ́² hi³ ca³tɨn¹ juóun³²
lɨ́n³² tsá² tionh² lá²?
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³juáh³
Jesús la³ lá²:
—Zéih³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² nɨ́² hi³ cuɨ́¹
tiánh² hué³².
Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ tsɨ²¹ hliáun³ mí¹ñéɨ², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³tiánh³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².
11 Jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ Jesús hí³
cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³
dí² tiá¹hmah¹ Dió³²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³
[ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,
jáun² tsá² hí³] ca³tsóh³ ñí¹con² ca³la³
jɨ́n³² tsá² má²tionh² hí³. Ja³bí¹ la³ jáun²
siáh³ ca³cuéh³ tsú² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³
ca³tɨn¹ hma²¹ hí³, hi³ jáun² ca³tsóh³
tsú² siáh³ ñí¹con² tsáu² nɨ́¹juáh³ ha³ la³
cónh³ hnió³ tsú² cuh³.
12 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²cuh³ tsú²
jáun² ca³la³ lah³ má³² né³, ca³záɨh³
siáh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³
lá²:
—Cuá²jiéih¹ náh² chí² juoh¹ hi³
má²ziau³², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ tsa³cuɨ́³² hí¹
cú¹pih²¹.
13 Ca³jieh³ bíh¹ tsú², hi³ jáun²
ca³cónh³² quia³tún³ mɨ́²tá² chí² juoh¹
hi³ ziau³ quioh²¹ hñá³ hí³ jáun².
14 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá²
tionh² hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ jáun²
Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Tson² bíh¹ cu³tí³, tsá² nɨ́² bí¹ lánh³
*tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³tɨn¹ hi³ já³² ñí¹
hué²¹ lá².
15 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³lɨ³tsɨn² hi³ tsá²
hí³ jmɨ́¹ má²hnió³ jau³ chí¹tson³, hi³
jmu³ tsú² hi³ lɨ́n³ dí² re²¹, hi³ jáun²
ngau³ dí² la³ tɨ³ tsɨ³ máh³ hi³ ja³cuá²
dí² cú² hnga² tán¹ ñí¹ jáun².

Jesús cuá¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ²
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

16 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²ca³zɨ³² né³,
ca³son² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús
máh³ jáun² hi³ ja³tanh²¹ siáh³ tɨ³ can³²
jmáɨ².
17 Jmɨ́¹ má²zɨ³² lɨ́n³² bíh¹, hi³ tiá² jmɨ́¹
má²jaunh³² yáh³ Jesús tsɨ³ máh³ jáun²,
hi³ jáun² taunh³ tsú² cú²jueh³² hñu³
mu² hi³ ca³han³ dí² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² hi³
chá¹tánh¹ tɨ³ juú² Capernaum.
18 Tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹han³² tsú² jáun²
jmáɨ² né³, ca³cua³tsɨ³² chí³ tiá³ lɨ́n³² hi³
ca³la³ hi³ cáu³ ma³ cu³ tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.
19 Jmɨ́¹ má²lɨ́²ngɨ́³² jáun² mu² ñí¹ tí³
cun³ hñá³ ho³ jñéɨ³ kilómetros né³,
jáun² ca³jɨ́en³² tsú² Jesús hi³ cuá¹ngɨ³²
ñí¹ jmáɨ², hi³ hí¹ja³² juɨ³² ñí¹ hí¹tsau³²
jáun² mu², hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³,
ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹ tsú².
20 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ jná¹³
bíh¹ la³²!
21 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³lɨ³ hiún²
tsɨ́³ hi³ tanh¹³ Jesús hñu³ mu² jáun²;
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, né³² cánh³ bíh¹
ca³cháuh³² mu² jáun² hué³² ñí¹ qui³
cuá¹tsauh³².

Jesús hnauh² tsáu²

22 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá²
ca³ta³tonh¹ hí³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³
jáun² ca³lɨ³tsɨn² hi³ la³ má²já²tanh²¹
bíh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús
quionh³ mu² cáun² tán¹ hi³ jmɨ́¹ rón²¹
jáun²; hi³ ca³lɨ³tsɨn² tsú² siáh³ hi³ tiá²
la³ ngah³ yáh³ Jesús quionh³ tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².
23 Tá¹la³ jáun² né³ cua³toh³ siáh³
mu² siáh³, mu² jáun² ca³hué²
juú² Tiberias hi³ cua³toh³ có³² ñí¹
má²lɨ́²cuh³ tsú² jáun² hí³ cuú²miih²¹

jmɨ́¹ má²lɨ́²cuéh³² jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³².

24 Hi³ jáun² dá² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² hí³ hi³ tiá² Jesús zenh² yáh³ ñí¹ jáun², hi³ sa³jun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² tionh², hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² hí³ hñu³ mu² jáun², hi³ já¹taunh²¹ tɨ³ já¹ juú² Capernaum hi³ hnah² Jesús.

Jesús lɨ́n³ má³² hi³ cue³² pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio²

25 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun² né³, ca³jenh² dí² Jesús, hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Lɨ́h³ dá² cuanh³ hnú² tɨ³ lá² Tɨ³²?

26 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Hú¹tá¹ cu³tí³ ma³tson¹³ jná¹³ jáɨ¹³ lá² hi³ hnoh² dá² hnauh²³ jná¹³ quí¹hliá² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³quɨéɨh³ náh² ca³la³ ca³cónh³² henh¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá² má²ca³há¹ ca³ngɨ¹³ náh² li²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² yáh³.

27 Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ náh² ta²¹ hi³ lɨ³ zian² náh² má³² hi³ lɨ́¹ tsá², hniáuh³² jmúh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ lɨ³ zian² náh² má³² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² tsá² bíh¹, hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² náh² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² yáh³. Jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ lɨ́¹³ cué¹³ má³² jáun², quí¹ jná¹³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² Ñuh³² hi³ cuá¹chan¹ ná¹ ca³tɨ²¹ hi³ jáun².

28 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ hnió³ Dió³² jmú¹³?

29 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ lá² bíh¹ hnió³ Dió³² jmúh¹³ náh²: Hniáuh³² tanh¹³ náh² ta²¹ Tsá² má²lɨ́²zen³ bíh¹ tsú².

30 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ li²¹ lɨ́¹³ jmúh¹³ nú² hi³ neh²¹ jnoh¹, hi³ jáun² taunh¹³ jnoh¹ ta²¹? ¿He³ ñí¹ ta²¹ lɨ́¹³ jmúh¹³ hnú² [la³ jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² hla¹ Moisés]?

31 Quí¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ ca³cúh² má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná tá¹la³ jmɨ́¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ca³súh³ tsú² má³² hñu³mɨ³cuú² hi³ ca³cúh² tsá² hí³”.

32 Jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jun³juáh¹³ hla¹ Moisés yáh³ tsá² ca³cué³ má³² hi³ ca³súh³² jáun² hñu³mɨ³cuú², quí¹ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³cué³. Hi³ ta³né³² né³ cue³² tsú² hú¹tá¹ ti³tsóh³ má³² bíh¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú².

33 Quí¹ Tsá² ja³ hí³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹ lɨ́n³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue³² Dió³², hi³ jáun² Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lɨ́¹³ zian² tsá² zian² hngá¹máh³.

34 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tɨ³², cué¹ tiá³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² la³jɨ́³² jmáɨ¹.

35 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Nɨ́¹juáh³ tsá² ja³² ñí¹con² jná¹³, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² lɨ́¹³ ñí¹cuóunh²¹ tsú²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³ né³, cun³ tiá² tón³² jmáɨ¹ lɨ́¹³ bíh¹ hí¹quiéin² tsɨ́³ tsú².

36 Tɨ³la³ la³ cun³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ nɨ́² má¹ná¹, hnoh² dá² cun³ tiá² ta²¹ taunh²³ bíh¹ náh² jná¹³, uá¹jinh¹ má²lɨ́²jɨe¹ náh² jná¹³.

37 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² chan² Ñuh³² jná¹³ jo³uón³² ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³; hi³ tsá² ja³táunh¹ hí³ ñí¹con² jná¹³ né³, jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiá² huen¹ jná¹³ tsú² cheih³².

38 Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hñu³mɨ³cuú² hi³ ja³jmú³² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨn³² huen², tɨ³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² ná¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹.

39 Hi³ la³ cun³ hi³ hnió³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³, hi³ jmu¹ jná¹³ hua³hí¹³ la³jɨ́n³² tsá² má²ca³chan³ tsú²

jo³uón³² bíh¹, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ tsa³háɨn³ hí¹ jan²; hi³ jáun² ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹ né³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsú².

40 Quí¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hnió³ hi³ lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² ca³la³ jɨ́n³² tsá² jɨ́e²³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹con² Jon² Dió³², jɨ³ hi³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹; hi³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹.

41 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² judíos ca³ma³liáu³² hi³ ziú² hɨen² Jesús quí¹hliá² ca³juáh³ la³ lá²: "Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ hí³ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú²".

42 Jmɨ́¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ dí² la³ lá²:

—¿Haun¹³ juáh¹³ Jesús jon² hla¹ Sé³² bíh¹ nɨ³² dúh¹? Já² ná¹cuóun²¹ bíh¹ dí² jméɨ² mí¹ziú¹³ tsú², hi³ jáun² ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² juáh³ tsú² hi³ hí³ néh¹ ja³ hñu³mɨ³cuú²?

43 Jmɨ́¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² ziú² lɨ́² hɨe³ náh².

44 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ já³² ñí¹con² jná¹³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ má²lɨ́²tié³ yáh³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ ná¹; hi³ jáun² tsá² téh²³ hí³ Ñuh³² jná¹³ né³, jná¹³ bíh¹ jmu¹ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹.

45 Ñí¹ Sí² hi³ ca³jmú³ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: "Hnga² bíh¹ Dió³² ma³tɨn² ca³la³ jɨ́n³² tsáu²". Jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³, hi³ la³jɨ́n³² tsá² náɨ³² la³ cun³ hi³ juáh³ Ñuh³² jná¹³, jɨ³ hi³ lɨ́²tɨn² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²ta² hí³, tsá² hí³ bíh¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³.

46 "Jun³juáh¹³ hliá² zian² tsá² má²ca³jɨ́en³² yáh³ Jméɨ² dí²; quí¹ jɨ́³²la³ hnga² Tsá² ja³ hí³ ñí¹con² bíh¹ Dió³² má²ca³jɨ́e³².

47 Jú¹ tson² cu³tí¹³ juanh³² jná¹³, hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

48 Quí¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

49 Uá¹jinh¹ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ca³cúh² má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin² jáun² jmɨ́¹tin², tɨ³la³ cu³ jáun² ca³tsan³ bíh¹ tsú²;

50 tɨ³la³ jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³tɨn¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ ja³ jáun² hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² cuh³ hí³ jáun² tiá² jún³ yáh³.

51 Huen² bíh¹ jná¹³ lɨ́n³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², hi³ ja³ jáun² hñu³mɨ³cuú²; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² né³, lɨ³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹. Ti³tsóh³dí¹ ngú³ quion²¹ bíh¹ jná¹³ lɨ́³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ jáun² hi³ ca³tɨn¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

52 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² judíos hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ má²tún² hmóu³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ cué³² tsá² nɨ́² ngú³ quioh²¹ hnga² hi³ cúh¹³ jnoh¹?

53 Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ nɨ́¹juáh³ hnoh² tiá² cúh¹³ náh² ngú³ quion²¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², jɨ³ hi³ húh¹³ náh² siáh³ jmɨ́²hán¹ ná¹, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ yáh³ zian² náh².

54 Quí¹ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹ zian² tsú² nɨ́¹juáh³ tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³ jɨ³ hi³ hɨ́nh²³ tsú² siáh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³; hi³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹.

55 Quí¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́³ hú¹tá¹ ti³tsóh³ má³², hi³ jmɨ́²hán¹ jná¹³ né³ lɨ́³ hú¹tá¹ ti³tsóh³ jmáɨ² hi³ lɨ́²cuoh² tsɨ́³ tsú².

56 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³, jɨ³ hi³ hɨ́nh²³ tsú² siáh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ má²cá²cunh³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ má²cá²cunh³ siáh³ quionh³ tsá² hí³.

57 Quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ dá², jan² Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹; hi³ jáun² jná¹³ né³ zian² cun³ñí¹ hi³

ca³tɨn¹ hí³ bíh¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ lɨ́³, hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² lɨ³tú² lɨ³má³² jmɨ́¹ tsɨ́³ cun³quionh³ jná¹³, jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́¹³ zian² tsú².

58 Jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³tɨ²¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Hí³ lá² tiá² lɨ́³ yáh³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ má³² hi³ ca³cúh² jáun² dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² jmɨ́¹tin², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cu³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² má¹ná¹, lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

59 Jesús ca³ma³ta² jáɨ¹³ nɨ́² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ zeh² jáun² já¹ juú² Capernaum.

Jáɨ¹³ jmu² hi³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio²

60 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² má²tsá²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, jáun² juóun³² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² juóuh³² lɨ́n³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh³ tsú² nɨ́²; jun³juáh¹³ hi³ tú¹ tsa¹³ jnoh¹ má¹tí²¹ yáh³ jáɨ¹³ nɨ́².

61 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ hi³ tsá² hí³ ná¹juónh²³ hi³ ná¹má²tsan² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ jáun², jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ja³tsan² honh² hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́²?

62 ¿He³ la³ lɨ́¹³ jaun³² nɨ́¹juáh³ hi³ la³ ca³jɨen¹ náh² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ cuá¹uɨnh³² siáh³ tɨ³ ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ jmɨ́¹tin²?

63 Hnga² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú²; quí¹ ha³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu² ta²¹ yáh³ ngú³. Hi³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²hléh³ jná¹³ nɨ́² né³, hɨ́e³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹, jɨ³ hi³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ lɨ́¹³ zian² tsú² cu³tí³.

64 Tɨ³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ ma³ jan² hnoh² hi³ tiá² má²nio² cáun² honh² náh².

La³ nɨ́² ca³juáh³ Jesús quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jmɨ́¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmɨ́¹tin² hin² tsánh² tiá² ta²¹ taunh³², hi³ hin² tsánh² tsa³jɨenh³ dí².

65 Jáun² ca³juáh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Já² jáun² yáh³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ já³² ñí¹con² jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² té³ hnga² Ñuh³² jná¹³.

66 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ juóun³² tsá² jmɨ́¹ haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ca³jính³² hi³ tiú²uú² ca³ñi³táunh¹ yáh³ quionh³ dí².

67 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ngáɨh³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² hnáuh² cuá¹tánh¹?

68 Tɨ³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Hnú² Tɨ³², ¿hin² dá² tɨ³ ñí¹con² lɨ́¹³ tsáu¹³ jnoh¹? Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² quiánh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmɨ́¹ hi³ nio².

69 Hi³ jnoh¹ né³ má²ca³táunh¹³ ta²¹, hi³ má²ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ lɨ́n³ nú² Tsá² chun¹ joh¹ Dió³².

70 Jáun² né³ Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ huen² jná¹³ ca³quiánh³² hnoh² tán¹ quian³tun³ náh² dúh¹? Tɨ³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ jan² tsá² hláɨh¹ ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́².

71 Jmɨ́¹ ca³hléh³ jáun² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ Judas jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot bíh¹, quí¹hliá² Judas hí³ bíh¹ tsá² jɨenh³ Jesús, uá¹jinh¹ hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú².

7

Tiá² ta²¹ taunh² tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús

1 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, jmɨ́¹ cuá¹ngɨ³² Jesús tɨ³ hué¹³ Galilea; tiá² jmɨ́¹ hnió³ yáh³ tsú² hi³ tsa³ngɨ́² siáh³ tɨ³ Judea, quí¹hliá² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ jmɨ́¹ hnauh² ñí¹ jáun² hi³ hnió³ jngah³.

2 Tɨ³la³ má²janh² bíh¹ jmɨ́¹ má²he² hi³ tɨ²¹ jmáɨ¹ quioh²¹ hñú³reh³, cáun² jmáɨ¹ hi³ jmu² tsá² judíos.

3 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{1} dá^{1}jon^{21} Jesús
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2} ñí^{1}con^{2}:
—Ha^{3} lí^{2}uú^{2} ñí^{3} ñí^{1} lá^{2}, cua^{32} tɨ^{3}
Judea, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}
hnú^{2} tionh^{2} ñí^{1} zio^{1} lí^{13} jɨe^{3} uá^{2}jaɨ^{32} la^{3}
cun^{3} hi^{3} jmuh^{32} nú^{2}.
4 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} hnió^{3} hi^{3} lɨ^{3}
cuóu^{32} tsáu^{2}, jáun^{2} tiá^{2} jmu^{2} yáh^{3} tsú^{2}
ñí^{1} tiá^{2} hin^{2} nga^{3} jɨe^{32} la^{3} cun^{3} ta^{21} hi^{3}
jmu^{2}. Hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmuh^{32} hnú^{2} ta^{21}
la^{3} ní^{2} né^{3}, jáun^{2} ñí^{1} ta^{3} ñí^{1} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2}
tsáu^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} cuá^{1}jmuh^{3} hnú^{2}.
5 Ca^{3}juáh^{3} tsá^{1} dá^{1}jon^{21} tsú^{2} la^{3} ní^{2},
quí^{1}hliá^{2} sa^{3}jun^{3} jmí^{1} ná^{1}tanh^{2} yáh^{3}
tsá^{2} hí^{3} ta^{21} Jesús.
6 Jmí^{1}jáun^{2} né^{3} ca^{3}záɨh^{3} Jesús tsá^{2}
hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Ha^{3} tiá^{2} má^{2}cá^{2}chó^{32} yáh^{3} jmáɨ^{1}
quion^{21} jná^{13}, tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}
má^{1}ná^{1}, cáun^{2} chu^{21} bíh^{1} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2}
jmáɨ^{1} lín^{23} hnoh^{2}.
7 Quí^{1} tiá^{2} lí^{13} yáh^{3} jmu^{3} tsá^{2} zian^{2}
hngá^{1}máh^{3} lá^{2} hau^{2} hnoh^{2}; tɨ^{3}la^{3} jná^{13}
bíh^{1} hau^{2} tsú^{2}, quí^{1}hliá^{2} jná^{13} bíh^{1}
chú^{2} jñéih^{32} ná^{1} ñí^{1} hó^{21}ñí^{1} tsú^{2} la^{3}jí^{32}
hi^{3} hlah^{3} hi^{3} jmu^{2}.
8 Jáun^{2} né^{3}, cuá^{2}táunh^{1} dá^{2} hnoh^{2}
jmáɨ^{1}; tɨ^{3}la^{3} jná^{13} ha^{3} tiá^{2} má^{2}ñé^{1} yáh^{3},
quí^{1} ha^{3} tiá^{2} má^{2}cá^{2}chó^{32} yáh^{3} jmáɨ^{1}
quion^{21} jná^{13}.
9 Hi^{3} jmí^{1} má^{2}lí^{2}zéih^{32} dí^{2} tsá^{2} hí^{3}
la^{3} ní^{2} né^{3}, ca^{3}ta^{3}cua^{13} bíh^{1} dí^{2} hué^{13}
Galilea.

Jesús hún^{1} jmáɨ^{1} quioh^{21} hñú^{3}reh^{3}

10 Tɨ^{3}la^{3} jmí^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3},
ngau^{3} Jesús chí^{1}cáɨn^{2} cu^{3}hna^{21} tsá^{2} hí^{3}
raɨnh^{21}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3} conh^{1} bíh^{1} ngau^{3} tsú^{2}
má^{1}ná^{1}.
11 Tá^{1}la^{3} jmáɨ^{1} jáun^{2} né^{3} jmí^{1} hnauh^{2}
tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} quioh^{21} tsú^{2}, hi^{3}
ná^{1}juáh^{23} la^{3} lá^{2}:
—¿Ha^{3} bí^{1} jinh^{1} zenh^{2} tsá^{2}ñuh^{2} hí^{3}
juáh^{13}?
12 Hi^{3} ja^{1} tsáu^{2} né^{3} jmí^{1} zian^{2} juóun^{32}
tsá^{2} jmí^{1} ná^{1}juónh^{23} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hí^{3} dí^{2}.
Ma^{3} jan^{2} tsáu^{2} jmí^{1} ná^{1}juáh^{23} la^{3} lá^{2}:
—Jan^{2} tsá^{2} chun^{1} bíh^{1} hí^{3}.
Tɨ^{3}la^{3} ma^{3} jan^{2} né^{3} jmí^{1} ná^{1}juáh^{23}:
—Ha^{3} tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}, ti^{3} lí^{1} má^{2}can^{2}
tsáu^{2} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}.
13 Tɨ^{3}la^{3} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} jmí^{1}
ja^{32} tsí^{3} hi^{3} juónh^{3} chú^{1}ja^{21} jáɨ^{13} hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmí^{1}
juénh^{2} tsú^{2} tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1}.
14 Chu^{3}jo^{2} jmáɨ^{1} jmí^{1} má^{2}tí^{3} la^{3} cun^{3}
jmí^{1} ca^{3}hi^{3} Jesús hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1}, hi^{3}
ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} má^{2}tɨn^{2} tsáu^{2}.
15 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1}
né^{3}, lí^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} bíh^{1} tsí^{3}, jáun^{2}
ca^{3}qui^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}:
—¿He^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lí^{3}, sa^{3} hliáun^{3}
lín^{32} máh^{3} hi^{3} ñi^{32} tsá^{2} ní^{2} ta^{3} tiá^{2} lin^{1}
hi^{3} ca^{3}ma^{3}tɨn^{32}?
16 Jáun^{2} Jesús né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:
—Jáɨ^{13} quioh^{21} Tsá^{2} ca^{3}ze^{3} bíh^{1} jná^{13}
hi^{3} ma^{3}tɨn^{13} ná^{1} tsáu^{2}, jun^{3}juáh^{13} jáɨ^{13}
quion^{21} huen^{2} yáh^{3} ná^{1}.
17 Ní^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} hún^{1} hua^{3}jan^{21}
hi^{3} jmu^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32},
jáun^{2} lɨ^{3}tsɨn^{2} bíh^{1} tsú^{2} ní^{1}juáh^{3} jáun^{2}
bíh^{1} jáɨ^{13} hi^{3} ja^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} ma^{3}tɨn^{13}
jná^{13} tsáu^{2} ho^{3}lá^{2}dá^{2} jáɨ^{13} hi^{3} lí^{1} chin^{32}
chin^{32} huen^{2} uá^{1} jná^{13} hléh^{23}.
18 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} hleh^{32} la^{3} cun^{3}
hi^{3} chin^{2} chí^{1} hnga^{2}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} hleh^{32}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hniá^{1} tsú^{2} hi^{3} ma^{3}quien^{2}
tsáu^{2} hnga^{2} bíh^{1} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3}
tsá^{2} jmu^{2} tion^{3} hi^{3} lɨ^{3} quien^{2} tsá^{2} lí^{2}ze^{3}
má^{1}ná^{1}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} ján^{1} tson^{2}
quian^{32} jú^{1} tson^{2}, hi^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} la^{3}
hí^{3} né^{3}, hí^{1} cáun^{2} tso^{3} tiá^{2} cháuh^{32}
yáh^{3}.
19 ”¿Tiá^{1} tson^{2} dúh^{1} hi^{3} hla^{1} Moisés
bíh^{1} ca^{3}cué^{3} hnoh^{2} liei^{21}? Tɨ^{3}la^{3}
cun^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} hnoh^{2} tiá^{2}
ná^{1}ma^{3}tih^{21} náh^{2} liei^{21} jáun^{2}. Quí^{1} ¿he^{3}
láɨh^{32} sa^{3} hnáuh^{2} náh^{2} jngah^{13} jná^{13}?
20 Jáun^{2} tsá^{2} jmí^{1} ná^{1}ngɨh^{32} ñí^{1} jáun^{2}
né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:
—Jmí^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} bíh^{1} ján^{3} hnú^{2},
quí^{1} ¿hin^{2} dá^{2} hnió^{3} jngah^{3} hnú^{2}?
21 Jesús né^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—La^{3}jín^{32} bíh^{1} hnoh^{2} ca^{3}ja^{3}cáun^{2}
honh^{2} náh^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} cáun^{2}
pih^{21} ta^{21} hi^{3} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} jáun^{2}
jmí^{1}jáun^{2}.

22 Tɨ³la³ sá¹nɨ́² jɨe³ dú¹ né³: Cun³ñí¹
hi³ jlánh¹ ñí¹má¹tih²¹ náh² héih³²
quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² cáun²
*tiuh³² bí¹ náh² chí² láu² hná¹³ ñí¹
zian² dáɨn² jónh³² uá¹jinh¹ ti³tsóh³dí¹
*jmáɨ¹ nio² tie³ bíh¹ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³
hniáuh³² cué³² tsú² li²¹ jáun² quioh²¹
dáɨn² pih²¹. Ma³tih²¹ náh² héih³²
jáun² quioh²¹ tsú² uá¹jinh¹ jun³juáh¹³
hí³ yáh³ ca³ma³liáu³², quí¹ hi³ jáun²
dá² ca³ma³liáu³² tsá²haun³² dí²hioh³
ñú²deh³ bíh¹ náh².
23 Né³² né³, re² bíh¹ nɨ́¹juáh³ cun³ñí¹
hi³ tiá² hnáuh² náh² hi³ tá¹tonh¹ hlah³
ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³
jáun² uá¹jinh¹ jmáɨ¹ nio² tie³, cun³
jáun² jmuh³² bíh¹ náh² lin¹ ñí¹con²
dáɨn² jónh³² hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³²
hó¹ñí¹ quioh²¹ tsú². Jáun² né³ ¿he³
láɨh³² sa³ míh²³ yáh³ honh² náh²
ñí¹con² jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ jná¹³ tɨ³
ca³jmah²¹ ná¹ re² tɨn² jan² tsá² hliánh²
jmáɨ¹ nio² tie³?
24 Ha³ lɨ́²uú² chú¹ uú² ñih²¹ náh²
nɨ́¹juáh³ lánh³ jniá³ tsáu², tɨ³la³ chú¹
ñih²¹ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹.

Jesús cha³² ha³ jinh¹ ja³

25 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³, ma³ jan²
tsá² zian² juú² Jerusalén ca³ma³liáu³²
hi³ ngaɨh³² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³
la³ lá²:
—¿Há¹ jun³ tsá² ó³² hnah² tsú² hi³
jngɨh³ juáh¹³?
26 Já² ó³² bíh¹ zenh² tsú² hi³ dí¹hleh³²
chú¹ja²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hi³
juáh³ hí¹ cáun² ñí¹con² tsú². ¿Hí¹ la³
taunh³² uá¹ tsá²tan²¹ ta²¹ juáh¹³ hi³
tsá²ñuh² ó³² lɨ́n³ Tsá² zéɨ¹ Dió³²?
27 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, né¹ bíh¹ dí²
ha³ jinh¹ ja³ tsú²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹cuán² hú¹tá¹ Tsá² zéɨ¹ Dió³² né³,
hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ³ ñi³² hi³ ha³
jinh¹ ja³ tsú².
28 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³hléh³ tiá³ tá¹la³ dí¹má²tɨn² jáun²
tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
—¡Háh³²! ¡Jlánh¹ re² la³ ñíh¹ hnoh²
ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ láh¹! Tɨ³la³ tiá² ja³
yáh³ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ ná¹ huen², tɨ³la³
jná¹³ dá² ja³ ná¹ hi³ zéɨ¹ ná¹ jan² Tsá²
tson² jë¹ bíh¹, jan² Tsá² tiá² cuóun³²
hnoh².
29 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuóun³² bíh¹
ná¹ tsú², quí¹hliá² ñí¹con² hí³ bíh¹ ja³
ná¹; hí³ bíh¹ ca³ze³ jná¹³.
30 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ jmɨ́¹ hnió³
tsáu² jan³ Jesús hi³ tson³; tɨ³la³ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² ca³tie³ cuo², quí¹ tiá²
jmɨ́¹ má²cá²chó³² yáh³ jmáɨ¹ quioh²¹
tsú².
31 Tɨ³la³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ ca³taunh² ta²¹ quioh²¹
Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹cuán² Tsá² lɨ́n³
Cristo, ¿hí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ li²¹
hi³ lɨ́³ hua³jueh³² jmu³ nɨ́¹ má¹cuán²
la³cónh³ bíh¹ tsá²ñuh² lá²?

Tsá² fariseos zen² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ tson³ Jesús

32 Jáun² né³, tsá² *fariseos ca³náɨ³²
la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu²
hi³ ca³tɨn¹ Jesús; jáun² hí³ dí² la³
má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³
ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³
Jesús hi³ tson³.
33 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Cónh³í¹ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹
ñi²¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ jáun²
má¹jáun² má²ñih²¹ jná¹³ tɨ³ ñí¹ cuá³
Tsá² ca³ze³ ná¹.
34 Nɨ́¹ má¹jáun² né³ má²hnauh¹³
hnoh² jná¹³, tɨ³la³ tiá² chauh¹ yáh³
hnoh² jná¹³, quí¹ ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³
cuá¹táunh¹ hnoh² ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³.
35 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³juu³
ca³hlénh³ tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos
quionh³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ ca³juáh³:
—¿Hín² máh³ dá² tɨ́h³ tsó³² tsá² nɨ́²,
hi³ jáun² jnoh¹ máh³ tiú²uú² chanh²¹
dí²? ¿Hí¹ tsó³² dí² ñí¹ tiáunh¹ tsá²
judíos tsá² ná¹yanh³² ja¹ *tsá²cá²jo²¹
hi³ tsa³ma³tɨn² dí² tsá²cá²jo²¹ hí³
juáh¹³?
36 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ hi³ lɨ́²juáh³
tsú² jáun² la³ lá²: “Hnauh¹³ hnoh²
jná¹³, tɨ³la³ tiá² chauh¹ yáh³ náh²

jná[13], quí[1] tiá[2] lɨ́[13] yáh[3] hi[3] cuá[1]táunh[1] hnoh[2] ñí[1] ñí[1]ñí[21] jná[13]”?

Cua[3] ñí[1] rá[1]ngɨ[32] jmáɨ[2] hi[3] jmu[2] hi[3] cu[3]tí[3] lɨ́[13] zian[2] tsú[2]
(Hechos 2:2-4)

37 Jáun[2] jmáɨ[1] hi[3] ná[1]jueh[32] jmáɨ[1] jáun[2] né[3], ca[3]náu[2] Jesús hi[3] ca[3]hléh[3] tiá[3], ca[3]la[3] hi[3] chi[21] tiú[2] mah[1] tiú[2] jan[32], hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Nɨ́[1]juáh[3] zian[2] tsá[2] hí[1]quiéin[2] tsɨ́[3], cuɨ́[1] ja[3]hính[2] jmáɨ[2] ñí[1]con[2] jná[13].

38 Quí[1] ñí[1]con[2] tsá[2] má[2]taunh[2] ta[21] jná[13] lɨ́[3] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] hi[3] chí[1]ñei[32] bíh[1] jmɨ́[2] cua[3] hñu[3] tsɨ́[3] tsú[2], jmáɨ[2] hi[3] jmu[3] hi[3] hú[1]tá[1] cu[3]tí[3] zian[2] tsú[2], la[3] cun[3] qui[3] rá[1]juáh[3] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32].

39 Cun[3]quionh[3] jáɨ[13] nɨ́[2] ca[3]lɨ[3]hnió[3] Jesús juáh[3] hi[3] né[3]bí[1] hen[3] tsú[2] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] taunh[2] dí[2] ta[21]; quí[1] tiá[2] hin[2] jmɨ́[1] má[2]ca[3]hián[13] yáh[3] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1] jmɨ́[1]jáun[2], quí[1]hliá[2] tiá[2] jmɨ́[1] má[2]ca[3]lɨ[3] lin[1] yáh[3] hi[3] quien[2] Jesús jmɨ́[1]jáun[2].

Ca[3]ta[3]ná[1]tsoh[3] ja[1] quioh[21] tsáu[2]

40 Jmɨ́[1] ca[3]náɨ[32] ma[3] jan[2] tsá[2] jmɨ́[1] tionh[1] ja[1] tsá[2] juóun[32] hí[3] jáɨ[13] nɨ́[2] né[3], ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Tson[2] bíh[1] cu[3]tí[3] tsá[2] nɨ́[2] lɨ́n[3] *tɨ[32] jë[1] Dió[32] tsá[2] qui[3] ca[3]tɨ[21] já[32].

41 Hi[3] ma[3] jan[2] tsáu[2] né[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Tsá[2] nɨ́[2] bíh[1] Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo.

Tɨ[3]la[3] ma[3] jan[2] siáh[3], ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Tiá[2] tson[2] yáh[3], quí[1] ¿ha[3] bí[1] lánh[3] rón[32] hi[3] tɨ[3] hué[13] Galilea lɨ́[1] já[21] tiá[3] Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo?

42 Quí[1] ñí[1] Sí[2] rá[1]juáh[3], hi[3] Cristo ca[3]tɨ[21] lɨ́n[13] jan[2] Tsá[2] jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1] hla[1] re[21] Dá[2]vi[21] bíh[1], hi[3] já[1] juú[2] Belén ñí[1] ca[3]lɨ[3]zian[2] hnga[2] hla[1] Dá[2]vi[21] bíh[1] lɨ[3]zian[2] tsú[2] siáh[3] uá[2]jaɨ[32].

43 Hi[3] jáun[2] né[3], la[3] nɨ́[2] bíh[1] lɨ[3] hi[3] ca[3]ta[3]ná[1]tsoh[3] tsáu[2] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] Jesús.

44 Ma[3] jan[2] tsáu[2] jmɨ́[1] hnió[3] hi[3] jan[3] dí[2] tson[3], tɨ[3]la[3] hí[1] jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] ca[3]tia[3] tsɨ́[3] hi[3] tie[3] cuo[2].

Tsá[2] ná[1]ñí[1] tiá[2] ta[21] tanh[2] yáh[3] Jesús

45 Jáun[2] né[3], ja[3]tanh[21] bíh[1] siáh[3] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] mí[2]tsáu[2] tɨ[3] ñí[1] tionh[1] tsá[2] fariseos quionh[3] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] mi[3]jmú[3], jáun[2] tsá[2] hí[3] né[3] ca[3]ngáɨh[3] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] hí[3] la[3] lá[2]:

—¿He[3] láɨh[32] tiá[2] lɨ́[2]jan[32] náh[2] tsú[2]?

46 Hi[3] jáun[2] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] tsú[2] hí[3] né[3] ca[3]ngáɨ[3] la[3] lá[2]:

—¡Hí[1] jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] má[2]ca[3]hléh[3] la[3]jmɨ́[1] hleh[32] tsá[2] ó[32]!

47 Jáun[2] tsá[2] fariseos ca[3]juáh[3] siáh[3]:

—¿Hí[1] ja[3]bí[1] hnoh[2] uá[2]jaɨ[32] má[2]ca[3]lɨ[3]can[2] náh[2]?

48 ¿Hí[1] zian[2] ma[3] jan[2] tsá[2] chín[1] joh[2] dí[2], jɨ[3] lɨ[3]ua[3] jan[2] jnoh[1] tsá[2] fariseos hi[3] má[2]ca[3]hín[13] jë[1] tsá[2] hí[3] dúh[1]?

49 Tɨ[3]la[3] tsá[2] tiá[2] ná[1]cuoh[2] ó[32] liei[21] má[1]ná[1], má[2]ca[3]tɨn[1] tsa[3]tánh[1] quiu[3]juóu[32] bíh[1].

50 Jáun[2] Nicodemo, jan[2] tsá[2] lɨ́n[3] fariseo quionh[3] tsú[2], tsá[2] ca[3]ñí[1]jɨen[13] hí[3] Jesús cáun[2] já[1]niéi[2] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

51 —¿Haun[13] juáh[13] ñí[1] liei[21] quiú[13] dí[2] rá[1]juáh[3] hi[3] tiá[2] ca[3]ta[1] yáh[3] dí[2] hi[3] cáun[2] lɨ́[1] má[1]tson[13] dí[2] jan[2] tsáu[2] ta[3] tiá[2] lin[1] jú[1] tson[2] má[2]lɨ́[2]cán[13] dí[2] quioh[21] tsú[2]?

52 Hi[3] jáun[2] tsá[2] ñí[1] hná[1] jáun[2] né[3] ca[3]ngáɨ[3] la[3] lá[2]:

—¿Hí[1] tsá[2] Galilea hniu[32] uá[2]jaɨ[32] dúh[1]? Sá[1]nɨ́[2] dúh[1] hí[3] ñí[1] Sí[2], hi[3] jáun[2] má[1]jáun[2] jɨeh[21] nú[2] hi[3] hí[1] jan[2] yáh[3] tsá[2] lɨ́n[3] tɨ[32] jë[1] Dió[32] tiá[2] cuá[2]han[3] tɨ[3] hué[13] Galilea.

53 [Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] né[3], ma[3] quin[32] ma[3] jan[32] bíh[1] tsú[2] já[1]tanh[21] cú[2]jueh[32] hñú[13].

8

Tsá[2]mɨ[3] tsá[2] juón[1]

1 Hi[3] jáun[2] né[3], jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ngau[3] Jesús tɨ[3] máh[3] Olivos.

2 Hi[3] jáun[2] jmɨ́[1] cá[1]jniá[21] jáun[2] né[3] cuanh[3] hú[2]niéi[2] ta[3] ná[1]juan[32] hñu[3] cuáh[32] chín[1]. Jmɨ́[1]jáun[2] né[3] ca[3]cuú[2] ca[3]ngɨh[32] ca[3]la[3] jɨ́n[32] tsáu[2] cu[3] jéin[3] ñí[1]

zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cuá³ dí², hi³
ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn² tsá² hí³.
3 Jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² liei²¹ quionh³ tsá² *fariseos, hi³
ná¹jan² jan² tsá²mɨ³ tsá² ca³ñí¹zianh¹³
dí² ñí¹ jmɨ́¹ cuá¹jmu² tso³. Jáun²
ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² tionh² hí³
ta³ ñí¹ Jesús;
4 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², tsá²mɨ³ lá² má²ca³jáun³
jnoh¹ ñí¹ jmɨ́¹ cuá¹jmu² tso³.
5 Né³² né³, ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés jmu² héih³² ñí¹con² jnoh¹ hi³
hniáuh³² jngɨh¹³ jnoh¹ tsá²mɨ³ la³ nɨ́²
hi³ jlan¹ jnoh¹ quɨ́n¹. ¿Hi³ hnú² né³,
he³ lánh³ juáh³ nú²?
6 La³ nɨ́² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹ hi³
ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³ ca³ hi³ lan³ Jesús,
hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ chá³² dí² tsáu¹³
tsú². Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³cuá³
cuá¹hin³ hi³ cuá¹jmu² cú²jueh³² huéh³
ja¹ hliáu² cun³quionh³ zeih²¹ cuo².
7 Tɨ³la³ la³ má²ná¹nga² jáun² bíh¹ tsá²
hí³ la³ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³jmú³
zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh², lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² tso³
ren² náh², tiáun² náh² cá² máɨ³ quɨ́n¹
la³ñí¹ hi³ jnah²¹ tsá²mɨ³ lá².
8 Jmɨ́¹jáun² ca³cuá³ siáh³ cuá¹hin³ hi³
ca³jmú³ siáh³ huéh³ ja¹ hliáu².
9 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² hí³
jáɨ¹³ nɨ́² né³, ma³ quin³² ma³ jan³²
bíh¹ ca³huén² cheih³², [quí¹hliá²
ca³lɨ³lieih²¹ tsɨ́³ hi³ la³ ná¹ren² bíh¹
uá²jaɨ³² tso³ hmóu³²]; tsá² má²lieih²¹
tín² ca³ma³liáu³² hi³ huen³², hi³ jáun²
jmɨ́¹ má²ca³huén² tsú² jáun² la³jɨ́n³²
né³, hnga² bíh¹ Jesús ca³ta³cua¹³
quionh³ tsá²mɨ³ hí³.
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³náu²
Jesús, [hi³ ca³jɨ́e³ hi³ tiú²uú² hin² zian²
yáh³, jɨ́³²la³ hnga² tsá²mɨ³ bíh¹ jéɨ³²í¹
cuá³,] hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá²mɨ³ hí³
la³ lá²:
—Hnú² tsá²mɨ³, ¿né² dá² tsá² jmɨ́¹
cha³² tsáuh³ hnú²? ¿Hí¹ hí¹ jan² uá¹
tiú²uú² hin² lɨ́²ra³tsa² hnú² héih³²?
11 Jáun² tsá²mɨ³ né³ ca³ngáɨ³:
—Ján¹han²¹ Tɨ³², hí¹ jan² yáh³.
Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:
—Sa³jun³ jná¹³ yáh³ rá¹tsa² ná¹
héih³²; né³² né³, cuánh², ha³ lɨ́²uú²
cua³jmu³ siáh³ tso³.]

Jesús lɨ́n³ joh¹ sɨ́² ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³²
tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

12 Jesús ca³liéinh³² siáh³ tsáu² hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ joh¹ sɨ́² ñí¹con²
tsá² zian² hngá¹máh³ lá²; hi³ nɨ́¹juáh³
tsá² ja³² cu³hna³² jná¹³ né³, hi³ jáun²
hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ngɨ́³² tsú² ñí¹ lɨ́³
já¹niéɨ², quí¹ lɨ³ zia³² bíh¹ joh¹ ñí¹con²
tsú² hi³ jmu³ hi³ cu³tí³ lɨ́¹³ zian² tsú².
13 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² dá² cáun² lɨ́¹ cueh³² jú¹ tson²
quián¹³ huen² bíh¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ lɨ³
tson² jëh² hnú² nɨ́².
14 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús:
—Quien² bíh¹ jú¹ tson² hi³ zíh²³
jná¹³ lá², uá¹jinh¹ huen² bíh¹ jná¹³
zíh²³ jú¹ tson² lá². Quí¹ jná¹³ bíh¹ ño¹
hi³ ha³ jinh¹ ja³ ná¹ hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹
ná¹ siáh³; tɨ³la³ hnoh² né³ tiá² ñíh¹
yáh³ náh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ hi³ ha³
jinh¹ ñih²¹ jná¹³ siáh³.
15 Quí¹ hnoh² dá² ra³tsɨh³² náh²
héih³² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹
hué²¹ lá² bíh¹. Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹
jan² yáh³ tsáu² tiá² ra³tsɨ³² jná¹³ héih³²
la³ jáun² ñí¹con²;
16 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ ra³tsɨ³² jná¹³
héih³², rá²tsɨ³² jná¹³ cú²tso² bíh¹, quí¹
jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³ ra³tsɨ³²
héih³², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³
bíh¹ rá²tsɨ³² héih³² cu³lɨ²¹ quiúnh¹
jná¹³.
17 Há¹ jun³juáh¹³ ñí¹ liei²¹ quián¹³
hnoh² rá¹juáh³ hi³ nɨ́¹juáh³ ná¹lɨ́³ gon³
tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ juáh³ cá²ren² tán¹,
jáun² bí¹ hniáuh³² táunh¹³ dí² ta²¹.
18 Né³² né³, huen² bíh¹ jná¹³ lɨ́n³
ná¹ jan² tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹
ná¹ huen², hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá²
ca³ze³ né³ lɨ́n³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá²
nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ ná¹.

19 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³ la³
lá²:
—¿Jinh¹ dá² cuá³ ñeh² hnú² dúh¹?
Jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnoh²
jná¹³, hi³ sa³jun³ cuóun³² yáh³ náh²
Ñuh³² jná¹³ siáh³; quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³
cuóu³² náh² jná¹³ dúh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹
má²cuóun³² bíh¹ náh² siáh³ Ñuh³²
jná¹³.
20 Jesús ca³hléh³ jáɨ¹³ nɨ́² tá¹la³ jmɨ́¹
dí¹má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, ñí¹
jmɨ́¹ ná¹táun³ jáun² cuó² ñí¹ toh² tsáu²
quɨe³. Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
ca³ma³tsau¹³ tsú², quí¹hliá² tiá² jmɨ́¹
má²cá²chó³² yáh³ jmáɨ¹ quioh²¹ tsú².

Tsá² tiá² lɨ́¹³ tsa³tiánh² ñí¹ tsa³cuá² Jesús

21 Jesús ca³juáh³ siáh³ cónh³ la³ lá²:
—Jná¹³ dá² ñih²¹ bíh¹, hi³ jáun²
má¹jáun² né³ hnauh¹³ náh² jná¹³, tɨ³la³
hnoh² né³ hiá¹ tsán¹³ bíh¹ náh² ta³
ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³;
quí¹ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun² dá², ha³ tiá²
lɨ́¹³ yáh³ cuá¹tianh³ hnoh².
22 Hi³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹
hí³ né³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ jngɨ́h³² tsú² hnga² juáh¹³ hi³
jáun² sa³ la³ nɨ́² yáh³ juáh³ tsú² hi³ tiá²
lɨ́¹³ tsáu¹³ jnoh¹ ñí¹ tsánh²¹ dí²?
23 Jáun² ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá² hí³
la³ lá²:
—Tɨ³ la³ hué³² lá² bíh¹ hɨ́n¹³
hnoh², tɨ³la³ jná¹³ né³, hɨ́n¹³ ná¹ tɨ³
hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Hnoh² dá² cáun²
zian² náh² la³ cun³ tɨn² honh² náh²
hmóu³² bíh¹; tɨ³la³ jná¹³ né³, ha³ tiá²
zian² yáh³ jná¹³ la³ cun³ tɨn² tsɨn³²
huen².
24 Hi³ jáun² bíh¹ lɨ́²juáh³² jná¹³ hi³
hnoh² hiá¹ tsán¹³ náh² ta³ ná¹quiánh¹
náh² jáun² tso³ quián¹³; quí¹ nɨ́¹juáh³
tiá² táunh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ hi³ jná¹³
bíh¹ la³², hi³ jáun² dá² hiá¹ tsán¹³ bíh¹
hnoh² ta³ ná¹quiánh¹ la³ jáun² tso³
quián¹³.
25 Hi³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?
Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—La³ñí¹ tín² nga² jná¹³, ¿hí¹ lɨ³
quien² hi³ juoh²¹ dí² hliáun³ jáɨ¹³
quiúnh¹ tsá² la³ hnoh² dúh¹?
26 Quí¹ zia³² bí¹ siáh³ hliáun³ lɨ́n³²
jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ juah²¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹
hnoh², jɨ³ hi³ jmɨ́¹ cué²¹ jáɨ¹³ hi³ rá¹tsa²
jná¹³ hnoh² héih³². Tɨ³la³ Tsá² ca³ze³
jná¹³ má¹ná¹, jú¹ tson² bíh¹ hleh³²; hi³
jáun² né³, jáɨ¹³ jáun² bíh¹ juo³ jná¹³
tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ jáɨ¹³
hi³ má²cá²náɨ³² jná¹³ hi³ hleh³² hí³
bíh¹.
27 Tɨ³la³ tsá² hí³ tiá² ca³ngɨ¹³ yáh³ hi³
Jesús hleh³² hi³ ca³tɨn¹ Jméi² bíh¹.
28 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³
siáh³ Jesús la³ lá²:
—Nɨ́¹ má¹ca³ziau³ náh² jná¹³ Tsá²
lɨ́n³ ná¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² chi³cuú²,
jáun² má¹jáun² bíh¹ má²lɨ³ ñíh¹³ náh²
hi³ tson² bíh¹ jná¹³ la³², hi³ hí¹ cáun²
yáh³ tiá² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³
hi³ cháunh²³ chin³² huen², ñí¹ jɨ́²¹la³
ti³ hɨe²³ jná¹³ hnoh² la³ cun³ hi³
má²ca³ma³ta² Ñuh³² bíh¹ ná¹.
29 Quí¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³ zenh²
bíh¹ quiúnh¹ jná¹³; tiá² huen² jná¹³
má²ca³zeh³ yáh³ tsú², quí¹ jmáɨ¹ ca³la³
jɨ́³² bíh¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
tsú².
30 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús
jáɨ¹³ nɨ́² né³, juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu²
ca³taunh² ta²¹.

Tsá² ná¹lɨ́n³ jon² Dió³² jɨ³ tsá² má²cá²taun³ hi³ jmu² tso³

31 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá²
judíos tsá² má²ca³hín¹³ hí³ ca³lá² jë¹
tsú² la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ hi³ cu³tí¹³ zánh¹³ hnoh²
tiá³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³, hi³
jáun² bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²lɨ́n³ náh²
tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³;
32 hi³ jáun² lɨ³ cuɨn² náh² jú¹ tson²,
hi³ jáun² jú¹ tson² jáun² né³ lɨ́¹³ liáu³².
33 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Há²bran²¹ bíh¹ jnoh¹, hi³ hí¹ cónh³
yáh³ tiá² má²ca³lɨn³ jnoh¹ *tsá²
má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu².

¿Lánh3 bí1 rón32 sa3 hnú2 ya3 juáh3 hi3
jnoh1 lɨ́13 liáu3?
34 Jesús né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3
la3jɨ́n32 tsá2 jmu2 tso3 bíh1 lɨ́n3 tsá2
má2dí1hlánh1 ñí1con2 tso3.
35 Hi3 jan2 tsá2 má2dí1hlánh1 né3,
cónh3 tiá2 lɨ́13 bíh1 lɨ́n3 hú1tá1 jan2
tsá2 hñú13 tsú2, tɨ3la3 jon2 tsá2 hñú13
má1ná1, tiú2nio2 bíh1 lɨ́n3 jan2 tsá2
hñú13 tsú2.
36 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 Tsá2 qui3
lɨ́n3 hí3 Jon2 tsú2 la3 liáu32 hnoh2, jáun2
hú1tá1 cu3tí3 liáun3 bíh1 hnoh2.
37 Má2ño1 bíh1 jná13 hi3 hnoh2
lɨ́n3 náh2 tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1
Há2bran21; tɨ3la3 uá1 jáun2 la3 jáun2 né3,
cu3 jáun2 hnáuh2 bíh1 náh2 jngah13
jná13, quí1 tiá2 chau32 yáh3 jë2 jná13
la3 tɨ3 hñu3 honh2 náh2.
38 Jná13 dá2 hléh23 la3 cun3 hi3
má2ca3hɨ́e3 Ñuh32 bíh1, jáun2 ja3bí1
hnoh2 siáh3 jmuh32 la3 cun3 hi3
má2ca3hɨ́e3 ñeh2.
39 Jáun2 tsá2 hi3 né3 ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—¡Hla1 Há2bran21 bíh1 jméi2 dí1hio3
ñú1deh3 jnoh1!
Tɨ3la3 Jesús né3, ca3juáh3 la3 lá2:
—Sá1jmɨ́1 hi3 tson2 bíh1 cu3tí3 hi3
jon2zɨ́h1 tsá2 hí3 hnoh2, jáun2 jmɨ́1
hniáuh21 bíh1 hi3 jmóuh1 hnoh2 la3
cun3 hi3 ca3jmú3 tsá2 hí3.
40 Tɨ3la3 cun3 jáun2 hnáuh2 bíh1
hnoh2 jngah13 jná13, uá1jinh1
má2lɨ́2juo3 ná1 hnoh2 jú1 tson2 la3 cun3
rón32 hi3 ca3hɨ́e3 jná13 Dió32. Tɨ3la3 ¡hí1
cónh3 yáh3 tiá2 ca3jmú3 hla1 Há2bran21
la3 nɨ́2 má1ná1!
41 Quí1 hnoh2 dá2 jmóuh1 náh2
la3jmɨ́1 jmu2 hnga2 ñeh2 bíh1 náh2.
Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—Jun3juáh13 dún2 lɨ́1 zian2 yáh3
jnoh1, jan2 tán1 bíh1 Dió32 Jméi2 jnoh1
zian2.
42 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3juáh3 siáh3 Jesús
la3 lá2:
—Sá1jmɨ́1 hi3 tson2 bíh1 hi3 Dió32
ñeh2 hnoh2, jáun2 jmɨ́1 má1hnau1 bíh1
hnoh2 jná13 dúh1, quí1 jná13 bíh1 jan2
Tsá2 ja3 ñí1con2 Dió32, hi3 jáun2 lá2
zenh2 ná1 ta3 máh1 hnoh2. Quí1
jun3juáh13 lɨ́1 ca3cháunh13 tsɨn32 huen2
yáh3 jná13 hi3 ja3 ná1, quí1 tɨ3la3 Dió32
bíh1 ca3ze3 jná13.
43 Jáun2 né3, ¿he3 láɨh32 sa3 tiá2 ngɨ23
hnoh2 la3 cun3 hi3 juah32 jná13 juáh13?
Quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 tion23 hnoh2
honh2 hi3 náɨh1 jú1 chú32 hi3 hléh23 lá2
jná13 yáh3.
44 Quí1 tsá2 hláɨnh1 bíh1 ñeh2 hnoh2;
hi3 jáun2 la3 cun3 hi3 dí1quiaunh21
tsɨ́3 hí3 bíh1 hnáuh2 hnoh2 jmúh13.
Quí1 qui3 cónh3 jan2 tsá2 jngɨh2 tsáu2
bíh1 tsá2 hláɨnh1 ca3la3 cun3 jmɨ́1
ca3lɨ3liau3; hí1 cónh3 yáh3 tiá2 jmu2 tsú2
la3 cun3 lɨ́3 jú1 tson2, quí1 tiá2 jú1 tson2
hu21 yáh3 hñu3 tsɨ́3 tsú2. Hi3 jáun2
nɨ́1 má1ca3hléh3 tsú2 jú1 tɨ́1jáɨ2, cáun2
hleh32 tsú2 la3 cun3 rón32 lɨ́n3 bíh1;
quí1 qui3 cónh3 hí3 bíh1 jan2 tsá2 tɨ́1
jáɨn2, hi3 jáun2 hí3 bíh1 lɨ́n3 mí1zioh21
jú1 tɨ́1jáɨ2.
45 Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 jná13 hléh23 jú1
tson2 né3, hi3 jáun2 tiá2 ta21 táunh23
yáh3 hnoh2.
46 ¿Hin2 tsánh2 lɨ3ua3 jan2 hnoh2
lɨ́13 má1jnia13 náh2 cáun2 tso3 quion21
jná13 juáh13? Né32 né3, nɨ́1juáh3 jú1
tson2 bíh1 la3 hléh23 jná13, jáun2 ¿he3
láɨh32 sa3 tiá2 ta21 táunh23 yáh3 hnoh2?
47 Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2 tionh2 jo3cuo2
Dió32, jáun2 tsá2 la3 hí3 náɨ32 bíh1 jáɨ13
quioh21 Dió32; tɨ3la3 hnoh2 má1ná1
tiá2 hnáuh2 yáh3 hnoh2 náɨh1, quí1
jun3juáh13 tsá2 joh1 Dió32 yáh3 hnoh2.

Jmɨ́1 má2zian2 bíh1 Cristo jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 lɨ3zian2 hla1 Há2bran21

48 Hi3 jáun2 tsá2 judíos hí3 ca3juáh3
la3 lá2:
—Tson2 bí1 la3 má2ca3juáh13 jnoh1
jáun2 hi3 jan2 tsá2 lín1 tsá2 Samaria
bíh1 hnú2, hi3 ján3 nú2 siáh3 jan2
jmɨ́2chí3 hláɨnh1.
49 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—Hí1 jan2 yáh3 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 tiá2
ján3 jná13. Jná13 dá2 ma3quien13 ná1

Ñuh32 bíh1; tɨ3la3 hnoh2 né3, huen3
cu3tí13 bíh1 jná13 jmuh32 hnoh2.
50 Jun3juáh13 hi3 dí1quian1 yáh3 jná13
hi3 ma3quien2 tsáu2; tɨ3la3 zian2 jan2
Tsá2 hnió3 bíh1 hi3 lɨ3 quien2 jná13, hi3
Tsá2 hí3 né3 rá2tsɨn2 héih32 tsá2 hau2
jná13.
51 Jú1 tson2 bí1 juo3 jná13 hnoh2, hi3
nɨ́1juáh3 tsá2 cán23 re2 la3 cun3 jáɨ13
hi3 juah32 jná13, jmɨ́1lɨ́h3 bíh1 tiá2 jún3
tsú2.
52 Hi3 jáun2 tsá2 judíos hí3 né3
ca3juáh3 la3 lá2:

—Ta3né32 tɨ3 jlánh1 cáun2 má2nio2
bíh1 tsɨ́3 jnoh1 hi3 tson2 bíh1 ján3 hnú2
jmɨ́2chí3 hláɨnh1. Quí1 jun3 bíh1 hla1
Há2bran21 la3 má2quionh3 la3jɨ́n32 tsá2
ca3lɨn3 *tɨ32 jë1 Dió32; tɨ3la3 hnú2 né3
juáh3: “Nɨ́1juáh3 tsá2 cán23 re2 la3 cun3
jáɨ13 hi3 juah32 jná13, jmɨ́1lɨ́h3 bíh1 tiá2
jún3”.
53 ¿Hí1 tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 hnú2
la3cónh3 bíh1 hla1 Há2bran21 jméɨ2
dí1hio3 ñú1deh3 jnoh1? Quí1 hí3 dá2
jun3 bíh1, hi3 ca3tsan3 bí1 siáh3 tsá2
ca3lɨn3 tɨ32 jë1 Dió32. ¿Hin2 ma3 dá2
tsánh2 hnú2 dúh1?
54 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 siáh3 la3 lá2:

—Nɨ́1juáh3 jná13 la3 ma3quien13 ná1
huen2, hi3 jáun2 tiá2 lin1 ñí1 lɨ3 quien2
hí1 cáun2 yáh3 hi3 jáun2. Tɨ3la3 Ñuh32
bíh1 jná13 jmu2 quien2 jná13, Tsá2
juáh3 hnoh2 hí3 hi3 lɨ́n3 Dió32 Juóuh32
náh2.
55 Tɨ3la3 tiá2 má2ca3lɨ3 cuóun32 yáh3
hnoh2 tsú2 má1ná1. Jná13 bíh1 ján1
tson2 cuóun32 tsú2; hi3 sá1jmɨ́1 hi3
juanh21 jná13 hi3 tiá2 cuóun32 ná1 tsú2,
jáun2 la3 jáun2 má2lɨ́n3 jná13 jan2 tsá2
tɨ́1 jáɨn2 la3 hnoh2 bíh1. Tɨ3la3 hú1tá1
tson2 bíh1 cuóun32 jná13 tsú2 má1ná1,
jɨ3 hi3 ma3ti21 jná13 siáh3 la3jɨ́32 hi3
juáh3 tsú2.
56 Hla1 Há2bran21 dí2hio3 ñú2deh3
hnoh2 hí3 ca3lɨ3 tsah3 lɨ́n32 quí1hliá2
jɨe3 jmáɨ1 hi3 cuán13 jná13; ca3jɨe3 bí1
tsú2, hi3 jáun2 ca3lɨ3 hiún2 lɨ́n32 tsɨ́3.
57 Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 siáh3 tsá2
judíos hí3 la3 lá2 ñí1con2 Jesús:

—¡Ca3la3 hí1juáh3 tu3la3quia3 mii2
yáh3 tiá2 má2hún1 hnú2, sa3 hnú2 yáh3
jlánh1 juáh3 hi3 ca3jɨen1 máh3 hnú2
hla1 Há2bran21!
58 Jáun2 Jesús ca3záɨh3 siáh3 tsá2 hí3
la3 lá2:

—Jú1 tson2 cu3tí13 bíh1 la32 juo3
jná13 hnoh2, hi3 la3 cun3 jmɨ́1 ñeh2 bí1
hi3 lɨ3zian2 hla1 Há2bran21 máh3, jmɨ́1
má2zian2 bíh1 jná13.
59 Hi3 jáun2 tsá2 hí3 ca3can3 quɨ́n1 hi3
jnah3 Jesús; tɨ3la3 Jesús, ha3 tiú2uú2
ca3jnia3 yáh3, jáun2 cua3han3 hñu3
cuáh32 chín1 [hi3 ca3nga2 ja1 ñí1 tionh1
tsá2 hí3], hi3 ngah3.

9

Jesús jmah23 jan2 tsá2 qui3 má2ten3 jmɨ́1 ca3lɨ3zian2

1 Hi3 jáun2 né3, tá1la3 hí1hún1 jáun2
Jesús juɨ32 hi3 má2cuá2han3 cuáh32,
ca3jɨ́en32 dí2 jan2 tsá2ñuh2 qui3 má2te3
ñí1 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3zian2.
2 Hi3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 né3, ca3ngáɨ3 ñí1con2 dí2 hi3
ca3juáh3:

—Tɨ32, ¿he3 láɨh32 sa3 ten3 yáh3
tsá2ñuh2 nɨ́2 ca3lɨ3zian2? ¿Hí1 cun3ñí1
hi3 tsáu13 jméɨ2 mí1ziú13 tsú2 juáh13,
ho3 cun3ñí1 hi3 tsáu13 hnga2 uá1?
3 Jáun2 Jesús né3 ca3ngáɨ3:

—Jun3juáh13 tsáu13 hnga2 yáh3
tsú2 hi3 ten3, hi3 sa3jun3 tsáu13 jméɨ2
mí1ziú13 tsú2 siáh3; la3 nɨ́2 dá2 ca3lɨ3 hi3
jáun2 lɨ3jnia2 he3 tɨn2 Dió32 jmu3 bíh1.
4 Hniáuh32 bíh1 jmú13 dí2 tá13 Tsá2
ca3ze3 jná13 tá1la3 jniá3, quí1 nɨ́1juáh3
nɨ́1 má1ca3zɨ32, jáun2 hí1 jan2 yáh3
tiú2uú2 hin2 lɨ́13 jmu3 ta21.
5 Quí1 tá1la3 cuon1 jná13 lá2
hngá1máh3 lá2, lɨ́n3 jná13 joh1 sɨ́2
quioh21 tsá2 zian2 ñí1 hué21 lá2.
6 Hi3 jáun2 jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 Jesús
la3 nɨ́2 né3, ca3hñe3 hué32, hi3 ca3jmú3
cú1pih21 jen2 quionh3 mí1héh32

quioh^{21}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}yóh^{3} dí^{2} mí^{1}ñí^{1}
tsá^{2} ten^{3} hí^{3}.
7 Jáun^{2} la^{3}juɨ^{32} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3}
la^{3} lá^{2}:
—Cua^{32}, cuá^{2}ráɨn^{2} máh^{1} tɨ^{3} ñí^{1} nio^{1}
jmí^{2}táu^{2} jmáɨ^{2} Siloé (hi^{3} hnió^{3} juáh^{3}
“Tsá^{2} zéin^{1}”).
Jáun^{2} ngau^{3} bíh^{1} tsá^{2} ten^{3} hí^{3} hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}ráɨn^{13} ñí^{1} ñí^{1} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} né^{3}
jmí^{1} cá^{1}jính^{21} jáun^{2} má^{2}jniá^{3} ñí^{1}.
8 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} cuu^{3} tsá^{2} jéin^{3} hñú^{13}
tsú^{2} ca^{3}juu^{3} ca^{3}hlénh^{3}, la^{3} má^{2}quionh^{3}
tsá^{2} jmí^{1} má^{2}ca^{3}jíe^{32} hí^{3} hi^{3} lí^{1} mɨ^{32}
tsú^{2} cú^{1}dáɨn^{3} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2} jmí^{1}tin^{2}, hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—¿Há^{1} jun^{3}juáh^{13} tsá^{2} ní^{2} tsá^{2} jmí^{1}
cua^{32} ñí^{1} jáun^{2} hi^{3} jmí^{1} mɨ^{32} cú^{1}dáɨn^{3}
jmí^{1}tin^{2} juáh^{13}?
9 Jáun^{2} ma^{3} jan^{2} tsáu^{2} ca^{3}juáh^{3}:
—Ján^{3}, tsá^{2} hí^{3} bí^{1} nɨ^{32}.
Hi^{3} ma^{3} jan^{2} né^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:
—Ján^{1}han^{21}, jun^{3}juáh^{13} tsá^{2} hí^{3} yáh^{3}
nɨ^{32}, uá^{1}jinh^{1} jniá^{3} la^{3} jáun^{2}.
Tɨ^{3}la^{3} hnga^{2} tsú^{2} né^{3}, ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Ján^{3}, jná^{13} bíh^{1} hí^{3}.
10 Jmí^{1}jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2}
tiáunh^{1} la^{3} lá^{2}:
—¿Ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}niá^{3} máh^{1}
nú^{2} hi^{3} jáun^{2} má^{2}lí^{23} jɨe^{1} nú^{2} ta^{3}né^{32}?
11 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}, hi^{3}
ca^{3}juáh^{3}:
—Tsá^{2}ñuh^{2} Tsá^{2} jmáɨ^{2} hí^{3} Jesús
bíh^{1} lí^{2}jmú^{3} jen^{2}, hi^{3} jáun^{2} lí^{2}yóh^{3}
tsú^{2} mí^{1}ñɨ^{32} jná^{13}, jáun^{2} lí^{2}juáh^{3} la^{3}
lá^{2}: “Cua^{32} tɨ^{3} ñí^{1} nio^{1} jmí^{2}táu^{2} jmáɨ^{2}
Siloé, ñí^{1} jáun^{2} cuá^{2}ráɨn^{2} máh^{1}”.
Jáun^{2} cuá^{2}ñéɨ^{1} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} jmí^{1}
má^{2}lí^{2}ráɨn^{32} jná^{13} jáun^{2} mí^{1}ñɨ^{32} né^{3},
ca^{3}niá^{3} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} jɨe^{1} jná^{13}.
12 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} tsáu^{2}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmí^{1} ten^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—¿Né^{2} dá^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3}?
Jáun^{2} tsá^{2} jmí^{1} ten^{3} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Tiá^{2}ño^{1} nia^{21}.

Tsá^{2} fariseos quí^{2} nga^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmí^{1} ten^{3} hí^{3}

13 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}jan^{2} tsú^{2} tsá^{2} jmí^{1}
ten^{3} hí^{3} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} *fariseos;
14 quí^{1} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3} bíh^{1} jaun^{32}
jmí^{1} ca^{3}jmú^{3} Jesús jen^{2} hi^{3} ca^{3}jñéɨ^{3}
mí^{1}ñí^{1} tsá^{2} jmí^{1} ten^{3} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} lan^{3}.
15 Jáun^{2} tsá^{2} fariseos né^{3}, ca^{3}ngáɨ^{3}
siáh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} he^{3} lánh^{3}
rón^{32} ca^{3}niá^{3} mí^{1}ñí^{1}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}jíe^{32}.
Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} tsá^{2} jmí^{1} ten^{3} hí^{3} la^{3}
lá^{2}:
—Jen^{2} bíh^{1} lí^{2}jñéɨ^{3} tsú^{2} mí^{1}ñɨ^{32} jná^{13},
hi^{3} jáun^{2} lí^{2}ráɨn^{32} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}
má^{2}jniá^{3} mí^{1}ñɨ^{32} jná^{13} ta^{3}né^{32}.
16 Hi^{3} jáun^{2} jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} ma^{3}
jan^{2} tsá^{2} fariseos la^{3} lá^{2}:
—Jun^{3}juáh^{13} tsá^{2} ja^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}
yáh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} lí^{2}jmú^{3} hi^{3} ní^{2}, quí^{1}
jáun^{2} sa^{3} tiá^{2} ta^{21} tanh^{2} yáh^{3} tsú^{2} jmáɨ^{1}
nio^{2} tie^{3}.
Tɨ^{3}la^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} fariseos hí^{3} né^{3}
ca^{3}juáh^{3}:
—¿He^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lí^{13} jmu^{3} tsú^{2}
li^{21} hi^{3} lí^{3} hua^{3}jueh^{32} ní^{2}, ní^{1}juáh^{3} jan^{2}
tsá^{2} ren^{2} tso^{3} bí^{1} lánh^{3}?
Jáun^{2} la^{3} ní^{2} bíh^{1} lɨ^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{3}ná^{1}tsoh^{3}
ja^{1} quioh^{21} tsú^{2} hmóu^{32}.
17 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsá^{2}
jmí^{1} ten^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Hi^{3} hnú^{2} né^{3}, ¿he^{3} lánh^{3} juáh^{3} nú^{2}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} lí^{2}niá^{32} hí^{3}
mí^{1}máh^{1} nú^{2}?
Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Jná^{13} len^{3} hi^{3} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} lín^{3} jan^{2}
*tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}.
18 Jáun^{2} tsá^{2} *judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} tiá^{2}
ta^{21} ca^{3}taunh^{3} yáh^{3} hi^{3} tson^{2} jmí^{1} ten^{3}
tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} né^{32} né^{3} má^{2}ca^{3}niá^{3} ñí^{1};
ca^{3}la^{3} ñí^{1} ca^{3}teh^{3} dí^{2} jméɨ^{2} mí^{1}ziú^{13}
tsá^{2} hí^{3},
19 hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—¿Hí^{1} tsá^{2} lá^{2} jónh^{32} hnoh^{2},
tsá^{2} juáh^{3} hnoh^{2} hi^{3} má^{2}ten^{3}
jmí^{1} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2}? ¿Ha^{3} lánh^{3} rón^{32}
má^{2}ca^{3}niá^{3} mí^{1}ñí^{1} tsú^{2} ta^{3}né^{32} né^{3}?
20 Jáun^{2} jméɨ^{2} mí^{1}ziú^{13} tsá^{2} hí^{3}
ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:
—Né^{1} bíh^{1} jnoh^{1} hi^{3} jon^{2} jnoh^{1} tsá^{2}
ní^{2}, hi^{3} tson^{2} bíh^{1} má^{2}ten^{3} tsú^{2} jmí^{1}
ca^{3}lɨ^{3}zian^{2};

21 tɨ3la3 tiá2 né1 jnoh1 má1ná1 he3
lánh3 rón32 lɨ3 hi3 má2ca3niá3 mɨ́1ñí1
tsú2 ta3né32, hi3 sa3jun3 né1 jnoh1 siáh3
hin2 tsánh2 lɨ́2jmú3 hi3 ca3niá3 mɨ́1ñí1
tsú2. Ngáɨh3 dúh1 tsú2 hnga2 neh21;
quí1 tsá2 má2hún1 tsɨ́3 bíh1 nɨ32, hi3
jáun2 hnga2 bíh1 tsú2 má2lɨ́13 cué32 jú1
tson2 ñí1con2 hnoh2.

22 La3 nɨ́2 ca3juáh3 jméɨ2 mí1ziú13
tsú2 quí1 cun3ñí1 hi3hliá2 jmɨ́1 juénh2,
quí1hliá2 tsá2 judíos tsá2 ná1ñí1 jmɨ́1
má2ca3jmú3 cá2hon3 hi3 chin13 dí2
cuáh32 lɨ3ua3 jan2 tsá2 juáh3 hi3 tson2
bíh1 Jesús lɨ́n3 Cristo.

23 Hi3 jáun2 bíh1 la3 nɨ́2 ca3juáh3
jméɨ2 mí1ziú13 tsá2 hí3: “Ngáɨh3 dúh1
tsú2 hnga2 neh21, quí1 tsá2 má2hún1
tsɨ́3 bíh1 nɨ32”.

24 Jáun2 tsá2 ná1ñí1 hí3 ñí1con2 tsá2
judíos ca3teh3 siáh3 tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3,
hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Juah21 jú1 tson2 ñí1con2 jnoh1
ñí1 ta3 ñí1 Dió32, quí1 jnoh1 né1 hi3
tsá2ñuh2 hí3 dá2 jan2 tsá2 ren2 tso3
bíh1.

25 Jmɨ́1jáun2 né3, ca3juáh3 tsá2 jmɨ́1
ten3 hí3 la3 lá2:
—Tiá2 ño1 jná13 hí1 ren2 tsú2 tso3
ho3 tiá2 ren2. Ñí1 jɨ́21la3 cun3 hi3 ño1
jná13, hi3 jná13 jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 tsá2 ten3
bíh1, hi3 ta3né32 né3 má2jɨe1 ná1.

26 Hi3 jáun2 ca3ngáɨ3 siáh3 tsá2
fariseos la3 lá2:
—¿He3 lɨ́2jmú3 tsú2? ¿Ha3 lánh3 rón32
lɨ́2jmú3 tsú2 hi3 ca3jnia3 mɨ́1máh1 hnú2?

27 Jáun2 tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3 ca3ngáɨ3:
—Má2lɨ́2juáh32 bíh1 jná13, tɨ3la3 tiá2
jáɨ13 canh32 yáh3 hnoh2. ¿He3 láɨh32
hnáuh2 hnoh2 hi3 juah21 jná13 siáh3
cónh3? ¿Hí1 hnáuh2 hnoh2 hi3 han3
uá2jaɨ32 tɨ3 con2 tsú2 dúh1?

28 Jmɨ́1jáun2 ca3jin3 dí2 tsá2 jmɨ́1 ten3
hí3, hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Hnú2 bíh1 tsá2 hen2 nú2 tɨ3 con2
tsá2 lín1 hí3, tɨ3la3 jnoh1 má1ná1, haɨn21
jnoh1 tɨ3 con2 hla1 Moisés bíh1.

29 Jnoh1 né1 hi3 Dió32 ca3hléh3
ñí1con2 hla1 Moisés, tɨ3la3 tsá2ñuh2 nɨ́2
má1ná1, ca3la3 hí1juáh3 tiá2 né1 bíh1
jnoh1 ha3 jinh1 ja3 tsú2.

30 Jáun2 tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3 ca3záɨh3
tsá2 hí3 la3 lá2:
—¡Hen3 ma3 hua3jueh32 lɨ́23 hi3
hnoh2 tiá2 la3 ñíh1 yáh3 náh2 hi3 ha3
jinh1 ja3 Tsá2 hí3, tɨ3la3 Tsá2 hí3 bíh1
lɨ́2niá32 mɨ́1ñɨ32 jná13!

31 Re2 lɨ́n32 bí1 né1 dí2 hi3 Dió32 tiá2
náɨ32 yáh3 jë1 jan2 tsá2 ren2 tso3; jɨ́32la3
jë1 tsá2 zian2 hi3 ca3tɨn1 bíh1 Dió32
náɨ32, lɨ3ua3 jan2 tsá2 jmu2 la3 cun3 hi3
hnió3 tsú2 yáh3.

32 Hí1 cónh3 yáh3 tiá2 lin1
má2ca3náɨ13 dí2 hi3 má2ca3lɨ3zian2
jan2 tsá2 nia32 mɨ́1ñí1 tsá2 má2ten3
má1ca3lɨ3zian2.

33 Sá1jmɨ́1 tson2 hi3 Tsá2 hí3 tiá2 ja3
ñí1con2 Dió32 dúh1, jáun2 hí1 cáun2 yáh3
tiá2 hi3 jmɨ́1 lɨ́13 jmu3 tsú2.

34 Jáun2 tsá2 tionh2 hí3 né3 ca3juáh3
siáh3 la3 lá2:
—Hnú2 bíh1 jan2 tsá2 ca3lɨ3zian2 nú2
hi3 ren2 nú2 tso3, ¿hí1 hnáuh2 hnú2
má1ta13 nú2 jnoh1?

Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 tsú2 héih32 ñí1con2
tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3 hi3 tiú2uú2 hniáuh32
tsó32 tsú2 cuáh32.

Tsá2 te3 jmɨ́1 tsɨ́3

35 Jáun2 né3, jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32 Jesús
hi3 má2lɨ́2jmú3 tsú2 héih32 hi3 tiú2uú2
tsó32 tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3 cuáh32, jáun2
ca3ñí1hniah2 dí2 tsá2 hí3, hi3 jáun2 jmɨ́1
ca3chanh21 dí2 tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3 né3,
ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—¿Hí1 má2lɨ́2cháh1 hnú2 cáun2
honh2 ñí1con2 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2?

36 Jáun2 tsá2 jmɨ́1 ten3 hí3 ca3juáh3:
—Tɨ32, juah21 tiá3 hin2 tsánh2 Tsá2
hí3, hi3 jáun2 tanh21 jná13 tsú2 ta21.

37 Jmɨ́1jáun2 ca3ngáɨ3 Jesús la3 lá2:
—Má2lɨ́2jɨen1 bí1 nú2 tsú2, jná13 bíh1
la32 Tsá2 dí1hléh23 ná1 quiúnh1 hnú2.

38 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3di3jñí32 tsá2
hí3 ta3 ñí1 Jesús, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Taunh32 bíh1 jná13 ta21 hnú2 Tɨ32.

39 Jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 ca3juáh3
Jesús:

—Jná13 ja3 ná1 ñí1 hué21 lá2 hi3 ja3ra3tsɨ32 ná1 héih32 hi3 jáun2 tsá2 ten3 lɨ́13 niá3 ñí1, hi3 jáun2 tsá2 jniá3 ñí1 né3 lɨ3 lin1 hi3 ná1ten3 bíh1.

40 Hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3náɨ32 tsá2 fariseos tsá2 ma3 jan2 jmɨ́1 tionh1 hí3 quionh3 tsú2 jáɨ13 nɨ́2 né3, ca3juáh3 la3 lá2:

—¿Hí1 jáun2 la3 ná1ten3 uá1 jnoh1 uá2jaɨ32?

41 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 Jesús la3 lá2:

—Sá1jmɨ́1 hi3 tson2 bíh1 ná1ten3 hnoh2, hi3 jáun2 tiá2 tso3 jmɨ́1 hauh32 yáh3 náh2 ca3tɨ21 tso3 quián13. Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 juáh3 náh2 hmóu32 hi3 tiá2 ten3 ya3 náh2, hi3 jáun2 dá2 hauh32 bí1 náh2 tso3.

10

Tsá2 jmu2 hua3hí13 já1ziáh2 la3 má2quionh3 já1ziáh2 joh1

1 Jmɨ́1jáun2 né3, ca3jmú3 Jesús cáun2 jáɨ13 la3 lá2:

—Jú1 tson2 cu3tí3 bíh1 la32 juo3 jná13 hnoh2, hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 tiá2 hí23 tɨ3 ñí1 lɨ́3 ho3 jnɨ́13 quioh21 *já1ziáh2, jáun2 tsá2 la3 hí3 dá2 lɨ́n3 jan2 háɨn2 bíh1, tsá2 lɨ́1 can23 jan2 jáh3 tiá2 joh1.

2 Tɨ3la3 tsá2 hí23 tɨ3 juɨ32 ñí1 lɨ́3 ho3 jnɨ́13 má1ná1, hnga2 tsá2 qui3 jmu2 hua3hí13 já1ziáh2 bíh1 hí3.

3 Jáun2 tsá2 zenh2 ho3 jnɨ́13 né3, nia32 ho3 jnɨ́13 hi3 jáun2 hí3 tsá2 hí3; hi3 já1ziáh2 né3 má2cuoh2 bíh1 ho3 juo13. Ma3 quin32 ma3 jan32 jáh3 hí3 téh23 dí2 cun3quionh3 hi3 jmáɨ2, hi3 huen2 dí2 tɨ3 cheih32 jnɨ́13.

4 Hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1lɨ́2huen3 tsú2 la3jɨ́n32 já1ziáh2 hí3 joh1, tsau32 dí2 chí1ján3 ta3 ñí1 jáh3 hí3, hi3 jáun2 já1ziáh2 hí3 né3 tsá2táunh1 cu3chin1 cu3hna21 tsá2 hí3, quí1hliá2 má2cuoh2 bí1 jáh3 ho3 juo13.

5 Quí1 cun3 tiá2 lɨ́1 tsá2táunh1 bíh1 jáh3 cu3hna21 jan2 tsá2 tiá2 cuóun32; jáh3 hí3 dá2 tɨ3 cuon3 bíh1 ñí1con2 tsá2 tiá2 má2cuóun32, quí1 tiá2 cuoh2 ya3 jáh3 ho3 tsá2 siánh3.

6 Tɨ3la3 tsá2 jmɨ́1 ná1náɨ32 hí3 né3, cun3 tiá2 ca3ngɨ13 bíh1 he3 dá2 jmɨ́1 hnió3 Jesús juáh3 cun3quionh3 jáɨ13 hi3 má2lɨ́2jmú3 jáun2.

Jesús bíh1 lɨ́n3 jan2 Tsá2 chun1 hi3 jmu2 hua3hí13 já1ziáh2

7 Jmɨ́1jáun2 né3 ca3juáh3 siáh3 Jesús la3 lá2:

—Jú1 tson2 bíh1 juo3 jná13 hnoh2, hi3 jná13 bíh1 lɨ́n3 ná1 la3jmɨ́1 lɨ́3 ho3 jnɨ́13 juɨ32 ñí1 taunh32 já1ziáh2.

8 La3jɨ́n32 tsá2 cuá2tú1 cuá1lɨn3 jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 cuán13 jná13, tsá2 háɨn2 bíh1 hí3, tsá2 cáun2 lɨ́1 can23 jáh3 tiá2 joh1; tɨ3la3 já1ziáh2 né3 tiá2 ca3háɨn32 yáh3 tɨ3 con2 tsá2 hí3.

9 Jná13 bíh1 lɨ́n3 ná1 la3jmɨ́1 lɨ́3 ho3 jnɨ́13; hi3 jáun2 lɨ3ua3 jan2 tsá2 hí23 hñu3 jnɨ́13 cun3quionh3 jná13 né3, lɨ́13 liáun3. Tsá2 hí3 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 já1ziáh2 hi3 quí2 chin2 tsú2 hñu3 jnɨ́13 quioh21 hi3 tsa3ñi3jan1 tsú2, hi3 jáun2 choh23 háu2 cuh3.

10 ”Tsá2 háɨn2 dá2 ja32 hi3 han3 bíh1, hi3 ma3tsan2 jáh3, hi3 quí2 hin23 la3jɨ́32; tɨ3la3 jná13 má1ná1, cuan3 ná1 hi3 jáun2 lɨ́13 zian2 tsú2 cáun2 hi3 hmaɨ21 bíh1, jɨ3 hi3 lɨ́13 zian2 tsú2 ca3la3 hi3 lɨ́1 má2tú2 má2ziun23 nɨ́2 siáh3.

11 Jná13 bíh1 lɨ́n3 ná1 jan2 tsá2 hú1tá1 cu3tí13 jmu2 hua3hí13 já1ziáh2. Tsá2 qui3 jmu2 hua3hí13 cun3 tán1 já1ziáh2 né3, ca3la3 hi3 chá32 tsú2 cáun2 tsɨ́3 hi3 jún3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 já1ziáh2 joh1.

12 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 ti3 lɨ́1 jmu2 ta21 hi3 hlánh1 má1ná1, cáun2 cuon2 bíh1 tsú2 hnga2 nɨ́1 má1ja32 tsɨ́2náɨ1 hi3 cunh13 já1ziáh2; cáun2 chan2 hmóu32 bíh1 tsú2 já1ziáh2, quí1 tiá2 lɨ́n3 yáh3 tsú2 jan2 tsá2 hú1tá1 jmu2 hua3hí13 já1ziáh2, hi3 sa3jun3 joh1 yáh3 tsú2 jáh3. Jáun2 tsɨ́2náɨ1 né3 ja32 hi3 zanh23 já1ziáh2, hi3 jmu2 hi3 lɨ́1 tiú1 lɨ́1 hán1 tɨ3 hlá2 tɨ3 nɨ́2 jáh3.

13 Jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} cáun^{2} cuon^{2}
bíh^{1}, quí^{1} ñí^{1} jí^{21}la^{3} ti^{3} jmu^{2} tsú^{2} ta^{21}
hi^{3} hlánh^{1} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} hɨ^{32} yáh^{3}
tsí^{3} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} já^{1}ziáh^{2}.
14 ”Jná^{13} bíh^{1} lín^{3} ná^{1} jan^{2} Tsá^{2}
hú^{1}tá^{1} cu^{3}tí^{13} jmu^{2} hua^{3}hí^{13} já^{1}ziáh^{2}.
Cuóun^{32} bíh^{1} jná^{13} já^{1}ziáh^{2} joh^{2}, hi^{3}
jáh^{3} hí^{3} né^{3} cuóu^{32} bí^{1} siáh^{3} jná^{13}
15 la^{3}jmí^{1} cuóu^{21} jná^{13} Ñuh^{32}, hi^{3}
jáun^{2} jná^{13} né^{3} cuóun^{32} ná^{1} Ñuh^{32}; hi^{3}
jáun^{2} bíh^{1} chá^{23} jná^{13} cáun^{2} tsɨn^{32} hi^{3}
jún^{3} ná^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} já^{1}ziáh^{2}.
16 Ja^{3}bí^{1} zian^{2} siáh^{3} já^{1}ziáh^{2} joh^{2}
jná^{13}, jáh^{3} tiá^{2} má^{2}tiáunh^{1} hñu^{3} jní^{13}
lá^{2}; hniáuh^{32} bíh^{1} ñí^{1}cón^{21} jná^{13}
uá^{2}jaɨ^{32} jáh^{3} hí^{3}. Hi^{3} jáun^{2} jáh^{3} hí^{3} siáh^{3}
ne^{3} jáɨ^{13} quion^{21} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} lí^{13}
tiáunh^{1} cu^{3}tsa^{32} cáun^{2} hñu^{3} jní^{13}, hi^{3}
jan^{2} tán^{1} bíh^{1} Juo^{13} lí^{13} zian^{2}.
17 ”Hi^{3} jáun^{2} bí^{1} jlánh^{1} hniau^{3} jná^{13}
Ñuh^{32}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} chá^{23} jná^{13}
cáun^{2} tsɨn^{32} hi^{3} jún^{3} ná^{1} ca^{3}tɨn^{1} jáh^{3}
hí^{3}; hi^{3} jáun^{2} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, jenh^{13}
jná^{13} siáh^{3}.
18 Hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lí^{13} jn-
gah^{3} jná^{13}, tɨ^{3}la^{3} cué^{13} jná^{13} jmí^{2}chí^{3}
quion^{21} ca^{3}la^{3} hi^{3} hiún^{2} tsɨn^{32} huen^{2}
bíh^{1}. Quí^{1} jná^{13} dá^{2} ho^{2} ná^{1} jáɨ^{13}
hi^{3} cué^{13} ná^{1} jmí^{2}chí^{3} quion^{21} jɨ^{3} hi^{3}
caun^{21} ná^{1} ní^{2} siáh^{3}. Hi^{3} ní^{2} bíh^{1} héih^{32}
hi^{3} ca^{3}cué^{3} jná^{13} Ñuh^{32}.
19 Jmí^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} *judíos hí^{3}
jáɨ^{13} ní^{2} né^{3}, ca^{3}ta^{3}ná^{1}tsoh^{3} siáh^{3} ja^{1}
quioh^{21} tsú^{2}.
20 Quí^{1} juóun^{32} bíh^{1} tsá^{2} tionh^{2} hí^{3}
ñí^{1} jáun^{2} jmí^{1} ná^{1}juáh^{23} la^{3} lá^{2}:
—¿He^{3} láɨh^{32} sa^{3} naɨh^{32} máh^{3} náh^{2}
jë^{1} tsá^{2} ní^{2}? Já^{2} tsá^{2} ngo^{2} jan^{2} jmí^{2}chí^{3}
hláɨnh^{1} bíh^{1} nɨ^{32}.
21 Tɨ^{3}la^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} hí^{3} jmí^{1}
ná^{1}juáh^{23} la^{3} lá^{2}:
—Já^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsá^{2} jan^{2} jmí^{2}chí^{3}
hláɨnh^{1} tiá^{2} lí^{13} hléh^{32} la^{3} ní^{2}. ¿Hí^{1}
lí^{13} jmu^{3} jan^{2} jmí^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hi^{3} niá^{3}
mí^{1}ñí^{1} jan^{2} tsá^{2} ten^{3} juáh^{13}?

Tiá^{2} jéin^{23} yáh^{3} tsá^{2} ná^{1}chín^{1} Jesús

22 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3}
jmu^{2} tsá^{2} judíos jmáɨ^{1} tɨ^{3} já^{1} juú^{2}
Jerusalén ca^{3}tɨ^{21} jmí^{1} ca^{3}jmú^{3} dí^{1}hio^{3}
ñú^{1}deh^{3} tsú^{2} hi^{3} ná^{1}chan^{1} cuáh^{32} chín^{1}
quioh^{21} cónh^{3}í^{1} cu^{3} jéin^{32} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32}; jmí^{1} má^{2}ñí^{2}cuóu^{3} bíh^{1} jmáɨ^{1}
jáun^{2}.
23 Jmí^{1}jáun^{2} jmí^{1} cuá^{1}ngɨ^{32} Jesús
hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1} ñí^{1} lí^{3} ñí^{1}hñú^{3}, ñí^{1}
juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} “Quioh^{21} Salomón”;
24 hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}cuú^{2}
ca^{3}ngɨh^{32} tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} cu^{3}
jéin^{3} ñí^{1} jmí^{1} cuá^{1}ngɨ^{32} tsú^{2}, hi^{3}
ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—¿Líh^{3} ma^{3} héeh^{1} nú^{2} jnoh^{1} jú^{1}
tson^{2}? Juah^{21} cú^{2}na^{21} cu^{3}tí^{3} ní^{1}juáh^{3}
tson^{2} bíh^{1} hi^{3} hnú^{2} lín^{3} nú^{2} Cristo.
25 Hi^{3} jáun^{2} Jesús né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:
—Má^{2}cá^{2}juo^{3} bí^{1} jná^{13} hnoh^{2}, tɨ^{3}la^{3}
tiá^{2} ta^{21} táunh^{23} yáh^{3} hnoh^{2}. Má^{2}lí^{2}lin^{1}
bíh^{1} re^{2} lín^{32} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3}
jmu^{2} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quioh^{21}
Ñuh^{32};
26 tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ta^{21} táunh^{23} yáh^{3} hnoh^{2},
quí^{1} tiá^{2} lín^{3} yáh^{3} hnoh^{2} já^{1}ziáh^{2} joh^{2}
jná^{13}, [la^{3} cun^{3} qui^{3} má^{2}cá^{2}juáh^{32}
jná^{13} jáun^{2}.]
27 Quí^{1} cuoh^{2} bíh^{1} já^{1}ziáh^{2} joh^{2} jná^{13}
uen^{32}, hi^{3} cuóun^{32} bí^{1} siáh^{3} jná^{13} jáh^{3}
joh^{2}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ja^{3}táunh^{1} jáh^{3}
cu^{3}hna^{32} jná^{13}.
28 Hi^{3} jná^{13} né^{3} jmu^{1} hi^{3} lí^{13} zian^{2}
tsá^{2} la^{3} hí^{3} la^{3} cun^{3} jmí^{1}hi^{3}nio^{2}, hi^{3}
jáun^{2} cun^{3} tiá^{2} tsa^{3}hín^{3} bí^{1} tsú^{2}, hi^{3}
sa^{3}jun^{3} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lí^{13}
huen^{3} tsú^{2} jo^{3}uón^{32} jná^{13}.
29 Quí^{1} Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} ca^{3}cuen^{3}
tsá^{2} hí^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} jan^{2} Tsá^{2} tɨ^{3}
jlánh^{1} bí^{1} pin^{3} bíh^{1} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} ñí^{1}
la^{3}jín^{32}, hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2}
lí^{13} quin^{3} tsá^{2} hí^{3} jo^{3}cuo^{2} hí^{3} dí^{2}.
30 Cá^{2}hon^{3} cu^{3}tí^{13} bíh^{1} jnoh^{1} tiáuh^{1}
quiúnh^{1} ná^{1} Ñuh^{32}.
31 Hi^{3} jáun^{2} jmí^{1}jáun^{2} né^{3} ca^{3}can^{3}
siáh^{3} tsá^{2} judíos hí^{3} quín^{1}, hi^{3} jmí^{1}
jnah^{3} dí^{2} Jesús.
32 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} Jesús la^{3} lá^{2}:

—Hliáun³ bíh¹ ta²¹ chu²¹ má²cá²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Ñuh³², hi³ jáun² né³, ¿he³ ñí¹ la³ cun³ ñí¹ la³jɨ́³² ta²¹ jáun² jmu² héɨh³² hi³ hnoh² lɨ́¹³ jnauh¹ náh² quɨ́n¹?

33 Jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ hi³ jnauh¹ jnoh¹ quɨ́n¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ ta²¹ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ yáh³ hnú², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́²chú¹ lɨ́²len¹ hnú² Dió³² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²hléh¹ hnú² nɨ́² bíh¹. Quí¹ hnú² dá² jan² tsá²mɨ³cuóun² bíh¹, tɨ³la³ dí¹jmuh³² nú² hi³ lɨ́n³ nú² Dió³² má¹lɨ³² jáun².

34 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Ñí¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: "Jná¹³ má²cá²juáh³² hi³ dió³² bíh¹ ná¹lɨ́n³ hnoh²".

35 Hi³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², cáun² tson² la³ má²tson² jáun² bíh¹, quí¹ Dió³² dá² ca³teh³ siáh³ dió³² la³ cun³ tsá² ca³héi³ hí³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsú².

36 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Dió³² yáh³ la³ má²ca³jmú³ hi³ cuá¹chan¹ jná¹³, hi³ ca³ze³ ná¹ tsú² siáh³ ñí¹ hué²¹ lá², ¿lánh³ bí¹ rón³² lɨ́¹³ juáh¹³ hnoh² hi³ jná¹³ má²lɨ́²chú¹ lɨ́²len¹ ná¹ Dió³² quí¹hliá² lɨ́²juáh³² jná¹³ hi³ lɨ́n³ ná¹ Jon² Dió³²?

37 Nɨ́¹juáh³ tiá² jmu² jná¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Ñuh³², jáun² ha³ lɨ́² taunh³ náh² jná¹³ ta²¹.

38 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ jmu² bíh¹ jná¹³ tá¹³ tsú² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ jáun², uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ taunh¹³ náh² jná¹³ huen²; hi³ jáun² cu³tsa³² cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ hún¹ bíh¹ Ñuh³² jná¹³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ hún¹ ná¹ siáh³ cá²hon³ quiúnh¹ Ñuh³².

39 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ hnió³ siáh³ tsá² hí³ hi³ ma³tson¹³ Jesús, tɨ³la³ ca³liáun³ bíh¹ Jesús jo³cuo² tsá² hí³.

40 Jmɨ́¹jáun² ngah³ Jesús tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú², can³² cua³ Jordán, ñí¹ ca³zion³ hla¹ Juan² tsáu² jmáɨ² jmɨ́¹tin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³.

41 Jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³ñí¹jɨe¹³ tsú² ñí¹ jáun², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá² má²tún² hmóu³²:

—Uá¹jinh¹ hla¹ Juan² tiá² li²¹ ca³jmú³ yáh³ hí¹ cáun², tɨ³la³ la³jɨ́³² bíh¹ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² lá², la³ tson² bíh¹ cu³tí³.

42 Hi³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³chá³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jesús ñí¹ jáun².

11

Jmáɨ¹ hi³ jun³ Lá¹

1 Né³² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² jan² tsá² tsáun¹, tsá² jmáɨ² Lá¹; tsá² zian² juú² Betania bí¹ tsá² hí³ la³ má²quionh³ tá¹ gon³ tsá²mɨ³ raɨnh²¹, Má²réi³ jɨ³ mɨ́¹ Marta.

2 Má²réi³ raɨnh²¹ Lá¹ tsá² jmɨ́¹ tsáun¹ hí³ bíh¹ ca³sé³ jmɨ́² má²ró³² ta³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ca³ma³quiéin² tsú² siáh³ cun³quionh³ jñú² chí¹ hnga².

3 Hi³ jáun² né³, tá¹ gon³ bíh¹ tsá²mɨ³ má²tún² raɨnh²¹ hí³ ca³zen³ jáɨ¹³ ñí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tɨ³², rá²tsáun¹ bíh¹ há²mei²¹ joh² hnú².

4 Jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² jún³ yáh³ tsú² cun³quionh³ mɨ́¹uɨ́³ jáun²; quí¹ cun³quionh³ mɨ́¹uɨ́³ jáun² dá² lɨ́¹³ lɨ³jnia² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² lɨ³jnia² siáh³ pí³ quioh²¹ Jon² Dió³².

5 Uá¹jinh¹ jmɨ́¹ hnio³ lɨ́n³² bíh¹ Jesús mɨ́¹ Marta la³ má²quionh³ raɨnh²¹, jɨ³ Lá¹ nɨ́² siáh³,

6 cu³ jáun² ca³cuá³ bíh¹ tsú² cónh³í¹ tun³ jmáɨ¹ ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² hi³ rá²tsáun¹ Lá¹.

7 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tɨ³ hué¹³ Judea.

8 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³ ca³juáh³:

—Tɨ32, já2 tá1la3 nɨ́2 bí1 jaun32 cánh32
jmɨ́1 hnió3 tsá2 *judíos tsá2 ná1ñí1
zian2 hué32 jáun2 hi3 jngah3 hnú2
cun3quionh3 quɨ́n1, ¿hí1 siáh3 ma3 siáh3
hnáuh2 nú2 cuóh13 ñí1 jáun2?
9 Hi3 jáun2 Jesús né3 ca3ngáɨ3:
—¿Haun13 juáh13 quia3tún3 o1rá1
hu21 cú2 jmáɨ1 dúh1? Jáun2 né3,
nɨ́1juáh3 ngɨ32 tsú2 ta3 jma2, tiá2 hính32
yáh3 tsú2, quí1 jniá3 bíh1 joh1 hi3 zia32
hngá1máh3 lá2;
10 tɨ3la3 nɨ́1juáh3 jan2 tsá2 ngɨ32
já1niéi2 né3, hinh32 bíh1 tsú2, quí1
cun3ñí1 hi3 tiá2 joh1 zia32 yáh3 ñí1con2
tsú2.
11 Hi3 ca3juáh3 siáh3 Jesús la3 lá2:
—Lá1 há2mei21 quiú13 dí2 má2rá2cuóun
bíh1, tɨ3la3 ñí1ñí21 jná13 tsú2 má1ná1.
12 Jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2
né3, ca3juáh3:
—Tɨ32, nɨ́1juáh3 la3 má2rá2cuóun1
tsú2, la3 jáun2 má2lin1 hi3 má2lan13 bíh1
tsú2.
13 Tɨ3la3 Jesús dá2 jmɨ́1 hnió3 juáh3
hi3 má2jun2 bíh1 Lá1; tɨ3la3 tsá2 haɨn21
hí3 tɨ3 con2 dí2 né3, lɨ́1 jmɨ́1 ná1lɨ́n23
hi3 hí3 dí2 dí1juáh23 hi3 hú1tá1 tson2
rá2cuóun1 bíh1 tsú2.
14 Jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 Jesús
hú1tá1 cú2na21 jáɨ13 cú2jueh32, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Má2jun2 bíh1 Lá1.
15 Jlánh1 hiún2 tsɨn32 jná13 quí1hliá2
tiá2 jmɨ́1 cuon1 jná13 ñí1 jáun2 jmáɨ1
jáun2, hi3 jáun2 ta3né32 má2zia32
lánh3 rón32 lɨ́13 cháh1 hnoh2 cáun2
tán1 honh2 ñí1con2 jná13. Jáun2
ma3tsɨ́1neh21 dí2.
16 Hi3 jáun2 Tú1ma21 tsá2 téh23 tsú2
hí3 dún2 gon3 né3, ca3záɨh3 tsá2 ñí1
hná1 jáun2 la3 lá2:
—Ma3tsáu13 uá2jaɨ32 jnoh1, hi3 jáun2
hiá1 tsáu13 dí2 cu3tsa32 quiúnh1 tsú2.

Jesús tɨn2 jmu2 hi3 jenh13 tsú2 jɨ3 hi3 cu3tí3 lɨ́13 zian2 tsú2 siáh3

17 Jmɨ́1 cá1chó21 jáun2 Jesús né3,
ca3lɨ3 ñi32 hi3 quiún3 jmáɨ1 máh3 la3
má2tí3 hi3 ja3haun3 Lá1.
18 Ñí1 má2janh2 juú2 Jerusalén bíh1
jmɨ́1 nio1 juú2 Betania, míh1 tiá2 cun3
hnɨ32 kilómetros jmɨ́1 tí3 tɨ3 la3 uóunh3.
19 Jáun2 né3, juóun32 bíh1 tsá2 judíos
jmɨ́1 la3 má2ca3cha3táunh1 hñú13 mɨ́1
Marta quionh3 Má2réi3 raɨnh21, hi3
ja3jɨen3 dí2 tsú2 cun3ñí1 hi3 jun3 jáun2
Lá1 raɨnh21 tsú2.
20 Jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32 mɨ́1 Marta hi3
má2cuá1ja32 Jesús, jáun2 cua3han3 dí2
hi3 ca3ñí1hen13 dí2 tsú2; tɨ3la3 Má2réi3
né3 ca3ta3cua13 bí1 ñéih3.
21 Jáun2 mɨ́1 Marta ca3záɨh3 Jesús la3
lá2:
—Hnú2 Tɨ32 Juóu32 jná13, sá1jmɨ́1 hi3
ñíh3 hnú2 ñí1 lá2 dúh1, tiá2 jmɨ́1 jun1
yáh3 renh2 jná13.
22 Tɨ3la3 jná13 ño1 má1ná1, hi3
uá1jinh1 la3 tɨ3 ta3né32, cun3 cué32 bíh1
Dió32 lɨ3ua3 cáun2 hi3 mɨ́h13 hnú2.
23 Jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Jenh13 bí1 renh2 hnú2.
24 Hi3 jáun2 mɨ́1 Marta né3 ca3ngáɨ3:
—Ján3, ño1 bíh1 jná13 hi3 jenh13
tsú2 ñí1 cá1táuh3 jmáɨ1, nɨ́1 má1tɨ3 ñí1
jenh13 la3jɨ́n32 tsá2 má2cá2tsan3.
25 Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 siáh3 Jesús:
—Jná13 bíh1 jmu1 hi3 jenh13 tsú2, jɨ3
hi3 lɨ́13 zian2 tsú2 siáh3. Nɨ́1juáh3 tsá2
taunh2 ta21 jná13, uá1jinh1 jún3 tsú2,
cun3 jenh13 bí1 tsú2;
26 hi3 la3jɨ́n32 bíh1 tsá2 zian2 ta3né32,
cun3 jmɨ́1lɨ́h3 bíh1 tiá2 jún3 nɨ́1juáh3 hi3
taunh2 ta21 jná13. ¿Táunh13 hnú2 ta21
jáɨ13 lá2?
27 Jáun2 tsá2mɨ3 hí3 ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—Ján3 Tɨ32, taunh32 bíh1 jná13 ta21
hi3 hnú2 bíh1 lɨ́n3 Cristo Jon2 Dió32,
Tsá2 ca3tɨ21 hi3 já32 ñí1 hué21 lá2.

Jesús ca3hó3 jmɨ́1 ca3jenh2 tsá2mɨ3 raɨnh21 hla1 Lá1

28 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 mɨ́1 Marta
la3 nɨ́2 né3, ngah3 hi3 ca3ñí1tieh1
Má2réi3 raɨnh21 ta3 máɨh3, hi3 ca3juáh3
la3 lá2:
—Ó32 zenh2 Tɨ32, hi3 jáun2 dí1té23
tsú2 hnú2.

29 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³náɨ³² Má²réɨ³ ca³náu² hi³ ngau³ hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús.
30 Quí¹ tiá² jmɨ́¹ má²hi³² yáh³ Jesús já¹ juú² jmɨ́¹jáun², la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³jenh² jáun² mɨ́¹ Marta bíh¹ tsú² jmɨ́¹ zenh¹.
31 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² judíos tsá² jmɨ́¹ já¹jɨen³ hí³ Má²réɨ³ hi³ la³juɨ³² ca³náu² hi³ cua³han³, jáun² ja³taunh²¹ uá²jaɨ³² cu³chin¹, quí¹hliá² ca³lɨ́n¹³ dí² hi³ má²ngau³² ho³ tá²hón³² bíh¹ tsú² hi³ já¹háu³ ñí¹ jáun².
32 Jáun² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ Má²réɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús né³, ca³diɨ³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², sá¹jmɨ́¹ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ lá² dúh¹, tiá² jmɨ́¹ jun¹ yáh³ renh² jná¹³.
33 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Jesús hi³ ca³hó³ Má²réɨ³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ quionh³ tsú², jáun² ca³hi³ cúh² tsɨ́³, hi³ ca³ja³ siáh³ miɨ³ tsɨ́³,
34 hi³ jáun² ca³ngáɨ³ dí² ñí¹con² tsú² la³ lá²:
—¿Ha³ jinh¹ ca³ñí¹hón²¹ náh² tsú²?
Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ca³juáh³:
—Tɨ³², sá¹nɨ́² ña³² ñá²jɨe³.
35 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús ca³sunh³ jmáɨ².
36 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí¹tsá²táunh¹ hí³ la³ lá²:
—Jɨe³ né³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmɨ́¹ la³ hnio³ dí² hla¹ Lá¹!
37 Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:
—Já² tsá² nɨ́² yáh³ ca³jmú³ hi³ ca³jnia³ mɨ́¹ñí¹ tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³, ¿tiá¹ hi³ jmɨ́¹ la³ lɨ́¹³ jmu³ tsú² ca³lá² quioh²¹ hla¹ Lá¹, hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹ jún³?

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ hla¹ Lá¹

38 Jmɨ́¹jáun² ca³hi³ siáh³ cúh² tsɨ́³ Jesús, hi³ jáun² ca³ja³janh³² ho³ tá²hón³². Tá²hón³² jáun² dá² jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² tá²hláu² bíh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ dí¹jnáɨ²³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ ñí¹ lɨ́³ ho³.
39 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Quin³² náh² quɨ́n¹ nɨ́².
Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ mɨ́¹ Marta raɨnh²¹ hla¹ la³ lá²:
—Tɨ³², já² má²hlah³ bíh¹ má²ja³², quí¹ má²quiún³ jmáɨ¹ máh³ jun³ tsú².
40 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Tiá¹ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ dúh¹, hi³ nɨ́¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹, lɨ́¹³ bíh¹ jɨeh²¹ nú² pí³ quioh²¹ Dió³²?
41 Hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², ca³quin³ bíh¹ tsú² quɨ́n¹ jáun². Jmɨ́¹jáun² ca³ziauh³ Jesús ñí¹ tɨ³ chi³cuú², hi³ ca³juáh³:
—Tia²¹, tiá¹hmah¹ hnú² quí¹hliá² má²lɨ́²niéih² hnú² jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³.
42 Ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ cun³ tiú²nio² bíh¹ naɨh³² hnú² jë² jná¹³, tɨ³la³ dí¹juanh³² jná¹³ la³ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² tionh² lá² bíh¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ tónh³² tsú² ta²¹ hi³ hnú² bíh¹ ca³ze² jná¹³.
43 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ tsú² la³ nɨ́² né³, ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:
—¡Náu² Lá¹, cua³han² ñí¹ nɨ́²!
44 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ má²jún¹ hí³ né³, cua³han³ bíh¹ ta³ ná¹tsáɨh³ hmɨh³² cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ tsú² jmɨ́¹ tsáɨh³ siáh³ cáun² hmɨh³². Jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² tionh² hí³:
—Jen¹ tsú² hi³ jáun² cuɨ́¹ chánh¹³.

Tsá² cuá¹lɨ́n³ juo¹³ mí²tsáu² cueh³² tsáu² jáɨ¹³ hi³ ma³tson¹³ Jesús

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

45 Jmɨ́¹jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² judíos tsá² jmɨ́¹ quionh³ hí³ Má²réɨ³ ca³tanh² ta²¹ Jesús jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús.
46 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, ñí¹con² tsá² *fariseos bíh¹ ja³taunh²¹, hi³ ca³ñí¹choh¹ dí² tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús.
47 Jmɨ́¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² lánh³ jmú¹³ dí² juáh¹³?
Quí¹ jlánh¹ ma³ hliáun³ li²¹ hi³ lí³
hua³jueh³² jmu² tsá²ñuh² hí³.
48 Ní¹juáh³ cáun² lí¹ neh²¹ la³ ní² bíh¹
dí², jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² taunh¹³
ta²¹ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² tsá²tan²¹
tsá² *romanos né³, ja³táunh¹ hi³
ja³tsunh¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hi³
ja³ma³quí² ma³tsau² tsú² siáh³ ji³lá²
dí².
49 Ti³la³ jan² tsá² hí³, tsá² jmái²
Caifás, tsá² jmí¹ lín³ mí²tsá² híen¹
jmái¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ñíh¹ hnoh²,
50 hi³ sa³jun³ canh³² bí¹ náh²
hua³hí¹³, hi³ ti³ quien² bíh¹ jún³ jan²
tsáu² cha¹³ ji³lin² tsáu² la³ cónh³ bíh¹
hi³ hiá¹ tsau¹³ dí² ji³lá².
51 Ti³la³ Caifás má¹ná¹, tiá² ca³juáh³
yáh³ la³ ní² cun³ñí¹ hi³ cháunh²³ chí¹
hnga²; la³ ní² dá² ca³juáh³ tsú² quí¹
cun³ñí¹ hi³ hí³ jmí¹ lín³ mí²tsá² híen¹
jmái¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³hléh³
tsú² jái¹³ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² hñu³
tsí³, hi³ Jesús bíh¹ ca³tin¹ jún³ cha¹³
la³jín³² tsá² judíos.
52 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹
tsá² hí³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³ jáun² lí¹³
chan³ tsú² cu³li²¹ jon² Dió³² bíh¹, tsá²
lí¹ má²tiú¹ má²hán¹ ti³ hlá² ti³ ní² tá¹
cáun² hngá¹máh³.
53 Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun²
bíh¹ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos
tsá² ná¹ñí¹ jái¹³ hi³ jngih³ Jesús.
54 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú²
cáun² lí¹ jmí¹ ngi³² Jesús chú¹jan¹
ja¹ tsá² zian² hué¹³ Judea, hi³ jáun²
cua³han³ bíh¹ dí² cú²jueh³² hué¹³
Judea, hi³ ngau³ ti³ ñí¹ má²janh² hué³²
quiéin², já¹ juú² jmái² Efraín. Ñí¹
jáun² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² quionh³ tsá²
hain²¹ hí³ ti³ con².
55 Pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ jmí¹
hniáuh²¹ hi³ ti²¹ *Jmí¹híen¹ quioh²¹
tsá² judíos; hi³ jáun² né³, juóun³²
lín³² tsá² zian² ca³la³ jí³² juú² míh¹
juú² siún¹ ja³tú¹ já¹lin³ ti³ já¹ juú²
Jerusalén hi³ ja³ma³tí³² la³ cun³ hi³
ná¹ngi²³, hi³ má²jin² tsú² jáun² ñeh²
bíh¹ hi³ ti²¹ Jmí¹híen¹.
56 Tá¹la³ jmái¹ jáun² né³ ca³quí²
ca³hnah² tsá² hí³ Jesús, hi³ jáun² tá¹la³
tiáunh¹ dí² hñu³ cuáh³² chín¹ né³,
ngaih³² dí² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³
la³ lá²:
—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh²? ¿Hí¹ já³²
tsú² jmái¹ juáh¹³?
57 Hi³ tsá² fariseos né³, la³
má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jmí¹
má²ca³jmú³ héih³² hi³ hniáuh³² chá³²
li³ua³ jan² tsáu² ní¹juáh³ hin² má²ca³li³
ñi³² ha³ jinh¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun²
tsa³quian³ dí² hi³ tson³.

12

Jan² tsá²mi³ sé²³ jmí² má²ró³² ta³ Jesús
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

1 La³ñí¹ jñéi³ jmái¹ hi³ ti²¹
*Jmí¹híen¹, ngau³ Jesús ti³ já¹ juú²
Betania, juú² co¹ Lá¹ tsá² má²ca³jmú³
dí² hí³ hi³ ca³jenh¹³.
2 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³li³hnió³
tsú² ma³quien² Jesús né³, jáun² ca³jmú³
tsú² cáun² má³² ti³ ca³niéi² hi³ ca³tin¹
tsú²; jáun² mí¹ Marta jmí¹ cuá¹ná²tsí³
má³², hi³ Lá¹ né³ jmí¹ cuá³ ñí¹ mesa
cu³tsa³² quionh³ Jesús.
3 Jáun² tá¹la³ tionh² tsú² jáun² ñí¹
mesa né³, ca³can³ Má²réi³ cá² tsá¹
cuah²¹ no¹ má²ró³² hngó³², hi³ jmu²
tsú² quionh³ há² má²ró³² hi³ téh²³
tsú² nardo, hi³ jlánh¹ bí¹ hmuh²¹, hi³
jáun² né³ ca³sé³ dí² ta³ Jesús. Jmí¹
li²¹ jáun² ca³ma³quiéin² dí² siáh³ ta³
tsú² cun³quionh³ jñú² chí¹, jáun² ca³la³
tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹ ca³cónh³² jie³ jmí²
má²ró³² jáun².
4 Hi³ jáun² Judas jon² Sí¹mu²¹ tsá²
zian² juú² Queriot, jan² tsá² hain²¹ hí³
ti³ con² Jesús, tsá² tsa³jienh³ hí³ Jesús,
ca³juáh³ la³ lá²:
5 —¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³hnái³ tsú²
jmí² má²ró³² ní²? Quí¹ cun³ hni³² nio²
hñá³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu² jmí¹
lí¹³ láih¹³ tsú² quioh²¹ hi³ ni², hi³ jáun²

quɨe³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².
6 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ ca³juáh³ Judas la³ nɨ́² quí¹hliá² juo²³ jéinh³² tsá² tia³mii² yáh³, ca³juáh³ tsú² la³ nɨ́² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² háɨn² bíh¹; quí¹ hí³ bíh¹ jmɨ́¹ nio² jo³cuo² tuh³² tioh³ quɨe³ quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ jáun² jmɨ́¹ han² bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ hí²³ hñu³ tuh³² jáun².
7 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² hnú² liúnh¹ ñí¹con² tsú², quí¹ tsá²mɨ³ nɨ́² dá² má²ca³hmá³ hi³ nɨ́² hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ tsa³haun³ jná¹³ bíh¹.
8 Quí¹ la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tɨ³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

Hnió³ tsú² jngɨh³ Lá¹

9 Jáun² né³, juóun³² lɨ́n³² tsá² *judíos ca³lɨ³ ñi³² hi³ Jesús má²cuá³ já¹ juú² Betania, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ jáun², tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ tsa³jɨen³ jmáh³la³ Jesús yáh³ tsú², quí¹ hi³ ta³ tsa³jɨen³ siáh³ Lá¹ bíh¹ tsú², tsá² ca³jmú³ Jesús hi³ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹.
10 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ jngɨh³ uá²jaɨ³² Lá¹,
11 quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹ juóun³² lɨ́n³² tsá² judíos jmɨ́¹ má²ná¹tiánh²³ tɨ³ có³² ñí¹con² dí², hi³ má²tanh² ta²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén (Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ má²tiáunh¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ já¹ juú² Jerusalén; hi³ jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³lɨ³ ñi³² tsú² hi³ hí¹tsau³² Jesús já¹ juú² jáun².
13 Hi³ jáun² ca³quieh³ tsá² hí³ mu²¹ hmá² zún³, jáun² ca³huén² hi³ ca³ñí¹hen¹³ Jesús ca³la³ hi³ tɨ́² hi³ hóh³², hi³ juáh³ la³ lá²:
—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *Israel!
14 Jesús ca³chanh²¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ ca³ñi³tsɨn¹, hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:
15 Hnoh² tsá² zian² náh² tɨ³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión,
ha³ lɨ́² juenh³;
sá¹nɨ́² jɨeh³ hi³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² hnoh² hi³ cuá¹tsɨn¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹.
16 Tiá² jmɨ́¹ ngɨ²³ yáh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² jmɨ́¹ lɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jáun²; tɨ³la³ la³ tɨ³ jmɨ́¹ má²ca³lɨ³quien² máh³ Jesús tsau³ tsɨ́³ tsú² hi³ la³jɨ́³² hi³ lɨ³ jáun² jmɨ́¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ ñí¹ Sí² hi³ ca³tɨn¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ la³ lɨ³ la³ jáun².
17 Jáun² né³, jmɨ́¹ zian² juóun³² lɨ́n³² tsá² ca³jɨe³ jmɨ́¹ ca³teh³ Jesús hla¹ Lá¹ hi³ cua³han² hñu³ tá²hón³², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ ca³jenh¹³ tsú². Tsá² hí³ né³, jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ la³ cun³ hi³ ca³jɨe³ jáun²,
18 cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³quí² ca³huén² tsáu² hi³ já¹hen³ Jesús, quí¹hliá² ca³lɨ³ ñi³² tsú² ca³tɨ²¹ li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ dí² jáun².
19 Hi³ jáun² tsá² *fariseos ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:
—Jɨe³ né³, hí¹ cáun² tiá² hi³ la³ lɨ́¹³ jmú¹³ yáh³ dí². Jɨeh³ dúh¹, la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ má²tsá²tú¹ tsá²lɨn³ cu³hna²¹ tsú².

Ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² griego hnah² Jesús

20 Ja¹ tsá² ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Jerusalén hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² tá¹la³ jmáɨ¹, jmɨ́¹ ná¹tson¹ ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² *griego.
21 Tsá² hí³ né³ ja³taunh²¹ ñí¹con² Pí²liéi¹ tsá² zian² juú² Betsaida hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tɨ³², jmɨ́¹ hnáu² jnoh¹ neh²¹ tiá³ Jesús.
22 Hi³ jáun² Pí²liéi¹ né³ ngau³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ Tre²¹, hi³ jáun² tá¹ gon³

dí² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹choh¹ dí² siáh³
Jesús jáɨ¹³ jáun².
23 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lí¹³ lɨ³
quien² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².
24 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
ní¹juáh³ tiá² la³ jñí³² yáh³ tsú² cá² máɨ³
mɨ³ cuú², hi³ jáun² la³ má²lí³ jáun² bíh¹
cá² máɨ³ tán¹; tɨ³la³ ní¹juáh³ hi³ hin³
tsú² cá² máɨ³ né³, jáun² hliáun³ lín³²
bíh¹ hi³ ló³².
25 Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hnió³ lɨ³
zian² ué³ ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ tɨ³
tsa³hín³ bíh¹; tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu²
hi³ tiá² lin¹ quien² hi³ zian² ñí¹ hué²¹
lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ lí¹³ zian² la³
cun³ jmí¹hi³nio².
26 Lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ ma³cáu³²
jná¹³, cuí¹ já² tsú² cu³hna³² jná¹³;
hi³ jáun² ní¹juáh³ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ né³,
ja³bí¹ ñí¹ jáun² uá²jaɨ³² tsa³cuá² siáh³
tsá² má²cáu³² jná¹³. Hi³ lɨ³ua³ jan²
tsá² má²cáu³² jná¹³ né³, Ñuh³² jná¹³
ma³quien² tsá² la³ hí³.
27 ”Tɨ³la³ ta³né³² né³, jlánh¹ hliáun³
ñéih³ má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³. ¿He³ yáh³
juah²¹ jná¹³ ta³né³²? ¿Hí¹ juah²¹ jná¹³:
“Tia²¹, liau¹ jná¹³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³
má²tón³² jáun²”? Tɨ³la³, já² hú¹tá¹ hi³
ca³tɨ²¹ hi³ ní² yáh³ ja³ jná¹³.
28 Tia²¹, ¡ma³quien¹³ hnú² hi³ jmáɨ²
nú²!

Jmí¹jáun² ca³náɨ³² tsú² cáun² mah¹
hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²ca³ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³, hi³
jáun² má¹quien¹³ bíh¹ jná¹³ siáh³
cónh³í¹ cu³ jéin³².
29 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³
ñí¹ jáun² né³ ca³náɨ³², hi³ jáun² jmí¹
ná¹juáh²³ hi³ miíh³² bíh¹ má²lí²jmú³,
tɨ³la³ ma³ jan² né³ jmí¹ ná¹juáh²³ la³
lá²:

—Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
má²lí²hléh³² ñí¹con² tsú².
30 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús ca³záɨh³
tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ñí¹ la³ján³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²
bíh¹ mah¹ hi³ má²lí²hléh³² ní²,
jun³juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ yáh³.
31 Ta³né³² bíh¹ má²cá²chó³²
jmáɨ¹ hi³ tá¹tsɨn¹ héih³² tsá² zian²
hngá¹máh³ lá², hi³ ta³né³² bí¹ siáh³
má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ cua³haɨn³² tɨ³
cheih³² tsá² cuá¹jmu² quien² ñí¹con²
tsá² zian² hngá¹máh³ lá².
32 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³ziau³ tsú² jná¹³
chi³cuú² né³, má¹jáun² con²¹ jná¹³
ca³la³ jín³² tsáu² ñí¹con² ná¹ huen².
33 Cun³quionh³ hi³ ca³juáh³ jáun² la³
ní² bíh¹ tsú², ca³lɨ³ lin¹ he³ lánh³ rón³²
jún³.
34 Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹
Sí² liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ má²ca³lɨ³ né¹
hi³ Tsá² lín³ Cristo lɨ³ zian² cun³
jmí¹hi³nio² bíh¹. ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³²
juánh³ hnú² hi³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
ca³tɨ²¹ zón³² chi³cuú²? ¿Hin² dá² tsánh²
tsá² hí³ hi³ lín³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²?
35 Jáun² né³, Jesús ca³záɨh³ siáh³ tsá²
hí³ la³ lá²:

—Lɨ³ zia³² bíh¹ joh¹ ja¹ quián¹³
hnoh², tɨ³la³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹
má¹ná¹. Hi³ jáun² né³, ñi³táunh¹
náh² ñí¹ tie³ joh¹ tá¹la³ zia³² joh¹
ja¹ quián¹³ náh², quí¹ ní² lí¹ ca³jauh¹
náh² já¹niéɨ²; quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá²
cuá¹ngɨ³² já¹niéɨ², ha³ tiá² ñi³² yáh³
tsú² ha³ jinh¹ cuá¹tsau³².
36 Chá¹ náh² cáun² honh² ñí¹con²
joh¹ jáun² tá¹la³ tie³ ja¹ quián¹³ náh²,
hi³ jáun² lí¹³ lín³ náh² tsá² zia³² joh¹
ñí¹con².

Jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní² né³,
ngau³ hi³ ca³ñí¹hinh² ñí¹con² tsá² hí³.

He³ láɨh³² tiá² ñí¹tanh² tsá² judíos ta²¹ Jesús

37 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ hliáun³ bíh¹
li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² má²ca³jmú³ Jesús
ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² hí³, tɨ³la³ cun³ jáun²
bíh¹ tiá² jmí¹ tanh² dí² ta²¹;

38 quí¹ la³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³
hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
Hnú² Juóu³² jná¹³, ¿hin² dá² tsánh²
má²ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ hléh¹
jnoh¹?
¿Hin² dá² ñí¹con² ca³ma³jnia¹³ hnú² pí³
quián¹³?
39 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³, hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹
lɨ́²³ yáh³ hi³ tónh³² tsú² ta²¹. Quí¹ ja³bí¹
la³ lá² siáh³ ca³juáh³ hla¹ Isaías hí³:
40 Dió³² cu³tsa³² má²ca³jmú³ hi³
ná¹ten³ tsá² nɨ́²,
hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ jɨe³;
jɨ³ hi³ cu³tsa³² má²ca³jmú³ dí² siáh³
huáh² chí¹ tsú²,
hi³ jáun² tiá² ngɨ¹³;
quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ tɨ³ jéinh³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³,
hi³ jáun² jná¹³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jmah²¹ tsú².
41 La³ nɨ́² ca³juáh³ Isaías quí¹hliá² jmɨ́¹
má²ca³jɨ́e³ bíh¹ tsú² hi³ Jesús bíh¹ jan²
Tsá² quien² lɨ́n³², hi³ jáun² hi³ ca³tɨn¹
hí³ bíh¹ hi³ ca³hléh³ tsú² jáun².
42 Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cun³
jáun² juóun³² bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ ca³tanh²
ta²¹ Jesús; jɨ́³²la³ cáun² tiá² jmɨ́¹ má²li²¹
tsú² ñí¹con² tsáu² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³
jmɨ́¹ juénh² tsú² tsá² fariseos, quí¹ nɨ́²
lɨ́¹ ca³hue³ tsú² hñu³ cuáh³² quioh²¹.
43 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹
hniá¹ tsú² hi³ tsáu² juáh³ hi³ hí³ dí²
chun¹, cha³ jmɨ́¹ jmu³ dí² hniá¹ hi³
Dió³² juáh³ hi³ chun¹ dí².

Cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Jesús bíh¹ tá¹tsɨ²¹ héih³² ñí¹con² tsáu²

44 Hi³ jáun² né³, Jesús ca³hléh³ siáh³
cónh³í¹ cu³ jéin³² tiá³, hi³ ca³juáh³:
—Lɨ³ua³ jan² tsá² taunh² ta²¹ jná¹³,
jun³juáh¹³ taunh² ta²¹ jmáh³la³ jná¹³
yáh³ tsú², tɨ³la³ tanh² tsú² ta²¹ la³ jɨ³
Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹.
45 Hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²cuóu³² jná¹³
siáh³, ja³bí¹ má²cuóun³² tsú² siáh³ Tsá²
ca³ze³ jná¹³.
46 Jná¹³ bíh¹ má²cuán² ná¹ ja¹
quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³
lɨ́n³ ná¹ joh¹ ñí¹con² tsú², hi³ jáun²
tiá² já¹niéi² tá¹tonh¹ yáh³ nɨ́¹juáh³ tsá²
taunh² ta²¹ jná¹³.
47 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² náɨ³² jáɨ¹³
quion²¹ jná¹³, hi³ tiá² ta²¹ taunh³²
má¹lɨ³² jáun², jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³
tsá² rá¹tsɨn³² tsú² héih³²; quí¹
jun³juáh¹³ ja³ jná¹³ hi³ tɨ³ ja³ra³tsɨn³²
ná¹ tsáu² héih³² yáh³, tɨ³la³ jná¹³
dá² ja³ hi³ ja³lion¹ bíh¹ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá².
48 Zia³² bíh¹ he³ cun³quionh³ tá¹tsɨn¹
tsú² héih³² nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² quiú²
tiá² jéi²³ jná¹³, hi³ sa³jun³ jéih³² tsú²
siáh³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³: Cun³quionh³
jáɨ¹³ hi³ má²ca³hléh³ jáun² bíh¹ jná¹³
tá¹tsɨn¹ tsú² héih³² tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹.
49 Quí¹ jun³juáh¹³ hléh²³ jná¹³ jáɨ¹³
hi³ lɨ́¹ chin³² chin³² huen² yáh³, quí¹
tɨ³la³ hnga² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³
bíh¹ jmu² héih³² nɨ́¹juáh³ he³ hléh¹³
jná¹³ ho³ he³ hɨe¹³ jná¹³ hnoh².
50 Hi³ ño¹ ná¹ siáh³ hi³ héih³²
quioh²¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ jmu² hi³ lɨ́¹³
zian² tsú² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²; hi³
jáun² bíh¹ la³jɨ́³² hi³ hléh²³ jná¹³ lɨ́³ tán¹
la³ cun³ rón³² hi³ ca³záɨ³ jná¹³ Ñuh³².

13

Jesús ráɨn³² ta³ tsá² quian³tun³ joh¹

1 Jáun² né³, ta³ ñeh² bíh¹ hi³ tɨ²¹
*Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmɨ́¹ má²ñi³² bíh¹ Jesús hi³
má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ cua³han²
dí² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tsánh³² dí² ñí¹
cuá³ Jméi². Hi³ jáun² ca³ma³hnio³
dí² tsá² joh¹ tionh² ñí¹ hué²¹ lá² la³
má²hnio³ jáun² dí² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³
jmáɨ¹.
2 Tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹jmu² tsú² jáun² má³²
bíh¹, hi³ tsá² hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ Judas
jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Que-
riot, hi³ jáun² hí³ né³ ca³lɨ́n¹³ hi³ jɨenh³
dí² Jesús.
3 Hi³ jáun² né³, Jesús cun³ jmɨ́¹
má²ñi³² bíh¹ hi³ Jméi² dí² má²ca³chá³
ca³la³ jɨ́³² jo³cuo² hí³ dí², hi³ ñi³² tsú²
siáh³ hi³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³, hi³
jáun² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²tsánh³² dí²
siáh³.

4 Jáun² ca³náu² dí² ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² má³², hi³ ca³chí² hmɨh³² tsɨ³² coh³, hi³ jáun² ca³can³ cáun² hmɨh³² teh¹ hi³ ca³hñéih³ hñeh².
5 Jmí¹jáun² né³ ca³táh³ dí² jmáɨ² cáun² hú³, hi³ jáun² ca³ráɨn³² dí² ta³ tsá² quian³tun³ hí³ joh¹, hi³ jáun² ca³ma³quiéin² dí² siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ hmɨh³² teh¹ hi³ má²hñéih¹ dí² jáun².
6 Tɨ³la³ jmí¹ ca³tɨ³ ñí¹ ren³ dí² ta³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, Pé¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², ¿he³ ca³tɨ²¹ sa³ hnú² máh³ ráɨnh¹³ tán² jná¹³?
7 Jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Ta³né³² ha³ tiá² ngɨ²³ yáh³ hnú² la³ cun³ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá², tɨ³la³ ngɨ¹³ bíh¹ nú² ní¹ má¹jáun².
8 Tɨ³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³ siáh³:
—¡Cun³ tiá² tón³² jmáɨ¹ cué¹³ bíh¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ hnú² ráɨnh¹³ tán² jná¹³!
Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Ní¹juáh³ tiá² la³ ren¹ jná¹³ tanh¹ hnú², hi³ jáun² tiú²uú² lín³ yáh³ hnú² tsá² joh² jná¹³.
9 Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ cú²jueh³² Sí¹mu²¹ Pé¹ la³ lá²:
—Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³ Tɨ³², jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ ráɨnh¹³ hnú² jmáh³la³ tán² yáh³ jná¹³, tɨ³la³ jná¹³ hnó³² hi³ ráɨnh¹³ nú² siáh³ la³ jɨ³ uón³² bíh¹ jná¹³ jɨ³ la³ jɨ³ chin³² jná¹³ ní² siáh³.
10 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tsá² cun³ lí²liáuh³, tiú²uú² lin¹ hniáuh³² yáh³ lóh³² tsú² siáh³ cónh³, quí¹ má²jɨn² bíh¹ tsú², jáun² jí³²la³ ta³ bí¹ tsú² jéɨ³²í¹ hniáuh³² quí³². Quí¹ tsá² má²ná¹jɨn² bíh¹ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² la³jín³² náh².
11 Ca³juáh³ tsú² la³ ní² hi³ tiá² la³jín³² tsá² hí³ má²ná¹jɨn² yáh³, quí¹hliá² jmí¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² hi³ hin² tsánh² tsa³jɨenh³.
12 Jmí¹ má²lí²ráɨn³² jáun² Jesús ta³ tsú² né³, ca³quɨh³ siáh³ ha¹ hi³ ca³cuá³ siáh³ ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Má¹ca³ngɨ¹³ hnoh² he³ hnió³ juáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²?
13 Sá¹ní² jɨe³, hnoh² dá² teh³² náh² jná¹³ Tɨ³² jɨ³ hi³ juáh³ náh² siáh³ hi³ Juóuh³² náh² jná¹³; re² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh², quí¹ tson² bíh¹ lín³ jná¹³ la³ jáun².
14 Jáun² né³, ní¹juáh³ jná¹³ má²lí²ráɨn³² ná¹ tanh¹ hnoh², Tsá² lín³ ná¹ Tɨ³² jɨ³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ Juóuh³² náh², jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² hniáuh³² ráɨnh¹³ náh² ta³ tsá²ján² tsá²ján².
15 Quí¹ jná¹³ má²lí²có³² cáun² nóh³², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ jmúh¹³ la³jmí¹ má²lí²jmú³² ní² jná¹³.
16 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³, hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zéin¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lí²ze³ tsú².
17 Jáun² né³, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ hi³ má²ca³ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ ní², jɨ³ hi³ má¹zián¹³ náh² siáh³ la³ ní².
18 ”Jun³juáh¹³ cuá¹hléh²³ jná¹³ jáɨ¹³ lá² hi³ ca³tɨn¹ la³jín³² yáh³ hnoh²; quí¹ ño¹ bíh¹ jná¹³ hin² tsánh² ca³quiánh³² ná¹. Quí¹ cun³ ca³tɨ²¹ lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², ñí¹ juáh³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cáun² uon² jmí¹ cuh³² quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³ziáuh³² ta³”.
19 Juah³² jná¹³ jáɨ¹³ lá² ta³ ñeh³, hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³, jáun² má¹jáun² má²táunh¹³ náh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³².
20 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juah³² jná¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² lɨ³ua³ jan² tsá² zein³² jná¹³, hi³ he² jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² he² jná¹³ né³, hen² tsú² la³ jɨ³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Jesús jmu² lin¹ hi³ Judas jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí²
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jáɨ¹³
nɨ́² né³, ca³háuh³² tsɨ́³, hi³ jáun² ca³nia³
bíh¹ dí² cú²jueh³² jáɨ¹³, hi³ ca³juáh³ la³
lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ juo³ jná¹³
hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² nɨ́² zian²
jan² tsá² né³bí¹ jɨenh³ jná¹³.
22 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ nɨ́²
né³, cáun² lɨ́¹ ca³jɨen³ tsá²ján² tsá²ján²
bíh¹ tsú², quí¹ tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ tsú²
hi³ hin² dá² hɨen² Jesús.
23 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³
hí³, tsá² jmí¹ hnio³ lɨ́n³² Jesús jmí¹
cuá¹tón²¹ cu³héin¹ hi³ jmí¹ cuá¹jmu²
má³²,
24 hi³ jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³hméih³²
ñí¹ tsá² hí³, hi³ hnió³ dí² liéinh³²; hi³
jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Ngáɨh³ tiá³ tsú² neh²¹ hin² tsánh²
hɨen² tsú².
25 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³hanh³ tá²cuá¹
Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ né³ Tɨ³²?
26 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Cuí¹ má¹jlɨh²¹ ná³ cá² cuonh¹
pih²¹ *hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun²
nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² hiauh³, jáun² tsá²
hí³ bíh¹.
Ca³ma³jlɨh²¹ bíh¹ tsú² cá² cuonh¹
hí³, jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ Judas jon²
Sí¹mu²¹ bíh¹ ca³cuéh³ dí², tsá² ja³ hí³
juú² Queriot.
27 Jáun² la³ cun³ jmí¹ má²lí²héi³
jáun² bíh¹ Judas hí³ jáun², ca³hi³ *Sa-
tanás hñu³ tsɨ́³. Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³
Jesús ñí¹con² tsú² la³ lá²:
—La³ cun³ hi³ ñi³lɨ́n²³ hnú² jmúh¹³,
cuá²jmu³ tia³juɨ³².
28 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmí¹
ná¹jmu² hí³ má³² quionh³ tsú² tiá²
jmí¹ ñi³² he³ ca³tɨ²¹ hi³ ca³juáh³ tsú²
la³ jáun².
29 Ma³ jan² tsáu² cáun² ca³lɨ́n¹³
hi³ Jesús ca³juáh³ hi³ tsa³lia³² Judas
la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³² jmáɨ¹ bíh¹,
ho³lá²dá² hi³ zia³² hi³ cuéh³² tsú²
ca³lá² tsá² tia³mii² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³
bíh¹ jmí¹ nio¹ jo³cuo² tuh³² tioh³ quɨe³.
30 Jáun² jmí¹ má²lí²héi³ Judas hí³
jáun² né³, la³juɨ³² cua³han³. Jmí¹
má²niéi² bíh¹ jmí¹jáun².

Cáun² héih³² hmaɨ²¹

31 Jáun² né³, jmí¹ cuá¹han³ Judas
ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Ta³né³² má²lí²lin¹ hi³ quien² jná¹³
Jon² tsá²mɨ³cuóun², jɨ³ hi³ lí²lin¹ siáh³
hi³ quien² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí².
32 Hi³ nɨ́¹juáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² la³
jmu² lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ jáun²
ja³bí¹ Dió³² siáh³ ma³jnia² hi³ lin¹ hi³
quien² tsú²; hi³ tia³juɨ³² bíh¹ siáh³
jmu³ tsú² la³ jáun².
33 Hnoh² jón³, ha³ tiú²uú² ué³ jmáɨ¹
cuon¹ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh².
Má¹jáun² má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³,
tɨ³la³ la³ cun³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun²
tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ bíh¹ juah³²
jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh² ta³né³²: Ha³
tiá² lɨ́¹³ yáh³ cuá¹táunh¹ hnoh² ñí¹ ñe¹
jná¹³.
34 Jáun² jmu² jná¹³ cáun² héih³²
hmaɨ²¹ lá² ñí¹con² hnoh²: Hi³
má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján². La³
nɨ́² bíh¹ hniáuh³² má¹hnáu³ náh²
tsá²ján² tsá²ján², ca³la³ jmí¹ hnau³
jná¹³ nɨ́² cu³tí³ bíh¹.
35 Hi³ nɨ́¹juáh³ ca³ma³hnáu³ náh² la³
nɨ́² né³, jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹
lɨ³tsɨn² hi³ hnoh² lɨ́n³ náh² tsá² haɨn²¹
tɨ³ con² jná¹³.

Jesús juáh³ hi³ Sí¹mu²¹ Pé¹ nó³² tɨ³ có³²

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngáɨ³
ñí¹con² Jesús:
—Tɨ³², ¿ha³ dá² jinh¹ cuóh¹³ hnú²?
Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ ñeih²¹ hnú²
cu³hna³² jná¹³ ta³né³²; tɨ³la³ tɨ³
chí¹cáɨn² bíh¹ má²lɨ́¹³ ñeih²¹ hnú².
37 Jmí¹jáun² ca³ngáɨ³ Pé¹ hi³
ca³juáh³:
—Tɨ³², ¿he³ láɨh³² tiá² má²lɨ́¹³ ñe¹
jná¹³ cu³hnah³² hnú² né³? Cáun² bíh¹

nio2 tsɨn32 jná13 uá1 hi3 jun3 jná13
cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hnú2.
38 Jáun2 Jesús né3 ca3juáh3:
—¿Hí1 tson2 má2nio2 cáun2 honh2
hnú2 hi3 jún3 nú2 hi3 ca3tɨn1 jná13?
Jú1 tson2 cu3tí3 juo3 jná13 hnú2, hi3
ñeh2 bíh1 hi3 hau3 cá1háu2 juáh13 hnú2
hnaɨh32 jéin32 hi3 tiá2 cuóu32 nú2 jná13.

14

Jesús bíh1 lɨ́n3 juɨ32 hi3 chanh21 tsú2 ñí1 cuá3 Dió32

1 ”Jáun2 né3, ha3 lɨ́2 tianh3 náh2 hi3
ná1hɨ32 lɨ́n32 honh2. Cáun2 chá1 náh2
honh2 ñí1con2 Dió32, hi3 cáun2 chá1
náh2 siáh3 honh2 ñí1con2 jná13.
2 Hliáun3 lɨ́n32 bíh1 ñí1 lɨ3 tauh13
zia32 hñú13 Ñuh32 jná13; sá1jmɨ́1 hi3 tiá2
zia32 dúh1, jáun2 jmɨ́1 má2lɨ́2juáh32 bíh1
jná13 ñí1con2 hnoh2. Jáun2 né3, ñih21
bíh1 jná13 hi3 ñí1jmú21 hua3jan21 ñí1
cuá1tianh3 hnoh2.
3 Nɨ́1 má1lɨ32 jáun2 né3, jáunh13
jná13 hi3 já1cáun32 ná1 hnoh2, hi3
jáun2 hnoh2 uá2jaɨ32 lɨ́13 cuá1tianh3 ñí1
ñí1ñí21 jná13 jáun2.
4 Má2ñɨ21 bíh1 hnoh2 juɨ32 hi3 chau21
tɨ3 ñí1 ñih21 jná13 jáun2.
5 Jáun2 Tú1ma21 né3 ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—Tɨ32, já2 tiá2 né1 yáh3 jnoh1 ha3
dá2 jinh1 cuánh13 hnú2, ¿ha3 bí1 lánh3
rón32 lɨ́13 né1 jnoh1 hín2 juɨh32 jaun32?
6 Jáun2 Jesús ca3juáh3 la3 lá2:
—Jná13 bíh1 lɨ́n3 juɨ32, jɨ3 jú1 tson2,
jɨ́32la3 cun3quionh3 jná13 bíh1 lɨ́13 zian2
tsú2 cu3tí3, jɨ3 hi3 lɨ́13 siáh3 chanh21 tsú2
ñí1 cuá3 Ñuh32 jná13.
7 Nɨ́1juáh3 hi3 má2ca3lɨ3 cuóu32 náh2
jná13, jáun2 lɨ3 cuóun32 bí1 náh2 uá2jaɨ32
Ñuh32 jná13; hi3 ta3né32 né3, má2ca3lɨ3
cuóun32 bíh1 náh2 tsú2 quí1 Tsá2
má2ca3jɨen1 bí1 náh2 hí3.
8 Jáun2 Pí2liéi1 né3 ca3juáh3:
—Tɨ32, ma3jnia13 tiá3 Jméi2 dí2
ñí1con2 jnoh1, hi3 jáun2 cu3 jáun2 bíh1
má2tioh21.
9 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 Jesús
la3 lá2:
—Hnú2 Pí2liéi1, ¿jáh3 jmáɨ2 tiá2
má2tí3 hi3 ngɨ́23 jná13 quiúnh1 hnoh2,
hí1 cun3 jáun2 tiá2 má2ca3lɨ3 cuóu32
máh3 náh2 jná13? Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2
má2ca3lɨ3 cuóu32 jná13, jáun2 má2ca3lɨ3
cuóun32 bíh1 tsú2 siáh3 Ñuh32 jná13;
jáun2 né3 ¿he3 yáh3 láɨh32 mɨh32 hnú2
hi3 má1jnia13 jná13 Jméi2 dí2 ñí1con2
náh2?
10 ¿Há1 tiá2 má2táunh23 hnoh2 ta21
dúh1 hi3 lɨ́n3 bíh1 jná13 la3 cun3 qui3
lɨ́n3 Ñuh32, hi3 Ñuh32 jná13 né3, lɨ́n3
siáh3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jná13? Jáun2 Ñuh32
jná13, Tsá2 qui3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jná13
bíh1 jmu2 ta21 quioh21, hi3 jáun2
jun3juáh13 jáɨ13 hi3 lɨ́1 chin32 chin32
huen2 yáh3 jná13 hléh23 ñí1con2 hnoh2.
11 Jáun2 tionh2 náh2 ta21 hi3 lɨ́n3 bíh1
jná13 la3 cun3 qui3 lɨ́n3 Ñuh32, hi3 Ñuh32
jná13 né3 lɨ́n3 siáh3 la3 jmɨ́1 lɨ́n3 jná13.
Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tiá2 la3 nio2 cáun2 honh2
náh2 ca3tɨ21 hi3 má2lɨ́2juáh32 jná13 nɨ́2,
jáun2 tiaunh2 náh2 ta21 jná13 cun3ñí1
hi3 ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3 jmu2 bíh1 jná13.
12 Jú1 tson2 cu3tí13 juo3 jná13 hnoh2
hi3 lɨ3ua3 jan2 tsá2 taunh2 ta21 jná13,
ja3bí1 tsá2 la3 hí3 uá2jaɨ32 lɨ́13 jmu3 la3
cun3 ta21 hi3 jmu2 jná13, hi3 hí1 la3
tɨ3 ta21 hi3 jlánh1 bí1 cáu2 jueh32 yáh3
lɨ́13 jmu3 tsú2, quí1 jná13 dá2 má2ñih21
ñí1con2 Ñuh32 bíh1,
13 Lɨ3ua3 cáun2 hi3 mɨh32 náh2
ñí1con2 Ñuh32 jná13 cun3quionh3 héih32
quion21 jná13, jná13 bíh1 cué13, hi3
jáun2 cun3quionh3 jná13 bíh1 lɨ3 lin1 hi3
jlánh1 quien2 Ñuh32 jná13.
14 Quí1 jná13 bíh1 tsá2 lɨ́13 cué13
lɨ3ua3 cáun2 hi3 mɨh32 náh2 cun3quionh3
héih32 quion21 jná13.

Jesús jmu2 jáɨ13 hi3 zen3 Jmɨ́2chí3 Chun1

15 ”Nɨ́1juáh3 hnau3 náh2 jná13, jáun2
ma3ti21 náh2 héih32 quion21 jná13.
16 Hi3 jáun2 jná13 né3 mɨ21 ñí1con2
Ñuh32 jan2 Tsá2 ma3hau3 hnoh2, Tsá2
lɨ́13 cuá32 quiúnh1 hnoh2 jmáɨ1 ca3la3
jɨ́32.

17 Jmí²chí³ Chun¹ Tsá² hɨe³² jú¹ tson² bíh¹ Tsá² hí³, jan² Tsá² tiá² lí¹³ hen³ tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³², quí¹ jmí¹líh³ yáh³ tiá² lí¹³ jíen³² tsú² Tsá² hí³, hi³ sa³jun³ lí¹³ lɨ³ cuóun³² tsú² siáh³ Tsá² hí³. Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²cuóun³² bíh¹ náh² tsú², quí¹hliá² cuá³ tsú² quiúnh¹ hnoh², hi³ la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³² tsú² siáh³ hñu³ honh² náh².

18 ”Ha³ tiá² chau²¹ yáh³ jná¹³ hmóu³² hnoh²; jáunh¹³ bí¹ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh².

19 Cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ he² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú² jíe³² jná¹³ tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³², tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹ cun³ chau²¹ jmáɨ¹ jɨe¹ bí¹ hnoh² siáh³ jná¹³; hi³ cun³ñí¹ hi³ zian² jná¹³ né³, ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² lí¹³ zian² náh².

20 Jmáɨ¹ jáun² bíh¹ lɨ³tsɨn² hnoh² hi³ cu³tí³ bíh¹ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ Ñuh³², hi³ hnoh² né³ lín¹³ náh² la³ cun³ qui³ lín³ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ lín³ la³jmí¹ má²lín¹³ hnoh² jáun².

21 Lɨ³ua³ jan² tsá² he² héih³² hi³ jmu² jná¹³, jɨ³ hi³ má²tí³² tsú² siáh³, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² hniau³ jná¹³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³ né³, jáun² Ñuh³² jná¹³ ma³hnio³ siáh³ tsá² hí³; ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹hno¹ tsú² uá²jaɨ³², jɨ³ hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsú².

22 Jáun² Judas ca³ngáɨ³ la³ lá² (tɨ³la³ jun³juáh¹³ tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot má¹na²¹):

—Tɨ³², ¿lánh³ bí¹ rón³² lí³ hi³ ñí¹con² jnoh¹ bíh¹ má¹jnia¹³ nú², hi³ tiá² la³ má¹jnia¹³ yáh³ nú² ñí¹con² tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³²?

23 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³, jáun² ma³tí³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³; hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ ma³hnio³ tsá² hí³, hi³ jná¹³ né³ jáunh¹³ ná¹ quiúnh¹ Ñuh³² hi³ já¹ma³ziáun¹³ jnoh¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

24 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hniau³ jná¹³, jáun² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ hléh²³ jná¹³. Jun³juáh¹³ quion²¹ huen² yáh³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ naɨh³² hnoh² lá², quí¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Ñuh³² Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ la³².

25 ”Né³² né³, la³jí³² hi³ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh², má²lí²hléh³ jná¹³ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ja¹ quián¹³ hnoh².

26 Tɨ³la³ ní¹ má¹cuán² jáun² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ma³hau³ náh², Tsá² zen³ hí³ Jméɨ² dí² chá³² jná¹³, hí³ bíh¹ ma³ta² hnoh² ca³la³ jí³², jɨ³ hi³ cháu³² tsú² siáh³ honh² náh² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní².

27 ”Jáun² né³, la³jmí¹ nio² tie³ hñu³ tsɨn³² jná¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ niau²¹ tie³ hñu³ honh² hnoh² siáh³, jun³juáh¹³ la³ qui³ jmu² jáun² tsá² zian² hngá¹máh³ yáh³. Jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² lí¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh² siáh³.

28 Má²lí²niéih² bíh¹ hnoh² hi³ má²lí²juáh³² jná¹³: Ñih²¹ jná¹³ hi³ jáun² jáunh¹³ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². Sá¹jmí¹ hi³ cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, jáun² jmí¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ bíh¹ náh² honh² hi³hliá² ñih²¹ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³²; quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³ la³ cónh³ bí¹ jná¹³.

29 Hi³ jáun² bí¹ juanh³² jná¹³ jáɨ¹³ lá² ta³ ñeh³, quí¹ hi³ jáun² ní¹ má¹lɨ³² la³ jáun² né³, má²taunh¹³ náh² ta²¹ jná¹³.

30 ”Ha³ tiú²uú² hliáun³ jáɨ¹³ hléh¹³ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², quí¹ má²cuá¹ja³² bíh¹ juo¹³ tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³². Tɨ³la³ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² pí³ tiá² zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³,

31 la³ ní² ca³tɨ²¹ lí¹³ bíh¹, quí¹ hniáuh³² bíh¹ lɨ³tsɨn² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hi³ hno³ jná¹³ Ñuh³² jɨ³ hi³ má²ti²¹ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu¹ ná¹.

”Jáun² nú¹ tianh³ náh², cuí¹ hue¹³ dí² ñí¹ lá².

[Tá¹la³ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² juɨ³² né³, ca³juáh³ Jesús:]

15

Mí¹zioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ la³ má²quionh³ cuú²ñeh¹ quioh²¹

1 —Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² jmu² hua³hí¹³ hi³ jáun².

2 Jáun² nɨ́¹juáh³ zia³² cáun² chí² cuoh² quion²¹ jná¹³ hi³ tiá² máɨ³ háɨ³², hí³ bíh¹ quieih³²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ háɨ³² máɨ³ né³, chú² huen² bíh¹ tsú² chí² cuoh² pih²¹ siún¹ hi³ lɨ́¹ hí¹quí² hí¹jnáɨ²³, hi³ jáun² tɨ³ hliáun³ máɨ³ ha³ bíh¹.

3 Má²ná¹jɨn² bíh¹ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun².

4 Cuɨ́¹ ná¹quiun² náh² re² quiúnh¹ jná¹³ la³jɨ́³² jmáɨ¹, hi³ jáun² la³ má²chí¹cunh² jáun² bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² lɨ́¹³. Ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ ha³ máɨ³ cáun² chí² cuoh² ta³ rón³² tɨ³ có³², quí¹ nɨ́¹juáh³ tiú²uú² la³ chí¹hma² yáh³ quionh³ mí¹zioh²¹; la³ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² lɨ́³ ñí¹con² hnoh², nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ná¹cunh² yáh³ náh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, jáun² tiá² lɨ́¹³ yáh³ lɨ́n³ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí² cuoh² háɨ³² máɨ³ chu²¹.

5 ”Quí¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ mí¹zioh²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ lɨ́n³ náh² cuú²ñeh¹ uóun². Hi³ jáun² bíh¹ nɨ́¹juáh³ tsá² ná¹cunh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jná¹³ né³ ná¹cunh² ná¹ siáh³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí² cuoh² hi³ háɨ³² hliáun³ máɨ³ chu²¹; quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lɨ́¹³ jmúh¹³ hnoh² nɨ́¹juáh³ tiá² quiúnh¹ jná¹³.

6 Lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³, quiunh²¹ tsú² la³jmɨ́¹ quiunh³² jáun² chí² cuoh² tiá² máɨ³ háɨ³², tɨ³ cheih³² bíh¹ tsa³cuɨ́³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lɨ³ quiéin²; hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, ziu³ liáuh³² tsú² siáh³ hi³ tóh³² ja¹ sɨ́², hi³ jáun² có³².

7 ”Nɨ́¹juáh³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ jná¹³, jɨ³ hi³ hu²¹ siáh³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ hñu³ honh² náh², jáun² mɨ́¹ náh² lɨ³ua³ cáun² hi³ hnáuh², hi³ jáun² hian³ náh².

8 Quí¹ cun³quionh³ hi³ ná¹lɨ́n³ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí² cuoh² háɨ³² hliáun³ máɨ³ chu²¹ bíh¹ ma³quien² tsáu² Ñuh³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lɨ́n³ náh² tsá² cu³tí³ haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³.

9 Hnau³ lɨ́n³² bíh¹ jná¹³ hnoh² la³jmɨ́¹ hniau³ jáun² jná¹³ Ñuh³²; jáun² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³.

10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, jáun² má¹zián¹³ bí¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³, la³jmɨ́¹ zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ zian² jan² tsá² hnio³ Ñuh³² jná¹³ hi³hliá² ma³ti²¹ jná¹³ héih³² hi³ jmu² tsú².

11 ”Hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ nɨ́² hi³ jáun² lɨ³ hiún² honh² náh² la³jmɨ́¹ hiún² tsɨn³² jná¹³, hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ lɨ³ hiún² honh² náh² tán¹ hián² cu³tí³.

12 La³ lá² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³ jmu² jná¹³: Ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmɨ́¹ hnau³ jná¹³ hnoh².

13 Jáun² né³, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² chánh³² jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hnio³ há²mei²¹ joh¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² cué³² jmɨ́²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ há²mei²¹ hí³.

14 Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ náh² há²mei²¹ joh² jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³.

15 Tiú²uú² juah²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² quian²¹, quí¹ tsá² lɨ́n³ quian²¹ tiá² hi³ ñi³² hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hi³ jmu² juo¹³. Jáun² dá² há²mei²¹ joh² bíh¹ jná¹³ má²ná¹lɨ́n³ hnoh² juah³² jná¹³, quí¹ má²ca³ma³ta¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ jɨ³lɨ³² la³ cun³ hi³ má²ca³hɨ́e³ jná¹³ Ñuh³².

16 Quí¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³
ca³quianh²¹ náh² jná¹³, quí¹ jná¹³ bíh¹
tɨ³ ca³quiánh³² ná¹ hnoh², hi³ jáun²
bíh¹ má²ca³cháu³² jná¹³ hnoh² hi³
má¹zián¹³ náh² hi³ chun¹ náh²; hi³ hi³
chun¹ náh² jáun² né³, lɨ³ quien² la³
má²quien² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun²
bíh¹ lɨ́¹³ cué³² Ñuh³² jná¹³ lɨ³ua³ cáun²
hi³ mɨ́h¹³ náh² cun³quionh³ héih³²
quion²¹ jná¹³.
17 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³
jmu² jná¹³, hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján²
tsá²ján² bíh¹.

Tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² hon² Jesús la³ má²quionh³ tsá² joh¹

18 ”Nɨ́¹juáh³ hi³ ca³lɨ³hau² náh² tsá²
zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³², cháu¹ náh²
honh² hi³ jná¹³ bíh¹ tín² ca³lɨ³hau²
tsú².
19 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ hi³ hnoh² lɨ́n³ náh²
uá²jaɨ³² tsá² zian² náh² cun³ tɨn² tsɨ́³
hmóu³² dúh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ ma³hniau³
lɨ́n³² bíh¹ tsú² hnoh² la³ cun³ qui³
hnio³ tsú² tsá² raɨnh²¹. Tɨ³la³ jná¹³
bíh¹ ca³quiánh³² ná¹ hnoh² ja¹ quioh²¹
tsá² la³ hí³, hi³ jáun² dá² má²hau² bíh¹
tsú² hnoh² ta³né³², quí¹hliá² tiú²uú²
lɨ́n³ yáh³ hnoh² tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³
hmóu³².
20 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juáh³² jná¹³ jáun²: Hí¹ jan² yáh³
tsá² lɨ́n³ quian²¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹
quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³. Nɨ́¹juáh³
jná¹³ la³ jmoh²³ tsú² hian² tsɨ́³, ja³bí¹
la³ jáun² bíh¹ siáh³ jmoh³ tsú² hnoh²;
nɨ́¹juáh³ la³ má²ca³ma³tí³² tsú² la³ cun³
jáɨ¹³ hi³ ca³ma³tɨn¹³ jná¹³, jáun² ja³bí¹
la³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tí³² tsú² jáɨ¹³ hi³
hɨeh¹ hnoh².
21 La³jɨ́³² hi³ nɨ́² né³ jmu³ tsú²
cun³ñí¹ hi³ haɨn²¹ hnoh² tɨ³ con² jná¹³
bíh¹, quí¹hliá² tiá² cuóun³² yáh³ tsú²
Tsá² ca³ze³ jná¹³.
22 ”Tiá² tso³ jmɨ́¹ la³ ho² yáh³ tsú²
sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² cuan³ jná¹³ hi³ cua³hlɨ́¹
cuá¹lienh¹ ná¹ tsú². Tɨ³la³ ta³né³² né³,
tiú²uú² zia³² yáh³ he³ cun³quionh³ lɨ́¹³
jlɨ́³ tsú² tsáu¹³;
23 quí¹ nɨ́¹juáh³ hau² tsú² jná¹³, jáun²
la³ jɨ³ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hon² tsú² siáh³.
24 Tiá² tso³ jmɨ́¹ la³ ho² yáh³ tsú²
sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ja¹
quioh²¹ tsú² la³ cun³ hi³ hí¹ jan² tiá²
hin² má²ca³jmú³; tɨ³la³ má²ca³jɨ́e³ bíh¹
tsú² la³jɨ́³² hi³ jáun², hi³ cun³ jáun²
hau² bíh¹ tsú² jná¹³ quiúnh¹ Ñuh³².
25 Tɨ³la³ la³ nɨ́² dá² ná¹lɨ́²³ quí¹
jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun²
ñí¹ liei²¹ quioh²¹ tsú² hmóu³² bíh¹,
ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Cáun² lɨ́¹
ca³lɨ³hau² bíh¹ tsú² jná¹³ ta³ tiá² lin¹
hi³ lɨ³”.
26 ”Má²ja³quián³ já³² bíh¹ Jmɨ́²chí³
Chun¹, Tsá² já³² hí³ ñí¹con² Ñuh³²
jná¹³, Tsá² qui³ má²hau³ hí³, jɨ³
hi³ hɨe³² siáh³ jú¹ tson². Jáun² nɨ́¹
má¹cuán² tsú² né³, lɨ́n¹³ tsú² Tsá²
nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Tsá² hí³
zein²¹ jná¹³ hi³ já³² la³ tɨ³ ñí¹con²
Ñuh³² jná¹³.
27 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ cuéh¹ náh²
jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, quí¹ la³
cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ bíh¹ tionh² hnoh²
quiúnh¹ jná¹³.

16

1 ”Jáun² né³, má²lɨ́²juáh³² jná¹³ jáɨ¹³
nɨ́² hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ tá¹tonh¹ náh² tɨ³
có³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
2 Quí¹ chu³ hue³ tsú² hnoh² hñu³
cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ hí¹ la³
tɨ³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² jn-
gah³ hnoh² lɨ́n¹³ hi³ cun³quionh³ la³
jáun² jmu² cáun² ta²¹ chu²¹ ñí¹con²
Dió³².
3 La³ nɨ́² bíh¹ jmu³ tsú² quí¹hliá²
cun³ tiá² ca³lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsú² Ñuh³²
jná¹³, sa³jun³ jná¹³ yáh³ ca³lɨ³ cuóu³²
tsú² siáh³.
4 Jáun² bíh¹ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ la³ nɨ́²
ta³ tin², quí¹ jáun² chau¹³ honh² náh²
nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jmoh³ tsú²
hnoh² la³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ nɨ́².

Tá¹³ Jmɨ́²chí³ Chun¹

”Jáun² bíh¹ tiá² cá²juáh³² jná¹³ jáɨ¹³
nɨ́² la³ cun³ jmɨ́¹tin², quí¹ jmɨ́¹ cuon¹
bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh²;
5 tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ bíh¹
jná¹³ hi³ ñí¹ñí²¹ ná¹ quiúnh¹ Tsá²
ca³ze³. Hi³ uá¹jinh¹ má²lɨ́²juáh³² jná¹³
la³ nɨ́² né³, hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá²
ngaɨh³² náh² hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ jná¹³.
6 Hnoh² dá² cáun² lɨ́¹ má²lɨ́²cháh¹
hlah³ honh² bíh¹ quí¹hliá² lɨ́²juáh³²
jná¹³ la³ nɨ́².
7 Jáun² né³, juah³² jná¹³ cáun² jú¹
tson² lá²: Tɨ³ jlánh¹ re² bíh¹ quián¹³
hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³ ñih²¹ jná¹³; quí¹
sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² ñih²¹ jná¹³, jáun² tiá²
jmɨ́¹ lɨ́¹³ yáh³ já³² Tsá² ma³hau³ hnoh².
Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ngah³² jná¹³ né³, jáun²
ñí¹zéin²¹ bíh¹ jná¹³ Tsá² hí³.
8 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cuán² Tsá² hí³ né³,
jmu³ hi³ lɨ³tsɨn² tsá² zian² cun³ tɨn²
tsɨ́³ hmóu³² hi³ tson² bíh¹ ná¹ren² tsú²
tso³, hi³ lɨ³tsɨn² siáh³ hi³ zia³² cáun²
juɨ³² chu²¹, jɨ³ hi³ lɨ³tsɨn² tsú² siáh³ hi³
tá¹tsɨn¹ héih³².
9 Jmu³ tsú² hi³ lɨ³tsɨn² tsá² hí³ hi³
ná¹ren² tso³, quí¹ tiá² ta²¹ taunh² yáh³
tsú² jná¹³.
10 Jáun² né³, lɨ³tsɨn² tsú² he³ lánh³ lɨ́³
juɨ³² chu²¹, quí¹ jná¹³ dá² má²ñih²¹ ñí¹
cuá³ Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun² hnoh² né³
tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ jɨe¹ náh² jná¹³.
11 Lɨ³tsɨn² tsú² siáh³ hi³ tá¹tsɨn¹
héih³², quí¹ má²ca³ta³tsɨn¹ bíh¹ héih³²
juo¹³ tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³².
12 ”Zia³² bíh¹ hliáun³ lɨ́n³² hi³ jmɨ́¹
lɨ³ juah²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tɨ³la³
má²tioh²¹ bíh¹ cu³ nɨ́² ta³né³², quí¹ tiá²
tú¹ tiá² tsɨn¹³ yáh³ hnoh² hi³ táunh¹³
chinh³² jɨ³lɨ³².
13 Tɨ³la³ tiá² hi³ jmu³ yáh³, quí¹ nɨ́¹
má¹cuán² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² hɨe³²
hí³ jú¹ tson², hí³ bíh¹ hɨ́e³² la³jɨ́³² jú¹
tson² ñí¹con² hnoh²; quí¹ Tsá² hí³ tiá²
hléh³² yáh³ hi³ lɨ́¹ chin² chí¹ hnga²,
tɨ³la³ hí³ dá² hléh³² la³ cun³ hi³ náɨ³²
bíh¹, hi³ hɨ́e³² tsú² siáh³ la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ né³bí¹ lɨ́¹³.
14 Tsá² hí³ dá² ma³quien² jná¹³
quí¹hliá² jë² jná¹³ bíh¹ cán³ tsú² hi³
záɨ³² tsú² siáh³ hnoh².
15 Quí¹ la³jɨ́³² bíh¹ la³ cun³ hi³
quioh²¹ Ñuh³² jná¹³ quion²¹ jná¹³
uá²jaɨ³²; hi³ jáun² bíh¹ juah³² jná¹³ hi³
jë² jná¹³ bíh¹ cán³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³
jáun² zaɨ³² tsú² siáh³ hnoh².
16 ”Cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ he², hi³
jáun² má¹jáun² tiú²uú² lɨ́¹³ jɨe¹ hnoh²
jná¹³; tɨ³la³ tɨ³ chí¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³,
lɨ́¹³ bíh¹ jɨe¹ náh² siáh³.

Hi³ nio² hlah³ tsɨ́³ dá² tsú² jeinh²¹ cáun² hi³ hiún² tsɨ́³ bíh¹ tsú²

17 Jmɨ́¹jáun² ma³ jan² tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² tsú² ca³ngáɨh³ raɨnh²¹ tsá²ján²
tsá²ján²:
—¿He³ dá² hnió³ niéɨh³ jáɨ¹³ hi³
ñí¹juah²¹ tsú² nɨ́² hi³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹
bíh¹ jéɨ³²í¹ he² hi³ jáun² má¹jáun²
tiú²uú² neh²¹ dí² tsú², hi³ cú¹pih²¹
jmáɨ¹ bíh¹ siáh³ tsa³jau² hi³ jáun²
má²neh²¹ dí² tsú² siáh³; hi³ ñí¹juah²¹
tsú² siáh³ hi³ ñí¹ cuá³ Jméɨ² néh¹ dí²
má²ja³quián³ tsánh³²?
18 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ jaun³²: “Ñí¹
cú¹pih²¹ jmáɨ¹”? Já² tiá² ngɨ²³ yáh³ dí²
he³ dá² nɨ³² ñí¹juah²¹ tsú².
19 Ca³lɨ³lieih²¹ bíh¹ Jesús hi³ jmɨ́¹
hnió³ tsá² hí³ nga³ ñí¹con² dí², hi³
jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Jná¹³ má²lɨ́²juáh³² hi³ cú¹pih²¹
jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ he² hi³ jáun²
má¹jáun² tiú²uú² lɨ́¹³ jɨe¹ náh² jná¹³, hi³
tɨ³ chí¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³ má²lɨ́¹³ jɨe¹
náh² siáh³. ¿Hí¹ hi³ nɨ́² uá¹ hi³ jlánh¹
ná¹quí² ná¹ngaɨh³² náh² ja¹ má²tún²
hmóu³²?
20 Jná¹³ juah³² hi³ cu³tí³ bíh¹ uóh¹
hnoh² hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh²,
tɨ³la³ tsá² hau² jná¹³ né³, ma³hiún² tsɨ́³
bíh¹. Tɨ³la³ cun³ jáun² uá¹jinh¹ hnoh²
niau²¹ hlah³ honh², chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹
hi³ lɨ³ hiún² lɨ́n³² honh² náh² cha³ jmɨ́¹
niau²¹ hlah³.
21 Jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ jan² tsá²mɨ³
la³ má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³zian² jon²,
jáun² hlah³ lɨ́n²¹ bíh¹ má²nio² tsɨ́³ tsú²
quí¹hliá² má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ quɨeh²

héin[1]; tɨ[3]la[3] nɨ́[1]juáh[3] má[2]ca[3]lɨ[3]zian[2] jon[2] tsú[2] né[3], ca[3]la[3] hí[1]juáh[3] tiú[2]uú[2] chau[2] bíh[1] tsɨ́[3] tsú[2] hi[3] ca[3]quɨeh[2] jáun[2] héin[1], quí[1]hliá[2] jlánh[1] tsah[3] tsú[2] hi[3] má[2]ca[3]lɨ[3]zian[2] siáh[3] cónh[3]í[1] jan[2] dáɨn[2] ñí[1] hué[21] lá[2].

22 La[3] jáun[2] bíh[1] siáh[3] ná[1]má[2]tsoh[1] hnoh[2] honh[2] ta[3]né[32]; tɨ[3]la[3] nɨ́[1] má[1]já[2]jɨe[1] jná[13] siáh[3] hnoh[2] né[3], má[1]jáun[2] bí[1] jlánh[1] lɨ[3] hiún[2] honh[2] náh[2] ca[3]la[3] tán[1] hián[2] cu[3]tí[3], cáun[2] hi[3] hí[1] jan[2] tiú[2]uú[2] hin[2] lɨ́[13] quin[3].

23 ”Má[1]jáun[2] bí[1] ján[1] tson[2] hí[1] cáun[2] yáh[3] tiú[2]uú[2] hi[3] mɨ́h[13] hnoh[2] ñí[1]con[2] jná[13]. Quí[1] jú[1] tson[2] juah[32] jná[13], hi[3] lɨ[3]ua[3] cáun[2] hi[3] mɨ́h[13] náh[2] ñí[1]con[2] Jméi[2] dí[2] cun[3]quionh[3] héih[32] quion[21] jná[13], hian[3] bí[1] náh[2].

24 Quí[1] hí[1] cáun[2] bíh[1] hi[3] tiá[2] má[2]lɨ́[2]mɨ́h[1] hnoh[2] cun[3]quionh[3] héih[32] quion[21] jná[13] la[3] tɨ[3] ta[3]né[32]; mɨ́[1] náh[2] hi[3] jáun[2] hian[3] náh[2], hi[3] jáun[2] lɨ́[13] lɨ[3] hiún[2] honh[2] náh[2] ca[3]la[3] tán[1] hián[2] cu[3]tí[3].

Jesús Tsá[2] lɨn[3] Cristo bíh[1] lɨn[3] Tsá[2] cah[23] jmáɨ[1] ñí[1]con[2] tsá[2] hon[2] Dió[32]

25 ”Né[32] né[3], jná[13] má[2]ca[3]lieh[1] ná[1] hnoh[2] cun[3]quionh[3] jú[1] jnɨ[2]; tɨ[3]la[3] chau[21] bíh[1] jmáɨ[1] hi[3] tiú[2]uú[2] jmu[1] jná[13] la[3] nɨ́[2], má[1]jáun[2] dá[2] má[2]hléh[13] jná[13] tá[2]na[21] cu[3]tí[13] bíh[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] Ñuh[32] jná[13].

26 Jmáɨ[1] jáun[2] né[3], má[2]mɨ́h[1] hnoh[2] cun[3]quionh[3] héih[32] quion[21] jná[13]; tɨ[3]la[3] má[1]jáun[2] né[3] tiú[2]uú[2] mɨ́[13] yáh[3] jná[13] ñí[1]con[2] Ñuh[32] hi[3] ca[3]tɨn[1] hnoh[2],

27 quí[1] qui[3] cónh[3] hniau[3] lɨn[32] bíh[1] hnga[2] Ñuh[32] jná[13] hnoh[2]. Hniau[3] tsú[2] quí[1] cun[3]ñí[1] hi[3] hnau[3] hnoh[2] jná[13] bíh[1], jɨ[3] hi[3] má[2]ca[3]tionh[2] náh[2] siáh[3] ta[21] hi[3] jná[13] ja[3] ñí[1]con[2] Dió[32].

28 Jmɨ́[1] ca[3]tɨ[3] ñí[1] já[13] jná[13] ñí[1] hué[21] lá[2], cua[3]han[3] jná[13] ñí[1]con[2] Ñuh[32] bíh[1], hi[3] jáun[2] dá[2] ñí[1]con[2] Ñuh[32] bíh[1] jná[13] má[2]ñih[21] siáh[3] ta[3]né[32].

29 Hi[3] jáun[2] tsá[2] haɨn[21] hí[3] tɨ[3] con[2] tsú[2] né[3] ca[3]juáh[3]:

—Ta[3]né[32] ján[1] tson[2] má[2]dí[1]hléh[1] hnú[2] tá[2]na[21] cu[3]tí[13], hi[3] tiú[2]uú[2] dí[1]hléh[1] yáh[3] nú[2] jú[1] jnɨ[2].

30 Ta[3]né[32] má[2]lɨ́[2]neh[21] jnoh[1] hi[3] la[3]jɨ́[32] bíh[1] la[3] ñíh[1] hnú[2], hi[3] hí[1]juáh[3] tiá[2] lin[1] lɨ[3]hniauh[23] yáh[3] hi[3] zian[2] tsá[2] zia[32] hi[3] nga[3] ñí[1]con[2] hnú[2]. Cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] bíh[1] má[2]nio[2] cáun[2] tsɨ́[3] jnoh[1] hi[3] hnú[2] ñeh[3] nú[2] ñí[1]con[2] Dió[32].

31 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]ngáɨ[3] Jesús la[3] lá[2]:

—¿Hí[1] jáun[2] né[3]bí[1] má[2]táunh[23] máh[3] hnoh[2] ta[21]?

32 Né[32] né[3], má[2]cá[2]chó[32] bíh[1] jmáɨ[1] hi[3] ta[3]né[32] bíh[1] cánh[32] má[2]han[3] náh[2] ma[3] quin[32], hi[3] ma[3] quin[32] ma[3] jan[32] náh[2] cuá[1]táunh[1] náh[2] juɨ[32] quián[13], hi[3] jáun[2] huen[2] bíh[1] jná[13] má[2]zeh[13] náh[2]; tɨ[3]la[3] tiá[2] huen[2] jná[13] zenh[2] yáh[3] má[1]ná[1], quí[1] zenh[2] bíh[1] Ñuh[32] jná[13] quiúnh[1] ná[1].

33 Juah[32] jná[13] la[3]jɨ́[32] jáɨ[13] nɨ́[2] ñí[1]con[2] hnoh[2] hi[3] jáun[2] lɨ́[13] nio[2] tie[3] hñu[3] honh[2] náh[2] cun[3]ñí[1] hi[3] ná[1]cunh[2] náh[2] quiúnh[1] jná[13]. Hnoh[2] dá[2] ca[3]tɨn[1] má[1]tsoh[1] honh[2] la[3] cun[3] hi[3] jmu[2] tsá[2] hon[2] Dió[32], tɨ[3]la[3] tiá[3] chá[1] náh[2] honh[2], quí[1] má[2]ca[3]cah[1] bíh[1] jná[13] jmáɨ[1] ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3].

17

Jesús liéinh[32] Dió[32] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] haɨn[21] tɨ[3] con[2]

1 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús jáɨ[13] nɨ́[2] né[3], ca[3]ziauh[3] ñí[1] chi[3]cuú[2], hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Tia[21], má[2]cá[2]chó[32] bíh[1] jmáɨ[1]; ma[3]quien[13] hnú[2] Jónh[32], hi[3] jáun[2] Jónh[32] hnú[2] siáh[3] lɨ́[13] ma[3]quien[2] hnú[2].

2 Quí[1] huen[2] bíh[1] hnú[2] má[2]ca[3]jmuh[3] hi[3] Jónh[32] hnú[2] ho[2] ta[21] ñí[1]con[2] la[3]jɨ́n[32] tsáu[2], hi[3] jáun[2] lɨ́[13] jmu[1] jná[13] hi[3] lɨ́[13] zian[2] tsáu[2] la[3] cun[3] jmɨ́[1]hi[3]nio[2], ca[3]la[3] jɨ́n[32] tsá[2] má[2]ca[3]chan[21] hnú[2] jo[3]uón[32] jná[13].

3 Hi[3] zian[2] tsú[2] jáun[2] cun[3] jmɨ́[1]hi[3]nio[2] dá[2] lɨ́[3] la[3] lá[2]: hi[3] cuóu[32] tsú[2] hnú[2] bíh[1], Tsá[2] cú[2]huen[2] tán[1] nú[2], Tsá[2] hú[1]tá[1] lɨn[3] Dió[32]; jɨ[3] hi[3] cuóu[32]

tsú^{2} jná^{13} nɨ́^{2} siáh^{3}, Jesús, Tsá^{2} lɨ́n^{3} ná^{1}
Cristo, Tsá^{2} ca^{3}zen^{2} hnú^{2} hí^{3}.

4 ”Má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}quien^{13} bíh^{1} jná^{13} hnú^{2}
ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, hi^{3} má^{2}lɨ^{32} bí^{1} siáh^{3}
la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ca^{3}juah^{21} hnú^{2} hi^{3} jmu^{1}
jná^{13}.

5 Né^{32} né^{3} Tia^{21}, ma^{3}quien^{13} siáh^{3}
jná^{13} ñí^{1} hó^{21}máh^{1} nú^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3}
jmɨ́^{1} quien^{2} jná^{13} jáun^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}, jmɨ́^{1}
ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lɨ́^{13} tá^{1} cáun^{2} mɨ^{3}cuú^{2}.

6 ”Má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{13} bíh^{1} jná^{13}
hi^{3} hin^{2} tsánh^{2} hnú^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
má^{2}ca^{3}quianh^{21} hnú^{2} ja^{1} tsá^{2} zian^{2}
hngá^{1}máh^{3} lá^{2}, tsá^{2} má^{2}ca^{3}chan^{21} hnú^{2}
jo^{3}uón^{32} jná^{13}. Tsá^{2} jmɨ́^{1} joh^{2} bíh^{1}
hnú^{2} hí^{3} hi^{3} ca^{3}cuen^{21} nú^{2} jná^{13}, hi^{3}
má^{2}ca^{3}ma^{3}tí^{32} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} jëh^{2}
hnú^{2}.

7 Hi^{3} jáun^{2} dá^{2} má^{2}ñi^{32} bíh^{1} tsú^{2}
ta^{3}né^{32} hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} hi^{3} quion^{21} jná^{13}
ja^{3} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2};

8 quí^{1} má^{2}ca^{3}juo^{3} bíh^{1} jná^{13} tsú^{2}
la^{3}jɨ́^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}cuéh^{1} hnú^{2} jáun^{2}
ñí^{1}con^{2} jná^{13}, jáun^{2} má^{2}ca^{3}héi^{3} bíh^{1}
tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} bíh^{1} tsú^{2}
hi^{3} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} ja^{3} jná^{13} ñí^{1}con^{2}
hnú^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}taunh^{32} tsú^{2} ta^{21} hi^{3}
hnú^{2} bíh^{1} ca^{3}ze^{2} jná^{13}.

9 ”Jáun^{2} né^{3}, jná^{13} hiú^{2} mɨ́^{23} ñí^{1}con^{2}
hnú^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1}, ha^{3} tiá^{2}
hiú^{2} mɨ́^{23} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}
zian^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, tɨ^{3}la^{3} mɨ́^{23}
jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} ca^{3}chan^{21} hnú^{2}
jo^{3}uón^{32} bíh^{1} jná^{13}, quí^{1} tsá^{2} joh^{2} hnú^{2}
bíh^{1} hí^{3}.

10 Quí^{1} la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3}
quion^{21} jná^{13} quián^{13} hnú^{2}, hi^{3} jáun^{2}
la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} siáh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} quián^{13}
hnú^{2} quion^{21} jná^{13} uá^{2}jaɨ^{32}. Hi^{3} jáun^{2}
né^{3}, cun^{3}quionh^{3} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} má^{2}lin^{1}
hi^{3} quien^{2} jná^{13}.

11 ”Ha^{3} tiú^{2}uú^{2} ñi^{21} yáh^{3} jná^{13} ñí^{1}
hué^{21} lá^{2}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} nɨ́^{2} né^{3} tá^{1}tonh^{1}
bíh^{1}; quí^{1} jná^{13} dá^{2} má^{2}jáunh^{13} bíh^{1} hi^{3}
ñí^{1}ñí^{21} quiúnh^{1} hnú^{2}. Jáun^{2} né^{3}, hnú^{2}
Tia^{21} Tsá^{2} chun^{1}, cun^{3}quionh^{3} pí^{3} hi^{3}
hauh^{32} nú^{2} jmu^{3} hua^{3}hí^{13} tsú^{2} la^{3} cun^{3}
hi^{3} ca^{3}cuéh^{1} nú^{2} jáun^{2} jná^{13} uá^{2}jaɨ^{32},
hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} tionh^{2} tsú^{2} cá^{2}hon^{3} la^{3}jmɨ́^{1}
tiauh^{2} dí^{2} quiúnh^{1} hnú^{2}.

12 Quí^{1} tá^{1}la^{3} ca^{3}ngɨ́^{3} jná^{13} jáun^{2}
quiúnh^{1} tsú^{2}, ca^{3}jmú^{32} bíh^{1} jná^{13}
hua^{3}hí^{13} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ho^{2}
jná^{13} hi^{3} ca^{3}cuéh^{1} hnú^{2} jáun^{2}. La^{3} nɨ́^{2}
bíh^{1} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} hua^{3}hí^{13}, hi^{3} jáun^{2}
hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} já^{2}hín^{3}, jɨ́^{32}la^{3} tsá^{2}
qui^{3} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} tsa^{3}hín^{3} bíh^{1} já^{1}hín^{3},
hi^{3} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3}
jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}.

13 ”Jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}jáunh^{13} jná^{13}
ñí^{1} ñíh^{3} hnú^{2} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} juah^{32} jná^{13}
jáɨ^{13} nɨ́^{2} tá^{1}la^{3} cuon^{1} ná^{1} ñí^{1} hué^{21} lá^{2},
hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} tá^{1}tonh^{1} lá^{2} lɨ́^{13} lɨ^{3} hiún^{2}
tsɨ́^{3} ca^{3}la^{3} tán^{1} hián^{2} cu^{3}tí^{3} la^{3}jmɨ́^{1}
hiún^{2} tsɨn^{32} jná^{13}.

14 Má^{2}ca^{3}ma^{3}tɨn^{13} bíh^{1} jná^{13} tsú^{2} jëh^{2}
hnú^{2}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} zian^{2} hí^{3} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3}
hmóu^{32} né^{3}, tiá^{2} quiú^{2} tiá^{2} jéin^{23} yáh^{3}
tsú^{2} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} jmu^{2} yáh^{3}
tsú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} hí^{3}, quí^{1} sa^{3}jun^{3}
jná^{13} yáh^{3} zian^{2} ná^{1} la^{3} jáun^{2}.

15 Ha^{3} tiá^{2} hiú^{2} mɨ́^{23} yáh^{3} jná^{13} hi^{3}
huen^{13} nú^{2} tsú^{2} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} zian^{2}
ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, ñí^{1} jɨ́^{21}la^{3} mɨ́^{23} jná^{13} hi^{3}
jmúh^{13} nú^{2} tsú^{2} hua^{3}hí^{13} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}
hláɨnh^{1} bíh^{1}.

16 Quí^{1} la^{3}jmɨ́^{1} tiá^{2} zian^{2} jná^{13} la^{3}
cun^{3} qui^{3} zian^{2} jáun^{2} tsá^{2} jmu^{2} cun^{3}
tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, hi^{3} jáun^{2} sa^{3}jun^{3} tsá^{2}
nɨ́^{2} yáh^{3} siáh^{3} zian^{2} la^{3} jáun^{2}.

17 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmu^{3} hi^{3} lɨ́^{13}
ná^{1}chan^{1} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} nú^{2} huen^{2}
cun^{3}quionh^{3} jú^{1} tson^{2}, quí^{1} jáɨ^{13}
quián^{13} hnú^{2} dá^{2} lɨ^{3} jmáh^{3}la^{3} jú^{1} tson^{2}
bíh^{1}.

18 Jáun^{2} né^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}ze^{2} nú^{2} jná^{13}
ja^{1} tsá^{2} zian^{2} hngá^{1}máh^{3} lá^{2}, la^{3} jáun^{2}
bí^{1} siáh^{3} zein^{32} jná^{13} tsá^{2} lá^{2} ja^{1} tsá^{2}
hí^{3} uá^{2}jaɨ^{32}.

19 Hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} lá^{2}
bíh^{1} jmu^{2} jná^{13} siáh^{3} cuá^{1}chan^{1} ná^{1}
huen^{2}, quí^{1} hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} lá^{2} uá^{2}jaɨ^{32}
lɨ́^{13} ná^{1}chan^{1} cun^{3}quionh^{3} jú^{1} tson^{2}.

20 ”Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} mɨ́^{23} yáh^{3} jná^{13}
jmáh^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} lá^{2}, quí^{1} mɨ́^{23}
jná^{13} la^{3} jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} taunh^{13}

jná13 ta21 ní1 má1ca3náɨ32 jú1 chú32 hi3
hléh32 tsá2 lá2 bíh1.
21 Mɨ́23 jná13 ñí1con2 hnú2 hi3 cu3tí3
cuɨ́1 tionh1 tsú2 cá2hon3 jɨ3lɨn2. Hnú2
Tia21, cuɨ́1 tionh1 tsú2 cá2hon3 quiúnh1
dí2 la3jmɨ́1 ná1tioh3 jáun2 cáun2 tsɨ́3 dí2
quiúnh1 hnú2, hi3 jáun2 lɨ́13 tónh32 tsá2
zian2 hngá1máh3 lá2 ta21 hi3 tson2 bíh1
hnú2 ca3ze2 nú2 jná13.
22 La3jmɨ́1 má2ca3ma3quien13 hnú2
jáun2 jná13, má2ca3ma3quien13 jná13
tsú2 siáh3 uá2jaɨ32, hi3 jáun2 lɨ́13
ná1tioh3 cáun2 tsɨ́3 tsú2 quiúnh1 dí2,
la3jmɨ́1 ná1tioh3 cáun2 tsɨ́3 dí2 hmóu32.
23 Cáun2 bíh1 ná1tioh3 tsɨn32 jná13
quiúnh1 tsú2 la3jmɨ́1 ná1tioh3 cáun2 tsɨ́3
dí2 hmóu32, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1
lɨ́13 hi3 ná1tioh3 cáun2 tán1 tsɨ́3 tsú2
má2tún2 hmóu32 siáh3, hi3 jáun2 la3 nɨ́2
bíh1 lɨ́13 lɨ3tsɨn2 tsá2 zian2 hngá1máh3
lá2 hi3 hnú2 bíh1 Tsá2 ca3ze2 nú2 jná13,
jɨ3 hi3 hno3 lɨ́n32 nú2 siáh3 tsá2 joh2
jná13 la3 cun3 rón32 hnau3 nú2 jná13.
24 ”Tia21, hnú2 bíh1 ca3chan21 tsú2
jo3uón32 jná13, hi3 jáun2 bíh1 hnó32
jná13 hi3 tsa3tiánh2 tsú2 ñí1 ñí1ñí21
jná13, hi3 jáun2 lɨ́13 jɨ́e3 tsú2 cónh3
tí3 hi3 quien2 jná13, la3 cun3 hi3
ca3ma3quien13 nú2 jáun2 jná13; quí1
hnú2 bí1 jlánh1 ca3ma3hnau1 nú2 jná13
la3 cun3 jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 lɨ́13 tá1 cáun2
mɨ3cuú2.
25 Hnú2 Tia21, Tsá2 chun1 nú2, ha3
tiá2 cuóu32 yáh3 hnú2 tsá2 zian2 cun3
tɨn2 tsɨ́3 hmóu32, tɨ3la3 jná13 má1ná1,
cuóu32 bíh1 ná1 hnú2, hi3 ja3bí1 tsá2
lá2 siáh3 má2ca3lɨ3 ñi32 bíh1 hi3 hnú2
ca3ze2 jná13.
26 Jná13 má2ca3hɨe3 tsá2 lá2 hi3 hin2
tsánh2 hnú2, hi3 la3 má2hɨe2 jáun2 jná13
tsú2 siáh3, hi3 jáun2 lɨ́13 ma3hnio3 tsú2
tsá2ján2 tsá2ján2 rón32 la3 cun3 hnau3
nú2 jáun2 jná13, hi3 jáun2 lɨ́13 ná1tioh3
cáun2 tsɨn32 jná13 quiúnh1 tsú2.

18

Má2jan2 tsú2 Jesús hi3 tson3 (Mateo 26:36-56; Marcos 14:32-50; Lucas 22:39-53)

1 Hi3 jáun2 jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2
Jesús jáɨ13 nɨ́2 né3, cua3han3 quionh3
tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 hi3 ngau3 tɨ3
jo21 jëh3 ñí1 téh23 tsú2 jáun2 Cedrón.
Ñí1 jáun2 jmɨ́1 zia32 cáun2 ñí1 lɨ́3 ñí1
jná1 hmá2; ñí1 jáun2 né3, hi3 Jesús la3
má2quionh3 tsá2 quionh3.
2 Ja3bí1 Judas tsá2 má2jɨenh3 hí3
Jesús jmɨ́1 ñi2 uá2jaɨ32 ñí1 jáun2, quí1
hliáun3 jéin32 bíh1 jmɨ́1 má2ca3cuú2
ca3ngɨh32 Jesús quionh3 tsá2 haɨn21 hí3
tɨ3 con2 ñí1 jáun2.
3 Hi3 jáun2 né3, ca3chó32 bíh1 Judas ñí1 jáun2 la3 má2quionh3 hliáu3
tsá2 *romanos, jɨ3 ma3 jan2 tsá2cuú2
tsá2ta3 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3 hi3 ca3ze3
tsá2 ná1chín1 joh1 tsú2 la3 má2quionh3
tsá2 *fariseos. Tsá2 hí3 né3 ná1quian32
sɨ́2 jmɨ́2cau32 jɨ3 sɨ́2 ca2 nɨ́2 siáh3, la3
má2quionh3 mí1táɨ3 mí1jla2 jɨ3 hmá2 nɨ́2
siáh3.
4 Tɨ3la3 Jesús má1ná1, jmɨ́1 má2ñi32
bíh1 la3 cun3 la3jɨ́32 hi3 quiunh21, hi3
jáun2 ja3 hi3 ca3ngáɨh3 tsá2 hí3 la3 lá2:
—¿Hin2 tsánh2 hnah23 hnoh2?
5 Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3juáh3:
—Jesús tsá2 Nazaret bíh1 hnah23
jnoh1.
Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 Jesús:
—Jná13 bíh1 la32.
Ja1 quioh21 tsá2 hí3 né3 jmɨ́1 zenh1
Judas tsá2 má2lɨ́2jɨenh3 Jesús.
6 Hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3juáh3 Jesús: “Jná13
bíh1 la32”, jmɨ́1jáun2 né3 ca3yá2han1
tsú2 hi3 ca3quɨnh3 tɨ3 cu3hna21 hi3
ta3tonh1 la3 tɨ3 hué32.
7 Jmɨ́1jáun2 ca3ngáɨ3 siáh3 Jesús
cónh3í1 cu3 jéin32:
—¿Hin2 tsánh2 hnah23 hnoh2?
Jáun2 tsá2 hí3 ca3ngáɨ3 siáh3:
—Jesús tsá2 Nazaret bíh1 hnah23
jnoh1.
8 Hi3 jáun2 ca3juáh3 siáh3 Jesús la3
lá2:
—Má2lɨ́2juáh32 bíh1 jná13 hi3 jná13
bíh1 la32. Nɨ́1juáh3 jná13 la3 hnauh23

náh², tɨ³la³ cué¹ jáɨ¹³ hi³ tsa³tánh¹ tín² tsá² ñí¹ hná¹ lá².
9 La³ nɨ́² dá² ca³lɨ³ hi³ jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun² hnga², jmɨ́¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Tia²¹, tsá² ca³cuen²¹ hnú² hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² já²hín³”.
10 Jmɨ́¹jáun² ca³chí² Sí¹mu²¹ Pé¹ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ nga¹³ mí¹táɨ³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ jan² tsá² jmáɨ² Malco, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹.
11 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ Pé¹ la³ lá²:
—Tiáunh¹ mí¹táɨh³ hñu³ láu² quioh²¹. Nɨ́¹juáh³ Ñuh³² jná¹³ hnió³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³cha³tsɨ³² lá², ¿hí¹ lɨ́¹³ hi³ tiá² hen¹ jná¹³ hi³ quiunh²¹ jná¹³ la³ lá²?

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Anás
(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

12 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³, hliáu³ tsá² chín¹, la³ má²quionh³ hliáu³ joh¹, jɨ³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ nɨ́² siáh³ ca³ma³tson¹³ Jesús hi³ ca³hñéɨ³² dí².
13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ñí¹jan² dí² hñú¹³ Anás. Anás hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tsa³jméɨ² Caifás, tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ jmɨ́¹jáun².
14 Caifás hí³ bíh¹ jmɨ́¹ má²ca³záɨh³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ tɨ³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ jɨ³lɨn² tsáu².

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Tɨ³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, la³ má²quionh³ jan² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹cáɨn² cu³hna²¹ Jesús. Tsá² jan² hí³ né³ jmɨ́¹ cuóu²¹ bíh¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹, hi³ jáun² ca³hiauh³ jáɨ¹³ hi³ hí³ ñí¹hñú³ quioh²¹ mí²tsá² hɨ́en¹ hí³ quionh³ Jesús;
16 tɨ³la³ Pé¹ né³, cheih³² bíh¹ ca³ta³zanh¹. Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ cuóu²¹ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹ né³ cua³han³ hi³ ñí¹mɨ́² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ dí¹jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ hí³ Pé¹ ñéih³, jmɨ́¹jáun² ca³tanh² tsú² Pé¹ tɨ³ ñéih³.
17 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ tsá²mɨ³ hí³ ñí¹con² Pé¹ la³ lá²:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lɨ́n³ nú² uá²jaɨ³² tsá² hen² tɨ³ con² tsá²ñuh² ó³² dúh¹?
Jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Já¹han²¹, ha³ tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³.
18 Jmɨ́¹ cuóu³ lɨ́n³² bíh¹ jmɨ́¹jáun², hi³ jáun² tsá² má²ná¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsáu² la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² la³ má²lɨ́²jmú³ sɨ́², hi³ jáun² má²ná¹táun³ hi³ ná¹chóh²³ sɨ́² jáun². Ja³bí¹ Pé¹ siáh³ jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ jáun² quionh³ tsá² hí³ hi³ dí¹chóh²³ sɨ́².

Mí²tsá² hɨ́en¹ má²cán²³ jú¹ tson² ñí¹con² Jesús
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Jáun² tsá² lɨ́n³ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹ ca³ma³liáu³² hi³ nga² ñí¹con² Jesús hi³ ca³tɨn¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² dí², hi³ he³ ñí¹ jáɨ¹³ má²tɨn² tsú² siáh³ tsáu².
20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ dá² má²ca³hléh³ ná¹ chú¹ja²¹ bíh¹; tiú²nio² bí¹ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² má²ca³ma³tɨn¹³ jná¹³ tsáu², jɨ³ hñu³ cuáh³² chín¹ nɨ́² siáh³, ñí¹ qui³ cuú² ngɨh³² ca³la³ jɨ́n³² tsá² judíos; hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³hɨ́e³ jná¹³ ñí¹ ná¹conh¹.
21 Jáun² ¿he³ yáh³ láɨh³² sa³ ñí¹con² huen² yáh³ jná¹³ ngaɨh³² hnú²? Ñí¹con² tsá² má²ca³náɨ³² jáɨ¹³ hi³ hléh²³ dá² jná¹³ nga³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² ná¹ñi³² la³ cun³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³.
22 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́² né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ jáun² ca³pá³ ñí¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ la³ nɨ́² máh³ ngaɨh³² hnú² ñí¹con² mí²tsá² hɨ́en¹?
23 Jáun² ca³ngáɨ³ Jesús la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ cáun² jú¹ hlah³ la³
lɨ́²hléh³ jná¹³, jáun² juah²¹ neh²¹
ha³ jinh¹ ti³tsóh³ lɨ́³ jú¹ hlah³; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ re² bíh¹ la³ lɨ́²hléh³ jná¹³ né³,
jáun² ¿he³ ya³ láɨh³² sa³ po²³ yáh³ hnú²
jná¹³?

24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³zen³ Anás
Jesús la³ má²hñe² jáun² bíh¹ ñí¹con²
Caifás tsá² cuá¹lɨ́n³ siáh³ mí²tsá²
hɨen¹.

*Pé¹ juáh³ siáh³ cu³ jéin³² hi³ tiá²
cuóun³² Jesús*
*(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72;
Lucas 22:58-62)*

25 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹chóh²³ jáun² Pé¹ sɨ́²
né³, jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²
ca³ngáɨh³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² uá²jaɨ³² lɨ́n³
jan² tsá² hen² tɨ³ con² tsá²ñuh² ó³²?

Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Já¹han²¹, jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³.

26 Ñí¹ jáun² siáh³ jmɨ́¹ zenh² jan² tsá²
má²dí¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsá² hɨen¹,
raɨnh²¹ tsá² ca³uóunh³ hí³ cuá¹ hi³
ca³quieh³ Pé¹, hi³ jáun² tsá² hí³ né³
ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lɨ́²jɨe¹ jná¹³
ja¹ hmá² jáun² quiúnh¹ nú² tsá² ó³²
dúh¹?

27 Tɨ³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³
Pé¹ jmɨ́¹jáun². Ti³tsóh³dí¹ jmɨ́¹jáun²
né³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
*(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-
5; Lucas 23:1-5)*

28 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús
hñú¹³ Caifás, hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹ta²¹
quioh²¹ tsá² ho² ta²¹ tsá² romano.
Jmɨ́¹ má²já²jnia² bíh¹, hi³ jáun² né³
tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos hí³ tiú²uú²
taunh³ yáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹ jáun², quí¹
hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ lɨ́n³ dí² tsá² tiá² jɨn².
Quí¹ jɨ́³²la³ tsá² jɨn² bíh¹ lɨ́¹³ cuh³ má³²
quioh²¹ *Jmɨ́¹hɨen¹ nɨ́¹ má¹ca³niéi²
jáun².

29 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cua³han³
Pilato tsá² ho² ta²¹ tɨ³ cheih³² hi³
ca³liéinh³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ ñí¹ tso³ chah³² hnoh²
quioh²¹ tsá²ñuh² lá²?

30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:

—Sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² lɨ́n³ tsá²ñuh² nɨ́²
jan² tsá² hláɨh¹ tsá² hon², jáun² tiá²
jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨenh²¹ yáh³ jnoh¹ tsú²
ñí¹con² hnú².

31 Tɨ³la³ Pilato né³ ca³juáh³ siáh³:

—Jon¹ náh² tsú², hi³ jáun²
cuá²ra³tsɨ³² náh² héih³² la³ cun³ lɨ́³
liei²¹ quián¹³ náh² hmóu³².

Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ tsá² ná¹ñí¹
hí³:

—Tɨ³la³ jnoh¹ tsá² judíos má¹ná¹,
tiú²uú² jáɨ¹³ hau³² yáh³ jnoh¹ hi³
má¹ngɨ¹³ tsáu².

32 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ hi³ jáun² lɨ́¹³
lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hnga² Jesús
hi³ he³ lánh³ rón³² jún³ dí².

33 Jáun² Pilato hen³ siáh³ ñéih³
ñí¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ca³teh³ dí² Jesús
hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ Juo¹³
tsá² judíos?

34 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ ngaɨh³² hnú² jáɨ¹³ nɨ́² hi³
ca³tɨn¹ hnú² huen², ho³ hi³ zian² jan²
tsá² má²lɨ́²juáh³ uá¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³?

35 Hi³ jáun² Pilato né³, ca³juáh³
siáh³:

—¿Hí¹ lɨ́n³ jná¹³ tsá² judío dúh¹?
Quí¹ tsá² coh¹ huen² bíh¹ hnú², la³
má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ joh¹
tsú² má²lɨ́²jɨenh³ hnú² ñí¹con² jná¹³.
¿He³ dá² ca³jmuh³ hnú²?

36 Jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ tiá² ñí¹ hué²¹ lá² ho² yáh³
jná¹³ jáɨ¹³. Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ho² jná¹³
jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹ lá² dúh¹, hi³ jáun²
jmɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ jmu³ tsá² tionh² jo³uón³²
jná¹³ hniéi², hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹ jɨenh³
yáh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos tsá²
ná¹ñí¹. Tɨ³la³ tiá² ñí¹ lá² ho² yáh³ jná¹³
jáɨ¹³.

37 Hi³ jáun² Pilato né³ ca³ngáɨ³ siáh³:

—¿Hí¹ jáun² lɨ́n³ uá¹ hnú² re²¹?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ má²lí²juah²¹
hnú² ní². Jná¹³ dá² ca³lɨ³zian² ná¹, hi³
cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ híe¹³ ná¹
jú¹ tson². La³jín³² bíh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³
con² jú¹ tson² náɨ³² la³ cun³ hi³ juah³²
jná¹³.

38 Jáun² Pilato ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ dá² jaun³² jú¹ tson²?

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ Pilato jáɨ¹³
ní² né³, cua³han³ siáh³ cheih³² hi³
ca³ñí¹lienh¹³ tsá² judíos tsá² ná¹ngɨh³²
hí³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:
—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá²
lá² tiá² choh¹ jná¹³.

39 Tɨ³la³ hnoh² né³ ná¹hëh³ chinh³²
hi³ hniáuh³² lion¹ jná¹³ jan² tsá² tson³
tá¹la³ Jmí¹híen¹; jáun² né³ ¿hnáuh¹
náh² lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh²
tsá² judíos?

40 Jmí¹jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú²
ca³tí² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:
—¡Jun³juáh¹³ tsá² ní² yáh³! ¡Barrabás
bíh¹ lion¹ nú²!
Tɨ³la³ Barrabás hí³ né³ jmí¹ lín³ jan²
tsá² háɨn² hian² tsí³ bíh¹.

19

1 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³jmú³
Pilato héɨh³² hi³ jan³ tsú² Jesús, hi³
tsa³quiú² tsa³pan² tsú².

2 Jáun² hliáu³ né³ ca³jmú³ cáun²
chí² lɨh³² hi³ ca³tanh² dí² chí¹ Jesús
la³juah²¹ dúh¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³
quioh²¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³, tɨ³la³ hi³
jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ cuoh²
hmá² ton² bíh¹; hi³ ca³quinh³ dí² siáh³
cáun² hmɨh³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³
quɨh³² jan² tsá² quien².

3 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³ma³janh³² tsú²
ma³ quin³² ma³ jan³² ñí¹ cuá¹tón²¹
Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:
—¡Cuí¹ lɨ³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá²
*judíos!
Ca³la³ hi³ má²quí² má²jnó³² bíh¹ dí²
hó¹ñí¹ tsú².

4 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ siáh³ Pilato
hi³ ca³liéinh³² siáh³ tsá² ná¹ngɨh³² hí³
cheih³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Sá¹ní² jɨe³ náh², cuí¹ chin²¹ jná¹³
tsú² tɨ³ cheih³² lá², hi³ jáun² lɨ³tsɨn²
hnoh² hi³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹
choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsá² lá².

5 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús hi³
má²hun¹ chí² lɨh³² hi³ lí³ cuoh² hmá²
ton² chí¹, hi³ quih³² siáh³ hmɨh³² zín¹³
jáun². Hi³ jáun² ca³juáh³ Pilato la³ lá²:
—¡Lá² zenh² tsú²!

6 Tɨ³la³ jmí¹ ca³jíen³² tsú² Jesús né³,
jmí¹jáun² ca³tí² ca³hóh³² tsá² ná¹lín³
mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²cuú²
tsá²ta³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²! ¡Crei²¹
cuí¹ taun¹ tsá² ní²!
Jáun² Pilato ca³juáh³:
—Jon¹ náh² tsú², hmóu³² náh²
cuá²ton³ náh² tsú² crei²¹, quí¹ hí¹
cáun² yáh³ tso³ tiá² choh¹ jná¹³
quioh²¹ tsú².

7 Tɨ³la³ tsá² judíos né³, ca³juáh³:
—Jnoh¹ zia³² cáun² liei²¹ quiú¹³, hi³
jáun² la³ cun³ lí³ liei²¹ jáun² quiú¹³
bíh¹ jnoh¹ ca³tɨn¹ tsá² ní² jún³, quí¹ sa³
tsá² ní² yáh³ má²ca³juáh³ hi³ lín³ Jon²
Dió³².

8 Jmí¹ ca³náɨ³² Pilato jáɨ¹³ ní² né³, tɨ³
lɨ³mí¹ ca³ta³hú¹ cóh²¹ bíh¹ tsí³.

9 Jáun² hen³ siáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹
quioh²¹, hi³ ca³ngáɨh³ siáh³ Jesús la³
lá²:
—¿Hín² tíh³ ñeh³ hnú²?
Tɨ³la³ Jesús né³ tiú²uú² hi³ ca³ngáɨ³
hí¹ cá² jon¹ yáh³.

10 Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³:
—¿Hí¹ cónh³ tiá² ngáɨh¹ uá¹ hnú²
ñí¹con² jná¹³? ¿Há¹ tiá² ñíh¹ hnú² hi³
jná¹³ ho² ná¹ jáɨ¹³ hi³ taun¹ ná¹ hnú²
crei²¹, ho³lá²dá² hi³ liau¹ ná¹?

11 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³:
—Hí¹ cáun² pí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³
quián¹³ hnú² ñí¹con² jná¹³ sá¹jmí¹
hi³ Dió³² tiá² ca³cué³ hnú² jáɨ¹³ hi³
ñi³hauh³²; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tɨ³
jlánh¹ bí¹ jueh³² tso³ ho² hnga² tsá²

lí²jɨenh³ jná¹³ ñí¹con² hnú² la³ cónh³
bí¹ hnú².
12 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹
jlánh¹ ca³hnauh² Pilato tsí³ he³ lánh³
rón³² lí¹³ lión³² dí² Jesús; tɨ³la³ tsá²
judíos hí³ né³, ca³tí² ca³hóh³² siáh³ hi³
ca³juáh³:
—¡Ní¹juáh³ hi³ ca³lion¹ nú² tsá² ní²,
jáun² tiú²uú² re² juónh³² yáh³ hnú²
quiúnh¹ *tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ juú²
Roma! ¡Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³
lín³ re²¹, tsá² la³ hí³ ná¹hniei²¹ bíh¹
quionh³ tsá² cuá¹lín³ hí³ mɨ³chí¹!
13 Jáun² jmí¹ ca³náɨ³² Pilato jáɨ¹³ ní²
né³, ca³jmú³ héih³² hi³ chin¹³ tsú²
Jesús tɨ³ cheih³², hi³ jáun² ca³cuá³
ñí¹ hmá²sɨ¹ quien² quioh²¹, ñí¹ jáun²
jmí¹ téh²³ tsú² Gabata quionh³ jú¹
*hebreo, la³ cun³ niéih³ "Ñí¹ rá¹já²³
quín¹".
14 Cua³hlau³ *Jmí¹híen¹ bíh¹
jmí¹jáun², hi³ jáun² ná¹jmu² tsú²
hua³jan²¹ la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³²;
míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ jñéɨ³ tɨ³ hú²niéɨ²
jmí¹ ca³juáh³ Pilato ñí¹con² tsá² judíos
hí³ la³ lá²:
—¡Lá² zenh² re²¹ juóuh³² náh²!
15 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³tí² ca³hóh³²
bíh¹ hi³ ca³juáh³:
—Chin³² tsá² ní², chin³² tsá² ní²;
ma³jan³² ñí¹ taun³ crei²¹.
Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:
—¿Hí¹ lí¹³ ton¹ jná¹³ crei²¹ re²¹
juóuh³² hnoh² dúh¹?
Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³juáh³
siáh³ la³ lá²:
—Jí³²la³ jan² tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹
bíh¹ lín³ re²¹ juo¹³ jnoh¹, ha³ tiú²uú²
hin² zian² yáh³ tsá² siánh³.
16 Jáun² Pilato ca³jɨenh³ cú²jueh³²
Jesús ñí¹con² tsá² hí³ hi³ cu³tsa³² cuí¹
cha³ton³ tsú² cú²jueh³² crei²¹, hi³ jáun²
ca³jón³² bíh¹ tsá² hí³ Jesús.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³, cua³han³
bíh¹ Jesús hi³ quian³² crei²¹ quioh²¹,
hi³ ngau³ tɨ³ juɨ³² tsɨ³ máh³ ñí¹ téh²³
tsú² "Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²", hi³
cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo né³, téh²³
tsú² "Gólgota".
18 Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús
crei²¹. Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹
cónh³í¹ gon³ tsáu², ma³ jan² la³ cá²
jo²¹, hi³ jáun² chu³jo² né³ tón³² Jesús.
19 Jáun² Pilato ca³jmú³ héih³² hi³
tsa³ton³² tsú² huéh³ ta³ chí¹ crei²¹ ñí¹
tón²¹ jáun² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:
"Jesús Tsá² Nazaret, Re²¹ Juo¹³ Tsá²
Judíos".
20 Juóun³² bíh¹ tsá² judíos ca³hí³
huéh³ jáun², quí¹ ñí¹ má²janh² can³²
juú² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹, hi³
huéh³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³
jú¹jma² hebreo, jú¹ *latín jɨ³ jú¹
*griego ní² siáh³.
21 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² ná¹lín³
mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá²
ná¹ñí¹ ca³záɨh³ Pilato la³ lá²:
—Tiá² jmí¹ hniáuh²¹ yáh³ jmúh¹ nú²
huéh³ hi³ juáh³: "Re²¹ Juo¹³ Tsá²
Judíos"; tɨ³ re² jmu³ huéh³ hi³ juáh³:
"Tsá² Lá² Juáh³ Hi³ Lín³ Re²¹ Juo¹³
Tsá² Judíos".
22 Tɨ³la³ Pilato né³, ca³ngáɨ³ hi³
ca³juáh³:
—Ní² cuí¹ lí³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³²
jná¹³.
23 Jáun² jmí¹ má²lí²ton³ jáun² hliáu³
crei²¹ Jesús né³, ca³caun² dí² ha¹ tsú²,
hi³ ca³chin² dí² quiún³ tsoh³, ma³
cáun² quioh²¹ la³ ma³ jan² hliáu³.
Jáun² ca³can³ tsú² siáh³ hmɨh³² hu²¹
ñeh², tɨ³la³ hmɨh³² jáun² né³ tiá² lin¹
yáh³ ñí¹ jmí¹ hmɨ³², cáun² bíh¹ jmí¹
rá²láɨn¹ tá¹ cáun² chi³cuú² hi³ la³ tɨ³
há³².
24 Jáun² hliáu³ hí³ ca³juónh³ má²tún²
hmóu³² la³ lá²:
—Ha³ tiá² cáɨ¹³ yáh³ dí²; tɨ³ re² bíh¹
chí¹³ dí² jáɨ¹³ hi³ jáun² neh²¹ hin²
tsánh² joh¹³.
La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ rá¹juáh³
la³ lá²: "Ca³tsáunh³ bíh¹ tsú² hán²
jná¹³, hi³ ca³chí² tsú² siáh³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹

hmɨh^{32} quion^{21} ná^{1}". La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1}
ca^{3}jmú^{3} hliáu^{3} hí^{3}.
25 Có^{32} crei^{21} tón^{32} jáun^{2} Jesús
né^{3} jmɨ́^{1} zenh^{1} mí^{1}ziú^{13} tsú^{2} la^{3}
má^{2}quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} raɨnh^{21}; có^{32} jáun^{2}
jmɨ́^{1} zenh^{1} siáh^{3} Má^{2}réi^{3} ñí^{2}cuo^{2}
Cleofas la^{3} má^{2}quionh^{3} Má^{2}réi^{3} tsá^{2}
zian^{2} juú^{2} Magdalá.
26 Jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́en^{32} Jesús mí^{1}ziú^{13},
la^{3} má^{2}quionh^{3} jan^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3}
con^{2} tsú^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} zenh^{1} siáh^{3} có^{32}
jáun^{2}, tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ́^{1} hnio^{3} tsú^{2} hí^{3},
jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} mí^{1}ziú^{13} la^{3} lá^{2}:
—Hnú^{2} mɨ́^{1}, nɨ́^{2} bíh^{1} zenh^{2} tsá^{2} lɨ́^{13}
jɨen^{1} nú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jɨen^{1} nú^{2} jónh^{32}.
27 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3} tsá^{2}
hen^{2} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} dí^{2}:
—Jɨen^{1} tiá^{3} tsá^{2}mɨ^{3} nɨ́^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jɨen^{1}
nú^{2} mí^{2}ziúh^{2}.
Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1}
ca^{3}jón^{32} tsá^{2} hí^{3} Má^{2}réi^{3} hñú^{13}.

Jmɨ́^{1} jun^{1} Jesús
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, má^{2}ñi^{32}
bíh^{1} Jesús hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tí^{3},
hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Jlánh^{1} má^{2}quiéin^{2} tsɨn^{32}.
Ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} la^{3} nɨ́^{2}, quí^{1} hi^{3} jáun^{2}
lɨ́^{13} lɨ^{3}tí^{3} rón^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3}
jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} bíh^{1}.
29 Hi^{3} ñí^{1} jáun^{2} né^{3} jmɨ́^{1} zeh^{1}
cáun^{2} tse^{3} hi^{3} dí^{1}canh^{2} mu^{2} mɨ^{3}
uóun^{2}jɨeh^{13} hi^{3} má^{2}zéih^{1} lɨ́n^{21}; hi^{3}
jáun^{2} ca^{3}ma^{3}jlɨh^{21} tsú^{2} cáun^{2} chí^{2} náh^{2}
hɨnh^{23} jmáɨ^{2} quionh^{3} hi^{3} jáun^{2}, hi^{3}
ca^{3}di^{3}chí^{3} dí^{2} hná^{13} cáun^{2} hmá^{2}tiéi^{13}
hi^{3} téh^{23} tsú^{2} hisopo, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}hiéih^{3} dí^{2} ho^{3} Jesús.
30 Jáun^{2} Jesús ca^{3}yenh^{3} mu^{2} jáun^{2};
jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—La^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tí^{3}.
Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}quɨ́h^{32} chí^{1} hi^{3}
ca^{3}cua^{3}ha^{3} tsɨ́^{3}.

Jan^{2} hliáu^{3} hɨh^{32} ja^{1} mɨ^{3}hue^{13} Jesús quionh^{3} hmá^{2} zunh^{21} quioh^{21}

31 Né^{32} né^{3}, jmáɨ^{1} jáun^{2} má^{2}
cua^{3}hlau^{3} Jmɨ́^{1}hɨ́en^{1} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}
judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} hi^{3}
la^{3} má^{2}ná^{1}tón^{21} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} crei^{21}
tá^{1}la^{3} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3}, quí^{1} jmáɨ^{1}
jáun^{2} dá^{2} cáun^{2} jmáɨ^{1} jueh^{32} bíh^{1}. Hi^{3}
jáun^{2} ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mɨ́^{3} dí^{2} ñí^{1}con^{2} Pilato
hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} héih^{32} hi^{3} tsa^{3}jáu^{3} tsú^{2}
cú^{2}jueh^{32} ta^{3} tsá^{2} ná^{1}tón^{21} hí^{3} crei^{21},
hi^{3} jáun^{2} sión^{32} tsú^{2} hla^{1} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}.
32 Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} já^{1}taunh^{21} siáh^{3}
hliáu^{3}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}cha^{3}táunh^{1}
jáun^{2}, ca^{3}jó^{3} ta^{3} tsá^{2} chí^{1}tón^{21} la^{3}ñí^{1},
jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jó^{3} dí^{2} siáh^{3} ta^{3} tsá^{2}
jan^{2} hí^{3};
33 tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}ta^{3}tonh^{1} dí^{2} ñí^{1}
chí^{1}tón^{21} Jesús má^{1}ná^{1}, jmɨ́^{1}jáun^{2}
ca^{3}jɨ́e^{3} dí^{2} hi^{3} má^{2}hí^{1}jún^{1} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3}
jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}jó^{3} yáh^{3} dí^{2} ta^{3} Jesús.
34 Tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} ca^{3}hɨ́h^{3} bíh^{1} jan^{2}
hliáu^{3} ja^{1} mɨ^{3}hue^{13} Jesús cun^{3}quionh^{3}
hmá^{2} zunh^{21} quioh^{21}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}
lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}táɨn^{2} jmɨ^{2} jɨ^{3} jmáɨ^{2} nɨ́^{2}
siáh^{3}.
35 Tsá^{2} cha^{32} jáɨ^{13} lá^{2} dá^{2} hú^{1}tá^{1}
ca^{3}jɨ́e^{3} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} cha^{32}
tsú^{2} lɨ́^{3} hú^{1}tá^{1} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}; ñi^{32} bíh^{1}
tsú^{2} hi^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1} hleh^{32}, hi^{3} jáun^{2}
hnoh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} lɨ́^{13} cháh^{13} cáun^{2} honh^{2}.
36 Quí^{1} la^{3} nɨ́^{2} dá^{2} ca^{3}lɨ^{3} hi^{3} jáun^{2}
lɨ^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}
bíh^{1}, hi^{3} juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}: "Hí^{1} cáun^{2}
yáh^{3} mú^{32} quioh^{21} tsú^{2} tiá^{2} jau^{3} tsáu^{2}".
37 Ja^{3}bí^{1} zia^{32} siáh^{3} cáun^{2} ñí^{1}
rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: "Jɨ́en^{32} bíh^{1} tsú^{2} tsá^{2}
ca^{3}hɨnh^{3}".

Jmɨ́^{1} já^{1}haun^{3} Jesús
(Mateo 27:57-66; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

38 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, ngau^{3} Sé^{32}
tsá^{2} zian^{2} juú^{2} Arimatea hi^{3} ca^{3}ñí^{1}mɨ́^{2}
jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} Pilato hi^{3} tsa^{3}quión^{32} dí^{2}
hla^{1} Jesús. Quí^{1} Sé^{32} hí^{3} dá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
bíh^{1} tsá^{2} hen^{2} tɨ^{3} con^{2} Jesús, uá^{1}jinh^{1}
ta^{3} conh^{1} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} juénh^{2}
tsú^{2} tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1}. Ca^{3}cué^{3}

bíh¹ Pilato jáɨ¹³, hi³ jáun² Sé³² né³
ca³ñí¹quión²¹ hla¹.
39 Ja³bí¹ Nicodemo tsá² ca³ñí¹lienh¹³
hí³ Jesús cáun² já¹niéɨ², ca³chó³²
siáh³ hi³ quian³² míh¹ tiá² cun³
quiu³quia³hnɨ³² qui¹ló¹ no¹ má²ró³²
hi³ lɨ́³ cun³quionh³ háu² téh²³ tsú²
mirra má²ná¹jan² quionh³ háu² téh²³
tsú² áloes.
40 Hi³ jáun² Sé³² hí³ quionh³
Nicodemo ca³cón³² hla¹ Jesús, hi³
jáun² ca³tsáɨnh³² dí² cáun² hmɨh³²
jmuh³ tiáu² lɨ́³ quionh³ mí²ñi³² lino
jmɨ́¹ má²lɨ́²jñéi³² dí² jáun² no¹ má²ró³²
jáun², la³ cun³ rón³² hi³ ná¹ngɨ²³ jáun²
tsá² judíos hi³ hón³² hla¹ la³ jáun².
41 Có³² ñí¹ cá¹taun³ jáun² Jesús crei²¹
jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² ñí¹ jná¹ hmá² quioh²¹
tsáu², hi³ ñí¹ jáun² né³ jmɨ́¹ hó²¹ cáun²
tá²hón³² hmaɨ²¹ ñí¹ hí¹ jan² hla¹ tiá²
jmɨ́¹ má²ca³tanh² tsú².
42 Jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³hón³²
tsú² cú²jueh³² hla¹ Jesús, quí¹hliá²
tá²hón³² jáun² bíh¹ jmɨ́¹ zeh¹ ca³lá²
ñí¹ má²janh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹
má²ñí¹tsá² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú²
hua³jan²¹ hi³ hniáuh³² jmáɨ¹ nio² tie³
quioh²¹ tsá² judíos.

20

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

1 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ la³ñí¹ jmáɨ¹
hi³ ca³lɨ³liau³ sɨ́²ma¹ná¹, ta³ ná¹juan³²
lɨ́n³² ñéɨ¹ Má²réɨ³ tsá² zian² juú² Mag-
dalá ñí¹ hó²¹ tá²hón³² jáun²; tɨ³la³ jmɨ́¹
cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³jɨ́e³
tsú² hi³ sa³ tiú²uú² dí¹jnáɨ²³ yáh³ ho³
tá²hón³² quɨ́n¹ hi³ jmɨ́¹ dí¹jnáɨ²³ jáun².
2 Jmɨ́¹jáun² ngah³ tsú² cú²hé² tɨ³ ñí¹
jmɨ́¹ cuá³ Sí¹mu²¹ Pé¹ quionh³ tsá² jan²
hí³, tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ hí³ Jesús, hi³
ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:
—La³ má²lɨ́²chin² bíh¹ tsú² Tɨ³² Juo¹³
dí² hñu³ tá²hón³², tiá² né¹ yáh³ ha³ dá²
jinh¹ cuɨ́²ñí¹quion¹³ tsú² hla¹.
3 Hi³ jáun² Pé¹ né³, la³ má²quionh³
tsá² jan² hí³ ja³taunh²¹ ñí¹ hó²¹
tá²hón³².
4 Ca³la³ cú²hé² lɨ́n³² bíh¹ já¹taunh²¹
tsú² tá¹ gon³ cu³lɨ²¹, tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹
cú²hé² ngau³ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, hi³
jáun² ca³chó³² chí¹ján³ ho³ tá²hón³² la³
cónh³ bíh¹ Pé¹.
5 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ hí¹sian²,
hi³ ca³jáɨh³ ñí¹ tɨ³ ñéɨh³, jáun² ca³jɨ́e³
tsú² hmɨh³² tiáu² jáun² hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹
jáun², tɨ³la³ tiá² hi³ yáh³ tsú² la³ tɨ³
ñéɨh³ má¹ná¹.
6 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³chó³² Pé¹ né³, ca³la³
má²hún¹ la³ tɨ³ ñéɨh³ tá²hón³² bíh¹
ca³jmú³. Jáun² ja³bí¹ hí³ uá²jaɨ³² ca³jɨ́e³
hmɨh³² tiáu² hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ jáun².
7 Ja³bí¹ ca³jɨ́e³ tsú² siáh³ hmɨh³² hi³
jmɨ́¹ tsáɨh³ chí¹ Jesús. Tɨ³la³ hmɨh³²
jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² cu³tsa³² jmɨ́¹
nio¹ yáh³ quionh³ hmɨh³² hi³ jmɨ́¹
tsaɨnh³² tsú², cánh³ jmɨ́¹ nio¹ bíh¹ hi³
rá¹pan².
8 Jáun² ca³hi³ siáh³ uá²jaɨ³² tsá²
cá²chó³² hí³ la³ñí¹ tɨ³ ñéɨh³ hi³ ca³jɨ́e³
siáh³ uá²jaɨ³² la³ cun³ hi³ má²lɨ³², hi³
jáun² ca³taunh³ ta²¹.
9 Quí¹ tiá² re² jmɨ́¹ má²ca³ngɨ¹³ yáh³
tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²,
hi³ ca³tɨn¹ bíh¹ Jesús hi³ jenh¹³ ja¹
hla¹.
10 Jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹
bíh¹ tsá² hí³ hñú¹³.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réɨ³ tsá² ja³juú² Magdalá
(Marcos 16:9-11)

11 Tɨ³la³ Má²réɨ³ hí³ má¹ná¹,
ca³ta³zanh¹ bíh¹ ho³ tá²hón³² hi³
dí¹ho², hi³ ta³ dí¹ho² jáun² né³ ca³jáɨh³
ñí¹ tɨ³ ñéɨh³.
12 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́en³² tsú² gon³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quih³²
hmɨh³² tiáu², hi³ ná¹tsɨn¹ ñí¹ jmɨ́¹
rá²tsɨn² jáun² Jesús; jan² jmɨ́¹
cuá¹tón²¹ ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́³ ta³ chí¹, hi³ cónh³
siáh³ jan² jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́³ ta³
ta³.
13 Tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:

—¿He3 lɨ3, jáun2 uoh32 hnú2 né3
tsá2mɨ3?
Jáun2 Má2réɨ3 hí3 ca3ngáɨ3:
—Quí1hliá2 la3 má2lɨ́2chin2 bíh1 tsáu2
Tɨ32 Juóu32 jná13, hi3 tiá2 ño1 jná13 ha3
jinh1 má2cuɨ́2ñí1quion13 tsú2 hla1.
14 Cun3 dí1juáh23 la3 nɨ́2 bíh1 tsú2
jmɨ́1 ca3jinh3 tɨ3 cu3hna21, hi3 jáun2
ca3jɨ́e3 hi3 zenh2 Jesús ñí1 jáun2; tɨ3la3
tiá2 ca3lɨ3tsɨn2 yáh3 tsú2 hi3 Jesús bíh1
la3 Tsá2 hí3.
15 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 ñí1con2
tsú2 la3 lá2:
—¿He3 láɨh32 sa3 uoh32 hnú2 né3
tsá2mɨ3? ¿Hin2 dá2 hnah23 hnú2?
Tɨ3la3 hí3 dí2 né3 jmɨ́1 lɨ́n23 hi3 tsá2
jmu2 hua3hí13 ja1 hmá2 jáun2 bíh1 tsá2
hí3, hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Hnú2 tsá2ñuh2, nɨ́1juáh3 hnú2 bíh1
cua3chin32 nú2 hla1, jáun2 juah21 tiá3
ha3 jinh1 cuɨ́2ñí1quion13 nú2, jáun2
ñí1cón21 jná13.
16 Jáun2 ca3juáh3 Jesús:
—¡Má2réɨ3!
Jáun2 ca3jinh3 dí2 tɨ3 ñí1 hó21ñí1 tsú2
hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2 cun3quionh3
jú1jma2 *hebreo:
—¡Raboni! (hi3 hnió3 juáh3 "Tɨ32").
17 Jáun2 Jesús né3 ca3juáh3:
—Tú3 tín2 tán2 jná13, quí1 tiá2
má2cuá2ñíh1 yáh3 jná13 ñí1 cuá3 Ñuh32.
Tɨ3la3 cuánh2, cuá2zéih3 tsá2 renh2
jná13 hi3 ñih21 jná13 tɨ3 ñí1 cuá3 Ñuh32,
Tsá2 lɨ́n3 hí3 siáh3 Ñeh2 hnoh2; ñih21
jná13 tɨ3 ñí1con2 Dió32 Juóu32 jná13,
Tsá2 lɨ́n3 siáh3 Dió32 Juóuh32 hnoh2.
18 Hi3 jáun2 Má2réɨ3 hí3 né3 ngah3,
hi3 ñí1zeh1 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2,
hi3 ca3ñí1juah21 hi3 má2lɨ́2jɨ́en32 dí2 Tɨ32
Juo13, jɨ3 hi3 ca3chá3 dí2 siáh3 la3 cun3
hi3 ca3juáh3 tsú2 jáun2.

Jesús má2jnia32 ñí1con2 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; 1 Corintios 15:5-7)

19 Jmɨ́1 ca3zɨ32 hi3 la3ñí1 jmáɨ1 hi3
ca3lɨ3liau3 sɨ́2ma1ná1 jáun2 né3, jmɨ́1
ná1ngɨh32 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 cáun2 ñéih3, hi3 má2dí1jnaɨ32 tiá3
ho3hñú13 cun3ñí1 hi3 juénh2 tsú2 tsá2
*judíos tsá2 ná1ñí1. Tɨ3la3 Jesús né3,
hi3 bíh1 ñéih3 hi3 ca3náu2 chu3jo2 ñí1
tionh1 tsá2 hí3, hi3 ca3záɨh3 dí2 tsú2 la3
lá2:
—¡Cuɨ́1 zian2 náh2 cáun2 hi3 re2 hi3
tɨn2!
20 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 la3 nɨ́2 tsú2
ca3hɨ́e3 cuo2 la3 má2quionh3 ñí1 ja1hɨ́h1
ja1 mɨ3hue13. Hi3 jáun2 tsá2 hí3 né3
ca3lɨ3 hiún2 lɨ́n32 tsɨ́3 jmɨ́1 ca3jɨ́en32 Tɨ32
Juo13.
21 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3juáh3 siáh3
Jesús la3 lá2:
—¡Cuɨ́1 zian2 náh2 cáun2 hi3 re2 hi3
tɨn2! La3jmɨ́1 ca3ze3 jná13 Ñuh32, la3
jáun2 bíh1 má2zei21 jná13 hnoh2.
22 Jmɨ́1jáun2 ca3jie3 dí2 ñí1 quioh21
tsá2 hí3, hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Hen3 náh2 Jmɨ́2chí3 Chun1.
23 Nɨ́1juáh3 tsá2 hin13 hnoh2 tso3
quioh21, jáun2 hin3 bíh1 tsáu13 tsú2;
hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 tiá2 hin13 náh2 tso3
quioh21 né3, jáun2 la3 má2ná1ren2 jáun2
bíh1 tsú2 tsáu13 lɨ́13.

Tú1ma21 dí1jɨ́en32 Jesús hi3 má2ca3jenh13

24 Tɨ3la3 Tú1ma21 má1ná1, jan2 tsá2
quian3tun3 hí3, tsá2 jmɨ́1 téh23 tsú2 hí3
dún2 gon3, tiá2 jmɨ́1 cuá3 yáh3 quionh3
tsá2 ñí1 hná1 jáun2 jmɨ́1 ca3ma3jnia32
jáun2 Jesús.
25 Jáun2 ca3záɨh3 tsá2 ñí1 hná1 jáun2
Tú1ma21 la3 lá2:
—Má2ca3neh21 bíh1 jnoh1 Tɨ32 Juo13
dí2.
Tɨ3la3 Tú1ma21 má1ná1, ca3juáh3 la3
lá2:
—Ha3 tiá2 lɨ́13 yáh3 taunh21 jná13
ta21 nɨ́1juáh3 ta3 tiá2 má2lɨ́2jɨ́e32 jná13
cuo2 tsú2 ñí1 ca3tóh3 pa32, hi3 loh21
jná13 siáh3 zeih21 uón21 ñí1 ca3tóh3
jáun2 pa32, jɨ3 hi3 cuoh21 jná13 siáh3 ñí1
ja1hɨ́h1 jáun2 quioh21 tsú2.
26 Jmɨ́1 la3 má2jña3 jmáɨ1 jáun2 né3,
ca3ngɨh32 siáh3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
Jesús cáun2 ñéih3, jáun2 jmɨ́1jáun2 bíh1
jmɨ́1 má2tso2 Tú1ma21 ja1 tsá2 hí3. Hi3
jáun2 uá1jinh1 jmɨ́1 dí1jnaɨ32 siáh3 tiá3

ho³ hñú¹³, cu³ jáun² ca³hi³ bíh¹ Jesús
ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹
tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:
—Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³
tɨn².
27 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ tsú²
Tú¹ma²¹:
—Sá¹ní² jɨe³ uón³² jná¹³, loh³ zeih²¹
cuonh², cuí¹ já² siáh³ cuonh² nú² hi³
cuóh¹³ nú² já¹ mɨ³hué³² jná¹³. Ha³
lí²uú² cuí¹ lín³ nú² jan² tsá² tiá² ta²¹
haɨh²¹, tɨ³ re² cuí¹ lín³ nú² tsá² nio²
cáun² tsí³ bíh¹.
28 Jáun² Tú¹ma²¹ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—¡Hnú² Tɨ³² jɨ³ Dió³² Juóu³² jná¹³!
29 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Tú¹ma²¹, ta³né³² dá² má²táunh²³
hnú² ta²¹ quí¹hliá² hi³ má²lí²jɨe¹ bíh¹
hnú² jná¹³. Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³
tsá² taunh³² ta²¹ uá¹jinh¹ ta³ tiá²
má²lí²jíe³.

He³ ca³tɨ²¹ hi³ ca³lɨ³ sí² lá²

30 Hliáun³ lín³² bíh¹ li²¹ hi³ lí³
hua³jueh³² ca³jmú³ Jesús ñí¹ hná¹ ní²
ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³
tiá² rá¹tioh³ yáh³ ñí¹ sí² lá².
31 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ má²rá¹tioh³
lá² má¹ná¹, má²rá¹tioh³ quí¹ hi³ jáun²
táunh¹³ hnoh² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ lín³
Cristo Jon² Dió³², jɨ³ hi³ jáun² lí¹³
zian² náh² siáh³ hi³ hmaɨ²¹ ní¹juáh³ hi³
tanh²³ náh² tsú² ta²¹.

21

Jesús má²jnia³² ñí¹con² quiaun³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²

1 Jmí¹ lí¹cáɨn² jáun² ca³ma³jnia³²
siáh³ Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con², can³² jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ ñí¹ téh²³
tsú² Tiberias. Jmí¹ ca³ma³jnia³² tsú²
jáun², lɨ³ la³ lá²:
2 Jmí¹jáun² jmí¹ tionh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹
cu³tsa³² quionh³ Tú¹ma²¹ tsá² téh²³
tsú² hí³ dún² gon³, Natanael tsá² zian²
juú² Caná hín¹³ tɨ³ Galilea, tá¹ gon³
tsá¹ jon² Zebedeo ní², la³ má²quionh³
gon³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun², tsá² haɨn²¹ tɨ³
con² Jesús.
3 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³záɨh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—Cuí¹ ñí¹zánh²¹ jná¹³ jáh³ jmáɨ².
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jaɨ³² tsáu¹³
quiúnh¹ hnú².
Ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³taunh³
cáun² mu², tɨ³la³ já¹niéɨ² jáun² ha³ tiá²
jáh³ ca³jáun³ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní² yáh³
tsú².
4 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³
ca³ñí¹náu² Jesús can³² jmáɨ², tɨ³la³ tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³, tiá² jmí¹
lí²tsɨn² yáh³ hi³ hí³ bíh¹ dí² zenh² ñí¹
jáun².
5 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá²
hí³, hi³ ca³juáh³:
—Hnoh² tsá¹ñú¹, ¿má¹ca³jáun³
ca³lá² jáh³?
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² má²ca³jáun³.
6 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Ñéih¹ dú¹ tiá³ hmá³ tɨ³ jo²¹ cuá²
chu²¹ mu² ní² quián¹³ neh²¹; jáun²
sá¹ní² jɨeh²¹ náh², jáun³ bíh¹ jáh³.
Ca³jmú³ bíh¹ tsú² la³ jáun² jmí¹
ca³jmú³; jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³la³
hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ tióh³² bíh¹ tsú²
hi³ chí¹³ hmá³ jáun² chu³ jmáɨ² quí¹
cun³ñí¹ hi³ juóun³² lín³² bíh¹ jáh³
jmáɨ² má²tiáunh¹ hñu³ hmá³ jáun².
7 Hi³ jáun² tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³
Jesús né³, ca³záɨh³ Pé¹ la³ lá²:
—¡Já² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² nɨ³²!
La³ cun³ jmí¹ ca³náɨ³² jáun² bíh¹
Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² lánh³
hí³, hi³ jáun² má²ta²¹ ca³quɨh³ ha¹,
(quí¹ jmí¹ dí¹láun³ bíh¹ tsú²), hi³ jáun²
ca³háɨn³ chu³ jmáɨ² hi³ ca³ra³tsɨ³²
jmáɨ².
8 Tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²
né³ ja³tanh²¹ bíh¹ tɨ³ can³² jmáɨ²
cun³quionh³ mu², hi³ hí¹cuounh³²
hmá³ ta³ tiáunh¹ jáun² jáh³ jmáɨ², quí¹
cun³ tun³ nio² hñá³láu³ lí² bíh¹ jéɨ³²í¹
jmí¹ tí³ ñí¹ jmí¹ tsɨ³² mu² hi³ la³ tɨ³
jenh³ jmáɨ².

9 Hi³ jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² can³² jmáɨ² né³, ca³son² hñu³ mu², jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²ná¹cau²¹ sɨ́², hi³ má²rá¹tsɨn² jan² jáh³ jmáɨ² ñí¹ sɨ́² la³ má²quionh³ ca³lá² *hí³ cuú²miih²¹.
10 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Quian³² jan² gon³ jáh³ cun³ ca³jáun³ náh² nɨ́².
11 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³uú³ siáh³ hñu³ mu², hi³ ca³cuonh³ hmá³ tɨ³ ñí¹ quiéin² jenh³ jmáɨ². Ca³la³ hi³ canh² bíh¹ hmá³ jáun² hi³ tiáunh¹ hñá³láun³ tsɨ²¹ tu³la³quia³hnɨ² hñú²; tɨ³la³ uá¹jinh¹ juóun³² lɨ́n³² jáh³ jmɨ́¹ tiáunh¹, cu³ jáun² tiá² ca³cáɨ² bíh¹ hmá³.
12 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús:
—Ñá²táunh¹ náh² ñá²jmú¹³ má³².
Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² lɨ́¹ ca³chá³ tiá³ tsɨ́³ hi³ nga³ hi³ hin² tsánh² hí³ dí², quí¹ jmɨ́¹ má²ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² hi³ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ tsú² hí³.
13 Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³can³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² hí³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ jáh³ má²caun³² hí³ hi³ ca³tsóh³ siáh³ ñí¹con² tsá² hí³.
14 Hi³ nɨ́² bíh¹ ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³² hi³ ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² jmɨ́¹ má²ca³jenh¹³ jáun² ja¹ hla¹.

Jesús liéinh³² Sí¹mu²¹ Pé¹

15 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jmú³ tsú² jáun² má³² hú²niéi² né³, ca³ngáɨ³ Jesús ñí¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹:
—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hnau³ nú² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² nɨ́²?
Jáun² Pé¹ né³ ca³ngáɨ³:
—Ján³ Tɨ³², ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ hnau³ jná¹³.
Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Nɨ́¹juáh³ la³ jáun², jmu³ hnú² hua³hí¹³ *já¹ziáh² míh¹ joh² jná¹³.
16 Jáun² ca³ngáɨ³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tɨ³² tenh³ jéin³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ nú² jná¹³?
Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Ján³ Tɨ³², ñíh¹ bíh¹ hnú² huen² hi³ hnau³ bíh¹ jná¹³.
Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Hi³ jáun² jmu³ hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³.
17 Jáun² ca³ngáɨ³ tsú² siáh³ ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³²:
—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ hnú² jná¹³?
Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³niau²¹ tsɨ́³ Pé¹, quí¹hliá² sa³ hnɨ³² jéin³² máh³ má²tɨ³² hi³ nga² tsú² ñí¹con² dí² nɨ́¹juáh³ hi³ tson² hnio³ dí² tsú²; hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², la³jɨ́³² bí¹ ñíh¹ hnú². Ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ cu³tí³ hnau³ bíh¹ jná¹³.
Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Jáun² jmu³ hnú² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³ jaun³².
18 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ tá¹la³ jmɨ́¹ tsá¹ñú¹ nú², jmɨ́¹ quɨ́h²³ nú² hanh² hi³ jáun² jmɨ́¹ cuóh²³ nú² lɨ³ua³ cáun² ñí¹ hnáuh² nú² cuóh¹³ huen²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ má²lin¹ nú² má¹ná¹, hnú² dá² cáun² má²ñéih¹ cuonh² bíh¹, tsá² siánh³ bíh¹ quieh³ hnú² hanh², jɨ³ hi³ jau³ tsú² siáh³ cáun² ñí¹ tiá² hnáuh² nú² cuóh¹³.
19 Cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́² ca³jmú³ Jesús lin¹ he³ lánh³ rón³² jún³ Pé¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ma³quien² tsú² Dió³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³juáh³ Jesús:
—¡Ña³² cu³hna³² jná¹³!

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ hí³ Jesús

20 Jáun² né³, jmɨ́¹ ca³jinh³ Pé¹ tɨ³ cu³hna²¹ ca³jɨ́e³ hi³ cuá¹ja³² tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ hí³ Jesús, tsá² jmɨ́¹ cuá³ hí³ cu³héin¹ Jesús jmɨ́¹ ca³niéi² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² má³², tsá² ca³juáh³ hí³ ñí¹con² Jesús la³ lá²: “Tɨ³², ¿hin² tsánh² tsa³jɨenh³ hnú²?”
21 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² Pé¹ tsá² hí³ né³, ca³juáh³:
—Tɨ³², hi³ ñí¹con² tsá² nɨ́² né³, ¿he³ lɨ́¹³?

22 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:
—Nɨ́^{1}juáh^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} tsá^{2} nɨ́^{2}
zian^{2} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} cuanh^{21} ná^{1}, ¿he^{3}
dá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2} dúh^{1}? Ñí^{1} jɨ́^{21}la^{3} hnú^{2}
ña^{32} cu^{3}hna^{32} jná^{13} bíh^{1}.
23 La^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} já^{1}ngɨ^{3} jáɨ^{13}
jáun^{2} ja^{1} tsá^{2} raɨnh^{21} tsú^{2} ñí^{1} hná^{1}
jáun^{2} hi^{3} tsá^{2} jlánh^{1} hnio^{3} hí^{3} Jesús
néh^{1} tiá^{2} jún^{3}. Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ca^{3}juáh^{3} yáh^{3}
Jesús hi^{3} tsá^{2} hí^{3} tiá^{2} jún^{3}, quí^{1} la^{3}
lá^{2} bíh^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2}: “Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3}
hnó^{32} jná^{13} hi^{3} zian^{2} tsú^{2} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1}
cuanh^{21} ná^{1}, ¿he^{3} dá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2}?”
24 Hnga^{2} bíh^{1} tsá^{2} jlánh^{1} hnio^{3} hí^{3}
Jesús cha^{32} jáɨ^{13} tioh^{3} sí^{2} lá^{2}, jɨ^{3} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} siáh^{3} sí^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{1}
jnoh^{1} hi^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1} hleh^{32} tsú^{2}.
25 Zia^{32} bíh^{1} siáh^{3} hliáun^{3} lɨ́n^{32} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} Jesús ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}, hi^{3} sá^{1}jmɨ́^{1}
hi^{3} tóh^{32} tsú^{2} ñí^{1} sí^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3}
caun^{32} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jáun^{2}, len^{3} jná^{13} hi^{3}
ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3}
yáh^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} heih^{21} sí^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ́^{13}
jmu^{3} tsú^{2}. [Cu^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Ta21 Hi3 Ca3jmú3 Tɨ32 Tsá2 Quian32 Jë1 Dió32

1 Hnú2 reh2 Tíoh3, sí2 la3ñí1 hi3
ca3cué3 jná13 hnú2, ñí1 jáun2 ca3chá3
jná13 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 ca3jmú3 Jesús,
jɨ3 hi3 ca3ma3ta2 tsú2 nɨ́2 siáh3 la3 cun3
jmɨ́1 ca3ma3liáu32 tsú2 tá13,
2 hi3 ca3la3 tɨ3 ñí1 ngah21 hñu3mɨ3cuú2.
Ñeh2 bíh1 hi3 tsánh32 tsú2 hñu3mɨ3cuú2,
ca3la3 cun3quiéinh1 Jmɨ́2chí3 Chun1
ca3ma3tɨn2 tsú2 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1
Dió32, tsá2 ca3quianh3 tsú2 hí3 jmɨ́1tin2.
3 Jmɨ́1 má2jun2 tsú2 jáun2 né3,
ca3ma3jnia32 hliáun3 jéin32 ñí1con2
tsá2 hí3 hi3 tson2 bíh1 zian2 dí2, hi3
má2ca3jenh13. Tá1la3 ca3ngɨ́3 tsú2 jáun2
tu3ló32 jmáɨ1 jmɨ́1 má2ca3jenh13 jáun2,
hú1tá1 ca3ma3jnia32 tsú2 hiú2 cuóh32
ñí1con2 tsá2 hí3, hi3 ca3hɨ́e3 tsú2 siáh3
ha3 lánh3 rón32 lɨ́13 tónh32 tsáu2 jo3cuo2
Dió32.

Jáɨ13 hi3 ca3juáh3 Jesús jmɨ́1 ngah21 hñu3mɨ3cuú2

4 Jáun2 ca3chó32 jmáɨ1 hi3 ca3ngɨh32
siáh3 Jesús quionh3 tsá2 hí3, jmɨ́1jáun2
ca3záɨh3 dí2 tsú2 hi3 tiá2 má2lɨ́13 huén32
tsú2 já1 juú2 Jerusalén. Hi3 ca3juáh3 la3
lá2:
—Ján1 náh2 tín2 tá1la3 lɨ3tí3 jáɨ13 hi3
ca3jmú3 jáun2 Ñuh32 jná13, la3 cun3
jáɨ13 hi3 má2cá2juáh32 jná13 jáun2.
5 Tson2 bíh1 hla1 Juan2 ca3zion3 tsáu2
jmáɨ2 cun3quionh3 jmɨ́2 jma3, tɨ3la3
tsa3háu2 yó32 nɨ́2 má1ná1, hí3 Jmɨ́2chí3
Chun1 hñu3 honh2 náh2, má1jáun2
bíh1 má2cáun3 náh2 jmáɨ2 cun3quionh3
Jmɨ́2chí3 Chun1 joh1 Dió32.

Jesús tsánh32 hñu3mɨ3cuú2
(Mateo 28:18-20; Marcos 16:15-18; Lucas 24:47-48; Juan 20:21-22)

6 Jáun2 tsá2 jmɨ́1 tionh1 hí3 quionh3
Jesús ca3ngáɨh3 Jesús, hi3 ca3juáh3 la3
lá2:
—Tɨ32, ¿hí1 má2ta21 jmúh13 hnú2 hi3
lɨ3 chín1 siáh3 hué32 *Israel, juú2co1 dí2
lá2, la3jmɨ́1 jmɨ́1 chín1 jáun2 jmɨ́1tin2?
7 Jáun2 Jesús né3 ca3juáh3:
—Tiá2 ca3tɨn1 yáh3 hnoh2 hi3 lɨ3
ñíh13 hín2 jmáɨh1 ca3tón3 Dió32 Jméɨ2
dí2 hi3 lɨ́13 la3 jáun2, quí1 jɨ́32la3 hnga2
hí3 bíh1 ca3tɨn1 ñi32.
8 Tɨ3la3 nɨ́1 má1cuán2 jáun2 Jmɨ́2chí3
Chun1 hi3 tá1cua13 hñu3 honh2 náh2
né3, má1jáun2 bíh1 lɨ3 pin3 náh2.
Má1jáun2 má2lɨ́13 huen13 náh2 hi3
cuá1hléh1 hi3 ca3tɨn1 jná13, já1 juú2
Jerusalén ó32 tín2 la3ñí1, má1lɨ32 jáun2,
ñí1 tiáunh1 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea, ñí1
tiáunh1 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Samaria nɨ́2 siáh3,
ca3la3 tɨ3 hué32 ñí1 uóunh3 lɨ́n32, ca3la3
tá1 cáun2 hngá1máh3.
9 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 Jesús la3
nɨ́2 né3, ngah3 hñu3mɨ3cuú2, jáun2 lɨ́1
ca3ta3ná1jɨ́e32 bíh1 tsá2 hí3 lɨ3; jáun2
tá1la3 ná1jɨ́e23 jáun2 bíh1 tsá2 hí3
ca3quiónh32 Jesús ja1 jnie2, ha3 tiú2uú2
cá2jnia3 yáh3.
10 Ca3la3 má2ná1jɨ́e23 jáun2 bíh1 tsú2
chi3cuú2 hi3 cuá1tsanh32 Jesús, hi3
tá1la3 ná1jɨ́e23 tsú2 jáun2 né3, ca3jnia3
gon3 tsá2ñuh2 quih32 hmɨh32 tiáu2 ñí1
tionh1 tsú2 jáun2.
11 Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Hnoh2 tsá2 hɨ́n13 náh2 tɨ3 Galilea,
¿he3 láɨh32 ná1jɨ́eh32 náh2 chi3cuú2?
Chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 jáuh3 siáh3 Jesús
la3jmɨ́1 ngah21 ó32 hñu3mɨ3cuú2 jmɨ́1
cuá1han3 tsú2 ja1 ñí1 tionh1 hnoh2 lá2.

Quianh23 tsú2 Matías hi3 cán3 tá13 hla1 Judas

12 Jmɨ́1jáun2 ca3son2 tsá2 hí3 tsɨ3 máh3
téh23 tsú2 Olivos, hi3 ja3tanh21 tɨ3 já1
juú2 Jerusalén, juɨ32 jáun2 tí3 [cun3
tun3 mei21 lɨ́2 tɨ3 la3 uóunh3,] la3 cun3
rá1juáh3 jáun2 ñí1 liei21 quioh21 tsá2
*judíos hi3 lɨ́13 ngɨ́32 tsú2 *jmáɨ1 nio2
tie3.
13 Jmɨ́1 ca3cha3tánh1 tsú2 jáun2 já1
juú2 né3, ca3uú3 ñí1 má2tenh3 tsɨn1
hñú3 ñí1 jmɨ́1 má2hu21 cuo2. Ñí1

jáun² jmɨ́¹ tionh¹ tsú²: Pé¹, Juan², Jacobo, Tre²¹, Pí²liéi¹, Tú¹ma²¹, Bartolomé, Má²téh³, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, jɨ³ Judas jon² Jacobo nɨ́² siáh³.

14 Jɨ³lɨn² tsá² hí³ jmɨ́¹ ngɨh³² la³jɨ́³² jmáɨ¹ hi³ liéinh³² Dió³² quionh³ tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús, quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús, jɨ³ tsá²mɨ³ siánh³ siáh³.

15 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ tín³ tsá² reh² hí³ cun³ hña³láun³ tsɨ²¹ quiún³ tsáu². Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² ca³náu² Pé¹ ja¹ tsá² reh² dí² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³:

16 —Hnoh² reh², qui³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ lɨ³tí³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² má²jun³ né³² cun³quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Judas, tsá² ca³can³ hí³ ñí¹ juɨ³² quionh³ tsá² ca³ma³tson¹³ hí³ Jesús.

17 Judas hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² quiúnh¹ dí², hi³ jmɨ́¹ jmu² ta²¹ la³ jmu³² jnoh¹ lá² ta³né³².

18 (Cun³quionh³ hmah²¹ hi³ ca³héi³ jáun² Judas ca³tɨ²¹ ta²¹ hlah³ hi³ ca³jmú³ jáun² ca³lɨ³ hlah²¹ hué³² ñí¹ jun¹ [hi³ hí¹hu²¹ zié³ láɨ¹]; tsá² hí³ dá² ca³tánh³ tɨ³ rá¹hin³ bíh¹, jmɨ́¹jáun² ca³niá³ héin¹ hi³ ca³hué² má¹hmáɨ¹³.

19 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² juú² Jerusalén hi³ lɨ³ la³ jáun², jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú² hué³² jáun² Acéldama, la³ cun³ niéih³ Jú¹jma² “Hué³² Jmɨ²”.)

20 Quí¹ ñí¹ Sí² Salmos rá¹juáh³ la³ lá²:
Nɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ zeh¹ hñú¹³,
ha³ lɨ́² hin² cuɨ́¹ lɨ³ zian² tsá² cuá³² ñí¹ jáun².
Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ siáh³:
Tsá² siánh³ bíh¹ hí³ ta²¹ hi³ jmɨ́¹ jmu² tsú².

21 ”Né³² né³, zian² tsá² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²ca³ñi³táunh¹ quiúnh¹ jnoh¹ ca³la³ jɨ́³² jmáɨ¹ hi³ ca³ngɨ́³ Jesús quiúnh¹ jnoh¹,

22 la³ cun³ jmɨ́¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmáɨ² Jesús hi³ ca³la³ tɨ³ jmáɨ¹ hi³ ngah³ tsú² hñu³mɨ³cuú². Hniah³ bíh¹ jan² tsá² hí³ hi³ tsa³náu² jáɨ¹³ quiúnh¹ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús.

23 Hi³ jáun² ca³chan³ tsú² gon³ tsáu², jan² tsá² hí³ lɨ́³ hnɨ³² hi³ jmáɨ², jmáɨ² tsú² Sé³², Barsabás, hi³ Justo siáh³, jɨ³ jan² tsá² jmáɨ² Matías nɨ́² siáh³.

24 Hi³ jáun² ca³liéinh³² tsú² Tɨ³² Juo¹³ la³ lá²:
—Hnú², Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹, [Tsá² ñíh³ nú² hñu³mɨ³cuú²,] Tsá² cuɨn² nú² he³ lánh³ rón³² lɨ́³ hñu³ tsɨ́³ tsáu², hɨ́e¹ tiá³ jnoh¹ hin² tsánh² tsá² gon³ lá² má²ca³quianh²¹ hnú²

25 hi³ lɨ́n¹³ tɨ³² tsá² quian³² jëh² hnú², quí¹ ca³tón³² bíh¹ Judas ta²¹ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³, hi³ jáun² ñí¹ ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² ngau³.

26 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³chí² tsú² jáɨ¹³, jáun² Matías bíh¹ tɨn³; hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³ngɨ́³ tsá² hí³ hi³ lɨ́n³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² quionh³ tsá² quia³jan² hí³.

2

Jmɨ́¹ cuan¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²

1 Jmɨ́¹ tɨ́³ jmáɨ¹ Pentecostés quioh²¹ tsá² *judíos, jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú² nɨ́¹ má¹ca³tsɨ́n¹³ tu³la³quia³ jmáɨ¹ hi³ tɨ́³ *Jmɨ́¹hɨ́en¹, ja³bí¹ jmáɨ¹ jáun² ca³ngɨh³² uá²jaɨ³² la³jɨ́n³² tsá² tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

2 Cu³diá²jan² ca³náɨ³² tsú² hi³ ñí¹ca³hín¹ hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mɨ³cuú²; la³jmɨ́¹ ja³² chí³ tiá³ lɨ́n³² bíh¹ ñí¹ja²¹, tiá³ lɨ́n³² bíh¹ ca³hen³ hñú³ ñí¹ jmɨ́¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³.

3 Hi³ jáun² ca³jnia³ cáun² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ zɨ́h¹ sɨ́². Zɨ́h¹ sɨ́² jáun² ca³na³tsɨ́n³² tsáɨh³ chí¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² hí³.

4 Jmɨ́¹jáun² ca³hi³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² hí³, jmɨ́¹jáun² ca³hléh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ ma³ cáun² jú¹jma² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ hi³ hléh³² tsú².

5 Jmáɨ¹ jáun² jmí¹ tiáunh¹ tsá² judíos
já¹ juú² Jerusalén, tsá² jlánh¹ má²tí³²
cuáh³² quioh²¹, tsá² já²taunh²¹ ñí¹
uóunh³ la³ tán¹ hngá¹máh³.
6 Jmí¹ ca³náɨ³² tsú² mah¹ jáun² né³,
ca³cuú² ca³ngɨh³². Lí¹ tiá² ñi³² he³
jmu³ bíh¹ tsú² lɨ³, quí¹hliá² ca³náɨ³²
tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² jú¹jma²
quioh²¹ hi³ ná¹hleh³² tsá² hí³.
7 Jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsú² ñí¹
tionh¹ jáun², tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹
tsú² lɨ³. Jmí¹jáun² ca³juónh³ tsá²ján²
tsá²ján²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hín¹³ tɨ³
Galilea bíh¹ la³jín³² tsá² ná¹hleh³² ní²?
8 ¿Lánh³ rón³² ná¹naɨ³² dí² hi³ hleh³²
tsú² jú¹jma² quiú¹³ dí² ma³ quin³² ma³
jaun³² dí²?
9 Quí¹ ñí¹ lá² tiauh² dí² tsá²
ziáun² dí² hué³² ñí¹ hliáun³ bíh¹:
tsá² Partia, tsá² Media, tsá² Elam,
tsá² Mesopotamia, tsá² Judea, tsá²
Capadocia, tsá² Ponto, tsá² Asia,
10 tsá² Frigia, tsá² Panfilia, tsá²
Egipto jɨ³ tsá² Libia ní² siáh³, hué³² ñí¹
uóunh³ có³² juú² Cirene. Zian² siáh³
tsá² zian² juú² Roma hi³ má²tionh² ñí¹
lá²,
11 ma³ jan² tsá² hí³ tsá² judíos, ja³bí¹
zian² ma³ jan² tsá² hí³ *tsá²cá²jo²¹ hi³
má²ca³hín¹³ jáɨ¹³ quiú¹³ dí² tsá² judíos.
Hi³ zian² siáh³ tsá² hué³² Creta ja¹
quiú¹³ dí² jɨ³ tsá² hué³² Arabia ní²
siáh³. Tɨ³la³ ¡la³jáɨ³² bíh¹ dí² ná¹naɨ³²
hi³ ná¹hleh³² tsá² ní² jú¹jma² quiú¹³
ma³ quin³² ma³ jaun³² hi³ ná¹juáh²³
tsú² la³jí³² hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ jmu²
Dió³²!
12 Ñí¹ tionh¹ jáun² tsú² ná¹tsá²cáun²
tsí³, lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú², hi³
ná¹nga² tsú² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján²
la³ lá²:

—¿He³ dá² hnió³ juáh³ la³jí³² hi³
ná¹lí²³ ní² juáh¹³?

13 Tɨ³la³ ma³ jan² tsáu² lí¹ ná¹cauh³²
cú²nga¹ bíh¹, hi³ ná¹juáh²³:

—¡Tsá² ná¹hein²¹ bíh¹ nɨ³²!

Pé¹ hleh³² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³² hí³

14 Jmí¹jáun² ca³náu² Pé¹ cu³tsa³²
quionh³ tán¹ quian³jan² *tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³² tsá² quionh³, hi³
ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hnoh², tsá² judíos tsá²cáu³, jɨ³
la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² já¹ juú²
Jerusalén lá², hniáuh³² bíh¹ lɨ³ ñíh¹³
náh² jáɨ¹³ lá². Jáun² né³, niéɨ² náh² re²
jáɨ¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá²:
15 Jun³juáh¹³ ná¹hein²¹ yáh³ tsá² lá²
la³jmí¹ ná¹lín²³ hnoh² ní², quí¹ ta³né³²
né³bí¹ má²tí³ la³ nio¹ ñu³ tɨ³ hú²niéɨ²
bíh¹.
16 Tɨ³la³ ta³né³² dá² má²ca³lɨ³tí³ la³
cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Joel tsá²
jmí¹ lín³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹, jmí¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
17 La³ lá² juáh³ Dió³²:
Ní¹ má¹tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹, zein²¹ jná¹³
Jmí²chí³ joh² ñí¹con² la³jín³²
tsáu².
Má¹jáun² lɨ³ tɨn² tsá²mɨ³ tsá²ñuh²
jónh³² hnoh² hi³ hléh³² jáɨ¹³ hi³
cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.
Má¹jáun² tɨ²¹ hó¹ñí¹ tsá² tsá¹ñú¹ hi³
jnia³ jeinh²¹ he³ cáun² híe³²
Dió³²,
ja³bí¹ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jíe³ juɨ³²
qui³ ziú³.
18 Má¹jáun² zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh²
ñí¹con² tsá²mɨ³ tsá²ñuh², *tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh² jná¹³,
jáun² tsá² hí³ lɨ³ tɨn² ngáɨ³² jáɨ¹³ hi³
cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.
19 Hi³ ja³bí¹ híe¹³ jná¹³ siáh³ chi³cuú²
cáun² hi³ tsa³cáun² tsí³ tsáu²,
jɨ³ tɨ³ hué³² ní² jmu¹ jná¹³ li²¹
cun³quionh³ jmɨ², sí² ní², jɨ³
mí²ñí¹ hñéɨ² ní² siáh³.
20 Má¹jáun² nieh¹³ hiú²,
hi³ jnia³ siáh³ zíh² la³jmí¹ jniá³ jmɨ²,
ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ chu²¹ jmáɨ¹
jueh³² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
21 Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² téh³ Tɨ³²
Juo¹³ bíh¹ dí² lí¹³ liáun³.

22 ”Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²cáu³,
tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel lá², niéi²
náh² hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Ca³lɨ³ lin¹
hi³ Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret jmɨ́¹ lɨ́n³
jan² Tsá² ca³hiáu³² Dió³² cun³quionh³
la³jɨ́³² hua³jueh³² jɨ³ li²¹, jɨ³ hi³ cáu² hi³
jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³
hí³ dí² ja¹ quián¹³ hnoh²; má²ná¹ñíh¹
bíh¹ hnoh² hi³ la³ jáun² lɨ³.
23 Tɨ³la³ la³ cun³ jmɨ́¹tin² máh³
jmɨ́¹ má²ca³lɨ́n¹³ Dió³² hi³ jɨenh³
Jesús ñí¹con² hnoh². Jmɨ́¹jáun² né³
cun³quionh³ cuá² ta³ tsá² hláɨh¹ tsá²
hon² bíh¹ ca³jngɨh³² náh² tsú² hi³
ca³ton³ náh² crei²¹.
24 Tɨ³la³ Dió³² né³, ca³jmú³ hi³
ca³jenh¹³ Jesús, ca³liáu³² tsú² Dió³²
ñí¹con² hi³ cú² hi³ uóu³² quioh²¹
hmú³², quí¹ cun³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ bíh¹
hmú³² hi³ zanh³ tsú² tiá³ hi³ tson³.
25 Quí¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³chá³ jáɨ¹³
hi³ ca³hléh³ Jesús jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun²
la³ lá²:
Jná¹³ ca³jɨ́e³² hi³ Juóu³² jná¹³ chí¹ján³
jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² ñí¹ hó²¹ñi³²,
hi³ hí³ zenh² tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹
jná¹³,
hi³ jáun² tiá² hi³ lɨ́¹³ ñí¹con² jná¹³.
26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³lɨ³
hiún² tsɨn³² jná¹³,
hi³ ca³jmú³² jná¹³ tsah¹ lɨ́n²¹,
hi³ ca³ta³no¹ siáh³ cáun² tsɨn³² jná¹³
ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ má²hen²
jáun² tsɨn³²,
uá¹jinh¹ lɨ́n³ jná¹³ jan² tsá² ngú³;
27 quí¹hliá² tiá² táunh¹ yáh³ hnú²
jmɨ́²chí³ quion²¹ jná¹³ ja¹ hla¹
má¹jáun²,
hi³ sa³jun³ cuéh¹ hnú² siáh³ jáɨ¹³ hi³
sánh³² jná¹³ Tsá² chun¹ ná¹
ñí¹con² hnú².
28 Ca³hɨ́eh¹ hnú² jná¹³ juɨ³² lánh³ rón³²
lɨ́¹³ zian² jná¹³,
hi³ jmúh¹³ hnú² siáh³ hi³ lɨ́¹³ hiún²
tsɨn³² jná¹³ nɨ́¹ má¹ta³zanh¹
jná¹³ siáh³ ñí¹ hó²¹máh¹ hnú².
29 Jmɨ́¹ ca³táuh³ jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Hnoh² tsá²cáu³, hnó³² jná¹³
hléh¹³ cú²na²¹ lɨ́n²¹ hi³ ca³tɨn¹ hla¹
Dá²vi²¹ hí³, tsá²haun³² jméi² dí¹hio³
ñú¹deh³ dí². Tsá² hí³ jun³ bíh¹ hi³
já¹haun³, la³ tɨ³ ta³né³² lin¹ tá²hón³²
quioh²¹ hla¹ hí³ ñí¹ lá².
30 Hla¹ hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³², hi³
jmɨ́¹ ñi³² tsú² hi³ Dió³² ca³jmú³ jáɨ¹³
hi³ ca³juáh³ hi³ lɨ³zian² jan² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹, hi³ cuá³² cuá¹ho² jáɨ¹³ la³jmɨ́¹
ca³cuá³ hnga² dí² hi³ cuá¹lɨ́n³ re²¹.
31 Hi³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ hí³ ca³lɨ³ ñi³²
jmɨ́¹tin² cáun² hi³ né³bí¹ lɨ́¹³, ca³juáh³
hi³ jenh¹³ Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³ jáun²
tiá² tá¹cua¹³ yáh³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú²
ja¹ hla¹, hi³ sa³jun³ sáh³² siáh³ ngú³
quioh²¹.
32 Tsá² hí³ bíh¹ Jesús, Tsá² ca³jmú³
hí³ Dió³² hi³ jenh¹³, hi³ jáun² la³jáɨ³²
jnoh¹ náu¹³ jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ lɨ³ la³
jáun².
33 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ngah³ tsú² hi³
ca³ta³cua¹³ siáh³ tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹
Dió³² Jméi². Jmɨ́¹jáun² ca³hián¹³ tsú²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ca³cuen³ Jméi² la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jmɨ́¹tin². Hi³
má¹lɨ³² jáun² né³ cuen³ tsú² siáh³
jnoh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³. Jáun²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ má²lɨ́²jmú³
la³jɨ́³² hi³ má²lɨ́²jɨeh³ hnoh² jɨ³ hi³
má²lɨ́²niéih² hnoh² nɨ́².
34 Uá¹jinh¹ tiá² má²ngah³² hla¹
Dá²vi²¹ hñu³mɨ³cuú² jmɨ́¹tin², tɨ³la³
ca³juáh³ bíh¹ tsú² la³ lá²:
Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záɨh³ Tɨ³² Juóu³²
jná¹³:
Tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³
35 tá¹la³ jmu¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hau²
hnú² hi³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
jlɨ²¹ [hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien²]
hi³ ná¹tsɨn¹ tanh¹ hnú².
La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³chá³ hla¹
Dá²vi²¹.
36 ”Hi³ jáun² la³jáɨ³² dí² tsá² Israel,
cu³tí³ hniáuh³² lɨ³ né¹ dí² hi³ tson²
Jesús Tsá² ca³ton³ hnoh² hí³ crei²¹,
ca³hiáu³² Dió³² bíh¹ tsú² hi³ hau³ jáɨ¹³
hi³ lɨ́n¹³ tsú² Cristo Juo¹³ dí².

37 La³ cun³ jmí¹ ca³náɨ³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ jáɨ¹³ jáun² né³, hlah³ líɨn²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsú², jmí¹jáun² ca³ngáɨh³ tsú² Pé¹ quionh³ tsá² quian³jan² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Reh², ¿ha³ bí¹ lánh³ jmú¹³ jnoh¹?

38 Hi³ jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—Cuí¹ cha³conh² honh² náh² tso³ quián¹³, hi³ cuí¹ zaun²¹ náh² siáh³ jmáɨ² hi³ jan² hi³ jan² hi³ lin¹ hi³ má²haɨn²¹ náh² tɨ³ con² Jesús Tsá² líɨn³ Cristo, hi³ jáun² Dió³² chin¹³ tsí³ tso³ quián¹³ hnoh²; má¹jáun² né³ cuen³ Dió³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² hnoh².

39 Jáɨ¹³ ní² dá² ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹ jɨ³ jónh³² hnoh², jɨ³ ca³la³ jíɨn³² tsá² tiáunh¹ ñí¹ uóunh³ siáh³, la³ cun³ la³jánh³ dú¹ tsá² hnió³ Dió³² Juo¹³ jnoh¹ téh³.

40 Hliáun³ bíh¹ jáɨ¹³ siáh³ siáh³ ca³hlɨ³ ca³liéinh³² Pé¹ tsá² hí³. Hi³ ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¡Lion¹ náh² hmóu³² ca³tɨ²¹ hi³ ma³tson¹³ jáun² Dió³² tsá² hláɨh¹ tsá² hon² zian² ta³né³²!

41 Hi³ jáun² né³, la³jíɨn³² tsá² ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Pé¹ cáun³ jmáɨ². Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² cónh³í¹ hnɨ³² mei²¹ tsáu².

42 Jáun² la³jíɨn³² jáun² tsá² hí³ ca³cué³ jmáɨ¹ quioh²¹ hi³ ca³náɨ³² la³jíɨ³² jáɨ¹³ hi³ ca³híɨe³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², hi³ ca³ma³qui³ ma³háun³ tsú² má²túnɨ² hmóu³²; hi³ ca³ngɨh³² tsú² siáh³ hi³ jmu³ má³² hi³ cuh³ *hí³ cuú²miih²¹, jɨ³ hi³ liéinh³² siáh³ Dió³² cu³lɨ²¹.

He³ lánh³ ca³ma³zian² tsá² ca³tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ la³ñí¹

43 La³jíɨn³² tsáu² bíh¹ ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³jmú³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² hua³jueh³² jɨ³ li²¹ ní².

44 Jɨ³lɨn² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³taunh³ re² líɨn³², hi³ ca³tsóh³ tsú² he³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján².

45 Hi³ ca³hnáɨ³ tsú² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² quɨe³ ní¹juáh³ ha³ cónh³ lɨ³ hniáuh³² quioh²¹ la³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú².

46 Jmáɨ¹ ca³la³ jí³² tí² ngɨh³² tsú² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² tí² ngɨh³² tsú² siáh³ hñú¹³ raɨnh²¹, hi³ jáun² ca³la³ hiún² líɨn³² tsí³ tsú² tí² tiánh²³ cu³lɨ²¹ hi³ jmu² má³², hi³ ná¹tioh³ re² tsí³,

47 hi³ ca³ma³quien² tsú² siáh³ Dió³². La³jíɨn³² tsáu² ca³líɨn¹³ hi³ chun¹ tsá² hí³, hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ tsú² ca³jmú³ hi³ tsá²lɨ³juóun³² tsá² má²ca³tɨn¹ hi³ liáun³.

3

Lan³ jan² tsá² hliánh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ ngau³ Pé¹ quionh³ Juan² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos cun³ la³ nio¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³, quí¹ o¹rá¹ jáun² jmí¹ tan² tsáu² hi³ liéinh³² Dió³².

2 Cáun² ho³hñú¹³ cuáh³² jáun², ñí¹ jmí¹ téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³, jmáɨ¹ ca³la³ jí³² tí² tsá²chan³ tsáu² jan² tsá² má²hliánh² la³ cun³ jmí¹ ca³lɨ³zian². Ñí¹ jáun² tí² mɨ³² tsá² hliánh² hí³ cú¹dáɨn³ quioh²¹ tsá² tónh³² cuáh³².

3 Jmí¹ ca³jíen³² jáun² tsá² hliánh² hí³ Pé¹ quionh³ Juan² hi³ má²hí¹taunh³² cuáh³², jáun² ca³mí³ dí² cú¹dáɨn³.

4 Hi³ jáun² ca³jíe³ Pé¹ quionh³ Juan² tɨ³ ñí¹ cuá³ tsá² hliánh² hí³, hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záɨh³ tsá² hliánh² hí³:

—¡Sá¹ní² jɨe¹ tín² jnoh¹!

5 Hi³ jáun² tsá² hliánh² hí³ né³ ca³jíe³ chí¹tiá³ ñí¹, quí¹ jmí¹ líɨn²³ tsú² hi³ jmí¹ cué²¹ tsá² hí³ ca³lá² cú¹dáɨn³.

6 Tɨ³la³ Pé¹ né³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:

—Tiá² zia³² yáh³ *cú¹tiáu² sa³jun³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ lí¹³ cué¹³ jná¹³ hnú², tɨ³la³ la³ cun³ hi³ zia³² quion²¹ jná¹³ lí¹³ bíh¹ cué¹³ jná¹³: Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² Nazaret juanh³² jná¹³, náu², ngí¹.

7 Hi³ jáun² Pé¹ ca³zanh³ cuá² chu²¹
quioh²¹ tsá² hí³ hi³ ca³zion³ dí² tsú².
Jáun² la³juɨ³² ca³lɨ³ pin³ mɨ³ záɨn³² ta³
tsú² la³ má²quionh³ tá¹ cáun² ta³ tsú².
8 Jáun² tsá² hliánh² hí³ ca³náu² hi³
ca³zíh³ tiá³ ta³ hi³ ca³ma³liáu³² ngɨ³²,
hi³ jáun² cu³lɨ²¹ taunh³ tsú² cuáh³²
jáun². Hiún² tsɨ́³ tsú² ngau³ ca³la³
hi³ rú² hi³ háɨn²³, hi³ tsah³ lɨ́n³², hi³
má²hí¹má²quien² Dió³².
9 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² tiáunh¹ ñí¹
jáun² ca³jɨ́e³ hi³ má²ngɨ³² tsá² hí³ hi³
má²hí¹má²quien² Dió³².
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³
tsá² hí³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ cua³² ho³hñú¹³
cuáh³² ñí¹ téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³²
Jniá³ hi³ jmɨ́¹ mɨ³² cú¹dáɨn³, jáun²
ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú²; lɨ́¹ tiá² ñi³²
he³ jmu³ bíh¹ tsú² lɨ³.

Pé¹ hleh³² jáɨ¹³ ñí¹ he¹ ñí¹hñú³ hi³ ca³jmú³ hla¹ Salomón

11 Jáun² tsá² hliánh² má²laɨn³² hí³
né³ jmɨ́¹ má²dí¹zianh² Pé¹ quionh³
Juan² ñí¹ lɨ́³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú²
jáun² “Quioh²¹ Salomón”; hi³ jáun²
juóun³² tsáu² cua³tú¹ cuá¹lɨn³ ñí¹ jáun²
hi³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³.
12 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Pé¹ tsá² hí³
ca³juáh³:
—Hnoh², tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel lá², ¿he³ láɨh³² sa³ jlánh¹ tsá²cáun²
honh² hnoh² hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmɨ́¹
hliánh² lá²? ¿He³ láɨh³² ná¹jɨe¹ hnoh²
jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ hi³ táɨ² jnoh¹ bíh¹,
ho³ hi³ chun¹ jnoh¹ hmóu³², hi³ jáun²
má²laɨn³² tsá² jmɨ́¹ hliánh² lá²?
13 Dió³² Juo¹³ jméɨ² dí¹hio³ ñú¹deh³
bíh¹ dí², la³ cun³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹
Isaac, jɨ³ hla¹ Jacob, hnga² Dió³² hí³
bíh¹ má²lɨ́²ma³li²¹ hi³ quien² Jesús
Tsá² lɨ́n³ quian²¹ tsú². Jesús hí³ dá²
ca³ñí¹jan³² hnoh² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹,
hi³ ca³hna³ náh². Hi³ uá¹jinh¹ Pilato
jmɨ́¹ hnió³ lión³² Tsá² hí³, tɨ³la³ hnoh²
má¹ná¹, tiá² ca³lɨ³hnáuh² yáh³ náh².
14 Ha³ tiá² ca³lɨ³hnáuh² yáh³ hnoh²
lion¹ jan² Tsá² chun¹ Tsá² cuá¹chan¹
ñí¹con² Dió³², tɨ³la³ hnoh² dá² ca³hiú¹
ca³mɨ́h¹ hi³ liáun³ jan² tsá² jngɨh² tsáu²
bíh¹.
15 Hi³ jáun² hnoh² dá² ca³jngɨh³²
bíh¹ náh² Tsá² lɨ́n³ mí¹zioh²¹ pí³ hi³ lɨ́¹³
zian² dí²; tɨ³la³ Dió³² né³ ca³jmú³ hi³
ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. Hi³ jáun² jnoh¹
né³ cue³² jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ la³
jáun² lɨ³.
16 Hi³ jáun² tsá² hliánh² lá², tsá² jmɨ́¹
cuóun²¹ náh² hi³ jmɨ́¹ jɨen¹ náh² tián³,
má²laɨn³² bíh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ lɨ́²chá³²
cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jesús. Cun³quionh³
hi³ tanh²³ jnoh¹ ta²¹ Jesús, hi³ jáun²
ta³né³² né³ má²jɨen¹ náh² tsá² lá² hi³
má²chun¹, hi³ má²pin³.
17 ”Má²ño¹ jná¹³ reh² hi³ hnoh² bíh¹
ca³jmuh³ cáun² hi³ tiá² ñíh¹ quiúnh¹
náh² la³jɨ́n³² tsá² ná¹chín¹ joh² náh²
jmɨ́¹ ca³jngɨh³² náh² Jesús.
18 Tɨ³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³ma³tí³²
Dió³² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jmɨ́¹tin²
lɨ́n³² cun³quionh³ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³²
jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³
ca³tɨn¹ bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo ma³tso²
tsɨ́³.
19 Hi³ jáun² tɨ́¹ jéinh¹ náh² jmɨ́¹
honh², jinh¹ náh² tɨ³ ñí¹con² Dió³²,
jáun² Dió³² hin³ tso³ quián¹³ náh², hi³
jáun² Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hi³ tɨnh²¹
honh² náh²,
20 hi³ zen³ tsú² siáh³ Jesús, Tsá²
ca³hión³² tsú² hí³ la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³²
hi³ lɨ́n¹³ Cristo ñí¹con² hnoh².
21 Tɨ³la³ hniáuh³² bíh¹ cuá³² tín²
Jesús hí³ hñu³mɨ³cuú² ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmóuh³² Dió³²
hmaɨ²¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², rón³² la³
cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun²
cun³quionh³ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ tsú².
22 Uá¹la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ hla¹
Moisés, jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
“Ja¹ tsá² renh² hnoh² bíh¹ zion³ Dió³²
jan² tsá² hau³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ tɨ³² jë¹
Dió³² ñí¹con² hnoh², jáɨ¹³ la³ ho² jná¹³
lá². Jáun² hniáuh³² náɨh¹³ bíh¹ hnoh²
ca³la³ jɨ́³² he³ jáɨ¹³ hi³ juáh³ tsá² hí³.
23 Quí¹ la³ lá² lɨ́³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá²

jmu² nieh³, Dió³² dá² hin³ bíh¹ tsá² hí³
ja¹ tsá² quionh³”.
24 ”La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ hla¹
Sá²mɨe²¹, jɨ³ ca³la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨn³ hí³
tɨ³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ tson²
bíh¹ la³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ la³ jáun².
25 Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tɨn¹ hi³ hiáuh³
la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³²
cun³quionh³ tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ tsú²,
ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ má²ná¹re²,
la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ jmɨ́¹ ca³tanh² jáun²
Dió³² nió³² quionh³ hla¹ renh² hnoh²
tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ jmɨ́¹tin², la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³²
ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, hi³ ca³juáh³
jáun² la³ lá²: “Cun³quionh³ jon³zɨ́h¹
jon³cháuh³ hnú² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³mieh² la³
ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³”.
26 Hi³ jáun² dá² jmɨ́¹ ca³zion³ Dió³²
Tsá² lɨ́n³ hí³ quian²¹ tsú², ñí¹con²
hnoh² bíh¹ tín² ca³zen³ Dió³² Tsá² hí³
hi³ ma³mieh² tsú² hnoh² cun³quionh³
hi³ tɨ³ jenh³ tsú² hnoh² ma³ quin³²
ma³ jan³² náh², hi³ jáun² tiú²uú²
jmúh¹³ náh² tso³.

4

Má²jan² tsú² Pé¹ jɨ³ Juan² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹

1 Tá¹la³ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹
quionh³ Juan² ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³²
hí³, ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³
mí²tsáu², quionh³ tsá² cuá¹lɨ́n³ juo¹³
tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu², tsá² jmu² hí³
hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ jɨ³ tsá² cu³ nió³
téh²³ tsú² *saduceos.
2 Tsá² hí³ ca³míh³ tsɨ́³ quí¹hliá²
hleh³² Pé¹ jɨ³ Juan² hi³ ca³jenh¹³ bíh¹
Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ la³
jenh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² má²ca²tsan³.
3 Hi³ jáun² ca³jan³ dí² tson³ hi³
ca³ñí¹tionh¹³ dí² cú² nie² hñu³mí¹ñí²,
quí¹hliá² má²ca³hláu³ bíh¹.
4 Tɨ³la³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá²
má²lɨ́²niéi³² hí³ jáɨ¹³ ca³taunh³ ta²¹,
jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tín³ tsáu² cun³ hñá³
mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².
5 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ngɨh³²
tsá² ná¹chín¹ tsá² *judíos já¹ juú²
Jerusalén, quionh³ tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú², jɨ³ tɨ³² liei²¹ nɨ́².
6 Ja¹ jáun² jmɨ́¹ zenh² Anás tsá²
jmɨ́¹ lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹, Caifás, Juan²,
Lí²ján¹ nɨ́² siáh³, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² cá²
mí¹zionh² tsá² zia³² jáɨ¹³ ñí¹con² hi³
lɨn¹³ mí²tsá² hɨ́en¹.
7 Jáun² ca³ñí¹quión²¹ tsú² Pé¹
quionh³ Juan² hi³ ca³chan³ dí²
chu³jo² ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² dí² jáun², hi³
ca³ngáɨh³ dí²:
—¿Hin² héih³² quioh²¹ ca³jmuh³
hnoh² la³ jáun², ha³ jinh¹ hian³ náh²
jáɨ¹³?
8 Tɨ³la³ Pé¹ né³, ca³la³ hi³ canh²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³ ca³ngáɨ³, hi³
ca³juáh³:
—Hnoh² tsá² ná¹chín¹ náh² hué³²
*Israel lá², jɨ³ hnoh² tsá²daun³²,
9 hnoh² la³ má²ca³cuú² ca³ngɨh³²
náh² hi³ cánh¹ náh² jú¹ tson² ñí¹con²
jnoh¹ ca³tɨ²¹ cáun² hi³ chu²¹ hi³ ca³lɨ³
ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ hliánh² lá², hi³ he³
lánh³ rón³² ca³lan³ tsú²;
10 jáun² né³, cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² jɨ³
ca³la³ jɨ³lɨn² tsá² Israel ñí¹ hná¹ nɨ́²
hi³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesu-
cristo Tsá² Nazaret bíh¹ lan³ tsá² jmɨ́¹
hliánh² lá², Jesús Tsá² ca³ton³ hnoh²
hí³ crei²¹; tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³
hi³ ca³jenh¹³ tsú².
11 Tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cá²
máɨ³ quɨ́n¹ hi³ tiá² jéih³² tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² hiah³², tɨ³la³ ta³né³² lɨ́³ cá² máɨ³
quɨ́n¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², quɨ́n¹
hu²¹ cuoh¹ hiah³².
12 Cu³tí³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² tsá²
siánh³ hi³ lɨ́¹³ liáu³² dí². Quí¹ tiá² tsá²
siánh³ ca³cuen³ yáh³ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá²
hi³ te¹³ jnoh¹ liáu³².
13 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá²tan²¹ hí³ hi³
jlánh¹ tiá³ nio² tsɨ́³ Pé¹ jɨ³ Juan², jɨ³
jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² dí² siáh³ hi³ tiá² hliáun³
sí² la³ ca³ma³tɨn³² yáh³ tsú², hi³ tsá²
lɨ́¹ tsáu² bíh¹ hí³, hi³ jáun² ca³ja³cáun²
bíh¹ tsɨ́³ tsú². Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tsɨn²

tsú² hi³ tsá² hí³ ca³lɨ³ tɨn² cun³ñí¹ hi³
ca³ñi³táunh¹ quionh³ Jesús bíh¹.
14 Ja³bí¹ ja¹ jáun² jmɨ́¹ zenh¹ tsá² jmɨ́¹
hliánh² hí³, hi³ jáun² lɨ́¹ tiú²uú² ñi³² he³
juáh³ bíh¹ tsú² lɨ³.
15 Jmɨ́¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³
cu³tiá³ cheih³² tá¹la³ ca³juu³ ca³hlénh³
dí² hmóu³²;
16 hi³ ca³juónh³ la³ lá²:
—¿He³ lánh³ jmú¹³ dí² ñí¹con²
tsá²ñuh² nɨ́² juáh¹³? Quí¹ tson² bí¹ la³
ca³jmú³ tsá² nɨ́² cáun² hua³jueh³², hi³
jɨ³lɨn² bíh¹ tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén
lá² má²ná¹ñi³², hi³ jáun² tiú²uú² lɨ́¹³
yáh³ juáh¹³ jnoh¹ hi³ tiá² tson².
17 Hi³ la³ cun³ tiá² tsa³cuóun² jáɨ¹³
nɨ́² ñí¹ uóunh³ né³, hniáuh³² juénh¹³
bíh¹ dí² tsá² nɨ́², hi³ jáun² lɨ³ cóh³² tsú²,
hi³ jáun² ta³né³² tɨ³ chí¹ján³ tiú²uú²
hléh³² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Jesús.
18 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³teh³ dí² siáh³
ñéih³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Cónh³ tiá² hniáuh³² hléh¹³ hnoh²,
ho³ hi³ má¹tɨn¹³ hnoh² tsáu² hi³
ca³tɨn¹ Jesús!
19 Tɨ³la³ Pé¹ ca³ngáɨ³ quionh³ Juan²:
—Hniauh² náh² tín² re² honh²
nɨ́¹juáh³ ca³tɨ²¹ hi³ taunh¹³ jnoh¹ tín²
ta²¹ hnoh² cha³ jmɨ́¹ tanh¹³ jnoh¹ ta²¹
Dió³².
20 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, cun³ tiá² lɨ́¹³
bíh¹ chá¹³ jnoh¹ tɨ³ có³², hi³ juáh¹³
hi³ tiá² hléh¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³
má²ca³neh²¹ jɨ³ hi³ má²ca³náɨ¹³.
21 Jáun² tsá² hí³ ca³hléh³ siáh³ jú¹
cáu², hi³ jáun² cáun² lɨ́¹ ca³lión³² bíh¹
dí² tsú² ta³ tiá² lin¹ hi³ ca³lɨ³re²; quí¹
tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú² he³ lánh³
ma³tson¹³ tsá² hí³, quí¹ ca³la³ jɨ́n³² bíh¹
tsáu² jmɨ́¹ ná¹má²quien² Dió³² cun³ñí¹
hi³ má²lɨ³² la³ jáun².
22 Quí¹ lɨ́³ cun³ tun³ló³² mii² máh³
jmɨ́¹ má²hún¹ tsá² jmɨ́¹ hliánh² hí³ jmɨ́¹
laɨn²¹ cun³quionh³ hua³jueh³².

Tsá² reh² mɨ³² pí³ ñí¹con² Dió³² (Hechos 2:1-4)

23 Jmɨ́¹ má²ca³liáun³ jáun² Pé¹
quionh³ Juan² ja³tanh²¹ tɨ³ ñí¹ tionh¹
tsá² quionh³, hi³ jáun² ca³chá³ tsú²
ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun²
tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ la³ má²quionh³
tsá²daun³².
24 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéɨ³² tsú² jáɨ¹³ jáun²
né³, jɨ³lɨn² bíh¹ tsú² ca³liéinh³² Dió³²
cu³tsa³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹, hnú² bíh¹
Dió³² Tsá² ca³jmuh³ ca³la³ tán¹ la³ cu³
la³ juéh³ mɨ³cuú² jɨ³ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³².
25 Hla¹ Dá²vi²¹ jméɨ² dí¹hio³ ñú¹deh³
jnoh¹, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ quian²¹ hnú²,
ca³hléh³ cháh³ hnú² cun³quionh³ pí³
quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ jmɨ́¹ ca³juáh³
tsú² jáun² la³ lá²:
¿He³ láɨh³² jlánh¹ tiá³ siaun³² ñi³táunh¹
tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²,
hi³ má²cú¹ má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ tiá²
quien²?
26 Tsá² ná¹chín¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³cuú²
ca³ngɨh³²,
ca³cuú² ca³jenh² tsá² ná¹ho² jáɨ¹³,
hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsú² jmu³ hniéɨ² ñí¹con²
Dió³² jɨ³ ñí¹con² Cristo Tsá²
cuá¹hiáun¹ joh¹ Dió³² nɨ́² siáh³.
27 ”Quí¹ tson² bíh¹ já¹ juú² lá²
ca³ngɨh³² re²¹ Herodes quionh³ Pon-
cio Pilato, *tsá²cá²jo²¹, jɨ³ tsá² ziáun²
jnoh¹ hué³² Israel lá² nɨ́² siáh³, hi³
ca³tiánh³ cá²hon³ hi³ jmu³ hian² tsɨ́³
ñí¹con² Jesús Tsá² cuá¹chan¹ hi³ lɨ́n³
quian²¹ hnú², Tsá² ca³hion¹ hnú² hí³
hi³ lɨ́n¹³ Cristo.
28 Cun³ñí¹ hi³ hnú² Tsá² cú² juenh²
nú², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ cáun²
ca³jmú³ la³ cun³ hi³ ca³lɨ́n¹³ hnú²
jmɨ́¹tin² hi³ ha³ lánh³ ca³tɨ²¹ lɨ́¹³.
29 Jáun² hnú² Juo¹³ jnoh¹, jɨah³ dúh¹
taunh² tsú² jnoh¹ hú¹mu³héih³²; jáun²
ñí¹con² hnú² mɨ³² jnoh¹, jmu³ bíh¹
hnú² hi³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³
hléh¹³ jnoh¹ jáɨ¹³ quián¹³ hnú², jnoh¹
tsá² láɨ³ jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh²
hnú².
30 Tin³² tiá³ hnú² cuonh² tsá² tsáun¹
hi³ jáun² lan¹³, hi³ cuéh¹ nú² siáh³
jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ hua³jueh³² jɨ³ li²¹ nɨ́² ca³la³

cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² híen¹, Tsá² líin³ quian²¹ hnú².
31 Jmíi¹ má²líi²liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³, ca³jíeh³ hñú³ ñí¹ jmíi¹ tionh¹ tsú², jáun² ca³la³ jii³liin² tsá² hí³ ca³cónh³² Jmíi²chí³ Chun¹ hñu³ tsíi³, jmíi¹jáun² ca³ta³no¹ tiá³ tsíi³ tsú² hi³ hléh³² jáii¹³ quioh²¹ Dió³².

Jmu² tsá² reh² hi³ quioh²¹ cá²re² la³jii³² hi³ zia³² quioh²¹
(Hechos 2:42-47)

32 La³jíin³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³juónh³ cú²re², hi³ cáun² má²ná¹tioh³ tsíi³; hí¹ jan² tsá² hí³ tiá² ca³lii³ hniá¹ hi³ lii³ quioh²¹ hnga² hi³ zioh², tii³la³ jii³liin² bíh¹ tsú² ca³lii³quioh²¹ hi³ jmíi¹ zioh² jáun².
33 Hi³ jáun² ca³la³ hi³ pin³ líin³² bíh¹ jáii¹³ quioh²¹ *tii³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ca³cué³ jú¹ tson² la³ má²cue³² jáun² hi³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús; hi³ jáun² Dió³² ca³ma³hé² ma³mieh² líin³² ca³la³ jii³liin² tsá² hí³.
34 Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² hi³ jmíi¹ líi²hniáuh³² quioh²¹, quí¹ jii³liin² tsá² jmíi¹ zia³² tun³ hnii³² hñú³ quioh²¹ ho³lá²dá² hué³², ca³qui³ ca³hnah³ bíh¹ hi³ jáun² quioh²¹, jáun² tíi² ñi³quiaun¹³ tsú² quie³ jáun²,
35 hi³ tíi² cha³² tsú² jo³cuo² tii³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hí³ tíi² tsóh²³ quie³ jáun² níi¹juáh³ ha³ cónh³ lii³ hniáuh³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³².
36 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ jan² tsá² ca³lii³zian² hué³² Chipre, tsá² jmíi¹ jmáii² Sé³², jan² jón²zíih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, tsá² ca³teh³ tii³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², Bernabé, la³ cun³ niéih³ "tsá² má²hon³ tsáu²".
37 Tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹, hi³ jáun² quie³ jáun² ca³chá³ tsú² jo³cuo² tii³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².

5

Tso³ quioh²¹ Ananías quionh³ Safira ñí²cuo²

1 Tii³la³ jan² tsá²ñuh² tsá² jmíi¹ jmáii² Ananías, ñí²cuo² tsú² jmíi¹ jmáii² Safira, tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹;
2 tii³la³ ca³lii³quioh²¹ bíh¹ tsú² ca³lá² quie³ hmóu³², hi³ ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³chá³ tsú² jo³cuo² tii³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² [ca³la³ juah²¹ dúh¹ hi³ má²líi²jíenh³² dí² jii³lii³²]. Cú²re² ca³juónh³ bíh¹ tsú² quionh³ tsá²mii³ ñí²cuo² hi³ jmu³ la³ jáun².
3 Jmíi¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Hnú² Ananías, ¿he³ láiih³² tsá² hláiinh¹ hi³ hñu³ honh² hnú² hi³ jmíi¹ ñí¹má¹can¹³ nú² Jmíi²chí³ Chun¹? Sa³ líi²hmáh¹ bíh¹ hnú² ca³lá² quie³ hi³ líi²ma³hmah¹ tsáu² quioh²¹ hué³² quián¹³ nú².
4 ¿Há¹ jun³juáh¹³ hi³ jmíi¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² hué³² jáun²? Hi³ quie³ hi³ má²líi²hnáiih¹ hnú² jáun² hué³² né³, ¿há¹ jun³juáh¹³ hi³ jmíi¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² jaun³²? ¿He³ láiih³² sa³ la³ níi² yáh³ ca³líin¹³ hnú² jmúh¹³? La³ jii³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²líi²hléh¹ hnú² jú¹ tíi¹jáii², jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá²mii³cuóun² yáh³.
5 La³ cun³ jmíi¹ ca³náii³² Ananías jáii¹³ jáun² né³, ca³quinh³ hi³ jun³. Jáun² ca³la³ jíin³² bíh¹ tsá² ca³lii³ ñii³² hi³ jáun² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsíi³.
6 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ jmíi¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹tsenh¹³ hla¹ hí³ hmiih³², jmíi¹ lii²¹ jáun² ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹hón²¹.
7 Má²ca³nga² cun³ hnii³² o¹rá¹ la³ cun³ jmíi¹ ca³hi³ siáh³ ñí²cuo² hla¹ Ananías hí³ ñí¹ jáun², hí¹ cáun² tiá² hi³ ñii³² yáh³ tsú² hi³ he³ la³ má²lii³².
8 Jáun² Pé¹ ca³ngáiih³ siáh³ tsá²mii³ hí³ la³ lá²:
—Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² ca³hnáiih¹ hnoh² hué³² la³ cun³ hmah²¹ hi³ má²líi²juáh³ ñí²cuoh² nú²?
Jáun² tsá²mii³ hí³ ca³juáh³:
—Ján³, cun³ jáun² bíh¹.
9 Jáun² Pé¹ ca³juáh³ siáh³:

—¿Lánh^{3} rón^{32} ca^{3}cháunh^{13} chinh^{32} hnoh^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} hnáuh^{2} náh^{2} cá^{1} lan^{13} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} joh^{1} Dió^{32}? Nɨ́^{2} má^{2}hí^{1}já^{2}tánh^{1} tsá^{2} cuɨ́^{2}ñí^{1}hón^{21} ñí^{2}cuoh^{2} hnú^{2} cheih^{32} nɨ́^{2}, hi^{3} jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}jau^{3} tsú^{2} siáh^{3} hnú^{2}.

10 La^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}quɨnh^{3} siáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, hi^{3} jun^{3} ta^{3} ñí^{1} Pé^{1}. Jáun^{2} jmɨ́^{1} taunh^{21} tsá^{1}ñú^{1} hí^{3} ñéih^{3} ca^{3}jɨ́e^{3} hi^{3} má^{2}rá^{2}jún^{1} siáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, jáun^{2} ca^{3}jan^{3} tsú^{2} siáh^{3} hla^{1} hí^{3} hi^{3} tsa^{3}hón^{32} dí^{2} can^{32} ñí^{1} má^{2}hú^{1}hón^{21} ñí^{2}cuo^{2}.

11 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} hí^{3} cuáh^{32} ca^{3}ta^{3}hú^{1} cóh^{21} tsɨ́^{3}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} nɨ́^{2} siáh^{3}.

Hliáun^{3} hua^{3}jueh^{32} jɨ^{3} li^{21} jmu^{2} tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} jë^{1} Dió^{32}

12 Hi^{3} jáun^{2} tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} hí^{3} jë^{1} Dió^{32} ca^{3}jmú^{3} hliáun^{3} lɨ́n^{32} li^{21} jɨ^{3} hua^{3}jueh^{32} ja^{1} tsáu^{2}. Hi^{3} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsú^{2} tɨ́^{2} ngɨh^{32} cuáh^{32} chín^{1} quioh^{21} tsá^{2} *judíos ñí^{1} lɨ́^{3} jáun^{2} ñí^{1}hñú^{3}, ñí^{1} juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} “Quioh^{21} Salomón”.

13 Tɨ^{3}la^{3} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} tiá^{23} tsɨ́^{3} hi^{3} ngɨh^{13} quionh^{3} tsá^{2} hí^{3}, uá^{1}jinh^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} jmɨ́^{1} hleh^{32} re^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}.

14 Cun^{3} jáun^{2} juóun^{32} bíh^{1} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2}ñuh^{2} ca^{3}tanh^{2} ta^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}juóun^{3} tsú^{2}.

15 Hí^{1} la^{3} tɨ^{3} juóun^{32} lɨ́n^{32} tsá^{2} tsáun^{1} ca^{3}chu^{3} ca^{3}huen^{3} tsú^{2} cheih^{32} hi^{3} ca^{3}chan^{3} dí^{2} hú^{1} juɨ^{32} ñí^{1} lɨ́^{3} ja^{1} hñú^{3}, hi^{3} ná^{1}tsɨn^{1} ñí^{1} jen^{3} ho^{3} ñí^{1} jmu^{2}, hi^{3} jáun^{2} lan^{13} nɨ́^{1} má^{1}tɨ́^{3} heinh^{21} quioh^{21} Pé^{1} ñí^{1} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}nga^{2} Pé^{1} juɨ^{32} jaun^{32}.

16 Ja^{3}bí^{1} juóun^{32} tsá^{2} juú^{2} siáh^{3} siáh^{3} cua^{3}taunh^{21} já^{1} juú^{2} Jerusalén, hi^{3} ná^{1}jan^{2} tsú^{2} tsá^{2} tsáun^{1} jɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}tiáunh^{1} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} nɨ́^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} jáun^{2} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} lan^{3}.

Jmu^{2} tsá^{2}tan^{21} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Pé^{1} jɨ^{3} Juan^{2}

17 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2}, tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1} la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} quionh^{3}, tsá^{2} cu^{3} nió^{3} téh^{23} tsú^{2} *saduceos, ca^{3}ja^{3} uóu^{32} tsɨ́^{3},

18 hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}tson^{13} dí^{2} tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} hí^{3} jë^{1} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}tónh^{32} dí^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.

19 Tɨ^{3}la^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} ca^{3}zen^{3} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} hi^{3} cua^{3}nia^{32} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2} ta^{3} já^{1}niéi^{2}, jáun^{2} ca^{3}huen^{3} dí^{2} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

20 —Cuá^{2}táunh^{1} náh^{2} cuá^{2}tianh^{3} náh^{2} hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1} hi^{3} cuá^{1}zéih^{3} náh^{2} tsáu^{2} ha^{3} lánh^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}.

21 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}niéi^{32} tsú^{2} jáɨ^{13} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ñí^{1}tiónh^{21} hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1} hú^{2}niéi^{2} jmɨ́^{1} cá^{1}jniá^{21} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}ma^{3}tɨn^{2} tsú^{2} tsáu^{2}.

Tá^{1}la^{3} jáun^{2} ca^{3}cuú^{2} ca^{3}ngɨh^{32} tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1} quionh^{3} tsá^{2} quionh^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}liéinh^{32} tsú^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} ta^{21} hi^{3} chín^{1} jɨ^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} hué^{32} *Israel nɨ́^{2} siáh^{3}. Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}jmú^{3} héih^{32} hi^{3} tsa^{3}quión^{32} tsú^{2} tsá^{2} tiáunh^{1} hí^{3} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.

22 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} mí^{2}tsáu^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2} né^{3}, ha^{3} tiú^{2}uú^{2} hin^{2} tiáunh^{1} yáh^{3}, jáun^{2} ja^{3}tanh^{21} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}caun^{2} jáɨ^{13}.

23 Jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jmɨ́^{1} cá^{1}cháu^{21} jnoh^{1} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}, re^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} jmɨ́^{1} dí^{1}jnaɨ^{32}, já^{2} tionh^{2} bíh^{1} hliáu^{3} ho^{3}hñú^{13} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2} hi^{3} ná^{1}jmu^{2} hua^{3}hí^{13}, tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} lɨ́^{1}niá^{13} jnoh^{1} hi^{3} lɨ́^{2}neh^{21} jnoh^{1} ñéih^{3}, já^{2} tiú^{2}uú^{2} tsá^{2} hí^{3} tiáunh^{1} yáh^{3}.

24 Jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1} jáɨ^{13} jáun^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} mi^{3}jmú^{3} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} jɨ^{3} tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} juo^{13} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} mí^{2}tsáu^{2}, tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} hua^{3}hí^{13} cuáh^{32} chín^{1} jáun^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} jlánh^{1} ca^{3}hnauh^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} he^{3} bíh^{1} né^{3}bí^{1} lɨ́^{13} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}.

25 Tá^{1}la^{3} jáun^{2} cuan^{3} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} ca^{3}tionh^{1} hnoh^{2} hí^{3} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}, ó^{32} bíh^{1} siáh^{3}

má²ná¹má²tɨn² tsú² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹ ta³né³².
26 Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ hí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² né³ ngau³ quionh³ tsá² joh¹ tɨ³ cuáh³² chín¹ jáun², hi³ ca³ñí¹quian¹³ dí² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², tɨ³la³ tiá² ca³hma³ ca³cuóunh³² yáh³ tsú² tsá² hí³ chí¹hniéi² má¹ná¹, quí¹hliá² juénh² tsú² nɨ́¹ ca³qui³ ca³jnauh³ tsáu² quɨ́n¹.
27 Jmɨ́¹ cuá¹tanh²¹ tsú² hi³ ná¹jón²¹ tsá² hí³ né³, ca³chan³ dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³, jáun² mí²tsá² hɨ́en¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
28 —¿Há¹ jun³juáh¹³ má²ca³juáh¹³ bíh¹ jnoh¹ hi³ cun³ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ hɨeh¹ hnoh² tsáu² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús? Tɨ³la³ sa³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² juú² Jerusalén lá² má²ná¹ñɨ³² jáɨ¹³ quián¹³ hnoh², hi³ hnáuh² náh² rá¹caun² náh² jnoh¹ ca³tɨ²¹ hi³ jun³ tsá² hí³.
29 Jáun² Pé¹ ca³ngáɨ³ quionh³ tsá² quionh³:
—La³ñí¹ la³ján³ hniáuh³² má¹ti²¹ jnoh¹ tín² ñí¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun² yáh³.
30 Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús, Tsá² ca³jngɨh³² náh² hí³ cun³quionh³ hi³ ca³ton³ náh² tsú² jáun² tsoh² hmá².
31 Dió³² hí³ siáh³ ca³zió³ tá¹³ Jesús hi³ ca³chan³ tsú² tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ ca³héi³ Jesús jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ́n³ Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², Tsá² cue³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tɨ³ jéinh³² tsáu² jmɨ́¹ tsɨ́³, tsá² ziáun² dí² hué³² Israel lá², hi³ jáun² hin³ tso³ quiú¹³ dí².
32 Hi³ jáun² jnoh¹ láɨ³ tsá² cue³² jú¹ tson² quiúnh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ tson² bíh¹ lɨ³ la³ jáun². Dió³² má²ca³cuen³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² haɨh²¹ ta²¹.
33 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ jáɨ¹³ jáun² né³, ca³míh³ lɨ́n²¹ tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ má²hnió³ dí² jngɨh³ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².
34 Tɨ³la³ ja¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá² hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos, tsá² jmáɨ² Gamaliel, jan² tsá² lɨ́n³ tɨ³² liei²¹; tsá² hí³ jlánh¹ jmɨ́¹ taunh² tsáu² ta²¹. Tsá² hí³ ca³náu² hi³ ca³jmú³ héih³² hi³ huen³ tsú² cu³tiá³ tɨ³ cheih³² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².
35 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² ná¹ñí¹ quionh³ la³ lá²:
—Hnoh², tsá² ziáun² dí² hué³² Israel lá², hua³hín¹³ náh² jmu³ nɨ́¹juáh³ he³ hnáuh² hnoh² jmúh¹³ ñí¹con² tsá² nɨ́².
36 Cháu¹ náh² honh² hi³ jmɨ́¹ zian² jan² tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² Teudas, tsá² hí³ jlánh¹ tɨ́² jmu² quien² hnga². Jmɨ́¹jáun² ca³háɨn³² tɨ³ con² tsá² hí³ cun³ quiún³ nio² hña³láun³ tsáu²; tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³jngɨh³ tsú² tsá² hí³ né³, jmɨ́¹jáun² lɨ́¹ ca³háɨn³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quionh³ tsú², hi³ jáun² cun³ jáun² bíh¹ lɨ́¹ ca³yéin².
37 Jmɨ́¹ lɨ́¹ cáɨn² jáun² siáh³ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³tónh³² tsú² tsáu² sí². Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ siáh³ jan² tsáu² quien², tsá² hí³ jmɨ́¹ jmáɨ² Judas tsá² jmɨ́¹ hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea. Ja³bí¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³ñɨ³táunh¹ quionh³ tsá² hí³. Tɨ³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³jngɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³, hi³ jáun² lɨ́¹ ca³háɨn³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quionh³ tsú².
38 Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² cuɨ́¹ lɨ́³ la³ nɨ́², ha³ tiú²uú² hi³ jmuh¹ hnoh² tsá² nɨ́², quí¹ nɨ́¹juáh³ jáɨ¹³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² hleh³², jáun² chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ bíh¹,
39 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jáɨ¹³ jáun² né³ ja³² ñí¹con² Dió³², tiá² quɨnh¹ yáh³ hnoh² jmáɨ¹ quiúnh¹ tsá² nɨ́²; quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmuh³ hnoh² hniéi² quiúnh¹ Dió³².
Jáun² ca³taunh³ bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Gamaliel hí³.
40 Jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ tɨ³² quian³² hí³ jë¹ Dió³² tɨ³ ñéih³, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² quionh³ hñú¹jméi¹³ hi³ lɨ́³ láu². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² hi³ tiú²uú² hniáuh³² hléh³² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³lión³² dí².

41 Hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² jmɨ́¹ ca³huén² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² má²lɨ́²ma³tso² tsú² tsɨ́³ hi³ hua³heih²¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tɨn¹ Jesús.

42 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cun³ tsa³háu² ca³ñí¹hléh² hñu³ cuáh³² chín¹ la³ má²hleh³² jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ Cristo; hi³ ca³ñɨ³táunh¹ tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³ hi³ má²tɨn² tsáu².

6

Hnah² tsá² reh² quiaun³ tsá² lɨ́¹³ ma³hau³ siáh³ cáun² ta²¹

1 Jmɨ́¹jáun² lɨ³mí¹ ca³juóun³ bíh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús. Jáun² jmɨ́¹jáun², tsá² *judíos tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ ja¹ *tsá²cá²jo²¹, tsá² má²hleh³² jú¹ *griego, ca³ma³liáu³² hi³ ziú² hɨen² tsá² judíos tsá² qui³ tionh² hí³ hué³² *Israel, tsá² qui³ hleh³² hí³ jú¹jma² *hebreo quioh²¹, quí¹ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá² qui³ má²hleh³² jú¹ griego zian² ja¹ quioh²¹ tsú² tiá² jmɨ́¹ hiáuh²³ yáh³ la³ cun³ hi³ hiáuh²³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ ñí¹ hná¹ jáun² nɨ́¹ má¹ca³tsóh³ tsú² la³ cun³ hi³ lɨ́²hniauh²³ quioh²¹ tsáu² cun³ tsa³háu².

2 Jáun² tsá² quian³tun³ hí³ né³, ca³jmú³ héih³² hi³ ngɨh¹³ la³jɨ́n³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús, jmɨ́¹jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsú² jáɨ¹³ lá²:

—Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ tunh²¹ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² lɨ́¹³ cué¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsáu².

3 Hi³ jáun² né³ reh², hniah³² náh² quiaun³ tsá²ñuh² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², tsá² lɨ́n²³ tsáu² hi³ chu²¹ tsɨ́³, tsá² má²lin¹ hi³ má²canh² Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³, tsá² jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³. Jáun² tsá² hí³ bíh¹ cue¹³ jnoh¹ ta²¹ jáun².

4 Jáun² jnoh¹ né³ ná¹chan¹ hi³ lienh¹ jnoh¹ Dió³² chí¹ñɨ¹ jɨ³ hi³ má¹tɨn¹³ jnoh¹ tsáu² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

5 Ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsú² ca³lɨ³ hiún² tsɨ́³ jáɨ¹³ jáun². Jmɨ́¹jáun² né³ ca³hnah² tsú² Tié³, jan² tsá²ñuh² canh² lɨ́n³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³, la³ má²quionh³ Pí²liéi¹, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, jɨ³ Cú²la²¹ tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³, tsá² zian² juú² Antioquía, tsá² qui³ jmɨ́¹ má²ca³hín¹³ hí³ jë¹ tsá² judíos.

6 Jmɨ́¹jáun² ca³chan³ tsú² tsá² quiaun³ hí³ ta³ ñí¹ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², jáun² tsá² hí³ ca³liéinh³² Dió³²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ra³tsɨ³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú² [hi³ lin¹ hi³ hiún² tsɨ́³ dí² hi³ tsá² hí³ jmu³ ta²¹ jáun²].

7 Jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ja³cuóun² bíh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² jmɨ́¹jáun², ca³juóun³ lɨ́n³² bíh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús já¹ juú² Jerusalén, hí¹ la³ tɨ³ juóun³² yáh³ mí²tsáu² ca³taunh³ ta²¹.

Má²tson¹³ tsú² Tié³

8 Tsá² jmáɨ² hí³ Tié³ jmɨ́¹ canh² lɨ́n³² pí³ quioh²¹ Dió³², jan² tsá² ca³ma³hé² ma³mieh² lɨ́n³² Dió³². Tsá² hí³ tɨ́² jmu² hua³jueh³² jɨ³ li²¹ nɨ́² siáh³ já¹ juú² jáun².

9 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³hnió³ tsáu² juónh³ quionh³ Tié³, tsá² tiáunh¹ cuáh³² téh²³ tsú² “Cuáh³² quioh²¹ tsá² má²ca³liáun³ hi³ jmɨ́¹ má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu²”. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ tiáunh¹ tsá² zian² juú² Cirene, tsá² zian² juú² Alejandría, tsá² zian² tɨ³ Cilicia, jɨ³ tsá² zian² hué³² Asia nɨ́² siáh³. La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ca³lɨ³hnió³ juu³ hlénh³ quionh³ Tié³.

10 Tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ hi³ ma³cu³ ma³jéinh³ tsú² jáɨ¹³ quionh³ Tié³, quí¹ tɨ³la³ Tié³ dá² tɨ́² hleh³² jú¹ quiáh¹ hi³ ca³cué³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.

11 Jáun² tsá² hí³ ca³hión³² ma³ jan² tsá² ca³chá³ jú¹ tɨ́¹jáɨ², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ tú² hión³² hla¹ Moisés jɨ³ Dió³² nɨ́² siáh³.

12 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsáu² jáɨ¹³ jáun² né³, ca³míh³ lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsá² juú² quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jɨ³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³. Jáun² ca³zanh³

tsú² Tié³ hi³ ca³jan³ dí² ñí¹con² tsá² ná¹chín¹ hué³² jáun².
13 Jáun² tsá² hí³ ca³hnah² siáh³ tsá² lɨ́¹³ chá³² jú¹ tɨ́¹jáɨ². Tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ chí¹ñi¹ hleh³² jú¹ hlah³ hi³ ca³tɨn¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí² jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ liei²¹ nɨ́² siáh³.
14 Jnoh¹ má²ca³náɨ¹³ hi³ juáh³ tsá² nɨ́² hi³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret hí³ tsunh³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hi³ záɨ³² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ dí², la³ cun³ héih³² hi³ ca³quiú² jáun² hla¹ Moisés jmɨ́¹tin².
15 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² ná¹chín¹ tionh² ñí¹ jáun², ca³jɨ́e³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ Tié³ hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ ñí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

7

Tié³ má²tson² jáɨ¹³ quioh²¹

1 Hi³ jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ ca³záɨh³ Tié³ la³ lá²:
—¿Hí¹ tson² hléh¹ hnú² la³ nɨ́²?
2 Jáun² Tié³ ca³ngáɨ³:
—Hnoh² tsá²cáu³, jɨ³ tsá²daun³², re² quián² náh² jáɨ¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh² ca³ma³jnia³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tá¹la³ jmɨ́¹ cuá³ tsú² hué³² Mesopotamia, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³cuá² tsú² juú² Harán.
3 Hi³ ca³juáh³ Dió³²: “Tú³ hué³² quián¹³, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² jun³ renh² nú² nɨ́², cua³² tɨ³ hué³² siáh³, hué³² né³bí¹ hɨ́e¹³ jná¹³”.
4 Jáun² Há²bran²¹ cua³han³ hué³² quioh²¹ tsá² Caldea, hi³ ca³ñí¹cuá² juú² Harán. Jmɨ́¹ jun¹ jméi² tsú² né³, Dió³² ca³jau³ Há²bran²¹ la³ tɨ³ hué³² ñí¹ tionh¹ hnoh² lá² ta³né³².
5 Tɨ³la³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hué³² tiá² ca³lɨ³quioh²¹ hla¹ Há²bran²¹ jmɨ́¹jáun², tɨ³la³ ca³lɨ³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ quioh²¹ tsú² má¹jáun² la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ uá¹jinh¹ tiá² jon² tsú² jmɨ́¹ má²zian² jmɨ́¹jáun².
6 Jáun² la³ lá² ca³juáh³ siáh³ Dió³², hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tsa³tiánh² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsú² cáun² hué¹³ tsáu² ñí¹ uóunh³. Ñí¹ jáun² né³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ na³caun³ tsáu² ta²¹ chí¹hniéi², cun³ quiún³ nio² hña³láu³ mii² jmoh³ tsú² tsáu² hian² tsɨ́³ ñí¹ jáun².
7 Tɨ³la³ ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Dió³² la³ lá²: “Jná¹³ ñí¹ma³ré¹³ re² tso³ quioh²¹ tsá² na³caun³ tsú² hí³ ta²¹ chí¹hniéi². Hi³ jáun² má¹jáun² má²lɨ́¹³ huén³² tsú² hué³² jáun² hi³ ja³tánh¹ hué³² lá², jáun² ñí¹ lá² má²lɨ́¹³ ma³cáu³² tsú² jná¹³”.
8 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³tanh² Dió³² cáun² nió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Hi³ jáun² ca³lɨ³ hniáuh³² jmu³ tsú² cáun² li²¹ ca³tɨ²¹ nió³² jáun², hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² héih³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹ ñí¹ zian². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, la³ má²jña³ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² bíh¹ hla¹ Isaac jon² tsú² ca³jmú³ tsú² la³ jáun² quioh²¹. Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³jmú³ hla¹ Isaac quioh²¹ Jacob jon². Jáun² hla¹ Jacob hí³ né³ ca³lɨ³zian² quian³tun³ jon², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ hla¹ hí³ quioh²¹ tsá² hí³ jon², tsá² quian³tun³ jméi² tá¹ quia³tún³ tsoh³ dí² tsá² *Israel.
9 ”Tsá¹ jon² hla¹ Jacob hí³ ca³lɨ³ uóu³² tsɨ́³ ñí¹con² Sé³² raɨnh²¹, jáun² ca³hna³ dí² tiáunh¹ la³jmɨ́¹ hnaɨh³² tsáu² hi³ quioh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³chó³² Sé³² hué³² Egipto hi³ lɨ́n³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Tɨ³la³ Dió³² bíh¹ jmɨ́¹ má²hau³ Sé³² hí³,
10 jáun² bíh¹ ca³liáun³ tsú² ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³². Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ jlánh¹ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ chun¹ tsú² ñí¹con² hla¹ faraón tsá² lɨ́n³ re²¹ hué³² jáun². Jáun² Sé³² ca³lɨ³hiáun¹ hi³ lɨ́n¹³ ta²¹ hi³ jmu³ héih³² tá¹ cáun² hué³² Egipto jáun², jɨ³ ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ hñú¹³ re²¹ nɨ́² siáh³.
11 ”Jmɨ́¹ lɨ́¹ cáɨn² jáun² né³ ca³lɨ³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² Egipto

jɨ³ hué³² Canaán siáh³, hi³ jáun² ca³ma³tso² lɨ́n³² tsáu² tsɨ́³. Jmɨ́¹jáun² lɨ³ hi³ tiá² zia³² cu³tí³ hi³ cuh³ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

12 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² hla¹ Jacob hi³ la³ zia³² bíh¹ cuú²miih²¹ tɨ³ hué³² Egipto, jáun² ca³zen³ tsú² tsá¹ jon² ñí¹ jáun², la³ cun³ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

13 Jmɨ́¹ má²tɨ³² jáun² tenh³ jéin³² hi³ tsá²táunh¹ tsú² né³, jmɨ́¹jáun² máh³ ca³ma³li²¹ Sé³² ñí¹con² tsá¹ raɨnh²¹ hi³ hí³ bíh¹ dí² cuá³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² dá² jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³ cuóun³² re²¹ hí³ jún¹ raɨnh²¹ Sé³².

14 Jáun² Sé³² né³ ca³jmú³ héih³² hi³ já³² Jacob jméi² tsú² hué³² ñí¹ cuá³ jáun², la³ má²quionh³ tsá¹ raɨnh²¹ tsú²; tsá² hí³ jmɨ́¹ tín³ cun³ hnaɨh³² nio² quiún³ tsɨ²¹ quia³hñá³ tsáu².

15 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ngau³ Jacob hí³ hué³² Egipto, ñí¹ jáun² bíh¹ jún¹ tsú². Ja³bí¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tsan³ siáh³ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ñí¹ hná¹ jáun².

16 Jáun² ca³jón³² tsú² ca³la³ jɨ́n³² hla¹ hí³ tɨ³ hué³² Siquem hi³ ca³ñí¹tionh¹³ tsú² tá²hláu² hué³² ñí¹ ca³la³ hla¹ Há²bran²¹ jmɨ́¹tin² quioh²¹ tsá¹ jon² Hamor, tsá² hué³² Siquem.

17 ”Jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹, jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³ jlánh¹ ca³juóun³ lɨ́n³² hué³² Egipto jáun².

18 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨn³ re²¹ hué³² Egipto jan² tsá² tiá² ca³lɨ³ cuóun³² hla¹ Sé³².

19 Re²¹ hí³ jlánh¹ hlah³ quionh² chí¹ ca³jmú³ hi³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² jon² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³; re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ ziu³ cuɨn³ tsáu² dáɨn² pih²¹ jon² ñí¹ lɨ́¹³ hiá¹ tsán¹³.

20 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³zian² Moisés, jan² dáɨn² hí¹ jan² dáɨn² tiá² cunh³ ta³ ñí¹ Dió³²; hnɨ³² zɨ́h² bíh¹ ca³ma³cuóu³² dáɨn² hí³ jméi² mí¹ziú¹³.

21 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³chan³ tsú² dáɨn² hí³ cheih³², jmɨ́¹jáun² ca³tsauh¹ tsá²mɨ³ jon² re²¹ dáɨn² hí³, hi³ jáun² ca³jón³² dí² hñú¹³, hi³ ca³ma³cuóun³² dí² la³juah²¹ dúh¹ hi³ jon² dí² hnga².

22 Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ tɨn² hla¹ Moisés hí³ ca³la³ jɨ́³² hi³ ñi³² tsá² zian² hué³² Egipto; tsá² hí³ ca³lɨn³ jan² tsá² quien² lɨ́n³² hó¹jë¹, jɨ³ la³ má²quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ tsú² nɨ́² siáh³.

23 ”Tun³ló³² mii² jmɨ́¹ má²hún¹ hla¹ Moisés la³ cun³ jmɨ́¹ ca³ja³ tsɨ́³ hi³ tsa³jɨen³ tsá² Israel tsá²co¹.

24 Ñí¹ jáun² né³ ca³jɨ́en³² tsú² jan² tsá² Egipto hi³ dí¹quiunh² jan² tsá²co¹ tsú², jáun² ca³jenh³ tsú² cha¹³ tsá²co¹, hi³ ca³jngɨh³ dí² tsá² Egipto hí³.

25 Quí¹ lɨ́¹ jmɨ́¹ lɨ́n²³ Moisés hi³ lɨ³tsɨn² la³jɨ́n³² tsá²co¹ hi³ má²liáu³² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí², tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³tsɨn² yáh³ tsú².

26 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jɨ́en³² tsú² siáh³ gon³ tsá² Israel hi³ ná¹tɨ́n²³, jáun² hí³ dí² ca³tson³ hi³ ca³lɨ³hnió³ dí² jmóuh³² tsɨ́³ tsá² hí³. Jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²: “¿He³ láɨh³² ná¹tɨn²³ náh² má²tún² renh²?”

27 Jáun² tsá² quiunh² hí³ raɨnh²¹ ca³hlian³ Moisés, hi³ ca³záɨh³ dí²: “¿Hin² lɨ²cué³² jáɨ¹³ hi³ ñá¹jmuh³ hnú² héih³², hi³ hnú² má¹réh¹³ uu³mí²tsɨ³² quiú¹³ jnoh¹?

28 ¿Hí¹ hnáuh² hnú² jngah¹³ jná¹³ la³jmɨ́¹ ca³jngɨh³² hnú² tsá² Egipto cháu³?”

29 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáɨ¹³ nɨ́² bíh¹ Moisés ca³cuóun³, hi³ ngau³ tɨ³ Madián. Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ñí¹cuá² tsú², juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² siánh³; ñí¹ jáun² ca³lɨ³zian² gon³ jon².

30 ”Jmɨ́¹ má²ca³nga² jáun² tun³ló³² mii² hi³ cuá³ ñí¹ jáun² Moisés, ca³jɨ́en³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin² có³² ñí¹ zeh¹ máh³ téh²³ tsú² Sinaí. Tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² jmɨ́¹ zenh¹ chu³jo² hmá² ton² hi³ dí¹hún¹ jáun² sɨ́².

31 Jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² sɨ́² jáun²

ca³ja³cáun² tsɨ́³, hi³ jáun² ngau³ tsú²
má²janh² hi³ hnió³ jɨ́e³ re² he³ dá² lɨ́²³.
Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² tsú² hi³ ñí¹ca³juáh³
Dió³² Juo¹³ dí² la³ lá²:
32 "Jná¹³ bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³²
dí²hioh³ ñú²deh³ hnú², Dió³² Juo¹³
Há²bran²¹, Dió³² Juo¹³ Isaac, jɨ³ Dió³²
Juo¹³ Jacob nɨ́² siáh³". Jmɨ́¹jáun² jlánh¹
ca³juan³ Moisés hi³ ca³juénh² lɨ́n³²,
jáun² cu³tsa³² tiú²uú² ca³jɨ́e³ bíh¹ tsú²
cú²jueh³².
33 Jáun² Dió³² ca³juáh³ siáh³: "Hueh³
láu² tsɨ³² tanh¹, quí¹ hué³² hɨ́en¹ bíh¹
ñí¹ zenh¹ hnú² lá².
34 Má²cá²jɨ́e³² jná¹³ he³ lánh³
quiunh³² tsá² joh² jná¹³, tsá² tiáunh¹
hué³² Egipto; má²cá²náɨ³² jná¹³ hi³
hlí² han³² lɨ́n³² tsú², jáun² jná¹³
má²já¹³ hi³ já¹lion¹ tsú². Ña³² ñí¹ lá²,
hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ hué³² Egipto".

35 "Hi³ jáun² Moisés tsá² tiá² jmɨ́¹
hnio³ tsú² hí³ né³, tsá² má²ca³záɨh³ dí²:
"¿Hin² lɨ́²cué³² jáɨ¹³ hi³ ñá¹jmuh³ hnú²
héih³², hi³ hnú² má¹réh¹³ uu³mí²tsɨ³²
quiú¹³ jnoh¹?", ti³tsóh³dí¹ tsá² hí³
bíh¹ ca³cuéh³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ tsú²
tsá² chín¹, jɨ³ hi³ lɨ́n¹³ tsú² siáh³ tsá²
liáu³² cun³quionh³ hi³ ca³ma³hau³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ca³ma³jnia³²
hí³ ja¹ hmá² ton² jáun².
36 Jáun² Moisés ñéi¹ hi³ ca³ñí¹huen¹³
tsá² Israel hué³² Egipto jáun²; hí³
bíh¹ tsá² ca³jmú³ hua³jueh³² jɨ³ li²¹ nɨ́²
siáh³ hué³² jáun², ñí¹ ná¹ho³ jmɨ́²miih²¹
dáɨn³, jɨ³ ñí¹ ca³ñi³táunh¹ tsú² jáun²
hué³² quiéin² nɨ́² siáh³ tun³ló³² mii².
37 Hla¹ Moisés hí³ bíh¹ ca³záɨh³ tsá²
Israel tsá²co¹ la³ lá²: "Ja¹ tsá² renh²
hnoh² bíh¹ zion³ Dió³² jan² tsá² lɨ́n¹³
*tɨ³² jë¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², la³jmɨ́¹
lɨ́n³ jná¹³ lá²".
38 Ja³bí¹ la³ jáun², jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹
ngɨh³² jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³
dí², hla¹ Moisés hí³ bíh¹ jmɨ́¹ lɨ́n³
tsá² zenh² ja¹ quioh²¹ tsú² quionh³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ca³liéinh³²
tsú² hí³ tsɨ³ máh³ Sinaí; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³, ca³nga³ dí² jáɨ¹³ ñí¹con² dí¹hio³
ñú¹deh³ dí² hí³. Hí³ bí¹ tsá² ca³héɨ³
jáɨ¹³ hi³ lɨ³ quien² la³ má²quien² jáun²,
hi³ jáun² ngáɨ³² tsú² ñí¹con² dí².
39 "Tɨ³la³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³
jnoh¹ hí³ má¹ná¹, tiá² ca³lɨ³hnió³ yáh³
hi³ tanh¹³ ta²¹ Moisés hí³, tɨ³ hué³²
Egipto bíh¹ ca³jéinh³² siáh³ tsɨ́³ tsú².
40 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú²
Aarón la³ lá²: "Hnáu² jnoh¹ hi³ jmah²¹
hnú² jan² dió³² hi³ tsó³² chí¹ján³ ta³
ñí¹ jnoh¹, quí¹ tiá² né¹ jnoh¹ he³
ca³quiúnh³² Moisés tsá² ca³ñí¹hue¹³
jnoh¹ hué³² Egipto".
41 Jmɨ́¹jáun² ca³jmah³ tsú² hmóu³²
jan² dió³² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cuá¹juɨ́²
míh¹, hi³ jáun² ca³jngɨh³ tsú² jáh³
ñí¹con² dió³² láɨn¹ hí³, jáun² ca³jmú³
tsú² jmáɨ¹ hi³ ca³tɨn¹ dió³² hi³
má²lɨ́²jmah³ tsú² jáun² cun³quionh³
cuá² ta³ hmóu³².
42 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cu³tsa³²
ca³chau³ Dió³² tɨ³ có³² cú²jueh³²
quioh²¹ tsú², hi³ jáun² chí¹jmaɨ²¹ cuɨ́¹
má¹tsú¹ má¹jónh²¹ cú²jueh³².
La³ jáun² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ jan²
tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², hi³
rá¹juáh³ la³ lá²:
Hnoh² tsá² zian² náh² hué³² Israel lá²,
¿hí¹ ñí¹con² jná¹³ dá² ca³cuen²¹ hnoh²
jáh³ hi³ ca³jngɨh³² náh² jáun²,
tá¹la³ ca³ñi³táunh¹ náh² jáun² tun³ló³²
mii² hué³² quiéin²?
43 Tiá² jáun² yáh³,
tɨ³la³ hnoh² dá² ca³ñi³quiánh¹ náh²
ñí¹hiú¹³ lɨ́³ hmɨh³² hi³ hún¹
dió³² jmáɨ² Moloc bíh¹,
jɨ³ hi³ ca³ñi³jan¹³ náh² dió³² tsá² láɨn¹
jmáɨ² Refán hi³ jniá³ la³jmɨ́¹
jniá³ chí¹jmaɨ²¹;
tsá² láɨn¹ hí³ bíh¹ ca³jmah²¹ náh²
hmóu³² hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹
náh².
Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hue¹ jná¹³
hnoh² hué³² ñí¹ tionh¹ náh² nɨ́²,
hi³ jau³ tsú² hnoh² ñí¹ uóunh³, ngáɨ¹³
la³ tɨ³ juú² Babilonia.
44 "Hi³ jáun² né³, ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin²
jáun² jmɨ́¹ zéih²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²

cuáh32 hi3 jmí1 lí3 hñú3 hmɨh32, ñí1
jmí1 dí1tioh3 quín1 liei21 hi3 jmu2 lin1
hi3 Dió32 ca3tanh2 cáun2 nió32 quionh3
tsú2. Ñí1hiú13 jáun2 ca3jmú3 tsú2 rón32
la3 cun3 lí3 héih32 hi3 ca3jmú3 Dió32
ñí1con2 Moisés, rón32 la3 cun3 lí3 nóh32
hi3 ca3jnia3 jáun2 jéinh32.

45 Jáun2 jón2zíh1 jón2cho1 tsá2haun32
dí1hio3 ñú1deh3 dí2 hí3 né3 ca3hiauh3
ñí1hiú13 jáun2. Jáun2 jmáɨ1 hi3 jmí1
lín3 hla1 Josué hi3 chín1 né3, ca3can3
tsú2 ñí1hiú13 jáun2 la3 tɨ3 hué13 tsá2
siánh3. Hi3 jáun2 Dió32 né3 ca3huen3
tsá2 hué32 jáun2 ñí1 ta3 ñí1 tsú2, hi3
jáun2 hué32 jáun2 ca3lɨ3quioh21 bíh1
tsú2. Jáun2 ñí1hiú13 jáun2 jmí1 quien2
la3 má2quien2 jáun2 ca3la3 ñí1 cá1chó21
jmáɨ1 hi3 ca3lɨ3zian2 jáun2 hla1 re21
Dá2vi21.

46 Jáun2 Dió32 né3, jlánh1 ca3lɨ3 hiún2
tsí3 hi3 ca3tɨn1 tsú2, hi3 jáun2 ca3hiu3
ca3mí3 dí2 ñí1con2 Dió32 hi3 cué32 Dió32
jáɨ13 hi3 jmu3 dí2 cáun2 cuáh32 hi3
ca3tɨn1 Dió32, Dió32 Juo13 hla1 Jacob;

47 tɨ3la3 hla1 Salomón jon2 bíh1 dí2
ca3jmú3 cuáh32 jáun2.

48 Tɨ3la3 Dió32 Tsá2 cú2 juenh2
má1ná1, tiá2 lí13 yáh3 cuá32 cáun2
cuáh32 hi3 ca3lɨ3 cun3quionh3 cuá2 ta3
tsáu2; la3jmí1 rá1juáh3 ñí1 Sí2 quioh21
tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32, ñí1 juáh3
jáun2 la3 lá2:

49 Hñu3mɨ3cuú2 bíh1 lí3 la3jmí1 lí3
hmá2sɨ1 quion21 jná13,
hi3 ñí1 hué21 né3 lí3 la3jmí1 lí3 jlɨ21 ñí1
na3tsɨn21 jná13 tán2.
¿Hín2 dá2 hñú3 jmúh13 hnoh2 quion21
jná13?
¿Ha3 dá2 jinh1 lí13 ñi21 jná13 tie3 lín23
hnoh2?

50 Há1 jun3juáh13 quionh3 uón32 huen2
bíh1 jná13 ca3jmú32 ná1 la3jí32
hi3 zia32? —juáh3 Dió32.

51 La3 má2hliaun32 jáun2 bíh1 ca3záɨh3
Tié3 tsá2 hí3 la3 lá2:
—Jlánh1 la3 huáh2 chinh32 hnoh2,
cun3 tiá2 jáɨ13 ngɨ23 bíh1 hnoh2,
la3jmí1 tiá2 jáɨ13 ngɨ23 tsá2 tiá2 Dió32
má2cuóun32. Jmáɨ1 ca3la3 jí32 bíh1
quí2 jna23 hnoh2 ñí1con2 Jmí2chí3
Chun1 joh1 Dió32, rón32 la3 cun3
ca3jmú3 dí2hioh3 ñú2deh3 bíh1 hnoh2
ná1jmuh32.

52 Tiá2 hin2 zian2 hí1 jan2 tɨ32 jë1
Dió32, tsá2 tiá2 ca3jmúh32 dí2hioh3
ñú2deh3 hnoh2 hian2 tsí3. Quí1 hí1
la3 tɨ3 ca3ma3hia3 ma3tsán2 yáh3 tsú2
tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32, tsá2 jmí1
quian32 jáɨ13 hi3 já32 jan2 Tsá2 chun1
Tsá2 zéi1 Dió32. Hi3 hnoh2 né3, ca3tu3
ca3hna3 bí1 náh2 siáh3 Tsá2 chun1 hí3
jmí1 cuan1, ca3la3 tɨ3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1
hi3 ca3jngɨh32 náh2 siáh3.

53 Hnoh2 bíh1 tsá2 ca3heh3 náh2 liei21
hi3 cua3can32 jáun2 tsá2cuú2 tsá2ta3
Dió32, tɨ3la3 hí1juáh3 tiá2 ca3ma3tih21
bíh1 náh2 jmí1 lɨ21 jáun2.

Jmí1 jun1 Tié3

54 Jmí1 má2lí2niéi32 tsá2 ná1ngɨh32 hí3
jáɨ13 ní2 né3, ca3míh3 lín32 tsí3, hian2
lín32 bíh1 ca3ta3ná1haɨ21 ñí1 tsú2.

55 Tɨ3la3 Tié3 jmí1 má2canh2 tsí3
Jmí2chí3 Chun1 joh1 Dió32, jáun2
ca3jíe3 tsú2 hñu3mɨ3cuú2 hi3 jniá3 joh1
quioh21 Dió32 cú2tú1 cú2lí13, ja3bí1
ca3jíen32 tsú2 siáh3 Jesús hi3 zenh2 tɨ3
cuá2 chu21 quioh21 Dió32.

56 Jáun2 ca3juáh3 Tié3:
—Jɨah3, jná13 dí1jíe32 hi3 há2na21
hñu3mɨ3cuú2, hi3 zenh2 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2
tɨ3 cuá2 chu21 quioh21 Dió32.

57 Jmí1jáun2 ca3jní3 tsá2 ná1ngɨh32 hí3
cuá1 hi3 ca3taunh3 cú2tiú2 cú2jan32 hi3
ca3tɨ3 ca3hóh32; jmí1jáun2 la3jín32 tsá2
hí3 ca3pɨ3 ca3janh3 Tié3.

58 Jáun2 ca3chin2 tsú2 Tié3 tɨ3 ñí1
lí3 jenh3 juú2 hi3 ñí1quí1 ñí1jnah1 dí2
quín1. Hi3 jáun2 tsá2 ca3hna3 hí3 Tié3
ca3chá3 ha1 ñí1con2 jan2 tsá1ñú1 jmáɨ2
Saulo.

59 Hi3 jáun2 tá1la3 quí2 jnauh23 tsáu2
quín1 quioh21 Tié3, cáun2 ca3liéinh32
Dió32 bíh1 Tié3, hi3 ca3juáh3:
—Hnú2 Jesús Tɨ32 Juóu32 jná13, héih1
hnú2 jmí2chí3 quion21 jná13.

60 Jáun2 ca3di3jñí32 Tié3 hué32 hi3
ca3hléh3 tiá3, hi3 juáh3:
—Hnú2 Tɨ32 Juóu32 jná13, ha3 lɨ́2 tón3
hnú2 sí2 tso3 quioh21 tsá2 nɨ́2.
Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 Tié3 la3 nɨ́2
né3, ca3cua3ha3 tsɨ́3.

8

1 Ja3bí1 Saulo hí3 jmɨ́1 hún1 cá2hon3
quionh3 tsá2 ca3jngɨh3 hí3 Tié3.

Saulo jmu2 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 tsá2 má2lɨ́n3 cuáh32
(Galatas 1:13-14)

Jmɨ́1jáun2 ca3ma3liáu32 tsú2 hniéi2
hi3 ca3ma3tson13 tsú2 tsá2 má2ná1lɨ́n3
cuáh32 já1 juú2 Jerusalén jáun2.
Jmɨ́1jáun2 ca3huén2 la3jɨ́n32 tsá2 hí3
hi3 ja3taunh21 cú2juú2 siáh3, juú2co1
juú2hñú13 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea jɨ3
Samaria, tɨ3la3 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1
Dió32 má1ná1, tiá2 ca3huén2 yáh3.
2 Tɨ3la3 jmɨ́1 zian2 ma3 jan2 tsá2
má2zian2 hi3 ca3tɨn1 Dió32 ca3ñí1hón21
hla1 Tié3; tsá2 hí3 ca3ho3 ca3jngɨh3 lɨ́n32
quioh21 hla1 hí3.
3 Tɨ3la3 Saulo hí3 né3, ca3qui3
ca3jmúh32 lɨ́n32 tsá2 má2lɨ́n3 hí3 cuáh32.
Saulo hí3 ca3ñí1hi32 ma3 quin32 ma3
caun32 hñú13 tsá2 hí3, hi3 ca3ñí1chí1
ñí1huen13 dí2 tsá2mɨ3 tsá2ñuh2 hi3
tsa3tionh3 dí2 hñu3mí1ñí2.

Hleh32 tsú2 jú1 chú32 quioh21 Dió32
já1 juú2 Samaria

4 Tɨ3la3 tsá2 ca3huén2 hí3 já1 juú2
Jerusalén má1ná1, ca3ñí1hléh2 jú1
chú32 quioh21 Dió32 la3 tán1 ñí1
ca3ñi3táunh1.
5 Hi3 jáun2 Pí2liéi1 ñéi1 juú2 Samaria
hi3 ca3ñí1hléh2 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 Cristo.
6 Jáun2 juóun32 tsáu2 ca3cuú2
ca3ngɨh32 hi3 hniá1 ne3 re2 jmɨ́1
ca3náɨ32 jáɨ13 hi3 ca3hléh3 Pí2liéi1,
jɨ3 jmɨ́1 ca3jɨ́e3 dí2 siáh3 li21 hi3 lɨ́3
hua3jueh32 hi3 ca3jmú3 tsú2.
7 Quí1 juóun32 bíh1 tsá2 jmɨ́1
tiáunh1 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3 lan3
jmɨ́1jáun2, ca3la3 hi3 tiáunh1 tɨ3 hóh32
bíh1 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hí3 jmɨ́1 ca3huén2.
Ja3bí1 jmɨ́1jáun2 lan3 juóun32 tsá2 hma2
jɨ3 tsá2 hliánh2 nɨ́2 siáh3.
8 Jmɨ́1jáun2 né3 jlánh1 ca3lɨ3 hiún2 tsɨ́3
ca3la3 jɨ́n32 tsá2 juú2 jáun2.
9 Tɨ3la3 já1 juú2 jáun2 né3, jmɨ́1
zian2 jan2 tsá2ñuh2 tsá2 jmɨ́1 jmáɨ2
Sí1mu21, tsá2 jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2 hláɨnh1 juú2
jáun2; tsá2 hí3 jlánh1 jmɨ́1 tɨ́2 jmu2 hi3
tsa3cáun2 lɨ́n32 tsɨ́3 tsá2 hɨ́n13 hí3 tɨ3
Samaria jáun2; ja3bí1 ca3juáh3 tsú2
hnga2 hi3 quien2 lɨ́n32.
10 Ca3la3 jánh3 dúh1 tsá2 míh1 tsá2
siún1 bíh1 tɨ́2 náɨ32 jáɨ13 hi3 hleh32
Sí1mu21 hí3, hi3 tɨ́2 juáh23 la3 lá2:
—Tsá2ñuh2 nɨ́2 dá2 lɨ́n3 jan2 dió32 cú2
juenh2 bíh1.
11 Jmɨ́1 tɨ́2 tanh2 lɨ́n32 tsú2 ta21
tsá2ñuh2 hí3, quí1 má2ngau32 jmáɨ1
bíh1 hi3 tɨ́2 má2can2 tsú2 tsá2 hí3
cun3quionh3 tá13 tsá2 hláɨnh1.
12 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3taunh3 tsá2 juú2
jáun2 ta21 jáɨ13 hi3 ca3hléh3 jáun2
Pí2liéi1 né3, la3 cun3 jú1 chú32 ca3tɨ21
he3 lánh3 lɨ́13 tónh32 tsáu2 jo3cuo2 Dió32,
jɨ3 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo
nɨ́2 siáh3, tsá2mɨ3 tsá2ñuh2 bíh1 tsá2 hí3
cáun3 jmáɨ2.
13 Ja3bí1 ca3taunh3 Sí1mu21 hí3 ta21
jáɨ13 jáun2, jmɨ́1jáun2 cáun3 jmáɨ2 hi3
jáun2 ca3ngɨ́3 cu3lɨ21 quionh3 Pí2liéi1;
hi3 jáun2 ca3ja3cáun2 lɨ́n32 tsɨ́3 tsú2 jmɨ́1
ca3jɨ́e3 li21 jɨ3 hua3jueh32 hi3 ca3jmú3
jáun2 Pí2liéi1.
14 Jmɨ́1 ca3lɨ3 ñɨ32 tɨ32 tsá2 quian32 jë1
Dió32 tionh2 já1 juú2 Jerusalén hi3 tsá2
juú2 Samaria má2ca3taunh3 ta21 jáɨ13
quioh21 Dió32, jáun2 ca3zen3 tsú2 Pé1
quionh3 Juan2 ñí1 jáun2.
15 Jmɨ́1 ca3cha3táunh1 jáun2 tsá2 hí3
já1 juú2 Samaria, ca3liéinh32 Dió32
quioh21 tsá2 má2taunh32 hí3 ta21, hi3
jáun2 lɨ́13 hen3 tsú2 Jmɨ́2chí3 Chun1.
16 Quí1 jmɨ́1jáun2, hí1 jan2 yáh3 tsá2
hí3 tiá2 jmɨ́1 má2ca3hi3 Jmɨ́2chí3 Chun1
hñu3 tsɨ́3, jɨ́32la3 ti3 jmɨ́1 má2cáun3 tsú2
jmáɨ2 hi3 lin1 hi3 má2haɨn21 tsú2 tɨ3
con2 Jesús Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2.

17 Jáun2 Pé1 quionh3 Juan2
ca3ra3tsɨ32 cuo2 ñí1 quioh21 tsá2 hí3,
hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 hi3 Jmɨ́2chí3 Chun1
hñu3 tsɨ́3 tsá2 hí3.
18 Jmɨ́1 ca3jɨe3 Sí1mu21 hi3 cuan3
Jmɨ́2chí3 Chun1 ñí1con2 tsá2 hí3 jmɨ́1
ca3ra3tsɨ32 tsú2 jáun2 cuo2 ñí1 quioh21
tsú2, jáun2 ca3jen3 quɨe3,
19 hi3 ca3juáh3:
—Cué1 náh2 jná13 pí3 la3 ná1quiánh1
náh2 nɨ́2, hi3 jáun2 ja3bí1 tsá2 rá1tsɨ32
jná13 uón32 ñí1 quioh21 lɨ́13 hen3 siáh3
Jmɨ́2chí3 Chun1.
20 Jáun2 Pé1 ca3záɨh3 Sí1mu21 la3 lá2:
—Cuɨ́1 cha3hín3 quɨéɨh3 hnú2 jɨ3 la3
jɨ3 huen2 nú2 nɨ́2, quí1 hnú2 dá2 lɨ́n23
nú2 hi3 lɨ́13 láh13 cáun2 hi3 lɨ́1 cue32
Dió32.
21 Tiá2 ca3tɨn1 cu3tí13 yáh3 hnú2 ta21
lá2, quí1 tiá2 má2chú32 yáh3 jmɨ́1 honh2
hnú2 ñí1con2 Dió32.
22 Tɨ́1 jéinh1 dá2 jmɨ́1 honh2 ca3tɨ21
hi3 hlah3 hi3 hó32 hi3 cháunh23 nɨ́2
honh2; ñí1con2 Dió32 dá2 mɨ́1, nɨ́2 lɨ́1
jɨeh21 nú2 neh21 tiá1 jmu3 dá2 Dió32
juenh2 tsɨ́3 hi3 ca3cháunh3 honh2 hnú2
la3 nɨ́2.
23 Quí1 jlánh1 ma3 lin1 hnú2 hi3 lɨ́1
hniá1 nú2 cáun2 hi3 tiá2 ca3tɨn1 nú2,
jlánh1 ma3 má2cá2taun3 tso3 honh2
hnú2.
24 Jáun2 Sí1mu21 ca3záɨh3 tsá2 hí3 la3
lá2:
—Lienh1 tiá3 hnoh2 Dió32 quion21
jná13 hi3 jáun2 tiá2 quiunh21 jná13 hí1
cáun2 hi3 má2lɨ́2juah21 hnoh2 nɨ́2.
25 Hi3 jáun2 né3, jmɨ́1 má2lɨ́2cué32
Pé1 jú1 tson2 quioh21 quionh3
Juan2 ñí1con2 tsá2 juú2 jáun2 jɨ3 hi3
má2lɨ́2hléh32 tsú2 siáh3 jú1 chú32
quioh21 Dió32, jmɨ́1jáun2 ja3tanh21 tsú2
tɨ3 já1 juú2 Jerusalén. Hú1 juɨ32 jáun2
né3 ca3hléh3 tsú2 jú1 chú32 quioh21
Dió32 hliáun3 juú2 pih21 juú2 siún1
hɨ́n13 tɨ3 hué32 Samaria jáun2.

Jenh2 Pí2liéi1 tsá2 zian2 hué32 Etiopía

26 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3juáh3 jan2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 ñí1con2 Pí2liéi1
la3 lá2:
—Náu2, cua32 juɨ32 ngau3 tɨ3 la3
quián3, juɨ32 ja3 juú2 Jerusalén hi3
ngá13 hué32 quiéin2 hi3 chau21 la3 tɨ3
juú2 Gaza.
27 Jáun2 ca3náu2 Pí2liéi1 hi3 ngau3.
Hú1 juɨ32 jáun2 né3 ca3jenh2 tsú2
jan2 tsá2ñuh2 *tsá2 tiéh3, tsá2 zian2
hué32 Etiopía; tsá2 hí3 jmɨ́1 ho2 jáɨ13
hi3 jmu2 hua3hí13 la3jɨ́32 hi3 zioh2
tsá2mɨ3 chín1 hué32 Etiopía, tsá2
téh23 tsú2 hí3 Candace. Tsá2ñuh2
hí3 má2cuá1jáunh23 hi3 ñéi1 já1 juú2
Jerusalén hi3 ca3ñí1ma3tsu3 ma3jónh32
Dió32.
28 Tɨ3 má2cuá1tsanh32 juú2co1 bíh1
tsá2ñuh2 hí3 hi3 cuá1tsɨ21 ñí1 hmá2lɨh32
cuounh32 tsa3cuá1 quioh21, ñí1 jáun2
jmɨ́1 cuá1hɨ32 tsú2 Sí2 quioh21 hla1
Isaías tsá2 jmɨ́1 lɨ́n3 hí3 *tɨ32 jë1 Dió32.
29 Hi3 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 ca3záɨh3
Pí2liéi1 la3 lá2:
—Cuá2janh2 ñí1 cuá1ja32 hmá2lɨh32
ó32.
30 Jáun2 ngau3 Pí2liéi1 cú2hé2. Jmɨ́1
ca3janh21 tsú2 jáun2 tsá2 hí3 ca3náɨ32
tsú2 hi3 cuá1hɨ32 tsá2 hí3 Sí2 quioh21
hla1 Isaías *tɨ32 jë1 Dió32; hi3 jáun2
ca3ngáɨh3 dí2:
—¿Hí1 ngɨ23 hnú2 hi3 ñɨ3hɨh32 nú2
nɨ́2?
31 Jáun2 tsá2ñuh2 hí3 ca3ngáɨ3, hi3
ca3juáh3:
—¿He3 lánh3 rón32 ngɨ13 jná13
nɨ́1juáh3 tiá2 hin2 zian2 yáh3 tsá2
ma3ta2?
Jáun2 ca3mɨ́3 tsú2 cáun2 hi3 chú32
ñí1con2 Pí2liéi1 hi3 hí3 hmá2lɨh32 jáun2
hi3 cua3tsɨ́1 tsú2 quionh3 dí2.
32 Jáɨ13 hi3 rá1tioh3 ñí1 Sí2 hi3 jmɨ́1
cuá1hɨ32 jáun2 tsá2 hí3 juáh3 la3 lá2:
La3jmɨ́1 jan2 tsú2 *já1ziáh2 ñí1
tsa3jngɨh2,
la3 jáun2 bíh1 ca3jan3 tsú2 tsá2 hí3;
cu3tí3 tiá2 ca3nia3 tsú2 ho3 hi3 hléh32,
la3jmɨ́1 tiá2 hi3 jmu2 já1ziáh2 míh1 nɨ́1
má1ca3zéin32 tsú2.

33 Tsí¹juí³ bíh¹ tsú² ca³ta³zanh¹ jmí¹ tiá²
ca³ma³re² tsú² jáun² tso³ hi³ lí¹
ca³ta³can¹ tsú².
¿Hin² dá² jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú² lí¹³
hɨen³ tsú²?
Quí¹ cu³diá²jan² bíh¹ ca³yéin² tsú² ñí¹
hué²¹ lá².
34 Jáun² tsá² Etiopía hí³ ca³ngáɨ³
ñí¹con² Pí²liéi¹, hi³ ca³juáh³:
—¿Tiá¹ jmúh¹³ hnú² tiá³ hi³ chú³²
hi³ hɨ́eh¹ nú² jná¹³ ní¹juáh³ hin²
ca³tɨn¹ hi³ hleh³² tɨ³² jë¹ Dió³² ñí¹ lá²,
hí¹ ca³tɨn¹ hnga² ho³ hi³ ca³tɨn¹ jan²
tsá² siánh³ uá¹?
35 Jáun² Pí²liéi¹ ca³ma³liáu³² hi³ hɨe³²
jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² ñí¹ má²lí²hí³²
tsú² jáun², hi³ ca³hɨ́eh³ dí² tsú² jú¹
chú³² hi³ ca³tɨn¹ Jesús.
36 Jmí¹ má²cá²uóunh³² juɨ³² né³,
ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ñí¹ ná¹ho³
jmáɨ², jáun² tsá² Etiopía hí³ ca³juáh³
la³ lá²:
—Jɨah³, ñí¹ lá² ha²¹ jmáɨ², ¿tiá¹ lí¹³
zón³² jná¹³ jmáɨ² ñí¹ lá² juáh¹³?
37 [Jáun² Pí²liéi¹ ca³juáh³:
—Ní¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹ ca³la³
jonh³ jmí¹ honh², jáun² lí¹³ bíh¹.
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hi³ Jon²
Dió³² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.]
38 Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³
zíh³² tsú² hmá²lɨh³², jáun² ca³son²
tsú² tá¹ gon³ hi³ ja³taunh²¹ ñí¹ ná¹ho³
jmáɨ², ñí¹ jáun² né³ ca³zion³ Pí²liéi¹
tsá² hí³ jmáɨ².
39 Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² chu³
jmáɨ² né³, cu³diá²jan² bíh¹ ca³jau³
Jmí²chí³ Chun¹ quioh²¹ Pí²liéi¹, hi³
jáun² tiú²uú² ca³jɨ́en³² yáh³ tsá²
Etiopía hí³ Pí²liéi¹, tɨ³la³ má²hiún² lín³²
bíh¹ tsí³ tsú² ngah³ juú²co¹.
40 Hi³ jáun² Pí²liéi¹ ca³jɨ́e³ hi³ juú²
Azoto la³ má²cá²chó³², hi³ jáun²
ca³hléh³ dí² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²
ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹
ca³nga², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ dí² já¹ juú²
Cesarea.

9

Tɨ́² jeinh³² jmí¹ tsí³ Saulo
(Hechos 22:6-16; 26:12-18; Gálatas 1:11-24)

1 Tá¹la³ jáun² né³, la³ má²hleh³² jáun²
bíh¹ Saulo jú¹ cáu² lín³² ca³tɨn¹ tsá²
haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ juáh³
dí² hi³ ma³tsan² la³jɨ́n³² tsá² hí³. Hi³
jáun² ca³ñí¹lienh¹³ tsú² tsá² cuá¹lín³
mí²tsá² hɨ́en¹,
2 hi³ ca³ñí¹mɨ́² tsú² cáun² sí² hi³ jmu²
héih³² hi³ lí¹³ tsó³² dí² cuáh³² quioh²¹
tsá² *judíos táun³ já¹ juú² Damasco,
hi³ hnah¹³ dí² tsá²mɨ³ tsá²ñuh² tsá²
má²tiáunh¹ juɨ³² quioh²¹ Jesús. Jmí¹
hnió³ dí² tsa³quian³ tsá² hí³ hi³ tson³,
hi³ tsa³tionh³ dí² hñu³mí¹ñí² tɨ³ já¹ juú²
Jerusalén.
3 Tɨ³la³ tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Saulo
hí³ juɨ³² Damasco má¹ná¹, cu³diá²jan²
jmí¹ táɨn³ tsú² cáun² joh¹ hi³ ja³
hñu³mɨ³cuú² jmí¹ má²ñí¹chau²¹ tsú²
juú² jáun².
4 Jmí¹jáun² ca³tánh³ Saulo cu³hna²¹
jáh³ joh¹, jáun² ca³náɨ³² ho³ tsáu² hi³
ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Saulo, Saulo, ¿he³ láɨh³² jmuh³²
hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³?
5 Jáun² Saulo ca³ngáɨ³:
—¿Hin² bí¹ tsánh² hnú² Tɨ³²?
Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:
—Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús, Tsá² jmoh¹
hnú² hian² honh². [Lí¹ jmuh³² hlaɨh³
quián¹³ huen² bíh¹ hnú², la³jmí¹ jmu²
jáh³ cuí²³ jah³² ní¹ má¹ca³hɨnh³ tsú²
quionh³ mí¹ñí² zúnh².
6 Jáun² Saulo ca³juénh², hi³ jáun² ta³
má²juán²³ lín³² ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ bí¹
hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³?
Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:]
—Náu², cua³² tɨ³ já¹ juú² ó³², ñí¹ ní²
bíh¹ juáh³ tsú² he³ hniáuh³² jmúh¹³
hnú².
7 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmí¹ quionh³
hí³ Saulo ca³juénh² lín³², quí¹hliá²
ca³náɨ³² tsú² hi³ ñí¹hleh²¹ tsáu², tɨ³la³
tiá² hin² cá²jnia³ yáh³ jéinh³² tsú².

8 Jáun² Saulo ca³náu² hi³ jmí¹ rón²¹
hué³², tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³niá³ jáun² ñí¹
tsú² né³, cun³ tiú²uú² cá²jnia³ hí¹
sá¹ cú¹pih²¹ bíh¹ jéinh³² tsú². Jáun²
ca³zanh³ bíh¹ tsú² cuo² Saulo hi³
ca³ñí¹jan² dí² tɨ³ já¹ juú² Damasco.
9 Ñí¹ jáun² ca³cuá³ hnɨ³² jmáɨ¹ hi³
cuá¹te³ ñí¹, hí¹ cu³ hu²¹ ho³ má³² tiá²
ca³cúh², hi³ hí¹ sá¹ cú¹pih²¹ jmáɨ² tiá²
ca³hɨnh³ siáh³.
10 Já¹ juú² Damasco jáun² jmɨ́¹
zian² jan² tsá²ñuh² tsá² hen² tɨ³ con²
Jesús, tsá² hí³ jmáɨ² Ananías. Tsá²
hí³ ca³jnia³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jéinh³², hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Ananías!
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Lá² bí¹ zenh² jná¹³ Tɨ³².
11 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:
—Náu², cua³² tɨ³ ja¹ hñú³ jmáɨ² Juɨ³²
Cú²tso², jáun² cuá¹ngah³ nú² hñú¹³
Judas nɨ́¹juáh³ hi³ cuá³ Saulo tsá²
ja³ juú² Tarso. Sá¹nɨ́² jɨe³, tsá² hí³
cuá¹liéinh³² Dió³²,
12 hi³ má²cá²jnia³ jéinh³² jan²
tsá²ñuh² jmáɨ² Ananías, hi³ hi³ ñéih³
ñí¹ cuá³ tsú² hi³ lɨ́²ra³tsɨ³² cuo² ñí¹
quioh²¹ dí², hi³ jáun² la¹³ siáh³ mɨ́¹ñí¹
dí².
13 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Ananías jáɨ¹³ jáun²
né³, ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², juóun³² tsá² má²ca³záɨ³
jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² hí³, la³ cun³
la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmú³ tsú²
ñí¹con² tsá² joh² hnú², tsá² zian² já¹
juú² Jerusalén.
14 Hi³ jáun² já¹ juú² lá² má²cuán²
tsú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, hi³ jan³ tsú² tson³
ca³la³ jɨ́n³² tsá² ná¹má²quien² hnú².
15 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³záɨh³
Ananías la³ lá²:
—Hnú² dá² cáun² cua³², quí¹
tsá² má²cá²quiánh³² bíh¹ jná¹³ hí³
hi³ hléh³² ca³tɨn¹ jná¹³ ñí¹con²
*tsá²cá²jo²¹ la³ má²quionh³ tsá²
ná¹chín¹ ja¹ quioh²¹ tsú², jɨ³ ñí¹con²
tsá² *Israel nɨ́² siáh³.
16 Jná¹³ bíh¹ hɨe¹ tsú² ha³ la³ cónh³
tí³ hi³ ma³tso² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
17 Jmɨ́¹jáun² ngau³ Ananías hñú³ ñí¹
jmɨ́¹ cuá³ Saulo. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun²
tsú², hi³ ñéih³ hi³ ca³ra³tsɨ³² cuo² ñí¹
quioh²¹ Saulo, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² reh² Saulo, Jesús Tɨ³² Juo¹³
dí², Tsá² ca³jnia³ jen³ hnú² hú¹ juɨ³² ñí¹
jmɨ́¹ hí¹ñeih³², Tsá² hí³ lɨ́²ze³ jná¹³ ñí¹
lá² quí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ la¹³ mɨ́¹máh¹
hnú², jɨ³ hi³ jáun² lɨ́¹³ conh²¹ siáh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ honh² hnú².
18 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³súh³² hi³
jmɨ́¹ hí¹jnáɨ²³ coh³ hu³² mɨ́¹ñí¹ tsú², hi³
jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ zɨ́¹³, jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³
jɨe³² tsú² siáh³ re². Jáun² ca³náu² Saulo
hi³ ngau³ hi³ ca³ñí¹zion¹³ jmáɨ².
19 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ má³² hi³
jáun² ca³joh¹³ siáh³ pí³, jáun² ca³cuá³
tsú² cu³tiá³ quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² Jesús zian² juú² Damasco jáun².

Saulo hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Damasco

20 Jáun² Saulo ca³ma³liáu³² hi³
hleh³² jáɨ¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá²
judíos táun³ já¹ juú² Damasco hi³ la³
Jon² Dió³² bíh¹ Jesús.
21 Ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹náɨ³²
ca³ja³cáun² tsɨ́³, hi³ ca³ngáɨh³ tsá²ján²
tsá²ján²:
—¿Haun¹³ juáh¹³ tsá²ñuh² nɨ́² hí³
jlánh¹ chí¹ñi¹ jmɨ́¹ jmu² hian² tsɨ́³
ñí¹con² tsá² ná¹má²quien² Jesús zian²
tɨ³ já¹ juú² Jerusalén dúh¹? ¿Haun¹³
juáh¹³ tsá² nɨ́² hí³ cuan³ ñí¹ lá² hi³ jmɨ́¹
hnió³ can³ tsáu² hi³ hñe² hi³ tsa³jan²
dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³?
22 Tɨ³la³ Saulo tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ hliáun³
bíh¹ pí³ quioh²¹ hi³ hléh³² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³², hi³ ca³hɨ́e³ tsú² re² lɨ́n³²
hi³ Jesús bíh¹ lɨ́n³ Cristo, jáun² lɨ́¹ lɨn¹
bíh¹ tsá² judíos zian² juú² Damasco.

Liáun²³ Saulo ñí¹con² tsá² judíos

23 Jmɨ́¹ lɨ́¹ cáɨn² jáun² ca³ma³cán³ tsá²
judíos, hi³ jmɨ́¹ hnió³ jngɨh³ Saulo,
24 tɨ³la³ Saulo ca³lɨ³ ñɨ³² bíh¹ hi³
jáun². La³ huá² la³ jma² bíh¹ jmɨ́¹

má²tsá²tan³ tsú² Saulo ho³hñú¹³
hiah³² hu²¹ juú² hi³ jmí¹ hnió³ tsú²
jngɨh³.
25 Tɨ³la³ tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
Saulo né³, ca³che² cáun² já¹niéi²,
hi³ ca³sión³² tsú² juɨ³² tsoh² hiah³²
cun³quionh³ cáun² mí²tá² hi³ ca³di³chí³
tsú² hñe¹³.

Tsau³² Saulo já¹ juú² Jerusalén

26 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³
Saulo tɨ³ já¹ juú² Jerusalén. Jmí¹
cá¹chánh²¹ tsú² jáun² né³, jmí¹ hnió³
ma³jéinh³ tsá² reh², tɨ³la³ la³jín³²
bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ juénh², quí¹ tiá²
jmí¹ taunh³² yáh³ tsú² ta²¹ hi³ Saulo
má²hen² tɨ³ con² Jesús.
27 Tɨ³la³ Bernabé ca³ñí¹jan² Saulo
ñí¹ jmí¹ tionh¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹
Dió³², hi³ ca³záɨh³ tsú² tsá² hí³ ha³
lánh³ ca³quiúnh³² Saulo jmí¹ ca³jíen³²
Jesús tá¹la³ jmí¹ hí¹hún¹ jáun² juɨ³², jɨ³
ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ Jesús ñí¹con²
tsú²; hi³ ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ tsú²
jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús já¹ juú² Dam-
asco, ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá²
juénh².
28 Jáun² ca³ta³cua¹³ Saulo já¹ juú²
Jerusalén, hi³ jáun² ca³ñi³táunh¹
cu³tsa³² quionh³ tsá² reh² hí³, hi³
ca³hléh³ tsú² siáh³ ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹
tiá² cú² tiá² juénh² hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³
dí².
29 Ja³bí¹ ca³quiu³ ca³táɨnh³ tsú² siáh³
jáɨ¹³ quionh³ tsá² judíos tsá² hleh³²
jú¹jma² *griego, tɨ³la³ tsá² hí³ dá² jmí¹
hnió³ jngɨh³ bíh¹ Saulo.
30 Jmí¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² reh² hi³
nɨ² né³, ca³ñí¹jon¹³ tsú² Saulo tɨ³
juú² Cesarea, hi³ cuá³ ñí¹ jáun² né³
ca³chánh³² tɨ³ já¹ juú² Tarso.
31 Jáun² jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tie³
quioh²¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² tɨ³
hué¹³ Judea, Galilea, jɨ³ Samaria nɨ²
siáh³. Hi³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³
pin³ bíh¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ ca³ma³zian²
tsú² la³ má²zian² jáun² hi³ tanh²
ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ ca³juóun³ tsú²
siáh³ cun³quionh³ hi³ ca³ma³hau³ jáun²
Jmí²chí³ Chun¹.

Jmí¹ laɨn²¹ Eneas

32 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ ngɨ³² jáun² Pé¹
ñí¹ hliáun³ hi³ tsá²jɨen³ tsá² má²joh¹
Dió³², jáun² ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³
ca³ñí¹jɨen¹³ tsú² tsá² joh¹ Dió³², tsá²
zian² la³ tɨ³ juú² Lida.
33 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² tsú²
ñí¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Eneas,
tsá² hí³ jmí¹ hma² hi³ ca³quiú² ñí¹ jen³
jña³ mii².
34 Jáun² Pé¹ ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Eneas, Jesucristo jmu³ hi³ lan¹³
hnú². ¡Náu², chá¹ re² ñí¹ jmí¹ rón²¹
nú²!
Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹
ca³náu² tsá² hí³.
35 Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² zian² juú²
Lida jɨ³ tsá² zian² juú² Sarón ca³jíen³²
tsá² jmí¹ hma² hí³, jmí¹jáun² ca³háɨn³²
tsú² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

Ca³jenh¹³ mɨ¹ Dorcas

36 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²mɨ³
tsá² má²hen² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² já¹
juú² Jope. Tsá² hí³ jmí¹ jmáɨ² Tabita,
tɨ³la³ jú¹ *griego né³ juáh³ tsú² Dorcas.
Tsá²mɨ³ hí³ jlánh¹ ca³jmú³ hi³ chú³²
ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ ca³ma³hon³
tsú² tsáu².
37 Jmáɨ¹ jáun² ca³lɨ³ tsáun¹ tsá²mɨ³
hí³ hi³ ca³jun³. Jmí¹ má²lí²sin² tsú²
jáun² hla¹ hí³ ca³ñí¹quion¹³ tsú² ñí¹
má²tenh³ tsɨn¹ hñú³.
38 Juú² Jope jáun² né³ jmí¹ háɨ³²
má²janh² quionh³ juú² Lida ñí¹ jmí¹
cuá³ Pé¹, jáun² jmí¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² reh²
zian² Jope hi³ la³ cuá³ Pé¹ já¹ juú²
Lida, jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsáu² hi³
ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Ma³tsáu¹³ ta³né³² já¹ juú² Jope.
39 Jáun² la³juɨ³² ngau³ bíh¹ Pé¹
quionh³ tsá² hí³. Jmí¹ ca³cha³táunh¹
tsú² jáun², tá²chi²¹ ca³ñí¹jan² dí² Pé¹
chi³cuú² ñí¹ rón²¹ hla¹ hí³. Jmí¹
cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ rón²¹ hla¹ né³,
ca³cuú² ca³ngɨh³² la³jín³² tsá²mɨ³ hnáɨ³

jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cu³héin¹ Pé¹,
hi³ ca³la³ hi³ ho² hi³ jngɨh² ca³híeh³
Pé¹ la³jí³² ñí¹ hmɨh³² hi³ ca³jmú³ hla¹
hí³ jmí¹ zian².
40 Jmí¹jáun² né³ ca³huen³ Pé¹ tɨ³
cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³,
jáun² ca³di³jñí³² hnga² hi³ ca³liéinh³²
Dió³². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³jíen³² dí² hla¹
hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tabita, ¡náu²!
Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³tauh² hla¹ hí³
ñí¹. Jmí¹ ca³jíen³² tsú² jáun² Pé¹ né³,
ca³jmú³ cuá¹tón²¹ ñí¹ jen³.
41 Jáun² ca³zanh³ Pé¹ cuo² Tabita hi³
ca³zion³ dí². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³teh³
tsú² siáh³ tsá² má²joh¹ Dió³² jɨ³ tsá²mɨ³
hnáɨ³ hí³, jáun² ca³hɨen³ tsú² Tabita
ñí¹con² tsá² hí³ hi³ má²ca³jenh¹³.
42 Jáun² la³jín³² tsá² zian² juú² Jope
ca³lɨ³ ñi³² hi³ lɨ³ la³ jáun², jmí¹jáun²
juóun³² tsáu² ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³
dí².
43 Hi³ jáun² ué³ jmáɨ¹ bíh¹ ca³cuá³
Pé¹ já¹ juú² jáun² hñú¹³ tsá² jmáɨ²
Sí¹mu²¹, tsá² má²chú³² láu².

10

Pé¹ liéinh³² Cornelio

1 Jáun² né³, já¹ juú² Cesarea jmí¹
zian² jan² tsá²ñuh² tsá² jmáɨ² Corne-
lio, tsá² jmí¹ lín³ hliáu³ tsá² chín¹ cu³
nió³ hi³ téh²³ tsú² Italiano, cu³ nió³
jáun² tín³ hña³láun³ hliáu³.
2 Tsá²ñuh² hí³ jmí¹ má²má²tí³²
ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³
jáun² tsá² *judíos, hi³ jmí¹ má²zian² hi³
ca³tɨn¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³²
tsá² hñú¹³. Ja³bí¹ ca³ma³hon³ tsú²
tsá² judíos tia³mii² hliáun³ quɨe³; hi³
jmí¹ má²liéinh³² tsú² siáh³ Dió³² la³jí³²
jmáɨ¹.
3 Jáun² ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ cun³
la³ nio¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³ ca³jnia³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jéinh³² tsú²,
hi³ hi³ ñéih³ ñí¹ jmí¹ cuá³ tsú², hi³
ca³juáh³:
—¡Cornelio!
4 Jmí¹ ca³jíen³² tsú² jáun² tsá² hí³
né³, ta³ má²juénh² lín³² bíh¹ tsú²
ca³juáh³:
—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² tɨ³²?
Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³:
—Má²ca³náɨ³² bíh¹ Dió³² jáɨ¹³ hi³
lienh¹ hnú², hi³ má²cuá¹nióh²¹ siáh³
Dió³² cu³lɨ²¹ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³
má²ca³ma³hon¹ hnú² tsá² tia³mii².
5 Jáun² né³, zen² tsáu² ca³la³ tɨ³ juú²
Jope hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá²
téh²³ tsú² siáh³ Pé¹.
6 [Jáun² Pé¹ hí³ záɨ³² he³ hniáuh³²
jmúh¹³ hnú².] Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmáɨ² tsá²
hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³²
láu²; hñú¹³ tsá² hí³ né³ zeh² ñí¹ lí³
can³² jmí²miih²¹.
7 Jmí¹ má²ngah³² tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² tsá² má²lí²juónh³ tsú² hí³
quionh³ né³, ca³teh³ tsú² gon³ tsá²
quian²¹, cónh³í¹ jan² hliáu³ tsá²
má²zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² siáh³, tsá²
cuá¹chan¹ hi³ tiú² niuh²³ tsú² má²ta²¹.
8 Tsá² hí³ ca³záɨh³ tsú² la³jí³² hi³
má²lí²jíe³, jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³zen³ dí² tɨ³
já¹ juú² Jope.
9 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun², tá¹la³
jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsá² hí³ juɨ³² hi³
má²ja³quián³ chá¹táunh¹ já¹ juú² Jope,
míh¹ tiá² cun³ chi³hiú² jmí¹ ca³uú³ Pé¹
tsáɨh³ hñú³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³ Dió³².
10 Jmí¹ má²ñí¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹
tsú²; jáun² tá¹la³ jmí¹ ná¹má²chú³² tsú²
má³² hi³ cuh³ tsú² né³, zia³² cáun² hi³
ca³jnia³ jéinh³² tsú² cu³diá²jan²,
11 hi³ ca³jíe³ tsú² hi³ má²há²na²¹
hñu³mɨ³cuú² hi³ cuá¹so²³ cáun² hmɨh³²
pa²¹ hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹,
hi³ cuá¹so²³ la³ tɨ³ hué³².
12 Hñu³ hmɨh³² jáun² né³ jmí¹
tiáunh¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³
cuá² ta³, jáh³ hláɨnh¹ jɨ³ jáh³ tsɨ²¹ pí¹³
ní² siáh³.
13 Jmí¹jáun² ca³náɨ³² tsú² cáun² jáɨ¹³
hi³ ñí¹juah²¹ tsáu² la³ lá²:
—Náu² Pé¹, jngɨh³² jáh³ ní² cunh³².
14 Tɨ³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Ján¹han²¹ Tɨ³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²cá²cúnh³² jná¹³ jáh³ hláɨh¹ jáh³ hon² la³ nɨ́², jáh³ tiá² jɨn².

15 Jáun² mah¹ jáun² né³ ñí¹ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Lɨ³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³jɨ² Dió³² tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hlaɨh³.

16 Hnaɨh³² jéin³² lɨ³ la³ jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³zauh² siáh³ hmɨh³² jáun² hñu³mɨ³cuú².

17 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹hnauh² Pé¹ tsɨ́³ hi³ he³ hnió³ juáh³ hi³ má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² jáun², jáun² tsá² ca³zen³ hí³ Cornelio cua³taunh²¹ ho³hñú¹³ hi³ hnauh² hñú¹³ Sí¹mu²¹;

18 tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ cuá³ jan² tsá² jmáɨ² Sí¹mu²¹ ñí¹ lá², tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹?

19 Hi³ jáun² tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹hnauh² jáun² Pé¹ tsɨ́³ hi³ he³ láɨh³² la³ jáun² lɨ́²jɨ́e³, jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jɨah³, gáun³ tsáu² má²cuá²taunh²¹ hi³ hnauh² hnú².

20 Náu², son², cuá² quiúnh¹ tsú². Ha³ lɨ́² chá² hliáun³ honh², quí¹ jná¹³ bíh¹ ca³zéin³² tsá² hnauh² hnú² nɨ́².

21 Hi³ jáun² Pé¹ ca³son² hi³ ja³ ñí¹ tionh¹ tsá² ca³zen³ hí³ Cornelio, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ tsá² hnauh²³ hnoh², ¿he³ ta²¹ ña³taunh²¹ náh²?

22 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Jnoh¹ jau³ cha¹³ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² jmáɨ² Cornelio, jan² tsá² chun¹ tsá² má²má²tí³² ñí¹con² Dió³², ja³bí¹ tsá² judíos má²ná¹lɨ́n²³ hi³ chú³² tsɨ́³ tsá² hí³. Quí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³ ñí¹con² tsú² hi³ hniáuh³² zen³ tsú² tsá² ja³tié² hnú² hi³ jáun² ne³ tsú² jáɨ¹³ hi³ juoh¹ hnú².

23 Jáun² Pé¹ ca³teh³ tsá² hí³ tɨ³ ñéih³ hi³ ca³cuéh³ dí² cú² nie² hñú³. Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ngau³ dí² quionh³ tsá² hí³, ja³bí¹ ca³ñí¹táunh¹ siáh³ ma³ jan² tsá² reh² tsá² zian² juú² Jope jáun² quionh³ Pé¹.

24 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Cesarea ñí¹ cuá¹jaun² Cornelio. Hí³ né³ jmɨ́¹ má²lɨ́²ngɨh³ jún¹ raɨnh²¹ hñú¹³ jɨ³ há²mei²¹ quioh²¹ nɨ́² siáh³.

25 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Pé¹ ho³hñú¹³ quioh²¹ Cornelio né³, ca³di³jñí³² Cornelio ta³ ñí¹ Pé¹, hi³ jmɨ́¹ hnió³ dí² ma³tsu³ ma³jónh³² Pé¹.

26 Tɨ³la³ Pé¹ dá² ca³zion³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², quí¹ tsá²mɨ³cuóun² la³ hnú² bíh¹ jná¹³.

27 Tá¹la³ hí¹juónh²³ tsú² jáun² né³ taunh³ ñéih³; jáun² ñéih³ jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ ná¹ngɨh³² juóun³² tsáu².

28 Hi³ jáun² Pé¹ ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hi³ liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos rá¹juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² ná¹tson¹ tsá² judíos ja¹ *tsá²cá²jo²¹, ja³bí¹ tiá² hniáuh³² siáh³ tónh³² tsú² hñú¹³ tsú². Tɨ³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³hɨ́e³ jná¹³ hi³ tiá² hniáuh³² juah²¹ jná¹³ hi³ tiá² chun¹ ho³ hi³ tiá² jɨn² lɨ³ua³ jan² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ dí².

29 Hi³ jáun² bíh¹ la³juɨ³² ja³ jná¹³ jmɨ́¹ ca³ñí¹tié² tsú², ha³ tiá² ca³ma³zian¹³ yáh³ jná¹³. Hi³ jáun² né³, hnó³² jná¹³ lɨ³ ño¹ hi³ he³ ta²¹ ca³tiéh² hnoh².

30 Jáun² Cornelio ca³juáh³:

—Má²quiún³ jmáɨ¹ míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ hnɨ³², la³ cun³ la³ né³² hi³ jmɨ́¹ [cuá¹má²hɨen²¹ jná¹³ hi³] cuá¹lienh¹ ná¹ Dió³² hñu³², jmɨ́¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²ñuh² quih³² hmɨh³² zɨ́n³ lɨ́n³² jéin³² jná¹³.

31 Tsá² hí³ né³ ca³juáh³: “Cornelio, Dió³² má²ca³náɨ³² jáɨ¹³ hi³ lienh¹ hnú², jɨ³ hi³ má²cuá¹nióh²¹ tsú² siáh³ cu³lɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ hnú² ñí¹con² tsá² tia³mii².

32 Jáun² né³, hniáuh³² zen¹³ hnú² tsáu² hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² jmáɨ² siáh³ Pé¹. Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmáɨ² siáh³ tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³² láu², tsá² hí³ zeh² hñú¹³

can32 jmí2miih21. [Ní1 má1cuán2 tsú2
ñí1 lá2 liéih32 tsú2 hnú2]”.
33 Hi3 jáun2 la3jui32 ca3té3 jná13 hnú2,
hénh3 ma3 chú32 má2cuán2 hnú2 ñí1
lá2. Jáun2 né3, ta3né32 má2tiauh2 dí2 ñí1
hó21ñí1 Dió32, hi3 jáun2 ta3né32 hnáu2
jnoh1 náɨ13 la3jí32 jáɨ13 hi3 ca3záɨ3 hnú2
Tɨ32 Juo13 dí2 hi3 ca3ta1 jnoh1.

Pé1 hleh32 jáɨ13 quioh21 Dió32 hñú13 Cornelio

34 Jáun2 Pé1 ca3ma3liáu32 hleh32 hi3
juáh3 la3 lá2:

—Ta3né32 má2ca3ngɨ13 jná13 hi3
tson2 bíh1 Dió32 la3 hnio3 cá2re2 he2
ca3la3 jín32 tsáu2.
35 Hi3 lɨ3ua3 jan2 tsá2 zian2 tá1
cáun2 hngá1máh3 bíh1 la3 hen2 Dió32,
ní1juáh3 tsá2 jmu2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsí3
Dió32, tsá2 má2má2tí32 ñí1con2 Dió32.
36 Cun3quionh3 Jesús Tsá2 lín3 Cristo
ca3liéih32 jnoh1 Dió32, tsá2 láɨ3 jnoh1
jón2zíh1 jón2cho1 hla1 *Israel, hi3
ca3nga3 Dió32 jáɨ13 hi3 cun3quionh3
hnga2 Jesús hí3 bíh1 lí13 niau21 tie3 ja1
quiú13 dí2 quiúnh1 Dió32. Jesús hí3 bíh1
lín3 Juo13 dí2 la3 jáɨ32.
37 Má2ná1ñíh1 bíh1 hnoh2 la3 cun3
hi3 lɨ3 jáun2 tá1 cáun2 hué13 tsá2 judíos,
hi3 ca3lɨ3liau3 juú2co1 tsá2 hín13 tɨ3
Galilea jmí1 ca3zion3 jáun2 hla1 Juan2
jmáɨ2 tsáu2 hi3 ca3hléh3 jáɨ13 quioh21
Dió32.
38 Má2ná1ñíh1 náh2 siáh3 hi3 Dió32
ca3cuen3 Jmí2chí3 Chun1 ñí1con2 Jesús
Tsá2 ja3 juú2 Nazaret, hi3 ja3bí1 la3
jáun2 ca3cué3 tsú2 siáh3 pí3, hi3 jáun2
ca3jmú3 tsú2 hi3 chú32 quioh21 tsáu2, jɨ3
hi3 ca3jmah3 tsú2 siáh3 tsá2 jmí1 tionh2
jo3cuo2 tsá2 hláɨnh1, quí1 jmí1 zenh2
Dió32 quionh3 tsú2.
39 Hi3 jnoh1 né3 láɨ3 tsá2 zih32 jú1
tson2 ca3tɨ21 la3jí32 hi3 ca3jmú3 jáun2
Jesús, la3 cun3 la3jí32 hi3 ca3jmú3 tsú2
jáun2 tá1 cáun2 hué13 Judea jɨ3 já1 juú2
Jerusalén ní2 siáh3. Jmí1 lɨ21 jáun2 né3
ca3jngɨh3 tsú2 Jesús hi3 ca3ton3 tsú2
crei21.
40 Tɨ3la3 Dió32 ca3jmú3 hi3 ca3jenh13
tsú2 ñí1 cá2hní2 jmáɨ1 jáun2, hi3 ca3cué3
Dió32 jáɨ13 hi3 lí13 jɨen1 jnoh1 tsú2 siáh3.
41 Jun3juáh13 ca3jíen32 la3jín32 tsáu2
yáh3, tɨ3la3 ca3neh21 jmáh3la3 jnoh1
bíh1 tsá2 ca3quianh3 Dió32 ca3la3
cun3 jmí1tin2, hi3 láɨ3 jnoh1 tsá2
cue32 jú1 tson2, jnoh1 tsá2 ca3jmú13
má32 cu3tsa32 quiúnh1 tsú2 jmí1
má2ca3jenh13 jáun2.
42 Jesús hí3 ca3jmú3 héih32 hi3
hléh13 jnoh1 jú1 chú32 ñí1con2 tsáu2,
hi3 zíh13 jnoh1 siáh3 jú1 tson2 hi3
Dió32 ca3hión32 Jesús hi3 lín13 Tsá2
ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 tsá2 zian2 jɨ3 tsá2
má2cá2tsan3 ní2 siáh3.
43 La3jín32 bíh1 tsá2 ca3lɨn3 hí3 *tɨ32
jë1 Dió32 jmí1tin2 ca3juáh3 hi3 Dió32
chin13 tsí3 tsáu13 tsáu2 ní1juáh3 tsá2
tanh13 ta21 Jesús.

Hen2 tsá2cá2jo21 Jmí2chí3 Chun1

44 Hi3 jáun2 né3, tá1la3 jmí1 dí1hleh32
jáun2 bíh1 Pé1 cuan3 Jmí2chí3 Chun1
ñí1con2 la3jín32 tsá2 ná1náɨ32 hí3 jáɨ13.
45 Jáun2 tsá2 judíos tsá2 tanh2 ta21
Dió32, tsá2 ca3ñí1táunh1 hí3 quionh3
Pé1 né3, ca3ja3cáun2 lín32 tsí3, quí1hliá2
má2lí2cuen3 Dió32 uá2jaɨ32 Jmí2chí3
Chun1 ñí1con2 tsá2cá2jo21 hí3;
46 quí1hliá2 ca3náɨ32 tsú2 hi3
tsá2cá2jo21 hí3 má2ná1hleh32 jú1jma2
siáh3 hi3 má2ná1má2quien2 Dió32.
47 Jáun2 Pé1 ca3záɨh3 tsá2 judíos hí3
la3 lá2:

—¿Hin2 tsánh2 hnoh2 lí13 juáh13 hi3
tiá2 lí13 zón32 tsá2 lá2 jmáɨ2?, quí1 tɨ3la3
má2lí2hen3 bíh1 tsú2 Jmí2chí3 Chun1
la3jmí1 má2ca3hen13 jnoh1.
48 Jáun2 Pé1 ca3jmú3 héih32 hi3 zón32
tsá2 hí3 jmáɨ2 hi3 lin1 hi3 má2haɨn21
tsú2 tɨ3 con2 Jesús Tsá2 lín3 Cristo. Hi3
jáun2 jmí1 lɨ21 jáun2 né3 ca3záɨh3 tsú2
Pé1 hi3 chú32 cuá32 tun3 hnɨ32 jmáɨ1
quionh3 dí2.

11

Pé¹ cha³² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén he³ lánh³ ca³quiúnh³² dí²

1 Jmí¹jáun² la³jín³² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² jɨ³ tsá² reh² hín¹³ tɨ³ Judea ní² siáh³ ca³lɨ³ ñi³² hi³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ má²ca³héi³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

2 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chánh²¹ Pé¹ já¹ juú² Jerusalén né³, jlánh¹ ca³ziu³ ca³hɨe³ tsá² cu³ nió³ tsá² jlánh¹ ná¹hëh³ chí¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, ní¹juáh³ tsá² má²má²tí³² ñí¹con² Dió³².

3 Hi³ ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² Pé¹:

—¿He³ láɨh³² hnú² ca³ñí¹lienh¹ tsá²cá²jo²¹, hi³ ca³ñí¹cú¹ ñí¹hính¹³ nú² quiúnh¹?

4 Jáun² Pé¹ ca³chá³ re² tso² ca³la³ jí³² hi³ lɨ³ la³ cun³ jmí¹ la³ñí¹, hi³ ca³juáh³:

5 —Tá¹la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ já¹ juú² Jope hi³ jmí¹ cuá¹lienh¹ jná¹³ Dió³², jmí¹jáun² ca³jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ hmɨh³² pa²¹ hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² hi³ cua³ la³ tɨ³ ñí¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³.

6 Jmí¹ cá¹jɨe²¹ jná¹³ re² hi³ he³ tioh³ tɨ³ ñeh² hmɨh³² jáun², jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³ náɨ², jáh³ hláɨnh¹, jɨ³ jáh³ tsɨ²¹ pí¹³ ní² siáh³.

7 Hi³ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² jáɨ¹³ hi³ ñí¹ca³juáh³ tsú²: "Náu² Pé¹, jngɨh³² jáh³ ní², cunh³²".

8 Tɨ³la³ jná¹³ né³ ca³ngáɨ³²: "Já¹han²¹ Tɨ³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³cúnh³² jná¹³ jáh³ hláɨh¹ jáh³ hon² la³ ní², jáh³ tiá² jɨn²".

9 Jáun² chi³cuú² ñí¹ca³hléh³ siáh³ cónh³ hi³ ñí¹ca³juáh³: "Lɨ³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³jɨ² Dió³², tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hlaɨh³ bíh¹".

10 Hnaɨh³² jéin³² lɨ³ la³ jáun²; jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³zauh² siáh³ hñu³mɨ³cuú² ca³la³ jí³² hi³ jáun².

11 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ gáun³ tsá²ñuh² ñí¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ hi³ hnauh² dí² jná¹³, tsá² zéin¹ tsá² zian² juú² Cesarea bíh¹ tsá² hí³.

12 Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ñe¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³: "Ha³ lí² chá² hliáun³ ñéih³ honh²". Ja³bí¹ ñí¹táunh¹ siáh³ tán¹ jñéi³ tsá² reh² dí² lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá²ñuh².

13 Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³chá³ ñí¹con² jnoh¹ hi³ la³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú¹³, hi³ dí¹juáh²³ la³ lá²: "Zen² tsáu² tɨ³ já¹ juú² Jope, cuí¹ cha³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹,

14 hi³ jáun² tsá² hí³ já³² hi³ ja³juah²¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ hnú² quiúnh¹ nú² ca³la³ jín³² tsá² hñuh³²".

15 Jmí¹ ca³ma³liau²¹ jná¹³ hi³ ca³hléh³ ñí¹con² tsú², jmí¹jáun² cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsú² la³jmí¹ cuan¹ ñí¹con² jnoh¹ jmí¹tin².

16 Jmí¹jáun² tsau³ tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³juáh³ Tɨ³² Juo¹³ dí² la³ lá²: "Tson² bíh¹ Juan² ca³zion³ tsáu² jmáɨ² cun³quionh³ jmí² jma³, tɨ³la³ hnoh² dá² zón³² náh² jmáɨ² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹".

17 Né³² né³, ní¹juáh³ hnga² Dió³² la³ má²lí²cuen³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ la³jmí¹ ca³cuen³ tsú² uá²jaɨ³² ñí¹con² jnoh¹ jmí¹ ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹con² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² jná¹³ hi³ jáun² sa³ jná¹³ yáh³ tiá² cue¹ Dió³² jáɨ¹³?

18 Hi³ jáun² jmí¹ ca³náɨ³² tsá² reh² hí³ jáɨ¹³ ní² né³, ca³tiánh³ tie³, hi³ ca³ma³quien² dí² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Né³² né³, ta³né³² má²lin¹ bíh¹ hi³ Dió³² la³ cue³² jáɨ¹³ hi³ tí¹ jeinh²¹ jmí¹ tsí³ tsá²cá²jo²¹ uá²jaɨ³², hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

Tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía

19 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³jngɨh³ tsú² jáun² Tié³, ca³jmú³ tsú² siáh³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ jáun². Jmí¹jáun² ca³háɨn³² ca³lá² tsá² reh² ma³ quin³², ma³ jan² já¹taunh²¹ tɨ³ hué³² Fenicia, ma³ jan² já¹taunh²¹ tɨ³ hué³² Chipre, hi³ ma³ jan² né³ já¹taunh²¹ tɨ³ juú² Antioquía. Juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² bíh¹ tsú² ca³hléh³ siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo, tɨ³la³ ca³hléh³ tsú² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² *judíos bíh¹ má¹ná¹.

20 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² reh² hí³, tsá² hué³² Chipre jɨ³ tsá² juú² Cirene, jmí¹ ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Antioquía ca³liéinh³² jɨ³ tsá²cá²jo²¹ zian² ñí¹ jáun², hi³ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

21 Tɨ³² Juo¹³ dí² hí³ jlánh¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² jlánh¹ juóun³² tsáu² ca³za³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

22 Jmí¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén hi³ má²lɨ³² la³ jáun² ñí¹ jáun², jáun² ca³zen³ tsú² Bernabé la³ tɨ³ já¹ juú² Antioquía jáun².

23 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Bernabé ñí¹ jáun² né³, ca³jíe³ hi³ Dió³² má²ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² jlánh¹ ca³lɨ³ tsah³ tsú² jmí¹ ca³jíe³. Jmí¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá²hí³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tán¹ tsí³ hi³ tanh¹³ ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

24 Bernabé hí³ bí¹ jlánh¹ jmí¹ chu²¹ tsí³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, tsá² má²taunh³² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³; la³ jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

25 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ja³bí¹ Bernabé ngau³ la³ tɨ³ juú² Tarso hi³ ca³ñí¹hniah² Saulo.

26 Jmí¹ tsanh²¹ tsú² jáun² Saulo né³, ca³jan³ dí² tɨ³ já¹ juú² Antioquía; ñí¹ jáun² ca³ñí¹tiánh² tsú² tá¹ cú² mii² quionh³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tɨn² tsú² juóun³² lín³² tsáu². Tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹ jáun² bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³quian³ tsú² jmáɨ² "tsá² má²lán¹³ Cristo".

27 Jmáɨ¹ jáun² ca³huén² ma³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³² já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³taunh²¹ la³ tɨ³ juú² Antioquía.

28 Jan² tsá² hí³ tsá² jmáɨ² Ágabo ca³náu² ja¹ tsá² reh² hi³ ca³hléh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³:

—Chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá².

Hi³ jáun² jáɨ¹³ jáun² né³ ca³lɨ³tí³ jmáɨ¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Claudio *tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹.

29 Jáun² tsá² má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² zian² já¹ juú² Antioquía ca³lín¹³ hi³ ma³hon³ ca³lá² quɨe³ tsá² reh² tsá² hín¹³ tɨ³ Judea, ha³ cónh³ quienh² cué³² bíh¹ tsú² ca³cuéh³ tsá² hí³.

30 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² hí³ hi³ ca³zen³ quɨe³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³². Bernabé ca³ñí¹can³² quɨe³ jáun² quionh³ Saulo.

12

Jngɨh³ tsú² Jacobo; hi³ jnáɨ³² tsú² siáh³ Pé¹ hñu³mí¹ñí²

1 Ja³bí¹ jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² re²¹ Herodes hi³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² ma³ jan² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³².

2 Jáun² re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ jngɨh³ tsú² Jacobo, tsá² má²ján³ raɨnh²¹ Juan², hi³ jmu³ tsú² cu³ ngá¹³ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ láɨ¹ Jacobo.

3 Jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ jlánh¹ tsah³ tsá² *judíos hi³ jun³ Jacobo, jáun² Pé¹ siáh³ ca³ma³tson¹³ tsú². Jmí¹jáun² jmu² tsá² judíos jmáɨ¹ quioh²¹, hi³ cúh² tsú² *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan².

4 Jmí¹ má²lí²zianh³ tsú² jáun² Pé¹, ca³tanh² tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ ca³chan³ tsú² jo³cuo² quiún³ nió³ hliáu³; hi³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ hliáu³ hí³ né³, ná¹lí³ ma³ quiun³ hliáu³, hi³ jmu³ hua³hí¹³ Pé¹ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ jáun². Jmí¹ hnió³ tsú² tsa³zinh²

Pé¹ ja¹ tsá² juú² nɨ́¹ má¹cuoh³² jáun²
*Jmɨ́¹hɨ́en¹.
5 Tɨ³la³ tá¹la³ cuá¹jnaɨ³² jáun² Pé¹
hñu³mí¹ñí² né³, tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³²
ca³liéinh³² Dió³² la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³
ca³tɨn¹ tsú².

Dió³² lión³² Pé¹ hñu³mí¹ñí²

6 Ta³hua² jáun², ta³ ñeh² bíh¹ hi³
zinh³ re²¹ Herodes Pé¹ ja¹ tsá² juú²,
Pé¹ jmɨ́¹ rá²cuóun¹ ja¹ quioh²¹ gon³
hliáu³. Tá¹ gon³ hliáu³ hí³ jmɨ́¹
ná¹hmá²³ cá²den¹ná¹ cuo² quionh³
Pé¹, ja³bí¹ tɨ³ la³ cheih³² ñí¹ jmɨ́¹
cuá¹hún¹ jáun² Pé¹ jmɨ́¹ tionh¹ siáh³
cu³ nió³ hliáu³ hi³ jmɨ́¹ ná¹jmu²
hua³hí¹³.
7 Cu³diá²jan² jmɨ́¹ cá¹jnia³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Dió³²
ñí¹con² Pé¹, jmɨ́¹jáun² táɨ³ joh¹ tá¹
cáun² ñéih³ hñu³mí¹ñí². Jáun² tsá²
hí³ ca³hliéih³ cuo² cu³héin¹ Pé¹ hi³
ca³záɨh³ dí² Pé¹:
—¡Tia³juɨ³² náu²!
Jmɨ́¹jáun² cáun² lɨ́¹ ca³záɨh³ hmóu³²
bíh¹ cá²den¹ná¹ cuo² Pé¹.
8 Jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² la³ lá²:
—¡Tia³juɨ³² hñeh³ láu² quián¹³ hi³
tiáuh¹ siáh³ láu² tanh¹!
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:
—¡Quih³² hmɨh³² cháu³ cuo²
quián¹³, ña³² cu³hna³² jná¹³!
9 Jáun² ngau³ bíh¹ Pé¹ cu³hna²¹
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², ta³ tiá² re² ñi³²
tsú² hí¹ tson² hí¹ tiá² tson² dá² la³ cun³
hi³ lɨ́²³ jáun², ja¹ cáun² hi³ lɨ́¹ rá¹quɨ³²
bíh¹ tsú² jmɨ́¹ lɨ́n²³.
10 Ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ la³ñí¹
jnaɨ²¹ ñí¹ tionh¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu²
hua³hí¹³, ja³bí¹ ca³nga² bíh¹ tsú² siáh³
ñí¹ má²tun³ jnaɨ²¹. Jmɨ́¹ ca³ta³tonh¹
tsú² jáun² ñí¹ má²lɨ́³ ho³jnɨ́¹³ cheih³²
hñu³mí¹ñí², jáun² lɨ́¹ cá¹niá³ hnga²
bíh¹ ho³jnɨ́¹³ jáun². Jmɨ́¹ ca³huén² tsú²
jáun² ñí¹ jáun² né³, cáun² ja¹ hñú³
bíh¹ ca³ñɨ³táunh¹ tsú² cu³tsa³², jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² ngah³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³
Dió³².
11 Jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³tsɨn² Pé¹, hi³
jáun² ca³juáh³:
—Ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³ Tɨ³²
Juóu³² bíh¹ jná¹³ lɨ́²zen³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ hi³ lɨ́²liáu³² jná¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ jmɨ́¹ hnió³ Herodes jmu³ ñí¹con²
jná¹³ quionh³ tsá² judíos.
12 Jmɨ́¹ má²ca³lɨ³tsɨn² tsú² jáun²
re² né³, ngau³ la³ tɨ³ hñú¹³ Má²réɨ³
mí¹ziú¹³ Juan² tsá² téh²³ tsú² siáh³
Marcos; ñí¹ jáun² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³²
juóun³² lɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹liéinh³²
Dió³².
13 Jáun² ñí¹ca³póh³ tsú² cuo² jnaɨ²¹
hñú³, jmɨ́¹jáun² ngau³ jan² mɨ́¹míh¹
jmáɨ² Rode hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ nɨ́¹juáh³ hin²
póh²³ cuo².
14 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ cuoh² mɨ́¹míh¹ hí³ ho³
Pé¹, tiá² la³juɨ³ ca³nia³ yáh³ hñú³, tɨ³
ñéih³ bíh¹ tɨ³ ngah³ hi³ má²hiún² lɨ́n³²
tsɨ́³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ hi³
Pé¹ bíh¹ la³ má²zenh² ho³hñú¹³.
15 Jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³záɨh³
mɨ́¹míh¹ la³ lá²:
—¡Já¹ tiá² ngo² nú²!
Tɨ³la³ mɨ́¹míh¹ hí³ ca³ma³tson² lɨ́n³²
bíh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ hi³ tson² bíh¹ Pé¹
zenh². Tɨ³la³ tsá² hí³ dá² la³ má²juáh³
jáun² bíh¹:
—Jun³juáh¹³ Pé¹ yáh³ nɨ³², tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² zenh² cha¹³ bíh¹ tsú² nɨ³².
16 Tɨ³la³ la³ má²dí¹póh²³ jáun² bíh¹
Pé¹ cuo² jnaɨ²¹ hñú³. Jmɨ́¹ ca³nia³ tsú²
jáun² hñú³ né³, ca³ja³cáun² lɨ́n³² bíh¹
tsɨ́³ tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² Pé¹.
17 Jáun² Pé¹ ca³jmú³ lin¹ quionh³
cuo² hi³ tiánh³ tsú² ta³máɨh³.
Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ ha³
lánh³ má²lɨ́²jmú³ Tɨ³² Juo¹³ hi³
má²lɨ́²che² hñu³mí¹ñí². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:
—Zéih³ tiá³ náh² Jacobo jɨ³ la³jɨ́n³²
tsá² reh² hi³ la³ nɨ́² bíh¹ ca³liáun³ jná¹³.
Jáun² Pé¹ ngau³ siáh³ cáun² ñí¹ siáh³.
18 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² jlánh¹ ca³juu³
ca³hlénh³ hliáu³, hi³ ca³juáh³:
—¿Né² dá² Pé¹?

19 Jáun² re²¹ Herodes hí³ ca³zen³
siáh³ hliáu³ hi³ tsa³hniah² Pé¹, tɨ³la³
tiá² ca³tsanh²¹ yáh³ tsú² Pé¹. Jmɨ́¹jáun²
ca³ngáɨ³ re²¹ ñí¹con² hliáu³ tsá²
jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Pé¹ he³
láɨh³² sa³ la³ ca³liáun³ tsú²; jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cu³tsa³²
ma³tsan² tsú² cú²jueh³² hliáu³ hí³.
Jmɨ́¹jáun² cua³han³ re²¹ Herodes hué¹³
Judea ñí¹ jmɨ́¹ cuá³, hi³ ngau³ hi³
já¹cuá² cu³tiá³ já¹ juú² Cesarea.

Jmɨ́¹ jun¹ re²¹ Herodes

20 Hi³ jáun² né³, re²¹ Herodes hí³
jlánh¹ jmɨ́¹ ná¹háun³ quionh³ tsá² juú²
Tiro jɨ³ Sidón. Tɨ³la³ tsá² zian² tá¹
tun³ juú² jáun² né³ ca³jmú³ cá²hon³
hi³ tsa³táunh¹ já¹ juú² Cesarea hi³
tsa³ma³tsan² hniéɨ² quioh²¹ quionh³
re²¹ hí³. La³ñí¹ tín² ca³juónh³ tsú²
re² quionh³ Blasto bíh¹, jan² tsá²
quien² lɨ́n³², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ hí³.
Jáun² Blasto hí³ ca³mɨ́³ ñí¹con² re²¹ hi³
ma³tsan² cú²jueh³² hniéɨ², quí¹hliá² hi³
hnió³ tsá² juú² jáun² hi³ ja³lia³² má³²
hi³ zia³² hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² re²¹ hí³.
21 Jáun² Herodes hí³ ca³tón³ cáun²
jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ ja³táunh¹ tsá² hí³. Jmɨ́¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ jáun² né³ cua³taunh²¹
tsá² hí³, jáun² ca³quɨh³ re²¹ hí³ hmɨh³²
la³ cun³ hi³ qui³ quɨh³² jan² tsá² ho²
ta²¹, jáun² ja³ hi³ ca³cuá³ ñí¹ hmá²sɨ¹
quioh²¹ hi³ ca³hléh³.
22 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsú² jáun² jáɨ¹³ hi³
cuá¹hleh³² re²¹, ca³tɨ³ ca³hóh³² la³jɨ́n³²
hi³ ca³juáh³:

—¡Ho³ dió³² bíh¹ nɨ³² ná¹naɨ³² jnoh¹,
jun³juáh¹³ ho³ tsáu² yáh³!

23 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³ ca³lɨ³
tsáun¹ Herodes hí³ hi³ ca³jmú³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Tɨ³²
Juo¹³ dí², quí¹ hnga² re²¹ hí³ tiá²
ca³ma³quien² Dió³². Hi³ jáun² ca³jau³
jáh¹ bíh¹ tsú² hi³ jun³.
24 Tá¹la³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ñí¹
hliáun³ ca³ja³cuóun² bíh¹ ta²¹ quioh²¹
Dió³², quí¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² bíh¹ ca³hléh³
tsú² jú¹ chú³².
25 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tín³ Bernabé má²ta²¹
quioh²¹ quionh³ Saulo já¹ juú²
Jerusalén, ja³tanh²¹ siáh³ tɨ³ já¹ juú²
Antioquía. Jmɨ́¹jáun² ca³jan³ tsú²
Juan² tsá² téh²³ tsú² hí³ siáh³ Marcos.

13

Bernabé quionh³ Saulo má²liáu³² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, ja¹ tsá² má²lɨ́n³
hí³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía jmɨ́¹
ná¹tso¹ ma³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³² jɨ³ tɨ³²
tsá² má²ta² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² nɨ́²
siáh³. Tsá² hí³ jmɨ́¹ jmáɨ²: Bernabé,
Sí¹mu²¹ tsá² jmɨ́¹ téh²³ tsú² siáh³ Liáh²,
Lucio tsá² juú² Cirene, Saulo, jɨ³
la³ má²quionh³ Manaén, jan² tsá²
cá²cuon³ cu³tsa³² quionh³ Herodes
tsá² lɨ́n³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Galilea.
2 Jáun² ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ tá¹la³
jmɨ́¹ ná¹má²cú² má²háɨn³² tsú² Tɨ³²
Juo¹³ dí² hi³ ná¹má²hɨen²¹, jmɨ́¹jáun²
ca³hléh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ca³juáh³:

—Cánh³ chan²¹ Bernabé nɨ́²
quionh³ Saulo hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, quí¹
zia³² ta²¹ quion²¹ jná¹³ hi³ hniáuh³²
jmu³ tsú².
3 Jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²liéinh³² tsú² Dió³²
jɨ³ hi³ má²lɨ́²ma³hɨen²¹ tsú² siáh³,
jmɨ́¹jáun² ca³ra³tsɨ³² tsú² cuo² ñí¹
quioh²¹ tsá² gon³ hí³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ca³hah² dí² jáɨ¹³.

Tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² hleh³² jú¹ chú³² hué³² Chipre

4 Jmɨ́¹jáun² ca³zen³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
Bernabé jɨ³ Saulo tɨ³ ñí¹ uóunh³, jáun²
ja³taunh²¹ tsú² tɨ³ juú² Seleucia, ñí¹
jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³
ca³tinh³ tsú² hué³² Chipre nio² chu³
jmáɨ².
5 La³ cun³ jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú²
jáun² hué³² Chipre, jáun² juú² Salamina ca³ma³liáu³² tsú² hleh³² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² *judíos. Ja³bí¹ ñéɨ¹ Juan² quionh³
tsá² hí³ hi³ má²hon³ dí² tsá² hí³.

6 Jmɨ́¹ ca³nga² tsú² tá¹ cáun² hué³² Chipre, jáun² ca³cha³táunh¹ juú² Pafos. Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá² judío tsá² hláɨnh¹ jmáɨ² Barjesús. Tsá² hí³ né³ jmɨ́¹ má²can² tsáu² hi³ juáh³ hi³ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³².

7 Tsá² hláɨnh¹ hí³ jmɨ́¹ má²hon³ tsá² ho² ta²¹ tsá² jmáɨ² Sergio Paulo, jan² tsá² jlánh¹ zian² tsɨ́³. Tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³teh³ Bernabé quionh³ Saulo, quí¹hliá² ca³lɨ³hnió³ tsú² ne³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

8 Tɨ³la³ tsá² hláɨnh¹ hí³ né³ ca³qui³ ca³jna³ ñí¹con² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ hleh³² Bernabé quionh³ Saulo, quí¹hliá² tiá² jmɨ́¹ hnió³ tsú² hi³ tsá² ho² ta²¹ hí³ tónh³² ta²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hláɨnh¹ hí³ jmɨ́¹ jmáɨ² siáh³ Elimas cun³quionh³ jú¹ *griego.

9 Hi³ jáun² Saulo, tsá² jmáɨ² hí³ siáh³ Po¹, hí³ ca³jɨ́e³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tsá² hláɨnh¹ hí³, ca³la³ hi³ canh² lɨ́n³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

10 —¡Hnú² dá² jan² tsá² tɨ́¹ jáɨn² bíh¹, jan² tsa³jáɨ¹³ jon² tsá² hláɨnh¹ bíh¹ hnú², hi³ hon² nú² la³jɨ́³² hi³ chu²¹! ¿He³ láɨh³² jlánh¹ chí¹ñi¹ jmuh³² nú² rá¹pɨ́² rá¹tsáɨh²³ juɨ³² quioh²¹ Dió³²?

11 Ta³né³² né³, Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹ ma³tsau¹³ hnú² hi³ lɨ́¹³ ten³ nú², ué³ bíh¹ tiú²uú² jáɨ¹³ hian³ hnú² hi³ jɨeh²¹ joh¹ hiú².

La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³táɨ³ ñí¹ tsú² hi³ ta³zanh¹ já¹niéi². Jmɨ́¹jáun² ca³hnah² tsú² jan² tsá² zánh³ cuo² hi³ jáu³².

12 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² ho² ta²¹ hi³ lɨ³ la³ jáun² né³, ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², quí¹hliá² ca³ja³cáun² tsɨ́³ tsú² hi³ jlánh¹ pin³ jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

Po¹ tsó³² juú² Antioquía nio² hué³² Pisidia quionh³ Bernabé

13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³taunh³ siáh³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ cáun² mu² pa²¹ juú² Pafos jáun², hi³ ja³taunh²¹ tɨ³ ñí¹ nio¹ juú² Perge hué³² Panfilia. Tɨ³la³ Juan² má¹ná¹, ca³jính³² bíh¹ ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.

14 Jáun² gon³ bíh¹ jéɨ³²í¹ tsá² hí³ ca³huén² ñí¹ jáun² hi³ já¹taunh²¹ siáh³ tɨ³ ñí¹ nio¹ juú² Antioquía hué³² Pisidia. Jmáɨ¹ hi³ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², cáun² *jmáɨ¹ nio² tie³ bíh¹, hi³ jáun² Po¹ jɨ³ Bernabé ca³ñí¹táunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos; jáun² jmɨ́¹ taunh²¹ tsú² ñéih³, ca³tiánh³ ñí¹ hmá².

15 Jmɨ́¹ má²lɨ́²hí³² tsáu² jáɨ¹³ tioh³ ñí¹ Sí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jɨ³ jáɨ¹³ hi³ tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́², jáun² tsá² chín¹ cuáh³² jáun² ca³záɨh³ Po¹ jɨ³ Bernabé la³ lá²:

—Hnoh² reh², nɨ́¹juáh³ zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ ma³hau³ hi³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³ dí² hi³ hnáuh² hnoh² juáh¹³ ñí¹con² jnoh¹, ta³né³² má²lɨ́¹³ juáh¹³ hnoh².

16 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh², ca³háɨ³² cuo² hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máɨh³, jáun² ca³juáh³:

—Hnoh² tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ma³tih²¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ jnoh¹ tsá² judíos, sá¹nɨ́² niéi² náh².

17 Dió³² Juo¹³ tsá² Israel ca³quianh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmɨ́¹tin², hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³juóun³ lɨ́n³² tsá² Israel tá¹la³ jmɨ́¹ tionh¹ tsú² hué¹³ tsá² Egipto. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³huen³ tsú² tsá² Israel hué³² jáun² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹.

18 Hi³ jmɨ́¹ ca³huen³ Dió³² tsá² hí³ hué³² jáun² né³, jmɨ́¹jáun² ca³ma³juenh² lɨ́n³² bíh¹ tsú² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³ tán¹ tun³ló³² mii² hi³ ca³ñi³táunh¹ tsú² jáun² cuá¹ quiéin².

19 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ma³tsan² Dió³² tsá² quiau³ nió³ juo³ tsá² jma² hi³ qui³ jmɨ́¹ tionh¹ hué³² Canaán. Hi³ jáun² hué³² jáun² né³ ca³cué³ Dió³² quioh²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

20 Cun³ ñí¹ jɨ³lɨ³² hi³ lɨ³ jáun² né³, ca³chó³² quiún³ nio² hña³láu³ tsɨ²¹ tu³la³quia³ mii².

”Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ca[3]jmú[3] Dió[32] héih[32]
ñí[1]con[2] tsá[2] Israel cun[3]quionh[3] tsá[2]
ca[3]lɨn[3] jue[21], ca[3]la[3] ñí[1] cá[1]chó[21] jmáɨ[1]
hi[3] ca[3]lɨ[3]zian[2] Sá[2]mɨe[21] hi[3] lɨ́n[3] siáh[3]
tɨ[32] jë[1] Dió[32].
21 Jmɨ́[1]jáun[2] tsá[2] Israel ca[3]mɨ[3] jan[2]
re[21] ñí[1]con[2] Dió[32], jáun[2] Dió[32] ca[3]cuen[3]
Saúl jon[2] Cis hi[3] lɨ́n[13] re[21], jan[2] tsá[2]
ñí[1] má[2]cuú[1] má[2]ñeh[1] quioh[21] hla[1]
Benjamín; jáun[2] tsá[2] hí[3] ca[3]lɨn[3] re[21]
tun[3]ló[32] mii[2] ñí[1]con[2] tsú[2].
22 Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ca[3]che[2] Dió[32]
hi[3] jmɨ́[1] lɨ́n[3] tsú[2] re[21], jáun[2] Dá[2]vi[21]
ca[3]cuen[3] siáh[3] Dió[32] hi[3] lɨ́n[13] re[21]
ñí[1]con[2] tsá[2] Israel. Quí[1] jmɨ́[1]jáun[2]
ca[3]juáh[3] Dió[32] la[3] lá[2]: “Né[32]
má[2]tsanh[21] jná[13] Dá[2]vi[21] jon[2] Isaí, jan[2]
tsá[2] jlánh[1] tɨ[32] tsɨn[32] jná[13], tsá[2] hí[3]
ma[3]tí[32] la[3]jɨ́[32] jáɨ[13] hi[3] juo[13] jná[13]”.
23 Hi[3] jáun[2] la[3] cun[3] lɨ́[3] jáɨ[13] hi[3]
ca[3]jmú[3] jáun[2] Dió[32] hi[3] cuen[3] jan[2]
tsá[2] jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1] hla[1] Dá[2]vi[21],
tsá[2] lión[32] tsá[2] Israel, hi[3] jáun[2] bíh[1]
má[2]ca[3]cuen[3] Dió[32] Jesús.
24 Jáun[2] né[3], tá[1]la[3] tiá[2] má[2]hleh[32]
Jesús jáɨ[13] quioh[21] Dió[32], hla[1] Juan[2]
tsá[2] tɨ́[2] zion[2] tsáu[2] jmáɨ[2] bíh[1] ca[3]hléh[3]
tín[2] la[3]ñí[1] ñí[1]con[2] tsá[2] Israel tsá[2]co[1],
hi[3] ca[3]záɨh[3] tsú[2] tsá[2] hí[3] hi[3] hniáuh[32]
tɨ[3] jéinh[32] tsú[2] jmɨ́[1] tsɨ́[3] jɨ[3] hi[3] hniáuh[32]
zón[32] tsú[2] siáh[3] jmáɨ[2].
25 Jmɨ́[1] má[2]ñí[1]táuh[3] jáun[2] tá[13] Juan[2]
hí[3] né[3], ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]: “¿Hin[2] tsánh[2]
jná[13] hi[3] lɨ́n[23] hnoh[2]? Jun[3]juáh[13] jná[13]
yáh[3] lɨ́n[3] Tsá[2] ná[1]hen[2] honh[2] náh[2] hí[3].
Má[2]ñí[1]chau[21] bíh[1] jmáɨ[1] hi[3] já[32] jan[2]
Tsá[2] tɨ[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2] la[3] cónh[3] bí[1]
jná[13], quí[1] hí[1] cáun[2] yáh[3] tiá[2] hi[3] lɨ́n[3]
jná[13] hi[3] juáh[13] hi[3] jmɨ́[1] lɨ[3] zaɨh[21] jná[13]
láu[2] tsɨ[32] ta[3] Tsá[2] hí[3]”.
26 ”Hi[3] jáun[2] né[3], hnoh[2] reh[2], tsá[2]
jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1] hla[1] Há[2]bran[21], jɨ[3]
hnoh[2] tsá[2]cá[2]jo[21] tsá[2] má[2]ná[1]ma[3]tih[21]
náh[2] ñí[1]con[2] Dió[32], hi[3] ca[3]ta[1] la[3]jáɨ[32]
bíh[1] dí[2] jáɨ[13] hi[3] lɨ́[13] liáun[3] tsú[2] lá[2].
27 Tsá[2] juú[2] Jerusalén jɨ[3] la[3]jɨ́n[32] tsá[2]
ná[1]chín[1], tiá[2] ca[3]lɨ[3]tsɨn[2] yáh[3] hi[3] hin[2]
tsánh[2] Jesús, hi[3] jáun[2] ca[3]jngɨh[3] bíh[1]
tsú[2]. Hi[3] cun[3]quionh[3] hi[3] ca[3]jmú[3] tsú[2]
la[3] jáun[2] né[3], ca[3]ma[3]tí[32] máh[3] tsú[2] la[3]
cun[3] jáɨ[13] hi[3] ca[3]juáh[3] jáun[2] tsá[2] ca[3]lɨn[3]
tɨ[32] jë[1] Dió[32] jmɨ́[1]tin[2], la[3] cun[3] jáɨ[13] hi[3]
ná[1]hɨ[32] tsú[2] jáun[2] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32]
ma[3] cun[3] jña[3] jmáɨ[1], jmáɨ[1] hi[3] tionh[2]
tsú[2] tie[3].
28 Jáun[2] uá[1]jinh[1] tiá[2] ca[3]choh[13] tsú[2]
he[3] ca[3]tɨ[21] ma[3]ngɨ́[3] tsú[2] Jesús, tɨ[3]la[3]
ñí[1]con[2] Pilato bíh[1] ca[3]mɨ́[3] tsá[2] hí[3] jáɨ[13]
hi[3] jngɨh[3] tsú[2] Jesús.
29 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]jmú[3] tsú[2] la[3]jɨ́[32] la[3]
cun[3] rón[32] rá[1]juáh[3] jáun[2] ñí[1] Sí[2]
quioh[21] Dió[32] né[3], ca[3]sión[32] tsú[2] hla[1]
Jesús tsoh[2] crei[21] hi[3] ca[3]ñí[1]hón[21] tsú[2]
hñu[3] tá[2]hláu[2].
30 Tɨ[3]la[3] Dió[32] má[1]ná[1] ca[3]jmú[3] hi[3]
ca[3]jenh[13] tsú[2].
31 Tsá[2] ca[3]ñi[3]táunh[1] hí[3] quionh[3]
Jesús jmɨ́[1]tin[2], ca[3]la[3] cun[3] jmɨ́[1]
cuá[1]han[3] tsú[2] hué[13] Galilea hi[3] ca[3]la[3]
ñí[1] cá[1]chó[21] tsú[2] já[1] juú[2] Jerusalén,
ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3] bíh[1] ca[3]ma[3]jnia[32] Jesús
hliáun[3] jéin[32] jmɨ́[1] má[2]ca[3]jenh[13], hi[3]
jáun[2] tsá[2] hí[3] cue[32] jú[1] tson[2] ta[3]né[32]
ñí[1]con[2] la[3]jáɨ[32] dí[2] tsá[2] Israel hi[3] la[3]
jáun[2] lɨ[3].
32 ”Hi[3] jáun[2] jnoh[1] siáh[3] má[2]ná[1]lieh[1]
hnoh[2] jú[1] chú[32] ca[3]tɨ[21] jáɨ[13] hi[3]
ca[3]jmú[3] jáun[2] Dió[32] jmɨ́[1]tin[2] quionh[3]
dí[1]hio[3] ñú[1]deh[3] dí[2].
33 Ñí[1]con[2] jnoh[1] tsá[2] jón[2]zɨ́h[1]
jón[2]cho[1] bíh[1] tsá[2] hí[3] ca[3]ma[3]tí[32] Dió[32]
jáɨ[13] jáun[2] jmɨ́[1] ca[3]jenh[13] jáun[2] Jesús.
La[3] nɨ́[2] bíh[1] rá[1]juáh[3] ñí[1] Sí[2] Salmos
ñí[1] hu[21] Salmo ñí[1] má[2]tun[3], hi[3] juáh[3]
jáun[2] la[3] lá[2]: “Hnú[2] bíh[1] Jón[32] jná[13],
né[32] má[2]lɨ́[2]ma[3]jniau[13] jná[13] hnú[2] hi[3]
hnú[2] lɨ́n[3] Jón[32] jná[13]”.
34 Hi[3] ca[3]hɨ́e[3] siáh[3] Dió[32] jáɨ[13] hi[3]
jenh[13] Jesús, hi[3] jáun[2] cun[3] tiá[2] lɨ́[13]
sánh[32], jáun[2] zia[32] cáun[2] ñí[1] rá[1]juáh[3]
la[3] lá[2]: “Cu[3]tí[3] má[1]he[1] má[1]mieh[13] bíh[1]
jná[13] hnoh[2] rón[32] la[3] cun[3] lɨ́[3] jú[1] hɨ́en[1]
hi[3] ca[3]jmú[32] jná[13] jáun[2] quiúnh[1] hla[1]
Dá[2]vi[21]”.
35 Ja[3]bí[1] zia[32] siáh[3] cáun[2] ñí[1]
rá[1]juáh[3] Sí[2] Salmos la[3] lá[2]: “Jmɨ́[1]lɨ́h[3]

bíh1 tiá2 cuéh1 hnú2 jáɨ13 hi3 sánh32
Tsá2 chun1 quian21 hnú2”.
36 Hi3 jáun2 né3, jmɨ́1 lɨ21 ta21 hi3
ca3jmú3 jáun2 hla1 Dá2vi21 hí3 ñí1con2
tsá2 jmɨ́1 zian2 jmɨ́1jáun2, ta21 hi3
ca3cué3 jáun2 Dió32, jáun2 ca3ñí1hón21
dí2 la3jmɨ́1 ca3hón32 dí2 dí1hio3 ñú1deh3
tsú2. Hi3 jáun2 uá1jinh1 hla1 Dá2vi21 hí3
né3 ca3cánh2 bíh1 jmɨ́1 lɨ21 jáun2,
37 tɨ3la3 Tsá2 ca3jmú3 hí3 Dió32 hi3
jenh13 má1ná1, tiá2 ca3cánh2 yáh3.
38 Hi3 jáun2 né3 reh2, hnoh2
hniáuh32 lɨ3 ñíh13 náh2 hi3 cun3quionh3
Jesús hí3 bíh1 zia32 uu3i3tso3, hi3 jáun2
jnoh1 ngáɨ1 jú1 chú32 lá2.
39 Quí1 má2hia3jáun13 máh3 jmɨ́1
ná1hen2 honh2 hnoh2 hi3 lɨ3 chun1
náh2 ñí1con2 Dió32 cun3quionh3 liei21
hi3 hiauh3 jáun2 hla1 Moisés, tɨ3la3
liei21 jáun2 né3, tiá2 ca3lɨ3 yáh3 jmu3
la3 jáun2. Tɨ3la3 ta3né32 má1ná1, lɨ3ua3
jan2 tsá2 tanh2 ta21 Jesús má2tá1zanh1
tsú2 ta3 ñí1 Dió32 la3juah21 dúh1 hi3 tiá2
tso3 ren2 bíh1.
40 Jáun2 hua3hín13 hnoh2, quí1 nɨ́2
lɨ́1 cá1quiúnh21 náh2 la3 cun3 lɨ́3 jáɨ13
hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21 tsá2
ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32, hi3 juáh3 la3
lá2:
41 Hnoh2 tsá2 lɨ́1 cáuh23 cú2nga1 jú1
tson2,
cuɨ́1 cha3cáun2 honh2 náh2,
hi3 má1lɨ32 jáun2 né3 cuɨ́1 cha3hín3 náh2
siáh3.
Quí1 tá1la3 zian2 hnoh2 nɨ́2 jmu1 jná13
cáun2 ta21 jueh32,
ta21 jáun2 cun3 tiá2 ta21 táunh13 hnoh2
hi3 tson2,
uá1 jáun2 la3 jáun2 lɨ3 zian2 tsá2 ngáɨ32
jáɨ13 jáun2 ñí1con2 hnoh2.
42 Jmɨ́1 cá1táuh3 hi3 hleh32 jáun2 Po1,
jáun2 jmɨ́1jáun2 cua3han3 Po1 cuáh32
quionh3 Bernabé. Jmɨ́1jáun2 ma3 jan2
tsá2 tiáunh1 cuáh32 jáun2 ca3te3 tsú2 hi3
ja3táunh1 dí2 siáh3 ñí1 jña3 jmáɨ1 hi3
ja3hléh2 siáh3 hná1 jáɨ13 jáun2.
43 Jmɨ́1 ca3tsáun3 tsá2 tiáunh1 hí3
cuáh32 né3, juóun32 bíh1 tsá2 judíos
jɨ3 tsá2cá2jo21 tsá2 má2ca3hín13 jë1 tsá2
judíos ja3taunh21 cu3hna21 Po1 quionh3
Bernabé. Jáun2 Po1 jɨ3 Bernabé
ca3záɨh3 tsá2 hí3 hi3 má2hniáuh32
ñi3táunh1 tsú2 cáun2 he2 ñí1, hi3 tiá2
hniáuh32 chá32 tsú2 tɨ3 có32 mií3 hi3 ja32
tsɨ́3 Dió32.
44 Jmɨ́1 la3 má2jña3 jmáɨ1 jáun2 né3,
jmáɨ1 hi3 tianh32 tsú2 tie3, jmɨ́1jáun2
ca3ngɨh32 míh1 tiá2 la3jɨ́n32 tsá2 juú2
jáun2 hi3 ca3lɨ3hnió3 ne3 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1
Tɨ32 Juo13 dí2.
45 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsá2 judíos hi3
má2ná1ngɨh32 tsáu2 juóun32 lɨ́n32 né3,
ca3lɨ3 uóu32 tsɨ́3, hi3 jáun2 ca3qui3
ca3táɨnh32 dí2 Po1 jáɨ13, hi3 ca3tu3
ca3hión32 dí2 siáh3.
46 Jmɨ́1jáun2 tɨ3 jlánh1 tiá3 ca3niau21
bíh1 tsɨ́3 Po1 quionh3 Bernabé, hi3
jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 hí3 la3 lá2:
—Hnoh2 bíh1 jmɨ́1 ca3tɨn1 náɨh13
tín2 la3ñí1 jáɨ13 lá2 quioh21 Dió32.
Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 chín1dí1 hnoh2
bíh1 tiá2 hnáuh2 náɨh13, tɨ3 có32 bíh1
má2lɨ́2cháh1 hnoh2 jáɨ13 quioh21 Dió32,
hi3 ná1lɨ́n23 hnoh2 hi3 tiá2 ca3tɨ21
hi3 zian2 náh2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2,
jáun2 cu3tsa32 ñí1con2 tsá2cá2jo21 bíh1
cú2jueh32 má2tsá1hléh13 jnoh1 ta3né32.
47 Quí1 la3 jáun2 bíh1 héih32 ca3jmú3
Tɨ32 Juo13 jnoh1 ñí1con2 jnoh1, hi3
ca3juáh3:
Hnú2 bíh1 ca3hiáu32 jná13 hi3 lɨ́n13
nú2 la3jmɨ́1 lɨ́3 joh1 sɨ́2 ñí1con2
tsá2cá2jo21,
hnú2 bíh1 ca3hiáu32 jná13 hi3 ngáɨ1 nú2
jáɨ13 ñí1con2 tsá2 zian2 tá1 cáun2
hngá1máh3 he3 lánh3 lɨ́13 liáun3
tsú2.
48 Jmɨ́1 ca3náɨ32 jáun2 tsá2cá2jo21 jáɨ13
nɨ́2 né3, jlánh1 ca3lɨ3 tsah3 hi3 ca3juáh3:
—He3 ma3 chú32 jáɨ13 quioh21 Dió32.
Jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 má2ca3tɨn1 hí3 hi3
lɨ́13 zian2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2 ca3taunh3
ta21.
49 Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 ca3juóun3
tsá2 ca3náɨ32 jáɨ13 quioh21 Tɨ32 Juo13 dí2
tá1 cáun2 hué32 jáun2.

50 Tɨ3la3 tsá2 judíos jlánh1 ca3jmú3 hi3
ca3míh3 tsɨ́3 tsá2mɨ3 tsá2 ná1quien2, tsá2
jlánh1 re2 má2tí32 cuáh32 quioh21, jɨ3
tsá2ñuh2 tsá2 ná1chín1 juú2 jáun2 nɨ́2,
hi3 jáun2 ca3jmú3 tsú2 hian2 tsɨ́3 ñí1con2
Po1 jɨ3 Bernabé, ca3la3 ñí1 ca3huen3 dí2
tsá2 hí3 hué32 jáun2.
51 Jmɨ́1 ca3huén2 tsá2 hí3 cheih32
hué32 jáun2 né3, ca3juá3 láu2 tioh3
ta3 hi3 ca3súh3 tsú2 hliáu2 hi3 jmɨ́1
quian21, hi3 ca3ma3li21 tsú2 hi3 tiú2uú2
ca3tɨn1 jmu3 zian2 hi3 ca3tɨn1 tsá2
zian2 ñí1 jáun2. Jmɨ́1jáun2 ja3taunh21
tsú2 tɨ3 juú2 Iconio.
52 Tɨ3la3 tsá2 má2tanh2 ta21 Tɨ32 Juo13
dí2 já1 juú2 Antioquía jáun2 jlánh1 jmɨ́1
má2canh2 Jmɨ́2chí3 Chun1 hñu3 tsɨ́3, jɨ3
hi3 jlánh1 jmɨ́1 má2hiún2 tsɨ́3 tsú2 siáh3.

14

Po1 jɨ3 Bernabé ja3taunh21 juú2 Iconio

1 Jáun2 né3, jmɨ́1 cá1chó21 Po1
quionh3 Bernabé la3 tɨ3 já1 juú2
Iconio jáun2, jáun2 taunh3 hñu3 cuáh32
quioh21 tsá2 *judíos zeh2 ñí1 jáun2. Ñí1
jáun2 jlánh1 re2 ca3hléh3 tsú2 siáh3 jáɨ13
quioh21 Dió32, hi3 jáun2 juóun32 lɨ́n32
bíh1 tsáu2 ca3taunh3 siáh3 ta21, tsá2
judíos jɨ3 *tsá2cá2jo21 nɨ́2.
2 Tɨ3la3 tsá2 judíos tsá2 tiá2 ta21
ca3taunh3 né3, ca3ma3can2 bíh1
tsá2cá2jo21, hi3 jáun2 hlaɨh3 tioh3 tsɨ́3
tsú2 ca3jɨ́en32 tsá2 reh2 dí2.
3 Jáun2 ué3 bíh1 ca3hléh3 tá1 gon3 tsá2
hí3 jáɨ13 ca3tɨ21 mií3 hi3 ja32 tsɨ́3 Dió32
ñí1 jáun2, ca3la3 hí1 cú1pih21 tiá2 cú2
tiá2 juénh2 bíh1 tsú2. Hi3 jáun2 Dió32
ca3ma3tson2 jáɨ13 jáun2 quioh21 tsá2 hí3
cun3quionh3 hi3 ca3cuéh3 tsú2 tsá2 hí3
pí3 hi3 jmu3 hua3jueh32 jɨ3 li21 nɨ́2 siáh3.
4 Jmɨ́1jáun2, ná1tsoh3 bíh1 tsá2 juú2
jáun2 lɨ3, cá2 tsáun1 tsú2 ca3háɨn32 tɨ3
con2 tsá2 judíos, tɨ3la3 ñí1 cá2 tsáun1
jáun2 né3 ca3háɨn32 tɨ3 con2 tɨ32 tsá2
quian32 hí3 jë1 Dió32.
5 Jmɨ́1jáun2 tsá2cá2jo21 ca3jmú3
cá2hon3 quionh3 tsá2 judíos jɨ3 la3
má2quionh3 tsá2 ná1ñí1 juú2 nɨ́2 siáh3,
hi3 jmɨ́1 hnió3 dí2 jmúh32 tsá2 hí3 hian2
tsɨ́3 hi3 qui3 jnah3 dí2 quɨ́n1.
6 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3lɨ3 ñɨ32 Po1 quionh3
Bernabé hi3 hnió3 tsá2 hí3 jmu3 la3
jáun2 né3, jáun2 la3juɨ32 ca3huén2 tsú2
hi3 ja3taunh21 tɨ3 hué13 Licaonia ñí1
nio1 juú2 Listra jɨ3 juú2 Derbe, hi3
ca3ñí1ñɨ3táunh1 tsú2 siáh3 tɨ3 hlá2 tɨ3
nɨ́2 la3 cu3 la3 jéin3 jáun2,
7 hi3 ñí1hléh2 siáh3 jú1 chú32 quioh21
Dió32 ñí1 jáun2.

Tsá2 juú2 Listra jnah23 quɨ́n1 Po1

8 Já1 juú2 Listra jáun2 né3 jmɨ́1 cuá3
jan2 tsá2 hliánh2; tsá2 hí3 cun3 tiá2 jmɨ́1
lɨ́23 ngɨ́32, quí1 má2hliánh2 la3 cun3 jmɨ́1
ca3lɨ3zian2 bíh1 tsú2.
9 Tsá2 hí3 jmɨ́1 cuá1náɨ32 jáɨ13 hi3
hleh32 Po1, jáun2 Po1 ca3jɨ́e3 chí1tiá3 ñí1
ñí1 tsú2, hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3lɨ3tsɨn2 Po1
hi3 tsá2 hí3 má2hu21 cáun2 tsɨ́3 hi3 jáun2
lɨ́13 lan13,
10 jáun2 ca3hléh3 dí2 tiá3 hi3 ca3záɨh3
tsá2 hí3:
—¡Náu2!
Jáun2 tsá2 hí3 la3juɨ32 ca3náu2 ca3la3
hi3 rú2 háɨn23, hi3 ca3ma3liáu32 hi3
ngɨ32.
11 Jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsá2 juú2 hí3 hi3
ca3jmú3 Po1 la3 jáun2, jáun2 ca3tɨ́2
ca3hóh32 tsú2 hi3 ca3juáh3:
—¡Dió32 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3 tsáu2 dá2
má2cuá2táunh1 ja1 ñí1 tiauh1 jnoh1!
12 Jáun2 Bernabé ca3teh3 tsú2 Zeus
dió32 tsá2 chín1, hi3 Po1 né3 ca3teh3 tsú2
Hermes, tsá2 ñɨ3quian21 jë1 dió32, quí1
Po1 bíh1 tsá2 ca3hléh3 jáɨ13.
13 Cuáh32 quioh21 dió32 téh23 tsú2
Zeus jmɨ́1 zeh1 ñí1 má2tauh21 já1 juú2.
Jáun2 mí2tsáu2 ca3tɨn1 dió32 tsá2 láɨn1
hí3 ca3can3 lí13 hi3 láɨ1 jɨ3 cuá1juɨ́2 nɨ́2
siáh3 tɨ3 ñí1 lɨ́3 ho3hñú13 hiah32 hu21
juú2, hi3 jmɨ́1 hnió3 tsú2 jngɨh3 jáh3 hí3
hi3 ca3tɨn1 tsá2 gon3 hí3.

14 Tɨ3la3 jmí1 ca3lɨ3tsɨn2 Po1 quionh3
Bernabé hi3 né3bí1 jngɨh3 tsú2 jáh3
hi3 ca3tɨn1 dí2, jmí1jáun2 ca3zen3 tsú2
ha1, hi3 la3juɨ32 taunh3 ja1 tsáu2 hi3
ca3hóh32 tiá3 hi3 juáh3:
15 —¡Hnoh2 tsá2 juú2! ¿He3 láɨh32
sa3 la3 nɨ́2 jmuh32 hnoh2? Já2
tsá2mɨ3cuóun2 tsá2 la3 hnoh2 bíh1
jnoh1. Já2 ta21 jáun2 yáh3 jau3 jnoh1
hi3 ja3hléh13 jnoh1 jáɨ13 hi3 hniáuh32
cháh13 hnoh2 tɨ3 có32 hi3 tiá2 ta21 lɨ3
jmu3 nɨ́2, hi3 tɨ́1 jéinh1 náh2 jmí1 honh2
hi3 tanh13 náh2 ta21 jan2 Dió32 Tsá2
juú2tsáun2, Dió32 Tsá2 ca3jmú3 hí3 tá1
cáun2 la3 cu3 la3 juéh3 mɨ3cuú2 jɨ3 la3jɨ́32
hi3 zia32 nɨ́2 siáh3.
16 Uá1jinh1 la3 jáun2, Dió32 cáun2
ca3cué3 jáɨ13 jmí1tin2 hi3 tsá2 zian2 ñí1
hué21 lá2 cáun2 lɨ́1 jmu3 cun3 tɨn2 tsɨ́3,
17 tɨ3la3 cun3 jáun2 ca3ma3li21 bíh1
Dió32 ha3 lánh3 lɨn3 cun3quionh3 la3jɨ́32
hi3 chu21 hi3 jmu2 la3 tɨ3 ta3né32. Quí1
hí3 bíh1 Tsá2 zen2 jmɨ́3, hi3 jáun2 lau32
re2 hi3 cú2 hi3 hɨ́nh23 tsáu2, hi3 cue32
tsú2 siáh3 la3jɨ́32 hi3 lɨ́23 hi3 lɨ́2hiún2 tsɨ́3
tsáu2.
18 Tɨ3la3 uá1jinh1 ca3juáh3 Po1
quionh3 Bernabé la3 nɨ́2 né3, cun3
jáun2 tion3 cu3tí3 bíh1 lɨ́1 lɨ21 hi3 tiá2
ca3jngɨh3 tsá2 hí3 jáh3 ñí1con2 tsú2.
19 Jmɨ́1 lɨ́1 cáɨn2 jáun2 né3 ca3cha3táunh1
ma3 jan2 tsá2 judíos ñí1 jáun2, tsá2
zian2 juú2 Antioquía jɨ3 tsá2 zian2
juú2 Iconio, hi3 ca3ñí1ma3can2 tsá2
juú2 Listra hí3; jmɨ́1jáun2 ca3quí2
ca3jnah3 tsú2 Po1 quɨn1. Jmɨ́1 lɨ21 jáun2
ca3cuóunh32 dí2 siáh3 hué32 tsá2jñu3
hi3 ca3ñí1tion13 dí2 jenh3 juú2, quí1
jmɨ́1 lɨ́n23 tsú2 hi3 má2jun2 bíh1 Po1.
20 Tɨ3la3 tá1la3 má2tionh2 tsá2
má2tanh2 hí3 ta21 Dió32 cu3 jéin3 ñí1
rón21 Po1 né3, cu3diá2jan2 bíh1 jmɨ́1
ca3náu2 Po1, jáun2 ngah3 siáh3 tɨ3
já1 juú2 jáun2. Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2
já1taunh21 tsú2 siáh3 quionh3 Bernabé
tɨ3 juú2 Derbe.
21 Jmɨ́1 cá1tsan3 hi3 hleh32 tsú2
jú1 chú32 já1 juú2 Derbe, ñí1 jlánh1
ca3juóun3 jáun2 tsá2 má2haɨn21 tɨ3 con2
Tɨ32 Juo13 dí2, jáun2 ja3tanh21 tsú2 siáh3
tɨ3 já1 juú2 Listra, hi3 tionh2 ñí1 jáun2
já1tanh21 tɨ3 juú2 Iconio, hi3 tionh2
Iconio jáun2 né3 ca3cha3tánh1 siáh3 tɨ3
já1 juú2 Antioquía.
22 Hi3 ca3ñí1chá2 tsú2 tiá3 tsɨ́3 tsá2
má2tanh2 hí3 ta21 Dió32 ma3 quin32
ma3 caun32 juú2 jáun2, hi3 ca3záɨh3
tsú2 tsá2 hí3 hi3 hniáuh32 nio2 cáun2
tsɨ́3 la3 má2nio2 jáun2. Hi3 ca3juáh3 tsú2
siáh3 la3 lá2:
—Jnoh1 tsá2 tanh23 dí2 ta21 Dió32,
cun3 ca3ta1 bíh1 dí2 hi3 má1tso1 tsɨ́3
ñeh2 bíh1 hi3 tsáuh13 dí2 ñí1 cuá1quien2
Dió32.
23 Ja3bí1 ca3hión32 tsú2 siáh3
tsá2daun32 tsá2 tiánh3 ñí1 quioh21
ma3 quin32 ma3 caun32 cuáh32 jáun2.
Hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3ma3hɨen21 tsú2 hi3
ca3liéinh32 tsú2 siáh3 Dió32, ca3chan3
tsú2 tsá2 hí3 jo3cuo2 Dió32, Dió32 Tsá2
má2tanh2 tsú2 hí3 ta21.

Ngah3 Po1 quionh3 Bernabé tɨ3 juú2 Antioquía nio2 hué32 Siria

24 Jáun2 né3, jmɨ́1 ca3nga2 tsú2 jáun2
hué32 Pisidia ca3cha3táunh1 siáh3
hué32 Panfilia.
25 Hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3hléh3 tsú2 jú1
chú32 quioh21 Dió32 já1 juú2 Perge,
jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 já1taunh21 siáh3 juú2
jmáɨ2 Atalia.
26 Hi3 jáun2 ñí1 jáun2 taunh3 tsú2
cáun2 mu2 pa21 hi3 já1tanh21 tɨ3 juú2
Antioquía, juú2 ñí1 ca3liéinh32 tsá2
ná1ñí1 cuáh32 Dió32 jmɨ́1tin2, hi3
ca3chan3 tsú2 tsá2 gon3 hí3 jo3cuo2
Dió32, hi3 cuɨ́1 má1hé1 má1mieh2 tsú2
Dió32 hi3 jáun2 lɨ́13 jmu3 tsú2 tá13 Dió32.
Ta21 jáun2 né3 cun3 ja1 má2ca3táunh3
tsú2, jáun2 yáh3 má2já2tanh21 tsú2 ñí1
jáun2.
27 Jáun2 jmɨ́1 má2ca3cha3tánh1 tsú2
jáun2 né3, ca3ngɨh32 la3jɨ́n32 tsá2
má2lɨ́n3 hí3 cuáh32 já1 juú2 Antioquía,
jáun2 Po1 quionh3 Bernabé ca3chá3
la3jɨ́32 hi3 ca3jmú3 Dió32 cun3quionh3
hmóu32 dí2, hi3 ha3 lánh3 ca3cué3 Dió32

já^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} hi^{3} lí^{13} tanh^{13}
tsú^{2} ta^{21} Dió^{32}.
28 Jmí^{1} li^{21} jáun^{2} né^{3}, ué^{3} bíh^{1}
ca^{3}ta^{3}cua^{13} Po^{1} quionh^{3} Bernabé já^{1}
juú^{2} jáun^{2} quionh^{3} tsá^{2} má^{2}hain^{21} hí^{3}
ti^{3} con^{2} ti^{32} Juo^{13} dí^{2}.

15

Cuú^{2}ngih^{32} tsá^{2} reh^{2} já^{1} juú^{2} Jerusalén

1 Jáun^{2} né^{3}, jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}cha^{3}táunh^{1}
ma^{3} jan^{2} tsá^{2} hín^{13} ti^{3} Judea já^{1} juú^{2}
Antioquía, hi^{3} ca^{3}híeh^{3} tsú^{2} tsá^{2} reh^{2}
hí^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Tiá^{2} lí^{13} liáun^{3} hnoh^{2} ní^{1}juáh^{3} tiá^{2}
*já^{2}tú^{1} chí^{2} láu^{2} hná^{13} ñí^{1} zian^{2} hnoh^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}
quioh^{21} hla^{1} Moisés.
2 Jáun^{2} Po^{1} quionh^{3} Bernabé jlánh^{1}
ca^{3}qui^{3} ca^{3}táinh^{3} jái^{13} quionh^{3} tsá^{2}
hí^{3}. Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}hión^{32} tsá^{2} reh^{2} dí^{2}
Po^{1} quionh^{3} Bernabé la^{3} má^{2}quionh^{3}
gon^{3} gáun^{3} tsá^{2} reh^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}
siáh^{3}, hi^{3} tsa^{3}táunh^{1} ti^{3} já^{1} juú^{2}
Jerusalén hi^{3} tsa^{3}juonh^{32} cú^{2}jueh^{32}
jái^{13} jáun^{2} quionh^{3} *ti^{32} tsá^{2} quian^{32}
jë^{1} Dió^{32} la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2}
ná^{1}ñí^{1} cuáh^{32} ní^{2} siáh^{3}.
3 Tsá^{2} má^{2}lín^{3} hí^{3} cuáh^{32} juú^{2}
Antioquía jáun^{2} ca^{3}zen^{3} tsá^{2} hí^{3} hi^{3}
tsa^{3}táunh^{1} já^{1} juú^{2} Jerusalén. Jáun^{2}
hú^{1} jui^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}nga^{2} tsú^{2} hué^{13}
tsá^{2} hín^{13} ti^{3} Fenicia ji^{3} hué^{13} tsá^{2}
hín^{13} ti^{3} Samaria ní^{2} siáh^{3}. Jáun^{2} ñí^{1}
jáun^{2} ca^{3}chá^{3} tsú^{2} siáh^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32}
má^{2}cá^{2}jéinh^{32} jmí^{1} tsí^{3} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} ti^{3}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jáun^{2} tsá^{2} reh^{2} hí^{3} ca^{3}li^{3}
hiún^{2} lín^{32} tsí^{3} jmí^{1} ca^{3}nái^{32}.
4 Jmí^{1} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsá^{2} hí^{3} já^{1} juú^{2}
Jerusalén né^{3}, ca^{3}la^{3} hiún^{2} lín^{32} tsí^{3}
tsá^{2} má^{2}lín^{3} hí^{3} cuáh^{32} ca^{3}hen^{3} tsá^{2}
hí^{3} ñí^{1} jáun^{2}, quionh^{3} tsú^{2} ti^{32} tsá^{2}
quian^{32} jë^{1} Dió^{32} ji^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2}
ná^{1}ñí^{1} cuáh^{32} ní^{2} siáh^{3}; jáun^{2} tsá^{2} gon^{3}
hí^{3} ca^{3}chá^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} Dió^{32}
cun^{3}quionh^{3} hmóu^{32} dí^{2}.
5 Ti^{3}la^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} *fariseos,
tsá^{2} má^{2}hain^{21} ti^{3} con^{2} Ti^{32} Juo^{13} dí^{2},
ca^{3}jmú^{3} zenh^{2} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Hniáuh^{32} bíh^{1} tiú^{32} tsú^{2} chí^{2} láu^{2}
hná^{13} ñí^{1} zian^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}, hi^{3} za^{13} dí^{2}
tsú^{2} hi^{3} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2} liei^{21}
quioh^{21} hla^{1} Moisés.
6 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}cuú^{2} ca^{3}ngih^{32} ti^{32} tsá^{2}
quian^{32} jë^{1} Dió^{32} quionh^{3} tsá^{2}daun^{32}
tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} cuáh^{32} hi^{3} ca^{3}juónh^{3} jái^{13}
jáun^{2}.
7 Jmí^{1} má^{2}lí^{2}juónh^{3} tsú^{2} jáun^{2} hliáun^{3}
jái^{13} né^{3}, Pé^{1} ca^{3}jmú^{3} zenh^{2} hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Hnoh^{2} reh^{2}, má^{2}ná^{1}ñíh^{1} náh^{2} hi^{3}
Dió^{32} ca^{3}te^{3} jná^{13} jmí^{1}tin^{2} hi^{3} ca^{3}tin^{1}
jná^{13} hléh^{13} jú^{1} chú^{32} quioh^{21} Dió^{32}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}li^{3}
tónh^{32} tsú^{2} ta^{21} jmí^{1} ca^{3}nái^{32}.
8 Hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} Tsá^{2} cuoh^{2} he^{3}
lánh^{3} lí^{3} tsí^{3} tsáu^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3}
jan^{32} ca^{3}ma^{3}li^{21} hi^{3} hnio^{3} tsá^{2} hí^{3}; quí^{1}
ca^{3}cuen^{3} bíh^{1} Dió^{32} Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3} la^{3}jmí^{1} ca^{3}cuen^{3} tsú^{2}
jáun^{2} ñí^{1}con^{2} jnoh^{1} la^{3} jmí^{1} ñí^{1}.
9 Hí^{1} cú^{1}pih^{21} yáh^{3} tiá^{2} ca^{3}jmú^{3} Dió^{32}
hi^{3} siánh^{3} tsáu^{2} jnoh^{1} la^{3} cun^{3} tsá^{2} hí^{3};
quí^{1} cáun^{2} ca^{3}ma^{3}ji^{2} bíh^{1} Dió^{32} tsí^{3} tsá^{2}
hí^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3} tsú^{2}.
10 Jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} láih^{32} hnáuh^{2} náh^{2}
má^{1}mih^{13} tsí^{3} Dió^{32}, hi^{3} má^{2}hnáuh^{2}
hnoh^{2} cuéh^{1} cáun^{2} liá^{1} héi^{2} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} reh^{2} hí^{3}? Quí^{1} hí^{1}juáh^{3} jnoh^{1} yáh^{3}
tiá^{2} ca^{3}tiau^{13}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} tsá^{2}haun^{32}
dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} dí^{2} siáh^{3} ca^{3}tioh^{21}.
11 Ti^{3}la^{3} má^{2}táunh^{23} jnoh^{1} ta^{21} cáun^{2}
jú^{1} tson^{2} lí^{3} la^{3} lá^{2}: “Cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
lí^{1} ja^{32} mií^{3} tsí^{3} bíh^{1} Dió^{32} hi^{3} jáun^{2}
má^{2}ca^{3}liáun^{3} jnoh^{1} la^{3} ji^{3} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}
hí^{3} uá^{2}jai^{32}”.
12 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}tiánh^{3} tie^{3} ca^{3}la^{3} jín^{32}
tsá^{2} ná^{1}ngih^{32} hí^{3} hi^{3} ca^{3}nái^{32} tsú^{2} re^{2}
jái^{13} hi^{3} ca^{3}chá^{3} Po^{1} quionh^{3} Bernabé. Hi^{3} ca^{3}chá^{3} tsú^{2} la^{3}jí^{32} li^{21} ji^{3}
hua^{3}jueh^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} Dió^{32} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2}cá^{2}jo^{21} cun^{3}quionh^{3} hmóu^{32} dí^{2}.
13 Jmí^{1} cá^{1}tsan^{3} jái^{13} jáun^{2} quioh^{21}
Po^{1} né^{3}, jáun^{2} Jacobo ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hnoh^{2} reh^{2}, sá^{1}ní^{2} niéi^{2} náh^{2} jái^{13}
hi^{3} juanh^{21} jná^{13} lá^{2}:
14 Má^{2}lí^{2}juáh^{3} Sí^{1}mu^{21} Pé^{1} ha^{3}
lánh^{3} ca^{3}ma^{3}hnio^{3} Dió^{32} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}
jmí^{1}tin^{2}, hi^{3} hnga^{2} Dió^{32} ca^{3}quianh^{3} ja^{1}
tsá^{2}cá^{2}jo^{21} cun^{3} nió^{3} tsá^{2} lín^{13} tsá^{2} joh^{1}
dí^{2} hnga^{2}.
15 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} tsá^{2}
ca^{3}lin^{3} hí^{3} *ti^{32} jë^{1} Dió^{32} jmí^{1}tin^{2}, quí^{1}
ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} rá^{1}juáh^{3} hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:
16 Ní^{1} má^{1}jáun^{2} jáunh^{13} jná^{13},
hi^{3} já^{1}hión^{32} jná^{13} siáh^{3} tsá^{2} lín^{13} ta^{21}
hi^{3} la^{3}jmí^{1} ho^{2} jáun^{2} hla^{1} re^{21}
Dá^{2}vi^{21},
la^{3}jmí^{1} jmouh^{32} ti^{32} hiah^{32} hñú^{3}
má^{2}ca^{3}tsúnh^{2}.
La^{3}jí^{32} hi^{3} ca^{3}quí^{2} ca^{3}tsúnh^{2} jáun^{2},
má^{2}jmóuh^{1} jná^{13} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3}
hmai^{21}.
17 Jáun^{2} má^{1}jáun^{2} má^{2}hnah^{13} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}
Ti^{32} Juo^{13},
la^{3} cun^{3} la^{3}jín^{32} tsá^{2} ca^{3}te^{3} jná^{13} hí^{3} hi^{3}
lín^{13} tsá^{2} joh^{2} jná^{13}.
18 La^{3} jáun^{2} juáh^{3} Juo^{13} dí^{2},
Tsá^{2} ca^{3}híe^{3} jái^{13} ní^{2} la^{3} cun^{3} jmí^{1}tin^{2}
lín^{32}.
19 ”Hi^{3} jáun^{2} jná^{13} né^{3} len^{3}
—ca^{3}juáh^{3} Jacobo— hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32}
má^{1}tsan^{13} jnoh^{1} tsí^{3} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} hí^{3}, tsá^{2}
má^{2}tí^{2} má^{2}jeinh^{32} hí^{3} jmí^{1} tsí^{3} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32}.
20 Ti^{3}la^{3} tioh^{21} bíh^{1} cáun^{2} sí^{2} zen^{13}
jnoh^{1} hi^{3} jmu^{2} héih^{32} hi^{3} tiá^{2} chú^{32}
cuh^{3} tsú^{2} má^{32} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ji^{2} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} má^{2}ca^{3}na^{3}tsí^{3} tsáu^{2} ñí^{1} hó^{21}ñí^{1}
dió^{32} tsá^{2} lái^{n1}, ji^{3} tsá^{2}mi^{3} tsá^{2}ñuh^{2}
ní^{2} tiá^{2} hniáuh^{32} jmu^{3} juón^{1} quionh^{3}
tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}. Hi^{3} tiá^{2} chú^{32} cuh^{3}
tsú^{2} ngú^{3} quioh^{21} jáh^{3} cuounh^{32} tsú^{2}
lái^{1}, ji^{3} jmi^{2} ní^{2} siáh^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} cuh^{3}
tsú^{2}.
21 Hniáuh^{32} bíh^{1} za^{13} jnoh^{1}
tsá^{2}cá^{2}jo^{21} hí^{3} la^{3} jáun^{2}, quí^{1} ní^{2} lí^{1}
ca^{3}hliáh^{2} tsí^{3} tsá^{2} *judíos. Quí^{1} la^{3}
cun^{3} jmí^{1}tin^{2} lín^{32} máh^{3} hleh^{32} tsú^{2}
jái^{13} hi^{3} tioh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} liei^{21}
quioh^{21} hla^{1} Moisés, hi^{3} hi^{32} tsú^{2} ma^{3}
quin^{32} ma^{3} cun^{3} jña^{3} jmái^{1} *jmái^{1} nio^{2}
tie^{3} hñu^{3} cuáh^{32} quioh^{21} hi^{3} táun^{3} ma^{3}
quin^{32} ma^{3} caun^{32} juú^{2}.
22 Hi^{3} jáun^{2} ti^{32} tsá^{2} quian^{32} hí^{3}
jë^{1} Dió^{32} quionh^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2}
ná^{1}ñí^{1} cuáh^{32}, ji^{3} la^{3}jín^{32} tsá^{2} má^{2}lín^{3}
hí^{3} cuáh^{32} ní^{2} siáh^{3} ca^{3}jmú^{3} cá^{2}hon^{3}
hi^{3} hión^{32} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} ja^{1} quioh^{21}
má^{2}tún^{2} hmóu^{32} hi^{3} zen^{3} tsú^{2} quionh^{3}
Po^{1} ji^{3} Bernabé ti^{3} já^{1} juú^{2} Antioquía.
Jáun^{2} ca^{3}hión^{32} tsú^{2} Judas tsá^{2} téh^{23}
tsú^{2} siáh^{3} Barsabás, ji^{3} Silas ní^{2} siáh^{3},
quí^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tsá^{2} quien^{2} ja^{1} tsá^{2}
reh^{2}.
23 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ja^{3}taunh^{21} hi^{3}
ja^{3}can^{32} sí^{2}. Sí^{2} jáun^{2} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
“Jnoh^{1} tsá^{2} ná^{1}lái^{3} ti^{32} tsá^{2} quian^{32}
jë^{1} Dió^{32}, la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2}daun^{32}
tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} cuáh^{32} ní^{2}, la^{3}jái^{32} jnoh^{1}
juáh^{3} hia^{2} náh^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} tsá^{2}
reh^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} zian^{2} juú^{2} Antioquía,
ji^{3} hnoh^{2} tsá^{2} zian^{2} náh^{2} hué^{32} Siria ji^{3}
hué^{32} Cilicia ní^{2} siáh^{3}.
24 Má^{2}ca^{3}li^{3} né^{1} jnoh^{1} hi^{3} zian^{2} ma^{3}
jan^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}cha^{3}táunh^{1} ñí^{1} ní^{2},
tsá^{2} tiá^{2} ca^{3}hion^{13} jnoh^{1} hi^{3} hléh^{32}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}. Tsá^{2} hí^{3} né^{3} jlánh^{1}
má^{2}ca^{3}ma^{3}quí^{2} ma^{3}tsan^{2} honh^{2} hnoh^{2},
hi^{3} má^{2}ca^{3}qui^{3} ca^{3}cóh^{3} tsú^{2} jái^{13} hñu^{3}
honh^{2} hnoh^{2}, [hi^{3} juáh^{3} hi^{3} hniáuh^{32}
tiúh^{1} hnoh^{2} chí^{2} láu^{2} hná^{13} ñí^{1} zian^{2},
ji^{3} hi^{3} hniáuh^{32} má^{1}tih^{21} hnoh^{2} siáh^{3}
liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés.]
25 Hi^{3} jáun^{2} jmí^{1} ca^{3}ngah^{2} jnoh^{1}
ca^{3}lái^{13} hi^{3} hion^{13} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}
má^{2}tún^{2} hmóu^{32} hi^{3} zen^{13} jnoh^{1} tsá^{2}
hí^{3} hi^{3} tsa^{3}jie^{3} hnoh^{2}, quionh^{3} tsú^{2}
Bernabé ji^{3} Po^{1}, tsá^{2} jlánh^{1} hno^{3} dí^{2},
26 tsá^{2} má^{2}ca^{3}ta^{3}tonh^{1} hí^{3} ñí^{1} hmú^{21}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tin^{1} Jesucristo Ti^{32}
Juo^{13} dí^{2}.
27 Jáun^{2} má^{2}zen^{13} jnoh^{1} Judas
quionh^{3} Silas, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ní^{2} híe^{32}
hnoh^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}ti^{21} jái^{13} tioh^{3}
sí^{2} lá^{2}.
28 Jnoh^{1} ca^{3}lái^{13}, quiúnh^{1} Jmí^{2}chí^{3}
Chun^{1}, hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} cué^{13} jnoh^{1}
hnoh^{2} cáun^{2} liá^{1} héi^{2}, hi^{3} jáun^{2} hí^{1}

cáun² jáɨ¹³ siáh³ tiá² hniáuh³² má¹tih²¹
hnoh² ñí¹ hná¹ lá²:
29 Tiá² chú³² cúh¹³ hnoh² ngú³
quioh²¹ jáh³ hi³ má²ca³jngɨh³ tsú²
ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹, tiá² chú³²
cúh¹³ náh² jmɨ², sa³jun³ ngú³ quioh²¹
jáh³ cuounh³² tsú² láɨ¹ nɨ́² siáh³.
Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mɨ³ tsá²ñuh² siáh³
tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³
tsá²ján² tsá²ján². Re² lɨ́n³² bíh¹ nɨ́¹juáh³
má¹tih²¹ hnoh² jáɨ¹³ lá². Cun³ nɨ́² bíh¹
tí³ jáɨ¹³."
30 Jáun² tsá² reh² tsá² Jerusalén
ca³hah² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² tsa³can³² hí³
sí² jáun², jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹
juú² Antioquía. Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹
jáun² tsú² ca³cuu³ ca³ngɨh³ tsá² reh²
zian² ñí¹ jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨenh³
dí² sí² jáun².
31 Jmɨ́¹ ca³hɨ́³ tsá² reh² hí³ sí² jáun²
né³, ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³, quí¹hliá²
jlánh¹ ca³ma³hau³ jáɨ¹³ jáun².
32 Jáun² Judas quionh³ Silas, tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³², ca³hɨ́eh³ tsá² reh²
hí³ hliáun³ jú¹ chú³², jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³
pin³ hñu³ tsɨ́³ tsú².
33 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsá² hí³
ñí¹ jáun²; jáun² tsá² reh² zian² juú²
jáun² ca³hah² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jmɨ́¹
ca³tɨ³ ñí¹ tsa³tánh¹ tsú², hi³ chá¹tánh¹
cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ñí¹con² tsá²
ca³ze³.
34 [Tɨ³la³ Silas ca³lɨ́n¹³ hi³ cuá³² bíh¹
cú²jueh³² ñí¹ jáun².]
35 Hi³ jáun² Po¹ quionh³ Bernabé
ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Antioquía
jáun². Tá¹ gon³ tsá² hí³ la³ má²quionh³
juóun³² tsá² siánh³ siáh³ ca³hléh³ jú¹
chú³², hi³ ca³ma³tɨn² tsú² tsáu² jáɨ¹³
quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

Jmɨ́¹ tɨ́³ tenh³ juɨn² Po¹ hi³ ñí¹ngáɨ¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²

36 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² né³ ca³záɨh³ Po¹
Bernabé:
—Tsáu¹³ siáh³ cónh³ hi³ tsá¹neh²¹
tsá² reh² ma³ quin³² ma³ caun³² juú²
ñí¹ má²ca³hléh¹³ dí² jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí² jmɨ́¹tin², jáun² lɨ³ né¹ dí² he³
lánh³ rón³² tionh² tsú².
37 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ hnió³ Bernabé hi³
jan³ siáh³ Juan² hi³ jmɨ́¹ tsa³táunh¹
cu³lɨ²¹ quionh³. Juan² hí³ téh²³ tsú²
siáh³ Marcos.
38 Tɨ³la³ Po¹ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ jan³
siáh³ tsá² hí³, quí¹ hnga² tsá² hí³ sa³
ca³jính³² yáh³ hué³² Panfilia jmɨ́¹tin²,
tiá² ngau³ yáh³ tsú² cu³chin¹ quionh³
tsá² gon³ hí³ hi³ tsa³jmú³ ta²¹ ca³la³ ñí¹
ca³táuh³.
39 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juónh³ Po¹
cú²zúnh² quionh³ Bernabé, jáun² ma³
quin³² bíh¹ ca³háɨn³² tsú² lɨ³. Jáun²
Bernabé ca³jan³ Marcos hi³ já¹taunh²¹
quionh³ tɨ³ hué³² Chipre nio² chu³
jmáɨ².
40 Tɨ³la³ Po¹ né³, ca³quianh³ Silas
hi³ tsó³² quionh³. Jáun² tsá² reh²
ca³liéinh³² Dió³² hi³ ca³chan³ tsú² tsá²
gon³ hí³ jo³cuo² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun²
hí³ lɨ́¹³ ma³hé² ma³mieh². Jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² já¹taunh²¹,
41 hi³ jáun² ca³ñí¹nga¹ tsú² siáh³ tɨ³
hué³² Siria jɨ³ hué³² Cilicia nɨ́² siáh³,
hi³ ca³ñí¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²lɨ́n³ hí³
cuáh³² hué³² jáun².

16

Timoteo ñɨ³quionh¹³ Po¹ jɨ³ Silas

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chó³² Po¹
quionh³ Silas juú² Derbe jɨ³ juú² Lis-
tra. Já¹ juú² Listra jáun² ca³jenh²
tsú² jan² tsá² jmáɨ² Timoteo, jan² tsá²
má²hen² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², jon²
tsá²mɨ³ tsá² *judío tsá² má²tanh² ta²¹
Tɨ³² Juo¹³ dí². *Tsá²cá²jo²¹ tsá² hleh³²
jú¹ *griego bíh¹ jméɨ² Timoteo hí³.
2 Tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Listra
jáun² quionh³ tsá² juú² Iconio, jlánh¹
re² jmɨ́¹ hleh³² hi³ ca³tɨn¹ ñú² hí³.
3 Hi³ jáun² Po¹ ca³lɨ³hnió³ jan³ Tim-
oteo ñí¹ ngɨ³²; jmɨ́¹jáun² *ca³tiú³ tsú²
chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² Timoteo, quí¹
hi³ hnió³ tsú² hi³ tiá² hlaɨh³ jeinh²¹
tsá² judíos hɨ́n¹³ ñí¹ jáun², quí¹ la³jɨ́n³²
bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹ñɨ³² hi³ tsá²cá²jo²¹
bíh¹ jméɨ² Timoteo hí³.

4 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² né³, ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³lɨ́n¹³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² zen³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² tionh² já¹ juú² Jerusalén.

5 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ tiá³ ca³niau³ bíh¹ tsɨ́³ tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³², jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³juóun³ tsú².

Po¹ jnia² jéinh³² jan² tsá² zian² hué³² Macedonia

6 Jáun² né³, jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹nga¹ tsú² la³ cáun² hué³² Frigia quionh³ hué³² Galacia, quí¹ tiá² ca³cué³ yáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ jáɨ¹³ hi³ tsa³hléh² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² tɨ³ hué³² Asia.

7 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ lɨ́³ hiáun³ hué³² Misia jmɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ tónh³² hué³² Bitinia, tɨ³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² jáɨ¹³ ca³cué³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Jesús.

8 Jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hué³² Misia, jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tɨ³ juú² Troas nio² can³² jmɨ́²miih²¹.

9 Hua² jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsá² Macedonia jéinh³² Po¹ juɨ³² qui³ziú³, hi³ dí¹hiú² dí¹mɨ³² hi³ dí¹juáh²³ la³ lá²: “Jmu³ tiá³ hnú² hi³ chú³², han¹ jo²¹ tɨ³ lá² hi³ má¹hau¹ nú² jnoh¹”.

10 Jmɨ́¹ cá¹jnia³ jáun² la³ jáun² jéinh³² Po¹ né³, la³juɨ³² ca³láɨ¹³ jnoh¹ hi³ tsáu¹³ hué³² Macedonia jáun²; quí¹ ca³láɨ¹³ jnoh¹ hi³ cu³tí³ hnió³ Dió³² hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tɨ³ hué³² jáun².

Lánh³ ca³quiúnh³² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² Filipos

11 Jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³tieh¹ jnoh¹ hué³² Samotracia nio² chu³ jmáɨ². Ñí¹ má²tun³ jmáɨ¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Neápolis.

12 Hi³ ca³hué² jáun² ñí¹ jáun² jnoh¹ ca³cháu³² siáh³ juú² Filipos, juú² hɨ́n¹³ ñí¹ cá² cuonh¹ la³ñí¹ quioh²¹ hué³² Macedonia, juú² hi³ ca³chá³ hliáu³ tsá² *romanos. Ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ tun³ hnɨ³² jmáɨ¹.

13 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ *jmáɨ¹ nio² tie³ né³, ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² hi³ ngau³ jnoh¹ ñí¹ rón²¹ cua³, ñí¹ jmɨ́¹ láɨ²³ jnoh¹ hi³ tsá²lienh³ tsá² judíos Dió³². Jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ hi³ ca³lienh¹ jnoh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² hí³ ñí¹ jáun².

14 Ja¹ jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá²mɨ³ tsá² jmáɨ² Lidia, tsá² juú² Tiatira, tsá² hí³ hna² cá² ñí¹ hmɨh³² chu²¹ hmɨh³² hu²¹ hin³² zɨ́n¹³ pin³. Tsá²cá²jo²¹ bíh¹ tsá²mɨ³ hí³, hi³ jmɨ́¹ má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos. Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² hí³ re² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ Po¹, jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³nia³ hñu³ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² re² ca³héɨ³ tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Po¹.

15 Jmɨ́¹ cáun³ jáun² tsá² hí³ jmáɨ² la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³, ca³hiu³ ca³mɨ́³ tsú² ñí¹con² jnoh¹, hi³ ca³juáh³:

—Nɨ́¹juáh³ cu³tí³ lɨ́n²³ hnoh² hi³ jná¹³ tanh³² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² né³, ñá²táunh¹ hnoh² hi³ ñá¹tianh³ náh² tun³ hnɨ³² jmáɨ¹ ñí¹ cuon¹ jná¹³.

Jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tiá³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ tsá¹tauh² jnoh¹ hñú¹³ tsú².

16 Tɨ³la³ ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ tá¹la³ hí¹tsáu²³ jnoh¹ siáh³ hú¹ juɨ³² juɨ³² ñí¹ tsá²lienh³ tsú² jáun² Dió³², jáun² ca³jenh² jnoh¹ jan² tsá¹máɨ¹³; tsá¹máɨ¹³ hí³ jmɨ́¹ hún¹ jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ tɨn² chí² jáɨ¹³. Tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹, hi³ hnó³² hliáun³ lɨ́n³² quɨe³ quioh²¹ juo¹³ cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ chí² jáɨ¹³ quioh²¹ tsáu².

17 Jáun² tsá¹máɨ¹³ hí³ né³ ja³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Po¹, tsá² hí¹tsáu²³ jnoh¹ cu³tsa³² quiúnh¹, hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³:

—¡Tsá²ñuh² lá² ná¹lɨ́n³ quian²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², Tsá² lá² ngaɨ³² jáɨ¹³ ha³ lánh³ lɨ́¹³ liáun³ dí²!

18 Ué³ jmáɨ¹ bíh¹ ca³jmú³ tsá¹máɨ¹³ hí³ la³ jáun². Jáun² cu³tsa³² jmɨ́¹

ca³ja³tsan² tsɨ́³ Po¹, jáun² ca³jinh³
hi³ ca³záɨh³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ jan²
tsá¹máɨ¹³ hí³ la³ lá²:
—¡Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo jmu¹ jná¹³ héih³² hi³
cuá¹han² hnú² hñu³ tsɨ́³ tsá²mɨ³ nɨ́²!
Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹
cua³han³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³.
19 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² juo¹³
tsá¹máɨ¹³ hí³ hi³ tiú²uú² lɨ́¹³ láɨh¹³
quɨe³ cun³quionh³ hí³ dí², jáun²
ca³zanh³ tsú² Po¹ quionh³ Silas hi³
ca³ñí¹jan² dí² tɨ³ ja¹ hmah²¹ chín¹ ñí¹
qui³ tionh² jáun² tsá²tan²¹;
20 hi³ ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ jue²¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² tsá² judíos lá² jlánh¹
ná¹jmu² hi³ tiú²uú² re² tiánh³² tsá²
juú² lá²,
21 hi³ hɨeh³² tsú² tsáu² jáɨ¹³ siáh³,
jáɨ¹³ hi³ tiá² ca³ta¹ dí² má¹quien¹³,
sa³jun³ hi³ táunh¹³ ta²¹, quí¹ tsá² ro-
manos bíh¹ dí².
22 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹
ná¹ngɨh³² ñí¹ jáun² ca³jmú³ hian²
tsɨ́³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas.
Jmɨ́¹jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ jue²¹ ca³hma³
ca³cuonh³ ha¹ tá¹ gon³ tsá² hí³, hi³
ca³chu³ ca³huéh³ dí² uóunh³ nio², jáun²
ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú²
tsá² hí³ quionh³ hmá²tiéi¹³.
23 Jmɨ́¹ má²lɨ́²quiú² lɨ́²pan³ dí² jáun²
lɨ́n³² né³, ca³ñí¹tionh¹³ dí² siáh³
hñu³mí¹ñí². Jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá²
cuá¹chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³ hi³
jmu³ tsú² re² lɨ́n³² hua³hí¹³ tsá² gon³
hí³.
24 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³
jáɨ¹³ jáun² né³, jáun² lɨ³mí¹ ñí¹ huáh²
tsɨ́³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsá² gon³ hí³,
hi³ ca³tóh³ dí² siáh³ hmá² ta³ tsú².
25 Jáun² la³ cun³ chu³ nie² tá¹la³
ná¹liéinh³² Po¹ Dió³² quionh³ Silas,
hi³ ná¹hɨe³² tsú² siáh³ sun¹ quioh²¹
Dió³², la³jɨ́n³² tsá² tson³ ñí¹ hná¹ jáun²
né³, ná¹náɨ³² hi³ ná¹hɨe³² tsá² hí³ sun¹
quioh²¹ Dió³²,
26 jáun² cu³diá²jan² ja³ hi³ jɨ́eh²³
hué³² ca³la³ tiá³ cu³tí³. Jmɨ́¹jáun²
ca³ru³ ca³juá³ jmɨ́h¹ hiah³², jáun²
cu³tsa³² jmɨ́¹ cá¹quí¹ cá¹niá³ la³jɨ́³²
ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² jáun², hi³ ca³quí²
ca³tunh² siáh³ la³jɨ́³² cá²den¹ná¹ hi³
jmɨ́¹ ná¹hñei²¹ la³jɨ́n³² tsá² tson³ hí³.
27 Jmɨ́¹jáun² ñi³ tsá² jmu² hí³
hua³hí¹³ tsá² tson³; hi³ jáun² jmɨ́¹
ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²ná¹na²¹ la³jɨ́³²
ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² né³, ca³chí²
mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹
hi³ jmɨ́¹ hnió³ jngɨ́h³² hnga², quí¹hliá²
ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ cun³ má²ca³cuóun³
bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² tson³.
28 Tɨ³la³ Po¹ né³ ca³hléh³ tiá³, hi³
ca³juáh³:
—¡Ha³ lɨ́² jmú² hnú² hian² honh²
ñí¹con² huen², quí¹ lá² bíh¹ tiauh²
jnoh¹ la³jáɨ³²!
29 Hi³ jáun² tsá² jmu² hua³hí¹³ tsá²
tson³ hí³ ca³mɨ́³ ca³lá² sɨ́², jáun² cú²hé²
hi³ tɨ³ ñéih³ hñu³mí¹ñí², jáun² ca³la³
má²juán²³ lɨ́n³² bíh¹ ca³quiú² rá¹hin³
ñí¹ hó²¹ñí¹ Po¹ quionh³ Silas.
30 Jmɨ́¹jáun² ca³huen³ tsú² tá¹ gon³
tsá² hí³ tɨ³ cheih³² hi³ ca³záɨh³ dí² la³
lá²:
—Hnoh² tɨ³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³²
jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³ liáu³ jmɨ́²chí³
quion²¹?
31 Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³juáh³:
—Hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Jesu-
cristo Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹, hi³ jáun² bíh¹
lɨ́¹³ liáun³ hnú² jɨ³ la³ jɨ³ tsá² hñuh³²
nú² nɨ́² siáh³.
32 Jáun² tá¹ gon³ tsá² hí³ ca³ñí¹hléh²
jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá²
hí³ la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³ tsú².
33 Hi³ jáun² hua² jáun² bíh¹ ca³ráɨn³²
tsá² hí³ ñí¹ cuɨ́h² quioh²¹ Po¹ quionh³
Silas, jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ la³juɨ³²
cáun³ tsá² hí³ jmáɨ² tá¹ cáun² hñú³.
34 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jón³² tsú² Po¹
quionh³ Silas ñéih³ hñú¹³ hi³ ca³cuéh³
dí² má³²; hi³ jlánh¹ má²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³
tsú² quí¹hliá² má²lɨ́²tianh² ta²¹ Dió³²
la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³.

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jmú³ tsá² ná¹lín³ jue²¹ héih³² hi³ tsa³huen³ tsá² tú²jái¹³ tsá² hí³ hñu³mí¹ñí².
36 Jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ tsá² tson³ ca³záih³ Po¹ la³ lá²:
—Má²lí¹³ huen¹³ hnoh² ñí¹juah²¹ jue²¹. Jáun² huen³ hnoh², cuá²tánh¹ hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tin².
37 Ti³la³ Po¹ ca³záih³ tsá² tú²jái¹³ hí³ la³ lá²:
—Ca³la³ chú¹ja²¹ lín²¹ bíh¹ ca³quiu³ ca³po³ tsú² jnoh¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ngái³ bíh¹ tsú² he³ tso³ ca³jmú¹³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹ tsá² romanos bíh¹ jnoh¹ ca³táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí². ¿Hí¹ ta³ hñu³ niéi² má²hnió³ tsú² hue³ jnoh¹ ta³né³²? ¡Ján¹han²¹, tiá² jáun² yáh³! Hmóu³² tsá²tan²¹ cuí¹ ja³hue³ jnoh¹ ñí¹ lá².
38 Jáun² tsá² tú²jái¹³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ jue²¹ la³ jáun², hi³ tsá² romanos bíh¹ la³ Po¹ quionh³ Silas. Jmí¹ ca³li³ ñi³² jue²¹ jái¹³ ní² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹ tiáunh¹.
39 Jáun² né³ hmóu³² bíh¹ cú²jueh³² tsá²tan²¹ hí³ ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹mí² uu³i³tso³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas; jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³, jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ huén³² tsú² já¹ juú² jáun².
40 Jmí¹ má²ca³huén² jáun² hñu³mí¹ñí² tsú², ja³taunh²¹ siáh³ hñú¹³ Lidia. Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíen³² tsú² jáun² la³jín³² tsá² reh², ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ tsa³táunh¹ ti³ chí¹ján³; jmí¹ li²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ dí².

17

Tsá² juú² Tesalónica jlánh¹ jmu² hian² tsí³

1 Jmí¹jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² já¹ juú² Anfípolis ji³ juú² Apolonia, jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Tesalónica ñí¹ zeh¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos.
2 Jáun² ma³ cun³ jña³ jmái¹, *jmái¹ nio² tie³, ñéi¹ Po¹ hnaih³² jéin³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáun² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³².
3 Jáun² ca³híeh³ tsú² tsá² hí³ hi³ ñí¹ Sí² cun³ jmí¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo ma³tso² tsí³, hi³ ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ja¹ hla¹; hi³ ca³juáh³ tsú² siáh³:
—Cu³tí³ bíh¹ lín³ Cristo tsá² jmái² hí³ Jesús, Tsá² má²lí²hléh³ jná¹³ hí³ jái¹³ quioh²¹.
4 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² judíos hí³ ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ jáun², hi³ ca³hái³n³² ti³ con² Po¹ ji³ Silas; la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² hleh³² jú¹ *griego, tsá² jmí¹ má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos, ji³ juóun³² tsá²mi³ tsá² ná¹quien² ní² siáh³.
5 Ti³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ né³, ca³li³hon² bíh¹ Po¹ quionh³ Silas, hi³ jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² tsá² hláih¹ lí¹ ñi³tú¹ ñi³lin¹³ ja¹ hñú³, hi³ ca³zió³ tsú² tsí³ tsá² hí³ hi³ jmu³ tiá³ siaun³², hi³ jáun² ca³la³ tiú² jan³² lín³² bíh¹ li³ já¹ juú². Jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² hian² tsí³ hñú¹³ Jasón hi³ hnah² Po¹ quionh³ Silas, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² huen³ tsá² hí³ hi³ tsa³chan³ dí² ja¹ tsá² juú².
6 Ti³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³tsanh²¹ tsú² tsá² gon³ hí³ hñú¹³ Jasón, jáun² Jasón bíh¹ ca³jan³ tsú² cú²jueh³² quionh³ ma³ jan² tsá² reh² siánh³ siáh³, hi³ ñí¹jan² dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ juú² jáun². Jáun² ca³tí² ca³hóh³² dí² tiáunh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² tsá² jlánh¹ cónh³² la³ chú¹ la³ jí³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ má²cuá²táunh¹ siáh³ ñí¹ lá²;
7 Jasón lá² má²ca³hen³ tsá² hí³ re² hñú¹³. La³jín³² bíh¹ tsá² la³ lá² quiú² ti³ có³² liei²¹ quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí², tsá² lái³ dí² tsá² *romanos, quí¹ tsá² la³ lá² jlánh¹ juáh³ hi³ zian² bíh¹ jan² tsá² ti³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³, tsá² hí³ néh¹ jmái² Jesús.
8 Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²tan²¹ jái¹³ ní² la³ má²quionh³ tsá² má²ná¹ngih³² hí³ có³² jáun² né³, ca³hí³ lín³² bíh¹ tsí³.

9 Jáun² ca³máɨh³ tsú² Jasón quɨe³
tá¹la³ lɨ³ re², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³lión³²
dí² la³ má²quionh³ tsá² reh² ñí¹ hná¹
jáun².

Ngau³ Po¹ juú² Berea quionh³ Silas

10 Jáun² né³, la³ cun³ jmɨ́¹ ca³zɨ³²
jáun² bíh¹, la³juɨ³² ca³chin² tsá² reh²
dí² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² jáun²
hi³ ca³zen³ dí² tɨ³ juú² Berea. Jmɨ́¹
ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² jáun² né³,
la³juɨ³² ca³ñí¹táunh¹ hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos zeh² juú² jáun².
11 Tsá² judíos zian² juú² jáun² né³ tɨ³
jlánh¹ re² cán²³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³
jáun² tsá² gon³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá²
Tesalónica. Quí¹ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³
bíh¹ tsá² hí³ ca³héɨ³ jáɨ¹³ jáun², hi³
jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³jɨ́e³
tsú² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² nɨ́¹juáh³
tson² la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² jáun² tsá²
gon³ hí³.
12 Jmɨ́¹jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá²
hí³ ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³
tsá²mɨ³ tsá² ná¹quien² hleh³² jú¹
griego, la³ má²quionh³ tsá²ñuh² nɨ́²
siáh³.
13 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² tsá²
judíos zian² juú² Tesalónica hi³ Po¹
má²hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú²
Berea, jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hi³
ca³ñí¹jmú¹³ tiá³ siaun³² já¹ juú² jáun².
14 Jáun² tsá² reh² zian² ñí¹ jáun²
la³juɨ³² ca³zen³ Po¹ la³ tɨ³ ñí¹ rón²¹
jmɨ́²miih²¹, tɨ³la³ Silas quionh³ Timo-
teo má¹ná¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú²
Berea.
15 Jáun² tsá² ca³ñí¹quionh¹³ hí³
Po¹ ca³ñí¹táunh¹ la³ tɨ³ juú² Ate-
nas; jmɨ́¹jáun² já¹tanh²¹ tsá² hí³ hi³
cua³caun² jáɨ¹³ ñí¹con² Silas quionh³
Timoteo hi³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú²
tia³juɨ³² tá¹ gon³ jáun² la³ tɨ³ ñí¹ cuá³
jáun² Po¹.

Po¹ hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Atenas

16 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹jan² jáun² Po¹
Silas quionh³ Timoteo já¹ juú² Ate-
nas, jlánh¹ hlah³ ca³ta³no¹ tsɨ́³ jmɨ́¹
ca³jɨ́e³ hi³ jlánh¹ juóun³² dió³² tsá²
láɨn¹ táun³ já¹ juú² jáun².
17 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³qui³ ma³jéinh³
tsú² jáɨ¹³ quionh³ tsá² tiáunh¹ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos, jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ nɨ́²
siáh³, tsá² má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos.
Hi³ cun³ tsa³háu² siáh³ ca³liéinh³² tsú²
tsá² ñi³táunh¹ ja¹ hmah²¹.
18 Jáun² ma³ jan² tɨ³² tsá² cu³ nió³
téh²³ tsú² *epicúreos quionh³ tɨ³² tsá²
cu³ nió³ téh²³ tsú² *estoicos siáh³
ca³ma³cu³ ma³jéinh³ jáɨ¹³ quionh³ Po¹.
Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ dá² hnió³ te³ nɨ́² juáh³
cun³quionh³ jú¹ tiúnh¹ nɨ́² quioh²¹?
Hi³ ma³ jan² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Já² la³ lɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ dió³² siánh³
bíh¹ hɨen² tsá² nɨ́².
La³ jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá²
ca³hléh³ Po¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús jɨ³
hi³ ca³hɨ́eh³ tsú² siáh³ tsáu² ca³tɨ²¹ hi³
jenh¹³ tsú².
19 Jmɨ́¹jáun² ca³jan³ tsá² hí³ Po¹ tsɨ³
cuánh² jmáɨ² Areópago ñí¹ qui³ tan²
tsú² hi³ cuú² ngɨh³² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³²
jáɨ¹³ hi³ juónh³. Hi³ jáun² ñí¹ jáun²
ca³záɨh³ tsú² Po¹ la³ lá²:
—Hnáu² jnoh¹ lɨ³ né¹ jáɨ¹³ hmaɨ²¹
hi³ quiánh¹ hnú².
20 Quí¹ jú¹ siáh³ cu³tí³ bíh¹ hléh¹
hnú², hi³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ lɨ³
né¹ he³ dá² hnió³ juáh³ jáɨ¹³ quián¹³
hnú².
21 Quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² juú² Ate-
nas jáun² quionh³ tsá² juú² siáh³ hi³
má²ná¹con² ñí¹ jáun², cá² ñí¹ juú²
hlénh²³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² jáɨ¹³ hmaɨ²¹
hi³ náɨ³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹.
22 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ tsɨ³ cuánh² Areópago, hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh² tsá² juú² Atenas lá², jná¹³
má²cá²jɨ́e³² hi³ hnoh² jlánh¹ re²
ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² la³jánh³ dú¹
ñí¹ dió³².
23 Quí¹ tá¹la³ cuá¹tɨ́² cuá¹ngɨ́²³ jná¹³
já¹ juú² lá² má²cá²jɨ́e³² ná¹ hliáun³
cuáh³² quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³²
la³jánh³ dú¹ ñí¹ dió³² hi³ ma³tsú¹

ma³jonh²¹ hnoh², hi³ ca³jɨe³² jná¹³
siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³ tón³² huéh³ hi³
juáh³ la³ lá²: “Ñí¹ lá² ca³tɨn¹ Dió³² tiá²
hin² má²cuóun³²”. Hi³ jáun² né³, Dió³²
hí³ bíh¹ ti³tsóh³ hɨen²¹ jná¹³ ñí¹con²
hnoh², Dió³² Tsá² cáun² lɨ́¹ ma³tsú¹
ma³jonh²¹ hnoh² ta³ tiá² cuóun³² náh².
24 ”Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³
la³juéh³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jɨ³ la³jɨ́³²
hi³ zia³² nɨ́², Tsá² quioh²¹ hñu³mɨ³cuú²
jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² cuá³ yáh³ hñu³
cuáh³² hi³ jmu² tsáu² quionh³ cuá² ta³.
25 Jun³juáh¹³ tsá² zia³² hi³ lɨ³hniauh²³
quioh²¹ yáh³ Dió³², tiá² hi³ zia³² yáh³
hi³ lɨ³ jmu³ tsáu² quioh²¹ Dió³², quí¹
hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² cue³² jmáɨ¹ hi³
lɨ́¹³ zian² tsáu², chí³ hi³ cán²³ tsú², jɨ³
la³jɨ́³² hi³ lɨ́²hniáuh³² ñí¹con² tsú² nɨ́²
siáh³.
26 ”Cun³quionh³ jan² tán¹ tsáu² bíh¹
ca³jmú³ Dió³² la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³
tsá² jma² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Ja³bí¹
ca³tón³ Dió³² jmáɨ¹ la³ cun³ jmáɨ¹ hi³
lɨ³ quien² ma³ quin³² ma³ cun³ nió³
tsáu², jɨ³ ñí¹ lɨ́³ hiáun³ hué³² ñí¹ tiánh²¹
tsú² nɨ́² siáh³.
27 Ca³jmú³ Dió³² la³ jáun², hi³ jáun²
lɨ́¹³ hnah¹³ tsáu² Dió³², neh²¹ hí¹
chauh¹ dí² tsú² cun³quionh³ hi³ lɨ́¹ ziú²
lɨ́¹ hiá²³ tsú² la³ jan² tsá² ten³, uá¹
jáun² la³ jáun² tiá² ñí¹ uóunh³ zenh²
Dió³² ñí¹con² dí².
28 Quí¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ hu²¹ tsɨ́³
dí², hi³ chú² jɨenh³² dí², jɨ³ hi³ ziáun²
dí² nɨ́² siáh³. La³ jáun² bí¹ ca³juáh³ jan²
tɨ³² poeta joh² hnoh², [la³ cun³ tsá²
cunh²³ jú¹ quiáh¹,] jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú²
jáun² la³ lá²: “Jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ Dió³²
bíh¹ dí² la³jáɨ³²”.
29 Jáun² nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ jón²zɨ́h¹
Dió³² dí² la³jáɨ³², jáun² tiá² hniáuh³²
yáh³ láɨ¹³ dí² hi³ Dió³² lɨ́n³ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ jan² tsá² láɨn¹ hi³ jmah²³ tsáu²
cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² cun³quionh³
cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu² ho³
quɨ́n¹ siáh³.
30 Jmɨ́¹tin² cáun² ca³jmú³ Dió³²
la³juah²¹ dúh¹ tiá² jɨ́e²³ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹
ná¹jmu² tsáu² juɨ³² cáun¹, tɨ³la³ ta³né³²
má¹ná¹, má²jmu² Dió³² héih³² ñí¹con²
tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ tɨ³
jéinh³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³.
31 Quí¹ Dió³² má²ca³tón³ cáun² jmáɨ¹
hi³ ra³tsɨ³² héih³² hi³ ma³re² tso³
quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun² la³ cun³ ca³tɨ²¹.
Zian² jan² tsáu² hi³ má²ca³hión³² Dió³²
hi³ jmu³ ta²¹ jáun², hi³ má²ca³ma³li²¹
bíh¹ Dió³² hin² tsánh² Tsá² hí³ jmɨ́¹
ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ Tsá² hí³ ja¹
hla¹.
32 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá²
hí³ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³,
jáun² ma³ jan² tsá² hí³ lɨ́¹ ca³ju³
ca³ngáɨ³ bíh¹, tɨ³la³ ma³ jan² né³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹ má¹jáun² náɨ¹³ jnoh¹ siáh³
cónh³ jáɨ¹³ nɨ́².
33 Jáun² cu³tsa³² ngah³ bíh¹ cú²jueh³²
Po¹.
34 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³taunh³
ta²¹ jáɨ¹³ jáun², hi³ jáun² ca³háɨn³²
tɨ³ con² Po¹, uá¹la³ cun³ Dionisio
jan² tsá² quionh³ tsá² ná¹ho² jáɨ¹³ hi³
ná¹chín¹ tsɨ³ cuánh² Areópago jáun², jɨ³
jan² tsá²mɨ³ jmáɨ² Dámaris siáh³, la³
má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³.

18

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Corinto

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Po¹ já¹
juú² Atenas hi³ ngau³ la³ tɨ³ já¹ juú²
Corinto.
2 Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan²
tsá²ñuh² tsá² *judío, tsá² jmáɨ² Aquila,
tsá² zian² hué¹³ Ponto, quionh³
tsú² Priscila ñí²cuo²; tsá² hí³ tá²
ca³cha³táunh¹ ñí¹ jáun² hi³ jmɨ́¹ tionh¹
hué³² Italia. Tsá² hí³ ca³huén²
hué³² Italia quí¹ hnga² Claudio *tsá²
cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ ca³jmú³ héih³² hi³
huén³² la³jɨ́n³² tsá² judíos já¹ juú²
Roma juú² chín¹ quioh²¹ hué³² Italia
jáun². Jáun² Po¹ ñéɨ¹ hi³ ñí¹jɨen¹³ tsá²
hí³ hñú¹³.
3 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ cá²ren² ta²¹
jmɨ́¹ jmu² Po¹ quionh³ tsá² hí³, jáun²
cu³tsa³² ca³cuá³ tsú² hñú¹³ tsá² hí³

cú²jueh³² hi³ jmu² hñú³ hmɨh³² cu³lɨ²¹
quionh³ tsá² hí³.
4 Jáun² ma³ cun³ jña³ jmáɨ¹, *jmáɨ¹
nio² tie³ ñéi¹ Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² judíos, hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³
jáɨ¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² judíos jɨ³
*tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³, hi³ hnió³ dí² hi³
tɨ́¹ jeinh²¹ tsɨ́³ tsá² hí³.
5 Jmɨ́¹ cuá¹han³ Silas quionh³
Timoteo hué³² Macedonia, jáun²
ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Corinto.
Jmɨ́¹jáun² né³ cá² ñí¹ ca³hléh³ jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² bíh¹ Po¹ cú²jueh³², hi³
ca³ma³tson² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹ ñí¹con²
tsá² judíos hi³ Jesús bíh¹ lɨ́n³ Cristo.
6 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³qui³
ca³hná³ bíh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Po¹, hi³
ca³tú² ca³hión³² dí² siáh³. Jmɨ́¹jáun²
ca³ma³li²¹ Po¹ hi³ tiú²uú² ca³tɨn¹
hi³ jmu³ zian² quioh²¹ tsá² hí³
cun³quionh³ hi³ ca³juá³ ha¹, hi³ jáun²
ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsáuh³ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³
sunh³ náh² ñí¹ hlah³. Tiú²uú²
ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³ jmu¹ ná¹ zian²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh², jáun² ta³né³² tɨ³
chí¹ján³ má²ñí¹hléh³ jná¹³ jáɨ¹³ ñí¹con²
tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³².
7 Jmɨ́¹ cuá¹han³ tsú² hñu³ cuáh³²
jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ñí¹cuá² hñú¹³
jan² tsá² jmáɨ² Ticio Justo, jan² tsá²
má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos. Hñú¹³ tsá²
hí³ zeh² có³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá²
judíos.
8 Ja³bí¹ Crispo tsá² chín¹ cuáh³²
jáun² ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² la³
má²quionh³ tsá² hñú¹³. Ja³bí¹ juóun³²
siáh³ tsá² juú² Corinto jáun² ca³taunh³
ta²¹ jmɨ́¹ ca³náɨ³², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cáun³
jmáɨ².
9 Jáun² ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ cáun²
já¹niéi² ca³jnia³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jéinh³²
Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Ha³ lɨ́² juenh³ Po¹. Cáun² hléh¹ la³
má²hléh¹ nɨ́², cun³ lɨ́² tunh²¹.
10 Quí¹ quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ hnú², hi³
jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ jmu³
hian² tsɨ́³ ñí¹con² hnú²; quí¹ juóun³²
bíh¹ tsá² juú² lá² zian² tsá² lɨ́¹³ han³ tɨ³
con² jná¹³.
11 Hi³ jáun² Po¹ ca³cuá³ cú² mii²
tón³² já¹ juú² Corinto jáun², hi³
ca³ma³tɨn² tsáu² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².
12 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́n³
Galión ta²¹ hué¹³ Acaya né³, jmɨ́¹jáun²
ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos jáɨ¹³
hi³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² Po¹, jáun²
ca³zanh³ dí² hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹ta²¹
chín¹.
13 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² ho² ta²¹ la³
lá²:
—Tsá² lá² jlánh¹ má²can² tsáu² hi³
ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² la³ siáh³,
jun³juáh¹³ la³jmɨ́¹ juáh³ liei²¹ quiú¹³
yáh³ dí².
14 Po¹ jmɨ́¹ má²hnió³ hléh³², tɨ³la³
Galión la³juɨ³² ca³záɨh³ tsá² judíos la³
lá²:
—Sá¹jmɨ́¹ cáun² tso³ huáh² tsɨ́³
quiánh¹ hnoh², ho³ he³ cáun² hi³
hlah³ ca³jmú³ tsá² nɨ́², jáun² bíh¹ jmɨ́¹
hniáuh²¹ má¹juenh¹³ jná¹³ tsɨn³² hi³
liúnh¹ hnoh² tsá² judíos;
15 tɨ³la³ jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³
né³, quí¹ hnoh² dá² cáun² ná¹juónh³²
hniéi² hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ bíh¹, jɨ³ hi³
jmáɨ² tsáu², jɨ³ liei²¹ quián¹³ hmóu³²
náh² nɨ́² siáh³. Jáun² né³, hmóu³²
náh² cuá²ma³ré¹³, quí¹ tiá² hnó³² jná¹³
má¹ré¹³ hniéi² la³ nɨ́².
16 Jmɨ́¹jáun² ca³chu³ ca³huen³ tsú²
tsá² hí³ ñí¹ta²¹ chín¹ jáun².
17 Jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²
ca³zanh³ tsá² jmáɨ² Sóstenes tsá² chín¹
cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ca³qui³
ca³quiunh³ dí² la³ tɨ³ cheih³² ñí¹ta²¹.
Tɨ³la³ Galión né³, hí¹juáh³ tiá² ca³tí³
hó¹ñí¹ bíh¹ ñí¹ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³.

Jmɨ́¹ cuanh²¹ Po¹ ñí¹ má²tun³ juɨn² Antioquía, hi³ má²tsó³² siáh³ hi³ tɨ²¹ hnaɨh³² juɨn²

18 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ Po¹ já¹ juú²
Corinto jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hah²
jáɨ¹³ quionh³ tsá² reh² hí³, jáun²
ja³taunh²¹ tɨ³ juú² Cencrea quionh³
ñú² Aquila jɨ³ Priscila ñí²cuo². Ñí¹

jáun² ca³ze³ Po¹ chí¹ mɨ³láu³ nio² hi³
jáun² lɨ³ lin¹ hi³ má²ca³ma³tí³² tsú²
jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² quionh³ Dió³².
Jmí¹jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu²
pa²¹ hi³ ca³han³ jmáɨ² hi³ ja³taunh²¹
la³ tɨ³ hué³² Siria.
19 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² já¹
juú² Éfeso né³, jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³
ñú² Aquila quionh³ Priscila. Hi³
Po¹ né³ tá²chi²¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² judíos bíh¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ma³cu³
ma³jéinh³ jáɨ¹³ quionh³ tsá² ná¹ngɨh³²
hí³ ñí¹ jáun².
20 Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³
cuá³² Po¹ cónh³í¹ cu³tiá³, tɨ³la³ Po¹ né³
tiá² ca³he³ yáh³.
21 Tɨ³la³ jmí¹ ca³hah² tsú² jáɨ¹³
quionh³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—[Hniáuh³² ñih²¹ tiu³nio² bíh¹ jná¹³
já¹ juú² Jerusalén, quí¹ jmáɨ¹ yáh³ dá²
tɨ²¹ ñí¹ jáun², tɨ³la³ cun³ jáun²] já¹jɨe¹
bíh¹ jná¹³ hnoh² siáh³ nɨ́¹juáh³ Dió³²
hnió³.
Jáun² juú² Éfeso jáun² ca³hi³ tsú²
siáh³ cáun² mu² pa²¹ hi³ ngau³ siáh³
juɨ³² hún¹.
22 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹ juú² Cesarea
nio² can³² jmí²miih²¹ né³, ngah³ siáh³
já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹cueh¹ cuo²
tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ñí¹ jáun². Jmí¹
lɨ²¹ jáun² ngau³ siáh³ tɨ³ já¹ juú² Antio-
quía.
23 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ tsú² ñí¹
jáun², jmí¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ siáh³
hi³ ca³ñí¹nga¹ ma³ quin³² ma³ caun³²
juú² ñí¹ má²ca³ngí³ jmí¹tin², la³ cun³
hué³² Galacia jɨ³ hué³² Frigia, hi³
ca³ñí¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

Apolos hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Éfeso

24 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² judío
jmáɨ² Apolos já¹ juú² Éfeso, tsá² hí³
ca³lɨ³zian² juú² Alejandría. Tsá² hí³
jlánh¹ re² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
hi³ cuoh² siáh³ re² lɨ́n³² Sí² tioh³ jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³².
25 Tsá² hí³ jmí¹ má²ñi³² jáɨ¹³ hi³
ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² ca³hléh³
ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús,
hi³ ca³hɨ́e³ tsú² tá²na²¹ lɨ́n²¹ jú¹ tson²,
uá¹ jáun² la³ jáun² jmí¹ cuoh² tsú²
jmáh³la³ tá¹³ hla¹ Juan² bíh¹ jmí¹
ca³zion³ jáun² Juan² tsáu² jmáɨ².
26 Jáun² Apolos hí³, hí¹ cú¹pih²¹ tiá²
cú² tiá² juénh² bíh¹ ca³ma³liáu³² hleh³²
jáɨ¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos.
Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² ñú²
Aquila quionh³ Priscila jáɨ¹³ jáun²
quioh²¹ tsú² né³, jmí¹jáun² ca³jan³ dí²
hñú¹³, hi³ ca³ñí¹hɨeh¹ dí² tsú² tán¹
hián² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ tiá² jmí¹
má²ñi³² tsú².
27 Hi³ jáun² jmí¹ ca³lɨ³hnió³ Apolos
tsó³² la³ tɨ³ hué¹³ Acaya né³, tsá² reh²
dí² zian² juú² Éfeso jáun² ca³chá³ tiá³
tsí³ tsú², hi³ ca³cué³ cáun² sí² ñí¹con²
tsú² hi³ rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² hen³ tsú²
tsá² hí³ re² tɨn² ñí¹ jáun². Hi³ jáun² jmí¹
cá¹chó²¹ tsú² jáun² hué¹³ Acaya né³,
ca³ma³hon³ lɨ́n³² tsú² tsá² má²haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³
Dió³² má²ca³ja³ mií³ tsí³.
28 Quí¹ jmí¹ ca³ma³qui³ ma³jéinh³
tsú² jáɨ¹³ quionh³ tsá² judíos ca³la³
chú¹ja²¹, jlánh¹ re² ca³cah¹³ tsú² jmáɨ¹
hi³ ma³tson² jáɨ¹³ cun³quionh³ Sí² tioh³
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ tson² bíh¹ cu³tí³
hi³ Jesús lɨ́n³ Cristo.

19

Ca³chó³² siáh³ Po¹ já¹ juú² Éfeso

1 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ cuá³ jáun² Apo-
los já¹ juú² Corinto, jáun² Po¹ ca³nga²
juɨ³² he² can³² máh³ hi³ ca³chó³² siáh³
já¹ juú² Éfeso. Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú²
ma³ jan² tsá² má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³²
Juo¹³ dí².
2 Hi³ jáun² Po¹ ca³ngáɨh³ tsá² hí³:
—¿Hí¹ ca³hen³ hnoh² Jmí²chí³ Chun¹
jmí¹ ca³tionh² náh² ta²¹?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Já¹han²¹, hí¹juáh³ tiá² má²ca³náɨ¹³
yáh³ jnoh¹ hi³ zian² Jmí²chí³ Chun¹.

3 Hi³ jáun² Po¹ ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—Jáun² ¿hin² bí¹ héih³² quioh²¹
cáun³ hnoh² jmáɨ² né³?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Má²cáun³ jnoh¹ jmáɨ¹ la³ cun³ lɨ́³
jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́e³ jáun² hla¹ Juan² tsá² tɨ́²
zion² tsáu² jmáɨ² bíh¹.
4 Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:
—Ján³, tson² bíh¹ Juan² ca³zion³
jmáɨ² tsá² ca³za³ jmɨ́¹ tsɨ́³ jmɨ́¹jáun²,
tɨ³la³ Juan² hí³ ca³juáh³ hi³ hniáuh³²
bíh¹ tanh¹³ tsú² ta²¹ jan² Tsá² né³bí¹
já²¹, hi³ Tsá² hí³ né³, jmáɨ² Jesús.
5 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéɨ³² tsú² la³ jáun² né³,
cáun³ siáh³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ haɨn²¹ tɨ³
con² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².
6 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³ra³tsɨ³² Po¹ cuo²
ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, cuan³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³. Jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsú²
ca³hléh³ jú¹jma² siáh³, jɨ³ hi³ ca³hléh³
tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³
tsɨ́³.
7 Cun³ ñí¹ jɨ³lɨn² tsá² hí³ jmɨ́¹ tín³
quian³tun³.
8 Hi³ jáun² né³, cun³ hnɨ³² zɨ́h² tí³ hi³
ca³ñí¹hléh² Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² *judíos; ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú²
tiá² juénh², hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³
jáɨ¹³ quionh³ tsá² hí³ hi³ hnió³ dí²
hi³ he³ tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ hɨe³² dí²
jáun² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ lɨ́¹³ tónh³² tsáu²
jo³cuo² Dió³².
9 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹,
jlánh¹ ca³ma³huáh² chí¹, ha³ tiá² ta²¹
ca³taunh³ yáh³; ca³la³ chú¹ja²¹ bíh¹
ca³chu³ ca³juɨ³ tsú² ca³tɨ²¹ juɨ³² quioh²¹
Jesús hi³ hɨe³² jáun² Po¹. Jáun² cu³tsa³²
cua³han³ bíh¹ Po¹ cú²jueh³² ja¹ quioh²¹
tsá² hí³, tɨ³ có³² bíh¹ ca³jan³ dí² la³jɨ́n³²
tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³
dí². Jmɨ́¹jáun² cun³ tsa³háu² ñéi¹ tsú²
quionh³ tsá² hí³ hñu³máh³ quioh²¹
tsá² jmáɨ² Tirano hi³ ñí¹ma³qui³
ma³jéinh³ siáh³ jáɨ¹³ quionh³ la³jɨ́n³²
tsá² tsá²táunh¹ ñí¹ jáun².
10 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² cun³
tun³ mii², ca³la³ ñí¹ ca³náɨ³² la³jɨ́n³²
tsá² judíos jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ zian² hué³²
Asia jáun² jáɨ¹³ quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³
dí².
11 Jmáɨ¹ jáun² né³, ca³jmú³
Dió³² cun³quionh³ cuá² ta³ Po¹
cáun² hua³jueh³² hi³ tiá² hin² jmɨ́¹
má²ca³jɨ́e³,
12 quí¹ jmɨ́¹ ca³quí² ca³jñéɨ³² tsú²
tsá² tsáun¹ pá¹ñu²¹ quioh²¹ Po¹
ho³lá²dá² hmɨh³² hi³ tɨ́² háɨ³² tsú² ta³
ñí¹ jmáɨ¹ hi³ jmu² ta²¹, jáun² lan³
bíh¹ tsá² tsáun¹ jɨ³ hi³ ca³huén² siáh³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu².
13 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² ma³ jan²
tsá² judíos jmɨ́¹ ñi³táunh¹ hi³ huen²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu². Jáun²
tsá² hí³ jmɨ́¹ hnió³ huen³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² cun³quionh³
héih³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³
ca³záɨh³ tsú² tsá² tsáun¹ la³ lá²:
—¡Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús
Tsá² hleh³² hí³ Po¹ jáɨ¹³ quioh²¹
juanh³² jná¹³ hi³ huen¹³ hnoh² hñu³
tsɨ́³ tsá² nɨ́²!
14 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tá¹ quiaun³
jon² jan² mi³jmú³ tsá² judío, mi³jmú³
tsá² jmáɨ² Esceva.
15 Jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³
chin¹³ jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hún¹ hñu³
tsɨ́³ tsáu², jmɨ́²chí³ hí³ né³ ca³juáh³:
—Tsá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ Jesús, hi³
ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ hin² tsánh² Po¹,
tɨ³la³ ¿hin² ma³ dá² tsánh² hnoh²?
16 Hi³ jáun² tsá² jan² hí³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ né³, cáun² ca³cua³za³ cua³tsó³
bíh¹ ja¹ tsá² hí³, hi³ ca³qui³ ca³quiunh³
dí² [gon³ tsá² hí³]. Jáun² má²cuɨ́nh²
lɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ ca³huén² ñéih³
jáun², ca³la³ láun³ tionh² bíh¹ tsú²
ca³cuóun³.
17 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² la³jɨ́n³² tsá² judíos
jɨ³ tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Éfeso hi³ lɨ³
la³ jáun² né³, ca³ta³hú¹ cóh²¹ lɨ́n²¹ bíh¹
tsɨ́³, jáun² ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³
Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² jan² tsá² la³ quien²
lɨ́n³² bíh¹.

18 Ja³bí¹ juóun³² tsá² ca³taunh³ ta²¹
cua³chá² tsáu¹³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ hi³
hó³² hi³ jmɨ́¹ quí² jmɨ́¹ jmu² jáun²
jmɨ́¹tin².
19 Ja³bí¹ juóun³² tsá² jmɨ́¹ la³
má²ca³ma³tɨn³² sí² hlah³ cua³taunh²¹
hi³ ná¹quian³² sí² quioh²¹, sí² jáun² né³
ca³jɨ́n³ tsú² ja¹ ñí¹ ná¹juóun²¹ jáun².
Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² cun³ cónh³ jmɨ́¹ la³
quien² sí² jáun², sí² jáun² jmɨ́¹ la³
quien² cun³ tu³la³quia³ mei²¹ héih³²
quɨe³ *cú¹tiáu².
20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³
tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ lin¹ hi³ pin³ lɨ́n³²
jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ lɨ³mí¹
juóun³² tsáu² ca³taunh³ ta²¹.
21 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² la³ jáun² ca³lɨ́n¹³
Po¹ hi³ tsa³jɨen³ siáh³ tsá² reh² zian²
tɨ³ hué³² Macedonia jɨ³ tsá² zian²
Acaya, la³ má²hún¹ jáun² juɨ³² chanh²¹
la³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén; hi³ nɨ́¹ má¹lɨ³²
jáun² né³ tsó³² siáh³ la³ tɨ³ juú² Roma.
22 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³zen³ tsú² gon³
tsá² quionh³ chí¹ján³ la³ tɨ³ hué³²
Macedonia, Timoteo quionh³ Erasto,
tá¹la³ ca³cuá³ jáun² hnga² cónh³í¹
cu³tiá³ hué³² Asia jáun².

Tsá² juú² Éfeso jmu² tiá³ siaun³² lɨ́n³² hi³ jmu³ hian² tsɨ́³

23 Jmɨ́¹jáun² jlánh¹ tiá³ siaun³²
taunh³ tsá² juú² Éfeso cun³ñí¹ hi³
ca³lɨ³hoh³ juɨ³² quioh²¹ Jesús.
24 Tsá²ñuh² jmáɨ² Demetrio
ca³lɨ³liaun³ hi³ jmu² la³ jáun². Tsá²
hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tɨ³² mí¹ñí² cú¹tiáu².
Tsá² hí³ tɨ́² láɨh²³ hliáun³ lɨ́n³² quɨe³
quionh³ tsá² quionh³, quí¹hliá² tɨ́²
jmu² tsú² hliáun³ hi³ pih²¹ jniá³ la³jmɨ́¹
jniá³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa.
25 Tsá² hí³ ca³ngɨh³ tsá² jmu² ta²¹
quionh³ la³ má²quionh³ tɨ³² mí¹ñí²
siánh³ siáh³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnoh² má²ñíh¹ hi³ cun³quionh³
ta²¹ hi³ ná¹jmu³² dí² má²láɨ²³ dí² re²
quɨe³ quiú¹³.
26 Tɨ³la³ né³² né³, hnoh² má²ca³jɨeh³
jɨ³ hi³ má²ca³niéih² la³ cun³ hi³ jmu²
jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Po¹. Tsá² hí³
jlánh¹ juáh²³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ dió³²
cu³tí³ yáh³ tsá² láɨn¹ hi³ jmu² tsáu²
cun³quionh³ cuá² ta³ hmóu³²”. Jáun²
Po¹ hí³ né³ má²ca³tioh²¹ hi³ ma³can²
juóun³² tsá² juú² lá², la³ má²quionh³
míh¹ tiá² la³jɨ́n³² tsá² zian² hué³² Asia
lá².
27 Jlánh¹ tiá² chú³² la³ jáun²,
jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tiú²uú² jeih²¹
tsáu² tá¹³ yáh³ dí², tɨ³la³ la³ñí¹ la³ján³
háɨnh¹³ hi³ tiú²uú² lɨ³ quien² cuáh³²
quioh²¹ dió³² Artemisa juo¹³ bíh¹
dí², hi³ jáun² tiú²uú² hin² ma³quien²
yáh³ dió³² Artemisa, uá¹ jáun² la³
jáun² má²tsú² má²jónh³² la³jɨ́n³² tsá²
zian² tá¹ cáun² hué³² Asia lá² dió³² hí³
ta³né³², la³ má²quionh³ tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³.
28 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³
jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³míh³ lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³, hi³
jáun² ca³tɨ³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:
—¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Artemisa juo¹³
dí² tsá² Éfeso!
29 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² juú² la³ jáun²,
jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³. Jáun²
la³juɨ³² ca³hma³ ca³cuóunh³² tsú² tá¹
gon³ tsá² Macedonia tsá² ñɨ³táunh¹ hí³
quionh³ Po¹, tsá² jmáɨ² Gayo quionh³
Aristarco, hi³ ca³jan³ tsú² ñí¹ ná¹chan¹
hi³ ngɨh³² tsáu² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³² hi³
jmu³.
30 Jáun² Po¹ jmɨ́¹ hnió³ tsa³hi³² ja¹
jáun² hi³ tsa³lienh³ tsá² má²ná¹ngɨh³²
hí³, tɨ³la³ tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
Jesús né³, tiá² jáɨ¹³ ca³cué³ yáh³.
31 Hi³ ja³bí¹ ma³ jan² tsá² ná¹lɨ́n³
ta²¹ hué³² Asia jáun², tsá² há²mei²¹
quioh²¹ Po¹, ca³zen³ jáɨ¹³ hi³ cun³ tiá²
hniáuh³² bíh¹ tsa³hi³² tsú² ja¹ jáun².
32 Ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³² bíh¹
ca³niau³ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² jáun² tsá²
hí³, jú¹ siáh³ bíh¹ ca³juu³ ca³hlénh³
tsá²ján² tsá²ján²; quí¹ tɨ³ juóun³² bíh¹
tsá² ná¹ngɨh³² hí³ hí¹juáh³ tiá² jmɨ́¹ ñɨ³²
bíh¹ hi³ he³ ca³tɨ²¹ ngɨh¹³ tsú².
33 Jmɨ́¹ má²lɨ́²zéih³² tsú² jan² tsá²
jmáɨ² Lí²ján¹ hi³ he³ ca³tɨ²¹ ná¹ngɨh³²

tsáu², jmí¹jáun² ca³di³quian³ tsá² judíos jmái¹ tsá² hí³ hi³ hléh³² cha¹³ dí² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsú² jáun². Jáun² Lí²ján¹ hí³ ca³hái³² cuo² hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máih³, quí¹ hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ jmí¹ liáun²¹ quionh³ tsá² judíos rainh²¹ ca³ti²¹ hi³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ná¹lí²³ jáun².

34 Ti³la³ jmí¹ ca³li³tsin² tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ tsá² judío bíh¹ la³ Lí²ján¹, jáun² la³jín³² tsú² ca³tí² ca³hóh³² cun³ tun³ o¹rá¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ li³quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

35 Jmí¹ má²lí²tunh³ tsá² lín³ ti³² sí² hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² cú²tiú² cú²jan³², ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² juú² Éfeso lá², ¿hin² dá² tsánh² tsá² zian² hngá¹máh³ hi³ tiá² má²ñi³² hi³ ca³tin¹ tsá² juú² lá² jmu³ hua³hí¹³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa tsá² cú² juenh², ji³ henh¹³ hi³ ca³tánh³ hñu³mi³cuú² ní² siáh³ quioh²¹ tsú²?

36 Jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ tiá² tson² la³ jáun², jáun² cu³tsa³² tie³ tianh³ náh² quián¹³, ha³ lí²uú² lí¹ jmú² náh² tiá³ siaun³² cáun² hi³ tiá² re² má²ca³lín¹³ náh².

37 Quí¹ tá¹ gon³ tsá² má²lí²chan²¹ hnoh² lá² ja¹ ñí¹ ná¹ngah² dí² lá², jun³juáh¹³ tsá² han² hi³ tioh³ cuáh³² yáh³ la³², sa³jun³ má²ca³tu³ ca³hión³² tsú² dió³² juo¹³ dí².

38 Hi³ jáun² ní¹juáh³ Demetrio hnió³ chá³² tso³ quionh³ ti³² tsá² quionh³, zia³² bíh¹ ñí¹ta²¹ ñí¹ lí¹³ chá³² tsú² tso³, hi³ zian² bíh¹ siáh³ jue²¹; ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ bíh¹ li³ ma³cu³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³.

39 Ní¹juáh³ zia³² siáh³ cáun² hi³ hnáuh² hnoh² míh¹³, hi³ jáun² ca³ti²¹ ma³re² tsú² ní¹juáh³ jmí¹ ngih³² tsá² juú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá²tan²¹ bíh¹.

40 Quí¹ háinh¹³ bíh¹ tiauh² dí² ta³né³² ní¹juáh³ zian² tsá² lí¹ já¹chá² tso³ ñí¹con² tsá² *romanos, tsá² ho² ta²¹, hi³ tsa³juah²¹ tsú² hi³ hnoh² hnáuh² jmúh¹³ hniéi² quiúnh¹ tsá² ho² ta²¹ hí³; quí¹ tiá² zia³² yáh³ jái¹³ he³ ca³ti²¹ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³cuú² ca³ngih³² hnoh² né³², hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lí¹³ za¹³ jnoh¹ tsú² ní¹juáh³ ca³li³ hniáuh³².

41 Jmí¹ má²lí²juáh³ ti³² sí² la³ ní² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ má²lí¹³ tsáun³ tsú².

20

Tsau³² Po¹ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Grecia

1 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² tiá³ siaun³² né³, ca³teh³ Po¹ tsá² má²hain²¹ hí³ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí², hi³ ca³hli³ ca³liéinh³² tsú² tsá² hí³ jái¹³ hi³ li³ niau²¹ tiá³ tsí³. Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³hah² dí² jái¹³, jáun² ngau³ siáh³ ti³ hué³² Macedonia.

2 Tsá² reh² dí² tsá² zian² hué³² jáun² siáh³ ca³hli³ ca³liéinh³² tsú² hliáun³ jái¹³ hi³ li³ niau²¹ tiá³ tsí³, jmí¹ li²¹ jáun² né³ ngau³ siáh³ ti³ hué³² Grecia.

3 Hué³² jáun² né³ ca³cuá³ tsú² cun³ hni³² zíh². Ñí¹ jáun² jmí¹ hnió³ tsú² hí³ cáun² mu² pa²¹ hi³ jmí¹ tsó²¹ la³ ti³ hué³² Siria, ti³la³ jmí¹ ca³li³ ñi³² tsú² hi³ tsá² *judíos má²ca³ma³ren²¹ jái¹³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí², jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ ja³tánh¹ cú²jueh³² ti³ hué³² Macedonia.

4 Jmí¹jáun² jmí¹ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jmái² la³ lá²: Sópater jon² Pirro tsá² juú² Berea, ji³ Aristarco quionh³ tsá² jmái² Segundo, tsá² zian² juú² Tesalónica, Gayo tsá² zian² juú² Derbe, Timoteo, ji³ Tíquico quionh³ Trófimo ní² siáh³ tsá² zian² hué³² Asia.

5 Hi³ jáun² tsá² reh² hí³ né³, chí¹ján³ bíh¹ ja³taunh²¹ hi³ ca³cha³táunh¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jaun³ tsú² jnoh¹.

6 Jmí¹ cuoh²¹ *Jmí¹híen¹ ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² Filipos hi³ ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹. Jmí¹ la³ má²hñá³ jmái¹ jáun² né³ ca³cháu³²

jnoh¹ já¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ cónh³í¹ quiau³ jmáɨ¹ quiúnh¹ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ chí¹ján³.

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Troas

7 Jmí¹ ca³lɨ³liau³ sí²ma¹ná¹ quioh²¹ tsá² judíos tɨ³ ca³niéɨ² sa¹dó¹, jmí¹jáun² ca³ngah² jnoh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ má³². La³ñí¹ tín² ca³hléh³ Po¹ jáɨ¹³ hi³ ca³ma³tɨn² tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ huan², quí¹hliá² má²tsó³² tsú² ñí¹ siáh³ má¹cá²jniá³² jáun².

8 Ñéih³ ñí¹ má²hnɨ³² tsɨn¹ ñí¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² jmí¹ haɨ²¹ hliáun³ lín³² sí².

9 Jáun² ho³tá²quié² jmí¹ cuá¹tsɨ²¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmáɨ² Eutico. Tsá² hí³ ca³lɨ³ ñí¹cuóun²¹ lín³², quí¹ ué³ bíh¹ ca³hléh³ Po¹ jáɨ¹³, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³lɨ³ hmɨh²¹ ziú¹³. Jmí¹jáun² ca³tánh³ ñí¹ hnɨ³² tsɨn¹, hi³ jáun² má²jún¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ca³zion³ tsú².

10 Jmí¹jáun² ca³son² Po¹ hi³ ngau³ ñí¹ rón²¹ hla¹ hí³, hi³ jáun² ca³zanh³ dí² hi³ ca³ráɨn³² dí² ta³ rón³² hué³². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsá² reh² la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ tiá² rá²jún¹ yáh³ tsú².

11 Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Po¹ chi³cuú² jáun², ca³tsóh³ *hí³ cuú²miih²¹. Hi³ jáun² jmí¹ lɨ²¹ má³² né³, ca³ma³táuh³² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹, hi³ ca³hléh³ ca³la³ ñí¹ cá¹jniá²¹; jmí¹jáun² ngau³.

12 Jáun² ca³jón³² tsú² siáh³ tsá¹ñú¹ má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² ta³tonh¹ hiún² lín³² tsí³.

Po¹ tsau³² tɨ³ juú² Mileto

13 Jmí¹jáun² né³, hnga² Po¹ ngau³ juɨ³² ta³ la³ tɨ³ juú² Asón. Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, mu² pa²¹ bíh¹ ca³tauh²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ la³ tɨ³ juú² Asón jáun² siáh³, ñí¹ ca³juoh²¹ jnoh¹ quiúnh¹ tsú² hi³ tsí¹jan¹³ jnoh¹ tsú².

14 Jmí¹ ca³jenh² jnoh¹ jáun² Po¹ juú² Asón, ñí¹ jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cu³lɨ²¹ mu² pa²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ tɨ³ juú² Mitilene.

15 Hi³ ca³hué² jáun² ñí¹ jáun² jnoh¹ ca³cháu³² ñí¹ má²tun³ jmáɨ¹ có³² juú² Quío. Cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ juú² Quío jáun², hi³ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ ñí¹ má²hnɨ³² jmáɨ¹ juú² Samos nio² can³² jmí²miih²¹. [Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Samos né³ ngau³ jnoh¹ siáh³ juú² Trogilio, ñí¹ jáun² ca³jniauh² jnoh¹ cú² nie².] Ñí¹ má²quiún³ jmáɨ¹ jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ siáh³ juú² Mileto.

16 Juɨ³² jaun³² bíh¹ ca³lín¹³ Po¹ hi³ tsáu¹³ jnoh¹ cú²jueh³² hi³ jáun² tiá² ngá¹³ jnoh¹ juú² Éfeso, quí¹ nɨ² lɨ¹ ca³lé³ jnoh¹ hué³² Asia; quí¹ hi³ hnió³ tsú² chanh²¹ tia³juɨ³² já¹ juú² Jerusalén, hi³ hnió³ tsú² tɨn¹ jmáɨ¹ Pentecostés nɨ¹juáh³ hi³ lí¹³.

Po¹ liéinh³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Po¹ já¹ juú² Mileto né³, ca³zen³ jáɨ¹³ hi³ ja³táunh¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso.

18 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² né³, ca³záɨ³ Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² reh², má²ná¹ñíh¹ hnoh² ha³ lánh³ lín³ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ la³ñí¹ hué³² Asia.

19 Tá¹la³ ca³ma³con²¹ jná¹³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² hué³² quián¹³ hnoh², tiá² cá²jmú³² yáh³ jná¹³ quien² huen², ca³háuh³² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ ca³ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsɨn³² ja¹ la³jí³² hi³ ca³lín¹³ tsá² judíos jmu³ ñí¹con² jná¹³.

20 Tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨ²¹ lɨ³ ñíh¹³ náh², tɨ³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³híe³ jná¹³ hnoh² jɨ³ la³ tɨ³ hñuh³² náh² nɨ² siáh³.

21 Tá²na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hlí¹ ca³lienh¹ jná¹³ tsá² judíos jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tɨ³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

22 Jáun² né³, ta³né³² má²ñe¹ jná¹³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén la³ cun³ rón³² lí³

héih32 quioh21 Jmí2chí3 Chun1, tiá2 ño1
jná13 he3 quiunh21 ná1 ñí1 jáun2.
23 Jí32la3 ti3 ño1 jná13 hi3 la3 ma3
quin32 ma3 caun32 juú2 ñí1 ñe1 jná13
juáh23 Jmí2chí3 Chun1 hi3 ca3tɨn1 jná13
má1tso1 tsɨn32, jɨ3 hi3 taunh13 tsú2 siáh3
hñu3mí1ñí2.
24 Tɨ3la3 hí1 cáun2 tiá2 hi3 len3 yáh3
jná13 hi3 juáh13 hi3 quien2 jmí2chí3
quion21, quí1 jí32la3 ti3 hnó32 jná13 hi3
má1táuh13 ná1 ta21 hi3 má2ca3chá3 Tɨ32
Juo13 dí2 jo3uón32 bíh1, la3 cun3 lí3
jáun2 ta21 hi3 ca3hiau3 jná13, hi3 hléh13
jná13 jú1 chú32 ñí1con2 tsáu2 ca3tɨ21
mií3 hi3 ja32 tsí3 Dió32.
25 ”Jáun2 né3, ta3né32 má2ño1 jná13
hi3 hí1cónh3 tiú2uú2 lí13 jɨeh21 hnoh2
ñɨ32 jná13, hnoh2 tsá2 ca3juo3 jná13
he3 lánh3 rón32 lí13 tónh32 tsú2 jo3cuo2
Dió32.
26 Jáun2 ta3né32 juanh32 jná13 hi3 tiá2
tso3 ho2 yáh3 jná13 ní1juáh3 hi3 ja3hín3
jmí2chí3 quián13 lɨ3ua3 jan2 hnoh2,
27 quí1 tiá2 ca3tunh21 yáh3 jná13 jáɨ13,
ca3juo3 bíh1 jná13 hnoh2 ca3la3 tán1
hián2 la3jí32 hi3 má2ca3lín13 Dió32 jmu3.
28 Jáun2 né3, hua3hín13 náh2 hmóu32
jɨ3 tsá2 ñí1 hná1 jáun2 ní2 siáh3,
tsá2 má2ca3chan3 hí3 Jmí2chí3 Chun1
jo3cuonh2 náh2. Jáun2 la3jmí1 jmu2 tsú2
hua3hí13 *já1ziáh2, jmu3 náh2 hua3hí13
la3jín32 tsá2 má2lín3 hí3 cuáh32 quioh21
Dió32, tsá2 ca3lan3 hí3 Tɨ32 Juo13 dí2
cun3quionh3 jmí2hán1.
29 Quí1 má2ño1 jná13 hi3 ja3táunh1
tsá2 siánh3 ní1 má1ngah32 jná13, tsá2
jmu3 hian2 tsí3 ñí1con2 tsá2 má2lín3
hí3 cuáh32 la3jmí1 jmu2 tsí2náɨ1 ñí1con2
já1ziáh2.
30 Jɨ3 ja1 quián13 hmóu32 bíh1 hnoh2
lɨ3 zian2 tsá2 hléh32 jú1 má2ná1jan2, hi3
ma3can2 tsú2 tsá2 má2haɨn21 tɨ3 con2
Tɨ32 Juo13 dí2, la3í1 hi3 tónh32 tsá2 hí3
ta21 jë1 bíh1 tsú2.
31 Hi3 jáun2 hua3hín13 lín32 náh2,
cháu1 náh2 honh2 hi3 hí1 cu3 jéin32
yáh3 tiá2 ca3tunh21 jná13 hi3 ca3híe3
jná13 hnoh2 ca3la3 hi3 háuh32 tsɨn32 ná1
ñí1con2 hnoh2 cun3 hnɨ32 mii2 la3 huá2
la3 jma2.
32 ”Jáun2 né3, ta3né32 chau21 jná13
hnoh2 jo3cuo2 Dió32 Juo13 dí2, hi3
cuí1 lɨ3quien2 siáh3 ñí1con2 hnoh2 jáɨ13
ca3tɨ21 hi3 ja32 mií3 tsí3 tsú2, quí1
cun3quionh3 jáɨ13 jáun2 bíh1 lɨ3 pin3
hñu3 honh2 náh2, hi3 jáun2 lí13 hián13
náh2 la3jí32 hi3 cué32 Dió32 ñí1con2
la3jín32 tsá2 má2ná1chan1 ñí1con2.
33 Jáun2 né3, tiá2 ca3jmú32 yáh3 jná13
hi3 hniá1 ná1 hi3 zioh2 tsáu2, uá1 hi3
quɨe3 uá1 hi3 hmɨh32.
34 Tɨ3la3 hnoh2 má2ná1ñíh1 re2 hi3
cun3quionh3 ua3 tán2 huen2 bíh1 jná13
ca3jnió32 hi3 hniáuh32 quion21 quiúnh1
tsá2 quiúnh1.
35 Cun3quionh3 la3jí32 ta21 hi3
ca3jmú32 jná13 jáun2, ca3híe3 jná13 hi3
hniáuh32 jmú13 dí2 ta21 hi3 má1hon1 dí2
tsá2 lɨ3hniauh23 ñí1con2, hi3 hniáuh32
cháu1 dí2 siáh3 tsí3 jáɨ13 hi3 ca3juáh3
Jesús Tɨ32 Juo13 dí2, jmí1 ca3juáh3 jáun2
la3 lá2: “Tɨ3 jlánh1 bíh1 jmí1 ren2 tsá2
cue32 la3 cónh3 bíh1 tsá2 hiáuh23”.
36 Jmí1 má2lí2juáh3 jáun2 Po1 la3
ní2 né3, ca3di3jñí32 cu3tsa32 quionh3
la3jín32 tsá2daun32 hí3 hi3 ca3liéinh32
Dió32.
37 Jáun2 la3jín32 tsá2 hí3 ca3hó3 hi3
ca3ráɨn32 dí2 Po1, hi3 ca3cúh2 dí2
chunh3 ñí1 tsú2
38 tá1la3 má2nio2 hlaɨh3 tsí3 dí2,
quí1hliá2 ca3juáh3 Po1 hi3 tiú2uú2
chau21 jmáɨ1 hi3 jenh13 dí2. Jmí1 lɨ21
jáun2 ja3taunh21 dí2 quionh3 la3 tɨ3
can32 jmáɨ2 ñí1 rón21 mu2 pa21 jáun2.

21

Po1 tsau32 tɨ3 já1 juú2 Jerusalén

1 Jmí1 má2lí2háɨh1 jnoh1 jáun2 jáɨ13
quiúnh1 tsá2 reh2 dí2 hí3 né3, ca3tauh21
jnoh1 mu2 pa21 hi3 ngau3 tá2chi21 la3
tɨ3 hué32 Cos nio2 chu3 jmáɨ2. Ñí1
má2tun3 jmáɨ1 jáun2 ca3cháu32 jnoh1
siáh3 hué32 Rodas nio2 chu3 jmáɨ2,
jmí1 lɨ21 jáun2 ca3cháu32 jnoh1 siáh3
juú2 Pátara.

2 Juú² Pátara jáun² né³ ca³lɨ³ zia³² cáun² mu² siáh³ siáh³ hi³ tsó³² ca³la³ tɨ³ hué³² Fenicia. Jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ mu² jáun² hi³ ngau³ jnoh¹.

3 Jmɨ́¹ ca³tɨ́³ cun³ cá² tsó¹³ juɨ³² ca³neh²¹ jnoh¹ hué³² Chipre nio² chu³ jmáɨ² tɨ³ cuá² cáun¹; cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ ñí¹ jáun², hi³ ngau³ jnoh¹ tá²chi²¹ la³ tɨ³ hué³² Siria. Jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Tiro nio² can³² jmɨ́²miih²¹, juú² hɨ́n¹³ hué³² Siria. Ñí¹ jáun² ca³quiú² tsú² cu³tiá³ mu² quí¹hliá² ñí¹ jáun² hniáuh³² huéh³ tsú² lio²¹ hi³ tioh³.

4 Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ tsá² má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ quiau³ jmáɨ¹ ñí¹ jáun² quiúnh¹ tsá² hí³. Jáun² tsá² hí³ ca³záɨh³ Po¹ jáɨ¹³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ tiá² hniáuh³² tsó³² Po¹ tɨ³ Jerusalén.

5 Tɨ³la³ cun³ jáun² ca³hue¹³ bíh¹ jnoh¹ jmɨ́¹ ca³tsɨn¹³ quiau³ jmáɨ¹ jáun². Ca³la³ jɨ́n³² jáun² bíh¹ tsá² reh² dí² tsá²mɨ³ tsá²ñuh² ca³la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ hi³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ tɨ³ jenh³ juú², jáun² can³² jmɨ́²miih²¹ jáun² ca³dí¹jñi²¹ jnoh¹ hi³ ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³².

6 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³háɨh¹ jnoh¹ jáɨ¹³ quiúnh¹ tsú², jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ siáh³ mu² pa²¹ jáun²; cun³ jáun² bíh¹ ca³jính³² tsá² hí³ hi³ ja³tanh²¹ hñú¹³.

7 Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Tiro ca³cháu³² jnoh¹ juú² Tolemaida. Juú² jáun² ca³cuen¹ jnoh¹ cuo² quiúnh¹ tsá² reh² dí², jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ cú² jmáɨ¹ quiúnh¹ tsú².

8 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ngau³ jnoh¹ siáh³ juɨ³² ta³ quiúnh¹ Po¹, jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Cesarea. Ñí¹ jáun² ñéɨ¹ jnoh¹ hñú¹³ Pí²liéɨ¹, jan² tɨ³² ngaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́³ hí³ quiaun³ tsá² ca³lɨn³ hí³ tsá² jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³, tsá² ca³quianh³ hí³ tsá² reh² dí² jmɨ́¹tin². Jáun² hñú¹³ tsá² hí³ ca³tauh¹³ jnoh¹.

9 Pí²liéɨ¹ hí³ jmɨ́¹ tionh¹ quiun³ tsá¹máɨ¹³ jon², tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³².

10 Má²hia³jáun¹³ ca³lá² tiauh² jnoh¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² jmáɨ² Ágabo *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ja³ tɨ³ Judea, hi³ ca³ñí¹jɨe¹³ tsú² jnoh¹.

11 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ láu² hñéih¹ Po¹ hi³ ca³hñéih³ cuá² ta³ hnga². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmɨ́²chí³ Chun¹ juáh³ hi³ jmu³ tsá² *judíos la³ lá² já¹ juú² Jerusalén ñí¹con² tsá² quioh²¹ láu² lá², hi³ jáun² jɨenh³ tsú² siáh³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.

12 Jmɨ́¹ má²lɨ́²náɨ¹³ jnoh¹ la³ nɨ́² né³, ca³za¹³ jnoh¹ Po¹ quiúnh¹ tsá² juú² Cesarea hi³ tiú²uú² tsó³² tsú² cú²jueh³² tɨ³ Jerusalén.

13 Tɨ³la³ Po¹ né³ ca³juáh³:

—¿He³ láɨh³² sa³ uoh³² hnoh² hi³ hliah²¹ náh² tsɨn³² jná¹³? Tɨ³la³ cáun² tán¹ bíh¹ má²nio² tsɨn³² jná¹³, uá¹jinh¹ hi³ jún³ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ hñe³ yáh³ tsú² jná¹³.

14 Tɨ³la³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ tɨ́¹ jéinh¹ jnoh¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², jáun² ca³tunh²¹ bíh¹ jnoh¹ cú²jueh³², jáun² ca³juoh²¹ jnoh¹ la³ lá²:

—Cáun² cuɨ́¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ jmu³.

15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ re² lio²¹ quiú¹³ hi³ ngau³ jnoh¹ juɨ³² má²tiáuh¹ tɨ³ Jerusalén.

16 Ma³ jan² tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Cesarea jáun² ca³ñí¹táunh¹ quiúnh¹ jnoh¹, jáun² tsá² hí³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá² jmáɨ² Mnasón, tsá² hué³² Chipre. Tsá² hí³ jmɨ́¹ la³ má²hen² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² la³ cun³ jmɨ́¹tin² máh³, jáun² hñú¹³ tsá² hí³ bíh¹ ca³tauh¹³ jnoh¹.

Po¹ tsa³jɨen³ Jacobo

17 Jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ já¹ juú² Jerusalén né³, hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsá² reh² dí² ca³he³ jnoh¹.

18 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ñí¹quiúnh¹ jnoh¹ Po¹ hi³ tsa³jɨen³ tsú² Jacobo

hñú13. Hñú13 Jacobo hí3 ca3ngɨh32
siáh3 la3jɨ́n32 tsá2daun32 tsá2 ná1ñí1
cuáh32.
19 Jáun2 Po1 ca3cuéh3 cuo2 hi3
jan2 hi3 jan2 tsá2 hí3; jmɨ́1 lɨ21 jáun2
né3, ca3chá3 dí2 re2 tso2 la3jɨ́32 hi3
má2ca3jmú3 Dió32 ñí1con2 tsá2cá2jo21
cun3quionh3 hnga2 dí2.
20 Jmɨ́1 má2lɨ́2niéi32 jáun2 tsá2 hí3
jáɨ13 nɨ́2 né3, jlánh1 ca3ma3quien2 tsú2
Dió32. Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3záɨh3 dí2
Po1 la3 lá2:
—Tɨ3la3 sá1nɨ́2 jɨe3 reh2, ca3la3
juóun32 mei21 bíh1 tsá2 judíos
má2taunh32 ta21, hi3 la3jɨ́n32 tsá2 hí3
né3, hniá1 bíh1 hi3 ma3tí32 liei21
quioh21 hla1 Moisés.
21 Tsá2 hí3 má2ca3náɨ32 hi3 hnú2
néh1 hɨeh32 tsá2 judíos tsá2 tiáunh1
hué13 tsá2cá2jo21 hi3 tiú2uú2 hniáuh32
ma3tí32 tsú2 liei21 quioh21 hla1 Moisés,
hi3 tiú2uú2 hniáuh32 *tiú32 tsú2 chí2
láu2 hná13 ñí1 zian2 tsá1míh1 jon2,
hi3 tiú2uú2 ma3tí32 tsú2 la3 cun3 hi3
ná1ngɨ23 dí2.
22 Jáun2 né3, ¿ha3 lánh3 jmú13 dí2?
Quí1 má2ta21 má2lɨ3 ñi32 bíh1 tsú2 hi3
má2cuán2 hnú2 ñí1 lá2.
23 Tɨ3 chú32 jmu3 hnú2 la3 cun3 hi3
juáh13 jnoh1 lá2: Quí1 ja1 quiú13 dí2 lá2
zian2 quiun3 tsá2 má2ná1láɨh21 jáɨ13
quionh3 Dió32.
24 Jáun2 né3, jan32 tsá2 lá2, ma3jɨ́13
hnú2 jmɨ́1 honh2 quiúnh1 tsá2 lá2 la3
cun3 hi3 ná1ngɨ23 dí2 tsá2 judíos; hi3
ma3hmah21 siáh3 la3 cun3 hi3 tsa3hín3
quioh21 tsú2. Nɨ́1 má1ca3ma3tí32
tsú2 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 quionh3
Dió32, má1jáun2 má2lɨ́13 zéi32 tsú2 chí1
mɨ3láu3 nio2. Jáun2 la3jɨ́n32 tsáu2 lɨ3 ñi32
hi3 tiá2 la3 tson2 yáh3 la3 cun3 jáɨ13 hi3
má2ca3náɨ32 tsú2 jáun2, tɨ3la3 hnú2 bíh1
jan2 tsá2 má2tí32 liei21 jáun2 quiú13.
25 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 tsá2cá2jo21 tsá2
má2ca3taunh3 ta21 má1ná1, má2ca3zen13
bíh1 dí2 cáun2 sí2 ñí1con2 tsú2 hi3
rá1juáh3 la3 cun3 hi3 má2ca3láɨ13 dí2,
uá1la3 cun3 hi3 tiá2 hniáuh32 cuh3 tsú2
ngú3 quioh21 jáh3 má2ca3jngɨh3 tsú2
ñí1con2 dió32 tsá2 láɨn1, tiá2 chú32 cuh3
tsú2 jmɨ2, sa3jun3 ngú3 quioh21 jáh3 cu-
ounh32 tsú2 láɨ1, jɨ3 tsá2mɨ3 tsá2ñuh2 nɨ́2
siáh3 tiá2 hniáuh32 jmu3 juón1 quionh3
tsá2ján2 tsá2ján2.

Má2tson13 tsú2 Po1 hñu3 cuáh32 chín1

26 Jáun2 ca3jan3 Po1 tá1 quiun3
tsá2ñuh2 hí3. Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 né3
ca3jmú3 tsú2 hi3 lɨ3 jɨ2 jmɨ́1 tsɨ́3 quionh3
tsá2 hí3 la3 cun3 hi3 ná1ngɨ23 tsá2
judíos. Jmɨ́1jáun2 ñéi1 Po1 hñu3 cuáh32
chín1 hi3 ca3ñí1zeh1 dí2 tsá2 tiáunh1
cuáh32 jáh3 jmáɨ1 jéi32í1 hniauh3 hi3
lɨ3 jɨ2 jmɨ́1 tsɨ́3 dí2 tiáunh1, hi3 jáun2
jmáɨ1 jáun2 jmɨ́1 cuen3 Po1 jáh3 joh1
ma3 quin32 ma3 jan32 tá1 quiun3 tsá2
hí3 hi3 jngɨh3 ñí1con2 Dió32.
27 Jmɨ́1 má2ñí1hián2 jáun2 quiau3
jmáɨ1 quioh21 tsú2, jmɨ́1jáun2 ma3
jan2 tsá2 judíos zian2 hué32 Asia
ca3lɨ3 cuóun32 Po1 hñu3 cuáh32 chín1,
jmɨ́1jáun2 la3juɨ32 ca3zió3 tsú2 tsɨ́3 tsá2
tionh2 hí3 hi3 zanh3 tsú2 Po1,
28 hi3 ca3hóh32 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—¡Hnoh2 tsá2 ziáun2 dí2 hué32 *Is-
rael lá2, ma3hau1 jnoh1! Tsá2ñuh2 lá2
jlánh1 hún1 ngɨ32 tá1 cáun2 hngá1máh3
hi3 má2can2 tsáu2 hi3 lɨ3hon2 tsú2
tsá2co1 dí2, jɨ3 liei21 quioh21 hla1
Moisés, la3 má2quionh3 jɨ3 cuáh32 lá2
quiú13 dí2. Hi3 hí1 la3 tɨ3 tsá2cá2jo21
má2cuá2jan2 tsú2 hñu3 cuáh32 lá2
quiú13 dí2, hi3 má2cuá2hliah1.
29 Ca3juáh3 tsú2 la3 nɨ́2 quí1hliá2
ca3jɨ́en32 tsú2 Po1 jmɨ́1tin2 já1 juú2 hi3
quionh3 tsú2 jan2 tsá2 jmáɨ2 Trófimo
tsá2 zian2 juú2 Éfeso, jáun2 lɨ́1 ca3lɨ́n13
tsú2 hi3 má2cuá2jan2 Po1 tsá2 hí3 hñu3
cuáh32.
30 Jáun2 la3juɨ32 tiá3 siaun32
taunh3 bíh1 tsá2 juú2, hi3 ca3cuú2
ca3ngɨh32 ca3la3 né32 cánh3. Jmɨ́1jáun2
ca3ñí1hmá1 ñí1cuonh13 dí2 Po1 hi3
ca3chin2 dí2 cheih32, jáun2 la3juɨ32
ca3jna3 dí2 siáh3 ho3hñú13 cuáh32.
31 Jmɨ́1 má2jngɨh3 cu3tí3 bíh1 tsú2
Po1 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32 juo13
hliáu3 tsá2 *romanos hi3 tiá3 siaun32

lín32 bíh1 má2tiáunh1 la3jín32 tsá2 juú2
Jerusalén.
32 La3 cun3 jmí1jáun2 ca3teh3 juo13
hliáu3 hí3 hliáu3 tsá2 ná1chín1 joh1 la3
má2quionh3 hliáu3 ñí1 hná1 jáun2, jáun2
cú2hé2 ja3taunh21 dí2 ñí1 ná1ngɨh32
jáun2 tsá2 hí3. Jmí1 ca3jíen32 tsú2 tsá2
lín3 hí3 juo13 hliáu3 né3 la3 má2quionh3
tsá2 quionh3, tiú2uú2 ca3quiunh3 yáh3
tsú2 Po1.
33 Jmí1jáun2 cuan3 tsá2 lín3 juo13
hliáu3 ñí1 zenh1 Po1 hi3 ca3zanh3 Po1
hi3 ca3jmú3 tsú2 héih32 hi3 hñe3 tsú2
Po1 quionh3 tun3 cá2den1ná1. Jáun2
ca3ngáɨ3 tsú2 siáh3 hi3 hin2 tsánh2 Po1,
hi3 he3 lí2jmú3.
34 Tɨ3la3 tsá2 jmí1 ná1ngɨh32 hí3
má1ná1, tiú2 jan32 lín32 bíh1 ca3taunh3,
hi3 jáun2 lí1 tiá2 ñi32 he3 jáɨ13 ne3 bíh1
juo13 hliáu3 lɨ3, quí1 cú2tiú2 cú2jan32
lín32 bíh1 tiáunh1 tsú2. Jáun2 juo13
hliáu3 hí3 ca3jmú3 héih32 hi3 cu3tsa32
jan3 cú2jueh32 hliáu3 Po1 ñí1 lí3 hñú13
hliáu3.
35 Jmí1 ca3cha3táunh1 hliáu3 jmíh1
ta32 hi3 hí1jan2 Po1, jáun2 ja1 uá1 hen2
bíh1 Po1 ca3jan3 tsú2 chi3cuú2 quí1hliá2
jlánh1 chí1ñi1 já2táunh1 tsá2 hí3 hi3
hnió3 jmu3 hian2 tsí3.
36 Tsá2 hí3 né3 hí1hóh32 la3jín32 hi3
hí1juáh23:
—¡Cu3tí3 cuí1 jngɨh13 mí1 tsá2 lín1 ní2!

Po1 cue32 jú1 tson2 quioh21

37 Jmí1 ca3tɨ3 ñí1tanh13 tsú2 Po1
hñú13 hliáu3 jáun2, jáun2 Po1 ca3mí3
jáɨ13 ñí1con2 juo13 hliáu3 hí3 hi3
ca3juáh3:
—¿Tiá1 lí13 juoh21 cu3tiá3 quiúnh1
jná13?
Jáun2 juo13 hliáu3 hí3 ca3juáh3:
—¿Hí1 tɨn2 máh3 hnú2 hléh1 jú1
*griego dúh1?
38 ¿Há1 jun3juáh13 hnú2 tsá2 hué32
Egipto dúh1, tsá2 ca3jmú3 hniéi2
quionh3 tsá2 ho2 ta21, tsá2 ca3lɨ3 zian2
quiún3 mei21 tsá2 jngɨh2 tsáu2 joh1, hi3
ca3ñí1táunh1 quionh3 dí2 la3 tɨ3 hué32
quiéin2?
39 Hi3 jáun2 Po1 ca3juáh3:
—Tsá2 judío juú2 Tarso bíh1 jná13,
cáun2 juú2 quien2 tɨ3 Cilicia. Juenh2
jmu3 honh2, cué1 tiá3 jáɨ13 hi3 lienh1
jná13 tsá2 ní2.
40 Jmí1 má2lí2cué32 juo13 hliáu3
jáɨ13 né3, ca3náu2 Po1 hná13 ta32,
hi3 ca3háɨ32 cuo2 hi3 ca3jmú3 lin1
hi3 tiánh32 tsá2 hi3 tie3. Jáun2 jmí1
má2tionh2 tsá2 hí3 tie3 né3, ca3hléh3
Po1 jú1 *hebreo ñí1con2 tsá2 hí3 hi3
ca3juáh3 la3 lá2:

22

1 —Hnoh2 tsá2cáu3 jɨ3 tsá2daun32, re2
niéi2 náh2 jáɨ13 hi3 má1tson13 jná13 lá2
ñí1con2 hnoh2 ta3né32.
2 Jmí1 má2lí2niéi32 jáun2 tsá2 hí3 hi3
dí1hleh32 Po1 jú1jma2 *hebreo né3, tɨ3
lɨ3mí1 tie3 ca3tiánh3 bíh1 tsú2. Jáun2 Po1
ca3záɨh3 siáh3 tsá2 hí3:
3 —Tsá2 *judío tsá2 juú2 Tarso bíh1
jná13, juú2 hín13 tɨ3 Cilicia, tɨ3la3 já1
juú2 Jerusalén lá2 bíh1 ca3cuon3 jná13.
Ja3bí1 tsá2 ca3ma3ta2 tɨ32 Gamaliel yáh3
jná13 uá2jaɨ32, tsá2 hí3 ca3ma3ta2 jná13
ca3la3 cun3 tán1 cun3 hián2 héih32 hi3
rá1tioh3 ñí1 liei21 hi3 hiauh3 tsá2haun32
dí1hio3 ñú1deh3 dí2. Huen2 jná13 jlánh1
ca3lɨ3 hniá1 ná1 hi3 má1zián13 ná1 la3
cun3 hi3 tɨ32 tsí3 Dió32, la3jmí1 ná1hniá1
hnoh2 ní2 ta3né32.
4 Jmí1tin2 jlánh1 jmí1 jmu2 jná13
hian2 tsɨn32 ñí1con2 tsá2 má2tiáunh1
juɨ32 quioh21 Jesús, hí1 la3 tɨ3 jmí1
jngɨh32 jná13 tsú2. Hi3 tsá2mɨ3 tsá2ñuh2
bíh1 tsú2 ca3ma3tson13 jná13 jmí1tin2,
hi3 ca3quí1 ca3tonh1 jná13 hñu3mí1ñí2.
5 Jáun2 tsá2 cuá1lín3 mí2tsá2 híen1
quionh3 la3jín32 tsá2daun32 lí13 cué32
jú1 tson2 ca3tɨ21 hi3 ní2. Ja3bí1 tsá2 hí3
siáh3 ca3cué3 jná13 sí2 hi3 ca3tɨn1 tsá2
judíos reh2 dí2 zian2 já1 juú2 Damasco;
hi3 jáun2 ñéi1 jná13 ñí1 jáun2 hi3 jmí1
já1zánh21 jná13 tsá2 má2tiáunh1 juɨ32
quioh21 Jesús, hi3 jmí1 já1jan32 jná13

tsú² ca³la³ hi³ ná¹hñei²¹ tɨ³ já¹ juú² lá², hi³ jmɨ́¹ jmuh¹ jnoh¹ tsú² ñí¹ lá².

Po¹ cha³² ha³ lánh³ rón³² ca³tɨ́² cá²jéinh³² jmɨ́¹ tsɨ́³
(Hechos 9:1-19; 26:12-18)

6 ”Tɨ³la³ tá¹la³ cuá¹ñe² jná¹³ jáun² hú¹ juɨ³² né³, jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ jná¹³ já¹ juú² Damasco, jáun² cu³diá²jan² jmɨ́¹ táɨn³ jná¹³ cáun² joh¹ pin³ lɨ́n³² hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² cun³ chi³hiú²;

7 la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³tánh³ jná¹³ cu³hna²¹ jáh³. Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ñí¹juah²¹: “Hnú² Saulo, Saulo, ¿he³ láɨh³² jmuh³² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³?”

8 Hi³ jáun² jná¹³ ca³ngáɨ³²: “¿Hin² bí¹ tsánh² hnú² Tɨ³²?” Jáun² Tsá² hí³ ñí¹ca³juáh³: “Jná¹³ bíh¹ la³², Jesús Tsá² Nazaret Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh²”.

9 Ca³jɨ́e³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quiúnh¹ jná¹³ joh¹ jáun², tɨ³la³ tiá² ca³ngɨ¹³ yáh³ tsú² hi³ ñí¹ca³hléh³ jáun² tsáu².

10 Jmɨ́¹jáun² ca³juo³ jná¹³ tsú²: “¿He³ bí¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ né³ Tɨ³²?” Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨ³ jná¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí²: “Náu², cua³² juɨ³² hún¹ nú² tɨ³ Damasco. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² lɨ³ ñíh¹³ hnú² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hnú² jmúh¹³”.

11 Tɨ³la³ joh¹ zɨ́n³ lɨ́n³² hi³ ca³jɨ́e³² jná¹³ jáun² né³ ca³jmú³ hi³ ca³táɨn³ jná¹³, jáun² tsá² jmɨ́¹ quiúnh¹ hí³ bíh¹ jná¹³ ca³zanh³ uón³² hi³ ca³jau³ tɨ³ já¹ juú² Damasco.

12 ”Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Ananías, jan² tsá² la³ má²tí³² re² lɨ́n³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. La³jɨ́n³² tsá² judíos zian² juú² jáun² jmɨ́¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³.

13 Jáun² Ananías hí³ ca³ñí¹jɨe¹³ jná¹³. La³ cun³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú² ca³juáh³: “Hnú² reh² Saulo, ¡jɨe¹ siáh³ cónh³ hi³ hmaɨ²¹!” La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³tauh² siáh³ re² mɨ́¹ñɨ³² jná¹³.

14 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨ³ tsú² jná¹³ la³ lá²: “Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² má²ca³quianh³ hnú², hi³ hnió³ tsú² hi³ lɨ³ ñíh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ tsú² jmu³, jɨ³ hi³ lɨ́¹³ jɨen¹ hnú² siáh³ hnga² Tsá² Chun¹, hi³ náɨh¹³ hnú² siáh³ jë¹ Tsá² hí³.

15 Quí¹ hnú² bíh¹ ca³tɨn¹ cuá¹náuh² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ ca³jɨeh³ nú² jɨ³ hi³ ca³niéih² nú² nɨ́² siáh³.

16 Jáun² né³, ha³ lɨ́² ján², cuɨ́¹ zaun²¹ nú² jmáɨ² hi³ teh¹ nú² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hin³ tsú² tso³ quián¹³ hnú²”. La³ nɨ́² ca³juáh³ Ananías hí³.

17 ”Hi³ jáun² jmɨ́¹ cuanh²¹ jná¹³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén lá² né³, ca³ñí¹lienh¹ jná¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jmɨ́¹jáun² ca³jnia³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jéin³² jná¹³

18 hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Háun¹ nú², tia³juɨ³² cua³han² já¹ juú² lá², quí¹ tsá² juú² lá² cun³ tiá² héɨ³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ hléh¹³ hnú² ca³tɨn¹ jná¹³”.

19 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: “Hnú² Tɨ³² Juóu³² jná¹³, já² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² juú² lá² ná¹ñɨ³² hi³ jná¹³ jmɨ́¹ ñe² la³jɨ́³² cuáh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, hi³ jmɨ́¹ ñí²jan³² jná¹³ tsú² hñu³mí¹ñí² tsá² má²taunh² hnú² ta²¹ jmɨ́¹jáun², hi³ jmɨ́¹ quiunh³² jná¹³ tsú² siáh³.

20 Ja³bí¹ la³ jáun² jmɨ́¹ ca³táɨn² jáun² jmɨ² quioh²¹ hla¹ Tié³ tsá² ca³náu² hí³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnú², ja³bí¹ ñí¹ jáun² jmɨ́¹ zenh¹ jná¹³ hi³ hún¹ ná¹ cá²hon³ quiúnh¹ tsá² ca³jngɨh³ hí³ Tié³, hi³ ca³hmá³ jná¹³ siáh³ ha¹ tsá² ca³jngah³ tsú² hí³”.

21 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ ñí¹con² jná¹³: “Cua³², quí¹ hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ tsá² zian² ñí¹ uóunh³”.

Cáun³² siáh³ Po¹ juo¹³ hliáu³

22 Ca³náɨ³² bíh¹ tsú² re² hi³ ca³juáh³ Po¹ la³ñí¹; tɨ³la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ Po¹ la³ nɨ́² né³, ca³tɨ³ ca³hóh³² bíh¹ tsú² siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¡Cuɨ́¹ jún¹³ mí¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹ nɨ́²! ¡Tiá² ca³tɨ²¹ yáh³ zian² tsá² la³ nɨ́²!

23 La3 má2ná1tí2 ná1hóh32 jáun2
bíh1 tsá2 hí3, hi3 ná1quí2 ná1zen2 ha1,
hi3 ná1quí2 ná1ziauh32 siáh3 hliáu2
chi3cuú2,
24 jáun2 cu3tsa32 bíh1 jmí1 ca3jmú3
juo13 hliáu3 héih32 hi3 jan3 hliáu3 Po1
ti3 ñéih3 hñú13. Jmí1 li21 jáun2 ca3jmú3
dí2 héih32 hi3 pan3 tsú2 Po1 quionh3
hñú1jméi13, hi3 jáun2 chá32 Po1 he3
ca3ti21 sa3 ti3 hóh32 lín32 tsá2 hí3.
25 Jmí1 má2lí2hñéi32 tsú2 jáun2 Po1
tiá3 lín32 né3, hi3 jmí1 má2pan3 dí2
quionh3 hñú1jméi13 jáun2, jáun2 Po1
ca3záih3 hliáu3 tsá2 chín1 zenh2 có32
jáun2 la3 lá2:
—¿Hí1 jmu2 héih32 liei21 hi3 lí13
pan13 hnú2 jan2 tsá2 *romano ta3 tiá2
má2lí2quiánh2 nú2 jú1 tson2 quioh21
tsú2?
26 Jmí1 má2lí2niéi32 hliáu3 tsá2 chín1
jái13 ní2 né3, ca3ñí1zeh1 juo13 la3 lá2:
—¿He3 dá2 ñi3jmuh32 hnú2? Já2 la3
tsá2 romano bíh1 tsá2 ó32.
27 Jmí1jáun2 ja3 juo13 hliáu3 tsá2
chín1 ñí1 zenh1 jáun2 Po1, hi3 ca3ngáih3
dí2 jái13 lá2:
—¿Hí1 cu3tí3 bíh1 tsá2 romano hnú2?
Jáun2 Po1 ca3juáh3:
—Ján3.
28 Jáun2 juo13 hliáu3 ca3záih3 siáh3
Po1:
—Ti3la3 ca3tin1 jná13 má1ná1,
hliáun3 lín32 bíh1 quie3 ca3cáin3 hi3
ca3lin3 jná13 tsá2 romano.
Jáun2 Po1 ca3juáh3 siáh3:
—Ti3la3 jná13 dá2 má2lín3 la3 cun3
jmí1 ca3li3zian2 bíh1.
29 Jmí1jáun2 la3jui32 ca3tiánh3 ti3 có32
tsá2 jmí1 má2cán3 hí3 jú1 tson2 quioh21
Po1, hí1 la3 ti3 hnga2 yáh3 juo13 hliáu3
ca3juénh2 jmí1 ca3li3tsin2 tsú2 hi3 tson2
bíh1 la3 tsá2 romano bíh1 Po1, quí1hliá2
jmí1 má2lí2hñéi32 dí2 tsú2.

Má2zenh2 Po1 ñí1ta21 chín1 quioh21 tsá2 judíos

30 Jmí1 cá1jniá21 jáun2 jmí1 hnió3
juo13 hliáu3 li3 ñi32 he3 tso3 chá32
tsá2 judíos quioh21 Po1, jáun2 ca3chin2
dí2 tsú2, hi3 ca3zen3 dí2 siáh3 jái13
hi3 ngih13 tsá2 ná1lín3 mi3jmú3
la3 má2quionh3 la3jín32 tsá2 ná1ñí1
hué32. Jmí1jáun2 ca3jan3 tsú2 Po1 hi3
ca3ñí1zinh2 dí2 ja1 ñí1 ná1ngih32 jáun2
tsá2 hí3.

23

1 Jmí1jáun2 né3, Po1 ca3jíe3 chí1tiá3
ñí1 ñí1 tionh1 tsá2 ná1chín1 hí3, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Hnoh2 reh2, la3 ti3 ta3né32 tiá2
lin1 cha32 yáh3 tso3 jmí1 tsin32 jná13
hi3 juáh13 hi3 tiá2 má2ca3ma3ti21 jná13
ñí1con2 Dió32 la3 cun3 ca3ti21.
2 Jáun2 Ananías tsá2 cuá1lín3 mí2tsá2
hien1 ca3jmú3 héih32 ñí1con2 tsá2
tionh2 cu3héin1 Po1, hi3 pá3 tsú2 ho3
Po1.
3 Jáun2 Po1 né3 ca3záih3 tsá2 hí3 la3
lá2:
—¡Hnú2 dá2 cáun2 hná1 hiah32 tiáu2
jmáh3la3 ti3 coh3 bíh1, ja3bí1 Dió32 po3
siáh3 hnú2! ¿Há1 jun3juáh13 hi3 jáun2
ñíh3 hnú2 ñí1 ní2 hi3 rá1tsih32 nú2
héih32 la3 cun3 juáh3 liei21? ¿He3 láih32
sa3 chín1dí1 huen2 bíh1 hnú2 ñi3jmuh32
la3 siáh3 la3 cónh3 bíh1 hi3 rá1juáh3
jáun2 liei21?
4 Jáun2 tsá2 jmí1 tionh1 hí3 có32 jáun2
ca3záih3 Po1:
—¿Hí1 hnú2 la3 ca3tin1 jin13 tsá2
cuá1lín3 mí2tsá2 hien1 quian21 Dió32?
5 Jáun2 Po1 ca3ngái3 la3 lá2:
—Tiá2 jmí1 ño1 jná13 reh2 hi3 lín3
tsá2 ní2 mí2tsá2 hien1; quí1 ñí1 Sí2
rá1juáh3 la3 lá2: “Tiá2 hniáuh32 hléh1
hnú2 jú1 hlah3 quioh21 tsá2 ho2 ta21”.
6 Jmí1 ca3li3tsin2 jáun2 Po1 hi3 tsá2
ná1ngih32 hí3 la3 ná1lí3 tun3 nió3, cun3
nió3 tsá2 *saduceos, hi3 cun3 nió3
siáh3 tsá2 *fariseos, jmí1jáun2 ca3hléh3
dí2 tiá3 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Hnoh2 reh2, jan2 tsá2 fariseo bíh1
jná13, tsá2 cá2 mí1zionh2 tsá2 fariseos.
Jáun2 né3, ¡né32 má2cán3 tsú2 jú1 tson2
ca3ti21 hi3 jná13 taunh32 ta21 hi3 jenh13
siáh3 tsá2 má2cá2tsan3!

7 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Po¹ la³ nɨ́² né³, ca³juónh³ tsá² saduceos cú²zúnh² quionh³ tsá² fariseos, jmɨ́¹jáun² lɨ³ tsú² tun³ tsoh³.
8 Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ quí¹hliá² tiá² ta²¹ taunh³² yáh³ tsá² saduceos hi³ jenh¹³ dí² já¹ hla¹, hi³ juáh²³ siáh³ hi³ tiá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zian², hi³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ nɨ́² siáh³; tɨ³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, taunh³² bíh¹ ta²¹ la³jɨ́³² hi³ jáun².
9 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³tɨ³ ca³hóh³², jáun² ma³ jan² tɨ³² liei²¹ ja¹ quioh²¹ tsá² fariseos hí³ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tiá² lin¹ hi³ hlaɨh³ chauh¹ yáh³ jnoh¹ quioh²¹ tsá²ñuh² lá², quí¹ tiá² né¹ yáh³ dí² ho³sa³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ má²ca³hléh³ ñí¹con² tsú², ho³lá²dá² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².
10 Cun³ñí¹ hi³hliá² jmɨ́¹ má²ná¹jín²³ lɨ́n³² tsá² hí³, jáun² cu³tsa³² jmɨ́¹ ca³jmú³ juo¹³ hliáu³ héih³² hi³ tsa³chin² tsú² cú²jueh³² Po¹ ja¹ jáun² hi³ jón³² siáh³ hñú¹³, quí¹ hi³ juénh² tsú² nɨ́² lɨ́¹ jun² Po¹, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmú³ tsú² hná¹jënh² nio² Po¹.
11 Hi³ jáun² hua² jáun² né³ ca³ma³jnia³² Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² Po¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tiá³ chá¹ honh² Po¹, quí¹ la³jmɨ́¹ má²lɨ́²hléh¹ hnú² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén lá², la³ jáun² uá²jaɨ³² hniáuh³² cuá¹hléh¹ nú² siáh³ já¹ juú² Roma.

Má²cú¹ má²ren²¹ tsáu² jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ Po¹

12 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsá² *judíos ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ Po¹. Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ ca³tanh² hú¹mu³héih³² hi³ tiá² má³² jmu³ hí¹ cú¹pih²¹, sa³jun³ hɨ́nh³ jmɨ́² jma³ ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jngɨh³ dí² Po¹.
13 Lɨ́n³ tun³lón³² tsá² ca³jmú³ jáɨ¹³ jáun².
14 Jáun² ca³ñí¹táunh¹ dí² ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Má²tún² hmóu³² lá² jnoh¹ má²lɨ́²tanh¹³ hú¹mu³héih³² hi³ tiá² cú¹ tiá² hnáɨh¹³ jnoh¹ hí¹ cú¹pih²¹ ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh¹³ jnoh¹ Po¹.
15 Jáun² né³, zen² hnoh² jáɨ¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ quiúnh¹ náh² tsá² ná¹ñí¹ hi³ ja³jan² tsú² siáh³ Po¹ ta³ máh¹ hnoh². Juoh¹ hnoh² juo¹³ hliáu³ hi³ hnáuh² hnoh² ngáɨh¹ re² lɨ́n³² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹. Jáun² jnoh¹ tsá¹tan¹³ Po¹ hú¹ juɨ³² hi³ jngɨh¹³ jnoh¹ ñeh² bíh¹ hi³ cuán¹³ tsú² ñí¹con² hnoh².
16 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² ñú²míh¹ jon² hiá¹ raɨnh²¹ Po¹ jáɨ¹³ jáun² né³, la³juɨ³² ngau³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ Po¹ jáɨ¹³ jáun².
17 Jáun² ca³teh³ Po¹ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Cuá²jan³² tiá³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² juóuh³² nú², quí¹ zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ tsa³zeh¹ tsú² juóuh³² hnú².
18 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jan² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ñú²míh¹ ta³ ñí¹ juo¹³ hi³ ca³juáh³:
—Po¹ tsá² cuá¹tson³ lɨ́²tié³ jná¹³ hi³ lɨ́²juáh³ hi³ já¹jan³² jná¹³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² hnú², quí¹ zia³² cáun² jáɨ¹³ quian³² hi³ záɨ³² hnú².
19 Jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ juo¹³ hliáu³ cuo² ñú²míh¹ hí³, hi³ ca³ñí¹ngah¹ dí² jáɨ¹³ jáun² ñí¹ tɨ³ có³², hi³ ca³juáh³:
—¿He³ jáɨ¹³ quiánh¹ nú²?
20 Jáun² ñú²míh¹ hí³ ca³juáh³:
—Tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ má²lɨ́²ma³cú¹ ma³ren²¹ jáɨ¹³, hi³ jáun² má²záɨ³² tsú² hnú² hi³ cuá¹jan³² hnú² Po¹ ñí¹ta²¹ chín¹ tsa³háu², hi³ lɨ́¹ ja³ma³cau² tsú² hnú² hi³ juáh³ hi³ nga³ re² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹.
21 Su³uú² lɨ́¹ táunh³ hnú² ta²¹; quí¹ lɨ́n³ tun³lón³² tsá² tau³ Po¹ hú¹ juɨ³² tsa³háu². Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ má²lɨ́²tianh² hú¹mu³héih³² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ má³² tiá² cuh³ hi³ sa³jun³ hɨ́nh³ jmáɨ² ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh³ Po¹. Jáun² ta³né³² cáun² má²ná¹jan³² tsú²

hi³ chanh²¹ hnú² jáɨ¹³ bíh¹ ha³ lɨ́h³
cuá¹jan³² nú² Po¹.
22 Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³záɨh³
ñú²míh¹, hi³ tiá² hin² záɨh³² hí¹ jan²
hi³ má²lɨ́²chá³² la³ jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³ ca³chanh³ dí² ñú²míh¹ hí³.

Zen³ tsú² Po¹ ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹

23 Jmɨ́¹jáun² ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hí³
gon³ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Jmu³ hua³jan²¹ tun³ nio²
hña³láun³ hliáu³ tsá² tsa³táunh¹ juɨ³²
ta³, hnaɨh³² nio² quiú³ tsɨ²¹ quian³
siáh³ tsá² ná¹tsɨn¹ jáh³, hi³ cónh³ tun³
nio² hña³láun³ siáh³ tsá² ná¹quian³²
hmá² zunh²¹. Hniáuh³² tónh³² tsú²
hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ cun³ la³ nio¹
ñu³ tɨ³ ca³niéɨ² la³ tɨ³ juú² Cesarea.
24 Hi³ jmu³ siáh³ hua³jan²¹ gon³
gáun³ tsa³cuá¹ hi³ ca³tɨn¹ Po¹, hi³
tsa³jan² tsú² re² tɨn² ñí¹con² Fé³ tsá²
ho² ta²¹.
25 Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³zen³
cáun² sí² hi³ rá¹juáh³ la³ lá²:
26 “Hia² nú² Fé³ tsá² lɨ́n³ hnú² ta²¹
hi³ chín¹, jná¹³ la³² tsá² jmáɨ² Claudio
Lisias zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú².
27 Jmɨ́¹ ca³ma³tson¹³ tsá² judíos tsá²
lá² hi³ jmɨ́¹ má²jngɨh³ tsú², tɨ³la³ jmɨ́¹
ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ tsá² *romano
bíh¹ la³ tsá² lá², jmɨ́¹jáun² ñéɨ¹ jná¹³
quiúnh¹ hliáu³ joh² hi³ ca³ñí¹lion¹
jná¹³ tsú².
28 Jná¹³ né³ jmɨ́¹ hnó²¹ lɨ³ ño¹ hi³
he³ tso³ cha³² tsú² quioh²¹ tsá² lá²,
hi³ jáun² ca³ñí¹jan³² jná¹³ tsú² ñí¹ta²¹
chín¹ quioh²¹ tsá² judíos.
29 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lɨ́¹
ca³tu³ ca³hna³ tsá² lá² la³ cun³ lɨ́³
liei²¹ quioh²¹ hmóu³² bíh¹, hí¹ cú¹pih²¹
yáh³ tiá² ca³tɨ²¹ hi³ jngɨh³ tsú² tsá²
lá², sa³jun³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh¹³ tsú²
hñu³mí¹ñí².
30 Jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³
má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³
jngɨh³ tsá² lá², jmɨ́¹jáun² ca³lén¹³
jná¹³ hi³ zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con²
hnú², ja³bí¹ ca³juo³ jná¹³ siáh³ tsá²
tú² tsá² hna² tsú² hi³ ñí¹con² hnú²
má²hniáuh³² chá³² tsú² tso³. [Cun³ nɨ́²
bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con²
hnú²].”
31 Jáun² la³ cun³ lɨ́³ héih³² hi³
má²lɨ́²héi³ jáun² hliáu³ hí³, ca³jan³ Po¹
ta³ huá² ta³ niéɨ² jáun², hi³ ca³ñí¹jan²
dí² la³ tɨ³ juú² Antípatris.
32 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³²
la³jɨ́n³² hliáu³ tsá² ca³ñí¹táunh¹ juɨ³²
ta³ cun³ juú² Antípatris jáun², jáun² cu³
jmáh³ tsá² ná¹tsɨn¹ hí³ jáh³ bíh¹ jéɨ³²í¹
já¹taunh²¹ quionh³ Po¹.
33 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ jáun² hliáu³ hí³
juú² Cesarea, jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá²
ho² ta²¹ hí³ sí² jáun², hi³ ca³zinh³ tsú²
siáh³ Po¹ ta³ ñí¹ tsú².
34 Jmɨ́¹ má²lɨ́²hí³² tsá² ho² ta²¹ hí³ sí²
jáun² né³, ca³ngáɨh³ Po¹ hi³ hín² tɨ́h³
hɨ́n¹³. Jmɨ́¹ ca³juáh³ Po¹ hi³ hɨ́n¹³ tɨ³
Cilicia, jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³juáh³:
35 —Nɨ́¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá² tú²
hna² hnú² ñí¹ lá², má¹jáun² máh³
cán¹³ jná¹³ jú¹ tson² quián¹³ hnú².
Jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³jmú³ héih³²
hi³ jmu³ hliáu³ hua³hí¹³ Po¹ ñéih³
hñú¹³ hla¹ re²¹ Herodes.

24

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ Fé³

1 Jmɨ́¹ la³ má²hñá³ jmáɨ¹ jáun²
ca³chó³² Ananías já¹ juú² Cesarea, tsá²
lɨ́n³ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹, quionh³ tsú²
ma³ jan² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú²,
jɨ³ tsá² jmáɨ² Tértulo nɨ́² siáh³, jan² tɨ³²
tsá² jmu² ta²¹ hi³ nau³² jáɨ¹³. Jáun² tsá²
hí³ ca³tiánh³ ta³ ñí¹ tsá² ho² ta²¹ hí³,
hi³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹.
2 Jmɨ́¹ má²cuɨ́²ñí¹quian¹³ tsú² jáun²
Po¹ né³, ca³chá³ Tértulo tso³, hi³
ca³záɨh³ dí² Fé³ la³ lá²:
—Hnú² tsá² ho² ta²¹, cun³ñí¹ hi³
jlánh¹ re² cháunh²³ honh² hnú² hi³
jmuh³² héih³², hi³ jáun² tie³ bíh¹
nio² tá¹ cáun² hué³² lá², hi³ hliáun³
siáh³ héih³² chu²¹ héih³² hmaɨ²¹
má²ca³lɨ³zia³² quiú¹³ dí².
3 Hen³ ma³ chú³² jmuh³² hnú² re²
héih³² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² la³ tán¹ hué³²

quiú13 dí2, jáun2 jlánh1 hiún2 tsí3 jnoh1
hi3 cue32 jnoh1 tiá1hmah1 ñí1con2 hnú2
Fé3 tsá2 ho2 ta21 juo13 jnoh1.
4 Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 tiá2 hnó32 jná13
má1tsan13 lɨ́n32 honh2 hnú2, jáun2 mɨ́23
jná13 hi3 chú32 hi3 náɨh13 tiá3 hnú2
jáɨ13 hi3 juah21 jná13 lá2.
5 Tsá2 tsanh21 jnoh1 lá2 jlánh1
má2miéi32, jɨ3 hi3 quí2 tson2 tsú2
tsá2 *judíos tsá2 zian2 tá1 cáun2
hngá1máh3. Tsá2 lá2 jan2 tsá2 ná1chín1
ñí1con2 tsá2 cu3 nió3 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
hla1 tsá2 ja3 hí3 Nazaret.
6 Tsá2 lá2 jmɨ́1 hnió3 hliáh32 siáh3
cuáh32 chín1 quiú13 jnoh1; tɨ3la3 jnoh1
má1ná1, la3juɨ32 ca3zanh13 tsú2 hi3
tson3. [Hi3 jmɨ́1 má2hnáu2 jnoh1
má1ré13 tsáu13 tsú2 la3 cun3 juáh3 liei21
quiú13 jnoh1 hmóu32,
7 tɨ3la3 Lisias juo13 hliáu3 jlánh1
chí1hniéi2 ca3ñí1chin2 Po1 lá2 ja1 quiú13
jnoh1,
8 hi3 ca3juáh3 siáh3, hi3 tsá2 cha32
tsáu13 tsá2 lá2 ca3tɨn1 ja3táunh1 ñí1con2
hnú2.] Jáun2 né3, nɨ́1juáh3 hi3 cánh1
hnú2 huen2 re2 lɨ́n32 jú1 tson2 ñí1con2
tsú2, jáun2 má1jáun2 lɨ3 ñíh13 hnú2 hi3
tson2 bíh1 la3 cun3 tso3 hi3 cha32 jnoh1
quioh21 tsú2.
9 Jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 judíos jmɨ́1 tionh1
hí3 ñí1 jáun2 ca3ma3tson2 uá2jaɨ32 jáɨ13
jáun2.
10 Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 tsá2 ho2 ta21
lin1 hi3 má2lɨ́13 hléh32 Po1, jáun2 Po1
ca3juáh3:
—Hiún2 lɨ́n32 bíh1 tsɨn32 jná13 hi3
cué13 jú1 tson2 quion21 ñí1con2 hnú2,
quí1 ño1 jná13 hi3 má2hia3jáun13 lɨ́n32
máh3 lɨ́n3 hnú2 jue21 hi3 ca3tɨn1 tsá2
zian2 hué32 lá2.
11 Huán1 tsɨ́3 bíh1 lɨ́13 lɨ3tsɨn2 hnú2
nɨ́1juáh3 tson2 la3 cun3 hi3 juah21 jná13,
quí1 né3bí1 má2tí3 quia3tún3 jmáɨ1 bíh1
la3 cun3 jmɨ́1 cá1chó21 jná13 já1 juú2
Jerusalén hi3 ca3ñí1ma3tsú1 ma3jonh21
jná13 Dió32.
12 Hí1 jan2 yáh3 tsáu2 tiá2 dí1quí1
dí1tanh1 jná13 jáɨ13 la3 cun3 jmɨ́1
ca3tsauh1 jná13 tsá2 lá2, sa3jun3
má2lɨ́2cuú1 lɨ́2ngɨh21 jná13 tsáu2 hi3
juáh13 hi3 má2lɨ́2zió32 jná13 tsɨ́3 tsú2,
uá1 hi3 ñéih3 cuáh32 chín1, ho3 lɨ3ua3
cáun2 cuáh32 ñí1 hná1 nɨ́2 quiú13 jnoh1
tsá2 judíos, sa3jun3 já1 juú2 já1 hñú3
siáh3.
13 Hi3 sa3jun3 lɨ́13 ma3tson2 tsú2 lɨ3ua3
cáun2 tso3 ñí1 hná1 nɨ́2.
14 Tɨ3la3 jná13 ton1 bíh1 hi3 tson2
bíh1 ma3tsú1 ma3jonh21 jná13 Dió32
Juo13 tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3 jnoh1
la3 cun3 hi3 ná1ngɨ23 jáun2 jnoh1 tsá2
má2tiáuh1 jnoh1 juɨ32 quioh21 Jesús,
jnoh1 tsá2 té23 tsá2 nɨ́2 “tsá2 cu3 nió3”.
Taunh32 bíh1 jná13 ta21 la3jɨ́32 hi3
rá1juáh3 ñí1 liei21 quioh21 Moisés jɨ3
jáɨ13 hi3 rá1tioh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21
tsá2 ca3lɨn3 hí3 *tɨ32 jë1 Dió32 nɨ́2 siáh3.
15 Ja3bí1 jná13 hu21 tsɨn32 la3 cun3
hi3 qui3 ná1hen2 tsɨ́3 tsá2 lá2, hi3 jenh13
jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 má2cá2hiá2 cá2tsan3,
uá1 i3 tsá2 chun1 uá1 i3 tsá2 hláɨh1.
16 Hi3 jáun2 bíh1 jlánh1 tion3 jmu2
jná13 hi3 lɨ3 jɨ2 jmɨ́1 tsɨn32 jmáɨ1 ca3la3
jɨ́32, hi3 jáun2 tiá2 zia32 tso3 hi3 lɨ́13
lɨ3 chá32, uá1 i3 ñí1con2 Dió32 uá1 i3
ñí1con2 tsá2mɨ3cuóun2 nɨ́2 siáh3.
17 ”Jmɨ́1 má2ca3ñí1tɨ́1 ñí1ngɨ́13 jná13
ca3lá2 ué3 juú2co1 juú2hñú13 tsá2 hué32
siáh3, ngah3 jná13 siáh3 juú2 Jerusalén,
hi3 ca3lén13 hi3 ñí1ma3hon1 ca3lá2 tsá2
tia3mii2, jɨ3 hi3 ñí1jngɨ́h21 ná1 siáh3 jáh3
ñí1con2 Dió32 hi3 hiún2 tsɨn32.
18 Jmɨ́1 má2jɨ2 jáun2 jmɨ́1 tsɨn32 jná13
la3 cun3 hi3 ná1ngɨ23 jnoh1 tsá2 judíos,
la3 cun3 jmɨ́1 ca3tsauh1 jná13 tsá2
judíos zian2 hué32 Asia hñu3 cuáh32
chín1; tɨ3la3 jun3juáh13 hi3 má2lɨ́2cuú1
lɨ́2ngɨh21 tsáu2 yáh3 jná13 jmɨ́1jáun2,
hi3 sa3jun3 má2zenh2 jná13 siáh3 ja1
quioh21 tsá2 ná1jmu2 tiá3 siaun32.
19 Tsá2 tsauh1 hí3 bíh1 jná13 jmɨ́1
ca3tɨn1 ja3táunh1 ñí1 lá2 nɨ́1juáh3 he3
tso3 hnió3 tsú2 chá32 hi3 ca3tɨn1 jná13.
20 Nɨ́1juáh3 tiá2 ja3táunh1 tsá2 hí3, hi3
jáun2 tsá2 tionh2 lá2 cuɨ́1 juáh13, neh21
nɨ́1juáh3 he3 tso3 ca3tsoh3 tsú2 quion21

jná13 jmɨ́1 ca3zeh3 tsú2 jná13 ñí1ta21
chín1 quioh21 tsá2 judíos.
21 Tiá2 né1 ho3sa3 hi3hliá2 ca3hléh3
jná13 tiá3 hi3 ca3juánh32 la3 lá2: ¡Né32
má2ná1canh32 hnoh2 jú1 tson2 cun3ñí1
hi3 jná13 taunh32 ta21 hi3 jenh13 siáh3
tsá2 má2cá2tsan3!
22 Tɨ3la3 Fé3 hí3 má1ná1, jmɨ́1 má2ñi32
re2 bíh1 hi3 ha3 lánh3 ná1ngɨ23 tsá2
má2tiáunh1 hí3 juɨ32 quioh21 Jesús; hi3
jáun2 jmɨ́1 má2lɨ́2niéi32 tsú2 jáɨ13 jáun2,
ca3jmú3 héih32 hi3 cáun2 cuɨ́1 lɨ́3 tín2 la3
nɨ́2, hi3 ca3juáh3:
—Nɨ́1 má1cuán2 Lisias tsá2 lɨ́n3 juo13
hliáu3 má1ré13 jná13 jáɨ13 nɨ́2 quián13
hnoh2.
23 Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 Fé3 héih32 hi3
jmu3 hliáu3 tsá2 chín1 hua3hí13 Po1 la3
má2jmu2 jáun2, tɨ3la3 ca3cué3 bíh1 tsú2
jáɨ13 hi3 ma3hiún2 ca3lá2 Po1 tsɨ́3, jɨ3 hi3
lɨ́13 tsa3jɨe3 siáh3 tsáu2.
24 Jmɨ́1 lɨ́1cáɨn2 jáun2 máh3
ca3chánh32 siáh3 Fé3 já1 juú2 jáun2
quionh3 Drusila tsá2mɨ3 tsá2 judía
ñí2cuo2. Jmɨ́1jáun2 ca3teh3 tsú2 siáh3
Po1 hi3 ca3lɨ3hnió3 tsú2 ne3 jáɨ13 hi3
ca3tɨ21 hi3 tanh2 tsú2 ta21 Jesús Tsá2
lɨ́n3 Cristo.
25 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3hléh3 Po1 jáɨ13 hi3
ca3tɨ21 hi3 ma3zian2 tsú2 la3 cun3 hi3
tɨ32 tsɨ́3 Dió32 né3, hi3 hniáuh32 lɨ3 tɨn2
tsú2 tɨ3 jinh3 hnga2, jɨ3 hi3 ca3tɨ21 hi3
ra3tsɨ32 Dió32 héih32 jmáɨ1 né3bí1 ja32
nɨ́2 siáh3, jmɨ́1jáun2 ca3juénh2 bíh1 Fé3,
hi3 jáun2 ca3juáh3:
—Cuánh2 tín2 cú2jueh32, má1jáun2
té13 jná13 siáh3 nɨ́1 má1ca3lɨ3 jɨ́en1 ná1.
26 Jáun2 Fé3 hí3 cáun2 lɨ́1 jmɨ́1 má2hu21
tsɨ́3 hi3 jéin32 Po1 quɨe3, má1jáun2 jmɨ́1
lión21 dí2; jáun2 ca3teh3 dí2 hliáun3
jéin32 hi3 hnió3 dí2 juónh3 quionh3.
27 Jmɨ́1 má2ca3tsɨn13 jáun2 tun3 mii2
hi3 cuá1tson3 Po1 ca3tsóh32 Fé3 ta21,
jmɨ́1jáun2 hi3 siáh3 Porcio Festo. Tɨ3la3
jmɨ́1 cuá1han3 Fé3 ta21 má1ná1, cun3
jáun2 ca3chan3 bíh1 tsú2 Po1 cuá1tson3,
quí1 hi3 ca3lɨ3hnió3 tsú2 hi3 tá1zanh1 re2
ñí1con2 tsá2 judíos.

25

Po1 má2zenh2 siáh3 ta3 ñí1 Festo

1 Jáun2 né3, jmɨ́1 la3 má2jau3 ca3héi3
Festo jáɨ13 hi3 lɨ́n13 ta21 hué32 jáun2,
cua3han3 juú2 Cesarea ñí1 zeh2
ñí1ta21 quioh21, hi3 ngau3 tɨ3 já1 juú2
Jerusalén.
2 Hi3 jáun2 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3 la3
má2quionh3 tsá2 *judíos tsá2 ná1ñí1
ca3chá3 tsáu13 Po1 ñí1con2 Festo hí3.
3 Jáun2 tsá2 hí3 ca3hiu3 ca3mɨ́3 ñí1con2
Festo hi3 jmu3 tsú2 hi3 chú32 hi3
chanh3 jáɨ13 hi3 cuɨ́1 jáuh13 Po1 tɨ3 já1
juú2 Jerusalén jáun2; quí1 tsá2 hí3 dá2
jmɨ́1 má2ca3ma3cú1 ma3ren21 jáɨ13 hi3
tsa3jngɨh2 Po1 hú1 juɨ32.
4 Tɨ3la3 Festo né3 ca3záɨh3 tsá2 hí3,
hi3 tsá2 cuá1tson3 bíh1 hí3 já1 juú2
Cesarea, hi3 né3bí1 tsánh21 yáh3 tsú2
hnga2 ñí1 jáun2;
5 hi3 ca3záɨh3 tsú2 siáh3 tsá2 hí3 la3
lá2:
—Nɨ́1juáh3 hin2 hnoh2 tsá2
ná1hauh32 náh2 jáɨ13, lɨ́13 cuá1táunh1
náh2 quiúnh1 jná13 já1 juú2 Cesarea,
hi3 jáun2 ñí1 jáun2 cuá1juah21 náh2
nɨ́1juáh3 he3 tso3 zia32 quioh21 tsá2 hí3.
6 Jmɨ́1 la3 má2jña3 ho3 má2quia3
jmáɨ1 hi3 ca3chó32 Festo hí3 já1 juú2
Jerusalén, ngah3 siáh3 tɨ3 já1 juú2
Cesarea. Jáun2 jmɨ́1 cá1jniá21 hi3
ca3chánh32 jáun2 tsú2 ca3cuá3 ñí1ta21
chín1 quioh21, jmɨ́1jáun2 ca3jmú3
héih32 hi3 tsa3quian3 tsú2 Po1.
7 Jmɨ́1 hi21 jáun2 Po1 ñí1ta21, ca3la3 ja1
uá1 zenh2 bíh1 Po1 ca3jmú3 tsá2 judíos
tsá2 ja3taunh21 hí3 juú2 Jerusalén,
hi3 ca3chá3 tsú2 hliáun3 jmáh3la3 tso3
huáh2 tsɨ́3, tɨ3la3 tiá2 lɨ3 yáh3 ma3tson2
tsú2 tso3 jáun2.
8 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3cué3 Po1 jú1
tson2 quioh21, hi3 ca3juáh3:
—Hí1 cáun2 yáh3 hi3 hlah3 tiá2
má2cá2jmú32 jná13 ñí1con2 liei21 quiú13
jnoh1 tsá2 judíos, sa3jun3 hi3 ca3tɨn1
cuáh32 chín1 quiú13 jnoh1, sa3jun3 hi3
ca3tɨn1 *tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 juo13 dí2
tsá2 *romanos nɨ́2 siáh3.

9 Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 ca3lɨ3hnió3 Festo
tá1zanh1 re2 ñí1con2 tsá2 judíos, jáun2
ca3záɨh3 dí2 Po1 la3 lá2:
—¿Hnáuh1 hnú2 cuóh13 já1 juú2
Jerusalén, hi3 jáun2 ñí1 jáun2
ñí1ma3ré13 jná13 tso3 quián13 hnú2?
10 Tɨ3la3 Po1 ca3ngáɨ3:
—Ta3 ñí1 tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 juo13
tsá2 romanos bíh1 tsá1juoh21 dí2; quí1
ñí1 jáun2 bíh1 ca3tɨ21 ma3re2 tsú2.
Má2ñíh1 bíh1 hnú2 re2 hi3 hí1 cú1pih21
yáh3 hi3 hlah3 tiá2 cá2jmú32 jná13
ñí1con2 tsá2 judíos tsá2co1 ná1.
11 Sá1jmɨ́1 hi3 tson2 ca3jmú32 jná13
cáun2 hi3 hlah3 dúh1, jáun2 cun3 ca3tɨ21
bíh1 jún3 jná13; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 hí1 cáun2
yáh3 tso3 hi3 cha32 tsú2 nɨ́2 tiá2 la3
tson2, jáun2 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2
ca3tɨn1 jɨenh3 jná13 jo3cuo2 tsá2 nɨ́2. Hi3
jáun2 bíh1 mɨ́23 jná13 hi3 ma3re2 hnga2
tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1.
12 Jmɨ́1 má2lɨ́2juónh3 jáun2 Festo
quionh3 tsá2 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3
quionh3, jáun2 ca3záɨh3 dí2 siáh3 Po1
la3 lá2:
—Má2lɨ́2juah21 bíh1 hnú2 hi3 hnáuh2
cuá1ma3réh13 ta3 ñí1 tsá2 cuá1lɨ́n3
mɨ3chí1, jáun2 né3, tɨ3 ñí1 cuá3 tsá2 hí3
bíh1 má2hniáuh32 zei21 jná13.

Má2zenh2 Po1 ta3 ñí1 re21 Agripa

13 Jáun2 né3, jmɨ́1 lɨ́1 cáɨn2 pih21
jáun2 ca3chó32 re21 Agripa já1 juú2 Ce-
sarea quionh3 Berenice ñí2cuo2, hi3
ca3ñí1ma3jéinh3 Festo, hi3 ca3ñí1cueh1
dí2 cuo2.
14 Cun3ñí1 hi3 ué3 bíh1 ca3lá2
ca3tiánh3 tsú2, hi3 jáun2 ca3chá3 Festo
ñí1con2 tsú2 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 Po1, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Ñí1 lá2 zian2 jan2 tsá2ñuh2 tsá2
ca3chan3 Fé3, hi3 cuá1tson3.
15 Jmɨ́1 ñéɨ1 jná13 cu3tiá3 já1 juú2
Jerusalén, jáun2 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3
jɨ3 tsá2daun32 tsá2 ná1ñí1 juú2 ca3qui3
ca3chá3 tsáu13 Po1 ñí1con2 jná13, hi3
jmɨ́1 mɨ32 tsú2 hi3 má1ré13 jná13 tso3 hi3
jmɨ́1 má1ngɨ13 jná13 Po1.
16 Tɨ3la3 jná13 ca3juo3 tsú2 hi3 tsá2 ho2
ta21 tsá2 romanos, tiá2 tan2 jnoh1 hi3
cáun2 lɨ́1 má1ngɨ13 tiá3 jan2 tsáu2 tá1la3
tiá2 má2zenh2 tsú2 cu3tsa32 quionh3
tsá2 cha32 tso3, ta3 tiá2 má2lɨ́2cué32 tsú2
siáh3 jú1 tson2 quioh21.
17 Hi3 jáun2 jmɨ́1 cuá1taunh21 jáun2
tsá2 hí3 ñí1 lá2, ha3 tiá2 ca3ma3lé13
yáh3 jná13, hi3 jáun2 jmɨ́1 cá1jniá21
jáun2 bíh1 cánh32 ca3ñí32 jná13 ñí1ta21
quion21, jáun2 ca3jmú32 jná13 héih32 hi3
tsa3quian3 tsú2 tsá2 tson3 hí3.
18 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3chá3 tsá2 hí3 tsáu13
tsá2 tson3 né3, tiá2 ca3chá3 yáh3 dí2
tsáu13 tsú2 la3 cun3 hi3 jmɨ́1 len3 jná13
jmu3 tsú2.
19 Jɨ́32la3 ti3 ca3jmú3 tsú2 quiú2
táɨnh32 tsá2 tson3 jáɨ13 ca3tɨ21 ha3 lánh3
ná1ngɨ23 hi3 má2tsú2 má2jónh32 dió32
joh1 bíh1, jɨ3 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 jan2 tsá2
jmáɨ2 Jesús nɨ́2 siáh3; tsá2 cuá2taunh21
hí3 né3 juáh3 hi3 má2jún1 bíh1 néh1
tsú2, tɨ3la3 Po1 né3 juáh3 hi3 zian2 bíh1
tsá2 hí3.
20 Tɨ3la3 jná13 má1ná1, tiá2 jmɨ́1 ño1
yáh3 ha3 lánh3 rón32 má1ré13 hi3 jáun2,
jáun2 hnga2 Po1 ca3nga3 jná13 nɨ́1juáh3
hi3 hnió3 tsó32 tɨ3 já1 juú2 Jerusalén,
hi3 jáun2 ñí1 jáun2 jmɨ́1 tsá1ma3ré13
jnoh1 jáɨ13 jáun2.
21 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3mɨ́3 tsú2 hi3 hnga2
tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 bíh1 ma3re2, hi3
jáun2 ca3jmú32 jná13 héih32 hi3 la3
má2cuá1tson3 jáun2 tsú2 ca3la3 ñí1
ca3quienh2 jná13 zein21 tsú2 ñí1con2
tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 hí3.
22 Hi3 jáun2 Agripa hí3 ca3záɨh3
Festo:
—Ja3bí1 jná13 jmɨ́1 zaɨn32 ne1 jáɨ13
quioh21 tsá2 hí3.
Jáun2 Festo ca3juáh3:
—Lɨ́13 bíh1 náɨh13 hnú2 tsa3háu2.
23 Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 ca3chó32 siáh3
Agripa quionh3 Berenice ñí1cuo2 ñí1
lɨ́3 jáun2 ñéih3 pa21. Ca3la3 hi3 jmu2
jmáɨ1 bíh1 tsú2 jmɨ́1 taunh21 ñí1 jáun2
ca3la3 má2quionh3 tsá2 ná1lɨ́n3 juo13
hliáu3 jɨ3 tsá2 ná1chín1 juú2 jáun2 nɨ́2

siáh³. Jmí¹jáun² ca³jmú³ Festo héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹.

24 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³juáh³ Festo la³ lá²:

—Hnú² re²¹ Agripa jɨ³ tsá² ná¹ngɨh³² náh² ñí¹ lá² quiúnh¹ jnoh¹ ta³né³², sá¹nɨ́² jɨen¹ náh² tsá²ñuh² lá². Jlánh¹ juóun³² tsá² judíos tsá² zian² juú² Jerusalén jɨ³ la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Cesarea lá² cha³² tsáu¹³ tsá²ñuh² lá², cá² ñí¹ ná¹hiú² ná¹mɨ³² tsú² hi³ jún³ bíh¹ tsá² lá², ca³la³ hi³ tiáunh¹ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³².

25 Tɨ³la³ tiá² lin¹ tso³ tsoh¹ yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lá² jún³. Tɨ³la³ hnga² tsá² lá² ca³mɨ́³ hi³ tsa³ma³re² tso³ quioh²¹ ta³ ñí¹ hnga² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ dí², jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ cu³tsa³² zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con² tsá² hí³.

26 Tɨ³la³ hí¹ cáun² yáh³ jáɨ¹³ tiá² zia³² he³ cun³quionh³ zein²¹ jná¹³ tsá² lá² ñí¹con² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ dí². Jáun² bíh¹ lɨ́²te³ jná¹³ tsú² hi³ nó³² ta³ máh¹ hnoh², la³ñí¹ la³ján³ ta³ máh¹ hnú² na²¹ re²¹ Agripa, jáun² nɨ́¹ má¹lɨ́²cán¹³ dí² re² jú¹ tson², cháuh³² cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² hi³ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² juo¹³ dí².

27 Quí¹ jná¹³ len³ hi³ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ zein²¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ ta³ lɨn²¹, nɨ́¹juáh³ hí¹ cáun² tso³ tiá² la³ quionh³ yáh³.

26

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ re²¹ Agripa

1 Jáun² Agripa ca³záɨh³ Po¹:

—Má²lɨ́¹³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quián¹³ ta³né³².

Jáun² Po¹ ca³háɨ³² cuo² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

2 —Hnú² re²¹ Agripa, hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ juah²¹ ñí¹con² hnú² la³jɨ́³² la³ cun³ tso³ hi³ ná¹cha³² tsá² *judíos quion²¹ jná¹³,

3 quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² má²ñíh¹ re² la³jɨ́³² hi³ ná¹ngɨ²³ dí², tsá² judíos, hi³ ñíh¹ hnú² siáh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ ñí¹ tiá² tiáuh¹ dí² cá²hon³. Hi³ jáun² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ má¹juenh¹³ hnú² honh² hi³ náɨh¹³ jáɨ¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá² ta³né³².

4 ”La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² judíos, tsá² juú²co¹ jná¹³, la³ má²quionh³ jɨ³ tsá² zian² Jerusalén ná¹ñi³² ha³ lánh³ ca³ngɨ́³ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² jmɨ́¹ tsá¹míh¹ ná¹ hi³ la³ tɨ³ ta³né³².

5 Ja³bí¹ ná¹ñi³² bíh¹ tsú² hmóu³², sá¹jmɨ́¹ hi³ hnió³ tsú² juáh³, hi³ tson² bíh¹ jná¹³ jan² tsá² cu³ nió³ tsá² *fariseo la³ cun³ jmɨ́¹ míh² ná¹. Tsá² cu³ nió³ tsá² fariseos hí³ jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹ la³ cun³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun².

6 Hi³ jáun² né³, ta³né³² má²zenh² jná¹³ ñí¹ lá² hi³ má²rá¹tsa² hnoh² héih³² cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ Dió³² ma³tí³² la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² jmɨ́¹tin² quionh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

7 Tá¹ quia³tún³ tsoh³ jáun² dí² tsá² *Israel má²ná¹tioh³ tsɨ́³ hi³ ma³tí³² Dió³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² jmɨ́¹tin², hi³ jáun² má²má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² la³ huá² la³ jma². Cun³ñí¹ hi³hliá² má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³ la³ jáun² bíh¹ hnú² re²¹ Agripa, hi³ jáun² bíh¹ tso³ má²cha³² tsá² judíos hí³ quion²¹ jná¹³ ta³né³².

8 ¿Hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² tsá² tionh² náh² ñí¹ lá² hi³ tiá² tɨn² Dió³² jmu³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³?

9 ”Chín¹dí¹ huen² bíh¹ jná¹³ jmɨ́¹ len³ hi³ jmu¹ hian² tsɨn³² cun³quionh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³ ñí¹con² tsá² má²tanh² ta²¹ Jesús Tsá² Nazaret;

10 la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ já¹ juú² Jerusalén. Juóun³² tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Jesús ca³tonh¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³. Hi³ jmɨ́¹ ca³ma³tsán² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ja³bí¹ jná¹³ uá²jaɨ³² ca³juánh³² hi³ ca³tɨn¹ tsú² jún³.

11 Hliáun³ jéin³² lɨ́n³² bíh¹ ca³jmuh³²

jná13 tsú2 hian2 tsɨn32, hi3 jmɨ́1 hnó21
jná13 hi3 tu3 hión32 tsú2 Tsá2 má2tanh2
tsú2 hí3 ta21. La3 jáun2 bíh1 ca3ñí1jmú21
jná13 la3jɨ́32 hñu3 cuáh32 quiú13 dí2 tsá2
judíos, hú1tá1 jmɨ́1 míh23 lɨ́n32 tsɨn32
jná13 ñí1con2 tsú2. Hí1 la3 tɨ3 juú2co1
juú2hñú13 *tsá2cá2jo21 yáh3 ñéi1 jná13
hi3 ñí1jmú21 hian2 tsɨn32 ñí1con2 tsá2
judíos, tsá2 má2tanh2 hí3 ta21 Jesús ñí1
jáun2.

Po1 cha32 siáh3 ha3 lánh3 rón32 ca3tɨ́2 cá2jéinh32 jmɨ́1 tsɨ́3
(Hechos 9:1-19; 22:6-16)

12 ”Jmɨ́1 ngau21 jná13 jáun2 juú2
Damasco hi3 jmɨ́1 hnó21 jná13 ñí1jmú21
siáh3 la3 jáun2, hi3 jmɨ́1 hí1ñe2 jná13
cun3quionh3 héih32 quioh21 tsá2
ná1lɨ́n3 mi3jmú3, hi3 jmɨ́1 má2quion1
jná13 cáun2 sí2 hi3 ca3cué3 tsá2 hí3 hi3
lin1 hi3 jmɨ́1 ngau21 ná1 cun3quionh3
héih32 quioh21 tsú2.

13 Tɨ3la3 hú1 juɨ32 jáun2 ca3jɨ́e32 jná13
cáun2 joh1 cun3 chi3hiú2, hi3 tɨ3 jlánh1
bíh1 pin3 la3 cónh3 bíh1 joh1 hiú2.
Hnú2 re21, joh1 jáun2 táɨn3 jná13 jɨ3 la3
jɨ3 tsá2 jmɨ́1 quiúnh1 jná13 jmɨ́1jáun2.

14 Jmɨ́1jáun2 ca3sauh3 jnoh1 cu3hna21
jáh3 la3jáɨ32 jáun2, jáun2 ca3náɨ32 jná13
cáun2 ho3 tsáu2 hi3 ñí1hleh21 jú1
*hebreo, hi3 ñí1juah21: “Hnú2 Saulo,
Saulo, ¿he3 láɨh32 jmuh32 hnú2 hian2
honh2 ñí1con2 jná13? Jmuh32 hlaɨh3
quián13 huen2 bíh1 hnú2 la3jmɨ́1 jmu2
jáh3 cuɨ́23 jah32 nɨ́1 má1ca3hɨnh3 tsú2
quionh3 mí1ñí2 zúnh2”.

15 Jáun2 jná13 né3 ca3juánh32: “¿Hin2
bíh1 tsánh2 hnú2 Tɨ32?” Jáun2 Tɨ32
Juóu32 jná13 hí3 ca3juáh3: “Jná13 bíh1
la32 Jesús Tsá2 jmoh1 hnú2 hian2
honh2.

16 Náu2, zenh2 nú2 jmu3, quí1 né32
má2cá2jnia3 jná13 jen3 nú2, quí1hliá2
má2hiau21 jná13 hnú2 hi3 lɨ́n13 nú2
quian21 jná13, jɨ3 hi3 zíh13 hnú2 siáh3
jú1 tson2, hi3 juoh1 hnú2 tsáu2 la3 cun3
hi3 má2lɨ́2jɨeh3 hi3 ca3tɨn1 jná13 jɨ3 hi3
né3bí1 jɨeh21 nú2 nɨ́2 siáh3.

17 Hnú2 bíh1 zei21 jná13 ñí1con2 tsá2
judíos jɨ3 ñí1con2 tsá2cá2jo21 nɨ́2, hi3
jná13 bíh1 liau1 siáh3 ja1 tsá2 hí3.

18 Hnú2 zei21 jná13 ñí1con2 tsá2
hí3 hi3 cuá1niah21 hnú2 ñí1 tsú2, hi3
cuá1tɨ́1 cuá1jinh21 nú2 tsá2 ñi3táunh1
hí3 já1niéi2, jáun2 tsa3táunh1 tsú2 juɨ32
ñí1 tie3 joh1, hi3 jáun2 tiú2uú2 ma3zian2
tsú2 jo3cuo2 tsá2 hláɨnh1, tɨ3la3 jo3cuo2
Dió32 bíh1 má2ma3zian2 tsú2. Má1jáun2
lɨ́13 hiáuh3 tsú2 uu3i3tso3 hi3 lɨ́13 hiáuh3
tsú2 siáh3 la3 cun3 hi3 qui3 cué23
jná13 ñí1con2 la3jɨ́n32 tsá2 má2ná1chan1
ñí1con2 jná13, cun3ñí1 hi3 ca3taunh2
tsú2 ta21 jná13”.

19 ”Hi3 jáun2 né3, hnú2 re21 Agripa,
tiá2 tɨ3 có32 ca3chá3 yáh3 jná13 la3
cun3 hi3 ca3jnia3 jéin32, hi3 ja3 jáun2
hñu3mɨ3cuú2.

20 Tɨ3la3 jná13 dá2 ca3ma3liau21
bíh1 hi3 ca3hléh3 jáɨ13 ñí1con2 tsá2
juú2 Damasco tín2, ñí1con2 tsá2 juú2
Jerusalén, ñí1con2 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea,
jɨ3 ñí1con2 tsá2cá2jo21 nɨ́2 siáh3. Hi3
ca3ñí1juo13 jná13 tsú2 hi3 tɨ3 jéinh32 tsú2
jmɨ́1 tsɨ́3 ñí1con2 Dió32, hi3 hniáuh32
ma3li21 tsú2 siáh3 hi3 tson2 cu3tí3
má2cá2tɨ́2 cá2jéinh32 jmɨ́1 tsɨ́3.

21 Cun3ñí1 hi3 juanh32 la3 nɨ́2 bíh1
jná13 hi3 jáun2 ca3ma3tsau13 tsá2 judíos
hñu3 cuáh32 chín1 quioh21, hi3 jmɨ́1
hnió3 tsú2 jngah3 siáh3.

22 Tɨ3la3 jlánh1 má2hau3 jná13 Dió32
má1ná1, jáun2 tiá3 nio2 tsɨn32 jná13 hi3
lienh1 jná13 tsáu2 la3 má2lienh1 jáun2
la3 tɨ3 ta3né32, cuɨ́1 tsá1míh1 cuɨ́1 tsá2
má2lieih21. Hí1 cónh3 tiá2 hléh23 jná13
jú1 siáh3, tɨ3la3 jná13 hléh23 la3 cun3
jáɨ13 hi3 ca3cué3 tsá2 ca3lɨn3 hí3 *tɨ32
jë1 Dió32 jmɨ́1tin2 bíh1 quionh3 hla1
Moisés, jmɨ́1 ca3juáh3 tsú2 jáun2 he3 lɨ́13
jmɨ́1tsú2 jmɨ́1ja32.

23 Tsá2 hí3 ca3juáh3 hi3 Tsá2 lɨ́n13
Cristo ca3tɨn1 ma3tso2 tsɨ́3; nɨ́1 má1jun2
tsú2 jáun2 né3, hnga2 tsú2 lɨ́n13
tsá2 la3ñí1 hi3 lɨ́n3 tsá2 hmaɨ21 nɨ́1
má1ca3jenh13 ja1 hla1, má1jáun2 ma3li21
tsú2 hi3 lɨ́13 liáu3 dí2, tsá2 judíos tsá2co1

dí², jɨ³ tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³.

Po¹ hnió³ hi³ tɨ́¹ jeinh²¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ Agripa

24 Tá¹la³ dí¹má²tson² jáun² bíh¹ Po¹ jáɨ¹³ jáun², ca³hléh³ Festo tiá³, hi³ ca³juáh³:

—¡Má²ca³ngáu² bíh¹ hniu³² Po¹! Cun³ñí¹ hi³hliá² ja³²lɨ³ hliáun³ sí² má²ca³ma³tɨn¹³ bíh¹ hniu³², hi³ jáun² má²ca³ngáu² nú².

25 Tɨ³la³ Po¹ né³ ca³ngáɨ³ siáh³:

—Hnú² Festo tsá² ho² ta²¹ juo¹³ jnoh¹, jun³juáh¹³ hi³ ngo² yáh³ jná¹³, tɨ³la³ jná¹³ dá² hléh²³ jú¹ tson² bíh¹, la³ cun³ jë¹ jan² tsá² hu²¹ juɨ³² re² jë¹.

26 Lá² cuá³ re²¹ Agripa tsá² ñi³² re² jáɨ¹³ lá², jáun² tiá³ nio² tsɨn³² jná¹³ hi³ hléh²³ ta³ ñí¹ tsú²; quí¹ cu³tí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² ná¹hmá¹ yáh³ jáɨ¹³ lá² ñí¹con² tsú², quí¹ tiá² ñí¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ lɨ³ yáh³ la³ jáun².

27 Hnú² re²¹ Agripa, ¿há¹ jun³juáh¹³ táunh²³ bíh¹ hnú² ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²? Cun³ ño¹ jná¹³ hi³ táunh²³ bíh¹ hnú² ta²¹.

28 Hi³ jáun² Agripa ca³juáh³:

—Há¹, cú¹pih²¹ bíh¹ jéi³²í¹ hniauh³ hi³ tɨ́¹ jenh¹ hnú² jná¹³ hi³ jáun² lɨ́n¹³ jná¹³ tsá² má²lán¹³ Cristo.

29 Hi³ jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Uá¹ i³ cú¹pih²¹ jéi³²í¹ hniauh³ ho³ uá¹ i³ hliáun³, tɨ³la³ cáun² bíh¹ hi³ mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ́n¹³ dí² cá²ren² quiúnh¹ jná¹³; jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² hnú² yáh³ má¹ná¹, quí¹ ja³bí¹ jɨ³lɨn² tsá² ná¹náɨ³² lá² bíh¹ uá²jaɨ³². Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ́n¹³ dí² cá²ren² la³jmɨ́¹ chin¹ jná¹³ lá² cá²den¹ná¹ yáh³ má¹ná¹.

30 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Po¹ la³ nɨ́² né³, ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² jɨ³lɨn²: tsá² lɨ́n³ re²¹, tsá² ho² ta²¹ jɨ³ Berenice, jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ tsú² hí³ quionh³ nɨ́² siáh³,

31 hi³ ca³ñí¹juú¹ ñí¹hlénh¹³ tɨ³ có³² jáɨ¹³ jáun², hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² tiá² hi³ la³ ca³jmú³ yáh³ tsá² nɨ́² hi³ juáh¹³ hi³ jmɨ́¹ ca³tɨn¹ tsú² jún³, sa³jun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ hi³ cuá¹hún¹ tsú² hñu³mí¹ñí².

32 Jáun² Agripa ca³záɨh³ Festo:

—Jmɨ́¹ má²lɨ́¹³ bíh¹ lion¹ tsú² sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² má²ca³mɨ́³ tsú² hnga² hi³ tsa³ma³re² jáɨ¹³ nɨ́² ñí¹con² hnga² *tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹.

27

Zen² tsú² Po¹ la³ tɨ³ juú² Roma

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ má²hniáuh³² tsáu¹³ jnoh¹ hué³² Italia, jáun² ca³jɨenh³ tsú² Po¹ jo³cuo² hliáu³ tsá² chín¹ jmáɨ² Julio la³ má²quionh³ tsá² tson³ siánh³ siáh³. Julio hí³ jmɨ́¹ ñi³quionh¹³ cun³ nió³ hliáu³ tsá² téh²³ tsú² “Hliáu³ Joh¹ Tsá² Cuá¹lɨ́n³ Mɨ³chí¹”.

2 Juú² Cesarea jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹, mu² jáun² ja³ tɨ³ juú² Adramitio, hi³ la³ tsó³² siáh³ hi³ cáun² hi³ cáun² juú² tioh³ can³² jmɨ́²miih²¹ hué³² Asia. Ja³bí¹ jmɨ́¹ quiúnh¹ jnoh¹ Aristarco jmɨ́¹jáun², tsá² zian² juú² Tesalónica juú² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Macedonia.

3 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Sidón nio² can³² jmɨ́²miih²¹. Ñí¹ jáun² ca³ja³ mií³ tsɨ́³ Julio hí³ ñí¹con² Po¹, hi³ ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ tsa³jɨen³ Po¹ há²mei²¹ quioh²¹ nɨ́¹juáh³ zia³² cáun² hi³ ma³hau³ tsá² hí³.

4 Jmɨ́¹ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Sidón jmɨ́¹ ja³² chí³ tiá³ lɨ́n³² tɨ³ juɨ³² ñí¹ hí¹tsáu²³ jnoh¹, jáun² tɨ³ cuá² cáun¹ bíh¹ ca³háɨ³² hué³² Chipre nio² jáun² chu³ jmáɨ² jmɨ́¹ ca³nga² jnoh¹ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ he³ tiá³ chí³.

5 Ja³bí¹ cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ có³² Cilicia jɨ³ hué³² Panfilia nɨ́² siáh³, jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Mira, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Licia.

6 Ñí¹ jáun² ca³jɨ́e³ hliáu³ tsá² chín¹ cáun² mu² pa²¹ siáh³ siáh³, mu² ja³ tɨ³ juú² Alejandría hi³ la³ tsó³² tɨ³ hué³²

Italia. Jáun^{2} mu^{2} jáun^{2} ca^{3}tauh^{21} jnoh^{1}
siáh^{3} hi^{3} ngau^{3} jnoh^{1} juɨ^{32} tiáuh^{1}.
7 Tion^{3} cu^{3}tí^{3} bíh^{1} ca^{3}cháu^{32} jnoh^{1}
ñí^{1} má^{2}janh^{2} juú^{2} Gnido, hliáun^{3} bíh^{1}
ca^{3}lá^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}lé^{3} jnoh^{1} hú^{1} juɨ^{32}.
Quí^{1} la^{3} má^{2}ja^{32} jáun^{2} bíh^{1} tiá^{3} chí^{3}
tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1} hí^{1}tsáu^{23} jnoh^{1} jáun^{2}, jáun^{2}
cu^{3}tsa^{32} tɨ^{3} juɨ^{32} can^{32} ñí^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} tiéɨ^{2}
hna^{13} hué^{32} Creta nio^{2} chu^{3} jmáɨ^{2} bíh^{1}
ca^{3}nga^{1} jnoh^{1} cú^{2}jueh^{32}, ñí^{1} téh^{23} tsú^{2}
jáun^{2} Salmón, juɨ^{32} ñí^{1} tiá^{2} nga^{3} he^{2}
tiá^{3} chí^{3}.
8 Tion^{3} bíh^{1} ca^{3}cháu^{32} jnoh^{1} cun^{3} cá^{2}
tsó^{13} hué^{32} Creta jáun^{2}, ñí^{1} nio^{2} juú^{2}
Buenos Puertos nio^{2} can^{32} jmɨ́^{2}miih^{21},
juú^{2} nio^{2} má^{2}janh^{2} juú^{2} Lasea.

9 Hliá^{2} jlánh^{1} hliáun^{3} jmáɨ^{1} ca^{3}lé^{3}
bíh^{1} jnoh^{1}, jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3} háɨnh^{13} juɨ^{32} ñí^{1}
jmɨ́^{2}miih^{21}, quí^{1}hliá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}nga^{2}
bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} jlánh^{1} má^{2}hɨen^{21} tsá^{2}
*judíos, [jáun^{2} má^{2}má^{2}janh^{2} jmɨ́^{1}
ñí^{1}cuóu^{3} bíh^{1} jmɨ́^{1}jáun^{2}]. Hi^{3} jáun^{2}
Po^{1} jmɨ́^{1} ca^{3}hɨ́e^{3} cáun^{2} jú^{1} tson^{2}, hi^{3}
ca^{3}juáh^{3}:

10 —Hnoh^{2} tsá^{2} quiúnh^{1}, jná^{13} jɨ́e^{32}
hi^{3} jlánh^{1} háɨnh^{13} juɨ^{32} ñí^{1} tsáu^{13} dí^{2}
nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} hue^{13}. Já^{2} tsa^{3}hín^{3}
bíh^{1} mu^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} lio^{21} hi^{3} tioh^{3},
hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} hmóu^{32} yáh^{3} dí^{2} tsa^{3}héin^{3}
lɨ́^{13}.

11 Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ta^{21} ca^{3}taunh^{3} yáh^{3}
hliáu^{3} tsá^{2} chín^{1} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} Po^{1},
jë^{1} tsá^{2} cuá^{1}quian^{32} bíh^{1} mu^{2} ca^{3}taunh^{3}
tsú^{2} ta^{21}, jɨ^{3} jë^{1} hnga^{2} tsá^{2} quioh^{21} bíh^{1}
mu^{2}.
12 Quí^{1} tiá^{2} jmɨ́^{1} chú^{21} yáh^{3} ñí^{1} jmɨ́^{1}
ca^{3}quiú^{2} tsú^{2} mu^{2} jáun^{2}, quí^{1}hliá^{2}
má^{2} jmɨ́^{1} ñí^{2}cuóu^{3} bíh^{1} siáh^{3}, jáun^{2}
míh^{1} tiá^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsú^{2} ca^{3}lɨ́n^{13} hi^{3}
cu^{3}tsa^{32} tsa^{3}táunh^{1} tɨ^{3} chí^{1}ján^{3}, la^{3} tɨ^{3}
juú^{2} Fenice, juú^{2} hɨ́n^{13} hué^{32} Creta
jáun^{2}, jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} quiú^{13} tsú^{2} mu^{2}
nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} lɨ́^{13} tá^{1}la^{3} ngá^{13} jáun^{2} jmɨ́^{1}
ñí^{1}cuóu^{3}. Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tionh^{2} tsú^{2}
Fenice jáun^{2} né^{3}, jniá^{3} jmɨ́^{2}miih^{21} tɨ^{3}
cuá^{2} chu^{21} jɨ^{3} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1} nɨ́^{1}juáh^{3}
hi^{3} dí^{1}jɨ́e^{23} tsú^{2} tɨ^{3} ñí^{1} tá^{2}tsɨ^{21} hiú^{2}.

Ja^{32} jmɨ́^{3}chí^{3} tá^{1}la^{3} ná^{1}han^{32} tsú^{2}
jmɨ́^{2}miih^{21}

13 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}jɨ́e^{3} tsú^{2} jáun^{2} hi^{3} huán^{1}
bíh^{1} la^{3} ja^{32} chí^{3} tɨ^{3} la^{3} quián^{3}, jáun^{2}
ca^{3}lɨ́n^{13} tsú^{2} hi^{3} má^{2}lɨ́^{13} bíh^{1} tsa^{3}táunh^{1}
siáh^{3} juɨ^{32} tiáunh^{1}. Jáun^{2} ca^{3}huén^{2}
tsú^{2} siáh^{3} quionh^{3} mu^{2} pa^{21} jáun^{2} hi^{3}
ja^{3}taunh^{21} juɨ^{32} tiáunh^{1} tɨ^{3} juɨ^{32} can^{32}
hué^{32} Creta jáun^{2}.
14 Jmɨ́^{1} má^{2}cu^{3}lé^{3} jáun^{2}, cu^{3}tsa^{32}
bíh^{1} jmɨ́^{1} ja^{21} jmɨ́^{3}chí^{3} tiá^{3} cu^{3}tí^{3},
hi^{3} ca^{3}jmú^{3} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} mu^{2},
jmɨ́^{3}chí^{3} jáun^{2} téh^{23} tsú^{2} “nordeste”.
15 Tɨ^{3} có^{32} bíh^{1} ca^{3}hliá^{3} chí^{3} mu^{2}
jáun^{2}, jáun^{2} cáun^{2} ngau^{3} la^{3} cun^{3} ja^{32}
chí^{3} jáun^{2} bíh^{1} cú^{2}jueh^{32} mu^{2} jáun^{2}.
16 Jmɨ́^{1} ca^{3}nga^{2} jnoh^{1} jáun^{2} tɨ^{3} jo^{21}
ñí^{1} tiá^{2} nga^{3} póh^{23} chí^{3} quioh^{21} hué^{32}
pih^{21} jmáɨ^{2} Cauda nio^{2} chu^{3} jmáɨ^{2},
jmɨ́^{1}jáun^{2} tion^{3} cu^{3}tí^{13} bíh^{1} ca^{3}tiau^{13}
jnoh^{1} hi^{3} ca^{3}táunh^{1} mu^{2} pih^{21} tɨ^{3} la^{3}
ñéih^{3} quioh^{21} mu^{2} pa^{21}, mu^{2} pih^{21} hi^{3}
liaun^{32} tsú^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} chí^{1}cuounh^{32} jáun^{2}
mu^{2} pa^{21}.
17 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}tsáɨh^{3} tsú^{2} hñe^{13}
mu^{2} pa^{21} jáun^{2}, quí^{1} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2}
lɨ^{3} pin^{3}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}sió^{3} tsú^{2} hmɨh^{32}
pa^{21} can^{23} chí^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} he^{1} chi^{3}cuú^{2},
jáun^{2} cáun^{2} ngau^{3} ca^{3}lá^{2} la^{3} cun^{3} ja^{32}
chí^{3} jáun^{2} bíh^{1} mu^{2}, quí^{1}hliá^{2} jmɨ́^{1}
juénh^{2} tsú^{2} hi^{3} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}hiéih^{3} mu^{2} ñí^{1}
ná^{1}juɨ^{21} záɨ^{1} lɨ́^{1} nio^{1} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} Sirte.
18 Jmɨ́^{1} cá^{1}jniá^{21} jáun^{2} siáh^{3}, la^{3}
má^{2}ja^{32} jáun^{2} bíh^{1} jmɨ́^{3}chí^{3} tiá^{3}
lɨ́n^{32}, jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsá^{2}
quionh^{3} tsá^{2} cuá^{1}quian^{32} hí^{3} mu^{2} hi^{3}
cuɨ́^{23} lio^{21};
19 hí^{1} la^{3} tɨ^{3} hi^{3} quioh^{21} mu^{2} hi^{3}
ñi^{3}quian^{21} hí^{1}tiá^{3} yáh^{3} ca^{3}cuɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3}
siáh^{3} ñí^{1} má^{2}hnɨ^{32} jmáɨ^{1} jáun^{2}.
20 Hliáun^{3} jmáɨ^{1} bíh^{1} tiú^{2}uú^{2} cá^{2}jnia^{3}
hiú^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} chí^{1}jmaɨ^{21} bíh^{1} jniá^{3}
siáh^{3} ta^{3} já^{1}niéi^{2}, hi^{3} jlánh^{1} chí^{1}ñi^{1} ja^{32}
siáh^{3} jmɨ́^{3}chí^{3} jáun^{2}, jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} jmɨ́^{1}
haɨ^{32} yáh^{3} jnoh^{1} tsɨ́^{3} hi^{3} liáu^{3}.
21 Jmɨ́^{1} má^{2}ngau^{32} hliáun^{3} jmáɨ^{1} hi^{3}
tiú^{2}uú^{2} hin^{2} ca^{3}jmú^{3} má^{32}, jáun^{2} Po^{1}

ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiúnh¹, jmɨ́¹ hniáuh²¹
bíh¹ hi³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³
jáɨ¹³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² hnoh²,
hi³ tiá² jmɨ́¹ hniáuh²¹ hue¹³ dí² hué³²
Creta, hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹ quieinh²¹ dí²
la³ lá², sa³jun³ jmɨ́¹ tsa³hín³ siáh³ hi³
quiú¹³ dí².

22 Jáun² ta³né³² juanh³² jná¹³,
ma³hiún¹³ náh² honh², quí¹ hí¹ jan²
yáh³ hnoh² tiá² jún³ uá¹jinh¹ ca³ja³hín³
mu² lá².

23 Quí¹ jmɨ́¹ hua² hmáɨ³ ca³jnia³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jéin³² jná¹³, tsá²
lɨ́²zen³ Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Tsá²
ma³con²¹ jná¹³;

24 tsá² hí³ né³ lɨ́²zéɨ³² jná¹³ la³
lá²: “Hnú² Po¹, ha³ lɨ́² juenh³, quí¹
hniáuh³² bíh¹ cuá¹ma³jnia¹³ hnú² ta³
ñí¹ *tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ já¹ juú²
Roma. Ja³bí¹ lión³² Dió³² la³jɨ́n³² tsá²
quiúnh¹ hnú² nɨ́² ñí¹ hmú²¹, quí¹
cun³ñí¹ hi³ Dió³² já³² miɨ³ tsɨ́³”. La³
nɨ́² bíh¹ lɨ́²zéɨ³² jná¹³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³².

25 Hi³ jáun² ma³hiún¹³ náh² honh²,
quí¹ cáun² bíh¹ nio² tsɨn³² jná¹³
hi³ tson² ma³tí³² Dió³² la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juáh³ nɨ́² tsá²cuú² tsá²ta³.

26 Tɨ³la³ cu³ jáun² ca³tɨ²¹ quieinh²¹
bíh¹ jnoh¹ hi³ tsa³hín³ mu² lá², hi³
tá¹tauh¹ dí² cáun² hué³² nio² chu³
jmáɨ².

27 Hua² hi³ ca³tsɨn¹³ jáun²
quia³quiún³ jmáɨ¹ tá¹la³ má²hí¹tsau³²
jáun² mu² rá¹quí² rá¹ca³² hñu³
jmɨ́²miih²¹ ñí¹ má²téh²³ tsú² jáun²
Adriático, la³ cun³ chu³ nie²
jáun² ca³lɨ³lieih²¹ tsá² quionh³ tsá²
cuá¹quian³² hí³ mu² hi³ má²hí¹háɨ³²
má²janh² ñí¹ má²lɨ́³ hué³².

28 Jmɨ́¹jáun² ca³chá³ tsú² héih³²
quionh³ cáun² hñe¹³ má²lɨ́³ re²
nɨ́¹juáh³ hín² cónh³ tí³ tɨ³ la³ ñe¹ jmáɨ²,
jáun² jmɨ́¹ tí³ quiú³ ñí³. Jmɨ́¹ má²cu³lé³
jáun² ca³chá³ tsú² siáh³ héih³², jáun²
quia³hñá³ ñí³ bíh¹ jéɨ³²í¹ tɨ́³.

29 Jmɨ́¹jáun² ca³juénh² tsú² quí¹ nɨ́²
lɨ́¹ ca³hiéih³ mu² jáun² quɨ́n¹, jáun²
ca³na³tsɨ́³ tsú² hñe¹³ quiún³ mí¹ñí²
cáh¹ lɨ́n²¹, hi³ ca³tóh³ tsú² tɨ³ ñeh²
jmáɨ² tɨ³ cu³hna²¹ mu². [Mí¹ñí² jáun²
jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ mí¹ñí² mɨ³juɨ́¹³].
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ tsú²
ñí¹con² Dió³² hi³ jniá³² tia³juɨ³².

30 Hi³ jáun² tsá² quionh³ hí³ tsá²
cuá¹quian³² mu² jmɨ́¹ má²hnió³ huén³²
mu² jáun², jáun² ca³sió³ tsú² mu² pih²¹
hi³ liaun³² tsú² hi³ jmɨ́¹ má²hu²¹ jáun²
hñu³ mu²; ca³jmú³ tsú² la³juah²¹ dúh¹
hi³ tóh³² tsú² siáh³ mí¹ñí² cáh¹ jáun² tɨ³
mɨ³chí¹ mu².

31 Tɨ³la³ Po¹ la³juɨ³² ca³záɨh³ hliáu³
tsá² chín¹ la³ má²quionh³ hliáu³ joh¹
la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ tiú²uú² tiáunh¹ tsá² ó³²
mu² lá², jáun² tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ liáun³
náh².

32 Jmɨ́¹jáun² la³juɨ³² ca³quieh³ hliáu³
hñe¹³ hi³ jmɨ́¹ tsɨ²¹ mu² pih²¹ jáun²,
jáun² ca³táh³ mu² pih²¹ hi³ ta³tsɨ²¹ ñí¹
jmáɨ².

33 Jmɨ́¹ má²já²jnia² jáun² né³,
ca³záɨh³ Po¹ la³jɨ́n³² tsá² hí³ hi³ chú³²
cuh³ tsú² ca³lá² má³², hi³ ca³juáh³ la³
lá²:

—Hnoh² tsá² quiúnh¹, já² quia³quiún³
jmáɨ¹ máh³ má²tí³ hi³ chih³²
hnoh² ziú³ máh¹ jɨ³ hi³ tiá² má³²
má²ca³quɨéɨh³ hnoh² siáh³.

34 Jáun² jná¹³ juanh³² hi³ chú³²
cúh¹³ hnoh² ca³lá² má³²; hniáuh³²
bíh¹, quí¹ jáun² bíh¹ liáun³ hnoh². Quí¹
[hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ quiunh²¹ tsá²
ñí¹ tiauh¹ dí² lá²,] hí¹ cá² máɨh³² yáh³
jñú² chí¹ dí² tiá² lɨ́¹ tsa³háɨ³.

35 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² la³ nɨ́² Po¹
ca³can³ cáun² hí³ siuh²¹, Dió³² tín²
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá²
hí³, jáun² ca³háɨ³² hná¹ hi³ ca³cúh².

36 Jmɨ́¹jáun² ca³joh¹³ siáh³ tsá²
ná¹jɨ́e²³ hí³ pí³ hi³ ca³tia³ tsɨ́³ cuh³.

37 La³ cun³ ñí¹ la³jáɨ³² jnoh¹
jáun² jmɨ́¹ tiéɨ³ jnoh¹ tun³ nio²

hña3láun3 tsɨ21 hnaɨh32 nio2 quiún3
tsɨ21 quia3jñéɨ3 tsáu2.
38 Jmɨ́1 má2lɨ́2cuh3 tsú2 jáun2 la3 cun3
hi3 ñí1cuh3 né3, ca3huéh3 tsú2 la3jɨ́32
cuú2miih21 hi3 jmɨ́1 tioh3 hñu3 mu2 hi3
ca3súh3 tɨ3 hñu3 jmɨ́2miih21, quí1hliá2
ca3lɨ3hnió3 tsú2 hi3 son13 ca3lá2 héɨ2
mu2 jáun2.

Tsúnh2 juoh1 mí1 siún1 nio2 bíh1 mu2 pa21

39 Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2, tiá2 jmɨ́1
lɨ́2cuoh2 yáh3 tsá2 ná1quian32 hí3 mu2
hué32 ñí1 má2ca3cha3táunh1 dí2 jáun2,
tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jɨe3 tsú2 hi3 la3 zia32 cáun2
ñí1 rá1hu21 ca3lá2 jmɨ́2miih21 hué32
jáun2, ñí1 zia32 ñí1 rá1jáun23 záɨ1 ñí1
quiéin2 can32 jmáɨ2, jáun2 ca3lɨ́n13 tsú2
hi3 jmu3 pí3, neh21 nɨ́1juáh3 tioh21 hi3
tsa3tinh1 quionh3 mu2 pa21 jáun2 la3 tɨ3
jáun2.
40 Jáun2 cu3tsa32 cáun2 ca3quieh3 bíh1
tsú2 hñe13 hi3 jmɨ́1 ná1tsɨ21 jáun2 mí1ñí2
cáh1 hi3 ca3tóh3 tsú2 jáun2 tɨ3 ñeh2
jmɨ́2miih21 jmɨ́1 hua2 jáun2. Ja3bí1 la3
cun3 jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 tsú2 hñe13 hi3
jmɨ́1 hñe2 jo21hmá2 míh1 hi3 hu21 chu3
jmáɨ2 hi3 cónh32 tsú2 nɨ́1juáh3 hín2 tɨ́h3
hnió3 tsú2 tsó32 mu2. Jmɨ́1 lɨ21 jáun2
né3 ca3háɨ32 tsú2 siáh3 chi3cuú2 hmɨh32
pa21 hi3 can23 jáun2 chí3 tɨ3 mɨ3chí1
mu2, jmɨ́1jáun2 ngau3 mu2 jáun2 tɨ3
juɨ32 ñí1 rá1jáun23 jáun2 záɨ1 quiéin2.
41 Tɨ3la3 jmɨ́1 cá1chó21 jáun2 mu2
ñí1 cuú2 máɨ23 jmáɨ2 né3, tɨ3 có32
bíh1 ngau3 mu2 hi3 ca3hiéih3 chí1
ñí1 la3 má2ná1juɨ21 záɨ1. Ja1 záɨ1
jáun2 bíh1 ca3ta3chí1quéɨh23 chí1 mu2
jáun2, hí1 cú1pih21 yáh3 tiú2uú2 lɨ3
jɨeh3. Jmɨ́1jáun2 ca3lɨ3liau3 hi3 tsúnh2 tɨ3
cu3hna21 mu2 quí1hliá2 jlánh1 tiá3 ja32
ma3 quin32 ma3 cu3 tsɨn1 jmɨ́2miih21.
42 Jmɨ́1jáun2 jmɨ́1 hnió3 hliáu3 jngɨh3
la3jɨ́n32 tsá2 tson3, hi3 jáun2 tiá2 liáun3
tsú2 hi3 ra3tsɨ32 jmáɨ2.
43 Tɨ3la3 hliáu3 tsá2 chín1 hí3 né3
ca3lɨ3hnió3 lión32 Po1, jáun2 tiá2 jáɨ13
ca3cué3 yáh3 tsú2 hi3 jngɨh3 tsá2
quionh3 tsú2 tsá2 tson3. Tɨ3 héih32
ca3jmú3 bíh1 tsú2 hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 tɨn2
ca3 jmáɨ2, tsá2 hí3 tín2 tónh32 jmáɨ2
la3ñí1 hi3 tính32 tɨ3 ñí1 quiéin2;
44 tɨ3la3 ñí1 tsá2 cá2tsáun1 jáun2
né3, quionh3 jo21hmá2 bíh1 já1taunh21,
ho3lá2dá2 quionh3 juoh1 hmá2 hi3 jmɨ́1
lɨ́3 mu2. La3 jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 ca3liáu3
jnoh1 la3jáɨ32 hi3 ca3cháu32 ñí1 quiéin2.

28

Zia32 hi3 quiunh32 Po1 hué32 Malta nio2 chu3 jmáɨ2

1 Jmɨ́1 má2ca3liáu3 jnoh1 jáun2
la3jáɨ32, jmɨ́1jáun2 ca3lɨ3 né1 jnoh1 hi3
Malta bíh1 la3 jmáɨ2 hué32 pih21 nio2
jáun2 chu3 jmáɨ2.
2 Tsá2 hué32 jáun2 jlánh1 ca3ma3hniau3
jnoh1, hi3 jáun2 ca3tó3 tsú2 cáun2 sɨ́2
pa21 quí1hliá2 jlánh1 jmɨ́3 hi3 jáun2
cuóu3 lɨ́n32 bíh1; jáun2 ca3te3 tsú2 jnoh1
la3jáɨ32 tɨ3 ñí1 nio1 sɨ́2 hi3 choh21 jnoh1.
3 Jáun2 Po1 ca3jieh3 cá2 tsu21 cuo1
hi3 ca3tóh3 sɨ́2; tá1la3 jmɨ́1 dí1toh2 tsú2
sɨ́2 cuo1 jáun2 né3, cua3han3 jan2 jáh3
hláɨnh1 jmɨ́1 cá1chéɨ21, hi3 jáun2 ca3ca3
cuo2 Po1.
4 Jmɨ́1 ca3jɨe3 tsá2 hué32 jáun2 hi3
chin1 jáh3 hláɨnh1 cuo2 Po1, jáun2
ca3juu3 ca3hlénh3 ja1 hmóu32 hi3
ca3juáh3:
—Cu3tí3 jan2 tsá2 la3 jngɨh2
tsáu2 bíh1 nɨ32, hi3 jáun2 ta3né32
má2ca3hinh32 tsú2 tsáu13 hi3 má2lɨ́2jmú3
dió32 [Dike] juo13 jnoh1, tsá2 rá2tsɨ32
héih32, uá1jinh1 jmɨ́1 má2ca3liáun3 tsú2
ñí1con2 jmɨ́2miih21.
5 Tɨ3la3 Po1 má1ná1, cáun2 ca3pí3 ñí1
sɨ́2 bíh1 cuo2, jáun2 ca3tánh3 jáh3 hí3 ja1
sɨ́2, hí1 cáun2 tiá2 hi3 ca3quiúnh32 yáh3
tsú2.
6 Jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 hí3 cáun2 jmɨ́1
má2ná1jan32 hi3 dáun13 Po1, ho3 hi3
né3bí1 quɨnh3 hi3 jún3. Jmɨ́1 má2cu3lé3
ná1jan32 tsú2 jáun2 né3, ca3jɨe3 hi3
hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3 ca3jéinh32 Po1,

jmɨ́¹jáun² ca³jenh³ tsú² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³
hi³ ca³juónh³ hi³ dió³² bí¹ néh¹ Po¹.

7 Má²janh² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan²
tsá² jmáɨ² Publio, tsá² ho² ta²¹ hué³²
pih²¹ jáun². Tsá² hí³ jlánh¹ re² tɨn²
ca³he³ jnoh¹ hi³ ca³taunh² tsú² jnoh¹
ho¹ñí¹ tá¹la³ ca³tauh¹³ jnoh¹ jáun²
hnɨ³² jmáɨ¹ hñú¹³ tsú².

8 Jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ rá²tsáun¹ jméi²
Publio hí³, hi³ jmɨ́¹ lɨ́²³ chéin³ cú²hiú²
cú²cuóh³², jɨ³ hi³ táɨ³² siáh³ jmɨ².
Jáun² Po¹ ca³ñí¹jɨen¹³ tsá² tsáun¹
hí³ ñí¹ rón²¹, jáun² ca³liéinh³² Dió³².
Jmɨ́¹jáun² ca³ra³tsɨ³² tsú² cuo² ñí¹
quioh²¹ tsá² tsáun¹ hí³ hi³ ca³jmah³ dí².

9 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² la³ jáun² cua³taunh²¹
siáh³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹tsáun¹ hué³²
pih²¹ jáun²; ja³bí¹ lan³ bíh¹ siáh³ tsá²
hí³.

10 Jmɨ́¹jáun² jlánh¹ hliáun³ hi³ lɨ́¹
ca³cué³ tsú² jnoh¹. Hi³ jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹
hue¹³ jnoh¹ hi³ má²tauh²¹ jnoh¹ siáh³
cáun² mu² pa²¹ né³, tsá² hí³ lɨ́¹ ca³cué³
siáh³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³²
quiú¹³ jnoh¹ hú¹ juɨ³².

Má²chau²¹ Po¹ já¹ juú² Roma

11 Jmɨ́¹ ca³táɨh¹³ jáun² hnɨ³² zɨ́h² hi³
tiauh² jnoh¹ hué³² pih²¹ nio² jáun²
chu³ jmáɨ², jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun²
mu² pa²¹ hi³ la³ ca³quiú² tsú² hué³²
pih²¹ jáun² tá¹la³ ca³nga² jáun² jmɨ́¹
ñí¹cuóu³. Mu² jáun² ja³ tɨ³ juú² Ale-
jandría; tɨ³ mɨ³chí¹ mu² jáun² né³ jmɨ́¹
tá²láɨn¹ gon³ dió³² juo¹³ tsá² hí³, dió³²
hí³ jmáɨ² Cástor jɨ³ Pólux.

12 Hi³ ca³hué² jnoh¹ hué³² pih²¹
jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ juú² Sira-
cusa nio² can³² jmɨ́²miih²¹. Ñí¹ jáun²
ca³tauh¹³ jnoh¹ hnɨ³² jmáɨ¹.

13 Jmɨ́¹jáun² ca³hué² jnoh¹ siáh³ hi³
[ngau³ jnoh¹ juɨ³² có³² hué³² Silicia,]
jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Regio [hɨ́n¹³
hué³² Italia]. Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun²
siáh³ ja³ chí³ tɨ³ la³ quián³, hi³ jáun²
ca³hué² jnoh¹ juú² Regio jáun², jáun²
jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹
juú² Puteoli [hɨ́n¹³ siáh³ hué³² Italia
jáun²].

14 Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ ma³ jan²
tsá² reh² dí², jáun² tsá² hí³ ca³jau³
jnoh¹ hñú¹³ hi³ ca³chau³ tsú² jnoh¹
quiau³ jmáɨ¹. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, juɨ³²
ta³ bíh¹ jnoh¹ jéɨ³²í¹ ngau³ la³ tɨ³ juú²
Roma.

15 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² tsá² reh² zian²
juú² Roma hi³ hí¹tsáu²³ jnoh¹, jáun²
ca³ñí¹jaun¹³ tsú² jnoh¹ hú¹ juɨ³².
Jmɨ́¹jáun² ca³jenh² jnoh¹ tsú² ñí¹ lɨ́³
hmah²¹ pa²¹ téh²³ tsú² “Hmah²¹
quioh²¹ hla¹ Apio”, jáun² cá² tsáun¹
siáh³ ca³jenh² jnoh¹ juú² Tres Taber-
nas. Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Po¹ tsá² hí³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ ca³niau³
siáh³ tiá³ tsɨ́³.

16 Jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ jáun² já¹ juú²
Roma né³, [jáun² hliáu³ tsá² chín¹
hí³ ca³jɨenh³ tsá² tson³ jmɨ́¹ jan² hí³
ñí¹con² tsá² chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá²
tson³, tɨ³la³] Po¹ ca³hiauh³ jáɨ¹³ hi³
cánh³ cuá³² bíh¹ la³ má²quionh³ jan²
hliáu³ hi³ jmoh³ hua³hí¹³.

Po¹ hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Roma

17 Ñí¹ má²tɨ³² hnɨ³² jmáɨ¹ hi³ tiauh²
jnoh¹ Roma ca³teh³ Po¹ tsá² *judíos
tsá² ná¹ñí¹ tionh² já¹ juú² jáun², hi³
ja³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá³ dí². Jmɨ́¹
ca³ngɨh³² jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³
Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² tsá²cáu³, uá¹jinh¹ tiá² hi³
hlaɨh³ ca³jmú³² jná¹³ ñí¹con² tsá²
judíos tsá²co¹ dí², sa³jun³ ca³tɨ²¹ la³
cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ dí², ta³ hi³ ca³quiú²
jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²,
tɨ³la³ cun³ jáun² ca³ma³tsau¹³ bíh¹ tsú²
jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³jɨenh³
tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá² *romanos.

18 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³can³ tsá² ro-
manos jú¹ tson² quion²¹ jná¹³, jmɨ́¹
hnió³ bíh¹ tsú² liáu³², quí¹ hí¹ cáun²
yáh³ tso³ tiá² lin¹ tsoh³ tsú² quion²¹
jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ jún³.

19 Tɨ³la³ tsá² judíos né³ tiá² ca³lɨ³
hiún² yáh³ tsɨ́³ la³ jáun², hi³ jáun²

ca³lɨ³ hniáuh³² mɨ́¹³ jná¹³ huen² hi³
já¹ma³ré¹³ ta³ ñí¹ *tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹
hué³² lá²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ já¹chá³
tsáu¹³ tsá²cáu³ yáh³ jná¹³ má¹ná¹.
20 Ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́² bí¹ lɨ́²té³ jná¹³
hnoh² né³² hi³ ñá¹táunh¹ náh² ñí¹ lá²
hi³ juoh²¹ dí². Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹
hi³ ca³tɨ²¹ hi³ qui³ ná¹he² ná¹jan³² dí²
jáun², jnoh¹ tsá² *Israel, cun³ñí¹ hi³
jáun² bíh¹ cuá¹chin¹ jná¹³ cá²den¹ná¹
lá².
21 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³:
—Hí¹ cáun² yáh³ sí² quioh²¹ tsá²
hɨ́n¹³ tɨ³ Judea tiá² má²ca³héɨ¹³ jnoh¹
hi³ ca³tɨn¹ hnú², sa³jun³ tsá² judíos
ja³taunh²¹ ñí¹ jáun² má²ca³hléh³ hlaɨh³
hi³ ca³tɨn¹ hnú².
22 Hnáu² bíh¹ jnoh¹ náɨ¹³ la³ cun³
hi³ lɨ́n²³ hnú², quí¹ má²né¹ jnoh¹ hi³
jlánh¹ hlaɨh³ hleh³² míh¹ tiá² la³jɨ́n³²
tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³
ca³tɨn¹ tsá² cu³ nió³ hmaɨ²¹ hí³.
23 Jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³tón³
jmáɨ¹ lɨ́h³ ja³jɨen³ siáh³ Po¹. Jmɨ́¹
ca³tsɨn¹³ jáun² jmáɨ¹ hi³ ca³tón³ tsú²
né³, ca³ngɨh³² juóun³² lɨ́n³² ñí¹ cuá³
jáun² Po¹. Jmɨ́¹jáun² ca³hléh³ Po¹
ca³la³ hlu³ jmáɨ¹ ca³la³ ñí¹ ca³hláu³,
hi³ ca³hléh³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³²
hniáuh³² tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². Hi³
ca³ma³tson² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús
ñí¹con² tsá² hí³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³
rá¹juáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jɨ³
jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá²
ca³lɨn³ *tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³.
24 Jmɨ́¹jáun² zian² tsá² ca³taunh³ ta²¹,
ja³bí¹ la³ jáun² zian² siáh³ tsá² tiá² ta²¹
ca³taunh³.
25 Jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³lɨ³ cáun²
yáh³ jáɨ¹³, jáun² cu³tsa³² ca³huén² bíh¹
tsú² cú²jueh³² jmɨ́¹ ca³náɨ³² siáh³ cáun²
jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ Po¹ la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³cué³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²haun³²
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² cun³quionh³ hla¹
Isaías tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun²
la³ lá²:
26 Cua³², cuá²zéih³ tsá² ó³² jáɨ¹³ lá²:
Cu³tí³ náɨh¹³ bíh¹ hnoh² la³ má²naɨh³²
jáun²,
tɨ³la³ tiá² ngɨ¹³ yáh³ náh²;
hi³ cu³tí³ hú¹tá¹ jɨeh²¹ náh² siáh³ la³
má²jɨ́eh³² jáun²,
tɨ³la³ tiá² lɨ³tsɨn² yáh³ náh² la³ cun³ hi³
jɨeh²¹ jáun².
27 Cún¹ tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsɨ́³ tsá²
zian² hué³² lá²,
quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² há¹ ngɨ¹³.
La³jmɨ́¹ jmu² tsá² tiá² cuá¹ tsɨ²¹ bíh¹
jmu² tsú²,
quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² né³.
Jnɨ³² bíh¹ tsú² ñí¹,
quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² jɨ́e³;
quí¹ la³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ tɨ³ jéinh³² tsú²
jmɨ́¹ tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³,
hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ lion¹ jná¹³.
28 Hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² hi³ jáɨ¹³
ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² jmu² Dió³² hi³
liáun²³ tsáu² má²ca³zen³ Dió³² ñí¹con²
*tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³², quí¹ tsá² hí³
bíh¹ tɨ³ re² ne³.
29 [Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Po¹ la³
nɨ́² né³, ja³tanh²¹ tsá² judíos hí³ hi³
hí¹juónh²³ cú²zúnh² tiáunh¹.]
30 Jáun² Po¹ né³ ca³cuá³ tun³ mii²
tán¹ hñú³ ná¹hmáh¹ jáun² quioh²¹; hi³
ñí¹ jáun² né³ jmɨ́¹ hen² tsú² la³jɨ́n³² tsá²
jmɨ́¹ tsá²jɨe³.
31 Jáun² ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹
ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo²
Dió³², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá²
juénh²; hi³ ca³ma³tɨn² tsú² siáh³ tsáu²
hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá²
lɨ́n³ Cristo. Hí¹ jan² tiá² hin² ca³qui³
ca³jna³ yáh³ hi³ jáun². [Cu³ nɨ́² bíh¹ tí³
jáɨ¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Romanos

Sí² hi³ ca³zen³ Po¹ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Roma

1 Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá², tsá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo. Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín¹³ ná¹ jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú², hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ngáɨ¹ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³tɨ²¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ tsáu²;

2 la³ cun³ lí³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ hla¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jáɨ¹³ hi³ má²rá¹lí³ jáun² ñí¹ Sí² yeh³ yáh³.

3 Jáɨ¹³ jáun² ca³tɨn¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ Jon² Dió³². Tsá² hí³ lín³ jan² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³tɨ²¹ hi³ ca³lɨ³zian² tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá².

4 Tɨ³la³ jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ hi³ lín³ tsú² Tsá² cú² juenh² Jon² Dió³².

5 Tsá² hí³ bíh¹ ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² jnoh¹, jɨ³ hi³ ca³cué³ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ná¹láɨ³ jnoh¹ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², hi³ jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹³ lɨ³ quien² Jesús cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² chá³² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú², tsá² taunh¹³ tsú² ta²¹.

6 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² hi³ lín¹³ tsá² joh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

7 Hi³ jáun² cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tɨn¹ hnoh², tsá² tionh² náh² já¹ juú² Roma ní², tsá² hniau³ náh² Dió³². Hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú². Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméɨ² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ hnió³ tsó³² já¹ juú² Roma

8 La³ñí¹ la³ján³ cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² ca³tɨn¹ jɨ³lɨn² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ má²ná¹cha³² tsáu² hi³ hnoh² jlánh¹ re² nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³².

9 Dió³² hí³ bíh¹ lín³ Tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú² jmáɨ¹ ca³la³ jí³² ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ qui³ cónh³ la³jonh³ jmí¹ tsɨn³² bíh¹ jná¹³ má²ti²¹ ñí¹con² Dió³², hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Jon² tsú².

10 Hi³ hiú² mí²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², ní¹juáh³ hi³ hnió³ Dió³².

11 Quí¹ jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh² hi³ ñí¹ma³hau¹ ná¹ hnoh² lɨ³ua³ cáun² hi³ hniáuh³² ca³tɨ²¹ hi³ zian² náh² quiúnh¹ Dió³², jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³ niau²¹ honh² náh²;

12 ho³ hi³ cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján² yáh³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cá²re².

13 Hnoh² reh², hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² hi³ hliáun³ jéin³² má²ca³lɨ³hnó³² jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², tɨ³la³ la³ tɨ³ ta³né³² tiá² má²ca³lɨ³ yáh³. Má²ca³lɨ³hnó³² lín³² bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ zian² siáh³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² já¹ juú² ní² quián¹³ hnoh², la³jmí¹ má²ca³lɨ³zian² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ ñí¹ hliáun³ ñí¹ siáh³ siáh³.

14 Jná¹³ ca³tɨn¹ hléh¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² cuí¹ hin² mi³ tsánh², uá¹ hi³ tsá² tɨn² hléh³² jú¹jma² *griego la³ qui³ táɨ² dí², ho³lá²dá² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, uá¹ hi³ tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ lín³² ho³lá²dá² tsá² tiá² hi³ ñi³².

15 Hi³ jáun² jlánh¹ dí¹quian¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², tsá² zian² náh² já¹ juú² Roma ní².

Pí³ hi³ quian³² jú¹ chú³²

16 Tiá² lí²heh¹ yáh³ jná¹³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², quí¹ jáɨ¹³ jáun² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² hi³ lí¹³ liáun³ ca³la³ jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con²

Cristo, la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos tín², hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³.

17 Jú¹ chú³² nɨ́² hɨe³² jú¹ tson² hi³ Dió³² he² dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ nɨ́¹juáh³ hi³ má²nio² cáun² tsɨ́³ dí², quí¹ jɨ́³²la³ hi³ taunh³² jáun² ta²¹ bíh¹ tsú² lɨ³ quien²; la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: "Nɨ́¹juáh³ tsá² má²chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian²".

Tso³ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun²

18 Quí¹ má²jnia³² bíh¹ Dió³² hi³ hú¹tá¹ míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu² tsáu², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³ dí² hi³ jmu² tsáu² nɨ́² siáh³, la³ cun³ tsá² tiá² jáɨ¹³ cue³² hi³ lɨ³ ñɨ³² tsáu² jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ hlah³ hi³ jmu² tsú² jáun².

19 Quí¹ ñɨ³² re² lɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ hi³ he³ lɨ́¹³ lɨ³ ñɨ³² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², quí¹ tɨ³la³ hnga² yáh³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³ jáun².

20 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, má²lin¹ bíh¹ pí³ hi³ tiá² jniá³ quioh²¹ tsú² cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun². Má²ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ re² lɨ́n³² hi³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² cú² juenh² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² zia³² lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³zian³² tsú²;

21 quí¹ uá¹jinh¹ cuóun³² tsú² Dió³², cun³ jáun² tiá² má²ca³ma³quien² bíh¹ tsú² Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹, sa³jun³ má²ca³cué³ bíh¹ tsú² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³². Cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² la³ jáun², cá² ñí¹ lɨ́¹ ná¹cháunh²³ tsɨ́³ jmáh³la³ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² cu³tsa³² má²cá²jlɨ́³² bíh¹ cú²jueh³² jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹hnauh² yáh³ tsú² jú¹ tson².

22 Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hi³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, tɨ³la³ tsá² cú¹juón¹ bíh¹ má²ca³ta³ná¹lɨ́n³ tsú²;

23 quí¹ má²ca³za³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá² tiá² jmáɨ¹ tón²¹ hi³ jún³; jáun² cu³tsa³² dió³² tsá² láɨn¹ tsá² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ tsá²mɨ³cuóun² tsá² chau³² jmáɨ¹ jún²³ bíh¹ cú²jueh³² má²má²quien² tsú², la³ má²quionh³ ja³ láɨn¹ jáh³ tsɨ²¹ pí¹³, jáh³ hláɨnh¹, jɨ³ jáh³ quiún³ cuá² ta³ nɨ́² siáh³.

24 Hi³ jáun² bíh¹ tɨ³ có³² má²ca³chau³ cú²jueh³² Dió³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² cuɨ́¹ cha³jmu³ cha³cháu³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³la³ uá¹ tiá² heh³ bíh¹ tsú² má²ná¹jmu² tso³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján².

25 Quí¹hliá² jú¹ tɨ́¹jáɨ² bíh¹ taunh³² tsú² ta²¹ cha³ jmɨ́¹ tónh²¹ tsú² ta²¹ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², hi³ jáun² dá² hi³ ca³jmú³ jáun² bíh¹ Dió³² má²ca³ma³quien² tsú² jɨ³ hi³ má²ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² cha³ jmɨ́¹ ma³quien² tsú² hnga² Dió³² Tsá² ca³jmú³ hí³ ca³la³ jɨ³lɨ³², Tsá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ hí³ hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³.

26 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² cú²jueh³² tɨ³ có³², hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³ hniá¹ tsú² jmu³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³; hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tsá²mɨ³ yáh³ lɨ́¹ má²ná¹jmú² ná¹tsau³² má²tún² hmóu³², cáun² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹.

27 Hi³ ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ tsá²ñuh², tɨ³ có³² bíh¹ má²ca²chá³ tsú² hi³ cuóun¹ quionh³ tsá²mɨ³, hi³ jáun² má²tún² hmóu³² bíh¹ tsú² lɨ́¹ má²ná¹jmú² ná¹tsau³². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ja¹ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² bíh¹ má²ná¹jmu² tso³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³, cáun² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jmu³ tsú², hi³ jáun² má²ná¹má²tso² tsú² tsɨ́³ cun³quionh³ ngú³ quioh²¹ hmóu³².

28 Cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², jáun² Dió³² má²ca³chau³ tɨ³ có³², hi³ jáun² tí³ ta²¹ cu³tsa³² cuɨ́¹ cháunh¹³ cú²jueh³² chí¹ tsú² hi³ tiá² ca³tɨ²¹, hi³ jáun² cu³tsa³² cuɨ́¹ jmu¹ cú²jueh³² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jmu³.

29 Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ hñu³ tsɨ́³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hláh³ hi³ hó³², tsá² jmu² juón¹, [tsá² cáun² jmu² hi³ tiá²

jmí¹ ca³tɨ²¹ jmu³,] tsá² lí¹ dí¹quiaunh²¹
tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², hi³ hniá¹ siáh³ jmu³
hi³ hlah³. Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ tsí³
hi³ uóu³² tsí³, tsá² jngɨh² tsáu², tsá²
hnió³ hniéi², tsá² tí¹ jáɨn², tsá² lí¹ hiá²
lí¹ jlɨn²³ tsáu², tsá² ziú² hɨen² tsáu².
30 Tsá² la³ hí³ cauh³² jáɨ¹³, hi³ ca³la³
hi³ hon² bíh¹ tsú² Dió³², tsá² hí¹ jan²
tiá² hin² hún¹ ta²¹, tsá² jmu² quien²
hmóu³², hi³ lí¹ jmu² siáh³ tonh². Tsá²
la³ hí³ cáun² lí¹ hnauh² chí¹ hi³ ha³
lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ hi³ hlah³, tsá² tiá²
nieh³ ñí¹con² jméi² mí¹ziú¹³,
31 tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³, tsá² tiá²
má²tí³² jë¹. Tsá² la³ hí³ tiá² hin² hnio³,
[tsá² tiá² jmu² juenh² tsí³,] hi³ tiá² mií³
ja³² tsí³ ní² siáh³.
32 Hi³ uá¹jinh¹ re² lín³² bíh¹ lieih²¹
tsí³ tsú² hi³ Dió³² má²ca³jmú³ héih³²
hi³ tsá² jmu² hi³ la³ ní² ca³tɨn¹ jún³,
tɨ³la³ cun³ jáun² ná¹jmu² bíh¹ tsú² la³
má²jmu² jáun², hi³ ca³la³ hi³ tɨ³² lín³²
tsí³ tsú² ní¹juáh³ tsá² siánh³ siáh³ jmu²
la³ jáun².

2

Dió³² rá²tsɨ³² héih³² la³ cun³ lí³ jú¹ tson²

1 Jáun² né³, hnú² tsá² chú¹ ñih²¹
nú² tsá² siánh³, ha³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³
lí¹ má¹zian¹³ hnú² huen², cuí¹ hin²
mi³ tsánh² hnú². Quí¹ ní¹ má¹ca³chú¹
ca³ñih²¹ nú² tsá² siánh³, la³ jáun²
má²ra³tsɨn³² nú² siáh³ héih³² huen²
bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnú²
siáh³ cá²ren² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³.
2 Tɨ³la³ né¹ dí² hi³ Dió³² rá²tsɨ³²
héih³² la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² bíh¹,
ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ra³tsɨn² tsú² héih³²
tsá² jmu² la³ ní².
3 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chú¹ ca³ñih²¹
hnú² tsá² jmu² la³ ní², ¿hí¹ lín²³ hnú²
hi³ cáun² lí¹ ngá¹³ hi³ tiá² tá¹tsɨn¹ nú²
héih³² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ nú² ní¹juáh³
hnú² bíh¹ tsá² jmuh³² siáh³ la³ jáun²?
4 ¿Ho³ lín²³ hnú² hi³ tiá² lin¹ ñí¹
jmu³ ta²¹ hi³ jmu² Dió³² juenh² tsí³,
hi³ jlánh¹ ja³² lín³² mií³ tsí³ tsú² siáh³?
¿Tiá¹ ca³lɨ³ lin¹ nú² dúh¹ hi³ ja³² mií³
tsí³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ za¹³
jmí¹ honh² hnú² bíh¹?
5 Hnú² bíh¹ jan² tsá² huáh² chinh³²,
cun³ tiá² má²ca³zah¹ la³ jáun² bíh¹
hnú² jmí¹ honh². Hi³ jáun² cáun²
ta²¹ jmuh³² hnú² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ míh³
tsí³ Dió³² ñí¹con² nú² ní¹ má¹cá²chó³²
jmáɨ¹ hi³ lɨ³jnia² héih³², jmáɨ¹ hi³
ra³tsɨ³² Dió³² héih³² la³ cun³ ca³tɨ²¹
ñí¹con² ca³la³ jɨn³² tsáu².
6 Quí¹ hí³ bíh¹ ma³hmah¹ ñí¹con²
ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³
rón³² lí³ tá¹³ tsú².
7 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cueh³² tsí³ hi³
jmu² jmáh³la³ hi³ chu²¹ cun³ñí¹ hi³
hnió³ hau³ cáun² jáɨ¹³ quien² hi³ cué³²
Dió³², jɨ³ hi³ hnió³ tá¹ zanh¹ re²
ñí¹con² Dió³², hi³ hnió³ siáh³ hi³ lí¹³
zian² cun³ jmí¹hi³nio², jáun² tsá² la³
hí³ bíh¹ hiáuh³ jáɨ¹³ hi³ lí¹³ zian²
quionh³ Dió³².
8 Tɨ³la³ Dió³² ma³tson¹³ ca³la³
má²míh²³ tsí³ bíh¹ tsá² hniá¹ hi³ niau²¹
re² tsí³ hnga², tsá² hnió³ ma³tí³²
jmáh³la³ hi³ hlah³ cha³ jmí¹ lɨ³ hniá¹
tsú² hi³ ne³ jú¹ tson².
9 Tsá² jmu² hí³ la³jí³² hi³ hlah³
chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ ma³tso² lín³²
tsú² tsí³, hi³ ho³ hi³ jngɨh³ lín³²,
la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos, hi³ ja³bí¹
*tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.
10 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ chu²¹
má¹ná¹, Dió³² cué³² cáun² jáɨ¹³ quien²
hi³ hau³ tsú², hi³ tá¹zanh¹ tsú² re², jɨ³
hi³ lí¹³ zian² tsú² siáh³ cáun² hi³ re² hi³
tɨn², tsá² judíos la³ñí¹ la³ján³, hi³ ja³bí¹
tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.

11 Quí¹ Dió³² tiá² jmu² hi³ quien²
jan², hi³ jan² tiá² quien²;
12 quí¹ la³jɨn³² tsá² jmu² tso³ ta³
tiá² cuoh² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés,
ta³ tiá² quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹ hiá¹
tsán¹³ tsú². Tɨ³la³ tsá² ca³lɨ³ cuoh²
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, la³
cun³ lí³ liei²¹ jáun² bíh¹ tá¹tsɨn¹ tsú²
héih³².

13 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ ne³
yáh³ tsú² liei²¹ jáun², hi³ jáun² lɨ³
chun¹ ñí¹con² Dió³², tɨ³la³ hi³ hniáuh³²
ma³tí³² bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ he³
tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹ cu³tí³.
14 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá²cá²jo²¹ má¹ná¹,
tsá² tiá² raunh³² liei²¹ jáun² quioh²¹
hla¹ Moisés, nɨ́¹juáh³ nɨ́² lɨ́¹ ca³ma³tí³²
tsá² hí³ liei²¹ jáun², jáun² hmóu³² tsú²
má²lɨ́n³ tsá² zia³² liei²¹ quioh²¹ Dió³²
hñu³ tsɨ́³,
15 quí¹ cun³quionh³ hi³ jmu² bíh¹
tsú² má²lɨ́²lin¹ hi³ hu²¹ liei²¹ jáun²
hñu³ tsɨ́³. Jmɨ́¹ tsɨ́³ hmóu³² tsú²
má²má²tson² jáɨ¹³ lá², quí¹ ma³cónh³
cha³² tso³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², hi³ ma³cónh³
siáh³ má²tson² jáɨ¹³.
16 Hi³ jáun² má¹jáun² chá³² Dió³²
jo³cuo² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³
ra³tsɨ³² tsú² héih³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³
ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ jáun² hñu³ tsɨ́³ tsáu²,
la³ cun³ lɨ́³ jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³
jná¹³.

Tsá² judíos, tsá² raunh³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés

17 Tɨ³la³ hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ nú²
hi³ lɨ́n³ nú² tsá² judío, hi³ zian² nú²
la³ cun³ juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés, hi³ ca³la³ hi³ tsɨnh¹ lɨ́n²¹ nú²
ca³tɨn¹ Dió³² juóuh³².
18 Ñíh¹ bíh¹ hnú² he³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Dió³², quí¹ liei²¹ jáun² hɨe³² he³ hi³
chu²¹ hi³ hniáuh³² quiáh¹³ hnú².
19 Lɨ́n²³ hnú² hi³ cu³tí¹³ tɨn² hnú²
hɨeh¹ tsá² ten³ juɨ³², hi³ tɨn² nú² siáh³
tieih²¹ sɨ́² juɨ²¹ tsá² ñi³táunh¹ já¹niéi².
20 Hi³ lɨ́n²³ nú² siáh³ hi³ tɨn² nú²
hɨeh¹ tsá² cú¹juón¹, jɨ³ hi³ ha³ lánh³
rón³² má¹tɨn¹³ nú² siáh³ tsá² tiá² jmɨ́¹
tiá² tsɨ́³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ liei²¹ hi³ cuɨn²
nú² jáun² lɨ́³ mí¹zioh²¹ ca³tɨ²¹ jú¹ tson²,
jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́²ñɨ³² tsú² nɨ́² siáh³.
21 Hi³ jáun² né³, hnú² tsá² hnáuh²
jmúh¹³ tɨ³², ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ma³tɨn¹³
nú² tín² huen²? Hnú² tsá² juáh³ hi³
tiá² hniáuh³² han³ tsú², ¿he³ láɨh³² sa³
chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² haɨnh³²?

22 Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³²
lɨ́¹ jmu³ lɨ́¹ tsó²¹ tsú², ¿he³ lɨ³ sa³
chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² jmuh³² la³
jáun²? Hnú² siáh³ tsá² jlánh¹ hon²
nú² dió³² tsá² láɨn¹, ¿he³ láɨh³² sa³
chín¹dí¹ hnú² bíh¹ haɨnh³² hi³ quien²
tioh³ cuáh³² jáun²?
23 Jlánh¹ jmuh³² hnú² tsɨnh¹ cun³ñí¹
hi³ zia³² liei²¹ jáun² quián¹³, tɨ³la³
cun³quionh³ hi³ tiá² ma³tih²¹ hnú²
liei²¹ jáun², má²jmuh³² hnú² hi³
tiú²uú² quien² Dió³² bíh¹.
24 Tson² cu³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²
la³ lá²: "Tsá²cá²jo²¹ hleh³² hlah³ hi³
ca³tɨn¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ tsáuh³ hnoh²
bíh¹".
25 Tson² bíh¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³
*tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹
zian², nɨ́¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ jáun²
quioh²¹ hla¹ Moisés, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá²
la³ ma³tih²¹ yáh³ hnú², jáun² hnú² lɨ́n³
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² tiá² má²quian³² li²¹
hi³ lin¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹
bíh¹.
26 Tɨ³la³ tsá² tiá² quian³² li²¹ jáun²
má¹ná¹, nɨ́¹juáh³ zian² tsú² la³ cun³
rón³² juáh³ liei²¹ jáun², jáun² tsá² la³
hí³ né³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
má²já²tú¹ quioh²¹ bíh¹.
27 Hi³ jáun² tsá² tiá² já²tú¹ quioh²¹
né³, cun³quionh³ hi³ zian² tsú² jáun²
la³ cun³ juáh³ jáun² liei²¹ bíh¹ má²zia³²
he³ lánh³ rón³² tá¹tsɨn¹ hnú² héih³²,
quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² tiá² ma³tih²¹
liei²¹ jáun² uá¹jinh¹ ron³ nú², hi³
uá¹jinh¹ quiánh¹ nú² siáh³ li²¹ hi³ lin¹
hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ hnú².
28 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n³
tsú² tsá² judío cun³quionh³ hi³ jniá³
jáun² tɨ³ coh³ yáh³, sa³jun³ jmu² ta²¹
hi³ quian³² tsú² li²¹ jmáh³la³ ngú³ hi³
lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, quí¹ cáun²
hi³ lɨ́³ jmáh³la³ tɨ³ coh³ bíh¹ jaun³².
29 Tɨ³la³ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ lɨ́n³
judío má¹na²¹, jan² tsá² lɨ́n³ la³ tɨ³
hñu³ tsɨ́³ bíh¹, jan² tsá² má²quian³²
li²¹ la³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³; ta²¹ jáun² jmu²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³

lɨ́23 cun3quionh3 hi3 má2tí32 tsú2
jáun2 héih32 má2rá1lɨ́3 yáh3. Jáun2
Dió32 ma3quien2 tsá2 la3 hí3, uá1jinh1
tsá2mɨ3cuóun2 tiá2 ñí1 ma3quien2 tsú2.

3

1 Hi3 jáun2 né3, ¿ha3 dá2 jinh1 quien2
hi3 lɨ́n3 tsú2 *judío, hi3 he3 tá2tsaɨh21
tsú2 nɨ́1juáh3 hi3 *ja3tú1 chí2 láu2 hná13
ñí1 zian2 tsú2?
2 Hliáun3 bíh1 ñí1 jmu2 ta21. Quí1
la3ñí1 la3ján3 Dió32 ca3chá3 jo3cuo2 tsá2
judíos jáɨ13 jáun2 quioh21.
3 Jáun2 né3, nɨ́1juáh3 ma3 jan2 tsá2 hí3
tiá2 ca3ma3tí32 jáɨ13 jáun2, ¿hí1 cun3ñí1
hi3 jáun2 tiá2 ma3tí32 Dió32 jë1 uá2jaɨ32?
4 ¡Tiá2 jáun2 yáh3! Dió32 dá2 jmu2
la3 cun3 qui3 lɨ́3 jú1 tson2 bíh1, uá1jinh1
la3jɨ́n32 tsá2mɨ3cuóun2 tɨ́1 jáɨn2. Quí1 ñí1
Sí2 quioh21 Dió32 rá1juáh3 la3 lá2:
Ca3tɨ21 lɨ3jnia2 hi3 tson2 jëh2 hnú2;
lɨ3 lin1 hi3 chun1 hnú2 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1
ta3tsɨ21 héih32.
5 Hi3 jáun2 né3, zian2 tsá2 lɨ́n23 hi3
tɨ3 jlánh1 néh1 re2 lɨ́2lin1 hi3 chun1
Dió32 nɨ́1juáh3 hi3 tɨ3 lɨ3mí1 jmú13 dí2
hi3 hlah3 hi3 hó32. Tɨ3la3 ¿he3 dá2 lɨ́13
juáh13 dí2 hi3 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2? Quí1
sá1jmɨ́1 hi3 tson2 la3 nɨ́2 dúh1, hi3
jáun2 Dió32 má2lɨ́n13 jan2 Tsá2 tiá2 tɨn2
ra3tsɨ32 héih32 bíh1, quí1 ¿he3 láɨh32 sa3
míh23 yáh3 tsɨ́3 tsú2 ñí1con2 tsá2 jmu2
tso3?
6 ¡Tɨ3la3 tiá2 tson2 yáh3 la3 cun3 hi3
ná1lɨ́n23 tsú2 jáun2! Quí1 sá1jmɨ́1 hi3
tson2 la3 jáun2 dúh1, ¿ha3 bí1 lánh3
rón32 jmɨ́1 lɨ́13 ra3tsɨ32 Dió32 héih32
ñí1con2 tsá2 zian2 ñí1 hué21 lá2?
7 Quí1 zian2 tsá2 juáh23 la3 lá2:
“Cun3quionh3 jú1 tɨ́1jáɨ2 hi3 hléh23
jná13 tɨ3 lɨ3mí1 lɨ́2 lin1 hi3 quien2 jú1
tson2 quioh21 Dió32”; tɨ3la3 jná13 né3
juanh32, hi3 sá1jmɨ́1 hi3 tson2 la3 cun3
hi3 juáh23 tsú2 jáun2, jáun2 ¿ha3 bíh1
lánh3 rón32 lɨ́13 juáh3 Dió32 hi3 tsá2
la3 hí3 lɨ́n3 jan2 tsá2 ren2 tso3 nɨ́1
má1ca3ra3tsɨ32 tsú2 héih32 ñí1con2 tsú2?
8 Quí1 sá1jmɨ́1 la3 nɨ́2 dúh1, ¿he3
ya3 láɨh32 tiá2 jmú13 dí2 cú2jueh32 hi3
hlah3, hi3 jáun2 tɨ3 lɨ3mí1 ja3tu3 ja3lɨ́3
hi3 chu21? Ti3tsóh3dí1 jáɨ13 la3 nɨ́2 néh1
hɨe23 jnoh1 tsáu2 juáh23 ma3 jan2 tsá2
hu21 hlah3 tsɨ́3; tɨ3la3 tsá2 la3 hí3 dá2
má2tá1tsɨn1 héih32 la3 cun3 ca3tɨ21 bíh1.

La3jáɨ32 bíh1 dí2 ren2 tso3

9 Hi3 jáun2 né3, ¿hí1 jlánh1 bíh1 chú32
quiú13 dí2 tsá2 judíos la3 cónh3 bíh1
*tsá2cá2jo21? ¡Tiá2 jáun2 yáh3! Quí1
la3 cun3 hi3 má2lɨ́2neh21 dí2 hi3 ca3la3
jɨ3lɨn2 tsáu2 bíh1 ná1jlaɨn32 tsáu13, uá1
hi3 tsá2 judíos, uá1 hi3 tsá2cá2jo21.
10 La3 cun3 hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2
quioh21 Dió32, hi3 juáh3 la3 lá2:
Ca3la3 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 chun1 ta3
ñí1 Dió32,
11 tiá2 hin2 zian2 yáh3 tsá2 ngɨ23 jáɨ13,
tiá2 hin2 zian2 yáh3 tsá2 hnah2 Dió32.
12 La3jɨ́n32 bíh1 tsáu2 má2já2taunh21 tɨ3
có32,
jɨ3lɨn2 bíh1 tsú2 má2ca3can3 cáun2 juɨ32
hlah3.
Ca3la3 hí1 jan2 yáh3 tsá2 jmu2 hi3 chu21
tiá2 zian2,
13 La3jmɨ́1 ja32 cáun2 tá2hón32
má2ca3niá3 bíh1 ja32 jë1 tsú2,
jmáh3la3 jú1 tɨ́1jáɨ2 bíh1 chi21 ho3 tsú2.
La3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 ha21 no1 quioh21
jáh3hláɨnh1 bíh1 ho3 tsú2;
14 cá2 ñí1 chú2 juóun32 bíh1 tsú2 tsáu2,
jɨ3 hi3 zaɨh32 tsú2 siáh3 jú1 uóu32.
15 Ca3la3 hi3 háun1 lɨ́n21 bíh1 tsú2 tsó32
hi3 tsa3jngɨh2 tsáu2,
16 cá2 ñí1 quí2 hlianh23 tsáu2 bíh1 tsá2
la3 hí3, hi3 tsunh2 tsú2 juɨ21
tsáu2, hi3 chan2 tsú2 siáh3 tsáu2
ná1hó2 ná1jngɨh2.
17 Tsá2 la3 hí3 tiá2 ñi32 yáh3 ha3 lánh3
jmu3 hi3 lɨ́13 niau21 tie3;
18 ca3la3 hí1juáh3 tiá2 lɨ́n23 bíh1 tsú2 hi3
jmu3 juénh2 ñí1con2 Dió32.
19 Né32 né3, né1 bíh1 dí2 hi3 la3jɨ́32
héih32 má2rá1tioh3 ñí1 Sí2 quioh21
Dió32 ca3tɨn1 tsá2 zian2 cun3quionh3
liei21 jáun2 bíh1, hi3 jáun2 hí1 jan2 tsá2
hí3 tiá2 lɨ́13 juáh3 hi3 tiá2 ñi32; quí1 hi3

jáun² la³ jáun² lí¹³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³² ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³.
20 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lɨ³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² la³jí³² hi³ rá¹juáh³ liei²¹ jáun², quí¹ liei²¹ jáun² cáun² jmu² ta²¹ hi³ má²lɨ²¹ hi³ tsá² ren² tso³ bíh¹ dí².

Cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² lí¹³ liáun³

21 Tɨ³la³ né³² né³, má²ca³lɨ³ lin¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ he³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, jun³juáh¹³ uá² quionh³ hi³ má¹tɨ²¹ dí² liei²¹ jáun² yáh³. Quí¹ hí¹ la³ tɨ³ hnga² yáh³ liei²¹ jáun² jɨ³ la³ má²quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² siáh³ ca³juáh³
22 hi³ Dió³² hinh²³ tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. Quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³² cuí¹ hin² mi³ tsánh².
23 Jɨ³lɨn² tsáu² bíh¹ má²ca³jmú³ tso³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² cah²³ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ chun¹ la³jmí¹ chun¹ Dió³².
24 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cáun² lí¹ ja³² bíh¹ mií³ tsí³ Dió³² hi³ hinh²³ tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, quí¹ má²ca³ma³hmah¹ bíh¹ Cristo Jesús ca³tɨ²¹ tsáu¹³ tsáu², hi³ jáun² tiú²uú² tso³ ren² yáh³ tsú².
25 Quí¹ Dió³² ca³cuen³ Jesús hi³ jún³ cha¹³ tsáu²; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ca³táɨn² jáun² jmí²hán¹ Jesús bíh¹ ca³chón³² Dió³² tsí³ hi³ jmí¹ míh²³ jáun² tsí³ hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ tsáu² ní¹juáh³ tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³. La³ jáun² ca³lɨ³ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² ma³jnia³² hi³ tɨn² ra³tsɨ³² re² héih³²; quí¹ jmí¹tin² cáun² ti³ lí¹ ca³ma³juenh² cu³tiá³ bíh¹ tsú² tsí³, hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² la³ uá¹ tiá² jɨe²³ la³jí³² tso³ hi³ ca³jmú³ tsáu².
26 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ ma³jnia³² la³ má²má²jnia³² jáun² hi³ tɨn² ra³tsɨ³² héih³² la³ cun³ ca³tɨ²¹, cun³quionh³ hi³ hinh²³ tsú² lɨ³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.
27 Hi³ jáun² né³, ¿né² dá² hi³ jmí¹ jmu³² dí² jáun² tsah¹? Ca³nga² bíh¹. ¿He³ láɨh³² ca³nga²? Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³ma³tɨ²¹ dí² la³ cun³ lí³ héih³² yáh³, quí¹ jí³²la³ ti³ ca³chá¹³ dí² cáun² tsí³ bíh¹.
28 Jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ Dió³² hinh²³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ cha³² tsú² cáun² tsí³ bíh¹, hi³ sa³jun³ uá² jɨe²³ yáh³ Dió³² hí¹ má²lí²ma³tí³² tsú² liei²¹.
29 ¿Hí¹ jmáh³la³ tsá² judíos uá¹ tanh² Dió³² hó¹ñí¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jaɨ³² tanh² Dió³² hó¹ñí¹? Quí¹ tson² bíh¹ hi³ ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jaɨ³² tanh² Dió³² ho¹ñí¹,
30 quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian². Hi³ jáun² Dió³² hinh²³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ lɨ³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³, cuí¹ quian³² cuí¹ tiá² quian³² bíh¹ tsú² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹.
31 Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ ná¹jmu³² dí² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiú²uú² quien² liei²¹ jáun² dúh¹ cun³quionh³ hi³ ma³quien¹³ dí² jáun² hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ tɨ³ lɨ³mí¹ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ dí² liei²¹ jáun².

4

Há²bran²¹ lín³ mí¹zioh²¹ ca³tɨn¹ tsá² cha³² cáun² tsí³

1 Hi³ jáun² né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ ca³tɨ²¹ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².
2 Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² ca³hinh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zia³² hi³ ca³jmú³ dúh¹, jáun² jmí¹ zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsú² tonh², tɨ³la³ tiá² hin² ca³tɨn¹ yáh³ jmu³ tonh² ñí¹con² Dió³² má¹ná¹.
3 Quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Há²bran²¹ ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³²; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³jíe³² tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹”.

4 Jmú13 jáɨ13, nɨ́1juáh3 jan2 tsá2 jmu2
ta21, hiáuh23 bíh1 tsú2 la3 cun3 hmah21
hi3 hlánh1, jun3juáh13 hi3 lɨ́1 hiáuh23
yáh3 tsú2.
5 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 tsá2 nio2 cáun2
tsɨ́3 má1ná1, ñí1 jɨ́21la3 ti3 cha32 cáun2
tsɨ́3 ñí1con2 Dió32 bíh1 tsú2 cha3
jmɨ́1 ma3quien2 tsú2 lɨ3ua3 cáun2 hi3
má2ca3jmú3 hnga2; hi3 jáun2 Dió32 Tsá2
hinh23 tsá2 ren2 tso3 né3, cáun2 jɨ́e32
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 bíh1
cun3ñí1 hi3 má2nio2 jáun2 cáun2 tsɨ́3
tsú2.
6 Ja3bí1 hnga2 siáh3 hla1 Dá2vi21
ca3juáh3 hi3 jlánh1 jmɨ́1 ren2 tsá2 heh23
Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1
cu3tí3, tsá2 tiá2 ná1hɨ13 hí1 cú1pih21 ta21
quioh21,
7 jmɨ́1 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3 lá2:
¡He3 máh3 jmɨ́1 ren2 tsá2 má2ca3hin3
Dió32 tso3 quioh21 hi3 jmɨ́1 zian2
tsú2 jáun2 cun3 tɨn2 tsɨ́3 hnga2,
tsá2 má2ná1jlɨ32 la3jɨ́32 tsáu13!
8 ¡He3 ma3 jmɨ́1 ren2 tsá2 jɨ́e32 Dió32
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 tiá2 tso3
ren2!
9 Hi3 jáun2 né3, jun3juáh13 jmáh3la3
tsá2 ⁿá1tú1 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2
yáh3 jlánh1 jmɨ́1 ren2, quí1 la3 jɨ3
tsá2 tiá2 má2ná1quian32 li21 jáun2 bíh1
uá2jaɨ32. Má2lɨ́2neh21 bíh1 dí2 hi3 Dió32
cáun2 ca3hinh3 bíh1 hla1 Há2bran21
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1
hi3 ca3chá3 cáun2 tsɨ́3.
10 Tɨ3la3 ¿hin2 dá2 jmɨ́1 ca3hinh3 Dió32
Há2bran21; hí1 ta3 má2quian32 tsú2 li21
hi3 lin1 hi3 taunh2 Dió32 hó1ñí1, ho3 ta3
ñeh2 uá1? ¿Haun13 juáh13 ta3 ñeh2 bíh1
dúh1?
11 Quí1 má2ca3hinh3 bíh1 Dió32
Há2bran21 la3 cun3 jmɨ́1 ca3hiauh3 jáun2
jáɨ13 hi3 hniáuh32 tiú32 chí2 láu2 hná13
ñí1 zian2; cun3quionh3 hi3 ca3jmú3
jáun2 Há2bran21 la3 jáun2 ca3jmú3
Dió32 lin1 hi3 hí3 bíh1 dí2 jan2 tsá2
má2ca3heh3 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2
tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3.
Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 Há2bran21
hí3 lɨ́n3 mí1zioh21 ca3la3 jɨ́n32 tsá2 nio2
cáun2 tsɨ́3 ta3 tiá2 má2quian32 li21 hi3
lin1 hi3 taunh2 Dió32 hó1ñí1, hi3 jáun2
Dió32 hinh3 uá2jaɨ32 tsá2 hí3 la3juah21
dúh1 jan2 tsá2 chun1.
12 Tson2 bíh1 Há2bran21 hí3
lɨ́n3 dí1hio3 ñú1deh3 la3jɨ́n32 tsá2
má2ná1quian32 li21 jáun2, tɨ3la3 jɨ́32la3 ti3
tsá2 tiá2 cáun2 lɨ́1 já1tú1 quioh21 bíh1
má1ná1, tsá2 ca3chá3 cáun2 tsɨ́3 la3jmɨ́1
ca3chá3 hla1 Há2bran21 hí3 cáun2 tsɨ́3
jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 tsa3tú1 quioh21.

Jáɨ13 hi3 ca3jmú3 Dió32 lɨ3tí23 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3 bíh1 tsú2

13 Dió32 ca3jmú3 jáɨ13 ñí1con2 hla1
Há2bran21, jɨ3 la3 má2quionh3 jón2zɨ́h1
jón2cho1 tsú2 hi3 niau21 jo3cuo2 tsú2
tá1 cáun2 hngá1máh3; tɨ3la3 jun3juáh13
hi3hliá2 ti3 ca3ma3tí32 liei21 jáun2 yáh3
Há2bran21 hi3 hiauh3 jáɨ13 jáun2, tɨ3la3
ca3hiauh3 tsú2 jáɨ13 jáun2 cun3ñí1 hi3
má2ca3heh3 tsú2 Dió32 la3juah21 dúh1
jan2 tsá2 chun1 bíh1 quí1hliá2 ca3chá3
tsú2 cáun2 tsɨ́3.
14 Quí1 sá1jmɨ́1 hi3 jmáh3la3 tsá2 hi-
auh3 liei21 jáun2 bíh1 la3 zia32 hi3
hiáuh3 ñí1con2 Dió32, hi3 jáun2 tiá2
lin1 ñí1 la3 jmu3 ta21 yáh3 hi3 nio2
jáun2 cáun2 tsɨ́3 tsú2, hi3 sa3jun3 la3
lɨ3 quien2 yáh3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2
Dió32 nɨ́1juáh3 la3 jáun2.
15 Quí1 cun3quionh3 liei21 jáun2 dá2
cáun2 ja32 hi3 míh23 tsɨ́3 bíh1 Dió32; quí1
jɨ́32la3 ti3 nɨ́1juáh3 tiá2 liei21 zia32 bíh1
tiá2 lɨ3 lin1 yáh3 he3 tiá2 ca3lɨ3tí3.
16 Hi3 jáun2 né3, ja32 miɨ́3 tsɨ́3
Dió32 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3
bíh1 tsú2, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1
lɨ3tí3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32
ñí1con2 jɨ3lɨn2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1
Há2bran21. Jun3juáh13 lɨ3tí3 ñí1con2
jón2zɨ́h1 tsú2 tsá2 ti3 má2hiauh32 liei21
jáun2 yáh3, quí1 tɨ3la3 lɨ3tí3 ñí1con2
jón2zɨ́h1 tsú2, tsá2 jɨ́32la3 ti3 nio2 cáun2
tsɨ́3 la3jmɨ́1 ca3chá3 tsú2 jáun2 hnga2
cáun2 tsɨ́3 bíh1; hi3 Há2bran21 hí3 bíh1
lɨ́n3 mí1zioh21 quiú13 dí2 ca3la3 jáɨ32, la3
cun3 tsá2 má2nio2 cáun2 tsɨ́3 dí2.

17 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²: “Má²lɨ́²jmú³²
jná¹³ hi³ hnú² lɨ́n³ mí¹zioh²¹ quioh²¹
juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹
hué³²”. Jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ jáun²
Há²bran²¹ cáun² tsɨ́³, jáun² lɨ́n³ tsú²
mí¹zioh²¹ quiú¹³ dí² ñí¹con² Dió³², Tsá²
tɨn² jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² siáh³ hi³ hmaɨ²¹
tsá² má²cuá¹hmú²¹, Tsá² tɨn² hleh³²
ca³tɨ²¹ jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³² la³juah²¹ dúh¹
cáun² hi³ má²jniá³.
18 Jáun² né³, hla¹ Há²bran²¹ hí³ cáun²
ca³chá³ cáun² tsɨ́³ bíh¹ hi³ tónh³² ta²¹
uá¹jinh¹ tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ³ lɨ́¹³ hi³ lɨ³zian²
jon² tsú²; jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun²
bíh¹ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ má²lɨ́n³ tsú²:
“mí¹zioh²¹ quioh²¹ juóun³² tsá² zian²
la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hué³²”. La³ cun³ jáɨ¹³
hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² jmɨ́¹tin², hi³
juáh³ la³ lá²: “La³ nɨ́² bíh¹ juóun³² lɨ́n³²
jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú² lɨ́¹³”.
19 Pih²¹ tiá² jmɨ́¹ má²tí³ hña³láu³
mieh² Há²bran²¹ hí³ jmɨ́¹jáun², tɨ³la³
tiá² ca³tunh³ yáh³ tsú² hi³ nio²
cáun² tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ ja³²lɨ³
má²lieih²¹ quionh³ Sara ñí²cuo², hi³
má²ja³quián³ jún³, hi³ tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ́¹³
yáh³ lɨ³zian² jon².
20 Tɨ³la³ uá¹jinh¹ jmɨ́¹ má²lieih²¹
Há²bran²¹, cun³ jáun² tiá² ca³chá³ bíh¹
tsú² hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³
ca³jmú³ jáun² Dió³², tɨ³la³ cun³quionh³
hi³ ca³chá³ jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú²
ca³lɨ³ pin³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³quien²
tsú² jáun² Dió³²;
21 quí¹ cáun² tán¹ bíh¹ jmɨ́¹ má²nio²
tsɨ́³ tsú² hi³ Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹
hi³ lɨ́¹³ ma³tí³² la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ jmu².
22 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Dió³²
ca³jɨ́e³² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹ cu³tí³.
23 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹
jmáh³la³ hnga² Há²bran²¹ yáh³ jáɨ¹³ hi³
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²,
hi³ juáh³ jáun² hi³ ca³heh³ tsú² Dió³²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹
hi³ nio² jáun² cáun² tsɨ́³,
24 quí¹ ja³bí¹ jáɨ¹³ jáun² ca³ta¹ jnoh¹
siáh³ uá²jaɨ³². Quí¹ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³
uá²jaɨ³² heh²³ Dió³² nɨ́¹juáh³ tsá² cha³²
dí² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú², Tsá² ca³jmú³
hí³ hi³ jenh¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² ja¹
tsá² má²cá²tsan³.
25 Quí¹ Jesús ca³jɨenh³ tsú² hi³ jún³
hi³ ca³tɨ²¹ tso³ quiú¹³ dí², hi³ ca³jmú³
siáh³ Dió³² hi³ jenh¹³ tsú², hi³ jáun² la³
jáun² lɨ́¹³ jɨ́e³² dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² chun¹.

5

Jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² tiú²uú² tso³ ren²

1 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ nio² cáun²
tsɨ́³ bíh¹ dí², jáun² má²ca³heh³ dí²
Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹;
hi³ jáun² cun³quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³
jáun² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², cuɨ́¹ nio¹
la³ má²nio² jáun² tie³ ja¹ quiú¹³ dí²
quiúnh¹ tsú².
2 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ má²hiau³² dí²
mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio²
cáun² tsɨ́³ dí²; hi³ jáun² má²tiauh² dí²
tiá³ ñí¹con² tsú², jɨ³ hi³ má²tsah¹ dí²
cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsɨ́³ dí² hi³ lɨ́¹³
láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ hnga² Dió³² Tsá²
cuá¹quien².
3 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun²
yáh³, quí¹ ja³bí¹ tsah¹ dí² siáh³
ja¹ uu³mí²tsɨ³²; quí¹ né¹ dí² hi³
cun³quionh³ uu³mí²tsɨ³² jáun² lɨ³ táɨ²
dí² hi³ jmú¹³ dí² juenh² tsɨ́³,
4 jáun² cun³quionh³ hi³ juenh² jáun²
tsɨ́³ bíh¹ dí² tá²zanh¹ dí² re² ñí¹con²
Dió³²; hi³ cun³ñí¹ hi³ tá²zanh¹ dí² jáun²
re² né³, má²zia³² hi³ hu²¹ tsɨ́³ dí².
5 Hi³ hu²¹ jáun² tsɨ́³ dí² jun³juáh¹³
cáun² hi³ lɨ́¹³ chau³ dí² hua³heih²¹
yáh³, quí¹ má²ca³ma³cónh³² bíh¹ Dió³²
hñu³ tsɨ́³ dí² hi³ lɨ³liei²¹ dí² hi³ hniau³
tsú² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³
má²ca³cuen³ tsú² jáun².
6 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² jmɨ́¹ zia³² pí³
quiú¹³ dí² hi³ chá¹³ tɨ³ có³² tso³,
tɨ³la³ Dió³² ca³tón³ cáun² jmáɨ¹, hi³
jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ti³tsóh³ ca³jun³ Cristo
ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² ren² tso³.

7 Juóuh32 lɨ́n32 bíh1 lɨ3 zian2 jan2
tsá2 hnió3 jún3 cha13 jan2 tsá2 siánh3,
uá1jinh1 hi3 ca3tɨn1 jan2 tsá2 chun1.
Quí1 ho3 sa3 lɨ́13 bíh1 lɨ3 zian2 jan2 tsá2
lɨ3hnió3 jún3 hi3 ca3tɨn1 jan2 tsá2 chun1.
8 Tɨ3la3 Dió32 má1ná1, hú1tá1
ca3ma3jnia32 hi3 hniau3 jnoh1 jmɨ́1
ca3cué3 tsú2 jáun2 jáɨ13 hi3 jún3 Cristo
hi3 ca3ta1 dí2, uá1jinh1 tá1la3 jmɨ́1 ná1re2
dí2 jáun2 tso3.
9 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 la3
má2ca3heh3 bíh1 dí2 Dió32 la3juah21
dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1 hi3
ca3jun3 Cristo hi3 ca3ta1 dí2, hi3 jáun2
tiá13 bíh1 tiá3 tiá2 liáu32 dí2 tsú2 ñí1
cá1táuh3 jmáɨ1 nɨ́1 má1ca3ma3jnia32
Dió32 hi3 míh23 tsɨ́3 ca3tɨ21 tso3.
10 Quí1 nɨ́1juáh3 tu3bí1 ca3niau21
yáh3 tie3 ja1 quiú13 dí2 quiúnh1 Dió32
cun3ñí1 hi3hliá2 jun3 jáun2 Jon2 tsú2
jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 ná1hon2í1 máh3 dí2 tsú2,
hi3 jáun2 tiá13 bíh1 tiá3 tiá2 zia32 jáɨ13
hi3 liáun3 jnoh1 cun3ñí1 hi3hliá2 zian2
bíh1 tsú2, quí1 má2tiauh2 bíh1 dí2 re2
quiúnh1 tsú2.
11 Hi3 jun3juáh13 jmáh3la3 hi3 jáun2
yáh3, quí1 ja3bí1 tsah1 lɨ́n21 dí2 hi3
ca3tɨn1 Dió32 cun3quionh3 tá13 Jesu-
cristo Tɨ32 Juo13 dí2, quí1 hí3 bíh1
má2ca3chá3 tie3 ja1 quiú13 dí2 quiúnh1
Dió32.

Jáɨ13 ca3tɨn1 Adán jɨ3 Cristo

12 Hi3 jáun2 né3, cun3quionh3 hi3
ca3jmú3 jan2 tsáu2 bíh1 ca3hi3 tso3
ñí1 hué21 lá2, hi3 cun3quionh3 tso3
jáun2 ca3hi3 siáh3 hmú32, hi3 jáun2
dá2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hí3 bíh1 ca3la3
jɨ3lɨn2 tsáu2 má2tionh2 ja1 tso3, hi3 jáun2
la3 jáun2 bíh1 já1ngɨ3 hmú32 ñí1con2
la3jɨ́n32 tsáu2.
13 Quí1 jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 lɨ3zia32
liei21 hi3 ca3cué3 jáun2 Dió32 ñí1con2
hla1 Moisés, jmɨ́1 má2zia32 bíh1
tso3 hngá1máh3 lá2; tɨ3la3 tiá2 jmɨ́1
má2ná1hɨ13 yáh3 tsáu13 tsáu2 la3 cun3
juáh3 liei21 jáun2 má1ná1, jmɨ́1 tiá2
liei21 má2zia32.
14 Tɨ3la3 cun3 jáun2 ca3jmú3 bíh1
hmú32 pí3 hi3 ca3tsan3 la3jɨ́n32 tsá2
ca3jmú3 tso3 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3zian2
hla1 Adán hi3 ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1
hi3 ca3lɨ3zian2 hla1 Moisés, uá1jinh1
tsáu13 tsú2 tiá2 jmɨ́1 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 tsáu13
Adán, tsá2 tiá2 ca3ma3tí32 hí3 héih32 hi3
ca3cué3 jáun2 Dió32. Tɨ3la3 uá1jinh1 la3
nɨ́2 né3, cun3 jáun2 lɨ́n3 bíh1 hla1 Adán
hí3 cáun2 nóh32 hi3 ca3tɨn1 jan2 Tsá2
né3bí1 jmɨ́1 já21.
15 Quí1 cun3quionh3 tsáu13 jan2 tsáu2
bíh1 má2cá2tsan3 juóun32 lɨ́n32 tsáu2,
tɨ3la3 cun3quionh3 tá13 Jesús Tsá2 lɨ́n3
Cristo má1na21, ca3la3 hi3 lɨ́1 má2tɨ́2
má2hɨ́e23 bíh1 mií3 hi3 ja32 jáun2 tsɨ́3
Dió32 ñí1con2 juóun32 tsáu2 hi3 lɨ́13
liáun3 tsú2. Hi3 jáun2 la3 cun3 hi3 tiá2
ca3ma3tí32 jáun2 Adán né3, tiá2 cunh2
yáh3 quionh3 hi3 lɨ́1 cue32 jáun2 Dió32,
16 quí1 hi3 lɨ́1 cue32 jáun2 Dió32
cun3 tiá2 cá2ren2 bíh1 quionh3 ta21
hi3 ca3jmú3 jáun2 tsáu13 tsá2 hí3. Quí1
cun3quionh3 cáun2 tán1 tso3 jáun2
bíh1 má2ca3ta3tsɨn1 tsáu2 héih32; tɨ3la3
uá1jinh1 hliáun3 lɨ́n32 tso3 má2ná1ren2
tsáu2, cun3 jáun2 lɨ́13 bíh1 liáun3 tsú2,
quí1 Dió32 dá2 cáun2 hinh23 bíh1 tsáu2
la3juah21 dúh1 tsá2 chun1.
17 Hi3 nɨ́1juáh3 la3 ca3lɨ3 zia32 pí3
ñí1con2 hmú32 cun3quionh3 tsáu13 jan2
tsáu2, jáun2 cun3ñí1 hi3 ja32 mií3 tsɨ́3
Dió32 né3, tiá13 bíh1 tiá3 tiá2 lɨ3 zia32 pí3
quioh21 la3jɨ́n32 tsá2 má2ca3heh3 Dió32
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cun3ñí1
hi3 ja32 jáun2 mií3 tsɨ́3, hi3 lɨ́13 zian2
tsú2 cáun2 hi3 hmaɨ21 cun3quionh3 hi3
ca3jmú3 siáh3 jan2 tsá2mɨ3cuóun2, Jesús
Tsá2 lɨ́n3 Cristo bíh1 Tsá2 hí3.
18 La3 jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 cun3quionh3
tsáu13 Adán bíh1 ca3ta3tonh1 la3jɨ́n32
tsáu2 ñí1 hlah3; tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 jáun2
Jesucristo né3, cun3ñí1 hi3 hí3 bíh1
ca3jmú3 cáun2 ta21 chu21, hi3 jáun2
Dió32 lɨ́13 hinh3 la3jɨ́n32 tsáu2 ta3né32
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1, hi3
jáun2 lɨ́13 zian2 tsú2 ca3tɨn1 Dió32.

19 Quí¹ cun³quionh³ hi³ tiá² ca³ma³tí³² jan² tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³ta³ná¹ren² tso³; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ siáh³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³ma³tí³² jan² Tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³ta³tonh¹ la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹ cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³².

20 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³zia³² jáun² liei²¹ bíh¹, hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ hliáun³ bíh¹ hi³ tiá² má²tí³² tsáu²; tɨ³la³ tá¹la³ chí¹lɨ́²hliáun²³ jáun² tso³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³ja³ bíh¹ mií³ tsɨ́³ Dió³².

21 Hi³ jáun² né³, la³jmɨ́¹ ca³lɨ³quien² tso³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hmú³², la³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³lɨ³quien² mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ heh³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ ziáun² dí² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

6

Jún¹ tsú² ca³tɨn¹ tso³, tɨ³la³ zian² bíh¹ tsú² ca³tɨn¹ Cristo

1 Hi³ jáun² né³, ¿he³ ya³ lɨ́¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ jmú¹³ dí² tso³ ca³la³ má²jmu³² jáun², hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³jnia² mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³²?

2 Ján¹han²¹, ¡tiá² jáun² yáh³! Quí¹ tsá² má²ná¹jún¹ bíh¹ dí² hi³ ca³tɨn¹ tso³, hi³ jáun² ¿ha³ yáh³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ má¹ziáun¹³ dí² hi³ jmu³² tso³?

3 Quí¹ jmɨ́¹ cáun³ dí² jáun² jmáɨ² ca³lɨ³ lin¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ti³tsóh³ ca³má¹li²¹ dí² hi³ má²jún¹ dí² la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun² hnga².

4 Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ cáun³ dí² jáun² jmáɨ² bíh¹ má²li²¹ dí² hi³ má²já²haun³ dí² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ Cristo quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun² hnga². Hi³ jáun² né³, la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ jáun² hnga² Jesús ja¹ tsá² cá²tsan³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jméi² dí² Tsá² cuá¹quien², la³ jáun² bíh¹ siáh³ hiáu³ dí² pí³ hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² cáun² hi³ hmaɨ²¹.

5 Quí¹ nɨ́¹juáh³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun² hnga², jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ ná¹cunh² dí² quiúnh¹ tsú² nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ dí² la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun².

6 Quí¹ né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ láɨ³ dí² jáun² jmɨ́¹tin²; tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ yeh³ jáun² né³, má²cá²taun³ crei²¹ cu³tsa³² quionh³ Cristo bíh¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ liáun³ cuá² ta³ dí² ñí¹con² pí³ quioh²¹ tso³, hi³ jáun² tiú²uú² láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tɨn¹ tso³.

7 Quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ tso³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² jan² tsá² má²jún¹.

8 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ má²jún¹ dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² cáun² bíh¹ má²nio² tsɨ́³ dí² hi³ ziáun² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú².

9 Quí¹ né¹ dí² hi³ má²ca³jenh¹³ Cristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiú²uú² jún³ tsú², quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ hmú³² ñí¹con² tsú².

10 Quí¹ jmɨ́¹ jun¹ jáun² Cristo, ca³jun³ tsú² cu³ jéin³² tán¹ la³ lá² bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ tso³; tɨ³la³ hi³ zian² tsú² ta³né³² né³, má²zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹.

11 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jaɨ³², cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²jún¹ náh² hi³ ca³tɨn¹ tso³, tɨ³la³ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ ná¹zian² náh² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² má¹na²¹, cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lɨ́n³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quiúnh¹ Cristo Jesús.

12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ su³uú² lɨ́¹ tanh³ náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quián¹³ náh² jmu³, hi³ lɨ́¹ jmúh¹³ náh² tso³, hi³ juáh¹³ hi³ lɨ³ jmu³ héih³² tso³ ñí¹con² náh² hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² honh² náh² hmóu³².

13 Su³uú² lɨ́¹ jɨenh²¹ náh² ñí¹con² tso³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³², tɨ³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jɨenh²¹ náh² tá¹ jan² ñí¹con² Dió³² bíh¹ hi³ jmúh¹³

náh² jmáh³la³ hi³ chu²¹, la³ cun³ jan² tsá² má²jún¹ hi³ má²ca³jenh¹³ siáh³.
14 Quí¹ tiú²uú² jáɨ¹³ ho² yáh³ tso³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² zian² hnoh² la³ cun³ lɨ́³ liei²¹ hi³ jmɨ́¹ zia³² jáun² jmɨ́¹tin², quí¹ tɨ³la³ hnoh² dá² má²zian² náh² la³ cun³ lɨ́³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Dió³² bíh¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ lɨ́n³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

15 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? ¿Hí¹ lɨ́¹³ jmú¹³ dí² tso³ quí¹hliá² hi³ tiú²uú² ziáun² dí² cun³quionh³ liei²¹ jáun², quí¹ má²ziáun² dí² cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² bíh¹? Ján¹han²¹, ¡tiá² jáun² yáh³!
16 Cuɨ́¹ jmú¹³ jáɨ¹³, hi³ nɨ́¹juáh³ ca³jɨenh²¹ náh² hmóu³² ñí¹con² jan² tsáu² hi³ lɨ́n¹³ náh² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹, hi³ má¹tih²¹ náh² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² hí³ bíh¹ má²láɨn¹ náh², hi³ jáun² má²ca³tɨn¹ náh² má¹tih²¹ ñí¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²tí³² ñí¹con² tso³, lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ juo¹³ bíh¹ tsú² tso³, hi³ jáun² dá² jmu³ hi³ jún³ bíh¹ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ uá²jaɨ³², tsá² má²tí³² ñí¹con² Dió³² lɨ́¹³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.
17 Tɨ³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ uá¹jinh¹ hnoh² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tɨn¹ tso³; tɨ³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²tionh² náh² jo³cuo² jú¹ tson² hi³ má²ca³tionh² náh² jáun² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² bíh¹.
18 Quí¹ jmɨ́¹ má²ca³liáun³ náh² jáun² ñí¹con² tso³, jmɨ́¹jáun² ca³lɨn³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³tɨ²¹ hi³ zian² náh² hi³ ná¹chun¹ bí¹ náh².
19 Lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá², quí¹ ho³ sa³ juóuh³² bíh¹ hi³ ngɨ¹³ náh² jú¹ tson² lá². Quí¹ jmɨ́¹tin² ca³cuéh¹ náh² cuá² tanh¹ ñí¹con² tso³ hi³ ca³lɨn³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹, hi³ ca³jmuh³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³². La³ jáun² bíh¹ hniáuh³² cuéh¹ náh² siáh³ cuá² tanh¹, hi³ lɨ́n¹³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹, hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³².
20 Quí¹ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² tso³, jmɨ́¹jáun² tiá² ta²¹ jmɨ́¹ táunh²³ yáh³ hnoh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² hi³ chu²¹;
21 tɨ³la³ ¿he³ dá² ca³ta³tsɨn¹ náh² cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ náh² la³ jáun²? Má²ná¹hinh¹ bíh¹ náh² ca³tɨ²¹ hi³ jáun² ta³né³²; quí¹ la³jɨ́³² hi³ jáun² cáun² jmu² hi³ jún³ bíh¹ tsú².
22 Tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³liáun³ bíh¹ náh² ca³tɨn¹ tso³, hi³ jáun² ta³né³² má²ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ta³tsɨn¹ náh² hi³ lɨ́¹³ zian² náh² hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³² jɨ³ hi³ lɨ́¹³ zian² náh² siáh³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
23 Quí¹ la³ cun³ hi³ tá²tsaɨh²¹ tsá² jmu² tso³, hi³ jún²³ bíh¹; tɨ³la³ hi³ lɨ́¹ cue³² Dió³² má¹ná¹, jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

7

Jmu² Po¹ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² jéinh³² cuo²

1 Hnoh² reh², tsá² má²ná¹cuɨn² náh² liei²¹, ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ liei²¹ jáun² quien² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² ná¹liéih²¹ bíh¹.
2 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá²mɨ³ tsá² má²jenh² cuo², jáun² ca³tɨn¹ tsú² ma³zian² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² ñí²cuo² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ má²jún¹ tsá²ñuh² ñí²cuo² tsú², jáun² tiú²uú² lɨ³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² tsá²mɨ³ hí³.
3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²mɨ³ hí³ ca³cuá³ quionh³ jan² tsá²ñuh² siánh³ siáh³ tá¹la³ zian² bíh¹ ñí²cuo², jáun² tsá²mɨ³ la³ hí³ lɨ́n³ jan² tsá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² bíh¹. Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ má²jún¹ bíh¹ ñí²cuo² tsá²mɨ³ hí³, jáun² tiú²uú² lɨ³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² tsú², má²lɨ́¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² quionh³

tsá²ñuh² siánh³, jun³juáh¹³ tso³ yáh³
jaun³² hi³ jéinh³² tsú² siáh³ cuo².
4 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² tiú²uú²
quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² hnoh²
reh²; quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²tsan³
náh² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ Cristo hi³ ca³tɨn¹
liei²¹ jáun², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ná¹lɨ́n³
náh² la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹
ta³ tsú². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ liei²¹
jáun² tiú²uú² ca³tɨn¹ hi³ jmu³ quien²
ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² má²ná¹lɨ́n³
náh² ñí²cuo² jan² Tsá² siánh³ bíh¹, Tsá²
ca³jenh¹³ hí³ ja¹ hla¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun²
bíh¹, ta³né³² má²lɨ́¹³ láɨ³ dí² tsá² zia³²
ñí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² Dió³².
5 Quí¹ tá¹la³ jmɨ́¹ ziáun² dí² jáun²
cun³ lɨ́³ tsɨ́³ dí² hmóu³², jáun² liei²¹
jáun² ti³ ca³jmú³ ta²¹ hñu³ jmɨ́¹ hñu³
tsɨ́³ dí² hi³ tɨ³ lɨ³ hniá¹ dí² hi³ jmú¹³
hi³ hlah³ bíh¹; hi³ jáun² dá² cáun²
tɨ́² ná¹láɨ³ dí² tsá² jmu² ta²¹ ñí¹con²
hmú³² bíh¹.
6 Tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³liáu³
bíh¹ dí² ca³tɨn¹ liei²¹ jáun², quí¹ la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ má²jún¹ bíh¹ dí² ñí¹con² hi³ jmɨ́¹
ziaunh² dí² jáun² tiá³; hi³ jáun² ta³né³²
má²zia³² jáɨ¹³ hi³ má¹ti²¹ dí² ñí¹con²
Dió³² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹,
Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ ziáun² dí² jáun²
hi³ hmaɨ²¹, jun³juáh¹³ uú² cun³quionh³
liei²¹ yeh³ hi³ rá¹lɨ́³ jáun² yáh³.

Tso³ hi³ zia³² hñu³ tsɨn³² jná¹³

7 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² né³, ¿hí¹
lɨ́¹³ juáh¹³ dí² hi³ liei²¹ jáun² bíh¹
jmu² hi³ tanh³² dí² tso³? Ján¹han²¹
¡tiá² jáun² yáh³! Tɨ³la³ cun³quionh³
liei²¹ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³
he³ jaun³² tso³. Jmú¹³ jáɨ¹³, sá¹ hi³
tiá² ca³juáh³ liei²¹ jáun²: “Ha³ lɨ́² jmú²
hniá¹ nú² hi³ quioh²¹ tsáu²”, jáun² tiá²
jmɨ́¹ lɨ³ ño¹ yáh³ jná¹³ he³ dá² jaun³²
hi³ hniá¹ tsú² hi³ quioh²¹ tsáu².
8 Tɨ³la³ tso³ dá² ca³jmú³ quien²
ñí¹con² jná¹³ cun³quionh³ liei²¹ jáun²
bíh¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hi³
la³jɨ́³² hi³ hlah³ hñu³ tsɨn³² jná¹³, hi³
ca³lɨ³ hniá¹ jná¹³ hi³ quioh²¹ tsáu².
Quí¹ tá¹la³ tiá² jmɨ́¹ má²cuo² jná¹³
liei²¹ jáun², tiá² tso³ jmɨ́¹ ren² yáh³
jná¹³ ñí¹con² liei²¹ jáun².
9 Quí¹ jmáɨ¹ hi³ tiá² jmɨ́¹ má²cuo²
jná¹³ liei²¹ jáun², jmɨ́¹ zian² bíh¹ jná¹³;
tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ cuo² jná¹³ héih³² jáun²
má¹ná¹, jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³ zia³² tso³,
hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³, jun³ bíh¹ jná¹³.
10 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ héih³² hi³ jmɨ́¹
ca³tɨ²¹ hi³ cué³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zian²
tsú²; tɨ³la³ ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹, cáun²
ca³jmú³ hi³ jun³ bíh¹ jná¹³.
11 Quí¹ tso³ jlánh¹ ca³lɨ³jan²¹ jmɨ́¹
ca³lɨ³zia³² jáun² héih³², hi³ jáun²
ca³ma³cau² jná¹³; hi³ jáun² cun³quionh³
héih³² jáun² bíh¹ ca³jngah³ jná¹³.
12 Hi³ jáun² né³, cun³ jáun² hɨ́en¹
bíh¹ liei²¹ jáun², hi³ héih³² rá¹tioh³
jáun² né³, hɨ́en¹ bíh¹, chu²¹ bíh¹, hi³
cú²re² he² bíh¹ siáh³ rá²tsɨ³² héih³².
13 Jáun² né³, ¿hí¹ lɨ́¹³ juáh¹³ hi³ liei²¹
chu²¹ jáun² ca³lɨ³ mí¹zioh²¹ quioh²¹
hmú³² ñí¹con² jná¹³? ¡Tiá² jáun² yáh³!
Quí¹ tso³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ hi³ jun³
jná¹³, hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ lin¹ he³
lánh³ rón³² lɨ́³ tso³, quí¹ cun³quionh³
liei²¹ chu²¹ jáun² bíh¹ ca³jngah³ jná¹³
tso³. Jáun² héih³² jáun² né³ ca³ma³li²¹
hi³ hú¹tá¹ la³ hian² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tso³.

Hniéɨ² hi³ zia³² hñu³ tsɨ́³ tsáu²

14 Quí¹ né¹ bíh¹ dí² hi³ liei²¹ jáun²
ja³ ñí¹con² Dió³²; tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹,
tsá²mɨ³cuóun² cáun² lɨ́¹ jmu² cun³ lɨ́³
tsɨn³² bíh¹ ná¹ cu³diá²jan², jan² tsá²
ca³ja³hnáɨ¹ ñí¹con² tso³.
15 Jlánh¹ tiá² ngɨ²³ jná¹³ he³ dá² jmu²
ná¹, quí¹ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ hi³ jmɨ́¹
hnó²¹ jmu¹, tɨ³la³ cha³ jmɨ́¹ jmu¹ jná¹³
hi³ hnó³² jmu¹, hi³ tiá² jéɨ³² bíh¹ jná¹³
jmu².
16 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² cáun²
hi³ tiá² jmɨ́¹ hnó²¹ jmu¹, jáun² la³ jáun²
má²lɨ́²lin¹ hi³ la³ chu²¹ bíh¹ liei²¹ jáun²;
17 hi³ jáun² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³
jáun², jun³juáh¹³ hi³hliá² ja³² tsɨn³²
jmu¹ yáh³ jná¹³ la³ jáun², tɨ³la³ hi³

jáun^{2} dá^{2} ja^{32} ñí^{1}con^{2} tso^{3} hi^{3} nio^{2} jáun^{2} hñu^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} jná^{13}.

18 Má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} jná^{13} hi^{3} tiá^{2} hi^{3} chu^{21} zia^{32} yáh^{3} tɨ^{3} ñeh^{2} quion^{21} ná^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} jná^{13}; quí^{1} uá^{1}jinh^{1} hnó^{32} jná^{13} jmu^{1} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21}, tɨ^{3}la^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, sa^{3} tiá^{2} tú^{2} tiá^{2} tsɨn^{23} yáh^{3} jná^{13} jmu^{1}.

19 Quí^{1} sa^{3} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} tiá^{2} hnó^{32} jmu^{1} bíh^{1} jná^{13} jmu^{2}, cha^{3} jmɨ́^{1} jmu^{1} ná^{1} hi^{3} chu^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quian^{1} jná^{13} jáun^{2} jmu^{1}.

20 Jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} jná^{13} la^{3} jmu^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} hnó^{21} jmu^{1}, jáun^{2} la^{3} jáun^{2} má^{2}lin^{1} hi^{3} jun^{3}juáh^{13} huen^{2} yáh^{3} jná^{13} jmu^{2}, tɨ^{3}la^{3} tso^{3} hi^{3} nio^{2} hñu^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} jná^{13} la^{3} jmu^{2}.

21 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2} bíh^{1} quiunh^{32} jná^{13}: Nɨ́^{1}juáh^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} jmu^{1} hi^{3} chu^{21}, sa^{3} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1} la^{3} jmu^{2} jná^{13} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}.

22 Quí^{1} uá^{1}jinh^{1} jéih^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} jmɨ́^{1} tsɨn^{32} jná^{13} liei^{21} quioh^{21} Dió^{32},

23 tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} jɨe^{32} bíh^{1} jná^{13} hi^{3} zia^{32} cáun^{2} liei^{21} siáh^{3} hi^{3} jmu^{2} quien^{2} ñí^{1}con^{2} ua^{3} tán^{2} jná^{13}, hi^{3} liei^{21} jáun^{2} né^{3} ná^{1}tɨ́n^{23} quionh^{3} hi^{3} jéih^{32} jáun^{2} jmɨ́^{1} tsɨn^{32} jná^{13}. Liei^{21} jáun^{2} dá^{2} hnió^{3} hi^{3} hú^{1}tá^{1} zaunh^{3} tiá^{3} jná^{13} ca^{3}tɨ^{21} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} ma^{3}tí^{32} ua^{3} tán^{2} jná^{13} jmáh^{3}la^{3} héih^{32} quioh^{21} tso^{3}.

24 ¡Jlánh^{1} juo^{23} jná^{13} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} ná^{1}! ¿Hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} liáu^{32} jná^{13} ca^{3}tɨ^{21} ngú^{3} lá^{2} quion^{21}, ngú^{3} hi^{3} lɨ́^{13} jngah^{3} lá^{2}?

25 Jɨ́^{32}la^{3} Dió^{32} bíh^{1} lɨ́^{13} liáu^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}. ¡Hénh^{3} máh^{3} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}! Jáun^{2} né^{3}, la^{3} lá^{2} bíh^{1} lɨ^{3}, hi^{3} cun^{3}quionh^{3} jmɨ́^{1} tsɨn^{32} jná^{13} jmɨ́^{1} hnó^{21} ná^{1} má^{1}ti^{21} héih^{32} quioh^{21} Dió^{32} tá^{1}la^{3} má^{2}ti^{21} ná^{1} jáun^{2} héih^{32} quioh^{21} tso^{3} cun^{3}quionh^{3} ngú^{3} quion^{21}.

8

Tsá^{2} zian^{2} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}
(Gálatas 5:16-26)

1 Né^{32} né^{3}, tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}cá^{2}cunh^{3} quionh^{3} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo má^{1}na^{21}, ha^{3} tiú^{2}uú^{2} tá^{1}tsɨn^{1} yáh^{3} tsú^{2} héih^{32}, [tsá^{2} tiú^{2}uú^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} hmóu^{32} yáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} má^{2}ñɨ^{3}táunh^{1} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1}].

2 Quí^{1} tsá^{2} má^{2}tí^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1} má^{2}zian^{2} hi^{3} hmaɨ^{21} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}cunh^{3} tsú^{2} quionh^{3} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo, quí^{1} má^{2}ca^{3}liáu^{3} bíh^{1} dí^{2} ñí^{1}con^{2} héih^{32} quioh^{21} tso^{3} jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} hmú^{32} nɨ́^{2}.

3 Quí^{1} Dió^{32} má^{2}ca^{3}jmú^{3} cáun^{2} hi^{3} jmɨ́^{1}lɨ́h^{3} tiá^{2} ca^{3}tioh^{21} liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés jmu^{3}; quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2} zian^{2} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} bíh^{1} jnoh^{1}, jáun^{2} ja^{3}hín^{3} bíh^{1} pí^{3} quioh^{21} liei^{21} jáun^{2}; hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}zen^{3} Dió^{32} Jon^{2} hi^{3} ca^{3}lɨn^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} Tsá^{2} la^{3} jnoh^{1}, tsá^{2} ren^{2} dí^{2} tso^{3}. Hí^{3} bíh^{1} ca^{3}cuen^{3} Jon^{2} hi^{3} jún^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} tso^{3} quiú^{13} dí^{2}; hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}hin^{3} Dió^{32} tsáu^{13} dí^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}lɨn^{3} jáun^{2} Jon^{2} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} la^{3} jnoh^{1}.

4 La^{3} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} má^{1}ti^{21} jnoh^{1} la^{3} cun^{3} héih^{32} hi^{3} jmu^{2} jáun^{2} liei^{21}, quí^{1} tiú^{2}uú^{2} ziáun^{2} yáh^{3} dí^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, tɨ^{3}la^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1} má^{2}ziáun^{2} dí^{2}.

5 Quí^{1} tsá^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} cáun^{2} hu^{21} tsɨ́^{3} hi^{3} ma^{3}tí^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quian^{1} ngú^{3} quioh^{21} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} má^{1}na^{21}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} hi^{3} ma^{3}tí^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1}.

6 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} cá^{2} ñi^{3} zian^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} hnga^{2}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} jún^{3} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} má^{1}ná^{1}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} lɨ́^{13} zian^{2}, hi^{3} niau^{21} siáh^{3} tie^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3}.

7 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³
tsɨ́³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² ná¹háun³
bíh¹ quionh³ Dió³², quí¹ tiá² hnió³
yáh³ tsú² ma³quien² liei²¹ quioh²¹
Dió³²; hi³ sa³jun³ lɨ́²³ yáh³ ma³quien²
tsú² liei²¹ jáun².
8 Hi³ jáun² bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² zian²
cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³², tiá² lɨ́²³ yáh³
ma³hiún² tsú² tsɨ́³ Dió³².
9 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiú²uú² zian²
yáh³ náh² cun³ lɨ́³ honh² hmóu³², tɨ³la³
má²zian² hnoh² la³ cun³ hi³ hnió³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, nɨ́¹juáh³ hnoh²
tsá² má²zian² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² hñu³
honh² náh². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá²
má²zian² Jmɨ́²chí³ joh¹ Cristo hñu³ tsɨ́³,
jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Cristo yáh³ tsá² la³
hí³.
10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ Cristo má²cuá³ hñu³
honh² hnoh², jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun²
bíh¹ má²zian² jmɨ́²chí³ quián¹³ náh²
hi³ hmaɨ²¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lɨ́n³
náh² jáun² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹,
uá¹jinh¹ má²jún¹ ngú³ cun³ñí¹ hi³
ca³jmú³ tso³.
11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Jmɨ́²chí³
joh¹ Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³
Cristo Jesús ja¹ hla¹ má²cuá³ hñu³
honh² náh², jáun² hnga² Tsá² ca³jmú³
hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo bíh¹ jmu³ siáh³
hi³ lɨ́¹³ chí¹lɨ́²zian² hi³ hmaɨ²¹ ngú³
hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jún³ jáun² quián¹³
náh², cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú²
hi³ má²cuá³ jáun² hñu³ honh² náh².
12 Jáun² né³ reh², zia³² hi³ ca³ta¹ dí²
jmú¹³, tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³ta¹ dí²
má¹ziáun¹³ la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ dí² hmóu³²
yáh³ má¹na²¹.
13 Quí¹ lɨ³ua³ jan² hnoh², tsá²
zian² náh² la³ cun³ lɨ́³ honh² náh²
hmóu³², jún³ bíh¹ náh², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³
Chun¹ cháh¹³ náh² tɨ³ có³² hi³ zian²
náh² jáun² la³ cun³ lɨ́³ honh², hi³ jáun²
bíh¹ lɨ́¹³ zian² náh².
14 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² hei³² hi³ ñi³jau¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², tsá² la³ hí³
bíh¹ lɨ́n³ jon² Dió³².
15 Quí¹ Jmɨ́²chí³ hi³ má²ca³hen³
hnoh², jun³juáh¹³ jan² jmɨ́²chí³ jmu²
hi³ lɨ́n³ hnoh² *tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³
hi³ juáh¹³ hi³ lɨ³ jmu³ hi³ lɨ́¹ hú¹ cóh²¹
honh² náh², quí¹ Jmɨ́²chí³ hí³ dá² jmu²
hi³ má²lɨ́n³ náh² jon² Dió³² bíh¹, jɨ³
hi³ jmu² siáh³ hi³ nio² tiá³ tsɨ́³ dí² hi³
juáh²³ dí² jáun²: "¡Tia²¹!" ñí¹con² Dió³².
16 Hi³ hnga² Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹
má²tson² jáɨ¹³ cu³lɨ²¹ quionh³ jmɨ́²chí³
quiú¹³ dí² hi³ má²láɨ³ dí² jon² Dió³².
17 Cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́n³ dí² jáun² jon²
tsú², jáun² hiáu³ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³
má²ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³²
ñí¹con² jon², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³
hiáu³ dí² la³ cun³ hi³ hiáuh³ hnga²
Cristo. Quí¹ nɨ́¹juáh³ ná¹má²tso¹ dí²
tsɨ³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³tso²
jáun² Cristo tsɨ́³, jáun² ja³bí¹ lɨ́¹³ zian²
dí² cáun² hi³ quien² quiúnh¹ tsú² siáh³.
18 Jná¹³ len³ hi³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
ná¹má²tso¹ dí² tsɨ³² tiá² cunh³ yáh³
quionh³ la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ quien²
hi³ lɨ³ jnia² hi³ hiáu³ dí² nɨ́¹ má¹jáun².
19 Quí¹ ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³
Dió³² ná¹jáɨh³² ñí¹ hi³ dí¹quian¹ hi³ jɨ́e³
jmáɨ¹ hi³ lɨ³ jnia² la³jɨ́n³² tsá² ná¹lɨ́n³
jon² Dió³².
20 Quí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ ca³jmú³
Dió³² ca³chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú²
ca³lɨ³quien²; jun³juáh¹³ hi³ ca³lɨ³hnió³
hmóu³² yáh³ hi³ jáun², quí¹ cun³ jáun²
ca³lɨ³hnió³ Dió³² bíh¹. Tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³
ca³jmú³ jáun² Dió³² né³, cáun² ná¹jan³²
21 hi³ liáun³, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³
ca³tɨ²¹ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ lɨ³yenh³, hi³
jáun² lɨ³ zian² hi³ má²ná¹liáun¹ la³jmɨ́¹
má²zian² jáun² jon² Dió³².
22 Quí¹ né¹ dí² hi³ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹
ná¹hón²³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³², hi³ ná¹má²tso² tsɨ́³ la³jmɨ́¹
zian² jan² tsá²mɨ³ má²ñí¹lɨ³zian² jon².
23 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun²
yáh³ ná¹má²tso² tsɨ́³, quí¹ la³ jɨ³
jnoh¹ bíh¹ siáh³ ná¹hón²³ dí², tsá²
má²ca³hen¹³ dí² Jmɨ́²chí³ Chun¹, la³
cun³ hi³ la³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hiáu³ dí²

jáun^{2}. Quí^{1} jnoh^{1} ná^{1}jan^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} hú^{1}tá^{1} má^{2}lan^{13} dí^{2} jon^{2} Dió^{32}, ca^{3}la^{3} hi^{3} ná^{1}hón^{23} dí^{2}, jmáɨ^{1} hi^{3} liáun^{3} dí^{2} jáun^{2} tá^{1} jan^{2}.

24 Quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} zia^{32} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} bíh^{1} dí^{2} ca^{3}liáun^{3}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} má^{2}hiauh^{32} bíh^{1} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} hu^{21} jáun^{2} tsɨ́^{3}, jáun^{2} jun^{3}juáh^{13} uú^{2} cáun^{2} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} yáh^{3} tsú^{2} jaun^{32}. Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} cáun^{2} hi^{3} má^{2}hiauh^{32} tsú^{2}, jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨ^{21} yáh^{3} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} tsú^{2} la^{3} má^{2}hu^{21} jáun^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jáun^{2}.

25 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} dí^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} má^{2}hiau^{32} dí^{2}, cáun^{2} hniáuh^{32} juenh^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1} dí^{2} tá^{1}la^{3} ná^{1}hé^{2} ná^{1}jan^{32} dí^{2} hi^{3} hiáu^{13} hi^{3} jáun^{2}.

26 Jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} siáh^{3} má^{2}hau^{3} dí^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} ñí^{1} tiá^{2} tiau^{23} dí^{2} hmóu^{32}. Quí^{1} tiá^{2} táɨ^{2} yáh^{3} dí^{2} lienh^{1} Dió^{32} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨ^{21}, tɨ^{3}la^{3} hnga^{2} bíh^{1} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} hí^{3} hiú^{2} mɨ^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}ta^{1} jnoh^{1} tá^{1}la^{3} ná^{1}quí^{2} ná^{1}zion^{23} dí^{2} jáun^{2} tsɨ́^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} tiau^{23} dí^{2} hléh^{13}.

27 Hi^{3} jáun^{2} Dió^{32}, Tsá^{2} cuoh^{2} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsáu^{2}, ñi^{32} hi^{3} he^{3} hnió^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} juáh^{3}, quí^{1} Jmɨ́^{2}chí^{3} hí^{3} mɨ^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} jë^{1} hnga^{2} Dió^{32}.

Tsá^{2} cah^{23} jmáɨ^{1} tɨ^{3} chí^{1}nga^{2}

28 Quí^{1} má^{2}né^{1} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} Dió^{32} jmu^{2} hi^{3} re^{2} bíh^{1} cuá^{2}haɨ^{32} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} quiunh^{32} tsá^{2} hnio^{3} hí^{3} Dió^{32}, tsá^{2} má^{2}ca^{3}teh^{3} hí^{3} Dió^{32} hi^{3} lɨ́^{13} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} dí^{2} lɨ́^{13}.

29 Quí^{1} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2} ca^{3}lɨ^{3} cuóun^{32} Dió^{32} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}quianh^{3} tsú^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} chan^{3} dí^{2} re^{2} hi^{3} lɨ́n^{13} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} Jon^{2} dí^{2}; hi^{3} jáun^{2} Jon^{2} dí^{2} hí^{3} né^{3}, lɨ́^{13} lɨ́n^{3} Tsá^{2} má^{2}ján^{3} ja^{1} juóun^{32} lɨ́n^{32} raɨnh^{21} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}.

30 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}quianh^{3} hí^{3} Dió^{32} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2}, ca^{3}teh^{3} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}teh^{3} tsú^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}hinh^{3} bíh^{1} tsú^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}. Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}hinh^{3} tsú^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} quionh^{3} dí^{2} ñí^{1} cuá^{1}quien^{2} dí^{2} jáun^{2}.

31 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} nɨ́^{2}? Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} Dió^{32} yáh^{3} la^{3} zenh^{2} jo^{21} quiú^{13} dí^{2}, jáun^{2} ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} jmu^{3} hniéɨ^{2} quiúnh^{1} dí^{2}?

32 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} Jon^{2} yáh^{3} Dió^{32} tiá^{2} ca^{3}jmú^{3} hɨen^{2}, tɨ^{3}la^{3} ca^{3}cuen^{3} bíh^{1} tsú^{2} Jon^{2} hi^{3} jún^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, ¡tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} cué^{32} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2} la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}cuen^{3} tsú^{2} jáun^{2} Jon^{2}!

33 Hi^{3} jáun^{2} dá^{2} ¡hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} chá^{32} tsáu^{13} jnoh^{1} tsá^{2} má^{2}ca^{3}quianh^{3} dí^{2} Dió^{32}, quí^{1} hnga^{2} bíh^{1} Dió^{32} má^{2}ca^{3}juáh^{3} hi^{3} má^{2}láɨ^{3} dí^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} tsá^{2} chun^{1}!

34 Jáun^{2} ¿hin^{2} ya^{3} tsánh^{2} lɨ́^{13} ra^{3}tsa^{2} dí^{2} héih^{32}? Quí^{1} Cristo bíh^{1} Tsá^{2} ca^{3}jun^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} siáh^{3}, hi^{3} má^{2}cuá^{3} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} quioh^{21} Dió^{32} hi^{3} cuá^{1}hiú^{2} cuá^{1}mɨ^{32} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}.

35 Hi^{3} jáun^{2} ¿hin^{2} ya^{3} tsánh^{2} lɨ́^{13} jmu^{3} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} hnáu^{3} dí^{2} quiúnh^{1} Cristo? ¿Hí^{1} lɨ́^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ma^{3}tso^{1} dí^{2} jáun^{2} tsɨ^{32}, cun^{3}quionh^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}, ho^{3} cun^{3} quionh^{3} hi^{3} hɨ́^{1} tsa^{1} dí^{2} tsáu^{2}, ho^{3} hi^{3} zia^{32} ho^{3}cuóun^{3}, ho^{3} hi^{3} tiá^{2} zia^{32} ha^{1} dí^{2}, ho^{3} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2} ja^{1} hi^{3} háɨnh^{13}, ho^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jngah^{3} dí^{2} jáun^{2} tsáu^{2}?

36 Tɨ^{3}la^{3} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:

Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2} bíh^{1} hiá^{2}
tsáu^{2} jnoh^{1} la^{3}jɨ́^{32} jmáɨ^{1},
hi^{3} jmoh^{23} tsú^{2} jnoh^{1} la^{3}jmɨ́^{1} jmúh^{32}
tsú^{2} *já^{1}ziáh^{2} má^{2}tsa^{3}jngɨh^{2}
tsú^{2}.

37 Tɨ^{3}la^{3} ja^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2} má^{1}ná^{1}, ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} cah^{23} jmáɨ^{1} tɨ^{3} ca^{3}nga^{2} bíh^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}hau^{3} Tsá^{2} ca^{3}ma^{3}hniau^{3} dí^{2} hí^{3}.

38 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jná^{13} má^{2}nio^{2} cáun^{2} tsɨn^{32} hi^{3} cu^{3}tí^{3} tiá^{2} hi^{3} zia^{32} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} lɨ́^{13} chau^{3} dí^{2} tɨ^{3} có^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} Tsá^{2} hniau^{3} dí^{2}, uá^{1} hi^{3} jún^{3} dí^{2}, uá^{1} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2}, sa^{3}jun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}

Dió32, hi3 sa3jun3 tsá2cuú2 tsá2chín3 nɨ́2
siáh3; sa3jun3 hi3 quiunh32 dí2 ta3né32,
hi3 sa3jun3 hi3 quieinh21 dí2 jmɨ́1tsú2
jmɨ́1ja32, sa3jun3 lɨ́13 cun3quionh3 hi3
cáu2 hi3 jueh32 hi3 lɨ́13 lɨ3zia32 ñí1 hué21
lá2,
39 sa3jun3 lɨ́13 nɨ́1juáh3 hi3 ñi3ngɨ́1
dí2 chi3cuú2 ñí1 ñe1, hi3 sa3jun3 lɨ́13
nɨ́1juáh3 nɨ́2 lɨ́1 cá1cháu21 dí2 hñu3
hué32, la3 cun3 hí1 cáun2 yáh3 la3
cun3 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32 tiá2
lɨ́13 chau3 dí2 tɨ3 có32 ñí1con2 Dió32,
Tsá2 ca3ma3jnia32 hí3 hi3 hniau3 dí2
cun3quionh3 Cristo Jesús Tɨ32 Juo13 dí2.

9

Dió32 má2ca3quianh3 tsá2 Israel

1 Hi3 jáun2 né3, jná13 hléh13 jú1 tson2
lá2 hi3 ca3tɨn1 tsá2co1 ná1 la3 cun3 qui3
jmu2 tsá2 hen2 tɨ3 con2 Cristo, tiá2
tɨ́1 jáɨn2 yáh3 jná13; quí1 jmɨ́1 tsɨn32
jná13 má2tson2 jáɨ13 lá2 quion21 cu3lɨ21
quionh3 Jmɨ́2chí3 Chun1,
2 hi3 jlánh1 hlaɨh3 nio2 tsɨn32 jná13,
hi3 ca3la3 hi3 hú1quí2 hú1jngɨh32 tsɨn32
jná13 hi3 ca3tɨn1 tsá2co1 ná1,
3 hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 huen2 jná13
ñí1tanh21 hú1mu3héih32, la3 cun3 hi3
tiú2uú2 lɨ́n13 jná13 tsá2 joh1 Cristo,
sá1jmɨ́1 hi3 lɨ́13 bíh1 re2 ca3tɨn1 tsá2co1
jná13 hí3 cun3quionh3 hi3 lɨ́13 la3 jáun2
ñí1con2 jná13.
4 Quí1 tsá2 hí3 bíh1 tsá2 jón2zɨ́h1
jón2cho1 hla1 *Israel, hi3 Dió32 né3
ca3jmú3 hi3 tsá2 hí3 lɨ́13 lɨ́n3 la3juah21
dúh1 jon2 tsú2. Dió32 Tsá2 cú2 juenh2
ca3ma3jnia32 ja1 quioh21 tsú2, hi3
ca3tanh2 nió32 quionh3 tsá2 hí3, jɨ3 hi3
ca3jmú3 dí2 siáh3 jáɨ13 hi3 zia32 hi3
jmu3; hi3 jáun2 ca3cué3 dí2 liei21 jáun2
ñí1con2 hla1 Moisés, la3 má2quionh3
ha3 lánh3 hniáuh32 ma3tí32 tsú2 cuáh32.
5 Tsá2 hí3 bíh1 tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1
tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3 jnoh1; hi3
jáun2 jún13 tsá2 hí3 bíh1 Tsá2 lɨ́n3 Cristo
hi3 ca3tɨ21 hi3 lɨ́n3 tsú2 tsá2mɨ3cuóun2,
hi3 hí3 bíh1 dí2 Dió32 Tsá2 quioh21
ca3la3 jɨ3lɨ32. ¡Cuɨ́1 lɨ3quien2 bíh1 tsú2
cun3 jmɨ́1hi3nio2! Tson2 bíh1 la3 jáun2.
6 Jáun2 né3, jun3juáh13 hi3 tiá2
má2ca3lɨ3tí3 yáh3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 Dió32
ñí1con2 jún13 hla1 Israel, tɨ3la3 cun3ñí1
hi3 tiá2 jɨ3lɨn2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1
Israel lɨ́n3 tsá2 tionh2 jo3cuo2 Dió32
bíh1;
7 quí1 sa3jun3 la3jɨ́n32 yáh3 jón2zɨ́h1
jón2cho1 hla1 Há2bran21 hí3 cu3tí3 lɨ́n3
jon2 tsú2, quí1 la3 cun3 ca3juáh3 jáun2
Dió32 bíh1, hi3 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3
lá2: "Cun3quionh3 jan2 Isaac jónh32
bíh1 hnú2 lɨ3zian2 jon3zɨ́h1 jon3cháuh3
hnú2".
8 La3 jáun2 lɨ́2lin1 hi3 hí1 jan2 yáh3
tiá2 hin2 lɨ́n3 jon2 Dió32 cun3ñí1
hi3 jún13 jan2 tsáu2; tɨ3la3 jɨ́32la3 ti3
tsá2 ca3lɨ3zian2 cun3quionh3 jáɨ13 hi3
ca3jmú3 jáun2 Dió32 bíh1 cu3tí3 ná1lɨ́n3
jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1 Há2bran21.
9 Quí1 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32
quionh3 Há2bran21 lɨ́3 la3 lá2: "Míh1 tiá2
jmɨ́1 la3 lá2 tsá3 já1ma3jnia13 jná13 siáh3,
hi3 jáun2 má1jáun2 má2zian2 bíh1 jon2
Sara".
10 Tɨ3la3 jun3juáh13 cun3 nɨ́2 yáh3
ca3tsan3 jáɨ13. Quí1 jmɨ́1 ca3lɨ3zian2
jáun2 gon3 jon2 hla1 Rebeca cu3tsa32
quionh3 tsú2 hla1 Isaac ñí2cuo2, dí1hio3
ñú1deh3 jnoh1 hí3,
11 hi3 jáun2 cun3ñí1 hi3 lɨ3 hniáuh32
lɨ́3 la3 má2lɨ́3 jáun2 la3 cun3 hi3 tɨ32
tsɨ́3 Dió32, Tsá2 quianh23 tsáu2, jáun2
ca3quianh3 Dió32 jan2 dún2 gon3 hí3
uá1jinh1 ta3 tiá2 má2ca3lɨ3zian2, sa3jun3
hi3 chu21 sa3jun3 hi3 hlah3 yáh3 jmɨ́1
má2ca3jmú3, hi3 jáun2 la3 jáun2 lɨ3 lin1
hi3 hí3 bíh1 Tsá2 téh23 tsáu2, jun3juáh13
cun3ñí1 hi3 zia32 hi3 jmu2 tsáu2 yáh3.
12 Jáun2 ca3záɨh3 Dió32 hla1 Rebeca
hí3 la3 lá2: "Dún2 má2ján3 bíh1 lɨ́n13
quian21 tsá2 cáɨn2".
13 La3 cun3 rá1juáh3 jáun2 ñí1
Sí2: "Ca3ma3hno1 jná13 Jacob, tɨ3la3
ca3lɨ3hon2 bíh1 jná13 Esaú".
14 Jáun2 né3, ¿he3 dá2 lɨ́13 juáh13

dí²? ¿Hí¹ Dió³² lín³ jan² Tsá² tiá² tɨn²
ra³tsɨ³² re² héih³²? ¡Tiá² jáun² yáh³!
15 Quí¹ la³ lá² ca³záɨh³ tsú² hla¹
Moisés: "Jná¹³ dá² cué¹³ uu³i³tso³
ñí¹con² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹ bíh¹, hi³
já³² siáh³ mií³ tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² tsá²
hno³ bíh¹ jná¹³".
16 Hi³ jáun² né³, jun³juáh¹³ zia³²
uu³i³tso³ ñí¹con² tsáu² cun³ñí¹ hi³
jlánh¹ hniá¹ hnga² yáh³, ho³ cun³ñí¹
hi³ jlánh¹ jmu² tsú² pí³, tɨ³la³ la³ cun³
hi³ hnió³ hnga² Dió³² bíh¹, Tsá² cue³²
hí³ uu³i³tso³.
17 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
hi³ Dió³² ca³záɨh³ la³ lá² tsá² jmɨ́¹
lín³ hí³ re²¹ hué³² Egipto: "Jná¹³
ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ lín³ hnú² re²¹ cun³ñí¹
hi³ ca³lɨ³hnó³² jná¹³ hi³ la³jín³² tsá²
zian² tá¹ cáun² cuá¹hué²¹ lɨ³ cuoh²
pí³ quion²¹ cun³quionh³ hi³ quiunh²¹
hnú², jɨ³ hi³ lɨ³ ñi³² tsú² siáh³ hi³ hin²
tsánh² jná¹³".
18 Jáun² la³ jáun² bíh¹ cue³² Dió³²
uu³i³tso³ ñí¹con² tsá² hnió³ Dió³²
cuéh³², hi³ jmu² tsú² siáh³ huáh² chí¹
tsáu², nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ tsú² jmu³
huáh² chí¹.
19 Tɨ³la³ hi³ jáun² né³, ho³ sa³ juáh¹³
hnú² la³ lá² ñí¹con² jná¹³: "Nɨ́¹juáh³ la³
nɨ́² jaun³², ¿he³ láɨh³² sa³ cha³² yáh³
Dió³² tsáu¹³ tsá²mɨ³cuóun²? Quí¹ tiá²
hin² zian² yáh³ tsá² lɨ³ cah¹³ jmáɨ¹ hi³
jmu³ hi³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hnió³
Dió³²".
20 Tɨ³la³ hnú² dá², tsá²mɨ³cuóun²
bíh¹, ¿hin² dá² tsánh² hnú², sa³ hnú²
yáh³ na³quí² na³tsáɨn²³ nú² jáɨ¹³
quiúnh¹ Dió³²? Tiá² né¹ hí¹ lɨ́¹³ juáh³
lɨ³ua³ cáun² hi³ zia³², hi³ záɨh³² tsá²
ca³jmú³: "¿He³ láɨh³² sa³ la³ lá² lín³
jná¹³ ca³jmuh³ hnú²?"
21 ¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² jmu² hia³² dá²
cáun² lɨ́¹³ jmu³ quionh³ cuáh¹ la³ cun³
tɨ³² tsɨ́³ tsú² hnga² bíh¹? Lɨ́¹³ bíh¹ jmu³
tsú² cáun² hia³² quionh³ cuáh¹ hi³
ca³tɨ²¹ cáun² jmáɨ¹ quien², hi³ quionh³
cuáh¹ jáun² uá²jaɨ³² lɨ́¹³ jmu³ tsú² hia³²
hi³ cauh³² tsú² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³².
22 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ ca³lɨ³hnió³
Dió³² hi³ ma³jnia³² hi³ míh²³ tsɨ́³ jɨ³
hi³ ma³jnia³² siáh³ pí³ quioh²¹ ñí¹con²
tsá² ca³tɨn¹ hi³ ma³tso² tsɨ́³ jɨ³ hi³ jmɨ́¹
ca³tɨn¹ siáh³ hiá¹ tsán¹³, tɨ³la³ ca³tion³
lín³² bíh¹ tsú² tsɨ́³,
23 quí¹hliá² hi³ ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³
ma³jnia³² hi³ hí³ bíh¹ tɨn² cue³² hi³
lɨ́¹³ zian² tsáu² cáun² hi³ quien² tɨ³
chí¹nga² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú²
jáun² hi³ zia³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsáu²,
tsá² ca³chan³ tsú² hí³ hua³jan²¹ la³
cun³ jmɨ́¹tin² lín³² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú²
jáun² la³ jáun².
24 Quí¹ Dió³² ca³te³ dí² ja¹ quioh²¹
tsá² *judíos jɨ³ ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹
nɨ́² siáh³,
25 la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²
quioh²¹ hla¹ Oseas:

Tsá² tiá² jmɨ́¹ tionh² jo³uón³² jná¹³,
juah²¹ jná¹³ hi³ tsá² hí³ tionh²
jo³uón³²;

hi³ tsá² tiá² jmɨ́¹ hno³ jná¹³ né³, juah²¹
jná¹³ hi³ má²hno³ bíh¹ jná¹³
tsú².

26 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ juanh³² jná¹³ hi³
tiá² tionh² jo³uón³² né³,

má²lín¹³ bíh¹ tsá² hí³ jon² Dió³² Tsá²
liéih³².

27 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² Is-
rael má¹na²¹, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ hla¹
Isaías: "Uá¹jinh¹ juóun³² lín³² jón²zíh¹
jón²cho¹ hla¹ Israel, la³jmɨ́¹ lɨ́³ záɨ¹
táh¹ hi³ tioh³ can³² jmɨ́²miih²¹, tɨ³la³
cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² hí³ liáun³.
28 Quí¹ né³² cánh³ bíh¹ lɨ³tí³ jáɨ¹³ hi³
ca³juáh³ jáun² Juo¹³ dí² hi³ ca³tɨn¹ ñí¹
hué²¹ lá²".
29 Isaías hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

Sá¹jmɨ́¹ hi³ Dió³² Juo¹³ hliáu³ tionh²
hñu³mɨ³cuú² tiá² ca³héinh³²
ma³ jan² tsá² juo³ dí²,

hi³ jáun² la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ tsá² juú²
Sodoma quionh³ Gomorra
bíh¹ jmɨ́¹ má²cá²quiéinh³² dí²
uá²jaɨ³².

Jú¹ chú³² hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ he³ tsá² judíos

30 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
tsá²cá²jo²¹ tsá² tiá² jmí¹ hu²¹ tsí³ hi³
he³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹, tɨ³ má²ca³hen³ bíh¹ Dió³².
Ca³he³ tsú² Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá²
ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ bíh¹.
31 Tɨ³la³ tsá² Israel má¹ná¹, tsá²
lí¹ jmí¹ háɨ³² tsí³ hi³ he³ Dió³²
cun³quionh³ hi³ chun¹ hi³hliá² má²tí³²
liei²¹ hi³ jmí¹ raunh³² jáun² bíh¹,
tɨ³la³ tiá² ca³tú¹ ca³tsɨn¹³ yáh³ tsú² hi³
ma³tí³² liei²¹ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹
lɨ³ chun¹.
32 ¿He³ láɨh³² la³ jáun² lɨ³? Quí¹hliá²
tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³
he³ tsú² Dió³² cun³quionh³ hi³ nio²
cáun² tsí³, tɨ³la³ jmí¹ lín²³ tsú² hi³
he³ Dió³² cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu²
jáun² bíh¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
ca³quí² cá²hính³² tsú² quionh³ quín¹
chí¹zunh²¹ hú¹ juɨ³².
33 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³
ca³tɨn¹ quín¹ jáun², hi³ juáh³ jáun² la³
lá²:
Já¹ juú² Jerusalén ñí¹ zeh² jáun² máh³
téh²³ tsú² Sión,
chá¹³ jná¹³ cá² máɨ³ quín¹ hi³ jmu³ hi³
qui³ hính³² tsáu²,
quín¹ jmu³ hi³ quɨnh³ tsú²;
tɨ³la³ tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Tsá²
hí³ né³,
jmí¹líh³ yáh³ tiá² lí¹ lɨ³ heh³.

10

1 Hi³ jáun² né³ reh², jlánh¹ hniá¹
jná¹³ hi³ liáun³ tsá² *Israel, jɨ³ hi³
hiú² mí²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² Dió³² hi³
ca³tɨn¹ tsú².
2 Cué¹³ jná¹³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹
tsú² hi³ tson² bíh¹ jlánh¹ hnió³ tsú²
má²tí³² re² ñí¹con² Dió³², tɨ³la³ jí³²la³
ti³ lí¹ ná¹jmu² bíh¹ tsú² hi³ jáun²,
jun³juáh¹³ hi³ ñi³² tsú² la³ cun³ lánh³
jmí¹ hniáuh²¹ yáh³.
3 Quí¹ tiá² ñi³² yáh³ tsú² ha³ lánh³
rón³² hen² Dió³² tsáu² la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² chun¹. Cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú²
jmu³ hi³ lɨ³ chun¹ hmóu³², jáun² tiá²
ñí¹héi²¹ yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³
Dió³² jmu³ ñí¹con² tsú².
4 Quí¹ liei²¹ jáun² ca³lɨ³zia³² cun³ñí¹
hi³ jmí¹ hnió³ Dió³² hi³ hen³ tsáu²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ bíh¹;
tɨ³la³ cun³quionh³ Cristo má¹ná¹,
ca³lɨ³tí³ bíh¹ hi³ jáun² ñí¹con² ca³la³
jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú².
5 Hi³ jáun² ca³tɨn¹ tsá² hu²¹ tsí³ hi³
lɨ³ chun¹ cun³quionh³ hi³ ma³tí³² jáun²
liei²¹ né³, hla¹ Moisés ca³juáh³ la³
lá²: "Lɨ³ua³ jan² tsá² má²tí³² liei²¹ lá²,
cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lí¹³ zian² tsú²
cun³ jmí¹hi³nio²".
6 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lín³
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹
cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³
má¹ná¹, hi³ jáun² ca³juáh³ Moisés la³
lá²: "Ha³ lí² juáh³ hnú² hñu³ honh²:
¿Hin² tsánh² lí¹³ tsó³² hñu³mɨ³cuú²?"
—jáɨ¹³ ní² hnió³ juáh³ hi³ hnió³ tsú²
tsa³quian³ Cristo tɨ³ ñí¹ hué²¹ lá²—.
7 "Sa³jun³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²:
¿Hin² tsánh² lí¹³ tsó³² ñí¹ tiáunh¹ tsá²
má²cá²tsan³?" —jáɨ¹³ ní² hnió³ juáh³
siáh³ hi³ hnió³ tsú² tsa³jmú³ hi³ jenh¹³
siáh³ Cristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³ hi³
ja³jon³ tɨ³ ñí¹ hué²¹ lá².
8 Jáun² né³, ¿he³ bí¹ lánh³ rá¹juáh³
jáɨ¹³ jáun² dúh¹? La³ lá² bíh¹ rá¹juáh³:
"Jáɨ¹³ jáun² dá² má²nio² má²janh² pih²¹
bíh¹ ñí¹con² hnú², ca³la³ hi³ má²hu²¹
honh¹ bíh¹ nú², jɨ³ hí¹ ca³la³ tɨ³ hñu³
honh² yáh³ nú² siáh³ má²hu²¹". Jáɨ¹³
jáun² bíh¹ lí³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹
hi³ ca³tɨ²¹ hi³ niau²¹ cáun² tsí³ tsú²,
9 hi³ ní¹juáh³ ton¹³ hnú² hi³ Juóuh³²
hnú² Jesús hi³ ní¹juáh³ má²nio² siáh³
cáun² honh² nú² hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³
ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, hi³ jáun² la³
jáun² bíh¹ liáun³ nú².
10 Quí¹ cun³quionh³ hi³ cha³² cáun²
tsí³ bíh¹ tsú² má²lín³ tsú² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ cun³quionh³
hi³ ton² tsú² jáun² hi³ Juo¹³ tsú²
Cristo né³, cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹
má²liáun³ tsú².
11 Quí¹ la³ lá² rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: "Hí¹

jan² tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con²
hí³ tiá² lí¹³ lí¹ lɨ³ heh³”.
12 Quí¹ cun³ tiá² ná¹zan² bíh¹ tsá²
*judíos quionh³ *tsá²cá²jo²¹, quí¹ jan²
tán¹ bíh¹ Juo¹³ tsú² ca³la³ jín³², hi³ hí³
bíh¹ cue³² ñí¹con² tsá² té²³, ca³la³ hi³ lí¹
tú² lí¹ ziáun²³.
13 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:
“Ca³la³ jɨ³lɨn² tsá² téh²³ Tɨ³² Juo¹³ dí²
lí¹³ liáun³”.
14 Tɨ³la³ né³² né³, ¿ha³ bíh¹ lánh³
rón³² lí¹³ téh³ tsú² Tsá² hí³ ní¹juáh³
tiá² la³ má²ca³chá³ yáh³ tsú² cáun²
tsí³ ñí¹con² tsú²? Hi³ ¿ha³ bíh¹ lánh³
rón³² cáun² lí¹ lí¹³ chá³² tsú² cáun²
tsí³ ñí¹con² Tsá² hí³ ní¹juáh³ tiá² la³
má²ca³lɨ³ ñi³² yáh³ tsú² jú¹ tson² hi³
ca³tɨn¹ tsú²? ¿He³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³
ne³ tsú² siáh³ ní¹juáh³ tiá² hin² zian²
yáh³ tsá² hléh³² jáɨ¹³ jáun²?
15 ¿Lánh³ yáh³ rón³² lí¹³ ngáɨ³² tsú²
jáɨ¹³ jáun² ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ tiá²
hin² zian² yáh³ ze³ tsú²? La³ cun³
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “¡Hénh³ ma³
chú³² ní¹juáh³ ní¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá²
quian³² jú¹ chú³², [tsá² quian³² hí³
jáɨ¹³ hi³ niau²¹ tie³ tsí³ tsú²]!”
16 Tɨ³la³ tiá² jɨ³lɨn² tsáu² ca³héi³ yáh³
jú¹ chú³² jáun² jmí¹ ca³náɨ³². La³ cun³
ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³²:
“Hnú² Tɨ³², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
má²ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh¹³
jnoh¹”.
17 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ náɨ³²
jáɨ¹³ jáun² bíh¹ tsú² lí¹³ niau²¹ cáun²
tsí³; jɨ³ cun³quionh³ hi³ zian² tsá²
hléh³² bíh¹ siáh³ lí¹³ ne³ tsú² jáɨ¹³
quioh²¹ Cristo.
18 Tɨ³la³ jná¹³ né³ nga²: ¿Tiá¹ la³
má²ca³lɨ³ ñi³² dá² tsú² jú¹ tson² hi³
ca³tɨn¹ Dió³² juáh¹³? ¡Ján³, má²ca³lɨ³
ñi³² bíh¹ tsú²! Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³:

Má²ca³lɨ³ ñi³² bíh¹ tsáu² jú¹ tson² hi³
ca³tɨn¹ Dió³² cun³quionh³ la³jí³²
hi³ jniá³,

hi³ má²lin¹ bíh¹ siáh³ jú¹ tson² quioh²¹
tsú² ca³la³ tɨ³ ñí¹ má²ca³táuh³
hngá¹máh³.

19 Tɨ³la³ zia³² siáh³ cáun² hi³ nga²
jná¹³: ¿Tiá¹ la³ má²ca³lɨ³ ñi³² tsá² Is-
rael juáh¹³? Ján³, quí¹ la³ñí¹ la³ján³
Moisés ca³juáh³ la³ lá²:

Jná¹³ jmu¹ hi³ jin³ honh² hnoh²
ñí¹con² tsá² tiá² ná¹lín³ tsá²
cáun² juo³;

hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ míh³ honh²
náh² ñí¹con² cu³ nió³ tsá² tiá²
jáɨ¹³ ngɨ²³.

20 Hi³ ca³chá³ siáh³ Isaías tiá³ tsí³ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

Tsá² tiá² jmí¹ hnauh² jná¹³, ca³chauh¹
bíh¹ tsú²;

hi³ ca³ma³jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsá²
tiá² jmí¹ nga² jná¹³.

21 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² Israel má¹ná¹,
Isaías ca³juáh³ la³ lá²: “Cun³ jmá² cun³
jnia³² bíh¹ jmí¹ cuá¹ha² jná¹³ uón³² hi³
te² jná¹³ cu³ nió³ tsá² tiá² nieh³, tsá²
jmu² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³²”.

11

Tsá² Israel, tsá² má²ná¹liáun¹

1 Jáun² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ tiú²uú²
tanh² Dió³² hó¹ñí¹ tsá² *Israel? ¡Tiá²
jáun² yáh³! Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ jan² tsá²
Israel, jan² tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹
Há²bran²¹, tsá² cu³ nió³ mí¹zionh² hla¹
Benjamin.
2 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³
jmu³ la³jí³² hi³ jniá³ máh³ Dió³² ca³ja³
tsí³ hi³ ma³hnio³ tsá² Israel, hi³ hí¹
la³ tɨ³ ta³né³² yáh³ tiá² má²ca³chan³
tsú² tɨ³ có³² tsá² hí³. ¿Tiá¹ ñíh¹ hnoh²
he³ juáh³ ñí¹ Sí² ñí¹ rá¹cha³² jáɨ¹³ hi³
ca³hléh³ jáun² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³
*tɨ³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³liéinh³² tsú²
jáun² Dió³² hi³ ca³hna³ tsú² tsá² Is-
rael?, jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:
3 “Hnú² Tɨ³², má²ca³ma³tsán² bíh¹
tsú² tɨ³² jëh² hnú², hi³ má²ca³qui³
ca³tsunh³ bíh¹ tsú² siáh³ la³jí³² ñí¹hiú¹³
quián¹³ hnú²; hi³ jí³²la³ huen² jná¹³
bíh¹ jéi³²í¹ ziáun²³, hi³ má²hnió³ jn-
gah³ bíh¹ tsú² siáh³ jná¹³”.
4 Tɨ³la³ Dió³² né³ ca³záɨh³ Líh³ hí³
la³ lá²: “Cánh³ má²cá²chán³² jná¹³
quiaun³ mei²¹ tsáu², tsá² ca³tɨn¹ jná¹³

huen^{2}, tsá^{2} tiá^{2} má^{2}ca^{3}di^{3}jñí^{32} ta^{3} ñí^{1}
dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1} téh^{23} tsú^{2} Baal”.
5 Jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lí^{3} uá^{2}jaɨ^{32} jmáɨ^{1}
hi^{3} tiauh^{2} dí^{2} lá^{2} ta^{3}né^{32}, hi^{3} zian^{2} cu^{3}
nió^{3} pih^{21} tsá^{2} má^{2}ná^{1}quiánh^{1} la^{3} hí^{3}
ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} Israel, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ja^{32}
mií^{3} tsí^{3} Dió^{32}.
6 Hi^{3} jáun^{2} ní^{1}juáh^{3} la^{3} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3}
Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ja^{32} mií^{3} tsí^{3}, jáun^{2}
lin^{1} hi^{3} tiá^{2} la^{3} quien^{2} yáh^{3} ta^{21} hi^{3}
jmu^{2} tsáu^{2}, quí^{1} sá^{1}jmí^{1} la^{3} jáun^{2} dúh^{1},
hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} jmí^{1} la^{3} lɨ^{3} quien^{2} yáh^{3}
mií^{3} hi^{3} ja^{32} jáun^{2} tsí^{3} Dió^{32}.
7 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} tiá^{2}
cá^{2}jnióh^{32} tsá^{2} Israel la^{3} cun^{3} hi^{3} jmí^{1}
hnauh^{2}, tɨ^{3}la^{3} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} cu^{3} nió^{3}
ca^{3}quianh^{3} hí^{3} Dió^{32} bíh^{1} ca^{3}jnióh^{32} la^{3}
cun^{3} hi^{3} jmí^{1} hnauh^{2}; tsá^{2} ñí^{1} hná^{1}
jáun^{2} né^{3} ca^{3}jlí^{32} bíh^{1} tsí^{3}.
8 La^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2}: “Dió^{32}
ca^{3}cué^{3} jmí^{2}chí^{3} tiá^{2} hi^{13} cán^{23} ñí^{1}con^{2}
tsú^{2}, ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} siáh^{3} mí^{1}ñí^{1} tiá^{2}
jniá^{3}, hi^{3} ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} siáh^{3} cuá^{1} tiá^{2}
niéih^{3}; la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lí^{3} la^{3} tɨ^{3} ta^{3}né^{32}”.
9 Ja^{3}bí^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21} siáh^{3} ca^{3}juáh^{3}:
Jmáɨ^{1} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2} quioh^{21} cuí^{1}
lan^{2} liá^{3} jɨ^{3} hmá^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}
hmóu^{32},
jáun^{2} qui^{3} hính^{32} tsú^{2} ñí^{1} jáun^{2}, hi^{3}
jáun^{2} ma^{3}tso^{2} tsí^{3}.
10 Cuí^{1} lɨ^{3} te^{3} mí^{1}ñí^{1} tsú^{2} hi^{3} jáun^{2} tiá^{2}
lí^{13} jɨe^{3},
hi^{3} cuí^{1} jlie^{21} siáh^{3} hna^{21} tsú^{2} cun^{3}
jmí^{1}hi^{3}nio^{2} la^{3} jan^{2} tsá^{2} quian^{32}
liá^{1} héi^{2}.

Tsá^{2}cá^{2}jo^{21} siáh^{3} lí^{13} liáun^{3}

11 Né^{32} né^{3}, nga^{2} jná^{13}: ¿Hí^{1}
hú^{1}tá^{1} cun^{3} má^{2}já^{2}hín^{3} máh^{3} tsá^{2}
*judíos jmí^{1} cá^{1}hính^{21}? ¡Tiá^{2} jáun^{2}
yáh^{3}! Tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2} judíos
ca^{3}tiánh^{3} tɨ^{3} có^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3}
jáun^{2} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} bíh^{1} ca^{3}liáun^{3}; hi^{3}
jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lí^{13} lɨ^{3} hniá^{1} tsá^{2} judíos
hi^{3} jmóuh^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ná^{1}jmu^{2}
jáun^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}.
12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32}
hi^{3} chu^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21}
lá^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tiánh^{3} tɨ^{3} có^{32} tsá^{2}
judíos ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} ní^{1}juáh^{3} la^{3}
ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} hi^{3} chu^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}pí^{2} cá^{2}dánh^{32} tsá^{2} judíos
hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ¡tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} lɨ^{3}
zia^{32} hi^{3} chu^{21} ní^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1}
hi^{3} la^{3}jɨn^{32} tsá^{2} judíos má^{2}taunh^{32} ta^{21}!
13 Tɨ^{3}la^{3} zia^{32} cá^{2} jon^{1} jáɨ^{13} hi^{3}
hnó^{32} jná^{13} juah^{21} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}
tsá^{2}cá^{2}jo^{21}. Jmu^{2} jná^{13} quien^{2} ta^{21}
quion^{21} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} Dió^{32} má^{2}ca^{3}ze^{3}
jná^{13} hi^{3} lín^{3} jná^{13} *tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32}
jë^{1} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}.
14 Hen^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} ma^{3} jan^{2}
tsá^{2}co^{1} jná^{13} lí^{13} lɨ^{3} hniá^{1} hi^{3} jmóuh^{32}
la^{3} cun^{3} hi^{3} jmuh^{32} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2}
la^{3} jáun^{2} lí^{13} jmu^{1} jná^{13} hi^{3} liáun^{3} ma^{3}
jan^{2}.
15 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} hniéi^{2} quioh^{21}
tsá^{2}cá^{2}jo^{21} quionh^{3} Dió^{32} la^{3} ca^{3}tsan^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tanh^{2} Dió^{32}
hó^{1}ñí^{1} tsá^{2} judíos bíh^{1}, jáun^{2} ¡tiá^{13} bíh^{1}
tiá^{3} tiá^{2} lɨ^{3}re^{2} siáh^{3} quioh^{21} tsú^{2} ní^{1}
má^{1}ca^{3}hen^{3} Dió^{32} tsá^{2} judíos! ¡Ca^{3}la^{3}
jmí^{1} lí^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} bíh^{1} tsú^{2} lí^{13}!
16 Jmú^{13} jáɨ^{13}: Ní^{1}juáh^{3} hí^{1}miih^{21} hi^{3}
lí^{2}jmú^{3} tsú^{2} la^{3}ñí^{1} quionh^{3} cá^{2} pɨenh^{1}
cán^{1} jmu^{2} tsú^{2} ná^{1}chan^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32},
jáun^{2} ja^{3}bí^{1} la^{3}jí^{32} bíh^{1} hí^{1}miih^{21} hi^{3}
huén^{32} cán^{1} jáun^{2} lí^{13} siáh^{3} ná^{1}chan^{1}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}. Hi^{3} ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2}
ní^{1}juáh^{3} mí^{1}zioh^{21} hmá^{2} la^{3} ná^{1}chan^{1}
siáh^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}bí^{1} chí^{2}
cuoh^{2} yáh^{3} siáh^{3} hmá^{2} jáun^{2} ná^{1}chan^{1}
uá^{2}jaɨ^{32}.
17 Quí^{1} zian^{2} tsá^{2} judíos ná^{1}lín^{3}
la^{3}jmí^{1} lí^{3} cuoh^{2} hmá^{2} olivo hi^{3}
ja^{3}uonh^{1}, hi^{3} jáun^{2} hná^{13} jáun^{2}
ca^{3}ta^{3}chí^{1}hliaun^{32} hnú^{2}, hnú^{2} tsá^{2}
lín^{3} nú^{2} la^{3}jmí^{1} lí^{3} cuoh^{2} hmá^{2} olivo
náɨ^{2}. Hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3}
hi^{3} ca^{3}jmú^{3} ta^{21} jmaɨh^{21} quioh^{21}
mí^{1}zioh^{21} hmá^{2} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} la^{3}
má^{2}quionh^{3} siáh^{3} chí^{2} cuoh^{2} ñí^{1} hná^{1}
jáun^{2}.
18 Tɨ^{3}la^{3} ha^{3} lí^{2} cuí^{1} lín^{13} nú^{2} hi^{3}
tɨ^{3} jlánh^{1} quien^{2} nú^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1}
chí^{2} cuoh^{2} quioh^{21} hnga^{2} hmá^{2}

jáun² Nɨ́¹juáh³ lɨ́n²³ nú² hi³ hnú² quien², hniáuh³² cháu¹ nú² honh² hi³ jun³juáh¹³ hnú² yáh³ tsá² cueh³² pí³ ñí¹con² mí¹zioh²¹ hmá² jáun², quí¹ tɨ³ hnga² bíh¹ mí¹zioh²¹ jáun² cue³² pí³ ñí¹con² hnú².

19 Ho³ sa³ juáh¹³ hnú²: "Quí¹ tson² bíh¹, tɨ³la³ ja³uonh¹ bíh¹ cuoh² hmá² hi³ jmɨ́¹ chi²¹, hi³ jáun² ca³lɨ³ chí¹hliaun³² jná¹³ hná¹³ chí² cuoh² tiúnh¹ jáun²".

20 Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² nɨ́², tɨ³la³ cuoh² hmá² jáun² dá² ja³uonh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsɨ́³ bíh¹ tsú²; hi³ hnú² né³, chí¹hliaun³² nú² hná¹³ jáun² cun³ñí¹ hi³hliá² cáun² nio² honh² bíh¹ nú². Hi³ jáun² né³, hua³hín¹³ nú² jmu³, ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² tonh²,

21 quí¹ nɨ́¹juáh³ Dió³² tiá² ca³héinh³² tsá² judíos, tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cuoh² hnga² hmá² jáun², hi³ jáun² né³ ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ hnú² héinh³² tsú²!

22 Sá¹nɨ́² jɨe³ né³ ha³ cónh³ tí³ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³², tɨ³la³ jɨe³ siáh³ né³ hi³ cónh³ tiá² huáh² siáh³ tsɨ́³ tsú². Huáh² bíh¹ tsɨ́³ tsú² má²ca³jmú³ ñí¹con² tsá² má²já²hín³, tɨ³la³ ñí¹con² hnú² má¹ná¹, ja³² bíh¹ mií³ tsɨ́³ tsú². Tɨ³la³ hniáuh³² zian² la³ má²zian² nɨ́² bíh¹ hnú² ñí¹con² tsú², hi³ jáun² já³² mií³ tsɨ́³ tsú²; quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jmúh¹³ hnú² la³ jáun², hi³ jáun² ja³bí¹ hnú² siáh³ tsa³uonh¹ nú².

23 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² judíos né³, nɨ́¹juáh³ ca³chá³ tsú² tɨ³ có³² hi³ nio² jáun² tun³ tsɨ́³, má¹jáun² má²lɨ́¹³ chí¹hliaun³² tsú² siáh³ ñí¹ qui³ jmɨ́¹ chi²¹; quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ hlión³² siáh³ tsá² hí³ ñí¹ jmɨ́¹ ná¹chi²¹.

24 Quí¹ nɨ́¹juáh³ hnú², jan² tsá²cá²jo²¹, hi³ lɨ́n³ nú² cáun² cuoh² hmá² olivo náɨ² hi³ ja³uonh¹, hi³ jáun² ca³ta³chí¹hliaun³² hná¹³ cuoh² hmá² chu²¹, ñí¹ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹, ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lɨ́¹³ chí¹hliaun³² siáh³ tsá² judíos ñí¹ qui³ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹, tsá² lɨ́n³ hí³ hú¹tá¹ cuoh² hnga² bíh¹ hmá² olivo chu²¹!

Ñí¹ táuh³ jmáɨ¹ bíh¹ liáun³ tsá² Israel

25 Hi³ jáun² né³ reh², tiá² hnó³² jná¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ ná¹ñíh¹ náh², jáun² hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ lá²: Hi³ ma³ cu³ nió³ bíh¹ tsá² Israel má²ca³lɨ³ huáh² chí¹, tá¹la³ hián¹³ tsá²cá²jo²¹ hi³ tónh³² jo³cuo² Dió³², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² hleh³² ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹ jú¹jma².

26 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tín³ tsú² né³, má¹jáun² máh³ má²liáun³ la³jɨ́n³² tsá² Israel. La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Tsá² liáu³² dí² já³² tɨ³ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Sión,
hi³ quin³ tsú² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Jacob hi³ tiá² má²tsú² má²jónh³² Dió³².

27 Hi³ jáun² nió³² lá² tanh²¹ jná¹³ quiúnh¹ tsú² nɨ́¹ má¹ca³quin³² jná¹³ tsáu¹³ tsú².

28 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² né³, tsá² judíos ná¹lɨ́n³ tsá² ná¹háun³ quionh³ Dió³², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ hián¹³ hnoh² jú¹ chú³² jáun², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³quianh³ Dió³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú² má¹ná¹, jáun² la³ má²hnio³ jáun² bíh¹ Dió³² tsá² hí³.

29 Quí¹ tiá² quin²³ yáh³ Dió³² hi³ má²lɨ́²cué³², hi³ sa³jun³ zeh² yáh³ tsú² siáh³ tɨ³ có³² nɨ́¹ má¹lɨ́²tié³.

30 Hnoh² bíh¹ tsá² tiá² jmɨ́¹ niuh¹ ñí¹con² Dió³² jmɨ́¹tin², tɨ³la³ ta³né³² cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos tiú²uú² nieh³, jáun² ñí¹con² hnoh² bíh¹ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ Dió³².

31 Jáun² né³, tsá² judíos tsá² tiá² ca³jmú³ hí³ nieh³ ñí¹con² Dió³², chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ já³² mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² hnoh².

32 Quí¹ jmɨ́¹ ca³cué³ Dió³² jáɨ¹³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu² hi³ jmu³ nieh³, jáun² sa³ ca³lɨ³ lin¹ hi³ hi³ tiá² nieh³ bíh¹ tsú² jlánh¹ la³ má²ca³zaunh³ tiá³,

hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ ma³jnia³² Dió³²
hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu².
33 ¡Hénh³ máh³ jlánh¹ hliáun³ hi³
nióh³² Dió³², jɨ³ hi³ ñi³² tsú² nɨ́²; hi³
hénh³ máh³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹
tsú² siáh³! Tiá² hin² lɨ́¹³ yáh³ há¹ ngɨ¹³
la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ tsú², hi³ sa³jun³ lɨ́¹³
yáh³ ngɨ¹³ tsú² la³jɨ́³² ta²¹ hi³ jmu²
Dió³².
34 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun²:
"¿Hin² yáh³ tsánh² há¹ ngɨ¹³ la³ cun³
hi³ lɨ́n²³ Juo¹³ dí², ho³ hin² dá² tsánh²
má²ca³ma³ta² tsú²?
35 ¿Hin² dá² tsánh² tín² ca³cué³ cáun²
hi³ lɨ́¹ ca³cué³ ñí¹con² Juo¹³ dí² dúh¹,
hi³ jáun² zia³² siáh³ cáun² hi³ lɨ́¹³
hiáuh³ tsú² hi³ jéinh³² siáh³ Juo¹³ dí²?"
36 Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ la³jɨ́³²
hi³ zia³², hi³ jáun² cun³quionh³ pí³
quioh²¹ hí³ bíh¹ dí² lɨ́³ la³ má²lɨ́³ jáun²,
hi³ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² né³
ca³tɨn¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². ¡Cuɨ́¹
lɨ³quien² bíh¹ Dió³² cun³ jmɨ́¹hi³nio²!
Tson² bíh¹ cu³tí³.

12

Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³²

1 Hi³ jáun² né³ reh², cun³ñí¹ hi³
ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ Dió³² juanh³² jná¹³
ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jɨenh²¹
náh² ñí¹con² Dió³² la³jmɨ́¹ cuen² tsú²
jáun² jáh³, hi³ ná¹chan¹ náh², hi³
ná¹lɨ́n³ náh² tsá² tɨ³² tsɨ́³ tsú² nɨ́² siáh³.
Quí¹ nɨ́¹juáh³ jmuh³² hnoh² la³ nɨ́²,
jáun² la³ nɨ́² má²ma³tsú¹ ma³jonh²¹
náh² Dió³² la³ cun³ ca³tɨ²¹.
2 Lɨ́²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³
hi³ ná¹ngɨ²³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²;
tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² cuéh¹ náh²
jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zan¹³ náh² cun³quionh³ hi³
má²chí¹za² hi³ lɨ́n²³ náh². Hi³ jáun² la³
jáun² bíh¹ lɨ³ ñíh¹³ náh² he³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Dió³², la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ yáh³,
la³jɨ́³² hi³ jéih³² tsú², jɨ³ la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ má²jnia³² tsú² he³ lánh³ lɨ́n³ nɨ́²
siáh³.
3 Cun³ñí¹ hi³ ho² jná¹³ cáun² jáɨ¹³
hi³ ca³cué³ Dió³² jmɨ́¹ ca³ja³ jáun² mií³
tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³
ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² hnoh² tiá²
hin² hniáuh³² jmu³ pan¹ hnga² tɨ³ lɨ́³
la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tɨ²¹. Tɨ³ jlánh¹ bíh¹
re² hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh²
cá¹ lan¹³ náh² hmóu³², hi³ jáun² lɨ³tsɨn²
náh² he³ lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² cun³ñí¹ hi³
tanh²³ náh² tsú² ta²¹.
4 Quí¹ la³ cun³ láɨ³ dí² hmóu³²,
hliáun³ ñí¹ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹
quiú¹³ dí² zia³², tɨ³la³ ma³ quin³² bíh¹
ñí¹ jmu² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³²
hi³ jáun².
5 La³ jáun² bíh¹ siáh³ má²láɨ³ dí²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² uá¹jinh¹
juóu³² dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³
dí² quiúnh¹ Cristo; hi³ jáun² ma³
quin³² ma³ jan³² bíh¹ dí² ná¹láɨ³ dí²
ja¹ má²tún² hmóu³² dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³ ma³
quin³² ma³ caun³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹
quioh²¹ jan² tsáu².

Pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
(1 Corintios 12:1-14:40; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

6 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ siáh³
ñí¹ bíh¹ pí³ ca³ja³ tsɨ́³ Dió³² hi³ cué³²
ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² dí², hi³
jáun² ca³ta¹ dí² jmuh²¹ re² ta²¹ pí³
jáun². Nɨ́¹juáh³ jan² tsá² ja¹ quiú¹³ dí²
hiauh³ pí³ hi³ hléh³² jáɨ¹³ hi³ cue³²
Dió³² hñu³ tsɨ́³, jáun² hniáuh³² bíh¹
hléh³² tsú² la³ cun³ tí³ hi³ má²nio²
jáun² cáun² tsɨ́³.
7 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³hiauh³ pí³ hi³
ma³cón³² tsáu², jáun² hniáuh³²
ma³cón³² re² bíh¹ tsú² tsáu². Nɨ́¹juáh³
tsá² hiauh³ pí³ hi³ ma³tɨn² tsáu²,
hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ jáun².
8 Tsá² hiauh³ pí³ hi³ chá³² tiá³ tsɨ́³
tsáu², ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² jmu³ la³ jáun².
Nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² hi³ lɨ́¹ cueh³² tsáu²,
tiá² hniáuh³² yáh³ hen² tsɨ́³ tsú² hi³
hiáuh³ siáh³ nɨ́¹ má¹lɨ́²cué³² jáun². Tsá²
ho² cáun² jáɨ¹³, hniáuh³² jmu³ ca³la³
hi³ hua³hín¹³ lɨ́n³² bíh¹. Nɨ́¹juáh³ tsá²
ja³² mií³ tsɨ́³ ñí¹con² tsáu², jáun² ca³la³
hi³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú² hniáuh³²
ma³hon³ tsá² hí³.

Ha³ lánh³ ca³tɨ²¹ ma³zian² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Cristo

9 Ma³hno¹ tiá³ náh² tsá²ján² tsá²ján², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson²; tɨ³ có³² héi³ náh² máh¹ ca³tɨ²¹ hi³ hlaɨh³ ca³la³ hi³ jmúh¹³ náh² han¹, chá¹ náh² cáun² honh² hi³ jmúh¹³ jmáh³la³ hi³ chu²¹.

10 La³jmɨ́¹ hnio³ tsú² raɨnh²¹ ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ ma³quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ hi³ cueh¹ náh² tsú² jáɨ¹³ la³ñí¹ la³ján³.

11 Ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ ca³tɨn¹ náh² jmúh¹³, ha³ lɨ́² jmú² náh² juɨnh³; ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² náh² jmu³ tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí².

12 Tsɨnh¹ lɨ́n²¹ náh² jmu³ cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hu²¹ honh²; cueh³ náh² honh² nɨ́¹ má¹ca³ma³tsoh¹ náh² honh². Lienh¹ náh² Dió³² la³jɨ́³² jmáɨ¹.

13 Ma³hon¹ náh² tsá² má²joh¹ Dió³²; hi³ hniah³² náh² siáh³ tsá² tiá² zia³² ñí¹ jnioh¹³, hen³ náh² tsú² re² tɨn².

14 Hiú¹ mɨ́¹ náh² hi³ chu²¹ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² hɨ́¹ tsa¹ náh², mɨ́¹ náh² hi³ chu²¹ cha³ jmɨ́¹ tanh¹³ náh² tsú² hú¹mu³héih³².

15 Ma³hiún¹³ náh² honh² quiúnh¹ tsá² hiún² tsɨ́³, hi³ uo³ náh² siáh³ quiúnh¹ tsá² ná¹ho².

16 Tianh³ náh² re² tɨn² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². Ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² náh² quien², tɨ³la³ jmu³ náh² uá²jaɨ³² ta²¹ hi³ la³ jmu² tsá² tsɨ́¹juɨ́³. Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ ñíh¹ náh².

17 Ha³ lɨ́² jéinh¹ náh² hi³ hlah³ ñí¹con² tsá² jmu² hlah³; tɨ³la³ chú³² má¹jnia¹³ náh² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu² hi³ jmuh³² náh² jmáh³la³ hi³ chu²¹.

18 Jmu³ náh² pí³ la³ cun³ ñí¹ tion²³ náh² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ náh² quiúnh¹ la³jɨ́n³² tsáu².

19 Hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, ha³ lɨ́² jéinh¹ hnoh² hi³ hlah³ ñí¹con² tsáu²; tɨ³ re² chá¹ náh² jo³cuo² Dió³² Tsá² ma³tsau¹³. Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsú² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³tɨn¹ hi³ má¹tson¹³ tsáu²; jná¹³ bíh¹ jéinh¹, juáh³ Juo¹³ dí²".

20 Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³: "Cuéh³ náh² tsá² hau² hi³ cuh³ nɨ́¹juáh³ hi³ ñí¹cuóunh²¹, hi³ cuéh³ náh² siáh³ jmáɨ² hɨ́nh³ nɨ́¹juáh³ hi³ hí¹quiéin² tsɨ́³; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jéinh¹ náh² hi³ chu²¹, jáun² chéi³ bíh¹ zó³² ñí¹ tsá² hí³ lɨ́¹³".

21 Ha³ lɨ́² cue² jáɨ¹³ ñí¹con² hi³ hlah³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² nú²; tɨ³ re² bíh¹ hi³ quɨnh¹ hnú² jmáɨ¹ ñí¹con² hi³ hlah³ cun³quionh³ hi³ chu²¹.

13

1 La³jɨ́n³² tsáu² ca³tɨn¹ tanh¹³ ta²¹ tsá² ho² ta²¹, quí¹ tiá² zian² yáh³ tsá² ho² ta²¹, tsá² tiá² ca³chan³ Dió³²; Dió³² bíh¹ Tsá² ca³chan³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹ho² ta²¹.

2 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² tsá² ho² ta²¹, hi³ tiá² ta²¹ haɨh²¹ jáɨ¹³ hi³ ná¹ho² tsá² ca³chau³ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³². Tsá² tiá² nieh³ la³ hí³ né³ ca³tɨn¹ tá¹tsɨn¹ héih³².

3 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ yáh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, quí¹ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ bíh¹ tsú². ¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tiá² hi³ cáu² he² quiúnh¹ nú² tsá² ho² ta²¹? Hi³ jáun² chun¹ nú² jmu³, hi³ jáun² tsá² ho² ta²¹ hléh³² re² hi³ ca³tɨn¹ hnú²,

4 quí¹ hi³ chú³² quián¹³ hnú² bíh¹ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hnú² jmuh³² hi³ hlah³ né³, hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² juenh¹³ hnú². Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ ho² yáh³ tsú² jáɨ¹³, quí¹ hi³ jáun² yáh³ lɨ́n³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ jéinh³² hi³ míh²³ jáun² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsáu².

5 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsáu² nieh³ ñí¹con² tsá² ho² ta²¹, jun³juáh¹³ cun³ jmáh³ hi³hliá² ma³tsau¹³ yáh³ tsú², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³hliá² jáun² tá¹no¹ re² jmɨ́¹ tsɨ́³ bíh¹ dí².

6 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ hniáuh³² cuéh¹ hnoh² siáh³ hmah²¹ hi³ caɨ³² tsú² jáun², quí¹ tsá² ho² ta²¹ dá² ná¹má²cón³² Dió³² bíh¹ cun³quionh³ ta²¹ hi³ ná¹jmu² jáun².

7 Ma^{3}hmah^{21} ñí^{1}con^{2} la^{3}jín^{32} tsáu^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} nú^{2}. Ní^{1}juáh^{3}
jmí^{1} chi^{2} tsú^{2} hmah^{21}, ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2}
cuéh^{1}; ní^{1}juáh^{3} jmí^{1} jmu^{2} tsú^{2} ta^{21}
juú^{2}, jáun^{2} ca^{3}tɨn^{1} nú^{2} má^{1}tih^{21} siáh^{3};
ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} nú^{2} hi^{3} jmúh^{13}
nú^{2} juénh^{2} ñí^{1}con^{2}, jáun^{2} jmu^{3} hnú^{2}
juénh^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, hi^{3} tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} nú^{2}
má^{1}quien^{13} né^{3}, ma^{3}quien^{13} siáh^{3} tsú^{2}.
8 Tiá^{2} hniáuh^{32} hi^{3} cá^{2} ñí^{1} dí^{1}quian^{1}
nú^{2} hi^{3} cáun^{2} ren^{2} nú^{2} quioh^{21}
tsáu^{2}, tɨ^{3}la^{3} hniáuh^{32} dí^{1}quian^{1} nú^{2} hi^{3}
má^{1}hno^{1} nú^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} bíh^{1}.
Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} hnio^{3} raɨnh^{21}, jáun^{2}
cun^{3}quionh^{3} la^{3} jáun^{2} má^{2}lí^{2}ma^{3}tí^{32}
tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} liei^{21}
bíh^{1}.
9 Quí^{1} liei^{21} quioh^{21} Dió^{32} rá^{1}juáh^{3}
la^{3} lá^{2}: “Ha^{3} lí^{2} jmú^{2} juón^{1} nú^{2}, ha^{3}
lí^{2} jngɨh^{3} tsáu^{2}, ha^{3} lí^{2} háɨn^{2}, [ha^{3}
lí^{2} chá^{2} jú^{1} tí^{1}jáɨ^{2} quioh^{21} hí^{1} jan^{2}
tsáu^{2}], ha^{3} lí^{2} lí^{1} háɨ^{2} honh^{2} hi^{3} quioh^{21}
tsáu^{2}”; tɨ^{3}la^{3} má^{2}lí^{2}ma^{3}tí^{32} bíh^{1} tsú^{2}
la^{3}jí^{32} héih^{32} ní^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} la^{3}jí^{32}
héih^{32} ñí^{1} hná^{1} ní^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
má^{2}tí^{32} tsú^{2} jáun^{2} cáun^{2} héih^{32} lá^{2}:
“Ma^{3}hno^{1} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} renh^{2} la^{3}jmí^{1}
hno^{3} nú^{2} huen^{2}”.
10 Quí^{1} tsá^{2} hnio^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}
raɨnh^{21}, jun^{3}juáh^{13} jmu^{2} hi^{3} hlah^{3} yáh^{3}
tsú^{2}; hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} má^{2}má^{2}tí^{32}
tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} liei^{21}
quioh^{21} Dió^{32} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} hnio^{3} tsú^{2}
tsáu^{2}.
11 Jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ní^{2} né^{3}, cuí^{1}
lɨ^{3} ñíh^{13} hnoh^{2} hi^{3} hín^{2} jmáɨ^{1} ziáun^{2}
dí^{2} lá^{2}, hi^{3} cuí^{1} lɨ^{3}tsɨn^{2} náh^{2} siáh^{3} hi^{3}
má^{2}hniáuh^{32} bíh^{1} ñí^{3} náh^{2}; quí^{1} tɨ^{3}
lɨ^{3}mí^{1} má^{2}janh^{2} má^{2}he^{2} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3}
liáun^{3} dí^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} jmí^{1} ca^{3}chá^{13}
dí^{2} jáun^{2} cáun^{2} tsí^{3}.
12 Quí^{1} má^{2}cá^{2}jniá^{32} cu^{3}tí^{13} bíh^{1}
ta^{3}né^{32}, má^{2}ja^{3}quián^{3} hiá^{32} cu^{3}tí^{3} bíh^{1}
hiú^{2}; hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} ñí^{3}
dí^{2} hi^{3} chá^{13} dí^{2} tɨ^{3} có^{32} la^{3}jí^{32} la^{3}
cun^{3} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} já^{1}niéi^{2}; hi^{3} jáun^{2}
la^{3}jmí^{1} jmu^{2} jáun^{2} hliáu^{3} hua^{3}jan^{21} hi^{3}
tsa^{3}jmú^{3} hniéi^{2}, la^{3} jáun^{2} cuí^{1} tauh^{13}
dí^{2} hua^{3}jan^{21} hi^{3} jmú^{13} ta^{21} quiú^{13}, hi^{3}
ngí^{13} dí^{2} juɨ^{32} ñí^{1} tie^{3} joh^{1} yáh^{3}.
13 Cuí^{1} má^{1}ziáun^{13} dí^{2} re^{2}, la^{3}
cun^{3} lin^{1} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2} ñí^{1} tie^{3} joh^{1}.
Tiá^{2} hniáuh^{32} hi^{3} ná^{1}hein^{21} dí^{2} jɨ^{3}
hi^{3} ná^{1}jmu^{32} dí^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} cú^{2}tiú^{2}
cú^{2}jan^{32} nio^{2}, sa^{3}jun^{3} hi^{3} juón^{1} dí^{2}, jɨ^{3}
la^{3}jí^{32} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsí^{3} dí^{2}, sa^{3}jun^{3}
hniáuh^{32} hnáu^{13} dí^{2} hniéi^{2}, sa^{3}jun^{3} hi^{3}
uóu^{32} tsí^{3} dí^{2} ní^{2} siáh^{3}.
14 Tɨ^{3}la^{3} tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} jmuh^{21} náh^{2} ta^{21}
Jesucristo la^{3}jmí^{1} jmúh^{32} hliáu^{3} ta^{21}
hmɨh^{32} pin^{3} quioh^{21}; hi^{3} su^{3}uú^{2} lí^{1} háɨ^{2}
náh^{2} honh^{2} hi^{3} má^{1}tih^{21} náh^{2} la^{3} cun^{3}
hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} náh^{2} hmóu^{32}.

14

Ha^{3} lí^{2} chú^{1} lí^{2} ñih^{21} hnú^{2} renh^{2}

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} cuan^{3} jan^{2}
tsá^{2} tiá^{2} re^{2} má^{2}jmí^{1} má^{2}tsí^{3} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1}
tson^{2} quioh^{21} Cristo, cáun^{2} hen^{3} náh^{2}
tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} hen^{13} náh^{2}
tsú^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnáuh^{2} náh^{2} juonh^{21}
quiúnh^{1} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} zia^{32}
ha^{3} lánh^{3} rón^{32} ma^{3}re^{2} yáh^{3} tsú^{2}.
2 Jmú^{13} jáɨ^{13}, zian^{2} ma^{3} jan^{2} tsáu^{2}
lín^{23} hi^{3} cáun^{2} lí^{13} bíh^{1} cuh^{3} la^{3}jí^{32}
ñí^{1} má^{32}, tɨ^{3}la^{3} zian^{2} siáh^{3} ma^{3} jan^{2}
tsá^{2} tiá^{2} nga^{3} má^{2}jmí^{1} má^{2}tsí^{3} ca^{3}tɨ^{21}
jú^{1} tson^{2} quioh^{21} Cristo, tsá^{2} cúh^{2}
jmáh^{3}la^{3} jonh^{2}.
3 Jáun^{2} tsá^{2} cúh^{2} ca^{3}la^{3} jí^{32} ñí^{1} má^{32},
tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} ma^{3}zian^{32} tsú^{2}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} cúh^{2} má^{32} ná^{1}quiáh^{1}; hi^{3}
ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} cúh^{2} má^{32} ná^{1}quiáh^{1}
né^{3}, tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} chu^{3} ñih^{3} tsú^{2}
tsá^{2} cúh^{2} ca^{3}la^{3} jí^{32}, quí^{1} Dió^{32} bíh^{1}
má^{2}ca^{3}hen^{3} tsá^{2} hí^{3}.
4 ¿Quí^{1} hin^{2} yáh^{3} tsánh^{2} hnú^{2} hi^{3}
jáun^{2} sa^{3} hnú^{2} yáh^{3} jlánh^{1} chú^{1} ñih^{21}
nú^{2} quian^{21} Tsá^{2} siánh^{3}? Quí^{1} hnga^{2}
bíh^{1} Juo^{13} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} ra^{3}tsɨ^{32} héih^{32}
ñí^{1}con^{2} tsú^{2} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} chun^{1} ho^{3} tiá^{2}
chun^{1}. Tɨ^{3}la^{3} cun^{3} tá^{1}zanh^{1} bíh^{1} tsú^{2}
re^{2}, quí^{1} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} Tsá^{2} tɨn^{2} zinh^{3}
tsú^{2} re^{2}.
5 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} zian^{2} ma^{3} jan^{2} tsáu^{2}
hi^{3} jlánh^{1} jmu^{2} híen^{1} jmáɨ^{1} ná^{1}hɨ^{13} la^{3}
cónh^{3} bíh^{1} jmáɨ^{1} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}, hi^{3}

zian^{2} né^{3} tsá^{2} lín^{23} hi^{3} cáun^{2} cá^{2}ren^{2} bíh^{1} la^{3}jí^{32} jmái^{1}. Ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} bíh^{1} tsú^{2} hniáuh^{32} ná^{1}hu^{21} cáun^{2} tsí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} lín^{23}.

6 Tsá^{2} jlánh^{1} jmu^{2} híen^{1} cáun^{2} jmái^{1}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}quien^{2} Ti^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} tsú^{2} jaun^{32} hi^{3} jmu^{2} la^{3} jáun^{2}; [hi^{3} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} jmu^{2} la^{3} jáun^{2} né^{3}, ja^{3}bí^{1} hi^{3} má^{2}quien^{2} Ti^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} tsú^{2} siáh^{3} la^{3} jáun^{2}]. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} cúh^{2} la^{3}jí^{32} ñí^{1} má^{32}, hi^{3} má^{2}quien^{2} Ti^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} tsú^{2} jaun^{32}, quí^{1}hliá^{2} cueh^{32} tsú^{2} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}; hi^{3} tsá^{2} cúh^{2} má^{32} ná^{1}quiáh^{1} né^{3}, ja^{3}bí^{1} má^{2}quien^{2} siáh^{3} Ti^{32} Juo^{13} yáh^{3} dí^{2} tsú^{2} jaun^{32}, quí^{1} ja^{3}bí^{1} hí^{3} siáh^{3} cueh^{32} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}.

7 Quí^{1} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} dí^{2} tiá^{2} ziáun^{2} hi^{3} ca^{3}ta^{1} hmóu^{32}, sa^{3}jun^{3} jún^{3} yáh^{3} dí^{2} hi^{3} ca^{3}ta^{1} hmóu^{32}.

8 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} ziáun^{2} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Ti^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} ziáun^{2}; hi^{3} ní^{1}juáh^{3} jun^{3} dí^{2} né^{3}, jun^{3} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Ti^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} siáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, uá^{1} hi^{3} ziáun^{2} uá^{1} hi^{3} jún^{1} dí^{2}, cun^{3} jáun^{2} tiauh^{2} bíh^{1} dí^{2} ñí^{1}con^{2} Ti^{32} Juo^{13} dí^{2}.

9 Quí^{1} Cristo ca^{3}jun^{3}, hi^{3} jáun^{2} jmí^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jenh^{13}, hi^{3} jáun^{2} lí^{13} lín^{3} tsú^{2} Juo^{13} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3} jɨ^{3} tsá^{2} zian^{2} ní^{2} siáh^{3}.

10 Tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} né^{3}, ¿he^{3} láɨh^{32} chú^{1} ñih^{21} hnú^{2} renh^{2}, ho^{3} he^{3} láɨh^{32} sa^{3} ma^{3}zian^{13} hnú^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}? Quí^{1} la^{3}jáɨ^{32} bíh^{1} dí^{2} ca^{3}ta^{1} hi^{3} tsá^{1}ma^{3}jnia^{13} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} hí^{3} bíh^{1} ra^{3}tsɨ^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2} dí^{2}.

11 Quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

La^{3}jmí^{1} tson^{2} hi^{3} zian^{2} jná^{13},
la^{3} jáun^{2} bíh^{1} tson^{2} hi^{3} la^{3}jín^{32} tsáu^{2} junh^{3} cú^{1}jñí^{1} ta^{3} ñi^{32} jná^{13}, juáh^{3} Juo^{13} dí^{2},
hi^{3} jáun^{2} má^{1}jáun^{2} né^{3} la^{3}jín^{32} tsáu^{2} bíh^{1} má^{2}juáh^{3} hi^{3} huen^{2} jná^{13} bíh^{1} lín^{3} Dió^{32}.

12 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lí^{13} hi^{3} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} dí^{2} tsá^{1}jíenh^{1} jú^{1} tson^{2} quiú^{13} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

Ha^{3} lí^{2} jmú^{2} hnú^{2} hi^{3} qui^{3} hính^{32} renh^{2}

13 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} tiú^{2}uú^{2} hniáuh^{32} chú^{1} ñih^{21} dí^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}. Cha^{3} jmí^{1} jmúh^{13} náh^{2} la^{3} ní^{2}, tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} má^{1}zián^{13} náh^{2} re^{2}, cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} lí^{13} qui^{3} hính^{32} renh^{2} náh^{2}, la^{3} cun^{3} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} lí^{13} tánh^{32} tsáu^{2} tso^{3} yáh^{3}.

14 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}cunh^{3} jná^{13} quiúnh^{1} Jesús Ti^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ño^{1} jná^{13} hi^{3} tiá^{2} zia^{32} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jɨ^{2} hi^{3} cáun^{2} lí^{1} lí^{23} hnga^{2}; tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} lín^{23} hi^{3} zia^{32} hi^{3} tiá^{2} jɨ^{2}, jáun^{2} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tiá^{2} jɨ^{2} hi^{3} jáun^{2}.

15 Hi^{3} jáun^{2} ní^{1}juáh^{3} ca^{3}hliah^{21} hnú^{2} tsí^{3} renh^{2} nú^{2} cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} má^{32} hi^{3} cuh^{32} nú^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}jmuh^{32} hnú^{2} hi^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} hi^{3} tiá^{2} hno^{3} bíh^{1} nú^{2} tsú^{2}. Ha^{3} lí^{2} jmú^{2} hnú^{2} hi^{3} tsa^{3}hín^{3} jan^{2} tsáu^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jlánh^{1} ñí^{1}cúh^{2} nú^{2} cá^{2} ñí^{1} má^{32}, quí^{1} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} uá^{2}jaɨ^{32} jun^{3} Cristo.

16 Zia^{32} bíh^{1} hi^{3} lín^{23} náh^{2} chu^{21}, tɨ^{3}la^{3} ha^{3} lí^{2} cué^{2} náh^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hléh^{32} tsáu^{2} hlah^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jáun^{2}.

17 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hua^{3}hín^{13} hi^{3} cú^{2} hi^{3} hính^{23} yáh^{3} tsú^{2} lí^{13} hí^{3} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}chun^{1}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} má^{2}hún^{1} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, tsá^{2} tiá^{2} hniéi^{2} jmu^{2}, hi^{3} zian^{2} tsú^{2} siáh^{3} hiún^{2} tsí^{3} hi^{3} ja^{32} ñí^{1}con^{2} Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1}.

18 Jlánh^{1} tɨ^{32} tsí^{3} Dió^{32} ní^{1}juáh^{3} má^{2}cón^{32} tsú^{2} Cristo la^{3} ní^{2}, hi^{3} ja^{3}bí^{1} tsáu^{2} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} jéih^{32} la^{3} ní^{2}.

19 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cuí^{1} jmú^{13} dí^{2} pí^{3} hi^{3} jmú^{13} dí^{2} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} lɨ^{3} lí^{13} niau^{21} tie^{3}, jmáh^{3}la^{3} hi^{3} lɨ^{3} lí^{13} pin^{3} tsí^{3} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}.

20 Su^{3}uú^{2} lí^{1} hin^{32} tá^{13} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} má^{32} hi^{3} ñí^{1}cúh^{2} nú^{2}. Quí^{1} uá^{1}jinh^{1} tson^{2} bíh^{1} hi^{3} la^{3}jí^{32} má^{32} bíh^{1} jɨ^{2}, tɨ^{3}la^{3}, jáun^{2} bíh^{1} hlah^{3} ní^{1}juáh^{3} ca^{3}hliah^{3} tsú^{2} tsí^{3} tsáu^{2} cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} má^{32} hi^{3} cúh^{2} jáun^{2} bíh^{1}.

21 Tɨ3 jlánh1 bíh1 re2 nɨ́1juáh3 hi3 tiá2
cúh13 hnú2 cú2jueh32 ngú3 hi3 sa3jun3
húh13 nú2 mu2 ráu3 mɨ3 uóun2jɨeh13,
sa3jun3 hí1 cáun2 hi3 jmɨ́1 lɨ3 lɨ́13 qui3
hính32 renh2 nú2 hi3 tánh32 tso3.
22 Hi3 jáun2 ca3tɨ21 jáɨ13 nɨ́2 né3, ta3
ñí1 Dió32 bíh1 hniáuh32 cháh13 hnú2
huen2 cáun2 honh2. ¡Jlánh1 jmɨ́1 ren2
tsá2 zia32 hi3 jmu2 ta3 tiá2 tun3 nio2
tsɨ́3!
23 Tɨ3la3 tsá2 cúh2 cá2 ñí1 má32
ta3 hu21 hliáun3 ñéih3 tsɨ́3 má1ná1,
tsá2 la3 hí3 má2tá1tsɨn1 héih32 bíh1,
quí1hi3hliá2 lɨ́2cuh3 ta3 nio2 tun3 tsɨ́3;
quí1 tso3 bíh1 ca3la3 jɨ3lɨ32 hi3 jmu2 tsú2
ta3 tiá2 cáun2 nio2 tsɨ́3.

15

Ma3hiún13 tsɨ́3 tsá2mɨ3cuóun2 renh2 nú2, ha3 lɨ́2 ma3hiún13 honh2 huen2

1 Jnoh1, tsá2 má2hún1 tsɨ́3 dí2 ca3tɨ21
jú1 tson2 quioh21 Cristo, ca3ta1 dí2 hi3
má1hon1 tsá2 tiá2 nga3 má2jmɨ́1 má2tsɨ́3
ca3tɨ21 jú1 tson2 jáun2, jun3juáh13 hi3
hniáuh32 lɨ́1 má1hiún13 dí2 tsɨ́3 hmóu32
yáh3.
2 Tɨ3la3 ma3 quin32 ma3 jan32
dí2 ca3ta1 dí2 hi3 má1hiún13 tsɨ́3
tsá2mɨ3cuóun2 raɨnh21 bíh1, la3 cun3 hi3
chu21 hi3 lɨ́13 lɨ3hún1 tsɨ́3 tsú2 ca3tɨ21 jú1
tson2.
3 Quí1 sa3jun3 Cristo yáh3 ca3ma3hiún2
tsɨ́3 hnga2, tɨ3la3 la3 cun3 rá1juáh3 ñí1
Sí2 quioh21 Dió32 bíh1 ca3lɨ3 la3 lá2:
"Jáɨ13 hi3 tú2 hiáu32 tsá2 ca3quiu3 ca3je3
hnú2, jná13 bíh1 ca3ta3cuá1con1 ná1".
4 Jáun2 bí1 ca3hɨ́e3 Dió32 la3jɨ́32 hi3
rá1tioh3 jáun2 ñí1 Sí2, quí1 hi3 jáun2
lɨ́13 lɨ3 ne1 dí2 jú1 tson2 bíh1; hi3 jáun2
cun3quionh3 jáɨ13 jáun2 lɨ3 táɨ2 dí2 hi3
jmú13 juenh2 tsɨ́3, jɨ3 hi3 niau21 siáh3
re2 tsɨ́3 dí2, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ3
zia32 hi3 ná1hé2 ná1jan32 dí2.
5 Hi3 jáun2 Dió32, Tsá2 jmu2 hi3 lɨ3
juenh2 tsɨ́3 dí2 jɨ3 hi3 niau21 re2 tsɨ́3
dí2, cuɨ́1 má1hau3 hi3 lɨ́13 tionh2 náh2
cá2honh1, hi3 ná1jmóuh1 náh2 jáun2 la3
cun3 lɨ́3 nóh32 quioh21 Jesús Tsá2 lɨn3
Cristo,
6 hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ́13 hi3
la3jɨ́n32 náh2 lɨ́13 má1quien13 náh2 Dió32
Jméi2 Jesucristo Tɨ32 Juo13 dí2 la3jmɨ́1
lɨ́3 hi3 cáun2 honh1 náh2 yáh3.

Jú1 chú32 hi3 má2ca3nga2 ñí1con2 tsá2cá2jo21

7 Hi3 jáun2 né3, hen3 náh2 tsá2ján2
tsá2ján2 la3jmɨ́1 ca3he3 dí2 jáun2 Cristo,
hi3 jáun2 la3 jáun2 lɨ3 quien2 Dió32.
8 Quí1 jná13 juanh32 hi3 Cristo cuan3
hi3 cua3ma3cón32 tsá2 *judíos bíh1, la3
jáun2 bíh1 ca3lɨ3tí3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3
Dió32 quionh3 dí1hio3 ñú1deh3 dí2, hi3
ca3lɨ3 lin1 siáh3 hi3 Dió32 má2tí32 jáɨ13
quioh21.
9 Cuan3 tsú2 siáh3 hi3 jáun2 lɨ́13 hi3
*tsá2cá2jo21 uá2jaɨ32 ma3quien2 Dió32
cun3ñí1 hi3 Dió32 má2ca3ja3 miɨ3 tsɨ́3
ñí1con2 tsú2; la3 cun3 rá1juáh3 jáun2 ñí1
Sí2 quioh21 Dió32:

Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 lɨ́13 tsah1 jná13
hi3 ca3tɨn1 hnú2 ja1 tsá2cá2jo21,
hi3 hɨ́e13 jná13 siáh3 sun1 hi3 ca3tɨn1
hnú2.

10 Ja3bí1 la3 jáun2 zia32 siáh3 ñí1
rá1juáh3:

Hnoh2, tsá2cá2jo21, ¡ma3hiún13 náh2
honh2 quiúnh1 náh2 tsá2 tionh2
jo3cuo2 Dió32!

11 Hi3 zia32 siáh3 cáun2 ñí1 rá1juáh3:

Hnoh2 tsá2cá2jo21, ¡ma3quien13 náh2
Juo13 dí2!

Hi3 hnoh2 tsá2 zian2 náh2 tá1
cáun2 hngá1máh3, ¡ma3quí1
ma3quien13 náh2 tsú2 jɨ3lɨn2
nah2!

12 Hla1 Isaías ca3juáh3 siáh3 la3 lá2:

La3jmɨ́1 hion2 cáun2 zen2 hmá2
má2háuh13 bíh1 chau21 jmáɨ1
hi3 lɨ3zian2 jan2 tsá2 jón2zɨ́h1
jón2cho1 hla1 Isaí,

hi3 jáun2 tsá2 hí3 né3 hau3 jáɨ13 ñí1con2
tsá2cá2jo21;

hi3 jáun2 tsá2cá2jo21 lɨ́13 zia32 cáun2 hi3
ná1hu21 tsɨ́3 hi3 ca3tɨn1 tsú2.
13 Hi3 jáun2 Dió32 Tsá2 jmu2 hi3 hu21
tsɨ́3 dí2 hi3 ca3tɨn1 tsú2, cuɨ́1 má1cónh21
hñu3 honh2 hnoh2 hi3 hiún2 honh2

náh², jɨ³ hi³ nio² tie³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²tanh²³ náh² tsú² ta²¹; hi³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ né³ cuɨ́¹ lɨ³ lin¹ náh² hi³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ hu²¹ jáun² honh² náh².

14 Hnoh² reh², má²ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ cu³tí³ hnoh² ná¹chu²¹ honh² náh² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ má²ná¹ñíh¹ náh² siáh³ re² la³jɨ́³² jú¹ tson², jɨ³ hi³ má²tɨn² náh² siáh³ hi³ hlɨ́¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

15 Tɨ³la³ cun³ jáun² cáun² lɨ́¹ má²ca³chá³ bíh¹ jná¹³ tiá³ tsɨn³² hi³ jmu¹ sí² lá² cun³quionh³ jú¹ na²¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ nɨ́², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ tsa³có³ honh² náh². Ca³lɨ³ hi³ chá¹³ jná¹³ tiá³ tsɨn³² hi³ jmu¹ sí² lá² cun³ñí¹ hi³ ho² ná¹ cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² jmɨ́¹ ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³,

16 hi³ má¹con²¹ jná¹³ jáun² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹. Jmu² jná¹³ ta²¹ ñí¹con² Cristo hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹jnia¹³ jná¹³ tsá²cá²jo²¹ ñí¹con² Dió³², hi³ má²ná¹chan¹ jáun² hi³ ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, la³jmɨ́¹ cue³² tsú² cáun² hi³ lɨ́¹ cue³² ñí¹con² Dió³².

17 Hi³ jáun² né³, zia³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́² tsah¹ jná¹³ ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² má²cá²cunh³ ná¹ quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

18 Tiá² cáun² lɨ́¹ chá²³ jná¹³ tiá³ tsɨn³² hi³ hléh¹³ hi³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³ Cristo cun³quionh³ jná¹³, hi³ ca³lɨ³ jáun² hi³ tanh¹³ tsá²cá²jo²¹ ta²¹ Dió³². Ta²¹ jáun² ca³lɨ³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jná¹³, jɨ³ cun³quionh³ hi³ lin¹ jniá³ nɨ́² siáh³,

19 la³ cun³ li²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² yáh³, hua³jueh³², jɨ³ hi³ ca³jnia³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ nɨ́² siáh³. La³ nɨ́² bíh¹ má²ca³ma³hián¹³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Cristo la³ cáun² Jerusalén ca³la³ tɨ³ hué³² Ilírico.

20 Hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ pí³ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Cristo ñí¹ tiá² hin² má²ca³hléh³, jáun² tiá² lɨ́¹ jmu¹ jná¹³ cáun² ta²¹ ñí¹ má²ca³ma³liáu³² tsá² siánh³;

21 quí¹ jná¹³ ca³jmú³² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

Lɨ³ ñi³² bíh¹ tsá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³náɨ³²
jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² hí³,
hi³ tsá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³náɨ³² jáɨ¹³ hi³
ca³tɨn¹ tsú² né³, ngɨ¹³ bíh¹.

Po¹ hu²¹ tsɨ́³ hi³ tsó³² juú² Roma

22 Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³lɨ³ zia³² ta²¹ jáun² bíh¹, jáun² tiá² ca³lɨ³ hi³ ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnoh², uá¹jinh¹ hliáun³ jéin³² jmɨ́¹ má²ca³lén¹³ jná¹³ hi³ ñe¹.

23 Tɨ³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²lɨ³² bíh¹ ta²¹ quion²¹ jná¹³ tɨ³ lá², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ má²ngau³² lɨ́n³² bíh¹ mii² hi³ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh²,

24 jáun² né³, jná¹³ má²hu²¹ tsɨn³² hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ngau²¹ ná¹ tɨ³ hué³² España. Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³ hi³ má²lɨ́²juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹ quiúnh¹ hnoh², jáun² hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ má¹hau¹ tiá³ hnoh² ca³tɨ²¹ hú¹ juɨ³² hi³ hún¹ jná¹³ tɨ³ ó³² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun².

25 Tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ jná¹³ tín² Jerusalén, hi³ ñí¹cáun¹ jná¹³ ca³lá² hi³ lɨ́¹³ ma³hau³ quioh²¹ tsá² má²joh¹ Dió³² zian² ñí¹ jáun².

26 Quí¹ tsá² reh² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Macedonia lá², jɨ³ hué³² Acaya má²ca³lɨ́n¹³ hi³ chú³² cunh³ quɨe³ hi³ zen³ ñí¹con² tsá² tia³mii² zian² ja¹ quioh²¹ tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² tɨ³ juú² Jerusalén.

27 Hmóu³² bíh¹ tsú² ca³lɨ́n¹³ hi³ chú³² jmu³ la³ jáun²; hi³ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun², quí¹ tson² zia³² bíh¹ hi³ ná¹ren² tsú² ñí¹con² tsá² judíos hí³. Quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tsóh³ hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ jmu² ta²¹ ñí¹con² jmɨ́²chí³, hi³ jáun² tsá²cá²jo²¹ né³ ca³tɨn¹ jéinh³² hi³ tsóh³ hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tsá² judíos hí³.

28 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tín³
jná¹³ má²ta²¹ nɨ́² hi³ má²lɨ́²jɨenh³
jná¹³ tsú² quɨe³ jáun², jáun² má¹jáun²
má²ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnoh² la³ má²hún¹
ná¹ jáun² juɨ³² hi³ ñe¹ tɨ³ España.
29 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ngau³² jná¹³
jáun² tɨ³ nɨ́², hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³
nɨ́¹ má¹cá²chó³² ná¹ cu³tí³ ma³mieh²
jnoh¹ Cristo, ca³la³ hi³ canh¹³ jmɨ́¹
tsɨ́³ dí² [nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jáun² jná¹³ jú¹
chú³² quioh²¹ tsú²].
30 Hnoh² reh², cun³ñí¹ hi³ Jesu-
cristo lɨ́n³ Juo¹³ dí², jɨ³ hi³hliá² Jmɨ́²chí³
Chun¹ má²ca³jmú³ hi³ hnáu³ dí²,
cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hiú² mɨ́²³ jná¹³
hi³ má¹hau¹ náh² tiá³ cun³quionh³ hi³
lienh¹ náh² Dió³² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
31 Jáun² mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³
liáu³² tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá² tiá² ta²¹
haɨh²¹ zian² tɨ³ Judea, jɨ³ hi³ mɨ́¹ náh²
hi³ tsá² joh¹ Dió³² zian² tɨ³ Jerusalén
lɨ³ hiún² tsɨ́³ he³ la³ cun³ hi³ cán¹³
jná¹³;
32 jáun² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² chau²¹
jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh² ca³la³ hi³
hiún² lɨ́n³² tsɨn³² nɨ́¹juáh³ Dió³² hnió³,
hi³ lɨ́¹³ ñí¹ñí²¹ jná¹³ siáh³ ca³lá² tie³ nɨ́¹
má¹cá²chó³² ná¹ jáun².
33 Hi³ jáun² né³, Dió³² Tsá² jmu² hi³
nio² tie³ tsɨ́³ dí² cuɨ́¹ zenh¹ quiúnh¹
hnoh². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

16

Po¹ hnió³ hi³ zian² tsú² re² tɨn²

1 Jáun² né³ reh², hen³ náh² re² tɨn²
reh² dí² mɨ́¹ Febe tsá² zein²¹ jná¹³ lá²,
jan² tsá² má²ca³ma³cón³² tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³² já¹ juú² Cencrea.
2 Hen³ náh² tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ hen¹³
náh² Tɨ³² Juo¹³ dí², la³ cun³ qui³
ca³ta¹ dí² jmú¹³, tsá² má²láɨ³ dí² tsá²
joh¹ Dió³²; hi³ ma³hon¹ náh² tiá³ tsú²
lɨ³ua³ cáun² hi³ lɨ³ hniáuh³² ñí¹con²
tsú², quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³ma³cón³²
juóun³² tsáu², hi³ hí¹ la³ tɨ³ jná¹³ siáh³
má²ca³ma³cáu³² tsú².
3 Zéih³ tiá³ náh² mɨ́¹ Prisca jɨ³ ñú²
Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³,
tsá² má²ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹
hi³ ca³tɨn¹ Cristo Jesús.
4 Tsá² hí³ ca³tiánh³ hmóu³² ñí¹
háɨnh¹³ cun³ñí¹ hi³ liáu³² tsú² jná¹³,
hi³ jáun² cue² jná¹³ tsú² tiá¹hmah¹,
tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² jná¹³
yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³
cuáh³² ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ yáh³
siáh³ cue³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² tsú².
5 Zéih³ náh² siáh³ tsá² reh² tsá²
ngɨh³² hñú¹³ mɨ́¹ Prisca jɨ³ ñú² Aquila:
“Hia² náh²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Ja³bí¹
zéih³ náh² siáh³ Epeneto, tsá² jlánh¹
re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹: “Hia² nú²”
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³; hí³ bíh¹ tín² ca³tanh²
ta²¹ Cristo la³ñí¹ ja¹ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Asia.
6 Ja³bí¹ Má²réi³, tsá² jlánh¹
má²ca³jmú³ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́²,
zéih³ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tɨn¹
jná¹³.
7 Zéih³ náh² siáh³: “Hia² náh²” An-
drónico quionh³ Junias hi³ ca³tɨn¹
jná¹³. Tsá² hí³ bíh¹ tsá²co¹ jná¹³, tsá²
ca³lɨ³tson³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ hí¹ la³ tɨ³
tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²
yáh³ jmu² quien² tsá² hí³. Tsá² hí³ bíh¹
tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ cónh³ bíh¹
jná¹³.
8 Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Ampliato
ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² re² juóh³² jnoh¹
quiúnh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³
dí².
9 Zéih³ náh² Urbano: “Hia² nú²”
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ ñí¹con² Cristo Jesús;
jɨ³ Estaquis tsá² hno³ lɨ́n³² jná¹³ zéih³
siáh³: “Hia² nú²”.
10 Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Apeles:
“Hia² nú²”, quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá²
jlánh¹ má²ca³jmú³ lin¹ hi³ nio² cáun²
tsɨ́³ ñí¹con² Cristo; jɨ³ ñí¹con² tsá²
tionh² hñú¹³ Aristóbulo juah²¹ siáh³:
“Hia² náh²”.
11 Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Herodión
tsá²co¹ jná¹³, jɨ³ tsá² tionh² hñú¹³ Nar-
ciso, tsá² ná¹tanh² hí³ ta²¹ Tɨ³² Juo¹³
dí².
12 Ñí¹con² mɨ́¹ Trifena jɨ³ mɨ́¹ Trifosa
juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² jlánh¹

ná¹jmu² hí³ tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí²; ja³bí¹
juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” ñí¹con²
mɨ́¹ Pérsida, tsá² jlánh¹ hno³ dí², jan²
tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ tá¹³ Tɨ³² Juo¹³
dí².
13 Zéih³ tiá³ Rufo: “Hia² nú²”, la³
má²quionh³ mí¹ziú¹³. Tsá² hí³ jlánh¹
lin¹ hi³ lɨ́n³ quian²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³
mí¹ziú¹³ tsú² nɨ́² siáh³, tsá² má²ca³jmú³
hí³ ñí¹con² jná¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ mí²zia³²
jná¹³.
14 Juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²”
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ñí¹con² Asíncrito; Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas,
jɨ³ la³ má²quionh³ tsá² reh² tionh²
quionh³ tsú² nɨ́² siáh³.
15 Cuen²¹ tiá³ náh² Dió³² Filólogo,
mɨ́¹ Jú¹, Nereo, la³ má²quionh³
mɨ́¹ raɨnh²¹ tsú², Olimpas, jɨ³ la³
má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² má²joh¹ Dió³²
tionh² nɨ́² quionh³ tsú² siáh³.
16 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³
re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³
ráɨn³² tsú² jan² raɨnh²¹. La³jɨ́n³² tsá²
lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Cristo tɨ³ lá² juáh³:
“Hia² náh²”.
17 Hnoh² reh², hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh²
hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tɨn¹ tsá²
hnió³ jmu³ ná¹tsoh³ tsá² lɨ́n³ cuáh³², tsá² jmu² hí³ hi³ hliáh¹³ tsɨ́³ tsáu²;
quí¹ tsá² hí³ hɨe³² la³ siáh³ bíh¹ la³
cónh³ bíh¹ zión³² hi³ má²ca³lɨ³ tɨn²
náh² jáun², ha³ lɨ́² juónh³² náh² re²
quiúnh¹ tsá² la³ hí³.
18 Quí¹ tiá² má²cón³² yáh³ tsá² la³
hí³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², tɨ³la³ ngú³
quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² má²cón³²;
tsá² la³ hí³ má²can² tsá² tiá² hó¹ tiá²
zɨ́h¹ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn², jɨ³ jú¹
tɨ́¹jáɨ².
19 La³jɨ́n³² tsáu² ná¹ñi³² hi³ hnoh²
bíh¹ tsá² jlánh¹ re² ná¹ma³tih²¹, hi³
jáun² bí¹ jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³;
cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ hnó³² jná¹³ hi³
lɨ́n¹³ náh² tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³
ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹, tɨ³la³ jun³juáh¹³
ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ yáh³.
20 Cu³diá²jan² bíh¹ jmu³ Dió³² Tsá²
cha³² tie³ tsɨ́³ dí² hi³ jñáh³ tsá² hláɨnh¹
ñeh² tanh¹ hnoh². Hi³ jáun² cuɨ́¹
má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tɨ³²
Juo¹³ dí².
21 Jáun² né³, Timoteo, tsá² jmu²
jná¹³ ta²¹ quiúnh¹, jɨ³ Lucio, Jasón jɨ³
Sosípater tsá²co¹ jná¹³ ná¹juáh²³: “Hia²
náh²” ñí¹con² hnoh².
22 Jná¹³ la³² Tercio, tsá² cuá¹jmu²
ná¹ sí² lá² héih³² quioh²¹ Po¹, ja³bí¹
jná¹³ juanh³²: “Hia² náh²”, cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
23 Ja³bí¹ Gayo, tsá² hñú¹³ ñí¹ cuon¹
jná¹³ lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”, tsá²
cue³² hñú³ lá² hi³ ngɨh¹³ tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³². Ja³bí¹ Erasto, tsá² ho² ta²¹
ca³tɨ²¹ ta²¹ juú² quioh²¹ juú² lá² juáh³
siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² hnoh²”,
jɨ³ la³ má²quionh³ reh² dí² Cuarto nɨ́²
siáh³.
24 [¡Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² bíh¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jɨ́n³² hnoh²!
Tson² bíh¹ cu³tí³.]

Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ cá¹táuh³ jáɨ¹³ quioh²¹

25 Hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ má¹quien¹³
dí² Dió³², Tsá² tɨn² jmu³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹
niau²¹ tiá³ honh² náh² la³ cun³ lɨ́³
jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³, la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ hɨe²³ jná¹³ jáun² hi³
ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo. Jáɨ¹³ nɨ́²
bíh¹ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jmɨ́¹tin², la³ cun³
ta³ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ hngá¹máh³, tɨ³la³
ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³jñéih³.
26 Jáun² ta³né³² má²ca³lɨ³ lin¹ bíh¹
jú¹ tson² jáun² la³ cun³ hi³ qui³
rá¹tioh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³quiú² jáun² tsá²
ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²,
la³ cun³ lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹
Dió³², Tsá² zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio².
Jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ jáun²
má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³², hi³ hí¹ la³
tɨ³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²cá²jo²¹ yáh³
má²ca³ma³jnia² tsú², hi³ jáun² la³jɨ́n³²
tsáu² lɨ́¹³ niau²¹ cáun² tsɨ́³ hi³ ma³tí³².
27 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ¡cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹
Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², Tsá² cú²

hnga^{2} tán^{1} hi^{3} hú^{1}tá^{1} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}! Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}. Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Corintios

Po¹ jmu² sí² lá² ñí¹con² tsá² ná¹lɨn³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² má²ca³te³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ la³ jáun² ca³lɨ³hnió³ tsú² hnga², hi³ lɨn¹³ jná¹³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, quiúnh¹ jná¹³ siáh³ Sóstenes reh² dí²,

2 hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² lɨn³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² tɨ³ já¹ juú² Corinto nɨ², tsá² má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lɨn¹³ náh² tsá² joh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Cristo Jesús. Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ lɨn¹³ náh² tsá² joh¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jɨn³² tsá² zian² ñí¹ siáh³ siáh³, nɨ¹juáh³ tsá² má²quien² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Hnga² hí³ bíh¹ lɨn³ Juo¹³ tsá² hí³ jɨ³ Juo¹³ jnoh¹ nɨ² siáh³.

3 Cuɨ¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméɨ² dí², quionh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ cuɨ¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Lɨ²mieh² tsú² cun³quionh³ Cristo

4 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ³² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ la³jɨ³² hi³ lɨ¹ hian¹ hnoh² jáun² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Cristo Jesús.

5 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² quiúnh¹ Cristo bíh¹ hnoh², hi³ jáun² má²ca³lɨ³ hánh³ náh² ca³tɨ²¹ la³jɨ³² hi³ hléh¹ náh² jɨ³ la³jɨ³² la³ cun³ hi³ ñíh¹ náh² nɨ² siáh³.

6 Hi³ jáun² la³ nɨ² bíh¹ lɨ³, hi³ má²ca³lɨ³ tson² ñí¹con² hnoh² la³jɨ³² la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

7 La³ nɨ² bíh¹ lɨ³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lɨ³hniauh²³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ cue³² Dió³², tá¹la³ ná¹he² ná¹janh³² náh² jmáɨ¹ hi³ cuánh³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

8 Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹pin³ honh² náh² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lɨ¹³ chá³² hí¹ cáun² tso³ quián¹³ hnoh² nɨ¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Quí¹ tiú²nio² bíh¹ má²tí³² Dió³² jáɨ¹³ quioh²¹, hi³ hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ cu³tí³ quiúnh¹ Jesucristo Jon² tsú², Tsá² lɨn³ hí³ Tɨ³² Juo¹³ dí².

Hi³ ná¹tsoh³ tsá² lɨn³ cuáh³²

10 Jáun² né³ reh², cha¹³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² hiú² mɨ²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹, ha³ lɨ² jmú² náh² ná¹tsoh³ ja¹ quián¹³. Tɨ³ re² jmu³ náh² pí³ jɨ³lɨn², hi³ cá² ñí¹ hi³ ná¹tioh³ honh² náh² jɨ³ hi³ ná¹lɨn²³ náh² nɨ² siáh³.

11 Juanh³² jná¹³ la³ nɨ² ñí¹con² hnoh² reh², quí¹hliá² tsá² hñú¹³ Cloé má²ca³záɨ³ jná¹³ hi³ zia³² hniéɨ² ja¹ quián¹³ hnoh².

12 La³ cun³ lɨ¹³ juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² tá²chi²¹, hi³ hnoh² la³ hléh¹ náh² la³ siáh³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² náh²; zian² hnoh² juánh³ náh² la³ lá²: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Po¹"; zian² tsá² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Apolos"; zian² tsá² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Pé¹"; hi³ ma³ jan² né³ juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Cristo".

13 Tɨ³la³, ¿hí¹ má²ca³jmú³ Cristo hi³ ná¹tsoh³ ñí¹con² hnga²? ¿Hí¹ Po¹ uá¹ la³ ca³taun³ crei²¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² dúh¹? Ho³ ¿hí¹ cáun³ hnoh² jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ haɨn²¹ náh² tɨ³ con² Po¹ dúh¹?

14 Tɨ³la³ ¡tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ca³ziau³ jná¹³ jmáɨ², tɨ³la³ jɨ³²la³ ñú² Crispo quionh³ ñú² Gayo bíh¹ ca³zion³ jná¹³ jmáɨ²!

15 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ¹³ juáh³ hi³ cáun³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ hen² tɨ³ con² jná¹³.

16 Tson² bíh¹ la³ ca³zion³ jná¹³ jmáɨ² tsá² hñú¹³ Estéfanas uá²jaɨ³², tɨ³la³

la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³
tiú²uú² ca³zion³ jná¹³ jmái².
17 Quí¹ tiá² ca³ze³ yáh³ jná¹³ Tsá²
lín³ Cristo hi³ zion¹ ná¹ jmái² tsáu²,
ti³la³ ca³ze³ tsú² jná¹³ hi³ ñí¹hléh³
ná¹ jú¹ chú³² bíh¹; ti³la³ jun³juáh¹³
cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³cháunh³ chí¹
jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ yáh³
má¹ná¹, quí¹ sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹, hi³
jáun² tiú²uú² jmí¹ li³ quien² yáh³ hi³
jun³ Cristo tsoh² crei²¹.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ lí²lin¹ hi³ pin³ Dió³² ji³ hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsí³

18 Jú¹ chú³² hi³ ca³ti²¹ hi³ jun³ Cristo
ñí¹ crei²¹ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jë¹ tsá²
cáun¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ná¹tsá²hín³;
ti³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá² má²ná¹liáun²³
dí² né³, jú¹ chú³² ní² dá² quian³² pí³
quioh²¹ Dió³² bíh¹.
19 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:
Jná¹³ jmu¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien²
la³ cun³ hi³ cháunh²³ tsí³ tsá²
quia³lín³ jmí¹ tsí³,
hi³ ti³ có³² bíh¹ chá¹³ jná¹³ siáh³ ji³li³²
hi³ há² ngi²³ tsá² jlánh¹ re² há²
ngi²³.
20 Jáun² né³ ¿ha³ dá² jinh¹ uú² jmu³
ta²¹ ta³né³² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³
tsá² lín³ ti³², ho³ tsá² jlánh¹ re² tin²
juú² hlénh²³ hi³ má²cú¹ má²ren²¹ jái¹³
ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²? ¡Quí¹
jë¹ tsá² cáun¹ bíh¹ má²ca³jmah³ Dió³²
la³jí³² jë¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian²
ñí¹ hué²¹ lá²!
21 Dió³² bíh¹, Tsá² qui³ quia³lín³ jmí¹
tsí³, ca³jmú³ hi³ cónh³ tiá² há¹ ngi¹³
tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³quionh³
hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú² hmóu³²;
quí¹hliá² ca³li³hnió³ tsú² lión³² tsáu²
cun³quionh³ jú¹ chú³² bíh¹, ní¹juáh³
li³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹, uá¹jinh¹
jú¹ chú³² jáun² niéih³ la³jmí¹ niéih³ jë¹
tsá² cáun¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ ní².
22 Quí¹ tsá² *judíos hnió³ jíe³ li²¹
hi³ lí³ hua³jueh³², hi³ tsá² *griegos né³
hnauh² jë¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹;
23 ti³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hléh¹ jái¹³
ca³tin¹ Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³
hí³ crei²¹ bíh¹. Tsá² judíos lín²³ hi³
jú¹ chú³² lá² lí³ jú¹ hlah³ bíh¹, hi³
*tsá²cá²jo²¹ né³ lín²³ hi³ jái¹³ lá² lí³
la³jmí¹ lí³ jë¹ tsá² cáun¹;
24 ti³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³
Dió³² má¹ná¹, cuí¹ tsá² judíos cuí¹ tsá²
griegos, cun³quionh³ Tsá² lín³ Cristo
hí³ bíh¹ má²lí²lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³²,
ji³ hi³ lí²lin¹ siáh³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá²
hú¹tá¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³.
25 Quí¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³
cháunh²³ chí¹ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hi³
cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³,
uá¹jinh¹ tsáu² lín²³ hi³ lí¹ ngo¹ lí¹ li²¹
bíh¹ hi³ cháunh²³ jáun² chí¹ Dió³². Hi³
li³ua³ cáun² hi³ lín²³ jáun² tsáu² hi³
jlánh¹ bíh¹ tsí¹juí³ quioh²¹ Dió³², hi³
jáun² bíh¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³
bíh¹ pí³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun².
26 Jáun² né³ reh², sá¹ní² cónh³ jmí¹
jie³, cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ hnoh² tsá²
má²ca³te³ Dió³² hi³ quia³lín³ jmí¹
honh² náh² ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹
lá²; hi³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ siáh³ hnoh²
tsá² hauh³² náh² jái¹³, ho³ hi³ lín³ náh²
tsá² cá² mí¹zionh² tsá² quien².
27 Quí¹ ti³ mí²jéin³² bíh¹ ca³jmú³
Dió³²: tsá² ti³ jlánh¹ bí¹ cáun¹
hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³
lá² bíh¹ ca³quianh³ tsú² cú²jueh³²,
hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ tá¹tonh¹
hua³heih²¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹
tsí³; hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ tsá²
jlánh¹ tsí¹juí³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³
li³ heh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ ná¹pin³.
28 Dió³² má²ca³quianh³ tsá² tiá²
lin¹ ñí¹ quien² hi³ ca³tin¹ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá², tsá² tiá² hin² quiú²
jéi²³, la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, tsá² jun³ lin¹
tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ chan³
tsú² tsí¹juí³ tsá² jlánh¹ jmí¹ ná¹quien²,
29 hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ tonh² ñí¹
hó²¹ñí¹ Dió³².

30 Tɨ3la3 hnga2 bíh1 Dió32 má2ca3cunh3
hnoh2 quiúnh1 náh2 Cristo Jesús; hi3
má2ca3jmú3 tsú2 siáh3 hi3 cun3quionh3
hí3 dí2 má2ca3lɨ3tsɨn2 jnoh1 hi3 he3
dá2 jaun32 hi3 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3
tsú2; quí1 cun3quionh3 Cristo bíh1
má2ca3lɨ3 chun1 dí2 ta3 ñí1 Dió32, jɨ3 hi3
má2ná1chan1 dí2 siáh3 ñí1con2 tsú2, jɨ3
hi3 má2ná1liáun1 dí2 nɨ́2 siáh3.
31 Cun3ñí1 hi3 nɨ́2 bíh1, rá1juáh3 ñí1
Sí2 la3 lá2: "Nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 hnió3
jmu3 tonh2, tɨ3 re2 cuɨ́1 jmu1 tsú2 tonh2
hi3 ca3tɨn1 Tɨ32 Juo13 dí2, cha3 jmɨ́1
jmu3 tsú2 tonh2 hi3 ca3tɨn1 hnga2".

2

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 Cristo, Tsá2 ca3taun3 crei21

1 Hnoh2 reh2, jmɨ́1 ñéɨ1 jná13 hi3
ca3ñí1lieh1 ná1 hnoh2 jú1 tson2 [hi3
jmɨ́1 ná1hmá1 jáun2] quioh21 Dió32,
tiá2 ca3hléh3 yáh3 jná13 jë1 tsá2 jlánh1
quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3, ho3lá2dá2 jú1
quiáh1.
2 Quí1 jmɨ́1 cá1ñí21 jná13 ja1 nɨ́2
quián13 hnoh2, cáun2 tán1 bíh1 hi3
ca3lɨ3hnó32 jná13 má1quien13 ja1 la3jɨ́32
hi3 ño1, jmáh3la3 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 Jesús
Tsá2 lɨ́n3 Cristo, Tsá2 cá2taun3 hí3 crei21
bíh1 ca3lɨ3hnó32 jná13 lɨ3 ño1.
3 Jná13 jmɨ́1 lɨ́n3 ná1 jan2 tsá2 huán1
tsɨ́3 bíh1 jmɨ́1 cá1nó21 ná1 jáun2 ta3
máh1 hnoh2, jɨ3 ca3la3 hi3 juán23 ná1
siáh3 hi3 lɨ́1 hú1 cóh21 tsɨn32;
4 hi3 jmɨ́1 ca3hléh3 jná13 jáun2 ñí1con2
náh2 hi3 ca3ma3ta13 jná13 hnoh2 jú1
chú32 né3, ha3 tiá2 ca3lɨ3hnó32 yáh3
jná13 hi3 chá13 cáun2 honh2 hnoh2
cun3quionh3 jë1 tsá2 jlánh1 quia3lín3
jmɨ́1 tsɨ́3. Tɨ3la3 cun3quionh3 Jmɨ́2chí3
Chun1 jɨ3 pí3 quioh21 Dió32 bíh1 ca3hɨ́e3
jná13 hnoh2 jú1 chú32,
5 hi3 jáun2 cun3quionh3 pí3 quioh21
Dió32 bíh1 lɨ́13 nio2 cáun2 honh2 náh2,
jun3juáh13 cun3quionh3 jáɨ13 hi3 jlánh1
re2 cháunh23 chí1 tsá2mɨ3cuóun2 yáh3.

Dió32 má2jnia32 cun3quionh3 Jmɨ́2chí3 joh1

6 Hi3 jáun2 né3, ja1 quioh21 tsá2
má2ná1pin3 hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3 bíh1
hléh1 jnoh1 jë1 tsá2 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3.
Tɨ3la3 jáɨ13 jáun2 né3, jun3juáh13 jë1 tsá2
quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3 zian2 ñí1 hué21 lá2
yáh3, sa3jun3 jë1 tsá2 ná1ho2 ta21 ñí1
hué21 lá2 siáh3, la3 cun3 tsá2 he2 hná1
hí1tsá2son2 jmáɨ1 hi3 quien2 yáh3.
7 Quí1 jë1 tsá2 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3 hi3
hléh1 jnoh1 dá2 lɨ́3 jë1 Dió32 bíh1, cáun2
jáɨ13 hi3 jmɨ́1 ná1hmá1 la3 cun3 jmɨ́1
ñeh2 bíh1 hi3 lɨ́13 la3jɨ́32 hi3 ca3jmú3
jáun2 Dió32. Hi3 cun3quionh3 jáɨ13 jáun2
né3 lɨ́13 láɨ3 dí2 la3jmɨ́1 lɨ́n3 tsú2 jáun2
hnga2.
8 Hi3 nɨ́2 dá2 cun3 tiá2 má2ca3ngɨ13
bíh1 tsá2 ná1ho2 ta21 ñí1 hué21 lá2; quí1
sá1jmɨ́1 hi3 má2ca3ngɨ13 tsú2 dúh1, hi3
jáun2 tiá2 jmɨ́1 ton3 yáh3 tsú2 crei21
Juo13 dí2 Tsá2 cuá1quien2.
9 Tɨ3la3 la3 cun3 rá1juáh3 ñí1 Sí2:
Cáun2 hi3 hí1 jan2 tiá2 hin2 má2ca3jɨ́e3,
hi3 sa3jun3 má2ca3náɨ32,
hi3 ca3la3 hí1juáh3 tiá2 ca3lɨ́n13 bíh1
tsú2,
ti3tsóh3dí1 hi3 jáun2 bíh1 má2ca3jmú3
Dió32 hua3jan21 hi3 ca3tɨn1 tsá2
hniau3 dí2.
10 Jáun2 né3, ti3tsóh3dí1 hi3 nɨ́2 bíh1
má2ca3jmú3 Dió32 hi3 lɨ́13 lɨ3 né1
dí2 cun3quionh3 Jmɨ́2chí3 joh1, quí1
Jmɨ́2chí3 hí3 dá2 chú2 ñih23 ca3la3 jɨ3lɨ32
bíh1, hi3 cuoh2 siáh3 ca3la3 hia3 la3
táuh3 la3 cun3 hi3 zia32 ñí1con2 hnga2
Dió32.
11 Tiá2 hin2 zian2 yáh3 tsá2mɨ3cuóun2
hi3 ñɨ32 he3 hu21 tsɨ́3 tsá2mɨ3cuóun2
raɨnh21, quí1 jɨ́32la3 jmɨ́2chí3 quioh21
hnga2 bíh1 tsá2 hí3 ñɨ32 la3jɨ́32. La3
jáun2 bíh1 lɨ́3 siáh3 hi3 ca3tɨn1 Dió32,
jɨ́32la3 Jmɨ́2chí3 joh1 hnga2 bíh1 Dió32
ñɨ32 la3jɨ́32 hi3 ca3tɨn1 Dió32.
12 Jáun2 né3, jun3juáh13 jan2 jmɨ́2chí3
la3 hún1 hñu3 tsɨ́3 tsá2 zian2 ñí1 hué21
lá2 yáh3 má2ca3hen13 jnoh1, quí1

Jmí²chí³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, hi³
jáun² lí¹³ há¹ ngɨ¹³ dí² la³jí³² hi³ lí¹
má²ca³cué³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí².
13 Hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ hléh¹ ca³tɨ²¹
hi³ ní² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³híe³
Jmí²chí³ joh¹ Dió³², jun³juáh¹³
cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³lɨ³ táɨ²
jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ quia³lín³
jmí¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. La³
ní² bíh¹ má²niá²³ jnoh¹ jáɨ¹³ hi³
hɨe³² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ñí¹con² tsá²
má²húnˈ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³.
14 Tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² húnˈ
Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹,
tsá² la³ hí³ cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ he³ la³
cun³ hi³ ñí¹cué²¹ jáun² Jmí²chí³ joh¹
Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ dá² lín²³ hi³ jë¹
Dió³² lí³ cáun² jë¹ tsá² cáun¹ bíh¹. Hi³
jáun² tiá² lí²³ yáh³ hi³ há¹ ngɨ¹³ tsú²,
quí¹ jí³²la³ tsá² má²húnˈ Jmí²chí³ joh¹
Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹ tɨn² chu³ ñih³ jáɨ¹³
ní².
15 Hi³ jáun² tsá² húnˈ Jmí²chí³ joh¹
Dió³² hñu³ tsí³ né³, tsá² hí³ dá² tɨn²
chú² ñih²³ la³jí³² bíh¹, tɨ³la³ hí¹ jan²
yáh³ tsáu² tiá² lí¹³ chu³ ñeh³ tsú² hnga²
má¹na²¹.
16 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:
“¿Hin² dá² tsánh² má²ca³há¹ ca³ngɨ¹³
la³ cun³ hi³ lín²³ Tɨ³² Juo¹³ dí²? ¿Hin²
dá² tsánh² lí¹³ ma³tɨn² Dió³²?” Tɨ³la³
uá¹jinh¹ la³ jáun² né³, cun³ jáun²
má²ná¹né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ lín²³
Cristo.

3

Jɨ³lɨn² quian²¹ Dió³² ná¹jmu² tá¹³ Dió³²

1 Hi³ jáun² jná¹³ né³ reh², tiá² ca³lɨ³
yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹
liéinh³² tsú² tsá² má²zian² la³ cun³
hnió³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², tɨ³la³ ca³lɨ³
hniáuh³² hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ cun³
qui³ liéinh³² tsú² tsá² zian² cun³ tɨn²
tsí³ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ tsá² tsá¹míh¹
ca³tɨ²¹ hi³ zian² tsú² ñí¹con² Cristo
yáh³.
2 Jáun² jáɨ¹³ huán¹ tsí³ bíh¹
ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh², la³jmí¹ jmúh³²
tsú² dáɨn² tiúh²³ hi³ cueh³² tsú² jmɨ²
tiuh²¹ cha³ jmí¹ cuéh²¹ tsú² má³²
má²pin³; quí¹ tiá² jmí¹ má²lí²³ yáh³ hi³
naɨh²¹ hnoh² má³² má²pin³. Tɨ³la³ sa³
hí¹juáh³ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ tiá² má²lí²³
naɨh²¹ hnoh² má³² má²pin³,
3 quí¹ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ ná¹lín³
hnoh² tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³².
Quí¹ tá¹la³ ná¹jmuh³² náh² hi³ uóu³²
honh², hi³ zia³² hniéi² ja¹ quián¹³
náh², ¿haun¹³ juáh¹³ la³ má²zian² jáun²
bí¹ náh² cun³ tɨn² honh² hmóu³², hi³
ná¹jmuh³²í¹ máh³ náh² la³ cun³ hi³
jmu² la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní²?
4 Quí¹ ní¹ má¹ca³juah²¹ ma³ jan²
hnoh² la³ lá²: “Tsá² joh¹ Po¹ bíh¹
jná¹³”, hi³ ma³ jan² né³ juáh³: “Jná¹³
tsá² joh¹ Apolos”, la³ ní² má²ná¹jmuh³²
náh² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² cun³
tɨn² tsí³ hmóu³² bíh¹.
5 Quí¹ ¿hin² dá² tsánh² hí³ Po¹?, hi³
¿hin² dá² tsánh² hí³ Apolos? Quí¹ ñí¹
jí²¹la³ ti³ ná¹láɨ³ jnoh¹ quian²¹ Dió³²
bíh¹, tsá² ca³hléh¹³ jnoh¹ jë¹ tsú², hi³
jáun² ca³tianh³² hnoh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³
dí². Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² jnoh¹
cáun² ca³jmú¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³cué³
jáun² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí².
6 Jná¹³ dá² ca³ján³ mɨ³ jún², hi³ Apo-
los né³ ca³sé³ jmáɨ², tɨ³la³ Dió³² bíh¹
Tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³.
7 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹
cáun² tiá² hi³ lín³ yáh³ tsá² lí²jñí³²
sa³jun³ tsá² lí²sé³ jmáɨ²; jí³²la³ hnga²
Dió³² bíh¹ Tsá² quien², quí¹ hí³ bíh¹
tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³.
8 Tsá² jñi³² jɨ³ tsá² sé²³ jmáɨ², cá²ren²
bíh¹ tsú², tɨ³la³ Dió³² né³ ma³hmah¹ la³
cun³ tí³ ta²¹ quioh²¹ tsú² ma³ quin³²
ma³ jan³².
9 Jnoh¹ dá² jí³²la³ ti³ ná¹láɨ³ tsá²
jmu² ta²¹ cu³lɨ²¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹,
hi³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³
cáun² hi³ jná¹ quioh²¹ Dió³². Ja³bí¹ lín³
hnoh² siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³
he² hná¹ cuá¹jmu² Dió³².

10 Hi³ jná¹³ né³ lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́n³
jan² tɨ³² hiah³² tɨn² re², tsá² ca³chá³
Dió³² jo³uón³² hi³ co¹ ná¹ jmɨ́h¹ hiah³²
cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³, hi³ tsá²
siánh³ bíh¹ ma³hián² ñí¹ hná¹ jáun².
Tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú²
hniáuh³² jmu³ hua³hín¹³ he³ lánh³
rón³² ma³hián² hñú³ ñí¹ jmɨ́h¹ hiah³²
hi³ ca³có³² jná¹³ jáun²,
11 quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³
quiú¹³ siáh³ cáun² jmɨ́h¹ hiah³² siáh³
la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²rón³², quí¹ hnga²
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ lɨ́n³ jmɨ́h¹
hiah³² jáun².
12 Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu³ hñú³ ñí¹
jmɨ́h¹ hiah³² jáun² né³, lɨ́¹³ bíh¹ jmu³
tsú² ta²¹ quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí²
cú¹tiáu², ho³ quɨ́n¹ hmuh²¹ hi³ jlánh¹
re² jniá³, ho³lá²dá² quionh³ hmá²,
mí¹ñéi², ho³lá²dá² hmáɨh³² cuú² náɨ².
13 Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu²
lɨ³ jnia² re² lɨ́n³² tá¹³ jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³²
Dió³² héih³²; quí¹ má¹jáun² dá² lɨ³ lin¹
cun³quionh³ sɨ́² bíh¹ ha³ lánh³ lɨ³ tá¹³
tsú² ma³ quin³² ma³ jan³².
14 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá²
má²ca³jmú³ hñú³ hi³ lɨ³ cah¹³ jmáɨ¹ hi³
tiá² có³² quionh³ sɨ́² jáun², jáun² he³
bíh¹ tsú² hmah²¹ quioh²¹;
15 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hñú³ hi³ ca³jmú³
tsú² la³ ca³cáu³ bíh¹, jáun² tsa³hín³
bíh¹ jɨ³lɨ³² tá¹³ tsú², uá¹jinh¹ ca³liáun³
tsú² hnga². Hi³ jáun² má¹jáun² lɨ́n¹³
tsá² la³ hí³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá²
ca³liáun³ ja¹ sɨ́².
16 ¿Hí¹ hí¹juáh³ tiá² jmɨ́¹ la³ má²ñíh¹
uá¹ hnoh² hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² hñú³
hɨ́en¹ quioh²¹ Dió³², hi³ Jmɨ́²chí³ joh¹
Dió³² cuá³ siáh³ hñu³ honh² náh²?
17 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² hliah²³
hñú³ hɨ́en¹ jáun² quioh²¹ Dió³², Dió³²
dá² hin³ bíh¹ tsá² la³ hí³; quí¹ hñú³
hɨ́en¹ bíh¹ jaun³² quioh²¹ Dió³², hnoh²
bíh¹ hí³ ná¹lɨ́n³ náh² hñú³ hɨ́en¹ jáun².
18 Hí¹ jan² lɨ́² hin² cuɨ́¹ lɨ³can².
Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ jlánh¹
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ la³ cun³ lɨ́³ héih³²
hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² cuɨ́¹ jmu¹
tsú² cú²jueh³² la³ jan² tsá² tiá² hi³ ñi³²
hí¹ cáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³
hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ quia³lín³
jmɨ́¹ tsɨ́³.
19 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² jlánh¹ juáh³ tsáu²
hi³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹
Dió³² má¹ná¹, jan² tsá² cáun¹ bíh¹
tsá² la³ hí³. Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³
lá²: "Dió³² jmu² hi³ tsá² quia³lín³ jmɨ́¹
tsɨ́³ sunh² hñu³ liá³ quioh²¹ hmóu³²
cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cháunh²³ chí¹
hmóu³²".
20 Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²: "Juo¹³
bíh¹ dí² ñi³² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹
hí¹ cu³ hlá² cu³ nɨ́² yáh³ la³ cun³ hi³
cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³".
21 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, hí¹ jan² tiá²
hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³hliá² hen²
tɨ³ con² tsá² hlá² tsá² nɨ́². Quí¹ la³jɨ́³²
hi³ zia³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²quián¹³
hnoh²,
22 uá¹la³ cun³: Po¹, Apolos, Pé¹,
hngá¹máh³ lá², jmáɨ¹ hi³ zian² náh² jɨ³
jmáɨ¹ hi³ jún³ náh², jmáɨ¹ ta³né³² jɨ³ la³
má²quionh³ jmáɨ¹ né³bí¹ ja³² nɨ́² siáh³,
la³jɨ́³² bíh¹ hi³ jáun² quián¹³ hnoh²;
23 hi³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² né³, hnoh²
ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun²
Cristo né³, joh¹ Dió³².

4

Tá¹³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²

1 Né³² né³, hniáuh³² ñíh¹³ náh²
hi³ jnoh¹, jɨ́³²la³ ti³ ná¹láɨ³ jnoh¹
tsá² quian²¹ bíh¹ Cristo, quí¹ jnoh¹
má²nio² jo³cuo² hi³ hɨe¹³ jnoh¹ tsáu²
la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun²
ñí¹con² Dió³².
2 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² hiauh³
cáun² jáɨ¹³ hi³ ho², hniáuh³² bíh¹
ma³jnia³² tsú² hi³ chun¹ ñí¹con² tsá²
ca³cué³.
3 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ huen²
má¹ná¹, tiá² lin¹ hi³ hɨ³² yáh³ tsɨn³²
jná¹³ uá¹ hi³ hnoh², uá¹ hi³ tsá²
ná¹lɨ́n³ ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³chu³
ca³ñih³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³. Ca³la³

hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² chú¹ tiá² ñih²¹ ná¹ jáɨ¹³ quion²¹ huen²;
4 quí¹ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² tso³ tiá² cha³² yáh³ jmɨ́¹ tsɨn³² jná¹³, jun³juáh¹³ la³ nɨ́² yáh³ hnió³ juáh³ hi³ tiá² tso³ zia³² quion²¹ jná¹³. Hnga² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² jná¹³.
5 Hi³ jáun² né³, ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹ ra³tsɨ³² náh² héih³² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ quioh²¹ tsú²; ján¹ náh² tín² jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ bíh¹ chu³ huéh³ ñí¹ tie³ joh¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ ñí¹ já¹niéi², hi³ ma³jnia² tsú² siáh³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ tioh³ tsɨ́³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu². Hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuéh³² Dió³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³.
6 Hnoh² reh², má²lɨ́²hlɨ́¹ lɨ́²lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ hi³ lɨ́²hɨ́en³² jná¹³ huen² quiúnh¹ Apolos; hi³ nɨ́² né³, cáun² hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh². Hi³ jáun² cun³quionh³ nóh³² nɨ́² né³ lɨ³ tɨn² hnoh² hi³ tiá² lɨ́¹ há¹ lɨ́¹ nga¹ hnoh² ñí¹ uóunh³ la³ cónh³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí². Hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³ ca³tɨn¹ jan², hi³ tsá² jan² né³ tiá² jéin²³ yáh³ dí².
7 Quí¹ ¿hin² dá² tsánh² jmu² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́²? ¿He³ dá² zia³² ñí¹con² hnú² cáun² hi³ tiá² ca³cué³ Dió³²? Hi³ nɨ́¹juáh³ hí³ bíh¹ la³ má²ca³cué³, hi³ jáun² né³ ¿he³ láɨh³² sa³ tonh² lɨ́n³² yáh³ hnú² jmuh³² ca³tɨ²¹ hi³ zia³² jáun² quián¹³ nú², la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hi³ lɨ́¹ ca³jnia³ hnú² huen² bíh¹?
8 La³jmɨ́¹ lɨ́³ má²hánh³ lɨ́n³² bíh¹ hnoh², hi³ má²zian² náh² ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ hnáuh² náh². La³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²ná¹lɨ́n³ re²¹ bíh¹ hnoh² lɨ́n²³ náh², jáun² tɨ³ có³² bíh¹ má²ca³chau² náh² jnoh¹. ¡Sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ má²ná¹lɨ́n³ hnoh² re²¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ háu¹³ jnoh¹ cú¹pih²¹ jáɨ¹³ hná¹ quián¹³ hnoh²!
9 Jná¹³ len³ hi³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² jnoh¹ tsá² ná¹láɨ³ jnoh¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³². Má²ná¹láɨ³ jnoh¹ tsá² má²tionh² ñí¹ má²hiá¹ má²tsán¹³ bíh¹; hi³ má²ná¹láɨ³ jnoh¹ siáh³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² cuú²nga¹ hi³ lɨ́¹³ jɨ́e³ la³jɨ́n³² tsá² zian² hngá¹máh³, uá¹ hi³ tsá²mɨ³cuóun² uá¹ hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² nɨ́² siáh³.
10 La³jmɨ́¹ jɨ́en³² tsú² tsá² cáun¹ bíh¹ jɨ́e³² tsú² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ haɨn²¹ jnoh¹ tɨ³ con² Cristo, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² jlánh¹ jniá³ jmɨ́¹ honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo. Tsá² tiá² pin³ bíh¹ ná¹láɨ³ jnoh¹, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² pin³ lɨ́n³². Tiá² quiú² tiá² jéi²³ yáh³ jnoh¹ tsáu², tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²quien² lɨ́n³² bíh¹ hnoh² tsáu².
11 Ca³la³ tɨ³ ta³né³² má²ná¹má²tso¹ jnoh¹ tsɨ́³ hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ hí¹quiéin² tsɨ́³ jnoh¹, hi³ sa³jun³ zia³² siáh³ ha¹ jnoh¹; hian² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsáu² jmu² ñí¹con² jnoh¹. Jnoh¹ dá² ná¹láɨ³ tsá² lɨ́¹ ñi³tú¹ ñi³lɨn¹³ bíh¹, tsá² tiú²uú² hñú¹³ zia³²,
12 huo²³ bíh¹ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quionh³ cuá² ta³ hmóu³². Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ tú² hiáu³² tsáu² quiú¹³ jnoh¹, jnoh¹ tɨ³ ma³mieh¹³ bíh¹ tsá² la³ hí³. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ hian² tsɨ́³, tɨ³la³ jnoh¹ né³ tion²³ bíh¹ tsɨ́³.
13 Hleh³² tsú² siáh³ hlaɨh³ quiú¹³ jnoh¹, tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hlɨ́¹ lienh¹ tsú² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn² bíh¹. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ ca³la³ tɨ³ ta³né³² la³jmɨ́¹ lɨ́³ má¹quɨ³², la³jmɨ́¹ lɨ́³ táh² hi³ taun² jmɨ́h¹ hia³² hi³ lɨ́¹ ziú² lɨ́¹ cuɨ́²³ tsú².
14 Tiá² juo³ yáh³ jná¹³ hnoh² la³ nɨ́² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnó³² ná¹ hi³ lɨ³ hinh¹ náh², tɨ³la³ juanh³² jná¹³ la³ nɨ́² hi³ hlɨ́¹ lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh², tsá² ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ jón³² ná¹, tsá² hno³ ná¹ lɨ́n³².
15 Quí¹ uá¹ cun³ jmɨ́¹ zian² cun³ quian³ mei²¹ tɨ³² ñí¹con² hnoh², tsá² má²ta² náh² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Cristo,

tɨ3la3 ha3 tiá2 juóun32 ñeh2 náh2 zian2
yáh3; quí1 jná13 bíh1 ca3cué3 ná1 jú1
chú32 quioh21 Dió32, hi3 jáun2 dá2 jná13
bíh1 lɨ́n3 ñeh2 náh2 ca3tɨ21 hi3 nio2 nɨ́2
cáun2 honh2 náh2 ñí1con2 Cristo Jesús.
16 Hi3 jáun2 né3, hiú2 mɨ́23 jná13
ñí1con2 hnoh2 hi3 jmóuh1 náh2 la3 cun3
lɨ́3 nóh32 hi3 má2cá2có32 jná13 jáun2.
17 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 má2zein21
jná13 Timoteo ñí1con2 hnoh2, jan2
jón32 jná13 ñí1con2 Tɨ32 Juo13 dí2, tsá2
má2tí32 re2 lɨ́n32 jë1, tsá2 hno3 ná1
lɨ́n32. Hí3 bíh1 lɨ́13 cháu32 honh2 hnoh2
he3 lánh3 rón32 zian2 jná13 ca3tɨ21 hi3
tanh32 ná1 ta21 Cristo, la3 cun3 rón32 lɨ́3
hi3 qui3 hɨe2 jná13 tsáu2 la3jɨ́32 cuáh32
táun3 ñí1 tɨ́2 ñí1 ngɨ́23 ná1.
18 Né32 né3, ma3 jan2 hnoh2
má2ná1lɨ́n3 náh2 tsá2 tonh2 lɨ́n32, quí1
lɨ́1 ná1lɨ́n23 náh2 hi3 tiú2uú2 ñe1 jná13
hi3 ñí1jɨe1 ná1 hnoh2;
19 tɨ3la3 jná13 hu21 tsɨn32 hi3 ñí1jɨe1
ná1 tia3juɨ32 nɨ́1juáh3 hi3 hnió3 Tɨ32
Juo13 dí2. Hi3 jáun2 má1jáun2 ñí1jɨ́e21
jná13 ha3 cónh3 tí3 hi3 tɨn2 toh2 hí3
jmu3, jun3juáh13 jmáh3la3 hi3 tɨn2
hléh32 yáh3.
20 Quí1 tsá2 má2tionh2 jo3cuo2 Dió32,
jun3juáh13 jmáh3la3 ti3 tɨn2 hléh32 yáh3
tsú2, tɨ3la3 hi3 hniáuh32 quian32 pí3 bíh1
tsú2 uá2jaɨ32.
21 Jáun2 né3 ¿he3 hi3 hnáuh2 hnoh2?
¿Hí1 hnáuh2 hnoh2 hi3 jmu1 jná13 hi3
má1tsoh1 náh2 honh2 nɨ́1 má1cá2chó32
jná13, ho3 hnáuh2 náh2 hi3 ñí1jɨe1 jná13
cun3quionh3 jú1 re2 jú1 tɨn2 uá1, ca3la3
hi3 hnau3 lɨ́n32 ná1?

5

Rá2tsɨ32 tsú2 héih32 ca3tɨn1 jan2 tsá2 juón1

1 Quí1 má2ca3lɨ3 né1 jnoh1 hi3 jan2
tsá2 ja1 hnoh2 má2ca3jan3 tsá2mɨ3
diá1hma32. Hi3 nɨ́2 bíh1 cáun2 tso3 hi3
jlánh1 bí1 hlah3, hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 tsá2
tiá2 Dió32 cuóun32 yáh3 tiá2 jmu2 la3
nɨ́2.
2 ¡Sa3 ná1jmuh32í1 máh3 hnoh2 tonh2!
¡Jmɨ́1 má2hniáuh32 bíh1 hi3 tianh13
náh2 hi3 hlah3 nio2 honh2! Jáun2
hniáuh32 chin13 bíh1 náh2 tsá2ñuh2 hí3
ja1 quián13, tsá2 ca3jmú3 hí3 hi3 hlah3
jáun2.
3 Quí1 uá1jinh1 tiá2 zenh2 jná13 hi3
dí1tsáun2 ná1 ja1 quián13 hnoh2, tɨ3la3
zenh2 bíh1 jná13 quionh3 jmɨ́2chí3
quion21; má2ca3ra3tsɨ32 bíh1 jná13
héih32 cha13 Tɨ32 Juo13 dí2 ñí1con2 tsá2
ca3jmú3 hí3 tso3, la3juah21 dúh1 hi3
zenh2 dí1tsáun2 bíh1 jná13.
4 Hi3 jáun2 nɨ́1 má1ca3cuú2 ca3ngɨh32
náh2 cun3quionh3 héih32 quioh21
Jesús Tɨ32 Juo13 dí2, hi3 jáun2 ja3bí1
jná13 siáh3 zenh2 quiúnh1 hnoh2
cun3quionh3 jmɨ́2chí3 quion21. Hi3
jáun2 má1jáun2, cun3quionh3 pí3 hi3
ho2 Jesús Tɨ32 Juo13 dí2
5 hniáuh32 jɨenh21 náh2 tsá2 hí3
jo3cuo2 *Satanás, hi3 jáun2 cuɨ́1
cha3hín3 ngú3 quioh21 tsú2, jáun2 nɨ́1
má1jaunh32 Jesús Tɨ32 Juo13 dí2 né3,
liáu3 bíh1 jmɨ́2chí3 quioh21 tsú2.
6 Jáun2 né3, tiá2 lin1 zia32 yáh3
he3 ca3tɨ21 hi3 lɨ́13 jmúh13 hnoh2
tonh2. ¿Tiá1 má2ca3niéih2 náh2 jáɨ13 hi3
qui3 juáh23 jáun2 tsáu2 la3 lá2 dúh1?:
"Cú1pih21 tie3 bíh1 jmu2 hi3 lɨ́23 jueh32
cán1".
7 Jáun2 né3, tɨ3 cheih32 hueh3 náh2
cán1 má2jan2 tie3 jáun2, hi3 jmu2 jáun2
hlah3, hi3 jáun2 lɨ́n13 náh2 la3jmɨ́1 lɨ́3
cán1 hngó32 hi3 tiá2 tie3 jan2, hi3
jmu2 tsú2 jáun2 *hí3 cuú2miih21 hi3
cúh2 tsú2 *Jmɨ́1hɨ́en1, la3 cun3 qui3
má2lɨ́n3 náh2. Quí1 Jmɨ́1hɨ́en1 quiú13
dí2 má2lɨ́3 bíh1 hua3jan21; quí1 Cristo,
Tsá2 lɨ́n3 hí3 *Já1ziáh2 míh1 ñí1con2
Dió32 má2ca3cuen3 hnga2 hi3 jún3 ta3
ñí1 Dió32 cun3ñí1 hi3 ca3ta1 dí2.
8 Hi3 jáun2 né3, cuɨ́1 jmú13 dí2
Jmɨ́1hɨ́en1 quiú13 cun3quionh3 hi3 zian2
dí2 hi3 jɨn2 dí2 jɨ3 hi3 hu21 re2 tsɨ́3 dí2
nɨ́2 siáh3, hi3 lɨ́3 jáun2 la3juah21 dúh1
hi3 ná1cúh23 dí2 hí1miih21 tiá2 tie3 jan2.
Tɨ3la3 tiá2 hniáuh32 yáh3 jmú13 dí2
cun3quionh3 hi3 la3jmɨ́1 láɨ3 dí2 jáun2
jmɨ́1tin2, hi3 tɨ́2 láɨ3 dí2 jáun2 tsá2 hláɨh1

tsá² hon², hi³ lɨ́³ jáun² la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² cúh² hí¹miih²¹ jan² tie³.
9 Quionh³ ñí¹ sí² cáun² hi³ ca³zéin³²
ná¹ ñí¹con² náh² jáun², ca³juo³ ná¹
hnoh² hi³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³
juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² juón¹.
10 Jun³juáh¹³ hi³ ca³lɨ³hnó³² jná¹³
juah²¹ hi³ hú¹tá¹ hi³ quin¹³ náh² tɨ³
có³² cu³tí³ yáh³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²
zian² hngá¹máh³ lá², tsá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹
tsau³², tsá² hniá¹ hi³ hlá² hi³ nɨ́², tsá² háɨn², tsá² má²tsú² má²jónh³²
dió³² tsá² láɨn¹; quí¹ hú¹tá¹ cu³tí³ jmɨ́¹
hniáuh²¹ huen¹³ bíh¹ náh² ñí¹ hué²¹
lá² sá¹jmɨ́¹ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ tiú²uú²
hniáuh³² juonh²¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹
quiúnh¹ tsá² la³ hí³.
11 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ ca³lɨ³hnó³² jná¹³
juah²¹, hi³ tiá² hniáuh³² juonh²¹ náh²
re² quiúnh¹ hí¹ jan² tsá² lɨ́¹ juáh³ hi³
lɨ́n³ tsá² reh² bíh¹, hi³ tá¹la³ jáun² né³
lɨ́n³ tsú² jan² tsá² juón¹ bíh¹, ho³lá²dá²
tsá² lɨ́¹ hen² tsɨ́³ hi³ hlá² hi³ nɨ́², ho³
tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹,
ho³ hi³ tɨn² siáh³ jáɨ¹³, ho³ tsá² hen²,
ho³ hi³ háɨn² nɨ́² siáh³. Ca³la³ hí¹juáh³
tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² má³²
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³.
12 Quí¹ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³
rá¹tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² Dió³²
má²cuóun³². Tɨ³la³ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹
hnoh² má¹ná¹ hi³ rá¹tsɨh³² náh² héih³²
ñí¹con² tsá² cuáh³².
13 Quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ra³tsɨ³²
héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ tɨ³
cheih³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chin³²
náh² tsá² ren² tso³ nɨ́² ja¹ quián¹³.

6

Tsá² reh², tsá² ná¹hniei²¹

1 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zian² ma³
jan² hnoh² ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹
náh² tsá² má²renh² náh², ¿lánh³ bí¹
rón³² he² máh¹ náh² hi³ cuá¹mɨ́h¹ ta²¹
ñí¹con² tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh²
Dió³², cha³ jmɨ́¹ mɨ́h¹³ náh² ñí¹con²
tsá² joh¹ Dió³²?
2 ¿Hí¹ tiá² má²ñíh¹ náh² hi³ tsá² joh¹
Dió³² ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² zian²
hngá¹máh³? Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ hnoh²
la³ rá¹tsɨh³² héih³² ñí¹con² tsá² zian²
hngá¹máh³, hi³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá² la³
quɨnh¹ uá¹ hnoh² jmáɨ¹ hi³ rá¹tsɨh³²
héih³² ca³tɨ²¹ hi³ pih²¹ la³ nɨ́²?
3 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ hí¹ ca³la³
tɨ³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³
rá¹tsɨ³² dí² héih³² má¹jáun²? Hi³
nɨ́¹juáh³ tu³ bí¹ hi³ jáun² yáh³ ca³ta¹
dí² jmú¹³, ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² ca³ta¹
dí² má¹ré¹³ uu³mí²tsɨ³² hi³ zia³² tá¹la³
ziáun² dí² ñí¹ hué²¹ lá²!
4 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ hnoh² la³
ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ tsá²ján²
tsá²ján², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² chah³²
náh² honh² hi³ cuá¹mɨ́h¹ ta²¹ ñí¹con²
tsá² tiá² hi³ lɨ́n³ hí¹ cáun² hi³ ca³tɨn¹
cuáh³²?
5 Hi³ nɨ́² ján¹ tson² juah³² jná¹³ hi³
jáun² lɨ³ hinh¹ náh². ¿Hí¹ hí¹ jan² máh³
tiá² hin² zian² ja¹ quián¹³ hnoh² tsá²
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ cah¹³
jmáɨ¹ hi³ ma³re² uu³mí²tsɨ³² hi³ zia³²
ja¹ quioh²¹ tsá² raɨnh²¹?
6 Hi³ jáun² ¡sa³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹
hnoh² cua³cháh¹ tsáu¹³ renh² ta³ ñí¹
tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³²!
7 Cun³quionh³ hi³ ná¹tú² ná¹hnáɨ²³
náh² nɨ́² tsá²ján² tsá²ján² ñí¹con²
tsá²tan²¹, má²já²hín³ bí¹ náh² hi³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ zian² náh² la³ cun³ zian² tsá² lɨ́n³
jon² Dió³². Quí¹ ¿he³ láɨh³² tiá² tɨ³
tion²³ náh² honh² ca³tɨ²¹ hi³ hlah³?
¿He³ láɨh³² tiá² tɨ³ cáun² lɨ́¹ hen²³ náh²
hi³ han³ tsú² hi³ quián¹³?
8 Tɨ³la³ hnoh² dá² tɨ³ mí²jéin³² bíh¹
ná¹jmuh³², hi³ ná¹jmú² ná¹cuóh²³ náh²
hi³ hlah³, jɨ³ hí¹ ca³la³ tɨ³ hi³ quioh²¹
tsá² má² renh² yáh³ náh² ná¹haɨnh³².
9 ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ tiá²
héinh¹³ yáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ ñí¹
cuá¹quien² Dió³²? Ha³ lɨ́² lɨ́¹ cuí¹ lɨ³can²
hnoh², quí¹ tiá² hñu³mɨ³cuú² héinh¹³
yáh³ tsá² juón¹, sa³jun³ tsá² má²tsú²
má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹, sa³jun³
tsá² liéinh³² ñí²cuo² tsáu², sa³jun³ tsá²
lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² má²tún² hmóu³²
tsá³mɨ³ ho³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh².
10 Sa³jun³ tsá² háɨn² yáh³ héinh¹³,
sa³jun³ tsá² lɨ́¹ hen² tsɨ́³ hi³ hlá² hi³
nɨ́², ho³ tsá² hen², tsá² lɨ́¹ tɨn² jáɨ¹³, hi³

sa3jun3 tsá2 han2 cun3quionh3 jú1 tɨ́1jáɨ2
yáh3 héinh13 ñí1 cuá1quien2 Dió32.
11 La3 nɨ́2 bíh1 jmɨ́1 lɨ́n3 ma3 jan2
hnoh2; tɨ3la3 ta3né32 má1ná1, má2ca3lɨ3
jɨn2 bíh1 náh2, hi3 jáun2 má2tionh2
náh2 ná1chan1 ñí1con2 Dió32, jɨ3 hi3
má2ca3lɨ3 chun1 náh2 siáh3 ta3 ñí1
Dió32 cun3quionh3 tá13 Jesucristo Tɨ32
Juo13 dí2, jɨ3 cun3quionh3 Jmɨ́2chí3 joh1
Dió32 Juo13 dí2 nɨ́2 siáh3.

Hniáuh32 hi3 ná1chan1 tsú2 tá1 jan2

12 Jáun2 né3, zian2 tsá2 juáh3 la3 lá2:
"Zia32 bíh1 jáɨ13 hi3 jmu1 jná13 lɨ3ua3
cáun2 hi3 ja32 tsɨn32 jná13 jmu1". Tson2
bíh1 cu3tí3 jáɨ13 nɨ́2, tɨ3la3 jun3juáh13
la3jɨ́32 yáh3 hi3 jáun2 zia32 ñí1 jmu3
ta21. Ján3, cáun2 lɨ́13 bíh1 jmu3 tsú2 la3
cun3 hi3 hnió3, tɨ3la3 tiá2 hniáuh32 yáh3
cué32 tsú2 jáɨ13 ñí1con2 hnga2 hi3 jmu3
hi3 jáun2, quí1 jáun2 tiá2 lɨ́13 zian2 tsú2
la3juah21 dúh1 jan2 *tsá2 má2dí1hlánh1
ñí1con2 la3jɨ́32 hi3 ja32 jáun2 tsɨ́3 tsú2.
13 Hi3 zian2 tsá2 siánh3 juáh3 siáh3
la3 lá2: "Má32 dá2 tsa3hi32 héin1 bíh1
tsú2, quí1 qui3 cónh3 héin1 tsú2 lɨ́3
cáun2 ñí1 quioh21 má32 bíh1". Tson2
bíh1 jáɨ13 nɨ́2, tɨ3la3 chau21 bíh1 jmáɨ1
hi3 Dió32 hin3 tá1 tun3 ñí1 hi3 nɨ́2. Tɨ3la3
tiá2 tson2 yáh3 hi3 tá13 ngú3 quioh21
tsú2 lɨ́3 jmáh3la3 hi3 lɨ́1 jmu3 lɨ́1 tsó21;
quí1 hi3 má1con21 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2
ziáun2 dí2 dí1ngú3, hi3 Tɨ32 Juo13 dí2 né3
ma3cón32 siáh3 ngú3 quiú13 dí2.
14 Hi3 jáun2 né3, la3jmɨ́1 ca3jmú3
Dió32 hi3 ca3jenh13 Tɨ32 Juo13 dí2, la3
jáun2 bíh1 jmu3 tsú2 siáh3 hi3 jenh13 dí2
uá2jaɨ32 cun3quionh3 pí3 quioh21.
15 ¿Tiá1 má2ñíh1 hnoh2 dúh1, hi3
ma3 quin32 ma3 jan32 hnoh2 ná1lɨ́n3
náh2 zeih21 cuo2 zeih21 ta3 Cristo?
Jáun2 né3, ¿hí1 lɨ́13 cán13 jná13 hi3
jáun2 quioh21 Cristo hi3 cunh21 jná13
quionh3 jan2 tsá2mɨ3 hláɨh1? ¡Tiá2
jáun2 yáh3!
16 ¿Há1 tiá2 má2ñíh1 hnoh2 hi3
nɨ́1juáh3 jan2 tsá2ñuh2 ca3tiánh3
quionh3 jan2 tsá2mɨ3 hláɨh1 la3 hí3,
jáun2 tá1 gon3 bíh1 tsú2 má2lɨ́n3
la3juah21 dúh1 jan2 tsáu2? Quí1 ñí1 Sí2
rá1juáh3 la3 lá2: "Tá1 gon3 tsú2 lɨ́n13
la3juah21 dúh1 jan2 tsáu2".
17 Tɨ3la3 jan2 tsá2 má2ca3cunh3
quionh3 Tɨ32 Juo13 dí2 né3, tán1 gon3
bíh1 tsú2 má2lɨ́n13 la3juah21 dúh1 jan2
tsáu2 ca3tɨ21 jmɨ́2chí3.
18 Hi3 jáun2 né3, tɨ3 có32 tianh3
náh2 ca3tɨ21 hi3 jmu2 tsú2 jáun2 juón1.
Quí1 lɨ3ua3 cáun2 tso3 siáh3 hi3 jmu2
tsáu2, jun3juáh13 má2hliah23 tsú2 ngú3
quioh21 hnga2 yáh3; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2
lɨ́1 jmú2 lɨ́1 tsau32 quionh3 jan2 tsá2
juón1 má1ná1, hú1tá1 cu3tí3 má2hliah23
ngú3 quioh21 hnga2 bíh1 tsú2 jaun32.
19 Quí1 ma3 quin32 ma3 jan32
bíh1 hnoh2 má2ná1lɨ́n3 náh2 hñú3
hɨ́en1 quioh21 Jmɨ́2chí3 Chun1 hi3
má2ca3cuen3 Dió32 ñí1con2 náh2, hi3
jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 hí3 má2cuá3 hñu3
honh2 náh2. Ha3 tiú2uú2 quián13 yáh3
hnoh2 hmóu32 cuá2 tanh1,
20 quí1 tsá2 má2ná1hlánh1 bíh1
hnoh2 hi3 ca3lau3 Dió32. Cun3ñí1 hi3
jáun2 bíh1 hniáuh32 má1quien13 náh2
Dió32 cun3quionh3 cuá2 tanh1, [jɨ3
cun3quionh3 jmɨ́2chí3 quián13 náh2 nɨ́2
siáh3, quí1 tá1 tun3 ñí1 bíh1 hi3 nɨ́2
má2ca3tɨn1 Dió32].

7

Hlɨ́2 liéinh32 tsú2 tsá2 hnió3 jéinh32 cuo2

1 Jáun2 né3, né32 má2nga1 jná13 la3
cun3 jáɨ13 hi3 ca3ngah3 hnoh2 jáun2
cun3quionh3 sí2. Tɨ3 chu21 bíh1 nɨ́1juáh3
hi3 tiá2 jéinh32 tsá2ñuh2 cuo2;
2 tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 lɨ́13 já32 tsɨ́3 tsú2
hi3 lɨ́1 jmu3 lɨ́1 tsó21 bíh1, hi3 jáun2 ma3
quin32 ma3 jan32 tsá2ñuh2 hniáuh32
zian2 ñí2cuo2, hi3 ma3 quin32 ma3 jan32
siáh3 tsá2mɨ3 hniáuh32 zian2 siáh3
ñí2cuo2.
3 Hi3 jáun2 tsá2mɨ3 tsá2ñuh2 bíh1
ca3tɨn1 ma3hiún2 tsɨ́3 tsá2ján2 tsá2ján2
la3 cun3 hi3 qui3 ca3tɨn1 tsá2
má2ca3jenh2 cuo2.
4 Quí1 jun3juáh13 quioh21 hnga2
yáh3 tsá2mɨ3 cuá2 ta3, quí1 ca3tɨn1

jɨ³ tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ tsú² jaun³². Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ uá²jaɨ³² tsá²ñuh², jun³juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsú² cuá² ta³, quí¹ hi³ ca³tɨn¹ jɨ³ tsá²mɨ³ ñí²cuo² bíh¹ tsú² jaun³² siáh³.

5 Ha³ lɨ́² ma³zian¹³ náh² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² nɨ́¹juáh³ ta³ tiá² má²lɨ́²jmuh³ náh² jáɨ¹³ cá²re² hi³ tianh¹³ náh² ma³ quin³² tun³ hnɨ³² jmáɨ¹ tá¹la³ tianh¹³ náh² ná¹chan¹ hi³ lienh¹ náh² Dió³². Má¹lɨ³² jáun² né³ tianh³ náh² siáh³ cu³tsa³²; quí¹ nɨ́¹juáh³ nɨ́² lɨ́¹ tiá² ca³quɨnh¹ náh² jmáɨ¹ hi³ tion¹³ náh² honh², hi³ jáun² *Satanás jmu³ hi³ tánh³² náh² tso³.

6 Cun³ ti³ lɨ́¹ cué²³ jáɨ¹³ bíh¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu² jná¹³ héih³² yáh³.

7 Quí¹ jná¹³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ hiún² tsɨn³² sá¹jmɨ́¹ hi³ la³jɨ́n³² tsáu² ma³zian² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jná¹³ dúh¹; tɨ³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³cuéh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ cá² ñí¹ pí³ quioh²¹, uá¹ hi³ nɨ́² uá¹ hi³ cáun².

8 Jáun² tsá² tiá² cuo² má²jenh², jɨ³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ nɨ́² juo³ jná¹³ jáɨ¹³ lá²: Hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ chú³² nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsú² cuo², la³jmɨ́¹ ngɨ́²³ lá² jná¹³.

9 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ tion³ tsɨ́³, cuɨ́¹ jéinh²¹ tsú² cú²jueh³² cuo², quí¹ tɨ³ re² bíh¹ hi³ jéinh³² tsú² cuo² cha³ jmɨ́¹ zian² tsú² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ jan² ñí²cuo².

10 Tɨ³la³ ñí¹con² tsá² má²ca³jenh² cuo² né³, jmu² jná¹³ héih³² hi³ tsá²mɨ³ tiá² hniáuh³² tun³ tsá²ñuh² ñí²cuo², Jun³juáh¹³ quion²¹ jná¹³ yáh³ héih³² lá², quí¹ hi³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí².

11 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́² lɨ́¹ ca³tun³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh² ñí²cuo², jáun² tsá²mɨ³ hí³ tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá² siánh³, ho³lá²dá² cón³² bíh¹ tsú² cú²juéh³² tsá²ñuh² ñí²cuo². Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²ñuh² siáh³, tiá² hniáuh³² yáh³ tun³ tsú² tsá²mɨ³ ñí²cuo².

12 Tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² né³ juo³ jná¹³ cáun² hi³ len³ ná¹ huen², jun³juáh¹³ uú² lɨ́³ héih³² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ yáh³ dí²: Hi³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² reh² dí² zian² tsá²mɨ³ ñí²cuo², jan² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³², hi³ jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsɨ́³ hi³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá² reh² hí³, hi³ jáun² tiá² ca³tɨn¹ yáh³ tsú² hi³ tun³ tsá²mɨ³ hí³.

13 Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá²mɨ³ reh² dí² hi³ tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² tsá²ñuh² ñí²cuo², tɨ³la³ tsá²ñuh² hí³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsɨ́³ hi³ tionh² quionh³ tsá²mɨ³ reh² dí² hí³, jáun² tiá² lɨ́¹³ yáh³ tun³ tsá²mɨ³ hí³ tsá²ñuh².

14 Hi³ jáun² tsá²ñuh² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² má²cuá¹chan¹ bíh¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsɨ́³ hi³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³²; ja³bí¹ tsá²mɨ³ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² siáh³ má²cuá¹chan¹ bíh¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsɨ́³ cuá³ la³ má²cuá³ jáun² quionh³ tsá²ñuh² ñí²cuo², tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³². Sá¹jmɨ́¹ tiá² tson² la³ nɨ́² dúh¹, jáun² jónh³² náh² jmɨ́¹ má²lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jón²zɨ́h¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² bíh¹; tɨ³la³ la³ lɨ́³ nɨ́² má¹na²¹, ná¹chan¹ bíh¹ jónh³² náh² ñí¹con² Dió³².

15 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²ñuh² ho³ tsá²mɨ³ tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², jáun² cáun² cuɨ́¹ tsáun¹³ yáh³ tsú². Quí¹ jun³juáh¹³ hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ ñí²cuo² ca³la³ hi³ chí¹tson³ yáh³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ hnió³ yáh³ tsá² tiá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³², uá¹ hi³ tsá²mɨ³ uá¹ hi³ tsá²ñuh², quí¹ Dió³² dá² ca³te³ hi³ ma³zian² tsú² re² tɨn² bíh¹.

16 Quí¹ ¿lánh³ yáh³ rón³² ñíh¹ hnú² tsá²mɨ³, hi³ nɨ́¹juáh³ lɨ́¹³ lion¹ nú² tsá²ñuh² ñí²cuoh²? Hi³ hnú² né³ tsá²ñuh², ¿lánh³ yáh³ rón³² ñíh¹ hnú² hi³ nɨ́¹juáh³ lɨ́¹³ lion¹ nú² tsá²mɨ³ ñí²cuoh²?

17 Hi³ jáun² dá² cuɨ́¹ lɨ́³ lánh³ lɨ́³ bíh¹, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² ma³zian² la³ cun³ lɨ́³ pí³ hi³ má²ca³cué³ Tɨ³² Juo¹³ dí², rón³² la³ cun³ qui³ lɨ́n³ tsú² jmɨ́¹ ca³te³ jáun² Dió³². La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³ jmu²

jná13 ñí1con2 ca3la3 jɨ́32 cuáh32.
18 Jáun2 nɨ́1juáh3 Dió32 ca3teh3 jan2
tsá2 *má2tú1 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2,
cuɨ́1 lɨ́n3 tsú2 la3 má2lɨ́n3 jáun2; hi3
nɨ́1juáh3 ca3teh3 Dió32 jan2 tsá2 tiá2
má2já2tú1 quioh21 né3, tiá2 lin1 lɨ3
hniáuh32 yáh3 hi3 jmu3 tsú2 la3 jáun2
quioh21 hnga2.
19 Tiá2 hi3 jmu2 hí1 cáun2 yáh3
nɨ́1juáh3 hi3 quian32 ho3 tiá2 quian32
tsú2 li21 jáun2; la3 cun3 hi3 jlánh1
quien2 hi3 ma3tí32 tsú2 héih32 quioh21
Dió32 bíh1.
20 Ma3 quin32 ma3 jan32 bíh1 tsáu2
hniáuh32 zian2 la3 cun3 qui3 zian2 jmɨ́1
ca3te3 Dió32.
21 Nɨ́1juáh3 hi3 jmɨ́1 má2lɨ́n3 nú2 *tsá2
má2dí1hlánh1 joh1 tsáu2 jmɨ́1 ca3te3
Dió32, ha3 lɨ́2 jmú2 hɨ32 honh2 hi3 jáun2;
jɨ́32la3 nɨ́1juáh3 hi3 zia32 jáɨ13 hi3 lɨ3 lɨ́13
liáun3 nú2 jú1 re2 bíh1, jáun2 tɨ3 re2
jmu3 la3 jáun2.
22 Quí1 tsá2 má2lɨ́n3 tsá2 má2dí1hlánh1
jmɨ́1 ca3te3 Dió32 hi3 tanh13 tsú2 ta21
Tɨ32 Juo13 dí2, ta3né32 má2lɨ́n3 tsú2 tsá2
má2ca3liáun3 bíh1, hi3 jáun2 má2jmu3
tsú2 tá13 Tɨ32 Juo13 dí2. La3 jáun2 bíh1 lɨ́3
siáh3 ñí1con2 tsá2 jmɨ́1 zian2 hi3 ca3tɨn1
hnga2 jmɨ́1 ca3lɨ3tén1, hi3 ta3né32 né3
má2lɨ́n3 tsú2 tsá2 má2dí1hlánh1 joh1
Cristo bíh1.
23 Dió32 má2ca3lau3 hnoh2 cun3quionh3
cáun2 hmah21 hmuh21 lɨ́n21; ha3 lɨ́2uú2
lɨ́1 hen3 náh2 hi3 tsá2mɨ3cuóun2 jmu3
hi3 lɨn13 náh2 tsá2 má2dí1hlánh1 joh1.
24 Hi3 jáun2 né3 reh2, ma3 quin32
ma3 jan32 hnoh2 hniáuh32 tionh2 náh2
ñí1 ta3 ñí1 Dió32 la3 cun3 rón32 lɨn3 náh2
jmɨ́1 ca3te3 tsú2.
25 Hi3 ngaɨh32 hnoh2 jáun2 hi3
ca3tɨn1 tsá2 tiá2 má2ca3jenh2 cuo2 né3,
tiá2 zia32 yáh3 cáun2 héih32 quioh21
Tɨ32 Juo13 dí2 hi3 hú1tá1 ca3tɨn1 tsá2
la3 hí3. Tɨ3la3, cué13 jná13 jáɨ13 quion21
la3 cun3 hi3 len3 ná1 huen2, hi3 jáun2
hnoh2 né3 lɨ́13 cháh13 cáun2 honh2
ca3tɨ21 jáɨ13 lá2, quí1 jná13 dá2 lɨ́n3 ná1
jan2 tsá2 lɨ́13 háɨh13 náh2 honh2 ñí1con2
cun3ñí1 hi3 ca3ja3 mií3 tsɨ́3 hnga2 Tɨ32
Juo13 dí2.
26 Hi3 jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 jlánh1
huáh2 tsɨ́3 jmáɨ1 hi3 ziáun2 dí2 lá2
ta3né32, jáun2 jná13 len3 hi3 tɨ3 re2
bíh1 zian2 tsú2 la3 cun3 qui3 má2zian2
ta3né32.
27 Nɨ́1juáh3 hi3 má2jenh2 cuonh2
hnú2, tiá2 hniáuh32 yáh3 tsáun3 náh2;
hi3 nɨ́1juáh3 tiá2 hin2 má2nio3 nú2 jáɨ13
quiúnh1 né3, ha3 lɨ́2 hnah3 tsá2mɨ3.
28 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 hi3 ca3jenh2 cuonh2
nú2 né3, jun3juáh13 jmuh32 tso3 yáh3
hnú2 la3 jáun2; hi3 nɨ́1juáh3 jan2
tsá1máɨ13 ca3jéinh32 cuo2, jun3juáh13
jmu2 tso3 yáh3 tsú2 siáh3 la3 jáun2.
Tɨ3la3 tsá2 jéinh32 hí3 cuo2 má1ná1, lɨ3
zian2 uu3mí2tsɨ32 bíh1 ñí1 hué21 lá2, hi3
jáun2 jná13 né3 jmɨ́1 hnó21 hi3 tiá2 lɨ3
zia32 uu3mí2tsɨ32 jáun2 quioh21 tsú2.
29 Reh2, sá1nɨ́2 niéi2 hnoh2 jáɨ13 lá2
quion21 jná13: Cú1pih21 jmáɨ1 bíh1
jéɨ32í1 zia32 quiú13 dí2. Hi3 jáun2 né32
tɨ3 chí1ján3, tsá2ñuh2 tsá2 má2ca3jenh2
cuo2 hniáuh32 ma3zian2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3
tiá2 ñí2cuo2 zian2,
30 tsá2 ná1ho2 ná1jngɨh2 hniáuh32
jmu3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 tiá2 hlah3 nio2 bíh1
tsɨ́3, hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 ná1hiún2 tsɨ́3 né3,
hniáuh32 jmu3 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 tiá2
hiún2 bíh1 tsɨ́3, hi3 tsá2 zia32 hi3 la32
né3, hniáuh32 ma3zian2 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3
hi3 tiá2 quioh21 bíh1 tsú2 hi3 lɨ́2liá32
jáun2.
31 Hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 jmúh32 ta21 hi3
zia32 ñí1 hué21 lá2, hniáuh32 jmu3 tsú2
la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 tiá2 lin1 ta21 lɨ́2jmúh32 bíh1
tsú2; quí1 hngá1máh3 hi3 néh32 dí2 lá2
há1 ngá13 bíh1.
32 Quí1 jná13 hnó32 hi3 tiá2 hi3 zia32
hi3 lɨ́13 lɨ3 hɨ́32 honh2 náh2. Nɨ́1juáh3
jan2 tsá2 tsá1ñú1 tiá2 cuo2 má2jenh2,
tsá2 la3 hí3 hen2 tsɨ́3 jmáh3la3 ñí1con2
Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2, jɨ3 he3 lánh3 rón32
lɨ́13 ma3hiún2 tsú2 tsɨ́3 Tɨ32 Juo13 dí2;
33 tɨ3la3 nɨ́1juáh3 má2ca3jenh2 cuo2
tsú2 né3, ca3tɨ21 hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2

bíh¹ má²hɨ³² tsɨ́³ tsú², jɨ³ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³hiún² tsú² tsɨ́³ tsá²mɨ³ ñí²cuo² nɨ́² siáh³,
34 hi³ jáun² tá¹ tun³ jo²¹ bíh¹ ñí¹ má²hɨ³² tsɨ́³ tsú² lɨ́¹³. Ja³bí¹ zia³² siáh³ hi³ za² ñí¹con² tsá²mɨ³ tsá² má²jenh² cuo² quionh³ tsá²mɨ³ tiá² cuo² má²jenh². Quí¹ tsá² tiá² cuo² má²jenh² hen² tsɨ́³ jmáh³la³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí², hi³ hnió³ tsú² hi³ lɨ́¹³ cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³² tá¹ jan², la³ má²quionh³ siáh³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú²; tɨ³la³ tsá²mɨ³ má²jenh² cuo² né³ hɨ³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jɨ³ he³ lánh³ ma³hiún² siáh³ tsɨ́³ tsá²ñuh² ñí²cuo² nɨ́² siáh³.
35 Juanh³² jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́² ca³tɨ²¹ hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ quí² jna²³ jná¹³ juɨ³² quián¹³ yáh³ hnoh². Quí¹ jná¹³ hnó³² hi³ hnoh² tianh¹³ náh² re² la³ cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹, hi³ má¹con²¹ náh² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³.
36 Hi³ jáun² né³, hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lieih²¹, tsá² zian² tsá¹máɨ¹³ jon², nɨ́¹juáh³ tsá² hí³ lɨ́n²³ hi³ tɨ³ re² jéinh³² cuo² tsá²mɨ³ jon², quí¹hliá² má²tsá²lɨ³hún¹ bíh¹ tsɨ́³ jon² tsú², hi³ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² siáh³ hi³ hi³ nɨ́² bíh¹ tɨ³ quien², jáun² cuɨ́¹ jmu¹ tsú² la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ tsú² chu²¹; lɨ́¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² jon², quí¹ jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³².
37 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ tiá² lin¹ lɨ³ hniáuh³² yáh³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² tsá¹máɨ¹³ jon², hi³ tiá³ bíh¹ nio² tsɨ́³ tsú² la³ cun³ hi³ lɨ́n²³, hi³ tiá² jéinh³² cuo² jon², re² bí¹ siáh³ jmu² tsá² la³ hí³.
38 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² tsá²mɨ³ jon², re² bíh¹ jmu² tsú²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² jéinh³² cuo² jon² né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² jmu² tsá² la³ hí³.
39 Hi³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ tsá² má²jenh² cuo² né³, liei²¹ jmu² héih³² hi³ ca³tɨn¹ tsú² tiánh³ la³ má²tionh² jáun² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² tsá²ñuh²; tɨ³la³ nɨ́¹ má¹jun² tsá²ñuh² né³, má²lɨ́¹³ bíh¹ jéinh³² siáh³ tsá²mɨ³ hí³ cuo² quionh³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnio³, tɨ³la³ hniáh³² jan² tsá²ñuh² tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³² bíh¹ má¹na²¹.
40 Tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ chú³² quioh²¹ tsá²mɨ³ hí³ lɨ́¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiú²uú² ca³jéinh³² cuo². Hi³ nɨ́² bíh¹ cáun² hi³ len³ jná¹³ huen², hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ hléh²³ ná¹ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³².

8

Má³² hi³ cha³² tsú² ná¹chan¹ quioh²¹ dió³² tsá² láɨn¹

1 Né³² né³, cuɨ́¹ má¹ré¹³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ ngaɨh³² hnoh² jáun² ca³tɨ²¹ ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngɨh² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹. Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³jáɨ³² dí² zia³² hi³ há² ngɨ²³ dí², tɨ³la³ háɨnh¹³ jmú¹³ dí² tonh² ca³tɨ²¹ hi³ má²há² má²ngɨ²³ dí² jáun². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹hnáu³ dí² má¹ná¹, hi³ nɨ́² bíh¹ jmu² hi³ má²tsá²lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí² ñí¹con² Dió³².
2 Jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ ca³hia³ ca³táunh³ lɨ́n³², cun³quionh³ la³ jáun² lɨ́²lin¹ hi³ tiá² hi³ ñi³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ ñi³².
3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² hnio³ Dió³² né³, má²cuóun³² bíh¹ Dió³² tsá² hí³.
4 Hi³ jáun² né³, ca³tɨ²¹ hi³ cúh² tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹, qui³ cónh³ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ dió³² tsá² láɨn¹ hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² lɨ́³ nóh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² zian².
5 Quí¹ uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ lɨ́n³² hi³ téh²³ tsú² dió³² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³, hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ zia³² bíh¹ hliáun³ lɨ́n³² hi³ lɨ́¹ téh²³ tsáu² dió³² jɨ³ juo¹³ tsú² nɨ́² siáh³,
6 tɨ³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ má¹ná¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² zian². Jméi² dí² hí³ bíh¹ Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ziáun² hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹. Jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ dí² zian², Jesús Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo yáh³. Hi³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³lɨ³

zia32 ca3la3 jɨ́32 hi3 zia32, hi3 la3 jɨ3 jnoh1
siáh3 uá2jaɨ32.

7 Tɨ3la3 tiá2 la3jɨ́n32 tsáu2 má2ca3ngɨ13
yáh3 hi3 nɨ́2. Quí1 zian2 tsá2 jlánh1
jmɨ́1 má2tan2 hi3 má2tsú2 má2jónh32
dió32 tsá2 láɨn1, hi3 tsá2 hí3 né3
cáun2 lɨ́n23 la3 má2lɨ́n23 jáun2 bíh1
hi3 hú1tá1 má2ca3lɨ3quioh21 dió32 tsá2
láɨn1 bíh1 ngú3 hi3 cuá1cúh2 tsú2
jáun2. Hi3 cun3ñí1 hi3 tiá2 má2nio2
tiá3 tsɨ́3 tsú2 né3, jáun2 bíh1 cáun2 lɨ́1
cha32 tso3 jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2 hi3 lɨ́n23 hi3
má2ca3hliánh2 cun3ñí1 hi3 má2lɨ́2cuh3
ngú3 hi3 má2ta3no1 ñí1con2 dió32 tsá2
láɨn1 hí3.

8 Tɨ3la3 jun3juáh13 cun3quionh3 má32
hi3 cúh23 yáh3 dí2 lɨ́13 tá1zanh1 dí2 re2
ta3 ñí1 Dió32 má1ná1. Quí1 sa3jun3 lɨ3
hláɨh1 yáh3 dí2 nɨ́1juáh3 hi3 tiá2 cúh13,
hi3 sa3jun3 lɨ3 chun1 yáh3 dí2 nɨ́1juáh3
hi3 lɨ́2cúh13.

9 Tɨ3la3 hua3hín13 náh2 jmu3, quí1 nɨ́2
lɨ́1 ca3jmuh3 náh2 hi3 tánh32 tso3 jan2
tsá2 tiá2 má2pin3 tsɨ́3 cun3quionh3 hi3
cúh13 náh2 lɨ3ua3 cáun2 hi3 tɨ32 honh2
náh2 hmóu32.

10 Cuɨ́1 jmú13 jáɨ13: Nɨ́1juáh3 hnú2
tsá2 má2ñíh1 hi3 nɨ́2, la3 ca3ñíh3 hi3
jmúh13 má32 cáun2 ñí1 ca3tɨn1 dió32
tsá2 láɨn1, hi3 nɨ́1juáh3 tá1la3 jáun2 né3
la3 ca3jɨ́e32 jan2 tsá2 reh2 tsá2 tiá2
má2pin3 tsɨ́3 hi3 ñíh3 hnú2 ñí1 jáun2,
jáun2 ja3bí1 tsá2 reh2 hí3 lɨ́13 já32 tsɨ́3
hi3 cuh3 má32 má2lɨ́3cué32 tsú2 ñí1con2
dió32 tsá2 láɨn1.

11 Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ́3, hi3
cun3quionh3 hi3 jlánh1 ñíh1 jáun2 bíh1
hnú2 má2jmuh32 nú2 hi3 tsa3hín3 renh2
nú2 tsá2 tiá2 má2pin3 tsɨ́3, tsá2 ca3jun3
hí3 Cristo hi3 ca3tɨn1 uá2jaɨ32.

12 Jáun2 la3 nɨ́2 bíh1 má2jmuh32 hnoh2
tso3 ñí1con2 hnga2 Cristo, cun3quionh3
hi3 jmuh32 náh2 tso3 ñí1con2 renh2
nɨ́1 má1ca3hliah21 náh2 tsɨ́3 tsá2 tiá2
má2pin3 tsɨ́3.

13 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1, nɨ́1juáh3
jná13 la3 jmu2 hi3 tanh32 renh2 ná1
tso3 cun3quionh3 má32 hi3 cuh32 ná1, tɨ3
jlánh1 bíh1 quien2 hi3 hí1 cónh3 tiú2uú2
cuh21 jná13 ngú3 la3 jáun2, quí1 nɨ́2
lɨ́1 ca3jmú32 jná13 hi3 tánh32 renh2 ná1
tso3.

9

La3 cun3 hi3 ca3tɨn1 tsá2 lɨ́n3 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32

1 Né32 né3, ¿tiá1 la3 zian2 jná13 hi3
ca3tɨn1 huen2 dúh1? ¿Haun13 juáh13
lɨ́n3 jná13 jan2 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1
Dió32 dúh1? Quí1 jná13 má2ca3jɨen1 ná1
Jesús Tɨ32 Juo13 dí2, hi3 cun3quionh3
hnoh2 bíh1 má2lin1 ta21 quion21 jná13
hi3 má2cá2jmú32 ná1 quioh21 Tɨ32 Juo13
dí2.

2 Uá1jinh1 zian2 tsá2 tiá2 hnió3 tónh32
ta21 hi3 jná13 lɨ́n3 ná1 tɨ32 tsá2 quian32
jë1 Dió32, tɨ3la3 ñí1con2 hnoh2 má1ná1,
lɨ́n3 bíh1 jná13; quí1 cun3quionh3 hi3
lɨ́n3 hnoh2 nɨ́2 tsá2 tanh2 ta21 Tɨ32 Juo13
bíh1 dí2 má2lɨ́2lin1 hi3 tson2 bíh1 cu3tí3
lɨ́n3 jná13 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32.

3 La3 lá2 bíh1 nga2 jná13 ñí1con2 tsá2
la3 hí3 nɨ́1juáh3 jmɨ́1 ziú2 jmɨ́1 hɨe2 tsú2:

4 ¿Tiá1 la3 zia32 jáɨ13 hi3 cú1 hnáɨh13
jnoh1 la3 cun3 hi3 lɨ́1 cue32 jáun2 tsáu2
dúh1?

5 Ja3bí1 la3 jáun2 zia32 siáh3 jáɨ13 hi3
jenh1 jná13 uón32 quiúnh1 ná1 jan2
tsá2mɨ3 tsá2 reh2 dí2, hi3 ngɨ́13 ná1
quiúnh1 la3jmɨ́1 jmu2 tɨ32 tsá2 quian32
jë1 Dió32 ñí1 hná1 nɨ́2, jɨ3 tsá1 raɨnh21
Tɨ32 Juo13 dí2, jɨ3 Pé1 nɨ́2 siáh3.

6 ¿Hí1 lɨ́n23 tsú2 hi3 jmáh3la3 jná13
quiúnh1 ná1 Bernabé uá1 lɨ3hniauh23
hi3 jmú13 jnoh1 ta21 hi3 jáun2 lɨ́13
jniau13 jnoh1 hi3 cúh13 tá1la3 hléh13
jnoh1 jú1 chú32?

7 ¿Hin2 dá2 tsánh2 tsá2 lɨ́n3 hliáu3,
hi3 má2hmah1 hnga2 la3jɨ́32 hi3 lɨ3
hniáuh32 quioh21? ¿Hin2 tsánh2 zia32
hi3 jnauh21, hi3 tiá2 cúh2 má1lɨ32
jáun2? ¿Hin2 dá2 tsánh2 jmu2 hua3hí13
*já1ziáh2 hi3 tiá2 hɨ́nh23 yáh3 jmɨ2
tiuh21 hi3 huéh23 má1lɨ32 jáun2?

8 Su3uú2 lɨ́1 cuɨ́1 lɨ́n13 náh2 hi3 jáɨ13
hi3 hléh23 jná13 lá2 lɨ́3 cáun2 hi3 lɨ́1

ca³cháunh³ chin³² jná¹³ huen², quí¹
ja³bí¹ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés
yáh³ rá¹juáh³ la³ nɨ́².
9 Quí¹ ñí¹ liei²¹ jáun² rá¹juáh³ la³ lá²:
“Ha³ lɨ́² tanh³ chí² náh² ho³ cuá¹juɨ́²
tá¹la³ há² zauh³² cuú²miih²¹ hi³ jáun²
sunh³ máɨ³”. Quí¹ jun³juáh¹³ hi³
ca³juáh³ Dió³² la³ nɨ́² cun³ñí¹ hi³hliá²
jlánh¹ hnio³ cuá¹juɨ́² yáh³,
10 quí¹ cun³quionh³ la³ nɨ́² dá²
ca³jmú³ tsú² cáun² jáɨ¹³ hi³ ma³ta² tsú²
jɨ³lá² bíh¹ dí². Liei²¹ jáun² ca³lɨ³ ca³tɨ²¹
cáun² hi³ chú³² quiú¹³ jnoh¹ bíh¹; quí¹
tsá² quiáh² hué³² quionh³ tsá² caun²
hi³ ca³láu², cá²re² bíh¹ hen² tsɨ́³ tsú² hi³
he³ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ nɨ́¹ má¹ca³láu².
11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jnoh¹
má²ca³ján¹³ jún² hi³ jmu² ta²¹ hñu³
jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh²,
¿hí¹ hliáun³ lɨ́n³² máh³ nɨ́¹juáh³ la³
ca³héi¹³ jnoh¹ cú¹pih²¹ hi³ lɨ³ hniáuh³²
quiú¹³ ñí¹con² hnoh² má¹lɨ³² jáun²?
12 Nɨ́¹juáh³ tu³ bíh¹ tsá² siánh³ yáh³
la³ zia³² bíh¹ jáɨ¹³ ñí¹con² hi³ he³ hi³
hniáuh³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², jáun²
¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ jnoh¹ tiá² ca³ta¹ héi¹³ hi³
jáun²!
Tɨ³la³ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹
la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jmú¹³; tɨ³la³
jnoh¹ dá² má²ca³tion¹³ bíh¹ tsɨ́³ la³jɨ́³²,
quí¹ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ lɨ³ zia³² hi³
chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹
jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo.
13 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³²
chín¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² *judíos,
cun³quionh³ hi³ tsá²can³² jáun² tsáu²
hñu³ cuáh³² bíh¹ zian² tsú². La³ cun³
lɨ́¹³ juáh¹³, hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹
ñí¹ lɨ́³ ñí¹hiú¹³, ñí¹ qui³ cueh³² tsáu²
Dió³² lɨ³ua³ cáun² hi³ ca³loh² uá¹ i³
hi³ jñi³² tsú², uá¹ hi³ jáh³, jáun² nɨ́¹
má¹lɨ́²jín³² tsá² hí³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹
có³², má¹lɨ³² jáun² né³, tsá² hí³ bíh¹
má²lɨ́¹³ cuh³ hi³ ziún³.
14 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³
ca³jmú³ siáh³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹ chú³², jáun²
cun³quionh³ ta²¹ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ zian²
tsú².
15 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ cónh³
yáh³ tiá² má²ca³mɨ́³ jná¹³ ñí¹con²
hnoh² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ mɨ́¹³ jná¹³,
sa³jun³ jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ cun³ñí¹
hi³ hniá¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³ cuéh¹
hnoh² ca³lá². ¡Tɨ³ re² cuɨ́¹ jún¹³ jná¹³
cú²jueh³² ñeh² bíh¹ hi³ quin³ tsú² hi³
hiún² tsɨn³² jná¹³ hi³ hléh²³ ná¹ ta³ tiá²
hlánh¹!
16 Ca³tɨn¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu²
tonh² yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³²,
quí¹ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³.
¡Ma³ jlánh¹ juo²³ jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiá²
hléh¹³ jú¹ chú³² jáun²!
17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³
hi³ jmu² jná¹³ ta²¹ lá² cun³ñí¹ hi³
hiún² tsɨn³² huen², jáun² zia³² bíh¹ hi³
hiáu¹³ jná¹³. Tɨ³la³ uá¹ cun³ ca³jmú³²
jná¹³ ca³la³ chí¹tson³, cun³ jáun² bíh¹
lɨ́³ cáun² ta²¹ hi³ má²ca³chá³ Dió³²
jo³uón³² jná¹³.
18 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ hiáu¹³
jná¹³ jáun² lɨ́³ la³ lá²: Hi³ jlánh¹ lɨ́²hiún²
tsɨn³² jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ta³ tiá²
hi³ mɨ́²³ ná¹ hí¹ cáun²; la³ cun³ lɨ́¹³
juáh¹³, hi³ tiá² mɨ́²³ jná¹³ la³ cun³ hi³
qui³ lɨ́¹³ mɨ́³² jan² tsá² hleh³² jú¹ chú³².
19 Uá¹jinh¹ tiá² lɨ́n³ jná¹³ *tsá²
má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu²,
tɨ³la³ cun³ jáun² má²cá²jmú³² bíh¹
jná¹³ hi³ lɨ́n³ ná¹ la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jɨ́n³²
tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ janh²¹
jná¹³ juóun³² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ Cristo.
20 Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ tsá²
judíos, jmu² jná¹³ la³jmɨ́¹ jmu² tsá²
judíos, hi³ jáun² lɨ́¹³ janh²¹ jná¹³ tsú²;
la³ cun³ lɨ́¹³ juáh¹³, hi³ ñí¹con² tsá²
ná¹má²tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés
jmu² jná¹³ la³jmɨ́¹ jmu² tsá² má²tí³² hí³
liei²¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ janh²¹ jná¹³ tsá²
hí³, uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tiú²uú² lin¹
lɨ³hniauh²³ ma³tí³² liei²¹ jáun².
21 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ cuon¹
jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²quien²
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ja³bí¹ jná¹³

jmu² siáh³ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ tsá² la³
hí³. Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ tiá² má²ti²¹
héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³ jná¹³ jaun³²,
quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² ca³tɨn¹ ná¹ hi³
má¹ti²¹ liei²¹ quioh²¹ Cristo.

22 Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹
tsá² tiá² má²pin³ tsɨ́³, hi³ jáun² jná¹³
jmu² siáh³ hi³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ tiá²
má²pin³ tsɨn³² ná¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ janh²¹
jná¹³ uá²jaɨ³² tsá² hí³. Hi³ jáun² la³
cun³ hi³ jmu² jná¹³ né³, hi³ jmu² ná¹
cá²ren² quiúnh¹ ná¹ la³jánh³ dú¹ ñí¹
tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ cháuh³²
he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ lion¹ jná¹³ jmɨ́²chí³
quioh²¹ ma³ jan² tsá² hí³ bíh¹ jaun³².

23 Jmu² jná¹³ la³jɨ́³² hi³ nɨ́² cun³ñí¹
hi³ ca³tɨn¹ jú¹ chú³², hi³ jáun² lɨ́¹³ hiáu³
jná¹³ uá²jaɨ³² la³ cun³ hi³ jein³² jú¹
chú³² lá².

24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hi³
nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ co² tsú², jáun² la³jɨ́n³²
bíh¹ tsú² jmu² pí³ hi³ tsá²táunh¹ cú²hé²
lɨ́n³², tɨ³la³ jɨ́³²la³ jan² tán¹ bíh¹ tsá²
láɨh²³, hi³ jáun² hiáuh²³ hi³ má²ná¹lɨ́³
jáun² hua³jan²¹. Jáun² la³jmɨ́¹ jmu²
tsá² la³ hí³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh²
pí³, hi³ jáun² janh¹ náh² hi³ má²ná¹lɨ́³
jáun² hua³jan²¹ quián¹³.

25 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² co² má²tɨn³² re²,
hi³ jáun² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lɨ́¹³
lɨ³ hliánh¹³ tsú², quí¹ hi³ hnió³ láɨh¹³
cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lɨ́³ ñeh¹ hmá²
cuu³hláu², cáun² hi³ tiá² lin¹ má²hɨe²;
tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, jmu³² pí³ hi³ jáun²
jauh¹ dí² cáun² hi³ ma³hɨe² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmu² jná¹³
la³ cun³ qui³ jmu² tsá² ngɨ³² cú²hé²,
ha³ tiá² jɨ́e³² yáh³ jná¹³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²;
hi³ sa³jun³ jmu² jná¹³ hniéi² la³jmɨ́¹
jmu² jan² tsá² lɨ́¹ cuɨ́²³ jah³² ñí¹ lɨn²¹.

27 Tɨ³la³ jná¹³ dá² jmu² héih³² ca³la³
chí¹tson³ bíh¹ ñí¹con² ua³ tán² ná¹,
hi³ di³quian²¹ ná¹ jmáɨ¹ hi³ taunh¹³
ta²¹, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lɨ³ hi³ chín¹dí¹
jná¹³ tsá² ca³ma³tɨn¹³ ná¹ tsáu², hi³ la³
ca³ta³zanh¹ ná¹ hlah³ má¹lɨ³² jáun².

10

*Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ dí² dió³²
tsá² láɨn¹*

1 Hi³ jáun² né³ reh², hnó³² jná¹³
hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ la³jɨ́n³² bíh¹
tsá²daun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmɨ́¹
zian² cá²jmáɨ¹ ca³tiánh³ ñeh² jnie² hi³
lɨ́³ li²¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹,
hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² ca³nga³ siáh³
Jmɨ́²miih²¹ Dáɨn³ jmɨ́¹ ca³niá³ jáun².

2 Hi³ jáun² dá² la³jɨ́n³² bíh¹ tsú²
cáun³ jmáɨ², hi³ lin¹ hi³ haɨn²¹
tɨ³con² hla¹ Moisés cun³quionh³ hi³
ca³ñi³táunh¹ tsú² jáun² ñeh² jnie², jɨ³
jmɨ́¹ ca³han³ siáh³ jmɨ́²miih²¹ jáun².

3 Ja³bí¹ cá²re² ca³cúh² bíh¹ tsú² jɨ³lɨn²
cá² ñí¹ má³² hi³ ca³cué³ Dió³².

4 Ja³bí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² siáh³
ca³hɨnh³ cá² ñí¹ jmáɨ² hi³ ca³cué³
hnga² Dió³². Quí¹hliá² jmɨ́¹ hɨ́nh²³ tsú²
jmáɨ² ja³ ñí¹con² Dió³² hi³ chí¹hue³²
hláu². Hláu² jáun² dá² jmɨ́¹ quionh³
tsú² tá¹la³ hí¹tiáunh¹ juɨ³², hi³ hláu²
jáun² né³ jmɨ́¹ lɨ́n³ hnga² bíh¹ Cristo.

5 Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun², lɨ́³ cá²
tsáun¹ máh³ tsá² hí³ tiá² ca³jmú³ la³
cun³ hi³ jéih³² Dió³², hi³ jáun² dá²
ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú² hué³² quiéin²
jáun².

6 La³jɨ́³² hi³ ca³lɨ³ jáun², lɨ́³ cáun²
nóh³² hi³ hɨe³² jnoh¹ jú¹ tson² bíh¹, hi³
lin¹ hi³ tiá² ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ hniá¹
dí² hi³ hlah³, la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá²
hí³.

7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² hniáuh³²
má¹tsú¹ má¹jonh²¹ hnoh² dió³² tsá²
láɨn¹ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³; la³
cun³ rón³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Tsáu²
ca³tiánh³ tiáunh¹, hi³ ca³cu³ ca³hɨnh³,
hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³nu³ ca³tiánh³
hi³ ca³jmú³ juón¹”.

8 Jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ lɨ́¹
jmú¹ lɨ́¹ tsáu¹³ dí² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun²
tsá² hí³, quí¹ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³tsan³
quiu³hnɨ² mei²¹ tsáu² cu³tsa³² la³ lá²
cú² jmáɨ¹.

9 Sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ cá¹ lan¹³
dí² Tɨ³² Juo¹³ hi³ neh²¹ nɨ́¹juáh³ hi³
tson² juenh² tsɨ́³, la³jmɨ́¹ ca³jmú³ ma³
jan² tsá² hí³, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³
ca³tsan³ bíh¹ cun³quionh³ hi³ ca³quɨeh²
jáh³ hláɨnh¹.
10 Hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³
jmúh¹³ hnoh² hi³ lɨ́¹ mí¹ lɨ́¹ tsáɨnh¹
náh² ñí¹con² Dió³² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ ma³
jan² tsá² hí³, hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³, ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ hi³ ca³jmú³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² pí³
quioh²¹ hmú³².
11 La³jɨ́³² hi³ nɨ́² bíh¹ ca³chú²
cá²quiúnh³² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³
dí² tsá² jmɨ́¹ zian² cá²jmáɨ¹; hi³ jáun²
né³ ca³tóh³ tsú² ñí¹ Sí², hi³ jáun² lɨ́¹³
zia³² cáun² nóh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá²
ziáun² dí² ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹ lá², hi³
tiá² jmú¹³ dí² la³ jáun².
12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³
tsá² lɨ́n²³ hi³ pin³ tsɨ́³, cuɨ́¹ jmu¹ tsú²
hua³hín¹³ hi³ tiá² cáun² lɨ́¹ tánh²¹ tso³.
13 La³jɨ́³² hi³ cá² lau²³ hnoh²
cá²ren² bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ qui³
quiunh³² la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun² ñí¹
hná¹ nɨ́² uá²jaɨ³². Tɨ³la³ cun³ jáun²
lɨ́¹³ bíh¹ cháh¹³ hnoh² cáun² honh²
ñí¹con² Dió³², quí¹ hí³ dá² tiá² cáun²
lɨ́¹ cué²¹ yáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ zia³² hi³ cá²
lau²³, cáun² hi³ tiá² lɨ³ quɨnh¹ náh²
jmáɨ¹. Quí¹ Dió³² dá² tɨ³ hɨ́e³² bíh¹ he³
lánh³ rón³² tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jɨ́³²
hi³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³
quɨnh¹ náh² jmáɨ¹.
14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, reh² tsá²
hnau³ jná¹³ lɨ́n³², su³uú² lɨ́¹ ma³quien¹³
náh² dió³² tsá² láɨn¹.
15 Lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmɨ́¹ liéinh³²
tsú² tsá² quiáh¹ tsɨ́³, hmóu³² bíh¹
hnoh² lɨ́¹³ chú¹ ñih²¹ náh² la³ cun³ hi³
juah³² jná¹³ lá²:
16 Hi³ nɨ́¹ má¹ca³cue¹³ dí² tiá¹hmah¹
Dió³² quioh²¹ jmɨ² ráu³ hɨen¹
hi³ hnáɨh²³ dí² jáun² la³jáɨ³² né³,
má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí²
cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³
jmɨ́²hán¹ tsú² ca³jmú³ ta²¹ ñí¹con²
dí² jɨ³lá² bíh¹. Ja³bí¹ la³ jáun² nɨ́¹
má¹ca³tsunh²¹ dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³
cúh²³ dí², má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³
tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo
cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² má²ca³lɨ³ quien²
ñí¹con² dí² la³jáɨ³² jmɨ́¹ ca³taun³ tsú²
jáun² ñí¹ crei²¹ bíh¹ siáh³.
17 Jáun² cun³ñí¹ hi³ cáun² hí³ bíh¹
tsóh³² dí², uá¹jinh¹ juóu³² lɨ́n³² dí²,
má²lin¹ bíh¹ hi³ ná¹láɨ³ dí² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsáu², quí¹ cáun² bíh¹ hí³
cúh²³ dí² la³jáɨ³².
18 Sá¹nɨ́² jɨe³ dú¹ náh² lánh³
rón³² ná¹ngɨ²³ tsá² hué³² *Israel:
La³jɨ́n³² tsá² cúh² ngú³ quioh²¹
jáh³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ñí¹con² Dió³²,
má²lɨ́²ma³jnia³² tsú² hi³ tiáunh¹
cá²hon³ hi³ jáh³ hí³ lɨ³ quien² ñí¹con²
tsú² la³jɨ́n³² bíh¹.
19 Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³²
jná¹³ juah²¹ hi³ dió³² tsá² láɨn¹ zia³²
pí³ quioh²¹ yáh³, hi³ sa³jun³ tɨ³ jlánh¹
quien² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngɨh²
tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹ yáh³ la³
cónh³ bíh¹ lɨ³ua³ cáun² ngú³.
20 La³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹
lɨ́³ la³ lá²: Hi³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³²
cuen² jáh³ ñí¹con² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
bíh¹ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jngɨh² jáh³ ñí¹hiú¹³
quioh²¹ dió³² tsá² láɨn¹, jun³juáh¹³
ñí¹con² Dió³² yáh³ cuen² tsú²; hi³
jná¹³ né³, tiá² hnó³² yáh³ hi³ tiáunh¹
hnoh² cá²honh¹ quiúnh¹ náh² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹.
21 Quí¹ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ dí¹chíh¹
hnoh² honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³
tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ dí¹chíh¹
náh² siáh³ honh¹ copa hi³ jmu² lin¹
hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹; sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ hi³
cúh¹³ hnoh² hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ mesa
quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lɨ³² jáun²
cúh¹³ náh² siáh³ hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ mesa
quioh²¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹.
22 ¡Ha³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² jmú¹³ hi³
míh³ tsɨ́³ Tɨ³² Juo¹³ dí²! Quí¹ jun³juáh¹³

jnoh¹ yáh³ tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ dí².

He³ lánh³ rón³² jmu² tsá² má² ca³ liáun³, tsá² qui³ hnio³ raɨnh²¹

23 Né³² né³, tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsáu², hi³ cáun² lɨ́¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³; tɨ³la³ tiá² la³jɨ́³² hi³ jáun² jmu³ yáh³ ta²¹. Ján³, lɨ́¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tɨ³la³ tiá² la³jɨ́³² hi³ jáun² lɨ́¹³ yáh³ ma³hau³ hi³ lɨ³hún¹ tsɨ́³ tsá²ján² tsá²ján².

24 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tɨn¹ hnauh¹³ jmáh³la³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnga², quí¹ ca³tɨn¹ tsú² hnauh¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

25 Jáun² cáun² quɨéɨh³ náh² cú²jueh³² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ hna² tsú² ja¹ hmah²¹, ha³ lɨ́² ngáɨ² náh² nɨ́¹juáh³ ngú³ jáun² quioh²¹ jáh³ hi³ ca³jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹, ha³ lɨ́² ngáɨ² náh² hí¹ cáun² hi³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ hliáh¹³ jmɨ́¹ honh² náh².

26 Quí¹ hnga² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² quioh²¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

27 Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² hi³ té²³ hñú¹³, nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² náh² cuá¹táunh¹, jáun² cuá²quɨéɨh³ náh² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ cué³² tsú² ñí¹ jáun²; tɨ³la³ ha³ lɨ́² ngáɨ² náh² hí¹ cáun² má¹ná¹, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ hliáh¹³ jmɨ́¹ honh² náh².

28 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² zaɨ³² hnoh² la³ lá²: "Ngú³ lá² quioh²¹ jáh³ ca³jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹ bíh¹", hi³ jáun² ha³ lɨ́² cúh² náh² cú²jueh³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́²juáh³ hí³ la³ jáun², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³hliáh² jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³.

29 Juah³² jná¹³ la³ nɨ́² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³ bíh¹, jun³juáh¹³ jmɨ́¹ honh² hnoh² hmóu³² yáh³.

Tɨ³la³ zian² tsá² lɨ́¹³ juáh³ má¹ná¹: "¿He³ láɨh³² sa³ jná¹³ máh³ tiá² lɨ́¹³ cuh²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ hnó³² ná¹ cuh²¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² má²pin³ tsɨ́³ jan² tsá² siánh³?

30 Nɨ́¹juáh³ la³ cue² bíh¹ jná¹³ tín² tiá¹hmah¹ Dió³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ cuh²¹, ¿he³ yáh³ ca³tɨ²¹ ziu³ hɨe³ tsú² jná¹³ hi³hliá² cuh³²?"

31 Né³² né³, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² la³ñí¹ la³ján³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh², uá¹ hi³ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², uá¹ hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ siáh³ siáh³.

32 Ha³ lɨ́² jmu² náh² hi³ lɨ́¹³ quɨnh³ tsáu², sa³jun³ tsá² *judíos, sa³jun³ *tsá²cá²jo²¹, hi³ sa³jun³ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² nɨ́² siáh³.

33 Hi³ jáun² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ huen² né³, jmu² ná¹ tion³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² jeinh²¹ hlah³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jmu¹ jná¹³. Ha³ tiá² hnauh³² yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² quion²¹ huen², tɨ³la³ jná¹³ hnauh³² hi³ chú³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² siánh³ bíh¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ liáun³ tsú².

11

1 Jáun² né³, jmu³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³, la³jmɨ́¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo.

Tsá³mɨ³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³²

2 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ cáun² hi³ jlánh¹ re² jmuh³² hnoh². Quí¹hliá² chau² honh² hnoh² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, jɨ³ hi³hliá² la³ má²ma³tih²¹ jáun² bíh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́e³ jná¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³lɨ³ tɨn² ná¹ huen² jmɨ́¹tin².

3 Tɨ³la³ hnó³² jná¹³ hi³ há¹ ngɨ¹³ hnoh² hi³ Cristo bíh¹ lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²ñuh², hi³ jáun² tsá²ñuh² né³ lɨ́n³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²mɨ³ ñí²cuo² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jáun² Dió³² Tsá² chín¹ ñí¹con² Cristo.

4 Jáun² nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá²ñuh² jlɨ́²³ chí¹ nɨ́¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsá² lɨ́n³ cuáh³², ho³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³, cun³quionh³ hi³ jmu² tsú² la³

jáun[2], jmu[2] tsú[2] hi[3] tiá[2] quien[2] Tsá[2]
chín[1] ñí[1]con[2] bíh[1] tsú[2].
5 Tɨ[3]la[3] ní[1]juáh[3] jan[2] tsá[2]mɨ[3] hi[3]
tiá[2] jlí[23] chí[1] ní[1] má[1]ca[3]liéinh[32] Dió[32]
né[3], ho[3] ní[1] má[1]ca[3]hléh[3] jáɨ[13] hi[3]
cue[32] Dió[32] hñu[3] tsí[3], tsá[2]mɨ[3] la[3] hí[3]
siáh[3] jmu[2] hi[3] tiá[2] quien[2] tsá[2]ñuh[2]
ñí[2]cuo[2] bíh[1], tsá[2] chín[1] ñí[1]con[2] tsú[2].
Cun[3]quionh[3] la[3] jáun[2] dá[2] má[2]lí[3]
la[3]jmí[1] lɨ[3] hi[3] má[2]ná[1]za[1] mɨ[3]láu[3] nio[2]
bíh[1] chí[1] tsú[2] hi[3] lin[1] hi[3] juón[1].
6 Jáun[2] né[3], ní[1]juáh[3] jan[2] tsá[2]mɨ[3] tiá[2]
ñí[1]jlí[3] chí[1], hi[3] jáun[2] tɨ[3] re[2] bíh[1] ní[1]juáh[3]
cu[3]tsa[32] zéi[32] tsú[2] cú[2]jueh[32]. Tɨ[3]la[3]
ní[1]juáh[3] lín[23] tsú[2] hi[3] hua[3]heih[21] bíh[1]
ní[1]juáh[3] hi[3] má[2]ná[1]za[1] chí[1] tsú[2], hi[3]
jáun[2] tɨ[3] re[2] bíh[1] jlí[3] tsú[2] cú[2]jueh[32] chí[1].
7 Tɨ[3]la[3] tsá[2]ñuh[2] má[1]ná[1], tiá[2] ca[3]tɨn[1]
yáh[3] hi[3] jlí[3] chí[1], quí[1] cun[3]quionh[3]
hí[3] bíh[1] lí[2]lin[1] ha[3] lánh[3] rón[32] lín[3]
Dió[32], hi[3] ha[3] cónh[3] tí[3] hi[3] quien[2]
tsú[2] siáh[3]; tɨ[3]la[3] cun[3]quionh[3] tsá[2]mɨ[3]
má[1]na[21], lí[2]lin[1] hi[3] ha[3] cónh[3] tí[3] hi[3]
quien[2] tsá[2]ñuh[2] ñí[2]cuo[2] bíh[1] tsú[2].
8 Quí[1] jmí[1] ca[3]jmú[3] Dió[32] tsá[2]ñuh[2],
tiá[2] ca[3]jmú[3] yáh[3] tsú[2] cun[3]quionh[3]
tsá[2]mɨ[3], tsá[2]mɨ[3] bíh[1] tɨ[3] lɨn[3] cun[3]quionh[3]
tsá[2]ñuh[2].
9 Quí[1] tsá[2]mɨ[3] dá[2] ca[3]lɨn[3] cun[3]ñí[1]
hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2]ñuh[2] bíh[1], jun[3]juáh[13]
tsá[2]ñuh[2] yáh[3] ca[3]lɨn[3] cun[3]ñí[1] hi[3]
ca[3]tɨn[1] tsá[2]mɨ[3].
10 Cun[3]ñí[1] hi[3]hliá[2] ca[3]tɨ[21] hi[3] ní[2]
bíh[1], jɨ[3] hi[3] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] siáh[3]
tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] Dió[32], hi[3] jáun[2] tsá[2]mɨ[3]
ca[3]tɨn[1] jmu[3] lin[1] hi[3] zian[2] tsá[2] chín[1]
ñí[1]con[2] tsú[2] cun[3]quionh[3] hi[3] jlí[3] tsú[2]
jáun[2] chí[1].
11 Tɨ[3]la[3] uá[1] jáun[2] la[3] jáun[2] né[3],
tá[1]la[3] ziáun[2] dí[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] Tɨ[32] Juo[13]
dí[2], tiá[2] lí[13] yáh[3] ma[3]zian[32] tsá[2]mɨ[3]
ñí[1]con[2] tsá[2]ñuh[2], sa[3]jun[3] lí[13] ma[3]zian[32]
tsá[2]ñuh[2] ñí[1]con[2] tsá[2]mɨ[3].
12 Quí[1] uá[1]jinh[1] tson[2] bíh[1] cu[3]tí[3]
hi[3] cun[3]quionh[3] tsá[2]ñuh[2] bíh[1] ca[3]lɨn[3]
tsá[2]mɨ[3] jmí[1] la[3]ñí[1] jmí[1]tin[2], ja[3]bí[1]
la[3] jáun[2] bí[1] siáh[3] tson[2] hi[3] ta[3]né[32]
tsá[2]ñuh[2] lí[2]zian[2] hñu[3] héin[1] hñu[3] tsí[3]
tsá[2]mɨ[3] bíh[1]; tɨ[3]la[3] la[3]jí[32] hi[3] jáun[2] né[3],
ja[32] ñí[1]con[2] Dió[32] bíh[1].
13 Sá[1]ní[2] hniauh[2] dúh[1] náh[2] honh[2]
hmóu[32] ní[1]juáh[3] re[2] jniá[3] hi[3] tsá[2]mɨ[3]
liéinh[32] Dió[32] ta[3] tiá[2] chí[1]jlɨ[32] chí[1].
14 Né[32] né[3], ní[1]juáh[3] hi[3] la[3] cuó[2]
chí[1] tsá[2]ñuh[2], jmí[1] tsí[3] hmóu[32] bíh[1]
dí[2] juáh[3] hi[3] cáun[2] hi[3] hua[3]heih[21] bíh[1]
jaun[32];
15 tɨ[3]la[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2]mɨ[3] né[3], tɨ[3]
jlánh[1] bíh[1] re[2] jniá[3] ní[1]juáh[3] hi[3] cuó[2]
chí[1] tsú[2]. Hi[3] jáun[2] bíh[1] cuó[2] chí[1]
tsá[2]mɨ[3] quí[1] hi[3] jáun[2] lí[13] ná[1]jlɨ[32] chí[1]
bíh[1] tsú[2].
16 Tɨ[3]la[3] ní[1]juáh[3] zian[2] ma[3] jan[2]
tsá[2] hnió[3] hi[3] quiu[3] táɨnh[3] jáɨ[13] ní[2]
quiúnh[1] jnoh[1], hniáuh[32] lɨ[3] ñi[32] tsú[2]
hi[3] sa[3]jun[3] jnoh[1], sa[3]jun[3] tsá[2] ná[1]lín[3]
cuáh[32] quioh[21] Dió[32] yáh[3] ná[1]ngɨ[23] la[3]
siáh[3].

*Ní[1] má[1]ca[3]ngɨh[32] tsú[2] hi[3] cuh[3] má[32]
hɨen[1], tiá[2] jmu[2] tsú[2] la[3] cun[3] jmí[1] ca[3]tɨ[21]*

17 Jáun[2] né[3], ca[3]tɨ[21] hi[3] juah[21] jná[13]
lá[2], tiú[2]uú[2] lí[13] yáh[3] hi[3] lieh[1] jná[13]
hnoh[2] jú[1] re[2] jú[1] tɨn[2], quí[1] la[3]jmí[1] lí[3]
hi[3] tɨ[3] lɨ[3]mí[1] quí[1] hlianh[21] bíh[1] hnoh[2]
ní[1]juáh[3] ní[1] má[1]ca[3]cuú[2] ca[3]ngɨh[32] náh[2],
cha[3] jmí[1] má[1]chuh[21] náh[2] jmí[1] honh[2].
18 Quí[1] la[3]ñí[1] la[3]ján[3] má[2]ca[3]záɨ[3]
jná[13] tsáu[2] hi[3] ní[1]juáh[3] ní[1] má[1]ca[3]cuú[2]
ca[3]ngɨh[32] náh[2], sa[3] ná[1]tsoh[3] bíh[1] hnoh[2]
jmuh[32] ja[1] quián[13] hmóu[32]; hi[3] jná[13]
né[3] len[3] hi[3] míh[1] tiá[2] tson[2] bíh[1] la[3] ní[2].
19 Já[1] ho[3] sa[3] la[3] ní[2] la[3] ca[3]tɨ[21] lí[13]
bíh[1] ja[1] quián[13] hnoh[2], hi[3] jáun[2] lɨ[3] lin[1]
hin[2] bí[1] tsánh[2] cu[3]tí[3] zian[2] la[3] cun[3] hi[3]
tɨ[32] tsí[3] Dió[32].
20 Tɨ[3]la[3] la[3] cun[3] hi[3] chá[2]zinh[3] ca[3]tɨ[21]
hi[3]hliá[2] ná[1]tsoh[3] náh[2] jáun[2] né[3] lí[3]
la[3] lá[2]: Má[32] hi[3] cuh[32] náh[2] ní[1]
má[1]ca[3]ngɨh[32] náh[2] jáun[2], jun[3]juáh[13]
uú[2] má[32] hi[3] ca[3]tɨn[1] Tɨ[32] Juo[13] yáh[3] dí[2]
jaun[32].
21 Quí[1] ní[1] má[1]tɨ[3] ñí[1] cúh[13] náh[2]
má[32], ma[3] quin[32] ma[3] jan[32] bíh[1] náh[2]
cáun[2] tá[2]chi[21] ma[3]liauh[21] hi[3] cuh[32]
náh[2] má[32] hi[3] ná[1]quiánh[1], hi[3] tá[1]la[3]
ma[3] jan[2] né[3] tionh[2] ñí[1]cuóunh[21] ta[3]la[3]

jáun²; hi³ ma³ jan² né³, sa³ ca³la³ ñí¹
ca³lɨ³ hen² máh³ cú² hɨ́nh²³.
22 ¿Tiá¹ la³ zia³² hñuh³² hnoh²
ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́¹³ cuá¹cú¹ cuá¹hính³ náh²
tín² ca³lá²? Cun³quionh³ la³ nɨ́² dá²
má²jmuh³² náh² lin¹ hi³ tiá² quiú² tiá²
jéin²³ náh² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹
Dió³² bíh¹, hi³ chin²³ náh² hua³heih²¹
tsá² tia³mii². Hi³ jáun² né³, ¿he³ dá²
juo¹³ jná¹³ hnoh²? ¿Hí¹ lɨ́¹³ lieh¹ jná¹³
hnoh² jú¹ re² jú¹ tɨn²? ¡Tiá² jáun² yáh³!

Má³² hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²
(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

23 Quí¹ hnga² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²
ca³hɨ́e³ jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta¹³
jná¹³ jáun² hnoh². La³ lá² lɨ³: Jmɨ́¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ cáun² tɨ³ ca³niéi² hi³
má²tsa³hnáɨ¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²,
ca³zanh³ tsú² *hí³ cuú²miih²¹ hi³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³².
24 Jmɨ́¹ má²lɨ́²cuéh³² jáun² tiá¹hmah¹
Dió³² né³, ca³ca³ hí³ jáun², hi³ jáun²
ca³juáh³ la³ lá²: "Quɨéɨh³ náh², quí¹ hi³
lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹
jná¹³ huen² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh².
Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá²
jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³², chau¹³ honh² náh²
jná¹³".
25 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³
tsú² quioh²¹ copa jmɨ́¹ má²laɨh³²
má³²; jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
"Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³
má²ca³lɨ³ quien² cáun² nió³² hmaɨ²¹
cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³. Jáun²
hính³ náh² hi³ cháu¹ náh² honh² hi³
ca³tɨn¹ jná¹³ la³ ma³ quin³² la³ ma³
cu³ jéin³² húh¹³ náh²".
26 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³
hnoh² ná¹má²lih²¹ hi³ ca³jun³ Tɨ³²
Juo¹³ dí² ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³²
hi³ cúh¹³ náh² hí³ jɨ³ hi³ húh¹³ náh²
siáh³ hi³ ha²¹ copa jáun², ca³la³ tɨ³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cuánh³² tsú² siáh³.

He³ lánh³ ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² má³²
quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²

27 Jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² cúh² hí³
jɨ³ hi³ hɨ́nh²³ siáh³ jmɨ² ráu³ hi³ ca³tɨn¹
Tɨ³² Juo¹³ dí² ta³ tiá² jmɨ́¹ tiá² tsɨ́³,
cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²rá¹can²
tsú² hi³ ca³táɨn² jmɨ́²hán¹ Tɨ³² Juo¹³
dí², jɨ³ hi³ ca³jun³ tsú² siáh³.
28 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ma³ quin³²
ma³ jan³² tsáu² hniáuh³² chu³ ñih³
jmɨ́¹ tsɨ́³ hnga² ñeh² bíh¹ hi³ cuh³ tsú²
hí³ jɨ³ hi³ hɨ́nh³ tsú² jmɨ² ráu³ nɨ́² siáh³.
29 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² cáun² lɨ́¹ cú² lɨ́¹
hɨ́nh²³ má³² jáun² ta³ tiá² má²ca³lɨ́n¹³
tsú² hi³ má³² jáun² lɨ́³ la³juah²¹ dúh¹
hnga² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², cun³quionh³
hi³ lɨ́¹ cú² lɨ́¹ hɨ́nh²³ la³ jáun² bí¹
tsú² má²jmu² hi³ tá¹tsɨn¹ cáun² héih³²
hlah³.
30 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, juóun³²
hnoh² ná¹tsáun¹ náh² jɨ³ hi³
má²huán¹ náh² siáh³, hi³ hí¹ ca³la³
tɨ³ má²cá²tsan³ yáh³ siáh³ ma³ jan²
hnoh².
31 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ hi³ chú¹ ñih²¹ dí² re²
jmɨ́¹ tsɨ́³ hmóu³² né³, jáun² tiá² jmɨ́¹
ra³tsa² yáh³ Tɨ³² Juo¹³ dí² héih³².
32 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³ma³tsau¹³
Tɨ³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, jáun² jeinh²¹
bíh¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ dí² tɨ³ ñí¹con² tsú², hi³
jáun² tiá² tá¹tsa¹ dí² héih³² hlah³
cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² zian² cun³
tɨn² tsɨ́³ hmóu³².
33 Jáun² né³ reh², nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹ca³ngɨh³² náh² hi³ cúh¹³ náh² má³²
hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jan²¹ náh² tín²
tsá²ján² tsá²ján².
34 Nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá²
má²ñí¹cuóunh²¹ lɨ́n³², cuɨ́¹ jmu¹ tsú²
tín² má³² hñú¹³, hi³ jáun² tiá² lɨ³
zia³² he³ ca³tɨ²¹ ma³tsau¹³ Dió³² nɨ́¹
má¹ca³cuú² ca³ngɨh³² náh² jáun². Jáɨ¹³
ñí¹ hná¹ nɨ́² né³ ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ nɨ́¹
má¹cá²chó³² ná¹ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh².

12

Pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Romanos 12:3-8; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

1 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ hléh¹³ jná¹³
ta³né³² ca³tɨ²¹ hi³ ca³ngah³ hnoh² jáun²
ca³tɨ²¹ la³ cun³ pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³

Chun¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², quí¹ tiá² hnó³² jná¹³ hi³ tionh² náh² ná¹cáun¹.

2 Re² lɨ́n³² bíh¹ ñíh¹ hnoh², hi³ jmáɨ¹ hi³ tiá² jmɨ́¹ má²tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², cáun² lɨ́¹ ca³lɨ³can² náh² hi³ jmɨ́¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² láɨn¹ tsá² tiá² hleh³².

3 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² ta³né³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² chú² juóun³² Jesús tiá² lɨ́¹³ hléh³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³², hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ juáh³ hi³ Jesús lɨ́n³ Tɨ³² Juo¹³, nɨ́¹juáh³ tiá² la³ dí¹hleh³² yáh³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹.

4 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hiáuh³ tsáu², tɨ³la³ jan² bíh¹ Jmɨ́²chí³ Tsá² cue³².

5 Ja³bí¹ la³ jáun², uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³cón³² tsú² raɨnh²¹, tɨ³la³ ñí¹con² jan² Juo¹³ bíh¹ dí² ja³² la³jɨ́³² hi³ jáun².

6 Hi³ ja³bí¹ zia³² siáh³ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³ lɨ́¹³ hiáuh³ tsá² jmu³ tá¹³ Dió³², tɨ³la³ ñí¹con² jan² Dió³² bíh¹ ja³² la³jɨ́³² hi³ jáun².

7 Jáun² né³, tiu³nio² lɨ́²lin¹ bíh¹ hi³ quionh³ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ jáun² lɨ́²zia³² he³ cun³quionh³ má²hon³ tsú² tsá²ján² tsá²ján².

8 Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹ cue³² pí³ ñí¹con² ma³ jan² tsáu² hi³ tɨn² hléh³² ca³la³ hi³ quiáh¹ lɨ́n³² tsɨ́³; hi³ ñí¹con² ma³ jan² né³, Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ cue³² pí³ hi³ tɨn² hléh³² la³juah²¹ dúh¹ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ cu³tí³.

9 Hnga² Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ jmu² hi³ zian² tsá² tɨn² cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lɨ́¹³ jmah³ tsá² tsáun¹.

10 Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ siáh³ pí³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ hua³jueh³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lɨ́¹³ hléh³² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³. Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ tɨn² chu³ ñih³ he³ ñí¹ jmɨ́²chí³ ná¹quian³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², nɨ́¹juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ho³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹. Zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lɨ́¹³ hléh³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma²; hi³ ca³lɨ³í¹ zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lɨ́¹³ záɨ³² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²hléh³² jáun² tsá² jan² hí³.

11 Tɨ³la³ la³jɨ́³² bíh¹ hi³ nɨ́², jmu² jan² tán¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, Tsá² tsóh²³ ma³ quin³² ma³ caun³² pí³ ñí¹con² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ hnga².

La³jáɨ³² bíh¹ dí² ná¹láɨ³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu²

12 Hi³ jáun² né³, hliáun³ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ zia³² quioh²¹ jan² tsáu², hi³ uá¹jinh¹ hliáun³ hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun², tɨ³la³ jan² tsáu² bíh¹ lɨ́³ cun³ ñí¹ la³jɨ́³² hi³ jáun². Ja³bí¹ la³ nɨ́² uá²jaɨ³² lɨ́³ quioh²¹ Cristo.

13 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cáun³ dí² jáun² jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, ca³la³ jáɨ³² bíh¹ dí² ca³lan³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu². Jáun² la³jáɨ³² dí² má²ná¹láɨ³ la³juah²¹ dúh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ Cristo, uá¹ hi³ tsá² *judíos ho³lá²dá² *tsá²cá²jo²¹, uá¹ hi³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ uá¹ hi³ tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga²; quí¹ jan² tán¹ Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹ má²ca³hen¹³ dí² la³jáɨ³².

14 Né³² né³, jun³juáh¹³ cá² ñí¹ yáh³ hi³ lɨ́n³ tsú² tá¹ jan², quí¹ hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsáu² zia³² hi³ jmu² ma³ quin³² ta²¹.

15 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ta³ tsú² juáh³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ cuo² yáh³ tsú² lɨ́n³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ ca³tɨn¹ tsáu²”, ¿hí¹ cun³quionh³ hi³ má²lɨ́²juáh³ la³ nɨ́² ta³ tsú², lɨ́¹³ hi³ tiú²uú² chí¹hma² quioh²¹ tsú²? ¡Tiá² jáun² yáh³!

16 Ho³ nɨ́¹juáh³ cuá¹ tsú² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tiá² mɨ́¹ñí¹ tsú² lɨ́n³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ quioh²¹ jan² tsáu²”; tɨ³la³ ¿hí¹ cun³quionh³ hi³hliá² má²lɨ́²juáh³ la³ nɨ́²

siáh³ cuá¹ tsú², tiú²uú² la³ chí¹hma² quioh²¹ tsá² hí³?

17 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ tá¹ jan² dí² lɨ́³ jmáh³la³ mɨ́¹ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmɨ́¹ lɨ́¹³ náɨ¹³ dí²? Ho³ sá¹jmɨ́¹ tá¹ jan² dí² lɨ́³ jmáh³la³ cuá¹, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmɨ́¹ lɨ́¹³ jmáh¹³ dí²?

18 Tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quiú¹³ dí² ná¹tsɨ²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³tɨ²¹, la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³lɨ³hnió³ hnga² Dió³² jmu³.

19 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ tá¹ jan² tsú² lɨ́³ cá² ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² hí¹juáh³ tiú²uú² jmɨ́¹ lin¹ yáh³ hi³ tsáu² tsú².

20 Hi³ jáun² la³ cun³ lɨ́³ jáun² má¹na²¹, uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsú², jan² tsáu² bíh¹ lɨ́³ la³ cun³ ñí¹ jɨ³lɨ³² hi³ jáun².

21 Quí¹ mɨ́¹ñí¹ tsú² tiá² lɨ́¹³ yáh³ záɨh³² cuo² tsú² la³ lá²: “Tiá² lin¹ hniah³ yáh³ hnú² ñí¹con² jná¹³”; hi³ sa³jun³ chí¹ tsú² lɨ́¹³ záɨh³² ta³ tsú² la³ lá²: “Tiá² lin¹ lɨ³hniah²³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³”.

22 Quí¹ ñí¹ láɨ²³ dí² hi³ jlánh¹ bíh¹ háɨnh¹³ tsáunh¹ quiú¹³ dí², ñí¹ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ bí¹ lɨ́²hniáuh³²;

23 hi³ ñí¹ tiá² nga³ tɨ³² tsɨ́³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ re² jmu³² dí² hua³hí¹³. Hi³ nɨ́¹juáh³ ñí¹ láɨ²³ dí² hi³ tiá² re² jniá³ quiú¹³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ jlɨ́²³ dí²,

24 cáun² hi³ tiá² lin¹ jmu³² dí² ñí¹con² lɨ³ua³ cáun² hi³ láɨ²³ dí² hi³ chú³² jniá³ quiú¹³. La³ nɨ́² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ñí¹ tiá² nga³ je²³ dí² quiú¹³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ ma³quien¹³ dí² má¹lɨ³² jáun².

25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² zia³² yáh³ jáɨ¹³ hi³ ma³zian³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun² ñí¹con² hi³ cáun² hi³ cáun², tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² má¹na²¹, jmu² bíh¹ zian² hi³ ca³tɨn¹ raɨnh²¹.

26 Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ cáun² ñí¹ uóu²¹ quioh²¹ tsú², la³jɨ́³² bíh¹ hi³ ñí¹ hná¹ nɨ́² má²tso² uá²jaɨ³² tsɨ́³; hi³ nɨ́¹juáh³ cáun² ñí¹ pih²¹ quioh²¹ tsú² jlánh¹ ca³lɨ³ quien², hi³ jáun² la³jɨ́³² bíh¹ siáh³ ñí¹ hná¹ nɨ́² má²hiún² uá²jaɨ³² tsɨ́³.

27 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ la³ jáun² quioh²¹ Cristo.

28 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² lɨ́n³ cuáh³² má²ca³cué³ Dió³² ma³ cáun² ta²¹ hi³ lɨ́¹³ jmu³ tsú². La³ñí¹ la³ján³ zian² tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²; ñí¹ má²tun³ né³, zian² tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³²; ñí¹ má²hnɨ³² né³ zian² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² tsá² má²tɨn² tsáu². Ñí¹ hná¹ nɨ́² né³ zian² siáh³ tsá² má²quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³², tsá² jmah²³ tsá² tsáun¹, tsá² má²hon³ tsáu² siáh³, tsá² quian³² ñí¹ juɨ³² quioh²¹ cuáh³²; hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, zian² tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ nɨ́² siáh³.

29 Jáun² né³, ¿hí¹ la³jɨ́n³² tsú² ná¹lɨ́n³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² dúh¹? ¿Hí¹ la³jɨ́n³² tsáu² ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³²? ¿Hí¹ la³jɨ́n³² ná¹lɨ́n³ tɨ³² tsá² má²tɨn² tsáu²? Ho³ ¿hí¹ la³jɨ́n³² tsáu² quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³²?

30 ¿Hí¹ la³jɨ́n³² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ jmah³ tsá² tsáun¹? ¿Hí¹ la³jɨ́n³² quian³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³? ¿Hí¹ la³jɨ́n³² tsáu² quian³² pí³ hi³ zaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² má²lɨ́²hléh³² jáun² jú¹jma² siáh³ dúh¹? ¡Tiá² jáun² yáh³!

31 Tɨ³la³ hnoh² hniáuh³² jmúh¹³ dí¹quian¹ bíh¹ hi³ hián¹³ náh² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ cué³² Dió³².

Tɨ³la³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ nɨ́² né³, zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hnó³² jná¹³ hɨ́e¹³ ñí¹ hná¹ lá².

13

Hi³ hnáu³ tsú²

1 La³ lá² lɨ́³, nɨ́¹juáh³ ñí¹con² jná¹³ la³ zia³² pí³ hi³ hléh²³ hliáun³ ñí¹ jú¹jma² quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun² la³ má²quionh³ jɨ³ jë¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³

má¹lɨ³² jáun², jáun² la³ jáun² má²lin¹
hi³ lɨ́n³ jná¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² tsɨ́¹
cú¹jen² hi³ lɨ́¹ quí¹ lɨ́¹ hín¹ pa³i³jua³
bíh¹, ho³lá²dá² cáun² tsɨ́¹ mí¹ñí² chéin³
hi³ lɨ́¹ hín¹ cú²pá¹ cú²chánh¹.
2 Hi³ nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ lɨ́n³ ná¹ *tɨ³²
jë¹ Dió³², ho³ nɨ́¹juáh³ cuo² ná¹ ca³la³
jɨ́³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ quioh²¹ Dió³²
jɨ³ hi³ há² ngɨ²³ ná¹ ca³la³ jɨ́³², ho³
nɨ́¹juáh³ nio² siáh³ cáun² tsɨn³² ná¹ hi³
hí¹ ca³la³ tɨ³ lɨ́¹³ quin¹³ jná¹³ cáun²
máh³ ñí¹ zeh¹ hi³ zíh¹³ ná¹ ñí¹ siáh³,
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³
jná¹³ má¹lɨ³² jáun², hi³ jáun² hí¹ cáun²
yáh³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ jná¹³.
3 Hi³ uá¹jinh¹ tsoh²¹ jná¹³ ca³la³
jɨ́³² hi³ zia³² quion²¹, ho³ uá¹jinh¹ hí¹
ca³la³ tɨ³ huen² jná¹³ ca³jɨenh²¹ hi³
cón³² ná¹ cáun² ja¹ sɨ́², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³
tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³ má¹lɨ³²
jáun², jáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹
cáun² yáh³ hi³ jmu² jná¹³ la³ jáun².
4 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² hnio³ tsáu²
né³, tsá² la³ hí³ lɨ́n³ tsá² jmu² juenh²
tsɨ́³ bíh¹, tsá² ja³² miɨ³ tsɨ́³, tsá² tiá²
uóu³² tsɨ́³, tsá² tiá² jmu² quien² hnga²,
sa³jun³ jmu² tsú² tonh².
5 Ja³bí¹ tsá² la³ hí³ tiá² tɨn² yáh³ jú¹
hlah³. Tiá² lɨ́n³ yáh³ tsú² jan² tsá²
cáun² lɨ́¹ hnió³ hi³ ma³hiún² tsɨ́³ hnga²,
sa³jun³ lɨ́n³ tsú² jan² tsá² chéi³ tsɨ́³, hi³
sa³jun³ nióh³² tsú² hua³hí¹³ ha³ cónh³
tí³ hi³ jmu² tsáu² ñí¹con².
6 Tsá² la³ hí³ tiá² má²hiún² yáh³
tsɨ́³ nɨ́¹juáh³ hi³ ca³quiúnh³² tsáu² hi³
hlah³, tɨ³la³ tsá² hí³ dá² lɨ́²hiún² tsɨ́³
nɨ́¹juáh³ jú¹ tson² bíh¹ la³ ca³cah¹³
jmáɨ¹.
7 Tsá² hnio³ tsáu² né³, tiá² chú²
tiá² ja³² yáh³ hi³ ca³tɨn¹ raɨnh²¹. La³
má²nio² jáun² bíh¹ cáun² tsɨ́³ tsú²
ñí¹con² raɨnh²¹, hi³ hen² siáh³ tsɨ́³ tsú²
ñí¹con² tsáu², jɨ³ hi³ tion² tsú² siáh³ tsɨ́³
jɨ³lɨ³².
8 Quí¹ hi³ hnáu³ tsú² tiá² tón³² jmáɨ¹
tsa³hín³ yáh³. Chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ táuh³
hi³ cue³² Dió³² jáɨ¹³ hñu³ tsɨ́³ tsáu²,
sa³jun³ uú² hléh³² tsú² jú¹jma² siáh³
siáh³, hi³ sa³jun³ uú² lɨ³ hniáuh³² hi³
há² ngɨ²³ lɨ́n³² tsú².
9 Quí¹ jun³ hi³ tán¹ hián² yáh³
la³ cun³ hi³ má²né¹ dí², sa³jun³
má²ca³cué³ Dió³² jáɨ¹³ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
la³ hia³ la³ táuh³;
10 tɨ³la³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² hi³ hú¹tá¹
tán¹ hián² cu³tí¹³ má¹ná¹, jáun² lɨ́¹
yéin²¹ bíh¹ la³jɨ́³² hi³ tiá² tán¹ tiá²
hián².
11 Jmɨ́¹ míh² jná¹³ jmɨ́¹ hléh²³ la³
qui³ hleh³² jan² tsá¹míh¹, hi³ jmɨ́¹
cháunh²³ siáh³ chin³² ná¹ la³ cun³
qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹, jɨ³ hi³ jmɨ́¹
hnauh³² jná¹³ siáh³ tsɨn³² la³ cun³
qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹; tɨ³la³ jmɨ́¹
ca³lɨ³hún¹ tsɨn³² jná¹³ má¹ná¹, tɨ³ có³²
bíh¹ ca³quin³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ jmu²
jná¹³ jáun² jmɨ́¹ míh² ná¹.
12 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ quiú¹³ dí² ta³né³²,
hi³ tiá² re² má²hún¹ yáh³ tsɨ́³ dí²
hi³ ca³tɨn¹ Dió³². Néh³² jnoh¹ ñí¹
tsú² sáh³ lɨ́¹ ná¹juá¹³ la³jmɨ́¹ jniá³ ñí¹
tsú² cun³quionh³ cáun² tsɨ́¹ cú¹jen² zɨ́n³
bíh¹; tɨ³la³ má¹jáun² né³, má²neh²¹
dí² tsú² hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ñí¹ bíh¹ dí².
Ta³né³² dá² má²cuóun³² jná¹³ Dió³²
ma³ pih²¹ bíh¹, tɨ³la³ má¹jáun² bíh¹
lɨ³ cuóun³² jná¹³ tsú² cun³ tán¹ cun³
hián² cu³tí¹³, la³jmɨ́¹ cuóu³² jná¹³ jáun²
hnga² Dió³².
13 Hi³ jáun² hnɨ³² ñí¹ zia³² hi³ lɨ³
quien² la³ má²quien² jáun²: hi³ nio²
cáun² tsɨ́³ tsú², hi³ hen² tsɨ́³ tsú², jɨ³ hi³
hnáu³ tsú² nɨ́² siáh³; tɨ³la³ la³ cun³ hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹ hi³ hnɨ³² nɨ́², hi³
hnáu³ bíh¹ tsú².

14

Zia³² cónh³í¹ ca³lá² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹

1 Hi³ jáun² né³, jmu³ náh² pí³
la³jonh³ jmɨ́¹ honh² hi³ má¹hnáu³
náh². Hi³ ja³bí¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh²
siáh³ hi³ dí¹quiaunh²¹ lɨ́n²¹ honh² hi³
hián¹³ náh² cáun² pí³ ñí¹con² Dió³²; hi³
la³ñí¹ la³ján³ né³ hniáuh³² hen² honh²

náh² hi³ lɨ́¹³ ngáɨ¹ náh² ñí¹con² tsáu² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² bí¹ náh².

2 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² quian³² pí³ hi³ hleh³² jú¹jma² hi³ hí¹ hnga² tiá² cuoh², hi³ liéinh³² Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², jun³juáh¹³ hi³ liéinh³² tsá²mɨ³cuóun² yáh³ tsú², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ngɨ²³ jáɨ¹³ jáun². Tsá² hí³ dá² hleh³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.

3 Tɨ³la³ tsá² hleh³² hí³ jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³ má¹ná¹, liéinh³² tsú² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ bíh¹, hi³ jmu² tsú² hi³ tsá² hí³ lɨ³ pin³ tsɨ́³ ñí¹con² Dió³², hi³ cha³² tsú² siáh³ tiá³ tsɨ́³ tsá² hí³, jɨ³ hi³ jmouh³² tsú² siáh³ tsɨ́³ tsú².

4 Jáun² né³, tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³ jmu² hi³ lɨ³ pin³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ ñí¹con² Dió³²; tɨ³la³ tsá² ngaɨ³² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³ né³, jmu² hi³ lɨ³ pin³ tsɨ́³ tsá² cuáh³² bíh¹.

5 Jná¹³ jmɨ́¹ hiún² tsɨn³² sá¹jmɨ́¹ la³jɨ́n³² hnoh² lɨ́¹³ hléh¹³ náh² jú¹jma² siáh³; tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bí¹ hen² tsɨn³² jná¹³ hi³ hián¹³ náh² pí³ hi³ lɨ́¹³ hléh¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² bíh¹; quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmúh¹³ náh² la³ nɨ́² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hléh¹³ náh² jú¹jma² siáh³. Jɨ́³²la³ ti³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² má²hiauh³² pí³ hi³ zaɨ³² jë¹ tsá² hleh³² hí³ jú¹jma² siáh³ bíh¹, jáun² bíh¹ zia³² ñí¹ lɨ́¹³ jmu³ ta²¹ jë¹ tsú² hi³ lɨ³ pin³ tsɨ́³ tsá² lɨ́n³ cuáh³².

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh², nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², hi³ ñí¹lieh¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ha³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ quián¹³ hnoh² lɨ́¹³. Jɨ́³²la³ ti³ nɨ́¹juáh³ ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ bíh¹, hi³ má²hnió³ Dió³² hi³ lɨ³ ñíh¹³ hnoh², ho³ nɨ́¹juáh³ hi³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ há¹ ngɨ¹³ náh² re² jáɨ¹³ quioh²¹ bíh¹ tsú², ho³lá²dá² nɨ́¹juáh³ ca³hléh³ jná¹³ cáun² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨn³², ho³lá²dá² nɨ́¹juáh³ zia³² cáun² jú¹ tson² hi³ lɨ́¹³ má¹ta¹³ jná¹³ hnoh².

7 Cuɨ́¹ jmú¹³ cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ mí¹ñí² hi³ jmu² tsú² sun¹, la³ cun³ hmá² tá² le² ho³ tun³² pih²¹ hi³ caɨ³² tsú²; uá¹jinh¹ tiá² jmɨ́²chí³ hu²¹, tɨ³la³ cu³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ lin¹ yáh³ re² he³ lánh³ tsau³² sun¹ hi³ ná¹jmu² tsú², jáun² he³ ya³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ he³ ñí¹ sun¹ ná¹jmu² tsú².

8 Hi³ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jmu² tsú² hniéi² né³, nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jmu² yáh³ tsú² na²¹ lɨ́n²¹ mah¹ quioh²¹ mí¹ñí² nɨ́¹ má¹ca³jie³, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ ñí¹ hniéi².

9 La³ jáun² bíh¹ lɨ́²³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: Nɨ́¹juáh³ tiá² hléh¹³ yáh³ hnoh² jáɨ¹³ hi³ lɨ³ ngɨ¹³ tsáu², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ lɨ³ ñi³² tsú² jáɨ¹³ hi³ ná¹hléh¹ hnoh² jáun²? ¡La³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² lɨ́¹ hlɨ́² lɨ́¹ liéih²³ hnga² bíh¹ má²lɨ́n³ hnoh² nɨ́¹juáh³ la³ jáun²!

10 Tson² bíh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma² hngá¹máh³ lá², hi³ la³jɨ́³² hi³ jáun² cun³ zia³² hi³ hnió³ juáh³ bíh¹.

11 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ngɨ²³ yáh³ jná¹³ jú¹jma² hi³ liéih³² jáun² tsáu² né³, hi³ jáun² jan² tsá² hué³² siáh³ bíh¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³, hi³ tsá² hí³ né³ lɨ́n³ siáh³ jan² tsá² hué³² siáh³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ uá²jaɨ³².

12 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hnoh² jlánh¹ má²ná¹hniá¹ náh² hi³ héih¹ náh² pí³ ñí¹con² Jmɨ́²chí³ Chun¹, jáun² ñí¹ ca³la³ jɨ́³² né³, jmu³ náh² tion³ hi³ héih¹ náh² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ jmu³ ta²¹ hi³ lɨ³ pin³ tsɨ́³ tsá² lɨ́n³ cuáh³² ñí¹ hná¹ nɨ́².

13 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, hniáuh³² bíh¹ mɨ́³² tsú² ñí¹con² Dió³² hi³ lɨ́¹³ hiáuh¹³ uá²jaɨ³² pí³ hi³ záɨ³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² jáun².

14 Quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ lienh¹ jná¹³ Dió³² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, tson² bíh¹ hi³ jná¹³ dí¹lienh¹ Dió³² cun³quionh³ jmɨ́²chí³ quion²¹ bíh¹, tɨ³la³ jun³ hi³ jáun² yáh³ ngɨ²³ jná¹³ huen².

15 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jná^{13} len^{3}
hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} nɨ́^{1}juáh^{3}
hi^{3} ngɨ^{23} jná^{13} jáɨ^{13} hi^{3} lienh^{1} jná^{13}
Dió^{32} nɨ^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} lienh^{1} jná^{13} tsú^{2}
cun^{3}quionh^{3} jmɨ́^{2}chí^{3} quion^{21}, hi^{3} tɨ^{3}
jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} siáh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3}
ngɨ^{23} jná^{13} sun^{1} hi^{3} hɨe^{13} ná^{1} nɨ^{1} má^{1}tɨ^{3}
ñí^{1} hɨe^{13} ná^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3}
jmɨ́^{2}chí^{3} quion^{21}.

16 Quí^{1} nɨ^{1}juáh^{3} hnú^{2} dí^{1}ma^{3}tsú^{1}
ma^{3}jonh^{21} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} jmáh^{3}la^{3}
jmɨ́^{2}chí^{3} quián^{13}, jáun^{2} tsá^{2} cá^{2}tsáun^{1}
tsá^{2} ná^{1}náɨ^{32} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3}
hi^{3} tsa^{3}hlió^{3} hná^{1} jáun^{2} hi^{3} cuéh^{32}
tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} quiúnh^{1} hnú^{2}, quí^{1}
tiá^{2} ngɨ^{23} yáh^{3} tsú^{2} he^{3} dá^{2} jaun^{32}
dí^{1}hléh^{1} hnú^{2}.

17 Ho^{3} sa^{3} re^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} dí^{1}lienh^{1}
hnú^{2} Dió^{32} hi^{3} dí^{1}cueh^{32} nú^{2} tsú^{2}
tiá^{1}hmah^{1}, tɨ^{3}la^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} tsá^{2}
jan^{2} tiá^{2} lɨ^{3} pin^{3} yáh^{3} tsɨ́^{3}.

18 Jná^{13} cue^{2} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} quí^{1}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quion^{1} jná^{13}
pí^{3} hi^{3} hléh^{13} jú^{1}jma^{2} siáh^{3} la^{3} cónh^{3}
bíh^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} hnoh^{2}.

19 Tɨ^{3}la^{3} nɨ^{1}juáh^{3} jmɨ́^{1} zenh^{2} jná^{13} ja^{1}
ñí^{1} ná^{1}ngɨh^{32} tsá^{2} lɨ́n^{3} cuáh^{32} má^{1}ná^{1},
tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} má^{1}tɨn^{13}
tsá^{2} siánh^{3} cun^{3}quionh^{3} hñá^{3} jon^{1} jáɨ^{13}
hi^{3} lɨ́^{13} ngɨ^{13} tsú^{2}, la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} jmɨ́^{1}
hléh^{13} ná^{1} quia^{3} mei^{21} jon^{1} jú^{1}jma^{2}
hí^{1}juáh^{3} huen^{2} ná^{1} tiá^{2} cuo^{2}.

20 Reh^{2}, ha^{3} lɨ́^{2} cuɨ́^{1} cháunh^{13} chinh^{32}
náh^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3} cháunh^{23} chí^{1}
tsá^{1}míh^{1}. Jmu^{3} náh^{2} hi^{3} lɨ́n^{3} náh^{2}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} tsá^{1}míh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3}
hlah^{3} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} nɨ^{1} má^{1}ca^{3}tɨ^{3} ñí^{1}
cháunh^{13} chinh^{32} náh^{2} má^{1}ná^{1}, cuɨ́^{1}
cháunh^{13} chinh^{32} náh^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3}
cháunh^{23} chí^{1} jan^{2} tsá^{2} má^{2}hún^{1} tsɨ́^{3}.

21 Quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}
rá^{1}juáh^{3}: “Juo^{13} dí^{2} juáh^{3} la^{3}
lá^{2}: Lienh^{1} jná^{13} tsá^{2} hué^{32} lá^{2}
cun^{3}quionh^{3} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}; cun^{3}quionh^{3}
jë^{1} tsá^{2} hué^{32} siáh^{3} bíh^{1} lienh^{1} jná^{13}
tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} sa^{3}jun^{3} la^{3} jáun^{2} yáh^{3} ne^{3}
tsú^{2} má^{1}ná^{1}”.

22 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hi^{3} hleh^{32} tsú^{2}
jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}
lɨ́^{3} cáun^{2} li^{21} hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} lɨ^{3}jnia^{2}
hin^{2} tsánh^{2} tiá^{2} má^{2}taunh^{32} ta^{21} bíh^{1},
jun^{3}juáh^{13} hi^{3} lɨ^{3} lin^{1} hin^{2} tsánh^{2}
má^{2}taunh^{32} ta^{21} yáh^{3}. Tɨ^{3}la^{3} nɨ^{1}juáh^{3}
ca^{3}hléh^{3} jan^{2} tsá^{2} quian^{32} pí^{3} hi^{3}
hleh^{32} jáɨ^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3}
né^{3}, jáun^{2} jáɨ^{13} jáun^{2} lɨ́^{3} cáun^{2} li^{21} hi^{3}
lɨ́^{13} lɨ^{3}jnia^{2} hin^{2} tsánh^{2} má^{2}taunh^{32} ta^{21}
bíh^{1}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} lɨ^{3} lin^{1} hin^{2} tsánh^{2}
tiá^{2} ta^{21} má^{2}taunh^{32} yáh^{3}.

23 Jáun^{2} né^{3}, nɨ^{1}juáh^{3} má^{2}ná^{1}ngɨh^{32}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} lɨ́n^{3} cuáh^{32}, hi^{3} nɨ^{1}juáh^{3}
la^{3}jɨ́n^{32} la^{3} ná^{1}hleh^{32} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}, hi^{3}
tá^{1}la^{3} jáun^{2} né^{3} chá^{1}táunh^{1} ma^{3} jan^{2}
tsá^{2} tiá^{2} má^{2}ñi^{32}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} tsá^{2} tiá^{2}
ta^{21} haɨh^{21}, ¿tiá^{1} juáh^{3} tsá^{2} hí^{3} má^{1}lɨ^{32}
jáun^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}ngáu^{2} bíh^{1} hnoh^{2}?

24 Tɨ^{3}la^{3} nɨ^{1}juáh^{3} la^{3}jɨ́n^{32} bíh^{1} hnoh^{2}
la^{3} ná^{1}ngáɨ^{1} náh^{2} jáɨ^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32}
hñu^{3} honh^{2}, hi^{3} tá^{1}la^{3} jáun^{2} né^{3}
chá^{1}táunh^{1} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}jmɨ́^{1}
má^{2}tsɨ́^{3}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21},
jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} lɨ^{3}tsɨn^{2} hi^{3} tson^{2} bíh^{1}
ná^{1}ren^{2} tso^{3}, quí^{1} hmóu^{32} bíh^{1} tsú^{2}
lɨ^{3}tsɨn^{2} lánh^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} nɨ^{1} má^{1}ca^{3}náɨ^{32}
la^{3}jɨ́^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ná^{1}juáh^{23} hnoh^{2} jáun^{2}.

25 Cun^{3}quionh^{3} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13}
chu^{3} jñéih^{3} la^{3}jɨ́^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}hmá^{1}
hñu^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3}
cuá^{1}hin^{3} bíh^{1} tsú^{2} ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32}
Dió^{32} hi^{3} juáh^{3} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} la^{3}
zenh^{2} Dió^{32} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}.

Nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ngɨh^{32} náh^{2}, jmu^{3} náh^{2} re^{2} tɨn^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmúh^{13}

26 Jáun^{2} né^{3} reh^{2}, nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}cuú^{2}
ca^{3}ngɨh^{32} hnoh^{2}, zian^{2} ma^{3} jan^{2} hnoh^{2}
ná^{1}quiánh^{1} sun^{1} hi^{3} lɨ́^{3} jáɨ^{13} quioh^{21}
Dió^{32}, ho^{3} hi^{3} má^{1}tɨn^{13} náh^{2} tsáu^{2},
ho^{3} cáun^{2} hi^{3} ñíh^{1} náh^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}hɨe^{3}
Dió^{32}, ho^{3} cáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hléh^{13} náh^{2}
cun^{3}quionh^{3} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}, ho^{3}lá^{2}dá^{2}
hi^{3} záɨh^{13} náh^{2} jáɨ^{13} jáun^{2}. Re^{2} bíh^{1},
tɨ^{3}la^{3} cuɨ́^{1} lɨ^{3} zia^{32} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} la^{3}jɨ́^{32}
hi^{3} jáun^{2} hi^{3} lɨ^{3} pin^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2} lɨ́n^{3}
cuáh^{32}.

27 Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zian² tsá² hléh³² jú¹jma² siáh³, cuɨ́¹ hleh²¹ gon³ ho³
gáun³ tsáu² nɨ́¹juáh³ hi³ jlánh¹ juóun³²;
tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹ná¹.
Ja³bí¹ hniáuh³² zian² siáh³ jan² tsá²
záɨ³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² tsú² jáun².

28 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³²
náh² tiá² la³ zian² yáh³ tsá² má²hiauh³²
pí³ hi³ lɨ́¹³ záɨ³² jáɨ¹³ jáun², cun³tsa³²
tí³ ta²¹ hí¹ jan² tiá² hin² hléh³² bíh¹
cú²jueh³² jú¹jma² hi³ hí¹juáh³ hnga²
tsú² tiá² cuoh². Tɨ³ re² bíh¹ ma³
quin³² ma³ jan³² cuɨ́¹ juónh¹³ cú²jueh³²
quionh³ Dió³², jɨ³ quionh³ jmɨ́¹ tsɨ́³
hnga².

29 La³ nɨ́² bíh¹ siáh³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹tɨ³ ñí¹ hléh²¹ *tɨ³² jë¹ Dió³² jáɨ¹³
hi³ má²lɨ́²cué³² Dió³² hñu³ tsɨ́³, cuɨ́¹
hleh²¹ tsú² cun³ gon³ ho³ gáun³, hi³
tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, cuɨ́¹ ná¹cán²³
re² hua³hí¹³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ juáh³ tsú²
jáun².

30 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Dió³² la³ jmu²
hi³ zia³² cáun² hi³ lɨ́²ñi³² jan² tsáu² ñí¹
cuá¹tón²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² dí¹hleh³²
hí³ cuɨ́¹ tunh¹³ tín² jë¹.

31 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ la³jɨ́n³²
hnoh² lɨ́¹³ hléh¹³ náh² ma³ quin³² ma³
jan³² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²hian² náh²
ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsáu²
lɨ́¹³ lɨ³ tɨn² jɨ³ hi³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsɨ́³.

32 Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ hí³
*tɨ³² jë¹ Dió³² hniáuh³² jmu³ héih³²
ñí¹con² jmɨ́²chí³ quioh²¹,

33 quí¹ Dió³² dá² jun³juáh¹³ jan²
Dió³² Tsá² jmu² hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³
siaun³² yáh³, quí¹ Dió³² dá² tɨ³ jmu²
hi³ tiauh² dí² re² tɨn² bíh¹.

Né³² né³, la³ cun³ qui³ ná¹ngɨ²³
la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³² la³ tán¹ ñí¹
ná¹ngɨh³² tsú²,

34 tsá²mɨ³ hniáuh³² tionh² ta³máɨh³
bíh¹ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsá² lɨ́n³ cuáh³².
Ha³ tiá² jáɨ¹³ zia³² yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹
hléh²¹ tsú² ta³ lɨn²¹, hniáuh³² bíh¹
ma³quien² tsá²mɨ³ ñí²cuo² la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³².

35 Jáun² nɨ́¹juáh³ hnió³ tsá²mɨ³
hi³ lɨ³ ñi³² cáun² jáɨ¹³, hniáuh³²
ngáɨh³² tsú² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ nɨ́¹
má¹cá²chánh³² hñú¹³; quí¹ tiá² re²
jniá³ yáh³ hi³ tsá²mɨ³ hléh³² ja¹ ñí¹
ná¹ngɨh³² tsá² lɨ́n³ cuáh³².

36 Hniáuh³² cháu¹ hnoh² honh²
hi³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² tiá² ca³lɨ³liau³
yáh³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ sa³jun³
ñí¹con² jmáh³la³ hnoh² yáh³ siáh³
má²cá²chó³² jáɨ¹³.

37 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³
lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³², ho³lá²dá² lɨ́n²³
tsú² hi³ quian³² cáun² pí³ hi³
má²ca³cué³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, hniáuh³²
bíh¹ ma³tson² tsú² hi³ sí² hi³ cuá¹jmu²
jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², cáun² héih³²
quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² la³².

38 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹
jáɨ¹³ lá² né³, hí¹juáh³ tiá² hniáuh³²
yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² la³ hí³.

39 Jáun² né³ reh², chú³² jmúh¹³ náh²
hniá¹ hi³ cué³² Dió³² jáɨ¹³ hñu³ honh²
náh² hi³ jáun² lɨ́¹³ hléh¹³ náh², tɨ³la³
ha³ lɨ́² quí² lɨ́² jna³ náh² ñí¹con² tsá²
má²hiauh³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³
má¹ná¹.

40 Hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh²
né³, jmu³ náh² re² tɨn² lɨ́n³², hi³ ca³la³
hi³ ja³² re² he² hná¹.

15

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Cristo

1 Né³² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ cháu¹
náh² honh² jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³
jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh². Jú¹ chú³²
jáun² né³ ca³heh³ bíh¹ hnoh² jmɨ́¹
ca³niéih² náh², hi³ jáun² la³ má²zian²
jáun² bí¹ náh² hi³ nio² tiá³ honh²
ñí¹con² jú¹ chú³² jáun².

2 Hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² jáun²
bíh¹ siáh³ má²ná¹liáun¹ hnoh² nɨ́¹juáh³
hi³ la³ má²ná¹ziánh¹ jáun² náh² tiá³
jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́e³ jná¹³ jáun². Jɨ́³²la³
ti³ nɨ́¹juáh³ cáun² lɨ́¹ táunh²³ náh² ta²¹
ta³ lɨn²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lin¹ ñí¹
lɨ³quien².

3 La³ cun³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³lɨ³ tɨn² jná¹³ jáun² huen², jɨ³lɨ³² bíh¹ jáɨ¹³ jáun² ca³hɨ́e³ jná¹³ siáh³ hnoh². Hi³ ja¹ la³jɨ́³² hi³ jáun² zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Cristo ca³jun³ hi³ ca³tɨ²¹ tso³ quiú¹³ dí², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²;

4 hi³ ja³haun³ tsú² siáh³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² né³ ca³jenh¹³ tsú² já¹ hla¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí².

5 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Pé¹, hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² tán¹ quian³tun³.

6 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² siáh³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² lɨ́³ hñá³ nio² hña³láun³ tsá² reh² dí² cun³ jéin³² la³ lá². Hi³ uá¹jinh¹ má²cá²tsan³ ma³ jan² tsá² hí³ ta³né³², míh¹ tiá² jɨ³lɨn² tsá² hí³ zian² bíh¹.

7 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Jacobo, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².

8 Jmɨ́¹ ca³táuh³ hi³ má²jnia³² tsú² jáun² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² hí³ né³, jáun² ñí¹con² jná¹³ siáh³ ca³ma³jnia³² tsú². Jáun² jná¹³ bíh¹ jan² tsá² lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² dáɨn² hi³ ca³lɨ³zian² ta³ má²ca³nga² jmáɨ¹ quioh²¹.

9 Quí¹ jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹ nɨ́², ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³ té³ tsáu² "tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²", quí¹ jná¹³ dá² jan² tsá² ca³jmú³² ná¹ hian² tsɨn³² ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² jmɨ́¹tin² bíh¹.

10 Tɨ³la³ lɨ́n³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́n³ ná¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² ca³ja³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun² mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² jná¹³ tiá² lɨ́¹ má²ca³há² ca³nga² yáh³, quí¹ jná¹³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ má²cá²jmú³² ta²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́²; uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ tsá² má²cá²jmú³², tɨ³la³ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ja³² mií³ tsɨ́³ má²ca³ma³hau³ jná¹³.

11 Tɨ³la³ tiá² hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³ nɨ́¹juáh³ jná¹³ ho³ tsá² hí³ ca³nga³ jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² hnoh²; quí¹ tɨ³la³ cáun² lá² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹, hi³ cáun² jáɨ¹³ lá² bíh¹ siáh³ má²ca³tionh² hnoh² ta²¹.

Jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

12 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ juáh³ hi³ Cristo ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² zian² ma³ jan² hnoh² hi³ juánh³ náh² hi³ tiá² jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³?

13 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³ hnga² Cristo.

14 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ca³jenh¹³ Cristo, jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ quien² hí¹ cáun² yáh³, hi³ sa³jun³ la³ quien² siáh³ hi³ táunh²³ náh² jáun² ta²¹.

15 Jáun² sá¹jmɨ́¹ la³ nɨ́² né³, jnoh¹ bíh¹ má²láɨ³ tsá² zih³² jú¹ tɨ́¹jáɨ² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo. Jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tson² yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² tiá² la³ tson² yáh³ hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo.

16 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³ siáh³ Cristo.

17 Hi³ jáun² sá¹jmɨ́¹ tson² tiá² ca³jenh¹³ Cristo dúh¹, jáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmɨ́¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ má²táunh²³ jáun² hnoh² ta²¹; la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ náh² tsáuh³.

18 Jáun² nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² né³, la³ má²já²hín³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³ ta³ má²tanh² ta²¹ Cristo.

19 Nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹hen² jáun² tsɨ́³ dí² ñí¹con² Cristo la³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ jmáh³la³ tá¹la³ ziáun² dí² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, jáun² jnoh¹ bí¹ la³ má²láɨ³ tsá² jlánh¹ bíh¹ tsɨ́¹juɨ́³ la³ cónh³ bí¹ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́².

20 Tɨ³la³ la³ cun³ lɨ́³ hú¹tá¹ jú¹ tson²
má¹ná¹, ca³jenh¹³ bíh¹ Cristo ja¹ hla¹;
hi³ jáun² la³ nɨ́² má²lɨ́²lin¹ hi³ ja³bí¹
hla¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² siáh³ jenh¹³
la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ hí³ dí².
21 Quí¹ la³ lá² bíh¹ lɨ³: Cun³ñí¹ hi³
ca³tɨ²¹ tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³
hmú³² ñí¹ hué²¹ lá²; jáun² ja³bí¹ la³
jáun² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jan²
tsáu² bíh¹ ca³lɨ³liau³ siáh³ hi³ jenh¹³
tsá² má²cá²tsan³.
22 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³ cun³ñí¹ hi³
lɨ́n³ tsáu² tsá² jón²zɨ́h¹ hla¹ Adán, jáun²
la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² tsán²; ja³bí¹ la³ jáun²
la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² jenh¹³ siáh³ cun³ñí¹
hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun²
lɨ́¹³ zian² cáun² hi³ hmaɨ²¹.
23 Tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³²
má¹na²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³tɨn¹ bíh¹;
Cristo bíh¹ Tsá² la³ñí¹ hi³ lɨn³ tsá²
hmaɨ²¹ jmɨ́¹ ca³jenh¹³, hi³ jáun² nɨ́¹
má¹tɨ³ ñí¹ jaunh²¹ tsú² né³, lɨ́n¹³ siáh³
tsá² hmaɨ²¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² joh¹ tsú².
24 Má¹lɨ³² jáun² né³, tsɨn¹³ jmáɨ¹
hi³ má²tón³², jmáɨ¹ hi³ táuh³ la³jɨ́³²,
jmáɨ¹ hi³ hin³ jáun² Cristo la³jɨ́n³² tsá²
ná¹quien², tsá² ná¹ho² ta²¹, jɨ³ tsá²cuú²
tsá²chín³ nɨ́² siáh³, jmáɨ¹ hi³ jɨ́enh³²
jáun² Cristo ñí¹con² Dió³² Jméi² jáɨ¹³
hi³ ho².
25 Quí¹ cun³ la³ má²ho² jáun² bíh¹
Cristo jáɨ¹³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹
hi³ jmu³ Dió³² hi³ chí¹hánh²³ tsú²
la³jɨ́n³² tsá² jmu² hniéi² quionh³ dí²;
26 hi³ ñí¹ ca³táuh³ né³, tsa³hín³ jɨ³
hmú³² uá²jaɨ³², tsá² cuá¹hniei²¹ hí³
quionh³ Dió³².
27 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²,
Dió³² má²ca³jmú³ hi³ la³jɨ́³² hi³ jáun²
má²dí¹chin¹ ta³ bíh¹ Cristo. Tɨ³la³ jáɨ¹³
hi³ rá¹juáh³ jáun² hi³ la³jɨ́³² bí¹ ta³no¹
jo³cuo² jo³ta³ Cristo né³, tiá² niéih³
yáh³ hi³ jɨ³ hnga² Dió³² Tsá² ca³jmú³
héih³² jáun², ta³zanh¹ jo³cuo² Cristo.
28 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹cá²chó³²
jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́³² má²nio² jo³cuo² Cristo,
jáun² má¹jáun² má²chan³ tsú² siáh³
hnga² jo³cuo² Dió³², Tsá² ca³chá³ hí³
la³jɨ́³² jo³cuo² tsú² la³ jmɨ́¹ ñí¹. Hi³
jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ Dió³² lɨ́n³
Tsá² chín¹ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³².
29 Hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ jenh¹³
tsú² jáun² né³, zian² ma³ jan² tsá²
zaun³² jmáɨ² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá²
má²cá²tsan³. ¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́²
yáh³ jmu² tsú²? Já² nɨ́¹juáh³ tiá² la³
jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, ¿he³ ya³
láɨh³² zaun³² tsú² jmáɨ² hi³ ca³tɨn¹ hla¹
hí³?
30 Hi³ jnoh¹ siáh³, ¿he³ ya³ láɨh³²
tauh²³ jnoh¹ ñí¹ háɨnh¹³ jmáɨ¹ ca³la³
jɨ́³² nɨ́¹juáh³ tiá² hin² la³ jenh¹³?
31 Quí¹ la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ zenh² jná¹³
ñí¹ hmú²¹; ma³tson¹³ jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́²
reh² la³jmɨ́¹ ma³tson¹³ jná¹³ hi³ cu³tí³
tsah¹ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá²
tanh² ta²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo Tɨ³²
Juo¹³ dí².
32 Já¹ juú² Éfeso lá², lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
má²ca³quí¹ ca³ta¹³ jnoh¹ quiúnh¹ jáh³
hngá¹ jáh³ náɨ². Tɨ³la³ né³² né³, sá¹jmɨ́¹
hi³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ la³ cun³ qui³ hu²¹
jáun² tsɨ́³ tsá²mɨ³cuóun², jáun² ¿he³ dá²
láɨ¹³ jná¹³ hi³ má²ca³há² ca³nga² ná¹
la³ jáun²? Jáun² né³, sá¹jmɨ́¹ hi³ tson²
hi³ tiá² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³
jáun²: "¡Cuɨ́¹ cú¹ cuɨ́¹ hnáɨh¹³ dí², quí¹
tsa³háu² má²jún³ bíh¹ dí²!", la³ cun³
hi³ ná¹juáh²³ jáun² ma³ jan² tsáu².
33 Tɨ³la³ ha³ lɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² náh²,
nɨ́² lɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³
hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³ tsá²
juónh²³ re² quionh³ tsá² hláɨh¹, jáun²
má¹lɨ³² jáun² má²lɨ́n³ tsú² tsá² hláɨh¹
bíh¹ uá²jaɨ³²".
34 ¡Tianh³ náh² hi³ ná¹jniá³ jmɨ́¹
honh² náh² ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹, ha³ lɨ́² lɨ́¹
jmú² náh² tso³! Quí¹ ma³ jan² hnoh²
ca³la³ hí¹juáh³ tiá² cuóun³² bíh¹ náh²
Dió³². Juanh³² jná¹³ la³ nɨ́² hi³ jáun² lɨ³
hinh¹ náh².

He³ lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

35 Hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ jáun² né³, tiá²
né¹, ho³ sa³ zian² ma³ jan² tsá² lɨ́¹³

nga³: “¿He³ dá² lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³? ¿He³ dá² lánh³ rón³² jniá³ tsú² lɨ́¹³?”
36 Cáun² jú¹ te³ bíh¹ jaun³² nga² tsú², quí¹ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jánh¹³ nú² cá² máɨ³ jún², tiá² lɨ́¹³ yáh³ hion¹³ cáun² chí² ñeh¹ hmaɨ²¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tsa³hín³ tín² jún² jáun².
37 Quí¹ jun³juáh¹³ hmáɨh³² yáh³ jonh² jñɨ³² tsú², quí¹ máɨ³ bíh¹, uá¹ hi³ cuú²miih²¹ ho³ lɨ³ua³ cáun² máɨ³ siáh³ siáh³.
38 Hi³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ hiá²¹ né³, Dió³² bíh¹ má²jmu² he³ lánh³ jniá³ ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹, siánh³ jniá³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ cá² tan³ nɨ́¹ má¹ca³hiá².
39 Tiá² cá²ren² yáh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ ngú³; quí¹ siánh³ ñí¹ bíh¹ quioh²¹ tsáu², siánh³ ñí¹ bíh¹ quioh²¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, siánh³ ñí¹ bíh¹ quioh²¹ quiuh²¹ tan³², hi³ siánh³ ñí¹ bíh¹ siáh³ quioh²¹ jáh³ jmáɨ².
40 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ siáh³ hi³ siánh³ bíh¹ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú², hi³ siánh³ bíh¹ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; za² lɨ́n³² bíh¹ lánh³ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
41 Siánh³ bíh¹ jniá³ joh¹ quioh²¹ hiú² la³ cónh³ bíh¹ joh¹ quioh²¹ zɨ́h² jɨ³ joh¹ quioh²¹ chí¹jmaɨ²¹; hi³ hí¹ la³ tɨ³ má²tún² hmóu³² yáh³ chí¹jmaɨ²¹ tiá² cá²ren² joh¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³².
42 La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ siáh³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. Hó²³ tsú² ngú³ hi³ lɨ́¹³ sáh³², tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² né³, má²quian³² tsú² cáun² ngú³ hi³ tiú²uú² lɨ́¹³ sáh³² bíh¹.
43 Hó²³ tsú² cáun² hi³ tsɨ́¹juɨ́³, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien². Cáun² hi³ huán¹ tsɨ́³ bíh¹ hó²³ tsú², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ pin³.
44 Quí¹ ngú³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² ta²¹lá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ hó²³ tsú², tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² ngú³ hi³ la³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Quí¹ la³jmɨ́¹ zia³² cá² ñí¹ ngú³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ zia³² siáh³ cá² ñí¹ ngú³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú².
45 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hla¹ Adán tsá² la³ñí¹ ca³lɨn³ jan² tsá² zia³² jmɨ́²chí³ quioh²¹”; tɨ³la³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Adán Tsá² ñí¹ ca³táuh³ má¹ná¹, quian³² cáun² jmɨ́²chí³ hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² bíh¹ tsáu².
46 Jáun² né³, jun³juáh¹³ ngú³ hi³ ca³tɨ²¹ hñu³mɨ³cuú² yáh³ tín² ca³lɨ³ zia³², quí¹ la³ñí¹ tín² lɨ³ hniáuh³² ngú³ hi³ ca³tɨ²¹ ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹; má¹lɨ³² jáun² máh³ já³² hi³ ca³tɨ²¹ hñu³mɨ³cuú².
47 Tsá²ñuh² tsá² la³ñí¹, ca³lɨn³ cun³quionh³ cuáh¹, hi³ hí³ né³ jmɨ́¹ zian² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹; tɨ³la³ Tsá² ñí¹ má²tenh³ má¹na²¹, jan² Tsá² cua³han³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹.
48 Hi³ jáun² dá² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²ñuh² tsá² ca³lɨn³ hí³ cun³quionh³ cuáh¹ bíh¹ lɨ́n³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², tɨ³la³ tsá² ca³tɨn¹ lɨ³ zian² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² má¹ná¹, lɨ́n¹³ la³ cun³ qui³ lɨ́n³ Tsá² ja³ hí³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹.
49 Tsá² ca³lɨ³zian² hí³ cun³quionh³ cuáh¹ lɨ́n³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² ta³né³². Hi³ jáun² Tsá² cuá³ hí³ hñu³mɨ³cuú² né³, lɨ́n³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³².
50 Hi³ jáun² reh², la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ñí¹con² hnoh² lɨ́³ la³ lá²: Tsá² qui³ quian³² ngú³ hi³ ca³tɨ²¹ ñí¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ tsánh³² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; quí¹ tsá² quian³² ngú³ hi³ sah³² tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ jáun² tsá² quian³² ngú³ hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiú²uú² sáh³².
51 Tɨ³la³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² cáun² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹: Tiá² la³jáɨ³² dí² hiá¹ tsáu¹³ yáh³; tɨ³la³ cun³ jáun² la³jáɨ³² bíh¹ dí² zan¹³ hi³ jmu³ Dió³².
52 Cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹ zan¹³ dí², la³ jan² tsá² lɨ́²hméih³² ñí¹, nɨ́¹ má¹cá²hen³ mah¹ hi³ jiéi³² tsú² mí¹ñí²

ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹. Jáun² nɨ́¹ má¹ca³jie³
tsú² mí¹ñí² né³, jenh¹³ ca³la³ jɨ́n³² tsá²
má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹
tiú²uú² tón³² jmáɨ¹ tsán¹³ tsú²; hi³
ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ zan¹³ dí² jmáɨ¹ jáun².
53 Quí¹ la³ cun³ lɨ́³ hi³ ziáun² dí² lá²
ta³né³², cáun² hi³ tiá² má²hɨ́e² bíh¹,
hniáuh³² bíh¹ lan¹³ cáun² hi³ ma³hɨ́e²
la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²; hi³ ngú³ quiú¹³
dí² hi³ sah³² né³, hniáuh³² lan¹³ cáun²
hi³ tiú²uú² tón³² jmáɨ¹ sáh³² bíh¹.
54 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ cáun² hi³ tiá²
má²hɨ́e² ziáun² dí² lá² ta³né³², lan¹³
cáun² hi³ ma³hɨ́e² cun³ jmɨ́¹hi³nio²,
jɨ³ nɨ́¹juáh³ ngú³ hi³ sah³² quiú¹³ dí²
lan¹³ siáh³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³²
jmáɨ¹ sáh³², má¹jáun² bíh¹ má²lɨ³tí³
la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³
jáun² la³ lá²: “¡Má²já²hín³ bíh¹ hmú³²;
má²ca³cah¹³ bíh¹ Dió³² jmáɨ¹!
55 Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ ca³lɨ́n¹³
hnú²? Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ jlánh¹
jmɨ́¹ jmúh³² hnú² jáun² hian² honh²?”
56 Cun³quionh³ tso³ bíh¹ tɨn² hmú³²
jmu³ hian² tsɨ́³, hi³ cun³quionh³ liei²¹
bíh¹ joh²³ siáh³ tso³ pí³.
57 Tɨ³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² má¹ná¹,
Tsá² jmu² hí³ hi³ cah¹ dí² jmáɨ¹
cun³quionh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².
58 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh² tsá²
hnau³ jná¹³ lɨ́n³², cuɨ́¹ zian² náh² hi³
ná¹tioh³ cáun² honh² jɨ³ hi³ nio² tiá³
honh² náh² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³², hi³ tɨ³
lɨ³mí¹ ná¹jmuh³² náh² ta²¹ quioh²¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí² cun³ jmá² cun³ jnia³²; quí¹
má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ta²¹ hi³ jmuh³²
náh² cu³tsa³² quiúnh¹ náh² Tɨ³² Juo¹³
dí², ha³ tiá² lɨ́¹ ná¹hín²³ yáh³.

16

Quɨe³ hi³ cunh²³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ tsá² reh²

1 Jáun² né³, ca³tɨ²¹ quɨe³ hi³ cunh²¹
náh² hi³ ca³tɨn¹ tsá² joh¹ Dió³², jmu³
náh² la³ cun³ héih³² hi³ ca³jmú³² jná¹³
jáun² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³
tsá² lɨ́n³ cuáh³² zian² tɨ³ hué³² Galacia.
2 Ma³ cun³ jña³ jmáɨ¹ jmɨ́¹ dú²me¹
hniáuh³² hmáh¹ hnoh² ca³lá² quɨe³ tɨ³
có³² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³
cun³ rón³² tí³ hi³ má²ca³janh¹ náh², hi³
jáun² tiá² lɨ³ hniáuh³² hi³ cánh³ cunh²¹
náh² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ nɨ́².
3 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³,
má²zein²¹ ná¹ tsá² hion¹³ hnoh²
hmóu³² tɨ³ ñí¹con² tsá² reh² zian² já¹
juú² Jerusalén, hi³ tsa³can³² quɨe³ hi³
má²ca³cunh²¹ náh² jáun². Ja³bí¹ cue¹
jná¹³ tsú² siáh³ cáun² sí² hi³ tsa³can³²
tsú² tɨ³ ñí¹con² tsá² hí³.
4 Jáun² nɨ́¹juáh³ ca³lɨ́n¹³ hnoh² hi³
chú³² ñe¹ jná¹³ uá²jaɨ³², jáun² ñe¹ bíh¹
jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ hi³ hu²¹ tsɨ́³ Po¹ jmu³

5 Jáun² né³, nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ngau²¹
jná¹³ siáh³ ñí¹ nɨ́², hniáuh³² ñí¹nga¹
jná¹³ tín² hué³² Macedonia, hi³ jáun²
má¹lɨ³² jáun² máh³ chau²¹ jná¹³ já¹
juú² Corinto nɨ́².
6 Ho³ sa³ lɨ́¹³ ñi²¹ jná¹³ ca³lá²
ué³ jmáɨ¹ ñí¹ nɨ́² quiúnh¹ hnoh²,
ho³lá²dá² ñi²¹ jná¹³ ñí¹ nɨ́² tá¹la³ ngá¹³
jmɨ́¹ ñí¹cuóu³, hi³ jáun² má¹jáun² lɨ́¹³
má¹hau¹ hnoh² jná¹³ ca³tɨ²¹ juɨ³² ñí¹
ñe¹ jná¹³ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun².
7 Quí¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³
ti³ lɨ́¹ ñí¹nga¹ ná¹ ñí¹ nɨ́² hi³ ñí¹jɨe¹
ná¹ hnoh², tɨ³la³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³
ñí¹ñí²¹ ná¹ ca³lá² ué³ bíh¹ quiúnh¹
hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³ cué³² Tɨ³² Juo¹³ dí²
jáɨ¹³.
8 Tɨ³la³ la³ má²cuon¹ jáun² bíh¹ jná¹³
já¹ juú² Éfeso lá² ca³la³ ñí¹ tɨ́³ jmáɨ¹
Pentecostés,
9 quí¹ jlánh¹ re² zia³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³
cua³haɨ³² re² ta²¹ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹ lá², uá¹jinh¹
zian² juóun³² lɨ́n³² tsá² hnió³ qui³ jnɨ́³²
juɨ³².
10 Nɨ́¹juáh³ hi³ ca³chó³² Timoteo ñí¹
nɨ́², jmu³ náh² tion³ hi³ tiá² lin¹ hi³
zia³² hi³ lɨ³ hɨ́³² tsɨ́³ tsú² ja¹ quián¹³
hnoh², quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmu²

uá²jaɨ³² tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³.

11 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hí¹ jan² hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsú². Tɨ³ re² ma³hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuí¹ jáunh¹³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², hi³ ja³jɨe³ jná¹³, quí¹ lá² cuá¹jan³² jná¹³ tsú² quiúnh¹ ná¹ tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ lá².

12 Hi³ ca³tɨn¹ Apolos reh² dí² né³, jmí¹ má²ca³hiu³ ca³mí³ lín³² jná¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmí¹ tsó²¹ tsú² quionh³ tsá² reh² hi³ tsa³jɨe³ hnoh², tɨ³la³ la³ tɨ³ ta³né³² cun³ tiá² má²ca³lɨ³hnió³ bíh¹ tsú²; tɨ³la³ tsó³² bíh¹ tsú² nɨ¹juáh³ nɨ¹ má¹ca³jɨen³.

Jáɨ¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

13 Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², jɨ³ hi³ cuí¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ táunh²³ náh² ta²¹. Tiá³ chá¹ náh² honh², ha³ lí² juenh³.

14 La³jí³² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² cun³quionh³ hi³ hno³ náh² tsáu².

15 Né³² né³ reh², hnoh² má²ná¹ñíh¹ náh² hi³ tsá² hñú¹³ Estéfanas bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² tɨ³ hué³² Acaya, hi³ tsá² hí³ né³, má²ca³jmú³ ná¹chan¹ hmóu³² hi³ ma³cón³² la³jín³² tsá² joh¹ Dió³².

16 Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hi³ hnoh² jmúh¹³ náh² niuh¹ ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² la³ hí³, jɨ³ ñí¹con² la³jín³² tsá² tionh² quionh³ tsú² hi³ jmu² ta²¹ la³ jáun².

17 Jlánh¹ lí²hiún² tsɨn³² jná¹³ quí¹hliá² má²cuá²taunh²¹ Estéfanas quionh³ Fortunato jɨ³ Acaico ñí¹ lá², quí¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ñí¹con² jná¹³ cáun² hi³ tiá² la³ lɨ¹³ jmúh¹³ hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiá² tionh² yáh³ hnoh² ñí¹ lá².

18 Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hi³ má²ca³niau²¹ re² tsɨn³² jná¹³ la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² re² honh² hnoh². Jáun² né³, hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsá² la³ hí³.

19 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² tɨ³ hué³² Asia lá² juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². Ñú² Aquila quionh³ mí¹ Prisca ñí²cuo², jɨ³ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³², tsá² qui³ ngɨh³² hí³ hñú¹³ tsú², juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² náh²” ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

20 “Hia² náh²” —juáh³ siáh³ ca³la³ jín³² tsá² reh² dí² zian² já¹ juú² lá² ñí¹con² hnoh². Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráɨn³² tsú² jan² raɨnh²¹.

21 Jná¹³ Po¹, cuá¹jmu² ná¹ cun³quionh³ uón³² huen² tun³ hnɨ³² jon¹ jáɨ¹³ lá², hi³ juah³² jná¹³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

22 Lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quiu³juóu³² cuí¹ cháu¹³. ¡Ñah³² hniu³², hnú² Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹!

23 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

24 Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jɨ³lɨn² bíh¹ hnoh² hnau³ jná¹³. [Cun³ nɨ² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Corintios

Po¹ zen² siáh³ cáun² sí² ñí¹con² tsá² lɨn³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesús Tsá² lɨn³ Cristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun²; zein³² jná¹³ sí² lá² quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo, ñí¹con² hnoh² tsá² má²lɨn³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Corinto nɨ́², jɨ³ la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ Acaya, tsá² má²joh¹ Dió³².

2 Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² cuɨ́¹ má¹mieh² hnoh², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Má²tso² Po¹ tsɨ́³

3 Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ Jméi² dí², Tsá² ja³² miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² dí², jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ dí².

4 Hí³ bíh¹ cha³² re² tsɨ́³ dí² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ziáun² dí² uu³mí²tsɨ³², hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ uá²jaɨ³² lɨ́¹³ jmú¹³ hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ tsá² má²tso² tsɨ́³, hi³ jmú¹³ dí² hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ tsú² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí² hmóu³² jmɨ́¹tin².

5 Quí¹ la³jmɨ́¹ má²tso¹ dí² jáun² lɨ́n³² tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ siáh³ lɨ́²³ hi³ niau³² re² lɨ́n³² tsɨ́³ dí², hi³ jmu² Cristo.

6 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jnoh¹ ma³tso¹ tsɨ́³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² niau²¹ re² honh² hnoh² bíh¹, jɨ³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³; quí¹ nɨ́¹juáh³ Dió³² cha³² re² tsɨ́³ jnoh¹, ja³bí¹ honh² hnoh² siáh³ tá²no¹ re² [jɨ³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³]. Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ tion¹³ náh² honh² jmáɨ¹ hi³ má²tsoh¹ náh² honh² la³jmɨ́¹ má²tso¹ jnoh¹ tsɨ́³.

7 Zia³² cáun² hi³ cu³tí³ hu²¹ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ né¹ jnoh¹ hi³ hnoh² uá²jaɨ³² ná¹má²tsoh¹ honh², jáun² ja³bí¹ Dió³² jmu³ siáh³ hi³ niau²¹ re² honh² hnoh².

8 Hi³ jáun² né³ reh², hnáu² jnoh¹ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² ha³ la³ cónh³ tí³ uu³mí²tsɨ³² hi³ ca³lɨ³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ tɨ³ hué³² Asia. Ca³quiéinh³² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ huáh² tsɨ́³, hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tiú²uú² jmɨ́¹ ñí¹tiau¹³ yáh³ jnoh¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmɨ́¹ hu²¹ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ liáu³.

9 Jmɨ́¹ láɨ²³ jnoh¹ hi³ má²tiauh² jnoh¹ ñí¹ má²jngah³ bíh¹ tsú². Tɨ³la³ la³ nɨ́² ca³ma³ta² jnoh¹ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, Tsá² jmu² hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, hi³ tiú²uú² láɨ¹³ jnoh¹ hi³ cah¹ jmáɨ¹ hmóu³².

10 Dió³² bíh¹ má²ca³liáu³² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ huáh² tsɨ́³ jáun², hi³ liáu³² tsú² siáh³ ñí¹ hná¹ nɨ́²; quí¹ tsɨ́³ jnoh¹ má²hu²¹ hi³ liáu³² bíh¹ Dió³².

11 Hi³ hnoh² siáh³ lɨ́¹³ má¹hau¹ náh² jnoh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Quí¹ nɨ́¹juáh³ juóun³² tsá² ná¹hiú² ná¹mɨ³² ñí¹con² Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, jáun² juóun³² bíh¹ siáh³ tsá² lɨ́¹³ cué³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ má²mieh² tsú² jáun² jnoh¹.

He³ láɨh³² sa³ tiú²uú² ñéi¹ Po¹ juú² Corinto

12 Jlánh¹ tsah¹ jnoh¹, quí¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ jnoh¹ má²tson² jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ má²ca³ngɨ́¹³ jnoh¹ cú²tso² hi³ chun¹ jnoh¹, jɨ³ hi³ ná¹chan¹ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ tiauh² jnoh¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ la³ñí¹ la³ján³ ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́². Cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ́³ tsɨ́³ Dió³² bíh¹ ziáun² jnoh¹ la³ nɨ́², jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ cháunh²³ chí¹ jnoh¹ hmóu³² yáh³.

13 La³ cun³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ñí¹ sí² lá², tiá² hi³ siáh³ jmú¹³ yáh³ jnoh¹, la³ cun³ hi³ lɨ́¹³ hɨ́h¹³ bíh¹ náh² jɨ³ hi³ ngɨ¹³ náh² siáh³, hi³ hu²¹ siáh³ tsɨn³² jná¹³ hi³ ngɨ¹³ náh² re² lɨ́n³²

14 la3jmí1 má2ca3lɨ3 cuóu32 náh2 jáun2
ca3lá2 jnoh1 jmí1tin2; hi3 jáun2 ní1
má1cá2chó32 jmáɨ1 hi3 jáunh3 Jesús Tɨ32
Juo13 dí2 lí13 lɨ3 tsɨnh1 hnoh2 hi3 ca3ta1
jnoh1, la3jmí1 lɨ3 tsah1 jnoh1 hi3 ca3tɨn1
hnoh2.

15 Cun3ñí1 hi3 hu21 tsɨn32 jná13 la3
ní2, jáun2 jmí1 ca3lén13 jná13 hi3 ñí1jɨe1
jná13 tín2 hnoh2, hi3 jáun2 jmí1 lí13
lɨ3mieh2 hnoh2 cun3quionh3 hi3 jmí1
ngá13 jná13 tenh3 jéin32 ñí1 ní2.

16 Quí1 jmí1 len3 jná13 hi3 ñí1jɨe1
ná1 tín2 hnoh2 jmí1 ja21 jná13 jáun2
hué32 Macedonia lá2, hi3 jáun2 ní1
má1cá2jính32 jáun2 jná13 jmí1 ñí1jɨe1
ná1 siáh3. Hi3 jáun2 hnoh2 né3 la3juɨ32
jmí1 lí13 má1hau1 náh2 quioh21 hú1
juɨ32 hi3 ñih21 jná13 tɨ3 hué13 Judea.

17 ¿Hí1 lín23 hnoh2 hi3 tiá2 ca3chá3
jná13 cáun2 tsɨn32 jmí1 ca3lén13 jná13
la3 ní2? ¿Hí1 lín23 hnoh2 hi3 jmu2 jná13
la3 cun3 qui3 jmu2 tsá2mɨ3cuóun2 hi3
juáh23 jáun2: "Ján3", tɨ3la3 má1lɨ32 jáun2
né3 juáh3 siáh3: "Ján1han21"?

18 Tɨ3la3 Dió32 má1ná1, Tsá2 tiá2 zaɨ32
jë1, nau32 jáɨ13 hi3 tiá2 láɨ3 yáh3 jnoh1
tsá2 záɨ32 jáɨ13 quioh21, quí1 tiá2 juáh3
yáh3 jnoh1: "Ján3", hi3 má1lɨ32 jáun2
né3 juáh3 jnoh1 siáh3: "Ján1han21".

19 Quí1 Cristo Jesús Jon2 Dió32, Tsá2
hléh1 jnoh1 jáɨ13 quioh21 quiúnh1 Sil-
vano jɨ3 Timoteo ja1 quián13 hnoh2,
Tsá2 hí3 hí1 cónh3 yáh3 tiá2 ca3juáh3:
"Ján3", hi3 má1lɨ32 jáun2 né3, juáh3
siáh3: "Ján1han21". Quí1 cun3 la3jí32
jmáɨ1 bíh1 tson2 jáɨ13 quioh21 Cristo;

20 quí1 la3jí32 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2
Dió32, cun3quionh3 hí3 bíh1 lɨ3tí23. Hi3
jáun2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hí3 bíh1 juáh23
jnoh1: "Tson2 bíh1 cu3tí3", hi3 jáun2 la3
jáun2 bíh1 lí13 ma3quien2 tsáu2 Dió32.

21 Dió32 hí3 bíh1 má2ca3jmú3 hi3
cun3quionh3 Cristo má2pin3 tsí3 dí2,
hi3 ca3jmú3 tsú2 siáh3 hi3 ná1chan1 dí2
ñí1con2 tsú2.

22 Má2ca3jmú3 tsú2 lin1 quiú13 dí2 hi3
láɨ3 dí2 tsá2 joh1 tsú2, cun3quionh3 hi3
má2ca3tanh2 tsú2 jáun2 Jmí2chí3 Chun1
hñu3 tsí3 dí2, hi3 Jmí2chí3 Chun1 hí3
né3, jmu2 lin1 hi3 tson2 bíh1 cu3tí3
hiáu13 dí2 hi3 né3bí1 cué21 tsú2 jáun2.

23 Tɨ3la3 ní1juáh3 tiá2 má2cá2chó32
jná13 já1 juú2 Corinto ní2 la3 cun3 hi3
ca3lén13 jná13 jáun2 jmí1tin2, tɨ3la3 Dió32
bíh1 Tsá2 nau32 jáɨ13 ca3tɨn1 jná13 hi3
tiá2 má2cá2chó32 jná13 ñí1 ní2 cun3ñí1
hi3 jéin32 jná13 juon23 hnoh2 bíh1; hi3
ní1juáh3 tiá2 tson2 né3, cuí1 cha3hín3
jná13.

24 Jun3juáh13 hi3 hnáu2 jnoh1 jmú13
héih32 he3 ñí1 zión32 hniáuh32 táunh13
hnoh2 ta21 yáh3, quí1 re2 lín32 bíh1
má2ná1tioh3 cáun2 honh2 náh2; tɨ3la3
hnáu2 jnoh1 má1hau1 hi3 tɨ3 lɨ3mí1 lɨ3
hiún2 honh2 bíh1 náh2.

2

1 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 cu3tsa32
ca3lén13 jná13 hi3 tiú2uú2 ñí1jɨe1 ná1
cú2jueh32, quí1 ní2 lí1 ca3niau21 siáh3
hlah3 tsí3 dí2.

2 Quí1 ní1juáh3 ca3jmú32 jná13 hi3
niau21 hlah3 honh2 náh2, ¿hin2 dá2
tsánh2 uú2 jmu3 hi3 lɨ3 hiún2 tsɨn32
jná13? Jí32la3 hnoh2, tsá2 má2lí2chá3
jná13 hlah3 tsí3 bíh1.

3 Hi3 jáun2 bíh1 ca3jmú32 jná13
cú2jueh32 sí2 jáun2, quí1 tiú2uú2
ca3lɨ3hnó32 ná1 hi3 cháh13 hnoh2 hlah3
tsɨn32 jná13 ní1 má1cá2chó32 ná1 ñí1
ní2; quí1 hnoh2 dá2 ca3tɨn1 hi3 tɨ3
má1hiúnh13 bíh1 náh2 tsɨn32 jná13. Quí1
jná13 len3 hi3 hí1 la3 tɨ3 hnoh2 yáh3
lɨ3 hiún2 honh2 ní1juáh3 jná13 hiún2
tsɨn32.

4 Jmí1 cá1jmú21 jná13 sí2 jáun2,
ca3jmú32 jná13 ta3 hɨ32 lín32 tsɨn32 jɨ3
hi3 jngɨh32 siáh3 tsɨn32, hí1 ca3la3 tɨ3
ca3uó32 yáh3 jná13; tɨ3la3 jun3juáh13
ca3jmú32 jná13 quí1hi3hliá2 hnó32 jná13
chá13 hlah3 honh2 hnoh2 yáh3. Quí1
sí2 jáun2 ca3jmú32 jná13 cun3ñí1 hi3
ca3lɨ3hnó32 ná1 hi3 lɨ3 ñíh13 náh2 hi3
hnau3 lɨn32 bíh1 jná13 hnoh2.

Zia32 uu3i3tso3 quioh21 tsá2 jmu2 hlah3

5 Jáun2 né3, ní1juáh3 zian2 tsá2 má2ca3jmú3 hi3 nio2 hlah3 tsí3 dí2, jun3juáh13 ñí1con2 jmáh3la3 huen2 jná13 yáh3, quí1 ja3bí1 ñí1con2 míh1 tiá2 ji3lin2 bíh1 hnoh2 uá2jai32. Juanh32 jná13 la3 ní2 quí1 ho3 sa3 jlánh1 tiá3 he2 jái13 quion21 ná1.

6 Len3 jná13 má2tioh21 bíh1 cun3 ní2 hi3 ma3tso2 tsá2 hí3 tsí3 hi3 má2ca3jmuh3 náh2 jmí1 ca3ngih32 náh2 jáun2.

7 Hi3 jáun2 ta3né32 né3 má2lí13 bíh1 chíh13 náh2 honh2 ca3ti21 tsáu13 tsú2 ji3 hi3 má1hiúnh13 náh2 tsí3 tsú2, quí1 hu3 sa3 ní2 lí1 ca3niau21 hlah3 ti3 ca3nga2 tsí3 tsú2.

8 Hi3 jáun2 hiú2 mí23 jná13 ñí1con2 hnoh2 hi3 má1lih21 náh2 siáh3 hi3 tson2 hno3 náh2 tsú2.

9 Cun3ñí1 hi3 ní2 bíh1 ca3jmú32 jná13 sí2 jáun2, quí1 cun3ñí1 hi3 ca3li3hnó32 jná13 hi3 cá1 lau21 ná1 hnoh2, hi3 jáun2 li3 ño1 ná3 ní1juáh3 hiún2 bíh1 honh2 náh2 hi3 má1tih21 la3 cun3 hi3 juanh32 jná13.

10 Né32 né3, ní1juáh3 hnoh2 chíh13 honh2 li3ua3 cáun2 hi3 jmu2 tsáu2, ja3bí1 jná13 siáh3 chí13 tsin32 ca3ti21 hi3 jáun2. Quí1 ní1juáh3 má2lí2chí3 jná13 tsin32, ní1juáh3 hi3 la3 zia32 cáun2 hi3 ca3ti21 hi3 chí13 jná13 tsin32, jáun2 má2lí2chí3 bíh1 jná13 tsin32 ñí1 ta3 ñí1 Cristo cun3ñí1 hi3 ca3tin1 hnoh2.

11 Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lí13 hi3 tiá2 cah13 *Satanás jmái1 ñí1con2 dí2; quí1 né1 re2 lín32 bíh1 dí2 he3 lánh3 rón32 hu21 tsí3 tsú2.

Cuá1hi32 tsí3 Po1 tá1la3 cuá3 já1 juú2 Troas

12 Hi3 jáun2 né3, jmí1 cá1chó21 jná13 já1 juú2 Troas hi3 ca3ñí1hléh13 jná13 jú1 chú32 hi3 ca3tin1 Cristo, jlánh1 re2 ca3li3 zia32 jái13 hi3 jmu1 jná13 tá13 Ti32 Juo13 dí2.

13 Ti3la3 jlánh1 ca3hí3 tsin32 jná13 má1ná1, quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 ca3jenh2 jná13 Tito reh2 dí2. Hi3 jáun2 bíh1 ca3háih1 jná13 jái13 quiúnh1 tsá2 hí3 hi3 ja3 jná13 ti3 hué32 Macedonia lá2.

Tsá2 quionh3 Cristo bíh1 cah23 jmái1

14 Ti3la3 tiá1hmah1 Dió32, Tsá2 cáun2 ta21 che2 dí2 jui32 hi3 lin1 hi3 cah1 dí2 jmái1 quiúnh1 Cristo Jesús, hi3 cun3quionh3 jnoh1 hieh32 tsú2 tsáu2 jái13 quioh21, hi3 lí3 jáun2 la3jmí1 lí3 cáun2 hi3 má2ró32 hi3 tsá2nió3 la3 tán1.

15 Quí1 jnoh1 bíh1 lái3 la3jmí1 lí3 mí2ñí1 ziún2 hi3 jein32 jáun2 Cristo ñí1con2 Dió32 ji3 hi3 tsá2nió3 siáh3 ja1 tsá2 ca3tin1 hi3 liáun3, ji3 ja1 tsá2 tsa3hín3 ní2 siáh3.

16 Ti3la3 ñí1con2 tsá2 tsa3hín3 hí3 má1ná1, lái3 jnoh1 la3jmí1 lí3 cáun2 hi3 ja32 má2hlah3 bíh1, hi3 jmu2 lin1 hi3 má2ná1jún1 bíh1 tsú2; ti3la3 ca3tin1 tsá2 liáun3 né3, lái3 jnoh1 la3jmí1 lí3 cáun2 hi3 má2ró32 hi3 jmu2 lin1 hi3 zian2 bíh1 tsú2. Ti3la3 ¿hin2 dá2 tsánh2 tú1 tsin13 hi3 lí13 lín3 la3 ní2?

17 Juóun32 tsáu2 cáun2 lí1 tsá2quí2 tsá2hnái3 jái13 quioh21 Dió32, [hi3 sa3jun3 re2 tí3 siáh3]. Ti3la3 Dió32 cuá1ñi32 hi3 tiá2 la3 ní2 jmu32 yáh3 jnoh1; quí1 ti3la3 jnoh1 hléh1 cú2tso2 bíh1 jái13 quioh21 tsú2 ñí1con2 tsáu2, la3 cun3 qui3 jmu2 tsá2 zéin1 Dió32, tsá2 lín3 quian21 Cristo.

3

Jú1 chú32 ca3ti21 nió32 hmai21

1 ¿Hí1 lín23 hnoh2 hi3 má2ná1hléh1 jnoh1 siáh3 re2 hi3 ca3ta1 hmóu32 ní1juáh3 ní1 má1ca3juáh13 jnoh1 la3 ní2? ¿Hí1 hniáuh32 jmú13 jnoh1 la3 cun3 qui3 jmu2 ma3 jan2 tsáu2 hi3 hie13 jnoh1 hnoh2 cáun2 sí2 hi3 jmu2 lin1 hi3 hin2 tsánh2 jnoh1, ho3 hi3 mí13 jnoh1 sí2 la3 jáun2 ñí1con2 hnoh2?

2 ¡Tiá2 jáun2 yáh3! Quí1 hmóu32 bíh1 hnoh2 má2ná1lín3 náh2 la3jmí1 lí3 sí2 hi3 jmu2 lin1 hi3 hin2 tsánh2 jnoh1, cáun2 sí2 hi3 hu21 la3 ti3 hñu3 tsí3 jnoh1, cáun2 sí2 hi3 lí13 li3 cuoh2 la3jín32 tsáu2 hi3 lí13 hí32 tsú2.

3 Quí[1] hnoh[2] bíh[1] lín[3] cáun[2] sí[2] hi[3]
ca[3]jmú[3] hnga[2] Cristo héih[32] hi[3] jmú[13]
jnoh[1]. Jun[3]juáh[13] cun[3]quionh[3] jñí[3]
yáh[3] ca[3]lɨ[3] sí[2] hi[3] ná[1]lín[3] náh[2], quí[1]
cun[3]quionh[3] Jmɨ́[2]chí[3] joh[1] Dió[32] Tsá[2]
liéih[32] bíh[1]. Sí[2] jáun[2] má[1]ná[1], ha[3] tiá[2]
rá[1]lɨ́[3] yáh[3] ñí[1] quioh[21] cáun[2] jo[21] hmá[2]
hi[3] lɨ́[3] quín[1], quí[1] sí[2] jáun[2] dá[2] rá[1]lɨ́[3]
hñu[3] honh[2] hnoh[2] bíh[1].

4 Cáun[2] tán[1] bíh[1] má[2]nio[2] tsɨ́[3] jnoh[1]
ñí[1]con[2] Dió[32] ca[3]tɨ[21] hi[3] nɨ́[2] cun[3]ñí[1] hi[3]
ca[3]tɨn[1] Cristo.

5 Quí[1] lɨ[3]ua[3] cáun[2] hi[3] jmú[13] jnoh[1],
jun[3]juáh[13] hi[3]hliá[2] jlánh[1] re[2] táɨ[2] jnoh[1]
hmóu[32] yáh[3]; tɨ[3]la[3] lɨ[3]ua[3] cáun[2] hi[3] táɨ[2]
jnoh[1], ñí[1]con[2] Dió[32] bíh[1] ja[32] pí[3].

6 Hnga[2] bíh[1] tsú[2] má[2]hau[3] hi[3] láɨ[3]
jnoh[1] tsá[2] quian[21] ngaɨ[32] jë[1] tsú[2]
ca[3]tɨ[21] nió[32] hmaɨ[21]. Tɨ[3]la[3] nió[32]
hmaɨ[21] jáun[2] tiá[2] rá[1]lɨ́[3] yáh[3] cáun[2]
héih[32] hi[3] cáun[2] ti[3] hniáuh[32] ma[3]tí[32]
tsú[2] cun[3]quionh[3] pí[3] quioh[21] hnga[2],
quí[1] cun[3]quionh[3] pí[3] quioh[21] Jmɨ́[2]chí[3]
Chun[1] bíh[1] lɨ́[13] ma[3]tí[32] tsú[2]. Quí[1]
héih[32] jmɨ́[1] rá[1]lɨ́[3] jáun[2] jmɨ́[1]tin[2] cáun[2]
jmu[2] hi[3] jún[23] bíh[1] tsú[2], tɨ[3]la[3] Jmɨ́[2]chí[3]
Chun[1] má[1]na[21], jmu[2] hi[3] lɨ́[13] zian[2] bíh[1]
tsú[2].

7 Nió[32] hi[3] ca[3]tanh[2] jáun[2] Dió[32]
quionh[3] hla[1] Moisés ca[3]lɨ[3] ñí[1] quioh[21]
cáun[2] jo[21] hmá[2] hi[3] lɨ́[3] quín[1] bíh[1].
Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]jnia[3] pí[3] quioh[21] Dió[32] jɨ[3]
ñí[1] hla[1] Moisés nɨ́[2] siáh[3] lɨ[3] zín[3] lín[32]
hi[3] hí[1] ca[3]la[3] tɨ[3] tiú[2]uú[2] jmɨ́[1] lɨ́[23] yáh[3]
hi[3] jɨ́e[3] tsá[2] *Israel ñí[1] tsú[2]; tɨ[3]la[3] joh[1]
jáun[2] má[1]ná[1], jmɨ́[1] hí[1]méih[23] bíh[1]. Hi[3]
jáun[2] nɨ́[1]juáh[3] jáɨ[13] ca[3]tɨ[21] héih[32] hi[3]
jmu[2] hi[3] jún[3] tsú[2] ca[3]lɨ[3] cun[3]quionh[3]
li[21] hi[3] lin[1] hi[3] quien[2] tá[13] tsá[2] ca[3]hléh[3]
hí[3],

8 ¡tiá[13] bíh[1] tiá[3] tá[13] jnoh[1] tsá[2] hléh[1]
jnoh[1] jáɨ[13] hi[3] ca[3]tɨn[1] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1]
tiá[2] lɨ[3] lin[1] hi[3] quien[2] lín[32]!

9 La[3] cun[3] lɨ́[13] juáh[13], nɨ́[1]juáh[3] tá[13]
tsá[2] ca[3]cué[3] héih[32] hi[3] jmu[2] hi[3] jún[3]
tsú[2] la[3] ca[3]lɨ[3] lin[1] hi[3] quien[2], hi[3] jáun[2]
¡tiá[13] bíh[1] tiá[3] tá[13] jnoh[1] tsá[2] hléh[1]
jú[1] chú[32] quioh[21] Dió[32] tiá[2] la[3] lɨ[3] lin[1]
hi[3] quien[2], jáɨ[13] hi[3] juáh[3] jáun[2] hi[3]
má[2]láɨ[3] dí[2] la[3]juah[21] dúh[1] jan[2] tsá[2]
chun[1] cu[3]tí[3]!

10 Hi[3] jáun[2] uá[1]jinh[1] jmɨ́[1] quien[2]
lín[32] tá[13] tsá[2] ca[3]cué[3] hí[3] héih[32] jáun[2]
jmɨ́[1]tin[2], tɨ[3]la[3] ta[3]né[32] né[3], tiú[2]uú[2] lin[1]
ñí[1] quien[2] yáh[3], quí[1] ta[3]né[32] má[2]zia[32]
cáun[2] ta[21] hi[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2].

11 Hi[3] jáun[2] né[3], nɨ́[1]juáh[3] jlánh[1] la[3]
ca[3]lɨ[3] lin[1] hi[3] quien[2] cáun[2] ta[21] hi[3]
ca[3]ma[3]hɨ́e[2] jáun[2] cu[3]tiá[3], tiá[13] bíh[1] tiá[3]
cáun[2] ta[21] hi[3] jlánh[1] bíh[1] má[2]hɨ́e[2] tiá[2]
la[3] lɨ[3] lin[1] hi[3] quien[2].

12 Cun[3]ñí[1] hi[3] hu[21] la[3] nɨ́[2] bíh[1] tsɨ́[3]
jnoh[1], hi[3] jáun[2] bíh[1] tiá[3] lín[32] nio[2] tsɨ́[3]
jnoh[1] hi[3] hléh[1].

13 Tiá[2] jmu[32] yáh[3] jnoh[1] la[3]jmɨ́[1]
ca[3]jmú[3] jáun[2] hla[1] Moisés, hi[3] ca[3]háɨ[32]
tsú[2] jáun[2] cáun[2] hmɨh[32] ñí[1] hó[21]ñí[1],
hi[3] jáun[2] tiá[2] lɨ́[13] jɨ́e[3] tsá[2] Israel tá[1]la[3]
tsa[3]son[2] joh[1] hi[3] jmɨ́[1] tie[3] jáun[2] ñí[1] tsú[2],
quí[1] cáun[2] joh[1] tiá[2] la[3] má[2]hɨ́e[2] bíh[1]
jaun[32].

14 Tɨ[3]la[3] tsá[2] Israel má[1]ná[1], jmɨ́[1]
huáh[2] bíh[1] chí[1]; hi[3] hí[1] ca[3]la[3] tɨ[3] ta[3]né[32]
bíh[1] lɨ́[3] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] hi[3] ná[1]jlɨ[32] tsɨ́[3] tsú[2]
quionh[3] cáun[2] hmɨh[32] nɨ́[1] má[1]tɨ[3] ñí[1]
ca[3]hɨ́[3] tsú[2] jáɨ[13] hi[3] ca[3]tɨ[21] nió[32] tseh[1]
jáun[2], hi[3] jáun[2] tiá[2] lɨ́[23] yáh[3] hi[3] ngɨ[13]
tsú[2]; tɨ[3]la[3] hmɨh[32] jáun[2] má[2]lɨ́[13] quin[3]
nɨ́[1]juáh[3] má[2]tanh[2] tsú[2] ta[21] Cristo bíh[1].

15 Tɨ[3]la[3] la[3] tɨ[3] ta[3]né[32] bíh[1] lɨ́[3] la[3]jmɨ́[1]
lɨ́[3] hi[3] hí[1]jláɨ[23] hmɨh[32] hñu[3] jmɨ́[1] hñu[3]
tsɨ́[3] tsú[2] nɨ́[1] má[1]tɨ[3] ñí[1] ca[3]hɨ́[3] tsú[2] sí[2]
quioh[21] hla[1] Moisés, hi[3] jáun[2] tiá[2]
ngɨ[23] yáh[3] tsú[2].

16 Tɨ[3]la[3] nɨ́[1]juáh[3] nɨ́[1] má[1]cá[2]jéinh[32]
jmɨ́[1] tsɨ́[3] tsú[2] ñí[1]con[2] Juo[13] dí[2] né[3],
má[1]jáun[2] bíh[1] quin[23] tɨ[3] có[32] hmɨh[32]
jáun[2].

17 Quí[1] Juo[13] dí[2] hí[3] lín[3] Jmɨ́[2]chí[3]
Chun[1] bíh[1], hi[3] jáun[2] lɨ[3]ua[3] cáun[2] ñí[1]
cuá[3] Jmɨ́[2]chí[3] hí[3] joh[1] Juo[13] dí[2] né[3],
má[2]na[21] bíh[1] juɨ[32] quioh[21] tsú[2] tɨ[3]
ñí[1]con[2] Dió[32].

18 Hi[3] jáun[2] né[3], jnoh[1], tsá[2] tiú[2]uú[2]
hmɨh[32] hí[1]jnáɨ[23] ñí[1] hó[21]ñí[1] dí[2],

má²lái³ dí² la³jmí¹ lí³ cáun² hu³² hi³ can²³ joh¹ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien²; hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²chí¹zan² dí² cun³ jmá² cun³ jnia³² hi³ lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ Cristo. La³ ní² bíh¹ jmu² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ hí³ Jmí²chí³.

4

1 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² joh¹, hi³ ca³cué³ tsú² ta²¹ lá², hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² cha³² joh¹ tun³ tsí³.

2 Hi³ jáun² má²ca³chá¹³ joh¹ tɨ³ có³² hi³ jmu² tsáu² ñí¹ ná¹conh¹, jɨ³ hi³ hua³heih²¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ lí¹³ lɨ³ jmú¹³ joh¹. Tiá² juáh³ yáh³ joh¹ hi³ lái³ cáun² hi³ tiá² lái³, sa³jun³ zái²³ yáh³ joh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Quí¹ tɨ³la³ cun³quionh³ hi³ hléh¹ joh¹ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ lɨ³tsɨn² tsáu² hi³ tson² bíh¹ cú²tso² lí³ tá¹³ joh¹ ta³ ñí¹ Dió³².

3 Tɨ³la³ ní¹juáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² hi³ hléh¹ joh¹ lí³ jú¹ jnɨ², la³ ní² lí³ ñí¹con² jmáh³la³ tsá² hí¹tsá²táunh¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ bíh¹.

4 Quí¹ tsá² hláɨnh¹ juo¹³ bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má²ca³hia³ ca³jlí³ jmí¹ tsí³ tsá² tiá² má²nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí²³ jíe³ tsú² joh¹ zín³ lín³² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Cristo, Tsá² quien², Tsá² cuan³ hí³ ca³la³ hi³ dí¹tsáun² hi³ cua³ma³jnia³² cha¹³ Dió³².

5 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh¹³ joh¹, tiá² hɨen²³ yáh³ joh¹ hmóu³², tɨ³la³ joh¹ hɨen²³ Jesucristo, Tsá² lín³ Juo¹³ bíh¹ dí²; tɨ³la³ hi³ ca³ta¹ joh¹ hmóu³² né³, juáh³ joh¹ hi³ lái³ joh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnoh² bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús.

6 Quí¹ hnga² bíh¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ héih³² hi³ taɨ²¹ joh¹ ñí¹ jmí¹ lí³ jáun² já¹niéi² liánh² má²ca³tiéi³ siáh³ joh¹ hñu³ tsí³ joh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ joh¹ jáun² bíh¹ ma³jnia¹³ joh¹ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² quien², cun³quionh³ hi³ ma³jnia¹³ joh¹ jáun² lánh³ rón³² he² ñí¹ Jesucristo.

Lánh³ rón³² zian² tsá² nio² cáun² tsí³

7 Tɨ³la³ joh¹ quien² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² né³, nio² tɨ³ ñeh² quiú¹³ joh¹, tsá² lái³ joh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hia³² cuáh¹; hi³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ pí³ jlánh¹ quien² ní² quiú¹³ joh¹ ja³ ñí¹con² Dió³², bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ quiú¹³ joh¹ hmóu³² yáh³.

8 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tɨ³ hlá² tɨ³ ní² zia³² uu³mí²tsɨ³² quiú¹³ joh¹, tɨ³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí²³ chí¹jnɨ³² juɨ³² ñí¹ lɨ³ hue¹³ joh¹; uá¹jinh¹ zia³² hi³ hɨ³² tsí³ joh¹, tɨ³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí²³ hi³ tiú²uú² né¹ joh¹ he³ jmú¹³.

9 Uá¹jinh¹ zian² tsá² hí¹ tsa¹ joh¹, tɨ³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ tsá² taunh² joh¹ hó¹ñí¹, hi³ uá¹jinh¹ juóu³² tsú² joh¹ hué³², tɨ³la³ cun³ tiá² ná¹hín²³ yáh³ joh¹.

10 Jmáɨ¹ ca³la³ jí³² tiauh² joh¹ ñí¹ hmú²¹ la³jmí¹ ca³ngí³ jáun² Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ ziáun² joh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zian² jáun² Jesús bíh¹.

11 Jmáɨ¹ ca³la³ jí³² tá¹la³ ziáun² joh¹, tiauh² joh¹ ñí¹ hmú²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³ jáun² cun³quionh³ jñí² mu¹ joh¹ lí²lin¹ hi³ zian² bíh¹ Jesús.

12 La³ cun³ niéih³ jáɨ¹³ ní², hi³ hmú³² hnió³ hi³ jún³ joh¹; tɨ³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, jmu² ta²¹ pí³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² bí¹ náh².

13 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Jná¹³ ca³chá³ cáun² tsɨn³², hi³ jáun² ca³hléh³ ná¹”; hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ joh¹ siáh³ uá²jaɨ³² má²nio² cáun² tsí³, hi³ jáun² hléh¹ joh¹.

14 Quí¹ né¹ joh¹ hi³ Dió³² Tsá² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² ja¹ hla¹, jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ joh¹ la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús; hi³ jáu³² dí² tsú² siáh³ cu³lɨ²¹ tɨ³ ñí¹ cuá³.

15 La³jí³² hi³ quiunh³² joh¹ ní² lí²³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lɨ³ juóun³² tsá² he³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³², ja³bí¹

má²juóun³² tsá² cuéh³² siáh³ tiá¹hmah¹
Dió³², hi³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ quien² tsú².
16 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³
tiá² lɨ́¹ niau³² hlah³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³
ca³tɨ²¹ ta²¹ lá². Hi³ uá¹jinh¹ pí³ quioh²¹
jñí² mu¹ jnoh¹ má²tsá²méih²³, tɨ³la³
jmɨ́²chí³ quiú¹³ jnoh¹ má¹na²¹, tɨ³
lɨ³mí¹ tsá²lɨ³hmaɨ²¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³
jnia³².
17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²tso¹
dí² jáun² tsɨ́³ tá¹la³ ziáun² dí², tiá²
lin¹ huáh² yáh³ tsɨ́³, quí¹ tia³juɨ³² bíh¹
ngá¹³; quí¹ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² jmu³
hi³ lɨ³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ cáun² hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² tɨ³ ca³nga², cáun² hi³
ma³hɨ́e² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
18 Quí¹ tiá² néh³² yáh³ jnoh¹ chí¹tiá³
ñí¹ la³ cun³ hi³ qui³ jniá³, tɨ³la³ jnoh¹
dá² néh³² chí¹tiá³ ñí¹ cáun² hi³ tiá²
jniá³ bíh¹; quí¹ la³jɨ́³² hi³ jniá³ tiá²
lin¹ má²hɨ́e² yáh³, tɨ³la³ hi³ tiá² jniá³
má¹ná¹, ma³hɨ́e² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²
bíh¹.

5

1 Jáun² né³, né¹ dí² hi³ nɨ́¹juáh³
ca³ja³hín³ ngú³ quiú¹³ dí², hi³ lɨ́³
jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hñú³ hi³ tiá²
má²hɨ́e², tɨ³la³ Dió³² má²ca³jmú³
hua³jan²¹ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² cáun² ñí¹
lɨ́¹³ tauh¹³ dí² hi³ ma³hɨ́e² cun³
jmɨ́¹hi³nio²; jun³juáh¹³ cáun² hi³
ca³jmú³ tsá²mɨ³cuóun² yáh³ hi³ jáun²
má¹ná¹.
2 Quí¹ tson² bíh¹ tá¹la³ ziáun² dí²
hñu³ ngú³ lá² quiú¹³, cáun² ná¹quí²
ná¹jngɨh³² tsɨ́³ bíh¹ dí², cun³ñí¹ hi³
jlánh¹ hen² tsɨ́³ dí² hi³ tsá¹tauh² hñú³
hi³ zia³² jáun² hñu³mɨ³cuú²,
3 hi³ tsá¹tauh²¹ dí² ñéih³ jáun² la³
jan² tsá² quɨh³² cáun² ha¹, hi³ jáun²
tiá² ná¹láun³ dí² lɨ́¹³.
4 Hi³ jáun² tá¹la³ tiauh² dí² lá² hñú³
hi³ lɨ́³ ngú³ lá² quiú¹³ dí², cáun² quí²
jngɨh³² tsɨ́³ bíh¹ dí², jɨ³ hi³ ja³²lɨ³ hlah³
nio² tsɨ́³ dí² nɨ́² siáh³. Jun³juáh¹³ hi³
hnáu² jnoh¹ hi³ cáun² lɨ́¹ quin¹³ tɨ³
có³² ngú³ lá² quiú¹³ yáh³ má¹ná¹, tɨ³la³
la³ cun³ hi³ hnáu² dí² hi³ quɨ́h¹³ dí²
cónh³í¹ cáun² ngú³ hmaɨ²¹ bíh¹, hi³
jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ cáun² hi³ tiá²
má²hɨ́e² ñí¹con² jnoh¹ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹
má²ziáun² dí² cáun² hi³ hmaɨ²¹.
5 Hi³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³chau³
dí² hua³jan²¹ ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́² ti³tsóh³, hi³
ca³jmú³ tsú² lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí²
hi³ nɨ́² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ tsú²
jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹.
6 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun²,
cun³ má²nio² jáun² bíh¹ tiá³ tsɨ́³ jnoh¹.
Né¹ dí² hi³ tá¹la³ ziáun² dí² quionh³
ngú³ lá² quiú¹³, ziáun³² bíh¹ dí² tín²
juú²co¹ dí² ñí¹ cuá³ Tɨ³² Juo¹³ dí²;
7 quí¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun²
cáun² tsɨ́³ bíh¹ jnoh¹ ñi³ngɨ́¹, jun³juáh¹³
hi³ ñi³ngɨ́¹ jnoh¹ cun³quionh³ hi³ néh³²
yáh³.
8 Hi³ jáun² tiá³ bíh¹ nio² tsɨ́³ jnoh¹,
hi³ hen² tsɨ́³ jnoh¹ hi³ chá¹³ tɨ³
có³² ngú³ lá² quiú¹³, hi³ jáun² lɨ́¹³
tsá¹ma³ziáun¹³ jnoh¹ quiúnh¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí².
9 Hi³ jáun² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³
jnoh¹ jmu³² pí³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹
tsɨ́³ Tɨ³² Juo¹³ dí², uá¹ hi³ ziáun³², ho³
uá¹ hi³ tiauh² jnoh¹ quiúnh¹ tsú².
10 Quí¹ la³jáɨ³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³
tsá¹ma³jnia¹³ ta³ ñí¹ Cristo, hi³ jáun²
ñí¹ jáun² chu³ jñéih³ tsáu¹³ dí², hi³
jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu²
hiáuh³ hmah²¹ quioh²¹ la³ cun³ lɨ́³ ta²¹
hi³ lɨ́²jmú³ tsú² tá¹la³ zian² ñí¹ hué²¹
lá², uá¹ hi³ chu²¹ uá¹ hi³ hlah³.

Jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ hi³ niau²¹ tie³ tsɨ́³ tsú²

11 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ juéh²
jnoh¹ he³ lɨ́¹³ ñí¹con² tsáu² hi³ jmu³
Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² bíh¹ jmu³² jnoh¹
tion³ hi³ tɨ³ jéinh³² tsáu² jmɨ́¹ tsɨ́³.
Má²ñi³² bíh¹ Dió³² he³ lánh³ láɨ³ jnoh¹,
hi³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ má²ca³lɨ³
lieih²¹ siáh³ jmɨ́¹ honh² hnoh².
12 Jun³juáh¹³ hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹
siáh³ re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² yáh³, tɨ³la³
jnoh¹ dá² cáun² cue³² jú¹ tson² hi³

jáun² lí¹³ lɨ³ tsɨnh¹ náh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹
bíh¹, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³²
ngáɨh¹ hnoh² ñí¹con² tsá² jlánh¹ jmu²
quien² lánh³ jniá³ tsáu², cha³ jmí¹
jmu³ tsú² quien² lánh³ lí³ tsí³ tsú².

13 Jáun² né³, ní¹juáh³ la³ ná¹ngau²¹
jnoh¹, ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹ jaun³²; tɨ³la³
ní¹juáh³ jun³juáh¹³ ná¹ngau²¹ yáh³
jnoh¹ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²
bíh¹ jaun³².

14 Hi³ jáun² mií³ hi³ ja³² tsí³ Cristo
bíh¹ jmu² héih³² hñu³ tsí³ jnoh¹; quí¹
má²né¹ jnoh¹ hi³ jan² tán¹ hí³ bíh¹
ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jɨ́n³², hi³ jáun²
cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²lin¹ hi³
má²ná¹jún¹ bíh¹ uá²jaɨ³² la³jɨ́n³² tsáu².

15 Hí³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jɨ́n³²
tsáu², hi³ jáun² tsá² má²zian² ñí¹con²
hí³ tiú²uú² ca³tɨn¹ yáh³ ma³zian² la³
cun³ tɨn² tsí³ hmóu³², tɨ³la³ hniáuh³²
ma³zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ hnga² Cristo
bíh¹, Tsá² ca³jun³ hí³ cha¹³ tsú², hi³
jáun² jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jenh¹³.

16 Cun³ñí¹ hi³ má²ziáun² dí² la³ jáun²
né³, jáun² tiú²uú² chú¹ ñih²¹ yáh³ dí²
tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian²
ñí¹ hué²¹ lá². Quí¹ hí¹ la³ tɨ³ ñí¹con²
Cristo yáh³ tí² jmu³² dí² la³ jáun², la³
cun³ qui³ jmu² tsá²mɨ³cuóun²; tɨ³la³
ta³né³² má¹ná¹, tiú²uú² jmu³² yáh³ dí²
la³ jáun².

17 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jan² tsá²
má²cá²cunh³ quionh³ Cristo, tsá²
hmaɨ²¹ bíh¹ má²lín³ tsú²; quí¹ la³jí³²
bíh¹ hi³ yeh³ má²já²hín³, hi³ jɨ³lɨ³² bíh¹
má²laɨ³² hmaɨ²¹.

18 Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² jɨ³lɨ³² hi³
ní², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ niau²¹ tie³
ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ cun³quionh³ hi³
ca³jmú³ jáun² Cristo. Jmí¹ lɨ²¹ jáun²
ca³hiáu³² tsú² jnoh¹ hi³ hléh¹³ jú¹
chú³² ca³tɨ²¹ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³
ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³².

19 Quí¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ jmu²
Dió³² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹
quionh³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³
jáun² tiú²uú² hu²¹ yáh³ tsí³ tsú² tso³ hi³
jmí¹ ren² tsáu²; hi³ jáun² jnoh¹ siáh³
má²ca³hiáu³² tsú² hi³ hléh¹³ jú¹ chú³²
ca³tɨ²¹ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹
quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³².

20 Hi³ jáun² jnoh¹ tsa³ngáɨ¹ jú¹ chú³²
cha¹³ Cristo, hi³ hlí¹ lienh¹ jnoh¹ tsáu²
la³jmí¹ lí³ hi³ hnga² bíh¹ Dió³² hlí²
liéinh³² tsú² cun³quionh³ ho³ jnoh¹.
Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo
bíh¹ hiú² mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² tsáu² hi³
juáh³ jnoh¹: Chá¹ náh² tie³ ja¹ quián¹³
quiúnh¹ Dió³²,

21 quí¹ Cristo jan² Tsá² hí¹ cáun²
tso³ tiá² ca³lɨ³ ren², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³
ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³
ca³lɨn³ Cristo jan² tsá² ren² tso³, hi³
jáun² lí¹³ láí³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² chun¹ cu³tí¹³ la³ cun³ lɨ́n³
hnga² Dió³², ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³
quionh³ Cristo.

6

1 Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mɨ³² jnoh¹
ñí¹con² hnoh², tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ Dió³², hi³ tiá² lí¹
hin¹³ náh² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² hi³
má²hian² náh² jáun².

2 Quí¹ Dió³² má²ca³juáh³ la³ lá²:
La³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ca³tɨ²¹, ne² bíh¹
jná¹³ jëh² hnú²,
hi³ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hniáuh³² liáun³ hnú²
né³, ma³hau¹ bíh¹ jná¹³ hnú².
Jáun² né³, sá¹ní² jɨe³, né³² bíh¹ hú¹tá¹
jmáɨ¹ hi³ ca³tɨ²¹, hi³ né³² bíh¹ cu³tí³ lí³
jmáɨ¹ hi³ lí¹³ liáun³ hnoh² ñí¹con² tso³.

3 Hi³ jáun² né³, tiá² láɨ³ yáh³ jnoh¹
tsá² quí² hliah³² juɨ²¹ tsáu², quí¹ ní² lí¹
ca³lɨ³ zia³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ hléh³²
tsáu² hlah³ ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹.

4 Tɨ³la³ jnoh¹ ma³jnia¹³ hi³ ná¹láɨ³
quian²¹ Dió³² cun³quionh³ la³jí³²
hi³ jmu³², cun³quionh³ hi³ juenh²
tsí³ jnoh¹ ca³tɨ²¹ la³jí³² hi³ ma³tso¹
jnoh¹ tsí³, jɨ³ jmí¹ zia³² hi³ lɨ³hniauh²³
ñí¹con² jnoh¹, jɨ³ tá¹la³ há² nga² jnoh¹
uu³mí²tsɨ³² ní² siáh³.

5 Quí¹ má²ca³pɨ³ ca³juóu³² jnoh¹
tsáu², jɨ³ hi³ má²ca³táuh³² tsú² jnoh¹

hñu3mí1ñí2, hi3 má2ca3má1tso1 jnoh1
tsɨ́3 jmáɨ1 hi3 taunh32 tsáu2 tiá3
siaun32. Ja3bí1 má2ca3jmú13 jnoh1
siáh3 ta21 tɨ3 chí1nga2, hí1 la3 tɨ3
zia32 siáh3 ma3 cáun2 jmáɨ1 hi3 tiá2
ca3cuóu13 jnoh1, jɨ3 hi3 má2ca3tauh13
jnoh1 siáh3 ñí1cuon13.
6 Ja3bí1 ma3jnia13 jnoh1 siáh3 hi3
ná1láɨ3 quian21 Dió32 cun3quionh3
hi3 ziáun2 jnoh1 cáun2 hi3 jɨ2,
cun3quionh3 hi3 má2né1 jnoh1 jú1
tson2, cun3quionh3 hi3 juenh2 tsɨ́3
jnoh1 jɨ3 hi3 ja32 siáh3 mií3 tsɨ́3
jnoh1. Quí1 cun3ñí1 hi3 quiúnh1 jnoh1
Jmɨ́2chí3 Chun1 bíh1, jáun2 má2láɨ3
jnoh1 tsá2 hú1tá1 cu3tí3 ná1hnáu3,
7 hi3 hléh1 jnoh1 siáh3 jú1 tson2, jɨ3
hi3 zia32 siáh3 pí3 quioh21 Dió32 ñí1con2
jnoh1. Jáun2 né3, cun3quionh3 hi3
má2zian2 jnoh1 jáun2 la3 cun3 hi3 tɨ32
tsɨ́3 Dió32 bíh1 má2zia32 ñí1con2 jnoh1
he3 cun3quionh3 jmú13 hniéi2, jɨ3 hi3
liaun1 jnoh1 nɨ́2 siáh3,
8 uá1 hi3 má2quien2 tsáu2 jnoh1, uá1
hi3 hau2 tsú2; uá1 hi3 hleh32 tsú2 re2
quiú13 jnoh1 ho3 uá1 hi3 hleh32 tsú2
hlah3. Ma3 cónh3 jmoh23 jnoh1 tsú2
tsá2 tɨ́1 jáɨn2, hi3 ma3 cónh3 né3 juáh3
tsú2 hi3 jnoh1 bíh1 tsá2 hléh1 jú1 tson2.
9 Ma3 cónh3 jmu2 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3
tiá2 cuóu32 tsú2 jnoh1, hi3 ma3 cónh3
né3 jmu2 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 cuóu32 re2
lɨ́n32. Ma3 cónh3 pih21 tiá2 jún23 jnoh1,
tɨ3la3 la3 má2ziáun2 jáun2 bíh1 jnoh1;
hi3 uá1jinh1 jmu2 tsáu2 hi3 ma3tso1
jnoh1 tsɨ́3, tɨ3la3 tiá2 jún23 yáh3 jnoh1.
10 Uá1jinh1 hlah3 nio2 tsɨ́3 jnoh1, tɨ3la3
cun3 jáun2 bíh1 lɨ́2hiún2 tsɨ́3 jnoh1 jmáɨ1
ca3la3 jɨ́32; hi3 uá1 cun3 tia3mii2 jnoh1,
cun3 jáun2 ná1jmu32 bíh1 jnoh1 hi3 lɨ3
hánh3 juóun32 lɨ́n32 tsáu2; hi3 uá1jinh1
tiauh2 jnoh1 hi3 hí1 cáun2 tiá2 hi3 zia32
quiú13, cun3 jáun2 zia32 bíh1 quiú13
jnoh1 ca3la3 jɨ3lɨ32.

11 Hnoh2 reh2, tsá2 juú2 Corinto,
hí1 cáun2 yáh3 jáɨ13 tiá2 má2ca3hmá13
jnoh1 ñí1con2 hnoh2, má2ca3jmú13 bíh1
jnoh1 juenh2 tsɨ́3 hi3 jmu32 jnoh1 na21
la3jɨ́32 jáɨ13 hi3 hléh1 jnoh1.
12 Nɨ́1juáh3 tiú2uú2 re2 la3 juóh32 dí2,
jun3juáh13 hi3 lɨ3 la3 jáun2 cun3ñí1 hi3
tiá2 hnau3 jnoh1 hnoh2 yáh3, tɨ3la3
cun3ñí1 hi3 ca3lɨn3 hmóu32 bíh1 hnoh2.
13 Hlɨ́1 lieh1 jná13 hnoh2 la3jmɨ́1 hlɨ́2
liéinh32 tsú2 jan2 tsá1míh1 jon2, hi3
jéinh1 náh2 honh2 ñí1con2 jnoh1.

Láɨ3 dí2 cuáh32 quioh21 Dió32 Tsá2 liéih32

14 Ha3 lɨ́2 tianh3 náh2 cá2honh1
quiúnh1 tsá2 tiá2 ta21 haɨh21, quí1 cun3
tiá2 re2 lɨ́13 bíh1; quí1 ¿he3 dá2 ca3tɨn1
hi3 chu21 quionh3 hi3 hlah3, hi3 he3
dá2 lánh3 rón32 lɨ́13 cunh3 joh1 quionh3
já1niéi2?
15 Quí1 ¿he3 ya3 lánh3 rón32 lɨ́13
tiáunh1 Cristo cá2hon3 quionh3 *Sa-
tanás, hi3 he3 yáh3 ca3tɨn1 jan2 tsá2
tanh2 ta21 Dió32 quionh3 jan2 tsá2 tiá2
ta21 haɨh21?
16 ¿Hí1 lɨ́13 jmu3 tsá2 lɨ́n3 hñú3 hɨ́en1
quioh21 Dió32 cá2hon3 quionh3 dió32
tsá2 láɨn1? Quí1 tɨ3la3 hñú3 hɨ́en1
quioh21 Dió32 Tsá2 liéih32 bíh1 má2láɨ3
dí2, la3jmɨ́1 ca3juáh3 jáun2 hnga2 Dió32
jmɨ́1 ca3juáh3 jáun2 la3 lá2:

Má1zián13 jná13 hñu3 tsɨ́3 tsáu2, hi3
ngɨ́13 jná13 siáh3 ja1 quioh21
tsú2;
jná13 lɨ́n13 Dió32 Juo13 tsú2,
hi3 tsá2 hí3 né3 lɨ́n13 tsá2 tionh2
jo3uón32 jná13.

17 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3juáh3 siáh3
Juo13 dí2 la3 lá2:

Huen3 náh2 ja1 quioh21 tsá2 la3 hí3, tɨ3
có32 tianh3 náh2,
ha3 lɨ́2uú2 lɨ́1 tí3 náh2 cuonh2 hi3 tiá2 jɨ2.
Hi3 jáun2 bíh1 lɨ́13 he1 jná13 hnoh2,
18 hi3 lɨ́n13 jná13 Ñeh2 náh2,
hi3 jáun2 hnoh2 né3 lɨ́n13 náh2 jón32
jná13 tsá2mɨ3 tsá2ñuh2, juáh3
Juo13 dí2 Tsá2 cú2 juenh2.

7

1 Jáun2 né3 reh2, hnoh2 tsá2 jlánh1
hnau3 jná13, hi3 nɨ́2 bíh1 jáɨ13 hi3

ca³jmú³ tsú² ñí¹con² dí². Cun³ñí¹
hi³ jáun² né³ cuí¹ má¹jín¹³ dí² ca³tɨ²¹
la³jí³² hi³ lí¹³ lɨ³ hliáuh¹³ dí², uá¹ hi³
ngú³ uá¹ hi³ jmí²chí³, hi³ cuí¹ tauh¹³
dí² ná¹chan¹ cu³tí³ ñí¹con² tsú² quí¹
cun³ñí¹ hi³ juénh² dí² tsú².

Tsá² juú² Corinto zaɨ³² jmí¹ tsí³

2 Hi³ jáun² né³, jéinh¹ tiá³ náh²
honh² ñí¹con² jnoh¹; quí¹ tiá²
má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ hlah³ ñí¹con²
hí¹ jan² tsáu², sa³jun³ má²ca³hliah²¹
jnoh¹ tsí³ tsáu², sa³jun³ hí¹ jan² yáh³
tiá² hin² má²ca³má¹can¹³ jnoh¹.
3 Jun³juáh¹³ hi³hliá² cué²³ jná¹³ tso³
yáh³ hi³ juanh³² jná¹³ jáɨ¹³ ní², quí¹
la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun²
jmí¹tin² hi³ uá¹ hi³ ziáun² dí² cu³lɨ²¹,
uá¹ hi³ jún³ dí² cu³lɨ²¹, cun³ má²hu²¹
jáun² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ quián¹³ hnoh².
4 Cáun² tán¹ bíh¹ nio² tsɨn³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ hnoh², jɨ³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³
siáh³.
Hi³ jáun² né³, ja¹ ca³la³ jí³² la³
cun³ hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, tɨ³ lɨ³mí¹
tiá³ niau³² bíh¹ tsɨn³² jná¹³, jɨ³ hi³
má²canh² lín³² hi³ hiún² tsɨn³² jná¹³;
5 quí¹ tson² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ cuo¹
jnoh¹ hué³² Macedonia lá², hí¹ cónh³
yáh³ tiá² má²ca³cué³ jmáɨ¹ hi³ tauh¹³
jnoh¹ tie³, tɨ³la³ tɨ³ hlá² tɨ³ ní² bíh¹ ca³lɨ³
zia³² uu³mí²tsɨ³², hniéi² bíh¹ ca³lɨ³
zia³² la³ cu³ la³ jéin³ quiú¹³ jnoh¹, jɨ³
hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ siáh³ tsí³ jnoh¹ lɨ³.
6 Tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá² cue³² pí³
hñu³ tsí³ tsá² tiú²uú² tiá³ nio² tsí³,
ca³chá³ tsú² re² tsí³ jnoh¹ cun³quionh³
hi³hliá² cuanh³ jáun² Tito ñí¹ lá².
7 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³
hi³hliá² cuanh³ jáun² yáh³ tsú², quí¹
jɨ³ hi³hliá² jlánh¹ re² má²nio² tsí³ tsú²
hnga² jmí¹ cuanh²¹ bíh¹ hi³ ca³jmuh³
hnoh². Ca³chá³ tsú² ñí¹con² jnoh¹ hi³
hnoh² jlánh¹ hen² honh² hi³ jɨe¹ náh²
siáh³ jnoh¹, hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ hi³
hnoh² ca³ta³no¹ hlah³ honh² ca³tɨ²¹
hi³ jmí¹ lí³ jáun², jɨ³ hi³ haɨn²¹ náh²
siáh³ re² tɨ³ con² jná¹³. Jmí¹ ca³chá³
tsú² jáun² jáɨ¹³ ní² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³
hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³.
8 Jáun² uá¹jinh¹ hlah³ ca³ta³no¹
honh² hnoh² cun³quionh³ sí² hi³
ca³zéin³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², tiú²uú²
hlaɨh³ jéin³² yáh³ jná¹³ ta³né³². Quí¹
uá¹jinh¹ jmí¹ jéin³² jná¹³ ca³lá² hlah³
jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ ca³ta³no¹ cu³tiá³
hlah³ honh² hnoh² cun³quionh³ sí²
jáun²,
9 tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²hiún²
bíh¹ tsɨn³² jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³
ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² jmí¹
ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² náh²; quí¹
jun³juáh¹³ hi³ ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³
yáh³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh².
Quí¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² bíh¹
ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh², hi³ jáun²
hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² la³ ca³jmú¹³
yáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² cun³quionh³
sí² jáun².
10 Quí¹ ní¹juáh³ tá²no¹ hlah³ tsí³ tsú²
la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jáun² za² bíh¹
jmí¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² cun³quionh³
la³ jáun² bíh¹ liáun²³ tsú², hi³ jáun²
tiá² lin¹ hniáuh³² yáh³ hi³ jeinh²¹ tsú²
hlah³; tɨ³la³ tsá² cáun² lí¹ nio² hlah³
tsí³ la³ cun³ qui³ lí²³ quioh²¹ jan²
tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá²
jún³ bíh¹.
11 Jmí¹ ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh²
hnoh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³², ¡sá¹ní²
jɨe³ né³ he³ ca³lín¹³ náh²! Cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ ca³ma³quien¹³ hnoh²
jáɨ¹³ jáun² jɨ³ hi³ ca³cuéh¹ náh² jú¹
tson² la³ cun³ hi³ jmí¹ má²ca³jmuh³
náh²; hi³ ca³míh³ siáh³ honh² hnoh²
jɨ³ hi³ ca³ta³hú¹ cóh²¹ honh² hnoh².
Ja³bí¹ ca³héih³ náh² honh² ñí¹con²
jná¹³, hi³ ca³lɨ³ hiún² siáh³ honh² náh²
hi³ má¹tson¹³ náh² tsá² ca³jmú³ hí³
hi³ hlah³. Cun³quionh³ la³jí³² hi³ ní²
má²ca³ma³jnia¹³ hnoh² hi³ tiá² tso³ la³
hauh³² yáh³ náh² ca³tɨ²¹ hi³ jáun².
12 Hi³ jáun² né³, sí² hi³ ca³zéin³²
jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³
ca³jmú³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ jmáh³la³
tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ yáh³, sa³jun³ hi³

ca³tɨn¹ tsá² ca³jmú³ tsú² hí³ hi³ hlah³
ñí¹con² siáh³, tɨ³la³ ca³zéin³² jná¹³ sí²
jáun² hi³ jáun² lɨ³tsɨn² hnoh² ta³ ñí¹
Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hnau³ náh²
jnoh¹.
13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³ta³no¹
re² tsɨ́³ jnoh¹.
Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ ca³ta³no¹
jáun² re² tsɨ́³ yáh³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹
ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² siáh³ tsɨ́³ jnoh¹ jmɨ́¹
ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ Tito má²hiún² lɨ́n³²
tsɨ́³, quí¹hliá² ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ hnoh²
ca³jmuh³ hi³ niau²¹ re² tɨn² tsɨ́³ tsú².
14 Tiá² ca³jmuh³ yáh³ hnoh² hi³
tá¹zanh¹ jná¹³ hua³heih²¹ ñí¹con²
Tito quí¹hliá² ca³juo³ jná¹³ tsú² hi³
hnoh² tsá² jlánh¹ tɨ³² tsɨn³² jná¹³.
Tɨ³la³ la³jmɨ́¹ má²ca³lɨ³ tson² la³jɨ́³² hi³
má²ca³juáh¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh², la³
jáun² bíh¹ má²ca³lɨ³ tson² siáh³ uá²jaɨ³²
la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³za¹³ jnoh¹ jáun²
Tito jmɨ́¹ ca³ma³quien¹³ jnoh¹ hnoh²
ñí¹con² tsú².
15 Hi³ jáun² hí³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹
má²hniau³ lɨ́n³² bíh¹ hnoh² nɨ́¹
má¹tsau³² tsɨ́³ hi³ jlánh¹ re² ca³ma³tih²¹
hnoh² la³jɨ́³² hi³ ca³juáh³ tsú², jɨ³ hi³
ca³jmuh³ hnoh² siáh³ tsɨ́¹juɨ́³ náh² jmɨ́¹
ca³hen³ náh² tsú², hi³ ca³la³ hi³ juénh²
náh².
16 Jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³
quí¹hliá² lɨ́²³ nio² cáun² tsɨn³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ hnoh² ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³
zia³².

8

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³

1 Hi³ jáun² né³ reh², ta³né³²
má²hnáu² jnoh¹ chá¹³ ñí¹con² hnoh²
ha³ lánh³ rón³² má²ca³ma³hau³ Dió³²
ñí¹con² tsá² zian² la³jɨ́³² cuáh³² hué³²
Macedonia lá².
2 Quí¹ uá¹jinh¹ tsá² nɨ́² ca³há²
ca³nga² uu³mí²tsɨ³² huáh² tsɨ́³, cun³
jáun² ná¹hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú²; hi³
uá¹jinh¹ tia³mii² lɨ́n³² tsú², cun³ jáun²
má²ca³cué³ bíh¹ tsú² hliáun³ la³juah²¹
dúh¹ hi³ hánh³ lɨ́n³².
3 Jná¹³ cué²³ jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹
ca³cué³ tsú² ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³
la³ cun³ ñí¹ tú² ñí¹ tsɨn²³, hí¹ la³ tɨ³
tɨ³ chí¹nga² yáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ tú²
tsɨn²³ tsú²,
4 hi³ ca³la³ hi³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ lɨ́n³²
tsú² hi³ cué¹³ jnoh¹ jáɨ¹³ hi³ ma³hon³
tsú² tsá² joh¹ Dió³² [tsá² zian² tɨ³ hué¹³
Judea];
5 hi³ tɨ³ chí¹nga² bíh¹ ca³jmú³ tsú²
la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ hen² tsɨ́³ jnoh¹
jmu³ tsú²; quí¹ la³ñí¹ tín² ca³chan³ tsú²
jo³cuo² Tɨ³² Juo¹³ dí², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³
ca³chan³ tsú² siáh³ jo³cuo² jnoh¹ la³
cun³ hi³ qui³ hnió³ Dió³².
6 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³za¹³ jnoh¹
Tito, tsá² ca³ma³liáu³² hí³ ta²¹ jáun² ja¹
quián¹³ hnoh², hi³ cuɨ́¹ má¹hián² tsú²
ta²¹ jáun² la³ cun³ hi³ ja³² mií³ honh²
hnoh².
7 La³jɨ́³² hi³ jmuh³² bíh¹ hnoh²
jmuh³² náh² tɨ³ chí¹nga², uá¹la³ cun³
hi³ nio² cáun² honh² náh², jáɨ¹³ hi³
hléh¹ náh², la³jɨ́³² hi³ ñíh¹ náh², la³jɨ́³²
hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³, jɨ³ hi³ hnau³
náh² jnoh¹ nɨ́² siáh³; ja³bí¹ la³ nɨ́²
uá²jaɨ³² hniáuh³² já³² mií³ honh² náh²
tɨ³ chí¹nga² ca³tɨ²¹ ta²¹ chu²¹ jáun²
siáh³.
8 Jun³juáh¹³ hi³ jmu² héih³² yáh³
jná¹³ hi³ juanh³² ná¹ la³ nɨ́²; jɨ́³²la³ ti³
hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² la³ cun³
hi³ ná¹hniá¹ tsá² siánh³ jmu³ bíh¹, hi³
jáun² lɨ³ lin¹ nɨ́¹juáh³ hi³ hú¹tá¹ tson²
hno³ hnoh² tsáu².
9 Quí¹ má²ca³lɨ³ ñíh¹ bíh¹ hnoh² ha³
lánh³ lɨ́³ mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Jesucristo
Tɨ³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jan² Tsá²
jmɨ́¹ hánh³ lɨ́n³², tɨ³la³ ca³jmú³ tsú²
hi³ tsɨ́¹juɨ́³ hnga² cun³ñí¹ hi³ hniau³
hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ hi³ lɨ³
hánh³ hnoh² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³
tsú² jáun² tsɨ́¹juɨ́³.
10 Hi³ chú³² quián¹³ hnoh² bíh¹
hi³ hɨ́e²³ jná¹³ jú¹ tson² ca³tɨ²¹ hi³
nɨ́². Quí¹ la³ cun³ mii² cá²tsá³² máh³
ca³ma³liauh²¹ hnoh² hi³ cueh³², tɨ³la³
jun³juáh¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ cueh³² yáh³ náh²,

quí¹ ca³la³ hi³ hniá¹ bíh¹ náh² cueh³².
11 Né³² né³, chú³² ma³hián¹³ náh² la³
cun³ rón³² hi³ ca³lɨ³ hniá¹ náh² jmúh¹³
jáun² jmɨ́¹tin², hi³ jáun² cué¹ náh² la³
cun³ rón³² hi³ zia³² quián¹³.
12 Quí¹ nɨ́¹juáh³ jan² tsáu² hú¹tá¹
cu³tí³ hniá¹ hi³ cué³², jáun² lɨ́² hiún²
bíh¹ tsɨ́³ Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ cue³² tsú²
jáun² la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹; quí¹
tiá² mɨ³² yáh³ Dió³² cáun² hi³ tiá² zia³²
quioh²¹ tsáu².
13 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³²
lɨ³mii² yáh³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ má¹hon¹
náh² tsáu²,
14 quí¹ tɨ³la³ hi³ lɨ́¹³ zian² cá²ren²
bíh¹ náh² quiúnh¹ tsá² hí³. Ta³né³²
zia³² quián¹³ hnoh² hi³ lɨ́¹³ má¹hon¹
náh² tsá² hí³ la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³²
quioh²¹ tsú²; quí¹ hu³ sa³ chau²¹
cáun² jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hniáuh³² ñí¹con²
hnoh², hi³ jáun² tsá² hí³ má²zia³²
quioh²¹ má¹jáun² hi³ ma³hau³ hnoh²;
hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ zian² hnoh²
cá²ren².
15 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:
“Tsá² jmɨ́¹ zia³² hliáun³ quioh²¹, tiá²
hi³ ziau³ yáh³ quioh²¹ tsú²; hi³ tsá²
jmɨ́¹ zia³² cú¹pih²¹ quioh²¹ né³, tiá² hi³
ca³lɨ³ hniáuh³² yáh³ ñí¹con² tsú²”.

Tito quionh³ tsá² quionh³

16 Tɨ³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³jmú³
tsɨ́³ Tito hi³ hniá¹ ma³hau³ hnoh²
la³jmɨ́¹ hniá¹ jná¹³.
17 Quí¹ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá²
lɨ́²juo³ jná¹³ hi³ tsó³² yáh³ tsú² hi³
lɨ́²héi³² tsó³², quí¹ qui³ cónh³ jmɨ́¹ la³
má²hu²¹ bíh¹ tsɨ́³ tsú² hnga² hi³ tsó³²,
hi³ jáun² ta³né³² né³ má²tsó³² tsú²
hi³ tsa³jɨe³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ hnió³
hnga².
18 Hi³ zen¹³ jnoh¹ siáh³ tsá² hí³
reh² dí², tsá² jlánh¹ re² hleh³² hí³ tsá²
zian² la³jɨ́³² cuáh³² quioh²¹, cun³ñí¹
hi³ jlánh¹ chu²¹ ta²¹ hi³ jmu² tsú² hi³
ngaɨ³² tsú² jáun² jú¹ chú³².
19 Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ nɨ́² yáh³,
quí¹ hí¹ la³ tɨ³ hmóu³² yáh³ tsá² cuáh³²
ca³quianh³ tsú² hi³ ngɨ́³² quiúnh¹ jnoh¹
hi³ ma³hau³ tsú² hná¹ ta²¹ hi³ jmu³²
jnoh¹ hi³ ma³hon¹ jnoh¹ tsá² tia³mii².
Ta²¹ jáun² jmu³² jnoh¹ hi³ jáun² lɨ³
quien² Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ má¹jnia¹³
jnoh¹ siáh³ hi³ jlánh¹ hniá¹ jnoh¹
jmú¹³ ta²¹.
20 Cun³quionh³ hi³ jmu³² jnoh¹ la³
nɨ́², hu²¹ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ tiá² hin² lɨ́¹³ ziu³
hɨe³ jnoh¹ ca³tɨ²¹ quɨe³ hi³ má²nio²
jáun² jo³cuo² jnoh¹.
21 Quí¹ ná¹jmu³² jnoh¹ pí³ hi³ la³jɨ́³²
hi³ jmu³² jnoh¹ lɨ́³ re² tso², jun³juáh¹³
jmáh³la³ ta³ ñí¹ Tɨ³² Juo¹³ yáh³ dí², quí¹
la³ jɨ³ ta³ ñí¹ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ siáh³.
22 Jáun² cu³tsa³² quionh³ tsá² gon³
nɨ́² tsú² zen¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³í¹ jan²
tsá² reh², tsá² má²ca³ma³jnia³² hiú²
cuóh³² ñí¹con² jnoh¹ hi³ dí¹quian¹ jmu³
lɨ³ua³ cáun² ta²¹; hi³ ta³né³² né³, tɨ³
jlánh¹ bíh¹ má²dí¹quian¹ tsú² cun³ñí¹
hi³ má²cuóu³² tsú² hnoh².
23 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² nga² jáɨ¹³ hi³
ca³tɨn¹ Tito, zéih³ tsú² hi³ tsá² jmu²
ta²¹ cu³tsa³² quiúnh¹ jná¹³ bíh¹ nɨ³² hi³
má¹cau²¹ jnoh¹ hnoh². Hi³ nɨ́¹juáh³
hi³ nga² tsú² siáh³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² reh²
ñí¹ hná¹ nɨ́² né³, zéih³ tsú² hi³ tsá² nɨ́²
ca³ze³ tsá² tiáunh¹ la³jɨ́³² cuáh³² bíh¹,
jɨ³ hi³ lɨ́n³ tsú² siáh³ tsá² má²jnia³² hi³
quien² Cristo.
24 Hi³ jáun² né³, chú³² ma³jnia¹³
náh² ñí¹con² tsá² zian² la³jɨ́³² cuáh³² tɨ³
lá² hi³ cu³tí³ hno³ hnoh² tsá² nɨ́², hi³
má¹jnia¹³ náh² siáh³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³²
tsá² cuáh³² hi³ cu³tí³ zia³² jáɨ¹³ hi³
jmú¹³ jnoh¹ tsah¹ ca³tɨn¹ hnoh².

9

Quɨe³ hi³ cunh²³ tsú² ca³tɨn¹ tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³tɨ²¹ quɨe³ hi³
cunh²¹ dí² jáun² hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³
joh¹ Dió³², tiá² lin¹ nga³ jmɨ́¹ hniáuh²¹
yáh³ hi³ jmu¹ jná¹³ sí² lá² ñí¹con²
hnoh²,
2 quí¹ má²ño¹ jná¹³ hi³ cu³tí³ hiún²
lɨ́n³² bíh¹ honh² hnoh² hi³ má¹hoh³
náh². Hi³ jáun² né³, má²cá²jmú³²

jná13 tsah1 hi3 ca3tɨn1 hnoh2 ñí1con2
tsá2 hué32 Macedonia lá2, cun3ñí1 hi3
hnoh2 tsá2 zian2 náh2 hué32 Acaya
nɨ́2 má2tiáunh1 náh2 hua3jan21 la3 cun3
mii2 cá2tsá32 máh3 hi3 cuéh1 náh2. Hi3
jáun2 juóun32 tsá2 hí3 má2ca3lɨ3 hiún2
siáh3 tsɨ́3 cun3ñí1 hi3 ná1hiún2 honh2
hnoh2.
3 Tɨ3la3 cun3 jáun2 zein32 bíh1 jná13
tsá2 reh2 dí2 lá2, quí1 nɨ́2 lɨ́1 tiá2 ca3lɨ3
quien2 hi3 jmu2 jná13 tsah1 hi3 ca3tɨn1
hnoh2 hi3 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2. Jáun2 né3,
hniáuh32 tiáunh1 hnoh2 hua3jan21 hi3
má1tih21 la3 cun3 hi3 má2ca3juo3 jná13
tsáu2;
4 quí1 nɨ́2 lɨ́1 já1taunh21 gon3
gáun3 tsá2 Macedonia quiúnh1 jná13,
má1jáun2 jɨe3 tsú2 hi3 tiá2 hua3jan21 la3
tiáunh1 yáh3 hnoh2, jáun2 hua3heih21
bíh1 tá1tauh1 jnoh1 lɨ́13, jɨ3 hnoh2 nɨ́2
siáh3, quí1 jlánh1 má2ca3juáh13 jnoh1
hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3 jnoh1 hi3 ca3tɨn1
hnoh2.
5 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 má2ca3lén13
jná13 hi3 hniáuh32 mɨ́13 jná13 hi3 chú32
ñí1con2 tsá2 reh2 lá2 hi3 tsa3táunh1 tsú2
chí1ján3 hi3 ma3hau3 tsú2 hnoh2 hi3
má1hiánh13 náh2 la3 cun3 hi3 ca3jmuh3
náh2 jáun2 jáɨ13 jmɨ́1tin2 hi3 cuéh1. Hi3
jáun2 la3 jáun2 má2rá1lɨ́3 hua3jan21 nɨ́1
má1cá2chó32 jná13, hi3 jáun2 la3 jáun2
bíh1 lɨ3 lin1 hi3 hnoh2 ja32 mií3 honh2,
jun3juáh13 cáun2 hi3 di3quiaun1 jnoh1
jmáɨ1 yáh3.
6 La3 cun3 hi3 qui3 ná1juáh23 jáun2
tsáu2, hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 jñi32 cú1pih21,
jáun2 cú1pih21 bíh1 loh2 tsú2; tɨ3la3 tsá2
jñi32 hliáun3 né3, hliáun3 bíh1 loh2.
7 Hi3 jáun2 ma3 quin32 ma3 jan32
tsáu2 hniáuh32 cué32 la3 cun3 hi3
má2ca3lɨ́n13 hñu3 tsɨ́3, tɨ3la3 tiá2
hniáuh32 yáh3 cué32 tsú2 ta3 hlah3 nio2
tsɨ́3 má1ná1, ho3lá2dá2 ta3 tion3; quí1
Dió32 tɨ32 tsɨ́3 tsá2 cue32 ca3la3 hi3 hiún2
tsɨ́3 bíh1.
8 Hi3 Dió32 bíh1 Tsá2 tɨn2 ma3mieh2
hnoh2 tɨ3 chí1nga2 la3 cónh3 bíh1 hi3
lɨ3hniauh23 ñí1con2 hnoh2, hi3 jáun2
la3 jáun2 bíh1 lɨ́13 lɨ3zia32 la3jɨ́32 hi3
hniáuh32 ñí1con2 hnoh2 hmóu32, hi3
cué32 tsú2 siáh3 ca3la3 hi3 tú2 hi3
ziún23 bíh1 ñí1con2 hnoh2, hi3 jáun2 lɨ́13
má1hoh3 hnoh2 ca3tɨ21 lɨ3ua3 cáun2 ta21
chu21.
9 Quí1 ñí1 Sí2 rá1juáh3 la3 lá2:
Tsá2 cue32 ca3la3 hi3 tɨ́2 hɨe23 ñí1con2
tsá2 tia3mii2,
jmɨ́1 lɨh3 bíh1 tiá2 táuh3 la3jɨ́32 hi3 chu21
hi3 jmu2 tsú2 jáun2.
10 Hi3 jáun2 Tsá2 cue32 jún2 hi3 jñi32
tsú2 jɨ3 má32 hi3 cúh2 tsú2 cué32 hnoh2
la3jɨ́32 jún2 hi3 jánh1 náh2, jɨ3 hi3
ma3hliáun3 tsú2 hi3 ló32 jáun2 quián13
hnoh2 hi3 jmúh13 náh2 ta21 chu21.
11 La3 jáun2 bíh1 lɨ́13 lɨ3 hánh3 hnoh2,
hi3 jáun2 lɨ́13 cuéh1 náh2 ca3la3 hi3 lɨ́1
má2tɨ́2 má2hɨe23 ñí1con2 tsáu2. La3
jáun2 bíh1 lɨ́13 hi3 juóun32 tsáu2 cuéh32
tiá1hmah1 Dió32 cun3quionh3 hi3 he3
tsú2 hi3 cháh13 hnoh2 jáun2 jo3cuo2
jnoh1.
12 Quí1 nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1ca3ma3hon1
jnoh1 tsá2 joh1 Dió32 cun3quionh3
hi3 cueh32 náh2 jáun2, jun3juáh13
jɨ́32la3 ti3 cueh32 náh2 hi3 lɨ3hniauh23
ñí1con2 yáh3 tsú2, quí1 ja3bí1 la3 jáun2
ná1jmuh32 náh2 hi3 juóun32 tsá2 cué32
siáh3 tiá1hmah1 lɨ́n21 ñí1con2 Dió32 bíh1.
13 Hi3 jáun2 jnoh1 quiúnh1 tsá2 hí3
jlánh1 ma3quien13 jnoh1 Dió32 quí1
cun3quionh3 hi3 ma3hon1 náh2 jáun2
bíh1 tsú2 ma3jnia13 náh2 hi3 tson2
ma3tih21 náh2 jú1 chú32 quioh21 Cristo
cun3ñí1 hi3 ma3hon1 náh2 tsú2 ca3la3
hi3 tɨ́2 hɨe23; la3 má2quionh3 juóun32
lɨn32 tsá2 siánh3 siáh3.
14 Hi3 jáun2 tsá2 hí3 ca3la3 hi3 hniau3
lɨn32 tsú2 hnoh2 hi3 liéinh32 Dió32
hi3 ca3tɨn1 hnoh2, cun3ñí1 hi3 Dió32
má2ca3ma3jnia32 hi3 ja32 mií3 tsɨ́3
cun3quionh3 hi3 jmuh32 hnoh2.
15 ¡Jlánh1 tiá1hmah1 Dió32 quí1hliá2
má2ca3cué3 tsú2 cáun2 hi3 jlánh1 bíh1
quien2, hi3 ca3la3 hí1juáh3 tiá2 né1 dí2
he3 lánh3 rón32 juáh13!

10

Jáɨ13 hi3 ho2 Po1 hi3 lɨ́n3 tɨ32 tsá2

quian[32] jë[1] Dió[32]
(Gálatas 1:11-2:21)

1 Hi[3] jáun[2] né[3], jná[13] Po[1], zia[32] hi[3]
hiú[2] mí[23] jná[13] ñí[1]con[2] hnoh[2] cun[3]ñí[1]
hi[3] Cristo jmu[2] juenh[2] tsí[3], hi[3] ja[32]
siáh[3] mií[3] tsí[3]. Zian[2] tsá[2] ná[1]juáh[23]
hi[3] tsí[1]juí[3] cu[3]tí[13] bíh[1] néh[1] jná[13]
ní[1]juáh[3] jmái[1] hi[3] zenh[2] ná[1] ta[3] máh[1]
hnoh[2], ti[3]la[3] ní[1]juáh[3] ñí[1] siáh[3] bíh[1]
má[2]cuon[1] jná[13], jáun[2] má[1]jáun[2] néh[1]
jlánh[1] má[2]jmu[2] jná[13] quien[2].
2 Cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] né[3], mí[23] jná[13]
ñí[1]con[2] hnoh[2] hi[3] ní[1] má[1]ngau[32] jná[13]
hi[3] ñí[1]ji[e1] ná[1] hnoh[2], ha[3] lí[2] lí[1]
jmú[2] hnoh[2] hi[3] tion[3] hniáuh[32] jmu[1]
jná[13] quien[2] ñí[1]con[2] ma[3] jan[2] hnoh[2],
quí[1] tiá[2] juénh[2] yáh[3] jná[13] má[1]jéinh[3]
jmái[1] quiúnh[1] tsá[2] ná[1]juáh[23] hí[3] hi[3]
jnoh[1] jmu[32] ta[21] la[3] cun[3] qui[3] jmu[2]
tsá[2]mi[3]cuóun[2].
3 Quí[1] uá[1]jinh[1] tson[2] tsá[2]mi[3]cuóun[2]
bíh[1] jnoh[1], ti[3]la[3] tiá[2] jmu[32] yáh[3]
jnoh[1] hniéi[2] la[3] cun[3] qui[3] jmu[2]
tsá[2]mi[3]cuóun[2].
4 Quí[1] jun[3]juáh[13] jmu[32] jnoh[1] hniéi[2]
cun[3]quionh[3] hi[3] la[3] jmúh[32] jáun[2]
tsá[2]mi[3]cuóun[2] ta[21] ní[1] má[1]ti[3] ñí[1] jmu[3]
hniéi[2] yáh[3], ti[3]la[3] cun[3]quionh[3] pí[3] hi[3]
cue[32] Dió[32] bíh[1] tái[2] jnoh[1] chú[1] jñeih[21]
tá[13] tsá[2] hau[2] dí[2], uá[1]jinh[1] ná[1]lí[n23] tsú[2]
hi[3] tiá[2] hi[3] hái[n]h[13] zia[32].
5 Hi[3] jáun[2] la[3] ní[2] bíh[1] hin[32] jnoh[1]
la[3]jí[32] jái[13] hi[3] lí[1] chin[2] tsáu[2] chí[1] ji[3]
li[3]ua[3] cáun[2] hi[3] jmu[2] tsáu[2] quien[2] hi[3]
quí[2] jnai[32] jui[32] hi[3] jáun[2] tiá[2] lí[13] li[3]
cuóun[32] tsáu[2] Dió[32]. Cun[3]quionh[3] hi[3]
cah[1] jnoh[1] jáun[2] jmái[1] la[3]jí[32] hi[3] lí[n23]
tsáu[2], la[3] jáun[2] bíh[1] janh[21] jnoh[1] tsáu[2]
hi[3] ma[3]tí[32] ñí[1]con[2] Cristo.
6 Hi[3] jáun[2] hiún[2] bíh[1] tsí[3] jnoh[1]
má[1]tson[13] li[3]ua[3] jan[2] tsá[2] tiá[2] nieh[3],
ní[1]juáh[3] má[2]ma[3]tih[21] hnoh[2] re[2] lí[n32].
7 Hnoh[2] dá[2] cáun[2] lí[1] jíeh[32] náh[2] la[3]
cun[3] hi[3] jniá[3] jmáh[3]la[3] ti[3] coh[3] bíh[1].
Ní[1]juáh[3] zian[2] tsá[2] lí[n23] hi[3] tson[2] bíh[1]
má[2]hún[1] tsú[2] jo[3]cuo[2] Cristo, hniáuh[32]
bíh[1] cháu[32] tsú[2] tsí[3] hi[3] ja[3]bí[1] jnoh[1]
siáh[3] uá[2]jai[32] má[2]tiáuh[1] jo[3]cuo[2] Cristo.
8 Hi[3] jáun[2] uá[1]jinh[1] lí[n23] hnoh[2] hi[3]
chí[1]nga[2] ca[3]lá[2] ma[3]quien[13] jná[13] jái[13]
hi[3] hau[32] jnoh[1], cun[3] tiá[2] li[3] heh[1]
bíh[1] jná[13]; quí[1] jái[13] hi[3] hau[32] jnoh[1]
jáun[2] ca[3]cué[3] hnga[2] bíh[1] Ti[32] Juo[13]
dí[2] hi[3] jmú[13] jnoh[1] hi[3] li[3]hún[1] honh[2]
náh[2] ca[3]ti[21] hi[3] tanh[13] náh[2] ta[21] Dió[32],
jun[3]juáh[13] hi[3] jmú[13] jnoh[1] hi[3] ti[3]
tsa[3]hín[3] yáh[3] hnoh[2].
9 Su[3]uú[2] lí[n23] hnoh[2] hi[3] zein[32] jná[13]
sí[2] lá[2] cun[3]ñí[1] hi[3] hnó[32] jná[13] hi[3]
juénh[13] hnoh[2].
10 Quí[1] zian[2] ma[3] jan[2] tsá[2] juáh[23]
hi[3] jlánh[1] pin[3] jái[13] tioh[3] sí[2] hi[3] zein[32]
jná[13], ji[3] hi[3] jlánh[1] cáu[2] niéih[3] siáh[3],
ti[3]la[3] ní[1]juáh[3] jmái[1] hi[3] zenh[2] jná[13] ñí[1]
hó[21]ñí[1] tsú[2], jáun[2] jan[2] tsá[2] huá[1] tsí[3]
bíh[1] néh[1] jná[13], hi[3] jun[3] lin[1] yáh[3] néh[1]
hléh[23] jná[13].
11 Ti[3]la[3] cuí[1] li[3] ñi[32] tsá[2] juáh[23] la[3] ní[2]
hi[3] cá[2]ren[2] bíh[1] lí[3] ta[21] hi[3] jmu[32] jnoh[1]
ní[1]juáh[3] hi[3] tiauh[2] jnoh[1] ja[1] quián[13]
hnoh[2] la[3] má[2]quionh[3] jái[13] tioh[3] sí[2] hi[3]
zen[23] jnoh[1] ñí[1]con[2] hnoh[2] jmái[1] hi[3]
tiauh[2] jnoh[1] ñí[1] uóunh[3] ní[2] siáh[3].
12 Jmí[1]lí[h3] tiá[2] ja[32] tsí[3] jnoh[1] hi[3]
jmú[13] jnoh[1] cá[2]ren[2] quiúnh[1] tsá[2] lí[1]
hleh[32] re[2] ca[3]ti[n1] hmóu[32], sa[3]jun[3] hi[3]
cunh[21] jnoh[1] ta[21] quiú[13] quiúnh[1] tsú[2].
Quí[1] ní[1] má[1]ca[3]chu[3] ca[3]ñih[3] tsá[2] la[3] hí[3]
má[2]tún[2] hmóu[32] cun[3]quionh[3] héih[32]
hi[3] lí[1] ca[3]chin[2] chí[1], ho[3]lá[2]dá[2] cunh[3]
tsú[2] tá[13] quionh[3] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2],
jáun[2] tsá[2] la[3] hí[3] lí[1] jmu[2] cáun[2] hi[3]
cáun[1] bíh[1].
13 Tiá[2] tsah[1] yáh[3] jnoh[1] ca[3]ti[21] cáun[2]
hi[3] tiá[2] ca[3]ta[1], quí[1] jnoh[1] cáun[2] jmu[32]
ta[21] la[3] cun[3] rón[32] lí[3] héih[32] hi[3] cue[32]
Dió[32] bíh[1], hi[3] hnga[2] hí[3] bíh[1] ca[3]jmú[3]
héih[32] hi[3] ca[3]ñí[1]jmú[13] jnoh[1] ta[21] la[3] ti[3]
ja[1] quián[13] hnoh[2] ní[2].
14 Cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] bíh[1], jáun[2]
jmí[1] ca[3]jmú[13] jnoh[1] ta[21] ja[1] quián[13]
hnoh[2] jmí[1]tin[2], ha[3] tiá[2] li[3] yáh[3] cáun[2]
ñí[1] ti[3] có[32] ñí[1] tiá[2] ca[3]li[3]hnió[3] Dió[32]
hi[3] lí[13]. Quí[1] jnoh[1] bíh[1] tsá[2] la[3]ñí[1]
hi[3] ca[3]ñí[1]hléh[13] jú[1] chú[32] hi[3] ca[3]ti[n1]
Cristo ca[3]la[3] ti[3] ja[1] quián[13] hnoh[2].

15 Ha³ tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ tsah¹
ca³tɨ²¹ tá¹³ tsá² siánh³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
ta²¹ jáun² quiú¹³ jnoh¹. Tɨ³la³ hu²¹
tsɨ́³ jnoh¹ hi³ cun³quionh³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹
má²táunh²³ hnoh² ta²¹, jáun² tɨ³ lɨ³mí¹
re² má²lɨ́¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹
quián¹³ hnoh²; tɨ³la³ jmáh³la³ la³ cun³
héih³² hi³ jmu² Dió³² bíh¹ jmú¹³ jnoh¹
ta²¹ má¹ná¹.
16 Hi³ jáun² má¹lɨ³² jáun² né³, hu²¹
tsɨ́³ jnoh¹ hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²
jáun² ñí¹ siáh³ siáh³, ca³la³ tɨ³ ñí¹
uóunh³, ngá¹³ ñí¹ tionh¹ hnoh² nɨ́²;
quí¹ tiá² hnáu² yáh³ jnoh¹ jmú¹³ tsah¹
cun³quionh³ tá¹³ tsá² siánh³.
17 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³
jmu³ tsah³, cuɨ́¹ jmu¹ tsú² tsah³ hi³
ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí².
18 Quí¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³
nɨ́¹juáh³ hi³ jmu² tsú² quien² hnga²,
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² juáh³
hi³ má²lɨ́²jmú³ tsú² re², hi³ jáun² tson²
bíh¹ cu³tí³ má²lɨ́²jmú³ tsú² re².

11

Po¹ hɨe³² ha³ lánh³ jmu² tsá² lɨ́¹ juáh²³ hi³ lɨ́n³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²

1 ¿Tiá¹ jmúh¹³ hnoh² tiá³ juenh²
honh² hi³ hléh¹³ jná¹³ ca³lá² la³jmɨ́¹
hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹? Qui³ cónh³
tsá² jmuh³² juenh² honh² bíh¹ hnioh².
2 Tɨ³la³ la³ñí¹ tín² hnó³² jná¹³ hi³
lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ hɨ³² tsɨn³² jná¹³
hi³ ca³tɨn¹ hnoh², la³ cun³ qui³
jmu² hnga² Dió³². Quí¹ hnó³² jná¹³
má¹jnia¹³ hnoh² ñí¹con² Cristo la³ jmɨ́¹
má²jnia² tsú² jan² tsá² tsá¹máɨ¹³ jon²
hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú³ ñí¹con² tsá²
lɨ́¹³ ñí²cuo², quí¹ jná¹³ má²cá²jmú³²
jáɨ¹³ ñí¹con² Cristo.
3 Quí¹ hɨ³² tsɨn³² jná¹³ ho³ sa³
nɨ́² lɨ́¹ ca³hliáh² honh² hnoh² hi³
tianh¹³ náh² tɨ³ có³² ñí¹con² Cristo
hi³ tiú²uú² jɨ² honh² náh², hi³ jmɨ́¹
ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² tsú² la³jonh³
jmɨ́¹ honh², la³jmɨ́¹ ca³lɨ³can² jáun² hla¹
Eva hi³ ca³ma³cau² jáun² jáh³hláɨnh¹
hí³ cun³quionh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ².
4 Quí¹ hnoh² dá² cáun² lɨ́¹ hen²³
náh² re² lɨ³ua³ jan² tsá² tsá²hléh² jáɨ¹³
la³ siáh³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús la³ cónh³
bíh¹ jáɨ¹³ hi³ tsa³hléh¹³ jnoh¹ quioh²¹
tsú² ñí¹con² hnoh²; hi³ cáun² lɨ́¹ tanh²³
náh² ta²¹ jan² jmɨ́²chí³ siánh³ la³ cónh³
bíh¹ Jmɨ́²chí³ hi³ má²ca³hen³ náh², jɨ³
hi³ cáun² lɨ́¹ héih²³ náh² siáh³ cáun²
jú¹ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ jú¹ chú³² hi³
má²hian² náh² jáun².
5 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ tiá² jmɨ́¹
ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ juah²¹ la³ lá², tɨ³la³
len³ jná¹³ hi³ tiá² lɨ́² huen³ yáh³ jná¹³
hí¹ cú¹pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ tɨ³² quian³²
hí³ jë¹ Dió³², tsá² jlánh¹ néh¹ ná¹ñɨ³²
hí³.
6 Quí¹ uá¹ cun³ tson² hi³ tiá² tɨn²
jná¹³ hléh¹³ re², tɨ³la³ tiá² lɨ́³ yáh³
la³ nɨ́² la³jɨ́³² hi³ ño¹ jná¹³; hliáun³
jéin³² bíh¹ má²ca³lɨ³ lin¹ hi³ tson² bíh¹
la³ jáun² lɨ́³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³
má²ca³jmú¹³ jnoh¹ jáun².
7 Tiá² né¹ ¿hí¹ hlah³ uá¹ la³ ca³jmú³²
jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun²
hi³ hnoh² bíh¹ tsá² quien², hi³ jáun²
jná¹³ né³ jan² tsá² huen³ bíh¹ jmɨ́¹
ca³hléh³ jná¹³ jáun² jú¹ chú³² quioh²¹
Dió³² ta³ tiá² hmah²¹ ca³cán³ jná¹³
ñí¹con² hnoh²?
8 Lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³háɨn³² bíh¹
jná¹³ quɨe³ quioh²¹ tsá² zian² hliáun³
cuáh³² ñí¹ hná¹ nɨ́² jmɨ́¹ cá¹héi²¹ jná¹³
jáun² quɨe³ hi³ ca³cué³ tsú² tá¹la³
ca³ma³cau²¹ jná¹³ jáun² hnoh².
9 Quí¹ tá¹la³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ jáun²
quiúnh¹ hnoh² ca³chó³² jmáɨ¹ hi³
zia³² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³² ñí¹con² jná¹³,
tɨ³la³ tiá² liá¹ héi² ca³quiaun¹ yáh³
jná¹³ hnoh², quí¹ tsá² reh² zian² tɨ³
hué³² Macedonia lá² bíh¹ ca³cué³
la³jɨ́³² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³² quion²¹
jná¹³ jmɨ́¹jáun². Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹
ca³jmú³² jná¹³ hua³hín¹³ hi³ tiá² liá¹
héi² ca³quiaun¹ yáh³ jná¹³ hnoh², hi³
sa³jun³ chau²¹ yáh³ jmáɨ¹ hi³ jmu¹
jná¹³ la³ jáun².
10 La³jmɨ́¹ cuo² jná¹³ jú¹ tson²
quioh²¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ ño¹ jná¹³

siáh3 hi3 hí1 jan2 tsá2 zian2 hué32
Acaya nɨ́2 tiá2 lɨ́13 quin3 la3 cun3 hi3
tsah1 jáun2 jná13 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2.
11 ¿He3 láɨh32 juáh13? ¿Hí1 cun3ñí1
hi3hliá2 tiá2 hnau3 jná13 hnoh2? Tɨ3la3
Dió32 ñɨ32 hi3 hnau3 lɨ́n32 bíh1 jná13
hnoh2.
12 Hi3 jáun2 jmu1 bíh1 jná13 ta21
quion21 la3 má2jmu2 jáun2, jáun2 tiá2
lɨ3 quien2 jë1 tsá2 ñɨ3tú1 ñɨ3lɨn13 nɨ́2,
tsá2 jmu2 hí3 tonh2 hi3 juáh3 hi3 ta21
quioh21 hí3 néh1 dí2 uá2jaɨ32 lɨ́3 la3jmɨ́1
lɨ́3 ta21 quiú13 jnoh1.
13 Tsá2 lín1 tɨ32 tɨ́1jáɨ2 bíh1 hí3 hi3
lɨ́1 juáh3 hi3 ná1lɨ́n3 *tɨ32 tsá2 quian32
jë1 Dió32, tsá2 lɨ́1 má2cau2, tsá2 ti3 lɨ́1
jnia32 la3jmɨ́1 jnia32 tɨ32 tsá2 quian32 jë1
Cristo.
14 Jun3juáh13 lin1 hi3 lɨ3 tsa3cáun2
tsɨ́3 yáh3 dí2 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2, quí1 ja3bí1
hnga2 yáh3 *Satanás tɨn2 hi3 jinh21
hi3 jnia3 la3jmɨ́1 jniá3 tsá2cuú2 tsá2ta3
Dió32, tsá2 zian2 ñí1 tie3 joh1.
15 Hi3 jáun2 dá2 huán1 tsɨ́3 bíh1 lɨ́13 hi3
tsá2 lɨ́n3 hí3 quian21 tsá2 hláɨnh1 tɨn2
jmu3 hi3 jinh21 hi3 jnia3 la3jmɨ́1 jniá3
tsá2 jmu2 ta21 chu21. Tɨ3la3 ñí1 ca3táuh3
jmáɨ1 má1ná1, cun3 hiáuh3 bíh1 tsú2 la3
cun3 hi3 ca3tɨn1 hiáuh3.

Po1 má2tso2 tsɨ́3 cun3ñí1 hi3 lɨ́n3 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32

16 Jáun2 né3, juanh32 jná13 siáh3
cónh3, hi3 tiá2 hniáuh32 lɨ́n13 náh2 hi3
hú1tá1 tson2 bíh1 cú1juón1 jná13. Tɨ3la3
nɨ́1juáh3 hi3 má2ná1lɨ́n23 náh2 la3 nɨ́2,
jáun2 cué1 náh2 tiá3 jáɨ13 hi3 hléh13
jná13 cáun2 jú1 te3 quion21, jáun2 lɨ́13
jmu1 jná13 ca3lá2 tonh2.
17 Jun3juáh13 lɨ́n3 jná13 la3jmɨ́1 lɨ́n3
Tɨ32 Juo13 yáh3 dí2 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1hléh13
jná13 cá2 jon1 jáɨ13 lá2, quí1 tá1la3
cuá1tsah1 jná13 lá2 cú1pih21, cu3tí3
hléh13 jná13 la3jmɨ́1 hleh32 jan2 tsá2
cú1juón1 bíh1.
18 Quí1 zian2 juóun32 tsá2 jmu2 tsah3
ca3tɨ21 hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2, jáun2
ja3bí1 jná13 siáh3 uá2jaɨ32 ñí1jmu1 ca3lá2
tsah1.
19 ¡Hnoh2 bíh1 tsá2 tɨ3 jlánh1 bíh1
quia3lín3 jmɨ́1 honh2 náh2, hi3 jáun2
jlánh1 re2 tion23 náh2 honh2 jáɨ13
quioh21 lɨ3ua3 jan2 tsá2 cú1juón1!
20 Quí1 re2 lɨ́n32 bíh1 tion23 náh2
honh2 ñí1con2 tsá2 dí2quiaun3 náh2
jmáɨ1 hi3 má1cú1 má1haɨn21 náh2, tsá2
jmu2 ca3la3 hi3 pa21 rón32 láɨ1 ca3tɨ21
la3jɨ́32 hi3 zia32 quián13 náh2, tsá2 cáun2
lɨ́1 hiá2 lɨ́2 jla23 hnoh2, tsá2 jmu2 quien2
ñí1con2 hnoh2, jɨ3 tsá2 pá23 siáh3 máh1
náh2.
21 Uá1jinh1 heh1 jná13 ca3lá2 hi3
juanh21 la3 lá2, tɨ3la3 jnoh1 né3, tiá2
ca3tia3 yáh3 tsɨ́3 hi3 jmɨ́1 jmú13 la3 nɨ́2.
Tɨ3la3 la3 cun3 hi3 tiá23 tsɨ́3 tsá2 siánh3
hi3 hléh32, ja3 bíh1 jná13 siáh3 chá23
tiá3 tsɨn32 hi3 hléh13, uá1jinh1 la3jmɨ́1
hleh32 jan2 tsá2 cú1juón1.
22 ¿Hí1 tsá2 hleh32 jú1jma2 *hebreo
tsá2 hí3 juáh13? Quí1 ja3bí1 jná13 yáh3
uá2jaɨ32 hléh23 jáɨ13 hebreo. ¿Hí1 tsá2
juo3 tsá2 *Israel tsá2 hí3? Quí1 ja3bí1
jná13 yáh3 uá2jaɨ32 jan2 tsá2 la3 hí3. ¿Hí1
tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1 Há2bran21
tsá2 hí3? Quí1 ja3bí1 jná13 yáh3 uá2jaɨ32
jan2 tsá2 hí3.
23 ¿Hí1 tsá2 ná1lɨ́n3 quian21 Cristo
tsá2hí3? Jná13 bíh1 jan2 tsá2 tɨ3 jlánh1
bíh1 lɨ́n3 quian21 Cristo la3 cónh3 bíh1
tsá2 hí3, uá1jinh1 jáɨ13 nɨ́2 quion21 jná13
lɨ3 la3jmɨ́1 lɨ3 jë1 jan2 tsá2 cú1juón1.
Quí1 jná13 bíh1 jan2 tsá2 tɨ3 jlánh1 bí1
má2cá2jmú32 ta21 la3 cónh3 bíh1 tsá2
hí3, hi3 tɨ3 jlánh1 má2ca3pɨ3 ca3jauh3
jná13 tsáu2 siáh3 la3 cónh3 bíh1 tsá2 hí3,
hi3 tɨ3 jlánh1 má2ca3jnáɨ32 jná13 tsú2
siáh3 hñu3mí1ñí2, jɨ3 hi3 hliáun3 jéin32
siáh3 pih21 tiá2 jun3 jná13.
24 Hñá3 jéin32 siáh3 má2ca3quiu3
ca3po3 jná13 tsá2 *judíos tán1 ma3
quiu3quia3ñu3 tsɨ32.
25 Hi3 jáun2 hnɨ32 jéin32 siáh3 ca3po3
jná13 tsá2 siánh3 cun3quionh3 hmá2
tiéi13, hi3 cu3 jéin32 né3 ca3qui3
ca3jnauh3 jná13 tsáu2 quɨ́n1. Hi3 hnɨ32

jéin32 siáh3 ca3ja3hanh32 mu2 hi3 jmí1
hún1 jná13 chu3 jmáɨ2, hi3 cu3 jéin32
né3 ca3niuh32 jná13 ñí1 jmí2miih21 cú2
jmáɨ1 cú2 nie2 hi3 ca2 jná13 jmáɨ2.
26 Hliáun3 jéin32 bíh1 má2ca3lɨ3
zia32 hi3 háɨnh13 ñí1con2 jná13 tá1la3
má2ca3tí2 ca3ngí3 jná13, uá1la3 cun3 ní1
má1ca3han1 jná13 cua3, hi3 zian2 siáh3
háɨn2; hi3 ca3lɨ3 zia32 siáh3 hi3 háɨnh13
ja1 quioh21 tsá2co1 jná13, jɨ3 ja1 quioh21
*tsá2cá2jo21 ní2 siáh3. Má2ca3lɨ3 zia32
siáh3 hi3 háɨnh13 ñí1con2 jná13 já1
juú2 jɨ3 ñí1 náɨ2; ñí1 jmí2miih21, jɨ3 ja1
quioh21 tsá2 lí1 juáh3 hi3 lín3 tsá2 reh2
ní2 siáh3.
27 Hliáun3 bíh1 ta21 má2ca3lɨ3 zia32
ñí1con2 jná13, jɨ3 uu3mí2tsɨ32 ní2 siáh3.
Hliáun3 jéin32 bíh1 tiá2 má2ca3cuóun2
jná13, hi3 má2ca3ma3tso1 jná13 tsɨn32 hi3
ñí1cuóun21 ná1 jɨ3 hi3 hí1quiéin2 siáh3
tsɨn32. Hliáun3 jéin32 má2ca3ma3tso1
jná13 tsɨn32 hi3 tiá2 má32 zia32 cuh21,
hi3 cuóu3, jɨ3 hi3 tiá2 zia32 hán2 jná13
ní2 siáh3.
28 Zia32 bíh1 ñí1 hná1 ní2, tɨ3la3 ñí1
ca3la3 jí32 má1ná1, zia32 cáun2 lio21 héi2
ñí1con2 jná13, hi3 hɨ32 jáun2 tsɨn32 jná13
hi3 ca3tɨn1 tsá2 zian2 la3jí32 cuáh32.
29 Quí1 ní1juáh3 zian2 tsá2 tiá2 pin3
tsí3, jáun2 lí3 la3jmí1 lí3 hi3 jná13 bíh1
tiá2 pin3, hi3 ní1juáh3 zian2 jan2 tsá2
ca3jmú3 hi3 tánh32 tsáu2 tso3, jáun2
hlah3 bíh1 jéin32 jná13 jɨ3 hi3 míh23
siáh3 tsɨn32 jná13.
30 Hi3 jáun2 ní1juáh3 hniáuh32 hi3
jmu1 jná13 tsah1 né3, jmu1 bíh1 jná13
ca3tɨ21 cáun2 hi3 jmu2 lin1 hi3 jná13 jan2
tsá2 tsí1juí3.
31 Dió32 Jméi2 Jesucristo Tɨ32 Juo13
dí2, Tsá2 ca3ta1 dí2 hi3 má1tsú1
má1jonh21 cun3 jmí1hi3nio2, Tsá2 hí3
bíh1 ñi32 hi3 tiá2 tí1 jáɨn2 yáh3 jná13.
32 Quí1 jmí1 ñéi1 jná13 jáun2 já1
juú2 Damasco, jáun2 tsá2 ho2 ta21
juú2 jáun2, tsá2cuú2 tsá2ta3 re21 Aretas
ca3chan3 hliáu3 ñí1 lí3 ho3hñú13 hiah32
hu21 juú2 jáun2, hi3 jmí1 hnió3 tsú2 hi3
ma3tsau13 jná13;
33 tɨ3la3 juɨ32 ho3tá2quié2 hiah32
hu21 juú2 bíh1 ca3siáu32 jná13 tsú2 hi3
cuá1hún1 jná13 tɨ3 ñeh2 cáun2 mí2tá2,
hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 ca3liáun3 jná13
jo3cuo2 tsá2 hí3.

12

Hi3 ca3jnia3 jéinh32 Po1, jɨ3 hi3 ca3náɨ32 tsú2

1 Jáun2 né3, uá1jinh1 tiá2 hi3 tá1tsaɨ21
jná13 hi3 jmu1 ná1 tsah1 hi3 ca3tɨn1
huen2, la3 jmí1 lí3 lɨ3 hniáuh32 bíh1
jmu1 jná13, hi3 jáun2 né3 má2hléh13
bíh1 jná13 ca3tɨ21 la3 cun3 hi3 ca3jnia3
jéin32, jɨ3 hi3 ca3ngɨ13 jná13 siáh3 la3
cun3 hi3 ca3híe3 jáun2 Tɨ32 Juo13 dí2.
2 Quí1 cuóun32 jná13 jan2 tsá2ñuh2
tanh2 ta21 Cristo hi3 ca3zanh32 cu3tiá3
la3tɨ3 hñu3mɨ3cuú2 ñí1 cuá3 Dió32 cun3
má2quia3quiún3 mii2. Tiá2 ño1 jná13
hí1 ca3zanh32 tsú2 jmáh3la3 jmí2chí3,
ho3lá2dá2 la3 má2quionh3 ngú3, jí32la3
hnga2 Dió32 bíh1 ñi32.
3 Tɨ3la3 ño1 jná13 hi3 tsá2 hí3 ñíh1 ñí1
má2nio2 jáun2 tie3, tɨ3la3 tiá2 né1 hí1
ñíh1 tsú2 quionh3 ngú3 ho3 jmáh3la3
jmí2chí3, jí32la3 hnga2 Dió32 bíh1 ñi32.
4 Ñí1 má2nio2 jáun2 tie3 bíh1 ca3náɨ32
tsú2 jáɨ13 hi3 jmí1 ná1hmá1, jáɨ13 hi3 tiá2
hin2 ca3tɨn1 hléh32.
5 Jmí1 lí13 lɨ3 jmu1 jná13 tsah1 hi3
ca3tɨn1 jan2 tsá2 la3 hí3, tɨ3la3 tiá2 jmu2
yáh3 jná13 tsah1 la3 cun3 hi3 lín3 ná1
huen2 má1na21, quí1 jí32la3 ti3 tsah1
jná13 cun3ñí1 hi3hliá2 jná13 jan2 tsá2
tsí1juí3 bíh1.
6 Sá1jmí1 hi3 hnó32 jná13 jmu1 tsah1,
jun3juáh13 jmí1 jmu1 jná13 la3 cun3
qui3 jmu2 jan2 tsá2 cú1juón1 yáh3,
quí1 jmáh3la3 jú1 tson2 bíh1 jaun32
jmí1 hléh13 jná13; tɨ3la3 tiá2 ja32 yáh3
tsɨn32 jná13 hi3 jmu1 tsah1 quí1 ní2
lí1 ca3ma3quien2 yáh3 tsáu2 jná13 tɨ3
ca3nga2 la3 cónh3 bíh1 hi3 qui3 jíe23 tsú2
hi3 jmu2 jná13 jɨ3 hi3 hléh23 jná13 ní2
siáh3.
7 Jmí1 la3 lí13 já32 tsɨn32 jná13 hi3
jmu1 tonh2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨ21 la3jí32

hi³ ca³jnia³ jáun² jéin³², tɨ³la³ cun³ñí¹
hi³ jáun² né³ ca³ja³ cáun² uu³mí²tsɨ³²
hi³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hu²¹ cáun² ton² ngú³
quion²¹ jná¹³, cáun² uu³mí²tsɨ³² hi³
ja³ ñí¹con² *Satanás hi³ jmu² hlah³
ñí¹con² jná¹³ quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmú³² jná¹³
tonh².
8 Hi³ jáun² hnɨ³² jéin³² má²ca³mɨ́³
jná¹³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ quin³
tsú² uu³mí²tsɨ³² jáun² ñí¹con² jná¹³;
9 tɨ³la³ hí³ né³ ca³juáh³: “Má²tioh²¹
bíh¹ cun³quionh³ jmáh³la³ mií³ hi³
ja³² tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² hnú²; quí¹ tɨ³
jlánh¹ re² lɨ³ lin¹ bíh¹ pí³ quion²¹ jná¹³
cun³quionh³ jan² tsá² tiá² pin³”. Hi³
jáun² jná¹³ né³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ tsah¹ quí¹
cun³ñí¹ hi³ tiá² pin³ ná¹, quí¹ hi³ jáun²
cun³quionh³ jná¹³ lɨ³ lin¹ pí³ quioh²¹
Cristo.
10 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hiún² bíh¹
tsɨn³² jná¹³ hi³hliá² tiá² pin³ ná¹, jɨ³
jmɨ́¹ ziú² jmɨ́¹ hɨe² tsáu², jmɨ́¹ zia³² hi³
lɨ³ hniáuh³², jmɨ́¹ hɨ́¹ tsa¹ jná¹³ tsáu²,
jɨ³ jmɨ́¹ há² nga² jná¹³ uu³mí²tsɨ³² nɨ́²
siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo. Quí¹
nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ tiá² huánh² jná¹³,
jmáɨ¹ la³ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ pin³
jná¹³.

Po¹ hɨ³² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ cuáh³² já¹ juú² Corinto

11 Má²lɨ́²hléh³ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹
huen² la³jmɨ́¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹
cun³ñí¹ hi³ tion³ quián¹³ hnoh². Quí¹
hmóu³² bíh¹ hnoh² tsá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹
hi³ hléh¹ re² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, quí¹ hí¹
cú¹pih²¹ yáh³ tiá² huen³ jná¹³ la³ cónh³
bíh¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², tsá²
jlánh¹ ná¹ñi³² hí³ joh² hnoh², uá¹jinh¹
tson² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ cu³tí³ bíh¹ jná¹³.
12 Quí¹ tá¹la³ ca³tion³ jná¹³ jáun²
lɨ́n³² tsɨn³² jmɨ́¹ cá¹jmú²¹ jná¹³ jáun²
ta²¹ ja¹ nɨ́² quián¹³ hnoh², ca³lɨ³ lin¹
bíh¹ hi³ tson² cu³tí³ jná¹³ lɨ́n³ jan²
tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² cun³quionh³
li²¹ jɨ³ hua³jueh³², jɨ³ ca³la³ hi³ ca³jnia³
jáun² pí³ quioh²¹ Dió³² nɨ́² siáh³.
13 Tiá² ca³jmú³² yáh³ jná¹³ hi³
siánh³ tsáu² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá²
cuáh³² ñí¹ hná¹ nɨ́², jɨ́³²la³ ti³ hi³ tiá²
ca³quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héɨ² bíh¹.
¡Juenh² jmu³ hnoh² honh² ca³tɨ²¹ hi³
nɨ́²!
14 Hi³ jáun² né³, ta³né³² má²hún¹
jná¹³ hua³jan²¹ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh²
ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³², tɨ³la³ jun³juáh¹³
hi³ já¹quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héɨ²
yáh³. Quí¹ hi³ hnau³ bíh¹ jná¹³ hnoh²,
jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ zia³²
quián¹³ yáh³ náh². Quí¹ tsá² má²lieih²¹
bíh¹ ca³tɨn¹ jɨ́e³ he³ lɨ³hniauh²³ quioh²¹
tsá¹míh¹, jun³juáh¹³ tɨ³ tsá¹míh¹ yáh³.
15 Jáun² hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³
hin¹³ la³jɨ́³² hi³ zia³² quion²¹, hi³ hí¹
la³ tɨ³ huen² yáh³ jná¹³ lɨ́¹³ tsa³hín³
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²; uá¹jinh¹ lɨ́³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ nɨ́¹juáh³ má²hnau³ lɨ́n³²
jná¹³ hnoh², hi³ jáun² tɨ³ cú¹pih²¹ bíh¹
jéɨ³²í¹ hnau³ hnoh² jná¹³.
16 Quí¹ jná¹³ néh¹ jlánh¹ re² tɨn² ná¹
hi³ ca³ma³cau¹³ ná¹ hnoh², hi³ jáun² la³
jáun² bíh¹ néh¹ ca³hiá² cá²jláɨ³² jná¹³
hnoh², uá¹jinh¹ tiá² ca³quiaun¹ jná¹³
hnoh² liá¹ héɨ².
17 ¿Tiá² né¹ hu³ sa³ ca³hiá² cá²jláɨ³²
jná¹³ hnoh² cun³quionh³ tsá² ca³zéin³²
jná¹³ hí³ ñí¹con² náh²?
18 Jmɨ́¹ ca³hiu³ ca³mɨ́³ jná¹³ ñí¹con²
Tito hi³ tsó³² tsú² tsa³jɨe³ hnoh²,
hi³ ca³zéin³² jná¹³ siáh³ jan² tsá²
reh² quionh³ tsú², ¿hí¹ ca³hia³ ca³jla³
hnoh² Tito dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tá¹
gau³ bíh¹ jnoh¹ ca³ngɨ́¹³ cá²ren²; há¹
jun³juáh¹³ má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ siáh³
hi³ cá²ren² bíh¹ ná¹tioh³ tsɨ́³ jnoh¹?
19 Hu³ sa³ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³
cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́² má²ná¹liáun¹
jnoh¹ hmóu³² ñí¹con² hnoh². ¡Tɨ³la³
tiá² jáun² yáh³! Quí¹ jnoh¹ hléh¹ ta³ ñí¹
Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Cristo bíh¹, hi³
jáun² la³jɨ́³² jáɨ¹³ nɨ́² jmu³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹
lɨ³hún¹ honh² hmóu³² bíh¹ hnoh² reh²,
tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³.
20 Tɨ³la³ hɨ³² tsɨn³² jná¹³ hi³ nɨ́¹
má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ nɨ́², hu³ sa³

tiá² má²zian² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³
hu²¹ tsɨn³² jná¹³; hi³ hnoh² siáh³ né³,
jɨe¹ náh² jná¹³ hi³ lɨ́n³ la³ siáh³ la³
cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ hu²¹ honh² náh².
Hɨ³² tsɨn³² jná¹³ nɨ́¹juáh³ nɨ́² lɨ́¹ zian²
tsá² ná¹hniei²¹ quionh³ raɨnh²¹, tsá²
ná¹uóu²¹ tsɨ́³, tsá² ná¹míh²³ tsɨ́³, tsá²
jmu² pan¹ hnga², tsá² cauh³² jáɨ¹³, tsá²
ziú² hɨen² tsáu², tsá² lɨ́¹ jmu² tonh², jɨ³
hi³ tiáunh¹ náh² cú²zúnh² nɨ́² siáh³.
21 Hɨ³² tsɨn³² jná¹³ quí¹ nɨ́² lɨ́¹
ca³jmú³ Dió³² hi³ lɨ³ heh¹ jná¹³ cun³ñí¹
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² nɨ́¹ má¹já²jɨe¹
jná¹³ siáh³ hnoh², jɨ³ hi³ uo¹ jná¹³
siáh³ ca³tɨn¹ juóun³² hnoh², tsá²
má²ca³jmuh³ náh² tso³ jmɨ́¹tin², tsá²
tiá² má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ tsa³conh²
tsɨ́³ tsáu¹³, la³ cun³ tsá² lɨ́¹ jmu² lɨ³ua³
cáun² hi³ tiá² jɨ², tsá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³²,
jɨ³ la³jɨ́³² hi³ má²ziaunh² tsú² tiá³ hi³
jmu² nɨ́² siáh³.

13

Jáɨ¹³ hi³ hɨe³² Po¹ chí¹ján³ jɨ³ hi³ hah² siáh³ jáɨ¹³

1 Hi³ jáun² né³, má¹tɨ́³ hnɨ³² jéin³² hi³
ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnoh². Jáun² la³ cun³ hi³
má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ la³jɨ́³² tso³ hi³
má²re² tsú², má²re² tsú² cun³quionh³
jë¹ gon³ ho³lá²dá² gáun³ tsá² zih³² jú¹
tson².
2 Né³² né³, juo³ jná¹³ la³jɨ́n³² tsá² ren² tso³, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² hnoh²
hi³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³ siáh³ ñí¹
má²hnaɨh³² jéin³², tiú²uú² ñí¹jmú²¹
yáh³ jná¹³ juenh² tsɨn³²; quí¹
má²ca³hɨ́e³ bíh¹ jná¹³ jú¹ tson² jmɨ́¹tin²
jmɨ́¹ ñéi¹ jná¹³ jáun² ñí¹ má²tenh³, hi³
juah³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²
tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ñí¹ uóunh³ hi³
chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú² jmu¹ jná¹³
juenh² tsɨn³².
3 Hi³ jáun² má¹jáun² lɨ³ lin¹ la³
cun³ hi³ ná¹hniá¹ náh² hi³ Cristo
hleh³² cun³quionh³ uen³² jná¹³. Quí¹
jun³juáh¹³ jan² Tsá² tiá² pin³ yáh³ tsú²
nɨ́¹ má¹ca³ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² hnoh²,
hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²jnia³² pí³ quioh²¹
ja¹ quián¹³ hnoh².
4 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² pin³ Cristo
jmɨ́¹ cá¹taun³ crei²¹, tɨ³la³ ta³né³² né³,
má²zian² tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Dió³². Jáun² né³, ja³bí¹ jnoh¹ siáh³
tiá² pin³ la³jmɨ́¹ tiá² jmɨ́¹ pin³ tsú²
jáun²; tɨ³la³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Dió³² bíh¹ lɨ́¹³ má¹jnia¹³ jnoh¹ ñí¹con²
hnoh² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ ziáun²
jnoh¹ quiúnh¹ Cristo.
5 Hi³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³²
can¹³ náh² héih³² ñí¹con² náh² hmóu³²
nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ táunh²³ náh² ta²¹
jú¹ chú³², jɨe³ dúh¹ neh²¹. ¿Tiá¹
má²ca³lɨ³tsɨn² hnoh² hi³ Cristo zian²
hñu³ honh² náh²? Jɨ́³²la³ nɨ́¹juáh³
hi³ ná¹lɨ́n³ hnoh² henh¹³ quioh²¹ tsá²
taunh³² ta²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lɨ́²tsɨn²
náh².
6 Tɨ³la³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ lɨ³tsɨn²
hnoh² hi³ tiá² ná¹láɨ³ yáh³ jnoh¹
henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹.
7 Mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ hí¹
cáun² hi³ hlah³ tiá² jmúh¹³ hnoh²;
jun³juáh¹³ hi³hliá² hen² tsɨ́³ jnoh¹ hi³
jnia³ jnoh¹ la³jmɨ́¹ jniá³ tsá² jlánh¹
re² cah²³ jmáɨ¹ yáh³, jɨ́³²la³ ti³ hen²
tsɨ́³ jnoh¹ hi³ hnoh² jmúh¹³ jmáh³la³
hi³ chu²¹ bíh¹, uá¹jinh¹ ca³jnia³ jnoh¹
la³jmɨ́¹ jniá³ henh¹³ quioh²¹ tsá²
taunh³² ta²¹.
8 Quí¹ cónh³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹
hian² tsɨ́³ ñí¹con² jú¹ tson², quí¹ tɨ³
haɨn²¹ bíh¹ jnoh¹ tɨ³ con² jú¹ tson².
9 Hi³ jáun² dá² cáun² hiún² lɨ́n³²
bíh¹ tsɨ́³ jnoh¹ nɨ́¹juáh³ ná¹pin³ náh²,
uá¹jinh¹ jnoh¹ tiá² ná¹pin³. Hi³ jáun²
la³ má²mɨ³² jáun² bíh¹ jnoh¹ ñí¹con²
Dió³² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ lɨ³hún¹ honh²
náh² ñí¹con² tsú².
10 Hi³ jáun² bíh¹ sí² lá² tín² jmu²
jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñeh² bíh¹ hi³
chau²¹ ná¹ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², hi³
jáun² tiá² lɨ³ hniáuh³² hi³ ñí¹lieh¹
jná¹³ hnoh² tiá³ cun³quionh³ pí³ hi³
má²ca³cué³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³
nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ nɨ́². Quí¹ jáɨ¹³
jáun² ho² jná¹³ hi³ má¹hau¹ ná¹ hi³ tɨ³

lɨ³mí¹ cuóun¹³ náh² re² tɨn² quiúnh¹
Dió³², jun³juáh¹³ hi³ tɨ³ jmu¹ jná¹³ hi³
hliáh¹³ honh² yáh³ náh².
11 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ lɨ³ hiún²
honh² náh². Jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ́¹³
lɨ³hún¹ honh² náh², hlɨ́¹ lienh¹ náh²
tsá²ján² tsá²ján², tianh³ náh² cá²honh¹,
hi³ cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³
tɨn²; hi³ Dió³² Tsá² hniau³ né³, Tsá²
cha³² tie³ tsɨ́³ tsáu² zenh² quiúnh¹
hnoh².
12 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re²
nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráɨn³²
tsú² jan² raɨnh²¹.
13 La³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³² tionh² ñí¹
lá² juáh³: “Hia² náh²”.
14 Hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ má¹hé¹
má¹mieh² náh² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³
dí², la³ má²quionh³ hi³ hniau³ Dió³²,
jɨ³ hi³ juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹ cuɨ́¹ lɨ³zia³² ñí¹con²
hnoh² jɨ³ ja¹ quián¹³ náh² nɨ́² siáh³.
[Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Gálatas

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Galacia

1 Jná¹³ Po¹, jan² tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², hi³ ca³hiáu³² hnga² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, jɨ³ Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹; jun³juáh¹³ hi³ zéi¹ tsáu² yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ zian² tsá²mɨ³cuóun² ca³hiáu³² yáh³.

2 Jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², tsá² ná¹lɨ́n³ náh² cuáh³² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Galacia nɨ́². La³jɨ́n³² tsá² reh² tionh² quiúnh¹ jná¹³ lá² juáh³,

3 hi³ cuɨ́¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² nɨ́² siáh³, jɨ³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

4 Jesús hí³ bíh¹ Tsá² ca³jɨenh³ hnga² hi³ ca³jun³ la³ cun³ rón³² hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² Jméi² dí², hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lɨ́¹³ liáu³² dí² tsú² ñí¹con² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ qui³ zia³² hngá¹máh³ lá².

5 ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

Tiá² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³ liáu³²

6 Jlánh¹ lɨ́¹ lɨ́n²³ jná¹³ jéin³², sa³ tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ má²ca³zinh³² hnoh² tɨ³ có³² Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hí³ cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Cristo, sa³ má²táunh²³ máh³ náh² ta²¹ cáun² jú¹ chú³² siáh³.

7 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ tson² zia³² yáh³ jú¹ chú³² siáh³ hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú² má¹ná¹; tɨ³la³ zian² tsá² cáun² lɨ́¹ má²tsan² honh² bíh¹ náh², tsá² hnió³ záɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo la³ siáh³.

8 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³hléh³ la³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³hléh¹³ jáun² jnoh¹, jáun² quiu³juóu³² cuɨ́¹ cha³táunh¹ tsá² hí³, tiá² hi³ jmu³ yáh³ cuɨ́¹ hin² mi³ tsánh², uá¹jinh¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹, uá¹ hi³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

9 Má²cá²juáh³² bíh¹ jná¹³ jmɨ́¹tin², hi³ juah³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²: Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hleh³² jú¹ chú³² la³ siáh³ la³ cónh³ bí¹ hi³ má²ca³heh³ náh², jáun² quiu³juóu³² cuɨ́¹ cha³táunh¹ tsá² la³ hí³.

10 ¿He³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh² ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ juah³² jná¹³ lá²? ¿Hí¹ lɨ́n²³ hnoh² hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jéi¹³ tsá²mɨ³cuóun², ho³ hi³ jéi¹³ Dió³² uá¹? ¿Hí¹ hnó³² jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu² dúh¹? Sá¹jmɨ́¹ hi³ hnó³²í¹ máh³ jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu², jáun² tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ́n³ yáh³ jná¹³ quian²¹ Cristo.

Lánh³ rón³² lɨ³ hi³ lɨ́n³ Po¹ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²
(Hechos 9:1-31)

11 Tɨ³la³ cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² jáɨ¹³ lá² reh², hi³ jun³juáh¹³ cáun² hi³ cháunh²³ chí¹ tsá²mɨ³cuóun² yáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³ lá².

12 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³cué³ jná¹³ jáɨ¹³ lá², sa³jun³ hi³ zian² tsá² ca³ma³ta² yáh³ jná¹³, tɨ³la³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ ca³hɨ́e³ jná¹³ jáɨ¹³ lá².

13 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jná¹³ jmɨ́¹tin², jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ taunh³² jná¹³ jáun² ta²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² tsá² *judíos ta²¹. Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ rón³² jmɨ́¹ hɨ́¹ jmɨ́¹ tsɨn²¹ jná¹³ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ hin¹³ hi³ cu³ nió³ jáun².

14 Ca³tɨ²¹ juɨ³² hi³ taunh³² tsá² judíos ta²¹, jná¹³ bí¹ jan² tsá² jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ jmu² ná¹ tiá³ siaun³² hi³ má²ti²¹ ná¹ cuáh³² la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá²co¹ jná¹³, tsá² cú²ren² jnoh¹ quiúnh¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ re² jmɨ́¹ má²tí³² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ná¹ngɨ²³ tsá²daun³².

15 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ bíh¹ Dió³², jáun² ca³quianh³ tsú² jná¹³ la³

cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zian² ná¹, hi³
ca³lɨ³ hiún² tsɨ́³ tsú² hi³ té³ jná¹³,
16 hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ cuóun³² jná¹³ Jon²
tsú², hi³ jáun² lɨ́¹³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³²
quioh²¹ tsú² ja¹ *tsá²cá²jo²¹. Jmɨ́¹
lɨ²¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
ca³ñí¹nga¹³ jná¹³ nɨ́¹juáh³ he³ lánh³
rón³² jmu¹ ná¹,
17 hi³ sa³jun³ ñéi¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨen¹
tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² tionh²
já¹ juú² Jerusalén, tsá² qui³ jmɨ́¹
má²ná¹lɨ́n³ hí³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹
Dió³² jmɨ́¹tin² la³ cónh³ bíh¹ jná¹³.
Tɨ³la³ jná¹³ dá² tá²chi²¹ ngau³ ná¹
tɨ³ hué³² Arabia bíh¹, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² né³ ca³jính³² ná¹ siáh³ tɨ³ juú²
Damasco.
18 Jmɨ́¹ la³ má²hnɨ³² mii² jáun² máh³
ñéi¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén; hi³
jáun² jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³juoh²¹ jnoh¹
ca³lá² quiúnh¹ Pé¹, hi³ ca³ñí³² jná¹³
quia³hñá³ jmáɨ¹ quiúnh¹ tsú².
19 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹ jáun² tiá²
ca³jɨen¹ jná¹³, jɨ́³²la³ Jacobo raɨnh²¹
Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² ca³jɨen¹ jná¹³.
20 Ma³tson¹³ jná¹³ jáɨ¹³ lá² ñí¹
hó²¹ñí¹ Dió³², hi³ tiá² ma³cau¹³ yáh³
jná¹³ cun³quionh³ sí² hi³ cuá¹jmu²
jná¹³ lá².

21 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ jná¹³ tɨ³
hué³² Siria jɨ³ Cilicia nɨ́².
22 Hi³ jáun² tsá² reh² tsá² má²lɨ́n³
cuáh³² quioh²¹ Cristo zian² tɨ³ hué¹³
Judea, tiá² jmɨ́¹ má²cuóu³² yáh³ tsú²
jná¹³ hi³ hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ñí¹,
23 jɨ́³²la³ ti³ jmɨ́¹ má²ca³náɨ³² tsú²
hi³ juáh²³ tsáu² la³ lá² bíh¹: “Tsá²
jmɨ́¹ hɨ́¹ jmɨ́¹ tsa¹ dí² hí³ jmɨ́¹tin²
néh¹ má²hleh³² jú¹ chú³² ta³né³², hi³
má²zaɨh³² tsú² tsáu² hi³ hniáuh³²
chá³² tsú² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Cristo, hi³
uá¹jinh¹ chín¹dí¹ hí³ bíh¹ jmɨ́¹ hnió³
hin³ ta²¹ jáun² jmɨ́¹tin²”.
24 Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ma³quien² tsú²
Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

2

Tɨ³² tsá² ná¹quian³² jë¹ Dió³² hen² Po¹
(Hechos 15:1-29)

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ la³ má²quia³quiún³
mii² jáun² máh³ ñíh¹ jná¹³ siáh³ já¹
juú² Jerusalén quiúnh¹ ná¹ Bernabé,
jɨ³ Tito nɨ́² siáh³ ca³ján³² jná¹³ hi³ ñéi¹
tsú² quiúnh¹ ná¹.
2 Ñíh¹ jná¹³ ñí¹ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³
Dió³² ca³jmú³ lin¹ hi³ hniáuh³² ñih²¹
jná¹³. Hi³ jáun² já¹ juú² Jerusalén
jáun² ca³ngah² jnoh¹ cáun² ñí¹ lɨ́¹
ca³ngah² jnoh¹ quiúnh¹ tsá² ná¹ñí¹
cuáh³², jáun² ca³chá³ jná¹³ ñí¹con² tsá²
hí³ he³ lánh³ lɨ́³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³
jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹. Ca³jmú³²
jná¹³ la³ nɨ́², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ tiá² ca³lɨ³
quien² ta²¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³
jáun², jɨ³ hi³ he² hná¹ jmu² jná¹³ nɨ́²
siáh³. [Jáun² tsá² hí³ né³, ca³tɨ́³ bíh¹
tsɨ́³ la³ cun³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³.]
3 Jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³ Tito tsá²
jmɨ́¹ cuá³ quiúnh¹ yáh³ jná¹³ tiú²uú²
hin² ca³di³quiaun³ jmáɨ¹ hi³ ma³tí³² la³
cun³ hi³ jmɨ́¹ ná¹ngɨ²³ tsú² hi³ *tiu³²
tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²,
uá¹jinh¹ tsá²cá²jo²¹ bíh¹ tsú².
4 Quí¹ jáɨ¹³ jáun² dá² ca³ma³liáu³²
tsá² lɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́n³ tsá² reh² bíh¹,
tsá² jmɨ́¹ má²taunh³² hí³ ta³máɨh³
ja¹ quiú¹³ jnoh¹ hi³ cá² lan²³ la³
cun³ hi³ táunh²³ jnoh¹ jáun² ta²¹
hi³ má²ná¹liáun¹ dí² cun³ñí¹ hi³
má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo Jesús.
Tsá² hí³ bíh¹ jmɨ́¹ hnió³ hi³ lan¹³
dí² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ jan² *tsá²
má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² liei²¹ quioh²¹
hla¹ Moisés.
5 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹
yáh³ tiá² lɨ́¹ ca³hen¹³ jnoh¹ hi³ ma³cau²
tsá² hí³, quí¹hliá² tiá² ca³lɨ³hnáu² jnoh¹
hi³ za¹³ jú¹ tson² quioh²¹ jú¹ chú³² hi³
liáu³² náh² jáun².
6 Hí¹ cáun² jú¹ tson² tiá² lin¹
ca³ma³ta² yáh³ jná¹³ tsá² juáh³ tsáu²
hi³ ná¹ñí¹ cuáh³²; hi³ hí¹juáh³ tiá²
hniá¹ yáh³ jná¹³ hi³ lɨ³ ño¹ he³ ná¹lɨ́n³

tsá² hí³, quí¹ Dió³² tiá² rá²tsɨ³² yáh³
héih³² la³ cun³ lánh³ jniá³ tsáu².
7 Tɨ³la³ cha³ jmɨ́¹ ma³ta² tsú² jná¹³,
tɨ³ ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² ca³cué³
jná¹³ ta²¹ hi³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³²
ñí¹con² tsá²cá²jo²¹, la³jmɨ́¹ ca³chá³ tsú²
jáun² jo³cuo² Pé¹ ta²¹ hi³ hléh³² siáh³
jú¹ chú³² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos.
8 Quí¹ Dió³² Tsá² ca³hión³² hí³ Pé¹
hi³ lɨ́n¹³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²
ñí¹con² tsá² judíos, hí³ bíh¹ siáh³
ca³hiáu³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²cá²jo²¹.
9 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Ja-
cobo, Pé¹, jɨ³ Juan² nɨ́² siáh³, tsá²
ná¹lɨ́n³ hí³ hi³ chín¹, hi³ Dió³² ca³ja³
mií³ tsɨ́³ hi³ ca³cué³ tsú² jná¹³ ta²¹
lá², jmɨ́¹jáun² ca³cué³ tsú² jná¹³ cuo²
quiúnh¹ ná¹ Bernabé. La³ nɨ́² ca³jmú³
tsú² hi³ ca³ma³li²¹ hi³ juóh³² jnoh¹ re²
quiúnh¹, jɨ³ hi³ hiún² tsɨ́³ tsú² siáh³
hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ tsá²cá²jo²¹
tá¹la³ jmu³ tsú² ta²¹ hmóu³² ja¹ tsá²
judíos.
10 Ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ ca³mɨ́³ tsú² ñí¹con²
jnoh¹ hi³ cháu¹ jnoh¹ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹
tsá² tia³mii² bíh¹, cáun² hi³ qui³ cun³
jmɨ́¹ má²jmu² bíh¹ jná¹³ ca³la³ hi³
hiún² lɨ́n³² tsɨn³².

Po¹ tɨ́² jinh²³ Pé¹ já¹ juú² Antioquía

11 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ñéi¹ jáun² Pé¹ já¹ juú²
Antioquía né³, ca³tɨ́¹ ca³jinh²¹ jná¹³
tsú² ñí¹ ta³ ñí¹, quí¹ cáun² hi³ tiá²
ca³tɨ²¹ jmu³ bíh¹ tsú² jmɨ́¹ má²jmu²
jmɨ́¹jáun².
12 Quí¹ jmɨ́¹ la³ñí¹ jmɨ́¹ cúh² bíh¹
tsú² quionh³ tsá²cá²jo²¹, ca³la³ tɨ³
ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³cha³táunh¹
ma³ jan² tsá² zéi¹ Jacobo; tɨ³la³ jmɨ́¹
ca³cha³táunh¹ tsá² hí³ né³, sa³ tɨ³ có³²
bíh¹ ca³náu² tsú² hi³ tiú²uú² ca³cúh²
quionh³ tsá² hí³, quí¹hliá² jmɨ́¹ juénh²
tsú² ñí¹con² tsá² cu³ nió³ quioh²¹ tsá²
hí³, tsá² jlánh¹ juáh³ hí³ hi³ cun³ ca³tɨ²¹
bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian².
13 Hi³ jáun² jɨ³ tsá² judíos tsá²
reh² ñí¹ hná¹ nɨ́² bí¹ siáh³ ca³lɨ³can²
quionh³ Pé¹ ca³tɨ²¹ hi³ jáun², hi³ hí¹
la³ tɨ³ Bernabé yáh³ ca³lɨ³can² siáh³.
14 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹jɨe²¹ jná¹³ hi³ tiú²uú²
ná¹jmu² yáh³ tsú² re² la³ cun³ lɨ́³ jú¹
tson² hi³ hɨe³² jáun² jú¹ chú³², jáun²
ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³juo³
jná¹³ Pé¹ la³ lá²: “Hnú² bíh¹ jan²
tsá² judío, tɨ³la³ má²ca³ma³zián¹³ bíh¹
hnú² la³jmɨ́¹ zian² jan² tsá²cá²jo²¹,
jun³juáh¹³ la³jmɨ́¹ zian² jan² tsá² judío
yáh³; hi³ jáun² ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³
hi³ dí¹quian²¹ nú² jmáɨ¹ tsá²cá²jo²¹ hi³
ma³zian² tsú² la³jmɨ́¹ zian² jáun² tsá²
judíos?”

Cú²re² liáun³ bíh¹ tsá² judíos quionh³ tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hi³ cha³² cáun² tsɨ́³

15 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² láɨ³ jnoh¹
tsá²cá²jo²¹, tsá² juáh³ tsú² hi³ ná¹ren²
tso³, tɨ³la³ jnoh¹ né³ láɨ³ tsá² cá²
mí¹zionh² tsá² judíos bíh¹,
16 tɨ³la³ cu³ jáun² né¹ bí¹ jnoh¹
hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ³ chun¹
ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tí³²
tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés, tɨ³la³ jɨ́³²la³
cun³quionh³ hi³ cha³² tsú² cáun² tsɨ́³
ñí¹con² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ lɨ́¹³.
Hi³ jáun² dá², hí¹ la³ tɨ³ jnoh¹ yáh³
siáh³ má²ca³chá¹³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con²
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³ jáun² lɨ́¹³
heh³ jnoh¹ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² chun¹ cu³tí³, cun³quionh³ hi³ nio²
jáun² cáun² tsɨ́³ jnoh¹ ñí¹con² Cristo;
jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́²má¹ti²¹
jnoh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹
yáh³. Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³
lɨ³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³
má²tí³² jáun² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹.
17 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tá¹la³
má²hnáu² jnoh¹ tsá² judíos hi³ heh³
Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹
cun³quionh³ hi³ cunh³ jnoh¹ quiúnh¹
Cristo, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ ca³lɨ³jnia²
hi³ la³ jmu³² bíh¹ jnoh¹ tso³ la³
má²jmu³² jáun², ¿hí¹ lɨ́¹³ juáh¹³ dí² hi³

Cristo má²tɨn² tsá² joh¹ hi³ jmu³ tso³?
¡Tiá² jáun² yáh³!
18 Hi³ nɨ́¹juáh³ la³ má¹quien¹³ jná¹³
siáh³ cáun² hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³ hi³
tiú²uú² quien², hi³ jáun² la³ jáun²
má²lɨ³lin¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² tiá² héih³²
má²tí³².
19 Tɨ³la³ ta³né³² dá² má²zian² jná¹³
hi³ ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² jan²
tsá² má²jún¹ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² liei²¹,
cun³ñí¹ hi³ hnga² liei²¹ jáun² ca³jngah³
jmɨ́¹ tiú²uú² ca³tioh²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³
má¹ti²¹.
20 Lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³jun³ jná¹³
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ Cristo jmɨ́¹ cá¹taun³
tsú² jáun² crei²¹; hi³ jáun² dá²
jun³juáh¹³ uú² jná¹³ yáh³ la³² zian²
ná¹ ta³né³², quí¹ tɨ³la³ Cristo bíh¹ Tsá²
má²zian² hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨn³² jná¹³.
Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ zian² ná¹ lá²
ta³né³² cun³quionh³ ngú³ lá² quion²¹,
má²zian² ná¹ cun³ñí¹ hi³ cáun² nio²
tsɨn³² ñí¹con² Jon² Dió³² bíh¹, Tsá²
ca³ma³hniau³ hí³, hi³ ca³jɨenh³ hnga²
hi³ jún³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
21 Cun³ tiá² chá¹³ bíh¹ jná¹³ tɨ³
có³² mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Dió³²;
quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ chun¹ tsú²
ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³²
tsú² jáun² liei²¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² tiá²
lin¹ ñí¹ la³ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ ca³jun³
jáun² Cristo.

3

¿He³ bíh¹ tɨ³ quien²: hí¹ liei²¹, ho³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ tsú²?

1 Hnoh² tsá² Gálata, ¡jlánh¹ tiá² jáɨ¹³
ngɨ²³ hnoh²! ¿Hin² tsánh² má²ca³hia³
ca³jlɨ́³ jmɨ́¹ honh² hnoh²? Cun³quionh³
jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh¹³ bíh¹ jnoh¹
má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ hnga² Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo ñí¹ hó²¹máh¹ náh² hi³
chí¹tón²¹ crei²¹.
2 Juah²¹ dú¹ hnoh² neh²¹: ¿Cá¹hen³
hnoh² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³
hi³ ca³ma³tih²¹ náh² héih³² hi³ rá¹tioh³
jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ho³
cun³quionh³ hi³ ca³tionh² náh² ta²¹ la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³niéih² uá¹ náh²?
3 ¡Hnoh² dá² cáun² ná¹lɨ́n³ náh²
tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ bíh¹! ¿Hí¹
lɨ́n²³ hnoh² hi³ má¹hián¹³ náh²
cun³quionh³ pí³ quián¹³ hmóu³² cáun²
hi³ ca³ma³liauh²¹ náh² cun³quionh³ pí³
quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ dúh¹?
4 ¿Hí¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ má²ca³jmú³
ta²¹ hí¹ cáun² uá¹ la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ má²ca³ma³tsoh¹ náh² jáun² honh²
dúh¹? ¡Cun³ zia³² bíh¹ ñí¹ má²ca³jmú³
ta²¹!
5 ¿Hí¹ cuen² hnoh² Dió³² Jmɨ́²chí³
joh¹ jɨ³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hua³jueh³²
ja¹ quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³hliá²
hnoh² jmuh³² la³ cun³ héih³² hi³ juáh³
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? ¡Tiá² jáun²
yáh³! Quí¹ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ náh²
ta²¹ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³niéih² bíh¹
náh², jáun² jmu² tsú² la³ nɨ́².
6 Sá¹nɨ́² dú¹ jɨen¹ náh² tín² hla¹
Há²bran²¹. Tsá² hí³ ca³chá³ cáun²
tsɨ́³ ñí¹con² Dió³², hi³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹
nio² jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú², jáun²
ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² chun¹.
7 Hi³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³² lɨ³
ñíh¹³ náh², hi³ la³jɨ́n³² tsá² nio² cáun²
tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³
ná¹lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹.
8 Quí¹ cun³quionh³ Sí² quioh²¹
Dió³² ca³lɨ³ lin¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin²
lɨ́n³² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ hen³ Dió³²
*tsá²cá²jo²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹, nɨ́¹juáh³ tsá² chá³² cáun²
tsɨ́³, jmɨ́¹ ca³záɨh³ jáun² Dió³² hla¹
Há²bran²¹ jú¹ chú³² lá²: “Cun³quionh³
hnú² bíh¹ lɨ³mieh² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³”.
9 Hi³ jáun² né³, tsá² cha³² cáun²
tsɨ́³ bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³mieh² la³jmɨ́¹ ca³lɨ³mieh²
jáun² hla¹ Há²bran²¹, tsá² ca³chá³ hí³
cáun² tsɨ́³.
10 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² cáun² lɨ́¹
hen² tsɨ́³ hi³ lɨ³ chun¹ cun³quionh³
hi³ ma³tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés
má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²ca³tɨn¹
tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ ñí¹

Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “La³jɨ́n³² tsá² tiá² má²tí³² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹, ñí¹ hlah³ bíh¹ má²tionh² tsú²”.

11 Má²lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hi³ tiá² hin² lɨ́¹³ yáh³ lɨ³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² liei²¹; quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Lɨ³ua³ jan² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian²”.

12 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ lɨ³ hniáuh³² nio² cáun² tsɨ́³ yáh³ tsú² nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ hi³ heh³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tí³² jáun² liei²¹, quí¹ la³ lá² bíh¹ rá¹juáh³: “Nɨ́¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ lá², cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lɨ́¹³ zian² tsú²”.

13 Tɨ³la³ ca³tɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ chau³ jnoh¹ jáun² liei²¹ ñí¹ hlah³ né³, Cristo bíh¹ ca³liáu³² dí² jmɨ́¹ ca³ta³zanh¹ tsú² jáun² ñí¹ hlah³ cha¹³ dí², quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “Cun³ má²ca³ta³zanh¹ ñí¹ hlah³ bíh¹ lɨ³ua³ jan² tsá² jún²³ hi³ chí¹hén² tsoh² hmá²”.

14 La³ nɨ́² ca³lɨ³ hi³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo lɨ́¹³ hiáuh³ tsá²cá²jo²¹ hi³ ma³mieh² jáun² Dió³² la³jmɨ́¹ ca³ma³mieh² tsú² jáun² hla¹ Há²bran²¹; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ bíh¹ dí² lɨ́¹³ hián¹³ dí² ca³la³ jáɨ³² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ cuen³.

Liei²¹ jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³²

15 Reh², jmu¹ jná¹³ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hi³ qui³ lɨ́²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun²: Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² jmu² nió³², hi³ jáun² quiú² cáun² sí² hi³ rá¹tón³² hi³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ quien² nió³² jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ tsunh³ jáɨ¹³ la³ jáun², hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ na³tsɨn³ tsú² siáh³ cónh³í¹ cú¹pih²¹ ñí¹ hná¹ jáun².

16 Né³² né³, Dió³² ca³jmú³ jáɨ¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹. Tɨ³la³ ñí¹ Sí² tiá² rá¹juáh³ yáh³ la³ lá² má¹ná¹: “la³jɨ́n³² jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú²”, sá¹jmɨ́¹ hi³ la³ hleh³² hi³ ca³tɨn¹ juóun³² tsáu²; tɨ³la³: “jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú²” bíh¹ juáh³. Hi³ nɨ́² né³, jmu² lin¹ hi³ hɨen² tsú² jan² tsáu² bíh¹, hi³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³.

17 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ nɨ́², la³ lá² bíh¹ niéih³: Tiá² lɨ́¹³ yáh³ tsúnh¹³ nió³² hi³ ca³ma³tson² jáun² Dió³², nió³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Quí¹ cun³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiú²uú² lɨ³quien² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsú² cun³quionh³ liei²¹ hi³ cua³ jáun² jmɨ́¹ la³ má²quiún³ nio² hña³láu³ tsɨ²¹ quiu³quia³ mii² jmɨ́¹ má²cáɨn² jáun².

18 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ cun³quionh³ hi³ má¹ti²¹ dí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmɨ́¹ la³ hiáu¹³ dí² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³², jáun² jun³juáh¹³ uú² hiáu¹³ dí² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² yáh³ Dió³²; tɨ³la³ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ má¹ná¹, cáun² lɨ́¹ ca³cué³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun² ñí¹con² tsú², cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ dí² jáɨ¹³ bíh¹.

19 Jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ jmu³ ta²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? Quí¹ hi³ jáun² dá² lɨ́¹ cua²¹ chí¹cáɨn² bíh¹, hi³ ti³ lɨ́¹ ca³ma³li²¹ he³ lánh³ lɨ́³ tsáu¹³ tsáu². Jɨ́³²la³ ti³ ca³jmú³ ta²¹ tá¹la³ tiá² má²cuán² jáun² “jan² Tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹” hí³ bíh¹, Tsá² ca³juáh³ tsú² hí³ hi³ cuen³. Tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ liei²¹ jáun² má¹ná¹, ca³cué³ Dió³² hi³ jáun² cun³quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ bíh¹ ñí¹con² hla¹ Moisés, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tsá² zenh² ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³².

20 Tɨ³la³ tiá² tsá² zenh² ja¹ hniah³ yáh³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² jmu² hnga² la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³; hi³ la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ Dió³² siáh³ jmu² cú² hnga² tán¹ la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³.

Ta²¹ hi³ jmu² liei²¹

21 Tɨ3la3 jáun2 né3, ¿hí1 siánh3 uá1 lɨ́3
ta21 quioh21 liei21 la3 cónh3 bí1 ta21 hi3
jmu2 jáun2 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32
dúh1? ¡Tiá2 jáun2 yáh3! Quí1 sá1jmɨ́1
hi3 ca3hiauh3 tsú2 cáun2 liei21 hi3 jmu2
hi3 lɨ́13 zian2 tsú2, hi3 jáun2 jmɨ́1 la3
lɨ́13 bíh1 hi3 lɨ3 chun1 tsú2 ñí1con2 Dió32
cun3quionh3 hi3 jmɨ́1 jmu3 tsú2 la3 cun3
hi3 juáh3 liei21 jáun2.

22 Tɨ3la3 la3 cun3 rá1juáh3 ñí1
Sí2 má1ná1, hi3 la3jɨ́n32 bíh1 tsáu2
ná1ziaunh2 tiá3 tso3. La3 nɨ́2 lɨ́3,
hi3 jáun2 nɨ́1 má1ca3lɨ3tsɨn2 tsú2 hi3
ná1ziaunh2 tso3, má2lɨ́13 he3 tsú2 la3
cun3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32
ñí1con2 tsá2 taunh32 ta21 cun3quionh3
hi3 chá32 tsú2 jáun2 cáun2 tsɨ́3 ñí1con2
Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo.

23 Tɨ3la3 jnoh1 tsá2 *judíos má1ná1,
ñí1con2 liei21 bíh1 jmɨ́1 ná1tsau3 jnoh1,
ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 ca3lɨ3
lin1 hi3 lɨ́13 liáun3 tsáu2 cun3quionh3
hi3 chá32 tsú2 jáun2 cáun2 tsɨ́3 ñí1con2
Cristo.

24 Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ́3 hi3
ca3ta3tauh1 jnoh1 cu3tiá3 jo3cuo2 liei21,
ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 cuán13
Cristo, hi3 jáun2 lɨ́13 láɨ3 jnoh1 la3juah21
dúh1 jan2 tsá2 chun1 nɨ́1 má1ca3chá13
jnoh1 cáun2 tsɨ́3 ñí1con2 tsú2.

25 Né32 né3, tiú2uú2 tiauh2 yáh3 dí2
jo3cuo2 liei21 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3 lin1 hi3
ñí1con2 Cristo bíh1 la3 lɨ́13 chá32 tsú2
cáun2 tsɨ́3.

26 Quí1 la3jɨ́n32 bíh1 hnoh2
má2lɨ́n3 náh2 jon2 Dió32 cun3ñí1
hi3 má2ca3cháh1 hnoh2 cáun2 honh2
ñí1con2 Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo.

27 Hi3 la3jɨ́n32 hnoh2, tsá2 má2ca3ma3lih1
náh2 hi3 má2cá2cunh3 bíh1 náh2
quiúnh1 tsú2 cun3quionh3 hi3
má2cáun3 náh2 jáun2 jmáɨ1, hnoh2 bíh1
tsá2 má2ná1láɨn1 náh2 Cristo.

28 Jáun2 tiú2uú2 hin2 zian2 yáh3
tsá2 judío ho3 tsá2cá2jo21, *tsá2
má2dí1hlánh1 ho3 tsá2 zian2 hi3 ca3tɨn1
hnga2, tsá2ñuh2 ho3lá2dá2 tsá2mɨ3;
quí1 nɨ́1juáh3 má2cá2cunh3 bíh1 náh2
quiúnh1 Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo, jáun2
cá2 ñí1 tsáu2 bíh1 má2lɨ́n3 náh2.

29 Hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 lɨ́n3 náh2 tsá2
joh1 Cristo, hi3 jáun2 má2lɨ́n3 bíh1 náh2
tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1 Há2bran21,
hi3 jáun2 hián13 bíh1 náh2 hi3 cué32
Dió32, la3 cun3 jáɨ13 hi3 má2ca3jmú3
tsú2 jáun2.

4

1 Lɨ́13 bíh1 juanh21 jná13 siáh3 la3
lá2: Nɨ́1juáh3 zian2 jan2 tsá1míh1 hi3
ca3tɨn1 hiáuh3 la3 cun3 lɨ́3 quiau3 hi3
ca3quiú2 jáun2 hla1 jméi2, tɨ3la3 tá1la3
tiá2 má2ca3lɨ3 pan1 tsú2 né3, hí1 cáun2
yáh3 tiá2 hi3 za2 ñí1con2 tsú2 quionh3
jan2 *tsá2 má2dí1hlánh1, uá1jinh1 hí3
bíh1 tsá2 quioh21 ca3la3 jɨ́32 hi3 jmɨ́1
quioh21 jméi2.

2 Quí1 tá1la3 tiá2 má2cá2chó32 jmáɨ1
hi3 ca3tón3 jáun2 jméi2 tsú2 hi3 hiáuh3
hi3 quioh21, jáun2 cáun2 má2tí32 bíh1
tsú2 tín2 ca3la3 jɨ́32 hi3 juáh3 tsá2 jmu2
hua3hí13 tsú2.

3 La3 jáun2 bíh1 jmɨ́1 lɨ́3 ñí1con2
jnoh1 tá1la3 tiá2 jmɨ́1 má2ca3tsɨn13
jáun2 mii2 quiú13 dí2, hi3 jmɨ́1 ná1láɨ3
jnoh1 la3juah21 dúh1 tsá2 má2dí1hlánh1
ñí1con2 tsá2cuú2 tsá2chín3, tsá2 jmu2
héih32 hngá1máh3 lá2.

4 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3tsɨn13 jmáɨ1 hi3
má2tón32 né3, Dió32 ca3zen3 Jon2 hi3
ca3lɨ3zian2 hñu3 héin1 hñu3 tsɨ́3 jan2
tsá2mɨ3, hi3 cuan3 tsú2 la3juah21 dúh1
jan2 tsá2 *judío hi3 ca3tɨn1 ma3tí32
liei21.

5 La3 nɨ́2 bíh1 cuan3 tsú2 hi3 cua3liau3
jnoh1, tsá2 jmɨ́1 ná1tsau3 jnoh1 ñí1con2
liei21, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 má2lɨ́13
heh3 jnoh1 Dió32 hi3 lɨ́n13 jnoh1
jón2zɨ́h1 tsú2.

6 Hi3 jáun2 bíh1 ca3zen3 siáh3 Dió32
Jmɨ́2chí3 quioh21 Jon2 hñu3 honh2
hnoh2 uá2jaɨ32, hi3 jáun2 lɨ3 lin1 hi3
hnoh2 siáh3 má2ná1lɨ́n3 náh2 jón2zɨ́h1
tsú2; hi3 jáun2 Jmɨ́2chí3 hí3 né3 cha32
tiá3 tsɨ́3 dí2 hi3 za23 dí2 Dió32 “¡Tia21!”

7 Jáun² né³, tiú²uú² lɨ́n³ yáh³ hnú² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² héih³² hi³ ná¹ngɨ²³ jáun² tsáu², quí¹ jon² Dió³² bíh¹ má²lɨ́n³ hnú². Hi³ cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́n³ hnú² jáun² jon² tsú² né³, jáun² cué³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hiáuh³ jáun² jɨ³lɨn² jon² tsú².

Hɨ³² tsɨ́³ Po¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

8 Quí¹ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ tiá² má²cuóun³² náh² Dió³², jmɨ́¹ lɨ́n³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² lɨ́¹ ná¹jmu² hí³ hi³ lɨ́n³ dió³².

9 Tɨ³la³ ta³né³² né³, ta³ má²cuóun³² hnoh² Dió³², ho³ tɨ³ re² juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hi³ Dió³² má²cuóu³² hnoh², tiú²uú² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ yáh³ náh² hi³ jinh¹ siáh³ ñí¹con² héih³² tsɨ́¹juɨ́³ jáun² quioh²¹ tsá²cuú² tsá²chín³, héih³² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ tianh¹³ náh² siáh³ hi³ má¹tih²¹ náh² ñí¹con² tsá² hí³.

10 Sa³ hmah³²í¹ máh³ náh² jmáɨ¹ ná¹hɨ¹³, jmáɨ¹ hi³ tɨ³² ma³ cun³ tsá³, jɨ³ hi³ ma³quien¹³ náh² siáh³ ma³ cáun² zɨ́h², jɨ³ mii² nɨ́².

11 Jlánh¹ hɨ³² tsɨn³² jná¹³ nɨ́¹juáh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh² tiá² lin¹ ñí¹ la³ ca³lɨ³quien² yáh³.

12 Hnoh² reh², mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨn³² hi³ jmúh¹³ tiá³ náh² pí³ hi³ má¹zián¹³ náh² la³jmɨ́¹ zian² jná¹³, quí¹ ja³bí¹ jná¹³ má²ca³ma³zián¹³ ná¹ la³jmɨ́¹ zian² hnoh², *tsá²cá²jo²¹. Jun³juáh¹³ zia³² cáun² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmuh³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² juanh³² jná¹³ la³ nɨ́².

13 Quí¹ la³ cun³ má²ñíh¹ náh², hi³ cun³ñí¹ hi³hliá² ca³lɨ³ tsáun¹ bíh¹ jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³hléh³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh² jmɨ́¹ la³ñí¹.

14 Mɨ́¹uɨ́³ hi³ ca³quiúnh³² jná¹³ jáun² né³, ca³lɨ³ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² hnoh² bíh¹, tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³jmuh³ yáh³ náh² hi³ tiá² quiú² tiá² jéi²³ náh² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jná¹³ la³ jáun², sa³jun³ ca³chau¹ náh² jná¹³ tɨ³ có³². Tɨ³la³ hnoh² dá² ca³he³ bí¹ náh² jná¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ hnga² Jesucristo ca³chó³² ta³ máh¹ hnoh².

15 Jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ ngau³ hi³ jmɨ́¹ hiún² jáun² honh² náh²? Lɨ́¹³ zíh¹³ jná¹³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñí¹con² tsáu², hi³ hí¹ la³ tɨ³ jmɨ́¹ chíh¹ yáh³ hnoh² mɨ́¹máh¹ hi³ jmɨ́¹ cuéh¹ náh² jná¹³, sá¹jmɨ́¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ dúh¹.

16 Tɨ³la³ né³² né³, ¿hí¹ má²hau² hnoh² jná¹³ ta³né³² quí¹hliá² hléh²³ jná¹³ jú¹ tson² ñí¹con² náh²?

17 Tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² pí³ hi³ han³ náh² tɨ³ con², tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ hu²¹ re² tsɨ́³ yáh³ tsú² má¹ná¹. La³ cun³ hi³ hnió³ tsá² hí³ jmu³, hi³ quin³ hnoh² ñí¹con² jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹lɨ³² jáun² né³ háɨh¹³ hnoh² honh² ñí¹con² tsú² hmóu³².

18 Né³² né³, nɨ́¹juáh³ hi³ ca³tɨ²¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ jmu² tsáu² pí³ hi³ janh²¹ tsáu², jáun² re² lɨ́n³² bíh¹ hi³ jmu² tsú² la³ jáun²; tɨ³la³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² la³ jáun² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² má¹ná¹, jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ yáh³ hnoh².

19 Hnoh² jón³, cuá¹zian² jná¹³ ca³la³ jmɨ́¹ zian² jan² tsá²mɨ³ hi³ quɨeh² héin¹ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ lɨ³zian² jon², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ má²zian² náh² tán¹ hián² la³jmɨ́¹ zian² Cristo.

20 ¡Sá¹jmɨ́¹ hi³ cuon¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² ta³né³² dúh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ hléh¹³ jná¹³ ca³lá² la³ siáh³; jlánh¹ tiá² ño¹ ná¹ he³ jmu¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²!

Nóh³² quioh²¹ hla¹ Agar quionh³ hla¹ Sara

21 Hnoh², tsá² jlánh¹ hniá¹ náh² hi³ má¹tih²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ¿há¹ tiá² má²ca³niéih² hnoh² he³ juáh³ liei²¹ jáun²?

22 Ñí¹ jáun² rá¹juáh³, hi³ hla¹ Há²bran²¹ ca³lɨ³zian² gon³ jon²: jan² jon² tsú² quionh³ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ má²cuá¹hlánh¹ joh¹, hi³ jan² né³ ca³lɨ³zian² quionh³ tsú² tsá²mɨ³

ñí²cuo², tsá² zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹
hnga².
23 Jon² tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ má²cuá¹hlánh¹
ca³lɨ³zian² la³ cun³ qui³ lɨ́²zian² dáɨn²
bíh¹, tɨ³la³ jon² tsá²mɨ³ tsá² zian² hí³
hi³ ca³tɨn¹ hnga² má¹ná¹, ca³lɨ³zian²
cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Dió³² jmɨ́¹tin² bíh¹.
24 Hi³ lá² dá² lɨ́³ cáun² nóh³² bíh¹.
Tá¹ gon³ tsá²mɨ³ hí³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
tun³ ñí¹ nió³². Cáun² nió³² jáun² hi-
auh³ tsú² tsɨ³ máh³ Sinaí, nió³² hi³
lɨ́³ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ hla¹ tsá²mɨ³ Agar;
hi³ jáun² tsá² jmúh³² ta²¹ nió³² jáun²
né³, ná¹lɨ́n³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con²
héih³² quioh²¹ nió³² jáun² bíh¹, la³jmɨ́¹
tɨ́² lɨ́n³ jáun² jon² tsá²mɨ³ hí³ jan² tsá²
má²dí¹hlánh¹.
25 Hi³ jáun² tsá²mɨ³ Agar hí³ né³ lɨ́n³
henh¹³ quioh²¹ hi³ ca³lɨ³ jáun² tɨ³ máh³
Sinaí hi³ zeh² jáun² tɨ³ hué³² Arabia.
Ja³bí¹ la³ jáun² lɨ́n³ tsú² siáh³ henh¹³
quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² judíos hɨ́n¹³ tɨ³
juú² Jerusalén nio² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹
ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³
tsá² má²ná¹hlánh¹ uá²jaɨ³².
26 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹
hnga² né³, lɨ́n³ henh¹³ quioh²¹ juú²
Jerusalén hi³ nio² tɨ³ hñu³mɨ³cuú²
bíh¹, quí¹ tsá² má²hɨ́n¹³ tɨ³ juú² jáun²,
tiú²uú² lɨ́n³ yáh³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²
má²dí¹hlánh¹; hi³ jnoh¹ né³ má²tiauh²
dí² jo³cuo² juú² Jerusalén jáun², la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ mí¹ziú¹³ dí² juú² jáun².
27 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá² hi³
ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹
hnga²:

Ma³hiún¹³ hnú² honh² tsá²mɨ³, tsá²
tiá² dáɨn² can²³, hnú² tsá² tiá²
jónh³² zian²;

tɨ́¹ hoh³ hnú² hi³ hiún² honh² tsá² tiá²
cuɨn² nú² he³ lánh³ quɨeh² héin¹
tsú² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ lɨ³zian² jon².

Quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ juóun³² jón²zɨ́h¹
tsá²mɨ³ tsá² lɨ́¹ já¹cuɨn³ lɨ́¹³,

la³ cónh³ bíh¹ tsá²mɨ³ tsá² zian²
ñí²cuo².
28 Jáun² né³ reh², hnoh² bíh¹ ná¹lɨ́n³
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ Isaac; hi³ ná¹lɨ́n³ náh²
jón²zɨ́h¹ Dió³², tsá² má²ca³lɨ³zian² náh²
la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Dió³² jmɨ́¹tin².
29 Quí¹hliá² ñú²míh¹, tsá² ca³lɨ³zian²
hí³ jmɨ́¹tin² la³ cun³ qui³ lɨ́²zian²
tsáu², ca³hɨ́¹ ca³tsɨn¹ bíh¹ ñú²míh¹ tsá²
ca³lɨ³zian² hí³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹; hi³ la³ jáun² bíh¹
ná¹lɨ́²³ uá²jaɨ³² la³ tɨ³ ta³né³².
30 Tɨ³la³ ¿he³ lánh³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
dúh¹? Hi³ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²:
“Chin³² tsá²mɨ³ tsá² má²dí¹hlánh¹
nɨ́² la³ má²quionh³ jon², quí¹ jon²
tsá²mɨ³ tsá² dí¹hlánh¹ tiá² ca³tɨn¹ yáh³
lɨ³quioh²¹ cu³tsa³² la³ cun³ hi³ hiáuh¹³
ñú²míh¹ jon² tsá²mɨ³ ñí²cuonh² hnú²,
tsá² zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹ hnga²”.
31 Hi³ jáun² né³ reh², jun³juáh¹³
jón²zɨ́h¹ tsá²mɨ³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³
dí², tɨ³la³ ná¹láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jón²zɨ́h¹
tsá²mɨ³ tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga²
bíh¹.

5

Tianh³ náh² tiá³ ca³tɨ²¹ hi³ má²ná¹liáun¹ náh²

1 Né³² né³, Cristo bíh¹ ca³liáu³² dí²,
hi³ jáun² lɨ́¹³ ziáun² dí² re² hi³ tiú²uú²
láɨ³ dí² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Hi³ jáun²
tianh³ náh² tiá³, hi³ ha³ lɨ́²uú² cué²
náh² jáɨ¹³ hi³ lan¹³ náh² siáh³ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² liei²¹
jáun².
2 Sá¹nɨ́² niéɨ² náh². Jná¹³ Po¹,
juo³ jná¹³ hnoh², hi³ nɨ́¹juáh³ hnáuh²
hnoh² hi³ tonh²¹ náh² hi³ má¹tɨh²¹
la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsú², hi³ *tiu³²
tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², hí¹
cáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ Cristo
ñí¹con² hnoh² nɨ́¹juáh³ la³ jáun².
3 Jáun² hnó³² jná¹³ juo¹³ siáh³
cónh³í¹ cu³ jéin³² lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³
tiú³² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², hi³ tsá²
la³ hí³ má²ca³tɨn¹ ma³tí³² siáh³ ca³la³
jɨ́³² héih³² ñí¹ hná¹ nɨ́² uá²jaɨ³².
4 Hnoh² tsá² lɨ́¹ lɨ́n²³ náh² hi³ lɨ́¹³ lɨ³
chun¹ náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³

hi³ ma³tih²¹ náh² liei²¹, ha³ tiú²uú² taunh² yáh³ Cristo hó¹ñí¹ hnoh²; hi³ tiú²uú² ta²¹ jmu² ya³ siáh³ mií³ hi³ ja³²
jáun² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² náh².
5 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, cun³quionh³ hi³ má²hau³ jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹ cáun² ná¹hé² ná¹jan³² jnoh¹ hi³ heh³ Dió³² jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, cun³ñí¹ hi³ má²ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³.
6 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³ jáun² tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹tú¹ ho³ tiá² ná¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsú². Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ quien² má¹ná¹, hi³ chá³² tsú² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Cristo bíh¹; hi³ lɨ³ lin¹ hi³ tson² nio² cáun² tsɨ́³ tsú² cun³quionh³ hi³ hnio³ tsú² tsáu².
7 Re² bíh¹ jmɨ́¹ hí¹cua³táunh¹ hnoh². ¿Hin² tsánh² má²ca³ma³cau² hnoh², hi³ jáun² tiú²uú² ta²¹ táunh²³ hnoh² jú¹ tson²?
8 Jun³juáh¹³ jáɨ¹³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² Tsá² má²ca³te³ hí³ ya³ náh² jáɨ¹³ hi³ má²ca³ma³cau² náh² jáun² tsáu².
9 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³có³ honh² náh² jáɨ¹³ hi³ juáh³ jáun²: "cun³quionh³ cú¹pih²¹ tie³ bíh¹ zau³² tá¹ cá² pɨenh¹ cán¹".
10 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² cáun² bíh¹ nio² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ tiá² lɨ́n¹³ yáh³ hnoh² la³ siáh³. Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²tsan² hí³ honh² hnoh² má¹ná¹, Dió³² bíh¹ ma³tson¹³ tsá² hí³, cuɨ́¹ hin² mi³ tsánh².
11 Hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ huen² né³ reh², sá¹jmɨ́¹ hi³ jmu²í¹ máh³ jná¹³ héih³² hi³ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹ lɨ³ hau² yáh³ jná¹³ tsá² *judíos; quí¹ sá¹jmɨ́¹ la³ jáun² dúh¹, jáun² tiá² hlah³ jmɨ́¹ jeinh²¹ yáh³ tsú² hi³ hléh²³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Cristo, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹, hi³ lɨ́¹³ hin³ tsáu¹³ tsáu².
12 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²tsan² hí³ honh² hnoh² hi³ jlánh¹ jmu² quien² hi³ tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² né³, ¡sá¹jmɨ́¹ hi³ tiú³² bíh¹ tsú² cú²jueh³² tá¹ cáun² quioh²¹ hmóu³² dúh¹!
13 Quí¹ hnoh² dá² ca³lɨ³tén¹ náh² hi³ lɨ́n¹³ náh² tsá² tiú²uú² liei²¹ jmu² héih³² ñí¹con² bíh¹. Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² ñí¹táunh¹ náh² cun³ tɨn² honh² hmóu³² yáh³ cun³ñí¹ hi³hliá² má²ca³liáun³ náh²; quí¹ tɨ³ re² bíh¹ má¹con²¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ hnáu³ náh².
14 Quí¹ la³jɨ́³² héih³² quioh²¹ liei²¹ bíh¹ má²lɨ́²ma³tí³² tsú² nɨ́¹juáh³ hi³ má²lɨ́²ma³tí³² tsú² héih³² lá²: "Ma³hno¹ hnú² tsá²mɨ³cuóun² renh² la³jmɨ́¹ hno³ nú² huen²".
15 Tɨ³la³ hua³hín¹³ náh² jmu³, quí¹ nɨ́¹juáh³ má²tún² hmóu³² bí¹ náh² la³ ná¹quɨ́² ná¹jmi²³ náh² renh² la³jmɨ́¹ jmu² tsáɨ², jáun² cun³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ hin¹³ náh² renh² tsá²ján² tsá²ján² nɨ́¹juáh³ la³ jáun².

Tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ ngú³, jɨ³ tsá² zian² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Romanos 8:1-13)

16 Hi³ jáun² né³, juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²: Hi³ hniáuh³² má¹zián¹³ náh² la³ cun³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, quí¹ cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ tiú²uú² lɨ́¹³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ tɨn² honh² náh² hmóu³².
17 Quí¹ ngú³ quioh²¹ tsú² dí¹quian¹ hi³ jmu³ jmáh³la³ hi³ tiá² jéih³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ Jmɨ́²chí³ hí³ né³ hnió³ hi³ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ tiá² jéih³² ngú³; quí¹ hi³ jan² hi³ jan² bíh¹ tsú² ná¹háun³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² tion¹³ yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³.
18 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian² hnoh², jáun² tiú²uú² liei²¹ jmu² yáh³ héih³² ñí¹con² náh².
19 Lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hin² tsánh² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³²; uá¹la³ cun³ hi³ lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² tsú², ho³ hi³ jmu² tsú² hi³ hlah³ hi³ tiá² jɨ², ho³ hi³ jmú² tsau³² tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² la³jmɨ́¹ jmú² tsau³² jáh³,

20 ho3 hi3 má2tsú2 má2jónh32 tsú2
dió32 tsá2 láɨn1, ho3 hi3 jmu2 tsú2 ta21
la3 jmu2 tɨ32 mɨ́3 tsá2 hláɨnh1. Tsá2 la3
hí3 hó2 uon2 tsáu2, hi3 hnió3 hniéi2,
hi3 chéih32 siáh3, hi3 jlánh1 né32 cánh3
míh23 tsɨ́3 siáh3, hi3 cáun2 jmu2 tsú2
siáh3 lɨ3ua3 cáun2 hi3 dí1quiaunh21 tsɨ́3
hnga2. Tsá2 la3 hí3 jmu2 siáh3 hi3
ná1tsoh3, hi3 ná1lɨ́3 ma3 quin32 ma3 cu3
nió3 tsáu2,
21 hi3 lɨ́n3 tsú2 tsá2 uóu32 tsɨ́3, [tsá2
jngɨh2 tsáu2], tsá2 hen2, tsá2 jlié3 teh1,
hi3 hliáun3 ñí1 bíh1 siáh3 hi3 jmú2
hi3 tsau32 tsú2 ñí1 hná1 nɨ́2. Juanh32
jná13 siáh3 cónh3í1 cu3 jéin32 la3 cun3
hi3 má2cá2juánh32 jná13 jáun2 jmɨ́1tin2,
hi3 lɨ3ua3 jan2 tsá2 jmu2 hi3 la3 nɨ́2,
tiá2 chanh21 yáh3 tsú2 hñu3mɨ3cuú2 ñí1
cuá1quien2 Dió32.
22 Tɨ3la3 Jmɨ́2chí3 Chun1 má1ná1,
jmu2 hi3 lɨ́n3 tsú2 jan2 tsá2 hnio3 tsáu2
bíh1, tsá2 hiún2 tsɨ́3, tsá2 tiá2 hniéi2
hnió3 quionh3 tsáu2, tsá2 juenh2 tsɨ́3,
tsá2 ja32 mií3 tsɨ́3, tsá2 chun1, tsá2
má2tí32 jë1,
23 tsá2 jmu2 hi3 tsɨ́1juɨ́3 hnga2, jɨ3 tsá2
tɨ́2 jinh23 hnga2 nɨ́2 siáh3. Hí1 cáun2
liei21 tiá2 zia32 yáh3 hi3 juáh13 hi3 tiá2
lɨ́13 jmu3 tsú2 hi3 la3 nɨ́2.
24 Hi3 tsá2 má2tionh2 jo3cuo2 Cristo
né3, má2ca3quin3 tɨ3 có32 la3jɨ́32 hi3 jmɨ́1
dí1quian1 ngú3 quioh21, la3 cun3 la3jɨ́32
hi3 jmɨ́1 hniá1 tsú2 jmu3, jɨ3 la3jɨ́32 hi3
jmɨ́1 dí1quiaunh21 tsɨ́3 tsú2 nɨ́2 siáh3.
25 Jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 má2ca3jmú3
jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 hi3 má2ziáun2 dí2
hi3 hmaɨ21, jáun2 la3 jáun2 bí1 siáh3
ca3ta1 dí2 cue13 tsú2 jáɨ13 hi3 jmu3
héih32 ñí1con2 dí2 ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3
jmu32 dí2.
26 Tiá2 hniáuh32 yáh3 jmú13 dí2
tonh2, sa3jun3 hi3 má1tsan13 dí2 tsɨ́3
tsá2ján2 tsá2ján2, hi3 sa3jun3 hniáuh32
yáh3 jmú13 dí2 uóu32 tsɨ́3 ja1 quiú13 dí2
hmóu32.

6

Ma3háun3 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2 náh2

1 Hnoh2 reh2, nɨ́1juáh3 zian2 ma3
jan2 tsá2 má2cá2tánh3 tso3, hi3 jáun2
hnoh2 tsá2 ná1pin3 jmɨ́2chí3 quián13
náh2 hniáuh32 má1hon1 náh2 tsú2, hi3
jáun2 jeinh21 jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2 ñí1con2
Dió32; tɨ3la3 jun3juáh13 hi3 hniáuh32
jmúh13 náh2 quien2 má1ná1, tá1la3
tɨ́1 jinh21 náh2 tsú2. Hi3 ma3 quin32
ma3 jan32 náh2 hniáuh32 jmúh13 siáh3
hua3hín13 lɨ́n32, quí1 nɨ́2 lɨ́1 ca3lɨ3
zia32 siáh3 uá2jaɨ32 hi3 cá2 lau23 siáh3
hmóu32 hnoh2.
2 Ma3hon1 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2
lɨ3ua3 cáun2 uu3mí2tsɨ32 hi3 zia32
quioh21, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1
má1tih21 náh2 héih32 quioh21 Cristo.
3 Quí1 nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 lɨ́n23 hi3
quien2 ta3 tiá2 lin1 hi3 lɨ́n3 hí1 cáun2,
tsá2 la3 hí3 dá2 lɨ́1 lɨ́2can2 hnga2 bíh1.
4 Ma3 quin32 ma3 jan32 bíh1 tsáu2
hniáuh32 chu3 ñih3 he3 lánh3 ngɨ32
hnga2; nɨ́1juáh3 la3 chun1 tsú2, jáun2
zia32 jáɨ13 jmu3 tsú2 tsah3, tɨ3la3
jun3juáh13 uú2 cunh3 tsú2 hnga2
quionh3 tsá2 siánh3 yáh3 má1ná1.
5 Quí1 ma3 quin32 ma3 jan32 bíh1
tsú2 hniáuh32 jɨ́e3 la3 cun3 hi3 ca3tɨn1.
6 Nɨ́1juáh3 tsá2 má2tɨn32 jú1 chú32
hniáuh32 bíh1 tsóh3 tsú2 ca3lá2 la3 cun3
la3jɨ́32 hi3 zioh2 ñí1con2 tɨ32 tsá2 má2ta2.
7 Ha3 lɨ́2 lɨ́1 cuɨ́1 lɨ3can2 náh2 hmóu32,
quí1 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 tioh21
cónh32 cuú2nga1 Dió32. Quí1 lɨ3ua3
cáun2 hi3 jñi32 tsá2mɨ3cuóun2, hi3 jáun2
bíh1 siáh3 loh13 tsú2.
8 Quí1 tsá2 jmu2 la3 cun3 hi3 tɨ32
tsɨ́3 hnga2, lɨ́n3 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2
tsá2 zia32 hi3 jñi32 bíh1, hi3 jáun2 la3
cun3 rón32 lɨ́n3 jáun2 bíh1 tsú2 loh13
hi3 tsa3hín3. Ja3bí1 la3 jáun2 lɨ́n3 tsú2
la3jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2 zia32 hi3 jñi32 nɨ́1juáh3
tsá2 jmu2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Jmɨ́2chí3
Chun1, tɨ3la3 tsá2 la3 hí3 má1ná1 loh13
hi3 lɨ́13 zian2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2 bíh1.
9 Jáun2 né3, tiá2 hniáuh32 yáh3 huo13
dí2 hi3 jmu32 hi3 chu21, quí1 nɨ́1juáh3

tion13 dí2 tsɨ́3, jáun2 ló32 bíh1 quiú13 dí2
la3 cun3 jmáɨ1 hi3 ca3tɨ21 ló32.
10 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, cuɨ́1 jmú13
dí2 hi3 chu21 ñí1con2 jɨ3 lɨn2 tsáu2 la3
ma3 quin32 ma3 cu3 jéin32 hi3 lɨ́13
jmú13 dí2, tɨ3la3 tɨ3 jlánh1 bíh1 hniáuh32
jmú13 dí2 ziáun2 ñí1con2 tsá2 reh2
má1ná1, tsá2 má2nio2 hí3 cáun2 tsɨ́3
la3jmɨ́1 má2nio2 jáun2 cáun2 tsɨ́3 dí2
hmóu32.

Ñɨ́1 má1lɨ́2hlɨ́2 lɨ́2liéinh32 tsú2 tsá2 hí3 né3, jáun2 hah2 tsú2 jáɨ13

11 Hi3 jáun2 né3 ¡sá1nɨ́2 jɨe3 cónh3
tiá2 cáh1 huéh3 hi3 tioh3 ñí1 sí2 hi3
má2lɨ́2jmú32 jná13 lá2 hi3 ca3tɨn1 hnoh2
cun3quionh3 uón32 huen2!
12 Né32 né3, tsá2 dí2quiaun3 hnoh2
jmáɨ1 hi3 má1tih21 náh2 la3 cun3 hi3
ná1ngɨ23 tsú2 hi3 *tiu32 chí2 láu2 hná13
ñí1 zian2, jmu2 tsú2 la3 jáun2 quí1
cun3ñí1 hi3 hnió3 ha3 re2 ñí1 ñí1con2
tsáu2 bíh1, quí1 jáun2 tiá2 lɨ́13 hɨ3 tsa1
tsáu2 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1hléh21 tsú2 jáɨ13 hi3
ca3tɨ21 hi3 ca3taun3 jáun2 Cristo crei21.
13 Quí1 hí1juáh3 hmóu32 yáh3 tsá2 la3
hí3 tiá2 jmu2 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 juáh3
liei21. Cáun2 ti3 lɨ́1 hnió3 bíh1 tsú2 hi3 lɨ3
zia32 li21 jáun2 quián13 náh2, hi3 jáun2
hí3 dí2 né3 má2jmu3 tonh2 cun3ñí1
hi3 má2lɨ́2di3quiaun3 dí2 jáun2 hnoh2
jmáɨ1 hi3 lɨ3zia32 cáun2 li21 ñí1con2 ngú3
quián13 náh2.
14 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 jná13 huen2
má1ná1, hí1 cú1pih21 yáh3 tiá2 hnó32
jná13 hi3 jmu1 tonh2, tɨ3la3 jná13 dá2
tsah1 ná1 cun3ñí1 hi3hliá2 Jesucristo
Tɨ32 Juo13 dí2 ja3 tsɨ́3 hi3 jún3 ñí1 crei21
bíh1. Hi3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 crei21
quioh21 Cristo né3, jáun2 la3jɨ́32 bíh1
la3 cun3 hi3 jmu2 tsá2 zian2 hngá1máh3
lá2 quien2, tiú2uú2 quien2 yáh3 ñí1con2
jná13, hi3 ja3bí1 jná13 siáh3 uá2jaɨ32
tiú2uú2 hi3 quien2 ná1 hí1 cú1pih21
ñí1con2 hngá1máh3 lá2.
15 Quí1 [nɨ́1juáh3 jan2 tsá2 má2cá2cunh3
quionh3 Cristo], hí1 cáun2 tiá2 lin1 ñí1
quien2 yáh3 nɨ́1juáh3 hi3 já1tú1 ho3 tiá2
já1tú1 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2 tsú2;
tɨ3la3 la3 cun3 hi3 quien2 má1ná1, hi3
má2lɨ́n3 tsú2 tsá2 hmaɨ21 bíh1.
16 Hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 zian2 la3
cun3 lɨ́3 héih32 lá2 cuɨ́1 zian2 tsú2 cáun2
hi3 re2 hi3 tɨn2, jɨ3 hi3 cuɨ́1 já2 siáh3 miɨ́3
tsɨ́3 Dió32 ñí1con2 tsú2, la3 cun3 la3jɨ́n32
tsá2 tionh2 jo3cuo2 Dió32, tsá2 ná1lɨ́n3
hí3 ti3tsóh3dí1 tsá2 *Israel.
17 Né32 tɨ3 chí1ján3, hí1 jan2 tiú2uú2
hin2 hniáuh32 ma3tsan2 tsɨn32 ná1; quí1
la3jɨ́32 bíh1 cuoh2 hi3 quion1 jná13
lá2 jmu2 lin1 hi3 lɨ́n3 jná13 jan2 tsá2
quian21 Jesús.
18 Hi3 jáun2 né3 reh2, cuɨ́1 má1hé1
má1mieh2 náh2 Jesucristo Tɨ32 Juo13
dí2. Cun3 nɨ́2 bíh1 tí3 jáɨ13.

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Efesios

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² hi³ jmu¹ jná¹³ la³ jáun². Jmu² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnoh², tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús [já¹ juú² Éfeso nɨ́²].

2 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí², jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² nɨ́², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Cristo má²miih² tsá² joh¹

3 Cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú² má²ca³ma³hé² ma³mieh², cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ zia³² jáun² tɨ³ hñu³mɨ³cuú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo.

4 La³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ hngá¹máh³ lá² máh³ ca³quianh³ dí² Dió³² hi³ lɨ́¹³ tauh¹³ dí² hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quiú¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo. Cun³ñí¹ hi³ hniau³ bíh¹ tsú²,

5 jáun² ca³chau³ tsú² re² la³ cun³ jmɨ́¹tin², hi³ láɨ¹³ dí² jón²zɨ́h¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jlánh¹ tɨ³² tsɨ́³ tsú² jmu³.

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², ca³tɨ²¹ mií³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lɨ́¹ ca³ja³ jáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jon² tsú² Tsá² hnio³ tsú² lɨ́n³².

7 Cun³ñí¹ hi³ jun³ Tsá² hí³ hi³ ca³táɨn³ jmɨ́¹³ né³, jáun² má²cá²tsan³ bíh¹ hmah²¹ hi³ jmɨ́¹ ren² dí² jáun², hi³ jáun² má²ca³liáu³ dí²; hi³ Dió³² né³, má²ca³chin² tsɨ́³ tso³ quiú¹³ dí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³ tiá² quiáuh²³ bíh¹ mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ tsú².

8 Hi³ má²ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ hi³ hú¹tá¹ hniau³ lɨ́n³², cun³quionh³ hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² pí³ hi³ lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ dí² jɨ³ hi³ lɨ́¹³ láɨ³ dí² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³,

9 hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ né¹ dí² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú² hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ qui³ jmɨ́¹ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³.

10 La³ cun³ lɨ́³ hi³ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² né³, lɨ³tí³ bíh¹ re² lɨ́n³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ má²tón³² jáun², jmáɨ¹ hi³ chá³² Dió³² cu³lɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² jáun² ñí¹con² Cristo, hi³ jáun² Cristo bíh¹ lɨ́n¹³ Tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ hi³ jáun², la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ zia³² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³.

11 Hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ Tsá² ca³quianh³ dí² la³ cun³ jmɨ́¹tin², hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² bíh¹ chau² dí² tsú² re² la³ cun³ lɨ́³ hi³ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³, Tsá² jmu² hí³ hi³ cun³ cuá²haɨ³² bíh¹ re² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ má²ca³cháunh¹³ tsɨ́³ jmu³.

12 La³ nɨ́² ca³jmú³ tsú², hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³jɨ́e³ tsáu² lánh³ ziáun² jnoh¹, tsá² ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³ la³ñí¹ ñí¹con² Cristo, lɨ́¹³ ma³quien² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh² tsú².

13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ ca³tianh³² náh² ta²¹ Cristo jmɨ́¹ ca³niéih² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ lɨ́¹³ liáun³ náh²; jɨ³ hi³ ca³lɨ³ lin¹ hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ca³hián¹³ náh² jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ cuen³ jmɨ́¹tin².

14 Cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³hen¹³ bíh¹ dí² má²ca³lɨ³ lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² la³ cun³ hi³ cué³² Dió³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³liáun³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ tsú², hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh².

Po¹ mɨ³² ñí¹con² Dió³² hi³ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³²

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ ca³náɨ³² jná¹³ hi³ nio² cáun² honh² hnoh² ñí¹con² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ hno³ náh² ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³²,

16 hi³ jáun² jná¹³ né³, tiá² tunh²¹ yáh³ ná¹ hi³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ chau² tsɨn³² jná¹³ quián¹³ hnoh² nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³².

17 Mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² Jméɨ² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juenh² Jméɨ² dí², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² hi³ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ honh² náh², cáun² hi³ ja³² ñí¹con² hnga² hí³ bíh¹, hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ngɨ¹³ náh² ca³la³ jɨ́³² hi³ hɨe³² tsú², hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ cuóun³² náh² tsú² re² lɨ́n³².

18 Mɨ́²³ jná¹³ siáh³ hi³ Dió³² tiéɨ³ joh¹ jmɨ́¹ honh² náh², hi³ jáun² lɨ³ ñíh¹³ náh² he³ ca³tɨ²¹ hi³ má²ca³te³ tsú² jáun² hnoh², la³ cun³ hi³ qui³ má²hu²¹ jáun² honh² náh², la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ jɨ³ hi³ jlánh¹ quien² siáh³ hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² tsá² joh¹.

19 Hi³ mɨ́²³ jná¹³ siáh³ hi³ lɨ³tsɨn² náh² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² cú² tiá² juenh² tsú², ca³la³ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ hiá² ñí¹ táuh²³ bíh¹ pí³ quioh²¹ tsú², pí³ hi³ jmu² ta²¹ ñí¹con² jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ tsú². Pí³ jáun² bíh¹ jaun³² ca³ma³jnia³² Dió³²

20 jmɨ́¹ ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹, hi³ jáun² ca³chan³ dí² tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²,

21 hi³ ca³chan³ dí² tsú² hi³ lɨ́n³ Tsá² la³ñí¹ ñí¹ quioh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² jmu² héih³², tsá² ná¹ho² ta²¹, la³jɨ́n³² tsá² ná¹quien², jɨ³ tsá² ná¹chín¹ nɨ́² siáh³, la³ cun³ lɨ³ua³ jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ hɨen¹³ ñí¹ hná¹ nɨ́² nɨ́² siáh³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² zian² ta³né³² yáh³, quí¹ jɨ³ tsá² lɨ³zian² jmáɨ¹ né³bí¹ ja³² bíh¹ siáh³.

22 La³jɨ́³² hi³ zia³² bíh¹ ca³chá³ Dió³² jo³cuo² Cristo, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ hnga² Cristo bíh¹ lɨ́n³ tsá² chín¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³².

23 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² cuáh³² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cuá² ta³ hnga² bíh¹ Cristo, hi³ jáun² cun³quionh³ cuá² ta³ jáun² bíh¹ tsú² zian² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³; Tsá² má²cónh³² hí³ ñí¹ quioh²¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³².

2

Má²ca³liáun³ dí² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³²

1 Tɨ³la³ hnoh² né³, jmɨ́¹ ná¹jún¹ bí¹ náh² jmɨ́¹tin² cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³ma³tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmɨ́¹ ná¹ren² náh² tso³,

2 hi³ jmɨ́¹ ná¹quiánh¹ náh² nóh³² quioh²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ jmɨ́¹ ná¹jmuh³² náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² cha³² hí³ tiá³ tsɨ́³ tsá² tiá² má²tí³² ñí¹con² Dió³².

3 Quí¹ cun³ la³jáɨ³² bíh¹ jnoh¹ jmɨ́¹ ziáun² dí² uá²jaɨ³² la³ nɨ́² jmɨ́¹tin², hi³ jmɨ́¹ ná¹jmu³² dí² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ dí² hmóu³², hi³ ná¹má²tɨ²¹ dí² la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ dí¹quian¹ cuá² ta³ dí², jɨ³ la³ cun³ hi³ láɨ²³ hmóu³² dí² nɨ́² siáh³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ ca³ta¹ dí² uá²jaɨ³² hi³ má¹tso¹ tsɨ³² cá²re² quiúnh¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu².

4 Tɨ³la³ Dió³², Tsá² jlánh¹ juenh² lɨ́n³² tsɨ́³ ca³ma³hniau³ lɨ́n³² dí²,

5 hi³ jáun² uá¹jinh¹ tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹jún¹ jáun² máh³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ dí², cáun² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² hi³ hmaɨ²¹ la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ jáun² Cristo; quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ bíh¹ Dió³² má²ná¹liáun¹ hnoh² ta³né³².

6 Hi³ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Cristo, ca³jmú³ tsú² hi³ ziáun² dí² cáun² hi³ hmaɨ²¹, la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ tsá¹ma³ziáun¹³ dí² nɨ́¹ má¹ta³tauh¹ dí² jáun² hñu³mɨ³cuú²

ñí¹ cuá³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, quí¹
cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹
tsú².
7 La³ nɨ́² ca³jmú³ tsú² quí¹ cun³ñí¹
hi³ hnió³ ma³jnia³² jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³²
hi³ hniau³ dí² lɨ́n³², hi³ hú¹tá¹ ja³² lɨ́n³²
siáh³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² dí² cun³quionh³
Cristo Jesús.
8 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ lɨ́¹ ja³²
jáun² mií³ tsɨ́³ Dió³² bíh¹, hi³ jáun²
má²ca³liáun³ hnoh², cun³ñí¹ hi³
má²ca³cháh¹ náh² cáun² honh². Hi³
nɨ́² dá², jun³juáh¹³ hi³ zia³² cáun² hi³
má²ca³jmuh³ hmóu³² yáh³ náh², quí¹
hi³ nɨ́² dá² cáun² hi³ lɨ́¹ ca³cué³ Dió³²
bíh¹ náh².
9 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
lɨ́¹³ jmu³ tonh², quí¹ jun³juáh¹³ hi³hliá²
zia³² cáun² hi³ jmu² tsáu² yáh³ nɨ³².
10 Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ dí²; hi³
cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun²
quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo né³, hi³
jáun² ca³ma³jniau² dí² tsú² siáh³ hi³
má²lɨ́¹³ ná¹láɨ³ dí² tsá² jmu² ta²¹ chu²¹,
la³ cun³ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³²
jo³cuo² dí² jmɨ́¹tin² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²nio² tie³

11 Hi³ jáun² né³, cháu¹ náh²
honh² he³ lánh³ rón³² jmɨ́¹ lɨ́n³ náh²
jmɨ́¹tin². Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh²
*tsá²cá²jo²¹, tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² náh² “tsá²
lín¹ tsá² tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹
zian²”. La³ nɨ́² bíh¹ ná¹juáh²³ tsá² qui³
ná¹quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³²
hó¹ñí¹, tsá² ná¹téh²³ hí³ hmóu³² “tsá²
má²já²tú¹ chí² láu² quioh²¹”; uá¹jinh¹
hi³ lɨ́³ jmáh³la³ tɨ³ coh³ bíh¹ jaun³².
12 Jmáɨ¹ jáun² tiá² jmɨ́¹ quiúnh¹ yáh³
hnoh² Cristo, hi³ jmɨ́¹ tionh² náh² ma³
quin³² quiúnh¹ tsá² *Israel, hi³ sa³jun³
jmɨ́¹ cuɨn² náh² siáh³ nió³² jɨ³ jáɨ¹³ hi³
ca³jmú³ jáun² Dió³² jmɨ́¹tin² quionh³
tsá² hí³. Jmɨ́¹ zian² náh² hngá¹máh³
lá² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ jmɨ́¹ ná¹janh³²
náh², hi³ sa³jun³ jmɨ́¹ cuóun²¹ náh²
siáh³ Dió³².
13 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ jmɨ́¹ tionh²
náh² ñí¹ uóunh³ jmɨ́¹tin², tɨ³la³ ta³né³²
má¹ná¹ má²ca³ta³tonh¹ náh² má²janh²
cun³quionh³ jmɨ² hi³ ca³táɨn² jáun²
quioh²¹ Cristo, hi³ má²ná¹lɨ́n³ hnoh²
tsá² má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo.
14 Quí¹ Cristo bíh¹ Tsá² cha³² tie³ ja¹
quiú¹³ dí². Hí³ bíh¹ ca³jmú³ hi³ tsá²
*judíos quionh³ tsá²cá²jo²¹ má²ná¹lɨ́n³
tsá² cu³ nió³; quí¹ hí³ bíh¹ ca³tsunh³
hná¹ hiah³² hi³ jmɨ́¹ dí¹jnáɨ²³ jáun²
ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹ quionh³ tsá²
judíos, hi³ jmɨ́¹ jmu² hi³ tionh² tsú²
ma³ quin³², la³ cun³ liei²¹ hi³ jmɨ́¹
jmu² jáun² hi³ ná¹hniei²¹ tsú² tsá²ján²
tsá²ján².
15 Cun³quionh³ hi³ ca³jun³ jáun²
bíh¹ tsú² ca³ma³táuh³² liei²¹ hi³ jmɨ́¹
quian³² jáun² la³jɨ́³² héih³² he³ lánh³
rón³² hniáuh³² jmu³ tsú², hi³ ca³jmú³
tsú² hi³ tá¹ tun³ nió³ tsáu² má²lɨ́n³ cu³
nió³ hmaɨ²¹ cun³ñí¹ hi³ jɨ³lɨn² tsá² hí³
má²cá²cunh³ quionh³ tsú² hnga². La³
jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ niau²¹ tie³.
16 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ³, hi³ cun³quionh³
hi³ ca³jun³ tsoh² crei²¹ bíh¹ Cristo
ca³ma³táuh³² hniéi² hi³ jmɨ́¹ zia³² ja¹
quioh²¹ tá¹ tun³ nió³ tsáu², hi³ ca³jmú³
dí² hi³ tá¹ tun³ nió³ jáun² ná¹lɨ́n³
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², hi³ ca³jmú³
tsú² siáh³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹
tsú² quionh³ Dió³².
17 Quí¹ Cristo dá² cuan³ hi³
cua³can³² jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³
ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³², la³ cun³ ñí¹con²
hnoh² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ náh² ñí¹ uóunh³
jɨ³ ñí¹con² tsá² judíos tsá² jmɨ́¹ tionh²
hí³ má²janh² nɨ́² siáh³.
18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jan² tán¹
Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹, lɨ́¹³ tsá¹janh¹³
dí² la³jáɨ³² ñí¹con² Jméi² dí², cun³ñí¹
hi³ ca³tɨn¹ Cristo, cuɨ́¹ tsá² judíos, cuɨ́¹
tsá²cá²jo²¹.
19 Jáun² né³, hnoh² tiú²uú² lɨ́n³ yáh³
náh² tsá²cá²jo²¹, tsá² cu³ nió³ siáh³,
tɨ³la³ hnoh² dá² má²lɨ́n³ náh² tsá² cu³

nió³ bíh¹ quiúnh¹ náh² ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³². Hnoh² bíh¹ má²ná¹lɨ́n³ náh² tsá² hñú¹³ Dió³².

20 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ uá²jaɨ³² má²ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hñú³, hi³ dí¹chi²¹ ñí¹ jmɨ́h¹ hiah³² hi³ ca³quiú² jáun² jɨ³lɨn² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² jɨ³ la³jɨ́n³² *tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³, cáun² hñú³ hi³ quian³² cá² máɨ³ quɨ́n¹ chu²¹ lɨ́n²¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³² jáun², la³ cun³ Cristo Jesús yáh³.

21 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ chí¹zau³² tá¹ cáun² hñú³, hi³ la³jɨ́³² quɨ́n¹ quioh²¹ né³ ná¹juɨn¹ re² lɨ́n³² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́³ cáun² cuáh³² hi³ ná¹chan¹ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

22 La³ nɨ́² bíh¹ siáh³ hnoh² uá²jaɨ³², cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, ja³bí¹ la³ jáun² má²tionh² náh² siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² reh² ñí¹ hná¹ nɨ́², ca³la³ ñí¹ lɨ²¹ hi³ la³jɨ́n³² tsá² má²ca³chá³ cáun² tsɨ́³ lɨ́¹³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hñú³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² lɨ́¹³ cuá³ Dió³² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹.

3

Po¹ nio² jo³cuo² hi³ hléh³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹

(Hechos 22:21; Colosenses 1:24-27)

1 Hi³ jáun² jná¹³ Po¹, cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³tɨ²¹ cáun² hi³ chú³² quián¹³ hnoh² *tsá²cá²jo²¹; cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jáɨ¹³ la³ nɨ́² bíh¹ jná¹³ cuá¹tson³ ná¹.

2 Len³ jná¹³ qui³ cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ Dió³² bíh¹ má²ca³chá³ ta²¹ lá² jo³uón³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³, hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² hnoh² re².

3 Hí³ bíh¹ ca³ma³jnia² ñí¹con² jná¹³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ lɨ́³ jáun² cú¹pih²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³ nɨ́².

4 Jáun² nɨ́¹ má¹ca³híh³ náh² jáɨ¹³ nɨ́² lɨ³tsɨn² náh² hi³ tson² bíh¹ má²ño¹ jná¹³ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun².

5 Jáɨ¹³ jáun² jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jmɨ́¹tin², hi³ hí¹ jan² tiá² hin² ca³lɨ³ cuoh² jmáɨ¹ ñí¹ má²jau³² dí²; tɨ³la³ ta³né³² né³, má²ca³jñéih³ Dió³² jáɨ¹³ jáun² ñí¹con² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú², tsá² hɨ́en¹ joh¹ tsú², jɨ³ ñí¹con² *tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú².

6 Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun²: hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú² jáun², ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jaɨ³² he³ cá²ren² la³ cun³ hi³ hiáuh³ jáun² tsá² *judíos, hi³ lɨ́¹³ lɨ́n³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quionh³ tsú² tsá² hí³, jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ tsá² hí³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² uá²jaɨ³² quionh³ Cristo Jesús.

7 Ta³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³zeh³ Dió³² hná¹ ta²¹ quioh²¹, hi³ hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú².

8 Uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huen³ ja¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³², tɨ³la³ hí³ bíh¹ má²ca³hiáu³² jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ zioh² jáun² Cristo, cáun² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² chau³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³ cuoh² tsú² jɨ³lɨ³².

9 Hi³ jo³uón³² jná¹³ né³, má²ca³chá³ Dió³² hi³ hɨe¹ ná¹ ca³la³ jɨ́n³² tsáu² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² jmu³, jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ ñí¹con² tsáu² ca³la³ cun³ cá²jmáɨ¹ lɨ́n²¹, hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³².

10 La³ nɨ́² ca³lɨ³, hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² joh¹ Dió³² lɨ́¹³ ma³jnia² ta³né³² ñí¹con² ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ tsá² ná¹chín¹ jɨ³ tsá²cuú² tsá²chín³ nɨ́² siáh³, hi³ Dió³² jlánh¹ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ jmu².

11 Qui³ cun³ jmɨ́¹ má²hu²¹ bíh¹ tsɨ́³ Dió³² hi³ jmu³ la³ nɨ́² ca³la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³², cáun² ta²¹ hi³ ca³lɨ³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

12 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³
dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ má²nio² cáun²
tsɨ́³ dí² ñí¹con² tsú², jáun² má²zia³² bíh¹
jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ má¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³²,
ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² juá²³ tsɨ́³ dí².
13 Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mɨ́²³ jná¹³
ñí¹con² hnoh², hi³ tiá² cháh¹
náh² hlah³ honh² cun³ñí¹ hi³hliá²
cuá¹má²tso¹ jná¹³ tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹
hnoh², quí¹ hi³ lá² dá² jmu² lin¹ hi³
tson² bíh¹ cu³tí³ tá¹zanh¹ náh² re².

Cristo hniau³ dí²

14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ junh³² jná¹³
cú¹jñɨ³² ta³ ñí¹ Jméɨ² [Jesucristo Tɨ³²
Juo¹³] dí²,
15 Dió³², Tsá² ná¹juáh²³ hí³ ca³la³
jɨ́n³² tsá² má²ná¹lɨ́n³ tsá² hñú¹³ tsú²
hi³ hí³ bíh¹ dí² lɨ́n³ Jméɨ² tsú², uá¹
hi³ tsá² má²tionh² hñu³mɨ³cuú², uá¹ hi³
tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
16 Hi³ jáun² ñí¹con² Jméɨ² dí², Tsá²
lɨ́n³ hí³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ ca³la³ jɨ³lɨ³²
hi³ chu²¹, mɨ́²³ jná¹³ hi³ cué³² tsú²
hnoh² pí³ la³ tɨ³ hñu³ honh² hnoh²
cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹,
17 hi³ jáun² má²lɨ́¹³ cuá³² Cristo
hñu³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²nio²
jáun² cáun² honh² náh². Hi³ jáun²
nɨ́¹juáh³ jlánh¹ tiá³ nio² honh² náh²
hi³ ná¹hnáu³ náh² hi³ ja³² la³ tɨ³ hñu³
honh² náh², la³jmɨ́¹ chi²¹ tiá³ cáun²
hmá² hi³ tioh³ chí² jmú² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹,
ho³lá²dá² cáun² hñú³ hi³ zeh² ñí¹
cáun² jmɨ́h¹ hiah³² pin³,
18 hi³ jáun² lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ náh² re²
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ náh² la³jɨ́n³² tsá² joh¹
Dió³², hi³ he³ cónh³ tí³ tɨ³ la³ hú³, jɨ³
tɨ³ la³ cuó², jɨ³ tɨ³ la³ ñe¹ nɨ́² siáh³ hi³
hniau³ dí² jáun² Cristo.
19 Jáun² bí¹ mɨ́²³ jná¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ cuɨn²
náh² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí² jáun²
Cristo, uá¹jinh¹ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² lɨ³ cuoh²
tsú² cun³ tán¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
lɨ́¹³ ná¹canh² hñu³ honh² náh² re² lɨ́n³²
cun³quionh³ hnga² Dió³².
20 Hi³ hí³ bíh¹ dí² jan² Dió³² Tsá²
zia³² pí³ quioh²¹ hi³ jmu³ tɨ³ hliáun³
la³ cónh³ bíh¹ hi³ mɨ³² dí², ho³ uá¹jinh¹
cáun² hi³ ti³ lɨ́¹ ca³cháunh¹³ tsɨ́³ dí²,
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú² hi³
má²jmu² jáun² ta²¹ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³
dí².
21 Hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³², jɨ³ cun³quionh³ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo, ¡cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³²
jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²!
¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

4

Hniáuh³² tiáuh¹ dí² cá²hon³

1 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jná¹³ tsá²
cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí², hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh²
hi³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ hi³
ñi³táunh¹ tsá² má²ca³te³ Dió³², quí¹
hnoh² bíh¹ tsá² má²ná¹tén¹ náh².
2 Jmu³ náh² tsá² tsɨ́¹juɨ́³, tsá² tiá²
jmu² quien² hnga²; jmu³ náh² siáh³
juenh² honh², jɨ³ hi³ cueh¹³ náh²
honh² hi³ ca³tɨn¹ tsá²ján² tsá²ján² quí¹
cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² tsú².
3 Cun³quionh³ hi³ má²nio² jáun² tie³
ja¹ quián¹³ bí¹ náh², má²hniáuh³²
jmúh¹³ náh² pí³ hi³ la³ má²tionh²
jáun² náh² cá²honh¹ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³²,
cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmɨ́²chí³
Chun¹.
4 Quí¹ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ má²ná¹láɨ³
dí², hi³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ Jmɨ́²chí³
zian² ñí¹con² dí² la³jáɨ³²; la³ jáun² bíh¹
lɨ́³ siáh³ hi³ má²ca³te³ náh² jáun² Dió³²
hi³ lɨ́¹³ zia³² cáun² tán¹ hi³ ná¹janh³²
náh² ca³la³ jɨ́n³².
5 Jan² bíh¹ Juo¹³ dí² zian², hi³ cá² ñí¹
bíh¹ jú¹ tson² zia³² hi³ táunh²³ dí² ta²¹,
cá² ñí¹ bíh¹ hi³ zaun³² dí² jmáɨ²,
6 hi³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméɨ² dí²
ca³la³ jáɨ³². Hí³ bíh¹ cuá¹chín¹ ñí¹con²
ca³la³ jɨ́n³², Tsá² jmu² ta²¹ ca³la³ tán¹
cu³tí³, jɨ³ hi³ cuá³ tsú² siáh³ hñu³ tsɨ́³
jɨ³lá² dí².

Pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Romanos 12:3-8; 1 Corintios 12:1-14:40; 1 Pedro 4:8-11)

7 Tɨ³la³ né³² né³, ma³ quin³² ma³
jan³² bíh¹ dí² má²hiau³² dí² la³ cun³ pí³
hi³ ca³ja³ jáun² tsɨ́³ Cristo hi³ lɨ́¹ cué²¹.

8 Hi³ jáun² bíh¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³
lá²:
Jmí¹ ngah²¹ tsú² jáun² hñu³mɨ³cuú²,
ca³chin² dí² juɨ³² tsá² ná¹tson³,
jɨ³ hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ tsá²mɨ³cuóun²
pí³ hi³ jmu³ tsú² tá¹³ dí².
9 Tɨ³la³ ¿he³ dá² hnió³ juáh³ jaun³²
hi³ "ca³uɨnh³² tsú²"? Hi³ nɨ́² dá² hnió³
juáh³, hi³ la³ñí¹ tín² ca³ñí¹hi³² tsú² la³
tɨ³ hñu³ hué³².
10 Hi³ Tsá² hí³ bí¹ siáh³ ca³uɨnh³²
tɨ³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ ñe¹ hñu³mɨ³cuú², hi³
jáun² lɨ́¹³ hún¹ tsú² la³ tán¹ chu³ cuá²
chu³ hué³².
11 Hi³ hí³ bíh¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con²
ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hi³ jmu³
tsú² tá¹³ Dió³², uá¹la³ cun³ hi³ ca³cuéh³
tsú² jáun² ma³ jan² tsáu² pí³ hi³ lɨ́n¹³
tsú² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², ma³
jan² tsáu² ca³cuéh³ dí² siáh³ pí³ hi³
lɨ́n¹³ *tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ma³ jan² tsáu²
hiauh³ pí³ hi³ ngáɨ³² jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³
liáun³ tsú², ma³ jan² tsáu² hiauh³ pí³
hi³ lɨ́n¹³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsáu², hi³
ma³ jan² siáh³ hiauh³ pí³ hi³ lɨ́n¹³ tɨ³²
ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².
12 La³ nɨ́² bíh¹ ca³chan³ tsú²
hua³jan²¹ tsá² joh¹ hi³ jmu³ ta²¹
quioh²¹ dí², hi³ jáun² lɨ́¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹
má²tsá²lɨ³pin³ tsɨ́³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²
joh¹ Cristo,
13 ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³
tiáuh¹ dí² cá²hon³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹
jmu³ tsá² má²cuóun³² Jon² Dió³², tsá²
má²nio² hí³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú². La³
jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí², hi³ lɨ³
tiéɨ³ dí² tɨ³tsóh³dí¹ la³ cun³ rón³² lɨ́n³
hnga² Cristo.
14 Quí¹ jáun² tiú²uú² lɨ́n¹³ dí² la³jmɨ́¹
lɨ́n³ tsá¹míh¹, hi³ huán¹ tsɨ́³ lɨ́n³²
bíh¹ zaɨ³² tsɨ́³, hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́²can²
cun³quionh³ lɨ³ua³ cáun² jáɨ¹³ hmaɨ²¹
hi³ má²ta² tsáu², hi³ lɨ́²can² tsú² hi³
má²cau² tsá² hláɨh¹, tsá² hnió³ jau³
juɨ³² hlah³.
15 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hléh¹ dí² jú¹
tson² cun³quionh³ hi³ hno³ dí²
tsá²ján² tsá²ján² né³, la³ jáun² bíh¹
má²tsá²lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí², ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́n¹³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³
Cristo, Tsá² lɨ́n³ hí³ Tsá² chin¹ ñí¹con²
dí².
16 Hi³ ñí¹con² hí³ bíh¹ ja³² pí³
quiú¹³ jnoh¹, tsá² ná¹láɨ³ dí² la³juah²¹
dúh¹ jñí²mu¹ tsú², cáun² ngú³ hi³
ná¹cuú¹ ná¹hun¹ re² tɨn² la³ ma³
quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹
quionh³ raɨnh²¹, la³jmɨ́¹ ná¹jenh² hná¹
mú²¹ quionh³ jñí²; hi³ jáun² tá¹la³
má²chí¹cuóun² jáun² cu³lɨ²¹ né³, jmu²
lin¹ hi³ hnio³ raɨnh²¹ cun³quionh³ hi³
má²háun³.

Ziáun² dí² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ Cristo

17 Hi³ jáun² né³, hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³
hnoh² cha¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ juo³
ná¹ hnoh² la³ lá²: Tiú²uú² hniáuh³²
yáh³ má¹zián¹³ náh² la³jmɨ́¹ zian² tsá²
tiá² má²cuóun³² Dió³², quí¹ tsá² hí³
dá² zian² la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹
hmóu³² bíh¹, cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹
jmu³ ta²¹,
18 hi³ cáun² lɨ́¹ ná¹jlɨ³² siáh³ hñu³ jmɨ́¹
hñu³ tsɨ́³ tsú². Tsá² hí³ dá² tiá² zian²
yáh³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá²
cáun¹ bíh¹ hí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ huáh²
chí¹.
19 Tiú²uú² ñɨ³² yáh³ tsú² he³ dá²
jaun³² hua³heih²¹, jɨ³ hi³ má²ca³jɨenh³
tsú² siáh³ hmóu³² hi³ jmu³ la³jɨ́³² hi³
dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³, hi³ ca³la³ hi³ tsah³
lɨ́n³² tsú² jmu² ca³la³ jɨ́³² ñí¹ hi³ hlah³,
ca³la³ hi³ jính¹ lɨ́n²¹ tsú².
20 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³lɨ³tɨn²
yáh³ hnoh² la³ nɨ́² ñí¹con² Cristo,
21 nɨ́¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ ca³niéih²
náh² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsú², hi³ nɨ́¹juáh³
tson² ca³cunh³ náh² siáh³ quiúnh¹
Jesús jmɨ́¹ ca³lɨ³tɨn² náh² jáun² jú¹
tson² hi³ ca³tɨn¹ tsú².
22 Hi³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ he³ lánh³ rón³²
jmɨ́¹ zian² náh² jáun² jmɨ́¹tin² né³, tɨ³
có³² chá¹ náh² cú²jueh³² hi³ yeh³ hi³
jmɨ́¹ jmuh³² náh² jáun², quí¹ jmɨ́¹tin²
ca³lɨ³can² náh² cun³quionh³ hi³ hlah³
hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ jmɨ́¹
jmu² jáun² hi³ jún³ náh².

23 Má²hniáuh³² bíh¹ lɨ³ hmaɨ²¹ la³ tɨ³
hñu³ jmɨ́¹ hñu³ honh² náh²,
24 hi³ má¹zián¹³ náh² cáun²
hi³ hmaɨ²¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ cánh³
ca³ma³jniau² náh² siáh³ Dió³², hi³ zian²
náh² la³jmɨ́¹ zian² tsú² jáun² hnga², hi³
hú¹tá¹ chun¹ náh², hi³ jɨn².

25 Cun³ñí¹ hi³ nɨ́² né³, jáun² ma³
quin³² ma³ jan³² náh² ca³tɨn¹ hléh¹³
jmáh³la³ jú¹ tson² ñí¹con² renh², cha³
jmɨ́¹ hléh¹³ náh² jú¹ tɨ́¹jáɨ², quí¹ la³jáɨ³²
bíh¹ dí² ná¹láɨ³ la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹
cuo² zeih²¹ ta³ jan² tsáu².

26 Nɨ́¹juáh³ hi³ ca³míh³ honh² náh²,
ha³ lɨ́² jmú² tso³; ha³ lɨ́² cuɨ́¹ míh¹³
honh² nú² ca³la³ ñí¹ ca³ta³tsɨ²¹ hiú²,
27 hí¹ cú¹pih²¹ lɨ́² jáɨ¹³ cueh³² tsá²
hláɨnh¹.

28 Nɨ́¹juáh³ tsá² jmɨ́¹ han², ha³ lɨ́² uú²
cuɨ́¹ han¹ tsú², tɨ³la³ cuɨ́¹ jmu¹ cuá² ta³
tsú² ta²¹ chu²¹ bíh¹ cú²jueh³², hi³ jáun²
zia³² ca³lá² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ cuéh³² tsú² tsá²
lɨ³hniauh²³ ñí¹con².

29 Ha³ lɨ́² hléh² náh² jú¹ hlah³, tɨ³la³
jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ ma³hau³ hi³ lɨ³ pin³
tsɨ́³ tsáu² bíh¹ hniáuh³² hléh¹³ náh²
cú²jueh³², jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ ma³mieh²
Dió³² ñí¹con² tsá² náɨ³² bíh¹.

30 Lɨ́² jmú² náh² hi³ niau²¹ hlah³
tsɨ́³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²,
quí¹ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹
má²ná¹lin¹ hnoh² hi³ lɨ́n³ náh² tsá²
joh¹ Dió³², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³
cu³tí³ liáu³² tsú².

31 Chá¹ náh² tɨ³ có³² la³jɨ́³² hi³
chí¹quí² chí¹tiéih²³ honh² náh² ñí¹con²
tsáu², la³ má²quionh³ hi³ míh²³ honh²
náh², jɨ³ hi³ jlánh¹ náh², jɨ³ hi³ lɨ́¹ tɨ́²
lɨ́¹ hóh³² náh², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹
hion²³ náh² tsáu² nɨ́² siáh³, la³ cun³
la³jɨ́³² ñí¹ hi³ hlah³ yáh³.

32 Tɨ³ re² bíh¹ jmu³ náh² chun¹
ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ ná¹lɨ́n³
náh² tsá² zian² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²ján²
tsá²ján², hi³ chin³² náh² siáh³ honh²
ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ hi³
má²ca³jmú³ tsú² ñí¹con² náh², la³jmɨ́¹
ca³chin² jáun² Dió³² tsɨ́³ tso³ quián¹³
hnoh² cun³quionh³ Cristo.

5

He³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²lɨ́n³ jon² Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³
má²ná¹lɨ́n³ náh² jon² Dió³², tsá² hnio³
tsú² lɨ́n³², jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ́n¹³ náh²
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsú² hnga².

2 Tianh³ náh² hi³ ná¹hnáu³ náh²,
la³jmɨ́¹ ca³ma³hniau³ Cristo, hi³
ca³jɨenh³ tsú² jáun² hnga² cun³ñí¹ hi³
ca³ta¹ dí². Hí³ bíh¹ lɨ́¹ ca³cuen³ hnga²
la³juah²¹ dúh¹ jan² jáh³, hi³ ca³jngɨh³
ñí¹con² Dió³², hi³ lɨn³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² hi³ ja³² má²ró³² hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³².

3 Cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́n³ náh² tsá² joh¹
Dió³² né³, jáun² hí¹ cú¹pih²¹ yáh³
tiú²uú² hniáuh³² hi³ cáun² lɨ́¹ juonh²¹
náh² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ juón¹ tsú²,
sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ tiá² jɨ², ho³ hi³
dí¹quian¹ náh² hi³ lɨ́¹ zia³².

4 Ha³ lɨ́² hléh² náh² jú¹ cú¹juón¹,
sa³jun³ jáɨ¹³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ñí¹ jmu³
ta²¹, ho³ cuú²nga¹ héɨ² tsɨ́³, quí¹ jáɨ¹³
la³ nɨ́² tiú²uú² ca³ta¹ yáh³ dí² hléh¹³;
tɨ³ re² cueh¹ náh² cú²jueh³² tiá¹hmah¹
Dió³² bíh¹.

5 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh² hi³ nɨ́¹juáh³
zian² tsá² lɨ́¹ jmu² lɨ́¹ tsau³² ho³
hi³ jmu² tsú² hi³ tiá² jɨ², jáun² tsá²
la³ hí³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hiáuh³ jáɨ¹³
hi³ tsa³ma³zian² hñu³mɨ³cuú² ñí¹
cuá¹quien² Cristo quionh³ Dió³²,
sa³jun³ lɨ́¹³ hiáuh³ jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ tsá²
zia³² hi³ jlánh¹ jính¹, quí¹ tsá² la³
nɨ́² jmu² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²tsú²
má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹ bíh¹.

6 Hí¹ jan² lɨ́² hin² cuɨ́¹ má¹cau² hnoh²
cun³quionh³ cáun² jú¹ te³, quí¹ cun³ñí¹
hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ nɨ́² bíh¹ má²jnia³²
Dió³² hi³ míh²³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² tiá²
nieh³.

7 Jáun² né³, hí¹ cú¹pih²¹ lɨ́²uú²
juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

8 Quí¹ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ lɨ́n³ hnoh² tsá²
zian² já¹niéɨ², tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹,

cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}cunh^{3} náh^{2} quiúnh^{1}
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, jáun^{2} má^{2}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2}
má^{2}zian^{2} ñí^{1} tie^{3} joh^{1}. Jáun^{2} tianh^{3}
náh^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zian^{2} tsá^{2}
má^{2}tiéin^{1} joh^{1}.
9 Quí^{1} joh^{1} dá^{2} jmu^{2} hi^{3} lau^{32}
jmáh^{3}la^{3} cá^{2} ñí^{1} hi^{3} chun^{1} bíh^{1} tsú^{2},
hi^{3} ngɨ^{32} tsú^{2} cú^{2}tso^{2}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2}
tsá^{2} tson^{2} jë^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}.
10 Jáun^{2} jmu^{3} náh^{2} pí^{3} hi^{3} ngɨ^{13} náh^{2}
hi^{3} he^{3} bíh^{1} hi^{3} jéih^{32} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
11 Ha^{3} lɨ́^{2} jmú^{2} náh^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3}
tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21}, hi^{3} la^{3} jmu^{2}
jáun^{2} tsá^{2} zian^{2} já^{1}niéi^{2}; tɨ^{3}la^{3} tɨ^{3} re^{2} tie^{3}
náh^{2} joh^{1} ñí^{1}con^{2} hi^{3} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2}
lɨ́^{13} chu^{3} jñéih^{3}.
12 Hi^{3} lɨ́^{1} hua^{3}heih^{21} máh^{3} hi^{3} hléh^{13}
dí^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmu^{2} tsá^{2} hí^{3} ta^{3} hñu^{3}
niéi^{2}, uá^{1}jinh^{1} ti^{3} lɨ́^{1} hléh^{13} dí^{2};
13 tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ta^{3}no^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
jáun^{2} ñí^{1} tie^{3} joh^{1} né^{3}, la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} chú^{2}
jñéih^{23} re^{2},
14 quí^{1} cun^{3}quionh^{3} joh^{1} bíh^{1} chú^{2}
jñéih^{23} la^{3}jɨ́^{32}. Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}
juáh^{23} tsú^{2} la^{3} lá^{2}:
Hueh^{3} ziú^{3} máh^{1}, hnú^{2} tsá^{2} rá^{2}cuóun^{1}
nú^{2};
náu^{2} ñí^{1} rón^{21} nú^{2} nɨ́^{2} ja^{1} hla^{1},
hi^{3} jáun^{2} Cristo tiéi^{32} joh^{1} quioh^{21}.
15 Jáun^{2} né^{3}, hua^{3}hín^{13} náh^{2} he^{3}
lánh^{3} rón^{32} ñí^{1}táunh^{1} náh^{2}. Ha^{3} lɨ́^{2}
ma^{3}zián^{13} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} zian^{2} tsá^{2} tiá^{2}
jmɨ́^{1} tiá^{2} tsɨ́^{3}, tɨ^{3} re^{2} ma^{3}zián^{13} náh^{2} hi^{3}
quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} honh^{2}.
16 Ma^{3}quien^{13} náh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} zian^{2}
náh^{2}, quí^{1} jmáɨ^{1} hlah^{3} bíh^{1} la^{32}.
17 Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} náh^{2} cáun^{1}; jmu^{3}
náh^{2} pí^{3} hi^{3} ngɨ^{13} náh^{2} he^{3} hnió^{3} Tɨ^{32}
Juo^{13} dí^{2}.
18 Ha^{3} lɨ́^{2} ma^{3}heinh^{21} náh^{2}, quí^{1} tsá^{2}
jmu^{2} la^{3} jáun^{2} dá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} tsá^{2}hín^{3}
bíh^{1}; tɨ^{3} re^{2} cuɨ́^{1} ná^{1}cónh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3}
Chun^{1} hñu^{3} honh^{2} náh^{2}.
19 Hniáuh^{32} hlɨ́^{1} lienh^{1} náh^{2} renh^{2}
má^{2}tún^{2} hmóu^{32} náh^{2} cun^{3}quionh^{3}
hi^{3} hɨ́eh^{1} náh^{2} sun^{1} hi^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} jáɨ^{13}
quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} hɨ́eh^{1} náh^{2} sun^{1}
ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} hɨ́eh^{1} náh^{2} siáh^{3}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} sun^{1}, la^{3}
cun^{3} hi^{3} má^{2}hau^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}.
Jáun^{2} hɨ́e^{1} náh^{2} sun^{1} hi^{3} má^{1}tsú^{1}
má^{1}jonh^{21} náh^{2} Tɨ^{32} Juóuh^{32} ca^{3}la^{3}
jonh^{3} jmɨ́^{1} honh^{2}.
20 Cuéh^{3} náh^{2} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} Jméi^{2}
dí^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
zia^{32}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesucristo
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

Lánh^{3} hniáuh^{32} zian^{2} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Cristo quionh^{3} tsá^{2} hñú^{13}

21 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tanh^{23} náh^{2} ta^{21}
Cristo, jáun^{2} ma^{3}quien^{13} náh^{2} tsá^{2}ján^{2}
tsá^{2}ján^{2}.
22 Ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}mɨ^{3} hi^{3} ma^{3}quien^{2}
ñí^{2}cuo^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}quien^{2} tsú^{2} jáun^{2}
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
23 Quí^{1} tsá^{2}ñuh^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} tsá^{2} chín^{1}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2}mɨ^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jáun^{2} Cristo
Tsá^{2} chín^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} cuáh^{32}, tsá^{2}
ná^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cuá^{2} ta^{3} tsú^{2}, tsá^{2}
ca^{3}lión^{32} tsú^{2} hí^{3}.
24 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}quien^{2} jáun^{2}
tsá^{2} cuáh^{32} Cristo, la^{3} jáun^{2} bíh^{1}
ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}mɨ^{3} ma^{3}quien^{2} ñí^{2}cuo^{2} tán^{1}
hián^{2}.
25 Hnoh^{2}, tsá^{2}ñuh^{2}, ma^{3}hno^{1}
náh^{2} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuonh^{2} náh^{2}, la^{3}jmɨ́^{1}
ca^{3}ma^{3}hnio^{3} jáun^{2} Cristo tsá^{2} lɨ́n^{3}
cuáh^{32} hi^{3} ca^{3}cuen^{3} tsú^{2} jáun^{2} hnga^{2}
hi^{3} jún^{3} ca^{3}tɨn^{1} cuáh^{32}.
26 La^{3} nɨ́^{2} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2}, quí^{1} hi^{3}
jáun^{2} lɨ́^{13} ná^{1}chan^{1} tsá^{2} lɨ́n^{3} cuáh^{32},
hi^{3} ca^{3}ma^{3}jɨn^{2} dí^{2} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
ca^{3}záun^{3} tsú^{2} jáun^{2} jmáɨ^{2} cun^{3}quionh^{3}
jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32},
27 hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} ma^{3}jnia^{2} tsú^{2} cuáh^{32}
ñí^{1}con^{2} hnga^{2}, hi^{3} lɨ́n^{13} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2}
tsá^{1}máɨ^{13} tsá^{2} má^{2}jniá^{3} ca^{3}la^{3} chú^{32}
lɨn^{32} cu^{3}tí^{3}, hi^{3} chun^{1}, hi^{3} jɨn^{2}, hi^{3} hí^{1}
cú^{1}pih^{21} quiá^{1} tiá^{2} zia^{32} quioh^{21}, hi^{3}
sa^{3}jun^{3} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} zɨ́nh^{2}, sa^{3}jun^{3} hí^{1}
cáun^{2} hi^{3} má^{2}hliáh^{2}.
28 La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ́^{3}, hi^{3} hniáuh^{32}
ma^{3}hnio^{3} siáh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2}mɨ^{3}
ñí^{2}cuo^{2} la^{3}jmɨ́^{1} hnio^{3} tsú^{2} hnga^{2}. Quí^{1}
nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hnio^{3} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2}, la^{3}

jáun² má²lin¹ hi³ hnio³ jɨ³ hnga² bíh¹
tsú².
29 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hon²
cuá² ta³ hnga², tɨ³la³ jmu² bíh¹ tsú²
hua³hí¹³, jɨ³ hi³ má²ton³ dí² siáh³; hi³
ti³tsóh³dí¹ la³ jáun² bíh¹ jmu² siáh³
Cristo ñí¹con² cuáh³²,
30 quí¹ jnoh¹ bíh¹ ná¹láɨ³ dí² la³jmɨ́¹
lɨ́³ cuá² ta³ tsú², [jnoh¹ ná¹láɨ³ dí²
la³jmɨ́¹ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsú² jɨ³ jñí²mu¹
tsú² nɨ́² siáh³].
31 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹
Sí²: "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³tɨn¹
tsá²ñuh² chan³ tɨ³ có³² jméɨ² mí¹ziú¹³,
hi³ jáun² tiánh³ cu³tsa³² quionh³
tsá²mɨ³ ñí²cuo², hi³ jáun² tá¹ gon³ tsú²
lɨ́n¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹".
32 Hi³ nɨ́² bíh¹ cáun² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹
bí¹ quien² hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹, hi³ jáun²
jná¹³ né³ juanh³², hi³ jáɨ¹³ nɨ́² né³,
hɨe³² hi³ Cristo má²cunh³ quionh³
cuáh³².
33 Tɨ³la³ cun³ jáun² bíh¹ hniáuh³²
má¹hno¹ náh² tsá²mɨ³ ñí²cuonh² ma³
quin³² ma³ jan³² náh², la³jmɨ́¹ hno³
náh² hmóu³²; hi³ tsá²mɨ³ né³, hniáuh³²
má²quien² siáh³ tsá²ñuh² ñí²cuo².

6

1 Hi³ hnoh² siáh³ tsá¹míh¹, cun³ñí¹
hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hi³
jáun² ca³tɨn¹ náh² tanh¹³ siáh³ ta²¹
ñeh² mí²ziúh², quí¹ la³ nɨ́² bíh¹ ca³tɨ²¹.
2 Quí¹ hi³ lá² bíh¹ héih³² la³ñí¹ hi³
ca³jmú³ Dió³² hi³ la³ má²quionh³ siáh³
cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú²: "Tianh³²
náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²,
3 hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² nú² re² tɨn², jɨ³
hi³ lɨ́¹³ lɨ³ zian² nú² ué³ ñí¹ hué²¹ lá²".
4 Hi³ hnoh² né³, tsá² má²lieih²¹, ha³
lɨ́² ma³tsan¹³ náh² tsɨ́³ jónh³², tɨ³la³ tɨ³
re² bíh¹ hi³ má¹cuoun²¹ náh² tsú² hi³ tɨ́¹
jinh²¹ náh² re² tɨn², hi³ hlɨ́¹ lienh¹ náh²
tsú² ca³tɨ²¹ he³ lánh³ rón³² tanh¹³ tsú²
ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
5 Hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³ *tsá² má²ná¹hlánh¹
ca³tɨn¹ bí¹ náh² má¹tih²¹ ñí¹con² tsá²
ná¹lɨ́n³ juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²;
hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsú², jɨ³
hi³ re² nio² honh² náh² siáh³ jmúh¹³
ta²¹ quián¹³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹má²tih²¹
náh² ñí¹con² hnga² Cristo.
6 Jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹ jɨ́e²³ yáh³
tsú² hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² ta²¹, hi³
jáun² jlánh¹ tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con²
tsú², tɨ³la³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³
qui³ ca³tɨn¹ jmu³ tsá² ná¹lɨ́n³ quian²¹
Cristo bíh¹, tsá² má²ná¹jmu² la³ jonh³
jmɨ́¹ tsɨ́³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².
7 Hiún² lɨ́n³² honh² náh² jmu³ tá¹³
tsú², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹jmuh³² náh²
tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ ná¹jmuh³² náh² ñí¹con² jmáh³la³
tsáu² yáh³.
8 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh², hi³ Tɨ³²
Juo¹³ bíh¹ dí² ma³hmah¹ ñí¹con² ma³
quin³² ma³ jan³² la³ cun³ lɨ́³ hi³
chu²¹ hi³ lɨ́²jmú³ tsú², uá¹ hi³ tsá²
má²dí¹hlánh¹ ho³lá²dá² tsá² zian² hi³
ca³tɨn¹ hnga².
9 Hnoh² siáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ juo¹³
tsáu², ja³bí¹ la³ nɨ́² hniáuh³² jmúh¹³
hnoh² siáh³ ñí¹con² tsá² má²dí¹hlánh¹
joh² náh², ha³ lɨ́²uú² lienh¹ náh²
tsú² jú¹ cáu². Cháu¹ náh² honh²
hi³ jan² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá²
cuá³ hñu³mɨ³cuú² jmu² héih³² ñí¹con²
hnoh² jɨ³ ñí¹con² tsá² hí³ nɨ́² siáh³; hi³
Tsá² hí³ né³, tiá² jmu² yáh³ hi³ quien²
jan², hi³ jan² tiá² quien².

*Zia³² he³ cun³quionh³ lɨ́¹³ jmu³ tsá²
tanh² ta²¹ Dió³² hniéɨ²*

10 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ lɨ³ pin³
náh² cun³quionh³ pí³ hi³ ja³² ñí¹con²
Tɨ³² Juo¹³ dí², cun³quionh³ pí³ hi³ cáu²
hi³ jueh³² jáun² quioh²¹ tsú².
11 Jmuh²¹ náh² ta²¹ la³jɨ́³² ñí¹ hi³
cue³² Dió³² hi³ lɨ́¹³ jmu³ tsú² hniéɨ², hi³
jáun² quɨnh¹ náh² jmáɨ¹ nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹
hi³ hnió³ tsá² hláɨnh¹ ma³cau².
12 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ná¹jmu³²
hniéɨ² quiúnh¹ tsá²mɨ³cuóun² yáh³
dí², tɨ³la³ ná¹jmu³² dí² hniéɨ² quiúnh¹
tsá²cuú² tsá²chín³ bíh¹, tsá² hláɨh¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ jmɨ́²chí³, la³ cun³ tsá² ná¹chín¹,
tsá² ná¹ho² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² ná¹hiá²
ná¹jlɨ³² jmɨ́¹ tsɨ́³ zian² hngá¹máh³ lá².

13 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmuh^{21}
náh^{2} ta^{21} la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} hi^{3}
lɨ́^{13} jmúh^{13} náh^{2} hniéi^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13}
quɨnh^{1} náh^{2} jmáɨ^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} jmɨ́^{1} zia^{32}
hi^{3} háɨnh^{13}, hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3},
la^{3} má^{2}ná^{1}pin^{3} jáun^{2} bíh^{1} náh^{2}.

14 Jáun^{2} né^{3}, tianh^{3} náh^{2} hua^{3}jan^{21},
la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3} ná^{1}hñéih^{1} náh^{2} jú^{1}
tson^{2}, jɨ^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} ná^{1}quíh^{1} náh^{2} siáh^{3}
hi^{3} chun^{1} náh^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hmɨh^{32} pin^{3}
hi^{3} ná^{1}quih^{32} hliáu^{3} hi^{3} jmu^{2} hua^{3}hí^{13}
ñí^{1} tsɨ́^{3}.

15 Tianh^{3} náh^{2} hua^{3}jan^{21} hi^{3} hléh^{1}
náh^{2} jú^{1} chú^{32} hi^{3} jmu^{3} hi^{3} niau^{21} tie^{3}
hñu^{3} tsɨ́^{3} tsáu^{2}, la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2}
tauh^{2} tuh^{32} ta^{3}.

16 Hi^{3} ñí^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} né^{3}, chá^{1} náh^{2}
cáun^{2} honh^{2}, quí^{1} hi^{3} nio^{2} jáun^{2} cáun^{2}
tsɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2} lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} chí^{2}
lɨh^{32} hi^{3} zianh^{32} hliáu^{3} hi^{3} jnáɨ^{23} ta^{3}
ñí^{1}; cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} yéih^{1}
náh^{2} sɨ́^{2} hún^{1} hmá^{2} zunh^{21} hi^{3} cuɨ́^{23}
tsá^{2} hláɨnh^{1} ñí^{1}con^{2} náh^{2}.

17 Cuɨ́^{1} ná^{1}hu^{21} honh^{2} náh^{2} hi^{3} liáun^{3}
náh^{2}, hi^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} cáun^{2}
hú^{1}chí^{1} pin^{3} hi^{3} hein^{32} hliáu^{3} hi^{3}
jmu^{2} hua^{3}hí^{13} chí^{1}, jɨ^{3} hi^{3} hniáuh^{32}
ná^{1}ziánh^{1} náh^{2} siáh^{3} jáɨ^{13} quioh^{21}
Dió^{32} hi^{3} lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} mí^{1}táɨ^{3} hi^{3}
cue^{32} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}.

18 Nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1}lienh^{1} hnoh^{2} Dió^{32}
ca^{3}tɨ^{21} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} zia^{32}, jáun^{2}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}hau^{3} jáun^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3}
Chun^{1} bíh^{1} hniáuh^{32} lienh^{1} náh^{2} tsú^{2}
jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}, uá^{1}jinh^{1} cá^{2} ñí^{1} hi^{3}
hiú^{2} mɨh^{32} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}. Lɨ́^{13}
jmúh^{13} hnoh^{2} la^{3} nɨ́^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} cueh^{13}
náh^{2} honh^{2} hi^{3} tianh^{13} náh^{2} hua^{3}jan^{21};
hi^{3} hniáuh^{32} lienh^{1} náh^{2} siáh^{3} Dió^{32}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} joh^{1} tsú^{2}.

19 Lienh^{1} tiá^{3} náh^{2} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
jná^{13} uá^{2}jaɨ^{32}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} ño^{1} jná^{13}
hín^{2} jáɨ^{13} hléh^{13} ná^{1} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1}
hléh^{13}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} zia^{32}
uu^{3}mieh^{13} jná^{13} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} hɨe^{1} ná^{1}
tsáu^{2} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}hmá^{1}
jáun^{2} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1} chú^{32} hi^{3} lɨ́^{13} liáun^{3}
tsú^{2}.

20 Jná^{13} la^{32} tsá^{2} zéin^{1} Dió^{32}, hi^{3}
hléh^{23} ná^{1} jú^{1} chú^{32} jáun^{2}; hi^{3} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} cuá^{1}tson^{3} jná^{13} ta^{3}né^{32}.
Jáun^{2} lienh^{1} náh^{2} tiá^{3} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2}
jlánh^{1} tiá^{3} niau^{21} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} hléh^{13}
jú^{1} chú^{32}, la^{3} cun^{3} qui^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}
jmu^{1}.

Má^{2}hah^{2} Po^{1} jáɨ^{13}

21 Jáun^{2} né^{3}, reh^{2} dí^{2} Tíquico chá^{32}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}
jɨ^{3} hi^{3} cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} nɨ́^{2} siáh^{3}. Hí^{3} bíh^{1}
lɨ́n^{3} quian^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, jan^{2} tsá^{2}
jlánh^{1} re^{2} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3}, jan^{2} tsá^{2} hno^{3}
lɨn^{32} dí^{2}.

22 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} zein^{32} jná^{13} tsú^{2}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} chá^{32} tsú^{2}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} he^{3} lánh^{3} rón^{32} tiauh^{2}
jnoh^{1}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} chá^{32} tsú^{2} siáh^{3} tiá^{3}
honh^{2} náh^{2}.

23 Dió^{32} Jméi^{2} dí^{2} jɨ^{3} Jesucristo Tɨ^{32}
Juo^{13} dí^{2} cuɨ́^{1} jmu^{1} hi^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2} reh^{2}
dí^{2} lɨ́^{13} zian^{2} re^{2} tɨn^{2}, jɨ^{3} hi^{3} ná^{1}hnáu^{3}
tsú^{2} siáh^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} nio^{2} cáun^{2}
tsɨ́^{3}.

24 Cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} Dió^{32} ca^{3}la^{3}
jɨn^{32} tsá^{2} hnio^{3} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13}
dí^{2}, la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} hniau^{3} tsú^{2} cáun^{2} hi^{3}
tiá^{2} tón^{32} jmáɨ^{1} hliáh^{13}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1}
tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Filipenses

Tá¹la³ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí² Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Filipos

1 Jná¹³ Po¹ quiúnh¹ ná¹ Timoteo, tsá² ná¹láɨ³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh², tsá² tionh² náh² juú² Filipos nɨ́², tsá² má²joh¹ Cristo Jesús; hi³ la³ñí¹ la³ján³ zen²³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², la³ má²quionh³ tsá² ná¹jniá³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³ nɨ́² siáh³.

2 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

3 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ chau² tsɨn³² jná¹³ quián¹³ hnoh²,

4 hi³ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³² né³, tiu³nio² bíh¹ hiú² mɨ́²³ jná¹³ ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh²,

5 quí¹ cú²re² bíh¹ má²ca³jmú¹³ dí² ta²¹ hi³ ca³tɨn¹ jú¹ chú³², ca³la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ hi³ ca³cháh¹ náh² cáun² honh², hi³ la³ tɨ³ ta³né³².

6 Jáun² jná¹³ né³ hu²¹ tsɨn³², hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³liáu³² hí³ hi³ jmu² ta²¹ chu²¹ ñí¹con² náh², jmu² la³ má²jmu² jáun² ca³la³ ñí¹ cuanh²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

7 Cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ hi³ lén¹³ jná¹³ la³ nɨ́² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ná¹hnáu³ dí², quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² hnoh² siáh³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³² la³jmɨ́¹ ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ tsú² ñí¹con² jná¹³, uá¹ hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí², ho³ uá¹ hi³ nɨ́¹ má¹ca³ta³zanh¹ jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ hi³ lion¹ jná¹³ jú¹ chú³², jɨ³ hi³ ma³tson¹³ jná¹³ siáh³ jáɨ¹³ jáun².

8 Dió³² ñi³² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² hú¹ pɨ́² hú¹ juoun³² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh², quí¹ ca³la³ jmɨ́¹ hniau³ hnga² Jesucristo bíh¹ hnau³ jná¹³ hnoh².

9 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³², hiú² mɨ́²³ jná¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ́n¹³ náh² tsá² jlánh¹ hnio³ Dió³² jɨ³ tsá²mɨ³cuóun², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ honh² náh², jɨ³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³jnia² siáh³ jmɨ́¹ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³²;

10 quí¹ jáun² la³ jáun² lɨ³ tɨn² náh² hi³ quiáh¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ zian² náh² cáun² hi³ jɨn² náh², hi³ jáun² tiá² lɨ³ zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³ ñí¹con² náh² nɨ́¹ má¹cuanh³² jáun² Cristo.

11 Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ma³hau³ jáun² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hmá² hi³ háɨ³² jmáh³la³ máɨ³ chu²¹. Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ zian² hnoh² cá² ñí¹ hi³ chun¹ né³, lɨ́¹³ tá¹zanh¹ Dió³² re² ta³ ñí¹ tsá²mɨ³cuóun², hi³ ma³quien² tsú² siáh³ Dió³².

La³jɨ́³² hi³ jmu² Po¹, jmu² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnio³ Cristo

12 Hnoh² reh², hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ la³jɨ́³² hi³ má²cá²quiúnh³² jná¹³, cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hau³ hi³ tsá²ngɨ́³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²;

13 quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ hliáu³ tionh² ñí¹ta²¹ lá², jɨ³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² nɨ́² siáh³ má²ná¹ñi³² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

14 Hi³ míh¹ tiá² jɨ³lɨn² bíh¹ siáh³ tsá² reh² má²ca³chá³ tiá³ tsɨ́³ hi³ hléh³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² cun³ñí¹ hi³ ná¹ñi³² tsú² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá²; cu³tí³ má²ná¹tioh³ bíh¹ cáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² ta³né³².

15 Tson² bíh¹ zian² ma³ jan² tsá² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Cristo cun³ñí¹ hi³

uóu32 tsɨ́3 ñí1con2 jná13, jɨ3 hi3hliá2
hnió3 hniéɨ2 nɨ́2 siáh3; tɨ3la3 zian2 né3
tsá2 siánh3 hi3 hleh32 hú1tá1 hi3 re2
hu21 tsɨ́3 bíh1 tsú2 má1ná1.
16 Tsá2 hleh32 hí3 hi3 hu21 re2 tsɨ́3
né3, hleh32 tsú2 quí1 cun3ñí1 hi3
hniau3 jná13 bíh1 tsú2, quí1 ñi32 tsú2
hi3 ca3chau3 Dió32 bíh1 jná13 ñí1 lá2 hi3
cué13 jná13 jú1 tson2 ca3tɨ21 jú1 chú32
quioh21 Cristo.
17 Tɨ3la3 tsá2 ñí1 hná1 hí3 né3,
jun3juáh13 hi3 hu21 re2 tsɨ́3 yáh3 tsú2
hleh32 hi3 ca3tɨn1 Cristo, tɨ3la3 hleh32
tsú2 cun3ñí1 hi3 zia32 hi3 hen2 tsɨ́3
hmóu32 bíh1. Tsá2 hí3 dá2 cáun2 hnió3
hi3 ma3hliáun3 uu3mí2tsɨ32 quion21
jná13 bíh1 tá1la3 cuá1tson3 ná1 lá2.
18 Tɨ3la3 ¡tiá2 hi3 jmu3 hí1 cáun2 yáh3!
Quí1 uá1 hi3 hu21 re2 tsɨ́3 tsú2, ho3 uá1
hi3 tiá2 re2 hu21, cáun2 hiún2 bíh1 tsɨn32
jná13 lɨ3ua3 hi3 hleh32 tsú2 hi3 ca3tɨn1
Cristo bíh1.
Quí1 cun3 lɨ3 hiún2 bíh1 siáh3 tsɨn32
jná13,
19 quí1 ño1 jná13 hi3 cun3 cua3han2
bíh1 jná13 re2 ja1 la3jɨ́32 uu3mí2tsɨ32
hi3 quiunh32 jná13 lá2 cun3ñí1 hi3
lienh1 hnoh2 Dió32 hi3 ca3tɨn1 jná13,
jɨ3 hi3hliá2 má2hau3 jná13 siáh3 Jmɨ́2chí3
Chun1, Tsá2 ca3ma3hau3 hí3 Jesucristo
tá1la3 ca3ngɨ́3 tsú2 jáun2 ñí1 hué21 lá2.
20 Quí1 jná13 hu21 tsɨn32 hi3 cun3
tiá2 chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 lɨ3 heh1 ná1,
quí1 tɨ3la3 jná13 hnó32 hi3 la3 má2chá23
jáun2 bíh1 jná13 tiá3 tsɨn32 hi3 jmu2 ná1
lin1 cun3quionh3 ngú3 lá2 quion21 hi3
Cristo bíh1 Tsá2 quien2, uá1 hi3 zian2
uá1 hi3 má2jún1 jná13.
21 Quí1 ca3tɨn1 jná13, la3jɨ́32 hi3 jmu2
jná13, jmu2 jná13 cun3ñí1 hi3 hno3 ná1
Cristo bíh1, hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 hi3 jun3
jná13 né3, tɨ3 zia32 hi3 má2ca3láɨ13 bíh1
jná13 jaun32.
22 Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 lɨ́13 jmu1 jná13
ta21 chu21 hi3 ca3tɨn1 Tɨ32 Juo13 dí2
tá1la3 zian2 ná1 ñí1 hué21 lá2, hi3 jáun2
lɨ́1 tiá2 ño1 he3 quiáh13 bíh1 jná13 lɨ́23.
23 Juóuh32 bíh1 hi3 quiáh13 jná13
lɨ3ua3 cáun2 hi3 tun3 nɨ́2, quí1 jná13
jmɨ́1 má2hnó32 hi3 jún3 bíh1, hi3 jáun2
jmɨ́1 ñih21 ná1 hi3 jmɨ́1 ñí1ñí21 quiúnh1
Cristo; quí1 ca3tɨn1 jná13, hi3 jáun2 bíh1
tɨ3 jlánh1 bíh1 chú32;
24 tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hnoh2
né3, tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 hi3 la3
má2zian2 jáun2 jná13 ñí1 hué21 lá2.
25 Hi3 cun3ñí1 hi3 má2nio2 cáun2
tsɨn32 jná13 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2 né3, jáun2
ño1 jná13 hi3 zian2 bíh1 jná13 cónh3í1
cu3tiá3 quiúnh1 hnoh2, hi3 jáun2 lɨ́13
má1hau1 jná13 hi3 cuá1táunh1 hnoh2 tɨ3
chí1ján3 jɨ3 hi3 tɨ3 lɨ3mí1 lɨ3 hiún2 honh2
náh2 hi3 táunh23 náh2 ta21.
26 Hi3 jáun2 nɨ́1 má1cá2chó32 jná13
siáh3 ja1 quián13 hnoh2 jlánh1 lɨ3 zia32
jáɨ13 hi3 lɨ3 tsɨnh1 náh2 hi3 ca3tɨn1
Cristo Jesús cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 jná13.
27 Hi3 jáun2 né3, ñí1 jɨ́21la3 ti3
hniáuh32 jmúh13 náh2 pí3 hi3 lɨ́13 zian2
náh2 la3 cun3 lɨ́3 jú1 chú32 quioh21
Cristo bíh1; quí1 uá1 hi3 ngau3 jná13
hi3 ñí1jɨe1 ná1 hnoh2, ho3 uá1 hi3 cuon1
jná13 ñí1 uóunh3, cun3 jáun2 hnó32
bíh1 jná13 hi3 chá32 tsáu2 ñí1con2 ná1
hi3 hnoh2 nio2 bíh1 tiá3 honh2 náh2,
jɨ3 hi3 tionh2 náh2 siáh3 cá2honh1 nɨ́2,
hi3 la3jɨn32 hnoh2 ná1jmuh32 náh2 pí3
cu3tsa32 hi3 lɨ́13 lɨ3 juóun32 tsá2 taunh32
ta21 jú1 chú32 ca3tɨ21 hi3 lɨ́13 liáun3
tsáu2.
28 Ca3la3 hí1 cú1pih21 tiá2 hniáuh32
hú1 cóh21 honh2 náh2 ñí1con2 tsá2 hau2
náh2, quí1 la3 jáun2 dá2 má2ma3lih21
hnoh2 ñí1con2 tsú2 hi3 tsa3hín3 bíh1
tsú2, hi3 ja3bí1 lɨ́13 má1lih21 hnoh2 siáh3
hi3 cu3tí3 liáun3 náh2; hi3 li21 jáun2 né3
ja32 ñí1con2 Dió32 bíh1.
29 Quí1 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hnga2
bíh1 Cristo, má2hian2 náh2 jáɨ13 hi3
tanh13 hnoh2 tsú2 ta21, hi3 jun3juáh13
jmáh3la3 hi3 ti3 tanh13 ta21 yáh3 hnoh2
tsú2, quí1 ja3bí1 má2hian2 náh2 siáh3
jáɨ13 hi3 má1tsoh1 náh2 honh2 hi3
ca3tɨn1 tsú2 uá2jaɨ32.
30 Quí1 ja3bí1 hnoh2 siáh3 tiáunh1
náh2 ja1 hniéɨ2 la3jmɨ́1 má2ca3jɨeh3
hnoh2 jáun2 jmɨ́1tin2 hi3 hun1 jná13
ja1 hniéɨ2, cáun2 hniéɨ2 hi3 qui3 hun1

jná13 la3 tɨ3 ta3né32 la3 cun3 qui3
má2ca3niéih2 náh2 jáun2.

2

Cristo ca3jmú3 tsɨ́1juɨ́3, uá1jinh1 quien2 lɨ́n32 tsú2

1 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 tson2
má2ca3ta3no1 tiá3 honh2 náh2 cun3ñí1
hi3 má2cá2cunh3 náh2 quiúnh1 Cristo,
hi3 nɨ́1juáh3 má2ca3lɨ3 hiún2 honh2
náh2 cun3quionh3 hi3 hniau3 tsú2,
hi3 nɨ́1juáh3 tson2 má2juónh32 náh2
siáh3 re2 quiúnh1 Jmɨ́2chí3 Chun1,
hi3 má2ca3lɨ3 cuɨn2 hnoh2 ha3 lánh3
rón32 lɨ́3 hi3 ja32 mií3 tsɨ́3 tsáu2 ñí1con2
tsá2ján2 tsá2ján2, la3 má2quionh3 hi3
hnáu3 tsú2 nɨ́2 siáh3,
2 jáun2 ma3hiún13 náh2 tsɨn32 jná13
ca3la3 tán1 hián2 cu3tí3 cun3quionh3
hi3 tionh2 náh2 cá2honh1, hi3 ná1hnáu3
náh2 cu3tsa32 la3jɨ́n32 náh2, hi3 cáun2
má2ná1tioh3 honh2 náh2 la3jɨ́n32, jɨ3 hi3
ná1hu21 honh2 náh2 cá2 ñí1 la3jɨ́n32
náh2.
3 Ha3 lɨ́2 jmú2 náh2 hí1 cáun2 hi3
dí1quiaunh21 honh2 náh2 hmóu32,
sa3jun3 hniáuh32 hu21 honh2 náh2
hi3 jmúh13 náh2 cáun2 ta21, hi3
má1lɨ32 jáun2 né3, jmúh13 náh2 tonh2;
tɨ3la3 la3jɨ́32 hi3 jmúh13 náh2 má1ná1,
hniáuh32 má1quien13 náh2 tsá2ján2
tsá2ján2, hi3 jmúh13 náh2 tsɨ́1juɨ́3
hmóu32.
4 Hí1 jan2 hnoh2 tiá2 hniáuh32
hnáuh13 hi3 chu21 hi3 quián13 náh2
jmáh3la3 hmóu32, tɨ3la3 ca3tɨn1 bíh1
hnoh2 hnáuh13 náh2 hi3 chu21 hi3 lɨ́13
jmu3 ta21 ñí1con2 jɨ3 tsá2 siánh3 nɨ́2
siáh3.
5 Hniáuh32 ná1lɨ́3 jmɨ́1 honh2 náh2 la3
cun3 hi3 jmɨ́1 lɨ́3 jáun2 jmɨ́1 tsɨ́3 Cristo
Jesús:
6 Quí1 uá1jinh1 qui3 cónh3 jmɨ́1 má2lɨ́n3
Tsá2 hí3 la3 cun3 qui3 lɨ́n3 Dió32,
tɨ3la3 tiá2 ca3jmú3 yáh3 tsú2 tion3 hi3
lin1 hi3 cá2ren2 tsú2 quionh3
Dió32;
7 quí1 tɨ3la3 ca3chá3 bíh1 tsú2 tɨ3 có32 la3
cun3 hi3 jmɨ́1 lɨ́n3,
hi3 jáun2 ca3lɨn3 tsú2 la3 cun3 qui3
lɨ́n3 jan2 *tsá2 má2dí1hlánh1 hi3
ma3cón32 tsáu2.
Jmɨ́1 ca3lɨ3zian2 tsú2 jáun2 hi3 lɨ́n3
ngú3 la3 cun3 qui3 lɨ́n3 jáun2
tsá2mɨ3cuóun2 né3,
8 jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 tsú2 hi3 lɨ́n3 jan2
tsá2 tsɨ́1juɨ́3 cu3tí3,
hi3 ¡hí1 la3 tɨ3 ca3he3 tsú2 hi3 jún3 ca3la3
hi3 chí1tón21 crei21!
9 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 jlánh1
ca3ma3quien2 tɨ3 ca3nga2 Dió32
Tsá2 hí3,
jɨ3 hi3 cáu3 siáh3 tá13 tsú2 hi3 lɨ́n3 tsú2
jan2 Tsá2 jlánh1 bíh1 quien2 la3
cónh3 bíh1 ñí1 ca3la3 jɨ3lɨn2 tsáu2;
10 hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 zian2
hñu3mɨ3cuú2,
tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2 nɨ́2,
jɨ3 tsá2 má2ná1hón21 hñu3 hué32 nɨ́2
siáh3,
di3jñí32 ñí1 hó21ñí1 Jesús nɨ́1
má1ca3náɨ32 tsú2 hi3 jmáɨ2 Jesús.
11 Hi3 jáun2 má1jáun2 la3jɨ́n32 tsáu2 ton3
hi3 Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo bíh1
lɨ́n3 Tɨ32 Juo13 dí2 la3jáɨ32,
hi3 jáun2 lɨ3 lin1 hi3 quien2 Dió32 Jméɨ2
dí2.

Tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 Cristo lɨ́n3 joh1 ñí1con2 hngá1máh3

12 Hi3 jáun2 né3, hnoh2 tsá2 jlánh1
hnau3 jná13, la3jmɨ́1 má2ca3jmuh3 náh2
niuh1 ñí1con2 jná13 tá1la3 má2cá2ñí32
jná13 quiúnh1 hnoh2 jmɨ́1tin2, tɨ3 lɨ3mí1
má2hniáuh32 bíh1 jmúh13 náh2 niuh1
ñí1con2 jná13 tá1la3 má2cuon1 jná13 lá2
ñí1 uóunh3. Jmu3 náh2 pí3 hi3 lɨ́13
hián13 hi3 má2ca3liáun3 náh2 jáun2,
cun3quionh3 hi3 jmúh13 náh2 tsɨ́1juɨ́3 ta3
ñí1 Dió32, hi3 ca3la3 hi3 juénh2 náh2
siáh3 Dió32;
13 quí1 Dió32 bíh1 Tsá2 jmu2 hi3 hen2
tsɨ́3 tsáu2 hi3 jmu3 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3
dí2, hi3 má2hau3 siáh3 hi3 lɨ3tí23 la3jɨ́32

la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ hu²¹ jáun² tsɨ́³
hnga².
14 Hi³ jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ jmuh³²
náh², tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh²
ta³ hlɨ́¹ ta³ liúnh¹ náh², hi³ sa³jun³
jmúh¹³ náh² siáh³ ta³ mí¹tsáɨnh¹ náh²;
15 hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² choh¹³
tsáuh³ hnoh². Tɨ³la³ hnoh² dá²
hniáuh³² lɨ́n³ náh² tsá² jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³
bíh¹, hi³ ná¹lin¹ náh² hi³ lɨ́n³ náh² jon²
Dió³², tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ quiá¹
quioh²¹ tá¹la³ ñi³táunh¹ ja¹ tsá² hláɨh¹,
tsá² cá² ñí¹ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³².
Hniáuh³² bíh¹ hi³ lɨ́n³ náh² joh¹ ja¹ tsá²
hí³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² chí¹jmaɨ²¹ hi³ tie³
joh¹ quioh²¹ ñí¹ lɨ́³ cáun² hngá¹máh³
já¹niéi²,
16 tá¹la³ ñi³quiánh¹ náh² jú¹ chú³²
hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹.
Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹jaunh³² Cristo má²lɨ́¹³
lɨ³ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹
cun³quionh³ la³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ ño¹ jná¹³
hi³ tiá² lɨ́¹ la³ má²ca³ngɨ́³ yáh³ jná¹³,
hi³ sa³jun³ la³ má²cá²jmú³² jná¹³ siáh³
cáun² ta²¹ lɨ́¹ ná¹hín²³.
17 Hi³ jáun² né³, hnoh² bíh¹, tsá²
má²ca³jmuh³ náh² hmóu³² ná¹chan¹
ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun²
honh² náh², né³² né³, nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³
ca³táɨn² jmɨ́²hán¹ ná¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³²
hi³ jún³ jná¹³, la³jmɨ́¹ ten² tsú² jáun²
mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ñí¹hiú¹³,
jáun² cáun² hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³
hi³ cuen²¹ ná¹ huen² ñí¹con² Dió³²
cu³lɨ²¹ quionh³ hi³ lɨ́¹ cueh³² hnoh²
tsú² jáun², hi³ tsah¹ jná¹³ siáh³ cu³lɨ²¹
quiúnh¹ hnoh².
18 Hi³ jáun² chú³² má¹hiúnh¹³ náh²
honh² jɨ³ hi³ tsɨnh¹ náh² uá²jaɨ³² cu³lɨ²¹
quiúnh¹ jná¹³.

Ta²¹ quioh²¹ Timoteo quionh³ Epafrodito

19 Hi³ jáun² né³, len³ jná¹³ hi³ zein²¹
ná¹ Timoteo tia³juɨ³² hi³ tsa³jɨe³ tsú²
hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²
hnió³ la³ jáun², hi³ jáun² lɨ³ hiún² tsɨn³²
jná¹³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ ño¹ ná¹ ha³
lánh³ rón³² tionh² hnoh².
20 Quí¹ tiú²uú² zian² hí¹ jan² yáh³
tsá² siánh³, tsá² hu²¹ tsɨ́³ cá²ren² la³jmɨ́¹
hu²¹ tsɨn³² jná¹³, la³ cun³ tsá² cu³tí³
hɨ³² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² yáh³;
21 quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́²
ná¹zian² jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ hmóu³²,
ha³ tiá² zian² yáh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.
22 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ná¹ñíh¹
bíh¹ náh² lánh³ rón³² lɨ́n³ Timoteo,
quí¹ má²ca³ma³jnia³² bíh¹ tsú² hi³
chun¹; quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ta²¹
cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹
jú¹ chú³², la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá¹míh¹
hi³ má²hon³ jméi².
23 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hu²¹ tsɨn³²
jná¹³ hi³ la³juɨ³² zein²¹ ná¹ tsú² hi³
tsa³jɨe³ tsú² hnoh² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ ño¹
jná¹³ he³ lánh³ rón³² lɨ³ re² ca³tɨ²¹ hi³
cuá¹tson³ jná¹³ lá²;
24 tɨ³la³ cun³ jáun² má²ca³chá³ jná¹³
cáun² tsɨn³² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³
chau²¹ jná¹³ huen² tia³juɨ³² hi³ ñí¹jɨe¹
ná¹ hnoh².
25 Ja³bí¹ len³ jná¹³ siáh³ hi³ hniáuh³²
chanh²¹ jná¹³ reh² dí² Epafrodito, tsá²
jmu³² jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹ jɨ³ hi³ jmu³²
jnoh¹ hniéi² nɨ́² siáh³, tsá² ca³zen²
hnoh² hmóu³² ñí¹ lá² hi³ ma³hau³
nɨ́¹juáh³ he³ lɨ³hniauh²³ quion²¹ jná¹³;
26 quí¹ jlánh¹ má²hniá¹ tsú² hi³ jɨ́e³²
siáh³ cónh³ hnoh², jɨ³ hi³ jlánh¹ hlah³
nio² tsɨ́³ tsú² siáh³ quí¹hliá² ca³lɨ³ ñíh¹
hnoh² hi³ jmɨ́¹ tsáun¹ tsú².
27 Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³lɨ³ tsáun¹
tsú², hi³ pih²¹ tiá² jun³; tɨ³la³ Dió³²
né³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² tsú², hi³
jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² hnga² hí³
yáh³, quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² jná¹³ yáh³
siáh³, quí¹ sá¹jmɨ́¹ ca³jun³ tsú² dúh¹,
jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ hlah³ jmɨ́¹ niau²¹ bíh¹
tsɨn³² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²nio².
28 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ hnó³² jná¹³
chanh²¹ ná¹ tsú², hi³ jáun² lɨ³ tsɨnh¹
náh² nɨ́¹ má¹ca³jɨen¹ náh² tsú² siáh³,
quí¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ méih³ hi³ má²nio²
jáun² hlah³ tsɨn³² jná¹³.
29 Hen³ náh² tsú² ca³la³ hi³ hiún²

lɨ̃n32 honh2, la3 cun3 qui3 ca3tɨn1
hnoh2 hen13 tsá2 reh2 dí2 cun3quionh3
Tɨ32 Juo13 dí2; jɨ3 hi3 má1quien13 náh2
tsú2 siáh3 la3 cun3 qui3 ca3tɨn1 náh2
má1quien13 lɨ3ua3 jan2 tsá2 la3 hí3.
30 Quí1 cú1pih21 cu3tí3 bíh1 tiá2 jun3
tsú2 cun3ñí1 hi3 jmu2 tá13 Cristo;
quí1 cun3ñí1 hi3 tiá2 jmɨ́1 lɨ́13 má1hau1
hnoh2 hmóu32 bíh1, jáun2 ca3ma3hau3
tsú2 jná13 cháh3 hnoh2, hi3 ca3zinh3
tsú2 ñí1 háɨnh13 hnga2, hi3 cú1pih21
cu3tí3 bíh1 tiá2 jun3 tsú2.

3

Tsá2 cu3tí3 ñi3táunh1 cú2tso2

1 Hi3 jáun2 né3 reh2, tsɨnh1 náh2
jmu3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 Tɨ32 Juo13 dí2.
Ca3tɨn1 jná13, tiá2 lin1 uu3mí2tsɨ32 zia32
yáh3 nɨ́1juáh3 hi3 jmu1 jná13 siáh3 sí2
la3 cun3 qui3 má2cá2jmú32 ná1 jmɨ́1tin2,
quí1 cun3 jmu3 bíh1 ta21 ñí1con2 hnoh2,
hi3 jáun2 hí1 cáun2 hi3 háɨnh13 tiá2 lɨ3
zia32 quián13 náh2.
2 Hua3hín13 náh2 ñí1con2 tsá2 lín1
tsɨ́2 hláɨh1 hí3, tsá2 quí2 cuɨnh23 hí3
tsáu2 quionh3 mí1jla2, hi3 jlánh1 juáh3
hi3 jmu2 lin1 hi3 taunh2 Dió32 hó1ñí1
quioh21 tsá2 má2quian32 li21 jáun2;
3 quí1 jnoh1 bíh1 tsá2 cu3tí3
má2ná1quián1 dí2 li21 hi3 lin1 hi3
taunh2 dí2 Dió32 hó1ñí1, tsá2 ma3tsú1
ma3jonh21 dí2 Dió32 cun3quionh3 hi3
má2hau3 Jmɨ́2chí3 Chun1, jɨ3 hi3 tsah1
lɨ̃n21 dí2 quí1hliá2 láɨ3 dí2 tsá2 tionh2
jo3cuo2 Cristo Jesús. Tɨ3la3 tiá2 cáun2
lɨ́1 haɨ32 yáh3 dí2 tsɨ́3 la3 cun3 hi3 jmu2
tsáu2 hi3 jniá3 jáun2 tɨ3 coh3;
4 uá1jinh1 jná13 jan2 tsá2 jmɨ́1 lɨ3 jmu1
quien2 la3 cun3 hi3 jmu2 tsú2 hi3 jniá3
jáun2 tɨ3 coh3, la3jmɨ́1 jmu2 tsá2 hí3.
Jáun2 né3, nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 lɨ̃n23 hi3
zia32 cáun2 he3 ca3tɨ21 hi3 lɨ́13 lɨ3 ha3
tsú2 tsɨ́3 ñí1con2 la3 cun3 hi3 jmu2 tsú2
jáun2 tɨ3 coh3, tɨ3la3 tɨ3 jlánh1 bíh1 zia32
jáɨ13 hi3 jmɨ́1 lɨ3 ha1 jná13 tsɨn32 hi3
jáun2;
5 quí1 jmɨ́1 la3 má2jña3 jmáɨ1 hi3
ca3lɨ3zian2 bíh1 jná13, *ca3tiú3 tsú2 chí2
láu2 hná13 ñí1 zian2 jná13. Jná13 bíh1
jan2 tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1 *Israel;
jan2 tsá2 cu3 nió3 quioh21 tsá2 jón2zɨ́h1
jón2cho1 hla1 Benjamín; jná13 bíh1
cu3tí3 jan2 tsá2 *hebreo la3 cun3 jmɨ́1
ca3lɨ3zian2 ná1, quí1 tsá2 hleh32 jú1jma2
hebreo bíh1 ñuh32 mí2zia32 jná13. Jná13
bíh1 jan2 tsá2 jmɨ́1 má2ca3hín13 jë1 tsá2
*fariseos ca3tɨ21 ha3 lánh3 rón32 ngɨ23
tsá2 hí3 liei21 quioh21 tsá2 *judíos.
6 Ja3bí1 jná13 jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 tsá2 hian2
tsɨ́3 lɨ̃n32 hi3 ca3jmú32 tiá3 siaun32,
hi3 jmɨ́1 hɨ́1 jmɨ́1 tsɨn21 jná13 tsá2
má2ná1lɨ́n3 cuáh32 jmɨ́1jáun2. Hi3
ca3tɨ21 hi3 jmɨ́1 zian2 jná13 re2 la3 cun3
lɨ́3 héɨh32 quioh21 liei21 né3, hí1 jan2
yáh3 tiá2 hin2 ca3choh13 hí1 cáun2 ñí1
tiá2 ca3ma3ti21 jná13.
7 Tɨ3la3 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 jlánh1
jmɨ́1 len3 jná13 hi3 quien2 lɨ́n32, ta3né32
jmu2 jná13 hi3 hí1 cáun2 tiá2 lin1 ñí1
quien2 bíh1 la3jɨ́32 hi3 jáun2 cun3ñí1 hi3
ca3tɨn1 Cristo.
8 Ca3lɨ3í1 máh3 chá23 jná13 tsɨn32,
hi3 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 jmɨ́1 lɨ́13 lɨ3
zia32 quion21 jná13, lɨ́1 má2já2cuɨ́32
bíh1, nɨ́1juáh3 hi3 cunh21 jná13 hi3
jáun2 quionh3 hi3 má2ca3lɨ3 cuóun32
jná13 jáun2 Cristo Jesús Tɨ32 Juóu32
jná13. Cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 Cristo bíh1
má2já2hín3 jná13 la3jɨ́32 hi3 jáun2, tɨ3la3
tiá2 hi3 jmu3 yáh3, quí1 qui3 cónh3
la3jɨ́32 bíh1 hi3 jáun2 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3
má1quɨ32 hi3 ca3tɨn1 jná13 ta3né32; quí1
hnga2 Cristo Tsá2 lɨ́n3 Juóu32 bíh1
jná13, má2hen2 tsɨn32 ná1 hi3 janh21,
9 hi3 lɨ́n13 jná13 jan2 tsá2 hú1tá1
má2cá2cunh3 cu3tí13 quionh3 tsú2.
Tiú2uú2 hnó32 yáh3 jná13 jmu1 pí3
hi3 lɨ3 chun1 ná1 cun3quionh3 hi3
má1ti21 jná13 jáun2 liei21, quí1 ta3né32
má2hnó32 jná13 hi3 lɨ3 chun1 ná1
cun3quionh3 hi3 nio2 jáun2 cáun2 tsɨn32
ñí1con2 Cristo bíh1, quí1 Dió32 dá2
hinh23 tsáu2 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2
chun1 cu3tí3 nɨ́1juáh3 jan2 tsá2 má2nio2
cáun2 tsɨ́3 bíh1.

10 Ñí¹ jɨ́²¹la³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ zia³²
pí³ quioh²¹ Cristo Tsá² ca³jenh¹³ hí³
bíh¹ ñí¹con² jná¹³, jɨ³ hi³ lɨ³ cuóun³²
jná¹³ tsú² siáh³ hnga². Hi³ hnó³² jná¹³
siáh³ má¹tso¹ tsɨn³² la³jmɨ́¹ ca³ma³tso²
tsú² jáun² tsɨ́³, hi³ ja³bí¹ hnó³² jná¹³ hi³
jún³ ná¹ la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun²,
11 quí¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ja³bí¹
jná¹³ siáh³ uá²jaɨ³² jenh¹³ ja¹ hla¹.

Jmu² tsú² pí³ hi³ chau²¹ ñí¹ ca³táuh³ juɨ³²

12 Né³² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³²
jná¹³ juah²¹ hi³ má²ca³joh¹ jná¹³
la³jɨ́³² hi³ nɨ́² yáh³, sa³jun³ hi³ jlánh¹
má²ca³hiá² ca³táunh³ jná¹³ tán¹ hián²
yáh³; tɨ³la³ jná¹³ dá² ñe² tɨ³ chí¹ján³
bíh¹ ca³la³ ñí¹ ca³joh¹ ná¹ la³ cun³ hi³
ca³jen³ jáun² Cristo jmɨ́¹ ca³jauh¹ tsú²
jáun² jná¹³.
13 Reh², tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ hi³
má²ca³joh¹ ná¹ hi³ nɨ́²; jɨ́³²la³ ti³ jmu²
jná¹³ hi³ tsa³có³ tsɨn³² la³ cun³ hi³
má²ca³ta³no¹ jáun² cu³hna³² bíh¹, quí¹
hi³ nio² jáun² tɨ³ chí¹ján³ bíh¹ má²jmu²
jná¹³ pí³ hi³ joh¹.
14 Jmu² jná¹³ pí³ hi³ chau²¹ jná¹³
ñí¹ ca³táuh³ juɨ³², hi³ jáun² joh¹ jná¹³
jáɨ¹³ hi³ ñih²¹ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹
má²ca³te³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ hen² jná¹³
tɨ³ con² Cristo Jesús.
15 Jáun² né³, la³jáɨ³² dí², tsá² cu³tí³
má²ná¹hún¹ tsɨ́³ dí², hniáuh³² láɨ¹³ dí²
la³ nɨ́². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² ma³
jan² hnoh², tsá² lɨ́n²³ náh² ca³lá² la³
siáh³, tɨn² bíh¹ Dió³² jmu³ hi³ há¹ ngɨ¹³
hnoh² la³jɨ́³² ñí¹ tiá² re² má²ca³ngɨ¹³
náh².
16 Tɨ³la³ cun³ jáun² hniáuh³² bíh¹
má¹ziáun¹³ dí² la³ cun³ lɨ́³ jú¹ tson² hi³
má²ca³ngɨ¹³ dí² jáun².
17 Reh², jmu³ náh² jɨ³lɨn² la³jmɨ́¹
jmu² jná¹³, hi³ tón³ náh² siáh³ máh¹
ñí¹con² tsá² má²zian² la³ cun³ lɨ́³ nóh³²
hi³ má²ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hnoh².
18 La³ cun³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³
jáun² hiú² cuóh³² lɨ́n³² ñí¹con² hnoh²
jmɨ́¹tin², hi³ siáh³ juah³²í¹ máh³ jná¹³
cónh³í¹ cu³ jéin³² ca³la³ hi³ uo² ná¹, hi³
zian² juóun³² tsá² ñi³táunh¹ hi³ jmu²
hniéɨ² ñí¹con² jú¹ tson² ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³
ca³jmú³ jáun² Cristo jmɨ́¹ ca³jun³ tsú²
jáun² ñí¹ crei²¹.
19 Tsá² la³ hí³ dá² tsá² tsa³hín³ bíh¹
ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹. Má³² hi³ cúh² bí¹
tsú² lɨ́³ dió³² juo¹³, ca³la³ hi³ tonh² lɨ́n³²
bíh¹ tsú² jmu² cáun² hi³ jmɨ́¹ hniáuh²¹
jmu³ heh³. Jmáh³la³ ca³tɨ²¹ hi³ zia³²
ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ ná¹hu²¹ chí¹ tsú².
20 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹láɨ³
dí² tsá² hɨ́n¹³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹, hi³
ná¹jan³² dí² hi³ ñí¹ jáun² bíh¹ jáuh³
Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² liáu³².
21 Hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ hi³ zia³²
jáun² quioh²¹ bíh¹ tsú², la³ cun³ pí³
hi³ jmúh³² tsú² jáun² ta²¹ hi³ lɨ́²³ nio²
jo³cuo² tsú² hnga² ca³la³ jɨ³² hi³ zia³²
yáh³, cun³quionh³ pí³ jáun² bíh¹ záɨ³²
tsú² ngú³ tsɨ́¹juɨ́³ lá² quiú¹³ dí², hi³
jmu³ tsú² hi³ ngú³ quiú¹³ dí² lɨ́¹³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ ngú³ hi³ má²quian³² tsú²
jáun² hnga² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

4

Ma³hiún¹³ náh² honh² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²

1 Jáun² né³ reh², hnoh² tsá² jlánh¹
hnau³ jná¹³ lɨ́n³², tsá² jlánh¹ hen²
tsɨn³² jná¹³ hi³ jɨe¹ ná¹, jlánh¹ hiún²
lɨ́n³² tsɨn³² jná¹³ jɨ³ hi³ tsah¹ lɨ́n²¹ jná¹³
siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Cuɨ́¹
ná¹pin³ náh² la³ má²ná¹pin³ náh² nɨ́²
quiúnh¹ náh² Tɨ³² Juo¹³ dí², hnoh², tsá²
hnau³ jná¹³ lɨ́n³².
2 Hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² mɨ́¹ Evodia
quionh³ mɨ́¹ Síntique, hi³ cuɨ́¹ tiánh²
tsú² cá²hon³ la³ cun³ hi³ qui³ ca³tɨn¹
jmu³ tsá² reh² dí² cun³quionh³ Tɨ³²
Juo¹³ dí².
3 Ja³bí¹ hnú² reh² Sízigo, mɨ́²³
jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ cu³tí³ jmúh¹³
hnú² ta²¹ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³, la³
cun³ niéih³ jáun² hi³ jmáɨ² hnú², hi³
má¹hon¹ nú² reh² tsá²mɨ³ nɨ́², quí¹
tsá²mɨ³ nɨ́² bíh¹ jlánh¹ ca³jmú³ pí³
quiúnh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³²

hi³ lí¹³ liáun³ tsáu², la³ má²quionh³
ñú² Méin¹, jɨ³ tsá² reh² ca³jmú³ ta²¹
quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ hná¹ nɨ́² nɨ́² siáh³.
Tsá² nɨ́² má²ná¹tón²¹ bíh¹ hi³ jmáɨ² ñí¹
sí² rón³² hñu³mɨ³cuú².
4 Ma³hiún¹³ náh² honh² jmáɨ¹ ca³la³
jɨ́³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
Juah³² jná¹³ siáh³ cónh³: ¡Ma³hiún¹³
náh² honh²!
5 Cuɨ́¹ lɨ³ cuóu³² hnoh² la³jɨ́n³² tsáu²
hi³ hnoh² bíh¹ tsá² chu²¹ honh² náh²;
quí¹ má²ja³quián³ jáunh³ bíh¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí².
6 Hí¹ cú¹pih²¹ lɨ́² jmú² náh² zian²
ca³tɨ²¹ hi³ hlá² hi³ nɨ́², tɨ³la³ nɨ́¹ má¹tɨ³
ñí¹lienh¹ náh² Dió³², jáun² cáun²
juoh¹ náh² tsú² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
lɨ³ hniáuh³² ñí¹con² bíh¹ náh². Tɨ³la³
la³jɨ́³² hi³ hiú¹ mɨ́h¹ náh² ñí¹con² tsú²
má¹ná¹, hniáuh³² cueh¹ náh² tsú²
tiá¹hmah¹ bíh¹.
7 Hi³ jáun² Dió³² cué³² hi³ niau²¹
tie³ hñu³ honh² náh², cáun² hi³ jlánh¹
bíh¹ cáu² jueh³², cáun² hi³ tiá² há¹
tiá² ngɨ¹³ tsá²mɨ³cuóun²; hi³ jáun² tie³
hi³ nio² jáun² hñu³ honh² bí¹ náh²
jmu³ hua³hí¹³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ honh²
náh², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́n²³ náh² nɨ́² siáh³,
cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² jáun²
quiúnh¹ Cristo Jesús.

Taunh³² tsú² tsɨ́³ jmáh³la³ hi³ chu²¹

8 Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ ñí¹
ca³táuh³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³ lá², hi³
chú³² táunh¹³ náh² honh² la³jɨ́³² hi³
tson², la³jɨ́³² hi³ hɨ́en¹, la³jɨ́³² jmáh³la³
hi³ cú²tso², hi³ jɨ², hi³ chu²¹, jɨ³ hi³
tson² quien² nɨ́² siáh³. Hi³ jáun² né³,
tionh² náh² honh² jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³
chu²¹, jɨ³ lɨ³ua³ cáun² hi³ hú¹tá¹ cu³tí³
ca³tɨ²¹ ma³quien² tsú².
9 Jmuh²¹ náh² ta²¹ la³ cun³ hi³
ca³hɨ́e³ jná¹³ jáun², la³jɨ́³² jú¹ tson² hi³
ca³ngáɨ¹ jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³niéih² náh² jáun² hi³
hléh²³ jná¹³, jɨ³ la³ cun³ hi³ ca³jɨeh³
hnoh² jáun² hi³ jmu² jná¹³ nɨ́² siáh³;
jmu³ náh² la³ nɨ́², hi³ jáun² Dió³², Tsá²
cha³² tie³ tsɨ́³ dí², zenh² quiúnh¹ náh².

Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹ ca³cué³ tsá² juú² Filipo

10 Hi³ jáun² né³, jlánh¹ lɨ́²hiún²
tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí²
quí¹hliá² má²cá²chó³² siáh³ jmáɨ¹
hi³ má²ca³ma³hau¹ náh² jná¹³. Tiá²
hnó³² yáh³ jná¹³ juah²¹ hi³ hnoh² jmɨ́¹
má²já²con² náh² quion²¹ jná¹³, tɨ³la³
cun³ñí¹ hi³ tiá² jmɨ́¹ zia³² he³ lánh³
rón³² má¹hau¹ bíh¹ hnoh² jná¹³.
11 Hi³ sa³jun³ juanh³² jná¹³ la³ nɨ́²
cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ lɨ³hniauh²³ ñí¹con²
ná¹, quí¹ má²ca³lɨ³tɨn² bíh¹ jná¹³ hi³
má¹hiún¹³ tsɨn³² la³ cun³ rón³² tí³ hi³
zia³² quion²¹.
12 Ño¹ bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ rón³²
zian² tsú² hi³ tia³mii², hi³ ño¹ bíh¹
jná¹³ siáh³ hi³ he³ lánh³ jaun³²
hi³ zia³² hliáun³ hi³ quioh²¹ tsú².
Má²ca³lɨ³tɨn² bíh¹ jná¹³ hi³ má¹hiún¹³
ná¹ tsɨn³² lɨ³ua³ cáun² lánh³ zian² ná¹,
uá¹ hi³ canh² uá¹ hi³ lɨ́¹ hó²¹ hén² ná¹,
uá¹ hi³ zia³² ca³la³ hi³ tú² hi³ ziáun²³
ho³ uá¹ hi³ tiá² hi³ zia³² hí¹ cú¹pih²¹.
13 Cun³ tió³² bíh¹ jná¹³ ja¹ ca³la³ jɨ́³²,
quí¹ Cristo bíh¹ Tsá² cue³² jná¹³ pí³.
14 Tɨ³la³ cu³ jáun² bíh¹, hnoh²
ca³jmuh³ hi³ chú³² hi³ ca³quiánh² náh²
uu³mí²tsɨ³² quion²¹ jná¹³.

15 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin² máh³ jmɨ́¹
ca³lɨ³liau³ hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³², hmóu³² hnoh² tsá² juú²
Filipos nɨ́² bíh¹, ca³ma³hau¹ náh² jmɨ́¹
cuá¹han³ jná¹³ jáun² hué³² Macedo-
nia nɨ́², la³ cun³ qui³ má²ná¹ñíh¹ náh²
jáun². Hnoh² bíh¹ ca³ja³ honh² hi³
má¹hau¹ náh² jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³
jná¹³ ca³ma³hau¹ ná¹ hnoh² hi³ ca³tɨn¹
jmɨ́²chí³ quián¹³ náh².
16 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun²
yáh³, quí¹ tá¹la³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ já¹
juú² Tesalónica, ja³bí¹ ca³zen² hnoh²
siáh³ quɨe³ tenh³ hnah² jéin³² ñí¹con²
jná¹³ hi³ hin¹³ jná¹³ ñí¹ lɨ³ hniáuh³²
quion²¹.
17 Jun³juáh¹³ hi³hliá² hniá¹ jná¹³ hi³
zia³² hi³ he¹ ná¹ quián¹³ hnoh² yáh³;
tɨ³la³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³, hi³ cuɨ́¹

chí¹lɨ³ hliáun²³ hi³ zia³² quián¹³ náh²
ñí¹con² Dió³² bíh¹.
18 Hi³ ¡hí¹ la³ tɨ³ chí¹nga² bíh¹
má²ca³jéinh¹ hnoh² ñí¹con² jná¹³
la³ cun³ bíh¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³
ñí¹con² hnoh²! Hi³ jáun² ta³né³²
má²zia³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³
má²lɨ³ tsɨn¹³ cun³quionh³ hi³ ca³zen²
náh² jáun² hi³ quian³² Epafrodito. Hi³
ca³zen² hnoh² jáun² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ziún²
hi³ ja³² má²ró³² hi³ jɨn³² tsú² ñí¹con²
Dió³², cáun² hi³ lɨ́¹ cue³² tsú² hi³ jáun²
Dió³² he² ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³.
19 Hi³ ño¹ jná¹³ siáh³, hi³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ Cristo Jesús Dió³² Juóu³² jná¹³
cue³² uá²jaɨ³² ñí¹con² hnoh² la³jɨ́³² la³
cun³ hi³ lɨ́²hniáuh³² ñí¹con² náh², la³
cun³ lɨ́³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ zioh² tsú²
jáun².
20 ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² dí²
la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²! Tson² bíh¹ cu³tí³.

Hah² tsú² jáɨ¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

21 Juah²¹ tiá³: “Hia² náh²” hi³ ca³tɨn¹
jná¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo. Tsá² reh² dí² tionh²
lá² quiúnh¹ jná¹³ juáh³ siáh³: “Hia²
náh²” ñí¹con² hnoh².
22 La³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³² tionh²
ñí¹ lá² juáh³: “Hia² náh²”, la³ñí¹
la³ján³ tsá² tionh² hñú¹³ *tsá² cuá¹lɨ́n³
mɨ³chí¹ já¹ juú² Roma lá².
23 Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo cuɨ́¹ má¹hé¹
má¹mieh² jɨ³lɨn² náh². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³
jáɨ¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Colosenses

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Colosas

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo la³ cun³ hi³ hnió³ hnga² Dió³², quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo,

2 hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² náh² já¹ juú² Colosas nɨ́², tsá² nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Cristo. Dió³² Jméi² dí² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

3 La³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²;

4 quí¹ má²ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² má²nio² cáun² honh² hnoh² ñí¹con² Cristo Jesús, jɨ³ hi³ jlánh¹ hno³ náh² siáh³ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².

5 Né¹ jnoh¹ hi³ má²ná¹jmuh³² náh² la³ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³héih³ náh² honh² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ jáun² quián¹³ náh² hñu³mɨ³cuú²; hi³ ca³ta³ná¹hu²¹ honh² náh² hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³niéih² náh² jáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ jú¹ tson², la³ cun³ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ hi³ liáun³ tsú².

6 Jáɨ¹³ hi³ ca³niéih² hnoh² jáun² má²chí¹cuóun², hi³ má²jmu² siáh³ ta²¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ la³jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ñí¹con² hnoh² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³niéih² náh² hi³ ha³ cónh³ tí³ mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² náh², hi³ ca³ngɨ¹³ náh² re² hi³ tson² bíh¹ hi³ jáun².

7 Jáɨ¹³ nɨ́² dá² ca³ma³ta² hnoh² reh² dí² Epafras tsá² hno³ lɨ́n³² dí², tsá² má²cá³jmú³ hí³ tá¹³ Dió³² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² jlánh¹ re² má²tí³² hí³ jë¹, hi³ lɨ́n³ quian²¹ Cristo ñí¹con² hnoh².

8 Hí³ bíh¹ má²cuá²caun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñí¹con² jnoh¹, hi³ hnoh² ná¹hnáu³ náh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ la³ nɨ́² né³, cun³ tiá² má²ca³chá¹³ bíh¹ jnoh¹ tɨ³ có³² hi³ lienh¹ jnoh¹ Dió³² quián¹³ hnoh². Hi³ hiú² mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lɨ³ cuɨn² hnoh² tán¹ hián² cu³tí³ la³ cun³ hi³ hnió³ tsú², cun³quionh³ hi³ jmu³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú² hi³ quia³lín³ jmɨ́¹ honh² náh², jɨ³ hi³ há¹ ngɨ¹³ náh² siáh³ nɨ́¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².

10 Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ ñi³táunh¹ tsá² joh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²nio² lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ zian² náh² la³ jáun² né³, lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² hliáun³ ta²¹ chu²¹, jɨ³ hi³ lɨ́¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ re² tsá²lɨ³ cuóun³² náh² siáh³ Dió³².

11 Mɨ³² jnoh¹ siáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lɨ³ pin³ honh² hnoh² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³la³ hi³ juenh² lɨ́n³² honh² hnoh² lɨ́¹³ tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jɨ́³² hi³ quiunh²¹ náh², hi³ ca³la³ hi³ lɨ³ tsɨnh¹ lɨ́n²¹ náh² siáh³.

12 Hi³ jáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Jméi² dí², quí¹hliá² má²ca³chau³ dí² tsú² hua³jan²¹ hi³ tsá¹héi¹³ dí² la³ cun³ hi³ tsóh³ tsú² jáun² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñí¹ tie³ joh¹, la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².

13 Quí¹ Dió³² má²ca³liáu³² dí² ñí¹con² pí³ quioh²¹ ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ca³chau³ dí² tsú² jo³cuo² Jon², Tsá² hnio³ tsú² hí³ lɨ́n³².

14 Cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³liáu³², hi³ ca³hin³ tsú² siáh³ tso³ quiú¹³ dí².

Cun³ñí¹ hi³ jun³ Cristo bíh¹ ca³niau³ tie³ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³²

15 Né32 né3, cun3quionh3 Cristo hí3
bíh1 má2néh32 dí2 cun3 tán1 cun3 hián2
Dió32 Tsá2 tiá2 jniá3. Hí3 bíh1 lɨ́n3 Tsá2
jan2 tán1 Jon2 Dió32, Tsá2 la3ñí1 ñí1
ca3la3 jɨ́32 la3 cun3 hi3 ca3jmú3 jáun2
Dió32.
16 Cun3quionh3 hí3 bíh1 ca3jmú3
Dió32 la3jɨ́32 hi3 zia32 hñu3mɨ3cuú2 jɨ3
ñí1 hué21 lá2 siáh3, la3 cun3 la3jɨ́32 hi3
jniá3 jɨ3 hi3 tiá2 jniá3 nɨ́2 siáh3, la3
má2quionh3 la3jɨ́n32 tsá2cuú2 tsá2chín3,
uá1 hi3 tsá2 ná1ho2 ta21 uá1 hi3 tsá2
jmu2 héih32, uá1 hi3 tsá2 cú2 tsá2
juenh2 nɨ́2 siáh3. Cun3quionh3 hí3 bíh1
dí2 ca3jmú3 Dió32 la3jɨ́32 hi3 nɨ́2, hi3
la3jɨ́32 bíh1 lɨ3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hí3
dí2.
17 Quí1 cun3 jmɨ́1 má2zian2 bíh1
Cristo la3 cun3 jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 lɨ́13
ca3la3 jɨ́32 hi3 zia32, hi3 cun3quionh3 hí3
bíh1 siáh3 ca3ta3no1 jɨ3lɨ32 la3 cun3 ñí1
ca3tɨ21.
18 Cristo hí3 bíh1 lɨ́n3 siáh3 mɨ3 chí1
ñí1con2 tsá2 ná1lɨ́n3 cuáh32, tsá2 ná1lɨ́n3
hí3 cuá2 ta3 tsú2. Hí3 bíh1 lɨ́n3 mí1zioh21
quioh21 tsá2 má2ná1lɨ́n3 cuáh32, hi3
lɨ́n3 tsú2 siáh3 Tsá2 la3ñí1 hi3 lɨn3 tsá2
hmaɨ21 jmɨ́1 ca3jenh13 ja1 hla1; cun3ñí1
hi3 jáun2 bíh1 lɨ́n3 tsú2 Tsá2 la3ñí1 ñí1
ca3la3 jɨ́32.
19 Quí1 Dió32 ca3lɨ3hnió3 hi3 Jon2 dí2
dí1quian32 ca3la3 jɨ́32 la3 cun3 hi3 lɨ́n3 dí2
jáun2 hnga2.
20 Ja3bí1 ca3lɨ3hnió3 Dió32 hi3
cun3quionh3 Cristo chá32 tie3 ja1
quioh21 quionh3 ca3la3 jɨ́32 hi3 zia32,
hi3 ca3jmú3 dí2 jáun2, jáun2 lɨ́13 hen3
dí2 siáh3 re2 tɨn2 la3jɨ́32 hi3 zia32 ñí1
hué21 lá2, jɨ3 hi3 zia32 hñu3mɨ3cuú2
nɨ́2 siáh3. Ca3jmú3 tsú2 hi3 lɨ́13 niau21
tie3 cun3quionh3 jmɨ́2hán1 Cristo hi3
ca3táɨn2 jáun2 tsoh2 crei21 jmɨ́1 jun1
tsú2.
21 Hi3 jáun2 uá1jinh1 jmɨ́1tin2 jmɨ́1
jɨ́e32 hnoh2 Dió32 la3juah21 dúh1 tsá2
siánh3, jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 tɨ́2 hon2 náh2
Dió32 cun3quionh3 la3jɨ́32 hi3 hlah3 hi3
hó32 hi3 jmɨ́1 jmuh32 náh2 jáun2,
22 tɨ3la3 ta3né32 má1ná1, Dió32
má2ca3chá3 tie3 ja1 quián13 náh2
quiúnh1 tsú2, cun3quionh3 hi3 jun3
jáun2 Cristo jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 dí1ngú3
tsú2 jáun2 la3 jnoh1. Cun3quionh3 hi3
ca3jmú3 tsú2 la3 jáun2 né3, lɨ́13 jmu3
tsú2 hi3 chá1tánh1 náh2 ñí1con2 dí2
hnga2, hi3 ná1chan1 náh2 ñí1con2 tsú2,
hi3 ná1jɨn2 náh2 siáh3, jɨ3 hi3 hí1 cáun2
tso3 tiá2 zia32 quián13 náh2.
23 Tɨ3la3 hniáuh32 hi3 la3 má2nio2
nɨ́2 bíh1 cáun2 honh2 náh2 má1ná1,
la3jmɨ́1 dí1chi21 tiá3 cáun2 hñú3 ñí1
hiah32 quioh21. Ha3 tiá2 hniáuh32 yáh3
tianh13 náh2 tɨ3 có32 ca3tɨ21 hi3 ca3héih3
náh2 jáun2 honh2 jmɨ́1 ca3niéih2 náh2
jú1 chú32 quioh21 Dió32. Jú1 chú32 nɨ́2
bíh1 jaun32 má2ca3nga3 tsú2 tá1 cáun2
hngá1máh3, hi3 jná13 né3, Po1, lɨ́n3 ná1
siáh3 jan2 quian21 ñí1con2 jáɨ13 nɨ́2.

Po1 nio2 jo3cuo2 hi3 ma3cón32 tsá2 lɨ́n3 cuáh32
(Efesios 3:1-11)

24 Jáun2 né3, ta3né32 lɨ́2hiún2 tsɨn32
jná13 cun3ñí1 hi3hliá2 ma3tso1 ná1
tsɨn32 hi3 ca3tɨn1 hnoh2. Cun3quionh3
hi3 ma3tso1 jná13 jáun2 tsɨn32
má2ma3hián13 jná13 la3 cun3 hi3 jmɨ́1
lɨ́13 ma3tso2 Cristo tsɨ́3 hi3 ca3tɨn1 tsá2
cuáh32, tsá2 lɨ́n3 hí3 la3juah21 dúh1
zeih21 cuo2 zeih21 ta3 tsú2.
25 Hi3 jáun2 bíh1 lɨ́n3 jná13 jan2 tsá2
má2cón32 tsá2 lɨ́n3 cuáh32, cun3ñí1 hi3
má2ca3hiáu32 jná13 Dió32 ca3tɨ21 cáun2
hi3 chú32 quián13 hnoh2, hi3 cué13
jná13 hnoh2 tán1 hián2 jáɨ13 quioh21
tsú2,
26 la3 cun3 jáɨ13 hi3 jmɨ́1 ná1hmá1
jáun2 la3 cun3 cá2jmáɨ1 lɨ́n21. Hliáun3
nió3 lɨ́n32 bíh1 tsáu2 má2ca3há2 ca3nga2
tá1la3 jáun2, tɨ3la3 ta3né32 má1ná1, Dió32
má2ca3jñéih3 jáɨ13 jáun2, hi3 hnió3 dí2
lɨ3 cuoh2 tsá2 joh1.
27 Ñí1con2 tsá2 hí3 joh1 bíh1 Dió32
má2ca3lɨ3hnió3 hɨ́e32 jú1 tson2 hi3 jmɨ́1
ná1hmá1 jáun2, cáun2 jáɨ13 quien2 lɨ́n32
ñí1con2 *tsá2cá2jo21, hi3 lɨ́13 jmu3 ta21
ñí1con2 tsú2. Jáɨ13 jáun2 né3 má2tson2

hi³ zian² Cristo hñu³ honh² hnoh², uá¹
hi³ tsá²cá²jo²¹, uá¹ hi³ tsá² *judíos. Hi³
cun³ñí¹ hi³ zian² hí³ dí² hñu³ honh²
hnoh² né³, hi³ jáun² má²ná¹hen²
honh² náh² hi³ lɨn¹³ náh² rón³² la³
cun³ qui³ lɨn³ hnga² Dió³².

28 Hi³ jáun² jnoh¹ hléh¹ hi³ ca³tɨn¹
Cristo ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu². Hi³ hɨe²³
jnoh¹ tsáu² jɨ³ hi³ hlɨ́¹ lienh¹ jnoh¹ tsú²
jɨ³lɨn² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmɨ́¹
tsɨ́³, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ má¹jnia¹³
jnoh¹ la³jɨ́n³² tsáu² ñí¹con² Dió³² hi³
ná¹lɨn³ tsú² tsá² má²húnˈ tsɨ́³ hi³
ca³tɨn¹ Cristo.

29 Jáun² cun³ñí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ jmu²
jná¹³ ta²¹ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨn³²
cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³
cue³² hnga² Cristo ñí¹con² jná¹³.

2

1 Hi³ jáun² né³, hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³
ñíh¹³ náh² hi³ jmu² jná¹³ pí³ lɨ́n³² hi³
ca³tɨn¹ hnoh², jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² tionh²
juú² Laodicea, jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³²
tsá² tiá² má²ca³jɨe³² jná¹³ hí¹ cónh³ nɨ́²
siáh³.

2 Quí¹ jná¹³ hen² tsɨn³² hi³ tá¹
la³jɨ́n³² náh² nɨ́² lɨ³ pin³ honh², hi³
tianh¹³ náh² cá²honh¹ hi³ ná¹hnáu³
náh², ca³la³ ñí¹ ca³ta³no¹ tiá³ honh²
náh² tán¹ hián² cu³tí³ cun³quionh³
hi³ há¹ ngɨ¹³ náh² re² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹
ná¹hmá¹ jáun² quioh²¹ Dió³²; hi³ jáɨ¹³
jáun² né³, hnga² bíh¹ Cristo.

3 Hí³ bíh¹ Tsá² jñéih³ la³jɨ́³² hi³
quien² lɨ́n³², la³ cun³ hi³ jniá³ jáun²
jmɨ́¹ tsɨ́³ Dió³², la³ má²quionh³ hi³ ñi³²
Dió³² nɨ́² siáh³.

4 Juah³² jná¹³ la³ nɨ́² ñí¹con² hnoh²,
hi³ jáun² tiá² hin² lɨ́¹ ma³cau² náh²
cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn² lɨ́n³².

5 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ ja¹
quián¹³ hnoh² hi³ dí¹tsáun² ná¹, tɨ³la³
zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmɨ́²chí³
quion²¹, hi³ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ hi³
jɨe³² ná¹ hi³ hnoh² tionh² náh² re² tɨn²,
jɨ³ hi³ nio² siáh³ cáun² tán¹ honh² náh²
hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo.

Zian² tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ Cristo

6 Hi³ jáun² la³jmɨ́¹ ca³hen³ náh² jáun²
Jesucristo hi³ lɨ́n³ Juóuh³² náh², la³
jáun² bíh¹ hniáuh³² ñí¹táunh¹ náh²
ná¹cunh² quiúnh¹ tsú².

7 Jáun² né³, la³jmɨ́¹ jmu² cáun²
hmá² hi³ hí²³ chí² jmu² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹,
ho³lá²dá² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² zih³²
hñú³ ñí¹ jmɨ́h¹ hiah³² pin³, la³ jáun²
bíh¹ hniáuh³² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ niau³² tiá³
honh² náh² ñí¹con² tsú², la³ cun³ rón³²
lɨ́³ hi³ má²ca³lɨ³ tɨn² náh² jáun², hi³
cueh¹ náh² tsú² siáh³ tiá¹hmah¹ jmáɨ¹
ca³la³ jɨ́³².

8 Jáun² hua³hín¹³ náh², quí¹ nɨ́²
lɨ́¹ ca³lɨ³ zian² tsá² ma³cau² hnoh²
cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn² hi³
cháunh²³ chí¹ hnga², jɨ³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² tiá²
lin¹ ñí¹ quien² nɨ́² siáh³. Jáɨ¹³ la³
nɨ́² ja³² ñí¹con² tsá² hɨe³² la³ cun³
hi³ ná¹ngɨ²³ tsáu² bíh¹, hi³ ja³² jáun²
ñí¹con² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹, tsá² ná¹jmu²
quien² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²;
jun³juáh¹³ ñí¹con² Cristo yáh³ ja³² jáɨ¹³
la³ nɨ́².

9 Quí¹ la³ cun³ rón³² lɨ́n³ hnga² bíh¹
Dió³² lɨ́n³ Cristo, hi³ tá¹la³ jáun² né³,
lɨ́n³ tsú² siáh³ Tsá² ngú³.

10 Hi³ jáun² hnoh² siáh³ má²zian²
náh² cun³ tán¹ cun³ hián² cun³ñí¹ hi³
má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo. Hi³
hí³ bíh¹ dí² lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsá² ná¹ho² ta²¹ jɨ³ pí³ cuú²
chín³ nɨ́² siáh³.

11 Jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³
náh² quiúnh¹ Cristo, má²quiánh¹ bíh¹
náh² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² náh² Dió³²
hó¹ñí¹; tɨ³la³ jun³juáh¹³ la³jmɨ́¹ jmu²
tsú² jáun² hi³ *tiu³² tsú² chí² láu² hná¹³
ñí¹ zian² yáh³ má¹ná¹, quí¹ hnoh² dá²
má²ná¹quiánh¹ li²¹ hi³ ca³jmú³ hnga²
Cristo bíh¹. Quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³quin³
tɨ³ có³² pí³ quioh²¹ ngú³ quián¹³ náh²
hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² tso³.

12 Quí¹ jmɨ́¹ cáun³ náh² jáun² jmáɨ²
ja³haun³ náh² cu³tsa³² quiúnh¹ Cristo,
hi³ jáun² ja³bí¹ la³ jáun² ca³jenh¹³

náh² siáh³ quiúnh¹ tsú², quí¹hliá² ca³cháh¹ náh² cáun² honh² hi³ ca³tɨ²¹ pí³ quioh²¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹.

13 Hnoh² dá² jmɨ́¹ ná¹jún¹ bíh¹ náh² jmɨ́¹tin² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ tsáuh³ náh², jɨ³ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmɨ́¹ má²ná¹quiánh¹ náh² li²¹ jáun² hi³ lin¹ hi³ taunh² náh² Dió³² hó¹ñí¹. Tɨ³la³ né³² né³, Dió³² má²ca³jmú³ hi³ má²zian² náh² cu³tsa³² quiúnh¹ Cristo, quí¹ má²ca³hin³ bíh¹ tsú² la³jɨ́³² tso³ quiú¹³ dí²;

14 ca³jmú³ tsú² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² hin²³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ rén² tsáu². Ja³bí¹ ca³hin³ siáh³ Dió³² jɨ³ héih³² hi³ jmɨ́¹ ca³tɨn¹ tsú² ma³tí³², quí¹ ñí¹ crei²¹ bíh¹ ca³tón³ tsú² la³jɨ́³² hi³ nɨ́².

15 Jmɨ́¹ cá¹taun³ jáun² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³cah¹³ jmáɨ¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, la³ cun³ tsá² hláɨnh¹ jɨ³ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ nɨ́² siáh³, hi³ ca³chin² dí² tsá² hí³ juɨ³² hi³ tson³, hi³ jáun² ca³lɨ³ lin¹ hi³ hí³ dí² cah²³ jmáɨ¹.

Lɨ́²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ lɨ́³ héih³² quioh²¹ tsáu²

16 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tɨn¹ chu³ ñeh³ hnoh² ca³tɨ²¹ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², ho³ hi³ ca³tɨ²¹ jmɨ́¹ jmáɨ¹, ho³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú² jmɨ́¹ niuh³² zɨ́h², ho³lá²dá² *jmáɨ¹ nio² tie³.

17 La³jɨ́³² hi³ nɨ́² lɨ³ henh¹³ hi³ ca³tɨn¹ Cristo tá¹la³ tiá² jmɨ́¹ má²zian² tsú² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, tɨ³la³ hnga² hí³ bíh¹ lɨ́n³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ má¹ná¹.

18 Zian² tsá² má²ta² hi³ hniáuh³² jmú¹³ dí² tsɨ́¹juɨ́³, jɨ³ hi³ hniáuh³² néh¹ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ dí² siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² la³ hí³ má²quien² jáɨ¹³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ má²cau² hi³ juáh³ hi³ zia³² hi³ má²cá²jnia³ jéinh³². Tsá² la³ hí³ jmu² tonh² lɨ́n³² cun³quionh³ hi³ lɨ́¹ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹. Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ niau²¹ hlah³ honh² náh² nɨ́¹juáh³ hi³ ca³zeh³ náh² tsá² la³ hí³ ñí¹ hlah³.

19 Quí¹ tsá² hí³ dá² tiú²uú² tionh² yáh³ ñí¹con² Cristo Tsá² lɨ́n³ mɨ³chí¹ ñí¹con² jnoh¹, tsá² ná¹láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². Cristo Tsá² jmu² hí³ hi³ la³jɨ́³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ná¹cuú² ná¹jenh² re² quioh²¹, hi³ má²ton³ dí² siáh³ jáun² cuóun² re², rón³² la³ cun³ qui³ hnió³ Dió³².

20 Né³² né³, má²cá²tsan³ bíh¹ hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo, jáun² ta³né³² né³ tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ jmu³ tsá²cuú² tsá²chín³ quien² ñí¹con² náh², tsá² qui³ ná¹jmu² hí³ quien² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². ¿He³ láɨh³² sa³ zian²í¹ ma³ náh² la³ cun³ qui³ zian² tsá² zian² hí³ ñí¹ hué²¹ lá²? ¿He³ láɨh³² sa³ ma³quien¹³ ma³ náh² héih³² quioh²¹ tsú²?, uá¹la³ cun³ héih³² hi³ juáh³:

21 "Ha³ lɨ́² hiá³ hi³ lá², ha³ lɨ́² cúh² hi³ nɨ́², ha³ lɨ́² tí³ cuonh² hi³ ó³²".

22 Hi³ la³jɨ́³² hi³ hɨe³² tsú² jáun² né³, chau³² jmáɨ¹ tsá²hín³ bíh¹ nɨ́¹ má¹ca³jmúh³² tsú² ta²¹. Quí¹ héih³² hi³ má²ta² tsú² nɨ́² dá² lɨ́³ jmáh³la³ héih³² quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹.

23 Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ héih³² la³ nɨ́² lɨ́¹³ niéih³ la³jmɨ́¹ niéih³ jë¹ tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, quí¹hliá² cun³quionh³ héih³² la³ jáun² lɨ́¹³ ma³jnia³² tsú² la³jmɨ́¹ jniá³ jan² tsá² má²tí³² re² cuáh³² quioh²¹, tsá² jmu² hi³ tsɨ́¹juɨ́³ hnga², jɨ³ tsá² jmu² hi³ má²tso² tsɨ́³ ngú³ quioh²¹. Tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, hí¹ cáun² bíh¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ héih³² la³ nɨ́², hi³ jmɨ́¹ lɨ³ ma³hau³ hi³ cah¹³ tsú² jmáɨ¹ ñí¹con² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ tsú² jmu³.

3

1 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³jenh¹³ hnoh² quiúnh¹ Cristo, jmu³ náh² dí¹quian¹ náh² hi³ zia³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá¹tón²¹ Cristo tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³².

2 Jmu³ náh² zian² ca³tɨ²¹ hi³ zia³² hñu³mɨ³cuú², jun³juáh¹³ ca³tɨ²¹ hi³
zia³² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³.
3 Quí¹ má²cá²tsan³ bíh¹ hnoh² ca³tɨ²¹
la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ zian² náh² jáun²
jmɨ́¹tin². Tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiá²
má²ca³lɨ³ lin¹ yáh³ ha³ la³ cónh³ tí³
hi³ quien² hi³ má²zian² náh² jáun² hi³
ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Dió³², cu³lɨ²¹
quiúnh¹ náh² Cristo.
4 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³ma³jnia³² Cristo,
Tsá² jmu² hí³ hi³ zian² náh² cáun²
hi³ hmaɨ²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² jnia³
náh² quiúnh¹ tsú² hi³ lin¹ hi³ lɨ́n³ náh²
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsú² jáun² hnga².

He³ lánh³ jmɨ́¹ zian² tsú² jmɨ́¹tin² jɨ³ he³ lánh³ má²zian² tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹

5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, quin³²
náh² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ dí¹quian¹
ngú³ quián¹³ náh² jmu³. Ha³ lɨ́² lɨ́¹
jmú² náh² juón¹ quiúnh¹ náh² tsá²
hlá² tsá² nɨ́², sa³jun³ hniáuh³² jmúh¹³
náh² cáun² hi³ tiá² jɨ². Ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹
jmú² lɨ́¹ cuó³ náh² la³jmɨ́¹ jmu² jáh³
hngá¹ jáh³ naɨ², sa³jun³ la³jɨ́³² hi³
hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh²,
sa³jun³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² uóu³²
honh², quí¹ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² má²tsú²
má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹ bíh¹ lɨ́n³ tsá²
uóu³² tsɨ́³.
6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ma³tson¹³
Dió³² tsá² tiá² nieh³ la³ hí³ ca³la³ hi³
míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³.
7 Ti³tsóh³dí¹ la³ nɨ́² bíh¹ jmɨ́¹
ñɨ³táunh¹ náh² jmɨ́¹tin², hi³ jmɨ́¹
jmuh³² náh² la³jɨ́³² hi³ nɨ́²;
8 tɨ³la³ ta³né³² né³, chá¹ náh² tɨ³ có³²
la³jɨ́³² hi³ jáun², uá¹la³ cun³: hi³ tɨ́²
míh²³ jáun² honh² náh², hi³ tɨ́² jlánh¹
náh², hi³ tɨ́² hian² honh² náh², hi³ tɨ́²
tú² tɨ́² hion²³ náh² tsáu², jɨ³ la³jɨ́³² jú¹
hlah³ hi³ tɨ́² hue³² jáun² honh¹ náh² nɨ́²
siáh³.
9 Ha³ lɨ́² juónh³² náh² jú¹ tɨ́¹jáɨ²
quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hnoh²
bíh¹ tsá² má²ca³cháh¹ náh² tɨ³ có³²
hi³ yeh³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹
jáun² honh² náh² hi³ jmúh¹³ jmɨ́¹tin²,
la³ má²quionh³ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ ná¹hëh³
chinh³² náh² nɨ́² siáh³;
10 hi³ ta³né³² né³, má²zian² náh²
cáun² hi³ hmaɨ²¹ bíh¹. Hi³ Dió³² Tsá²
ca³ma³jniau² náh² né³, cuá¹jmu² hi³
chí¹lɨ́²hmaɨ²¹ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹
jmáɨ¹ hi³ lɨ́n³ náh² la³ cun³ rón³² lɨ́n³
tsú² hnga², ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ cuóun³²
náh² tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³.
11 Jáun² tiú²uú² lin¹ ñí¹ quien² yáh³
nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́n³ tsú² *tsá²cá²jo²¹ ho³
tsá² *judío, tsá² quian³² li²¹ hi³ lin¹
hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, ho³lá²dá² tsá²
tiá² li²¹ quian³²; sa³jun³ uú² quien²
yáh³ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² hleh³² jú¹jma²
siáh³, ho³ tsá² zian² ja¹ hngá¹ ja¹ náɨ²,
ho³ hi³ lɨ́n³ tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ tsáu² ho³lá²dá² tsá² zian² hi³
ca³tɨn¹ hnga², quí¹ jɨ́³²la³ hi³ tionh²
tsú² jo³cuo² Cristo bíh¹ quien², Tsá²
cuá³ hí³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ jɨ³lɨn² tsá²
joh¹.
12 Hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹
Dió³², tsá² má²ca³quianh³ tsú², jɨ³ ca³la³
hi³ hniau³ lɨ́n³² tsú² siáh³. Jáun² né³,
hniáuh³² lɨ́n³ náh² tsá² ja³² mií³ tsɨ́³,
tsá² chú³² tsɨ́³, tsá² tiá² jmu² pan¹
hnga², tsá² re² jë¹ jɨ³ hi³ juenh² honh²
náh² nɨ́² siáh³.
13 Jmu³ náh² juenh² honh² ñí¹con²
tsá²ján² tsá²ján², chin³² náh² honh²
tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján². La³jmɨ́¹
ca³chin² jáun² Cristo tsɨ́³ tso³ quián¹³
hnoh², la³ jáun² jmu³ hnoh² uá²jaɨ³²
quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².
14 Ñí¹ ca³la³ jɨ́³² né³, ma³hnáu³ lɨ́n³²
náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hi³
nɨ́² bíh¹ hi³ quí² cunh², hi³ jáun² lɨ́¹³
ma³tí³² tsú² la³jɨ́³² hi³ ñí¹ hná¹ nɨ́².
15 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ nio²
tie³ honh² bíh¹ náh² lɨ́¹³ lɨ³tsɨn² náh²
hi³ ná¹jmuh³² náh² la³ cun³ hi³ tɨ³²
tsɨ́³ Cristo, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³
ca³te³ Dió³² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² hi³
ná¹lɨ́n³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tán¹
tsáu². Hi³ cuɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² siáh³ tsá²
cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².
16 Jú¹ chú³² jáun² quioh²¹ Cristo lɨ́³

cáun² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ñí¹ jmu² ta²¹. Jáun² cuí¹ jmu¹ ta²¹ jáɨ¹³ jáun² hñu³ honh² náh² la³ má²jmu² jáun². Ma³tɨn¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² jɨ³ hi³ hlí¹ lienh¹ náh² siáh³ tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Hi³ cun³ñí¹ hi³ hiún² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, jáun² híe¹ náh² sun¹ hi³ lí³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², jɨ³ sun¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³², la³ má²quionh³ jɨ³ sun¹ hi³ cue³² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh² ní² siáh³.

17 Lɨ³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh² ho³ hi³ hléh¹³ náh², jmu³ náh² la³jí³² cha¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²; jɨ³ hi³ cueh¹ náh² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí².

Ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ tsá²ján² tsá²ján²

18 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²mɨ³, tianh³² náh² ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuonh², la³ cun³ hi³ qui³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ jmu³ ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

19 Hnoh² tsá²ñuh², ma³hno¹ náh² tsá²mɨ³ ñí²cuonh², ha³ lí² jmuh³² tsú² hian² honh².

20 Hnoh² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh² ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ juáh³ tsú², quí¹ la³ ní² bíh¹ jéih³² Dió³² Juo¹³ dí².

21 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² jméi² mí¹ziú¹³ tsá¹míh¹, ha³ lí² lí¹ quiú² lí¹ jin³ náh² jónh³² ca³la³ ñí¹ ca³ngo³ tsú² tsí³.

22 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu², ma³ti²¹ náh² la³jí³² héih³² hi³ jmu² tsá² ná¹lín³ juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ dí¹jíe²³ yáh³ tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², quí¹ la³ jonh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh² hniáuh³² jmúh¹³, cun³ñí¹ hi³ juénh² náh² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

23 Lɨ³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹má²tih²¹ náh² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun² yáh³.

24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² hi³ héih¹ náh² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ náh² hián¹³, quí¹ zia³² bíh¹ hi³ má²ca³héinh³² tsú² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², Quí¹ hnoh² dá² ná¹má²con²¹ náh² Cristo bíh¹, Tsá² cu³tí³ lín³ Juóuh³² náh².

25 Tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, tsá² la³ hí³ dá² he³ hmah²¹ quioh²¹ la³ cun³ tí³ hi³ hlah³ hi³ lí²jmú³ bíh¹, quí¹ Dió³² tiá² jmu² yáh³ hi³ ma³ quin³² tsáu².

4

1 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² juo¹³ tsá² jmu² ta²¹, jmu³ náh² chun¹ ñí¹con² tsá² quian²¹ náh², jmu³ náh² héih³² cá²re² he² ñí¹con² tsú². Cháu¹ náh² honh² hi³ ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² zian² jan² Juóuh³² náh² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

2 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñi¹ la³ má²lienh¹ náh² ní², hi³ ná¹zian² honh² náh²; hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ ha³ lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² hi³ cueh¹ tsú² tiá¹hmah¹.

3 Ja³bí¹ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² quiú¹³ jnoh¹, hi³ jáun² niá³² tsú² juɨ³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² jmí¹tin² hi³ ca³tɨn¹ Cristo, quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹tson³ jná¹³ lá².

4 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jná¹³ híe¹³ re² lín³² jáɨ¹³ jáun² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ ná¹ jmu¹.

5 Cuí¹ lín¹³ náh² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³², jmuh²¹ náh² re² ta²¹ jmáɨ¹ hi³ zian² náh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³.

6 Hniáuh³² lienh¹ hnoh² tsáu² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn² bíh¹, jáɨ¹³ hi³ lɨ³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú²; jɨ³ hi³ hniáuh³² ñíh¹³ náh² siáh³ ha³ lánh³ ngáɨh¹ náh² ñí¹con² tsá² zia³² hi³ nga².

Hah² tsú² jáɨ¹³

7 Hi³ jáun² né³, reh² Tíquico, tsá² hno³ lín³² dí², híe³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ la³jí³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá²

ca^{3}ma^{3}hau^{3} lɨ́n^{32} jná^{13}, jan^{2} tsá^{2} hú^{1}tá^{1} má^{2}tí^{32} jë^{1}, hi^{3} lɨ́n^{3} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}cón^{32} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} jná^{13}.

8 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} zein^{32} jná^{13} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} záɨ^{32} tsú^{2} hnoh^{2} he^{3} lánh^{3} tiauh^{2} jnoh^{1}, jɨ^{3} hi^{3} chá^{32} tsú^{2} siáh^{3} tiá^{3} honh^{2} hnoh^{2}.

9 Ja^{3}bí^{1} Onésimo tsá^{2} coh^{1} hnoh^{2} tsánh^{32} siáh^{3} quionh^{3} tsú^{2}. Hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} hno^{3} jnoh^{1} lɨ́n^{32}, jan^{2} tsá^{2} má^{2}má^{2}tí^{32} re^{2} jë^{1}. Tsá^{2} gon^{3} nɨ́^{2} né^{3} tsa^{3}chá^{2} la^{3}jɨ́^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}lɨ́^{23} ñí^{1} lá^{2}.

10 Aristarco tsá^{2} cuá^{1}hún^{1} jná^{13} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2} quiúnh^{1}, jɨ^{3} Marcos raɨnh^{21} Bernabé nɨ́^{2} siáh^{3} juáh^{3}: “Hia^{2} náh^{2}” ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}. Quí^{1} má^{2}ná^{1}ñíh^{1} bíh^{1} hnoh^{2} siáh^{3} ha^{3} lánh^{3} lɨ́n^{3} Marcos, hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ja^{3}jɨe^{3} tsú^{2} hnoh^{2}, hen^{3} náh^{2} tsú^{2} re^{2} tɨn^{2}.

11 Ja^{3}bí^{1}: “Hia^{2} náh^{2}” juáh^{3} siáh^{3} tsá^{2} jmáɨ^{2} Jesús, tsá^{2} tsauh^{21} Justo quioh^{21}. Jáun^{2} né^{3}, ja^{1} quioh^{21} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} *judíos tsá^{2}co^{1} jná^{13}, tsá^{2} má^{2}tanh^{2} ta^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, jɨ́^{32}la^{3} gáun^{3} tsá^{2} nɨ́^{2} bíh^{1} jmu^{2} ta^{21} quiúnh^{1} jná^{13} hi^{3} tónh^{32} tsáu^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsá^{2} jlánh^{1} má^{2}hiún^{2} tsɨn^{32} jná^{13}.

12 “Hia^{2} náh^{2}” juáh^{3} siáh^{3} Epafras, tsá^{2}coh^{1} náh^{2}. Hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} quian^{21} Cristo, hi^{3} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} hiú^{2} mɨ^{32} lɨ́n^{32} tsú^{2} quián^{13} hnoh^{2} ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}liéinh^{32} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} jmu^{3} hi^{3} niau^{21} tiá^{3} honh^{2} hnoh^{2} ca^{3}la^{3} tán^{1} hián^{2} cu^{3}tí^{3}, hi^{3} hú^{1}tá^{1} cáun^{2} tán^{1} nio^{2} honh^{2} náh^{2} hi^{3} jmúh^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32}.

13 Quí^{1} jná^{13} lɨ́n^{3} tsá^{2} cue^{32} jú^{1} tson^{2} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} Epafras hɨ^{32} tsɨ́^{3} quián^{13} hnoh^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} jɨ^{3} tsá^{2} zian^{2} juú^{2} Laodicea jɨ^{3} juú^{2} Hierápolis nɨ́^{2} siáh^{3}.

14 Lucas tsá^{2} lɨ́n^{3} tɨ^{32} mɨ́^{3} tsá^{2} hno^{3} lɨ́n^{32} jnoh^{1}, juáh^{3} siáh^{3}: “Hia^{2} hnoh^{2}” la^{3} má^{2}quionh^{3} Demas.

15 Juah^{21} tiá^{3} náh^{2}: “Hia^{2} náh^{2}” ñí^{1}con^{2} tsá^{2} reh^{2} zian^{2} juú^{2} Laodicea. Zéih^{3} siáh^{3} mɨ́^{1} Ninfas: “Hia^{2} nú^{2}”, jɨ^{3} tsá^{2} ngɨh^{32} hñú^{13} tsú^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

16 Nɨ́^{1} má^{1}lɨ́^{2}hí^{32} tsú^{2} sí^{2} lá^{2} ja^{1} ñí^{1} tionh^{1} hnoh^{2}, zen^{2} náh^{2} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} cuáh^{32} tionh^{2} juú^{2} Laodicea, hi^{3} jáun^{2} hɨ́^{32} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} uá^{2}jaɨ^{32}; hi^{3} ja^{3}bí^{1} hniáuh^{32} hɨ́h^{1} siáh^{3} hnoh^{2} sí^{2} hi^{3} ca^{3}zéin^{32} jná^{13} tɨ^{3} Laodicea.

17 Zéih^{3} Arquipo jáɨ^{13} lá^{2}: “Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, hniáuh^{32} má^{1}tih^{21} nú^{2} re^{2} ta^{21} hi^{3} má^{2}ca^{3}cué^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} quioh^{21} hi^{3} jmúh^{13} nú^{2}”.

18 Jná^{13} la^{32} Po^{1}, jmu^{2} jná^{13} jáɨ^{13} lá^{2} ñí^{1} cá^{1}táuh^{3} sí^{2} cun^{3}quionh^{3} uón^{32} huen^{2} hi^{3} háɨh^{1} ná^{1} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}. Cháu^{1} náh^{2} tiá^{3} honh^{2} hi^{3} cuá^{1}tson^{3} jná^{13} ñí^{1} lá^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, Dió^{32} cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

Sí² lá² ca³zen³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ ñí¹con² tsá² má²lɨn³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², tsá² má²lɨn³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica nɨ́², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jɨ³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Dió³² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Lánh³ rón³² jmɨ́¹ tanh² tsá² reh² zian² Tesalónica ta²¹ Dió³²

2 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ́n³² hnoh², hi³ mɨ³² jnoh¹ siáh³ ca³tɨn¹ hnoh² nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³².

3 La³jɨ́³² jmáɨ¹ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³² Jméi² dí², chau² tsɨ́³ jnoh¹ ta²¹ hi³ ná¹jmuh³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ chau² siáh³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ ná¹jmuh³² hnoh² pí³ lɨn³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ náh² Dió³², jɨ³ hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

4 Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hniau³ náh² Dió³², né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² má²ca³quianh³ hnoh².

5 Jmɨ́¹ ca³hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ jáɨ¹³ yáh³ ca³hléh¹³ jnoh¹, tɨ³la³ cun³quionh³ la³jɨ́³² pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³lɨ³ lin¹ hi³ tson² bíh¹ jáɨ¹³ jáun². Ñíh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ rón³² láɨ³ jnoh¹ jmɨ́¹ ca³tauh¹³ jnoh¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́², quí¹ hi³ ca³lɨ³hnáu² jnoh¹ lɨ́¹³ cáun² hi³ lɨ³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnoh².

6 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³tɨ́¹ ca³jinh²¹ náh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ jmu³² jnoh¹ quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tsoh¹ lɨn²¹ hnoh² honh² jmɨ́¹ ca³heh³ náh² jú¹ chú³², tɨ³la³ hiún² lɨn³² bíh¹ honh² náh² ca³lɨ³ hi³ ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹.

7 Hi³ jáun² hnoh² má²ná¹lɨn³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² nóh³² hi³ jɨe²³ la³jɨn³² tsá² reh² zian² hué³² Macedonia jɨ³ hué³² Acaya.

8 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Acaya yáh³ ja³cuóun² jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ ca³jmuh³ hnoh², quí¹ jɨ³ la³jɨn³² tsá² hué³² ñí¹ uóunh³ bíh¹ má²ná¹ñi³² hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hí¹ la³ tɨ³ jnoh¹ yáh³ tiú²uú² hi³ hniáuh³² juáh¹³ hí¹ cáun².

9 Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ má²cha³² he³ lánh³ ca³he³ náh² jnoh¹ jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² má²ca³chan²¹ tɨ³ có³² dió³² tsá² láɨn¹, hi³ ca³jính³² náh² tɨ³ ñí¹con² Dió³², hi³ má²ná¹lɨn³ náh² quian²¹ Dió³² Tsá² juú² tsáun², Dió³² tson² cu³tí³.

10 Ja³bí¹ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² ná¹jan²³ náh² Jesús Jon² Dió³² hi³ jáunh³ hñu³mɨ³cuú², Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Jesús hí³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí² ca³tɨ²¹ héih³² hi³ né³bí¹ ra³tsɨ³² Dió³² ñí¹con² tsáu² ca³la³ hi³ míh²³ tsɨ́³.

2

Ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ tá¹la³ ca³cuá³ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², jmɨ́¹ ñéi¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hmóu³² hi³ tiá² juáh¹³ yáh³ lɨ³ hi³ tiá² ca³lɨ³ quien² má²ta²¹ hi³ ñéi¹ jnoh¹ jáun².

2 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² uá¹ jáun² la³ jáun² má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsɨ́³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² juú² Filipos jɨ³ hi³ má²ca³quiu³ ca³je³ jnoh¹ tsú² siáh³, tɨ³la³ cu³ jáun² Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³niau³ tiá³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ hléh¹³

jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh²,
uá¹jinh¹ ja¹ uu³mí²tsɨ³² jueh³² hi³ tí²
cue³² tsáu².
3 Quí¹ jun³juáh¹³ jú¹ tiá² tson²
hi³ jmí¹ lí²can² hmóu³² yáh³ jnoh¹
ca³hléh¹³, sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹
hi³hliá² hnáu² lí¹ jmú¹ lí¹ tsáu¹³ yáh³,
hi³ sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá²
hnáu² jnoh¹ má¹cau¹³;
4 tɨ³la³ Dió³² bíh¹ ca³chá³ jo³cuo²
jnoh¹ hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²
quioh²¹ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ cah¹ jnoh¹
jmáɨ¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ hléh¹
jnoh¹. Jun³juáh¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹ la³
cun³ hi³ tɨ³² tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²
yáh³, tɨ³la³ jnoh¹ hléh¹ la³ cun³ tɨ³² tsí³
Dió³² bíh¹, Tsá² jíe²³ lánh³ lí³ hñu³ tsí³
jnoh¹.
5 Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ hí¹ cónh³
tiá² lí¹ má²ca³hléh¹³ jnoh¹ jáɨ¹³ chú³²
niéih³ hi³ jlánh¹ zaɨn³² tsáu², sa³jun³
má²ca³má¹cau¹³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³
hniá¹ jnoh¹ quɨe³. Dió³² bíh¹ Tsá²
cue³² jú¹ tson² hi³ tiá² la³ jáun² jmu³²
yáh³ jnoh¹.
6 Tiá² ca³ta³dí¹quiaunh²¹ yáh³ tsí³
jnoh¹ hi³ jmu³ tsáu² hi³ jnoh¹ tsá²
quien², uá¹jinh¹ hnoh² ho³lá²dá² tsá²
siánh³;
7 uá¹jinh¹ jmí¹ lí¹³ jmú¹³ jnoh¹
hi³ lɨ³tsɨn² hnoh² hi³ ná¹hau³² jnoh¹
jáɨ¹³ huáh² tsí³ hi³ ca³cué³ Cristo.
Jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³, tɨ³la³ jnoh¹
dá² ca³má¹hnau¹ hnoh² la³jmí¹ hnio³
tsá²mɨ³ dáɨn² pih²¹ jon² bíh¹.
8 Quí¹ hi³ jlánh¹ hnau³ jnoh¹ hnoh²,
hi³ jáun² ca³lɨ³ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³
cué¹³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³² yáh³, hí¹ la³ tɨ³ jmí²chí³
quiú¹³ hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³lɨ³ hiún²
tsí³ hi³ cué¹³ sá¹ hi³ ca³lɨ³ hniáuh³².
Hú¹tá¹ ca³má¹hnau¹ lín³² bíh¹ jnoh¹
hnoh².
9 Hnoh² reh², chau² bíh¹ honh² náh²
lánh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ jɨ³ pí³ la³
jonh³ jmí¹ tsí³. Ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹
la³ huá² la³ jma² hi³ jáun² jniau¹³
jnoh¹ hi³ hniáuh³² quiú¹³, quí¹hliá²
tiá² ca³lɨ³hnáu² jnoh¹ hi³ jen¹³ hnoh²
uí³ tá¹la³ ca³hléh¹³ jnoh¹ jáun² jú¹
chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² hnoh².
10 Hnoh² tsá² ca³jɨeh³ bíh¹ lí¹³ cuéh¹
jú¹ tson², jɨ³ Dió³² siáh³, ha³ lánh³
ca³ma³ziáun¹³ jnoh¹ hi³ ná¹jɨ² hñu³
jmí¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² hnoh² tsá²
táunh²³ náh² ta²¹ jmí¹ ca³tauh¹³ jnoh¹
ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ ca³ma³ziáun¹³
jnoh¹ siáh³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³²,
hí¹ cáun² tiá² hi³ ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹
hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lɨ³ lí¹³ chá³² tsáu²
tso³.
11 Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ca³jmú¹³
jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³jmí¹ jmu²
tsá²ñuh² ñí¹con² jon², hi³ ca³hlí¹
ca³lieh¹ jnoh¹ hnoh² hi³ ca³cué¹³ jnoh¹
siáh³ pí³ hñu³ honh² náh².
12 Ja³bí¹ ca³juáh¹³ jnoh¹ lánh³ rón³²
hniáuh³² ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³
qui³ ca³tɨ²¹ hi³ ñɨ³táunh¹ tsá² joh¹
Dió³², Dió³² Tsá² má²ca³te³ hnoh² hi³
cuá¹tianh³ náh² ñí¹ cuá¹ho² tsú² jáɨ¹³,
ñí¹ lí¹³ zian² hnoh² cáun² hi³ quien²
la³jmí¹ quien² tsú² hnga².
13 Hi³ jáun² la³jí³² jmáɨ¹ cue²³ jnoh¹
tiá¹hmah¹ Dió³², quí¹ jmí¹ ca³niéih²
hnoh² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ ca³hléh¹³
jnoh¹, ca³heh³ bíh¹ hnoh² la³ cun³
ca³tɨ²¹ he³ tsú² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², tiá²
ca³jmuh³ yáh³ hnoh² hi³ jáɨ¹³ jáun² lí³
la³jmí¹ lí³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² lí¹ tsáu²;
quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ jáɨ¹³ quioh²¹
Dió³² ca³hléh¹³ jnoh¹, hi³ jáɨ¹³ jáun²
jmu² ta²¹ hñu³ honh² hnoh², tsá²
táunh²³ náh² ta²¹.
14 Quí¹ jmí¹ ca³ma³tsoh¹ hnoh²
honh² reh² hi³ ca³jmú³ tsá²coh¹ náh²,
ca³quiúnh³² náh² la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹
tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² quioh²¹ Dió³²,
tsá² tanh² ta²¹ Cristo Jesús zian² tɨ³
Judea, jmí¹ ca³ma³tso² tsú² tsí³ hi³
ca³jmú³ tsá² *judíos tsá²co¹ tsú².
15 Tsá² judíos hí³ bíh¹ ca³jngɨh³ Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ ca³jngɨh³ tsú²
jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
jmí¹tin² lín³²; hi³ ca³jmoh³ dí² siáh³
jnoh¹ hian² tsí³, hi³ ca³hue³ tɨ³ cheih³².

Jmáh³la³ hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³ Dió³² bíh¹
jmu² tsú², hi³ hon² tsú² la³jɨ́n³² tsá²
siánh³ siáh³.
16 Hi³ jlánh¹ quí² jnaɨ³² tsá² judíos
hí³ ñí¹con² jnoh¹ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³hnáu²
jnoh¹ hléh¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, quí¹
cun³ñí¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ liáun³
tsú²; hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ lɨ́²hliáun²³
tso³ quioh²¹ tsú² hi³ jmu² la³ jáun².
Hi³ jáun² né³² má²cá²chó³² héih³² hi³
ma³tsau¹³ Dió³² quioh²¹ tsá² hí³, ca³la³
hi³ míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³.

Po¹ juáh³ hi³ hnió³ tsa³jɨen³ siáh³ tsá² reh² zian² juú² Tesalónica

17 Hnoh² reh², jmɨ́¹ ca³hué² jnoh¹
ñí¹ tionh¹ hnoh², uá¹jinh¹ cu³tiá³,
jmɨ́¹jáun² jlánh¹ jmɨ́¹ hnáu² lɨ́n³² jnoh¹
hi³ tsá¹neh²¹ siáh³ cónh³ hnoh², quí¹
uá¹jinh¹ tiá² tiauh² jnoh¹ ta³ máh¹
hnoh², tɨ³la³ cun³ jáun² chau² bíh¹ tsɨ́³
jnoh¹ quián¹³ hnoh².
18 Jmɨ́¹ hnáu² jnoh¹ tsá¹neh²¹ siáh³
cónh³, hi³ huen² jná¹³ ca³jmú³² pí³
tenh³ hnah² jéin³² hi³ ñe¹; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ hnáu² jnoh¹
tsáu¹³, ca³qui³ ca³jna³ bíh¹ tsá² hláɨnh¹
juɨ³².
19 Jáun² né³, ¿he³ bíh¹ jmu² hi³ zia³²
hi³ hu²¹ tsɨ́³ jnoh¹, hi³ jmu² hi³ hiún²
tsɨ́³ jnoh¹, hi³ jmu² hi³ tsah¹ jnoh¹
la³jmɨ́¹ tsah³ tsá² zia³² hi³ láɨh²³ ñí¹
co² tsú²? Hmóu³² bíh¹ hnoh² tsá²
jmúh¹³ hi³ lɨ́¹³ la³ jáun² quiú¹³ jnoh¹
nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³
dí².
20 Tson² bíh¹ cu³tí³ hnoh² bíh¹ tsá²
jmuh³² hi³ hiún² tsɨ́³ jnoh¹ hi³ tsah¹
jnoh¹ ñí¹con² Dió³².

3

1 Hi³ jáun² jmɨ́¹ tiú²uú² ca³tiau¹³
jnoh¹ tá¹ gáu³ hi³ hɨ³² tsɨ́³ jnoh¹,
ca³láɨ¹³ jnoh¹ hi³ cu³tsa³² gau³ bíh¹
jnoh¹ jéɨ³²í¹ tauh¹³ cú²jueh³² já¹ juú²
Atenas jáun²,
2 hi³ jáun² reh² Timoteo ca³zen¹³
jnoh¹ hi³ tsa³jɨe³ hnoh², jan² tsá²
quian²¹ Dió³² quiúnh¹ jnoh¹ ca³tɨ²¹ jú¹
chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ quioh²¹ Dió³²,
hi³ tsa³cué² tsú² pí³ hñu³ honh² hnoh²,
hi³ hɨ́e³² tsú² hnoh² re² ca³tɨ²¹ ha³
lánh³ tanh¹³ náh² ta²¹ Dió³²;
3 quí¹ hi³ jáun² tiá² hin² jinh²¹
cun³ñí¹ hi³ jmu² tsáu² hian² tsɨ́³. Quí¹
má²ñíh¹ bíh¹ náh² hmóu³² hi³ ca³tɨ²¹
má¹tso¹ bíh¹ dí² tsɨ́³ hi³ la³ jáun².
4 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ tiauh¹ jnoh¹
jáun² quiúnh¹ hnoh² ca³juáh¹³ jnoh¹
hi³ chau²¹ jmáɨ¹ má¹tso¹ dí² tsɨ́³; hi³
jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³, la³ cun³ hi³
má²ñíh¹ náh².
5 Hi³ jáun² jmɨ́¹ tiú²uú² ca³tio²¹ jná¹³
hi³ hɨ³² tsɨn³², ca³zéin³² jná¹³ jáɨ¹³ hi³
nga² jná¹³ lánh³ rón³² tionh² hnoh²
ca³tɨ²¹ hi³ ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Dió³²,
nɨ́¹juáh³ nɨ́² lɨ́¹ má²ca³ma³cau² hnoh²
tsá² hláɨnh¹ hi³ tiú²uú² ca³lɨ³ quien²
ta²¹ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ jáun².
6 Tɨ³la³ jmɨ́¹ má²cuanh³² jáun² Tim-
oteo ñí¹ tiauh¹ jnoh¹ lá² né³, hi³ ñéi¹
tsú² jáun² Tesalónica nɨ́², jmɨ́¹jáun²
quiaun² tsú² cáun² jáɨ¹³ chu²¹ hi³
hnoh² ná¹tanh²³ bíh¹ ta²¹ Dió³² la³
má²tanh²³ náh² jáun², hi³ hno³ náh²
tsá²ján² tsá²ján². Ca³juáh³ tsú² hi³
jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² chau² honh² hnoh²
hi³ ca³ta¹ jnoh¹, hi³ hnau³ lɨ́n³² hnoh²
jnoh¹, hi³ dí¹quian¹ hnoh² hi³ jɨe¹ náh²
siáh³ jnoh¹ la³jmɨ́¹ dí¹quian¹ jnoh¹ hi³
neh²¹ jnoh¹ siáh³ hnoh².
7 Hi³ jáun² né³ reh², cun³quionh³
jáɨ¹³ hi³ ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ hi³ tanh²³ bíh¹
hnoh² ta²¹ Dió³², ca³niau³ re² tsɨ́³ jnoh¹
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³²
hi³ zia³² ñí¹con² jnoh¹.
8 Hi³ jáun² ziáun² jnoh¹ re² nɨ́¹juáh³
la³ má²haɨn²¹ jáun² hnoh² tɨ³ con² Tɨ³²
Juo¹³ dí².
9 Cónh³ tiá² chauh¹ jnoh¹ ha³ lánh³
rón³² cué¹³ tiá¹hmah¹ la³ cun³ hi³
jmɨ́¹ hnáu² jnoh¹ jmú¹³ ñí¹con² Dió³²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ jmuh³²
hnoh² hi³ lɨ́²tsah¹ lɨ́n²¹ jnoh¹ ta³ ñí¹
Dió³² Juo¹³ dí².
10 Jlánh¹ hiú² mɨ³² jnoh¹ la³ huá²
la³ jma² ñí¹con² Dió³², hi³ hnáu² jnoh¹

cué[32] Dió[32] já[13] hi[3] neh[21] jnoh[1] siáh[3]
hnoh[2], hi[3] jáun[2] lí[13] má[1]hián[13] jnoh[1]
re[2] hi[3] híe[13] jnoh[1] hnoh[2] já[13] ca[3]ti[21]
hi[3] tanh[23] náh[2] ta[21] Dió[32].
11 Jáun[2] cuí[1] jmu[1] Dió[32] Jméi[2] dí[2] ji[3]
Jesús Ti[32] Juo[13] dí[2] hi[3] niá[3] ju[32] hi[3]
tsáu[13] jnoh[1] ti[3] ñí[1] tionh[1] hnoh[2].
12 Jáun[2] Ti[32] Juo[13] dí[2] cuí[1] jmu[1]
hi[3] conh[21] hñu[3] honh[2] náh[2] hi[3] hno[3]
náh[2] ca[3]la[3] jonh[3] jmí[1] honh[2] tsá[2]ján[2]
tsá[2]ján[2], ji[3] la[3]jín[32] tsáu[2] ní[2] siáh[3],
la[3]jmí[1] hnau[3] jnoh[1] hnoh[2].
13 Hi[3] cuí[1] jmu[1] bíh[1] Dió[32] pin[3] hñu[3]
honh[2] náh[2] hi[3] hí[1] cáun[2] tso[3] tiá[2] zia[32]
quián[13] náh[2] ta[3] ñí[1] Dió[32] Jméi[2] dí[2], ji[3]
hi[3] zian[2] náh[2] siáh[3] ná[1]chan[1] ñí[1]con[2]
tsú[2] ní[1] má[1]jaunh[32] Jesús Ti[32] Juo[13] dí[2],
quionh[3] tsú[2] la[3]jín[32] tsá[2] joh[1].

4

Tsá[2] zian[2] cun[3] ti[32] tsí[3] Dió[32]

1 Hi[3] jáun[2] né[3] reh[2], jnoh[1] juáh[3]
ñí[1]con[2] hnoh[2] cun[3]quionh[3] héih[32]
quioh[21] Jesús Ti[32] Juo[13] dí[2], hi[3]
ñí[1]táunh[1] hnoh[2] la[3] má[2]ñi[3]táunh[1]
náh[2] ní[2] la[3] cun[3] hi[3] ti[32] tsí[3] Dió[32], hi[3]
jmúh[13] hnoh[2] la[3] cun[3] hi[3] má[2]ca[3]híe[13]
jnoh[1] jáun[2], hi[3] ti[3] li[3]mí[1] re[2] jmuh[32]
náh[2] cun[3] jmá[2] cun[3] jnia[32].
2 Má[2]ñíh[1] bíh[1] hnoh[2] lánh[3] lí[3] já[13]
hi[3] ca[3]má[1]tá[13] jnoh[1] jáun[2] hnoh[2]
cun[3]quionh[3] héih[32] quioh[21] Jesús Ti[32]
Juo[13] dí[2].
3 Quí[1] hi[3] hnió[3] Dió[32] hi[3] hnoh[2]
ná[1]chan[1] náh[2] ñí[1]táunh[1] quiúnh[1], hi[3]
hí[1] jan[2] tiá[2] hin[2] hniáuh[32] jmu[3] juón[1]
quionh[3] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2].
4 Hi[3] ma[3] quin[32] ma[3] jan[32] hnoh[2]
hniáuh[32] li[3] ñíh[13] lánh[3] má[1]zián[13]
náh[2] hi[3] ná[1]chan[1] ca[3]ti[21] ní[1]juáh[3] hin[2]
tsánh[2] lí[13] ñí[2]cuonh[2] náh[2], hi[3] jmúh[13]
náh[2] quien[2] tsá[2]mi[3] tsá[2]ñuh[2].
5 Tiá[2] hniáuh[32] hi[3] cáun[2] lí[1]
dí[1]quiaunh[21] honh[2] náh[2] jan[2]
tsá[2]mi[3] la[3]jmí[1] jmu[2] tsá[2] tiá[2] Dió[32]
má[2]cuóun[32].
6 Hí[1] jan[2] hnoh[2] tiá[2] hniáuh[32]
jmúh[13] tso[3] jáun[2], hi[3] lí[1] má[1]can[13] náh[2]
renh[2], quí[1] Ti[32] Juo[13] bíh[1] dí[2] Tsá[2]
jéinh[32] siáh[3] cáun[2] hi[3] hlah[3] ñí[1]con[2]
la[3]jín[32] tsá[2] jmu[3] tso[3] la[3] jáun[2], la[3]
cun[3] hi[3] má[2]ca[3]juáh[13] jnoh[1] jáun[2]
jmí[1]tin[2].
7 Quí[1] Dió[32] má[2]ca[3]te[3] hi[3] má[1]ziáun[13]
dí[2] ná[1]chan[1] ñí[1]con[2], jun[3]juáh[13] hi[3]
jmú[13] dí[2] tso[3] yáh[3].
8 Hi[3] jáun[2] né[3], ní[1]juáh[3] tsá[2] tiá[2]
jéih[32] já[13] ní[2], jun[3]juáh[13] tiá[2] jéih[32]
já[13] quioh[21] tsá[2]mi[3]cuóun[2] yáh[3] tsú[2],
quí[1] hi[3] tiá[2] jéih[32] já[13] quioh[21] Dió[32]
bíh[1] tsú[2] jaun[32], Dió[32] Tsá[2] cuen[2]
Jmí[2]chí[3] Chun[1] ñí[1]con[2] náh[2].
9 Hi[3] ca[3]ti[21] hi[3] hno[3] náh[2] tsá[2]ján[2]
tsá[2]ján[2] né[3], tiú[2]uú[2] hniáuh[32] yáh[3]
jmu[1] jná[13] hliáun[3] já[13], quí[1] hnga[2]
bíh[1] Dió[32] má[2]ca[3]ma[3]ta[2] hnoh[2] hi[3]
má[1]hno[1] náh[2] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2].
10 Quí[1] má[2]ná[1]jmuh[32] bíh[1] hnoh[2] la[3]
jáun[2] ñí[1]con[2] la[3]jín[32] tsá[2] reh[2] zian[2]
tá[1] cáun[2] hué[32] Macedonia, ti[3]la[3] cun[3]
jáun[2] hlí[1] lieh[1] jnoh[1] hnoh[2] reh[2] hi[3]
chú[32] ti[3] li[3]mí[1] má[1]hno[1] náh[2] tsá[2]ján[2]
tsá[2]ján[2].
11 Jmúh[13] náh[2] pí[3] hi[3] tianh[13]
náh[2] tie[3] quiúnh[1] la[3]jín[32] tsáu[2], tiá[2]
hniáuh[32] cáun[2] lí[1] ngáih[1] náh[2] já[13] hi[3]
tiá[2] ca[3]tin[1] náh[2] ngáih[1]. Jmúh[13] náh[2]
ta[21] quián[13] ma[3] quin[32] ma[3] jan[32]
cun[3]quionh[3] cuá[2] tanh[1] hmóu[32] la[3]
cun[3] hi[3] qui[3] má[2]ca[3]juáh[13] jnoh[1] jáun[2],
12 hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] lí[13] taunh[13]
náh[2] ta[21] tsá[2] cá[2]tsáun[1], hi[3] tiá[2] hi[3]
li[3]hniauh[3] hí[1] cáun[2] ñí[1]con[2] náh[2].

Jmái[1] hi[3] jáunh[3] Ti[32] Juo[13] dí[2]

13 Hnoh[2] reh[2], tiá[2] hnáu[2] jnoh[1]
hi[3] tionh[2] hnoh[2] ta[3] tiá[2] ñíh[1] he[3]
lí[13] ñí[1]con[2] tsá[2] má[2]cá[2]tsan[3], quí[1] ní[2]
lí[1] ca[3]niau[21] hlah[3] honh[2] náh[2] la[3]jmí[1]
nio[2] hlah[3] tsí[3] tsá[2] tiá[2] má[2]hu[21] tsí[3] hi[3]
jenh[13] dí[2].
14 La[3]jmí[1] táunh[23] dí[2] ta[21] hi[3] ca[3]jun[3]
Jesús, ji[3] hi[3] ca[3]jenh[13] siáh[3], la[3] jáun[2]
bíh[1] ca[3]ta[1] dí[2] hi[3] táunh[13] ta[21] hi[3]
ní[1] má[1]jaunh[32] Jesús, Dió[32] jmu[3] hi[3]
ja[3]tánh[1] tsú[2] quionh[3] Jesús la[3]jín[32]
tsá[2] tanh[2] ta[21] Jesús jmí[1] cá[1]tsan[3].

15 Hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lí³ jë¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³ lá²: Hi³ la³jáɨ³² dí² tsá² ziáun² dí² ní¹ má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí², tiá² chí¹ján³ dí² tsáuh¹³ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³.
16 Quí¹ tsá² má²tanh² ta²¹ Cristo jmí¹ cá¹tsan³ bíh¹ tín² jenh¹³ la³ñí¹ ní¹ má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí² hñu³mɨ³cuú² hi³ jmu³ héih³²; quionh³ tsú² tsá² chín¹ ja¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² hí³ hléh³² tiá³ hi³ jiéi³² mí¹ñí² quioh²¹ Dió³².
17 Má¹jáun² tsáuh¹³ dí², tsá² ziáun² dí², cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ ngá¹³ dí² ja¹ jnie² chi³cuú² ñí¹ jenh¹³ dí² Tɨ³² Juo¹³. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ tsá¹tauh¹³ dí² quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ cun³ jmí¹hi³nio².
18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³ ní² jmúh¹³ hnoh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján².

5

1 Hnoh² reh², ca³tɨ²¹ hín² jmáɨh¹ lí¹³ la³ ní², tiá² hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hliáun³ jáɨ¹³,
2 quí¹ re² lín³² bíh¹ má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ jáunh³ Tɨ³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan², la³jmí¹ ja³² jan² háɨn² cu³diá²jan² já¹niéi².
3 Jmáɨ¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáu²: “Tie³ bíh¹ nio², hí¹ cáun² hi³ háɨnh¹³ tiá² zia³² yáh³”, má¹jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² hi³ ma³tso² lín³² tsí³ cu³diá²jan² la³ lá², la³jmí¹ lí²³ ñí¹con² tsá²mɨ³ lí²zian² jon² hi³ cu³diá²jan² lí²³ quɨeh² héin¹. Hí¹ cáun² tiá² ñí¹ zia³² yáh³ ñí¹ lɨ³ cuon³ tsá² la³ hí³.
4 Tɨ³la³ hnoh² reh², tiá² já¹niéi² tionh² yáh³ hnoh² hi³ lí¹³ chau²¹ jmáɨ¹ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan² la³jmí¹ chau³² jan² háɨn² jmáɨ¹ hi³ tiá² hi³ lín²³ tsú².
5 Quí¹ la³jín³² bíh¹ hnoh² má²tionh² ñí¹ tie³ joh¹, ñí¹ lí³ ta³jma². Tiá² já¹niéi² tiauh² yáh³ dí², ñí¹ tiá² joh¹ tie³;
6 hi³ jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ cuóu³² dí² la³jmí¹ ná¹cuóun¹ tsá²cá²tsáun¹, tɨ³la³ hniáuh³² hi³ ná¹zian² tsí³ bíh¹ dí², jɨ³ hi³ tiáuh¹ dí² hua³jan²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹ lɨ³can² dí².
7 Já¹niéi² bíh¹ cuóun¹ tsú², hi³ já¹niéi² bí¹ siáh³ má²héinh³² tsú²;
8 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jnoh¹ láɨ³ dí² tsá² tiauh² ta³jma² bíh¹, jáun² cuí¹ tiáuh¹ dí² hua³jan²¹ hi³ tiá² lí¹ lɨ³can² dí². La³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ ñí¹tsí³ hi³ quɨh³² cáun² hi³ pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ cu³tí³ tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ dí² siáh³ Dió³². Ja³bí¹ la³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ chí¹ cun³quionh³ hi³ huáh² ná¹hein³² jáun², la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ liáu³² dí² Dió³².
9 Quí¹ jun³juáh¹³ ca³hiáu³² Dió³² jnoh¹ hi³ jmoh³ la³ cun³ hi³ míh²³ jáun² tsí³ yáh³, tɨ³la³ ca³hiáu³² tsú² hi³ liáu³² cun³quionh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí²,
10 Tsá² ca³jun³ hí³ hi³ ca³ta¹ dí²; hi³ jáun² lí¹³ ziáun² dí² quiúnh¹ tsú², uá¹ hi³ ziáun² dí² uá¹ hi³ má²jún¹ dí² ní¹ má¹tɨ³ ñí¹ jáunh³ tsú².
11 Hi³ jáun² hlí¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh² siáh³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³ pin³ hñu³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján² la³ qui³ má²ná¹jmuh³² ní² náh².

Jáɨ¹³ lá² cue³² Po¹ hi³ ma³tí³² tsá² reh²

12 Hi³ jáun² né³ reh², juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² tsá² ná¹jmu² ta²¹ ñí¹con² náh², tsá² ná¹ho² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Tɨ³² Juo¹³ dí², tsá² ná¹hɨe³² jú¹ tson² ñí¹con² náh².
13 Hniáuh³² jmúh¹³ náh² lin¹ hi³ cu³tí³ hu²¹ honh² náh² hi³ quien² lín³² tsú² jɨ³ hi³ má¹hno¹ lín³² náh² tsú² siáh³, quí¹hliá² ná¹jmu² tsú² ta²¹ jáun². Tianh³ náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

14 Hnoh^{2} reh^{2}, ja^{3}bí^{1} hlɨ́^{1} lieh^{1} jnoh^{1}
siáh^{3} hnoh^{2} hi^{3} jin^{13} náh^{2} tsá^{2} tiá^{2}
ñí^{1}jmu^{3} tá^{13}, hi^{3} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3}
niau^{21} tiá^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2} nio^{2} hlah^{3} tsɨ́^{3},
hi^{3} má^{1}hon^{1} náh^{2} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}pin^{3}
hñu^{3} tsɨ́^{3}, hi^{3} juenh^{2} honh^{2} náh^{2} siáh^{3}
ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2}.
15 Ha^{3} lɨ́^{2} jéinh^{1} hnoh^{2} siáh^{3} hlah^{3}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}jmú^{3} hlah^{3}. Tɨ^{3}
re^{2} bíh^{1} jmúh^{13} hnoh^{2} hi^{3} chú^{32} jmáɨ^{1}
ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, jɨ^{3}
ñí^{1}con^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsáu^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.
16 Tianh^{3} náh^{2} hiún^{2} honh^{2} jmáɨ^{1}
ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}.
17 Lienh^{1} náh^{2} Dió^{32} chí^{1}ñɨ^{1}.
18 Cáun^{2} cuéh^{3} náh^{2} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}
uá^{1} he^{3} mi^{3} lɨ́^{23}, quí^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1}
hnió^{3} Dió^{32} hi^{3} jmúh^{13} hnoh^{2}, tsá^{2}
tanh^{23} náh^{2} ta^{21} Cristo Jesús.
19 Ha^{3} lɨ́^{2} yéɨ^{2} náh^{2} sɨ́^{2} quioh^{21}
Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} hi^{3} má^{2}zia^{32} hñu^{3}
honh^{2} náh^{2}.
20 Ha^{3} lɨ́^{2} jmu^{2} náh^{2} han^{1} jáɨ^{13} hi^{3}
hleh^{32} tsáu^{2} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3}.
21 Re^{2} quian^{2} náh^{2} hua^{3}hí^{13} la^{3}jɨ́^{32}
jáɨ^{13} hi^{3} hleh^{32} tsáu^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} jáun^{2}
jú^{1} tson^{2}, tionh^{2} náh^{2} ta^{21} jáɨ^{13} jáun^{2}
nɨ́^{1}juáh^{3} jáun^{2} jú^{1} tson^{2} cu^{3}tí^{3}.
22 Chá^{1} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨ^{32} ñí^{1}
hi^{3} hlah^{3}.
23 Dió^{32} Tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2}
re^{2} tɨn^{2} cuɨ́^{1} jmu^{1} hi^{3} cu^{3}tí^{3} ná^{1}chan^{1}
hnoh^{2} ñí^{1}con^{2} hí^{3} dí^{2}, hi^{3} hí^{1} cáun^{2}
tso^{3} tiá^{2} zia^{32} ñí^{1}con^{2} náh^{2} hi^{3} juáh^{13}
hi^{3} lɨ^{3} hliánh^{13} náh^{2}, la^{3}jɨ^{3} ngú^{3}, jɨ^{3}
jmɨ́^{2}chí^{3}, jɨ^{3} jmɨ́^{1} honh^{2} náh^{2} siáh^{3}, nɨ́^{1}
má^{1}cá^{2}chó^{32} jáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jáunh^{3} Je-
sucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
24 Dió^{32} Tsá^{2} té^{23} hnoh^{2} lɨ́n^{3} jan^{2}
Tsá^{2} má^{2}tí^{32} jë^{1}, jáun^{2} tiu^{3}nio^{2} jmu^{3}
bíh^{1} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}juánh^{32} jná^{13}
nɨ́^{2}.

Po^{1} hah^{2} jáɨ^{13} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} sí^{2}

25 Hnoh^{2} reh^{2}, lienh^{1} náh^{2} Dió^{32} hi^{3}
ca^{3}ta^{1} jnoh^{1}.
26 Ren^{1} náh^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} hi^{3} re^{2}
nio^{2} honh^{2} náh^{2}, la^{3} qui^{3} ráɨn^{32} tsú^{2}
jan^{2} raɨnh^{21}.
27 Juanh^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}
cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quioh^{21} Tɨ^{32} Juo^{13}
dí^{2} hi^{3} hniáuh^{32} hɨ́h^{13} hnoh^{2} sí^{2} lá^{2}
ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} reh^{2}.
28 Cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2} Jesu-
cristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3}
jáɨ^{13} nɨ́^{2}.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

Po¹ quionh³ tsá² quionh³ jmu² sí² lá² ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², tsá² má²lɨ́n³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica nɨ́², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jɨ³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

2 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Dió³² ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² ren² tso³ nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesús

3 Hnoh² reh², jun³juáh¹³ cá² ñí¹ hi³hliá² chú³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² yáh³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², tɨ³la³ ca³ta¹ jnoh¹ cué¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hi³hliá² tɨ³ jlánh¹ re² má²tanh²³ hnoh² ta²¹ Dió³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹, hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ má²hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján².

4 Cun³ñí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tsah¹ lɨ́n²¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³², hi³ za²³ jnoh¹ tsú² ha³ cónh³ tí³ hi³ cueh²³ náh² honh² jɨ³ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³² uá¹jinh¹ ja¹ ca³la³ jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² jɨ³ hi³ hlah³ hi³ quiunh³² náh².

5 Cun³quionh³ hi³ jáun² má²lin¹ hi³ Dió³² tɨn² ra³tsɨ³² re² héih³², hi³ ja³bí¹ la³ jáun² má²lin¹ siáh³ hi³ hnoh² bíh¹ ca³tɨn¹ cuá¹tianh³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹má²tsoh¹ náh² honh².

6 Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹, hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ma³tso² tsɨ́³ tsá² ná¹jmu² hí³ hi³ ná¹má²tsoh¹ náh² honh²;

7 hi³ jáun² hnoh², tsá² ná¹má²tsoh¹ náh² honh², chau³ Dió³² tie³ la³jmɨ́¹ chau³ jnoh¹ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² tɨ³ hñu³mɨ³cuú², cu³lɨ²¹ quionh³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² pin³ joh¹. Hi³ jáunh³ tsú² jáun² juɨ³² ja¹ sɨ́² cáu² lɨ́n³², 8 hi³ ja³jéinh¹ tsú² hi³ ma³tso² tsáu² tsɨ́³, la³ cun³ tsá² tiá² ca³lɨ³ cuóun³² Dió³², tsá² tiá² má²ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Tsá² hí³ dá² tá¹tsɨn¹ héih³² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹, hi³ jáun² ma³tso² tsɨ́³ hi³ chéɨ³ hi³ uóu³² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², ñí¹ tiá² lɨ́¹³ tiánh³ tsú² ta³ ñí¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², ñí¹ má²jniá³ jáun² pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹.

10 Hi³ nɨ́¹ má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² lɨ³ lin¹ hi³ quien² tsú² hi³ jmu³ tsá² joh¹, hi³ la³jɨ́n³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ né³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² ca³la³ hi³ tsa³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³. Hi³ hnoh² siáh³ lɨ³ quiúnh¹ tsá² hí³ quí¹ má²ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun².

11 Cun³ñí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ ná¹hiú² ná¹mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Mɨ³² jnoh¹ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² hnoh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ zian² tsá² má²ca³te³ Dió³²; hi³ mɨ³² jnoh¹ siáh³ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lɨ́¹³ má¹tih²¹ hnoh² la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ hniá¹ náh² jmúh¹³, jɨ³ la³jɨ́³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³².

12 Quí¹ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lɨ́¹³ ma³quien² tsáu² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² siáh³ jmu³ Jesús hi³ quien² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

2

Tsá² hláɨh¹, tsá² jmu² tso³

1 Hnoh² reh², ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ ja³chau³ dí² tsú² cu³lɨ²¹ ñí¹con², ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ jáun² juáh³ jnoh¹

2 hi³ tiá² hniáuh³² hɨ³² honh² náh², sa³jun³ hi³ juenh¹³ náh² nɨ́¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ ca³chó³² jmáɨ¹ jáun² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². Uá¹jinh¹

zian^{2} tsá^{2} juáh^{3} hi^{3} zia^{32} cáun^{2} jáɨ^{13}
quioh^{21} Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1}, ho^{3}lá^{2}dá^{2}
hléh^{32} tsú^{2} cáun^{2} jáɨ^{13} ja^{1} tsá^{2} reh^{2} dí^{2},
ho^{3}lá^{2}dá^{2} juáh^{3} tsú^{2} hi^{3} zia^{32} cáun^{2} sí^{2}
hi^{3} ca^{3}zen^{13} jnoh^{1}, tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3}
lí^{1} táunh^{13} hnoh^{2} ta^{21} jáɨ^{13} jáun^{2}.

3 Tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} lí^{1} lɨ^{3}can^{2} hnoh^{2}
jáɨ^{13} quioh^{21} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsáu^{2}, quí^{1} ñeh^{2}
bíh^{1} hi^{3} chau^{21} jmáɨ^{1} jáun^{2}, ca^{3}tɨ^{21} lí^{13}
cáun^{2} hniéɨ^{2} jueh^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3}
ma^{3}jnia^{32} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2} lɨ^{3} hoh^{3} ca^{3}tɨ^{21}
liei^{21} quioh^{21} Dió^{32}, tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hí^{3} hi^{3}
tsó^{32} ñí^{1} hlah^{3}.

4 Tsá^{2} hí^{3} dá^{2} jmu^{3} hi^{3} jlánh^{1} quien^{2}
hnga^{2}, hi^{3} jmu^{3} hian^{2} tsí^{3} ñí^{1}con^{2}
la^{3}jáh^{3} dú^{1} ñí^{1} hi^{3} ná^{1}juáh^{23} tsáu^{2}
dió^{32}, jɨ^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} má^{2}ná^{1}má^{2}tsú^{2}
má^{2}jónh^{32} tsáu^{2}. Hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} hñu^{3}
cuáh^{32} chín^{1} quioh^{21} yáh^{3} Dió^{32}
tsa^{3}cuá^{2} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} cuá^{1}jmu^{2} quien^{2}
la^{3}jmí^{1} quien^{2} Dió^{32}.

5 ¿Tiá^{1} chau^{2} honh^{2} hnoh^{2} hi^{3}
ca^{3}juánh^{32} jná^{13} la^{3} ní^{2} tá^{1}la^{3} ca^{3}ñí^{32}
jná^{13} quiúnh^{1} hnoh^{2}?

6 Hi^{3} má^{2}ná^{1}ñíh^{1} náh^{2} he^{3} quí^{2} jnɨ^{32}
juɨ^{32} quioh^{21} tsá^{2} hláɨh^{1} hí^{3} la^{3} tɨ^{3}
ta^{3}né^{32}, tɨ^{3}la^{3} ní^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3}
má^{2}tón^{32} máh^{3} ma^{3}jnia^{32} tsá^{2} hí^{3}.

7 La^{3} ta^{3}né^{32} bíh^{1} má^{2}chí^{1}jmu^{2} ta^{21}
hlah^{3} pí^{3} tiá^{2} jniá^{3}, jí^{32}la^{3} ti^{3} hniáuh^{32}
quin^{3} tɨ^{3} có^{32} Tsá^{2} quí^{2} jnaɨ^{32} juɨ^{32}
quioh^{21} bíh^{1} tsá^{2} hláɨh^{1} hí^{3} ta^{3}né^{32}.

8 Hi^{3} jáun^{2} má^{1}jáun^{2} máh^{3}
má^{2}ma^{3}jnia^{32} tsá^{2} lɨ^{3} hoh^{3} hí^{3} ca^{3}tɨ^{21}
liei^{21} quioh^{21} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3} Tɨ^{32} Juo^{13}
dí^{2} jngɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} cun^{3}quionh^{3} chí^{3}
hi^{3} jiéɨ^{32}; ja^{3}bí^{1} hí^{3} dí^{2} hin^{3} tsá^{2} hláɨh^{1}
hí^{3} cun^{3}quionh^{3} joh^{1} cú^{2}tú^{1} cú^{2}lí^{13} hi^{3}
quian^{32} ní^{1} má^{1}jaunh^{32}.

9 Tsá^{2} hláɨh^{1} hí^{3} já^{32} cha^{13} *Satanás tsá^{2} hláɨnh^{1} tsá^{2} chín^{1}, hi^{3} já^{32}
cun^{3}quionh^{3} la^{3}jí^{32} pí^{3} quioh^{21} Satanás
hí^{3}, hi^{3} jmu^{3} hua^{3}jueh^{32} jɨ^{3} li^{21} hi^{3} lí^{13}
tsa^{3}cáun^{2} tsí^{3} tsáu^{2}, hi^{3} ma^{3}can^{2} tsáu^{2}.

10 Cun^{3}quionh^{3} la^{3}jí^{32} ñí^{1} hi^{3} hlah^{3}
ma^{3}can^{2} tsú^{2} tsá^{2} tsá^{2}hín^{3}, tsá^{2} tiá^{2}
ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} tónh^{32} ta^{21} jú^{1} tson^{2}, jú^{1} hi^{3}
jmí^{1} lɨ^{3} lí^{13} liáun^{3} tsú^{2}.

11 Cun^{3} ñí^{1} hi^{3} ní^{2} bíh^{1} jmu^{3} Dió^{32}
hi^{3} lí^{13} lɨ^{3}can^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3}, hi^{3} lí^{13} tónh^{32}
tsú^{2} ta^{21} jú^{1} tí^{1}jáɨ^{2}.

12 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jín^{32} tsá^{2} hí^{3} tá^{1}tsɨn^{1}
héih^{32}, tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} ca^{3}taunh^{3} hí^{3} jú^{1}
tson^{2}, tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3} hniá^{1} hí^{3} jmáh^{3}la^{3} hi^{3}
hlah^{3}.

Tsá^{2} má^{2}ná^{1}quiánh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} liáun^{3}

13 Tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} reh^{2}, ca^{3}ta^{1} jnoh^{1}
cue^{13} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} la^{3}jí^{32} jmáɨ^{1}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2} tsá^{2} hniau^{3} Tɨ^{32}
Juo^{13} dí^{2}; quí^{1} Dió^{32} ca^{3}quianh^{3}
hnoh^{2} la^{3} jmí^{1} ñí^{1} hi^{3} lí^{13} liáun^{3} náh^{2}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jmu^{3} Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1}
hi^{3} lí^{13} ná^{1}chan^{1} náh^{2} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}, jɨ^{3}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} táunh^{13} náh^{2} ta^{21} jú^{1}
tson^{2} ní^{2} siáh^{3}.

14 Cun^{3}quionh^{3} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{1}
jnoh^{1} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}té^{2} náh^{2} tsú^{2} hi^{3} lí^{13}
liáun^{3} náh^{2}, hi^{3} jáun^{2} hnoh^{2} lí^{13} zian^{2}
náh^{2} cáun^{2} hi^{3} quien^{2} la^{3}jmí^{1} quien^{2}
Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

15 Hi^{3} jáun^{2} né^{3} reh^{2}, cuí^{1} tionh^{2}
náh^{2} hi^{3} nio^{2} tiá^{3} honh^{2} la^{3} má^{2}tionh^{2}
náh^{2} ní^{2}, ha^{3} lí^{2} chá^{2} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} jáɨ^{13}
hi^{3} ca^{3}juáh^{13} jnoh^{1} jáun^{2} ñí^{1} ná^{1}jéinh^{3}
ñí^{1} dí^{2}, jɨ^{3} cun^{3}quionh^{3} sí^{2} ní^{2} siáh^{3}.

16 Hi^{3} jáun^{2} hnga^{2} Jesucristo Tɨ^{32}
Juo^{13} dí^{2} jɨ^{3} Dió^{32} Jméɨ^{2} dí^{2}, Dió^{32} Tsá^{2}
hniau^{3} dí^{2}, Tsá^{2} má^{2}hé^{2} má^{2}mieh^{2} hi^{3}
jmu^{2} hi^{3} nio^{2} tiá^{3} tsí^{3} dí^{2} la^{3}jí^{32} jmáɨ^{1}
la^{3} cun^{3} jmí^{1}hi^{3}nio^{2}, hi^{3} cue^{32} siáh^{3}
cáun^{2} hi^{3} chu^{21} hi^{3} má^{2}hu^{21} tsí^{3} dí^{2},

17 Dió^{32} hí^{3} cuí^{1} cue^{21} pí^{3} hñu^{3} honh^{2}
náh^{2}, hi^{3} cuí^{1} má^{1}hau^{3} náh^{2} tsú^{2}, jáun^{2}
la^{3}jí^{32} hi^{3} jmuh^{32} náh^{2} jɨ^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3}
hléh^{1} náh^{2} lí^{13} lɨ^{3} chu^{21}.

3

Po^{1} mɨ^{32} hi^{3} liéinh^{32} tsú^{2} Dió^{32} quioh^{21} quionh^{3} tsá^{2} quionh^{3}

1 Hnoh^{2} reh^{2}, ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3} sí^{2}
lá^{2} juáh^{3} jnoh^{1} hi^{3} lienh^{1} náh^{2} tiá^{3}
Dió^{32} ca^{3}ta^{1} jnoh^{1}, hi^{3} jáun^{2} tia^{3}juɨ^{32}
tsa^{3}cuóun^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2},
hi^{3} ma^{3}quien^{2} siáh^{3} tsá^{2} siánh^{3} jáɨ^{13}
jáun^{2} la^{3}jmí^{1} má^{2}ca^{3}jmuh^{3} hnoh^{2}.

2 Lienh^{1} hnoh^{2} siáh^{3} Dió^{32} ca^{3}ta^{1}
jnoh^{1}, hi^{3} liáu^{32} tsú^{2} jnoh^{1} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} hian^{2} tsí^{3}, tsá^{2} cháunh^{23} tsí^{3}
jmáh^{3}la^{3} hi^{3} hlah^{3}, quí^{1} tiá^{2} la^{3}jín^{32}
tsáu^{2} taunh^{32} yáh^{3} ta^{21}.
3 Tɨ^{3}la^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} lín^{3} jan^{2} Tsá^{2}
má^{2}tí^{32} jë^{1}, hi^{3} jáun^{2} hí^{3} bíh^{1} jmu^{3} hi^{3}
lɨ^{3} pin^{3} náh^{2} hñu^{3} jmí^{1} hñu^{3} honh^{2}, jɨ^{3}
hi^{3} hua^{3}hín^{13} tsú^{2} siáh^{3} hnoh^{2} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} hláɨnh^{1}.
4 Hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}, tanh^{23} bíh^{1}
jnoh^{1} ta^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} hi^{3} hnoh^{2}
ná^{1}má^{2}tih^{21} la^{3} má^{2}ná^{1}má^{2}tih^{21} ní^{2}
náh^{2} héih^{32} hi^{3} jmu^{32} jnoh^{1}.
5 Cuí^{1} jmu^{1} bíh^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} hi^{3}
lɨ^{3} lieih^{21} jmí^{2}chí^{3} quián^{13} náh^{2} hi^{3}
Dió^{32} hniau^{3}, hi^{3} cuí^{1} jmu^{1} siáh^{3} hi^{3} lɨ^{3}
juenh^{2} honh^{2} náh^{2} la^{3}jmí^{1} juenh^{2} tsí^{3}
Cristo.

Jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} hniáuh^{32} jmu^{3} tsú^{2} ta^{21}

6 Hnoh^{2} reh^{2}, jmu^{32} jnoh^{1} héih^{32}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3} héih^{32}
quioh^{21} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3}
tiú^{2}uú^{2} juonh^{21} hnoh^{2} quiúnh^{1} lɨ^{3}ua^{3}
jan^{2} tsá^{2} reh^{2} cáun^{2} lí^{1} ñi^{3}táunh^{1},
tsá^{2} tiá^{2} má^{2}tí^{32} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
má^{2}ca^{3}híe^{13} jnoh^{1} jáun^{2}.
7 Quí^{1} hmóu^{32} bíh^{1} hnoh^{2} má^{2}ñíh^{1}
lánh^{3} ñí^{1}táunh^{1} náh^{2} ní^{1}juáh^{3} hi^{3}
jmóuh^{1} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} jmu^{32}
jnoh^{1}. Quí^{1} jmí^{1} tiauh^{1} jnoh^{1} jáun^{2} ja^{1}
ñí^{1} tionh^{1} hnoh^{2}, tiá^{2} ca^{3}jmú^{13} yáh^{3}
jnoh^{1} juɨnh^{3},
8 sa^{3}jun^{3} hi^{3} lí^{1} ca^{3}cué^{3} tsáu^{2} ca^{3}cúh^{13}
jnoh^{1}; tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} dá^{2} ca^{3}jmú^{13} pí^{3} hi^{3}
jmú^{13} jnoh^{1} ta^{21} la^{3} huá^{2} la^{3} jma^{2} bíh^{1},
quí^{1} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}hnáu^{2} yáh^{3} jnoh^{1} hi^{3} láɨ^{3}
jnoh^{1} la^{3}jmí^{1} lí^{3} cáun^{2} liá^{1} héi^{2} ñí^{1}con^{2}
náh^{2}.
9 Jun^{3}juáh^{13} hi^{3} tiá^{2} jmí^{1} zia^{32} yáh^{3}
jáɨ^{13}, tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} dá^{2} ca^{3}lɨ^{3}hnáu^{2} cáu^{13}
cáun^{2} nóh^{32} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}tɨ^{21} tianh^{13}
hnoh^{2} bíh^{1}.
10 Quí^{1} la^{3} cun^{3} jmí^{1} tiauh^{1} jnoh^{1}
jáun^{2} ja^{1} ñí^{1} tionh^{1} náh^{2}, ca^{3}jmú^{13}
jnoh^{1} héih^{32} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} la^{3} lá^{2}:
Ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} ñí^{1}jmu^{3} ta^{21}, ha^{3} lí^{2}
cuí^{1} cúh^{2}.
11 Tɨ^{3}la^{3} má^{2}ca^{3}náɨ^{13} jnoh^{1} hi^{3} zian^{2}
ma^{3} jan^{2} hnoh^{2} cáun^{2} lí^{1} ñi^{3}táunh^{1}
náh^{2}, tsá^{2} jmu^{2} cá^{2} ñí^{1} ta^{21} tiá^{2} quien^{2}
hi^{3} cáun^{2} lí^{1} lóh^{23} ta^{3} ñí^{1} tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1}.
12 Ñí^{1}con^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} jmu^{32} jnoh^{1}
héih^{32} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quioh^{21} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} re^{2} nio^{2} tsí^{3}
tsú^{2} hniáuh^{32} jmu^{3} ta^{21}, hi^{3} jáun^{2} láɨh^{13}
tsú^{2} hi^{3} cuh^{3}.
13 Hnoh^{2} reh^{2}, ha^{3} lí^{2} cuí^{1} huon^{13}
náh^{2} hi^{3} jmuh^{32} hi^{3} chu^{21}.
14 Ní^{1}juáh^{3} zian^{2} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2}
ta^{21} taunh^{32} jáɨ^{13} hi^{3} juáh^{3} jnoh^{1}
cun^{3}quionh^{3} sí^{2} lá^{2}, jɨe^{3} náh^{2} re^{2} hin^{2}
tsánh^{2} tsá^{2} hí^{3}, jáun^{2} lí^{2}uú^{2} juónh^{32}
náh^{2} quiúnh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3}, jáun^{2} lɨ^{3} heh^{3}.
15 Tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} hniáuh^{32} hon^{2}
yáh^{3} náh^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3}, tɨ^{3}la^{3} hniáuh^{32}
hlí^{1} lienh^{1} bíh^{1} hnoh^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3}
la^{3}jmí^{1} hlí^{2} liéinh^{32} tsú^{2} jan^{2} raɨnh^{21}.

Po^{1} juáh^{3} hi^{3} cuí^{1} má^{1}mieh^{2} Dió^{32} tsá^{2} hí^{3}

16 Hi^{3} jáun^{2} hnga^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2},
Tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} zian^{2} tsáu^{2} re^{2} tɨn^{2}, cuí^{1}
jmu^{1} hi^{3} zian^{2} hnoh^{2} re^{2} tɨn^{2} jmáɨ^{1}
ca^{3}la^{3} jí^{32} uá^{1} he^{3} mi^{3} quiunh^{32} náh^{2}.
Cuí^{1} zenh^{2} bíh^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} quiúnh^{1}
hnoh^{2}, ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} náh^{2}.
17 Jná^{13} Po^{1} cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} huéh^{3}
ñí^{1} hná^{1} lá^{2} quionh^{3} uón^{32} huen^{2}, la^{3}
cun^{3} qui^{3} jmu^{2} jná^{13} la^{3}jí^{32} sí^{2} quion^{21},
hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} jná^{13} bíh^{1} lí^{2}jmú^{32};
hi^{3} juanh^{32} jná^{13}: “Hia^{2} hnoh^{2}”.
18 Cuí^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} Jesucristo
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} la^{3}jín^{32} hnoh^{2}. [Cun^{3} ní^{2}
bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} juanh^{32} jná^{13} reh^{2}.]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Timoteo

Po¹ ca³jmú³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ Timoteo

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí², jɨ³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² ná¹jan²³ dí² hí³;

2 zein²¹ jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú² Timoteo, hnú² tsá² lɨ́n³ nú² la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re². Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Cristo Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² juenh² tsɨ́³, jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́eh³ Po¹ Timoteo ca³tɨn¹ tsá² hleh³² jú¹ tɨ́¹jáɨ²

3 La³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹ ñe¹ jná¹³ hué³² Macedonia hi³ ñíh¹³ hnú² juú² Éfeso nɨ́², chú³² bíh¹ ñíh¹³ hnú² la³ má²ñíh³ nɨ́². Hi³ jáun² hnú² jmúh¹³ héih³² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² hleh³² jú¹ ná¹jan², hi³ tiú²uú² ma³tɨn² tsú² tsáu² la³ jáun².

4 Zéih³ hnú² tsú² hi³ tiú²uú² ma³quien² tsú² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ chin² tsáu² chí¹, sa³jun³ hniáuh³² cán³ tsú² hua³hí¹³ hi³ hin² tsánh² lɨn³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², cáun² hi³ tiá² chau²¹ jmáɨ¹ táuh³. Quí¹ nɨ́¹juáh³ cáun² ná¹jmu² la³ jáun² bíh¹ tsú², jáun² cáun² lɨ́¹ ná¹quí² ná¹táɨnh²³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³; jun³juáh¹³ lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ la³ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ lɨ́¹³ niau²¹ cáun² tsɨ́³ tsú² ca³tɨ²¹ juɨ³² quioh²¹ Dió³².

5 Tɨ³la³ jná¹³ zein²¹ jáɨ¹³ lá² cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ ma³hnio³ tsáu² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ má²jɨ² hñu³ tsɨ́³, cun³ñí¹ hi³ má²jɨ² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², jɨ³ cun³ñí¹ hi³hliá² tson² má²tanh² tsú² ta²¹ Dió³².

6 Zian² ma³ jan² tsáu² má²ca³náu² tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́², jáun² jú¹ siáh³ bíh¹ má²ná¹quí² ná¹juónh²³ tsú², jáɨ¹³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹.

7 Uá¹jinh¹ hnió³ tsú² jmu³ tɨ³² ca³tɨ²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, tɨ³la³ hí¹juáh³ jáɨ¹³ hi³ hleh³² hnga² bíh¹ tsú² tiá² ngɨ²³, hi³ sa³jun³ ngɨ²³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ jmu² tson².

8 Né¹ bíh¹ dí² hi³ chu²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés nɨ́¹juáh³ hi³ cauh³² tsú² la³ cun³ ca³tɨ²¹.

9 Tɨ³la³ hniáuh³² né¹ dí² hi³ jun³juáh¹³ ca³tɨn¹ tsá² chun¹ yáh³ liei²¹ hi³ ca³lɨ³, quí¹ liei²¹ jáun² dá² ca³lɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga² bíh¹, tsá² tiá² jmu² nieh³, tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², tsá² jmu² tso³, tsá² tiá² Dió³² hún¹ tsɨ́³, tsá² tiá² jéih³² hi³ hɨ́en¹, tsá² jngɨh² jméi² mí¹ziú¹³, jɨ³ tsá² jngɨh² tsáu² nɨ́² siáh³.

10 Ja³bí¹ ca³lɨ³ zia³² liei²¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² juón¹, jɨ³ tsá²ñuh² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² má²tún² hmóu³², tsá² han² tsáu², tsá² tɨ́¹ jáɨn², tsá² má²tson² jú¹ tɨ́¹jáɨ², jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² tiá² jéih³² jú¹ tson² nɨ́² siáh³.

11 Jú¹ tson² nɨ́² bíh¹ juanh³² jná¹³, la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ chú³² hi³ jlánh¹ quien² hi³ ca³hiau³ jná¹³ jáun² ñí¹con² Dió³², Tsá² hnió³ hí³ hi³ ma³mieh² dí².

Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ³ tsɨ́³ Dió³²

12 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² cue³² jná¹³ pí³, quí¹hliá² ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² lɨ³tín³ jáɨ¹³ quioh²¹; hi³ jáun² jná¹³ ca³jmú³ tsú² tsá² lɨ́n³ quian²¹,

13 uá¹jinh¹ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ lɨ́n³ jná¹³ jan² tsá² tɨ́² ziú² tɨ́² hɨen² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ tɨ́² hnah³² jná¹³ siáh³ tsá² taunh² tsú² ta²¹ hi³ tɨ́² jmuh³² ná¹ hian² tsɨn³², jɨ³ hi³ tɨ́² tú² tɨ́² hion³² jná¹³ tsú² siáh³; tɨ³la³ Dió³² ca³ja³ miɨ³ tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³, quí¹ jná¹³ tiá² jmɨ́¹ má²tanh³² ná¹ ta²¹, hi³ jáun² bíh¹ tɨ́² jmu² jná¹³ cáun² hi³ tiá² ño¹.

14 Jáun² jlánh¹ ca³ja³ lɨ́n³² mií³
tsɨ́³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³, quí¹
ca³jmú³ tsú² hi³ tanh²¹ jná¹³ ta²¹,
jɨ³ hi³ má¹hno¹ lɨ́n³² jná¹³ tsú², jɨ³
la³jɨ́n³² tsáu² nɨ́² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hi³
má²cá²cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo.
15 La³jɨ́n³² tsáu² ca³tɨn¹ tónh³² ta²¹
jú¹ tson² lá²: Hi³ ca³cuan³ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lión³² tsá²
ren² tso³. Chín¹dí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá²
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ tɨ́² ren² tso³,
16 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, Dió³²
ca³ja³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³. Hi³
nɨ́¹juáh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo la³
ca³jmú³ juenh² tsɨ́³ ñí¹con² jan² tsá² la³
jná¹³ né³, jáun² má²ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ hi³
jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³ ñí¹con² la³jɨ́n³²
tsá² tónh³² ta²¹ ñí¹ hná¹ nɨ́² siáh³, tsá²
hiáuh³ jmáɨ¹ hi³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio².
17 ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio², hi³ cuɨ́¹ ma³tsu³ ma³jónh³²
tsáu² hnga² hí³ dí²! Dió³² hí³ bíh¹ Tsá²
lɨ́n³ Re²¹ cun³ jmɨ́¹hi³nio², Tsá² tiá² lɨ́¹³
jún³, Tsá² tiá² hin² lɨ́¹³ jɨe³², Dió³² Tsá²
cú² hnga² tán¹ cu³tí³. Tson² bíh¹ cu³tí³
la³ nɨ́².
18 Hnú² jón³ Timoteo, ta²¹ hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́² chá²³ jná¹³
jo³cuonh² hnú², la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹
tson² hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³
*tɨ³² jë¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnú² jmɨ́¹tin².
Cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun²
tsá² hí³ né³, lɨ́¹³ jmúh¹³ hnú² cáun²
hniéi² chu²¹.
19 Hi³ cu³tsa³² hniáuh³² cháh¹³ hnú²
cáun² honh² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², hi³
hniáuh³² jmúh¹³ hnú² pí³ hi³ cu³tí³ lɨ³
jɨ² jmɨ́¹ honh² hnú² ta³ ñí¹ tsú². Zian²
ma³ jan² tsáu² tiá² má²ca³lɨ³hnió³ jmu³
la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́²,
jáun² ca³ja³hín³ bíh¹ tsú² ca³tɨ²¹ hi³
jmɨ́¹ taunh³² ta²¹.
20 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ quioh²¹
Himeneo jɨ³ Lí²ján¹, jáun² tsá² hí³
má²ca³jɨenh²¹ jná¹³ ñí¹con² *Satanás,
hi³ jáun² lɨ³ ñi³² tsú² hi³ tiá² chú³² tú²
hión³² tsú² Dió³².

2

Po¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² ca³ta¹ dí² lienh¹ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, zia³² cáun² jáɨ¹³
jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juah²¹ jná¹³ lá²:
Chú³² mɨ³² tsú² ñí¹con² Dió³² quioh²¹
la³jɨ́n³² tsáu². Hniáuh³² liéinh³² tsú²
Dió³², hi³ hiú² mɨ³² tsú², jɨ³ hi³ cué³²
tsú² siáh³ tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³²
quioh²¹ la³jɨ́n³² tsáu².
2 La³ jáun² ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² quioh²¹
tsá² ná¹lɨ́n³ hi³ chín¹, jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³
ta²¹ nɨ́² siáh³, quí¹ jáun² lɨ́¹³ tiauh² dí²
tie³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² tá¹la³ ziáun²
dí² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³
ná¹láɨ³ dí² tsá² re² jë¹.
3 Quí¹ jlánh¹ re² jniá³ hi³ jmú¹³ dí²
la³ nɨ́², hi³ ja³bí¹ la³ nɨ́² siáh³ jlánh¹ tɨ³²
tsɨ́³ Dió³² Tsá² liáu³² dí²,
4 quí¹ Dió³² hnió³ lɨ́n³² hi³ liáun³
ca³la³ jɨ́n³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³
lɨ́¹³ lɨ³ ñi³² tsú² re² jú¹ tson².
5 Jan² Dió³² bíh¹ zian², hi³ jan² tán¹
bí¹ siáh³ tsá²mɨ³cuóun² zian² hi³ nau³²
chu³jo² ja¹ quioh²¹ Dió³² quionh³
tsá²mɨ³cuóun²; la³ cun³ hnga² Jesús
Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo bíh¹.
6 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ca³cuen³ hnga²
hi³ lɨ́³ hmah²¹ quioh²¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³
la³jɨ́n³² tsáu²; hi³ jáun² má²ca³lɨ³ lin¹
hi³ la³ jáun² lɨ³ jmɨ́¹ ca³tsɨn¹³ jáun²
jmáɨ¹.
7 Jú¹ tson² bíh¹ juanh³² jná¹³, tiá² tɨ́¹
jáɨn² yáh³ jná¹³ hi³ Dió³² ca³hiáu³² hi³
lɨ́n¹³ ná¹ jan² tsá² ngaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹
Dió³², jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²
ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ ma³tɨn¹³ jná¹³
tsú² jú¹ tson², jɨ³ jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³²
lɨ́¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² nɨ́² siáh³.
8 Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hi³ ca³la³ jɨ́n³²
tsá²ñuh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cuɨ́¹
liéinh²¹ Dió³², hi³ ñí¹con² Dió³² cuɨ́¹
he¹³ tsú² cuo² tiá² tso³ quian³², hi³ hí¹
cáun² hniéi² tiá² hu²¹ tsɨ́³ tsú², sa³jun³
hi³ hlah³ hniáuh³² hu²¹ tsɨ́³ tsú² siáh³.
9 Ja³bí¹ la³ jáun² hnó³² jná¹³ hi³
tsá²mɨ³ quíh³² lɨ³ua³ cáun² hmɨh³²
hi³ re² hu²¹ tsɨ́³, hi³ hua³hín¹³ nɨ́¹

má¹tɨ³ ñí¹ jmáh²¹; quí¹ jun³juáh¹³
cun³quionh³ jméi¹³ hi³ jlánh¹ re²
láɨ¹ chí¹ yáh³ tsú² lɨ́¹³ ma³quien²
Dió³², sa³jun³ hi³ jmah³² tsú² jáun²
cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, ho³ máɨ³
pih²¹ hmuh²¹ hi³ téh²³ tsú² jáun²
perla, sa³jun³ hi³ quɨ́h³² tsú² jáun²
hmɨh³² hmuh²¹. Cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú²
tonh² cun³quionh³ lánh³ jniá³ tɨ³ coh³,
10 tɨ³ re² bíh¹ hi³ hnauh¹³ tsú² tsɨ́³
ha³ lánh³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ chu²¹ ñí¹con²
tsáu², la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ jmu² tsá²mɨ³
tsá² juáh²³ hi³ má²má²quien² Dió³².
11 Ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ tiánh³ ta³máɨh³
nɨ́¹ má¹ca³ma³tɨn³², hi³ tiá² jmu³ tsú²
quien² hmóu³².
12 Tiá² cué¹³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ tsá²mɨ³
ma³tɨn² tsá²ñuh², sa³jun³ cué¹³ jná¹³
jáɨ¹³ hi³ ho² tsá²mɨ³ jáɨ¹³ ñí¹con²
tsá²ñuh², ta³máɨh³ bíh¹ ca³tɨn¹ tsú²
tiánh³,
13 quí¹ tsá²ñuh² Adán bíh¹ tín²
ca³lɨ³zian² ca³jmú³ Dió³², jáun² jmɨ́¹
má²lɨ³² jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³
lɨ³zian² mɨ́¹ Eva.
14 Hi³ jun³juáh¹³ Adán yáh³ tsá²
ca³lɨ³can² quionh³ tsá² hláɨnh¹, Eva
bíh¹ tsá² ca³lɨ³can², hi³ jáun² ca³tánh³
tsú² tso³;
15 hi³ jáun² uá¹jinh¹ Dió³² ca³jmú³
hi³ ma³tso² tsá²mɨ³ tsɨ́³ hi³ lɨ³zian² jon²,
cu³ jáun² lɨ́¹³ bíh¹ liáun³ tsú² nɨ́¹juáh³
hi³ ma³zian² tsú² hi³ tanh² ta²¹ Dió³²,
hi³ hnio³ tsú² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹,
hi³ ná¹chan¹ tsú² ñí¹con² Dió³², tɨ³la³
hi³ re² hu²¹ tsɨ́³ tsú² má¹na²¹.

3

Ha³ lánh³ ñi³táunh¹ tsá² ca³tɨ²¹ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
(Tito 1:5-16)

1 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ jáɨ¹³ lá²:
Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hau³ jáɨ¹³
hi³ jmu³ hua³hí¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³²,
tsá² la³ hí³ bíh¹ hnió³ jmu³ cáun² ta²¹
chu²¹.
2 Hi³ jáun² né³, jan² tsá² ho² jáɨ¹³
ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² hniáuh³²
lɨ́n³ jan² tsá² tiá² jú¹ hlá² jú¹ nɨ́² zia³²
quioh²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiá² hi³ zia³²
hí¹ cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lɨ³ lɨ́¹³ ziu³ hɨe³
tsú² tsáu². Hniáuh³² zian² jan² tán¹
tsá²mɨ³ ñí²cuo² tsú². Hi³ hniáuh³² ngɨ³²
siáh³ tsá² la³ hí³ cú²re² he², hi³ tɨn² tɨ³
jinh³ hnga², hi³ lɨ́n³ tsú² jan² tsá² re²
jë¹ nɨ́² siáh³. Ja³bí¹ hniáuh³² ma³hnio³
tsú² siáh³ la³jɨ́n³² tsá² ñi³tin²¹ hñú¹³,
hi³ hniáuh³² siáh³ tɨn² tsú² hɨeh³² re²
tsáu² jáɨ¹³.
3 Tiá² hniáuh³² hi³ ñi³hein²¹ tsú²,
sa³jun³ hi³ hnauh² tsú² hniéi².
Hniáuh³² juenh² tsɨ́³ bíh¹ tsú², hi³ lɨ́n³
tsú² jan² tsá² tiá² jéih³² hniéi², jɨ³ hi³
tiá² hen² tsɨ́³ tsú² quɨe³ nɨ́² siáh³.
4 Hniáuh³² tɨn² tsú² jmu² re² héih³²
hñú¹³, hi³ jmu² tsú² hi³ nieh³ jon² hi³
taunh¹³ ta²¹;
5 quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tɨn² tsú² jmu³
héih³² hñú¹³ hnga², jáun² né³ ¿lánh³
bíh¹ rón³² lɨ́¹³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ tsá²
ná¹lɨ́n³ cuáh³² joh¹ Dió³²?
6 Tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jan² tsá² tá²
ca³taunh³ ta²¹ lɨ́n¹³ tsá² jmu³ hua³hín¹³
tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³², quí¹ nɨ́¹ ca³lɨ́n¹³
tsú² hi³ ma³quien² hnga², hi³ jáun²
má²tá¹tsɨn¹ héih³² má¹lɨ³² jáun² la³jmɨ́¹
ca³ta³tsɨn¹ tsá² hláɨnh¹ héih³² jmɨ́¹
ca³ma³re² Dió³² tsáu¹³ tsá² hláɨnh¹ hí³.
7 Ja³bí¹ hniáuh³² hi³ lɨ́n²³ tsá²
tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hi³ tsá² hí³
tsá² chun¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ la³ ca³ziu³
ca³hɨen³ bíh¹ tsá² cá²tsáun¹ hí³ tsá²
hí³, hi³ jáun² jmu³ tsá² hláɨnh¹ hi³
tiú²uú² quien² ta²¹ quioh²¹ Dió³² hi³
jmu² tsú².

Ha³ lánh³ ca³tɨ²¹ ñi³táunh¹ tsá² ná¹má²cón³² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²

8 Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² hniáuh³² lɨ³zia³²
tsáu¹³ tsá² má²cón³² tsá² cuáh³² hi³
juáh¹³ hi³ lɨ́¹³ ziu³ hɨe³ tsú² tsáu²,
sa³jun³ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² má²cau²,
sa³jun³ hi³ ñi³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³
hen² tsɨ́³ tsú² quɨe³ lɨ́¹ zia³² siáh³.
9 Tsá² má²cón³² hí³ tsá² cuáh³²
hniáuh³² zianh³² tiá³ jú¹ tson²,
cun³quionh³ hi³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³, jú¹ tson²
hi³ má²ca³ma³li²¹ jáun² Dió³².

10 Ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} hau^{3} tsú^{2} jáun^{2}
já^{13} hi^{3} lín^{13} tsú^{2} tsá^{2} má^{2}cón^{32} tsá^{2}
má^{2}lín^{3} cuáh^{32}, hniáuh^{32} ca^{3} lan^{3} bíh^{1}
tsú^{2} tín^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} tin^{2}
tsú^{2} re^{2} ta^{21}; ní^{1}juáh^{3} jmu^{2} tsú^{2} re^{2}
cu^{3}tí^{3}, má^{1}jáun^{2} má^{2}lí^{13} hau^{3} tsú^{2} já^{13}
hi^{3} lín^{13} tsá^{2} má^{2}cón^{32} tsá^{2} cuáh^{32}.
11 Ja^{3}bí^{1} tsá^{2}mi^{3} ñí^{2}cuo^{2} tsú^{2} tiá^{2}
hniáuh^{32} zia^{32} tsáu^{13} hi^{3} juáh^{13} hi^{3} lí^{13}
ziu^{3} hie^{3} tsú^{2} tsáu^{2}, sa^{3}jun^{3} hnga^{2} tsú^{2}
ziu^{3} hien^{3} siáh^{3} tsáu^{2}; hniáuh^{32} bíh^{1}
hi^{3} zian^{2} tsú^{2} cú^{2}re^{2} he^{2}, hi^{3} lín^{3} tsú^{2}
jan^{2} tsá^{2} má^{2}tí^{32} jë^{1}.
12 Tsá^{2} hau^{3} hí^{3} já^{13} hi^{3} lín^{13} jan^{2}
tsá^{2} ma^{3}cón^{32} tsá^{2} cuáh^{32} hniáuh^{32}
zian^{2} jan^{2} tán^{1} tsá^{2}mi^{3} ñí^{2}cuo^{2}, hi^{3} tin^{2}
tsú^{2} jmu^{2} re^{2} héih^{32} hñú^{13} siáh^{3}.
13 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} hau^{3} hí^{3} já^{13} la^{3}
jáun^{2} jmu^{2} re^{2} ta^{21} quioh^{21}, jáun^{2} tsá^{2}
la^{3} hí^{3} bíh^{1} lí^{13} ma^{3}hniau^{3} lín^{32} tsáu^{2},
hi^{3} lí^{13} niau^{21} siáh^{3} tiá^{3} tsí^{3} tsú^{2} hi^{3}
hléh^{32} já^{13} ca^{3}ti^{21} hi^{3} tanh^{2} tsú^{2} jáun^{2}
ta^{21} Jesús Tsá^{2} lín^{3} Cristo.

Jú^{1} tson^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}li^{21} Dió^{32}

14 Uá^{1}jinh^{1} cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} sí^{2} lá^{2} hi^{3}
zein^{21} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnú^{2}, ti^{3}la^{3} tsin^{32}
jná^{13} má^{2}hu^{21} hi^{3} ñí^{1}jie^{1} jná^{13} hnú^{2}
tia^{3}jui^{32}.
15 Ti^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} ca^{3}lén^{3} jná^{13}, jáun^{2}
má^{2}ñíh^{1} hnú^{2} ha^{3} lánh^{3} hniáuh^{32}
má^{1}ziáun^{13} dí^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, jnoh^{1}
tsá^{2} hñú^{13} Dió^{32}, hi^{3} ná^{1}lái^{3} dí^{2} jáun^{2}
cuáh^{32} quioh^{21} Dió^{32} Tsá^{2} juú^{2}tsáun^{2},
hi^{3} ná^{1}lái^{3} dí^{2} siáh^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} cáun^{2}
jmíh^{1} hiah^{32}, hi^{3} jáun^{2} jmu^{32} dí^{2}
hua^{3}hí^{13} jú^{1} tson^{2} hi^{3} tiá^{2} lí^{13} tsa^{3}hín^{3}.
16 Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} já^{13} hi^{3}
má^{2}táunh^{23} dí^{2} jáun^{2} ta^{21}, la^{3} cun^{3}
já^{13} hi^{3} jmí^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jní^{1} hi^{3}
má^{2}ca^{3}ma^{3}li^{21} jáun^{2} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:

Tsá^{2} lín^{3} Cristo má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{32}, hi^{3}
ca^{3}lin^{3} tsá^{2} dí^{1}ngú^{3},
Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1} ca^{3}ma^{3}tson^{2} hi^{3} cu^{3}tí^{3}
chun^{1} tsú^{2},
hi^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} ca^{3}jíen^{32}
siáh^{3} Tsá^{2} hí^{3}.
Já^{13} hi^{3} ca^{3}tin^{1} Tsá^{2} hí^{3} má^{2}ca^{3}nga^{3}
tsú^{2} ñí^{1}con^{2} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21}.
Ca^{3}tanh^{2} bíh^{1} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}
ta^{21} Tsá^{2} hí^{3},
jmí^{1} li^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}chánh^{32} tsú^{2} siáh^{3}
hñu^{3}mi^{3}cuú^{2}.

4

Ha^{3} lánh^{3} zian^{2} tsá^{2} cha^{32} ti^{3} có^{32} hi^{3} taunh^{32} ta^{21} já^{13} quioh^{21} Dió^{32}

1 Jáun^{2} né^{3}, Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1} juáh^{3}
tá^{2}na^{21} lín^{21} hi^{3} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} jmái^{1}
zian^{2} tsá^{2} tsa^{3}táunh^{1} ti^{3} có^{32}, hi^{3} li^{3}can^{2}
tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} já^{13} hi^{3} ma^{3}cau^{2}
jmí^{2}chí^{3} hlái^{13}nh^{1}, hi^{3} tónh^{32} tsú^{2} siáh^{3}
ta^{21} já^{13} hi^{3} ma^{3}ta^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}
tsá^{2} hlái^{13}nh^{1}.
2 Jú^{1} tí^{1}jái^{2} jáun^{2} já^{32} cun^{3}quionh^{3}
ho^{3} tsá^{2} lín^{3} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}; tsá^{2} hí^{3}
dá^{2} ma^{3}cau^{2} bíh^{1}, tsá^{2} má^{2}já^{2}hín^{3} jmí^{1}
tsí^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3}
ca^{3}cáu^{3}.
3 Tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} jmu^{3} héih^{32} hi^{3}
tiú^{2}uú^{2} jéinh^{32} tsú^{2} cuo^{2}, ja^{3}bí^{1} tsá^{2} hí^{3}
jmu^{3} siáh^{3} héih^{32} hi^{3} zia^{32} ma^{3} cá^{2} ñí^{1}
má^{32} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} lí^{13} cuh^{3} tsú^{2}, uá^{1}jinh^{1}
hnga^{2} Dió^{32} ca^{3}jmú^{3} má^{32} jáun^{2} hi^{3}
cúh^{2} tsá^{2} má^{2}taunh^{32} ta^{21}, tsá^{2} má^{2}ñi^{32}
re^{2} jú^{1} tson^{2}; hi^{3} ní^{1} má^{1}ti^{3} ñí^{1} cuh^{3}
tsú^{2} né^{3}, cueh^{32} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}.
4 Quí^{1} la^{3}jín^{32} ñí^{1} jáh^{3} ca^{3}chan^{3} Dió^{32}
ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, chun^{1}, hi^{3} lí^{13} cunh^{13}
tsú^{2}; tiá^{2} hniáuh^{32} juáh^{13} dí^{2} hi^{3} hlah^{3},
ti^{3}la^{3} hniáuh^{32} cue^{13} tiá^{1}hmah^{1} bíh^{1} dí^{2}
Dió^{32} hi^{3} hiau^{3} dí^{2} hi^{3} jáun^{2}.
5 Quí^{1} Dió^{32} má^{2}hien^{21} má^{32}
cun^{3}quionh^{3} já^{13} quioh^{21} ní^{1} má^{1}ca^{3}lienh^{1}
dí^{2}.

Tsá^{2} chun^{1} quian^{21} Jesucristo

6 Ní^{1}juáh^{3} má^{1}tin^{13} hnú^{2} tsá^{2} reh^{2}
la^{3} ní^{2}, jáun^{2} hnú^{2} lín^{13} jan^{2} tsá^{2} chun^{1}
quian^{21} Jesús Tsá^{2} lín^{3} Cristo, jan^{2} tsá^{2}
má^{2}ca^{3}li^{3} hun^{1} tsí^{3} cun^{3}quionh^{3} já^{13}
hi^{3} hie^{32} ha^{3} lánh^{3} tanh^{13} dí^{2} ta^{21} Dió^{32},
ji^{3} cun^{3}quionh^{3} jú^{1} tson^{2} hi^{3} táunh^{23}
hnú^{2} jáun^{2} ta^{21} la^{3} má^{2}táunh^{23} jáun^{2}.
7 Tiá^{2} hniáuh^{32} táunh^{13} hnú^{2} ta^{21}
já^{13} hi^{3} lí^{1} quí^{2} lí^{1} chin^{2} tsáu^{2} chí^{1}, ji^{3}
já^{13} quioh^{21} tsá^{2}haun^{32} ní^{2} siáh^{3}, ti^{3}la^{3}
hnú^{2} hniáuh^{32} jmúh^{13} pí^{3} hi^{3} zian^{2} nú^{2}
hi^{3} ca^{3}tin^{1} Dió^{32} bíh^{1}.

8 Quí¹ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ca³lá² ta²¹
hi³ jmu² tsú² hi³ lɨ́¹³ pin³ cuá² ta³,
tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ñí¹ jmu² ta²¹
hi³ zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² má¹ná¹;
quí¹ hi³ jáun² cué³² jáɨ¹³ hi³ cuá³² tsú²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ñí¹ hué²¹ lá², hi³
cué³² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³
jmɨ́¹hi³nio².

9 Tson² bíh¹ cu³tí³ jáɨ¹³ nɨ́², hi³
jáun² jáɨ¹³ nɨ́² hniáuh³² tónh³² tsú² ta²¹
la³jɨ́n³².

10 Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³² dí²
ta²¹ jɨ³ hi³ ma³tso¹ dí² tsɨ́³, quí¹hliá²
má²ca³chá¹³ dí² cáun² tsɨ́³ ca³tɨn¹ Dió³²
Tsá² juú²tsáun², Tsá² lión³² tsá² zian²
hngá¹máh³, tɨ³la³ jlánh¹ cu³tí³ lɨ́n³ tsú²
Tsá² liáu³² ñí¹con² tsá² taunh² tsú²
ta²¹.

11 Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³²
ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́², hi³ má¹tɨn¹³ hnú² tsáu²
re².

12 Tiá² hniáuh³² hi³ lɨ́¹ lɨ́n¹³ tsáu² hi³
hnú² tiá² quien² nú² quí¹hliá² hnú²
tsá² tsá¹ñú¹, tɨ³la³ hnú² hniáuh³² lɨ́n³
nú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² nóh³² bíh¹ hi³ lɨ́¹³
ma³tí³² tsá² reh² uá²jaɨ³², la³jɨ́³² jáɨ¹³
hi³ hléh¹ hnú², la³jɨ́³² hi³ jmuh³² hnú²,
hi³ hno³ nú² tsáu², hi³ tanh²³ hnú²
ta²¹ Dió³², jɨ³ hi³ jɨ² jmɨ́¹ honh² nú² nɨ́²
siáh³.

13 Tá¹la³ tiá² má²cá²chó³² jná¹³, hí³
Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ja¹ ñí¹
tionh¹ tsá² reh², hi³ hlɨ́¹ lienh¹ nú²
tsú², jɨ³ hi³ má¹tɨn¹³ nú² tsú² siáh³ jáɨ¹³
jáun².

14 Su³uú² chá² tɨ³ có³² hi³ lɨ́¹ ca³cué³
Dió³² ñí¹con² hnú² la³ cun³ rón³² lɨ́³
jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tɨ³² jë¹ Dió³²
jmɨ́¹tin², jmɨ́¹ ca³ra³tsɨ³² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³
tsá²daun³² cuo² tsáɨh³ chinh³² nú².

15 Ma³ti²¹ la³ nɨ́² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹
honh², jáun² lɨ́¹³ jɨ́e³ tsáu² hi³ cu³tí³
má²tsá²lɨ³tɨn² nú².

16 Hua³hín¹³ nú² jmɨ́²chí³ quián¹³,
la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ma³tɨn¹³
nú² tsáu² nɨ́² siáh³. La³jɨ́³² hi³ nɨ́²
ma³ti²¹ cá²re² he² la³jɨ́³² jmáɨ¹; quí¹
nɨ́¹juáh³ jmuh³² hnú² la³ nɨ́², jáun² lɨ́¹³
liáun³ hnú² huen² jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² náɨ³²
jáɨ¹³ hi³ hléh¹ nú² nɨ́² siáh³.

5

Hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ ñí¹con² tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² quiú¹
jin¹³ nú² tsá²ñuh² tsá² má²lieih²¹; tɨ³la³
hniáuh³² hlɨ́¹ lienh¹ jú¹ tson² bíh¹
hnú² tsá² hí³ ca³la³ jmɨ́¹ lienh¹ nú²
ñeh². Hi³ hlɨ́¹ lienh¹ hnú² siáh³ tsá²
tsá¹ñú¹ ca³la³ jmɨ́¹ lienh¹ nú² renh².

2 Ja³bí¹ hniáuh³² hlɨ́¹ lienh¹ hnú²
siáh³ tsá²mɨ³ tsá² má²lieih²¹ ca³la³ jmɨ́¹
lienh¹ nú² mí²ziúh², jɨ³ tsá² tsá¹maɨ¹³
nɨ́² siáh³ hlɨ́¹ lienh¹ hnú² ca³la³ jmɨ́¹
lienh¹ nú² tsá²mɨ³ renh², hi³ hniáuh³²
jɨen¹ nú² tsú² hi³ lin¹ má²jɨ² jmɨ́¹
honh².

3 Má¹hon¹ nú² tsá²mɨ³ hnáɨ³, lɨ³ua³
jan² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lɨ́¹³
ma³hau³ tsú².

4 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jon² ho³ cho¹
jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³, jáun² tsá² hí³ tín²
ca³tɨn¹ ma³hon³ mí¹ziú¹³ ho³ dí¹hio³,
hi³ hnio³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ la³jmɨ́¹
ca³jmú³ tsá² má²lieih²¹ hua³hín¹³ tsú²
jmɨ́¹ míh², quí¹ la³ jáun² bíh¹ tɨ³² tsɨ́³
Dió³².

5 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá²mɨ³
hnáɨ³ hi³ cuá³ hnga² tán¹ cu³tí³ né³,
jáun² tsá²mɨ³ la³ hí³ má²hu²¹ tsɨ́³ hi³
Dió³² bíh¹ Tsá² má²hau³, hi³ mɨ³²
ñí¹con² Dió³² la³ huá² la³ jma².

6 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ la³
jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ hnga²
má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ má²jún¹ ta³
liéih³² bíh¹.

7 Jáun² la³ nɨ́² jmúh¹³ hnú² héih³²
ñí¹con² tsá² reh², hi³ jáun² tiá² hin²
lɨ́¹³ ziu³ hɨe³ hi³ tsá² reh² ná¹jmu² hi³
hlah³.

8 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² tiá²
má²hon³ tsá² hñú¹³ la³ñí¹ la³ján³,
sa³jun³ raɨnh²¹, jáun² tiá² ca³tɨn¹ yáh³
tsá² la³ hí³ hi³ juáh³ hi³ tanh² ta²¹
Dió³²; tɨ³ jlánh¹ tiá² chun¹ bíh¹ tsá²
la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ jan² tsá² tiá² ta²¹
má²tanh² Dió³².

9 Tiá² ca³tɨn¹ yáh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³
tsá¹míh¹ ca³lá² hi³ hún¹ ñí¹ sí² tiáunh¹
tsá²mɨ³ tsá² ná¹jmu² ta²¹ ñí¹con² tsá²
cuáh³², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²hún¹
hnaɨh³² nio² quiú³ mii², hi³ nɨ́¹juáh³
cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³jéinh³² tsú² cuo²,
jáun² lɨ́¹³ bíh¹.
10 Hniáuh³² lin¹ hi³ má²ca³jmú³
tsá² la³ hí³ hi³ chu²¹, uá¹ la³ cun³
hi³ má²ca³tɨ³ ca³jinh³ tsú² jon², hi³
má²ca³ma³hnio³ tsú² tsá² ñi³tin²¹
hñú¹³, hi³ má²ca³ma³cón³² tsú² tsá²
joh¹ Dió³², hi³ tiá² má²ca³jmú³ quien²
hnga², hi³ má²ca³ja³ mií³ tsɨ́³ tsú²
ñí¹con² tsá² má²tso² tsɨ́³, hi³ nɨ́¹juáh³
má²ca³jmú³ tsú² siáh³ pí³ hi³ jmu³
la³jɨ́³² hi³ chú³².
11 Tɨ³la³ su³uú² lɨ́¹ tanh³ tsá²mɨ³
hnáɨ³ tsá² tsá¹míh¹ ñí¹ sí² jáun²; quí¹
nɨ́¹ ca³chá³ tsá² la³ hí³ tɨ³ có³² jáɨ¹³ hi³
ca³jmú³ la³ jmɨ́¹ ñí¹ quionh³ Cristo,
hi³ lɨ³ hniá¹ tsú² jéinh³² siáh³ cuo²
quionh³ tsá²ñuh² siánh³ siáh³,
12 hi³ jáun² tso³ bíh¹ má²zia³²
quioh²¹ tsú² lɨ́¹³ cun³ñí¹ hi³ tiá²
ma³tí³² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² la³
jmɨ́¹ ñí¹ quionh³ Cristo.
13 Ja³bí¹ lɨ³ tan² tsá² la³ hí³ hi³
ngɨ́³² ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³,
jáun² tsá² la³ hí³ lɨ́¹³ lɨ³ juɨnh³ bíh¹.
Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hliá² lɨ³ juɨnh³
yáh³ tsú², quí¹ ja³bí¹ lɨ́¹³ ziu³ hɨen³ tsú²
siáh³ tsáu², hi³ lɨ́¹ hí³ tsú² ca³tɨn¹ tsá²
hlá² tsá² nɨ́², jɨ³ hi³ hléh³² tsú² siáh³
jáɨ¹³ hi³ tiá² ca³tɨ²¹ hléh³².
14 Hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³
tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá¹míh¹ jéinh³² siáh³
cuo², hi³ lɨ́¹³ zian² jon² tsú², hi³ re²
jmu³ tsú² ta²¹ nio² ñéih³ quioh²¹, hi³
jáun² tiá² lɨ́¹³ zia³² hí¹ cáun² hi³ juáh¹³
hi³ lɨ́¹³ hléh³² hlah³ tsá² hau² dí².
15 Quí¹ zian² ma³ jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³
hi³ má²ca³tianh³ tɨ³ có³² ta³né³², hi³
má²haɨn²¹ tɨ³ con² *Satanás.
16 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá²mɨ³ hnáɨ³
raɨnh²¹ jan² tsá²mɨ³ tsá² reh², jáun²
tsá² reh² dí² hí³ ca³tɨn¹ ma³hon³ tsá²
hnáɨ³ hí³, tiá² hniáuh³² cué³² tsú² ta²¹
jáun² ñí¹con² tsá² cuáh³²; hi³ jáun² tsá²
má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² lɨ́¹³ ma³hon³ tsá²mɨ³
hnáɨ³ tiá² jon¹ raɨnh²¹ zian² bíh¹.
17 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá²daun³² jmu²
héih³² re² lɨ́n³² ñí¹con² tsá² reh², hi³
hleh³² tsú² re² jáɨ¹³, hi³ hɨeh³² tsú²
tsáu² re², jáun² ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³
he³ quɨe³ la³ cun³ lɨ́³ ta²¹ quioh²¹,
hi³ hniáuh³² lɨ́n²³ siáh³ tsá² reh² hi³
quien² tsá² hí³.
18 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²
rá¹juáh³: “¡Ha³ lɨ́² táunh³ chí² náh² ho³
cuá¹juɨ́², [hi³ jmu³ hi³ tiú²uú² lɨ́¹³ cuh³
jáh³ cuú²miih²¹] tá¹la³ cuá¹jmu² jáh³
ta²¹ hi³ ha² zauh³² cuú²miih²¹, jáun²
sunh³ máɨ³!” Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³ ñí¹
Sí²: “Tsá² jmu² ta²¹ ca³tɨn¹ he³ quɨe³
hi³ hlánh¹ jmu² ta²¹”.
19 Tiá² hniáuh³² cáun² lɨ́¹ má¹quien¹³
hnú² jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ ca³hna³ tsáu² jan²
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jɨ́³²la³
ti³ nɨ́¹juáh³ zian² gon³ ho³ gáun³ tsá²
ma³tson² jáɨ¹³ jáun² bíh¹.
20 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² má²lieih²¹,
nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² tso³, hniáuh³² quiú¹
jin¹³ bíh¹ hnú² tsú² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá²
reh², jáun² la³jɨ́n³² tsú² juénh¹³ hi³ tiá²
jmu³ la³ jáun².
21 Ta³ ñí¹ Dió³², jɨ³ Jesucristo, jɨ³
tsá² chun¹ tsá² ná¹lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² nɨ́² siáh³, cué¹³ jná¹³ hnú² ta²¹
nɨ́² hi³ má¹tih²¹ nú²; tɨ³la³ ha³ lɨ́²
ra³tsɨ³² héih³² ta³ tiá² má²lin¹ re² jú¹
tson², ha³ lɨ́² jmú² hi³ quien² jan², hi³
jan² tiá² quien².
22 Tiá² hniáuh³² rá¹tsɨh³² hnú²
cuonh² tia³juɨ³² tsáɨh³ chí¹ jan² tsá²
má²lieih²¹ hi³ hion¹³ nú² tsú² hi³ hau³
jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² reh² dí², quí¹ ho³
sa³ zia³² bíh¹ tso³ hi³ jmu² tsú², hi³
lɨ́¹³ lɨ́n¹³ tsáu² hi³ tɨ³² honh² hnú² tso³
jáun²; hua³hín¹³ nú² jmɨ́²chí³ quián¹³
hi³ cuɨ́¹ lɨ́³ jɨ² la³ má²jɨ² jáun².
23 Tɨ³la³ chú³² bíh¹ húh¹³ hnú²
cú¹pih²¹ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³
má²ná¹jan² quionh³ jmɨ² jma³, jáun²
ma³hau³, quí¹hliá² hi³ lɨ́³ henh¹ bíh¹
nú², hi³ tsáun¹ nú² cú²hiú² cú²cuóh³²,
jáun² tiú²uú² hniáuh³² húh¹³ nú²
jmáh³la³ jmɨ² jma³.

24 Zian² ma³ jan² tsáu² lin¹ lín²¹
tso³ quioh²¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú²
jú¹ tson² quioh²¹ tsú², tɨ³la³ ma³ jan²
tsáu² lí² lin¹ tso³ quioh²¹ la³ tɨ³ ní¹
má¹ca³can³ tsú² jú¹ tson² máh³.
25 Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² lin¹ lín²¹ hi³
chu²¹ hi³ jmu², tɨ³la³ zia³² siáh³ hi³
chu²¹ hi³ jmu² tsáu² ta³ tiá² hin² ñɨ³²,
tɨ³ jmí¹ chí¹cáɨn² máh³ lí² lin¹.

6

1 La³jín³² tsá² reh² *tsá² má²ná¹hlánh¹
hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ re² lín³² juo¹³,
jáun² tiá² hin² lí¹³ tu³ hión³² Dió³² Tsá²
tanh²³ dí² ta²¹, sa³jun³ lí¹³ hléh³² tsú²
hlah³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hi³
hɨe²³ dí² tsáu².
2 Hi³ ní¹juáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹
zian² juo¹³ hi³ tanh² ta²¹ Dió³², tiá²
hniáuh³² tsa³son² hi³ tanh² tsú² ta²¹
juo¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² má²raɨnh²¹ tsú²
ñí¹con² Dió³². Tɨ³ jlánh¹ ta²¹ chu²¹
má²hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² quí¹hliá²
má²hnio³ tsú² juo¹³ tsá² má²ca³lɨ³
raɨnh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³tɨn¹ juo¹³
tsú² héih³² ta²¹ chu²¹.

Ha³ lánh³ cu³tí³ lín³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

Hi³ jáun² né³, hɨeh¹ hnú² tsáu² hi³
hlí¹ lienh¹ nú² tsú² siáh³ jáɨ¹³ ní².
3 Ní¹juáh³ zian² tsá² hɨe³² jú¹ siáh³,
hi³ tiá² jéih³² jú¹ tson² quioh²¹ Jesu-
cristo Tɨ³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jéih³² tsú²
jáɨ¹³ lánh³ rón³² ziáun² dí² hi³ ca³tɨn¹
Dió³² ñí¹ hué²¹ lá²,
4 jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² tonh²
bíh¹, tiá² hi³ má²ñɨ³² hí¹ cáun² yáh³.
Tsá² tsáun¹ hñu³ chí¹ bíh¹ tsá² la³ hí³
cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hnió³ juu³ hlénh³ jú¹
lí¹ ngó¹ lí¹ lɨ²¹, hi³ lí¹ quiú² lí¹ táɨnh²³
jáɨ¹³; hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ lí²³ ja³²
uóu³² tsí³ tsú², hi³ jmu² tsú² hniéi², hi³
tú² hión³² tsú² tsáu², hi³ lí¹ lín²³ tsú²
hlah³ ca³tɨn¹ tsáu²,
5 hi³ cá² ñí¹ ná¹hniei²¹ tsú² ní² siáh³.
Quí¹ tsá² cónh³ tiá² jú¹ tson² zia³²
hñu³ tsí³ bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ lí¹ lín²³
tsú² zian² la³juah²¹ dúh¹ tsá² zian² hi³
ca³tɨn¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² lɨ³
hánh³.
6 Tɨ³la³ tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²
má¹ná¹, tson² bíh¹ cu³tí³ hánh³ tsá²
hí³, ní¹juáh³ hi³ hiún² tsí³ tsú² la³ cun³
hi³ zia³² quioh²¹.
7 Quí¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ quián¹
yáh³ dí² jmí¹ ca³lɨ³ziáun² ñí¹ hué²¹ lá²,
sa³jun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² lí¹³ cáun¹³
dí² hñu³mɨ³cuú².
8 Tɨ³la³ ní¹juáh³ zia³² hi³ cúh¹³ dí²
jɨ³ ha¹ dí² ní² siáh³, cun³ jáun² bíh¹
má²tioh²¹ hi³ má¹hiún¹³ dí² tsí³.
9 Tɨ³la³ tsá² jlánh¹ hniá¹ hi³ lɨ³ hánh³,
tiá² tióh³² yáh³ tion³ tsí³, cáun² jmu²
tsú² hi³ cáun¹ bíh¹, hi³ lí¹³ hlah³
ñí¹con² hnga², hi³ lí¹³ tánh³² tso³
cu³diá²jan² la³jmí¹ janh³² jáh³ cáun²
liá³, hi³ jáun² jmu² tsú² hi³ hliáh¹³
jmí²chí³ quioh²¹ ca³la³ tɨ³ ñí¹ já¹hín³.
10 Quí¹ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hniá¹
tsú² quɨe³, hi³ jáun² bíh¹ lí³ mí¹zioh²¹
la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³ hi³ jmu²
tsáu². Hi³ zian² ma³ jan² tsáu²
má²ca³náu² tɨ³ có³², hi³ tiú²uú²
tanh² ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹
dí¹quiaunh²¹ tsí³ quɨe³. Tsá² la³ hí³
jmu² hmóu³² hi³ má²má²tso² lín³² tsí³.

He³ lánh³ hniáuh³² ma³zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²

11 Tɨ³la³ hnú² tsá² lín³ quian²¹ Dió³²,
ca³tɨn¹ hnú² náuh¹³ tɨ³ có³² ca³tɨ²¹
la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní². Cha³
jmí¹ jmúh¹³ hnú² hi³ ní², hniáuh³²
dí¹quiaunh²¹ honh² nú² hi³ má¹zián¹³
nú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³² bíh¹, hi³
zian² nú² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí², hi³ nio²
cáun² tán¹ honh² nú² ñí¹con² Dió³², hi³
hno³ nú², hi³ cueh²³ nú² honh², jɨ³ hi³
jmúh¹³ hnú² siáh³ juenh² honh².
12 Jmu³ hniéi² ca³tɨ²¹ la³jí³² hi³ tiá²
jéih³² Dió³², hi³ quɨnh¹ nú² jmáɨ¹
hi³ ca³tɨn¹ Dió³², jmu³ pí³ hi³ lí¹³
zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio²; quí¹ hi³
jáun² bíh¹ ca³te³ Dió³² hnú², hi³ jáun²
bíh¹ má²ca³ma³lih²¹ hnú² siáh³ ñí¹con²
juóun³² lín³² tsáu² hi³ táunh²³ nú² ta²¹.
13 Jáun² né³, ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cue³²
jmáɨ¹ hi³ zian² jɨ³lɨn², uá¹ hi³ tsáu²

uá¹ hi³ jáh³, jɨ³ ta³ ñí¹ Jesús Tsá² lɨ́n³
Cristo, Tsá² ca³cué³ re² jú¹ tson² ta³ ñí¹
Poncio Pilato jmu² jná¹³ héih³²
14 hi³ má¹tih²¹ hnú² re² héih³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², la³ cun³ hí¹
jan² tiá² hin² lɨ́¹³ hléh³² hlah³ hi³
ca³tɨn¹ hnú², ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹
jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³
dí².
15 Ma³jnia² Dió³² Jesucristo hí³ la³
cun³ jmáɨ¹ hi³ hnió³ hnga². Hnga²
Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² tɨn² ma³mieh² dí²,
Tsá² cuá¹lɨ́n³ ta²¹ la³ hia³ la³ táuh³,
Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹, jɨ³ Tsá²
Chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹chín¹.
16 Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ zian² la³
má²zian² jáun², hi³ cuá³ hnga² ñí¹
tie³ joh¹ quioh²¹, ñí¹ hí¹ jan² tiá²
hin² lɨ́¹³ tsa³janh². Hí¹ jan² tsáu²
tiá² má²ca³jɨ́en³² Dió³², sa³jun³ lɨ́¹³
jɨ́en³² tsú² Dió³². ¡Hnga² Dió³² hí³
bíh¹ cuɨ́¹ lɨ³quien² hi³ cuɨ́¹ lɨ³pin³ cun³
jmɨ́¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ nɨ́².

17 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmúh¹³
hnú² héih³² ñí¹con² tsá² reh² tsá²
ná¹hánh³ cun³quionh³ hi³ zia³² ñí¹
hué²¹ lá², hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú²
tonh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² hu²¹ tsɨ́³
tsú² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² re² cun³quionh³
hi³ zia³² quioh²¹, quí¹ cu³diá²jan² lɨ́¹³
tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ zioh² tsú² jáun².
Zéih³ tsú² hi³ tɨ³ hniáuh³² hu²¹ tsɨ́³
tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹, quí¹ Dió³²
bíh¹ Tsá² lɨ́¹ cue³² la³jɨ́³² hi³ zia³²
hi³ hniáuh³² ñí¹con² dí², ca³la³ hi³ lɨ́¹
ziáun²³ bíh¹ lɨ́²³, hi³ jáun² lɨ́² hiún² tsɨ́³
dí².
18 Jmúh¹³ hnú² héih³² hi³ jmu³
tsá² hánh³ hí³ hi³ chu²¹, cuɨ́¹ zia³²
hliáun³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú² la³jmɨ́¹
zia³² hliáun³ hi³ zioh² tsú² jáun², hi³
hniáuh³² hiún² tsɨ́³ tsú² lɨ́¹ cué²¹, hi³
ná¹lɨ́n³ tsú² tsá² ja³² miɨ́³ tsɨ́³.
19 Jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³
tsú² cu³tí³, cáun² hi³ lɨ³ quien² jmáɨ¹
né³bí¹ ja³², hi³ jáun² lɨ́¹³ joh¹³ tsú²
jmáɨ¹ hi³ zian², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson²
quien².

Héih³² hi³ ca³tɨn¹ hnga² Timoteo ñí¹ ca³táuh³ sí² lá² quioh²¹ Po¹

20 Hnú² Timoteo, hua³hín¹³ nú²
jmu³ la³jɨ́³² hi³ má²ca³ta³no¹ nɨ́²
jo³cuonh² nú². Tɨ³ có³² náu² ñí¹con²
la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ chin² tsáu²
chí¹, jú¹ tiá² ta²¹ lɨ³ jmu³ hi³ niéih³
la³jmɨ́¹ niéih³ jú¹ tson² quioh²¹ tsá²
jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³.
21 Quí¹ zian² ma³ jan² tsá²
má²ca³ma³tson² jáɨ¹³ jáun² hi³
má²já²taunh²¹ tɨ³ có³², hi³ má²ñɨ³táunh¹
cáun² juɨ³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ juɨ³²
quioh²¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².
Dió³² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú².
[Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³
reh².]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Timoteo

Sí² hi³ ca³jmú³ Po¹ hi³ ca³tɨn¹ Timoteo

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun², hi³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² tsáu² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² nɨ́¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo Jesús.

2 Hnú² Timoteo, hnau³ lɨ́n³² bíh¹ jná¹³ hnú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hnú² jón³² jná¹³. Zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú², hi³ hnó³² jná¹³ hi³ Dió³² Jméɨ² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² ma³hé² ma³mieh² hnú², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² juenh² tsɨ́³, jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

3 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² chau² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnú² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ Dió³², hi³ jáun² la³ huá² la³ jma² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnú², hi³ ma³con²¹ jná¹³ tsú² ca³la³ hi³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨn³² ñí¹ ta³ ñí¹ tsú² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² dí²hio³ ñú²deh³ jná¹³ jmɨ́¹tin².

4 Chau² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³háuh³² honh² hnú² jmɨ́¹ ca³háɨh¹ dí² jáɨ¹³, hi³ jáun² jlánh¹ hnó³² lɨ́n³² jná¹³ hi³ jenh¹³ dí² siáh³, hi³ jáun² jlánh¹ lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³.

5 Chau² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ cu³tí³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², la³ cun³ ca³jmú³ dí²hioh³ hnú² Loida jɨ³ mí²ziúh² hnú² Eunice, tsá² gon³ ca³tanh² hí³ ta²¹ Dió³² la³ñí¹. Hi³ jná¹³ len³ hi³ cu³tí³ tanh² hnú² ta²¹ Dió³² la³jmɨ́¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³.

6 Hi³ jáun² cháu¹ jná¹³ honh² hnú² hi³ má¹quien¹³ hnú² pí³ hi³ lɨ́¹ ca³cué³ jáun² Dió³² quián¹³ hnú² jmɨ́¹tin², jmɨ́¹ ca³ra³tsɨ³² jná¹³ jáun² uón³² ñí¹ quián¹³ hnú².

7 Quí¹ jmɨ́¹ ca³cuen³ Dió³² Jmɨ́²chí³ joh¹ ñí¹con² dí², jun³juáh¹³ ca³hián¹³ dí² jan² Jmɨ́²chí³ jmu³ hi³ hú¹ cóh²¹ tsɨ́³ yáh³ dí², quí¹ Jmɨ́²chí³ hí³ jmu² hi³ lɨ́²³ pin³ tsɨ́³ bíh¹ dí², hi³ ma³hno¹ dí² tsáu², hi³ táɨ² dí² tɨ́¹ jinh²¹ hmóu³² nɨ́² siáh³.

8 Hi³ jáun² lɨ́² jmu² hnú² hinh¹ hi³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jmúh¹³ hnú² hinh¹ ca³tɨn¹ jná¹³ quí¹hliá² cuá¹jnaɨ³² jná¹³ hñu³mí¹ñí² ca³tɨn¹ hí³; tɨ³la³ cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³², chú³² má¹tsoh¹ hnú² honh² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³².

9 Dió³² má²ca³liáu³² dí², hi³ má²ca³te³ hi³ lɨ́¹³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ hmóu³² yáh³, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ́n¹³ hnga² bíh¹ Dió³² hi³ jmu³ la³ jáun², hi³ lɨ́¹ ca³ja³ siáh³ miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² jnoh¹ cun³quionh³ Cristo Jesús la³ cun³ jmɨ́¹tin², ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zia³² hngá¹máh³ lá².

10 Tɨ³la³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² má¹ná¹, má²ca³ma³li²¹ Dió³² hi³ ja³² jáun² miɨ́³ tsɨ́³ jmɨ́¹ cuan¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá² liáu³² dí². Hí³ bíh¹ ca³quin³ pí³ quioh²¹ hmú³², hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² né³ ca³ma³li²¹ tsú² he³ lánh³ lɨ́¹³ zian² tsáu² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

11 Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lɨ́n³ jná¹³ tsá² ngaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹, hi³ lɨ́n³ jná¹³ jan² tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², jɨ³ hi³ lɨ́n³ jná¹³ tɨ³² má²ta² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³.

12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²tso¹ jná¹³ tsɨn³², tɨ³la³ tiá² lɨ́²heh¹ yáh³ jná¹³, quí¹ ño¹ jná¹³ hin² tsánh² tanh³² ta²¹, hi³ cáun² bíh¹ nio² tsɨn³² jná¹³ siáh³ hi³ Tsá² hí³ tɨn² hmá³² hi³ má²ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuo² tsú² ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ má²tón³² jáun².

13 Jú¹ tson² hi³ má²cá²hɨe³ jná¹³ jáun² hnú² lɨ́³ cáun² nóh³² hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnú²; hi³ hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Cristo Jesús ca³la³ má²tanh²³

ní² nú² ta²¹, jɨ³ ca³la³ má²hno³ ní² nú² tsú² siáh³.
14 Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ zian² hñu³ tsí³ dí² jmúh¹³ hnú² hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuonh² hnú².
15 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ la³jín³² tsá² zian² hué³² Asia lá² má²ca³zeh³ jná¹³ huen² tán¹, hi³ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tso² Figelo jɨ³ Hermógenes.
16 Cuí¹ ja² mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² la³jín³² tsá² hñú¹³ Onesíforo, quí¹ hliáun³ jéin³² ca³jmú³ Onesíforo hí³ hi³ niau²¹ re² tsɨn³² jná¹³. Tiá² ca³lɨ³ heh³ yáh³ tsú² hi³hliá² cuá¹tson³ jná¹³,
17 quí¹ tɨ³la³ jmí¹ cuá³ tsú² juú² Roma lá², jlánh¹ chí¹ñi¹ ca³hnauh² tsú² jná¹³ ca³la³ ñí¹ ca³tsauh¹.
18 Ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ má²tón³² jáun² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², cuí¹ ja² mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³. Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² re² hi³ ca³ma³hau³ lín³² tsá² hí³ já¹ juú² Éfeso jmí¹tin².

2

He³ lánh³ lín³ hliáu³ chun¹ quian²¹ Jesucristo

1 Hi³ jáun² né³ jón³, cuí¹ lɨ³ pin³ honh² nú² cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³.
2 Jáɨ¹³ hi³ má²ca³niéih² hnú² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ ñí¹con² juóun³² tsáu², jáɨ¹³ jáun² hniáuh³² cháh¹³ hnú² jo³cuo² tsá² lín²³ nú² hi³ ma³tí³² jë¹, tsá² tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ híeh³² siáh³ tsá² siánh³.
3 Hniáuh³² má¹tsoh¹ hnú² honh² quiúnh¹ jnoh¹, la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ quiunh²¹ jan² hliáu³ tsá² má²tí³² re² hi³ hen² tɨ³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo.
4 Hí¹ jan² tsá² lín³ hliáu³ tiá² lí¹³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ jmu² tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga², quí¹ hnió³ tsú² ma³hiún² tsí³ juo¹³.
5 Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² co², hí¹ cáun² tiá² hi³ lí¹³ joh¹³ yáh³ tsú² ní¹juáh³ tiá² co² tsú² la³ cun³ héih³² hi³ rá¹lí³ jáun² ñí¹ sí² quioh²¹ hi³ co² tsú².
6 Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ñí¹náɨ² quioh²¹, tsá² hí³ bíh¹ ca³tɨn¹ cuh³ tín² la³ñí¹ hi³ ló³² jáun².
7 Hniauh² re² honh² he³ hnió³ juáh³ jáɨ¹³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ní², hi³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ma³hau³ hi³ ngɨ¹³ hnú² la³jí³² jáɨ¹³ ní².
8 Cháu¹ nú² honh² ca³tɨn¹ Jesucristo, Tsá² ca³jenh¹³ ja¹ tsá² cá²tsan³, Tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ní² bíh¹ jná¹³
9 hi³ ma³tso¹ tsɨn³², hi³ ca³la³ cuá¹hñei²¹ jná¹³ quionh³ cá²den¹ná¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ren² tso³, tɨ³la³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² tiá² cuá¹hñei²¹ yáh³.
10 Hi³ jáun² tion² jná¹³ tsɨn³² la³jí³² uu³mí²tsɨ³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²ca³quianh³ Dió³²; hi³ jáun² lí¹³ liáun³ tsú² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ tsa³ma³zian² tsú² cáun² hi³ quien² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².
11 Tson² cu³tí³ bíh¹ jáɨ¹³ la³ lá²:

Ní¹juáh³ ca³jun³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, ja³bí¹ ziáun² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú².

12 Ní¹juáh³ hi³ tion¹³ dí² tsí³ ja¹ la³jí³² uu³mí²tsɨ³², ja³bí¹ lí¹³ háu¹³ dí² cáun² jáɨ¹³ ñí¹ cuá¹ho² tsú² jáɨ¹³.

Ní¹juáh³ tiá² má¹tson¹³ dí² hi³ ca³tɨn¹ hí³, ja³bí¹ hí³ ma³zian³² siáh³ hi³ ca³ta¹ dí².

13 Ní¹juáh³ tiá² ca³ma³ti²¹ dí² ñí¹con² tsú², tɨ³la³ hí³ má¹ná¹, la³ má²má²tí³² jáun² bíh¹ jáɨ¹³ quioh²¹;

quí¹ Dió³² tiá² lí¹³ ma³zian³² ñí¹con² hnga².

Jan² tsá² jmu² ta²¹ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³²

14 Hi³ jáun² né³, cháu¹ hnú² tsí³ tsú² jáɨ¹³ ní², hi³ juoh¹ hnú² tsú² siáh³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ tiá² hniáuh³² quiu³ táɨnh³ tsú² jáɨ¹³. Quí¹ ní¹juáh³ jmu² tsú² la³ jáun²,

hí¹ cáun² tiá² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³; jáɨ¹³
jáun² dá² cá² ñí¹ jmu³ hi³ hliáh¹³ tsɨ́³
tsá² náɨ³² bíh¹.
15 Jmu³ tion³ hi³ má¹jnia¹³ nú²
ñí¹con² Dió³² hi³ tɨn² nú² re² ta²¹, jan²
tsá² tɨn² hɨe³² jú¹ tson² la³ cun³ ca³tɨ²¹,
jáun² tiá² lɨ³ hinh¹ hnú².
16 Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹
tsá² ná¹juú² ná¹hlénh²³ jú¹ hlah³, jú¹
tiá² ta²¹ lɨ³ jmu³, quí¹ tsá² la³ hí³ tɨ³
lɨ³mí¹ nó³² bíh¹ tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ juɨ³²
quioh²¹ Dió³²;
17 hi³ jáun² jáɨ¹³ hi³ hɨeh³² tsú² jáun²
tsáu² lɨ́²³ jueh³² la³jmɨ́¹ lɨ́²jueh³² mɨ́¹uɨ́³
mɨ³ho²¹. La³ jáun² bíh¹ lɨ́n³ tsá² jmáɨ²
Himeneo quionh³ Fileto.
18 Tsá² hí³ dá² ja³taunh²¹ tɨ³ có³²
hi³ tiú²uú² taunh³² ta²¹ jú¹ tson²,
hi³ ná¹juáh²³ tsú² hi³ má²ca³nga² bíh¹
jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ dí², hi³ ñi³táunh¹
hliah³² tsɨ́³ ma³ jan² tsá² tanh² ta²¹
Dió³².
19 Tɨ³la³ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² jáɨ¹³
hi³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² jmɨ́h¹ hiah³²
jlánh¹ pin³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Tɨ³² Juo¹³
dí² ñɨ³² hin² tsánh² joh¹”; hi³ juáh³
siáh³ la³ lá²: “La³jɨ́n³² tsá² juáh³ hi³
Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ Juo¹³ tsú², tiú²uú²
hniáuh³² jmu³ tso³”.
20 Jmú¹³ jáɨ¹³, ñéih³ hñú³ jueh³²
quioh²¹ tsá² hánh³ tiá² zia³² yáh³
jmáh³la³ uon² lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹ jɨ³
mí¹ñí² cú¹tiáu², ja³bí¹ zia³² bíh¹ uon²
lɨ́³ hmá² jɨ³ cuáh¹ nɨ́² siáh³. Nɨ́¹juáh³
jmɨ́¹ zia³² hi³ quien², jáun² jmu² ta²¹
uon² chu²¹, tɨ³la³ uon² lɨ́¹ lɨ́³ né³ jmu²
ta²¹ tiá² nga³ quien².
21 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² chá³² tɨ³
có³² hi³ hlah³ hi³ jmɨ́¹ jmu² jáun², jáun²
tsá² la³ hí³ lɨ́¹³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
uon² chu²¹ jáun², jan² tsá² cuá¹chan¹
hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² la³
jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³
lɨ³ua³ cáun² ta²¹ chu²¹ quioh²¹ hí³ dí².
22 Cun³ñí¹ hi³hliá² tsá¹ñú¹ bíh¹
hnú², jáun² tiá² hniáuh³² cuéh¹ nú²
jáɨ¹³ hi³ lɨ³ hniá¹ nú² hi³ hlah³. Chú³²
bíh¹ jmúh¹³ nú² pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² nú²
la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², hi³ tanh¹³
nú² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ nú² tsáu²,
hi³ zian² nú² re² quiúnh¹ la³jɨ́n³² tsá²
má²má²tsú² má²jónh³² Tɨ³² Juo¹³ dí²,
tsá² má²jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³.
23 Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹
tsá² ná¹juú² ná¹hlénh²³ jú¹ tiá² ta²¹
lɨ³ jmu³, jáɨ¹³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú²
tiá² ngɨ²³, quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnú²
hi³ cun³quionh³ jáɨ¹³ la³ jáun² jnia³²
hniéɨ².
24 Quí¹ jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí² tiá² hniáuh³² yáh³ jmu²
hniéɨ², tɨ³la³ hniáuh³² bíh¹ jmu²
tsú² chun¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu², hi³
ma³tɨn² tsú² re² tsáu², hi³ jmu³ tsú²
juenh² tsɨ́³;
25 hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² siáh³
quien² hnga² nɨ́¹ má¹ca³ma³tɨn² tsú²
tsá² tiá² ta²¹ taunh³² hí³ jáɨ¹³ hi³
hiáuh²³, jɨ́e³ tsú² neh²¹ tiá¹ jmu³ Dió³²
hi³ za¹³ tsɨ́³ tsá² hí³ hi³ jmu³ hi³ ngɨ¹³
tsú² re² jú¹ tson².
26 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tsɨn² tsá²
hí³ hi³ jmɨ́¹ má²hún¹ hñu³ liá³ quioh²¹
tsá² hláɨnh¹, ñí¹ má²tí³² tsú² jáun²
la³jɨ́³² héih³² hi³ jmu² tsá² hláɨnh¹, hi³
jáun² má²lɨ́¹³ bíh¹ liáun³ tsú².

3

He³ lánh³ jmu³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má¹tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹

1 Jú¹ la³ lá² hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ hnú²
siáh³, hi³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹,
chau²¹ jmáɨ¹ huáh² tsɨ́³ cu³tí¹³.
2 Má¹jáun² jmu³ tsáu² ma³ quin³²
ma³ jan³² hi³ hnio³ lɨ́n³² hmóu³², hi³
hniá¹ quɨe³, hi³ jmu³ siáh³ tonh². Tsá²
la³ hí³ lɨ́n¹³ hi³ tiá² hin² zian² tsá²
cú²ren² quionh³. Tu³ hión³² tsú² Dió³²,
hi³ tiá² ta²¹ tanh¹³ tsú² jméɨ² mí¹ziú¹³,
hi³ tiá² cué³² tsú² tiá¹hmah¹ he³ cáun²
hiáuh³, hi³ lɨ³ hoh³ tsú² la³jɨ́³² hi³ ja³²
ñí¹con² Dió³² nɨ́² siáh³.
3 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² hin² lɨ³ hnio³,
tsá² tiá² jmu³ juenh² tsɨ́³, tsá² ziu³ hɨe³,
tsá² tiá² tɨn² jmu³ héih³² ñí¹con² jmɨ́¹

tsɨ́³ hnga², tsá² hian² tsɨ́³ cu³tí³, tsá² lɨ³
hoh³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹.
4 Tsá² ca³ tsá² lau³ hí³ bíh¹ jmu³
hian² tsɨ́³, tsá² jmu³ la³ cun³ cháunh²³
chí¹ hmóu³², tsá² jmu³ pan¹ hnga²,
tsá² dí¹quian¹ hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ hnga²
cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² hniá¹ hi³ ca³tɨn¹
Dió³².
5 Re² lɨ́n³² bíh¹ ma³tí³² tsú² cuáh³²
quioh²¹, tɨ³la³ tiá² lin¹ pí³ quioh²¹
Dió³² lɨ³ zia³² yáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².
Su³uú² lɨ́¹ juónh³² quiúnh¹ tsá² la³
hí³.
6 Quí¹ ja¹ tsá² la³ hí³ zian² ma³
jan² tsá² tsa³tiónh³² hñú¹³ tsáu², hi³
ma³can² tsá²mɨ³ tsá² jmu² cáun¹,
tsá²mɨ³ tsá² má²ca³zaunh³ tiá³ hi³ jmu²
tso³. Quí¹ tsá²mɨ³ la³ hí³ jlánh¹ hliáun³
ñí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³.
7 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² náɨ³² tsá²mɨ³ la³ hí³
jáɨ¹³, tɨ³la³ tiá² tón³² jmáɨ¹ ngɨ²³ yáh³
tsú² he³ dá² jú¹ tson² cu³tí³.
8 La³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tá¹ gon³ [tsá²
hué³² Egipto,] tsá² tɨ́² jmáɨ² hí³ Janes
quionh³ Jambres, hi³ ca³ma³jéinh³
jmáɨ¹ quionh³ hla¹ Moisés, la³ jáun²
bíh¹ jmu³ tsá²ñuh² la³ hí³ ca³tɨ²¹ jú¹
tson². Tsá² la³ hí³ lɨ́n²³ jmáh³la³ hi³
hlah³, cun³ má²já²hín³ bíh¹ tsú² hi³
jmɨ́¹ taunh³² ta²¹ jú¹ tson².
9 Tɨ³la³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú²
tioh²¹ tsú² jmu³ la³ jáun², quí¹ la³jɨ́n³²
tsá² zian² hngá¹máh³ lɨ³lieih²¹ hi³ tsá²
cáun¹ bíh¹ hí³, la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹
tá¹ gon³ tsá² ca³ma³jéinh³ hí³ jmáɨ¹
quionh³ Moisés.

Ñí¹ ca³táuh³ héih³² hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Timoteo

10 Tɨ³la³ hnú² né³ má²ca³jɨeh³ nú²
re² lánh³ rón³² hɨe² jná¹³ tsáu², hi³
lánh³ rón³² ngɨ²³ jná¹³, hi³ lánh³ rón³²
hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ngɨ²³, hi³ lánh³
rón³² tanh³² jná¹³ siáh³ ta²¹ Dió³²,
hi³ juenh² tsɨn³² jná¹³, hi³ hno³ jná¹³
tsáu², hi³ ha³ lánh³ rón³² tion² jná¹³
tsɨn³² nɨ́² siáh³.
11 Má²ñíh¹ hnú² siáh³ la³jɨ́³² hi³
hlah³ hi³ ca³quiúnh³² jná¹³ ca³jmú³
tsáu², hi³ ca³ma³tso¹ jná¹³ tsɨn³² já¹
juú² Antioquía, juú² Iconio, jɨ³ juú²
Listra nɨ́² siáh³. Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí²
má¹ná¹, ca³liáu³² jná¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ hlah³ hi³ ca³jmú³ tsáu² jmɨ́¹jáun².
12 Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ ca³la³ jɨ́n³²
tsá² hnió³ hi³ zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³tɨn¹ ma³tso²
tsɨ́³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu².
13 Hi³ tsá² hláɨh¹, tsá² lɨ́¹ má²cau²
hí³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³ hláɨnh¹ bíh¹ cun³
jmá² cun³ jnia³²; ma³can² tsú² tsáu²,
hi³ lɨ³can² tsú² siáh³ hmóu³².
14 Tɨ³la³ hnú² né³, jmu³ hnú² re²
la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ³ tɨn² nú² hi³
má²táunh²³ hnú² jáun² ta²¹, quí¹
ñíh¹ bíh¹ nú² lánh³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ tsá²
ca³ma³ta² nú².
15 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ míh² hnú² cuɨn²
nú² Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³
cun³quionh³ jáɨ¹³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ jniá³
jmɨ́¹ honh² hnú² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
liáun³ nú² cun³quionh³ hi³ tanh²³ nú²
jáun² ta²¹ Jesús, Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo.
16 La³jɨ́³² jáɨ¹³ tioh³ Sí² quioh²¹ Dió³²
ca³cué³ hnga² bíh¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³ tsá²
ca³jmú³. Jáɨ¹³ jáun² bíh¹ jmu² ta²¹ hi³
má²tɨn² tsú² tsáu², hi³ tɨ́² jinh²³ tsú²
tsáu², hi³ hlɨ́² liéinh³² tsú² tsáu², jɨ³ hi³
hɨeh³² tsú² tsáu² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
zian² tsú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́²
siáh³.
17 Jáɨ¹³ jáun² bíh¹ jmu³ hua³jan²¹
hñu³ tsɨ́³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³², hi³
jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³
la³jɨ́³² hi³ chu²¹.

4

1 Hi³ jáun² ta³ ñí¹ Dió³² jɨ³ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo, Tsá² jáunh³ hi³ ja³ra³tsɨ³²
héih³² ca³tɨ²¹ tso³ quioh²¹ tsá² zian²
jɨ³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ quianh³ tsú²
nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² tionh² jo³cuo²,
ta³ ñí¹ hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ héih³² lá²
ñí¹con² hnú²:
2 Hi³ hléh¹³ hnú² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
hi³ hniáuh³² hún¹ nú² hua³jan²¹ hi³
hléh¹³ nú² jáɨ¹³ cuɨ́¹ hnió³ cuɨ́¹ tiá²
hnió³ tsú² ne³. Jin¹³ hnú² tsáu², hi³ hlɨ́¹

lienh[1] nú[2] tsú[2], hi[3] cuéh[1] nú[2] pí[3] hñu[3]
tsí[3] tsú[2] siáh[3], hi[3] hniáuh[32] juenh[2] lín[32]
honh[2] hnú[2] tá[1]la[3] má[1]tɨn[13] nú[2] tsú[2]
jú[1] tson[2].

3 Quí[1] chau[21] jmáɨ[1] hi[3] tiá[2] lɨ[3]hnió[3]
tsáu[2] ne[3] jú[1] tson[2], tɨ[3]la[3] tsá[2] hí[3] dá[2]
tsa[3]hniah[2] juóun[32] lín[32] tɨ[32], tsá[2] híe[32]
la[3] cun[3] jáɨ[13] hi[3] tɨ[32] tsí[3] tsú[2] hmóu[32],
hi[3] jáun[2] jáɨ[13] jáun[2] bíh[1] ne[3] tsú[2].

4 Tónh[32] tsú[2] ta[21] jáɨ[13] hi[3] lí[1] chin[2]
tsáu[2] chí[1] cha[3] jmí[1] tónh[21] ta[21] jú[1]
tson[2].

5 Tɨ[3]la[3] hnú[2] hniáuh[32] zian[2] honh[2]
ja[1] ca[3]la[3] jí[32], hi[3] cueh[13] hnú[2] honh[2]
hi[3] má[1]tsoh[1] honh[2]. Hniáuh[32] jmúh[13]
hnú[2] ta[21] hi[3] ngáɨ[1] nú[2] jáɨ[13] quioh[21]
Dió[32]; má[1]tɨh[21] nú[2] re[2] la[3] cun[3] ta[21] hi[3]
má[2]nio[2] jo[3]cuonh[2] nú[2].

6 Quí[1] jná[13] má[2]lín[3] ná[1] la[3]jmí[1] lín[3]
jan[2] jáh[3] hi[3] má[2]jngɨh[3] tsú[2] ñí[1]con[2]
Dió[32], né[3]bí[1] chau[21] jmáɨ[1] hi[3] cuá[1]han[2]
jná[13] ñí[1] hué[21] lá[2].

7 Má[2]cá[2]jmú[32] bíh[1] jná[13] re[2] hniéɨ[2]
chu[21] ca[3]tɨn[1] Dió[32], jná[13] bíh[1] tsá[2]
ca[3]ma[3]táuh[13] juɨ[32] quion[21], la[3]jmí[1]
jmu[2] tsú[2] jmáɨ[1] hi[3] co[2] tsú[2] hi[3]
ñɨ[3]táunh[1] tsú[2] cú[2]hé[2]; tiá[2] tɨ[3] có[32]
ca[3]chá[3] yáh[3] jná[13] hi[3] taunh[32] ta[21].

8 Hñu[3]mɨ[3]cuú[2] ná[1]hmá[1] cáun[2]
*có[2]ron[1]ná[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13] ñí[1]hen[3]
cun[3]ñí[1] hi[3] má[2]cá[2]jmú[32] jná[13] la[3] cun[3]
hi[3] tɨ[32] tsí[3] Dió[32], hi[3] cué[32] jáun[2] Tɨ[32]
Juo[13] dí[2] má[1]jáun[2], Tsá[2] lín[3] hí[3] Jue[21]
chun[1]. Hi[3] jun[3]juáh[13] jmáh[3]la[3] jná[13]
yáh[3] cué[32] tsú[2], quí[1] ja[3]bí[1] cuéh[32] tsú[2]
ca[3]la[3] jín[32] tsá[2] jlánh[1] ná[1]hniá[1] hi[3]
jáunh[3] tsú[2].

Má[2]ta[21] hi[3] ca[3]jmú[3] Po[1] ñí[1]con[2] Timoteo

9 Jmu[3] pí[3] hi[3] ñeih[21] hnú[2] tia[3]juɨ[32]
hi[3] ñá[1]jɨe[1] nú[2] jná[13];

10 quí[1] tɨ[3] có[32] bíh[1] má[2]ca[3]zeh[3] jná[13]
Demas quí[1]hliá[2] jlánh[1] ca[3]lɨ[3] hniá[1] hi[3]
zia[32] ñí[1] hué[21] lá[2], hi[3] jáun[2] má[2]ngau[32]
tɨ[3] já[1] juú[2] Tesalónica. Crescente
má[2]ngau[32] tɨ[3] hué[32] Galacia, jɨ[3] Tito
siáh[3] má[2]ngau[32] tɨ[3] hué[32] Dalmacia,

11 jí[32]la[3] hnga[2] Lucas bíh[1] cuá[3]
quiúnh[1] jná[13]. Hniah[32] Marcos ña[32]
quiúnh[1], quí[1] hí[3] bíh[1] lí[13] lɨ[3] ma[3]hau[3]
jná[13] hi[3] jmu[3] tá[13] Dió[32].

12 Já[1] juú[2] Éfeso bíh[1] má[2]ca[3]zéin[32]
jná[13] Tíquico.

13 Ní[1] má[1]ñeih[32] hnú[2] jáun[2], cánh[13]
nú[2] tiá[3] hmɨh[32] cháu[3] hi[3] ca[3]chá[3] jná[13]
já[1] juú[2] Troas hñú[13] Carpo; hi[3] cánh[13]
nú[2] siáh[3] la[3]jí[32] sí[2] quion[21] jná[13] hi[3]
tioh[3] jáɨ[13] quioh[21] Dió[32], hi[3] jlánh[1] bíh[1]
hniáuh[32] cánh[13] hnú[2] la[3]jí[32] sí[2] ca[3]tɨn[1]
jná[13] huen[2].

14 Lí[2]ján[1], tsá[2] lín[3] hí[3] tɨ[32] mí[1]ñí[2],
jlánh[1] hlah[3] má[2]ca[3]jmú[3] ñí[1]con[2] jná[13],
tɨ[3]la[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] jéinh[32] ñí[1]con[2] tsú[2]
la[3] cun[3] rón[32] hi[3] jmu[2] tsú[2].

15 Hi[3] jáun[2] hnú[2] hniáuh[32] jmúh[13]
hua[3]hín[13] huen[2] ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3], quí[1]
tsá[2] hí[3] jlánh[1] má[2]ca[3]jmú[3] tiá[3] siaun[32]
hi[3] quiú[2] jnaɨ[32] ñí[1]con[2] jú[1] chú[32] hi[3]
hléh[1] dí[2] quioh[21] Dió[32].

16 Jmí[1] la[3]ñí[1] hi[3] ca[3]cué[3] jná[13] jú[1]
tson[2] quion[21] ñí[1]ta[21] chín[1], hí[1] jan[2]
yáh[3] tiá[2] hin[2] ca[3]ma[3]hau[3], la[3]jín[32] bíh[1]
tsú[2] ca[3]zeh[3] jná[13] tɨ[3] có[32]. Tɨ[3]la[3] jná[13]
hu[21] tsɨn[32] hi[3] tiá[2] tón[3] Dió[32] sí[2] hi[3]
ca[3]jmú[3] tsú[2] la[3] jáun[2].

17 Tɨ[3]la[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] né[3] jmí[1] zenh[1]
quiúnh[1] jná[13] hi[3] ca[3]cué[3] pí[3], hi[3] jáun[2]
ca[3]lɨ[3] hi[3] hléh[13] jná[13] la[3]jí[32] jú[1] chú[32]
quioh[21], hi[3] jáun[2] ca[3]náɨ[32] la[3]jín[32]
*tsá[2]cá[2]jo[21] jáɨ[13] jáun[2]. La[3] jáun[2]
bíh[1] ca[3]liáu[32] jná[13] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] ñí[1]
háɨnh[13], la[3]jmí[1] lí[3] hi[3] ca[3]liáun[3] jná[13]
ñí[1]con[2] hiah[32].

18 Hi[3] liáu[32] jná[13] siáh[3] Tɨ[32] Juo[13]
dí[2] ca[3]tɨ[21] la[3]jí[32] hi[3] hlah[3], ca[3]la[3] ñí[1]
cá[1]chó[21] jmáɨ[1] hi[3] jáu[32] jná[13] tsú[2]
hñu[3]mɨ[3]cuú[2] ñí[1] cuá[3] tsú[2] cuá[1]chín[1].
¡Cuí[1] lɨ[3]quien[2] bíh[1] tsú[2] la[3] cun[3]
jmí[1]hi[3]nio[2]! Tson[2] bíh[1] la[3] jáun[2].

Po[1] juáh[3] hi[3] cuí[1] tionh[2] re[2] tsá[2] reh[2]

19 Zéih[3] tiá[3] mí[1] Prisca; "Hia[2] nú[2]"
hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13], la[3] má[2]quionh[3] ñú[2]
Aquila ñí[2]cuo[2], jɨ[3] ca[3]la[3] jín[32] tsá[2]
hñú[13] Onesíforo ní[2] siáh[3].

20 Erasto ca^{3}ta^{3}cua^{13} já^{1} juú^{2} Corinto, hi^{3} Trófimo ca^{3}con^{3} jná^{13} já^{1} juú^{2}
Mileto quí^{1}hi^{3}hliá^{2} tsáun^{1} tsú^{2}.
21 Jmu^{3} tion^{3} ña^{32} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3}
chau^{21} jmɨ́^{1} ñí^{2}cuóu^{3}. Eubulo, Pudente, Lino, mɨ́^{1} Claudia, quionh^{3}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} reh^{2} juáh^{3}: “Hia^{2} nú^{2}”.
22 Cuɨ́^{1} quiúnh^{1} bíh^{1} hnú^{2} Tɨ^{32} Juo^{13}
dí^{2}, hi^{3} Dió^{32} cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2}
ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} hnoh^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} juanh^{32} jná^{13} reh^{2}.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tito

Po¹ ca³zen³ sí² lá² ñí¹con² Tito

1 Jná¹³ Po¹ tsá² quian²¹ Dió³², jan² tsá² lɨ́n³ *tɨ³² quian³² jë¹ Jesucristo hi³ ngáɨ¹ jná¹³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² re² lɨ́n³², hi³ lɨ³ ñi³² tsú² re² jú¹ tson². Jú¹ tson² jáun² jmu³ hi³ lɨ³ zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²,

2 jáun² lɨ́¹³ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ lɨ́¹³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² tiá² lɨ́¹³ ma³cau². Jáɨ¹³ jáun² né³ má²ca³jmú³ Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³², jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³ juéh³ mɨ³cuú²;

3 hi³ jáun² jmɨ́¹ má²ca³tsɨn¹³ jmáɨ¹ hi³ ca³tón³ Dió³² jmɨ́¹tin² né³, ca³ma³li²¹ jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² jná¹³ hléh²³ jú¹ chú³² jáun² la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hí³.

4 Hnú² Tito, tsá² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ jan² jón³² jná¹³ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re², sí² lá² zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú²; hnó³² jná¹³ hi³ cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméɨ² dí² jɨ³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí², [hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² juenh² tsɨ́³], jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Ha³ lánh³ ñi³táunh¹ tsá² ca³tɨ²¹ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²

(1 Timoteo 3:1-13)

5 Hi³ jáun² né³, hnú² ca³cháu³² jná¹³ hué³² Creta nio² chu³ jmáɨ² nɨ́², hi³ jmúh¹³ hnú² re² nɨ́¹juáh³ he³ hi³ tiá² má²tí³ quioh²¹ tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³², hi³ hɨen¹³ nú² tsá²daun³² tsá² hau³ jáɨ¹³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², la³ cun³ rón³² hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hnú².

6 Tsá²daun³² tsá² he³ ta²¹ jáun² hniáuh³² lɨ́n³ tsá² tiá² lɨ́¹³ lɨ³ chá³² tsú² tso³ quioh²¹. Tsá² la³ hí³ hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mɨ³ ñí²cuo²; ja³bí¹ jon² tsú² hniáuh³² má²tanh² ta²¹ Dió³², hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga², ho³ hi³ tiá² ta²¹ tanh² jméɨ² mí¹ziú¹³, jáun² tiá² lɨ́¹ ziu³ lɨ́¹ hɨe³ tsú² tsáu².

7 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ hí³ lɨ́n³ quian²¹ Dió³², hi³ jmu² tsú² hua³hín¹³ tsá² joh¹ Dió³², jáun² tiu³nio² hniáuh³² lɨ́n³ tsú² jan² tsá² tiá² lɨ́¹³ lɨ³ chá³² tsáu² tso³ quioh²¹. Tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² quien² hnga², sa³jun³ hi³ chei³² tsɨ́³ tsú². Ja³bí¹ tiá² hniáuh³² hi³ ñi³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ jmu² tsú² hniéɨ², sa³jun³ hi³ hen² tsɨ́³ tsú² quɨe³ lɨ́¹ zia³².

8 Hniáuh³² ma³hnio³ bí¹ tsú² la³jɨ́n³² tsá² ñi³tin²¹ hñú¹³, tsá² jlánh¹ hnió³ jmáh³la³ hi³ chu²¹, tsá² cháunh²³ re² chí¹, tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², tsá² chun¹, tsá² tɨn² tɨ³ jinh³ hnga².

9 Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² zianh³² tiá³ tsú² jú¹ tson² hi³ má²ca³lɨ³ ñi³², jáun² cun³quionh³ jú¹ tson² jáun² lɨ́¹³ cuéh³² tsú² tsáu² pí³, hi³ lɨ́¹³ tioh²¹ tsú² ma³tson² jáɨ¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² hleh³² jú¹ siáh³.

10 Quí¹ juóun³² tsáu² zian² hi³ hoh³ jú¹ tson², tsá² hleh³² tɨ³ jéin³², tsá² lɨ́¹ má²cau²; tsá² *judíos bíh¹ tsá² la³ñí¹ la³ján³ hi³ lɨ́n³ la³ jáun², tsá² jlánh¹ juáh²³ hí³ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsáu².

11 Hniáuh³² bíh¹ jná¹³ ho³ tsú²; quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² quɨe³ lɨ́¹ zia³², jáun² hɨeh³² tsú² tsáu² jáɨ¹³ hi³ tiá² ca³tɨ²¹, hi³ juóun³² tsáu² má²ca³hliah³ tsú² tsɨ́³ tá¹ ma³ cáun² hñú³.

12 Jan² tsá² lɨn³ tɨ³² tsá² jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hué³² Creta nɨ́² ca³hléh³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³² hi³ ca³tɨn¹ tsá²co¹ tsú² hué³² nɨ́², hi³ ca³juáh³: “Tsá² hué³² Creta lá², jmáɨ¹ ca³la³ jɨ³² tɨ́¹ jáɨn², tsá² lín¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ², tsá² lɨ́¹ hnió³ cu³ hɨ́nh³, tsá² juoh²”.

13 Tson² bíh¹ jáɨ¹³ lá²; jáun² hnú²

hniáuh32 quiú1 jin13 lɨ́n32 tsá2 hí3,
jáun2 lɨ3mí1 lɨ3 chú32 jmɨ́1 tsɨ́3 tsá2
má2tanh2 hí3 ta21 Dió32;
14 hi3 jáun2 tiú2uú2 tónh32 tsú2 ta21
jáɨ13 lɨ́1 chin2 tsá2 judíos chí1, sa3jun3
héih32 quioh21 tsá2 má2ca3chá3 tɨ3 có32
jú1 tson2.
15 Cun3 jɨ2 bíh1 la3jɨ́32 ñí1con2 jan2
tsá2 má2jɨ2 jmɨ́1 tsɨ́3, tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2
má2ca3hliáh2 tsɨ́3 má1ná1, tsá2 tiá2 ta21
taunh32, jáun2 ñí1con2 tsá2 la3 hí3 cá2
ñí1 hi3 hlah3 bíh1 zia32, quí1 la3 tɨ3
jmɨ́1 tsɨ́3 bíh1 tsú2 má2ca3hliáh2 cu3tsa32
quionh3 la3jɨ́32 hi3 cháunh23 chí1.
16 Uá1jinh1 juáh3 tsú2 hmóu32 hi3
cuóun32 Dió32, tɨ3la3 tiá2 jmu2 yáh3 tsú2
la3 cun3 hi3 jmɨ́1 hniáuh21 jmu3 sá1jmɨ́1
hi3 tson2. Jmáh3la3 hi3 tiá2 jéih32 Dió32
bíh1 jmu2 tsá2 tiá2 ta21 haɨh21 la3 hí3;
cónh3 tiá2 lin1 ñí1 quien2 bíh1 tsú2
ca3tɨ21 hi3 chu21.

2

Po1 hɨe32 jú1 tson2 ha3 lánh3 hniáuh32 zian2 tsá2 joh1 Dió32

1 Tɨ3la3 hnú2 ca3tɨn1 hléh13 jmáh3la3
jú1 tson2.
2 Juoh1 hnú2 tsá2ñuh2 tsá2 má2lieih21
hi3 ñi3táunh1 tsú2 cá2re2 he2, hi3 jmu3
tsú2 zian2 tsɨ́3, jɨ3 hi3 tɨ3 jinh3 tsú2 siáh3
hmóu32. Ja3bí1 hniáuh32 tanh2 tsú2
siáh3 ta21 Dió32 re2 la3 cun3 rón32 lɨ́3 jú1
tson2, hi3 hnio3 tsú2 tsá2ján2 tsá2ján2,
hi3 cueh32 tsú2 siáh3 tsɨ́3 lɨ3ua3 cáun2
he3 quiunh32.
3 Ja3bí1 la3 jáun2 juoh1 hnú2 siáh3
tsá2mɨ3 tsá2 má2lieih21 hi3 ma3li21 tsú2
hi3 tanh2 ta21 Dió32, hi3 tiá2 ziu3 hɨen3
tsú2 tsáu2, hi3 tiá2 hniáuh32 ma3héinh32
tsú2 siáh3. Hniáuh32 ná1lɨ́n3 tsú2 cáun2
nóh32 chu21,
4 jáun2 la3 jáun2 lɨ13 hɨ́eh32 tsú2
tsá2mɨ3 tsá2 tsá1míh1 ha3 lánh3 rón32
ma3hnio3 ñí2cuo2, jɨ3 jon2 nɨ́2 siáh3,
5 hi3 lɨ́n13 tsú2 tsá2 tɨn2 tɨ3 jinh3
hnga2, tsá2 má2jɨ2 jmɨ́1 tsɨ́3, tsá2
hua3hín13 re2 hñú13, tsá2 chun1, tsá2
tanh2 ta21 ñí2cuo2; quí1 jáun2 la3 jáun2
hí1 jan2 tiá2 hin2 lɨ́13 hléh32 hlah3
ca3tɨ21 jáɨ13 quioh21 Dió32.
6 Ja3bí1 la3 jáun2 juoh1 hnú2 tsá2
tsá1ñú1 hi3 cuɨ́1 tɨ́1 cuɨ́1 jinh13 tsú2
hmóu32.
7 Huen2 bíh1 hnú2 ca3tɨ21 lɨ́n13 cáun2
nóh32, jan2 tsá2 lin1 hi3 jmu2 jmáh3la3
ta21 chu21; hniáuh32 hɨeh1 nú2 tsáu2 jú1
tson2 hngó32, jú1 he2 tiá3.
8 Jáɨ13 quián13 nú2 hniáuh32 lɨ́3
jmáh3la3 jú1 tson2, jáun2 tiá2 hin2 lɨ́13
choh13 jú1 hlah3 quián13 hnú2. Jáun2
lɨ́1 hua3heih21 bíh1 ziu3 hɨe3 tsá2 tiá2
jéih32 jáɨ13 quián13 hnú2, quí1 tiá2 zia32
yáh3 he3 jáɨ13 hléh32 tsú2.
9 Juoh1 hnú2 *tsá2 má2ná1hlánh1 hi3
tanh13 tsú2 ta21 tsá2 lɨ́n3 juo13 he3
cáun2 hi3 juáh3, jɨ3 hi3 ma3hiún2 tsú2
siáh3 tsɨ́3 tsá2 hí3. Ja3bí1 tiá2 hniáuh32
nga3 tsú2 tiá3 ñí1con2 juo13.
10 Tiá2 hniáuh32 han3 tsú2, hniáuh32
jmu3 tsú2 cá2 ñí1 hi3 lɨ́13 niau21 tiá3
tsɨ́3 juo13 ñí1con2 bíh1 tsú2; cun3quionh3
la3jɨ́32 hi3 jmu2 tsú2 jáun2 lɨ́13 ma3jnia32
tsú2 re2 jáɨ13 quioh21 Dió32 Tsá2 liáu32
dí2.
11 Quí1 má2ca3ma3li21 bíh1 Dió32 hi3
ja32 miɨ́3 tsɨ́3, hi3 hnió3 lión32 tsá2 zian2
ñí1 hué21 lá2.
12 Hi3 cun3ñí1 hi3 jáun2 né3,
má2ca3lɨ3 né1 dí2 hi3 hniáuh32 chá13
dí2 tɨ3 có32 la3jɨ́32 hi3 tiá2 jéih32 Dió32,
la3jɨ́32 hi3 dí1quiaunh21 tsɨ́3 tsá2 zian2
ñí1 hué21 lá2. Hi3 hniáuh32 táɨ2 dí2
tɨ́1 jinh21 hmóu32, hi3 ziáun2 dí2 la3
cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32, hi3 ziáun2 dí2
jmáh3la3 hi3 ca3tɨn1 Dió32 tá1la3 ziáun2
dí2 jáun2 ñí1 hué21 lá2.
13 Hi3 hniáuh32 ná1hé2 ná1jan32 dí2
jmáɨ1 hi3 má2ná1hu21 jáun2 tsɨ́3 dí2,
jmáɨ1 chu21 hi3 ma3jnia32 Jesús Tsá2
lɨ́n3 Cristo, Dió32 Tsá2 cú2 juenh2, Tsá2
liáu32 dí2.
14 Tsá2 hí3 ca3cuen3 hnga2 hi3 jún3
hi3 ca3ta1 dí2, hi3 jáun2 lɨ́13 liáu32 dí2
tsú2 ñí1con2 hi3 jmɨ́1 ziáun2 dí2 jáun2
cun3 tɨn2 tsɨ́3 hmóu32; hi3 ma3jɨn2 tsú2
jnoh1, jáun2 jnoh1 lɨ́n13 tsá2 joh1 tsú2,
tsá2 hniá1 jmu3 hi3 chu21.

15 Hi³ jáun² né³, jáɨ¹³ nɨ́² bíh¹ hɨeh¹
hnú² tsáu². Hniáuh³² hlɨ́¹ lienh¹ hnú²
tsú², jɨ³ hi³ quiú¹ jin¹³ nú² tsú², quí¹
hnú² bíh¹ tsá² hauh³² jáɨ¹³ jáun². Tiá²
hniáuh³² jmúh¹³ hnú² hí¹ cáun² hi³ lɨ³
lɨ́¹³ méih³ hi³ quien² nú² ñí¹con² tsáu².

3

Ḥe³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² jmu³

1 Hi³ jáun² né³, cháu¹ hnú² tsɨ́³ tsá²
tionh² jo³cuonh² nú² nɨ́² hi³ tanh¹³ tsú²
ta²¹ tsá² ná¹ho² ta²¹, jɨ³ la³jɨ́n³² tsá²
ná¹lɨ́n³ ta²¹ nɨ́² siáh³, hi³ ma³tí³² tsú²
la³ cun³ hi³ juáh³ tsá² hí³, hi³ hniáuh³²
tiáunh¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³jɨ́³²
hi³ chu²¹.

2 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ tú¹ cuɨ́¹ hión²¹ tsú² hí¹
jan² tsáu², cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² hniéi²
tɨ³ re² bíh¹ jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³, hi³ hí¹
cú¹pih²¹ tiá² jmu³ tsú² quien² hmóu³².

3 Quí¹ la³jáɨ³² bíh¹ dí² jmɨ́¹ láɨ³ tsá²
cáun¹ jmɨ́¹tin², hi³ tiá² jmɨ́¹ má²ti²¹
dí² la³ cun³ héih³² hi³ tɨ́² hiáu²³ dí²,
hi³ jmɨ́¹ lɨ́²can² jnoh¹ cun³quionh³ jú¹
tɨ́¹jáɨ², hi³ jmɨ́¹ má²ca³taun³ tsɨ́³ dí²
jmú¹³ tso³; jmɨ́¹ láɨ³ dí² la³juah²¹ dúh¹
*tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² la³jáh³
dú¹ ñí¹ hi³ jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ dí²
jmú¹³. Jmɨ́¹ láɨ³ dí² tsá² hian² tsɨ́³, tsá²
uóu³² tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ ná¹háu³ dí² quiúnh¹
tsá²ján² tsá²ján².

4 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³ma³li²¹ Dió³² Tsá²
liáu³² dí² hi³ hu²¹ chú³² tsɨ́³, jɨ³ hi³
jlánh¹ hnio³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²,

5 jmɨ́¹jáun² ca³liáu³² dí² tsú². Tɨ³la³
jun³juáh¹³ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hi³ chú³²
ñí¹con² yáh³ Dió³² ca³liáu³², cáun² hi³
lɨ́¹ ja²¹ miɨ́³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ Dió³².
Jmɨ́¹jáun² ca³ma³jɨn² Jmɨ́²chí³ Chun¹
la³jáɨ³² dí², hi³ jáun² ca³lɨ³ hmaɨ²¹
jmɨ́²chí³ quiú¹³ dí², hi³ ca³lɨ³ziáun² dí²
siáh³ cónh³ hi³ hmaɨ²¹.

6 Cun³quionh³ Jesucristo Tsá² liáu³²
dí², ca³cuen³ Dió³² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² dí².

7 Cun³ñí¹ hi³ ja³ jáun² miɨ́³ tsɨ́³ bíh¹
Dió³², hi³ jáun² ca³lɨ³ la³juah²¹ dúh¹ hi³
tiá² tso³ ren² dí², hi³ jáun² má²hiau³²
dí² jáɨ¹³ hi³ lɨ³ ziáun² cun³ jmɨ́¹hi³nio²,
la³ cun³ hi³ qui³ hu²¹ jáun² tsɨ́³ dí².

8 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ nɨ³², hi³ jáun²
jná¹³ hnó³² hi³ la³ má²ma³tson¹³ jáun²
hnú² jáɨ¹³ lá², hi³ jáun² tsá² tanh² hí³
ta²¹ Dió³² jmu³ hi³ chú³² la³ má²jmu²
jáun². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ chú³²,
jlánh¹ zia³² ñí¹ lɨ³ quien² ñí¹con² ca³la³
jɨ́n³² tsáu².

9 Tɨ³la³ tiá² hniáuh³² má¹cú¹
má¹jenh¹ hnú² jú¹ tiá² ta²¹ lɨ³ jmu³,
hi³ tiá² hniáuh³² lɨ́n¹³ nú² hi³ chú³²
quiú² táɨnh²³ tsú² hi³ lɨ³ quien² dí¹hio³
ñú¹deh³, sa³jun³ hi³ quiú¹ tanh¹ hnú²
tsáu² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés. Quí¹ jun³ lin¹
zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ jmu² tsú²
la³ jáun².

10 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́¹ hnió³
ma³quien² jáɨ¹³ quioh²¹ hnga² hi³ la³í¹
hnió³ hi³ han³ tsáu² ñí¹con², hi³ jáun²
hniáuh³² juoh¹ hnú² tsá² la³ hí³ hi³
tiú²uú² jmu³ la³ jáun²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³
la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsú², jáun² lɨ́²uú²
lienh¹ tsá² hí³.

11 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²jmu²
la³ jáun², jáun² má²ñíh¹ hnú² hi³
má²ca³hliáh² jmɨ́²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsá²
la³ hí³, cun³quionh³ tsáu¹³ hnga² tsú²
má²lɨ́²zeh³ ñí¹ hlaɨh³.

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Tito

12 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹cá²zéin³²
jná¹³ ñí¹con² hnú² Artemas, ho³lá²dá²
Tíquico, jmu³ tion³ ña³² juú² Nicópolis,
hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ dí², quí¹ jná¹³
len³ hi³ ñí¹ñí²¹ ñí¹ jáun² tá¹la³ ngá¹³
jáun² jmɨ́¹ ñí²cuóu³.

13 Jmu³ tion³ ma³hon¹ Zenas tsá²
lɨ́n³ hí³ tsá² nau³² jáɨ¹³, jɨ³ Apolos.
Jmu³ hi³ tiá² hi³ lɨ³hniauh³ hí¹ cáun²
quioh²¹ tsú², jáun² lɨ́¹³ tsa³táunh¹ tsú²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn² juɨ³² he² hná¹
quioh²¹.

14 Hi³ jmúh¹³ nú² siáh³ hi³ lɨ³ ñɨ³²
tsá² reh² he³ ta²¹ chu²¹ zia³² hi³

quien^{2} jmu^{3} tsú^{2} pí^{3} hi^{3} jmu^{3}, jáun^{2} lɨ́^{13}
ma^{3}hau^{3} tsú^{2} he^{3} cáun^{2} hi^{3} hniáuh^{32},
hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} quien^{2} hi^{3} zian^{2} tsú^{2}.

Po^{1} juáh^{3} hi^{3} cuɨ́^{1} tionh^{1} tsú^{2} cáun^{2} hi^{3} re^{2} hi^{3} tɨn^{2}

15 La^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} tionh^{2} quiúnh^{1} jná^{13}
ñí^{1} lá^{2} juáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2}: “Hia^{2} nú^{2}”.
Jmu^{3} hi^{3} chú^{32}, juah^{21} tiá^{3} hnú^{2} hi^{3}
ca^{3}ta^{1} jnoh^{1}: “Hia^{2} hnoh^{2}” ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} reh^{2} tsá^{2} hniau^{3} jnoh^{1} tionh^{2} ñí^{1}
nɨ́^{2}. Cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2} Dió^{32}
la^{3}jɨ́n^{32}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
juanh^{32} jná^{13} reh^{2}.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Filemón

Po¹ zen² sí² lá² ñí¹con² Filemón

1 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo Jesús, reh² Timoteo quiúnh¹ jná¹³ cuá¹jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnú² Filemón, hnú² tsá² jmuh³² ta²¹ quiúnh¹ jnoh¹, hnú² tsá² hnau³ jnoh¹ lɨ́n³².

2 Jná¹³ zein²¹ sí² lá² ñí¹con² hnú², ñí¹con² reh² mɨ́¹ Apia, jɨ³ reh² Arquipo, jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹ hi³ láɨ³ la³juah²¹ dúh¹ hliáu³ joh¹ Dió³², jɨ³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ná¹ngɨh³² hñuh³² hnú² nɨ́² siáh³.

3 Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnoh², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ cha³² hi³ Filemón hnio³ lɨ́n³² Dió³² jɨ³ ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu²

4 Ca³la³ jɨ́³² jmáɨ¹ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³² Juóu³², cue² ná¹ tiá¹hmah¹,

5 quí¹hliá² má²ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² jlánh¹ re² tanh²³ ta²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² jɨ³ hi³ hno³ nú² siáh³, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².

6 Tiauh² bíh¹ dí² cá²hon³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh²³ dí² jáun² ta²¹ Dió³², jáun² ñí¹con² hí³ dí² mɨ́²³ jná¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³tsɨn² hnú² ha³ cónh³ tí³ hi³ má²ca³ma³mieh² dí² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²zian² dí² hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

7 Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ nú² tsá² reh², jáun² jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³, hi³ ca³lɨ³ zia³² siáh³ pí³ hñu³ tsɨn³² jná¹³, quí¹ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³² má²ca³joh¹³ siáh³ pí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnú².

Po¹ mɨ³² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² Filemón ca³tɨn¹ Onésimo, jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

8 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ zia³² jáɨ¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ héih³² ñí¹con² hnú² hi³ chí¹tson³ jmúh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹, quí¹hliá² jná¹³ lɨ́n³ quian²¹ Cristo;

9 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáu³ bíh¹ dí², hi³ jáun² cu³tsa³² mɨ́²³ jná¹³ cú²jueh³² hi³ chú³² bíh¹ ñí¹con² hnú². Jná¹³ Po¹, tsá² má²liej²¹ ná¹ hi³ cuá¹tson³ ná¹ ta³né³² ca³tɨn¹ Cristo Jesús,

10 jná¹³ mɨ́²³ cáun² hi³ chú³² ñí¹con² hnú² ca³tɨn¹ Onésimo, tsá² má²lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³, tsá² ca³ma³zián¹³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ má²cuá¹tson³ jná¹³ lá² hñu³mí¹ñí².

11 Jmɨ́¹tin², Onésimo, (la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ "tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹") jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹; tɨ³la³ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹ tsá² hí³ ta³né³², ñí¹con² hnú² jɨ³ ñí¹con² jná¹³ siáh³.

12 Ñí¹con² hnú² zein²¹ jná¹³ tsú² siáh³ ta³né³². Hen³ hnú² tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ he¹³ nú² jná¹³.

13 Jná¹³ jmɨ́¹ hnó²¹ hi³ cuá³² tsú² quiúnh¹ ná¹ ñí¹ lá², hi³ jmɨ́¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² jná¹³ cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ hnú² huen² tá¹la³ cuá¹tson³ jná¹³ lá² hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²;

14 tɨ³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ hnó³² yáh³ jná¹³ nɨ́¹juáh³ tiá² lɨ́n²³ yáh³ hnú² huen² la³ nɨ́², quí¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ chú³² ta³ tiá² ñí¹jmúh², cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ hnú² hi³ hiún² honh² huen².

15 Tiá² né¹ ho³ sa³ Onésimo ca³ngɨ́³ cu³tiá³ tɨ³ có³² quioh²¹, hi³ jáun² ta³né³² lɨ́¹³ cuá³² tsú² cun³ jmɨ́¹ hi³ zian² quiúnh¹ hnú².

16 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ lɨ́n³ tsú² ta³né³², quí¹ tɨ³ má²cáu³ bíh¹ tá¹³ tsú², quí¹ tsá² reh² bíh¹ má²lɨ́n³ tsú² ta³né³², tsá² hno³ lɨ́n³² dí². Jná¹³ hno³ lɨ́n³² tsú², tɨ³la³ hnú² jlánh¹ hniáuh³² má¹hno¹ lɨ́n³² tsú², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² tsá²mɨ³cuóun² renh² yáh³ hnoh², quí¹ tɨ³la³ má²renh² hnoh² jɨ³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí².

17 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tson² lɨ́n²³ hnú² hi³ re² juóh³² quiúnh¹ jná¹³, hen³ tsá²

lá² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ jná¹³ ca³chó³² hñuh³²
hnú².
18 Nɨ́¹juáh³ ca³jmú³ tsú² cáun² hi³
hlah³ jmɨ́¹tin², ho³ nɨ́¹juáh³ ren² tsú²
quɨe³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ ca³tɨn¹
tsú².
19 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹jmu² jná¹³
quionh³ uón³² huen² huéh³ lá² hi³
jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹; uá¹jinh¹ jmɨ́¹
lɨ́¹³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ hí¹
la³ tɨ³ jmɨ́²chí³ quián¹³ yáh³ hnú² ren²
ñí¹con² jná¹³.
20 Ján³ reh², jmu³ hnú² cáun² hi³
chú³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí²: hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ tɨnh²¹
tsɨn³² jná¹³ hi³ lin¹ hi³ má²láɨ³ dí² tsá²
reh² ñí¹con² Cristo.
21 Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ ño¹
jná¹³ hi³ hnú² táunh²³ ta²¹ hi³ juanh³²
jná¹³, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ tɨ³ hliáun³
hi³ jmúh¹³ bíh¹ hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³
juanh²¹ jná¹³.
22 Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³ hi³ re²
jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ ñí¹ lɨ́¹³ cuóun³²
jná¹³, quí¹ tsɨn³² jná¹³ má²hu²¹ hi³
cun³ñí¹ hi³ lienh¹ hnoh² Dió³², lɨ́¹³
hián¹³ náh² siáh³ jná¹³ cónh³í¹ cu³
jéin³².

Po¹ juáh³ hi³ cuɨ́¹ má¹mieh² tsú² Dió³²

23 Epafras, tsá² cuá¹tson³ quiúnh¹
jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo
juáh³: “Hia² nú²”.
24 Ja³bí¹: “Hia² nú²” juáh³ siáh³ Mar-
cos, Aristarco, Demas, jɨ³ Lucas nɨ́²
siáh³, tsá² quiúnh¹ jná¹³ hi³ jmu² tá¹³
Dió³².
25 Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² cuɨ́¹
má¹hé¹ má¹mieh² hnoh². [Cun³ nɨ́²
bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³tɨn¹ Tsá² Hebreos, Tsá² Ná¹jan² Hí³ Tsá² Zéin¹ Dió³²

Dió³² má²ca³hléh³ cun³quionh³ Jon²

1 Jmɨ́¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin² lɨ́n³² cun³quionh³ tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², hliáun³ jéin³² bíh¹ ca³hléh³ dí² ñí¹con² tsú², hi³ hliáun³ ñí¹ bíh¹ zia³² ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ dí² siáh³;

2 tɨ³la³ ñí¹ má²ñí¹táuh³ lá² jmáɨ¹ má¹ná¹, cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³hléh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hi³ jáun² hí³ bíh¹ má²cuá¹hiáun¹ hi³ tá¹no¹ jo³cuo² ca³la³ jɨ́³² hi³ jáun².

3 Hí³ bíh¹ lɨ́n³ joh¹ hi³ lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ má²dí¹láɨn¹ tsú² siáh³ la³ cun³ rón³² lɨ́n³ hnga² Dió³²; hi³ hnga² hí³ bíh¹ tanh² hó¹ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³² jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³ pin³ quioh²¹. Hi³ jmɨ́¹ má²lɨ́²hin³ tsú² jáun² tsáu¹³ dí² né³, ca³ta³cua¹³ tsú² hñu³mɨ³cuú² tɨ³ cuá²chu²¹ quioh²¹ Dió³², Tsá² lɨ́n³ Re²¹.

Jon² bíh¹ Dió³² tɨ³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

4 Hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ quien² bíh¹ Jon² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², quí¹ jáɨ¹³ hi³ má²ca³lɨ³hiáun¹ tsú² jáun² hi³ hau³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hi³ ná¹ho² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³².

5 Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³ Dió³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:
Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³;
Tsá² má²lɨ́²ma³zián¹³ jná¹³ né³².
Hi³ sa³jun³ ca³záɨh³ yáh³ Dió³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:
Jná¹³ bíh¹ Tsá² lɨ́n¹³ ná¹ Ñeh² hnú²,
hi³ hnú² siáh³ lɨ́n¹³ Jón³² jná¹³.

6 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³ma³jnia² Dió³² Jon² ñí¹ hué²¹ lá², Tsá² cú² hnga² tán¹, ca³juáh³ la³ lá²:
La³jɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² cuɨ́¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsú².

7 Hi³ jáun² hi³ ca³tɨn¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³, rá¹juáh³ la³ lá²:
Jmu² Dió³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ dí² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí³,
hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ tsá² quian²¹ hí³ joh¹ dí² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ zɨ́h¹ sɨ́² huáh² tsɨ́³.

8 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ Jon² tsú² má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:
Hnú² Dió³², hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jáɨ¹³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²;
la³jɨ́³² héih³² hi³ jmuh³² hnú² lɨ́³ cú²tso² cu³tí³ bíh¹.

9 Hnú² Tsá² jen²³ nú² jmáh³la³ hi³ chu²¹, hi³ hon² nú² la³jɨ́³² hi³ hlah³;
hi³ jáun² bíh¹ Dió³² Juóuh³² hnú² má²ca³jmú³ hi³ jlánh¹ bíh¹ hiún² honh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun².

10 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:
Hnú² Tɨ³², hnú² bíh¹ Tsá² ca³quiúh² nú² hngá¹máh³ lá² la³ cun³ jmɨ́¹tin²,
hi³ cun³quionh³ cuonh² hnú² ca³jmuh³ jɨ³lɨ³² hi³ jniá³ chi³cuú².

11 Uá¹jinh¹ chau²¹ jmáɨ¹ tsá¹³ la³jɨ́³² hi³ jáun²,
tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, la³ má²zian² jáun² bíh¹ nú².
Jɨ³lɨ³² bíh¹ hi³ jáun² lɨ³ tseh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́² tseh¹ ha¹ tsú²;

12 hi³ jáun² má¹jáun² né³, junh¹³ hnú² la³jmɨ́¹ junh²³ tsú² hmɨh³² quioh²¹,
hi³ záɨh¹³ nú² siáh³ hi³ jáun² la³ jan² tsá² zaɨ³² ha¹.
Tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² chau²¹ yáh³ jmáɨ¹ hi³ zan¹³ nú²,
jmáɨ¹ hi³ zian² hnú² jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² táuh³.

13 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tiá² ca³záɨh³ la³ lá²:
Ñí³ hnú² tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ tá¹la³ jmu¹ jná¹³ hi³ tiá² quien² tsá² hau² hnú²,
hi³ con¹ jná¹³ tsú² ñeh² tanh¹ hnú².

14 Hi³ jáun² né³, la³jɨ́n³² bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² lɨ́n³ jmɨ́²chí³ quian²¹ Dió³², tsá² ná¹zéin¹ hi³ ma³hon³ tsá² ca³tɨn¹ liáun³.

2

Tiá² hniáuh³² chá¹³ dí² tɨ³ có³² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ liáun³ dí²

1 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lin¹ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² zánh¹³ dí² tiá³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ má²ca³náɨ¹³ dí², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ tsáu¹³ dí² cáun² juɨ³² siáh³.

2 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ quien² bíh¹ ca³la³ jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ la³jɨ́n³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ ca³hiauh³ hi³ ca³tɨn¹, tsá² ca³jmú³ hí³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ hmóu³²,

3 hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ lɨ́¹³ liáu³ jnoh¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ca³lɨ³háun³ yáh³ dí² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ liáu³² dí²! Quí¹ hnga² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² ca³ma³liáu³² hi³ ngaɨ³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ liáun³ tsáu², hi³ jáun² tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ jáun² má²ca³ma³tson² siáh³ hi³ jáun² ñí¹con² jnoh¹.

4 Hi³ hnga² siáh³ Dió³² má²ca³ma³tson² jáɨ¹³ jáun² cun³quionh³ li²¹ jɨ³ hua³jueh³², ca³la³ hi³ ca³ma³jnia² Dió³² pí³ quioh²¹, jɨ³ hi³ hiauh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹ pí³ hi³ ja³ ñí¹con² Jmɨ́²chí³ Chun¹ la³ cun³ hi³ ca³lɨ́n¹³ Dió³² hi³ cué³².

Jesucristo ca³lɨn³ jan² Tsá² dí¹tsáun² la³ jnoh¹

5 Hi³ jáun² né³, tiá² ca³hɨen³ yáh³ Dió³² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ hau³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hngá¹máh³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³, la³ cun³ ca³tɨ²¹ hngá¹máh³ hi³ ná¹hléh¹ jnoh¹ lá² ta³né³².

6 Quí¹ zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²: Hnú² Dió³² ¿hin² dá² tsánh² tsá²mɨ³cuóun², jáun² sa³ hnú² máh³ chau² honh² hi³ ca³tɨn¹ tsú²?

¿Hi³ hin² dá² tsánh² tsá²mɨ³cuóun², jáun² sa³ hnú² máh³ jlánh¹ tanh²³ tsú² hó¹máh¹?

7 Cu³tiá³ bíh¹ ca³jmuh³ hnú² hi³ ca³son² hi³ quien² tsú² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²tanh¹ hnú², tɨ³la³ má²ca³ma³quien¹³ lɨ́n³² bíh¹ hnú² tsú², [hi³ ca³jmuh³ hnú² siáh³ hi³ hau³ tsú² jáɨ¹³ ñí¹con² la³jɨ́³² hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun²].

8 Ca³ma³lih²¹ hnú² hi³ quien² tsú² jmɨ́¹ ca³cháh¹ nú² jáun² ca³la³ jɨ́³² jo³cuo² tsú².

La³ jáun² má²lin¹ hi³ tsá²mɨ³cuóun² ca³lɨ³ quien² ñí¹con² jɨ³lɨ³² hi³ zia³², quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² ca³chá³ Dió³² jo³cuo² tsú². Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun², cun³jáun² tiá² má²néh³² bíh¹ dí² hi³ ca³la³ jɨ́³² hi³ jáun² má²tí³² ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun².

9 Tɨ³la³ néh³² dí² Jesús, Tsá² ca³sión³² tsú² hí³ cu³tiá³ hi³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú². Tɨ³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²néh³² dí² hi³ cuá¹lɨ́n³ tsú² hú¹tá¹ jan² Tsá² quien² cu³tí¹³ bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsɨ́³ hi³ ca³jun³; quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ Dió³² bíh¹ ca³jun³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsáu².

10 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnga² bíh¹ tsú² ca³lɨ³ zia³² jɨ³lɨ³². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² hi³ jɨ³lɨn² jon² lɨ́¹³ zian² la³jmɨ́¹ zian² dí² hnga², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² hi³ ca³ma³tso² Jesucristo tsɨ́³, Tsá² ca³quiú² hí³ juɨ³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáu³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨn³ tsú² jan² tsá² ca³hia³ ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³.

11 Quí¹ Tsá² jmu² hi³ lɨ́²jɨn² tsáu², jan² bíh¹ Jméi² tsú² zian² la³ má²quionh³ tsú² tsá² ca³lɨ³ jɨn². Hi³ jáun² tiá² lɨ³ heh²³ yáh³ Jesús hi³ juáh³ dí² hi³ raɨnh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² má²ca³lɨ³ jɨn² hí³,

12 la³ cun³ juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

Hléh13 jná13 ñí1con2 renh2 hi3 ca3tɨn1
hnú2,
hi3 hɨ́e13 jná13 siáh3 sun1 hi3 ca3tɨn1
hnú2 ja1 ñí1 ná1ngɨh32 tsáu2.
13 Ja3bí1 rá1juáh3 siáh3:
Cáun2 bíh1 chá13 jná13 tsɨn32 hi3 ca3tɨn1
Dió32.
Hi3 rá1juáh3 siáh3 la3 lá2:
Lá2 zenh2 jná13 quiúnh1 ná1 jon2
Dió32, tsá2 má2ca3chan3 Dió32
jo3uón32 jná13.

14 Jáun2 cun3ñí1 hi3 la3jɨ́n32 tsá2
hí3 jon2 Dió32 cá2ren2 bíh1 ná1quian32
ngú3 jɨ3 jmɨ2 nɨ́2, jáun2 la3 jáun2 bíh1
ca3lɨ3 siáh3 hi3 dí1tsáun2 Jesús la3juah21
dúh1 jan2 tsá2mɨ3cuóun2 uá2jaɨ32, hi3
jáun2 cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3lɨ3 hi3
quin3 tsú2 pí3 quioh21 tsá2 hláɨnh1,
tsá2 jmɨ́1 quian32 pí3 quioh21 hmú32,
cun3quionh3 hi3 jun3 jáun2 hnga2 bíh1
tsú2.
15 Jáun2 la3 jáun2 bíh1 ca3lión32 tsú2
la3jɨ́n32 tsá2 zian2 la3jmɨ́1 zian2 *tsá2
má2dí1hlánh1, tsá2 jmɨ́1 tionh1 hí3
jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32 hi3 ná1hú1 cóh21 tsɨ́3
hi3 jún3.
16 Quí1 jun3juáh13 hi3 cua3ma3hon3
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 yáh3 tsú2 cuan3,
quí1 hi3 cua3ma3hon3 jón2zɨ́h1 jón2cho1
hla1 Há2bran21 bíh1 tsú2.
17 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3lɨ3
hniáuh32 hi3 lɨ́n3 tsú2 la3juah21 dúh1
jan2 tsá2mɨ3cuóun2 cá2ren2 tán1 cu3tí3
quionh3 raɨnh21, jáun2 la3 jáun2 bíh1
ca3lɨ3 hi3 lɨ́n3 tsú2 jan2 Mí2tsá2 Hɨ́en1
quian21 Dió32, jan2 Tsá2 cun3 jmɨ́1lɨ́h3
tiá2 za13 tsɨ́3, Tsá2 ja32 miɨ3 tsɨ́3. La3
jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 ca3chón32 tsú2 tsɨ́3
Dió32 hi3 jmɨ́1 míh23 jáun2 tsɨ́3 tsú2
hi3 ca3tɨ21 tsáu13 tsáu2 cun3quionh3 hi3
ca3cuen3 dí2 jáun2 hnga2 hi3 jún3.
18 Hi3 jáun2 cun3ñí1 hi3 ca3ma3tso2
tsú2 jáun2 tsɨ́3 hnga2 cun3quionh3 la3jɨ́32
hi3 cá2 lau23 jáun2 né3, hí3 bíh1 tɨn2 hi3
ma3hon3 jɨ3lɨn2 tsá2 ja3tó2 ja3lɨ́23 siáh3
hi3 cá2 lau23 ñí1con2.

3

Tɨ3 quien2 bíh1 tá13 Jesús la3 cónh3 bíh1 tá13 Moisés

1 Hi3 jáun2 né3 reh2, hnoh2 tsá2
má2ná1chun1 náh2, tsá2 má2ca3te3 náh2
Dió32 hi3 má2ná1lɨ́n3 náh2 tsá2 joh1
tsú2, sá1nɨ́2 cónh3 jmɨ́1 jɨe3 náh2 re2
hi3 ca3tɨn1 [Cristo] Jesús, Tsá2 lɨ́n3 Tɨ32
tsá2 quian32 jë1 Dió32 jɨ3 Mí2tsá2 Hɨ́en1
Juo13 dí2, la3 cun3 hi3 qui3 ná1ton23 dí2
jáun2 ñí1con2 tsáu2.
2 Quí1 Jesús má2ca3ma3tí32 ñí1con2
Dió32, Tsá2 ca3lɨ3hiáun1 hi3 ca3tɨ21 ta21
jáun2, la3jmɨ́1 ca3ma3tí32 jáun2 hla1
Moisés hi3 ma3cón32 la3jɨ́n32 tsá2 jmɨ́1
tionh2 hí3 jo3cuo2 Dió32 jmɨ́1jáun2.
3 Tɨ3la3 má2ca3lɨ3 lin1 bíh1 hi3 tɨ3
jlánh1 bíh1 quien2 Jesús la3 cónh3 bíh1
hla1 Moisés; la3jmɨ́1 lɨ́3 hñú3, hi3 tɨ3
jlánh1 bíh1 quien2 tsá2 lɨ́2jmú3 la3 cónh3
bíh1 hnga2 hñú3.
4 Quí1 cun3 tiu3nio2 zian2 bíh1 tsá2
lɨ́2jmú3 ma3 quin32 ma3 caun32 hñú3,
tɨ3la3 la3jɨ́32 hi3 jniá3 má1ná1, Dió32 bíh1
Tsá2 ca3jmú3.
5 La3 jáun2 bíh1 lɨ́3 hi3 Moisés
ca3ma3tí32 hi3 ma3cón32 la3jɨ́n32 tsá2
tionh2 hí3 jo3cuo2 Dió32 jmɨ́1jáun2, hi3
la3jɨ́32 ta21 hi3 ca3jmú3 tsú2 jáun2 né3,
ca3jmú3 ta21 hi3 ma3tson2 jáɨ13 hi3
né3bí1 jmɨ́1 hléh21 Dió32 jmɨ́1 chí1cáɨn2
jáun2.
6 Tɨ3la3 Cristo né3, lɨ́n3 Tsá2 má2tí32
ñí1con2 Dió32 ca3tɨn1 la3jɨ́n32 tsá2
tionh2 jo3cuo2 Dió32 la3 cun3 qui3
ca3tɨ21 hi3 má2tí32 jan2 jon2 tsáu2. Hi3
jáun2 jnoh1 bíh1 láɨ3 tsá2 tiauh2 hí3
jo3cuo2 Dió32 nɨ́1juáh3 la3 má2nio2 jáun2
tiá3 tsɨ́3 dí2, hi3 nɨ́1juáh3 la3 má2tsah1
jáun2 dí2 hi3 ca3tɨ21 hi3 má2ná1jan32 dí2
jáun2 [ca3la3 ñí1 cá1táuh3 jmáɨ1].

Tsá2 tionh2 jo3cuo2 Dió32 lɨ́13 zian2 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2

7 Jáun2 cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, la3
cun3 juáh3 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 ñí1 Sí2
quioh21 Dió32 la3 lá2:

Hnoh^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} náɨh^{13} náh^{2} né^{32} la^{3}
cun^{3} hi^{3} hleh^{32} Dió^{32},
8 ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} náh^{2} hi^{3} tiá^{2}
niuh^{1} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}jmú^{3}
tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3}
hmóu^{32},
tsá^{2} ca^{3}ca^{3} ca^{3}lan^{3} hí^{3} Dió^{32} tɨ^{3} hué^{32}
quiéin^{2} jáun^{2}.
9 Ñí^{1} jáun^{2} dá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} ca^{3}ca^{3} ca^{3}lau^{3}
jná^{13} dí^{2}hioh^{3} ñú^{2}deh^{3} hnoh^{2},
uá^{1}jinh^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{32}
jná^{13} tá^{1} tu^{3}ló^{32} mii^{2} jáun^{2}.
10 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}míh^{3} tsɨn^{32}
jná^{13} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hí^{3},
hi^{3} ca^{3}juánh^{32} jná^{13} jáun^{2}:
Tiu^{3}nio^{2} bíh^{1} tiá^{2} cáun^{2} ná^{1}tioh^{3} tsɨ́^{3}
tsá^{2} nɨ́^{2},
hi^{3} cónh^{3} tiá^{2} hnió^{3} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} zian^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} hnó^{32} jná^{13}.
11 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}míh^{3} tsɨn^{32}
jná^{13} quiúnh^{1} tsá^{2} hí^{3},
jáun^{2} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} cáun^{2} jáɨ^{13} huáh^{2}
tsɨ́^{3} lá^{2}:
hi^{3} cun^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} bíh^{1} tsa^{3}tiánh^{2} tsú^{2} ñí^{1}
jmɨ́^{1} lɨ́^{13} chan^{21} jná^{13} tsú^{2} tie^{3}.
12 Hnoh^{2} reh^{2}, hua^{3}hín^{13} náh^{2} jmu^{3},
quí^{1} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}lɨn^{3} náh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} tsá^{2} cá^{2}
ñí^{1} ná^{1}tioh^{3} hlah^{3} tsɨ́^{3}, hi^{3} niau^{21} tun^{3}
honh^{2} náh^{2} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3}
tianh^{13} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} Tsá^{2}
liéih^{32}.
13 Jáun^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} jmúh^{13} náh^{2}
pin^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} cun^{3} jmá^{2}
cun^{3} jnia^{32}, tá^{1}la^{3} zia^{32} lá^{2} jmáɨ^{1}; jáun^{2}
tiá^{2} lɨ́^{1} lɨ^{3}can^{2} náh^{2} cun^{3}quionh^{3} tso^{3},
quí^{1} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}lɨn^{3} náh^{2} tsá^{2} tiá^{2} jáɨ^{13}
ngɨ^{23}.
14 Quí^{1} jɨ́^{32}la^{3} ti^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} má^{2}nio^{2}
jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}chá^{13} dí^{2}
jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} la^{3} jmɨ́^{1} ñí^{1} jmɨ́^{1}tin^{2},
hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} cu^{3} nió^{3}
quiúnh^{1} dí^{2} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo.
15 La^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2}:
Hnoh^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} náɨh^{13} náh^{2} né^{32} la^{3}
cun^{3} hi^{3} hleh^{32} Dió^{32},
ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} náh^{2} hi^{3} tiá^{2} niuh^{1} náh^{2}
la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}jmú^{3} tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3}
cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}.
16 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} tsá^{2}
hí^{3}, tsá^{2} ca^{3}náɨ^{32} hí^{3} jáɨ^{13} quioh^{21}
Dió^{32}, hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} tiá^{2}
nieh^{3}? Haun^{13} tsá^{2} ca^{3}ñí^{1}huen^{13} hí^{3}
hla^{1} Moisés tɨ^{3} hué^{32} Egipto bíh^{1} hí^{3}
dúh^{1}.
17 Hi^{3} ¿hin^{2} dá^{2} ñí^{1}con^{2} jaun^{32} ca^{3}míh^{3}
tsɨ́^{3} Dió^{32} tá^{1} tu^{3}ló^{32} mii^{2} jáun^{2}?
¿Haun^{13} juáh^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3}
tso^{3} bíh^{1} dúh^{1}?, tsá^{2} cá^{2}tsan^{3} hí^{3} hué^{32}
quiéin^{2}.
18 Hi^{3} ¿hin^{2} dá^{2} ñí^{1}con^{2} ca^{3}jmú^{3} siáh^{3}
Dió^{32} jáɨ^{13} huáh^{2} tsɨ́^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hi^{3}
tiú^{2}uú^{2} lɨ́^{13} tsa^{3}tiánh^{2} tsú^{2} hué^{32} ñí^{1}
jmɨ́^{1} chan^{3} dí^{2} tie^{3}? ¿Haun^{13} juáh^{13} tsá^{2}
ca^{3}jmú^{3} hí^{3} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} hmóu^{32} bíh^{1}
dúh^{1}?
19 Jáun^{2} jáɨ^{13} nɨ́^{2} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} tiá^{2} la^{3}
taunh^{3} yáh^{3} tsú^{2} hué^{32} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} tiá^{2} la^{3} ca^{3}chá^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3}.

4

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hniáuh^{32} jmú^{13}
dí^{2} hua^{3}hín^{13} tá^{1}la^{3} hé^{2} bíh^{1} jáɨ^{13} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32} hi^{3} lɨ́^{13} chau^{3} dí^{2}
tsú^{2} tie^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} hi^{3} juáh^{13}
hi^{3} ma^{3} jan^{2} hnoh^{2} tiá^{2} tɨn^{1} náh^{2} hi^{3}
cuá^{1}tianh^{3} náh^{2} tie^{3}.
2 Quí^{1} ja^{3}bí^{1} jnoh^{1} siáh^{3} má^{2}ca^{3}náɨ^{13}
jú^{1} chú^{32} la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} hí^{3}, tɨ^{3}la^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}náɨ^{32} tsú^{2} jáun^{2} tiá^{2} lin^{1}
ta^{21} ca^{3}jmú^{3} yáh^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, quí^{1} tiá^{2}
ta^{21} ca^{3}taunh^{3} yáh^{3} tsú^{2}, cáun^{2} ti^{3} lɨ́^{1}
ca^{3}náɨ^{32} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} tsú^{2}.
3 Tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} né^{3}, tsá^{2} má^{2}táunh^{23}
dí^{2} ta^{21}, jnoh^{1} bíh^{1} tsá^{2} ca^{3}ta^{1} dí^{2} hi^{3}
tsá^{1}tauh^{13} tie^{3}; la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}
jáun^{2} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:
Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}míh^{3} tsɨn^{32}
jná^{13} quiúnh^{1} tsá^{2} hí^{3},
jáun^{2} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} cáun^{2} jáɨ^{13} huáh^{2}
tsɨ́^{3} lɨ́^{3} la^{3} lá^{2}:
Hi^{3} tiu^{3}nio^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} tiánh^{3} tsá^{2} hí^{3}
tie^{3} hi^{3} jmu^{1} jná^{13}.
Quí^{1} cun^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3} bíh^{1} ta^{21}
jáun^{2} quioh^{21} Dió^{32} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}
ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} hngá^{1}máh^{3} lá^{2}.
4 Uá^{1}la^{3} cun^{3} zia^{32} ñí^{1} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2}
quioh^{21} Dió^{32} hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

La3 má2quiau3 jmáɨ1 hi3 ca3táuh3 bíh1
ta21 quioh21 Dió32, ca3cuá3 tie3.
5 Hi3 zia32 siáh3 cáun2 ñí1 rá1juáh3 Sí2
la3 lá2:
Tiu3nio2 tiá2 lɨ́13 tiánh32 tsá2 hí3 tie3
la3jmɨ́1 cuon1 jná13 tie3.
6 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, hniah3 bíh1
tsá2 lɨ́13 tiánh32 tie3. Tɨ3la3 tsá2 ca3náɨ32
hí3 jú1 chú32 quioh21 Dió32 la3 cun3
jmɨ́1tin2 má1na21, tiá2 ca3tiánh3 yáh3
tsú2 tie3, quí1 cun3ñí1 hi3 ca3jmú3 cun3
tɨn2 tsɨ́3 hmóu32.
7 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 Dió32
má2ca3tón3 siáh3 cáun2 jmáɨ1, jmáɨ1
hi3 ziáun2 dí2 lá2 ta3né32. La3 cun3 lɨ́3
jáun2 jáɨ13 hi3 ca3hléh3 Dió32 ñí1con2
Tsá2 *Israel cun3quionh3 hla1 Dá2vi21
jmɨ́1 má2cáɨn2 jáun2, la3 cun3 jáɨ13 hi3
má2lɨ́2juánh32 jná13 jáun2:
Hnoh2, nɨ́1juáh3 náɨh13 náh2 né32 la3
cun3 hi3 hleh32 Dió32,
ha3 lɨ́2 lɨ́1 jmu2 náh2 hi3 tiá2 niuh1 náh2.
8 Quí1 sá1jmɨ́1 ca3lɨ3 hi3 jmu3 hla1 Josué
hi3 tiánh32 tsá2 hí3 tie3 jmɨ́1jáun2, hi3
jáun2 tiú2uú2 jmɨ́1 hléh21 yáh3 Dió32
jmɨ́1 lɨ́1 cáɨn2 jáun2 ca3tɨ21 cónh3í1 cáun2
jmáɨ1 la3 jáun2 siáh3.
9 Jáun2 né3, ná1heinh32 bíh1 cónh3í1
cáun2 jmáɨ1 hi3 tiánh32 tsú2 tie3 hi3
ca3tɨn1 tsá2 má2tionh2 jo3cuo2 Dió32
la3jmɨ́1 ta3cua13 jáun2 hnga2 Dió32 tie3.
10 Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2 má2ca3ta3cua13
tie3 quionh3 Dió32, jáun2 tsá2 la3 hí3
má2ca3táuh3 bíh1 tá13 la3jmɨ́1 cá1táuh3
jáun2 tá13 Dió32.
11 Hi3 jáun2 ca3ta1 bíh1 dí2 hi3 jmú13
tion3, hi3 jáun2 lɨ́13 tiauh2 dí2 tie3. Hi3
jáun2 hí1 jan2 dí2 tiá2 cáun2 lɨ́1 má1ti21
dí2 nóh32 quioh21 tsá2 ca3jmú3 hí3 cun3
tɨn2 tsɨ́3 hmóu32 jmɨ́1jáun2.
12 Quí1 jáɨ13 quioh21 Dió32 dá2 pin3
lɨ́n32 bíh1, hi3 ca3la3 hi3 liéih32 siáh3.
Jáɨ13 jáun2 né3, tɨ3 jlánh1 bíh1 hmu3
la3 cónh3 bíh1 lɨ3ua3 cáun2 mí1táɨ3
hmu3 tá1 tun3 jo21, ca3la3 hi3 nga2 ñí1
ná1jenh2 jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2 quionh3 jmɨ́2chí3
quioh21 tsú2, hi3 chau32 ca3la3 tɨ3 ñeh2
jñí2mu1 tsú2 siáh3. Jáɨ13 jáun2 bíh1
tɨn2 ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 la3jɨ́32 hi3
cháunh23 chí1 tsú2, jɨ3 hi3 jmu2 siáh3
lin1 lánh3 lɨ́3 tsɨ́3 tsáu2.
13 Hí1 cáun2 yáh3 la3 cun3 la3jɨ́32
hi3 ca3jmú3 Dió32 tiá2 ná1hmá1 ñí1con2
tsú2. Ca3la3 jɨ3lɨ32 bíh1 ná1jñeh3 hi3
ná1na21 ñí1 hó21ñí1 Tsá2 ca3ta1 dí2
hi3 má1jnia13 ñí1con2 ca3la3 jɨ́32 hi3
má2lɨ́2jmú13.

Jesús bíh1 lɨ́n3 Mí2tsá2 Hɨ́en1

14 Hi3 jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 má2zian2
jan2 Mí2tsá2 Hɨ́en1 Juo13 dí2, Jesús
Jon2 Dió32, Tsá2 má2cá2chánh32 hí3 la3
tɨ3 hñu3mɨ3cuú2, hi3 jáun2 cuɨ́1 chá13
dí2 cáun2 tsɨ́3 hi3 táunh13 dí2 ta21 la3
má2táunh23 jáun2 dí2 ta21, la3 cun3 jáɨ13
hi3 qui3 ná1hléh1 dí2 jáun2.
15 Quí1 jun3juáh13 hi3 tiá2 ja32 yáh3
miɨ́3 tsɨ́3 Mí2tsá2 Hɨ́en1 Juo13 dí2 hí3
ca3tɨ21 lɨ3ua3 cáun2 ñí1 tiá2 tiáu23 dí2,
quí1 ja3bí1 hnga2 tsú2 siáh3 ca3ma3tso2
tsɨ́3 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 quieinh32 jnoh1,
hi3 cáun2 lɨ́1 cháunh23 tsɨ́3 dí2 hi3 tiá2
tsú2ta21; tɨ3la3 Tsá2 hí3 má1ná1, tiá2 tso3
ca3jmú3 yáh3.
16 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, cuɨ́1 chá13
dí2 cáun2 tsɨ́3 hi3 má1janh13 dí2 tɨ3
ñí1con2 Dió32, Tsá2 ja32 hí3 miɨ́3 tsɨ́3,
hi3 jáun2 lɨ́13 ma3juenh2 tsú2 tsɨ́3 la3
má2quionh3 hi3 ma3hé2 ma3mieh2 dí2
tsú2, hi3 ma3hau3 dí2 tsú2 lɨ3ua3 cáun2
jmáɨ1 hi3 tiá2 tiáu23 dí2.

5

1 Quí1 ma3 quin32 ma3 jan32 bíh1
tsá2 lɨn3 hí3 mí2tsá2 hɨ́en1 lɨ́n3 jan2
tsá2 má2dí1quiánh1 ja1 tsá2mɨ3cuóun2
raɨnh21, hi3 cun3ñí1 hi3 ca3lɨ3hiáun1
tsú2 hi3 hau3 jáɨ13 jáun2 né3, jáun2
nau32 tsú2 ta3 ñí1 Dió32 cha13 tsáu2,
hi3 tsá2caun2 tsú2 ñí1 hó21ñí1 Dió32
hi3 lɨ́1 cue32 jáun2 tsáu2, hi3 tsá2jngɨh2
siáh3 jáh3 ta3 ñí1 Dió32 hi3 ca3tɨ21 tsáu13
tsáu2.
2 Hi3 cun3ñí1 hi3 hnga2 mí2tsáu2 hí3
né3 lɨ́n3 jan2 tsá2 quiunh32 hi3 cáun2
lɨ́1 cháunh23 tsɨ́3 hi3 tiá2 tsú2ta21 la3jmɨ́1
quiunh32 jáun2 tsá2mɨ3cuóun2 raɨnh21,
jáun2 tɨn2 bíh1 tsú2 jmu2 juenh2 tsɨ́3

ñí¹con² tsá² tiá² jáɨ¹³ má²ca³ngɨ¹³, jɨ³ tsá² má²ca³lɨ³can² ní² siáh³.
3 Hi³ cun³ñí¹ hi³ quiunh³² tsú² la³ jáun² né³, jáun² hniáuh³² jngɨh³ tsú² jáh³ ta³ ñí¹ Dió³² hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ hnga² la³ má²quionh³ jɨ³ tsáu¹³ tsáu² ní² siáh³.
4 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lí¹ jmu³ hnga² hi³ lín³ jan² mí²tsá² híen¹, quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² téh²³ tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² ta²¹ quien² jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Aarón.
5 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ uá²jaɨ³² ñí¹con² Cristo, quí¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ tsú² ca³ma³quien² hi³ cáun² lí¹ ca³jmú³ hi³ lín¹³ Mí²tsá² Híen¹, tɨ³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² ca³ma³quien² tsú² hi³ ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ hau³ tsú² jáɨ¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³záɨh³ dí² jáun² la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³,
Tsá² má²lí²ma³zián¹³ jná¹³ né³².

6 La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² siáh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio²,
la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec bí¹ lín³ hnú².

7 Tá¹la³ ca³cuan³ jáun² Cristo ñí¹ hué²¹ lá² né³, ca³liéinh³² tsú² Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ liáu³² ja¹ hla¹, hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ca³la³ hi³ hó² jngɨh² hi³ hleh³² tiá³. Hi³ jáun² ca³náɨ³² bíh¹ Dió³² jë¹ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ca³jmú³ tsú² nieh³.
8 Quí¹ uá¹jinh¹ cun³ jmí¹ má²lín³ bíh¹ tsú² Jon² Dió³², tɨ³la³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³ né³ ca³lɨ³tɨn² bíh¹ tsú² hi³ ma³tí³².
9 Hi³ jáun² jmí¹ ca³hiá² ca³táunh³ tsú² tán¹ hián² cu³tí³ né³, jmí¹jáun² ca³lɨn³ tsú² Tsá² lín³ mí¹zioh²¹ hi³ lión³² tsáu², hi³ lɨ³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio², ca³la³ jɨ³lɨn² tsá² jmu² nieh³ ñí¹con² tsú²;
10 hi³ la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ siáh³ ca³hiáu³² tsú² Dió³² hi³ lɨn³ tsú² Mí²tsá² Híen¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec.

Jlánh¹ háɨnh¹³ ní¹juáh³ tiú²uú² nio² cáun² tsí³ tsú²

11 Hliáun³ lín³² bíh¹ jáɨ¹³ zia³² hi³ jmí¹ lɨ³ juáh¹³ jnoh¹ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ ní², tɨ³la³ má²juóuh³² lín³² bíh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ siáh³ na²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ uí³ lín³² bíh¹ má²ngɨ²³ hnoh² jáɨ¹³.
12 Quí¹ ta³né³² jmí¹ má²hniáuh³² hi³ ná¹lín³ tɨ³² bíh¹ náh² hmóu³², tɨ³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ lɨ³hniah³ tsá² hléh³² cónh³í¹ cu³ tsauh³² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ lí³ mí¹zioh²¹ zión³² hi³ ca³niéih² náh² quioh²¹ Dió³² la³ jmí¹ ñí¹. Sa³ jmí²tiuh²¹ bíh¹ lɨ³hniauh²³ ñí¹con² náh²; já² ¡má³² pin³ bíh¹ jmí¹ má²hniáuh³² cúh¹³ náh²!
13 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hính²³ jmáh³la³ jmí²tiuh²¹, jáun² tsá² la³ hí³ né³, lín³ la³jmí¹ lín³ dáɨn² bíh¹, tiá² má²tɨn² yáh³ tsú² quiáh³² hi³ chu²¹.
14 Tɨ³la³ má³² pin³ bíh¹ cúh² tsá² má²hún¹ tsí³, tsá² má²ca³lɨ³ tɨn² chu³ ñih³ he³ hi³ chu²¹ hi³ he³ hi³ hlah³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ má²ca³há² ca³nga² tsú².

6

1 Jáun² né³, cánh³ cuí¹ chá¹³ dí² jáɨ¹³ hi³ lí³ mí¹zioh²¹ zión³² hi³ ca³tɨn¹ Cristo, hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuí¹ tsá²lɨ³hún¹ tsí³ dí². Ha³ lí² cuí¹ ziáuh¹ dí² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ jmíh¹ hiah³² ñí¹ ca³lɨ³liau³, la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ juáh³ jáun² hi³ hniáuh³² záɨ³² tsú² jmí¹ tsí³ ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmu² jáun² hi³ jún²³ tsú², uá¹ la³ cun³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³² ní² siáh³.
2 Sa³jun³ ziáuh¹ dí² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ zaun³² tsú² jmáɨ², jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ rá²tsɨ³² tsú² jáun² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² má²taunh³² ta²¹, sa³jun³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹, sa³jun³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³² yáh³.
3 Jáun² la³ ní² bíh¹ tsáu¹³ dí² tɨ³ chí¹ján³ ní¹juáh³ lánh³ lí³ jáɨ¹³ hi³ cué³² Dió³².

4 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²ca³ta³zanh¹
ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹ Dió³², tsá²
má²ca³lɨ³ cuoh² hi³ lɨ́¹ cue³² Dió³², hi³
má²ca³hen³ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹,
5 tsá² má²ca³héi³ jú¹ chú³² quioh²¹
Dió³², hi³ má²ca³lɨ³ cuoh² siáh³ pí³
quioh²¹ hngá¹máh³ né³bí¹ ja³²,
6 jáun² tsá² la³ hí³ cun³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹
záɨ³² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ cónh³í¹ cu³ jéin³²
nɨ́¹juáh³ ca³jính³² tsú² tɨ³ cu³hna²¹,
quí¹hliá² tsá² hí³ dá² má²ná¹ton²³
siáh³ crei²¹ Jon² Dió³² bíh¹, hi³
ná¹cue³² dí² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ ziu³ lɨ́¹
hɨen³ tsáu² Jon² Dió³².
7 Jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ hué³² ñí¹ lau³²
re² la³ cun³ hi³ jñi³² tsú² nɨ́¹ má¹tsau³²
jmɨ́³, hué³² la³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tanh²
Dió³² hó¹ñí¹;
8 tɨ³la³ hué³² hiau² jmáh³la³ ton²
jɨ³ náɨ² hlah³ né³, tiá² lin¹ ñí¹ quien²
yáh³; hué³² la³ jáun² háɨnh¹³ hí³
hú¹mu³héih³² bíh¹, hi³ jáun² ñí¹
cá¹táuh³ né³, cun³ ca³tɨn¹ có³² bíh¹.

Nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² hi³ hu²¹ tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ pin³

9 Tɨ³la³ hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³
jnoh¹, uá¹jinh¹ má²lɨ́²juáh¹³ jnoh¹ la³
nɨ́², cun³ láɨ²³ jnoh¹ hi³ cu³tí³ tiáunh¹
hnoh² ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² má²hé²
má²mieh² hí³ Dió³², hi³ ná¹lɨ́n³ náh²
jáun² tsá² má²ca³liáun³.
10 Quí¹ Dió³² dá² jan² Tsá² rá²tsɨ³²
héih³² re² tso² bíh¹, tiá² lɨ́¹ tsá²con²
yáh³ tsú² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmuh³²
hnoh², hi³ ca³ma³jnia¹³ náh² jáun²
hi³ hno³ náh² tsú² cun³quionh³ hi³
ca³ma³hon¹ náh² jáun² tsá² joh¹ tsú²,
la³ cun³ hi³ ná¹jmuh³² náh² jáun² la³ tɨ³
ta³né³².
11 Jáun² jlánh¹ hnáu² jnoh¹ hi³
ma³ quin³² ma³ jan³² náh² jmúh¹³
la³ má²ná¹jmuh³² náh² nɨ́², hi³ hiún²
honh² náh² jmúh¹³ la³ jáun² ca³la³ ñí¹
cá¹táuh³ jmáɨ¹; jáun² bíh¹ lɨ³tí³ la³ cun³
hi³ má²ná¹hu²¹ jáun² honh² náh².
12 Cu³tí³ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ hnoh²
lɨ³ juɨnh³, tɨ³la³ hnáu² jnoh¹ hi³ jmúh¹³
náh² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ tsá² ná¹hiáuh²³
jáun² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³²
hi³ cué³² bíh¹. Tsá² hí³ dá² ná¹hiáuh²³
hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³chá³ cáun²
tsɨ́³, jɨ³ hi³ ca³cueh³ tsú² siáh³ tsɨ́³.
13 Quí¹ jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² Dió³²
jáɨ¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, jáun² jáɨ¹³
jáun² ca³ma³tson² tsú² cun³quionh³ hi³
ca³hɨen³ hnga², quí¹hliá² tiá² zian²
yáh³ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bí¹ quien² hi³
jmɨ́¹ lɨ́¹³ hɨen³ tsú².
14 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsú² la³ lá²:
“Cu³tí³ bíh¹ má¹hé¹ má¹mieh¹³ jná¹³
hnú² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ juóun³² lɨ́n³²
jon³zɨ́h¹ hnú² lɨ³zian²”.
15 Hi³ jáun² hiauh³ bíh¹ hla¹
Há²bran²¹ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³², quí¹hliá² ca³he³ ca³ján³
tsú² ca³la³ hi³ juenh² lɨ́n³² tsɨ́³.
16 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá²mɨ³cuóun²
má²tson² jáɨ¹³ quioh²¹, jáun² má²tson²
tsú² cun³quionh³ hi³ hɨen² tsú² jan²
tsá² tɨ³ jlánh¹ quien² bíh¹; hi³ nɨ́¹juáh³
má²lɨ́²ma³tson² tsú² jáɨ¹³ jáun² quioh²¹
né³, jáun² cu³ jáun² bíh¹ ca³táuh³ hi³
nio² tun³ tsɨ́³ tsá² jan².
17 La³ jáun² siáh³ ca³lɨ³hnió³ Dió³²
jmu³ lin¹ lɨ́n²¹ ñí¹con² tsá² hiáuh³ la³
cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ dí² jáun², hi³
jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² za¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ tsú²
jmu³, jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³ma³tson²
tsú² jáɨ¹³ quioh²¹.
18 La³ jáun² dá² ca³jmú³ Dió³², Tsá²
cun³ tiá² lɨ́¹³ ma³cau², quí¹ jáun²
cun³quionh³ la³ jáun² lɨ́¹³ zia³² tun³
jáɨ¹³ ñí¹con² jnoh¹ hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá²
za¹³; hi³ cun³quionh³ hi³ jáun² né³,
má²lɨ́¹³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³ dí² ca³tɨ²¹ hi³
ná¹hé² ná¹jan³² dí² jáun², jnoh¹ tsá²
má²ca³hnah¹³ dí² jan² Tsá² taunh²
hó¹ñí¹.
19 Cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ hu²¹ jáun²
tsɨ́³ dí² tá²no¹ tiá³ jmɨ́¹ tsɨ́³ dí² hi³
hí¹ cáun² hi³ háɨnh¹³ tiú²uú² zia³²,
la³jmɨ́¹ tá²zah¹ tiá³ mu² nɨ́¹ má¹lɨ́²tión³²
tsú² hlah³² pa²¹ quioh²¹ chu³ jmáɨ².
Hi³ hlah³² pa²¹ jáun² quiú¹³ dí² né³,
má²hí¹hun¹ tiá³ la³ tɨ³ cu³hna²¹ hmɨh³²

pa21 hi3 he2 jáun2 ñí1hiú13 ñí1 jlánh1
hɨ́en1 la3 tɨ3 hñu3mɨ3cuú2 bíh1,
20 ñí1 hi21 jáun2 Jesús jmɨ́1 ngah21
hi3 nia32 juɨ32 hi3 ca3ta1 jnoh1. La3
jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 má2lɨ́n3 tsú2 jan2
Mí2tsá2 Hɨ́en1 cun3 jmɨ́1hi3nio2, la3jmɨ́1
lɨ́n3 jáun2 Melquisedec.

7

Jesús lɨ́n3 Mí2tsá2 Hɨ́en1 la3jmɨ́1 lɨ́n3 Melquisedec

1 Melquisedec hí3 bíh1 jmɨ́1 lɨ́n3
re21 juú2 Salem jɨ3 mí2tsáu2 quian21
Dió32 Tsá2 cú2 juenh2. Tsá2 hí3 bíh1
ca3ñí1ma3jéinh3 hla1 Há2bran21 jmɨ́1
cá1jính21 ñí1 ca3láɨh13 jáun2 hniéɨ2
quionh3 tsá2 jmɨ́1 ná1lɨ́n3 re21, jáun2
jmɨ́1jáun2 ca3ma3miih2 tsú2 Há2bran21
hí3.
2 Jmɨ́1jáun2 ca3cuéh3 Há2bran21
tsá2 hí3 cáun2 la3 cun3 quia3 la3jɨ́32
hi3 ca3láɨh13 tsú2 ñí1 ca3ñí1jmú13
jáun2 hniéɨ2. Hi3 jmáɨ2 tsú2 jáun2
Melquisedec né3, hnió3 juáh3 “re21
tsá2 tɨn2 rá2tsɨ32 héih32 cú2tso2”. Juú2
ñí1 jmɨ́1 lɨ́n3 tsú2 jáun2 re21 né3, jmáɨ2
Salem; hi3 jmáɨ2 jáun2 Salem hnió3
juáh3 “tie3 bíh1 nio2”. Jáun2 hi3 jmáɨ2
tsú2 jáun2 niéih3 siáh3 “re21 tsá2 jmu2
hi3 niau21 tie3”.
3 Tsá2 hí3 bíh1 jan2 tsá2 lɨ́1 ca3ngó2
cá2jnia3, tsá2 tiá2 lin1 hin2 jméɨ2
mí1ziú13 sa3jun3 lin1 hin2 dá2 júnɨ
raɨnh21 tsú2, tsá2 zian2 jmɨ́1tin2. Tiá2
lin1 yáh3 hín2 dá2 jmáɨ1 ca3lɨ3zian2 tsú2,
sa3jun3 jmáɨ1 hi3 jun3 yáh3 tsú2 lin1.
La3 jáun2 bíh1 lɨ́n3 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́n3
hnga2 Jon2 Dió32, jan2 mí2tsáu2 zian2
cun3 jmɨ́1hi3nio2.
4 Sá1nɨ́2 jɨe3 né3 lánh3 máh3 la3
quien2 Melquisedec hí3, quí1 ¡hí1 la3
tɨ3 hnga2 máh3 Há2bran21 jméɨ2 dí1hio3
ñú1deh3 dí2 ca3cué3 ñí1con2 tsú2 cáun2
la3 cun3 quia3 la3jɨ́32 hi3 ca3láɨh13 dí2
jáun2 ñí1 ca3ñí1jmú13 dí2 jáun2 hniéɨ2!
5 Hi3 jáun2 uá1jinh1 tsá2 ná1lɨ́n3
mí2tsáu2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1 Leví
má2tí32 la3 cun3 lɨ́3 jáun2 héih32
quioh21 hla1 Moisés, hi3 máɨ32 cáun2
la3 cun3 quia3 la3 cun3 hi3 zia32
quioh21 tsáu2, tɨ3la3 ñí1con2 má2tún2
hmóu32 tsá2 jan2 dí1hio3 ñú1deh3
quionh3 bíh1 tsú2 má1ná1, la3 cun3
hla1 Há2bran21 yáh3;
6 tɨ3la3 Melquisedec hí3 né3, uá1jinh1
tiá2 jmɨ́1 lɨ́n3 tsú2 jón2zɨ́h1 jón2cho1
hla1 Leví, cu3 jáun2 cáun2 ca3hiauh3
bíh1 tsú2 cáun2 la3 cun3 quia3 quioh21
Há2bran21, tsá2 ca3jmú3 hí3 Dió32 jáɨ13
quionh3. Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 né3,
ca3ma3miih2 Melquisedec Há2bran21
hí3.
7 Quí1 cun3 la3jáɨ32 bíh1 dí2 ná1né1
hi3 tiu3nio2 tsá2 quien2 bíh1 ma3miih2
tsá2 huen3.
8 Jáun2 né3, tsá2 he2 cáun2 la3 cun3
quia3 ñí1con2 jnoh1, tsá2mɨ3cuóun2
bíh1 hí3, tsá2 tón32 jmáɨ1 jún23 bíh1;
tɨ3la3 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32 má1na21,
rá1hleh32 hi3 la3jmɨ́1 lɨ́3 la3 má2zian2
jáun2 bíh1 Melquisedec hí3.
9 Hi3 jáun2 cun3ñí1 hi3 hla1
Há2bran21 ca3cué3 cáun2 la3 cun3 quia3
ñí1con2 tsá2 hí3, jáun2 né3, lɨ́13 juáh13
dí2 hi3 ja3bí1 hla1 Leví tsá2 jón2zɨ́h1
jón2cho1 tsú2 uá2jaɨ32 ca3cué3 cáun2
la3 cun3 quia3 jmɨ́1jáun2, tsá2 lɨ́n3 hí3
mí1zioh21 quioh21 la3jɨ́n32 mí2tsáu2,
tsá2 ná1he2 hí3 cáun2 la3 cun3 quia3 la3
tɨ3 ta3né32.
10 Qui3 jmɨ́1 má2quian32 bíh1
Há2bran21 jún2 hi3 lɨ3zian2 jan2 tsá2
lɨ́n13 hí3 mí1zioh21 quioh21 mí2tsáu2
la3 cun3 jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 tsó32 jáun2
Melquisedec hi3 tsa3ma3jéinh3 tsú2.
11 Hi3 tsá2 *Israel né3, ca3héɨ3 héih32
quioh21 Dió32 tá1la3 jmɨ́1 tionh1 jáun2
mí2tsáu2 tsá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1
Leví hí3 ñí1 hó21ñí1 tsú2; tɨ3la3 sá1jmɨ́1
hi3 jmɨ́1 lɨ3 chun1 tsú2 cun3quionh3 tá13
tsá2 ná1lɨ́n3 hí3 mí2tsáu2 dúh1, jáun2
tiá2 jmɨ́1 lɨ3 hniáuh32 yáh3 hi3 lɨ3jnia2
siáh3 cónh3í1 jan2 Mí2tsáu2, Tsá2 lɨ́n3
la3jmɨ́1 lɨ́n3 Melquisedec, quí1 jmɨ́1 la3
tioh21 bíh1 jan2 mí2tsáu2 lɨ́n3 la3jmɨ́1

lín3 hla1 Aarón.
12 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 ca3zan2 he3 ñí1
mí2tsáu2 zian2 né3, jáun2 cun3 ca3tɨ21
bíh1 hi3 za13 siáh3 liei21 uá2jaɨ32.
13 Quí1 la3 cun3 rá1juáh3 ñí1 Sí2 hi3
ca3tɨn1 Tɨ32 Juo13 dí2, hi3 uá1jinh1 lín3
tsú2 jan2 Tsá2 ñí1 má2cú1 má2ñeh1
quioh21 jan2 tsá2 quian3tun3 jon2 Is-
rael, tɨ3la3 tsá2 cu3 nió3 hí3 má1na21, hí1
jan2 yáh3 tiá2 ca3lɨn3 mí2tsáu2 hi3 jmɨ́1
lɨ13 tsa3jmú3 ta21 ñí1hiú13.
14 Quí1 lin1 lɨn21 bíh1 hi3 Tɨ32 Juo13
dí2 jan2 tsá2 jón2zɨh1 jón2cho1 hla1
Judá, hi3 tiá2 tsá2 hí3 ca3hɨen3 yáh3
hla1 Moisés hi3 lɨ13 jmu3 mí2tsáu2.
15 Hi3 jáun2 né3, tɨ3 lɨ3mí1 jlánh1 lin1
bíh1 jaɨ13 nɨ́2 cun3ñí1 hi3 ca3lɨ3jnia2 jan2
Mí2tsáu2 siánh3 siáh3 hi3 lín3 la3jmɨ́1
lín3 jáun2 Melquisedec,
16 jan2 Tsá2 má2lɨn3 Mí2tsáu2
cun3ñí1 hi3 quian32 tsú2 pí3 hi3 zian2
cun3 jmɨ́1hi3nio2, jun3juáh13 hi3 lín3
tsú2 Mí2tsáu2 cun3quionh3 hi3 lin1 hin2
tsánh2 jméi2 dí1hio3 ñú1deh3 yáh3 tsú2
la3 cun3 rá1juáh3 jáun2 liei21.
17 Tɨ3la3 la3 cun3 rá1juáh3 jáun2 jaɨ13
quioh21 Dió32 bíh1, ñí1 rá1juáh3 jáun2
la3 lá2 hi3 ca3tɨn1 tsú2:
Hnú2 bíh1 Tsá2 lín3 nú2 Mí2tsáu2 la3
cun3 jmɨ́1hi3nio2,
hi3 lín3 nú2 jáun2 la3jmɨ́1 lín3
Melquisedec.
18 Jáun2 la3 jáun2 lɨ3 hi3 héih32 hi3
jmɨ́1 zia32 jáun2 jmɨ́1tin2 tiú2uú2 ca3lɨ3
quien2 yáh3, quí1 la3ñí1 la3ján3 tiá2
jmɨ́1 pin3 yáh3, sa3jun3 ca3jmú3 bíh1
ta21 la3 cun3 qui3 jmɨ́1 ca3tɨ21,
19 quí1 tiá2 hin2 ca3tá2 ca3hián2 yáh3
cun3quionh3 héih32 jáun2; hi3 ja3bí1 la3
jáun2 siáh3 má2zia32 cáun2 hi3 má2hu21
tsɨ́3 dí2 hi3 jlánh1 bíh1 chu21, cáun2 hi3
jmu2 hi3 tsá1janh13 dí2 ñí1con2 Dió32.
20 Hi3 hí1 la3 tɨ3 hnga2 yáh3 Dió32
ca3ma3tson2 jaɨ13 cun3quionh3 hi3
ca3hɨen3 hnga2, hi3 Tsá2 hí3 lín3
Mí2tsáu2, uá1jinh1 tiá2 lin1 ca3ma3tson2
tsú2 jaɨ13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 qui3
má2ná1lín3 hí3 mí2tsáu2.
21 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 Mí2tsáu2 Tsá2
hɨen23 dí2 lá2 má1ná1, ca3ma3tson2 bíh1
Dió32 hi3 ho2 tsú2 jaɨ13 jáun2 jmɨ́1
ca3záɨh3 dí2 tsú2 la3 lá2:
Dió32 má2ca3ma3tson2 jë1,
hi3 cun3 jmɨ́1lɨh3 yáh3 tiá2 za13 tsɨ́3 tsú2.
Hnú2 bíh1 Tsá2 lín3 nú2 Mí2tsáu2 la3
cun3 jmɨ́1hi3nio2,
hi3 lín3 nú2 la3jmɨ́1 lín3 jáun2
Melquisedec.
22 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1, lín3 Jesús jan2
Tsá2 má2tson2 cáun2 nió32 hi3 jlánh1
bíh1 chú32 la3 cónh3 bíh1 hi3 jmɨ́1 lɨ3
jmɨ́1tin2.
23 Juóun32 tsáu2 ca3lɨn3 mí2tsáu2
quí1hliá2 tiá2 ca3lɨ3uén3 yáh3 tsú2 hi3
ho2 jaɨ13 jáun2, quí1 ca3quí2 cá2tsan3
bíh1 tsú2.
24 Tɨ3la3 Jesús má1ná1, la3 má2lín3 jáun2
bíh1 tsú2 Mí2tsáu2, tiá2 lin1 hniah3 yáh3
jan2 tsá2 siánh3 hi3 hí3 cha13 tsú2, quí1
hí3 bíh1 zian2 cun3 jmɨ́1hi3nio2.
25 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, hí3 bíh1 lín3
Tsá2 tɨn2 lión32 tsáu2 ca3la3 tán1 hián2
cu3tí3, lɨ3ua3 jan2 tsá2 má2tsá2janh32
ñí1con2 Dió32 cun3quionh3 hí3 dí2, quí1
hí3 bíh1 zian2 cun3 jmɨ́1hi3nio2 hi3
cuá1hiú2 cuá1mɨ32 ñí1con2 Dió32 hi3
ca3tɨn1 tsáu2.
26 Jan2 Mí2tsá2 Hɨen1 la3 hí3 bíh1
lɨ3hniah23 ñí1con2 dí2, jan2 Tsá2 hɨen1,
jan2 Tsá2 hí1 cáun2 hi3 hlah3 tiá2
ca3jmú3 hi3 sa3jun3 tso3 yáh3 ca3jmú3,
jan2 Tsá2 tiá2 ca3cunh3 quionh3 tsá2
ren2 tso3, Tsá2 jlánh1 ca3lɨ3 quien2
la3 cónh3 bí1 la3jɨ́n32 tsá2 tionh2
hñu3mɨ3cuú2.
27 Hí1 jan2 yáh3 tsá2 lín3 mí2tsá2
hɨen1 tiá2 cunh3 tsú2, quí1 jmaɨ1 ca3la3
jɨ́32 hniáuh32 jngɨh3 tsá2 hí3 jáh3 ñí1con2
Dió32, la3ñí1 tín2 hi3 ca3tɨn1 hnga2,
nɨ́1 má1lɨ32 jáun2 né3, jmu2 tsú2 siáh3
hi3 ca3tɨn1 tsáu2. Tɨ3la3 Jesús má1ná1,
cu3 jéin32 tán1 bíh1 ca3jun3 hi3 ca3tɨn1
ca3la3 jɨ́n32 tsáu2, jmɨ́1 ca3cuen3 tsú2
jáun2 hnga2 yáh3.
28 Tɨ3la3 tsá2 hiauh3 hí3 ta21 hi3
lín3 mí2tsá2 hɨen1 la3 cun3 lɨ3 jáun2
liei21 quioh21 hla1 Moisés né3, tsá2

hí³ dá² cáun² quiunh³² la³ cun³ qui³
quiunh³² tsáu² bíh¹ hi³ lɨ́¹ cháunh²³
chí¹ cáun² hi³ tiá² tsú²ta²¹; tɨ³la³ jmɨ́¹
má²ca³nga² hi³ lɨ́³ jáun² liei²¹ jáun² né³,
Dió³² ca³jmú³ cáun² jáɨ¹³ cun³quionh³
hi³ ca³hɨen³ hnga² hi³ hión³² dí² Jon²
hnga² cú²jueh³² hi³ lɨ́n¹³ Mí²tsá² Hɨ́en¹,
jan² Tsá² ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tán¹
hián² cu³tí³, la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

8

Cun³quionh³ Jesús bíh¹ ca³hín¹³ nió³² hmaɨ²¹

1 Jáun² né³, la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³
má²lɨ́²juáh¹³ jnoh¹ nɨ́² niéih³ la³ lá²:
Hi³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ Juo¹³ dí² cu³tí³ lɨ́n³
la³ má²lɨ́²juáh¹³ jnoh¹ nɨ́², hi³ hí³ bíh¹
má²ca³ta³cua¹³ hñu³mɨ³cuú² tɨ³ cuá²
chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cuá¹quien².

2 Tsá² hí³ bíh¹ lɨ́n³ Mí²tsáu² Tsá²
jmu² ta²¹ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹, tɨ³la³
hú¹tá¹ hñú³ hɨ́en¹ tson² má¹ná¹, hi³
ca³jmú³ hnga² Dió³², jun³juáh¹³ hi³
ca³jmú³ jáun² tsá²mɨ³cuóun² yáh³.

3 Jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³hiáun¹
hi³ lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹, tiu³nio² zia³²
hi³ cue³² ñí¹con² Dió³², hi³ jngɨh² tsú²
siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³²; hi³ cun³ñí¹
hi³ jáun² né³, ja³bí¹ Jesucristo ca³lɨ³
hniáuh³² hi³ zia³² hi³ cué³² siáh³.

4 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ hi³ zian² bíh¹ tsú² ñí¹
hué²¹ lá² dúh¹, jáun² tiá² Mí²tsáu² jmɨ́¹
lɨ́n¹³ yáh³ tsú², quí¹ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹
zian² tsá² ná¹lɨ́n³ mí²tsáu², tsá² zia³²
hi³ cue³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ rá¹lɨ́³
jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.

5 Tɨ³la³ mí²tsáu² hí³ má¹na²¹, cáun²
ná¹jmu² tá¹³ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ hi³
lɨ́³ jmáh³la³ henh¹³ quioh²¹ hi³ zia³²
jáun² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Né¹ bíh¹ dí²
hi³ tson² bíh¹ cáun² hi³ ti³ lɨ́¹ jmouh³²
bíh¹ tsú² jaun³², quí¹ jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹
jmu³ hla¹ Moisés cuáh³² hñú³ hmɨh³²
jáun², jáun² Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:
“Hua³hín¹³ nú² hi³ jmóuh¹ hnú² tán¹
hián² cu³tí³ la³ cun³ lɨ́³ nóh³² quioh²¹
hñú³ hi³ má²lɨ́²hɨ́e³ jná¹³ hnú² tsɨ³
máh³ lá²”.

6 Tɨ³la³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ Juo¹³ dí²
má¹ná¹, má²ca³joh¹³ cáun² ta²¹ tɨ³
jlánh¹ bíh¹ quien², quí¹ cun³quionh³
hí³ bíh¹ ca³hi³ cáun² nió³² hi³ jlánh¹
bíh¹ chu²¹; hi³ jmɨ́¹ ca³hi³ jáun² nió³²
hmaɨ²¹ né³, jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jmú³
Dió³² jáɨ¹³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ la³ cónh³
bíh¹ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² jmɨ́¹tin².

7 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³lɨ³tí³ nió³² hi³
ca³hi³ jáun² la³ ñí¹, jáun² tiú²uú² jmɨ́¹
lɨ³ hniáuh³² yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² siáh³
cáun² nió³² hmaɨ²¹.

8 Tɨ³la³ Dió³² ca³jɨ́en³² tsá² hí³ hi³
tiá² tú² tiá² tsɨn²³ yáh³ tsú², hi³ jáun²
ca³juáh³ tsú² la³ lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³:
Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²:

Chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tanh²¹ jná¹³ siáh³
cáun² nió³² hmaɨ²¹,
quiúnh¹ jná¹³ tsá² *Israel jɨ³ tsá² Judá
nɨ́² siáh³,

9 Nió³² jáun² tiá² lɨ́³ la³ cun³ lɨ́³ nió³²
hi³ ca³jmú³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹
dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², tsá² jmɨ́¹
zian² jmɨ́¹tin²,
jmáɨ¹ hi³ ca³zánh³ jná¹³ jáun² cuo² tsú²
hi³ ca³huen³ ná¹ tsú²,
jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³²
Egipto.
Nió³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² quiúnh¹
tsú²,
tiá² ca³ma³tí³² yáh³ tsú²,
cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú²
ca³tánh³² jná¹³ tsú² hó¹ñi³², juáh³ Juo¹³ dí².

10 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³
siáh³ cáun² nió³² quiúnh¹ ná¹
tsá² Israel hi³ lɨ́³ la³ lá², juáh³
Juo¹³ dí²:

Taunh²¹ jná¹³ héih³² quion²¹ la³ tɨ³
jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³,
hi³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³
tsú².
Nɨ́¹ má¹jáun² né³, lɨ́n¹³ jná¹³ hú¹tá¹
Dió³² Juo¹³ tsú²,
hi³ jáun² tsá² hí³ né³, lɨ́n¹³ tsá² tionh²
jo³uón³² jná¹³.

11 Má¹jáun² tiú²uú² lin¹ lɨ³ hniáuh³² ma³tɨn² tsú² tsá²ján² tsá²ján²,
hi³ juáh¹³ hi³ záɨh³² tsú² raɨnh²¹ hi³ hniáuh³² lɨ³ cuóun³² tsú² Juo¹³ dí²,
sa³jun³ ñí¹con² tsá²co¹ tsú²,
sa³jun³ ñí¹con² raɨnh²¹ tsú² siáh³,
quí¹ ca³la³ jɨ́n³² tsáu² bíh¹ lɨ³ cuóu³² jná¹³,
uá¹ hi³ tsá² quien², uá¹ hi³ tsá² tiá² quien².
12 Má¹jáun² má²hin¹³ jná¹³ la³jɨ́³² hi³ má²ca³jmú³ tsú² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³²,
hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiú²uú² cháu¹ jná¹³ tsɨn³² tso³ quioh²¹ tsú².
13 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ hɨe³² jáun² Dió³² cáun² nió³² hmaɨ²¹, má²lin¹ hi³ má²tseh¹ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ́³ jáun² jmɨ́¹tin²; hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ má²tseh¹ né³, cáun² má²tsá²lɨ³yenh³ bíh¹, hi³ tiú²uú² lin¹ nga³ zia³² ñí¹ lɨ³ jmuh¹ ta²¹, má²ja³quián³ tá¹ron¹³ tɨ³ có³² bíh¹.

9

Ñí¹hiú¹³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² jɨ³ ñí¹hiú¹³ zia³² hñu³mɨ³cuú²

1 Jáun² né³, nió³² hi³ jmɨ́¹ hu²¹ jáun² la³ jmɨ́¹ ñí¹ jmɨ́¹ quionh³ héih³² quioh²¹ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³², la³ má²quionh³ cáun² hñú³ hɨ́en¹ ñí¹ lɨ́¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
2 Cuáh³² hñú³ hmɨh³² jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ́³ tun³ ñéih³, hi³ lɨ́³ la³ lá²: Ñéih³ ñí¹ la³ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² ñí¹ hɨ́en¹, ñí¹ jmɨ́¹ zeh¹ cáun² candelero jueh³² hi³ jmɨ́¹ tsɨ²¹ quiau³ sɨ́², hi³ ñí¹ jáun² siáh³ jmɨ́¹ zeh¹ cáun² mesa ñí¹ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹ *hí³ cuú²miih²¹ hɨ́en¹.
3 Jáun² nɨ́¹ má¹ca³nga² jáun² ñí¹ he¹ hmɨh³² ñí¹ má²tun³ né³, jmɨ́¹ lɨ́³ siáh³ cáun² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹.
4 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ lɨ́³ siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³ míh¹ lɨ́³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tɨ́² jɨn³² tsú² ziún², la³ má²quionh³ cáun² cuó² hi³ rá¹pɨ́eh²³ cú¹mí¹niau²¹. Hñu³ cuó² jáun² jmɨ́¹ dí¹hu²¹ cáun² tse³ lɨ́³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹; hi³ hñu³ tse³ jáun² né³, jmɨ́¹ tioh³ la³ cun³ má³² hi³ téh²³ tsú² maná hi³ ca³súh³ jáun² Dió³². Ja³bí¹ hñu³ cuó² jáun² jmɨ́¹ hu²¹ siáh³ hmá²hu²¹ quioh²¹ hla¹ Aarón hi³ ca³hion² jáun² zen². Hi³ hñu³ cuó² jáun² jmɨ́¹ hu²¹ siáh³ tá¹ tun³ jo²¹ hmá² hi³ lɨ́³ quɨ́n¹ ñí¹ jmɨ́¹ rá¹lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³².
5 Ñí¹ cuó² jáun² jmɨ́¹ tionh¹ gon³ querubines quian²¹ Dió³² hi³ ná¹láɨn¹. Cun³quionh³ tsá² láɨn¹ hí³ né³, jmɨ́¹ lin¹ hi³ Dió³² cuá³ ñí¹ jáun². Tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹haɨ²¹ pí¹³ ñí¹ quioh²¹ ñí¹ jmɨ́¹ ná²tsɨ́³ jáun² mí²tsá² hɨ́en¹ la³ cun³ hi³ lɨ́¹ cue³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨ²¹ tso³. Tɨ³la³ cun³ nɨ́² bíh¹ má²tioh²¹ hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́² ta³né³².

6 Nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² hua³jan²¹ la³jɨ́³² hi³ jáun² né³, jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mí²tsáu² tɨ́² taunh³² cun³ jmá² cun³ jnia³² ñí¹ hɨ́en¹ la³ñí¹ jáun², hi³ jmu² ta²¹ hi³ ca³tɨn¹.
7 Tɨ³la³ ñí¹ hɨ́en¹ quien² ñí¹ má²tun³ jáun² má¹na²¹, jɨ́³²la³ hnga² mí²tsá² hɨ́en¹ bíh¹ jmɨ́¹ tsá²hi³² cu³ jéin³² cú² mii²; nɨ́¹ má¹já²hi³² tsú² ñí¹ jáun² né³, hniáuh³² quian³² tsú² jmɨ́¹³ jáh³ hi³ tsa³ma³jnia³² dí² hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ hnga², la³ má²quionh³ tsáu¹³ la³jɨ́n³² tsáu² nɨ́² siáh³, la³ cun³ la³jɨ́³² tso³ hi³ ca³jmú³ tsú² ta³ tiá² ñi³².
8 Cun³quionh³ hi³ jáun² hɨe³² dí² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ tiá² juɨ³² jmɨ́¹ má²há²na²¹ yáh³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ ngá¹³ lɨ³ua³ jan² tsáu² la³ tɨ³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹ tá¹la³ jmɨ́¹ zeh¹ jáun² hñú³ hɨ́en¹ lɨ́³ hmɨh³² hi³ ca³lɨ³ jáun² jmɨ́¹jáun².
9 La³jɨ́³² bíh¹ hi³ jáun² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² ta³né³², hi³ jmu² lin¹ hi³ ca³la³ jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ tsá²cué² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³² jɨ³ jáh³ hi³ jmɨ́¹ jngɨh² tsú² ñí¹

jáun² nɨ́² siáh³, cónh³ tiá² jmɨ́¹ tú² jmɨ́¹
tsɨn²³ bíh¹ hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³
cun³ tán¹ cun³ hián² jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá²
má²ná¹má²tsú² má²jónh³² hí³ Dió³².

10 Hi³ la³jɨ́³² héih³² ca³tɨ²¹ he³ lánh³
hniáuh³² zian² tsú², uá¹la³ cun³ má³²
hi³ cú² hi³ hɨ́nh²³ tsú², jɨ³ héih³² ha³
lánh³ rón³² lɨ³ jɨn² tsú² cun³quionh³ ha³
lánh³ rón³² lóh³² tsú², la³jɨ́³² héih³² nɨ́²
jmɨ́¹ quien² jmáh³la³ ta³ tiá² má²ca³za³
Dió³² nió³² jáun² bíh¹.

11 Tɨ³la³ né³² né³, má²cuan² bíh¹
Cristo, Tsá² lɨ́n³ hí³ Mí²tsá² Hɨ́en¹
ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ má²zia³²
ta³né³². Hi³ ñí¹ hɨ́en¹ ñí¹ jmu² tsú²
tá¹³ hi³ lɨ́n³ Mí²tsáu² né³, cáun² ñí¹
jlánh¹ bí¹ chu²¹ bíh¹, hi³ tɨ³ jlánh¹
bíh¹ quien² siáh³, jun³juáh¹³ cáun² ñí¹
ca³jmú³ tsá²mɨ³cuóun² yáh³, la³ cun³
jun³juáh¹³ ñí¹ hué²¹ lá² yáh³.

12 Tɨ³la³ má²ca³hi³ bíh¹ Cristo ñí¹
jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹ jáun², hi³ ca³ñí¹jéin¹³
tsú² jmɨ́¹³ hnga², jun³juáh¹³ jmɨ́¹³ zéin¹
yáh³, hi³ sa³jun³ jmɨ́¹³ cuá¹juɨ́² míh¹
yáh³. Cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³ñí¹hi³²
tsú² ñí¹ jáun², hi³ ca³joh¹³ hi³ lɨ́¹³
lión³² tsáu² hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² cun³
jmɨ́¹hi³nio².

13 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ cun³quionh³
jmɨ́¹³ cuá¹juɨ́² jɨ³ zéin¹ yáh³ jmɨ́¹ lɨ́²jɨ²
ngú³ quioh²¹ tsá² ren² tso³ ta³ ñí¹
Dió³², ho³ jɨ³ cun³quionh³ hi³ sen³²
jáun² tsá² ren² tso³ juá² quioh²¹
cuá¹juɨ́² míh¹ hi³ ca³cáun³ jáun²
ñí¹hiú¹³ siáh³,

14 hi³ jáun² né³ ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³
jmɨ² quioh²¹ Cristo tiá² lɨ³ quien²,
Tsá² ca³cuen³ hí³ hnga² ñí¹con²
Dió³² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ zian² cun³
jmɨ́¹hi³nio², la³jmɨ́¹ cuen² tsáu² jan²
jáh³ jɨn²! Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
má²lɨ́¹³ má¹tɨ²¹ dí² ñí¹con² Dió³² Tsá²
juú²tsáun², quí¹ má²ca³lɨ³ jɨn² dí² la³
tɨ³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ dí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ jmɨ́¹ jmu³² dí² jáun², hi³ jmɨ́¹ jmu²
hi³ tiauh² dí² jáun² jo³cuo² hmú³².

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Jesucristo
bíh¹ lɨ́n³ Tsá² cua³tianh² cáun² nió³²
hmaɨ²¹; hi³ jáun² tsá² má²ca³te³ hí³
Dió³² lɨ́¹³ hiáuh³ cáun² hi³ quien² cun³
jmɨ́¹hi³nio², la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³², quí¹ cun³ñí¹ hi³
ca³jun³ jáun² Cristo bíh¹ má²zia³² ha³
lánh³ rón³² lɨ́¹³ hin³ tso³ hi³ ca³jmú³
jáun² tsáu² tá¹la³ jmɨ́¹ tiáunh¹ tsú²
jáun² nió³² la³ñí¹.

16 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ quiau³ hi³
quiú² jan² tsáu², tiá² má²quien² yáh³
tá¹la³ tiá² má²ca³lɨ³ tson² hi³ má²jun²
tsá² ca³quiú² hí³ quiau³.

17 Quí¹ quiau³ hi³ quiú² tsú² jáun²
tiá² má²quien² yáh³ tá¹la³ zian² tsá²
ca³quiú² hí³ jáɨ¹³ jáun², nɨ́¹ má¹jun²
máh³ tsú² má²quien².

18 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ ca³tɨ²¹ nió³²
hi³ ca³quiú² jáun² Dió³² la³ñí¹,
hi³ cun³quionh³ hi³ ca³táɨn² jáun²
jmɨ́²hán¹ jáh³ bíh¹ ca³hín¹³ nió³² jáun².

19 Jmɨ́¹jáun² ca³hɨ́eh³ tín² hla¹
Moisés la³jɨ́n³² tsáu² héih³² hi³ jmu²
Dió³²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³can³ tsú²
jñú¹³ *já¹ziáh² quian²¹ hin³² dáɨn³
quionh³ cáun² ñeh¹ náɨ² jmáɨ² hisopo,
hi³ jáun² ca³ma³jlɨh²¹ tsú² cun³quionh³
jmɨ́¹³ cuá¹juɨ́² míh¹ [jɨ³ jmɨ́¹³ zéin¹
nɨ́² siáh³] hi³ má²ná¹jan² quionh³
jmáɨ², hi³ ca³péih³ tsú² ñí¹ Sí² tioh³
héih³² quioh²¹ Dió³², jɨ³ la³ má²quionh³
la³jɨ́n³² tsáu² nɨ́² siáh³.

20 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³
lá²: “Cun³quionh³ jmɨ² lá² bíh¹ lɨ́²tson²
nió³² hi³ ca³tanh² Dió³² quiúnh¹
hnoh²”.

21 Ja³bí¹ ca³péih³ siáh³ Moisés jmɨ²
hñú³ hɨ́en¹ jáun², la³ má²quionh³ la³jɨ́³²
hi³ nio² jáun² ñéih³ siáh³ hi³ jmúh³²
tsú² ta²¹ nɨ́¹ má¹ca³ma³tsu³ ma³jónh³²
tsú² Dió³².

22 Quí¹ la³ cun³ rá¹lɨ́³ jáun² héih³²,
hi³ míh¹ tiá² la³jɨ́³² bíh¹ lɨ³ hniáuh³²
jmu³ tsú² jɨ² cun³quionh³ jmɨ²; hi³
sa³jun³ lɨ́¹³ bíh¹ hin³ tsáu¹³ tsú²
nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² quionh³ jmɨ².

Jesús lɨ́13 hin3 tsáu13 tsáu2

23 Jáun2 la3 jáun2 bíh1 tɨ́2 lɨ́2hniáuh32
jngɨh3 tsú2 jáh3, jáun2 lɨ3 jɨ2 la3jɨ́32
la3 cun3 henh13 hi3 ná1jmúh32 tsú2
jáun2 ta21 ñí1 hué21 lá2, henh13 quioh21
la3 cun3 rón32 lɨ́3 hi3 né3bí1 jmɨ́1 lɨ́13
jáun2 tɨ3 hñu3mɨ3cuú2; tɨ3la3 ca3tɨ21 hi3
né3bí1 jmɨ́1 lɨ́13, hi3 hú1tá1 cu3tí3 lɨ3 jɨn2
jáun2 tsáu2 né3, ca3lɨ3 hniáuh32 bíh1 hi3
lɨ3 jɨn2 tsú2 cun3quionh3 hi3 ca3hiauh3
jáun2 Dió32 cáun2 hi3 jlánh1 bíh1 chu21.
24 Quí1 jun3juáh13 ñí1 jlánh1 bíh1
hɨ́en1 hi3 ca3jmú3 tsá2mɨ3cuóun2 yáh3
ca3hi3 Cristo, henh13 quioh21 hi3
lɨ́3 jáun2 hñu3mɨ3cuú2; tɨ3la3 tá2chi21
hñu3mɨ3cuú2 bíh1 ca3hi3 tsú2. Jáun2 ñí1
jáun2 bíh1 cuá3 tsú2 ta3né32 hi3 nau32
jáɨ13 ca3ta1 jnoh1 ta3 ñí1 Dió32.
25 Né32 né3, tsá2 ca3lɨn3 hí3 mí2tsá2
hɨ́en1 tɨ́2 tsá2hi32 cu3 jéin32 cú2 mii2 ñí1
jlánh1 bíh1 hɨ́en1 jáun2, hi3 tɨ́2 tsá2can32
jmɨ2, tɨ3la3 jun3juáh13 jmɨ́13 hnga2 yáh3
tsú2; tɨ3la3 Cristo má1ná1, jun3juáh13
hliáun3 jéin32 yáh3 hniáuh32 tsa3jen3
tsú2 hnga2.
26 Quí1 sá1jmɨ́1 la3 jáun2 dúh1, jáun2
jmɨ́1 ca3tɨn1 tsú2 jún3 hliáun3 jéin32
bíh1 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3 hngá1máh3
lá2. Tɨ3la3 cu3 jéin32 bíh1 ca3ma3jnia32
tsú2, jmáɨ1 ñí1 má2táuh3 lá2, hi3 jáun2
cun3quionh3 hi3 ca3cuen3 jáun2 hnga2
bíh1 tsú2 ca3lɨ3 hi3 hin3 tsú2 tsáu13
tsáu2.
27 La3 cun3 qui3 ca3tɨn1 jɨ3lɨn2 tsáu2
hi3 jún3 cu3 jéin32, jáun2 nɨ́1 má1lɨ32
jáun2 má2tá1tsɨ21 héih32 ñí1con2 tsú2,
28 la3 jáun2 bíh1 lɨ́3 siáh3 ñí1con2
Cristo; cu3 jéin32 tán1 bíh1 jun3 tsú2
jmɨ́1 ca3cuen3 tsú2 jáun2 hnga2, hi3
ca3hin3 tsú2 jáun2 tsáu13 juóun32 tsáu2.
Tɨ3la3 nɨ́1 má1ca3ma3jnia32 tsú2 siáh3
cónh3 hi3 tɨ21 tenh3 má1ná1, jun3juáh13
hi3 uú2 ja3hin2 tso3 yáh3 tsú2 jáunh3,
quí1 hi3 má2ja3lion3 tsá2 ná1jaun2 bíh1
tsú2.

10

1 Quí1 héih32 hi3 ca3hiauh3 jáun2
hla1 Moisés jmɨ́1 lɨ́3 jmáh3la3 henh13
quioh21 hi3 chu21 hi3 né3bíh1 jmɨ́1
lɨ́13 máh3, tiá2 jmɨ́1 lɨ́3 yáh3 hú1tá1
mí1zioh21 cu3tí13. Cun3ñí1 hi3 jáun2
tiá2 jmɨ́1 tióh32 yáh3 héih32 jáun2 hi3
jmu3 hi3 lɨ3 chun1 tsú2 ca3la3 tán1 hián2
cu3tí13, tsá2 jmɨ́1 má2janh32 ñí1con2
Dió32 cun3quionh3 hi3 jngɨh2 tsú2 jáun2
jáh3 cu3 jéin32 cú2 mii2.
2 Quí1 sá1jmɨ́1 hi3 ca3hin3 tso3
quioh21 tsáu2 jmɨ́1 ca3jngɨh3 tsú2 jáun2
jáh3, jáun2 jmɨ́1 lɨ3 lieih21 bíh1 jmɨ́1 tsɨ́3
tsá2 má2tsú2 má2jónh32 hí3 Dió32 hi3
má2lɨ́n3 tsú2 jan2 tsá2 tiú2uú2 tso3 ren2,
jáun2 tiú2uú2 jáh3 jmɨ́1 jngɨh3 yáh3 tsú2.
3 Tɨ3la3 cun3quionh3 hi3 jngɨh2 tsú2
jáun2 jáh3 né3, tɨ3 má2chau2 bíh1 tsɨ́3
tsú2 cú2 jéin32 cú2 mii2 hi3 la3 ná1ren2
bíh1 tsú2 tso3;
4 quí1 cun3 jmɨ́1lɨ́h3 tiá2 tioh21 bíh1
jmɨ́13 cuá1juɨ́2 jɨ3 jmɨ́13 zéin1 hi3 hin3
tsáu13 tsáu2.
5 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, Cristo
ca3záɨh3 Dió32 la3 lá2 jmɨ́1 tɨ3 ñí1já21 ñí1
hué21 lá2:
Tiá2 ca3tɨ́3 yáh3 honh2 hnú2 hi3 zia32
hi3 lɨ́1 cue32 tsáu2,
sa3jun3 hi3 jngɨh2 tsú2 jáun2 jáh3,
hi3 jáun2 cu3tsa32 má2ca3jmuh3 hnú2
cú2jueh32 hua3jan21 hi3 lɨ́n13
jná13 tsá2 dí1ngú3.
6 Tiá2 ca3tɨ́3 yáh3 honh2 hnú2 uá1 cun3
hi3 jɨn3 tsú2 tá1 jan2 jáh3 ñí1con2
hnú2,
hi3 sa3jun3 ca3jen13 bíh1 hnú2 hi3 jngɨh2
tsú2 jáun2 jáh3 hi3 ca3tɨ21 tso3.
7 Jáun2 jná13 né3 ca3juánh32 la3 lá2:
Hnú2 Dió32, lá2 hún1 jná13 hua3jan21
hi3 jmu1 jná13 la3 cun3 hi3 tɨ32
honh2 hnú2,
la3 cun3 hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 hi3
ca3tɨn1 jná13.
8 Jáun2 né3, la3ñí1 tín2 ca3juáh3 tsú2
hi3 tiá2 tɨ32 yáh3 tsɨ́3 Dió32 hi3 jngɨh2
jáun2 tsáu2 jáh3 ñí1con2 tsú2, sa3jun3
jmɨ́1 zia32 hi3 cue32 tsáu2, sa3jun3 hi3
jɨn23 tsú2 jáun2 jáh3 tá1 jan2, sa3jun3 hi3
jngɨh2 tsú2 jáun2 jáh3 hi3 ca3tɨ21 tso3,

uá¹jinh¹ liei²¹ rá¹juáh³ hi³ jmí¹ ca³tɨn¹
tsú² jmu³ la³ jáun².
9 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:
“Hnú² Dió³² lá² hún¹ jná¹³ hua³jan²¹
hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ tɨ³² honh²
hnú²”. Jáɨ¹³ nɨ́² hnió³ juáh³ hi³ la³
jáun² bíh¹ má²tɨ³² tsɨ́³ Dió³² cha³ jmí¹
jngɨh³ tsáu² jáh³.
10 Jáun² né³, má²ca³ta³ná¹chan¹ dí²
ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ jáun²
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo la³ cun³ hi³ tɨ³²
tsɨ́³ Dió³², hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga²
hi³ jún³ cu³ jéin³² tán¹.
11 Hi³ tsá² ná¹lɨ́n³ mí²tsáu² né³, la³
má²ná¹jmu² jáun² bíh¹ tá¹³ la³ ma³
quin³² ma³ jan³² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² hi³
jngɨh² jáh³, uá¹jinh¹ tiá² lin¹ tso³ hin²³.
12 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, cu³ jéin³² tán¹
la³ lá² bíh¹ ca³cuen³ tsú² hnga² hi³ jún³
hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ tsáu², cáun² hi³ ca³lɨ³
quien² cun³ jmí¹hi³nio²; jmí¹ lɨ²¹ jáun²
né³, ca³lɨ³ lin¹ hi³ quien² tsú² jmí¹
ca³ta³cua¹³ jáun² tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹
Dió³².
13 Ñí¹ jáun² cuá¹jan³² tsú² ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ tsá² hau² tsú² lɨ́¹³
tá¹tonh¹ ñeh² ta³ tsú² hi³ lɨ³ lin¹ hi³ tiá²
quien² tsá² hí³.
14 Quí¹ cun³quionh³ hi³ ca³cuen³
tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ cu³ jéin³²
tán¹, ca³ma³chun¹ tsú² ca³la³ tán¹ hián²
cu³tí¹³ cun³ jmí¹hi³nio² la³jɨ́n³² tsá²
má²ná¹chan¹.
15 Ja³bí¹ Jmí²chí³ Chun¹ má²tson²
siáh³ jáɨ¹³ nɨ́². La³ñí¹ tín² ca³juáh³ tsú²
la³ lá²:
16 Nɨ́¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³ siáh³
cáun² nió³² quiúnh¹ tsá² hí³ hi³
lɨ́³ la³ lá², juáh³ Juo¹³ dí²:
La³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³ taunh²¹ jná¹³
héih³² quion²¹,
hi³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ tɨ³ jmí¹ tsɨ́³ tsú².
17 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ la³
lá²:
Hí¹ cu³ jéin³² tiú²uú² cháu¹ jná¹³ tsɨn³²
tso³ jáun² quioh²¹ tsú²,
sa³jun³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² cun³ tɨn²
tsɨ́³ hmóu³².
18 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ la³ má²ca³chí²
bíh¹ tsú² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ tso³ jáun², jáun²
tiú²uú² jáh³ hniah³ yáh³ hi³ jngɨh³
tsáu² hi³ ca³tɨ²¹ tso³.

Ca³ta¹ dí² má¹janh¹³ ñí¹con² Dió³²

19 Hi³ jáun² né³ reh², má²lɨ́¹³ niau²¹
tiá³ tsɨ́³ dí² hi³ tauh²¹ dí² ca³la³ tɨ³
ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹ cun³ñí¹ hi³
Jesucristo ca³táɨn³ jmɨ́²hán¹;
20 quí¹ cun³quionh³ hi³ ca³cáɨ² jáun²
hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ hí¹jnáɨ²³ jáun² juɨ³²
ñéih³ ñí¹ hɨ́en¹ quien² jáun² bíh¹
má²lin¹ hi³ má²ca³nia³ Jesús cáun² juɨ³²
hmaɨ²¹ quiú¹³ dí² hi³ lɨ́¹³ ngá¹³ dí²
ñéih³ ñí¹ hɨ́en¹ quien² jáun², cáun²
juɨ³² hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² hi³
hmaɨ²¹. Hmɨh³² jáun² má¹ná¹, hi³
hɨe³² tsú² ngú³ quioh²¹ hnga² bíh¹
Jesús.
21 Hi³ cun³ñí¹ hi³ Jesús hí³ bíh¹ siáh³
lɨ́n³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá²
tionh² jo³cuo² Dió³²,
22 jáun² cuɨ́¹ má¹janh¹³ dí² ñí¹con²
Dió³² hi³ ca³la³ hí¹ cáun² hi³ tiá²
chí¹quí² chí¹jnáɨ²³ tsɨ́³ dí², tɨ³la³ hi³
nio² cáun² tán¹ tsɨ́³ dí² má¹ná¹; quí¹
má²ca³ma³jɨ² bíh¹ tsú² hñu³ tsɨ́³ dí², hi³
má²ca³sa² tsú² siáh³ jnoh¹ cun³quionh³
jmáɨ² jɨ², jáun² tiú²uú² tso³ cha³² jmɨ́¹
tsɨ́³ dí².
23 Cuɨ́¹ chá¹³ dí² tiá³ tsɨ́³ hi³ la³
má²ná¹ton²³ jáun² dí² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ la³
cun³ hi³ má²hu²¹ jáun² tsɨ́³ dí², quí¹
qui³ cónh³ ma³tí³² bíh¹ Dió³² jáɨ¹³ hi³
má²ca³jmú³.
24 Jáun² né³, cuɨ́¹ láɨ¹³ dí² lánh³ rón³²
cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ hno³
dí² tsú², hi³ jmú¹³ dí² siáh³ hi³ chu²¹
ñí¹con² tsú².
25 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ chá¹³ dí² tɨ³ có³² hi³
cuú¹ ngah¹³ dí² hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹
dí² Dió³² la³jmɨ́¹ má²ná¹jmu² ma³ jan²
tsáu². Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ ca³ta¹ dí² hi³ hlɨ́¹
lienh¹ dí² tsá²ján² tsá²ján² hi³ má¹tɨ²¹
dí² re². Hi³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² né³,
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ má²hniáuh³² jmú¹³ la³
jáun², quí¹ néh³² dí² hi³ má²janh² bíh¹
má²he² jmáɨ¹ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

26 Quí¹ nɨ́¹juáh³ jnoh¹, tsá² má²ca³lɨ³
né¹ dí² jú¹ tson² cáun² jmú¹³ tso³
la³ má²jmu³² jáun², jáun² tiú²uú² hin²
zian² yáh³ tsá² lɨ́¹³ jún³ siáh³ ca³tɨ²¹
tso³ jáun²;
27 ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ cáun² má²ma³tso² tsɨ́³
bíh¹ tsú² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
ra³tsɨ³² jáun² Dió³² héih³² cun³quionh³
sɨ́² huáh² tsɨ́³, ñí¹ lɨ́¹³ cón³² tsá² hau²
Dió³².
28 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ta³ bíh¹ tsá² tiá²
ta²¹ ca³taunh³ héih³² quioh²¹ hla¹
Moisés yáh³ ca³tɨn¹ jún³, nɨ́¹juáh³ tsá²
má²ca³hna³ gon³ ho³ gáun³ tsáu², hi³
hí¹ cú¹pih²¹ uu³i³tso³ tiá² ca³lɨ³ zia³²
quioh²¹,
29 hi³ jáun² né³ ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tsá²
tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jon² Dió³² tiá²
ma³tso² tsɨ́³, tsá² lɨ́¹ jmu² hí³ hi³ tiá²
quien² jmɨ́²hán¹ tsú² hi³ ca³ma³tson²
jáun² nió³² hmaɨ²¹ hi³ má²tiáuh¹ dí²
jáun², jmɨ² hi³ jmu² hi³ lɨ́n³ tsú² jáun²
tsá² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²! Quí¹ tsá²
la³ hí³ bíh¹ cáun² lɨ́¹ tú² lɨ́¹ hión³² siáh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² má²jnia³² hí³ miɨ³
hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² dí².
30 Quí¹ má²cuóun³² bíh¹ dí² Juo¹³,
Tsá² ca³juáh³ hí³ la³ lá²: "Jná¹³ bíh¹
ca³tɨn¹ má¹tson¹³ tsáu², huen² jná¹³
bíh¹ ca³tɨn¹ jéinh¹". Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú²
siáh³: "Dió³² bíh¹ Tsá² ra³tsɨ³² héih³²
ñí¹con² tsá² tionh² jo³cuo²".
31 ¡He³ ma³ jlánh¹ huáh² tsɨ́³ nɨ́¹juáh³
nɨ́¹ má¹ca³janh³² tsú² ñí¹con² Dió³²
Tsá² liéih³²!
32 Hi³ jáun² né³, cháu¹ náh² honh²
lánh³ rón³² ca³lɨ³ quián¹³ náh² jmɨ́¹tin²,
jmɨ́¹ tá² ca³táɨ³ jáun² joh¹ quioh²¹
Dió³² hñu³ honh² náh², hi³ ca³tion³
náh² jáun² honh² ja¹ la³jɨ́³² uu³cha³tsɨ³²
huáh² tsɨ́³ hi³ ca³há² ca³nga² náh².
33 Ma³ jan² hnoh² ca³quiú² ca³je³
tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² juú², hi³ ca³qui³
ca³jmoh³ náh² tsú²; hi³ ma³ jan²
hnoh² siáh³ ca³tionh² náh² cúh² honh²
ca³tɨn¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹má²tso² hí³ tsɨ́³, hi³
ca³tianh³ náh² cu³héin¹ tsú².
34 Ca³ja³ bíh¹ miɨ³ honh² náh²
ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ ná¹tson³, ja³bí¹
cáun² ca³ma³hiúnh¹³ náh² siáh³ honh²
jmɨ́¹ ca³quin³ tsú² hi³ quián¹³ náh²,
quí¹hliá² cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ náh²
hi³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² nio³ náh² hi³
jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hi³ ma³hɨ́e² cun³
jmɨ́¹hi³nio².
35 Hi³ jáun² né³, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³hín³
hi³ nio² nɨ́² tiá³ honh² náh², quí¹
cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ zia³² hi³ lɨ́¹³
hián¹³ náh².
36 Hniáuh³² bíh¹ cueh¹³ náh² honh²
hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Dió³², quí¹ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hián¹³ náh²
la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² jáun²
hi³ cué³².
37 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:
Má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³ Tsá²
ca³tɨn¹ jáunh³,
ha³ tiú²uú² lén³ yáh³ tsú².
38 Jáun² né³, tsá² joh² jná¹³,
tsá² má²lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹,
lɨ́¹³ bíh¹ zian² quí¹ cun³ñí¹ hi³ nio²
cáun² tsɨ́³;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³jính³² tɨ³ cu³hna²¹
né³,
tiá² tɨ³² yáh³ tsɨn³² jná¹³ tsá² la³ hí³.
39 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, tiá² láɨ³ yáh³
dí² tsá² jinh³² tɨ³ cu³hna²¹, tsá² cun³
ca³tɨn¹ hi³ tsa³hín³. Tɨ³la³ jnoh¹ dá²
láɨ³ dí² tsá² nio² cáun² tsɨ́³ bíh¹, hi³
jáun² bíh¹ lɨ́¹³ liáu³ dí².

11

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² nio² cáun² tsɨ́³

1 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² nio²
cáun² tsɨ́³, cun³ tiá² hɨ³² bíh¹ tsɨ́³
tsú² ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ cuá¹jan³²
tsú² jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ cun³ tiá²
taunh³² tun³ tsɨ́³ hi³ ca³tɨ²¹ cáun² hi³
tiá² má²ca³jɨ́e³, quí¹ cáun² ñi³² tsú²
hñu³ tsɨ́³ hi³ tson² bíh¹ zia³² la³ cun³
hi³ hu²¹ jáun² tsɨ́³.
2 Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²
ca³ta³tonh¹ re² ta³ ñí¹ Dió³², quí¹
cun³ñí¹ hi³hliá² jmɨ́¹ ná¹tioh³ cáun²
tsɨ́³.

3 Cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹ dí² né¹ hi³ Dió³² bíh¹ ca³jmú³
ca³la³ jɨ³lɨ³² cun³quionh³ jmáh³la³ jë¹;
hi³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ siáh³, jun³juáh¹³
ca³lɨ³ cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ má²jniá³
yáh³.

4 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹
jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹ hla¹ Abel, jáun²
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ ca³tɨ́³ tsɨ́³ Dió³² jáh³ hi³
ca³jngɨh³ tsú² jáun² la³ cónh³ bíh¹ hi³
ca³cué³ jáun² hla¹ Caín. Cun³ñí¹ hi³
jáun² bíh¹ ca³ma³tson² Dió³² jáɨ¹³ hi³
chun¹ tsú², hi³ la³ cun³ hi³ ca³cué³
tsú² jáun² né³, ca³héɨ³ bíh¹ Dió³². Hi³
cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun² tsɨ́³
bíh¹ siáh³ hla¹ hí³, jáun² bíh¹ zia³²
hi³ má²ta² tsú² jnoh¹ la³ tɨ³ ta³né³²,
uá¹jinh¹ má²jún¹ tsú².

5 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun²
tsɨ́³ bí¹ siáh³ Enoc, jáun² cáun² ngah³
la³ lɨ́³ jáun² bíh¹ tsú², tiá² lin¹ ca³jun³
yáh³ tsú²; tiú²uú² hin² ca³tsauh¹ yáh³
tsú², quí¹ Dió³² bíh¹ la³ ca³jáu³² tsú².
Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²
hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³, hi³ ñeh² bíh¹ hi³
tsánh³² tsú², ca³tɨ́³ bíh¹ tsɨ́³ Dió³² la³jɨ́³²
hi³ ca³jmú³ tsú².

6 Quí¹ cun³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ jmu³ tsáu²
la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́¹juáh³ tiá²
nio² yáh³ cáun² tsɨ́³ tsú². Quí¹ la³ñí¹
la³ján³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsɨ́³
hi³ cu³tí³ bíh¹ zian² Dió³² nɨ́¹juáh³
tsá² hnió³ ma³janh³² ñí¹con² Dió³², hi³
hniáuh³² siáh³ chá³² tsú² cáun² tsɨ́³
uá²jaɨ³² hi³ tson² zia³² hi³ hiáuh¹³ tsú²
nɨ́¹juáh³ tsá² hnah² Dió³².

7 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ hla¹ Noé
uá²jaɨ³² jmɨ́¹ nio¹ siáh³ cáun² tsɨ́³, jáun²
ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³ ca³jmú³ cáun²
cuó² pa²¹ ñí¹ lɨ́¹³ liáun³ jɨ³lɨn² tsá²
hñú¹³ tsú² jmɨ́¹ ca³záɨ³ tsú² jáun² Dió³²
hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ cáun² hi³ tiá² má²jniá³.
Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tsɨn²
tsá² ñí¹ hná¹ jáun² hi³ la³ ná¹ren²
tso³; la³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³lɨn³ tsú²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ta³ ñí¹
Dió³², cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun²
tsɨ́³ bíh¹.

8 Ja³bí¹ hla¹ Há²bran²¹ siáh³ ca³tanh²
ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun²
tsɨ́³; jáun² cua³han³ tsú² ñí¹ jmɨ́¹ cuá³,
hi³ ngau³ tsú² hi³ tsa³cuá² hué³² ñí¹
cué²¹ Dió³² ta³ tiá² ñi² tsú² ha³ dá²
jinh¹ jaun³² tsó³² dí².

9 Cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun²
tsɨ́³ Há²bran²¹, jáun² la³jmɨ́¹ cuá³ jan²
tsá² cú²juú² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² hué³²
ñí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³²;
jáun² hñú³ hi³ lɨ́³ hmɨh³² bíh¹ ca³cuá³
tsú² cú²jueh³². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³
siáh³ hla¹ Isaac jon² tsú² jɨ³ hla¹ Jacob
cho¹ tsú² nɨ́² siáh³, tsá² ca³hiauh³ hí³
uá²jaɨ³² jáɨ¹³ jáun².

10 Quí¹ Há²bran²¹ hí³ dá² jmɨ́¹ jan³²
hi³ lɨ́¹³ cáun² juú² hi³ quian³² jmɨ́h¹
hiah³² pin³, cáun² juú² hi³ hnga² Dió³²
quiú¹³ héih³², hi³ hnga² siáh³ jmu³.

11 Ja³bí¹ hla¹ Sara siáh³, uá¹jinh¹
jmɨ́¹ má²lieih²¹ lɨ́n²¹ tsú², hi³ tiú²uú²
jmɨ́¹ lɨ́¹³ can³ jon², tɨ³la³ cun³jáun²
ca³hiauh³ bíh¹ tsú² pí³ hi³ can³ jon²
cun³ñí¹ hi³hliá² ca³chá³ cáun² tsɨ́³;
ca³lɨ³zian² bíh¹ jan² jon² tsú² quí¹hliá²
ca³taunh³ tsú² ta²¹ hi³ Dió³² bíh¹ jan²
Tsá² ma³tí³² jáɨ¹³ quioh²¹.

12 Jáun² né³, la³ jáun² bíh¹
lɨ³ hi³ Há²bran²¹, jan² tsá² jmɨ́¹
má²ñí¹chau²¹ jmáɨ¹ hi³ jún³, ca³chó³²
bíh¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² juóun³² lɨ́n³²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsú², la³jmɨ́¹ hliáun³
chí¹jmaɨ²¹, la³ cun³ lɨ́³ siáh³ záɨ¹ nio²
can³² jmɨ́²miih²¹, cáun² hi³ tiá² tián³
hɨ́¹³.

13 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tsan³ ta³
tiá² ca³hiauh³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² hi³ zia³² hi³ cué³²; tɨ³la³
cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun² tsɨ́³
tsú² né³, jáun² cáun² ca³ma³hiún² bíh¹
tsú² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Dió³², uá¹jinh¹ jmɨ́¹ ñi³² tsú² hi³ ñí¹
ué³ máh³ lɨ³tí³. Jáun² cáun² ca³ton³
bíh¹ tsú² hi³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá²

cú²juú² tá¹la³ há¹ ngá¹³ tsú² hi³ zian²
jáun² ñí¹ hué²¹ lá².
14 Tsá² hleh³² jáɨ¹³ la³ nɨ́² né³, jmu²
lin¹ hi³ hnauh² juú²co¹.
15 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ná¹chau² tsɨ́³ tsú²
ñí¹ ca³huén² dúh¹, jmɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹
tsa³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ jáun².
16 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, jmɨ́¹
ná¹hen² tsɨ́³ hi³ chá¹tánh¹ juú²co¹ ñí¹
jlánh¹ bíh¹ chu²¹, la³ cun³ juú²co¹ tsú²
hi³ nio² la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² yáh³. Hi³
jáun² tiá² lɨ³ heh²³ yáh³ Dió³² hi³ juáh²³
tsáu² hi³ hí³ bíh¹ dí² lɨ́n³ Dió³² Juo¹³
tsú², quí¹ má²nióh³² bíh¹ dí² hua³jan²¹
cáun² juú² ñí¹ lɨ́¹³ tsa³tiánh² tsá² hí³.
17 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, jmɨ́¹ ca³ca³
ca³lau³ Dió³² quioh²¹ Há²bran²¹,
cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun² tsɨ́³ bíh¹
tsú², jáun² jmɨ́¹ má²jngɨh³ tsú² Isaac
jon² ñí¹con² Dió³². Jmɨ́¹ má²hún¹ tsú²
hua³jan²¹ hi³ jngɨh³ jon² tsá² jan²
tán¹, uá¹jinh¹ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² jáɨ¹³
ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:
18 “Cun³quionh³ jónh³² hnú² Isaac
lɨ³zian² jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú²”.
19 La³ jáun² jmɨ́¹ hún¹ tsú² hua³jan²¹
hi³ jmu³, quí¹hliá² ñi³² tsú² hi³ Dió³²
tɨn² jmu³ hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹;
míh¹ tiá² lɨ́¹³ juáh³ dí² hi³ Há²bran²¹
hí³ ca³hián¹³ siáh³ jon² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
ca³jenh¹³ siáh³ ja¹ hla¹.
20 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun²
tsɨ́³ hla¹ Isaac uá²jaɨ³², hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹
né³bí¹ já²¹ máh³ jaun³² ca³ma³miih²
tsú² jon² Jacob jɨ³ Esaú.
21 Ja³bí¹ hla¹ Jacob siáh³ ca³ma³miih²
cho¹, jon² Sé³², cun³ñí¹ hi³ nio²
cáun² tsɨ́³, hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³²
tsú² Dió³² ca³la³ hi³ má²tsɨn² hná¹³
hmá²hu²¹ quioh²¹.
22 Cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun² tsɨ́³
bíh¹ siáh³ hla¹ Sé³², jáun² ca³juáh³ jmɨ́¹
má²ja³quián³ jún³, hi³ chau²¹ jmáɨ¹
huén³² tsá² *Israel hué³² Egipto, hi³
ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ he³ lánh³
rón³² jmu³ tsú² quioh²¹ hla¹, la³ cun³
hnga² dí², nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ huén²¹ tsú²
ñí¹ jáun² jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³².
23 Ja³bí¹ la³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹
nio¹ cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsá² hú¹tá¹ jméɨ²
mí¹ziú¹³ hla¹ Moisés, jáun² bíh¹
ca³jmú³ tsú² hi³ rá²hmá¹ dí² cun³ hnɨ³²
zɨ́h² jmɨ́¹ dáɨn² dí², quí¹hliá² ca³jɨ́en³²
tsú² dáɨn² hí³ hi³ jlánh¹ chun¹, hi³
sa³jun³ ca³juénh² tsú² siáh³ ca³tɨ²¹
héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² re²¹ juo¹³ tsá²
Egipto [hi³ hniáuh³² jún³ la³jɨ́n³² dún²
tsá²ñuh² jon² tsá² Israel].
24 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ siáh³
cáun² tsɨ́³ hnga² hla¹ Moisés né³,
jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí², tiú²uú²
ca³lɨ³hnió³ yáh³ dí² hi³ tsáu² cáun²
lɨ́¹ lɨ́n¹³ hi³ hú¹tá¹ mí¹ziú¹³ bíh¹ dí²
tsá²mɨ³ jon² re²¹.
25 Ca³lɨ³hnió³ bíh¹ tsú² ma³tso² tsɨ́³
cu³lɨ²¹ quionh³ tsá²co¹ tsá² tionh² hí³
jo³cuo² Dió³², cha³ jmɨ́¹ ma³hiún² tsú²
cu³tiá³ tsɨ́³ hi³ jmu³ tso³.
26 Ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹
zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³ ma³tso² tsú²
tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo,
la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ hánh³ tsú²
cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ zia³² hué³²
Egipto jáun²; quí¹ cun³ jmɨ́¹ má²hu²¹
bíh¹ tsɨ́³ tsú² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ zia³²
hi³ hiáuh³ ñí¹con² Dió³².
27 Cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun²
tsɨ́³ Moisés, jáun² cua³han³ tsú² hué³²
Egipto hi³ tiá² ca³hɨ́³ yáh³ tsɨ́³ tsú²
hi³ míh³ tsɨ́³ re²¹; cáun² ca³chá³ tiá³
tsɨ́³ bíh¹ tsú² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá²
cuá¹jɨ́en³² Dió³², Tsá² tiá² jniá³.
28 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun²
cáun² tsɨ́³ tsú² siáh³, jáun² ca³quiú² tsú²
héih³² ca³tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹ hi³ hniáuh³²
jngɨh³ tsáu² jáh³, hi³ jáun² jmɨ́¹³ jáh³
hí³ né³ hniáuh³² péih³ tsú² ho³hñú¹³
quioh²¹, quí¹ cun³quionh³ hi³ jmu³ la³
jáun² bíh¹ tsá² Israel tiá² lɨ́¹³ jún³ hí¹
jan² dún² tsá² ñí¹ jon² nɨ́¹ má¹ca³nga²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² hí³
pí³ quioh²¹ hmú³².

29 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmí^{1} nio^{1} siáh^{3} cáun^{2}
tsí^{3} tsá^{2} Israel, jáun^{2} ca^{3}nga^{2} tsú^{2}
chu^{3}jo^{2} Jmí^{2}miih^{21} Dáɨn^{3} la^{3}juah^{21} dúh^{1}
cáun^{2} ñí^{1} quiéin^{2}, tɨ^{3}la^{3} jmí^{1} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3}
tsá^{2} Egipto hi^{3} ngáɨ^{32} siáh^{3} ñí^{1} jáun^{2}
má^{1}ná^{1}, ca^{3}quí^{2} ca^{3}jláɨn^{32} bíh^{1} tsú^{2}
jmáɨ^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}hnúh^{32} jmáɨ^{2}.
30 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} siáh^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
jmí^{1} nio^{1} cáun^{2} tsí^{3} bíh^{1} tsá^{2} Israel,
jáun^{2} ca^{3}quíh^{32} hná^{1} hiah^{32} hu^{21} juú^{2}
Jericó jmí^{1} ca^{3}chí^{2} tsú^{2} jáun^{2} juɨ^{32} hi^{3}
ca^{3}ñi^{3}táunh^{1} tsú^{2} jáun^{2} quiau^{3} jmáɨ^{1}
la^{3} cu^{3} la^{3} jéin^{3} juú^{2} jáun^{2}.
31 Ja^{3}bí^{1} hla^{1} tsá^{2}mɨ^{3} Rahab, tsá^{2}
jlánh^{1} jmí^{1} juón^{1} hí^{3}, tiá^{2} ca^{3}jun^{3} yáh^{3}
cu^{3}lɨ^{21} quionh^{3} tsá^{2}co^{1}, tsá^{2} tiá^{2} jmí^{1}
nieh^{3} hí^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
ca^{3}chá^{3} bíh^{1} tsú^{2} cáun^{2} tsí^{3}; quí^{1} hí^{3}
bíh^{1} ca^{3}hen^{3} re^{2} tɨn^{2} tsá^{2} ca^{3}ñí^{1}quí^{1}
ñí^{1}lian^{13} juú^{2} jáun^{2} quioh^{21} tsú^{2}.
32 Jáun^{2} né^{3}, ¿zia^{21} bíh^{1} hi^{3} hniáuh^{32}
juah^{21} jná^{13} ñí^{1} hná^{1} ní^{2} juáh^{13}? Quí^{1}
tiú^{2}uú^{2} tsɨn^{13} yáh^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} hléh^{13}
jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hla^{1} Gedeón, hla^{1}
Barac, hla^{1} Sansón, hla^{1} Jefté, hla^{1}
Dá^{2}vi^{21}, hla^{1} Sá^{2}më^{21} jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
la^{3}jín^{32} tsá^{2} lɨn^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} ní^{2}
siáh^{3}.
33 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmí^{1} nio^{1} cáun^{2} tsí^{3}
bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}láɨh^{13} bíh^{1}
tsú^{2} hniéi^{2} quionh^{3} tsá^{2} hué^{32} siáh^{3},
ca^{3}jmú^{3} bíh^{1} tsú^{2} re^{2} la^{3} cun^{3} ca^{3}tɨ^{21}
tá^{1}la^{3} ho^{2} jáɨ^{13}, hiauh^{3} bíh^{1} tsú^{2}
siáh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} jáun^{2}
Dió^{32} jáɨ^{13} hi^{3} cué^{32}. Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2}
ca^{3}quɨeh^{3} tsú^{2} ho^{3} hiah^{32} cun^{3}quionh^{3}
hi^{3} jmí^{1} nio^{1} jáun^{2} cáun^{2} tsí^{3}, hi^{3} jáun^{2}
tiá^{2} ca^{3}quɨeh^{2} tsú^{2} jáh^{3}.
34 Ca^{3}tioh^{21} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} jmu^{3} la^{3}
uá^{1} tiá^{2} quien^{2} pí^{3} quioh^{21} sí^{2} pa^{21}
tiá^{2} lɨ^{3} tián^{3}, hi^{3} ca^{3}liáun^{3} tsú^{2} siáh^{3}
ñí^{1}con^{2} ho^{3} mí^{1}táɨ^{3} hmu^{3} tá^{1} tun^{3} jo^{21}.
Tsá^{2} tiá^{2} huánh^{2} ca^{3}joh^{13} pí^{3}, hi^{3} ca^{3}lɨ^{3}
pin^{3} lín^{32} tsú^{2} siáh^{3} ca^{3}jmú^{3} hniéi^{2},
hi^{3} ca^{3}láɨh^{13} tsú^{2} hniéi^{2} quionh^{3} hliáu^{3}
tsá^{2} já^{2}taunh^{21} hué^{32} siáh^{3}.
35 Jmí^{1} zian^{2} siáh^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}
hi^{3} ca^{3}jenh^{13} tsá^{2} hñú^{13}, tsá^{2} jmí^{1}
má^{2}cá^{2}tsan^{3}.
Ja^{3}bí^{1} zian^{2} siáh^{3} tsá^{2} cá^{2}tsan^{3}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cáu^{2} hi^{3} jueh^{32},
tsá^{2} tiá^{2} ca^{3}he^{3} hi^{3} liáun^{3}, quí^{1}hliá^{2}
má^{2}hu^{21} tsí^{3} tsú^{2} hi^{3} jenh^{13} hi^{3} lí^{13}
zian^{2} tsú^{2} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3} re^{2} hi^{3} tɨn^{2}.
36 Ja^{3}bí^{1} zian^{2} siáh^{3} tsá^{2} ca^{3}quí^{2}
ca^{3}cáuh^{32} tsú^{2} cú^{2}nga^{1} hi^{3} ja^{3}quí^{1}
já^{1}pán^{1}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} ná^{1}quí^{1} ná^{1}chin^{1}
cá^{2}den^{1}ná^{1} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}quiúnh^{32}, hi^{3}
tiáunh^{1} ná^{1}tson^{3} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.
37 Ja^{3}bí^{1} zian^{2} tsá^{2} cá^{2}tsan^{3} siáh^{3}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}quiu^{3} ca^{3}jnauh^{3}
tsáu^{2} quín^{1}, ja^{3} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}jun^{3} hi^{3}
ca^{3}tiun^{3} tsú^{2} tun^{3} hná^{1} rón^{21}, [hi^{3}
ca^{3}ca^{3} ca^{3}lau^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsáu^{2}]. Zian^{2}
tsá^{2} cá^{2}tsan^{3} siáh^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
ca^{3}quiéih^{32} tsáu^{2}. Ja^{3}bí^{1} zian^{2} siáh^{3}
tsá^{2} ca^{3}ñi^{3}tú^{1} ñi^{3}lɨn^{13} tɨ^{3} hlá^{2} tɨ^{3} ní^{2} hi^{3}
ná^{1}quih^{32} jmáh^{3}la^{3} lo^{3} *já^{1}ziáh^{2} jɨ^{3} lo^{3}
zéin^{1} ní^{2} siáh^{3}, tsá^{2} tsí^{1}juí^{3}, tsá^{2} zian^{2}
uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}, tsá^{2} lí^{1} quiú^{1} lí^{1} jín^{1} tɨ^{3} hlá^{2}
tɨ^{3} ní^{2}.
38 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}
má^{1}ná^{1}, tiá^{2} jmí^{1} ca^{3}tɨn^{1} yáh^{3} hi^{3}
zian^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} ja^{1} quioh^{21}. Tsá^{2}
hí^{3} ca^{3}ñi^{3}tú^{1} ñi^{3}lɨn^{13} la^{3} cáun^{2} hué^{32}
quiéin^{2}, la^{3} cáun^{2} ñí^{1} lí^{3} máh^{3}, jɨ^{3} la^{3}
cáun^{2} ñí^{1} ná^{1}hó^{21} tá^{2}hláu^{2} míh^{1} jɨ^{3} ñí^{1}
ná^{1}hó^{21} tá^{2}hláu^{2} cáh^{1} ní^{2} siáh^{3}.
39 Uá^{1}jinh^{1} ca^{3}tí^{3} tsí^{3} Dió^{32} la^{3}jín^{32}
tsá^{2} hí^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} cáun^{2} jmí^{1} nio^{1}
tsí^{3} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} tiá^{2} ca^{3}hiauh^{3}
bíh^{1} tsú^{2} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3}
jáun^{2} Dió^{32}.
40 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmí^{1}
hu^{21} tsí^{3} Dió^{32} cáun^{2} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1}
chu^{21} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}; ca^{3}lín^{13} tsú^{2} hi^{3}
jmáh^{3}la^{3} quiúnh^{1} jnoh^{1} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}
tú^{1} tsɨn^{13} tán^{1} hián^{2} cu^{3}tí^{3}.

12

Hniáuh^{32} neh^{21} dí^{2} hnga^{2} Jesús

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} la^{3}jín^{32}
tsá^{2} ca^{3}chá^{3} hí^{3} cáun^{2} tsí^{3} tionh^{2} la^{3} cu^{3}
la^{3} jéin^{3} quiú^{13} dí^{2} hi^{3} ná^{1}quí^{2} ná^{1}jíe^{32}
jnoh^{1}, jáun^{2} cuí^{1} chá^{13} dí^{2} tɨ^{3} có^{32} ca^{3}la^{3}
jí^{32} hi^{3} chí^{1}cuú^{2} chí^{1}jnáɨ^{23} ñí^{1}con^{2} dí^{2},
la^{3} má^{2}quionh^{3} tso^{3} hi^{3} cáun^{2} lí^{1} pí^{2} lí^{1}

tsáɨh32 dí2, hi3 jáun2 cuí1 cueh13 dí2
tsí3 hi3 tsáu13 dí2 cú2he2 tɨ3 chí1ján3 la3
cun3 lí3 juɨ32 hi3 tiáuh1 dí2;
2 hi3 cuí1 neh21 dí2 hnga2 Jesús,
Tsá2 ca3quiú2 hí3 nóh32 ha3 lánh3 rón32
hniáuh32 chá13 dí2 cáun2 tsí3, Tsá2
jmu3 siáh3 hi3 lɨ3 quien2 hi3 jáun2.
Quí1 Jesús hí3 bíh1 cáun2 ca3tion3 tsí3
hi3 ca3ma3tso2 tsí3 ñí1 crei21. Tiá2
ca3lín13 yáh3 tsú2 hi3 hua3heih21 bíh1
hi3 quiunh21 dí2 la3 jáun2, quí1 jmí1
má2ñi32 bíh1 tsú2 hi3 lɨ3 zian2 tsú2
hiún2 tsí3 ní1 má1ca3nga2 hi3 jáun2; hi3
jáun2 jmí1 lɨ21 jáun2 né3, ca3ta3cua13
tsú2 tɨ3 cuá2 chu21 ñí1 cuá3 Dió32.
3 Hi3 jáun2 hnoh2 né3, hniáuh32
cunh21 náh2 quiúnh1 Jesús, Tsá2
lín3 hí3 nóh32 quiú13 dí2, Tsá2 jlánh1
ca3ma3tso2 hí3 tsí3 hi3 ca3qui3 ca3jmoh3
tsú2 tsá2 ren2 tso3; quí1 cun3quionh3
hi3 jmúh13 hnoh2 la3 jáun2 bíh1,
tiú2uú2 lí1 huon13 náh2, sa3jun3 tú1
son13 honh2 náh2 siáh3.
4 Quí1 tiá2 má2cá2chó32 yáh3 jmáɨ1
hi3 ca3la3 hi3 taɨn32 jmí2hán1 náh2 hi3
jmuh32 náh2 hniéɨ2 quiúnh1 tso3.
5 ¿Hí1 má2já2có3 honh2 náh2 la3 cun3
hi3 hlí2 liéɨh32 jáun2 Dió32 la3jmí1 hlí2
liéɨnh32 tsú2 jáun2 tsá1míh1 jon2? Quí1
la3 lá2 rá1juáh3 ñí1 Sí2:
Hnú2 jón3, ha3 lí2 jmu2 hnú2 hi3 tiá2
lin1 ñí1 jmu3 ta21 hi3 ma3tsoh1
hnú2 honh2 hi3 quiú2 je23 jáun2
Juo13 dí2,
hi3 sa3jun3 hniáuh32 hi3 tú1 son13
honh2 náh2 ní1 má1ca3hlí2
ca3liéɨh32 tsú2.
6 Quí1 Juo13 dí2 tí2 jinh23 jmáh3la3 tsá2
hnio3 bíh1;
hi3 jmu2 tsú2 siáh3 hi3 la3jín32 tsá2
má2lín3 jon2 tsú2 ma3tso2 tsí3.
7 Jáun2 cuí1 tion13 náh2 hi3 má1tsoh1
náh2 jáun2 honh2, quí1 Dió32 jmoh23
náh2 la3jmí1 jmúh32 tsú2 jon2. ¿Hí1
zian2 tsá1míh1 tsá2 tiá2 tí2 jenh23 jméɨ2
dúh1?
8 Tɨ3la3 ní1juáh3 Dió32 tiá2 la3 tí2 la3
jenh23 yáh3 hnoh2 la3 cun3 qui3
tí2 jinh23 tsú2 jɨ3lɨn2 jon2, hi3 jáun2
jun3juáh13 la3 jon2 cu3tí13 yáh3 tsú2
hnoh2, hnoh2 dá2 la3 dún2 lí1 zian2
bíh1 ní1juáh3 la3 jáun2.
9 Quí1 ní1juáh3 ca3tanh13 bíh1 dí2 ta21
jméɨ2, tsá2 zian2 ñí1 hué21 lá2, jmí1
ca3quiu3 ca3je3 dí2 tsú2, hi3 jáun2 ¡tiá13
bíh1 tiá3 tiá2 lɨ3 hniáuh32 má1ti21 dí2
ñí1con2 Jméɨ2 dí2, Tsá2 ca3cué3 jmí2chí3
quiú13 dí2, hi3 jáun2 lí13 ziáun2 dí2!
10 Quí1 jméɨ2 dí2 la3 ma3 quin32 ma3
jan32 dí2 ca3tɨ3 ca3jenh3 bíh1 cu3tiá3
tá1la3 jmí1 tiauh2 dí2 jáun2 jo3cuo2 tsú2,
la3 cun3 hi3 ca3lín13 tsú2 hmóu32 hi3
chú32 jmu3; tɨ3la3 Dió32 má1na21, tí2
jenh2 dí2 ca3tɨ21 cáun2 hi3 jlánh1 bíh1
quien2 ñí1con2 dí2, hi3 jáun2 lí13 chun1
dí2 la3jmí1 chun1 tsú2 jáun2 hnga2.
11 Tson2 bíh1 tiá2 lí2hiún2 tsí3 dí2
tá1la3 quiú1 jín1 dí2 jáun2, quí1 hlah3
bíh1 jen23 dí2; tɨ3la3 jmí1 chí1cáɨn2
má1ná1, lí13 zian2 dí2 hi3 hú1tá1
chun1 dí2 cu3tí3, ní1juáh3 tsá2 zia32
hi3 má2ca3lɨ3tɨn2 cun3quionh3 hi3
má2ca3ma3tso2 jáun2 tsí3, hi3 lí13 siáh3
nio2 tie3 hñu3 tsí3 tsú2.

Háɨnh13 bíh1 ní1juáh3 tiá2 jmu3 tsú2 nieh3 ñí1con2 Dió32

12 Hi3 jáun2 né3, cuéh3 náh2 pí3
cuá2 tanh1 ní1juáh3 hi3 tiú2uú2 pin3 hi3
má2cá2huóh32;
13 hi3 jáun2 hniauh2 náh2 cú2jueh32
juɨ32 cú2tso2, hi3 jáun2 lí13 la13 tí1
má2hliáh2, hi3 jáun2 tiá2 tɨ3 lɨ3mí1
hliáh13.
14 Jmu3 náh2 tion3 hi3 niau21 tie3
quián13 náh2 quiúnh1 la3jín32 tsáu2,
jɨ3 hi3 ná1chan1 náh2 siáh3 ñí1con2
Dió32 ní2 siáh3, quí1 hí1 jan2 yáh3 tiá2
hin2 lí13 jɨen32 Juo13 dí2 ní1juáh3 tiá2
cuá1chan1 tsú2 ñí1con2 Dió32.
15 Hua3hín13 náh2 jmu3, hi3 jáun2
tiá2 lí13 lɨ3 zian2 tsá2 tiú2uú2 hnió3
miɨ3 hi3 ja32 tsí3 Dió32; ja3bí1 hua3hín13
náh2 siáh3 jmu3 hi3 jáun2 tiá2 lɨ3 zian2
tsá2 lín13 la3jmí1 lí3 mí1zioh21 náɨ2
hlah3, cáun2 hi3 má2chí1cuóun2 hi3

jmu² hlah³ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²,
hi³ jmu³ hi³ hliánh¹³ tsú².
16 Ha³ lí² cuí¹ lɨ³ zian² hí¹ jan²
hnoh² tsá² lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹; hi³ sa³jun³
hniáuh³² lɨ³ zian² tsá² tiá² jéih³² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³², la³ cun³ hi³
ca³jmú³ jáun² hla¹ Esaú, tsá² ca³la³
hí³ má³² hi³ cuh³ cun³quionh³ hi³ jmí¹
ca³tɨn¹ hiáuh³ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ dí²
tsá² má²ján³.
17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²ná¹ñíh¹
náh², tiú²uú² ca³lɨ³ yáh³ hiáuh³ hla¹
Esaú hí³ hi³ ma³hé² ma³mieh² jméi²
jmí¹ má²cáɨn² jáun², uá¹jinh¹ ca³ho³
ca³jngɨh³ líɨn³² tsú², tɨ³la³ tiú²uú² ca³lɨ³
zia³² yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ za¹³ la³ cun³
hi³ má²lɨ³².
18 Tɨ³la³ hnoh² né³, tiá² ca³ma³janh¹³
yáh³ náh² ñí¹con² cáun² hi³ lí²lieih²¹
cuo² tsú², la³jmí¹ ca³ma³janh³² jáun²
tsá² *Israel máh³ ñí¹ jmí¹ hún¹
jáun² sí², cáun² ñí¹ tiá² re² jniá³, ñí¹
ná¹niéih²¹, ñí¹ zia³² hi³ cáu² hi³ jueh³²;
19 sa³jun³ ca³niéih² bíh¹ náh² mah¹
hi³ ñí¹jiei²¹ tsú² mí¹ñí², sa³jun³
ca³niéih² náh² siáh³ ho³ Dió³² hi³
ca³náɨ³² jáun² tsá² hí³. Tsá² ca³náɨ³²
hí³ ho³ tsú² jmí¹jáun², ca³la³ hi³ ca³hiu³
ca³mí³ tsú² hi³ tiú²uú² hléh³² cú²jueh³²
Dió³² tá²chi²¹ ñí¹con² tsú²,
20 quí¹hliá² cun³ñí¹ hi³ huáh² líɨn³²
tsí³ ná¹jéinh³² tsú² héih³² hi³ juáh³
jáun² la³ lá²: "Lɨ³ua³ jan² tsá² ca³há³
máh³ lá², uá¹jinh¹ jan² jáh³, cun³
ca³tɨn¹ bíh¹ jún³ hi³ qui³ jnah³ tsú²
quín¹ [ho³lá²dá² cun³quionh³ hmá²
zunh²¹]".
21 Hi³ cáu² hi³ jueh³² cu³tí³ bíh¹ la³
cun³ hi³ jniá³ jáun², quí¹ hí¹ la³ tɨ³
hnga² yáh³ hla¹ Moisés ca³juáh³: "He³
ma³ juénh² jná¹³, ca³la³ hi³ juan²³
máh³ jná¹³ lí²³".
22 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ca³ma³janh¹³
náh² cú²jueh³² ñí¹con² juú² Jerusalén
quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹,
hi³ nio² jáun² tɨ³ máh³ Sión la³ tɨ³
hñu³mɨ³cuú², ñí¹ ná¹ngɨh³² jáun² tɨ³
la³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ná¹má²quí² má²quien² Dió³²;
23 ñí¹ ná¹ngɨh³² siáh³ jɨ³lɨn² jon²
Dió³², tsá² ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmáɨ²
ñí¹ sí² rón³² hñu³mɨ³cuú². Hi³
má²ca³ma³janh¹³ náh² siáh³ ñí¹con²
Dió³² Tsá² rá²tsɨ³² héih³² ñí¹con² ca³la³
jín³² tsáu², jɨ³ ñí¹ tionh¹ jáun² jmí²chí³
quioh²¹ tsá² má²ca³jmú³ hí³ la³ cun³
hi³ tɨ³² tsí³ Dió³², tsá² má²ca³jmú³ Dió³²
hi³ chun¹ tán¹ hián² cu³tí³;
24 jɨ³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, Tsá²
cua³tianh² hí³ cáun² nió³² hmaɨ²¹, ñí¹
má²jɨ² jáun² quí¹hliá² má²lí³ la³juah²¹
dúh¹ hi³ má²ca³péih³ jmí¹³ tsú² siáh³,
jmɨ² hi³ jmu² jáun² lin¹ hi³ cáun² hi³
jlánh¹ bíh¹ chu²¹ má²lɨ³², cha³ jmí¹ lɨ³
lin¹ cáun² hi³ la³ ca³lɨ³ lin¹ jáun² jmí¹
ca³táɨn² jáun² jmí¹³ hla¹ Abel [jmí¹
ca³jngah³ jáun² raɨnh²¹].
25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ha³ lí² jmú²
náh² hi³ tiá² jéin²³ náh² Tsá² liéih³² dí².
Quí¹ ní¹juáh³ tiá² ca³liáun³ yáh³ tsá²
tiá² ca³jéin¹³ hí³ tsá² ca³hlí² ca³liéih³²
tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² tiá¹³ bíh¹
tiá³ lí¹³ liáu³ dí² ní¹juáh³ ca³jmú¹³ dí²
tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² Tsá² cuá¹hlí²
cuá¹liéih³² dí² la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú².
26 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² jmí¹tin²,
ca³la³ hi³ ca³ru³ ca³juá³ bíh¹ hué³²;
tɨ³la³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² né³,
má²ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ hi³ lí³ la³ lá²:
"Jmu¹ jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³
ru³ hi³ juá³, tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³
cuá¹ hué²¹ yáh³, quí¹ ca³la³ jɨ³ hi³ jniá³
jáun² tɨ³ chi³cuú² bíh¹ uá²jaɨ³²".
27 Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³ jmu³
tsú² hi³ ru³ hi³ juá³ siáh³ cónh³í¹ cu³
jéin³², jáun² ñí¹ jáun² lin¹ hi³ quin³ tsú²
la³jí³² hi³ ca³jmú³ bíh¹, la³ cun³ la³jí³²
hi³ lí¹³ ru³ juá³, hi³ jáun² jmáh³la³ hi³
tiá² lí¹³ jíeh³ bíh¹ tá¹no¹.
28 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³
má²tsá¹tauh¹³ dí² jáun² ñí¹ cuá¹quien²
Dió³², cáun² ñí¹ cun³ tiá² lí¹³ jíeh³,
jáun² cuí¹ cue¹³ dí² tsú² tiá¹hmah¹, hi³
cuí¹ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ dí² Dió³² la³
cun³ ca³tɨ²¹, hi³ cuí¹ má¹quien¹³ dí²
tsú² siáh³, ca³la³ hi³ juénh² dí²,

29 quí¹hliá² Dió³² Juo¹³ dí² lɨ́n³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² sɨ́² hi³ tioh²¹ ma³tsá²
ca³la³ jɨ³lɨ³².

13

Lánh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ lɨ³ hiún² tsɨ́³ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² má¹hno¹
náh² tsá²ján² tsá²ján² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³²
la³jmɨ́¹ hnio³ tsú² raɨnh²¹.

2 Lɨ́² cuɨ́¹ cha³có³ honh² náh² hi³
hen¹³ náh² re² tɨn² lɨ³ua³ jan² tsá²
ñi³tin²¹ hñuh³² náh²; quí¹ hí¹ la³ tɨ³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ la³ ca³hen³
ma³ jan² tsá² ca³jmú³ la³ jáun² jmɨ́¹tin²
ta³ tiá² ñi³².

3 Cháu¹ náh² honh² ca³tɨn¹ tsá²
ná¹tson³, hniáuh³² lɨ́n¹³ náh² ca³la³
jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹tson³ náh² cu³tsa³²
quiúnh¹ tsú². Cháu¹ náh² siáh³ honh²
ca³tɨn¹ tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, cuɨ́¹
lɨ́n¹³ náh² hi³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hmóu³² bí¹
náh² tiá² quiú² tiá² jéi²³ tsáu².

4 Hi³ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² siáh³
hi³ má²ca³jenh² jáun² cuonh² náh²,
hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³ hi³
ná¹chan¹ náh² ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ hí³
ñí²cuonh² náh², quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá²
ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² juón¹ uá¹
hi³ tsá² tiá² má²jenh² cuo², uá¹ hi³ tsá²
má²jenh² cuo² siáh³.

5 Hniáuh³² bíh¹ má¹zián¹³ náh² hi³
tiá² hniá¹ náh² quɨe³, tɨ³la³ chú³²
má¹hiúnh¹³ náh² honh² la³ cun³
hi³ zia³² quián¹³, quí¹ jáun² yáh³
má²ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: "Jmɨ́¹lɨ́h³
yáh³ tiá² chau²¹ jná¹³ hnoh² hmóu³²
náh², hi³ sa³jun³ cuaɨ²¹ jná¹³ hnoh² tɨ³
có³²".

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³la³ hi³
hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ dí² hi³ juáh¹³ dí² la³
lá²:
Hnga² bíh¹ Juo¹³ dí² Tsá² má²hau³
jná¹³,
hi³ jáun² cónh³ tiá² lɨ́¹ hú¹ cóh²¹ yáh³
tsɨn³² jná¹³ nɨ́¹juáh³ he³ hnió³
tsáu² jmoh³.

7 Jáun² né³, cháu¹ náh² honh² ca³tɨn¹
tsá² ca³hɨ́e³ náh² hí³ jú¹ tson², tsá²
ca³hléh³ hí³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con²
náh²; sá¹nɨ́² cháu¹ náh² honh² ha³
lánh³ jmɨ́¹ ñi³táunh¹ tsá² hí³ hi³ tɨ́² nio²
jáun² cáun² tsɨ́³ tsú², jáun² jmóuh¹ náh²
nóh³² jáun² quioh²¹ tsú².

8 Quí¹ jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiá² zan² Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo, cun³ má²lɨ́n³ jáun²
bíh¹ tsú² cháu³, né³² nɨ́², jɨ³ ca³la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio² nɨ́² siáh³.

9 Hi³ jáun² né³, hua³hín¹³ náh²,
su³uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² náh² cun³quionh³
jáɨ¹³ siáh³, jáɨ¹³ hi³ tiá² má²ca³niéih²
náh². Quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ lɨ³ pin³ tsɨ́³
dí² nɨ́¹juáh³ héi¹³ dí² miɨ³ hi³ ja³² tsɨ́³
Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ má¹ti²¹
dí² héih³² ca³tɨ²¹ he³ má³² lɨ́¹³ cúh¹³
dí²; quí¹ tiá² lin¹ ca³lɨ³ pin³ yáh³ tsɨ́³
tsá² jlánh¹ ca³ma³tí³² héih³² la³ jáun².

10 Né³² né³, Jesús bíh¹ ca³cuen³
hnga² ñí¹con² Dió³² hi³ jun³ hi³
ca³ta¹ dí², tɨ³la³ tsá² má²ná¹má²cón³²
Dió³² la³ cun³ lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹
ñí¹hiú¹³ hi³ ca³lɨ³zia³² jáun² jmɨ́¹tin²
né³, cónh³ tiá² ca³tɨn¹ bíh¹ hiáuh³ la³
cun³ hi³ hiáu¹³ jáun² jnoh¹.

11 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³jngɨh³ tsú² jáun²
jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³
tsáu², jáun² má¹jáun² tsá²can³² mí²tsá²
hɨen¹ jmɨ́¹³ jáh³ hí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹
bíh¹ hɨen¹ jáun², hi³ tsá²cué² tsú²
ca³tɨ²¹ hi³ hin³ tso³, tɨ³la³ jáh³
má²cá²tsan³ hí³ má¹ná¹, tɨ³ la³ cheih³²
juú² bíh¹ tsa³jin² tsú².

12 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³ma³tso² Jesús
tsɨ́³ hi³ ca³jun³ tɨ³ la³ cheih³² juú²,
hi³ jáun² cun³quionh³ jmɨ² má²ca³táɨn²
jáun² quioh²¹ tsú², ca³lɨ³ hi³ jmu³ tsú²
hi³ má²ná¹chan¹ tsáu² ñí¹con² Dió³².

13 Jáun² né³, jnoh¹ siáh³ cuɨ́¹ tsáu¹³
uá²jaɨ³² ñí¹con² Jesús tɨ³ la³ chéih³²
juú² ñí¹ tá¹tauh¹ dí² tsɨ́¹juɨ́³, la³jmɨ́¹
cá¹quiúnh²¹ tsú² jáun² hnga².

14 Quí¹ tiá² zia³² yáh³ cáun² juú²
hi³ hú¹tá¹ quiú¹³ dí² hi³ nio² cun³
jmɨ́¹hi³nio² tá¹la³ ziáun² dí² ñí¹ hué²¹
lá²; tɨ³la³ jnoh¹ né³, ná¹cueh²³ dí² tsɨ́³
ca³tɨ²¹ cáun² juú² hi³ tá¹no¹ jmɨ́¹tsú²

jmɨ́¹ja³² bíh¹.
15 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús
né³, ¡cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² cun³
jmá² cun³ jnia³²! Quí¹ cun³quionh³ hi³
ná¹quí² ná¹ton²³ dí² hi³ hí³ bíh¹ lɨ́n³
Juo¹³ dí², jáun² lɨ³ zia³² bíh¹ hi³ lɨ́¹ cue¹³
dí² tsú², hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².
16 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³có³ honh² náh²
hi³ jmúh¹³ náh² hi³ chu²¹, hi³ tsoh²¹
náh² he³ hi³ zia³² quián¹³, quí¹ la³
jáun² bíh¹ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́¹juáh³ cáun²
ná¹hiún² honh² náh² hi³ jmuh³² la³
jáun² hi³ ca³tɨn¹ tsú².
17 Ma³ti²¹ náh² héih³² quioh²¹
tsá² tionh² la³ñí¹ ñí¹con² náh², hi³
tianh³² náh² tsú² ta²¹, quí¹ tsá² hí³
bíh¹ má²ná¹jmu² hua³hí¹³ hnoh², hi³
ná¹ñi³² tsú² siáh³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³
jɨ́enh³² tsú² ta²¹ quioh²¹ ñí¹con² Dió³².
Quí¹ nɨ́¹juáh³ jmúh¹³ náh² la³ jáun²,
jáun² lɨ³ hiún² tsɨ́³ tsú² jmu³ ta²¹ jáun²,
hi³ jáun² tiá² nga³ héi² ta²¹ jeinh²¹
tsú²; quí¹ sa³jun³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹
ñí¹con² náh² hmóu³² yáh³ nɨ́¹juáh³ hi³
jmúh¹³ náh² hi³ zia³² ta²¹ héi² ñí¹con²
tsá² hí³.
18 Jáun² né³, lienh¹ náh² tiá³ Dió³²
hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Né¹ jnoh¹ hi³ má²jɨ²
bíh¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ jnoh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³
má²hnáu² jnoh¹ jmú¹³ jmáh³la³ cá² ñí¹
hi³ chu²¹.
19 Zia³² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hnó³²
jná¹³, hi³ mɨ́h¹³ tiá³ náh² ñí¹con² Dió³²,
hi³ cué³² tsú² jáɨ¹³ hi³ tia³juɨ³² lɨ́¹³
ñí¹jɨe¹ jná¹³ siáh³ hnoh².

Cuɨ́¹ zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²

20 Dió³², Tsá² cha³² tie³ hñu³ tsɨ́³
tsáu², ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³táɨn³
tsú² jáun² jmɨ́¹³, hi³ jáun² lɨ³ tanh¹³
tsú² cáun² nió³² hi³ lɨ³ quien² cun³
jmɨ́¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
má²lɨ́n³ tsú² Tsá² zenh² la³ñí¹ hi³ jmu²
hua³hí¹³ dí², jnoh¹ tsá² láɨ³ dí² la³jmɨ́¹
lɨ́n³ *já¹ziáh².
21 Hi³ jáun² Dió³² hí³ bíh¹ cuɨ́¹ jmu¹
hi³ ca³la³ tán¹ hián² náh² cu³tí³ hi³
jmúh¹³ náh² la³jɨ́³² ta²¹ chu²¹, la³ cun³
la³jɨ́³² hi³ hnió³ tsú²; hi³ cun³quionh³
hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo,
cuɨ́¹ jmouh²¹ tsú² hñu³ tsɨ́³ dí² la³ cun³
tɨ³² tsɨ́³ tsú² hnga². ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹
Cristo cun³ jmɨ́¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹
cu³tí³!
22 Mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² reh² hi³
cuɨ́¹ juenh² bíh¹ honh² náh² ca³tɨ²¹
cú¹pih²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²hlɨ́¹ lɨ́²lieh¹ jná¹³
nɨ́² hnoh².
23 Hnó³² jná¹³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³
má²cuá²han³ bíh¹ reh² dí² Timoteo
hñu³mí¹ñí²; jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cuanh³
tsú² ta³ ñeh³ ñí¹ lá², jáun² jan²¹ bíh¹
jná¹³ tsú² nɨ́¹ má¹já²jɨe¹ jná¹³ hnoh².
24 Zéih³ tiá³ náh² tsá² ná¹ñí¹ ñí¹con²
náh²: “Hia² náh²”, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² tsá²
joh¹ Dió³² ñí¹ hná¹ nɨ́². Tsá² reh² dí²
tsá² hué³² Italia tionh² lá² juáh³ siáh³:
“Hia² náh²”.
25 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² Dió³² jɨ³lɨn²
náh². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Quioh²¹ Santiago

*Jacobo Jmu² Cáun² Sí² Hi³ Ca³tɨn¹ Tsá² *Judíos, Tsá² Má²tiáunh¹ Ñí¹ Hliáun³*

1 Jná¹³ la³² Jacobo, tsá² lɨ́n³ jná¹³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”, tá¹ quia³túnʼ³ nió³ hnoh² tsá² *Israel, tsá² má²ná¹yanh³² náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Dió³² jmu² hi³ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsáu²

2 Hnoh² reh², ma³hiún¹³ hnoh² honh² lɨ³ua³ cáun² hi³ quiunh³² náh²,

3 quí¹ la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ³ ñíh¹ hnoh² jáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² lɨ́²tɨn² tsú² hi³ jmu³ juenh² tsɨ́³, nɨ́¹juáh³ zia³² hi³ çá² lau²³ ca³tɨ²¹ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹.

4 Hi³ jáun² né³, chá¹ hnoh² cáun² honh², hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³tɨn² hnoh² re² hi³ jmúh¹³ náh² juenh² honh², hi³ jáun² hnoh² lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² tsá² má²húnʼ¹ tsɨ́³, tsá² má²ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tánʼ¹ hián² cu³tí³, la³ cun³ tsá² tiá² hi³ lɨ³hniauh²³ hí¹ cáun² ñí¹con² yáh³.

5 Lɨ³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² re² má²jniá³ jmɨ́¹ honh² náh², mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² lɨ́¹³ hián¹³ náh², quí¹ hí³ bíh¹ cue³² ca³la³ hi³ lɨ́¹ má²tú² má²ziáun²³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsáu², ha³ tiá² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hiú² tsá² mɨ³² ñí¹con².

6 Tɨ³la³ hniáuh³² mɨ́³² tsú² hi³ hu²¹ cáun² tsɨ́³ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hniáuh³² hu²¹ tun³ tsɨ́³ tsú²; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ hu²¹ tun³ tsɨ́³ tsú², jáun² lɨ́n³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cu³ jláɨ³ jmɨ́²miih²¹ bíh¹, hi³ hlia³² chí³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́².

7 Tsá² la³ hí³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ hi³ hiáuh³ hi³ jmɨ́¹ cué²¹ jáun² Dió³² Juo¹³ dí²;

8 quí¹ tsá² la³ hí³ dá² cáun² lɨ́¹ tɨ́² lɨ́¹ jeinh³² tsɨ́³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² bíh¹.

9 Hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ jmu¹ tsah³ tsá² reh² dí², tsá² tsɨ́¹juɨ́³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³ta³zanh¹ tsú² re².

10 Hi³ tsá² hánh³ né³, cuɨ́¹ jmu¹ tsah³ quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² má²ca³méih³ hi³ quien² tsú², quí¹ tsá² ná¹hánh³ dá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ lí¹³ hi³ tiá² má²hɨ́e² bíh¹.

11 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³hiá² hiú², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, chei³² lɨ́n³², jáun² lɨ́²quiéin² bíh¹ náɨ², hi³ suh³² siáh³ lí¹³ quioh²¹, jáun² lɨ́¹ ca³há² ca³nga² bíh¹ hi³ jmɨ́¹ jniá³ jáun² chú³² lɨ́n³². La³ jáun² bíh¹ quiunh³² uá²jaɨ³² tsá² hánh³, cu³diá²jan² bíh¹ tsá²hín³ tsú² tá¹la³ cuá¹jmu² jáun² tá¹³.

Jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hi³ lɨ́¹ hen² tsɨ́³ tsú² hi³ tiá² ca³tɨ²¹

12 Hen³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá² tion² tsɨ́³ ca³la³ jɨ́³² hi³ quiunh³²; quí¹ nɨ́¹ má¹ca³nga² tsú² la³jɨ́³² hi³ jáun², hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³² ñí¹con² tsá² hniau³ dí², hi³ lɨ́¹³ zian² dí² quionh³ tsá² ca³cah¹³ hí³ jmáɨ¹ quionh³.

13 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ hniá¹ tsú² cáun² hi³ tiá² ca³tɨ²¹ né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ tsú² hi³ Dió³² bíh¹ cá² lau²³ cun³quionh³ hi³ hlah³ jáun². Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹³ hi³ hen² tsɨ́³ Dió³² hi³ hlah³, sa³jun³ cá² lan²³ tsú² tsáu² cun³quionh³ hi³ hlah³.

14 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ hniá¹ tsú² la³ cun³ hi³ tiá² ca³tɨ²¹ né³, jáun² hi³ jáun² má²ja³² ca³la³ tɨ³ ñeh² hñu³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ tsú²; quí¹ hñu³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ tsú² dí¹quian¹ hi³ jáun².

15 Hi³ nɨ́¹ má¹ca³lɨ́n¹³ tsú² jmu³ la³ cun³ hi³ má²hniá¹ jáun² jmu³ né³, má¹jáun² má²lɨ́¹³ tso³ bíh¹. Jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ pin³ tso³ tánʼ¹ hián² cu³tí¹³ né³, jáun² má¹jáun² má²jún³ bíh¹ tsú² ñí¹con² Dió³².

16 Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², ha³ lɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² hnoh²;

17 quí¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ chu²¹, jɨ³ la³jɨ́³² hi³ quien² ca³la³ tánʼ¹ hián²,

cáun² lí¹ cue³² bíh¹ Dió³² Jméi² dí², Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú². Hí³ bíh¹ Tsá² lín³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ la³jí³² joh¹ hi³ jniá³ jáun² tɨ³ chi³cuú²; Dió³² Tsá² lín³ la³ má²lín³ jáun² yáh³. Tɨ³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² zan² yáh³ la³jmí¹ za² joh¹ hi³ ja³² jáun² chi³cuú², hi³ cáun² lí¹ jmu² hính¹³ tɨ³ hlá² tɨ³ ní².

18 Hí³ bíh¹ Tsá² ca³lín¹³ hi³ ma³jniau² dí² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ jú¹ tson² quioh²¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²láɨ³ dí² tsá² má²ná¹chan¹ ñí¹con² tsú² ja¹ quioh²¹ la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun², la³jmí¹ má²ná¹chan¹ jáun² la³jí³² hi³ lau³² la³ñí¹.

Tsá² má²tí³² la³ cun³ hi³ náɨ³²

19 Hi³ jáun² né³ reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ tianh¹³ náh² hua³jan²¹ hi³ náɨh¹ náh² jáɨ¹³ hi³ hleh³² tsáu²; tɨ³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ la³juɨ³² hléh¹³ hnoh² má¹ná¹, sa³jun³ hniáuh³² hi³ la³juɨ³² má²míh³ honh² náh²,

20 quí¹ tsá² míh²³ tsí³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmu³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³².

21 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² cháh¹³ hnoh² tɨ³ có³² la³jí³² hi³ tiá² jɨ² hi³ má²chí¹mɨ³² jáun² honh² hnoh², la³ má²quionh³ jɨ³lɨ³² hi³ hlah³ hi³ jlánh¹ má²ca³lɨ³ hliáun³ jáun²; tɨ³la³ hi³ nio² re² honh² bíh¹ hnoh² cuéh¹ náh² jáɨ¹³ hi³ lí¹³ lɨ³ quien² jú¹ tson² hi³ má²ca³jñí³ jáun² Dió³² hñu³ honh² náh², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hi³ liáun³ náh².

22 Hi³ jáun² hniáuh³² má¹tih²¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ hɨe³² jú¹ tson² jáun², quí¹ ní¹juáh³ cáun² ti³ lí¹ naɨh³² náh², jáun² la³ jáun² lí¹ lí²can² náh² hmóu³² bíh¹.

23 Quí¹ tsá² ti³ lí¹ náɨ³² jú¹ tson² hi³ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² má¹lɨ³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² má²lí²jíe³ ñí¹ cun³quionh³ cáun² hu³² bíh¹.

24 Quí¹ ní¹ má¹lí²jíe³ tsú² lánh³ lí³ ñí¹, jáun² la³juɨ³² tsá²có³ bíh¹ tsí³ tsú² lánh³ lí³ ñí¹ ní¹ má¹lɨ³² jáun².

25 Tɨ³la³ tsá² taun² re² ñí¹ liei²¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² né³, liei²¹ hi³ jmu² jáun² hi³ lí¹³ liáun³ tsú², hi³ má²tí³² tsú² re², hi³ tiá² tsá²có³ tsí³ tsú² hi³ náɨ³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ jlánh¹ lɨ³ hiún² tsí³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ la³jí³² hi³ jmu² jáun².

26 Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹, tɨ³la³ ní¹juáh³ cáun² lí¹ ja³tú² ja³lí²³ bíh¹ ho³ tsú² má¹lɨ³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ cáun² lí¹ má²can² hnga² bíh¹, hi³ tiá² lin¹ lí²quien² yáh³ hi³ jlánh¹ má²tí³² tsú² jáun² cuáh³².

27 Tɨ³la³ tsá² má²tí³² cuáh³², cáun² hi³ jɨ² hi³ hngó³² ta³ ñí¹ Dió³² Jméi² dí² né³, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² la³ lá²: Má²hon³ tsú² tsá¹míh¹ hnáɨ³, jɨ³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ ní² siáh³ ja¹ lɨ³ua³ cáun² uu³mí²tsɨ³² hi³ zian² tsú², hi³ hua³hín¹³ tsú² siáh³ hnga² hi³ tiá² ma³quiá¹ jmí²chí³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ zia³² jáun² ñí¹ hué²¹ lá².

2

Tiá² hniáuh³² jmu² tsú² hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien²

1 Hnoh² reh², tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juenh², tiá² ca³tɨn¹ ya³ náh² jmúh¹³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien².

2 Jmú¹³ jáɨ¹³: Ní¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² náh² ca³hi³ jan² tsá² quih³² hmɨh³² chu²¹, hi³ tioh³ siáh³ anillo hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ cuo² tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³ ca³hi³ siáh³ jan² tsá² tia³mii² quih³² tsí¹ hmɨh³² tseh¹,

3 tɨ³la³ ní¹juáh³ hnoh² jlánh¹ ca³ma³quien¹³ náh² tsá² quih³² hí³ hmɨh³² chu²¹, hi³ juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: "Ñí³ ñí¹ chu²¹ lá²"; tɨ³la³ tsá² tia³mii² hí³ né³ juoh¹ náh² la³ lá²: "Tɨ³ ó³² cuá²náu² hnú², ho³lá²dá² hué³² lɨn²¹ lá² ñí³",

4 hi³ ní¹juáh³ la³ jáun² bíh¹ la³ jmuh³² náh² né³, jáun² má²ná¹jmuh³² náh² quien² jan², hi³ jan² tiá² quien² bíh¹ ja¹ quián¹³ náh² hmóu³², hi³ má²ná¹chú¹ ná¹ñih²¹ náh² tsáu² hi³ hu²¹ hlah³ honh² náh².

5 Hnoh^{2} reh^{2}, tsá^{2} jlánh^{1} hnau^{3}
jná^{13} lín^{32}, niéi^{2} náh^{2} re^{2} jáɨ^{13} hi^{3}
juanh^{21} jná^{13} lá^{2}: Dió^{32} má^{2}ca^{3}quianh^{3}
tsá^{2} tia^{3}mii^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, hi^{3}
jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3}
tsú^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, lí^{13} lín^{3} tsú^{2} jan^{2}
tsá^{2} hánh^{3}, ¿tiá^{1} tson^{2}? Tsá^{2} la^{3} hí^{3}
bíh^{1} hiáuh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} tsa^{3}tiánh^{2} ñí^{1}
cuá^{1}quien^{2} Dió^{32}, la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} cu^{3}tí^{3}
hniau^{3} hí^{3} dí^{2}.

6 Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, chin^{23} náh^{2}
hua^{3}heih^{21} tsá^{2} tia^{3}mii^{2}. ¿Haun^{13} juáh^{13}
chín^{1}dí^{1} tsá^{2} hánh^{3} bíh^{1} tsá^{2} jmu^{2}
hian^{2} tsí^{3} hi^{3} quin^{23} hi^{3} quián^{13} hnoh^{2}
dúh^{1}, hi^{3} tú^{2} hna^{2} tsú^{2} siáh^{3} ñí^{1}ta^{21}?

7 Hnoh^{2}, tsá^{2} má^{2}ná^{1}láɨn^{1} náh^{2}
Cristo, ¿haun^{13} juáh^{13} chín^{1}dí^{1} tsá^{2}
hánh^{3} hí^{3} bíh^{1} tú^{2} hión^{32} hi^{3} jmáɨ^{2} tsú^{2}
dúh^{1}, hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} chu^{21} jáun^{2}, hi^{3}
má^{2}ná^{1}jmáɨ^{2} náh^{2} jáun^{2} ta^{3}né^{32}?

8 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} cu^{3}tí^{13}
ma^{3}tih^{21} náh^{2} liei^{21} hi^{3} quien^{2} jáun^{2}
la^{3}ñí^{1}, la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2}
ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} juáh^{3} jáun^{2}
la^{3} lá^{2}: “Hniáuh^{32} má^{1}hno^{1} hnoh^{2}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} renh^{2} la^{3}jmí^{1} hno^{3} náh^{2}
hmóu^{32}”, jáun^{2} má^{2}ná^{1}jmuh^{32} re^{2} bíh^{1}
hnoh^{2} ní^{1}juáh^{3} la^{3} jáun^{2}.

9 Tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} jmuh^{32} náh^{2} quien^{2}
jan^{2} né^{3}, hi^{3} jan^{2} tiá^{2} quien^{2}, jáun^{2} tso^{3}
bíh^{1} má^{2}ná^{1}jmuh^{32} náh^{2}, quí^{1} liei^{21}
quioh^{21} Dió^{32} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} tiá^{2} jmuh^{32}
yáh^{3} hnoh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21}.

10 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}tí^{32}
la^{3}jí^{32} héih^{32} quioh^{21} liei^{21}, tɨ^{3}la^{3} sa^{3} la^{3}
zia^{32} bíh^{1} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} ça^{3}ma^{3}tí^{32} tsú^{2}
má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}, jáun^{2} má^{2}ren^{2} bíh^{1} tsú^{2}
tso^{3}, la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3} tiá^{2} lí^{2} ma^{3}tí^{32}
hí^{1} cáun^{2} bíh^{1} tsú^{2} héih^{32} quioh^{21} liei^{21}
lí^{23}.

11 Quí^{1} Dió^{32} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Ha^{3}
lí^{2} jmú^{2} náh^{2} juón^{1}”, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:
“Ha^{3} lí^{2} jngɨh^{3} náh^{2} tsáu^{2}”. Jáun^{2}
né^{3}, uá^{1}jinh^{1} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} lí^{1} jmú^{2} lí^{1}
tsau^{32}, tɨ^{3}la^{3} já^{2} jngɨh^{2} bíh^{1} tsú^{2} tsáu^{2},
jáun^{2} ñí^{1} ní^{2} bíh^{1} tsá^{2}hín^{3} tsú^{2}, hi^{3} tiá^{2}
la^{3} lí^{2}ma^{3}tí^{32} yáh^{3} tsú^{2} héih^{32} quioh^{21}
liei^{21} jáun^{2}.

12 Hniáuh^{32} hléh^{13} hnoh^{2} jɨ^{3} hi^{3}
má^{1}zián^{13} náh^{2} la^{3}jmí^{1} zian^{2} tsá^{2}
ná^{1}ñi^{32} hi^{3} chau^{21} jmáɨ^{1} tá^{1}tsɨ^{21} héih^{32}
ñí^{1}con^{2} bíh^{1}, la^{3} cun^{3} lí^{3} jáun^{2} héih^{32}
quioh^{21} Cristo hi^{3} jmu^{2} hi^{3} lí^{13} liáu^{3}
dí^{2}.

13 Quí^{1} tsá^{2} tiá^{2} jmu^{2} juenh^{2} tsí^{3}
ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}, sa^{3}jun^{3} jmu^{3} yáh^{3} Dió^{32}
juenh^{2} tsí^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} hnga^{2} ní^{1}
má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} ra^{3}tsa^{2} Dió^{32}
héih^{32} quioh^{21} tsú^{2}. Tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3}
tsá^{2} jmu^{2} juenh^{2} tsí^{3} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2} né^{3},
jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} zia^{32} yáh^{3} hi^{3} háɨnh^{13}
ñí^{1}con^{2} tsú^{2} ní^{1} má^{1}ca^{3}ta^{3}tsɨn^{1} tsú^{2}
héih^{32}.

Cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jmu^{2} bíh^{1} tsú^{2} lɨ^{3} lin^{1} ní^{1}juáh^{3} tson^{2} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}

14 Hnoh^{2} reh^{2} ¿ha^{3} dá^{2} jinh^{1} quien^{2}
hi^{3} juáh^{3} tsú^{2} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32}, ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} lin^{1} hi^{3} chu^{21} jmu^{2}
yáh^{3} tsú^{2}? ¡Cun^{3} tiá^{2} lí^{13} bíh^{1} liáu^{32} hi^{3}
nio^{2} jáun^{2} cáun^{2} tsí^{3} tsú^{2}!

15 Jmú^{13} jáɨ^{13}: Ní^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2}
tsá^{2}mɨ^{3} reh^{2} dí^{2}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} tsá^{2}ñuh^{2} hi^{3}
tiá^{2} ha^{1} zia^{32}, sa^{3}jun^{3} zia^{32} bíh^{1} hi^{3}
cuh^{3} tsú^{2} cun^{3}jmá^{2} cun^{3} jnia^{32}, hi^{3}
má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3},

16 ma^{3} jan^{2} hnoh^{2} ti^{3} lí^{1} juouh^{32}
náh^{2} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}: “Cuánh^{2} cáun^{2} hi^{3}
re^{2} hi^{3} tɨn^{2}; cuí^{1} lɨ^{3}chanh^{32} nú^{2}, hi^{3} cuí^{1}
conh^{21} siáh^{3} henh^{1} nú^{2}”, tɨ^{3}la^{3} já^{2} hí^{1}
cáun^{2} yáh^{3} tiá^{2} hi^{3} lí^{2}cuéh^{3} náh^{2} tsú^{2}
má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}, ¿ha^{3} dá^{2} jinh^{1} quien^{2} hi^{3}
juáh^{3} hnoh^{2} la^{3} jáun^{2}?

17 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lí^{3} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} zia^{32}
ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} yáh^{3} hi^{3} ti^{3} lí^{1} juáh^{23}
tsú^{2} hi^{3} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32},
ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} lin^{1} zia^{32} yáh^{3} hi^{3} jmu^{2}
tsú^{2}. Hi^{3} lí^{1} juáh^{23} tsú^{2} jáun^{2} hi^{3} nio^{2}
cáun^{2} tsí^{3}, jáun^{2} má^{2}lí^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} cáun^{2}
hi^{3} jún^{1} bíh^{1} jaun^{32}.

18 Jáun^{2} né^{3}, lí^{13} zian^{2} tsá^{2} záɨh^{32}
raɨnh^{21} la^{3} lá^{2}: “Hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2}
nio^{2} cáun^{2} honh^{2}, tɨ^{3}la^{3} jná^{13} né^{3},
lín^{3} ná^{1} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} bíh^{1}”.

Tɨ³la³ jná¹³ né³ juanh³²: Ma³li²¹ hnú² ha³ lánh³ rón³² nio² cáun² honh² nɨ́¹juáh³ hnú² jan² tsá² tiá² lin¹ zia³² hi³ jmuh³²; hi³ jáun² jná¹³ má¹li²¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsɨn³² cun³quionh³ hi³ jmu² ná¹.

19 ¿Hí¹ má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ zian² jan² tán¹ Dió³²? Chú³² bíh¹ nɨ́¹juáh³ lɨ́n²³ hnú² la³ jáun². Ja³bí¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ yáh³ ná¹lɨ́n²³ la³ jáun², hi³ ca³la³ quí² juan²³ bíh¹ hi³ juénh².

20 Hnú², ¡tsá² cáun¹ nú²! Sá¹nɨ́² cónh³ jmɨ́¹ jmu¹ jná¹³ lin¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³ juáh²³ tsú² hi³ nio² cáun² tsɨ́³, nɨ́¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú².

21 Jáun² né³, ¿haun¹³ juáh¹³ hnga² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², ca³lɨn³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun², jmɨ́¹ ca³jéin³² tsú² jáun² Isaac jon² ñí¹con² Dió³², hi³ ca³ra³tsɨn² tsú² jáun² ñí¹hiú¹³ míh¹?

22 Jáun² né³, cun³quionh³ la³ nɨ́² ca³lɨ³ lin¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ tsú², ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² bíh¹ ca³hia³ ca³táuh³ tán¹ hián² cu³tí³ hi³ nio² jáun² cáun² tsɨ́³ tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun².

23 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: "Dió³² ca³heh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ tsú² jáun² cáun² tsɨ́³". La³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³lɨn³ tsú² há²mei²¹ joh¹ Dió³².

24 Jáun² né³, cun³quionh³ la³ nɨ́² má²ca³lɨ³ lin¹ hi³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ yáh³ tsú² lɨ́¹³ lɨ́n³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³², tɨ³la³ hniáuh³² hi³ zia³² hi³ jmu² bíh¹ tsú² uá²jaɨ³².

25 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³lɨ³ siáh³ ñí¹con² hla¹ tsá²mɨ³ Rahab, tsá² lɨ́¹ jmɨ́¹ jmú² jmɨ́¹ tsau³² hí³ hi³ quí² jéin³² hnga². Dió³² ca³heh³ tsá² hí³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ jmɨ́¹ ca³cué³ tsú² jáun² hñú¹³ ñí¹con² tsá² ca³ñí¹quí¹ ñí¹lian¹³ hí³ juú²co¹ tsú², tsá² zéin¹ hí³ hla¹ Josué, hi³ ca³hɨ́e³ tsú² siáh³ cáun² juɨ³² siáh³ hi³ tsa³tánh¹ tsú² jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹ tsa³tánh¹.

26 Jáun² né³, tiá² lin¹ ñí¹ jmu² ta²¹ yáh³ hi³ ti³ lɨ́¹ juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsɨ́³, nɨ́¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú²; la³jmɨ́¹ tiá² ta²¹ jmu² ngú³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² jmɨ́²chí³ hu²¹.

3

Ta²¹ hi³ jmu² zɨ́h¹ tsú²

1 Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² hi³ zian² juóun³² tsá² jmu² pí³ hi³ lɨ́n¹³ tɨ³² ja¹ quián¹³ hnoh², quí¹ la³ cun³ hi³ má²né¹ dí² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ héih³² hi³ tá¹tsɨn¹ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³².

2 ¿Haun¹³ juáh¹³ la³jáɨ³² bíh¹ dí² jmu³² hi³ tiá² ca³tɨ²¹ dúh¹? Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² tiá² hleh³² hí¹ cu³ jéin³² cáun² hi³ tiá² ca³tɨ²¹ hléh³², jáun² tsá² la³ hí³ lɨ́n³ jan² tsá² má²ca³hiá² ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³ bíh¹, jan² tsá² má²tɨn² jmu² re² lɨ́n³² héih³² ñí¹con² hnga².

3 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³táunh¹³ dí² mí¹ñí² ho³ tsa³cuá¹, jáun² taunh¹³ jáh³ ta²¹; má¹jáun² né³, má²lɨ́¹³ bíh¹ jmú¹³ dí² héih³² ñí¹con² jáh³.

4 Ja³bí¹ la³ jáun² lɨ́³ siáh³ quioh²¹ mu² cáh¹. Uá¹jinh¹ cáh¹ lɨ́n²¹, hi³ pin³ lɨ́n³² siáh³ chí³ hi³ hlia³², tɨ³la³ cun³ jáun² tsá² cuá¹quian³² mu², tióh³² bíh¹ tsú² jmu² héih³² ñí¹con² mu² jáun² hi³ tsó³² juɨ³² ñí¹ hnió³ tsú² hi³ tsó³² cun³quionh³ zɨ́h¹ mu² hi³ lɨ́³ jáun² cun³quionh³ cáun² jo²¹ hmá² míh¹ hi³ he² jáun² tɨ³ cu³hna²¹ hi³ hu²¹ jáun² chu³ jmáɨ².

5 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ siáh³ zɨ́h¹ dí² uá²jaɨ³², uá¹jinh¹ cáun² hi³ pih²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ jaun³², tɨ³la³ cun³ jáun² hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ jmu². Uá¹la³ cun³ cáun² sɨ́² pih²¹, cun³quionh³ hi³ pih²¹ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ có³² cáun² já¹hngá¹ pa²¹ lɨ́n²¹.

6 Hi³ ja³bí¹ zɨ́h¹ dí² siáh³ lɨ́³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ cáun² sɨ́². Zɨ́h¹ dí² jáun² bíh¹ jlánh¹
hlah³ la³ cónh³ bíh¹ la³jɨ́³² ñí¹ pih²¹ ñí¹
siún¹ quiú¹³ dí², hi³ jáun² tá¹ jan² bíh¹
dí² má²tsá²hliánh² lɨ́²³. Sɨ́² hi³ chí¹hún¹
jáun² zɨ́h¹ dí² ja³² la³ tɨ³ quiu³juóu³²
bíh¹, hi³ jlánh¹ cue³² uu³mí²tsɨ³² la³
cun³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí².
7 La³jɨ́n³² ñí¹ jáh³ bíh¹ tɨn²
tsá²mɨ³cuóun² ma³táɨn³², hi³ hí¹ la³ tɨ³
má²ca³ma³táɨn³² yáh³ tsú²; uá¹la³ jáh³
cánh¹, jáh³ ngɨ³² rón³² hué³², tan³² nɨ́²,
jɨ³ jáh³ jmáɨ² nɨ́² siáh³.
8 Tɨ³la³ uá¹jinh¹ tɨn² tsáu² ma³táɨn³²
jáh³, tɨ³la³ hí¹ jan² bíh¹ tiá² hin² tɨn²
ma³táɨn³² zɨ́h¹ hnga². Zɨ́h¹ dí² jáun²
dá² cáun² ti³ tɨn² jmu² hlaɨh³ bíh¹, la³
cun³ hi³ dí¹quian¹ hnga², hi³ jlánh¹
quian³² no¹ huáh² tsɨ́³ hi³ lɨ́¹³ jngah³.
9 Quí¹ sa³ cun³quionh³ zɨ́h¹ jáun² bíh¹
dí² ma³quien¹³ dí² Dió³² Jméi² dí², hi³
cun³quionh³ zɨ́h¹ jáun² bíh¹ dí² siáh³
chú¹ juon¹ dí² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹
dí², tsá² lɨ́²ma³zian² hí³ Dió³² la³ cun³
rón³² lɨ́³ jáun² nóh³² quioh²¹ dí² hnga².
10 Sa³ cáun² ho³ jáun² bíh¹ dí² hue³²
jú¹ chu²¹ la³ má²quionh³ jú¹ hlah³.
Hnoh² reh², tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ cu³tí¹³
yáh³ hi³ lɨ́¹³ la³ jáun².
11 ¿Hí¹ lɨ́¹³ bíh¹ hion¹³ jmɨ² cuóuh³
cu³tsa³² quionh³ jmɨ² ñeh¹ nɨ́¹juáh³
cáun² ñí¹ hion² jmáɨ² dúh¹?
12 Hi³ sa³jun³ háɨ³² yáh³ huɨ́h² pih²¹
hmá² sí² co², sa³jun³ lɨ́¹³ ha³ siáh³
mɨ³ hmá² sí² co² hmáɨh³² uóun²jɨeh¹³.
Reh², la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ siáh³ hi³ hí¹
cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹³ hion¹³ jmɨ² cuóuh³
ñí¹ qui³ má²hion² jmɨ² ñeh¹.

Tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹ ja³² pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨn³ tsú² jan² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³

13 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ja¹ quián¹³
hnoh² zian² jan² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹
tsɨ́³, tsá² cháunh²³ re² chí¹, cuɨ́¹ jmu¹
tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ zian² tsú² hi³
chun¹, jɨ³ cun³quionh³ hi³ chu²¹ hi³
jmu² tsú². Tɨ³la³ la³ cun³ qui³ jmu²
jan² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ má¹na²¹,
hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ tiá² quien²
hnga² tá¹la³ jmu² tsú² jáun² hi³ chu²¹.
14 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ cuéh¹ hnoh² jáɨ¹³
hi³ lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² tsá² ja³²lɨ³ uóu³²
tsɨ́³, hi³ cáun² lɨ́¹ zian² náh² ca³tɨn¹
hmóu³², jáun² tiá² ca³tɨn¹ náh² jmúh¹³
tonh² hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ honh²
náh²; quí¹ má²ná¹jlɨ́h²³ bí¹ náh² jú¹
tson² cun³quionh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² nɨ́¹juáh³
la³ jáun².
15 Quí¹ jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu²
hi³ cháunh²³ chí¹ tsú² la³ nɨ́², hmóu³²
bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² hnauh²
chí¹ la³ nɨ́². Cáun² hi³ tɨn² hmóu³²
tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ nɨ³², hi³ cháunh²³
nɨ́² chí¹ tsú² ja³² ñí¹con² tsá² hláɨnh¹
bíh¹.
16 Quí¹ ñí¹ zian² tsá² uóu³² tsɨ́³, tsá²
lɨ́¹ zian² jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ hmóu³²,
jáun² ñí¹ la³ jáun² cáun² tiáunh¹ tsú²
cú²tiú² cú²jan³² bíh¹, hi³ zia³² siáh³
la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³.
17 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ jáun²
tsɨ́³ tsú² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² má¹ná¹,
lɨ́³ cáun² hi³ jɨ² bíh¹ la³ñí¹ la³ján³. Tsá²
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ jan²
tsá² jmu² hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³, jan² tsá²
jmu² juenh² tsɨ́³, tsá² huá¹ chí¹, tsá²
ja³² miɨ³ tsɨ́³, tsá² jmu² cá² ñí¹ hi³
chu²¹, tsá² jɨ́en³² tsáu² cú²re² he², tsá²
tiá² zaɨ³² jë¹.
18 Jáun² né³, tsá² má²re² hniéɨ²
quioh²¹ tsáu², hi³ hnió³ hi³ zian² tsáu²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn², tsá² la³ hí³ bíh¹
jmu² hi³ tá²tsɨ²¹ héɨh³² cú²tso².

4

Tsá² jéɨh³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²

1 ¿He³ láɨh³² zia³² hniéɨ² ja¹ quián¹³
hnoh², hi³ tiá² re² tiáunh¹ náh²
cá²honh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ cun³ñí¹
hi³hliá² dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³
hlah³ bíh¹, hi³ jáun² hú¹pɨ́² hú¹juoun³²
honh² náh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³
hniá¹ náh²?
2 Quí¹ zia³² bíh¹ hi³ hniá¹ hnoh²
quioh²¹ tsáu², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³

ca³lɨ³ zia³² yáh³ hi³ jáun² quián¹³
hnoh² né³, jáun² cáun² jngɨh²³ bíh¹
náh² tsú². Hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² ca³janh¹
hnoh² hi³ jmɨ́¹ hen² jáun² honh² náh²
né³, jáun² cáun² lɨ́¹ ja³² uóu³² honh²
bíh¹ náh², hi³ jmuh³² náh² hniéi², hi³
quiú² tɨn²³ náh² quiúnh¹ tsáu². Cun³ñí¹
hi³ tiá² mɨh³² ñí¹con² Dió³²
bíh¹ náh², hi³ jáun² bíh¹ tiá² chanh¹
hnoh² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hniá¹ náh²
jáun².

3 Hi³ uá¹jinh¹ mɨh³² náh², cun³
jáun² tiá² hián¹³ bíh¹ náh², quí¹
cun³ñí¹ hi³ hu²¹ siánh³ honh² náh²
tá¹la³ mɨh³² náh² jáun², hi³ lɨ́¹ hnáuh²
náh² má¹hiúnh¹³ honh² hmóu³²
cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ hniá¹ náh² jáun²
hian³.

4 ¡Hnoh², tsá² lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³
tsá²mɨ³ juón¹! ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh²
hi³ tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²,
tsá² la³ hí³ má²lɨ́n³ jan² tsá² hon² Dió³²
bíh¹? Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² tɨ³² tsɨ́³
hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³
má²ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³².

5 Quí¹ jun³juáh¹³ cáun² ti³ lɨ́¹
rá¹juáh³ yáh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹
rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: "Jmɨ́²chí³ Chun¹
ca³tanh² hí³ Dió³² hñu³ tsɨ́³ dí² jlánh¹
hniau³ dí² ca³la³ hi³ hɨ³² lɨ́n³² tsɨ́³".

6 Hi³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ má²ca³ma³hé²
ma³mieh² bíh¹ dí² Dió³², la³ cun³
rá¹juáh³ jáun² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³
juáh³ la³ lá²: "Dió³² tiá² cué³² jáɨ¹³ hi³
lɨ́¹³ lɨ³ quien² tsá² jmu² quien² hnga²,
tɨ³la³ má²hé² má²mieh² tsú² tsá² tsɨ́¹juɨ́³
bíh¹".

7 Jáun² né³, jɨenh²¹ náh² hmóu³²
ñí¹con² Dió³²; hi³ jmu³ náh² huáh²
chinh³² ñí¹con² tsá² hláɨnh¹, hi³ jáun²
cuon³ tsú² ñí¹con² náh².

8 Jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ³ cuóun³² náh²
Dió³², hi³ jáun² Dió³² lɨ³ cuóu³² siáh³
hnoh². Hnoh² tsá² ná¹ren² náh² tso³,
ma³jɨ́¹³ náh² cuonh², hi³ jáun² lɨ́¹³
ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³². Hi³ hnoh²
né³, tsá² nio² tun³ honh², ma³jɨ́¹³ náh²
honh², hi³ jáun² niau²¹ cáun² honh²
náh².

9 Chá¹ náh² hlaɨh³ honh², hi³ uo³
náh² ca³la³ hi³ jngɨh³² honh² náh².
Cha³ jmɨ́¹ jú¹ jmɨ́¹ ngáɨh¹³ náh², cuɨ́¹
taɨn²¹ jmɨ́²zɨ́h¹ máh¹ náh²; hi³ cha³
jmɨ́¹ má¹hiúnh¹³ náh² honh² né³, cuɨ́¹
niau²¹ hlah³ honh² náh².

10 Jmu³ náh² hi³ tsɨ́¹juɨ́³ náh² ta³ ñí¹
Dió³² Juo¹³ dí², jáun² hí³ né³ ziau³
chi³cuú² hi³ lɨ³ quien² náh².

Tsá² chú² ñih²³ raɨnh²¹

11 Hnoh² reh², tiú²uú² hniáuh³² ziú¹
hɨen¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján²; quí¹ tsá²
hleh³² hlah³ quioh²¹ raɨnh²¹, ho³ hi³
chú² ñih²³ siáh³ raɨnh²¹, tsá² la³ hí³ dá²
hleh³² hlah³ ca³tɨ²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹
Dió³² bíh¹, hi³ chú² ñih²³ tsú² siáh³
liei²¹ jáun². Quí¹ nɨ́¹juáh³ la³ chú¹ la³
ñih²¹ hnú² liei²¹ jáun², jáun² jmuh³²
hnú² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² lɨ́n³ jue²¹
bíh¹ cha³ jmɨ́¹ má¹tih²¹ hnú² la³ cun³
hi³ juáh³ jáun² liei²¹.

12 Quí¹ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² ca³quiú²
héih³² zian², hi³ lɨ́n³ siáh³ Jue²¹;
hnga² hí³ bíh¹ siáh³ tɨn² lión³² tsáu²,
ho³lá²dá² hi³ hin³ tsú² tsáu². Hi³ jáun²
né³ ¿hin² dá² tsánh² hnú², jáun² sa³
hnú² yáh³ hnáuh² jmúh¹³ jue²¹ hi³
rá¹tsɨh³² héih³² ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun²
renh²?

Tiá² hniáuh³² jmu² tsú² tonh² ca³tɨ²¹ hi³ hu²¹ tsɨ́³ tsú² jmu³

13 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² juáh³ la³
lá²: "Né³² ho³ tsa³háu² tsáu¹³ jnoh¹
cú²juú² cun³ cáun² mii², hi³ tsá¹hnáu¹³
jnoh¹ quɨe³", niéi² náh² re² jáɨ¹³ lá²:

14 ¡Hí¹juáh³ he³ lɨ́¹³ tsa³háu² yáh³
tiá² hi³ ñíh¹ hnoh², tiá¹³ bíh¹ tiá³
jlánh¹ ñíh¹ hnoh² hi³ he³ lɨ́¹³ jmɨ́¹tsú²
jmɨ́¹ja³²! Quí¹ jmáɨ¹ hi³ zian² hnoh²
jáun² dá² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² jnie³
cháun¹ bíh¹, cáun² hi³ lɨ́¹ jnia² cu³tiá³
pih²¹, hi³ la³juɨ³² yein³² siáh³.

15 La³ lá² bíh¹ jmɨ́¹ hniáuh²¹ juáh¹³
hnoh²: "Nɨ́¹juáh³ Dió³² Juo¹³ dí² hnió³,
jáun² ziáun² bíh¹ dí² hi³ jmú¹³ dí² hi³
lá² ho³ hi³ ó³²".

16 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, cá² ñí¹ hléh¹
jú¹ tú² ráun³ bíh¹ hnoh² hi³ jmuh³²

náh² tonh² lɨ́n³²; tɨ³la³ jáɨ¹³ la³ nɨ́² né³, hú¹tá¹ jú¹ hlah³ bíh¹.

17 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² má²ñɨ³² he³ hi³ chu²¹ jmu³, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, tiá² hi³ jáun² jmu² yáh³ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²ca³lɨ³ren² tso³ bíh¹.

5

Háɨnh¹³ bíh¹ quioh²¹ tsá² hánh³

1 Ja³bí¹ hnoh² siáh³, tsá² hánh³, ¡niéɨ² náh² re² jáɨ¹³ lá²! Uo³ hnoh² hi³ tɨ́¹ hoh³ náh² hi³ ca³tɨ²¹ uu³cha³tsɨ³² hi³ né³bí¹ má¹tsoh¹ náh² honh².

2 Lɨ́³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³cáh² bíh¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² jáun² quián¹³ náh²; hi³ hmɨh³² chu²¹ hi³ nio³ náh² jáun² né³, lɨ́³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³cúh² mí¹cháu² bíh¹.

3 La³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²ca³hiá² juóuh³² bíh¹ mí¹ñí² cú¹tiáu² jɨ³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ jáun² quián¹³ hnoh². Juóuh³² jáun² né³ má²li²¹ hi³ tson² bíh¹ má²ca³lɨ³ren² náh² tso³, hi³ jáun² cun³quionh³ juóuh³² jáun² bíh¹ cón³² hnoh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hún¹ sɨ́². Quí¹ jmáɨ¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ má²ca³cháh¹ hnoh² cu³lɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³ náh².

4 Sá¹nɨ́² niéɨ² náh², jɨe³ cónh³ tso³ tiá² cha³² quɨe³ hi³ jmɨ́¹ hniáuh²¹ má¹hmah²¹ náh² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ ta²¹ ñí¹náɨ² quián¹³ náh²; hi³ Dió³² Tsá² lɨ́n³ Juo¹³ hliáu³ tionh² hñu³mɨ³cuú² né³, má²ca³náɨ³² jáɨ¹³ hi³ tú² hna² jáun² tsá² ca³jmú³ hí³ ta²¹ ñí¹con² náh².

5 Jlánh¹ re² ma²ca³ma³zián¹³ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ cáun² lɨ́¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ hnoh² honh² hi³ jmúh¹³ náh² lɨ³ua³ cáun² hi³ ca³lɨ³ hniá¹ náh² jmúh¹³. ¡La³jmɨ́¹ má²cánh¹ tsú² cuá¹juɨ́² hi³ má²jngɨh³ bíh¹ tsú², má²ca³ma³hion²¹ náh² honh²!

6 Hi³ cáun² lɨ́¹ ca³ra³can³² náh² tso³ tsá² tiá² tso³ ren², hi³ ca³jngɨh³² náh²; uá¹jinh¹ tsá² tiá² hi³ hlah³ ca³jmú³ hí¹ cáun² ñí¹con² hnoh².

Tsá² hu²¹ cáun² tsɨ́³ hi³ ná¹hé² ná¹jan² Jesucristo

7 Hi³ jáun² né³ reh², tsá² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hniáuh³² ná¹hu²¹ honh² náh² ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ jáun² la³jmɨ́¹ ná¹hu²¹ tsɨ́³ tsá² zia³² hi³ má²jná¹ ñí¹náɨ² quioh²¹, tsá² ná¹hé² ná¹jan³² hi³ chau¹³ jmɨ́³ la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hniáuh³², quí¹ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ ló³² re² hi³ quioh²¹.

8 Jáun² né³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² cháh¹³ náh² tiá³ honh² ca³tɨ²¹ hi³ hu²¹ jáun² honh² náh² hi³ má²ja³quián³ jáunh³ Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Hnoh² reh², ha³ lɨ́² chú¹ lɨ́² ñih²¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², jáun² tiá² tá¹tsɨn¹ náh² héih³², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³ Dió³² Tsá² lɨ́n³ Jue²¹.

10 Hi³ jáun² né³ reh², chú³² jmu³ náh² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³hléh³ hí³ cha¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tso² lɨ́n³² tsú² tsɨ́³, tɨ³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² hi³ ná¹hu²¹ cáun² tsɨ́³.

11 Sá¹nɨ́² jɨe³, jnoh¹ ná¹láɨ²³ hi³ jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² ca³ma³tso² hí³ tsɨ́³. Uá¹la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Job; tsá² hí³ jlánh¹ re² ca³cueh³ tsɨ́³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ ca³quiúnh³², hi³ ná¹ñíh¹ náh² siáh³ he³ ca³hiauh³ tsú² ñí¹con² Dió³² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², quí¹ Dió³² jlánh¹ chun¹ hi³ ja³² lɨ́n³² miɨ́³ tsɨ́³.

12 Jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ siáh³ cáun² jú¹ tson² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ náh² jáɨ¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hɨen¹³ náh² Dió³², sa³jun³ hi³ hɨen¹³ náh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ siáh³ siáh³ tiá² hniáuh³² hɨ́eh¹ náh² hi³ má¹quien¹³ náh² jáɨ¹³ quián¹³. Quí¹ jáɨ¹³ la³ nɨ́² tiá² lin¹ lɨ³ hniáuh³² yáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹lɨ́n³ hnoh² tsá² tson² jëh² náh², uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tson²”, uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tiá² tson²”; quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³ta³zanh¹ náh² ñí¹

hlah^{3}.

Lánh^{3} rón^{32} hniáuh^{32} liéinh^{32} tsú^{2} Dió^{32}

13 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} má^{2}tso^{2} tsɨ́^{3}, cuɨ́^{1} liéinh^{21} tsú^{2} Dió^{32}. Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} re^{2} nio^{2} tsɨ́^{3}, jáun^{2} cuɨ́^{1} má^{1}quien^{2} tsú^{2} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hɨe^{32} tsú^{2} jáun^{2} sun^{1}.

14 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} tsáun^{1}, cuɨ́^{1} tiéh^{13} tsú^{2} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} cuáh^{32}, jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} tsa^{3}táunh^{1} hi^{3} tsa^{3}lienh^{3} Dió^{32} cha^{13} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}, hi^{3} jñéɨ^{3} tsú^{2} siáh^{3} no^{1} chí^{1} tsú^{2}.

15 Jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}liéinh^{32} tsú^{2} jáun^{2} Dió^{32} hi^{3} ná^{1}tioh^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3} tsú^{2}, lan^{13} bíh^{1} tsá^{2} tsáun^{1}. Dió^{32} bíh^{1} jmah^{3} tsá^{2} hí^{3}; hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} ren^{2} tsú^{2} tso^{3}, ja^{3}bí^{1} hin^{3} siáh^{3} tsáu^{13} tsú^{2} uá^{2}jaɨ^{32}.

16 Jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} chú^{32} ton^{13} náh^{2} tsáuh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, hi^{3} lienh^{1} náh^{2} siáh^{3} Dió^{32} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, jáun^{2} lan^{13} náh^{2}. Nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32} liéinh^{32} Dió^{32} [ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}], hú^{1}tá^{1} cu^{3}tí^{3} jmu^{3} bíh^{1} ta^{21}.

17 Uá^{1}la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} Líh^{3}, tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jmɨ́^{1}tin^{2}. Ja^{3}bí^{1} tsá^{2} hí^{3} siáh^{3} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} lɨ́^{1} tsáu^{2} la^{3} jnoh^{1} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}liéinh^{32} tsú^{2} jáun^{2} Dió^{32} né^{3}, hi^{3} ca^{3}mɨ́^{3} tsú^{2} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} chau^{13} jmɨ́^{3}, jáun^{2} ca^{3}quin^{3} bíh^{1} jmɨ́^{3} cun^{3} hnɨ^{32} mii^{2} tón^{32} hué^{32} ñí^{1} jmɨ́^{1} cuá^{3} tsú^{2} jáun^{2}.

18 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}liéinh^{32} tsú^{2} siáh^{3} Dió^{32}, jáun^{2} ca^{3}jauh^{3} bíh^{1} siáh^{3} jmɨ́^{3} hué^{32} jáun^{2}, jáun^{2} ca^{3}cuú^{2} ca^{3}láu^{2} bíh^{1} re^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lau^{3} cuá^{1} hué^{21}.

19 Hnoh^{2} reh^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} cón^{32} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ngau^{32} tɨ^{3} có^{32} ca^{3}tɨ^{21} jú^{1} tson^{2},

20 jáun^{2} cháu^{1} náh^{2} honh^{2} hi^{3} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} la^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}lión^{32} jan^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}jún^{1} bíh^{1}, hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} lɨ́^{13} hin^{3} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} tso^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} ren^{2} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} juanh^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} reh^{2}.]

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Pé¹

Pé¹ jmu² cáun² sí² hi³ ca³ṭɨn¹ tsá² ná¹yanh³² tá¹ cáun² hngá¹máh³

1 Jná¹³ Pé¹, jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³ṭɨn¹ hnoh² tsá² má²ca³huén² náh² hué³² quián¹³, hi³ má²tiáunh¹ náh² hué³² ñí¹ uóunh³, uá¹la³ cun³ hué³² Ponto, Galacia, Capadocia, Asia jɨ³ Bitinia nɨ́² siáh³.

2 Hnoh² bíh¹ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³². Cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú² má²ca³jmú³ hi³ ná¹chan¹ hnoh² ñí¹con², hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², jɨ³ hi³ jáun² lɨ³ jɨn² náh² siáh³ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ Jesucristo. Cuɨ́¹ má¹mieh² náh² Dió³² ca³la³ hi³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹ ziáun²³, jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ ṭɨn².

Zia³² hi³ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ hú¹tá¹ lɨ³tí³

3 Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³ja³ lɨ́n³² miɨ́³ tsɨ́³ tsú², jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ³zian² dí² siáh³ cáun² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Jesucristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ zia³² hi³ hú¹tá¹ lɨ³tí³ ñí¹con² dí².

4 Ja³bí¹ la³ jáun², cun³ñí¹ hi³ jáun² siáh³ né¹ dí² hi³ hiáu¹³ dí² hi³ lɨ́¹ cué²¹ jáun² Dió³² hi³ ná¹hmouh²¹ tsú² jáun² hñu³mɨ³cuú² hi³ ca³ṭɨn¹ tsá² joh¹; cáun² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² tsúnh¹³, sa³jun³ hliáh¹³, hi³ sa³jun³ lɨ́¹ yieih²¹ siáh³ la³jmɨ́¹ yieih³² lí¹³.

5 Hi³ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, hi³ jáun² hí³ bíh¹ jmu² hua³hí¹³ hnoh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹, ca³la³ ñí¹ ca³tú¹ ca³tsɨn¹³ náh² jmáɨ¹ hi³ liáun³ náh². Hi³ Dió³² né³ húnh¹ hua³jan²¹ hi³ ma³jnia³² ha³ lánh³ rón³² liáu³² tsú² hnoh² ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹.

6 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ má²ná¹hiún² lɨ́n³² honh² náh², uá¹jinh¹ lɨ³ hniáuh³² má¹tsoh¹ lɨ́n²¹ náh² honh² cu³tiá³ cun³quionh³ hliáun³ ñí¹ uu³mí²tsɨ³².

7 Quí¹hliá² hi³ nio² jáun² cáun² honh² náh² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹ bíh¹, hi³ taunh³² tsú² tín² ja¹ sɨ́² hi³ jɨe²³ tsú² nɨ́¹juáh³ jáun² hi³ hngó³². La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ tióh³² tsú² la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³², jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsɨ́³ tsú² né³, lɨ́³ cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ zia³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tsa³hín³. Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ la³ má²nio² jáun² cáun² honh² náh² ja¹ la³jɨ́³² hi³ há² ngá² náh², jáun² nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesucristo má²ma³quien² tsú² hnoh² hi³ he³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ ṭɨn² cu³tí³.

8 Hnoh² tsá² hno³ náh² Jesucristo uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³jɨen¹ náh²; hi³ uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² má²ca³jɨen¹ náh² tsú², má²nio² bíh¹ cáun² honh² náh² hi³ ca³ṭɨn¹ hí³ dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, lɨ́²tsɨnh¹ lɨ́n²¹ bíh¹ náh², ca³la³ hi³ tiú²uú² tsɨ³² héih³², ca³la³ hi³ tiú²uú² lin¹ he³ lánh³ rón³² lɨ³ juáh¹³, quí¹ cáun² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ jaun³²;

9 quí¹hliá² hnoh² bíh¹ má²ná¹héih²³ náh² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hu²¹ jáun² honh² náh² jmɨ́¹ ca³tianh³² náh² tsú² ta²¹, hi³ liáu³ jáun² jmɨ́²chí³ quián¹³ náh².

10 Hi³ ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³ dí² jáun² né³, tsá² lɨn³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin², ca³quí² ca³hnauh² re² lɨ́n³² he³ lánh³ lɨ́¹³ choh¹³, hi³ ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³ hi³ zia³² hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ́³ tsɨ́³.

11 Jmɨ́²chí³ joh¹ Cristo bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³lɨ³ ñɨ³² tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² ta³ tin² he³ lánh³ rón³² ma³tso² Tsá² lɨ́n³ Cristo tsɨ́³, jɨ³ ha³ lánh³ rón³² lɨ³ quien² tsú² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² siáh³. Hi³ jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹hnauh² tsɨ́³

hi3 hnió3 lɨ3 ñɨ32 hi3 hin2 dá2 tsánh2
Tsá2 hí3 hi3 já32, hi3 hín2 jmáɨ1 lɨ3tí3
siáh3 la3 cun3 hi3 juáh3 jáun2 Jmɨ́2chí3
cuá3 hí3 hñu3 tsɨ́3 tsú2.
12 Tɨ3la3 Dió32 né3, ca3jmú3 hi3 ca3lɨ3
ñɨ32 tsá2 hí3 hi3 jun3juáh13 ca3tɨn1
hmóu32 yáh3 tsú2 jáɨ13 hi3 ca3hléh3
jáun2 hmóu32, tɨ3la3 jáɨ13 jáun2 dá2
ca3tɨn1 hnoh2 bíh1. Jáun2 né3, jáɨ13
jáun2 bíh1 má2ca3niéih2 hnoh2 ñí1con2
tsá2 ngaɨ32 jú1 chú32 hi3 lɨ́13 liáu3 dí2,
tsá2 hleh32 hí3 cun3quionh3 pí3 quioh21
Jmɨ́2chí3 Chun1 Tsá2 ca3zen3 hí3 Dió32.
Hi3 hí1 la3 tɨ3 hmóu32 yáh3 tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32 hniá1 hi3 há1 ngɨ13 hi3
jáun2.

Dió32 té23 hi3 jmú13 dí2 ná1chan1

13 Hi3 jáun2 né3, jmu3 náh2 hua3jan21
jmɨ́1 honh2, ma3tɨn13 náh2 hi3 jmúh13
héih32 ñí1con2 náh2 hmóu32. Héi3 náh2
honh2 ñí1con2 Dió32 hi3 cu3tí3 zia32 hi3
cué32 tsú2 nɨ́1 má1cuanh32 Jesucristo
cun3ñí1 hi3 ja32 miɨ́3 tsɨ́3.
14 Ma3li21 hnoh2 hi3 ná1lɨ́n3 náh2
jon2 tsú2 tsá2 nieh3; ha3 lɨ́2uú2
ma3zián13 náh2 la3 cun3 lɨ́3 hi3 jmɨ́1
dí1quiaunh21 jáun2 honh2 náh2 jmɨ́1tin2,
jmɨ́1 tiá2 Dió32 má2cuóun32 náh2.
15 Tɨ3 re2 bíh1 ma3zián13 náh2 hi3
chun1 náh2, quí1 Dió32 Tsá2 ca3te3
hnoh2 dá2 jan2 Tsá2 chun1 bíh1;
16 quí1 ñí1 Sí2 rá1juáh3: “Jmu3 náh2
chun1, quí1 jná13 dá2 jan2 Tsá2 chun1
bíh1”.
17 Nɨ́1juáh3 hnoh2 teh32 Dió32
“Tia21”, jáun2 tianh32 náh2 tsú2 ta21
la3jɨ́32 jmáɨ1 tá1la3 zian2 náh2 ñí1 hué21
lá2, quí1 hí3 bíh1 rá2tsɨ32 héih32 ñí1con2
ma3 quin32 ma3 jan32 tsáu2 nɨ́1juáh3
he3 lánh3 rón32 jmu2 tsú2, hi3 Dió32
hí3 né3 cónh3 tiá2 jmu2 bíh1 hi3 siánh3
tsáu2 tsá2 hlá2 tsá2 nɨ́2.
18 Quí1 Dió32 má2ca3liáu32 náh2
hi3 jmɨ́1 zian2 náh2 cáun2 hi3 tiá2
tsú2ta21, la3 cun3 rón32 lɨ́3 ta3 hi3 jmɨ́1
raunh32 jáun2 tsá2daun32 jmɨ́1tin2. Hi3
hnoh2 ná1ñíh1 re2 lɨ́n32 hi3 jun3juáh13
cun3quionh3 hi3 lɨ́1 tsá2hín3 yáh3 ca3lɨ3
hmáh1 hi3 ca3liáun3 hnoh2 jáun2, la3
cun3 cú1mí1niau21 ho3lá2dá2 cú1tiáu2,
19 quí1 cun3quionh3 jmɨ́2hán1 Cristo
bíh1 ca3liáun3 hnoh2 jmɨ́1 ca3cuen3 tsú2
jáun2 hnga2 hi3 jún3. Hí3 bíh1 ca3lɨn3
la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 *já1ziáh2, jan2 jáh3
hí1 cú1pih21 tiá2 cuú2 tiá2 hliánh2 hi3
sa3jun3 quián1 siáh3.
20 Quí1 la3 cun3 jmɨ́1tin2 máh3
ca3lɨ3hiáun1 Cristo hi3 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2,
jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 lɨ́13 la3 cu3 la3 juéh3
mɨ3cuú2; tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
hnoh2 bíh1, hi3 jáun2 dá2 ñí1 ca3táuh3
jmáɨ1 lá2 bíh1 má2ca3lɨ3jnia2 tsú2.
21 Cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 Cristo bíh1 hi3
tanh23 hnoh2 ta21 Dió32, Tsá2 ca3jmú3
hí3 hi3 ca3jenh13 tsú2 ja1 hla1, jɨ3 hi3
má2ca3ma3quien2 tsú2 siáh3 Cristo; hi3
jáun2 né3, hnoh2 má2ca3tianh32 ta21
Dió32 jɨ3 hi3 má2ná1hen2 siáh3 honh2
náh2 ñí1con2 tsú2.
22 Hi3 jáun2 né3, cun3quionh3 hi3
ca3tionh2 náh2 jáun2 ta21 jú1 tson2,
má2ca3jmuh3 náh2 jɨ2 jmɨ́1 honh2
[cun3quionh3 Jmɨ́2chí3 Chun1], hi3 jáun2
lɨ́13 hi3 cu3tí3 má1hno1 náh2 tsá2 reh2
dí2. Hi3 jáun2 né3, hniáuh32 bíh1
hi3 má1hnáu3 náh2 quiúnh1 tsá2ján2
tsá2ján2 ca3la3 jonh3 jmɨ́1 honh2 náh2,
jɨ3 ca3la3 jɨ́32 huá2 pí3 quián13 náh2 nɨ́2
siáh3.
23 Quí1 hnoh2 má2ca3lɨ3zian2 náh2
siáh3 cáun2 hi3 hmaɨ21; jun3juáh13 uú2
cun3quionh3 ñeh2 mí1ziúh2 náh2, tsá2
lɨ́13 jún3 yáh3, tɨ3la3 cun3quionh3 jáɨ13
liéih32 quioh21 Dió32 bíh1 hi3 lɨ3 quien2
la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2.
24 Quí1 ñí1 Sí2 rá1juáh3:

La3jɨ́n32 tsá2mɨ3cuóun2 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3
náɨ2,
hi3 la3jɨ́32 hi3 zioh2 tsú2 siáh3 lɨ́3 la3jmɨ́1
lɨ́3 lí13,
lɨ́2quiéin2 bíh1 náɨ2 hi3 jáun2 suh32 bíh1
siáh3 lí13;
25 tɨ3la3 jáɨ13 quioh21 Tɨ32 Juo13 dí2
má1ná1,
quien2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2 bíh1.

Hi³ jáɨ¹³ jáun² né³, lɨ́³ jú¹ chú³² hi³
má²ca³hléh³ tsú² ñí¹con² hnoh².

2

1 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chá¹ náh²
tɨ³ có³² la³jɨ́³² ñí¹ hi³ hlah³; ha³ lɨ́²uú²
ma³can¹³ náh² tsáu², sa³jun³ hniáuh³²
lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ sa³jun³
hniáuh³² uóu³² honh² náh², hi³ sa³jun³
hniáuh³² tú¹ hion¹³ náh² siáh³ tsáu².
2 Tɨ³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jmúh¹³
la³jmɨ́¹ jmu² jan² dáɨn² cun³ ca³lɨ³zian²
bíh¹ hi³ hniá¹ jmɨ́² tiuh²¹; quí¹
cun³quionh³ hi³ hniá¹ hnoh² húh¹³
jmɨ́² tiuh²¹ hngó³², la³ cun³ jmɨ́² tiuh²¹
hi³ cue³² pí³ ñí¹con² jmɨ́²chí³ quián¹³
hnoh², hi³ jáun² bíh¹ cuóun¹³ náh² jɨ³
hi³ lɨ́¹³ liáun³ náh² siáh³,
3 quí¹ hnoh² bíh¹ má²ca³lɨ³tsɨn² náh²
hi³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jan² Tsá² chun¹ bíh¹.

Cristo lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cá² máɨ³ quɨ́n¹,
tɨ³la³ hi³ liéih³² má¹na²¹

4 Hi³ jáun² né³, ma³janh² náh² tɨ³
ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ cá² máɨ³ quɨ́n¹, tɨ³la³ quɨ́n¹ liéih³²
má¹ná¹; quɨ́n¹ hi³ ca³quiáh³ Dió³²
hi³ lɨ́³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ hi³ jlánh¹ bíh¹
quien², uá¹jinh¹ tsáu² tiá² quiú² tiá²
jéih³².
5 Ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² ná¹lɨ́n³
náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ quɨ́n¹ hu²¹ jmɨ́²chí³,
hi³ jmúh³² Dió³² ta²¹ hi³ lɨ́¹³ hná¹
hiah³² cuáh³² quioh²¹ hi³ lɨ́³ jáun²
cun³quionh³ jmɨ́²chí³; jɨ³ hi³ lɨ́n¹³ náh²
siáh³ cu³ nió³ mí²tsáu² tsá² ná¹chan¹
ñí¹con² Dió³², tsá² zia³² hi³ ná¹jéinh²³
náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo. Hi³ Dió³² né³ cun³ tɨ²¹
bíh¹ tsɨ́³ la³ cun³ hi³ jéinh¹³ náh² jáun²
cun³quionh³ jmɨ́²chí³ quián¹³.
6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹
Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²:
Tsɨ³ máh³ Sión chan²¹ jná¹³ jan² Tsá²
lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ quɨ́n¹ hi³ hu²¹
cuoh¹ jmɨ́h¹ hiah³²,
cá² máɨ³ quɨ́n¹ ná¹quiáh¹ hi³ jlánh¹
bíh¹ quien²;
nɨ́¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ tsá² hí³ né³,
cónh³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³
tá¹zanh¹ tsú² ñí¹ hua³heih²¹.
7 Hi³ jáun² ñí¹con² hnoh² tsá²
táunh²³ ta²¹ né³, quien² lɨ́n³² bíh¹
quɨ́n¹ jáun²; tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² tiá² ta²¹
taunh³² má¹ná¹, lɨ́²tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²:
Quɨ́n¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² hiah³²,
ti³tsóh³dí¹ quɨ́n¹ jáun² bíh¹ ca³lɨ³
cá² máɨ³ quɨ́n¹ hi³ jlánh¹ bíh¹
quien² hi³ hu²¹ cuoh¹ jmɨ́h¹
hiah³².
8 Hi³ ja³bí¹ lɨ́²tí³ siáh³ la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ jáun² la³ lá²:
Hí³ bíh¹ lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cá² máɨ³ quɨ́n¹
hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ hinh³² tsáu²,
quɨ́n¹ jmu³ hi³ quɨnh³ tsáu².
Tsá² lɨ́¹ quí² lɨ́¹ hinh³² quɨ́n¹ jáun² né³,
quí² hinh³² cun³ñí¹ hi³ jmu² la³ uá¹
tiá² náɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹;
quí¹ cun³ jáun² má²lɨ́²zeh³ Dió³² yáh³
tsú² hi³ quiunh²¹ la³ jáun².
9 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, ná¹lɨ́n³ náh²
cu³ nió³ tsá² má²ná¹quiánh¹, tsá²
má²ná¹lɨ́n³ mí²tsáu² tsá² ná¹jmu² ta²¹
ñí¹con² Tsá² lɨ́n³ hí³ Re²¹. Ná¹lɨ́n³ náh²
siáh³ cu³ nió³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹
Dió³², tsá² má²ná¹chan¹ hi³ ca³tɨn¹
tsú². Ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́² bíh¹ ca³quianh³
hnoh² Dió³², hi³ jáun² ca³tɨn¹ hnoh²
cuá¹ngáɨ¹ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ ta²¹ cáu²
jueh³² quioh²¹ Dió³², Tsá² ca³te³ náh²
hí³ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ tionh¹ hnoh² jáun²
ñí¹ já¹niéɨ² hi³ ca³nga² hnoh² tɨ³ ñí¹ tie³
joh¹.
10 Jmɨ́¹tin² tiá² jmɨ́¹ tionh¹ yáh³ náh²
jo³cuo² Dió³², tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹,
má²ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ tsú². Jmɨ́¹tin²
ha³ tiá² ca³taunh² yáh³ hnoh² Dió³²
hó¹ñí¹, tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³²
má²ja³² miɨ³ tsɨ́³ ñí¹con² hnoh².

Cuɨ́¹ ná¹zian² náh² hi³ ná¹má²cú¹
má²haɨn²¹ náh² Dió³²

11 Hi³ jáun² né³ reh² tsá² hnau³
jná¹³, tsá² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² hué³² siáh³
tá¹la³ tionh² náh² cheih³² ñí¹ hɨ́n¹³,
tsá² zian² náh² la³juah²¹ dúh¹ tsá² lɨ́¹

ñi3tú1 ñi3lɨn13, hlɨ́1 lieh1 jná13 hnoh2
hi3 chú32 tiá2 má1tih21 náh2 la3 cun3
hi3 dí1quian1 cuá2 tanh1 náh2 jmu3,
quí1 hi3 jáun2 dá2 tɨ3 jmu2 hniéi2
quionh3 jmɨ́1 honh2 bíh1 náh2.
12 Jmu3 náh2 chun1 ja1 tsá2 tiá2 Dió32
má2cuóun32; hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ́13
ma3quien2 tsá2 hí3 Dió32 nɨ́1 má1jaunh32
Dió32 hi3 ja3quiaun2 jú1 tson2, quí1
cun3ñí1 hi3 jɨe3 tsú2 hi3 chu21 hi3
jmuh32 hnoh2 jáun2, uá1jinh1 tsá2
hí3 cáun2 lɨ́1 ná1hleh32 hlah3 quián13
hnoh2 ta3né32, hi3 ná1jɨe32 tsú2 hnoh2
la3juah21 dúh1 tsá2 hláɨh1 tsá2 hon2.
13 Né32 né3, cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 Tɨ32
Juo13 dí2, tianh32 náh2 ta21 ca3la3
jɨn32 tsá2 ná1ho2 ta21, tsá2 má2ca3chan3
tsá2 zian2 ñí1 hué21 lá2, la3ñí1 la3ján3
*tsá2 cuá1lɨn3 mɨ3chí1, quí1 cun3ñí1 hi3
jlánh1 záu2 jáɨ13 hi3 cuá1ho2 tsú2. Ja3bí1
la3 jáun2 hniáuh32 tanh13 náh2 ta21
14 tsá2 ho2 ta21 hi3 zen2 tsá2 hí3, hi3
ma3tson13 tsú2 tsá2 hláɨh1 tsá2 hon2, jɨ3
hi3 hleh32 tsú2 siáh3 re2 hi3 ca3tɨn1 tsá2
jmu2 hi3 chu21.
15 Quí1hliá2 Dió32 hnió3 hi3
cun3quionh3 hi3 jmúh13 hnoh2 hi3
chu21, lɨ́13 jnɨ́32 ho3 tsá2 cáun1 te3, tsá2
cáun2 lɨ́1 hleh32 jmáh3la3 jáɨ13 hi3 lɨ́1
chin2 chí1 hmóu32.
16 Ma3zián13 náh2 la3jmɨ́1 zian2 tsá2
má2ca3liáun3 ñí1con2 lɨ3ua3 cáun2 hi3
jmɨ́1 lɨ́13 zaunh3 tiá3 quioh21; tɨ3la3
jun3juáh13 hi3 jmúh13 náh2 hi3 hlah3
yáh3 má1ná1 quí1hliá2 cun3ñí1 hi3
zian2 náh2 jáun2 re2 tɨn2. Tɨ3 re2 jmu3
náh2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 ná1lɨn3 náh2 tsá2
má2dí1hlánh1 joh1 Dió32 bíh1.
17 Tianh32 náh2 ta21 ca3la3 jɨn32 tsáu2.
Ma3hno1 náh2 tsá2 reh2, jmu3 náh2
juénh2 ñí1con2 Dió32, hi3 tianh32 náh2
siáh3 ta21 tsá2 cuá1lɨn3 mɨ3chí1.

Cristo lɨn3 nóh32 ca3tɨn1 tsá2 má2tso2 tsɨ́3

18 Hi3 hnoh2 tsá2 lɨn3 náh2 quian21
né3, tianh32 náh2 ta21 re2 lɨn32 tsá2 lɨn3
juóuh32 náh2; tɨ3la3 jun3juáh13 jmáh3la3
tsá2 chun1 yáh3, sa3jun3 jmáh3la3 tsá2
ngɨ23 jáɨ13, tɨ3la3 la3jɨn32 jɨ3 tsá2 hian2
tsɨ́3 bíh1.
19 Quí1 hi3 jáun2 bíh1 jmu3 hi3
tá1zanh1 tsú2 re2, nɨ́1juáh3 hi3 má2tso2
tsú2 tsɨ́3 cáun2 hi3 tiá2 jmɨ́1 ca3tɨ21 bíh1,
cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2 má2hniá1
jmáh3la3 hi3 ca3tɨn1 Dió32.
20 Quí1 tiá2 lin1 ñí1 quien2 yáh3
hi3 cueh13 hnoh2 honh2 ja1 la3jɨ́32
uu3mí2tsɨ32 nɨ́1juáh3 cun3ñí1 hi3 la3
ca3jmuh3 hi3 hlah3 bíh1 hnoh2, quí1
cun3 ca3tɨn1 bíh1 hnoh2 má1tsoh1
honh2 nɨ́1juáh3 la3 jáun2. Tɨ3la3 nɨ́1juáh3
la3 ná1tion23 náh2 honh2 ja1 la3jɨ́32
uu3mí2tsɨ32 hi3 ca3lɨ3 zia32 cun3ñí1 hi3
jmuh32 náh2 hi3 chu21 né3, hi3 jáun2
bíh1 jmu3 hi3 tá1tonh1 hnoh2 re2 ta3
ñí1 Dió32.
21 Cun3ñí1 hi3 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2 bíh1
ca3te3 hnoh2 Dió32, quí1 Cristo
má2ca3ma3tso2 tsɨ́3 hi3 ca3tɨn1 hnoh2,
hi3 ca3quiú2 tsú2 cáun2 nóh32, hi3 jáun2
la3 jáun2 hniáuh32 ñí1táunh1 hnoh2
la3jmɨ́1 ca3ngɨ́3 hnga2 tsú2.
22 Hí3 dí2 né3, hí1 cáun2 yáh3 tso3 tiá2
ca3jmú3, hi3 jmɨ́1lɨh3 tiá2 ca3hué2 siáh3
jú1 tɨ́1jáɨ2 ho3 tsú2.
23 Jmáɨ1 hi3 tɨ́2 tú2 tɨ́2 hiáu32 tsáu2
quioh21 tsú2 ha3 tiá2 tɨ́2 jin23 yáh3 tsú2
tsá2 hí3; jmáɨ1 hi3 tɨ́2 jmu2 tsáu2 hi3
má2tso2 tsú2 tsɨ́3, ha3 tiá2 tɨ́2 jeinh32
yáh3 tsú2 ñí1con2 tsá2 hí3, tɨ3la3 jo3cuo2
Dió32 bíh1 ca3chan3 tsú2 hnga2, Tsá2
rá2tsɨ32 héih32 la3 cun3 ca3tɨ21.
24 Hnga2 bíh1 Cristo ca3caun2 tso3
quiú13 dí2 cun3quionh3 hi3 ca3jɨenh3
tsú2 jáun2 ngú3 quioh21 hi3 jún3 ñí1
crei21, quí1 hi3 jáun2 lɨ́13 jún3 dí2 ca3tɨ21
tso3, hi3 jáun2 lɨ́13 má1ziáun13 dí2 la3
cun3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32. Hí3 dá2 ca3cuu3
ca3jmɨ́3 quí1 hi3 jáun2 lɨ́13 lan13 hnoh2
bíh1.
25 Hnoh2 jmɨ́1 ñi3táunh1 náh2
jmɨ́1tin2 la3jmɨ́1 ñi3táunh1 *já1ziáh2
má2já2cuɨn3; tɨ3la3 ta3né32 né3,
má2cá2jính32 náh2 tɨ3 ñí1con2 Cristo
Tsá2 lɨn3 la3jmɨ́1 lɨn3 jan2 tsá2 jmu2
hua3hí13 já1ziáh2, Tsá2 tanh2 hó1ñí1

jmɨ́²chí³ quián¹³ náh².

3

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²jenh² cuo²

1 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²mɨ³ tsá² má²ca³jenh² cuonh² náh², tianh³² náh² ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuoh² náh². Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá²ñuh² hí³ hi³ tiá² ta²¹ taunh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², lɨ́¹³ bíh¹ niau²¹ cáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²jɨe²³ tsú² he³ lánh³ rón³² má²zian² hnoh²; ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jáɨ¹³ hniauh³ yáh³

2 cun³ñí¹ hi³ jɨ́e²³ tsú² hi³ jlánh¹ má²chun¹ ñí²cuo² jɨ³ hi³ jlánh¹ má²taunh² ta²¹.

3 Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ náh² hɨ³² lɨ́n³² honh² hi³ jmah²¹ náh² re² lɨ́n³² tɨ³ coh³, la³ cun³ hi³ jmouh³² tsú² re² lɨ́n³² chí¹, ho³ hi³ háɨ³² tsú² mí¹ñí² pih²¹ zɨ́n³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² quioh²¹, ho³lá²dá² hi³ quɨh³² tsú² hmɨh³² jlánh¹ chú³² jniá³,

4 tɨ³ quien² bíh¹ jmúh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ chú³² jniá³ hñu³ honh² náh². Juenh² honh² náh² ma³zián¹³, hi³ tiá² hniéɨ² hnáuh² náh², quí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² lɨ́¹ tsa³hín³; quí¹ quien² lɨ́n³² bíh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ ma³zian² tsú² la³ nɨ́².

5 Quí¹ la³ nɨ́² bíh¹ jmɨ́¹ jmah³² tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², tsá² jmɨ́¹ zian² cá²jmáɨ¹; tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ ná¹hen² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³² jɨ³ hi³ jmɨ́¹ tanh² tsú² siáh³ ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuo².

6 La³ nɨ́² bíh¹ ca³jmú³ hla¹ Sara, hi³ ca³tanh² ta²¹ hla¹ Há²bran²¹ ñí²cuo² jɨ³ hi³ ca³záɨh³ tsú² siáh³ Há²bran²¹ hí³: “Hnú², juóu³² jná¹³”. Ja³bí¹ hnoh² siáh³ lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ hla¹ tsá²mɨ³ hí³ cun³quionh³ hi³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² náh².

7 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²ñuh², cuɨ́¹ lɨ́n³ náh² tsá² ngɨ²³ jáɨ¹³ hi³ ñíh¹ náh² lánh³ zian² tsá²mɨ³ ñí²cuoh² náh². Jmu³ náh² quien² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsú², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hliá² hi³ jlánh¹ háɨnh¹³ tsáunh¹ yáh³ tsá²mɨ³, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² tá¹ gon³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² cáun² jáɨ¹³ bíh¹ ca³jmú³ tsú² ñí¹con² hnoh² hi³ lɨ́¹³ zian² náh² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Jmu³ náh² la³ nɨ́², hi³ jáun² tiá² zia³² hi³ chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ náh² Dió³².

Tsá² má²tso² tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ jmu² hi³ chu²¹

8 Jáun² ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ nɨ́² né³, la³ lá² bíh¹ lɨ́³, hi³ hniáuh³² má¹zián¹³ náh² hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² jɨ³ hi³ lɨ́n¹³ náh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ lɨ³ quián¹³ hmóu³² náh² nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ cáun² hi³ ca³lɨ³ quioh²¹ tsá² siánh³; hi³ ná¹hnáu³ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ hi³ renh² náh². Hniáuh³² ja³² mií³ honh² náh² siáh³, hi³ lɨ́n³ náh² tsá² tiá² cáun² lɨ́¹ jmu² quien² hnga².

9 Ha³ lɨ́² jéinh¹ náh² hi³ hlah³ ñí¹con² tsá² jmu² hlah³, sa³jun³ quiú¹ jin¹³ náh² tsá² quiú² je²³. Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ hnoh² la³ nɨ́² né³, tɨ³ re² bíh¹ má¹mieh¹³ náh² tsá² hí³, quí¹ Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ héih¹ náh² hi³ ma³mieh² bíh¹ tsú².

10 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Tsá² hnió³ zian² hiún² tsɨ́³ jɨ³ hi³ zian² siáh³ re² tɨn²,
hniáuh³² jmu³ hua³hí¹³ bíh¹ tsú² zɨ́h¹ hi³ jáun² tiá² hléh³² jú¹ hlah³,
jɨ³ hi³ hua³hín¹³ tsú² ho³ siáh³ hi³ jáun² tiá² hléh³² jú¹ tɨ́¹jáɨ².

11 Cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² hi³ hlah³,
hniáuh³² jmu³ tsú² jmáh³la³ hi³ chu²¹ bíh¹,
hi³ hniáuh³² hnauh¹³ tsú² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ he³ lánh³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ quioh²¹.

12 Quí¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² tanh² hó¹ñí¹ tsá² chun¹ bíh¹,
hi³ náɨ³² tsú² siáh³ he³ hiú² mɨ³² tsá² hí³;
tɨ³la³ ñí¹con² tsá² jmu² hi³ hlah³ né³,
tɨ³ có³² bíh¹ háɨ³² tsú² ñí¹.

13 ¿Hin2 dá2 tsánh2 lí13 jmoh3 hnoh2
hian2 tsí3 ní1juáh3 jmáɨ1 ca3la3 jí32
dí1quian1 hnoh2 jmúh13 hi3 chu21?
14 Tɨ3la3 cun3 jáun2 lɨ3 zia32 bíh1
hi3 chu21 quián13 hnoh2 uá1 cun3
ca3ma3tsoh1 náh2 honh2 cun3ñí1 hi3
jmuh32 hi3 chu21. Ha3 lí2 jmú2 náh2
juénh2 ñí1con2 hí1 jan2 tsáu2, hi3
sa3jun3 hniáuh32 hú1 cóh21 honh2 náh2,
15 tɨ3la3 jmu3 náh2 hi3 quien2 Cristo
hñu3 honh2 náh2 la3 cun3 ca3tɨ21 hi3
lín3 tsú2 Juo13 dí2. Jmáɨ1 ca3la3 jí32
hniáuh32 tiáunh1 náh2 hua3jan21 hi3
ngáɨh1 náh2 jë1 ca3la3 jín32 tsá2 nga2
jú1 tson2 ca3tɨ21 la3 cun3 hi3 ná1hé2
ná1janh32 hnoh2 jáun2;
16 tɨ3la3 má1lɨ32 jáun2 né3, jun3juáh13
hniáuh32 jmúh13 quien2 yáh3 hnoh2,
quí1 tsá2 hí3 bíh1 tɨ3 hniáuh32 jmúh13
hnoh2 quien2. Jmu3 náh2 jmáh3la3
hi3 lɨ3 lí13 niau21 tie3 hñu3 jmí1 hñu3
honh2 náh2; hi3 jáun2 tsá2 hleh32 hlah3
ca3tɨ21 hi3 chu21 hi3 jmuh32 náh2 jáun2
cun3ñí1 hi3 tanh23 náh2 ta21 Cristo né3,
lí13 lɨ3 heh3 cun3quionh3 jë1 hmóu32.
17 Jáun2 né3, tɨ3 jlánh1 bíh1 re2 hi3
má2tso2 tsú2 tsí3 cun3ñí1 hi3 jmu2 hi3
chu21 ní1juáh3 la3 jáun2 la3 hnió3 Dió32,
la3 cónh3 bíh1 hi3 jmu3 tsú2 hi3 hlah3.
18 Quí1 hnga2 Cristo, jan2 Tsá2
tiá2 tso3 ren2 bíh1 ca3jun3 cha13 tsá2
ná1ren2 tso3. Cu3 jéin32 la3 lá2 bíh1
ca3jun3 tsú2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨ21 tso3
quiú13 dí2, hi3 jáun2 lí13 jáu32 tsú2
hnoh2 tɨ3 ñí1con2 Dió32. Ca3jun3 tsú2 la3
cun3 hi3 ca3tɨ21 hi3 jmí1 dí1ngú3 tsú2,
tɨ3la3 ca3jenh13 tsú2 siáh3 la3 cun3 hi3
ca3tɨ21 hi3 lín3 tsú2 jmí2chí3.
19 Hi3 jáun2 tá1la3 ca3lɨn3 tsú2 jáun2
jmí2chí3 né3, ñéi1 tsú2 hi3 ca3ñí1hléh2
jáɨ13 ñí1con2 jmí2chí3 tsá2 jmí1 ná1tson3.
20 Tsá2 jmí1 ná1tson3 hí3 né3, tsá2
tiá2 ca3jmú3 nieh3 cá2jmáɨ1 lín21, jmáɨ1
hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32 juenh2 lín32
tsí3 hi3 cuá1hé2 cuá1jan32 tá1la3 lí13
cuó2 pa21 lín21 hi3 ca3jmú3 jáun2 hla1
Noé. Jmí1jáun2 cú1pih21 lín21 bíh1
tsáu2 ca3liáun3, jña3 tsáu2 bíh1 tsá2
hí3 cun3ñí1 la3jín32 tsá2 ca3liáun3
cun3quionh3 jmáɨ2 jáun2.
21 Hi3 jáun2 né3, jmáɨ2 jáun2 jmí1 lí3
cáun2 henh13 ca3tɨ21 jmáɨ2 hi3 zaun32
tsú2 jmáɨ1 hi3 ziáun2 dí2 lá2 bíh1; la3
cun3 lí3 hi3 má2ná1liáun1 dí2 jmáɨ1 hi3
né32. Hi3 zaun32 tsú2 jáun2 jmáɨ2 né3
jun3juáh13 jmu2 hi3 lí2jɨ2 ngú3 quioh21
tsú2 tɨ3 coh3 yáh3, quí1 cun3quionh3 hi3
jáun2 mɨ32 tsú2 ñí1con2 Dió32 hi3 lí13 jɨ2
jmí1 tsí3 ca3tɨ21 la3jí32 hi3 lín23 bíh1 tsú2.
Hi3 má2ná1liáun1 dí2 cun3quionh3 hi3
jáun2 cun3ñí1 hi3 ca3jenh13 Jesucristo,
22 Tsá2 ca3zanh32 hí3 hñu3mɨ3cuú2,
hi3 jáun2 má2cuá1tón21 tɨ3 cuá2 chu21
quioh21 Dió32. Tsá2 hí3 bíh1 Tsá2
cuá1quien2 ñí1con2 la3jín32 tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32, la3 má2quionh3 la3jín32
tsá2 ná1chín1, jɨ3 la3jín32 tsá2cuú2
tsá2chín3 ní2 siáh3.

4

Ca3ta1 dí2 jmú13 tá13 Dió32 la3 cun3 lɨ3 pí3 hi3 má2ca3hiau3 dí2

1 Hi3 jáun2 né3, la3jmí1 ca3ma3tso2
jáun2 Cristo tsí3 tá1la3 jmí1 lín3 tsú2
jáun2 tsá2 ngú3, ja3bí1 hnoh2 siáh3
hniáuh32 cháh13 cáun2 honh2 hi3
má1tsoh1 honh2. Quí1 ní1juáh3 tsá2
má2ca3ma3tso2 tsí3 tá1la3 lín3 tsú2
tsá2 ngú3, hi3 jáun2 tsá2 la3 hí3 bíh1
má2ca3chá3 tɨ3 có32 tso3,
2 hi3 jáun2 lí13 zian2 tsú2 la3 cun3
hnió3 Dió32 ñí1 hná1 jmáɨ1 hi3 zian2
tsú2 jáun2, hi3 jáun2 tsá2 la3 hí3 tiú2uú2
lɨ3 hniá1 yáh3 jmu3 la3 cun3 hi3 qui3
hniá1 jáun2 tsá2mɨ3cuóun2 jmu3.
3 Má2hliáun3 lín32 bíh1 hi3 má2ca3jmuh3
náh2 jmí1tin2, la3 cun3 hi3 jlánh1
zaɨn32 jáun2 tsá2 tiá2 má2cuóun32 Dió32;
má2tioh21 bíh1 cu3 ní2. Quí1 jmáɨ1 jáun2
jmí1 zian2 hnoh2 hi3 jmí1 dí1quiaunh21
honh2 náh2 hi3 lí1 jmú1 lí1 cuóh13,
hi3 jmí1 ma3heinh21 náh2 jɨ3 hi3 jmí1
ná1cú2 ná1húh23 náh2 ca3la3 hi3 cú2tiú2
cú2jan32 nio2, hi3 ná1cuú2 ná1húh23
náh2 jmáɨ2 tɨ3 chí1nga2, jɨ3 ná1má2tsú1

má²jonh²¹ náh² dió³² tsá² láɨn¹, tsá² tiá² ca³tɨ²¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú².

4 Hi³ jáun² tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² hí³ né³, lɨ́¹ tsá²cáun² tsɨ́³ bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² quí¹hliá² tiú²uú² jmuh³² yáh³ hnoh² hi³ hlah³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² dá² má²tú² má²hiáu³² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³².

5 Tɨ³la³ tsá² hí³ dá² ca³tɨn¹ jɨ́enh³² jú¹ tson² quioh²¹ ñí¹con² Tsá² má²cuá¹hún¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² jɨ³ tsá² má²cá²tsan³ nɨ́² siáh³.

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ la³ tɨ³ tsá² má²ná¹jún¹ yáh³ má²ca³náɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ tsá² má²ca³ta³tsɨn¹ hí³ héih³² la³ cun³ qui³ quiunh³² la³jɨ́n³² tsá² ngú³. Ca³náɨ³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³² quí¹ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ zian² tsú² la³jmɨ́¹ zian² hnga² Dió³² ta³ má²lɨ́n³ tsú² jáun² jmɨ́²chí³.

7 Hi³ jáun² né³, má²janh² bíh¹ má²he² jmáɨ¹ hi³ tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ zia³². Hi³ jáun² ma³zián¹³ náh² hi³ tɨn² náh² jmúh¹³ héih³² ñí¹con² náh² hmóu³², jɨ³ hi³ tianh¹³ náh² hi³ cu³tí³ ná¹zian² honh² náh² hi³ lienh¹ náh² Dió³².

8 Hi³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² nɨ́² né³, ma³hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh²; quí¹ tsá² ná¹hnáu³, cun³ chin² bíh¹ tsɨ́³ la³ jáh³ dú¹ ñí¹ tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján².

9 Hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² hñuh³² náh², tɨ³la³ jun³juáh¹³ ta³ ma³quí¹ ma³tsan¹³ honh² yáh³ náh² má¹ná¹.

10 Ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² má²ca³hian³ náh² ma³ cá² ñí¹ pí³ ñí¹con² Dió³². Jáun² hniáuh³² lɨ́n¹³ náh² tsá² jmúh³² ta²¹ re² la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ lɨ́¹ má²ca³cué³ náh² jáun² Dió³², hi³ má¹hon¹ náh² jáun² tsá²ján² tsá²ján².

11 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hleh³² né³, jáun² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú² hniáuh³² lɨ́³ jë¹ Dió³² bíh¹. Lɨ³ua³ jan² tsá² má²cón³² tsáu², cuɨ́¹ jmu¹ tsú² cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³². Hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² cun³ñí¹ hi³ hnáuh² náh² hi³ lɨ³ quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, quí¹ hnga² hí³ bíh¹ ca³tɨn¹ lɨ³quien² hi³ lɨ́n³ Tsá² cú² juenh² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Tsá² hen² tɨ³ con² Cristo má²tso² tsɨ́³

12 Hi³ jáun² né³ reh², tsá² hnau³ lɨ́n³² jná¹³, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³cáun² honh² náh² ca³tɨ²¹ hi³ má²cá² má²lau²³ hnoh² jáun² ta³né³², hi³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² sɨ́² huáh² tsɨ́³ lɨ́n³². Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ ná¹quiunh³² náh² cáun² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹.

13 Tɨ³ re² bíh¹ hi³ jmúh¹³ náh² tsɨnh¹ quí¹hi³hliá² hnoh² ná¹má²tsoh¹ honh² uá²jaɨ³² la³jmɨ́¹ ca³ma³tso² Cristo tsɨ́³, hi³ jáun² lɨ³ hiún² honh² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsɨ³² héih³² nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ tsú² hi³ lin¹ hi³ quien² lɨ́n³².

14 Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ ren² náh² nɨ́¹juáh³ hi³ tú² hiáu³² tsáu² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo, quí¹hliá² Jmɨ́²chí³ Tsá² cuá¹quien², Tsá² ja³² ñí¹con² Dió³² cuá³ hñu³ honh² hnoh². [Tsá² tú² hiáu³² náh² hí³ dá² hleh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹, tɨ³la³ hnoh² né³ tɨ³ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ náh² tsú².]

15 Nɨ́¹juáh³ zian² hnoh² ma³tsoh¹ honh², tɨ³la³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ³ zian² hí¹ jan² tsá² má²tso² tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ lɨ́²jngɨh³ tsáu², ho³ hi³hliá² lɨ́²háɨn³, ho³lá²dá² hi³ lɨ́²jmú³ hi³ hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ cun³ñí¹ hi³hliá² lɨ́¹ lóh³² náh² tanh¹ cáun² jáɨ¹³ hi³ tiá² ca³tɨn¹ náh².

16 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² náh² ma³tsoh¹ honh² cun³ñí¹ hi³ haɨn²¹ náh² tɨ³ con² Cristo, ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ lɨ³ hinh¹ náh², tɨ³la³ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² bíh¹ quí¹hi³hliá² má²té²³ hnoh² tsáu² tsá² má²láɨn¹ Cristo.

17 Quí¹ né³² má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ má²lɨ³liau³ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², ñí¹con² tsá² tionh² jo³cuo² tsú² tín². Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ ñí¹con² jnoh¹ la³ má²lɨ³liau³ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³²,

cónh³ bíh¹ tiá² lɨ³ huáh² tsɨ́³ jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² tsú² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² jú¹ chú³² quioh²¹.

18 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: "Nɨ́¹juáh³ tion³ cu³tí¹³ bíh¹ la³ liáun³ tsá² zian² cun³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² quiunh²¹ tsá² tiá² má²zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², jɨ³ tsá² jmu² tso³ nɨ́² siáh³?"

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ chu²¹ la³ má²jmu² jáun² nɨ́¹juáh³ tsá² má²tso² tsɨ́³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jɨ³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ jo³cuo² Dió³² Tsá² lɨ́²jmú³, quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²tí³² jë¹.

5

Hlɨ́² liéinh³² tsú² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

1 Né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ tun³ hnɨ³² jon¹ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ ja¹ quián¹³ hnoh², quí¹ ja³bí¹ jná¹³ uá²jaɨ³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹ cú²ren² quiúnh¹ tsá² hí³. Jná¹³ lɨ́n³ jan² tsá² nau³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² ca³ma³tso² Cristo tsɨ́³, hi³ ja³bí¹ jná¹³ uá²jaɨ³² hiáu¹³ jáɨ¹³ quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ zian² jnoh¹ cáun² hi³ quien² la³jmɨ́¹ zian² Cristo nɨ́¹ má²cá²jnia³ tsú² jáun² hi³ quien² lɨ́n³².

2 Hi³ jáun² la³jmɨ́¹ jmu² tsú² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hnoh² siáh³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² hua³hí¹³ tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³chan³ hí³ Dió³² jo³cuonh² náh². Jmu³ náh² la³ jáun² hi³ hu²¹ re² honh² náh², [la³ cun³ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ náh²,] jun³juáh¹³ hi³hliá² jmu² tsáu² héih³² yáh³, hi³ sa³jun³ hi³hliá² hen² honh² náh² quɨe³ yáh³ siáh³. Jmu³ náh² ta²¹ quián¹³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² náh².

3 Ha³ lɨ́² jmú² náh² quien² lɨ́n³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuonh² náh², tɨ³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lɨ́n³ náh² cáun² nóh³² bíh¹ ñí¹con² tsú².

4 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cuanh³² Tsá² chín¹ Juo¹³ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², má¹jáun² hián¹³ náh² cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ hiáuh²³ tsá² láɨh²³ nɨ́¹juáh³ ñí¹ co² tsú²; tɨ³la³ hi³ hián¹³ hnoh² má¹ná¹, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² lɨ́¹ tsa³hín³.

5 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ hnoh² tsá² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ tsá² má²lieih²¹. La³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ jmu³ tsú² hi³ tiá² quien² hmóu³², quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² dá² hon² bíh¹ tsá² jmu² tonh²,
tɨ³la³ má²hé² má²mieh² bíh¹ tsú² lɨ³ua³
jan² tsá² tiá² jmu² pan¹ hnga².

6 Jáun² jmu³ náh² hi³ tsɨ́¹juɨ́³ náh² ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², hi³ jáun² hí³ bíh¹ ziau³ náh² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² héih³².

7 La³jɨ́³² hi³ hɨ³² honh² náh² chá¹ náh² jo³cuo² Dió³², quí¹ hí³ bíh¹ taunh² hnoh² hó¹ñí¹.

8 Jáun² né³, tianh³ náh² hua³jan²¹ jɨ³ hi³ zian² honh² náh² nɨ́² siáh³; quí¹ tsá² hláɨnh¹ tsá² hau² náh² hí³ tɨ́² ngɨ³² la³jmɨ́¹ ngɨ³² jan² hiah³² hi³ tɨ³ hóh³², hi³ hnah² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² lɨ́¹³ hin³ dí².

9 Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ cah¹³ tsú² jmáɨ¹, ma³zián¹³ náh² hi³ nio² cáun² tán¹ honh² náh². Cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹ náh² hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ renh² náh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ná¹má²tso² tsɨ́³ cá²ren² la³ nɨ́² uá²jaɨ³².

10 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³nga² hi³ ma³tsoh¹ náh² nɨ́² honh² cu³tiá³, Dió³² jmu³ hi³ tɨnh²¹ honh² náh², hi³ niau²¹ cáun² tán¹, hi³ niau²¹ tiá³ honh² náh², jɨ³ hi³ zeh³ tsú² siáh³ hnoh² ñí¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ háɨnh¹³ zia³². Quí¹ hnga² Dió³² hí³ bíh¹ jlánh¹ ja³² miɨ³ tsɨ́³, jɨ³ hi³ má²ca³te³ dí² tsú² hi³ tsá¹ma³ziáun¹³ dí² cáun² hi³ quien² la³jmɨ́¹ cuá¹quien² tsú² hnga² cun³ñí¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo.

11 Hnga² hí³ bíh¹ cuɨ́¹ lɨ³quien² [jɨ³ hi³ cuɨ́¹ cuá¹pin³ siáh³] la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Hah² Pé¹ jáɨ¹³

12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3} reh^{2}, la^{3} cun^{3}
cú^{1}pih^{21} jáɨ^{13} hi^{3} tioh^{3} sí^{2} lá^{2},
má^{2}lɨ́^{2}jmú^{32} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}hau^{3} reh^{2} dí^{2} Silvano, jan^{2}
tsá^{2} cuóun^{32} jná^{13} hi^{3} má^{2}tí^{32} re^{2}.
Cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} sí^{2} lá^{2} quí^{1}hliá^{2} hnó^{32}
jná^{13} hi^{3} hlɨ́^{1} lieh^{1} ná^{1} hnoh^{2}, hi^{3}
hnó^{32} jná^{13} zíh^{13} jú^{1} tson^{2} hi^{3} la^{3}jɨ́^{32}
hi^{3} má^{2}hé^{2} má^{2}mieh^{2} náh^{2} Dió^{32} jmu^{2}
lin^{1} hi^{3} cu^{3}tí^{3} hniau^{3} tsú^{2}. Jáun^{2} né^{3},
¡ha^{3} lɨ́^{2} chá^{2} náh^{2} tun^{3} honh^{2}!

13 Tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} cuáh^{32} tionh^{2} já^{1}
juú^{2} lá^{2}, ñí^{1} téh^{23} tsú^{2} lá^{2} Babilonia,
tsá^{2} má^{2}ca^{3}quianh^{3} hí^{3} Dió^{32} la^{3}jmɨ́^{1}
má^{2}ca^{3}quianh^{3} tsú^{2} hnoh^{2} siáh^{3}, tsá^{2}
hí^{3} zen^{2} jáɨ^{13} lá^{2} quionh^{3} Marcos jón^{32}
jná^{13} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} juáh^{3}: “Hia^{2} náh^{2}”.

14 Ren^{1} náh^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} hi^{3} re^{2}
nio^{2} honh^{2} náh^{2}, la^{3} cun^{3} qui^{3} ráɨn^{32}
tsú^{2} jan^{2} raɨnh^{21}.

Hi^{3} cuɨ́^{1} zian^{2} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} re^{2} hi^{3}
tɨn^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} náh^{2} tsá^{2} tionh^{2} náh^{2}
jo^{3}cuo^{2} [Jesús] Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo. [Cun^{3}
nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³jmú³ Pé¹

Pé¹ jmu² sí² hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Cristo

1 Jná¹³ la³², Sí¹mu²¹ Pé¹, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jɨ³ hi³ lɨ́n³ ná¹ siáh³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú²; cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²táunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³². Hi³ jú¹ chú³² hi³ táunh²³ dí² jáun² ta²¹ né³, lɨ́³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹con² dí² cun³ñí¹ hi³hliá² Jesucristo Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² liáu³² dí², lɨ́n³ jan² Tsá² chun¹.

2 Tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², cun³quionh³ hi³ má²cuóun³² náh² re² Dió³² jɨ³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Tɨ³ Juo¹³ dí².

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

3 Cun³quionh³ hi³ cuóun³² dí² re² Dió³² né³, Tsá² ca³te³ dí² hí³ cun³quionh³ pí³ hi³ ho² jɨ³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ chú³² tsɨ́³ ñí¹con² jnoh¹, jáun² má²zia³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² dí² hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².

4 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ quiúnh¹ dí², jáɨ¹³ jlánh¹ chú³² niéih³, hi³ quien² lɨ́n³² siáh³. Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² né³, hnoh² lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ Dió³² jɨ³ hi³ lɨ́¹³ liáun³ náh² siáh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ ná¹jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ tan² tsú² jmu² lɨ³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hmóu³².

5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² pí³ hi³ lɨ́n¹³ náh² jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³² yáh³, tɨ³la³ lɨ́n¹³ náh² jɨ³ tsá² chú³² tsɨ́³ bíh¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² honh² yáh³ náh², tɨ³la³ hi³ lɨ́n¹³ náh² jɨ³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ bíh¹ nɨ́² siáh³.

6 Hi³ ñí¹ hná¹ nɨ́² né³ hniáuh³² lɨ́n³ náh² siáh³ tsá² tɨn² tɨ́² jinh²³ hnga², tsá² tɨn² tion³ tsɨ́³, jɨ³ hi³ lɨ́n³ náh² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́² siáh³.

7 Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tianh¹³ náh² re² lɨ́n³² la³juah²¹ dúh¹ má²tún² renh² náh², hi³ hniáuh³² hno³ náh² tsáu² nɨ́² siáh³.

8 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ hnoh² má¹zián¹³ náh² la³ nɨ́², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ re² má¹zián¹³ náh², hi³ jáun² jmáɨ¹ hi³ zian² náh² tiá² lɨ́¹³ yáh³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ cuóun²¹ náh² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ma³zian² la³ nɨ́² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² ten³ bíh¹ ho³ hi³ tiá² lɨ́²³ jɨe³ ñí¹ uóunh³; má²já²có³ bíh¹ tsɨ́³ tsú² hi³ má²cá²hin³ tso³ quioh²¹ hi³ jmɨ́¹ má²ca³jmú³ jáun² jmɨ́¹tin².

10 Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³², jɨ³ hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ hnoh², jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³tí³ la³ jáun² ñí¹con² náh²; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jmuh³² náh² la³ nɨ́², jáun² cun³ jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² tá¹tonh¹ náh² tɨ³ có³².

11 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³² dí² hí³, he³ hnoh² jo³cuo² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² cu³tí¹³, ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

12 Hi³ jáun² bíh¹ cháu¹ jná¹³ honh² náh² la³ má²cháu¹ jná¹³ lá² ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́², uá¹jinh¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² jɨ³ hi³ tionh² bí¹ náh² cú²tso² ca³tɨ²¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³heh³ náh² jáun².

13 Tɨ³la³ jná¹³ né³ len³, hi³ chú³² hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ la³ lá² tá¹la³ zian² jná¹³ lá²;

14 quí¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² má²ca³juáh³ ñí¹con² jná¹³ hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tú¹³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá².

15 Tɨ³la³ jmu¹ jná¹³ pí³ hi³ lɨ́¹³ chau¹³
honh² náh² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² jú¹ tson²
lá², uá¹ cun³ má²jún¹ jná¹³.

Tsá² ca³jɨ́e³ hi³ cú² juenh² Cristo

16 Hi³ jáun² né³, jáɨ¹³ hi³ ca³má¹ta¹³
jnoh¹ jáun² hi³ ca³tɨ²¹ pí³ quioh²¹
Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² jmɨ́¹ cuan¹
tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jun³juáh¹³
cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ ca³chin² tsáu² chí¹
yáh³ jaun³², quí¹ cun³quionh³ mɨ́¹ñí¹
hmóu³² bíh¹ jnoh¹ ca³neh²¹ jnoh¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí² ca³la³ hi³ cú² juenh² lɨ́n³²
tsú².
17 Quí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ jmɨ́¹
ca³ma³quien² Dió³² Jméɨ² tsú² jɨ³ hi³
ca³jmú³ tsú² hi³ jniá³ tsú² cú²tú¹
cú²lí¹³, jmɨ́¹ ñí¹ca³hléh³ Dió³² Tsá² cú²
juenh² hi³ ñí¹ca³juáh³: "Tsá² lá² bíh¹
Jón³² jná¹³ Tsá² hno³ jná¹³ lɨ́n³², Tsá²
jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹".
18 Hú¹tá¹ ca³náɨ¹³ hmóu³² bíh¹ jnoh¹
hi³ ñí¹ca³hléh³ tsú² hi³ ñí¹ja²¹ la³ tɨ³
hñu³mɨ³cuú², quí¹ jmɨ́¹ tiauh¹ jnoh¹
quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² tsɨ³ máh³ hɨen¹
jáun².
19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tɨ³ jlánh¹
bíh¹ má²nio² cáun² tsɨ́³ dí² hi³ ca³tɨ²¹
jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ Sí² hi³ ca³jmú³ jáun²
tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³². Re²
bíh¹ ná¹jmuh³² hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³
ná¹naɨh³² náh² re² lɨ́n³² jáɨ¹³ jáun², quí¹
jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² hí³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
sɨ́² hi³ tie³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ já¹niéɨ²
liánh² ca³la³ ñí¹ cá¹jniá²¹, hi³ jáun²
Tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí¹jmaɨ²¹ juenh¹³
hi³ hian³² tɨ³ ca³jniá³² má²hián³² hi³
jmu³ hi³ taɨ²¹ joh¹ hñu³ honh² náh².
20 Tɨ³la³ la³ñí¹ la³ján³ né³, cuɨ́¹ ngɨ¹³
hnoh² jáɨ¹³ lá²: Hi³ hí¹ cáun² yáh³ jáɨ¹³
hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ ca³hléh³
jáun² tɨ³² jë¹ Dió³², tiá² lɨ́³ yáh³ cáun²
hi³ lɨ́¹³ ngɨ¹³ tsú² ta³ lɨn²¹,
21 quí¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³hléh³ la³ cun³
tɨn² tsɨ́³ hmóu³²; quí¹ tsá² hí³ dá² jmɨ́¹
ná¹hleh³² hú¹tá¹ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³²
hñu³ tsɨ́³ bíh¹, la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ má²ta²
jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹.

2

Tsá² hɨe³² jú¹ tɨ́¹jáɨ²
(Judas 4-13)

1 Né³² né³, ca³lɨ³ zian² *tɨ³² jë¹ Dió³²
tɨ́¹jáɨ² ja¹ quioh²¹ tsá² *Israel jmɨ́¹tin²;
hi³ ja¹ quián¹³ hnoh² siáh³ lɨ³ zian²
uá²jaɨ³² tɨ³² tɨ́¹jáɨ². Ta³máɨh³ pih²¹ bíh¹
ma³tɨn² tsú² tsáu² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ chin²
chí¹ hmóu³², jáɨ¹³ jmu³ hi³ tsa³hín³
tsá² taunh³² ta²¹; hi³ jmu³ tsú² siáh³
hi³ tiá² quien² Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá²
má²ca³liáu³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ sunh³ tsú² ñí¹ hlah³
hmóu³².
2 Lɨ³ zian² juóun³² tsá² tsa³táunh¹
la³ cun³ lɨ́³ juɨ³² hlah³ juɨ³² hó³² hi³
quiú² tsá² hí³; hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
tsá² hí³ né³, hléh³² tsáu² hlah³ ca³tɨ²¹
juɨ³² cú²tso² hi³ hɨe³² ha³ lánh³ rón³²
hniáuh³² zian² tsú².
3 Cun³ñí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ quɨe³
bíh¹ tsú², hi³ jáun² ma³cau² tsú² hnoh²,
hi³ ma³ta² tsú² jáɨ¹³ lɨ́¹ chin² chí¹; tɨ³la³
má²ngau³² jmáɨ¹ bíh¹ hi³ ca³ta³tsɨn¹
tsá² la³ hí³ héih³², hi³ má²ja³quián³
cu³tí¹³ bíh¹ tsa³hín³ tsú².
4 Quí¹ Dió³² tiá² ca³hin³ yáh³ tso³
quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² ca³jmú³
hí³ tso³, tɨ³la³ quiu³juóu³² bíh¹ ca³cuɨn³
dí² tsá² hí³, hi³ ca³chan³ dí² ñí¹ já¹niéɨ²
hi³ ná¹hñéih¹ quionh³ cá²den¹ná¹
ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
ra³tsɨ³² dí² héih³².
5 Sa³jun³ ca³hin³ bíh¹ Dió³² tso³
quioh²¹ tsá² jmɨ́¹ zian² hngá¹máh³ lá²
cá²jmáɨ¹ lɨ́n²¹, tɨ³la³ Dió³² dá² ca³jmú³
hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmáɨ² bíh¹ hi³ jáun²
hnúh³² tsá² cá² ñí¹ jmɨ́¹ zian² hí³
cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³². Jmɨ́¹jáun² né³,
ca³lión³² Dió³² jɨ́³²la³ jña³ tán¹ tsáu²
bíh¹: hla¹ Noé quionh³ tsá² hñú¹³,
Noé tsá² ca³hléh³ hí³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³
ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³².
6 Ja³bí¹ ca³ra³tsɨn² siáh³ Dió³²
héih³² tsá² juú² Sodoma jɨ³ Gomorra,

hi³ ca³jı́n³ dí² juú² jáun² ca³la³ ñí¹
ca³lɨ³ juá² lí¹ nio², hi³ jáun² lɨ³ ñi³²
tsá² lɨ³zian² jmı́¹tsú² jmı́¹ja³² hi³ tiá²
hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun², la³ cun³
la³jı́n³² tsá² lɨ³ hniá¹ hi³ ma³zian²
ca³tɨn¹ hnga² yáh³.

7 Tɨ³la³ ca³lión³² bíh¹ tsú² hla¹ Lot,
tsá²ñuh² tsá² jmı́¹ chun¹, tsá² jlánh¹
jmı́¹ cha³² hí³ hlah³ tsı́³ nı́¹ má¹ca³jı́e³
hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu² tsá² jmı́¹
zian² hí³ cun³ tɨn² tsı́³ hmóu³².

8 La³jı́³² jmáɨ¹ tá¹la³ jmı́¹ cuá³ bíh¹
tsá² chun¹ hí³ ja¹ tsá² hí³ jmı́¹ má²tsan²
tsı́³, cun³ñí¹ hi³ jmı́¹ náɨ³² jɨ³ hi³ jmı́¹
jı́e²³ la³jı́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmı́¹
jmu² tsá² hláɨh¹ hí³.

9 La³ jáun² bíh¹ lı́³ hi³ tɨn² bíh¹ Dió³²
lión³² tsá² joh¹ ja¹ uu³mí²tsɨ³² nı́¹juáh³
tsá² má²zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsı́³ tsú²;
hi³ tɨn² siáh³ Dió³² chan³ tsá² hláɨh¹
ná¹chan¹ hi³ ma³tso² tsı́³ jmáɨ¹ hi³
ra³tsɨ³² dí² héɨh³².

10 Hi³ la³ñí¹ la³ján³ jmu³ Dió³² hi³
ma³tso² tsı́³ tsá² hniá¹ jmu³ la³jı́³² hi³
hlah³ la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsı́³, tsá²
tiá² hnió³ ma³quien² jáɨ¹³ hi³ ho² Tɨ³²
Juo¹³ dí². Tiá³ lı́n³² bíh¹ nio² tsı́³ tsá²
la³ hí³, tsá² tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ hí³,
ca³la³ hí¹juáh³ tiá² juénh² tsú² hi³ tú²
hión³² tsá² huáh² tsı́³, la³ cun³ tsá²cuú²
tsá²chín³ yáh³.

11 Hi³ uá¹jinh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ záu² jáɨ¹³ hi³ ná¹ho² la³
cónh³ bíh¹ tɨ³² hí³, jɨ³ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹
pin³ siáh³, tɨ³la³ tiá² cáun² lı́¹ ja³² yáh³
tsı́³ tsú² hi³ tu³ hna³ tsá²cuú² tsá²chín³
hí³ ñí¹con² Juo¹³ dí².

12 Tɨ³² hí³ né³ cáun² lı́¹ ná¹hleh³²
hlah³ ca³tɨn¹ cáun² hi³ hí¹juáh³ tiá²
ngɨ²³ bíh¹; tsá² hí³ dá² ná¹lı́n³ la³jmı́¹
lı́n³ jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ² bíh¹ hi³ tiá²
jáɨ¹³ ngɨ²³, hi³ jmu² cun³ tɨn² tsı́³
hmóu³², jáh³ ca³lɨ³zian² cáun² ta²¹ za-
unh³ tsáu² hi³ jngah³ bíh¹. Hi³ cun³ñí¹
hi³ zian² tsá² hí³ la³jmı́¹ zian² jáh³
hngá¹ jáh³ náɨ² né³, jáun² la³jmı́¹ hiá²
tsan² jáh³ bíh¹ hiá¹ tsán¹³ tsá² hí³.

13 Tsá² la³ hí³ dá² hiáuh³ hi³ ma³tso²
tsı́³ quí¹hliá² hmóu³² tsú² má²ca³jmú³
hi³ má²ca³ma³tso² tsá² siánh³ tsı́³. Tsá²
la³ hí³ dá² ná¹lı́n²³ hi³ jlánh¹ tionh²
hiún² tsı́³ cun³quionh³ hi³ ná¹jmu² la³
cun³ tɨn² tsı́³ hmóu³² ca³la³ hi³ chú¹ja²¹
bíh¹; cáun² hua³heih²¹ bíh¹ jaun³² jɨ³
hi³ jlánh¹ hlah³ jniá³ siáh³ nı́¹juáh³ hi³
zian² tsá² la³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ náh²
nı́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ ná¹cúh² tsú² cu³lɨ²¹
quiúnh¹ hnoh², quí¹ tá¹la³ jáun² cá² ñí¹
ná¹má²hiún² tsı́³ bíh¹ tsú² cun³quionh³
hi³ má²cau² tsú² jáun² hnoh².

14 Cun³ tiá² lı́¹ lɨ³jı́en³² bíh¹ tsá² la³
hí³ tsá²mɨ³; cun³ tiá² huóh³² bíh¹ tsú²
hi³ jmu² tso³. Tsá² la³ hí³ dá² má²can²
tsá² tiá² nio² cáun² tsı́³. Cá² ñí¹ bíh¹
hi³ jlánh¹ re² má²tɨn² tsú², hi³ hniá¹
hi³ hlá² hi³ nı́² bíh¹; tsá² la³ hí³ bíh¹
má²ná¹tiáunh¹ hú¹mu³héih³².

15 Má²ñi³táunh¹ juɨ³² ñí¹ má²já²cuɨn³
bíh¹ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³tú³
juɨ³² cú²tso². Má²ca³can³ tsú² nóh³²
quioh²¹ hla¹ Balaam tɨ³² jë¹ Dió³²,
jon² hla¹ Beor, tsá² ca³lɨ³ hniá¹ hí³
hi³ láɨh¹³ quɨe³ cun³quionh³ hi³ jmu³
cáun² hi³ tiá² ca³tɨ²¹,

16 tɨ³la³ jmı́¹ lɨ²¹ jáun² né³, jan² lo¹
tiá² lin¹ zia³² lánh³ rón³² lɨ³ hléh³² bíh¹
ca³hléh³ la³jmı́¹ hleh³² tsá²mɨ³cuóun²,
hi³ ca³je³ hi³ ca³tɨ²¹ tso³ quioh²¹ tsú².
La³ jáun² bíh¹ ca³qui³ ca³jna³ jáh³ hí³
ñí¹con² hla¹ tɨ³² jë¹ Dió³² hí³ ca³tɨ²¹ hi³
jmı́¹ hí¹jmu² cáun² hi³ ngo².

17 Tɨ³² la³ hí³ dá² lı́n³ la³jmı́¹ lı́³ ñí¹
jmı́¹ hion² jmáɨ² bíh¹, tsá² lín¹ jnie²
lı́¹ ñi³tú¹ ñi³lı́¹³ quionh³ chí³ bíh¹ tsá²
la³ hí³; tsá² hí³ dá² ca³tɨn¹ tsa³táunh¹
ca³la³ tɨ³ ñí¹ já¹niéi² liánh² cu³tí³ ca³la³
cun³ jmı́¹hi³nio².

18 Tɨ³² hí³ dá² hleh³² jú¹ toh²
tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ bíh¹, hi³
cun³quionh³ la³jı́³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsı́³
tsá²mɨ³cuóun² má²can² tsú² tsá² tá²
má²ca³huén² ja¹ tsá² ná¹jmu² tso³.

19 Tsá² hí³ jlánh¹ zaɨh³² tsáu² hi³ lı́¹³
zian² tsú² cun³ tɨn² tsı́³ hmóu³², tɨ³la³
já² hmóu³² tsú² né³, zian² la³jmı́¹ zian²

jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ bíh¹, quí¹ cáun² jmu² bíh¹ tsú² lɨ³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ jmu³; quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsá²mɨ³cuóun² lɨ́n³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² lɨ³ua³ cáun² hi³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹.

20 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² má²ca³lɨ³ cuóun³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², hi³ jáun² má²ca³liáun³ bíh¹ tsú² ja¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ má¹lɨ³² jáun² né³ ca³pɨ́² cá²tsáɨnh³² tsú² hi³ hlah³, hi³ má²ca³zaunh³ siáh³ tiá³ hi³ hlah³ jáun², hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hlah³ má²lɨ́¹³ quioh²¹ tsú² tɨ³ chí¹cáɨn² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmɨ́¹tin².

21 Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ chú²¹ quioh²¹ tsá² hí³ sá¹ cu³tsa³² tiá² ca³lɨ³ cuoh² bíh¹ tsú² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsú² la³ cun³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ nó³² tsú² tɨ³ có³² ñí¹con² héih³² hɨ́en¹ jáun² ta³ má²ñi³² tsú².

22 Tɨ³la³ má²ca³lɨ³tí³ bíh¹ jáɨ¹³ la³ cun³ hi³ qui³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu²: "Tsanh³² tsáɨ² hi³ tsá²cúh² siáh³ ñu²¹ quioh²¹ hnga²; hi³ mí²ñí³ cun³ lɨ́²sin² tsú² né³, ta²¹ hu²¹ tsau³² siáh³ hi³ tsá²quí² tsá²hi³² ja¹ jen²".

3

Nɨ́¹ má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí²

1 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³, hi³ lá² sí² ñí¹ má²tun³ hi³ jmu² jná¹³ ca³tɨn¹ hnoh². Ñí¹ tá¹ tun³ sí² má²ca³lɨ³ hnó³² jná¹³ hlɨ́¹ lieh¹ ná¹ hnoh² hi³ hnáuh¹³ náh² chinh³² jmáh³la³ jú¹ re² jú¹ tɨn².

2 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² chun¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² cá²jmáɨ¹, jɨ³ héih³² hi³ ca³hɨ́e³ jáun² *tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², la³ cun³ tɨ³² joh² hnoh², tsá² ca³ma³ta² hí³ la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³².

3 Tɨ³la³ la³ñí¹ la³ján³ cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹ náh² hi³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹ ja³táunh¹ tsá² ma³zian² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hmóu³², tsá² hí³ dá² ju³ ngáɨ³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí².

4 Tsá² hí³ né³ nga³: "¿Haun¹³ juáh¹³ ca³jmú³ Cristo jáɨ¹³ hi³ jáunh³? Jáun² né³, ¿he³ lɨ³ tiá² má²cuanh³² tsú²? Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² la³ má²lɨ́³ jáun² bíh¹ la³ cun³ qui³ lɨ́³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ tá¹ cáun² mɨ³cuú²".

5-6 Tɨ³la³ tsá² hí³ dá² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lɨ³ ñi³² hi³ ca³ja³hín³ bíh¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² hngá¹máh³ lá² jmɨ́¹ ca³ja³tsauh²¹ jáun² jmáɨ², uá¹ jáun² la³ jáun² cun³ cá²jmáɨ¹ lɨ́n²¹ máh³ ca³lɨ³zia³² la³jɨ́³² hi³ jniá³ tɨ³ chi³cuú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ cun³quionh³ jmáɨ² siáh³ ca³lɨ³zia³² hngá¹máh³ lá², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³ha³ siáh³ hué³² ja¹ quioh²¹ jmáɨ².

7 Ja³bí¹ la³ jáun² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ tá¹ cáun² mɨ³cuú², la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², hi³ có³² quionh³ sɨ́². Jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ zia³² bíh¹ má²ná¹chan¹ hi³ có³² quionh³ sɨ́² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ tsa³hín³ tsá² tiá² hnió³ ma³zian² la³ cun³ hnió³ Dió³².

8 Tɨ³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, tiá² hniáuh³² tsa³con² náh² jú¹ tson² lá²: Hi³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cú² jmáɨ¹ bíh¹ la³ cun³ cú² mei²¹ mii², hi³ jáun² cú² mei²¹ mii² né³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cú² jmáɨ¹ tán¹ bíh¹.

9 Jun³juáh¹³ hi³hliá² tiá² tia³juɨ³² lɨ³tí³ yáh³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² tiá² má²cuanh³², la³jmɨ́¹ lɨ́n²³ ma³ jan² tsáu², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ juenh² tsɨ́³ bíh¹ tsú² ñí¹con² jnoh¹; quí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² tsa³hín³, tɨ³la³ hí³ dá² hé² jan³² hi³ la³jɨ́n³² tsáu² tsa³conh² tsɨ́³ tso³ quioh²¹ bíh¹.

10 Tɨ³la³ jmáɨ¹ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dá² dí² já³² cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹, jmáɨ¹ hi³ tiá² hin² ná¹jan²¹, la³jmɨ́¹ ja³² jan² háɨn² já¹niéɨ². Má¹jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ jniá³ chi³cuú² lɨ́¹ yéin²¹ bíh¹

cun3quionh3 cáun2 mah1 cáu2 lɨ́n32,
hi3 jáun2 cun3quionh3 sɨ́2 bíh1 tsa3hín3
ca3la3 jɨ3lɨ32, jɨ3 ñí1 hué21 lá2 nɨ́2 siáh3
chu3 jñéih3 la3jɨ́32 tá13 tsáu2.

11 Jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 la3jɨ́32 bíh1
tsa3hín3, jáun2 ¡tɨ3 jlánh1 bíh1 hniáuh32
hi3 má1zián13 náh2 hi3 chu21 honh2 jɨ3
hi3 má1zián13 náh2 hi3 ca3tɨn1 Dió32 nɨ́2
siáh3!

12 Hniáuh32 tionh2 náh2 hi3 ná1hé2
ná1janh32 náh2 jmáɨ1 hi3 má2ca3tón3
jáun2 Dió32, hi3 jmúh13 náh2 siáh3 pí3
hi3 lɨ́13 já32 tia3juɨ32, la3 cun3 jmáɨ1 hi3
jmu3 jáun2 Dió32 hi3 tsa3hín3 la3jɨ́32 hi3
jniá3 chi3cuú2 cun3quionh3 sɨ́2, jmáɨ1
hi3 jliénh13 ca3la3 jɨ3lɨ32 ja1 sɨ́2.

13 Tɨ3la3 jnoh1 má1ná1, ná1jan32 dí2
hi3 lɨ3 hmaɨ21 la3jɨ́32 hi3 jniá3 chi3cuú2
jɨ3 ñí1 hué21 lá2 nɨ́2 siáh3 la3 cun3 lɨ́3
jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32, cáun2 ñí1
lɨ́13 lɨ3tí3 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32, ñí1
tiú2uú2 hi3 hlah3 zia32.

14 Hi3 jáun2 bí1 hniáuh32 reh2
hi3 jmúh13 náh2 pí3 hi3 nio2 tie3
hñu3 honh2 náh2 ta3 ñí1 Dió32 tá1la3
ná1janh32 náh2 jmáɨ1 jáun2, hi3 zian2
náh2 siáh3 hi3 jɨ2 honh2 náh2 hi3 hí1
cáun2 tso3 tiá2 zia32 ñí1con2 náh2.

15 Cháu1 náh2 honh2 hi3 Dió32 jmu2
juenh2 tsɨ́3 quí1 cun3ñí1 hi3 hnió3 tsú2
hi3 zia32 jmáɨ1 hi3 lɨ́13 liáun3 tsáu2 bíh1.
La3 jáun2 bíh1 juáh3 sí2 hi3 má2ca3zen3
Po1 reh2 dí2 ñí1con2 hnoh2, tsá2 hno3
dí2 lɨ́n32, la3 cun3 lɨ́3 hi3 quia3lín3 jáun2
jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2 hi3 má2ca3cué3 Dió32.

16 La3jɨ́32 sí2 hi3 má2ca3jmú3 bíh1 tsú2
má2ca3hléh3 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2. Ñí1 sí2
quioh21 tsú2 ná1tso1 ma3 cáun2 jáɨ13
juóuh32 hi3 lɨ́13 ngɨ13 tsáu2, hi3 jáun2
tsá2 tiá2 jáɨ13 ngɨ23 jɨ3 tsá2 tiá2 má2pin3
hi3 taunh32 ta21 jmu2 tɨ3 jéin32 jáɨ13
jáun2, la3jmɨ́1 jmu2 tsú2 jáun2 tɨ3 jéin32
jáɨ13 ñí1 hná1 nɨ́2 quioh21 Dió32 hi3
má2rá1tioh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32.
Cun3ñí1 hi3 jmu2 tsú2 la3 jáun2 né3,
jmu2 tsú2 hi3 lɨ́13 tsa3hín3 hmóu32 bíh1.

17 Hi3 jáun2 bíh1, hnoh2 reh2 tsá2
hnau3 lɨ́n32 jná13, cun3ñí1 hi3 má2ca3lɨ3
ñíh1 náh2 ta3 ñeh3 ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3
jáun2, jáun2 hua3hín13 náh2 jmu3,
hi3 jáun2 tiá2 jau3 hnoh2 tsá2 la3
hí3 cun3quionh3 jú1 tɨ́1jáɨ2 quioh21,
la3 cun3 tsá2 zian2 hí3 cun3 tɨn2 tsɨ́3
hmóu32 yáh3. Jáun2 la3 jáun2 tiá2 lɨ́13
tianh13 náh2 tɨ3 có32 ca3tɨ21 hi3 má2nio2
nɨ́2 tiá3 honh2 náh2.

18 Tɨ3 re2 jmu3 náh2 pí3 hi3 tɨ3 lɨ3mí1
niau21 tiá3 honh2 náh2, jɨ3 hi3 tɨ3 lɨ3mí1
tsá2lɨ3 ñíh1 náh2 hi3 ca3tɨn1 Jesucristo
Tɨ32 Juo13 dí2 Tsá2 liáu32. ¡Jan2 hí3
bíh1 cuɨ́1 lɨ3quien2 ta3né32 jɨ3 la3 cun3
jmɨ́1hi3nio2 nɨ́2 siáh3! Cun3 nɨ́2 bíh1 tí3
jáɨ13.

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Juan²

Jáɨ¹³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú²

1 Hnoh² reh², zen¹³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² hnoh² hi³ hleh³² hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ Jáɨ¹³, Tsá² jmu² hí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ Tsá² hí³ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zia³² la³jɨ́³²; hi³ jnoh¹ né³ ca³náɨ¹³ jë¹ tsú² jɨ³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ tsú² siáh³ cun³quionh³ mɨ́¹ñí¹ jnoh¹ hmóu³². Jnoh¹ ca³neh²¹ tsú² re² lɨ́n³² hi³ ca³la³ hi³ ca³tin¹³ jnoh¹ tsú² cuo² siáh³.

2 Hi³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ né³ ca³ma³jnia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³neh²¹, hi³ jáun² jnoh¹ má²cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí²; hi³ jáun² bí¹ ngáɨ¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Hí³ bíh¹ jmɨ́¹ cuá³ quionh³ Jméi² dí², hi³ Jméi² dí² né³ ca³ma³jnia² tsú² ñí¹con² dí².

3 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ jáun² jɨ³ hi³ ca³náɨ¹³ jnoh¹, ngáɨ¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹con² hnoh², quí¹ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jnoh¹. Hi³ jnoh¹ né³, tiauh² jnoh¹ cá²hon³ cu³tí³ quiúnh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ má²quionh³ jɨ³ Jesucristo hí³ Jon² tsú² nɨ́² siáh³.

4 Hi³ jáun² bíh¹ ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ hi³ jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hiún² jáun² tsɨ́³ dí².

Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lɨ́n³ joh¹

5 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³ jáun² né³² má²ngáɨ¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ lá²: Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lɨ́n³ joh¹, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ já¹niéi² tiá² zia³² yáh³ ñí¹con² tsú².

6 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³, ñi³ngɨ́¹ bíh¹ dí² ñí¹ já¹niéi², jáun² jú¹ tɨ́¹jáɨ² bíh¹ jaun³² hléh¹ dí², quí¹ ha³ tiá² cú²tso² ziáun² yáh³ dí².

7 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tie³ joh¹ juɨ³² quiú¹³ dí² la³jmɨ́¹ zian² jáun² Dió³² ñí¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ jáun² jmɨ́²hán¹ Jesucristo Jon² Dió³² né³, hin²³ ca³la³ jɨ́³² tso³ quiú¹³ dí².

8 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹ má²ma³can¹³ hmóu³² bíh¹ dí², tsá² tiá² jú¹ tson² má²hu²¹ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ láɨ³ dí².

9 Tɨ³la³ né³² né³, nɨ́¹juáh³ hi³ ton¹³ dí² tso³ quiú¹³, jáun² chin¹³ bíh¹ Dió³² tsɨ́³ tso³ quiú¹³ dí², jɨ³ hi³ ren³ tsú² siáh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ñí¹con² dí², quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³² jë¹, hi³ jmu³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹ jmu³.

10 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú¹³ né³, la³ jáun² dá² má²jmu³² dí² hi³ Dió³² lɨ́n³ jan² tsá² tɨ́¹jáɨn² bíh¹, jáun² tiá² la³ má²hu²¹ yáh³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsú² hñu³ tsɨ́³ dí².

2

Cristo lɨ́n³ Tsá² nau³² jáɨ¹³ quiú¹³ dí²

1 Hnoh² jón³, jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ tiú²uú² jmúh¹³ náh² tso³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² má²lɨ́²jmú³ tso³ né³, jáun² zian² bíh¹ jan² Tsá² nau³² jáɨ¹³ quiú¹³ dí² ta³ ñí¹ Jméi² dí², Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³, hi³ hí³ bíh¹ jan² Tsá² chun¹.

2 Hí³ bíh¹ ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ cha¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ tso³ quiú¹³ jnoh¹ yáh³, quí¹ ja³bí¹ ca³tɨ²¹ jɨ³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ siáh³.

3 Hi³ jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ má²ca³lɨ³ cuóun³² dí² Dió³² nɨ́¹juáh³ ma³ti²¹ dí² héih³² hi³ jmu² tsú².

4 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² juáh³ né³:
“Jná¹³ cuóun³² Dió³²”, tɨ³la³ já² tiá²
má²tí³² yáh³ tsú² héih³² hi³ jmu² Dió³²
má¹lɨ³² jáun², hi³ jáun² jan² tsá² tɨ́¹
jáɨn² bíh¹ tsá² la³ hí³, tiá² jú¹ tson²
má²zia³² yáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².
5 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³
cun³ héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹ná¹,
jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³
má²hnio³ Dió³² re² lɨ́n³²; hi³ jáun² la³
jáun² bíh¹ má²lɨ́¹³ lɨ³ né¹ dí² hi³ tiauh²
dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² nɨ́¹juáh³ hi³
ma³ti²¹ jnoh¹ héih³² quioh²¹ tsú².
6 Hi³ jáun² tsá² juáh³ hi³ tionh²
cá²hon³ quionh³ Dió³² né³, hniáuh³²
bíh¹ ma³zian² tsú² la³jmɨ́¹ ca³ma³zian²
jáun² hnga² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

Cáun² héih³² hmaɨ²¹

7 Hnoh² reh², héih³² hi³ jmu² jná¹³
ñí¹ sí² lá², jun³juáh¹³ cáun² héih³²
hmaɨ²¹ yáh³, quí¹ hi³ lá² dá² héih³²
la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³heh³ náh² la³
cun³ jmɨ́¹ ca³niéih² bíh¹ náh². Héih³²
yenh³ jáun² bíh¹ la³², la³ cun³ qui³ lɨ́³
jú¹ chú³² hi³ má²ca³niéih² náh² jáun².
8 Tɨ³la³ cun³ jáun² lɨ́³ bíh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² héih³² hmaɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³
lá², quí¹ la³ñí¹ tín² ca³ma³jnia³² Cristo
hi³ ha³ lánh³ zian² tsá² hú¹tá¹ má²tí³²
héih³² lá², hi³ ja³bí¹ hnoh² nɨ́² siáh³
má²ma³jnia¹³ ta³né³². Juanh³² jná¹³
la³ nɨ́² quí¹ joh¹ sɨ́² tson² cu³tí¹³ bíh¹
má²tie³, má²ñí¹nga² bíh¹ já¹niéɨ².
9 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² juáh³ hi³
zian² ñí¹ tie³ joh¹, tɨ³la³ sa³ hon² bíh¹
tsú² raɨnh²¹, jáun² la³ má²zian² jáun²
bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹ lɨ́³ já¹niéɨ².
10 Tɨ³la³ tsá² hnio³ raɨnh²¹ má¹ná¹,
tsá² la³ hí³ bíh¹ má²zian² ñí¹ tie³ joh¹,
jáun² tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³
lɨ́¹³ lɨ³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³.
11 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hon² raɨnh²¹
né³, tsá² la³ hí³ zian² bíh¹ ñí¹ já¹niéɨ²,
ha³ tiá² ñi³² yáh³ tsú² hín² juɨh³²
cuá¹tsau³². Má²ca³lɨ³ ten³ bíh¹ tsú²
quí¹ cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² hñu³ niéɨ².
12 Jáun² né³, hnoh², tsá² ná¹lɨ́n³ náh²
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jón³² jná¹³, jmu² ná¹ sí² lá²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² quí¹hliá² hnoh² bíh¹
tsá² má²ca³chin² Dió³² tsɨ́³ tso³ quián¹³
náh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³
Cristo.
13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá² má²lieih²¹,
sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²
tsá² má²lieih²¹, quí¹hliá² má²ca³lɨ³
cuóun³² náh² Tsá² qui³ jmɨ́¹ má²zian²
hí³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³liau³ ca³la³ jɨ́³²
hi³ zia³². Ja³bí¹ hnoh² tsá² tsá¹ñú¹,
sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²
uá²jaɨ³² quí¹hliá² má²ca³quɨnh¹ náh²
jmáɨ¹ ñí¹con² tsá² hláɨnh¹.
14 Hnoh² jón³, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² quí¹hliá² má²ca³lɨ³
cuóun³² náh² Jméɨ² dí². Jɨ³ hnoh² siáh³
tsá² má²lieih²¹, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² uá²jaɨ³², quí¹hliá²
má²ca³lɨ³ cuóun³² náh² Tsá² qui³ jmɨ́¹
má²zian² hí³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³liau³
la³jɨ́³². Ja³bí¹ jmu² jná¹³ siáh³ sí² lá²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² siáh³ tsá² tsá¹ñú¹,
quí¹hliá² hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ pin³
honh² náh² quí¹ má²hu²¹ tián³ bíh¹
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ honh² náh²,
hi³ má²ca³quɨnh¹ náh² siáh³ jmáɨ¹
ñí¹con² tsá² hláɨnh¹.
15 Ha³ lɨ́²uú² jmú² náh² hi³ tɨ³² lɨ́n³²
honh² náh² tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³
hmóu³², sa³jun³ hniáuh³² tɨ³² honh²
náh² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ tsá²
la³ hí³. Quí¹ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² jéɨn²³
tsá² jmu² cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga², hi³ jáun²
tsá² la³ hí³ tiá² hnio³ yáh³ Dió³² Jméɨ²
dí²;
16 quí¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹
tsá² la³ hí³ hi³ jmu³, ha³ tiá² ja³toh³
yáh³ ñí¹con² Jméɨ² dí², tɨ³la³ hi³ jáun²
dá² ja³² hñu³ tsɨ́³ hmóu³² bíh¹ tsú².
Uá¹la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ tsú²
jmu² lɨ³ua³ cáun² hi³ cháunh²³ chí¹, hi³
dí¹quian¹ tsú² hi³ lɨ³ quioh²¹ la³jɨ́³² la³
cun³ hi³ jɨe²³, hi³ jlánh¹ tsah³ tsú² jmu²
tonh² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ nióh³² siáh³.
17 Hi³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² nɨ́²
né³, tsá¹³ bíh¹ la³ má²quionh³ la³jɨ́n³²
tsá² tɨ³² tsɨ́³ la³jɨ́³² hi³ jáun²; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³

Dió32 má1ná1, tsá2 la3 hí3 bíh1 lɨ́13 zian2
la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2.

Jú1 tson2 jɨ3 jú1 tɨ́1jáɨ2

18 Hi3 jáun2 né3 jón3, ñí1 má2ñí1táuh3
jmáɨ1 bíh1 la32. Má2ca3niéih2 bíh1
hnoh2 hi3 já32 jan2 tsá2 jmu3 hniéi2
quionh3 Cristo; hi3 cun3ñí1 hi3
má2zian2 juóun32 tsá2 má2ná1jmu2
hniéi2 quionh3 Cristo né3, hi3 jáun2
bíh1 má2né1 dí2 hi3 ñí1 má2ñí1táuh3
jmáɨ1 bíh1 la32.

19 Tsá2 hí3 dá2 ca3huén2 ja1 quiú13
bíh1 dí2, tɨ3la3 jun3juáh13 tsá2 jmɨ́1
quiúnh1 jnoh1 cu3tí13 yáh3 hí3 má1ná1,
quí1 sá1jmɨ́1 hi3 tsá2 hí3 tsá2 quiúnh1
jnoh1 dúh1, jáun2 jmɨ́1 hniáuh21 bíh1
hi3 tionh2 tsú2 la3 má2tionh2 jáun2
quiúnh1 jnoh1. Tɨ3la3 la3 jáun2 bí1
ca3lɨ3, quí1 hi3 jáun2 la3 jáun2 lɨ́13 lɨ3jnia2
hi3 tiá2 la3 quiúnh1 yáh3 dí2 la3jɨ́n32
tsá2 hí3.

20 Tɨ3la3 ñí1con2 hnoh2 má1ná1,
má2ca3cuen3 bíh1 Cristo Jmɨ́2chí3
Chun1, hi3 jáun2 dá2 la3jɨ́n32 bíh1 náh2
má2ná1ñíh1 jú1 tson2.

21 Hi3 jáun2 bíh1 jmu2 jná13 sí2 lá2
hi3 ca3tɨn1 hnoh2, quí1hliá2 má2cuɨn2
bíh1 náh2 jú1 tson2, jun3juáh13 hi3hliá2
tiá2 má2cuɨn2 yáh3 náh2; quí1 hnoh2
má2ñíh1 hi3 hí1 cáun2 yáh3 jú1 tɨ́1jáɨ2
tiá2 ja32 ñí1con2 jú1 tson2.

22 ¿Hin2 tsánh2 lɨ́n23 hnoh2 hi3 tɨ́1
jáɨn2 dúh1? ¿Há1 jun3juáh13 tsá2
hí3 bíh1 tɨ́1 jáɨn2, tsá2 juáh3 hí3 hi3
jun3juáh13 Jesús yáh3 Tsá2 lɨ́n3 Cristo?
Tsá2 hí3 bíh1 tsá2 jmu2 hniéi2 quionh3
Cristo; hi3 hí1 la3 tɨ3 Jméi2 yáh3
dí2 jmu2 tsú2 hi3 tiá2 quien2, la3
má2quionh3 Jon2.

23 Jáun2 né3, la3jɨ́n32 tsá2 jmu2 hi3
tiá2 quien2 Jon2 Dió32, jáun2 tsá2 la3
hí3 tiá2 quionh3 yáh3 Jméi2 dí2; tɨ3la3
lɨ3ua3 jan2 tsá2 ton2 hi3 má2hen2 tɨ3
con2 Jon2 Dió32 má1ná1, jáun2 tsá2 la3
hí3 má2quionh3 bíh1 Jméi2 dí2.

24 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, hmá1 náh2
hñu3 honh2 jú1 chú32 hi3 ca3niéih2
náh2 jáun2 la3jmɨ́1 ñí1; quí1 nɨ́1juáh3 hi3
ca3hmáh1 náh2 re2 hñu3 honh2 jáɨ13 hi3
ca3niéih2 náh2 jáun2 jmɨ́1tin2, jáun2 lɨ́13
la3 má2ná1cunh2 jáun2 náh2 quiúnh1
Cristo la3 má2quionh3 Jméi2 dí2.

25 Hi3 hnga2 hí3 dí2 siáh3 má2ca3jmú3
jáɨ13 hi3 lɨ́13 ziáun2 dí2 la3 cun3
jmɨ́1hi3nio2.

26 Jáɨ13 nɨ́2 né3, má2lɨ́2jmú32 jná13 hi3
ca3tɨn1 hnoh2 cun3ñí1 hi3 zian2 tsá2
hnió3 ma3cau2 hnoh2.

27 Tɨ3la3 má2cuá3 bíh1 Jmɨ́2chí3 Chun1
hñu3 honh2 náh2, Tsá2 ca3cuen3 hí3
Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo, hi3 jáun2 hí1 jan2
yáh3 tiú2uú2 hin2 lɨ3 hniáh32 hi3 ma3ta2
hnoh2, quí1 Jmɨ́2chí3 Chun1 hí3 bíh1
má2má2ta2 hnoh2 ca3la3 jɨ́32; hi3 la3jɨ́32
hi3 má2ta2 tsú2 jáun2 né3 lɨ́3 jmáh3la3
jú1 tson2 bíh1, quí1 hí1 cáun2 yáh3 jú1
tɨ́1jáɨ2 tiá2 má2ta2 tsú2. Hi3 jáun2 né3,
cuɨ́1 tiáunh1 náh2 cá2honh1 quiúnh1
Cristo la3 cun3 qui3 lɨ́3 jú1 tson2 hi3
má2ca3ma3ta2 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1.

28 Hi3 jáun2 né3 jón3, cuɨ́1 tionh1 náh2
cá2honh1 quiúnh1 Cristo la3 má2tionh2
náh2 nɨ́2, quí1 jáun2 la3 má2ná1tioh3
jáun2 cáun2 tsɨ́3 dí2 nɨ́1 má1cuanh32 tsú2,
hi3 jáun2 tiá2 lɨ3 heh1 dí2 má1jáun2.

29 Quí1 má2ná1ñíh1 bíh1 hnoh2 hi3
jan2 Tsá2 chun1 bíh1 Tsá2 hí3, hi3 jáun2
hniáuh32 lɨ3 ñíh13 náh2 siáh3 hi3 la3jɨ́n32
tsá2 jmu2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32 bíh1
má2lɨ́n3 jon2 Dió32.

3

Tsá2 ná1lɨ́n3 jon2 Dió32

1 Né32 né3, sá1nɨ́2 jɨe3 náh2, cónh3
bíh1 tiá2 má2ca3ma3hniau3 dí2 Dió32, hi3
hí1 ca3la3 tɨ3 má2juáh3 máh3 Dió32 hi3
láɨ3 dí2 jon2 tsú2, hi3 tson2 bíh1 cu3tí13
má2láɨ3 dí2 la3 jáun2. Hi3 jáun2 tsá2
zian2 hí3 cun3 tɨn2 tsɨ́3 hmóu32 né3,
tiú2uú2 cuóu32 yáh3 dí2, quí1 hí1juáh3
hnga2 yáh3 Dió32 tiá2 ca3lɨ3 cuóun32
tsú2.

2 Jáun2 né3 reh2, má2ná1láɨ3 bíh1
dí2 jon2 Dió32 ta3né32, tɨ3la3 cu3 jáun2
bíh1 tiá2 má2ca3lɨ3jnia2 la3 cun3 hi3 lɨ́13

quiú13 dí2 jmí1tsú2 jmí1ja32; tɨ3la3 né1
dí2 má1ná1 hi3 nɨ́1 má1jaunh32 Jesús
Tsá2 lɨ́n3 Cristo, má1jáun2 má2lɨ́13 láɨ3
dí2 la3jmɨ́1 lɨ́n3 tsú2 hnga2, quí1 nɨ́1
má1jáun2 dá2 má2neh21 dí2 tsú2 hú1tá1
la3 cun3 rón32 jniá3 bíh1.
3 Hi3 jáun2 né3, lɨ3ua3 jan2 tsá2 hu21
tsɨ́3 hi3 ma3tí32 Dió32 jáɨ13 nɨ́2, tsá2 la3
hí3 bíh1 jmu2 jɨ2 jmɨ́1 tsɨ́3, la3jmɨ́1 jɨn2
hnga2 Jesús.

4 Tɨ3la3 la3jɨ́n32 tsá2 jmu2 tso3
má1ná1, tsá2 la3 hí3 dá2 má2ca3hliánh2
ñí1con2 liei21 quioh21 Dió32 bíh1, quí1
lɨ3ua3 jan2 tsá2 tiá2 ca3ma3tí32 liei21
jáun2, jáun2 tso3 bíh1 má2ca3lɨ3ren2
tsú2.
5 Má2ná1ñíh1 bíh1 hnoh2 hi3 Cristo
cuan3 ñí1 hué21 lá2 hi3 cua3hin2 tso3
quiú13 dí2, tɨ3la3 hí3 má1ná1, hí1 cáun2
tso3 tiá2 jmɨ́1 zia32 yáh3 quioh21.
6 Hi3 jáun2 bíh1 lɨ3ua3 jan2 tsá2
tiáunh1 cá2hon3 quionh3 hí3 dí2, tiá2
tso3 jmu2 yáh3; tɨ3la3 la3jɨ́n32 tsá2 jmu2
tso3 né3, tiá2 má2ca3jɨen32 yáh3 tsú2
Cristo, hi3 sa3jun3 má2ca3lɨ3 cuóun32
tsú2 siáh3 lánh3 lɨ́n3.
7 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3 jón3,
hua3hín13 náh2 jmu3, jáun2 hí1 jan2 tiá2
hin2 lɨ́13 ma3cau2 hnoh2; quí1 nɨ́1juáh3
tsá2 jmu2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32,
jáun2 tsá2 la3 hí3 bíh1 chun1 la3jmɨ́1
chun1 hnga2 Cristo.
8 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 jmu2 tso3
má1na21, tsá2 la3 hí3 dá2 tsá2 joh1
tsá2 hláɨnh1 bíh1, quí1 qui3 cónh3 tsá2
jmu2 tso3 la3 cun3 jmɨ́1tin2 bíh1 tsá2
hláɨnh1. Ta21 jáun2 bíh1 cuan3 Jon2
Dió32, hú1tá1 hi3 cua3tsunh1 tá13 tsá2
hláɨnh1 bíh1.
9 Hi3 jáun2 dá2 hí1 jan2 yáh3 tsá2
má2lɨ́n3 jon2 Dió32 tiá2 tso3 jmu2, quí1
la3 cun3 lɨ́3 hi3 má2ca3cué3 Dió32 hñu3
tsɨ́3 bíh1 tsú2 má2zian2. Cun3ñí1 hi3
má2ca3jmú3 Dió32 hi3 lɨ́n13 tsú2 jon2
bíh1 Dió32, hi3 jáun2 né3, tiú2uú2 lɨ́23
yáh3 jmu3 tsú2 tso3.
10 Lin1 lɨ́n21 bíh1 nɨ́1juáh3 hin2 tsánh2
lɨ́n3 jon2 Dió32 hi3 hin2 lɨ́n3 jon2 tsá2
hláɨnh1; quí1 lɨ3ua3 jan2 tsá2 tiá2 jmu2
la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32, jun3juáh13
jon2 Dió32 yáh3 tsá2 la3 hí3, hi3 sa3jun3
jon2 yáh3 Dió32 nɨ́1juáh3 tsá2 tiá2 hnio3
raɨnh21 siáh3.

Cuɨ́1 má1hnáu3 dí2 quiúnh1 tsá2ján2 tsá2ján2

11 Hi3 jáun2 né3, cun3 ca3ta1 bíh1
dí2 hi3 má1hnáu3 dí2 quiúnh1 tsá2ján2
tsá2ján2, la3 cun3 qui3 lɨ́3 jáun2 jáɨ13 hi3
má2ca3niéih2 náh2 la3 cun3 jmɨ́1tin2.
12 Ha3 tiá2 hniáuh32 yáh3 jmú13 dí2
la3jmɨ́1 ca3jmú3 hla1 Caín tsá2 jmɨ́1 joh1
tsá2 hláɨnh1, hi3 ca3jngɨh3 dá1jon21. Hi3
¿he3 láɨh32 ca3jmú3 tsú2 la3 jáun2? Quí1
cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 jmu2 jmáh3la3 hi3
hlah3 bíh1 Caín, tɨ3la3 raɨnh21 tsú2 né3,
jmɨ́1 jmu2 jmáh3la3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32
bíh1.
13 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3 reh2, ha3
lɨ́2 cuɨ́1 cha3cáun2 honh2 náh2 hi3 hau2
náh2 tsá2 zian2 cun3 tɨn2 tsɨ́3 hmóu32.
14 Né32 né3, má2né1 bíh1 dí2 hi3
tiú2uú2 láɨ3 yáh3 dí2 tsá2 ná1jún1,
tɨ3la3 má2ziáun2 dí2 hi3 hmaɨ21 bíh1,
quí1 cun3ñí1 hi3 má2hno3 dí2 raɨnh21.
Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 tiá2 hnio3 raɨnh21
má1ná1, tsá2 la3 hí3 dá2 ná1jún1 bíh1.
15 Quí1 la3jɨ́n32 tsá2 hon2 raɨnh21,
tsá2 jngɨh2 tsáu2 bíh1 tsá2 la3 hí3, hi3
má2ná1ñíh1 bíh1 hnoh2 hi3 hí1 jan2
tsá2 jngɨh2 tsáu2 tiá2 má2lɨ́n3 jan2 tsá2
má2zian2 cun3 jmɨ́1hi3nio2.
16 Hi3 jáun2 bíh1 má2né1 dí2 he3 lánh3
lɨ́3 hi3 hnio3 tsú2 raɨnh21, quí1 cun3ñí1
hi3 Cristo ca3jɨenh3 hnga2 hi3 jún3 hi3
ca3ta1 dí2; hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 siáh3
ca3ta1 dí2 hi3 tiáuh1 hua3jan21 hi3 cué13
jmɨ́2chí3 quiú13 hi3 ca3tɨn1 raɨnh21 dí2.
17 Tɨ3la3 né32 né3, nɨ́1juáh3 jan2
tsá2 zia32 quioh21 ca3jɨe3 hi3 zia32
hi3 lɨ3hniauh23 ñí1con2 raɨnh21, tɨ3la3
má1lɨ32 jáun2 né3, já2 tiá2 miɨ́3 ja32 yáh3
tsɨ́3 tsú2 ñí1con2 raɨnh21, ¿ha3 bí1 lánh3
rón32 lɨ́13 hi3 hnio3 tsú2 Dió32?
18 Hi3 jáun2 né3 jón3, ha3 lɨ́2 cuɨ́1
má1hno1 dí2 tsáu2 jmáh3la3 quionh3
ho3 dí2; tɨ3 re2 cuɨ́1 má1hno1 dí2 tsáu2

hú¹tá¹ jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ lin¹
hi³ zia³² hi³ jmu³² bíh¹ dí².

Hi³ nio² cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Dió³²

19 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ jmú¹³
dí² la³ ní² bíh¹, lí¹³ li³ né¹ dí² hi³ hen²
dí² ti³ con² jú¹ tson², hi³ lí¹³ niau²¹ tie³
tsí³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³².
20 Hi³ uá¹jinh¹ ca³li³ zia³² cáun² tso³
hi³ cha³² hñu³ tsí³ dí², ti³ jlánh¹ bí¹ ja³²
mií³ tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsí³ jnoh¹
hmóu³², quí¹ hí³ bíh¹ ñi³² ca³la³ jí³².
21 Ti³la³ ní¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³
tiá² cha³² hñu³ tsí³ dí² né³ reh², hi³
jáun² lí¹³ bíh¹ niau²¹ tie³ tsí³ dí² ñí¹
hó²¹ñí¹ Dió³²,
22 jáun² dá² cue³² bíh¹ tsú² li³ua³
cáun² hi³ mi³² dí² ñí¹con² tsú², quí¹
ma³ti²¹ bíh¹ dí² héih³² quioh²¹ tsú², ji³
hi³ jmu³² bíh¹ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ ti³²
tsí³ tsú².
23 Hi³ héih³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³,
juáh³ hi³ hniáuh³² tanh¹³ dí² ta²¹ Jesu-
cristo Jon² bíh¹ tsú², ji³ hi³ má¹hno¹ dí²
siáh³ tsá²ján² tsá²ján² la³ cun³ qui³ lí³
jáun² héih³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun².
24 Hi³ jáun² li³ua³ jan² tsá² má²tí³²
héih³² quioh²¹ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³
bíh¹ tiáunh¹ cá²hon³ quionh³ Dió³²,
hi³ Dió³² né³ cuá³ hñu³ tsí³ tsú² siáh³.
Jáun² dá² má²né¹ bíh¹ dí² hi³ má²cuá³
tsú² hñu³ tsí³ dí² cun³quionh³ Jmí²chí³
Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ tsú² jáun²
ñí¹con² dí².

4

*Ha³ lánh³ rón³² li³ cuóun³² tsú²
Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ji³ jmí²chí³ hláinh¹*

1 Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, ha³
lí² lí¹ tanh³ náh² ta²¹ li³ua³ jan² tsá²
juáh³ hi³ quian³² jái¹³ hi³ ca³cué³
Dió³² hñu³ tsí³, ti³la³ quián² náh²
tín² hua³hí¹³ ní¹juáh³ tson² quionh³
tsú² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ho³ tiá²
quionh³. Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá²
tí¹ jáin² má²zian² hngá¹máh³ lá², tsá²
lí¹ má²cau² hi³ juáh³ hi³ hleh³² cha¹³
Dió³².
2 Ti³la³ lí¹³ bíh¹ li³ cuóun³² hnoh²
tsá² hú¹tá¹ tson² quionh³ Jmí²chí³ joh¹
Dió³² cun³quionh³ la³ lá²: La³jín³² tsá²
juáh³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuan³
hi³ láin¹ tsá²mi³cuóun² la³ jnoh¹, tsá²
la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² quionh³ Jmí²chí³
joh¹ Dió³².
3 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹
hi³ Jesús cuan³ hi³ dí¹tsáun² né³, jáun²
jun³juáh¹³ tsá² quionh³ Jmí²chí³ joh¹
Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³; ti³la³ tsá² la³ hí³
dá² quian³² jmí²chí³ hi³ jmu² hniéi²
quionh³ Cristo bíh¹. Má²ca³niéih² bíh¹
hnoh² hi³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ já³²
ñí¹ hué²¹ lá²; ti³la³ ta³né³² má¹ná¹,
má²ngi³² bíh¹ tsú² hngá¹máh³ lá².
4 Jón³, hnoh² bíh¹ má²ná¹lín³
náh² tsá² joh¹ Dió³², hi³ jáun² dá²
má²ca³quinh¹ bíh¹ náh² jmái¹ ñí¹con²
tsá² ná¹lín³ ti³² jë¹ Dió³² tí¹jái² hí³;
quí¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ pin³ Tsá² cuá³ hñu³
honh² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² zian²
hí³ quionh³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³
hmóu³².
5 Quí¹ qui³ cun³ tsá² zian² ja¹
quioh²¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³
hmóu³² bíh¹ ti³² tí¹jái² hí³, hi³ jáun² dá²
la³ cun³ jái¹³ hi³ ti³² tsí³ tsá²mi³cuóun²
bíh¹ hleh³² tsú²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³,
nái³² jë¹ tsú².
6 Ti³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹lái³ dí²
tsá² joh¹ Dió³² bíh¹. Hi³ jáun² tsá²
má²cuóun³² Dió³² né³, nái³² bíh¹ jái¹³
hi³ hléh¹ dí². Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá²
joh¹ Dió³² né³, tiá² nái³² yáh³ tsú² jái¹³
hi³ hléh¹ dí². Hi³ jáun² né³, la³ ní² bíh¹
li³ cuóun³² dí² tsá² quionh³ Jmí²chí³
Tsá² má²ta² jú¹ tson², ji³ tsá² quionh³
jmí²chí³ má²cau² ní² siáh³.

Dió³² Tsá² hniau³

7 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³,
hniáuh³² bíh¹ má¹hno¹ dí² tsá²ján²
tsá²ján², quí¹ hi³ ná¹hnáu³ dí² jáun²
dá² ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹. Hi³ jáun²
bíh¹ la³jín³² tsá² hnio³ rainh²¹ lín³ jon²
Dió³² hi³ cuóun³² tsú² siáh³ Dió³².
8 Ti³la³ tsá² tiá² hnio³ rainh²¹
má¹ná¹, jun³juáh¹³ tsá² má²ca³li³

cuóun32 Dió32 yáh3 tsá2 la3 hí3, quí1
Dió32 dá2 jan2 Tsá2 hniau3 bíh1.
9 Quí1 cun3quionh3 hi3 ca3zen3 Dió32
Jon2 Tsá2 jan2 tán1 ca3ma3jnia32 tsú2
hi3 lin1 hi3 hniau3 dí2 tsú2, hi3 jáun2
lɨ13 ziáun2 dí2 hi3 hmaɨ21 cun3ñí1 hi3
ca3tɨ21 tá13 hí3 dí2.
10 Hi3 jáun2 lɨ3 né1 dí2 ha3 cónh3 tí3
hi3 hniau3 dí2 Dió32, quí1 jun3juáh13
jnoh1 yáh3 tín2 ca3má1hno1 Dió32, quí1
hnga2 bíh1 tsú2 tín2 ca3ma3hniau3 jnoh1
la3ñí1, hi3 ca3cuen3 tsú2 Jon2 hi3 jún3
cha13 dí2, hi3 jáun2 lɨ13 hin3 tso3 quiú13
dí2.
11 Hnoh2 reh2 tsá2 hnau3 jná13 lɨ́n32,
nɨ́1juáh3 la3 jáun2 má2ca3ma3hniau3 dí2
Dió32, jáun2 ja3bí1 la3 jáun2 uá2jaɨ32
hniáuh32 má1hno1 jnoh1 siáh3 tsá2ján2
tsá2ján2.
12 Uá1jinh1 tson2 bíh1 hi3 hí1 jan2
tiá2 hin2 má2ca3jɨ́en32 Dió32, cun3 jáun2
cuá3 bíh1 Dió32 hñu3 tsɨ́3 dí2 nɨ́1juáh3
hi3 hno3 dí2 tsá2ján2 tsá2ján2. Hi3 jáun2
cun3ñí1 hi3 Tsá2 qui3 hniau3 dí2 hí3
né3 cuá3 hñu3 tsɨ́3 dí2, hi3 jáun2 bíh1
lɨ́23 má1hno1 dí2 tsá2ján2 tsá2ján2 ca3la3
tán1 hián2 cu3tí3.
13 Cun3 né1 bíh1 dí2 hi3 má2tiáuh1
dí2 cá2hon3 quiúnh1 Dió32, hi3 Dió32
siáh3 má2cuá3 hñu3 tsɨ́3 jnoh1 cun3ñí1
hi3hliá2 Dió32 má2ca3cuen3 Jmɨ́2chí3
joh1 ñí1con2 dí2.
14 Hi3 jáun2 bíh1 cue32 jnoh1 jú1
tson2, quí1 jnoh1 bíh1 tsá2 ca3neh21
Jon2 Dió32 Jméi2 dí2, Tsá2 ca3zen3 tsú2
hí3 hi3 lión32 tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2.
15 Lɨ3ua3 jan2 tsá2 juáh3 hi3 Jesús bíh1
Jon2 Dió32, zian2 bíh1 Dió32 quionh3
tsá2 hí3, hi3 jáun2 tsá2 hí3 zian2 siáh3
quionh3 Dió32.
16 La3 jáun2 bíh1 má2ca3lɨ3 né1 dí2
jɨ3 hi3 má2nio2 siáh3 cáun2 tsɨ́3 dí2 hi3
Dió32 hniau3. Quí1 Dió32 bíh1 lɨ́n3 jan2
Tsá2 hniau3; hi3 jáun2 lɨ3ua3 jan2 tsá2
hnio3 tsáu2 jɨ3 Dió32 nɨ́2, tsá2 la3 hí3
bíh1 má2zian2 quionh3 Dió32, hi3 jáun2
Dió32 zian2 siáh3 quionh3 tsá2 la3 hí3.
17 Jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 hniau3 dí2
Dió32 ca3la3 tán1 hián2 cu3tí3, hi3 jáun2
tiá2 juénh13 yáh3 dí2 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1
ca3ra3tsa2 dí2 tsú2 héih32; quí1 jnoh1
ná1láɨ3 tsá2 zian2 quionh3 Dió32 ñí1
hué21 lá2 ca3la3 cun3 rón32 lɨ́n3 hnga2
Cristo.
18 Tiá2 lin1 zia32 jáɨ13 hi3 juénh2
dí2 ñí1con2 jan2 tsá2 hú1tá1 hniau3
dí2, quí1 cun3 quin23 bíh1 tɨ3 có32 hi3
jmɨ́1 hú1 cóh21 tsɨ́3 dí2 cun3quionh3
hi3 hniau3 dí2 tsú2 jáun2. Jáun2 jan2
tsá2 hú1 cóh21 tsɨ́3 né3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3
tsá2 má2má2tso2 tsɨ́3, cun3ñí1 hi3 tiá2
má2nio2 cáun2 tán1 tsɨ́3 tsú2 hi3 Dió32
hniau3.
19 Hnga2 bíh1 tín2 Dió32 ca3ma3hniau3
dí2 la3ñí1, hi3 cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1
jnoh1 siáh3 má2hno3 dí2 tsú2.
20 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 juáh3:
"Jná13 hno3 Dió32", já2 hon2 bíh1 tsú2
raɨnh21 má1lɨ32 jáun2, jáun2 tsá2 la3
hí3 dá2 jan2 tsá2 tɨ́1 jáɨn2 bíh1. Quí1
nɨ́1juáh3 tiá2 la3 hnio3 yáh3 tsú2 raɨnh21
tsá2 jɨ́en32, jáun2 né3, ha3 bíh1 lánh3
rón32 lɨ́13 juáh3 tsú2 hi3 hnio3 Dió32
jan2 Tsá2 tiá2 má2ca3jɨ́en32 tsú2.
21 Quí1 hnga2 Cristo bíh1 má2ca3cué3
héih32 lá2: "Nɨ́1juáh3 tsá2 hnio3 Dió32,
ja3bí1 la3 jáun2 hniáuh32 ma3hnio3 tsú2
siáh3 raɨnh21".

5

Jnoh1 bíh1 tsá2 cah1 jmáɨ1 ñí1con2 tsá2 tiá2 quiú2 tiá2 jéin23 Dió32

1 Hi3 jáun2 né3, lɨ3ua3 jan2 tsá2
taunh32 ta21 hi3 Jesús bíh1 lɨ́n3 Cristo,
tsá2 la3 hí3 bíh1 má2lɨ́n3 jon2 Dió32.
Quí1 lɨ3ua3 jan2 tsá2 hnio3 jan2 jméi2
tsá1míh1, ja3bí1 hnio3 tsú2 siáh3 jɨ3
tsá1míh1 jon2 tsá2 hí3.
2 Jáun2 nɨ́1juáh3 la3 má2hno3 jáun2
dí2 Dió32, hi3 la3 má2ma3ti21 jáun2 dí2
siáh3 la3 cun3 héih32 hi3 jmu2 tsú2
ñí1con2 dí2, jáun2 né1 bíh1 dí2 hi3 ja3bí1
má2hno3 dí2 siáh3 jɨ3 jón2zɨ́h1 Dió32.
3 Quí1 nɨ́1juáh3 hi3 má2hno3 dí2 Dió32,
jáun2 má2hniáuh32 má1ti21 bíh1 dí2 la3
cun3 héih32 hi3 jmu2 tsú2; hi3 héih32 hi3

jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2} né^{3}, tiá^{2} lɨ́^{3} yáh^{3} cáun^{2}
liá^{1} héi^{2},
4 quí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32}
cah^{23} bíh^{1} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} quiú^{2}
tiá^{2} jéin^{23} Dió^{32}. Hi^{3} jáun^{2} hi^{3} nio^{2}
jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1} dí^{2} jmu^{2} hi^{3} tiau^{23}
dí^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} quiú^{2} tiá^{2} jéin^{23} hí^{3}
Dió^{32}.
5 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2}
taunh^{32} ta^{21} hi^{3} Jesús bíh^{1} Jon^{2} Dió^{32},
tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} cah^{23} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
tiá^{2} jéin^{23} hí^{3} Dió^{32}.

Jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}tson^{13} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2} Dió^{32}

6 Jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} cuan^{1} Jesús Tsá^{2}
lɨ́n^{3} Cristo ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} cun^{3}quionh^{3} jmáɨ^{2}
jɨ^{3} cun^{3}quionh^{3} jmɨ^{2}; jáun^{2} jun^{3}juáh^{13}
jmáh^{3}la^{3} hi^{3} cáun^{3} jmáɨ^{2} yáh^{3} tsú^{2}, quí^{1}
ja^{3}bí^{1} jmɨ́^{2}hán^{1} yáh^{3} tsú^{2} ca^{3}táɨn^{3} jmɨ́^{1}
lɨ^{21} jáun^{2}. Hi^{3} hnga^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}
lɨ́n^{3} Tsá^{2} nau^{32} jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}, quí^{1}
Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} hí^{3} bíh^{1} siáh^{3} Tsá^{2} qui^{3}
cun^{3} hɨe^{32} jú^{1} tson^{2}.
7 [Zian^{2} gáun^{3} Tsá^{2} nau^{32} jáɨ^{13}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}: Jméi^{2} dí^{2},
Tsá^{2} lɨ́n^{3} Jáɨ^{13}, jɨ^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} nɨ́^{2}
siáh^{3}; hi^{3} jan^{2} tán^{1} tsáu^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} Tsá^{2}
gáun^{3} hí^{3}.
8 Hi^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} siáh^{3}] zia^{32} hnɨ^{32}
juɨ^{32} ñí^{1} ja^{32} jú^{1} tson^{2}: ñí^{1}con^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3}
joh^{1} Dió^{32}, la^{3} má^{2}quionh^{3} jmáɨ^{2}, jɨ^{3}
jmɨ^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}; hi^{3} tá^{1} tun^{3} nɨ́^{2} né^{3}, la^{3}
má^{2}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} tiáunh^{1} cá^{2}hon^{3}
cu^{3}tí^{3}.
9 Nɨ́^{1}juáh^{3} né^{32} cánh^{3} bíh^{1} héi^{13} dí^{2}
jú^{1} tson^{2} hi^{3} zih^{32} tsáu^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2},
tiá^{13} bíh^{1} tiá^{3} tiá^{2} héi^{13} dí^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3}
zih^{32} Dió^{32}, quí^{1} jú^{1} tson^{2} jáun^{2} bíh^{1} tɨ^{3}
jlánh^{1} bí^{1} quien^{2}. Hi^{3} jú^{1} tson^{2} jáun^{2}
né^{3}, hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2} bíh^{1} Dió^{32}.
10 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21}
Jon^{2} Dió^{32}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} hu^{21} jú^{1}
tson^{2} nɨ́^{2} hñu^{3} tsɨ́^{3} hnga^{2}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}
tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} tanh^{2} Dió^{32} má^{1}na^{21}, tsá^{2}
la^{3} hí^{3} dá^{2} jmu^{2} hi^{3} Dió^{32} lɨ́n^{3} jan^{2}
tsá^{2} tɨ́^{1} jáɨn^{2} bíh^{1}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
tiá^{2} ta^{21} taunh^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
má^{2}ca^{3}zíh^{3} jáun^{2} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2}.
11 Hi^{3} lá^{2} bíh^{1} jú^{1} tson^{2} hi^{3}
má^{2}ca^{3}zíh^{3} Dió^{32}: Hi^{3} má^{2}ca^{3}cué^{3} tsú^{2}
jáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} ziáun^{2} dí^{2} cun^{3}
jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}, hi^{3} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} ziáun^{2} dí^{2}
jáun^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} né^{3}, ca^{3}lɨ^{3}zia^{32}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2} bíh^{1} Dió^{32}.
12 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21}
Jon^{2} Dió^{32}, lɨ^{13} bíh^{1} zian^{2} la^{3} cun^{3}
jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21}
tanh^{2} Jon^{2} Dió^{32} né^{3}, cun^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} bíh^{1}
zian^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

Jáɨ^{13} ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3} hi^{3} hlɨ́^{2} liéih^{32} tsú^{2}

13 Jáun^{2} né^{3}, cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} sí^{2} lá^{2}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2} tsá^{2} tanh^{23} náh^{2} ta^{21}
Jon^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} ñíh^{13} náh^{2} hi^{3}
má^{2}zian^{2} náh^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.
14 Má^{2}nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32} hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} mɨ́^{13} dí^{2}
ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, jáun^{2} náɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2} jáɨ^{13}
quiú^{13} dí^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} mɨ́^{13} dí^{2} la^{3} cun^{3}
hi^{3} qui^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} tsú^{2} hnga^{2}.
15 Jáun^{2} né^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} né^{1} dí^{2} jáun^{2} hi^{3}
Dió^{32} náɨ^{32} jáɨ^{13} hi^{3} lienh^{1} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2}
ja^{3}bí^{1} né^{1} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}héi^{13} dí^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}mɨ́^{13} dí^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.
16 Né^{32} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}
ca^{3}jɨ́en^{32} raɨnh^{21} hi^{3} jmu^{2} cáun^{2} tso^{3}
hi^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} zeh^{3} ñí^{1} hmú^{21}, jáun^{2}
hniáuh^{32} liéinh^{32} tsú^{2} Dió^{32} bíh^{1}, hi^{3}
jáun^{2} Dió^{32} cué^{32} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsá^{2}
hí^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tso^{3} jáun^{2} lɨ́^{3} cáun^{2} tso^{3}
hi^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} zeh^{3} ñí^{1} hmú^{21}. Zia^{32} bíh^{1}
tso^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zeh^{3} ñí^{1} hmú^{21}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2}
jmu^{2} yáh^{3} jná^{13} héih^{32} hi^{3} liéinh^{32} tsú^{2}
Dió^{32} ca^{3}tɨ^{21} tso^{3} la^{3} jáun^{2}.
17 La^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1} lɨ́^{3} tso^{3}; tɨ^{3}la^{3}
zia^{32} bíh^{1} tso^{3} hi^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} zeh^{3} ñí^{1}
hmú^{21}.
18 Má^{2}né^{1} dí^{2} hi^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2}
má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{2} Dió^{32} cáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}
tiá^{2} tso^{3} jmu^{2} yáh^{3}; quí^{1} tɨ^{3}la^{3} Jon^{2}
Dió^{32} jmu^{2} hua^{3}hí^{13} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2}
tiá^{2} tie^{3} tsá^{2} hláɨnh^{1} cuo^{2}.
19 Ja^{3}bí^{1} né^{1} dí^{2} hi^{3} má^{2}láɨ^{3} dí^{2}
tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2}

zian^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32} né^{3}, tionh^{2}
jo^{3}cuo^{2} tsá^{2} hláɨnh^{1} bíh^{1}.
20 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} né^{1} dí^{2} hi^{3}
má^{2}cuán^{2} Jon^{2} Dió^{32}, hi^{3} hí^{3} bíh^{1}
má^{2}ca^{3}ma^{3}ta^{2} dí^{2} hi^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32}
lɨ́^{13} lɨ^{3} cuóun^{32} dí^{2} Dió^{32} Tsá^{2} cu^{3}tí^{3}
zian^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jnoh^{1} bíh^{1} hú^{1}tá^{1}
cu^{3}tí^{3} má^{2}tiauh^{2} dí^{2} cá^{2}hon^{3} quiúnh^{1}
Tsá^{2} cu^{3}tí^{3} zian^{2} hí^{3}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
má^{2}tiauh^{2} dí^{2} cá^{2}hon^{3} quiúnh^{1} Jesús
Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo Jon^{2} tsú^{2}. Hí^{3} bíh^{1} dí^{2}
lɨ́n^{3} Dió^{32} Tsá^{2} cu^{3}tí^{3} zian^{2}, hi^{3} hí^{3} bíh^{1}
Tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsáu^{2} la^{3} cun^{3}
jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.
21 Jáun^{2} né^{3} jón^{3}, ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1}
ma^{3}quien^{13} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} siáh^{3} cha^{3}
jmɨ́^{1} má^{1}quien^{13} náh^{2} Dió^{32}. [Cun^{3} nɨ́^{2}
bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Quioh²¹ Juan²

Hniáuh³² ná¹hnáu³ dí² jɨ³ hi³ hniáuh³² hua³hín¹³ dí² jú¹ tson²

1 Jná¹³ la³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² cuáh³², tsá² ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²mɨ³ tsá² tionh² jon². Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ náh² tsá² má²ná¹quiánh¹ ca³tɨn¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² tionh² jo³cuonh² hnoh², tsá² cu³tí³ hno³ lɨ́n³² jná¹³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ hnau³, quí¹ ja³bí¹ la³jɨ́n³² tsá² má²ca³lɨ³ cuoh² jú¹ tson² bí¹ siáh³.

2 Hnau³ lɨ́n³² jná¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ tson² hi³ má²zia³² jáun² hñu³ tsɨ́³ dí², hi³ jú¹ tson² jáun² né³ zia³² la³ má²zia³² jáun² bíh¹ ñí¹con² dí² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

3 Jáun² cun³ lɨ³ hé² lɨ³ mieh² bíh¹ dí², jɨ³ hi³ jmu³ Dió³² Jméi² dí² juenh² tsɨ́³ quionh³ Jesucristo Jon², hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ziáun² dí² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², nɨ́¹juáh³ hi³ ziáun² dí² la³ cun³ lɨ́³ jáun² jú¹ tson², jɨ³ hi³ ná¹hnáu³ dí² nɨ́² siáh³.

4 Jlánh¹ má²ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²jɨ́e³² jná¹³ hi³ tsá² tionh² jo³cuonh² náh² nɨ́² má²ñi³táunh¹ la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáun² jú¹ tson², la³ cun³ qui³ lɨ́³ héih³² hi³ má²ca³héi¹³ dí² jáun² ñí¹con² Dió³² Jméi² dí².

5 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² cáun² hi³ hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ má¹tih²¹ náh². Tɨ³la³ jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmaɨ²¹ yáh³ héih³² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² má¹ná¹, quí¹ héih³² lá² dá² lɨ́³ la³ cun³ lɨ́³ héih³² hi³ qui³ ca³lɨ³táɨ² dí² la³ cun³ jmɨ́¹tin² bíh¹, hi³ ná¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján².

6 Lɨ́²lin¹ hi³ hno³ dí² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³ti²¹ dí² jáun² héih³² quioh²¹ tsú²; hi³ héih³² jáun² né³ juáh³, hi³ hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsáu², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² jmɨ́¹tin².

Tsá² má²cau²

7 Juo³ jná¹³ hnoh² la³ nɨ́², quí¹ hngá¹máh³ lá² má²ñi³táunh¹ juóun³² lɨ́n³² tsá² má²cau², tsá² tiá² má²tson² jáɨ¹³ hi³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lɨ́n³ tsá² ngú³ la³ jnoh¹ cu³tí³. Tsá² má²cau² bíh¹ hí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi² quionh³ Cristo.

8 Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ tsa³hín³ ta²¹ hi³ ná¹jmuh³² náh², hi³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hmah²¹ la³ cun³ tí³.

9 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² ná²tsɨn³ la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Cristo, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² quionh³ yáh³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta² jáun² Cristo né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ cu³tí³ quionh³ Dió³² Jméi² dí², hi³ ja³bí¹ quionh³ tsú² siáh³ Jon² Dió³².

10 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zian² tsá² já²jɨe³ hnoh² ñí¹ nɨ́², hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² hɨe³² tsú² jú¹ tson² la³ lá², jáun² ha³ lɨ́² hen³ tsá² hí³ hñuh³² hi³ sa³jun³ juoh¹ náh² tsú²: “Cuɨ́¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²”;

11 quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² juáh³ la³ nɨ́² ñí¹con² tsá² la³ hí³, hi³ jáun² ja³bí¹ hnga² tsú² siáh³ jmu² ta²¹ hlah³ quionh³ tsá² la³ hí³.

Ñí¹ ca³táuh³ jáɨ¹³

12 Hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ jáɨ¹³ zia³² hi³ hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh², tɨ³la³ tiá² hnó³² jná¹³ juanh²¹ quionh³ sí²; quí¹ hen² tsɨn³² jná¹³ hi³ ñi¹jɨe¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cú²jueh³², hi³ jáun² ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² ná¹jéinh³ ñí¹ dí², quí¹ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ hiún² cu³tí¹³ tsɨ́³ dí².

13 La³jɨ́n³² tsá² cuáh³² renh² hnoh² zian² tɨ³ lá², tsá² má²ca³quianh³ hí³ Dió³² uá²jaɨ³², tsá² hí³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Ñí¹ Má²hnɨ³²
Quioh²¹ Juan²

Hleh³² tsú² re² hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² jmáɨ² Gayo

1 Jná¹³ la³², jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² ca³tɨn¹ hnú² Gayo tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, tsá² cu³tí³ hnau³ lɨ́n³² jná¹³.

2 Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ cuɨ́¹ lɨ́¹³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² la³jɨ́³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnú², hi³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ³ tsáun¹ nú², tɨ³la³ cuɨ́¹ chun¹ nú² la³jmɨ́¹ chu²¹ jmɨ́¹ honh² nú².

3 Jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨn³² jná¹³ jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ ma³ jan² tsá² reh² ñí¹ lá² hi³ ca³chá³ tsú² hi³ la³ má²zian² jáun² hnú² la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ tson² hi³ má²ñíh¹ nú².

4 Tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ tsah¹ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ne¹ jná¹³ hi³ juáh³ tsáu² hi³ jon³zɨh³² jná¹³ ñɨ³táunh¹ la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ tson² hi³ má²ñɨ³².

5 Hnú² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², jlánh¹ re² ñɨ³ma³tih²¹ hnú² quionh³ la³jɨ́³² ta²¹ hi³ ñɨ³jmuh³² hnú² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² reh², uá¹jinh¹ tsá² reh² tsá² tsá²táunh¹ ñí¹ nɨ́², tsá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³lɨ³ cuóun³² nú².

6 Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³chá³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³² ñí¹ lá², hi³ hno³ lɨ́n³² nú² tsú² nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹. Jáun² jmu³ tiá³ hi³ chú³² ma³hon¹ tsá² la³ hí³ la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³² hú¹ juɨ³² ñí¹ tsa³táunh¹ tsú², lin¹ la³ cun³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³²;

7 quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³he³ tsú² hi³ cue³² tsá² tiá² cuóun³² Dió³² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² juɨ³² hi³ jmu² ta²¹ cha¹³ Cristo.

8 Hi³ jáun² dá² jo³cuo² jnoh¹ bíh¹ ca³tɨ²¹ tionh² tsú², hi³ má¹hon¹ dí² tsú² ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmu², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmu³² dí² siáh³ ta²¹ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ tsú² tá¹la³ ngaɨ³² tsú² jáun² jú¹ tson².

Diótrefes lɨ́n³ jan² tsá² jmu² cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga²

9 Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²cá²jmú³² cáun² sí² ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ñí¹ nɨ́²; tɨ³la³ Diótrefes má¹ná¹, tiá² tɨ³² yáh³ tsɨ́³ hi³ jnoh¹ jmú¹³ héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ lɨ́n¹³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² reh² dí².

10 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ngau³² jná¹³ ñí¹ nɨ́² né³, ñí¹jín²¹ ná¹ tsú², hi³ ñí¹juo³ ná¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jmu², jɨ³ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ hlah³, jú¹ tɨ́¹jáɨ² hi³ hleh³² nɨ́² siáh³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Hi³ tiá² lɨ́²hiún² tsɨ́³ tsú² la³ cun³ hi³ má²hleh³² jáun², hi³ jáun² hí¹juáh³ tiá² hen² yáh³ tsú² tsá² reh² tsá² tsá²táunh¹; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ hen³ tsá² hí³ né³, quí² hna³² bíh¹ tsú², jɨ³ hi³ ca³la³ hi³ quí² huen² máh³ tsú² tsá² la³ hí³ ja¹ tsá² cuáh³².

11 Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², ha³ lɨ́² jmóuh¹ hnú² hi³ hlah³ jáun², jmu³ hnú² hi³ chu²¹. Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹, tsá² hí³ bíh¹ joh¹ Dió³²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² má²ca³lɨ³ cuóun³² yáh³.

Nóh³² chu²¹ quioh²¹ Demetrio

12 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ Demetrio má¹ná¹, la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ hleh³² re² hi³ ca³tɨn¹ tsú²; hi³ cun³quionh³ hnga² jú¹ tson² siáh³ má²lɨ́²lin¹ lɨ́n²¹ hi³ hí³ zian² la³ cun³ ca³tɨ²¹. Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jaɨ³² cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ tsú²; ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hléh¹ jnoh¹.

Ñí¹ ca³táuh³ jáɨ¹³

13 Hliáun³ bíh¹ jáɨ¹³ jmɨ́¹ zia³² hi³ jmɨ́¹ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú², tɨ³la³ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ cun³quionh³ hmá²ján¹³;

14 quí¹ má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnú² tia³juɨ³², hi³ jáun² má¹jáun² bíh¹ juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹.

15 Cuɨ́¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn². Tsá² juóh³² dí² re² quiúnh¹ zian²

ñí^{1} lá^{2} juáh^{3}: “Hia^{2} nú^{2}” ñí^{1}con^{2} hnú^{2}. Jmu^{3} tiá^{3} hi^{3} chú^{32} juah^{21} tiá^{3}: “Hia^{2} nú^{2}” ñí^{1}con^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} tsá^{2} re^{2} juóh^{32} dí^{2} quiúnh^{1} ñí^{1} nɨ́^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² Quioh²¹ Judas

Judas jmu² sí² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²

1 Jná¹³ la³² Judas, raɨnh²¹ Jacobo, tsá² lɨ́n³ ná¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² Jméi² dí², hnoh² tsá² hniau³ tsú² lɨ́n³², tsá² má²ná¹tiáunh¹ náh² jo³cuo² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

2 Cuɨ́¹ ja³² miɨ́³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsɨ³² héih³², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ lɨ³ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn², jɨ³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ má¹hnáu³ náh² nɨ́² siáh³.

Tsá² má²ta² jú¹ tɨ́¹jáɨ²
(2 Pedro 2:1-7)

3 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², jlánh¹ jmɨ́¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ jmu¹ sí² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² hi³ ca³tɨ²¹ hi³ liáu³² dí² jáun² Dió³²; tɨ³la³ né³² né³, jɨ́e³² jná¹³ hi³ tɨ³ re² bíh¹ jmu¹ jná¹³ cú²jueh³² sí² lá² hi³ hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² hi³ lɨ³ quien² la³ má²quien² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² cu³ jéin³² la³ lá² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² joh¹.

4 Quí¹ la³ uá¹ tiá² lin¹ bíh¹ má²taunh³² ma³ jan² tsáu² ja¹ quiú¹³ dí². Hi³ ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ má²rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má²jun³ ne²¹ lɨ́n²¹, hi³ ca³tɨn¹ tsú² tsa³hín³. Jun³juáh¹³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, quí¹ juáh²³ tsú² hi³ cáun² lɨ́¹³ bíh¹ néh¹ hi³ jmú¹³ dí² juón¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ja³² miɨ́³ tsɨ́³ Dió³²; hi³ sa³jun³ má²quien² tsú² Tsá² chín¹ Juo¹³ dí², Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo yáh³.

5 Jáun² né³, uá¹jinh¹ má²ñíh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ chá¹³ jná¹³ ñí¹ hná¹ lá², tɨ³la³ jná¹³ hnó³² hi³ cháu¹ ná¹ siáh³ honh² náh². Sá¹nɨ́² jɨe³, Dió³² Juo¹³ dí² ca³huen³ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel hué³² Egipto, tɨ³la³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cu³ jáun² ca³ma³tsan² bíh¹ Dió³² la³jɨ́n³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³.

6 Ja³bí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tsá² ca³lɨ³hnió³ hau³ cáun² jáɨ¹³ hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ hau³, hi³ tiú²uú² ca³jeih²¹ tsú² ta²¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹ho²; tsá² hí³ né³, ca³ta³ná¹tson³ bíh¹, hi³ ná¹hñéih¹ cun³ jmɨ́¹hi³nio² cun³quionh³ cá²den¹ná¹ ñí¹ lɨ³ já¹niéi², tá¹la³ chau²¹ jmáɨ¹ jueh³² hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³².

7 Ja³bí¹ tsá² juú² Sodoma jɨ³ Gomorra nɨ́² la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² hi³ jmɨ́¹ tioh³ cu³ jéin³ jáun² nɨ́² siáh³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², hi³ ca³la³ jɨ³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² jɨ³ má²tún² hmóu³² tsá²mɨ³ siáh³ lɨ́¹ ca³jmu³ ca³tsau³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsɨn¹ tsú² héih³² hi³ má²ná¹má²tso² tsɨ́³ ja¹ sɨ́² cun³ jmɨ́¹hi³nio²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lɨ́n³ cáun² li²¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun².

8 Tɨ³la³ cu³ jáun² tsá² hɨe³² hí³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² ná¹lɨ́n³ bíh¹ tsá² cáun² lɨ́¹ quɨ́² lɨ́¹ tian²³; la³ jáun² dá² má²quí² má²hlianh²³ tsú² hmóu³² bíh¹, hi³ tiá² ta²¹ haɨh²¹ tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ho² Dió³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ tú² hión³² tsú² siáh³ tsá² huáh² tsɨ́³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³.

9 Quí¹ hí¹juáh³ Mí²yi²¹, tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ tiá² ca³ja³ tsɨ́³ hi³ tu³ hión³² tsá² hláɨnh¹, hi³ jmɨ́¹ quiu³ jmɨ́¹ jin³ dí² jmɨ́¹ ca³quiu³ ca³táɨnh³ tsú² jáun² Moisés ta³ má²hla¹, tɨ³la³ jɨ́³²la³ ca³juáh³ tsú² la³ lá² bíh¹: “Hnga² Juo¹³ dí² juáh³: ¡Cuánh² quián¹³!”

10 Tɨ³la³ tsa³jáɨ¹³ hí³ né³, ná¹hleh³² jú¹ hlah³ quioh²¹ cáun² hi³ tiá² cuoh² bíh¹. Tsá² hí³ cáun² ná¹jmu² lɨ³ua³ cáun² hi³ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ hi³ qui³ cuoh² jáh³ hngá¹ jáh³

náɨ2; tɨ3la3 la3jɨ́32 hi3 jmu2 tsú2 jáun2
né3, jmu2 hi3 tsa3hín3 hmóu32 bíh1
tsú2.
11 ¡Hen3 máh3 juo23 tsá2 la3 hí3!,
quí1hliá2 má2ca3can3 tsú2 juɨ32 quioh21
hla1 Caín tsá2 ca3jngɨh3 hí3 raɨnh21.
Má2ná1jmu2 tsú2 la3jmɨ́1 ca3jmú3 hla1
Balaam cun3ñí1 hi3 jlánh1 hniá1
quɨe3, hi3 quiunh21 tsú2 siáh3 la3jmɨ́1
cá1quiúnh21 hla1 Coré tsá2 ca3jun3 hí3
cun3ñí1 hi3 ca3jmú3 tiá2 nieh3.
12 Tsá2 hí3 bíh1 tsá2 hliah32 tsɨ́3
tsáu2, hi3 jáun2 má2lɨ́3 cáun2 hua3heih21
bíh1 quián13 náh2 hi3 tiáunh1 tsá2
hí3 ja1 quián13 náh2 nɨ́1 má1ca3ngɨh32
náh2 hi3 jmúh13 má32 cu3tsa32 cun3ñí1
hi3 hnáu3 náh2, quí1 tsá2 hí3 dá2
cáun2 lɨ́1 cú2 lɨ́1 hɨ́nh23 hiún2 tsɨ́3, hi3
ca3la3 hí1 jan2 tiá2 hin2 tanh2 ta21.
Tsá2 hí3 ná1lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2 jmu2
hua3hí13 jáh3, tɨ3la3 má1lɨ32 jáun2 né3,
sa3 jmáh3la3 ñí1con2 hnga2 bíh1 tsú2
jmu2 hua3hí13. Tsá2 la3 hí3 dá2 ná1lɨ́n3
la3jmɨ́1 lɨ́3 jnie2 tiá2 jmɨ́3 jeinh32 hi3 lɨ́1
ñi3tú1 ñi3lɨ́13 tɨ3 hlá2 tɨ3 nɨ́2 cun3quionh3
chí3. Tsá2 la3 hí3 ná1lɨ́n3 siáh3 tsá2
ná1jún1 ca3la3 tɨ3 tenh3 jéin32 máh3,
la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 hmá2 cun3 tiá2 máɨ3
háɨ32, hmá2 hi3 má2ca3quí2 ca3cáɨ2
siáh3 la3 tɨ3 chí2 jmu2.
13 Tsá2 hí3 bíh1 cáun2 chí2 huéh23
la3jɨ́32 hi3 hlah3 hi3 hó32 tɨ3 ñeh2
hñu3 tsɨ́3 la3 uá1 tiá2 heh3, la3jmɨ́1
chí2 huéh23 ma3 quin32 ma3 cu3
jláɨ3 jmɨ́2miih21 la3jɨ́32 má1quɨ32 tioh3
tɨ3 ñeh2 quioh21 hi3 cha32 tɨ3 can32
jmáɨ2. Hi3 ná1lɨ́n3 tsú2 siáh3 la3jmɨ́1
lɨ́3 chí1jmaɨ21 hi3 má2já2con2 juɨ32 ñí1
hí1tsá2toh3; tsá2 má2ná1lɨ́3 hua3jan21
já1niéɨ2 liánh2 ñí1 tsa3táunh1 la3 cun3
jmɨ́1hi3nio2.
14 Hla1 Enoc, tsá2 ñí1 má2quiau3 nió3
jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1 Adán, ca3hléh3
siáh3 jáɨ13 hi3 ca3cué3 Dió32 hñu3 tsɨ́3
hi3 ca3tɨn1 tsá2 la3 nɨ́2, hi3 ca3juáh3
la3 lá2: “Ca3jɨe32 jná13 hi3 Juo13 dí2
cuá1jáunh23 quionh3 tɨ3 la3 mei21
cu3tí3 bíh1 tsá2cuú2 tsá2ta3,
15 hi3 ja3ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 ca3la3
jɨ́n32 tsáu2, hi3 zen3 tsú2 siáh3 ñí1 hlah3
ca3la3 jɨ́n32 tsá2 tiá2 hnió3 ma3zian2
la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32, cun3ñí1 hi3
ca3tɨ21 la3jɨ́32 hi3 hlah3 hi3 má2ca3jmú3,
jɨ3 hi3 ca3tɨ21 ca3la3 jɨ́32 jú1 hlah3 hi3
má2ca3hléh3 tsá2 jmu2 hí3 tso3 hi3
ca3tɨn1 Dió32”.
16 Tsá2 la3 hí3 bíh1 tsá2 lɨ́1 quí2 lɨ́1
hón23 jɨ3 hi3 ziú2 hɨen2 siáh3 tsáu2,
tsá2 hniá1 jmu3 la3jɨ́32 hi3 dí1quiaunh21
tsɨ́3 hmóu32. Cá2 ñí1 jú1 toh2 bíh1
hleh32 tsá2 hí3; hi3 nɨ́1juáh3 ca3hléh3
tsú2 re2 quioh21 jan2 tsáu2 né3, cun3ñí1
hi3 zia32 hi3 hen2 tsɨ́3 hiáuh3 bíh1 tsú2
jaun32.

Cueh3 náh2 honh2 hi3 jmuh32 hi3 chu21

17 Tɨ3la3 hnoh2 reh2 tsá2 hnau3
jná13 lɨ́n32, cháu1 náh2 honh2 jáɨ13 hi3
ca3hléh3 jáun2 tsá2 ná1lɨ́n3 *tɨ32 tsá2
quian32 jë1 Jesucristo Tɨ32 Juo13 dí2.
Quí1 la3 cun3 jmɨ́1tin2 bíh1
18 ca3záɨ3 tsú2 hnoh2 la3 lá2: “Ñí1
ca3táuh3 jmáɨ1 lɨ3 zian2 tsá2 cóh32
cú2nga1 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 táunh23 dí2
ta21, tsá2 ma3zian2 cun3quionh3 la3jɨ́32
hi3 hlah3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 hmóu32”.
19 Tsá2 hí3 bíh1 jmu3 hi3 ná1quí2
ná1tsoh3 tsáu2; tsá2 zian2 cun3 tɨn2 tsɨ́3
hmóu32 bíh1 tsá2 hí3, ha3 tiá2 Jmɨ́2chí3
joh1 Dió32 zian2 yáh3 hñu3 tsɨ́3 tsú2.
20 Tɨ3la3 hnoh2 reh2, tsá2 hnau3 lɨ́n32
jná13, jmu3 náh2 hi3 tɨ3 lɨ3mí1 niau21
tiá3 honh2 náh2 cun3 jmá2 cun3 jnia32,
quí1 cáun2 hi3 quien2 lɨ́n32 bíh1 hi3
táunh23 náh2 nɨ́2 ta21. Lienh1 náh2
siáh3 Dió32 la3 cun3 rón32 lɨ́3 hi3 hɨe32
náh2 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1.
21 Jmu3 náh2 hua3hí13 hi3 cun3quionh3
la3jɨ́32 hi3 jmuh32 náh2 lɨ́13 ma3jnia2
Dió32 hi3 hniau3 hnoh2, tá1la3 ná1hé2
ná1janh32 náh2 hi3 chau21 jmáɨ1 hi3 lɨ́13
zian2 náh2 cun3 jmɨ́1hi3nio2 cun3ñí1 hi3
ja32 miɨ3 tsɨ́3 Jesucristo Tɨ32 Juo13 dí2.
22 Cuɨ́1 já2 miɨ3 honh2 náh2 ñí1con2
tsá2 lɨ́1 ná1tioh3 hliáun3 ñéih3 tsɨ́3,

23 lion^{1} náh^{2} tsú^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3}
huen^{13} náh^{2} tsú^{2} ja^{1} sɨ́^{2}; tɨ^{3}la^{3} tá^{1}la^{3}
ja^{32} mií^{3} honh^{2} náh^{2} ñí^{1}con^{2} ma^{3} jan^{2}
tsáu^{2} né^{3}, hniáuh^{32} hua^{3}hín^{13} náh^{2}
hmóu^{32} siáh^{3}, quí^{1} la^{3} jɨ^{3} tsɨ́^{1} cuú^{1}
tsɨ́^{1} ha^{1} bíh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3} má^{2}ca^{3}hliáh^{2}
cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32}
hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3}.

Má^{2}quien^{2} tsú^{2} Dió^{32} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} sí^{2} quioh^{21}

24 Jáun^{2} né^{3}, Dió^{32} Tsá^{2} tɨn^{2} jmu^{3}
hua^{3}hí^{13} hnoh^{2} hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}lɨ́h^{3} tiá^{2}
hính^{32} náh^{2}, Tsá^{2} tɨn^{2} zeh^{3} hnoh^{2} ta^{3}
ñí^{1} hnga^{2} hi^{3} hí^{1} cáun^{2} tsáuh^{3} náh^{2} tiá^{2}
zia^{32}, ñí^{1} lɨ́^{3} jáun^{2} cú^{2}tú^{1} cú^{2}lí^{13}; hi^{3}
jáun^{2} má^{1}jáun^{2} lɨ^{3} tsɨnh^{1} náh^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3}
tiú^{2}uú^{2} tsɨ^{32} héih^{32},

25 Dió^{32} Tsá^{2} jan^{2} tán^{1} hí^{3} bíh^{1} Tsá^{2}
liáu^{32} dí^{2}, ¡cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} jɨ^{3} hi^{3}
cuɨ́^{1} cuá^{1}pin^{3} hi^{3} cuá^{1}ho^{2} jáɨ^{13} la^{3} cun^{3}
qui^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2} ca^{3}la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2},
ta^{3}né^{32}, jɨ^{3} la^{3} jɨ^{3} jmáɨ^{1} né^{3}bí^{1} ja^{32} nɨ́^{2}
siáh^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesucristo
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}! ¡Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}! Cun^{3}
nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.

Sí² Hi³ Rá¹tioh³ Jáɨ¹³ Hi³ Jmɨ́¹ Ná¹hmá¹ Ná¹jnɨ́¹ Hi³ Má²ca³jñéih³ Dió³²

La³ cun³ hi³ ca³hɨ́e³ Jesucristo ñí¹con² Juan²

1 Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³ma³jnia² ñí¹con² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ cun³ hi³ ca³hɨ́e³ jáun² Dió³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³; hi³ jáun² hí³ ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³hɨeh¹ Juan² tsá² lɨ́n³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ la³jɨ́³² hi³ jáun².

2 Hi³ jáun² hí³ né³ ca³ma³tson² la³jɨ́³², la³ cun³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, jɨ³ la³jɨ́³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³² tsú².

3 Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² nɨ́¹juáh³ tsá² hɨ³², hi³ náɨ³² jɨ³ hi³ taunh³² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ lá² Dió³², quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ lɨ³tí³.

Juan² jmu² sí² ñí¹con² quiau³ cuáh³²

4 Jná¹³ la³² Juan², zein³² ná¹ sí² lá² ñí¹con² tá¹ quiaun³ nió³ hnoh² tsá² má²ná¹lɨ́n³ náh² cuáh³² tɨ³ hué³² Asia nɨ́². Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² hi³ jmu³ Dió³², Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹tin², Tsá² zian² la³ tɨ³ ta³né³², hi³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³²; hi³ tá¹ quiaun³ jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² tsá² tionh² hí³ ta³ ñí¹ tsú², ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² hmá²sɨ¹ quioh²¹ cuɨ́¹ jmu¹ siáh³ la³ nɨ́²,

5 jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ siáh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá² zih³² re² lɨ́n³² jú¹ tson², Tsá² la³ñí¹ hi³ lɨ́n³ tsá² hmaɨ²¹ jmɨ́¹ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, Re²¹ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jlánh¹ hniau³ dí², hi³ jáun² ca³hin³ tsú² tso³ quiú¹³ dí² cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ hnga²;

6 hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ siáh³ hi³ má²ná¹láɨ³ dí² cu³ nió³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹, jɨ³ hi³ má²ná¹láɨ³ dí² siáh³ mí²tsáu² ñí¹con² Dió³² Jméɨ² dí². Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ hnga² hí³ dí² jɨ³ hi³ cuɨ́¹ ho² siáh³ pí³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio². ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

7 Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, juɨ³² ja¹ jnie² bíh¹ jáuh³ tsú²,
la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ jɨ́e³² tsú² nɨ́¹ má¹jaunh³²,
hí¹ la³ tɨ³ tsá² ca³hah³ yáh³ tsú² jɨ́e³²;
hi³ la³jɨ́n³² la³jánh³ dú¹ ñí¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngɨh³ nɨ́¹ má¹jaunh³² tsú² jáun².
Ján³, tson² bíh¹ la³ jáun² lɨ́¹³.

8 —Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ huéh³ la³ñí¹, hi³ ca³la³ tɨ³ huéh³ ñí¹ cá¹táuh³ —juáh³ Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² qui³ zian² hí³ la³ cun³ jmɨ́¹tin², Tsá² zian² la³ tɨ³ ta³né³², hi³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³²; Dió³² Tsá² cú² juenh².

Jmɨ́¹ cá¹jnia³ Cristo hi³ lin¹ hi³ quien² lɨ́n³²

9 Hi³ jáun² né³, jná¹³ Juan², jan² renh² hnoh² tsá² ma³tsoh¹ náh² honh² cu³lɨ²¹ quiúnh¹, tsá² cá²re² tiauh² dí² jo³cuo² Dió³² jɨ³ hi³ ná¹tion²³ dí² siáh³ tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús. Jná¹³ jmɨ́¹ cuá¹tson³ ná¹ cáun² hué³² nio² chu³ jmáɨ², hué³² jmáɨ² Patmos, cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jná¹³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² jɨ³ hi³ zíh²³ jná¹³ siáh³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Jesús.

10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ ná¹chan¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², [la³ cun³ dú²me¹ yáh³,] jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ la³ lá²: Cu³hna³² jná¹³ ca³náɨ³² cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta,

11 hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Tón³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ jɨ́eh³² nú² lá², hi³ jáun² zen² ñí¹con² tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² [hué³² Asia], la³ cun³ tsá² zian² já¹ juú² Éfeso, Esmirna,

Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jɨ³
Laodicea nɨ́² siáh³.
12 Hi³ jáun² ca³jinh¹ jná¹³, hi³
ca³lɨ³hnó³² jná¹³ jɨe²¹ nɨ́¹juáh³ hin²
hleh³² ñí¹con² jná¹³. Jmɨ́¹ ca³jinh¹
jná¹³ jáun² né³, ca³jɨ́e³² jná¹³ quiau³
tse³ pih²¹ ha²¹ jmɨ² no¹ hi³ hún¹ sɨ́² hi³
lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹ jmáh³²;
13 hi³ ja¹ ñí¹ ná¹táun³ tse³ pih²¹
jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³ jan² Tsá²
jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ tsá²mɨ³cuóun², hi³
dí¹quih³² cáun² hmɨh³² cuó² hi³ he² la³
tɨ³ coh³ ta³, hi³ ñí¹ tsɨ́³ né³ hñéih³ cáun²
láu² lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹.
14 Hi³ jñú² chí¹ tsú² né³, tiáu² lɨ́n³²
bíh¹ ca³la³ jmɨ́¹ tiáu² jan³², ho³ la³jmɨ́¹
tiáu² jñú¹³ *já¹ziáh²; hi³ mɨ́¹ñí¹ tsú²
siáh³ zɨ́n³ lɨ́n³² bíh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ zɨ́h¹ sɨ́².
15 Ta³ tsú² siáh³ ca³la³ hi³ zɨ́n³ dáɨn³
bíh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² mí¹ñí² rá²hu²¹ sɨ́²;
hi³ nɨ́¹ má¹ca³hléh³ tsú² siáh³, tiá³ lɨ́n³²
bíh¹ hén²³ mah¹ la³jmɨ́¹ hín¹ nɨ́¹juáh³
nɨ́¹ má¹cá²quɨ́h³² ma³ quin³² ma³ cu³
tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.
16 Cuá² chu²¹ zianh³² tsú² quiau³
chí¹jmaɨ²¹, ho³ tsú² né³ cuá²ha² cáun²
mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, hi³ jáun² ñí¹
tsú² siáh³ zɨ́n³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ pin³ hiú² nɨ́¹
má¹tɨ́³ chi³hiú².
17 Jmɨ́¹ ca³jɨen¹ jná¹³ tsú², jáun²
ca³quɨnh³ ná¹ ta³ ñí¹ tsú² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² jun³. Jmɨ́¹jáun² ca³tie³
tsú² jná¹³ cuo² cun³quionh³ cuá² chu²¹
quioh²¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² juenh³ na²¹, quí¹ jná¹³ bíh¹
la³² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ jɨ³ ca³la³ tɨ³
ñí¹ cá¹táuh³ siáh³.
18 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² zian² ná¹, Tsá²
jun³ ná¹ cu³tiá³, tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹,
má²zian² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²
bíh¹. Jná¹³ bíh¹ quion¹ llave quioh²¹
hmú³² jɨ³ hi³ quioh²¹ ñí¹ tsá²tánh¹ tsá²
má²cá²tsan³ nɨ́² siáh³.
19 Jáun² né³, tón³ ñí¹ sí² la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²jɨeh³ hnú² nɨ́²; la³ cun³ hi³
má²lɨ³² jɨ³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹
ja³² nɨ́² siáh³.
20 La³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ quiau³
chí¹jmaɨ²¹ hi³ zionh¹ jná¹³ cuá² chu²¹,
jɨ³ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sɨ́² hi³ lɨ́³
cú¹mí¹niau²¹ hi³ má²lɨ́²jɨeh³ nú² jáun²,
la³ lá² bíh¹ lɨ́³: Quiau³ chí¹jmaɨ²¹ jáun²
lɨ́³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³
bíh¹, tsá² tanh² hó¹ñí¹ tán¹ quiaun³
nió³ tsá² cuáh³² hí³, hi³ quiau³ tse³
míh¹ jáun² né³ lɨ́n³ siáh³ tán¹ quiaun³
nió³ tsá² cuáh³² hí³ bíh¹.

2

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

1 ”Né³² né³, zen² jáɨ¹³ lá² ñí¹con²
tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh²
hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú²
Éfeso, hi³ zéih³ tsú² la³ lá²:
“Tsá² zianh³² hí³ quiau³ chí¹jmaɨ²¹
tɨ³ cuá² chu²¹, Tsá² ngɨ³² hí³ ja¹
quioh²¹ tá¹ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sɨ́²
hi³ lɨ́³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ juáh³ la³ lá²:
2 Má²cuo² bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³ lɨ́³
táh³ hnoh², ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnoh²
jmuh³² náh² ta²¹ la³ jonh³ jmɨ́¹ honh²,
jɨ³ he³ lánh³ rón³² tion²³ náh² siáh³
honh² nɨ́²; ja³bí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³
tiá² jéin²³ bíh¹ hnoh² tsá² hláɨh¹, hi³
ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ re² lɨ́n³² bíh¹ cá²
lan²³ hnoh² tsá² lɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ lɨ́n³
*tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², jáun² hnoh²
má²ca³lɨ³ ñíh¹ hi³ tsá² tɨ́¹ jáɨn² bíh¹ hí³.
3 Ná¹tion²³ bíh¹ hnoh² honh² ja¹
la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² hi³ ma³tsoh¹ náh²
honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tiá²
má²cá²huon³ yáh³ hnoh².
4 Tɨ³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ hlah³
quián¹³ hnoh²: Hi³ tiú²uú² hnau³ yáh³
hnoh² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ hnau³ hnoh²
jáun² jmɨ́¹tin².
5 Jáun² né³, cháu¹ náh² honh² ha³
lánh³ jmɨ́¹ má²zian² náh² ñí¹con² jná¹³
jmɨ́¹tin², hi³ cuɨ́¹ cha³conh² siáh³
honh² náh² ha³ lánh³ má²zian² náh²
nɨ́² ta³né³²; jmu³ siáh³ la³ cun³ ta²¹
hi³ ca³jmuh³ náh² jáun² la³ jmɨ́¹ ñí¹,
quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² jmúh¹³ náh² la³ nɨ́²,

jáun² jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹quin³² ná¹
tse³ míh¹ hún¹ sɨ́² nɨ́² ñí¹con² hnoh²
nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tsa³conh² yáh³ honh²
náh².
6 Tson² bíh¹ jmuh³² hnoh² re² hi³
tiá² jen²³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² tsá²
cu³ nió³ haɨn²¹ tɨ³ con² Cú²la²¹, quí¹
ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² tɨ³² yáh³ tsɨn³²
ná¹ tsá² hí³”.
7 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹ nie¹³
tsú² re² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³
tán¹! Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹,
tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ cuh³
máɨ³ hi³ haɨ²¹ hmá² jmu² hi³ lɨ́¹³ zian²
tsú² hi³ chi²¹ chu³ jo² hué¹³ Dió³² ñí¹
tianh³² tsú² tie³.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Esmirna

8 ”Né³² né³, zen² jáɨ¹³ lá² ñí¹con²
tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh²
hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú²
Esmirna, hi³ zéih³ la³ lá²:
“Tsá² lɨ́n³ hí³ la³ñí¹ hi³ ca³la³ tɨ³
ñí¹ ca³táuh³, Tsá² ca³jun³ hi³ jáun²
ca³jenh¹³ siáh³, Tsá² hí³ juáh³ la³ lá²:
9 Ño¹ bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³
rón³² ma³tsoh¹ náh² honh² jɨ³ hi³
má²tia³mii² náh² siáh³, tɨ³la³ uá¹ jáun²
la³ jáun² né³, cun³ jáun² hánh³ bíh¹
hnoh². Ño¹ jná¹³ siáh³ lánh³ rón³² tú²
hiáu³² hnoh² tsá² lɨ́¹ juáh³ hí³ hi³ lɨ́n³
*judíos, quí¹ tsá² hí³ dá² cáun² ná¹lɨ́n³
cu³ nió³ quioh²¹ *Satanás bíh¹.
10 Ha³ lɨ́² juenh³ náh² la³ cun³ hi³
má¹tsoh¹ náh² honh². Sá¹nɨ́² jɨe³,
tia³juɨ³² lá² bíh¹ má²táuh³² tsá² hláɨnh¹
ma³ jan² hnoh² hñu³mí¹ñí², la³ cun³
hi³ ca³ lau³ tsú² hnoh². Quia³ jmáɨ¹
lɨ³ hniáuh³² má¹tsoh¹ hnoh² honh².
Tɨ³la³ cuɨ́¹ tionh² náh² la³ má²tionh²
jáun² ñí¹con² jná¹³, uá¹jinh¹ ca³la³
tɨ³ ñí¹ cá¹tsan³ náh², hi³ jáun² jná¹³
cué¹³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zian² náh² cun³
jmɨ́¹hi³nio² hi³ lɨ́³ jáun² la³juah²¹ dúh¹
cáun² *có²ron¹ná¹”.
11 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹
nie¹³ tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³
tán¹! Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹,
ha³ tiá² hi³ quiunh²¹ yáh³ tsú² ca³tɨ²¹
hmú³² ñí¹ má²tenh³.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Pérgamo

12 ”Né³² né³, zen² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ lá²
ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá²
cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
já¹ juú² Pérgamo, hi³ zéih³ la³ lá²:
“Tsá² quian³² hí³ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹
tun³ jo²¹ juáh³ la³ lá²:
13 Ño¹ jná¹³ re² ha³ jinh¹ tionh²
hnoh², hnoh² dá² tionh² ñí¹
cuá¹quien² Satanás bíh¹; tɨ³la³ uá¹
jáun² la³ jáun² tionh² náh² ñí¹ jáun²,
cun³ jáun² la³ má²zian² jáun² bíh¹
hnoh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Hí¹juáh³ tiá²
ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh² hi³ ca³tɨn¹
jná¹³, uá¹jinh¹ jmáɨ¹ hi³ ca³jngɨh³ tsú²
jáun² Antipas tsá² ca³náu² hí³ jáɨ¹³ la³
má²nau³² jáun² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tsá²
jun³ hí³ ñí¹ cuá³ nɨ́² Satanás.
14 Tɨ³la³ zia³² ca³lá² hi³ tiá² tɨ³² tsɨn³²
jná¹³ hi³ jmuh³² hnoh², quí¹ cun³ñí¹
hi³ nɨ́² bí¹ tiáunh¹ ma³ jan² tsáu² ja¹
quián¹³ hnoh², tsá² tiá² hnió³ chá³²
tɨ³ có³² la³ cun³ hi³ ca³ma³ta² hla¹
Balaam, tsá² ca³ma³tɨn² hla¹ Balac
ha³ lánh³ rón³² ma³can² tsá² *Israel
hi³ jmu³ tso³, hi³ cuh³ ngú³ quioh²¹
jáh³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ta³ ñí¹ dió³² tsá²
láɨn¹, jɨ³ hi³ lɨ́¹ jmu³ lɨ́¹ tsó²¹ nɨ́² siáh³.
15 Ja³bí¹ tiáunh¹ siáh³ ma³ jan² tsáu²
ja¹ nɨ́² quián¹³ náh², tsá² taunh³² ta²¹
jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² cu³ nió³ haɨn²¹ tɨ³
con² Cú²la²¹.
16 Jáun² né³, za¹ náh² jmɨ́¹ honh²
ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́², quí¹ lɨ́¹ zia³² lɨ́¹ jáunh¹³
ná¹ tia³juɨ³² hi³ já¹jmú³² ná¹ hniéɨ²
quiúnh¹ tsá² hí³ cun³quionh³ mí¹táɨ³
hi³ cuá²ha² uen³² ná¹”.
17 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹
nie¹³ tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³² la³ tán¹! Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá²
ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹
jná¹³ má³² hi³ jmáɨ² jáun² maná hi³
ná¹hmá¹ jáun², hi³ cuh³, cónh³ cá²

máɨ³ quɨ́n¹ pih²¹ tiáu². Ñí¹ quɨ́n¹ pih²¹
jáun² né³ tón³² cáun² hi³ jmáɨ² tsú², hi³
hmaɨ²¹; hi³ jmáɨ² tsú² jáun² né³, jɨ́³²la³
hnga² bíh¹ tsá² he³ hí³ lɨ³ cuoh² hi³
jáun².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Tiatira

18 ”Né³² né³, zen² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ lá²
ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá²
cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
já¹ juú² Tiatira, hi³ zéih³ la³ lá²:

“Jon² Dió³² Tsá² zɨ́n³ mɨ́¹ñí¹ la³jmɨ́¹
lɨ́³ zɨ́h¹ sɨ́², Tsá² lɨ́³ siáh³ ta³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
mí¹ñí² zɨ́n³ lɨ́n³², hí³ bíh¹ juáh³ la³ lá²:

19 Jná¹³ cuo² lánh³ rón³² lɨ́³ táh³
hnoh²: hi³ hnau³ náh² jná¹³, hi³ nio²
cáun² tán¹ honh² náh², hi³ ma³con²¹
náh² siáh³ la³jɨ́n³² tsáu², jɨ³ hi³ tion²³
náh² siáh³ honh² la³jɨ́³²; hi³ ño¹ jná¹³
siáh³ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ ta²¹
chu²¹ má²ná¹jmuh³² náh² tá¹ la³ lá²,
la³ cónh³ bíh¹ jmɨ́¹tin².

20 Tɨ³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ tiá² tɨ³²
tsɨn³² jná¹³ hi³ jmuh³² hnoh²: Quí¹ nɨ́²
bíh¹ cuá³ tsá²mɨ³ Jezabel, tsá² lɨ́¹ juáh³
hí³ hi³ lɨ́n³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³², tɨ³la³
má¹lɨ³² jáun² né³, sa³ má²can² bíh¹
tsú² tsáu² hi³ juáh³ dí² hi³ chu²¹ bíh¹
néh¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² hi³ juón¹
quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², jɨ³ hi³ cuh³
siáh³ ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lɨ́²jngɨh³
tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹.

21 Ca³cue³ bíh¹ jná¹³ tsá²mɨ³ nɨ́²
jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ tsa³conh² tsɨ́³ ca³tɨ²¹
hi³ hlah³ hi³ hó³² jáun², tɨ³la³ tiá²
ca³lɨ³hnió³ yáh³ tsú².

22 Jáun² né³, sá¹nɨ́² niéɨ² náh² jáɨ¹³
lá²: Jná¹³ jmu¹ hi³ quió³² tsú² hi³
rá¹má²tso² lɨ́n³² tsɨ́³ la³ má²quionh³ jɨ³
la³jɨ́n³² tsá²ñuh² tsá² ja³² tsɨ́³ hi³ jmu²
tso³ quionh³ dí², nɨ́¹juáh³ tsá²ñuh² tsá²
tiá² chá³² tɨ³ có³² tá¹³ tsá²mɨ³ hí³.

23 Má¹hiá¹ má¹tsán¹³ jná¹³ siáh³ tsá²
má²ca³hín¹³ jë¹ tsú² cun³quionh³ hi³
chéɨ³ hi³ uóu³², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá²
ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹ lɨ³ ñi³² hi³ jná¹³
bíh¹ Tsá² cuo² ná¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsáu² jɨ³
hñu³ tsɨ́³ tsú² nɨ́² siáh³, hi³ jáun² jná¹³
bíh¹ má¹hmah²¹ ñí¹con² náh² la³ cun³
rón³² lɨ́³ ta²¹ hi³ jmuh³² náh².

24 Tɨ³la³ hnoh² tsá² Tiatira ñí¹ hná¹
nɨ́², tsá² tiá² táunh²³ náh² ta²¹ zión³²
jáun², hi³ sa³jun³ ca³lɨ³ cuɨn² náh²
siáh³ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsá² hí³
jú¹ hún¹ quioh²¹ Satanás, ha³ tiú²uú²
cué¹³ yáh³ jná¹³ cónh³í¹ cáun² liá¹ héɨ²
ñí¹ hná¹ nɨ́² ñí¹con² hnoh².

25 Jɨ́³²la³ ti³ zianh³² náh² tiá³ juɨ³²
hi³ má²quiánh¹ bí¹ náh² ca³la³ tɨ³ ñí¹
cuanh²¹ jná¹³.

26 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹,
jɨ³ hi³ jmu² siáh³ la³ má²jmu² jáun² la³
cun³ hi³ hnó³² jná¹³ ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³
jmáɨ¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³
jáɨ¹³ hi³ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³.

27 La³jmɨ́¹ má²ca³cué³ jná¹³
jáun² Ñuh³² jáɨ¹³ hi³ ho² ná¹, la³
jáun² bíh¹ hau³ tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³
ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹ho² jáɨ¹³
cun³quionh³ cáun² hmá²hɨ́h¹ hi³ lɨ́³
mí¹ñí², hi³ jáun² juu³ tsunh³ tsú² tsáu²
la³jmɨ́¹ juú² tsunh² tsú² cáun² hná¹
hia³² cuáh¹;

28 tsá² hí³ né³ cue¹ jná¹³ chí¹jmaɨ²¹
juenh¹³ hi³ ja³² tɨ³ ca³jniá³²”.

29 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹
nie¹³ tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³² la³ tán¹!

3

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Sardis

1 ”Né³² né³, zen² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ lá²
ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá²
cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
já¹ juú² Sardis, hi³ zéih³ la³ lá²:

“La³ lá² juáh³ Tsá² jan² hí³ tá¹
quiaun³ jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² jɨ³ hi³
quian³² siáh³ tá¹ quiau³ chí¹jmaɨ²¹:
Jná¹³ ño¹ la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³²
hnoh², hi³ jáun² ño¹ jná¹³ hi³ hnoh²
má²ná¹jún¹ bíh¹ uá¹jinh¹ la³jɨ́n³² tsáu²
ná¹juáh²³ hi³ zian² bíh¹ hnoh².

2 ¡Nú¹ tianh³ dá² náh², hueh³ ziú³
máh¹! Jmu³ hua³hí¹³ la³ cun³ cú¹pih²¹
hi³ ziáun²³ nɨ́² quián¹³, ñeh² bíh¹ hi³
tsa³hín³ ca³la³ jɨ́³²; quí¹ má²cá²jɨ́e³²
jná¹³ hi³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³² hnoh² tiá²
lɨ́³ yáh³ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ lɨ́³ ta³ ñí¹
Dió³².
3 Cháu¹ honh² la³ cun³ hi³
má²ca³heh³ náh² jáun² jɨ³ hi³
má²ca³niéih² náh² jáun² siáh³, hi³
ma³ti²¹ re² tɨ³ chí¹ján³; za¹ jmɨ́¹ honh².
Quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² hueh²¹ náh² ziú³
máh¹, jáun² jná¹³ jáunh¹³ ñí¹con²
hnoh² la³jmɨ́¹ ja³² jan² háɨn² cáun²
jmáɨ¹ hi³ tiá² ñíh¹ náh².
4 Tɨ³la³ cu³ jáun² zian² bíh¹ cu³
nió³ pih²¹ tsáu² já¹ juú² Sardis nɨ́²,
tsá² tiá² má²ca³ma³quiá¹ ha¹, tsá²
hí³ tsa³ñi³táunh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³
ná¹quih³² hmɨh³² tiáu², quí¹ hi³ jáun²
má²ca³tɨn¹ yáh³ tsú².
5 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá²
hí³ bíh¹ lɨ́¹³ quɨ́h³² hmɨh³² tiáu², ha³
tiá² hin¹³ yáh³ jná¹³ hi³ jmáɨ² tsá² hí³
ñí¹ sí² ñí¹ rá¹tioh³ hi³ jmáɨ² tsá² lɨ́¹³
zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio², tɨ³la³ jná¹³ dá²
má¹tson¹³ bíh¹ ñí¹con² Ñuh³² jɨ³ ñí¹con²
tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² nɨ́² siáh³ hi³ tsá²
joh² jná¹³ bíh¹ tsá² hí³".
6 "Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹ nie¹³
tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ ñí¹con² tsá² má²ná¹lɨ́n³ cuáh³²
la³ tán¹!

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia

7 "Né³² né³, zen² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ lá²
ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá²
cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
já¹ juú² Filadelfia, hi³ zéih³ la³ lá²:

"La³ lá² juáh³ Tsá² jlánh¹ hɨ́en¹,
Tsá² tson² jë¹, Tsá² quian³² hí³ llave
quioh²¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, Tsá² nia³²
hí³ ho³hñú¹³, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiú²uú²
hin² lɨ́¹³ jnáɨ³² má¹lɨ³² jáun², hi³
nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³jna³ tsú² ho³hñú¹³
né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lɨ́¹³ niá³²
siáh³. Tsá² hí³ juáh³:

8 Jná¹³ cuo² lánh³ lɨ́³ ta²¹ quián¹³
hnoh². Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ má²cá²jmú³²
hi³ há²na²¹ cáun² ho³hñú¹³ ñí¹con²
hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³
jnáɨ³²; quí¹ uá¹jinh¹ cú¹pih²¹ pí³ zia³²
quián¹³ náh², cu³ jáun² má²ca³tionh²
bíh¹ náh² ta²¹ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³,
ha³ tiá² má²ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh²
ñí¹con² jná¹³.
9 Sá¹nɨ́² jɨeh³ dúh¹, tsá² joh¹ hí³
*Satanás tsá² tɨ́¹ jáɨn² hí³, tsá² lɨ́¹
ná¹juáh²³ hí³ hi³ lɨ́n³ *judíos ta³ tiá²
lɨ́n³, ñí¹con² tsá² hí³ jmu¹ jná¹³ héih³²
hi³ tsa³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ máh¹ hnoh²,
hi³ jáun² lɨ³ ñi³² tsú² hi³ jná¹³ bíh¹
má²ca³ma³hnau¹ ná¹ hnoh².
10 Jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun²
hi³ hniáuh³² cueh¹³ náh² honh²
ca³ma³tih²¹ bíh¹ hnoh² héih³² jáun²
quion²¹ jná¹³; hi³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹
jmu¹ ná¹ hua³hí¹³ hnoh² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹cua³² uu³mí²tsɨ³² hi³ má²ja³quián³
cua¹³ jáun² ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ca³
lan³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ lá².
11 Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³
jná¹³; jáun² tiá³ zianh³² la³ cun³ hi³
zia³² nɨ́² ñí¹con² náh², hi³ jáun² hí¹ jan²
tiá² hin² quin³ *có²ron¹ná¹ quián¹³
náh².
12 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá²
hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ hi³ lɨ́n³ la³juah²¹
dúh¹ cáun² pí²lia²¹ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹
quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³, hi³ jáun²
jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiú²uú² cua³han² tsú²
ñéih³ jáun². Tɨ³ coh³ quioh²¹ tsá² hí³
né³ tón¹³ jná¹³ hi³ jmáɨ² Dió³² Juóu³²
jɨ³ hi³ jmáɨ² juú² quioh²¹ Dió³² Juóu³²
jná¹³ hí³, la³ cun³ juú² Jerusalén
hmaɨ²¹ yáh³, juú² ja³ jáun² ñí¹con²
Dió³² Juóu³² jná¹³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²;
ja³bí¹ tón¹³ jná¹³ siáh³ hi³ jmáɨ² huen²
ná¹, cáun² hi³ jmáɨ² hmaɨ²¹".
13 "Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹
nie¹³ tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³² la³ tán¹!

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹

juú² Laodicea

14 ”Né³² né³, zen² siáh³ jáɨ¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² zian² já¹ juú² Laodicea, hi³ zéih³ la³ lá²:

“Tsá² jlánh¹ re² nau³² jáɨ¹³, Tsá² qui³ tson² jë¹, Tsá² lɨ́n³ hí³ mí¹zioh²¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ Dió³², Tsá² hí³ bíh¹ juáh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ ñí¹ hná¹ lá²:

15 Cuo² re² bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ lɨ́³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Tiá² má²zian² yáh³ hnoh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh², hi³ sa³jun³ hau² yáh³ hnoh² jná¹³. ¡Sá¹jmɨ́¹ hi³ má²zian² hnoh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ dúh¹, ho³ hi³ hau² náh² jná¹³!

16 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ti³ lɨ́¹ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ jmɨ² cháu³ bíh¹, sa³jun³ chéi³ sa³jun³ cuóuh³ yáh³, quí¹ hnoh² dá² cáun² lɨ́¹ haɨn²¹ náh² ja¹ bíh¹, hi³ jáun² dá² cáun² hñei²¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² la³ jan² tsá² hñei³² cáun² hi³ tiá² jmá³.

17 Quí¹ hnoh² dá² jlánh¹ juáh³: Jnoh¹ bíh¹ cu³ nió³ tsá² hánh³ lɨ́n³², jlánh¹ re² má²ca³lɨ³ hánh³ jnoh¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ lɨ³hniauh²³ quiú¹³. Hi³ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² má¹lɨ³² jáun² hi³ hnoh² bíh¹ cu³ nió³ tsá² tsɨ́¹juɨ́³ cu³tí³, tsá² zenh² chu³ juɨ³², tsá² tia³mii², tsá² ten³, tsá² láun³ cuánh² cu³tí³.

18 Hi³ jáun² jná¹³ né³ juah³² hi³ chú³² láh¹³ hnoh² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹con² jná¹³, hi³ má²ca³lɨ³ hngó³² cun³quionh³ sɨ́², hi³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² lɨ³ hánh³ hnoh²; liá³ náh² siáh³ hmɨh³² tiáu² hi³ quɨ́h¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³ chí¹jlɨn² náh², hi³ jáun² quin³ hua³heih²¹ quián¹³ náh²; hi³ liá³ náh² siáh³ mɨ́³ hi³ táh¹³ náh² mɨ́¹máh¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnoh².

19 Quí¹ jná¹³ dá² jin³² nɨ́¹juáh³ tsá² hno³ ná¹, jɨ³ hi³ tɨ́¹ jinh²¹ ná¹ tsú² siáh³; jáun² né³, ma³zián¹³ náh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh², za¹ jmɨ́¹ honh² ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ nɨ́².

20 Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, jná¹³ zenh² ho³hñú¹³ hi³ dí¹té²³ ná¹; nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá² náɨ³², hi³ niá³² tsú² siáh³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² jná¹³ né³ hu²¹ ñéih³ quioh²¹ tsú² hi³ jmu¹ ná¹ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú².

21 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ tsa³cuá² cu³hén² ná¹, la³jmɨ́¹ ca³cah¹ jná¹³ jáun² jmáɨ¹, hi³ jáun² má²cuá¹tón²¹ jná¹³ cu³héin¹ Ñuh³²”.

22 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, hi³ jáun² ¡cuɨ́¹ nie¹³ tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² má²ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹!

4

Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² hñu³mɨ³cuú²

1 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jɨe³² jná¹³ cáun² ho³hñú¹³ hi³ há²na²¹ hñu³mɨ³cuú²; hi³ jáun² mah¹ hi³ la³ ca³náɨ³² jná¹³ jáun² jmɨ́¹tin² né³, ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ hi³ ñí¹hleh²¹ siáh³ tsáu² la³jmɨ́¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta, hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Uú³ hnú² tɨ³ lá², hi³ jáun² ñí¹ lá² hɨ́e¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́¹³ jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³².

2 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³ ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hmá²sɨ¹ hi³ zeh² hñu³mɨ³cuú², ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun² né³ cuá¹tsɨ²¹ jan² tsáu².

3 Ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ bíh¹ jniá³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun², la³jmɨ́¹ zɨ́n³ quɨ́n¹ téh²³ tsú² jaspe ho³ cún¹ cornalina; hi³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² né³ hen² jmɨ́²quɨ́n¹ réh² hi³ zɨ́n³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ zɨ́n³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ esmeralda.

4 Cu³ jéin³ hmá²sɨ¹ jáun² ná¹táun³ siáh³ cónh³í¹ quiu³quiún³ hmá²sɨ¹ hi³ ná¹tsɨn¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² tsá² ná¹quih³² hmɨh³² tiáu², hi³ ná¹hein³² siáh³ *có²ron¹ná¹ hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹.

5 Ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun² hia³² sɨ́² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³² siáh³ nio² hi³ hén²³ tiá³ cu³tí³. Ta³ ñí¹

Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ tsí¹cau³² quiau³ sí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ sí² quí² hmá²; sí² jáun² né³ ca³tɨn¹ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³².

6 Ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsɨ²¹ hí³ hmá²sɨ¹ jáun² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun² jmí²miih²¹ hi³ lí³ jmáh³la³ hu³² hi³ nga² joh¹ cá² táun² cá² táun², hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ jan³².

La³ cu³ la³ jéin³ hmá²sɨ¹ jáun² tionh² siáh³ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³; tsá² hí³ né³ ná¹hó²¹ mí¹ñí¹ tɨ³ ta³ ñí¹ jɨ³ tɨ³ cu³hna²¹ ní² siáh³.

7 Tsá²cuú² tsá²chín³ la³ñí¹ hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² hiah³², tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² cuá¹juí² míh¹, tsá² ñí¹ má²gáun³ né³ jniá³ ñí¹ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsá²mɨ³cuóun², hi³ ñí¹ má²quiun³ tsá² hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² máɨ² hi³ hí¹ranh³².

8 Ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ná¹tsɨ²¹ ma³ jñéi³ chí¹ pí¹³, hi³ ná¹hó²¹ siáh³ mí¹ñí¹ la³ coh³ la³ ñeh² quioh²¹. La³ huá² la³ jma² bíh¹ cun³ tiá² tunh²³ tsá² hí³ hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

¡Tsá² hɨen¹, Tsá² hɨen¹, Tsá² hɨen¹
cu³tí³ bíh¹ Dió³² Juo¹³ dí²,
Tsá² cú² Tsá² juenh² cu³tí³ bíh¹,
Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin²,
hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zian² la³ má²zian² jáun²!

9 Ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ má²quien² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun², jɨ³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² siáh³ Tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² tiá¹hmah¹ Tsá² zian² hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²,

10 má¹lɨ³² jáun², tán¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hí³ tiánh²³ ná¹hin³ ca³la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹, hi³ má²tsú² má²jónh³² dí² Tsá² zian² hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cha³² dí² siáh³ có²ron¹ná¹ hi³ ná¹hein³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

11 Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,
jan² hnú² bíh¹ ca³tɨ²¹ ma³quien² tsáu²,
jɨ³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² tsú²,
jɨ³ hi³ juáh³ tsú² hi³ hnú² bíh¹ Tsá² cú² juenh² nú²;
quí¹ hnú² bíh¹ ca³jmuh³ la³jí³² hi³ zia³²,
hi³ cun³ñí¹ hi³ tɨ³² honh² huen² bíh¹ hnú² ca³lɨ³zia³² la³jí³² hi³ zia³².

5

Sí² rá¹pan² hi³ rá¹hñei³², jɨ³ hi³ rá¹quiun² tá¹ quiau³ jéin³²

1 Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³jíe³² jná¹³ hi³ Tsá² cuá¹tsɨ²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ cuá¹zianh³² cuá² chu²¹ cáun² sí² rá¹pan² hi³ tioh³ huéh³ la³ coh³ la³ ñeh², hi³ rá¹hñei³² jɨ³ hi³ rá¹quiun² tá¹ quiau³ jéin³².

2 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² jlánh¹ zia³² pí³ quioh²¹, hi³ hleh³² tiá³ lín³² hi³ nga² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² ca³tɨn¹ záɨh³ tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih³ sí² ní² hi³ niá³²?

3 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² tsá² jmí¹ ca³tɨn¹ niá³² sí² jáun² hi³ hí³², sa³jun³ hñu³mɨ³cuú², sa³jun³ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ sa³jun³ hñu³ hué³² siáh³.

4 Hi³ jáun² jná¹³ né³ ca³uó³² lín³² quí¹hliá² tiá² hin² tsanh³ yáh³ tsá² jmí¹ lí¹³ niá³² sí² jáun² hi³ hí³².

5 Jmí¹jáun² ca³záɨ³ jná¹³ jan² tsá²daun³² hí³ la³ lá²:

—Ha³ lí²uú² uó² hnú², quí¹ Tsá² lín³ Hiah³², jan² Tsá² mí¹zionh² quioh²¹ hla¹ Judá, Tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, hí³ bíh¹ má²ca³cah¹³ jmáɨ¹ hi³ jáun² hí³ bíh¹ má²ca³tɨn¹ niá³² sí² lá², hi³ ca³ tsú² tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih³ sí² lá².

6 Jmí¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² *Já¹ziáh² míh¹ hi³ zenh² ja¹ ñí¹ zeh¹ hmá²sɨ¹ quionh³ hmá²sɨ¹ hi³ ná¹tsɨn¹ jáun² tsá²daun³² hí³, la³ má²quionh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ní² siáh³. Já¹ziáh² míh¹ hí³ né³ má²quian³² cuoh² hi³ lin¹ hi³ má²ca³jngɨh³ tsú². Hí³ né³ jmí¹ tsɨ²¹ quiau³ juí¹³ hi³ jmí¹ zia³² siáh³ quiau³ máɨ³ mí¹ñí¹;

la³jɨ́³² hi³ jáun² né³ lɨ́³ li²¹ hi³ ca³tɨn¹
tán¹ quiaun³ jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² hi³
má²ca³zen³ dí² ñí¹ quioh²¹ tá¹ cáun²
ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá².
7 Jáun² Tsá² lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹ hí³
ngau³ ñí¹ cuá¹tón²¹ Tsá² cuá¹tsɨ²¹
hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹, hi³ ca³ñí¹quián¹³ sí²
cuá¹zianh³² tsú² jáun² tɨ³ cuá² chu²¹.
8 Jmɨ́¹ má²lɨ́²quián³ Tsá² hí³ sí² jáun²
né³, tá¹ quiun³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²chín³
hí³ la³ má²quionh³ tá¹ quiu³quiun³
tsá²daun³² hí³ ca³jmú³ ná¹hin³ la³ tɨ³
hué³² ta³ ñí¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh²
míh¹. Ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²daun³²
hí³ jmɨ́¹ ná¹zianh³² ma³ cáun² tun³²
pih²¹ hi³ caɨ³² tsú², hi³ ná¹zianh³² siáh³
ma³ cáun² uon² hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹
hi³ canh² ziún². Ziún² jáun² né³ lɨ́³
la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ná¹hleh³² tsá² joh¹ Dió³²
ñí¹con².
9 Hi³ jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹hɨe³²
siáh³ cáun² sun¹ hmaɨ²¹ hi³ juáh³ la³
lá²:
Hnú² bíh¹ ca³tɨn¹ nú² hi³ niáh¹³ sí² nɨ́²,
hi³ cáɨh¹ nú² tá¹ quiau³ hi³ chí¹hñéih²³
nɨ́²,
quí¹ hnú² bíh¹ ca³jngah³ tsáu²;
hi³ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ nú² ca³lian³²
nú² tsáu²,
hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ́n³ tsú² tsá² joh¹ Dió³²,
tsá² ja¹ quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹
mí¹zionh² tsáu²,
la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma²,
jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³
caun³² hué³² nɨ́² siáh³.
10 Quí¹ má²ca³jmuh³ hnú² hi³ ná¹lɨ́n³
tsú² cu³ nió³ re²¹ jɨ³ mí²tsáu²
nɨ́² siáh³ hi³ ca³tɨn¹ Dió³² Juo¹³
jnoh¹,
hi³ jáun² tsa³tánh¹ tsú² hi³ tsa³háu³
jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹ ó³².
11 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³
juóun³² lɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá¹tón²¹
Tsá² cuá¹tsɨ²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun², la³
má²quionh³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ jɨ³
tsá²daun³² hí³ nɨ́² siáh³, jɨ³ hi³ ca³náɨ³²
jná¹³ siáh³ mah¹ hi³ ná¹hleh³² tsá²cuú²
tsá²ta³ hí³ Dió³². Tɨ³ la³ mei²¹ cu³tí³
bíh¹ tsá² hí³ tionh² ñí¹ jáun²
12 hi³ ná¹hleh³² tiá³ lɨ́n³² hi³
ná¹juáh²³ la³ lá²:
¡Cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh²
míh¹,
Tsá² ca³jngɨh³ tsú² hí³,
hi³ cu³tí³ ho² jáɨ¹³,
hi³ quioh²¹ la³jɨ́³² hi³ zia³²,
hi³ quia³lín³ siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³,
hi³ ho² siáh³ pí³,
jɨ³ hi³ hléh³² siáh³ tsáu² re² hi³ ca³tɨn¹
tsú²,
hi³ lɨ³ quien² tsú²,
jɨ³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² siáh³ tsáu²!
13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³
hi³ ca³hléh³ jɨ³lɨn² tsá² ca³ma³jnia²
Dió³² hñu³mɨ³cuú², jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá²,
jɨ³ hñu³ hué³², jɨ³ hñu³ jmɨ́²miih²¹ nɨ́²
siáh³, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ hu²¹ jmɨ́²chí³
hi³ zia³² la³ cu³ la³ juéh³ mɨ³cuú² yáh³,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
¡Cuɨ́¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsáu² Tsá²
cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²sɨ¹
la³ má²quionh³ Tsá² lɨ́n³ *Já¹ziáh²
míh¹,
hi³ cuɨ́¹ hleh²¹ tsú² siáh³ re² hi³ ca³tɨn¹
tsú²,
hi³ cuɨ́¹ lɨ³quien² tsú²,
hi³ cuɨ́¹ ná¹ho² tsú² siáh³ jáɨ¹³ ca³la³
cun³ jmɨ́¹hi³nio²!
14 Hi³ jáun² tá¹ quiun³ tsá²cuú²
tsá²chín³ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:
—¡Tson² bíh¹ cu³tí³, la³ nɨ́² cuɨ́¹ lɨ́¹³!
Hi³ jáun² tsá²daun³² hí³ ca³tiánh³
siáh³ ná¹hin³ ca³la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹
tsá² gon³ nɨ́² hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³²
dí².

6

Tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih²³ sí²

1 Jáun² né³, ca³jɨen¹ jná¹³ Tsá² lɨ́n³
*Já¹ziáh² míh¹ hi³ ca³ca³ cáun² hi³
chí¹hñéih²³ jáun² sí² rá¹pan² jáun².
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³náɨ³² jná¹³ hi³
ca³hléh³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³, hi³
ca³hléh³ tiá³ la³jmɨ́¹ jmu² miih³² hi³
ca³juáh³:
—¡Sá¹nɨ́² ña³² ñá²jɨe³!

2 Jmí¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² tsa³cuá¹ tiáun². Tsá² cuá¹tsɨn¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ jmí¹ zianh³² cáun² hmá² jlie³² he² hñe¹³, cáun² hi³ jmu² tsa³háɨ³ hmá² zunh²¹. Jáun² hiauh³ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lin¹ hi³ lín³ tsá² cah²³ jmáɨ¹ ja¹ hniéɨ², jáun² ngau³ siáh³ hi³ cah¹³ siáh³ jmáɨ¹ la³ má²cah²³ jáun².

3 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²tun³ hi³ chí¹hñéih²³ jáun² sí², ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ñí¹ ca³hléh³ tsá²cuú² tsá²chín³ ñí¹ má²gon³ hí³, hi³ ñí¹juah²¹ siáh³ la³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jɨe³!

4 Jmí¹jáun² ja³ siáh³ jan² tsa³cuá¹ dáɨn³. Tsá² cuá¹tsɨn¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ hiauh³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hi³ tiú²uú² tie³ tiánh³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tsá² hí³ dá² jmu³ hi³ qui³ jngíh³ bíh¹ tsá²ján² tsá²ján²; hi³ jáun² dá² tsá² cuá¹tsɨn¹ hí³ tsa³cuá¹ hiauh³ cáun² mí¹táɨ³ pa²¹ hi³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹.

5 Jáun² jmí¹ ca³ca³ siáh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²hnɨ³² hi³ hñéih³ jáun² sí², jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ñí¹ca³hléh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²chín³ tsá² ñí¹ má²gáun³ hí³ la³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jɨe³!

Jmí¹ cá¹jíe²¹ jáun² jná¹³ ca³jnia³ siáh³ jan² tsa³cuá¹ liánh². Tsá² cuá¹tsɨn¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ zianh³² cáun² má¹héih²¹.

6 Jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Jí³²la³ cá² cuah²¹ tán¹ bíh¹ cuú²miih²¹ jéɨ³²í¹ lí¹³ lá³² tsú² cun³quionh³ cáun² *cú¹tiáu², hi³ hnɨ³² cuah²¹ bíh¹ cuú² miih²¹ cebada siáh³ la³ cun³ cáun² cú¹tiáu²; tɨ³la³ ha³ lí² cua³hliah²¹ jmɨ² no¹ má¹ná¹, sa³jun³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³.

7 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²quiún³ hi³ rá¹hñéih²³ sí² jáun², jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ñí¹ ca³juáh³ tsá² ñí¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ la³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jɨe³!

8 Jmí¹ cá¹jíe²¹ jná¹³ jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsa³cuá¹ rénh² hlúnh¹. Tsá² cuá¹tsɨn¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ jmáɨ² "Hmú³²". Cu³hna²¹ tsá² hí³ né³ ja³ siáh³ jan² tsá² quioh²¹ ñí¹ tionh¹ hla¹. Tsá² gon³ hí³ né³ hiauh³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² zian² cá² cuonh¹ mɨ³cuú², hi³ ma³hia³ ma³tsan² tsú² tsá² hí³ cun³quionh³ mí¹táɨ³, cun³quionh³ ho³cuóun³, cun³quionh³ tsáu¹, jɨ³ cun³quionh³ hi³ quɨeh¹³ tsú² siáh³ jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ² zian² hngá¹máh³ lá².

9 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²hñá³ hi³ chí¹hñéih²³ jáun² sí², jáun² ca³jíe³² jná¹³ ñeh² ñí¹hiú¹³ hi³ tionh² jmí²chí³ joh¹ tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ ca³hléh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², jɨ³ cun³ñí¹ hi³ ca³zanh³ tsú² tiá³ jú¹ tson² hi³ ca³hiauh³ jáun².

10 Tsá² hí³ né³ ná¹hleh³² tiá³ lín³² hi³ ná¹juáh²³:

—Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹, Tsá² chun¹, Tsá² tson² jë¹, ¿líh³ máh³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ rá¹tsɨh³² hnú² héih³² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ ó³² hi³ jéinh¹ hnú² ñí¹con² tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³táɨn³ tsú² jmí²hán¹ jnoh¹?

11 Jmí¹jáun² hiauh³ tsá² hí³ ma³ cáun² hmɨh³² tiáu² hi³ quíh³², hi³ ca³záɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³ hi³ hniáuh³² ján³² cónh³í¹ cu³tiá³ tá¹la³ hián¹³ hi³ hiá¹ tsán¹³ siáh³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Cristo raɨnh²¹ tsú² la³jmí¹ má²cá²hiá² cá²tsan³ hí³ dí².

12 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³jíe³² jná¹³ siáh³ hi³ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²jñéɨ³ hi³ chí¹hñéih²³ sí² jáun². Jmí¹jáun² né³ ca³qui³ ca³jíeh³ hué³² tiá³ lín³². Jáun² ca³nieh² hiú², hi³ ca³jnia³ la³jmí¹ jniá³ cáun² hmɨh³² liáh² hi³ quɨh³² tsú² ní¹juáh³ jmí¹ nio² hlah³ tsí³, hi³ zíh² hí¹tán¹ né³ ca³jnia³ siáh³ la³jmí¹ jniá³ jmɨ².

13 Hi³ ca³ziú² cá²súh³² siáh³ chí¹jmaɨ²¹ la³ tɨ³ hué³² la³jmí¹ suh³²

mɨ³ sí² co² ta³ zɨ́h³ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ja³²
chí³ tiáu³.
14 Chi³cuú² ñí¹ haɨ²¹ chí¹jmaɨ²¹ né³
ca³quí² cá²pan³ la³jmɨ́¹ pan²³ tsú² cá²
mu²¹ mɨ́¹ sí²; hi³ la³jɨ́³² hngá¹máh³ né³,
jɨ³ la³jɨ́³² hué³² pih²¹ hi³ jmɨ́¹ tioh³ chu³
jmáɨ² ca³quí² cá²quin³ bíh¹ ñí¹ jmɨ́¹
nio¹.
15 Jmɨ́¹jáun² né³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ ñí¹
hué²¹ lá² ca³qui³ ca³hinh³ hñu³ hláu²
hñu³ quɨ́n¹ ja¹ hngá¹ ja¹ náɨ², la³
má²quionh³ tsú² tsá² cá¹ tsá² pán¹, tsá²
ná¹lɨ́n³ juo¹³ hliáu³, tsá² hánh³, jɨ³ tsá²
huáh² tsɨ́³, la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu² jɨ³ tsá² zian²
hi³ ca³tɨn¹ hmóu³² nɨ́² siáh³.
16 Tsá² hí³ né³ juáh³ la³ lá², hi³ zaɨh³²
máh³ jɨ³ hláu² quɨ́n¹:

—¡Cuɨ́¹ quí¹ cuɨ́¹ quɨh²¹ hnoh² ñí¹
quiú¹³ jnoh¹, jla¹ tiá³ hnoh² jnoh¹;
jmu³ hi³ tiú²uú² jɨ́e³² Tsá² cuá¹tón²¹
ó³² ñí¹ hmá²sɨ¹, jɨ³ hi³ tiú²uú² jɨ́e³² Tsá²
lɨ́n³ ó³² Já¹ziáh² míh¹, Tsá² rá²tsa² ó³²
jnoh¹ héih³² ca³la³ hi³ míh²³ tsɨ́³!
17 Quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹
jueh³² jáun², jmáɨ¹ hi³ ná¹jmúh³² tsú²
tsáu² ca³la³ hi³ míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³, hi³ ¿hin²
dá² lɨ́¹³ tioh²¹ tsɨ́³ hi³ nɨ́²?

7

Tsá² ná¹quiánh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² Israel

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹
jná¹³ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ná¹táun³ tá¹ quiún³ cuoh¹ mɨ³cuú²
hi³ ná¹jnaɨ³² juɨ²¹ tá¹ quiún³ mí¹zioh²¹
chí³, hi³ jáun² hí¹ cú¹pih²¹ chí³ tiá²
póh³ ñí¹ hué²¹, sa³jun³ ñí¹ jmɨ́²miih²¹,
sa³jun³ ñí¹con² hí¹ cáun² hmá².
2 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cuá¹ja³²
tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² hi³ zianh³²
sello quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun²,
jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³liéinh³² tsá²
quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá²
hiauh³ hí³ jáɨ¹³ hi³ hliah³ ñí¹ hué²¹ jɨ³
jmɨ́²miih²¹ nɨ́² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:
3 —¡Ha³ lɨ́² lɨ́¹ má²hliah²¹ tín² ñí¹
hué²¹ nɨ́², sa³jun³ jmɨ́²miih²¹, sa³jun³
hmá², ta³ tiá² má²lɨ́²jmú¹³ jnoh¹
lin¹ chí¹quie¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ *tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí².
4 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ tsá²
ná¹quian³² hí³ li²¹ jáun² tín³ hña³láu³
tsɨ²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ tsáu² cun³ñí¹
jɨ³lɨn² tsá² ca³quiánh³ ja¹ tá¹ quia³tún³
nió³ tsá² *Israel.
5 Quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Judá hiauh³ li²¹ jáun²,
la³ má²quionh³ quia³tún³ mei²¹
tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Rubén;
quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Gad;
6 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Aser; quia³tún³ mei²¹
tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Neftalí;
quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Manasés;
7 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Sɨ³ñóh³; quia³tún³
mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Leví;
quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Isacar;
8 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Zabulón; quia³tún³
mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Sé³²;
hi³ cónh³ quia³tún³ mei²¹ siáh³ tsá²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Benjamín.

Tsá² juóun³² hmɨ́h¹ cu³tí³ bíh¹ ná¹quih³² hmɨh³² tiáu²

9 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³
siáh³ juóun³² hmɨ́h¹ cu³tí³ bíh¹ tsá²
ná¹quih³² hmɨh³² tiáu², tsá² ja¹ quioh²¹
tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³²
hué³², la³jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu²,
jɨ³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma² nɨ́²
siáh³; ca³la³ jun³ hi³ tián³ hɨn¹³ yáh³
tsá² hí³ hi³ tionh² ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá²
cuá¹tsɨ²¹ hí³ hmá²sɨ¹ jɨ³ ta³ ñí¹ Tsá² lɨ́n³
hí³ *Já¹ziáh² míh¹. Tsá² hí³ ná¹zianh³²
mu²¹ hmá² zún³,
10 hi³ ná¹hleh³² tiá³ hi³ ná¹juáh²³ la³
lá²:
¡Jnoh¹ ca³liáu³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³²
Juo¹³ dí²,

Tsá^{2} cuá^{1}tón^{21} ñí^{1} hmá^{2}sɨ^{1} quioh^{21},
jɨ^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Já^{1}ziáh^{2} míh^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}!
11 La^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} jmɨ́^{1} tionh^{1} la^{3} cu^{3} la^{3} jéin^{3} ñí^{1} zeh^{1} hmá^{2}sɨ^{1} jáun^{2}, jɨ^{3} la^{3} cu^{3} la^{3} jéin^{3} ñí^{1} tionh^{1} tsá^{2}daun^{32} hí^{3} la^{3} má^{2}quionh^{3} tá^{1} quiun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3} hí^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}. Tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} hí^{3} né^{3} ca^{3}tiánh^{3} ná^{1}hin^{3} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} hué^{32} ta^{3} ñí^{1} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} dí^{2},
12 hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
¡Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}!
La^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} bíh^{1} ca^{3}tɨn^{1} ma^{3}jnia^{2} hi^{3} hnga^{2} Dió^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} ca^{3}tɨ^{21} ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jáuh^{32} tsáu^{2},
hi^{3} lɨ^{3} quien^{2},
hi^{3} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3},
hi^{3} cué^{32} tsáu^{2} tiá^{1}hmah^{1},
hi^{3} hléh^{32} tsú^{2} re^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2},
hi^{3} ho^{2} siáh^{3} jáɨ^{13},
jɨ^{3} hi^{3} ho^{2} pí^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}.
Jáun^{2} né^{3}, la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2} cuɨ́^{1} lɨ́^{3} ca^{3}la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.
¡Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} la^{3} jáun^{2}!
13 Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2}daun^{32} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—¿Ñíh^{1} hnú^{2} hin^{2} tsánh^{2} tsá^{2} ná^{1}quih^{32} nɨ́^{2} hmɨh^{32} tiáu^{2}, hi^{3} ha^{3} jinh^{1} ja^{3}taunh^{21} tsú^{2}?
14 Hi^{3} jáun^{2} jná^{13} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{32}:
—Tɨ^{32}, huen^{2} bíh^{1} hnú^{2} ñíh^{1}.
Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}daun^{32} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:
—Tsá^{2} nɨ́^{2} dá^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}há^{2} ca^{3}nga^{2} ja^{1} la^{3}jɨ́^{32} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} huáh^{2} tsɨ́^{3} lɨ́n^{32} jáun^{2} bíh^{1}, hi^{3} má^{2}ca^{3}ráɨn^{32} tsú^{2} ha^{1} cun^{3}quionh^{3} jmɨ́^{2}hán^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Já^{1}ziáh^{2} míh^{1}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} tiáu^{2} ha^{1} tsú^{2}.
15 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} tionh^{2} tsú^{2} ta^{3} ñí^{1} Dió^{32}
hi^{3} ná^{1}má^{2}cú^{2} má^{2}háɨn^{32} tsú^{2} Dió^{32} la^{3} huá^{2} la^{3} jma^{2} ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1} quioh^{21}.
Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, Tsá^{2} cuá^{1}tón^{21} nɨ́^{2} ñí^{1} hmá^{2}sɨ^{1} taunh^{13} hó^{1}ñí^{1}.
16 Tsá^{2} nɨ́^{2} tiú^{2}uú^{2} ma^{3}tso^{2} yáh^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} ñí^{1}cuóunh^{21} ho^{3} hi^{3} hí^{1}quiéin^{2} tsɨ́^{3},
sa^{3}jun^{3} ma^{3}tso^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} chéi^{3} hiú^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} uú^{2} ma^{3}tso^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} chéi^{3} jiéi^{32}.
17 Quí^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} nɨ́^{2} Já^{1}ziáh^{2} míh^{1},
Tsá^{2} zenh^{2} nɨ́^{2} ta^{3} ñí^{1} Tsá^{2} cuá^{1}tón^{21} ñí^{1} hmá^{2}sɨ^{1},
Tsá^{2} nɨ́^{2} bíh^{1} jmu^{3} hua^{3}hí^{13} hi^{3} tsa^{3}ñi^{3}jau^{1} ñí^{1} ñei^{32} jmáɨ^{2} hi^{3} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2};
hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} né^{3} zí^{32} jmɨ^{2} zɨ́h^{1} hi^{3} taɨn^{32} ñí^{1} tsá^{2} nɨ́^{2}.

8

Ñí^{1} má^{2}quiau^{3} hi^{3} rá^{1}hñéih^{23} sí^{2} jɨ^{3} hú^{3} míh^{1} ñí^{1} toh^{2} tsú^{2} ziún^{2}

1 Jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} ca^{3}ca^{3} Tsá^{2} lɨ́n^{3} hí^{3} *Já^{1}ziáh^{2} míh^{1} ñí^{1} má^{2}quiau^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} rá^{1}hñéih^{23} jáun^{2} sí^{2}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}niau^{3} ta^{3}máɨh^{3} pih^{21} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} cun^{3} cá^{2} tsá^{1} o^{1}rá^{1}.
2 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jɨen^{1} jná^{13} quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} hi^{3} ná^{1}táun^{3} ta^{3} ñí^{1} Dió^{32}, tsá^{2} hí^{3} né^{3} hiauh^{3} quiau^{3} mí^{1}ñí^{2} trompetas.
3 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ja^{3} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}náu^{2} ñí^{1} lɨ́^{3} ñí^{1}hiú^{13}, hi^{3} zianh^{32} cáun^{2} hú^{3} míh^{1} cú^{1}mí^{1}niau^{21} hi^{3} toh^{2} tsú^{2} sɨ́^{2}táh^{2} hi^{3} jɨn^{32} ziún^{2}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} hiauh^{3} hliáun^{3} ziún^{2} hi^{3} jɨ́n^{32} hi^{3} jmu^{3} mí^{2}ñí^{1} ñí^{1} quioh^{21} ñí^{1}hiú^{13} hi^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} jmáh^{3}la^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, hi^{3} zeh^{2} jáun^{2} ta^{3} ñí^{1} Tsá^{2} cuá^{1}tón^{21} hí^{3} ñí^{1} hmá^{2}sɨ^{1} jáun^{2}, hi^{3} hlión^{32} hná^{1} jáɨ^{13} quioh^{21} tsá^{2} ná^{1}liéinh^{32} Dió^{32}, la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}.
4 Hi^{3} jáun^{2} mí^{2}ñí^{1} ziún^{2} jáun^{2} cáu^{3} ñí^{1} hó^{21}ñí^{1} Dió^{32}, la^{3} má^{2}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ná^{1}hleh^{32} jáun^{2} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32} hi^{3} ná^{1}liéinh^{32} tsú^{2} jáun^{2} Dió^{32}.
5 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}can^{3} siáh^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} hí^{3} Dió^{32} hú^{3} pih^{21} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}ma^{3}cónh^{32} mɨ^{3} sɨ́^{2}táh^{2} hún^{1} sɨ́^{2} hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21} jáun^{2} ñí^{1}hiú^{13}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}cuɨ́^{3} tsú^{2} tɨ^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}; jmɨ́^{1}jáun^{2}

ca³hín¹ tiá³ lɨ́n³² hi³ ca³lɨ³ tiú² jan³² lɨ́n³², hi³ ca³quí² cá²zíh³² sɨ́² quioh²¹ miíh³² jɨ³ hi³ ca³jɨ́eh³ siáh³ hué³² tiá³ lɨ́n³².

Quiau³ mí¹ñí² jiei³² tsú²

6 Jáun² né³, tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ná¹zianh³² hí³ mí¹ñí² trompeta ca³jmú³ hua³jan²¹ hi³ jiéi³².

7 Ca³jie³ bíh¹ tsá² la³ñí¹ hí³; jmɨ́¹jáun² ca³quí² cá²súh³² tsɨ́³ jɨ³ sɨ́² hi³ ná¹jan² jmɨ² hi³ ca³ziú² cá²súh³² ñí¹ hué²¹ lá². Jmɨ́¹jáun² né³ ca³cáu³ cáun² ñí¹ má²hnɨ³² cuonh¹ hué³², la³ má²quionh³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ hmá² jɨ³ la³jɨ́³² mɨ́²hó² mɨ́²náɨ² tsɨ²¹ ñí¹ jáun².

8 Jáun² tsá² ñí¹ má²gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ siáh³ mí¹ñí² jáun² quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³táh³ hñu³ jmɨ́²miih²¹ cáun² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cáun² máh³ hi³ hún¹ sɨ́²; jmɨ́¹jáun², jmɨ² bíh¹ lan³ cáun² ñí¹ má²hnɨ³² cuonh¹ jmɨ́²miih²¹.

9 Jmɨ́¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ jáh³ jmáɨ² tiáunh¹ jmɨ́²miih²¹, hi³ jáun² ca³quí² ca³tsúnh² bíh¹ siáh³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ mu² hi³ jmɨ́¹ ñɨ³tú¹ ñɨ³lɨ́¹³ ñí¹ jáun².

10 Jáun² ca³jie³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³táh³ cáun² chí¹jmaɨ²¹ pa²¹ lɨ́n²¹ chi³cuú² hi³ chí¹cau³² la³jmɨ́¹ cau³² cá² tsu²¹ quɨ́² hmá². Chí¹jmaɨ²¹ jáun² né³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ cáun² ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ cua³ hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, jɨ³ ñí¹ ñei³² jmáɨ² nɨ́² siáh³.

11 Chí¹jmaɨ²¹ jáun² né³ jmáɨ² hi³ Tsɨ́h³²; hi³ jáun² dá² tsɨ́h³² bíh¹ lɨ³ jmáɨ² ñí¹ cá¹táh³ chí¹jmaɨ²¹ jáun²; jáun² né³, juóun³² bíh¹ tsáu² cá²tsan³ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³ tsɨ́h³² jmáɨ².

12 Ñí¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³jie³ siáh³ mí¹ñí² quioh²¹; jmɨ́¹jáun² ca³jlɨ́³² ñí¹ má²hnɨ³² cuonh¹ hiú², ñí¹ má²hnɨ³² cuonh¹ zɨ́h², jɨ³ ñí¹ má²hnɨ³² nió³ chí¹jmaɨ²¹. Hi³ jáun² ca³nieh² bíh¹ ma³ cá² cuonh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ jniá³ yáh³ lɨ³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ ta³ jma² la³ má²quionh³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ já¹niéi².

13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ hi³ hí¹ranh³² jan² máɨ² chi³cuú² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹, hi³ ñí¹ca³hléh³ tiá³ lɨ́n³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hóh³², hen³ ma³ juo²³ tsá² zian² hngá¹máh³ nɨ́² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³jie³ tá¹ gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² né³bí¹ jiéi²¹ mí¹ñí² quioh²¹!

9

1 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jie³ tsá² ñí¹ má²hñá³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹. Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² tsá² lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ chí¹jmaɨ²¹, tsá² la³ má²ca³tánh³ hñu³mɨ³cuú² la³ tɨ³ ñí¹ hué²¹ lá²; tsá² hí³ né³ hiauh³ llave hi³ ho² jáɨ¹³ hñu³ háunh³.

2 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³nia³ tsú² hñu³ háunh³ jáun²; ñí¹ jáun² né³ ca³hué² mí²ñí¹ liáh² la³jmɨ́¹ hue³² mí²ñí¹ hñu³ pɨeh¹ pa²¹ lɨ́n²¹, jáun² hiú² ca³nieh² la³ má²quionh³ la³ tán¹ chi³cuú² cun³quionh³ mí²ñí¹ hi³ ca³hué² hñu³ háunh³ jáun².

3 Ja¹ mí²ñí¹ jáun² né³ ca³huén² juóun³² cu³tí³ náɨh² hi³ ja³tú¹ já¹lɨn³ tá¹ cáun² hngá¹máh³; jáh³ hí³ né³ hiauh³ pí³ hi³ la³ quian³² jáun² hñú³.

4 Hi³ hiauh³ siáh³ jáh³ cáun² héih³² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² mɨ́²hó² mɨ́²náɨ², jɨ³ hmá² nɨ́² siáh³, jɨ́³²la³ ti³ jmu³ jáh³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² tsá² tiá² ná¹quian³² li²¹ quioh²¹ Dió³² chí¹quie¹³ bíh¹.

5 Sa³jun³ hiauh³ yáh³ jáh³ hí³ jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ tsáu², quí¹ jɨ́³²la³ ti³ hiauh³ jáh³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hi³ ma³tso² lɨ́n³² tsáu² tsɨ́³ bíh¹ cun³ hñá³ zɨ́h²; hi³ ma³tso² tsú² jáun² tsɨ́³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ má²tso² tsú² tsɨ́³ nɨ́¹ má¹lɨ́²heh³ jan² hñú³.

6 Jmáɨ¹ jáun² jlánh¹ quí¹ hnauh¹³ tsáu² he³ lánh³ rón³² hiá¹ tsán¹³, tɨ³la³ tiá² choh¹³ yáh³ tsú²; hi³ lɨ³ hniá¹ lɨ́n²¹

tsú² jún³, tɨ³la³ tiá² joh¹³ yáh³ tsú² hmú³².

7 Hi³ náɨh² hí³ né³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ tsa³cuá¹ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ ñí¹ hniéi², chí¹ jáh³ jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹hun¹ *có²ron¹ná¹ hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ ñí¹ jáh³ jmɨ́¹ jniá³ siáh³ la³jmɨ́¹ jniá³ ñí¹ tsá²mɨ³cuóun².

8 Jñú² chí¹ jáh³ hí³ jmɨ́¹ cuó² la³jmɨ́¹ cuó² jñú² chí¹ tsá²mɨ³, jáun² ján¹ jáh³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ ján¹ hiah³².

9 Ñí¹ tsɨ́³ jáh³ hí³ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹ zɨ́¹³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cuoh²¹ mí¹ñí² ná¹juɨn¹; hi³ chí¹ pí¹³ jáh³ né³ hén²³ tiá³ la³jmɨ́¹ hén²³ nɨ́¹ má¹já²taunh²¹ tsa³cuá¹ cú²hé² lɨ́n³² hi³ cuounh³² hmá²lɨh³² ñí¹ tsa³jmú³ hniéi².

10 Chi²¹ ton² quɨen² jáh³ hí³ la³jmɨ́¹ chi²¹ quioh²¹ hñú³; quɨen² jáun² bíh¹ jáh³ quian³² pí³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² tsáu² tán¹ tá¹la³ hñá³ zɨ́h² jáun².

11 Jáh³ hí³ né³ zian² jan² tsá² chín¹ juo¹³, jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ cun³ tsá² má²cuá¹ho² hí³ jáɨ¹³ hñu³ háunh³ jáun²; tsá² hí³ jmáɨ² Abadón cun³quionh³ jú¹ *hebreo, hi³ cun³quionh³ jú¹ *griego né³ jmáɨ² tsú² Apolión [hi³ hnió³ juáh³ “tsá² hnió³ hin³ la³jɨ́³²”.]

12 Ca³nga² bíh¹ la³ñí¹ uu³cha³tsɨ³², tɨ³la³ hniáuh³² bíh¹ cónh³í¹ tun³.

13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jie³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéi³ mí¹ñí² quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² mah¹ ho³ tsáu² hi³ ñí¹ca³hléh³ ja¹ tá¹ quiún³ chí¹ juɨ́¹³ hi³ ná¹tsɨ²¹ jáun² cuoh¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lɨ́³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ jmáh³² hi³ zeh² jáun² ta³ ñí¹ Dió³².

14 Mah¹ jáun² ca³záɨh³ la³ lá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéi³, tsá² cun³ lɨ́²jiéi³² hí³ mí¹ñí²:

—Cuá² lion¹ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹hñéih¹ ó³² can³² cua³ jueh³² jmáɨ² Eufrates.

15 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨnh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² jmɨ́¹ má²ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ jngɨh³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ tsáu² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ o¹rá¹, jmáɨ¹, zɨ́h² jɨ³ mii² hi³ má²tón³² nɨ́² siáh³.

16 Hliáu³ tsá² ná¹tsɨn¹ hí³ tsa³cuá¹ jmɨ́¹ tín³ tun³ nio² hña³láun³ mí²yaun²¹ tsáu²; la³ nɨ́² bíh¹ ca³náɨ³² jná¹³.

17 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ³ jmɨ́¹ cá¹jnia³ jáun² jéin³² jná¹³ hi³ ca³jɨen¹ jná¹³ tsa³cuá¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹tsɨn¹ jáh³ hí³. Tsá² hí³ né³ jmɨ́¹ ná¹jóh²³ ñí¹ tsɨ́³ ma³ cáun² mí¹ñí² dáɨn³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ hún¹ sɨ́², hi³ há²su²¹ zɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ lí¹³ jacinto, jɨ³ hi³ mí²niáu³ siáh³ la³jmɨ́¹ mí²niáu³ azufre. Mɨ³ chí¹ tsa³cuá¹ hí³ jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ chí¹ hiah³², jáun² ho³ jáh³ jmɨ́¹ hue³² sɨ́², mí²ñí¹, jɨ³ juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre.

18 Jmɨ́¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³quionh³ tá¹ hnɨ³² ñí¹ hi³ hlah³ hi³ hue³² jáun² ho³ tsa³cuá¹ hí³; la³ cun³ sɨ́², mí²ñí¹, jɨ³ juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre hi³ hún¹ sɨ́² nɨ́² siáh³.

19 Quí¹ ho³ bíh¹ tsa³cuá¹ hí³ jmɨ́¹ zia³² pí³ quioh²¹ la³ má²quionh³ quɨen² jáh³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ hian² tsɨ́³; quí¹ quɨen² jáh³ jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáh³ hláɨnh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² jmu² jáh³ hian² tsɨ́³.

20 Tɨ³la³ tsá²mɨ³cuóun² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, tsá² tiá² cá²tsan³ cun³quionh³ uu³cha³tsɨ³² jáun², tsá² hí³ cun³ tiá² ca³chan³ bíh¹ tɨ³ có³² dió³² tsá² láɨn¹, dió³² ná¹lɨ́³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsú² hmóu³². Cun³ tiá² ca³quin³ bíh¹ tsú² tɨ³ có³² hi³ má²tsú² má²jónh³² la³jánh³ dúh¹ ñí¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ jɨ³ dió³² tsá² láɨn¹ lɨ́³ jáun² cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu², jɨ³ mí¹ñí² mí²niáu³, dió³² lɨ́³ quɨ́n¹, jɨ³ dió³² lɨ́³ hmá² nɨ́² siáh³; dió³² tiá² lin¹ jɨ́e³², sa³jun³ náɨ³² hi³ sa³jun³ tɨn² ngɨ́³² siáh³.

21 Hi³ sa³jun³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tɨ³ có³² hi³ jngɨh² tsáu², hi³ lɨ́n³ tɨ³² mɨ́³

tsá² hláɨnh¹, hi³ jmú² tsau³² hi³ tiá² jmí¹ ca³tɨn¹ jmu³ quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², hi³ sa³jun³ ca³chá³ tsú² siáh³ tɨ³ có³² hi³ han².

10

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² zianh³² cáun² sí² pih²¹

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², jan² tsá² jlánh¹ ho² pí³. Tsá² hí³ né³ ja³ hñu³mɨ³cuú² hi³ dí¹tsaɨnh³² jnie²; jáun² tsáɨh³ chí¹ tsú² né³ hen² jmɨ́²quɨ́n¹, ñí¹ tsú² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ hiú², hi³ ta³ tsú² né³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ zɨ́h¹ sɨ́².

2 Tsá² hí³ zianh³² cáun² sí² pih²¹ hi³ pan²³ tsú² hi³ má²rá¹ñeih³². Jáun² ca³di³chín³² quionh³ tɨ́¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ ñí¹ jmɨ́²miih²¹, hi³ tɨ́¹ cuá² cáun¹ né³ ca³di³chín³² ñí¹ hué²¹.

3 Jmɨ́¹jáun² ca³hóh³² tsú² tiá³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ hóh³² hiah³² dáɨn³, hi³ jmɨ́¹ ca³hóh³² jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngɨh³ siáh³ tá¹ quiau³ mah¹ jáun² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³hléh³ tiá³.

4 Jmɨ́¹ má²lɨ́²hléh³² jáun² mah¹ quioh²¹ miíh³² né³, jmɨ́¹ má²tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ ca³juáh³ mah¹ jáun², tɨ³la³ ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ho³ tsáu² hñu³mɨ³cuú² hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Jnɨ́³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh³ tá¹ quiau³ mah¹ quioh²¹ miíh³² nɨ́², ha³ lɨ́²tón³ ñí¹ sí².

5 Jáun² jná¹³ né³ ca³jɨen¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² dí¹chin¹ hí³ ñí¹ jmɨ́²miih²¹ jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ca³zió³ cuá² chu²¹ quioh²¹ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²,

6 hi³ ca³ma³tson² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ ca³hɨen³ Tsá² zian² hí³ ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mɨ³cuú², jmɨ́²miih²¹, jɨ³ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² nɨ́² siáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ha³ tiú²uú² jmáɨ¹ zia³² yáh³ juáh¹³ hi³ lé³ bíh¹ ué³!

7 Quí¹ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jiéɨ³² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹, má¹jáun² má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ cuá¹hu²¹ jáun² tsɨ́³ Dió³², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³lɨn³ hí³ quian²¹ tsú².

8 Mah¹ hi³ má²lɨ́²náɨ³² jná¹³ jáun², hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú², ca³hléh³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cua³², cuá²quián² sí² pih²¹ má²rá¹ñeih³² hi³ zianh³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² ó³² ñí¹ jmɨ́²miih²¹ jɨ³ ñí¹ hué²¹.

9 Jáun² ngau³ jná¹³ ñí¹ zenh¹ tsá² hí³ hi³ ca³ñí¹mɨ́¹³ jná¹³ sí² pih²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³záɨ³ jná¹³ la³ lá²:

—Jánh³² jaun³², tɨ³la³ quɨéɨh³ má¹ná¹. Jáun² sá¹nɨ́² jɨeh²¹ nú², la³jmɨ́¹ ráu³ jmɨ² toh¹ bíh¹ ráu³ nɨ́¹ má¹hi³² honh¹ nú², tɨ³la³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² hñu³ henh¹ nú² né³, má¹jáun² má²tsɨ́h³² bíh¹.

10 Jáun² jná¹³ né³ ca³héɨ³² sí² pih²¹ jáun² hi³ ca³cué³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² ca³cúh³² ná¹; jáun² la³jmɨ́¹ ráu³ jmɨ² toh¹ bíh¹ ráu³ jmɨ́¹ hi²¹ uen³² jná¹³, tɨ³la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²cúh³² jná¹³ jáun² né³, sa³ tsɨ́h³² lɨ́n³² bíh¹ lɨ³ ta³ má²hu²¹ hñu³ hén² jná¹³.

11 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³:

—Hniáuh³² cuá¹chú¹ cuá¹jah²¹ bíh¹ hnú² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³², ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jɨ³ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ ñí¹ hliáun³ nɨ́² siáh³.

11

Gon³ tsá² nau³² jáɨ¹³

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, hiau³ jná¹³ cáun² hmá² héih³² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cáun² hmá² tá², hi³ jáun² ca³záɨ³ jná¹³ tsú² la³ lá²:

—Náu², cuá²quiú² héih³² hñú³ hí́en¹ quioh²¹ Dió³², jɨ³ ñí¹hiú¹³ nɨ́² siáh³, hi³ cuá²hin³² siáh³ jánh³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³² ñí¹ jáun².

2 Tɨ³la³ ha³ lɨ́² cua³chá¹ héih³² ñí¹ lɨ́³ ñí¹hñú³ cheih³² cuáh³² má¹ná¹, quí¹ ñí¹ jáun² dá² má²hiauh³² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³² bíh¹. Tsá² hí³ tsa³ha³ tsa³záuh³ juú² hí́en¹ hi³ tsa³jmú³ hian² tsɨ́³ cun³ tu³la³tún³ zɨ́h².

3 Jmáɨ¹ jáun² cue¹ jná¹³ jáɨ¹³ gon³ tsá² zih³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Tsá² hí³ né³ ná¹quih³² hmɨh³² liáh² hi³ lin¹ hi³ hlah³ nio² tsɨ́³, hi³ jáun² hléh³² tsú² jáɨ¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsɨ́³ cun³ cú² mej²¹ tsɨ²¹ tun³ nio² hña³láu³ tsɨ²¹ hnaɨh³² nio² quiú³ jmáɨ¹.

4 Tsá² gon³ hí³ né³ ná¹lɨ́n³ tá¹ tun³ hmá² olivo jáun² jɨ³ tá¹ tun³ tse³ pih²¹ hún¹ sɨ́² hi³ nio² jáun² ñí¹ hó²¹ñí¹ Tsá² lɨ́n³ hú¹tá¹ Tsá² chín¹ hngá¹máh³ lá².

5 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² tsá² gon³ hí³, tɨ³ la³ ho³ tsá² hí³ dá² hue³² sɨ́² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ hin³ dí² tsá² hau². La³ jáun² bíh¹ ca³tɨ²¹ jún³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² tsú².

6 Ñí¹con² tsá² hí³ zia³² siáh³ pí³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ tiú²uú² jmɨ́³ chau¹³ tá¹la³ hléh³² tsú² jáun² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³; ja³bí¹ ho² tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hi³ jmáɨ² lan¹³ jmɨ², ho³ hi³ quiunh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² lɨ³ua³ cáun² uu³mí²tsɨ³² siáh³ siáh³. La³jɨ́³² hi³ jáun² jmu³ tsú² nɨ́¹juáh³ jáh³ jéin³² hnió³ tsú² jmu³ bíh¹.

7 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³táuh³ tá¹³ tsá² hí³ né³, má¹jáun² cua³han² jan² jáh³ hláɨh¹ jáh³ hon² hún¹ hñu³ háunh³, hi³ jmu³ hniéɨ² quionh³ tsá² hí³; jáh³ hí³ bíh¹ cah¹³ jmáɨ¹ hi³ jngɨh³ tsá² gon³ hí³.

8 Hla¹ hí³ tá¹tonh¹ ja¹ hñú³ juú² jáun², juú² ñí¹ cá¹taun³ Tɨ³² Juo¹³ tsú² ñí¹ crei²¹; juú² jáun² jmáɨ² Sodoma jɨ³ Egipto ca³tɨ²¹ jú¹ jnɨ².

9 Ñí¹ jáun² tá¹tonh¹ hla¹ cun³ hnɨ³² jmáɨ¹ tón²¹ cú² chí²hiú² tá¹la³ ja³tú¹ ja³lɨn³ tsá² ja¹ quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu², hi³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² nɨ́² siáh³. La³jɨ́n³² tsá² hí³ ja³jɨen³ hla¹ hí³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² cuéh³² tsú² jáɨ¹³ hi³ hón³² hla¹ hí³.

10 Tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² jlánh¹ lɨ³ tsah³ ca³tɨ²¹ hi³ má²cá²tsan³ tsá² hí³, ca³la³ hi³ zia³² hi³ quí¹ hi³ cuen¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ná¹hiún² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun²; quí¹ ñí¹con² hla¹ tsá² jmɨ́¹ hleh³² hí³ jë¹ Dió³² dá² jmɨ́¹ ja³² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ uu³mí²tsɨ³² hi³ ca³ma³tso² jáun² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² tsɨ́³.

11 Tɨ³la³ jmɨ́¹ má²ca³tsɨn¹³ jáun² hnɨ³² jmáɨ¹ tón²¹ cú² chí²hiú² né³, Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ bí¹ siáh³ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³nu³ ca³tiánh³; jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³jɨe³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ca³juénh² quiaun³ cu³tí³ bíh¹.

12 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³ cáun² mah¹ pin³ lɨ́n³² hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ñá²tánh¹ náh² tɨ³ chi³cuú² lá²!

Jmɨ́¹jáun² ca³uɨnh³² tsá² gon³ hí³ juɨ³² ja¹ jnie² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² hau² hí³.

13 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́eh³ hué³² tiá³ lɨ́n³², jmɨ́¹jáun² ca³quɨ́² cá²cuon³ cáun² la³ cun³ quia³ tsoh³ já¹ juú² jáun², hi³ ca³tsan³ quiaun³ mei²¹ tsáu². Tá¹la³ má²ná¹juenh²¹ lɨ́n²¹ jáun² tsá² ca³ziaun³ hí³, ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² cuá¹quien² hñu³mɨ³cuú².

14 La³ nɨ́² bíh¹ ca³nga² uu³cha³tsɨ³² ñí¹ má²tun³; hi³ tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ má²ja³² siáh³ hi³ ñí¹ má²hnɨ³².

Ñí¹ má²quiau³ mí¹ñí² hi³ jiei³² tsú²

15 Jáun² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ mí¹ñí² quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lɨ́n³² hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹ca³juáh³:

Má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² má²hau³ jáɨ¹³ tá¹ cáun² ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³²,

la³ má²quionh³ Tsá² lı́n³ Cristo;
hí³ bíh¹ Tsá² lı³ chín¹ la³ cun³ jmı́¹hi³nio².
16 Hi³ jáun² tá¹ quiu³quiun³ tsá²daun³²
tsá² tionh² hí³ ñí¹ hmá²sı¹ quioh²¹ ta³
ñí¹ Dió³² ca³tıánh³ ná¹hin³ la³ tı³ hué³²
hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³²,
17 hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,
hnú² Tsá² cú² Tsá² juenh²,
hnú² bíh¹ Tsá² zian² nú², Tsá² qui³
zian² nú² la³ cun³ jmı́¹tin²,
cue³² jnoh¹ tiá¹hmah¹ quí¹ má²ca³jmuh²¹
bíh¹ hnú² ta²¹ pí³ hi³ ñı³hauh³²
nú²,
hi³ má²ca³ma³liauh²¹ hnú² hi³ jmúh¹
héih³².
18 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³,
tsá² tiá² má²cuóu³² hnú²,
má²ca³míh³ tsı́³ ñí¹con² hnú²;
tı³la³ má²cá²chó³² bíh¹ jmáı¹ hi³
má¹jnia¹³ hnú² la³ cun³ hi³
míh²³ honh² nú² huen².
Má²cá²chó³² siáh³ jmáı¹ hi³ rá¹tsıh³²
hnú² héih³² ñí¹con² tsá²
má²cá²tsan³,
hi³ jáun² tsá² quian²¹ hnú², tsá² ca³lı́n³
hí³ tı³² jëh² hnú² má²cueh¹ nú²
la³ cun³ hi³ ca³tın¹ hiáuh³,
hi³ hiáuh³ siáh³ la³jı́n³² tsá² joh² hnú²
ñí¹ hná¹ nı́², tsá² ná¹má²quien²
hnú²,
uá¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ uá¹ hi³ tsá¹míh¹.
Ja³bí¹ má²cá²chó³² siáh³ jmáı¹ hi³
má²má¹hiá¹ má¹tsán¹³ nú²
siáh³ la³jı́n³² tsá² ná¹quí²
ná¹hin²³ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³².
19 Jmı́¹jáun² ca³niá³ ho³hñú¹³
hñú³ hı́en¹ jáun² quioh²¹ Dió³²
hñu³mı³cuú², hi³ jáun² ca³jnia³ cuó²
hi³ zeh² ñéih³ hñú³ hı́en¹ jáun², ñí¹
rá²hu²¹ jáı¹³ quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³². Jmı́¹jáun² né³ ca³ja³tu³
ja³lı́³ sı́² quioh²¹ miíh³², hi³ lı³ cú²tiú²
cú²jan³² lı́n³², hi³ ca³quí¹ ca³hín¹, jı³ hi³
ca³qui³ ca³jı́eh³ hué³²; jmı́¹jáun² siáh³
ca³ziú² cá²hin³ hliáun³ cu³tí³ tsı́³.

12

Jáh³ hláınh¹ chín¹ jmu² hniéı² ñí¹con² tsá²mı³

1 Né³² né³, jmı́¹ lı²¹ jáun² ca³jnia³
siáh³ cáun² li²¹ tı³ chi³cuú² hi³ lı́³ la³
lá²: Ca³jıen¹ jná¹³ jan² tsá²mı³ hi³
cuá¹pı́² cuá¹tsaınh³² hiú² la³ jan² tsá²
cuá¹quih³² cáun² ha¹, hi³ he² siáh³ zı́h²
ñeh² ta³ tsú², hi³ hun¹ siáh³ chí¹ tsú²
cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lı́³ cun³quionh³
quia³tún³ chí¹jmaı²¹.
2 Tsá²mı³ hí³ né³ jmı́¹ cuá¹quian²
jon², hi³ jáun² jmı́¹ má²cuá¹tı́²
cuá¹hóh³² quí¹ hi³ má²quıeh² héin¹ hi³
má²lı³zian² jon².
3 La³ cun³ jmı́¹jáun² ca³jı́e³² jná¹³
siáh³ cónh³í¹ cáun² li²¹ tı³ chi³cuú²:
jmı́¹jáun² ca³jnia³ jan² jáh³ hláınh¹
pan¹ cu³tí³, jáh³ dáın³, hi³ tsı²¹ quiau³
máı³ mı³ chí¹, hi³ tsı²¹ siáh³ quia³ juı́¹³;
hi³ ma³ quin³² ma³ cá² máı³ mı³ chí¹
né³ ná¹hun¹ ma³ cáun² có²ron¹ná¹ hi³
la³ ná¹hein³² tsá² quien².
4 Cun³quionh³ quıen² bíh¹ jáh³
hláınh¹ hí³ ca³cuın³ tı³ hué³² cá² tsun¹
la³ cun³ hnı³² tsoh³ chí¹jmaı²¹ hi³ jmı́¹
tionh¹ hñu³mı³cuú². Jmı́¹jáun² ca³náu²
siáh³ ta³ ñí¹ tsá²mı³ má²ñí¹lı³zian² hí³
jon², hi³ jmı́¹ hnió³ cunh¹³ dáın² jon²
tsá²mı³ hí³ la³ cun³ nı́¹ má¹ca³lı³zian².
5 Ca³lı³zian² bíh¹ jon² tsá²mı³ hí³,
jan² dún² tsá²ñuh² tsá² hau³ jáı¹³
ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
cun³quionh³ cáun² hmá²hı́h¹ hi³ lı́³
mí¹ñí²; dáın² hí³ né³ ca³cón³² tsú² la³
tı³ ñí¹ cuá³ Dió³² bíh¹.
6 Tsá²mı³ hí³ né³ ca³cuóun³ tı³ cuá¹
quiéin² ñí¹ má²lı́³ jáun² hua³jan²¹ hi³
ca³jmú³ Dió³² hi³ lı́¹³ ma³ton³ tsú² cun³
cu³ mei²¹ tsı²¹ tun³ nio² hña³láu³ tsı²¹
hnaıh³² nio² quiú³ jmáı¹.
7 Jmı́¹ lı²¹ jáun² né³ ca³lı³ zia³²
cáun² hniéı² hñu³mı³cuú². Mí²yi²¹
tsá² chín¹ ja¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²,
la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³tı́n³
quionh³ jáh³ hláınh¹ chín¹ hí³ la³
má²quionh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³.
8 Tı³la³ jáh³ hláınh¹ hí³ má¹ná¹,
ha³ tiá² ca³cah¹³ yáh³ jmáı¹ quionh³

tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jáun² jmí¹ lɨ²¹ jáun² ha³ tiú²uú² hiauh³ yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ tiánh³ hñu³mɨ³cuú².

9 Jmí¹jáun² ca³tón³² tsú² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ tɨ³ hué³², jáh³ hláɨnh¹ qui³ zian² hí³ la³ cun³ má²jun³ ne²¹ lín²¹, jáh³ jmáɨ² hí³ tsá² hláɨnh¹, hi³ jmáɨ² siáh³ *Satanás, tsá² má²can² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ca³la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ bíh¹ jáh³ hí³ ca³cuɨn³ tsú² tɨ³ hué³².

10 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² tiá³ lín³² hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹ca³juáh³:

Má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ má²ca³liáun³ tsá²mɨ³cuóun²,
hi³ má²ca³ma³jnia² bíh¹ siáh³ Dió³² Juo¹³ dí² pí³ quioh²¹ hi³ lín³ tsú² Re²¹ Tsá² chín¹,
hi³ má²ca³ma³jnia² bíh¹ siáh³ Cristo la³ cun³ ta²¹ hi³ ho²;
quí¹ tɨ³ cheih³² bíh¹ má²ca³tón³² tsú² tsá² jmí¹ cha³² hí³ tsáu¹³ raɨnh²¹ dí² ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma².

11 Tsá² reh² dí² hí³ má²ca³cah¹³ jmáɨ¹ ñí¹con² tsá² hláɨnh¹ hí³
cun³quionh³ jmɨ² hi³ ca³táɨn² quioh²¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹,
jɨ³ cun³quionh³ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ tsú² jáun²;
quí¹ tsá² hí³ cun³ tiá² ca³hí³ bíh¹ tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáɨn³ jmí²chí³ quioh²¹.

12 Jáun² né³² né³, ma³hiún¹³ hnú² honh² hñu³mɨ³cuú²,
la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² ñí¹ lá².
Tɨ³la³ ¡jlánh¹ juon²³ hnoh², tsá² zian² náh² ñí¹ hué²¹ ní² jɨ³ jmí²miih²¹ ní² siáh³!
Quí¹ ní² bíh¹ má²ngau³² tsá² hláɨnh¹ ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³,
hi³ má²lí²son² ñí¹ tionh¹ hnoh² ní²,
quí¹ re² lín³² bíh¹ ñi³² tsú² hi³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéi³²í¹ zia³² quioh²¹.

13 Jmí¹ ca³lɨ³tsɨn² tsá² hláɨnh¹ hi³ má²lí²tiáun³² tsú² tɨ³ hué³², jáun² ca³hí¹ ca³tsɨn¹ tsú² tsá²mɨ³ ca³lɨ³zian² hí³ jon².

14 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ hí³ má¹ná¹, ca³hiauh³ tun³ chí¹ pí¹³ máɨ² pan¹, hi³ jáun² lí¹³ ranh¹³, hi³ tsó³² tɨ³ cuá¹ quiéin² ñí¹ tiú²uú² lí¹³ chauh¹ jáh³ hláɨnh¹ hí³. Ñí¹ jáun² né³ hiáuh³ tsá²mɨ³ hí³ má³² cuh³ tá¹la³ ngá¹³ hnɨ³² mii² tón³² jáun².

15 Jáun² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ jlánh¹ ca³huéh³ jmáɨ² ho³, hi³ jáun² tá¹ron³ cáun² cua³ hi³ lí¹³ tsa³den³ tsá²mɨ³ hí³;

16 tɨ³la³ cuá¹ hué²¹ né³ ca³ma³hau³ bíh¹ quioh²¹ tsá²mɨ³ hí³, quí¹ cuá¹ hué²¹ dá² ca³qui³ ca³nia³ bíh¹ ho³ hi³ ca³hɨnh³ jmí² cua³ hi³ ca³hué² jáun² ho³ jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³.

17 Jmí¹jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ca³míh³ bí¹ tsí³ jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ ñí¹con² tsá²mɨ³ hí³, jáun² ngau³ hi³ ja³jmú³ hniéi² quionh³ tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ tsá²mɨ³ hí³ ñí¹ hná¹ jáun², la³ cun³ la³jín³² tsá² ná¹má²tí³² hí³ héih³² quioh²¹ Dió³², yáh³, tsá² hleh³² la³ má²hleh³² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³hiauh³ tsú² jáun² ñí¹con² Jesús.

13

Jan² jáh³ hion² hñu³ jmí²miih²¹

1 Jáun² né³, ca³jíe³² jná¹³ hi³ ca³náu² tsá² hláɨnh¹ hí³ can³² jmí²miih²¹. Jmí¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³ jan² jáh³ hlah³ lín²¹ jniá³ hi³ ca³hion² hñu³ jmí²miih²¹; jáh³ hí³ tsɨ²¹ quiau³ máɨ³ chí¹ hi³ cónh³ quia³ juí¹³. Ma³ quin³² ma³ caun³² juí¹³ jáun² jáh³ jmí¹ ná¹hun¹ ma³ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ la³ ná¹hein³² tsá² quien². Ma³ quin³² ma³ cá² máɨ³ chí¹ jáh³ jmí¹ ná¹tón²¹ ma³ cá² jon¹ jáɨ¹³ hi³ chú² lén³² jáh³ Dió³².

2 La³jmí¹ jniá³ jan² hiah³² huénh³ bíh¹ jniá³ jáh³ hláɨh¹ hí³, tɨ³la³ cuú² ta³ jáh³ má¹ná¹, jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuú² ta³ jáh³ náɨ² cánh¹ bíh¹, jáh³ téh²³ tsú² oso, hi³ ho³ jáh³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ ho³ hiah³² dáɨn³ cánh¹. Jáun² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ né³ ca³cué³ pí³ hi³ ho² ñí¹con² jáh³ hláɨh¹ hí³, la³

má²quionh³ jɨ³ hmá²sɨ¹ ñí¹ cuá³, jɨ³ hi³
ca³cué³ siáh³ jáɨ¹³ quien² hi³ ho².
3 Cá² máɨ³ chí¹ jáh³ hláɨh¹ hí³ jmɨ́¹
cuɨ́h² hi³ jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
má²jún¹ mɨ³ chí¹ jáun²; tɨ³la³ la³ bíh¹
ñí¹ jmɨ́¹ cuɨ́h² jáun² quioh²¹ jáh³, hi³
jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
né³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hi³
jáun², jáun² jlánh¹ ca³tanh² dí² ta²¹ jáh³
hláɨh¹ hí³.
4 Jáun² jlánh¹ ca³ma³tsu³ ma³jónh³²
tsú² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ quí¹hliá²
ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ ho² ñí¹con² jáh³ hláɨh¹
hí³, hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² siáh³
jáh³ hláɨh¹ hí³ uá²jaɨ³², hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿Hin² bí¹ tsánh² cu³ ren³ quionh³
jáh³ lá²? ¿Hin² ya³ tsánh² tioh²¹ jmu³
hniéɨ² quionh³ tsú²?
5 Ja³bí¹ ca³hiauh³ jáh³ hláɨh¹ hí³ jáɨ¹³
hi³ jmu³ tonh² hi³ chu³ lén³² Dió³², jɨ³
hi³ ca³lɨ³hiáun¹ siáh³ hi³ hau³ jáɨ¹³ tá¹
tu³la³tún³ zɨ́h².
6 Jáh³ hláɨh¹ hí³ né³, ca³chu³ ca³lén³²
Dió³² jɨ³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² siáh³
Dió³², jɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá³ jáun²
Dió³², la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá²
tionh² ñí¹ jáun².
7 Ja³bí¹ hiauh³ siáh³ jáh³ hláɨh¹
hí³ pí³ hi³ jmu³ hniéɨ² ñí¹con² tsá²
joh¹ Dió³² ca³la³ ñí¹ ca³láɨh¹³; hi³ hi-
auh³ siáh³ jáɨ¹³ hi³ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con²
la³jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu², la³jáh³
dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jɨ³ ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³
caun³² hué³² nɨ́² siáh³.
8 Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² zian²
tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³ma³tsu³
ma³jónh³² jáh³ hláɨh¹ hí³, la³ cun³
tsá² tiá² má²ná¹tioh³ hí³ hi³ jmáɨ² ñí¹
sí² quioh²¹ Tsá² lɨ́n³ *Já¹ziáh² míh¹,
Tsá² ca³jun³ hí³. Sí² jáun² né³ tioh³
hi³ jmáɨ² jmáh³la³ tsá² ca³tɨn¹ hi³ lɨ́¹³
zian², hi³ ná¹tioh³ ñí¹ sí² ca³la³ cun³
jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ hngá¹máh³ lá².
9 Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, jáun² cuɨ́¹
nie¹³ re²:
10 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tɨn¹ lɨ³tson³,
jáun² cu³tí³ bíh¹ lɨ³tson³ tsú²;
hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tɨn¹ jún³
cun³quionh³ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹
tun³ jo²¹ né³,
jáun² cun³quionh³ mí¹táɨ³ jáun² bíh¹
jún³ tsú².
Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jáun² tsá² joh¹
Dió³² hniáuh³² cuéh³² tsɨ́³, jɨ³ hi³ nio²
cáun² tsɨ́³ la³ má²nio² jáun².
11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³
siáh³ jan² jáh³ hláɨh¹ hi³ cuá¹hion²
hñu³ hué³². Jáh³ hí³ tsɨ²¹ juɨ́¹³ hi³ jniá³
la³jmɨ́¹ jniá³ juɨ́¹³ *já¹ziáh² míh¹, tɨ³la³
la³jmɨ́¹ hleh³² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³
bíh¹ hleh³² jáh³.
12 Ñí¹con² jáh³ hláɨh¹ ñí¹ má²gon³
hí³ jmɨ́¹ zia³² siáh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³
ho³ jáh³ hláɨh¹ la³ñí¹ hí³, hi³ jáun²
ca³hléh³ cha¹³ jáh³ hí³, hi³ jáun²
ca³jmú³ héih³² hi³ la³jɨ́n³² tsá² zian²
tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³tɨn¹ ma³tsu³
ma³jónh³² jáh³ hláɨh¹ la³ñí¹ hí³, jáh³
hláɨh¹ ca³hin³ hí³ ñí¹ jmɨ́¹ cuɨ́h² jáun²
chí¹ hi³ jmɨ́¹ má²jún¹.
13 Jáh³ ñí¹ má²gon³ hí³ jmu² siáh³
hliáun³ li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² hi³ ca³la³
hi³ jmu² siáh³ hi³ so²³ sɨ́² chi³cuú² hi³
cha²³ ñí¹ hué²¹ lá² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³²
tsá² zian² hngá¹máh³ lá².
14 Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jɨ́³² li²¹
hi³ ca³jmú³ jáh³ hí³ cun³quionh³ jáɨ¹³
hi³ ho² cha¹³ jáh³ hláɨh¹ la³ñí¹ hí³ né³,
ca³ma³can² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
Jáun² ca³jmú³ siáh³ héih³² ñí¹con² tsá²
zian² hngá¹máh³ lá² hi³ jmah³ tsú²
jan² jáh³ láɨn¹ la³ cun³ rón³² jniá³ jáh³
hláɨh¹ la³ñí¹ hí³, jáh³ jmɨ́¹ cuɨ́nh² hí³
quionh³ mí¹táɨ³, tɨ³la³ má²laɨn³² bíh¹.
15 Jáun² jáh³ hláɨh¹ ñí¹ má²gon³ hí³
hiauh³ jáɨ¹³ hi³ tónh³² jmɨ́²chí³ quioh²¹
nóh³² má²dí¹láɨn¹ jáh³ hláɨh¹ la³ñí¹
hí³, hi³ ca³la³ hi³ lɨ́¹³ hléh³² siáh³
nóh³² dí¹láɨn¹ jáun², jɨ³ hi³ jmu³ hi³
hiá¹ tsán¹³ tsá² tiá² hnió³ ma³tsu³
ma³jáuh³².
16 Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ jáh³ ñí¹
má²gon³ hí³ héih³² hi³ ca³la³ jɨ́n³² tsáu²
hniáuh³² taun³ cáun² li²¹ cuá² chu²¹
quioh²¹ ho³lá²dá² chí¹quie¹³, uá¹ hi³

tsá¹míh¹ ho³ tsá² má²lieih²¹, uá¹ hi³
tsá² hánh³ ho³ tsá² tia³mii², uá¹ hi³
*tsá² má²ná¹hlánh¹ ho³ tsá² zian² hi³
ca³tɨn¹ hmóu³².
17 Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ jáh³ hí³ héih³²
hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lɨ́¹³ lá³² ho³ hi³
hna³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ quian³² yáh³
tsú² li²¹ hi³ lɨ́³ jáun² hi³ jmáɨ² jáh³
hláɨh¹ hí³, ho³lá²dá² número quioh²¹
hi³ jmáɨ² jáh³ hí³.
18 Hniáuh³² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ bíh¹
tsú² ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́². Jáun² lɨ³ua³ jan² tsá²
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ bíh¹ lɨ́¹³ hnauh¹³ he³
hnió³ juáh³ número jáun² quioh²¹ jáh³
hláɨh¹ hí³, quí¹ número jáun² dá² lɨ́³ hi³
jmáɨ² jan² tsáu² bíh¹, hi³ tí³ jñéi³ nio²
hña³láu³ tsɨ²¹ hnaɨh³² nio² quiú³ jñéi³.

14

Sun¹ hi³ ná¹hɨe³² tsá² má²ca³liáun³

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³
Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ hi³ zenh²
tsɨ³ máh³ Sión la³ má²quionh³ tán¹
hña³láun³ tsɨ²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ tsá²
má²ná¹tón²¹ hí³ chí¹quie¹³ hi³ jmáɨ²
Já¹ziáh² míh¹ hí³, jɨ³ hi³ jmáɨ² Jméi²
tsú² nɨ́² siáh³.
2 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun²
mah¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú². Mah¹
jáun² niéih³ la³jmɨ́¹ niéih³ cuú²jëh³ ñí¹
hí¹cha²³ jmáɨ² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹, jɨ³ la³jmɨ́¹
niéih³ mah¹ quioh²¹ miíh³² nɨ́² siáh³;
máh¹ hi³ ca³náɨ³² jná¹³ jáun² dá² lɨ́³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ sun¹ quioh²¹ tsá² ná¹quien²
tun³² pih²¹ hi³ caɨ³² tsú².
3 Tsá² hí³ jmɨ́¹ ñí¹ná¹hɨe³² cáun²
sun¹ hmaɨ²¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsɨ²¹
hí³ hmá²sɨ¹, ñí¹ ta³ ñí¹ tá¹ quiun³
tsá²cuú² tsá²chín³, jɨ³ ñí¹ ta³ ñí¹ jɨ³lɨn²
tsá²daun³² hí³ nɨ́² siáh³; hí¹ jan² yáh³
tiá² hin² jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ tɨn² sun¹ jáun²,
jɨ́³²la³ hmóu³² tsá² hña³láun³ tsɨ²¹
tu³la³quiún³ mei²¹ hí³ bíh¹ tɨn², tsá²
ca³liáun³ hí³ ñí¹ hué²¹ lá².
4 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² lɨ́¹
má²ca³cuu³ ca³hlianh³ quionh³
tsá²mɨ³ juón¹, tsá² hí¹ cónh³ tiá²
lɨ́¹ ca³jmu³ ca³tsau³ yáh³. Tsá² hí³
dá² ñi³táunh¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Tsá²
lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ lɨ³ua³ cáun²
ñí¹ tsó²¹. Tsá² hí³ má²ca³liáun³ ja¹
quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun² cun³quionh³
hi³ ca³ma³hmah¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh²
míh¹, hi³ ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ lau³²
la³ñí¹, hi³ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³² jɨ³
ñí¹con² Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹.
5 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² ca³hléh³ hí¹
cáun² jú¹ tɨ́¹jáɨ², hú¹tá¹ tsá² jɨn² cu³tí¹³
bíh¹ hí³.

Jáɨ¹³ hi³ ngaɨ³² gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

6 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³
jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ hí¹ranh³²
chi³cuú² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹. Tsá² hí³ né³
quian³² jú¹ chú³² hi³ quien² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio² hi³ hléh³² ñí¹con² tsá²
tionh² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ la³jɨ́n³²
tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³²
hué³², ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh²
tsáu², jɨ³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma²
nɨ́² siáh³.
7 Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Juénh² náh² jmu³ ñí¹con² Dió³²,
jɨ³ hi³ ma³quien¹³ náh² tsú², quí¹
má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ má²ra³tsɨ³²
Dió³² héih³²; jáun² ma³tsú¹ ma³jonh²¹
náh² Tsá² ca³jmú³ hí³ la³ cu³ la³ juéh³
mɨ³cuú², la³ má²quionh³ jmɨ́²miih²¹ jɨ³
la³jɨ́³² ñí¹ ñei³² jmáɨ² nɨ́² siáh³.
8 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹
má²gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³
ca³juáh³:
—¡Má²já²hín³ bíh¹ juú² Babilonia,
má²já²hín³ bíh¹ juú² chín¹ hi³ jlánh¹
jmɨ́¹ jmu² hi³ hen² tsɨ́³ tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³
hó³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ca³hinh³ tsú²
tsá² hí³ mu² ráu³ má²zéih¹!
9 Jmɨ́¹jáun² la³juɨ³² ja³ siáh³ tsá² ñí¹
má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
húnˈ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³², hi³ juáh³ la³
lá²:
—Lɨ³ua³ jan² tsá² má²tsú² má²jónh³²
jáh³ hláɨh¹ la³ñí¹, jɨ³ la³ má²quionh³
nóh³² hi³ dí¹láɨn¹ jáh³ hí³, jɨ³ hi³ he³

tsú² siáh³ li²¹ hi³ taun³ jáun² chí¹quie¹³
ho³lá²dá² cuo² tsú²,
10 jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ca³tɨn¹
quiunh²¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ma³tsau¹³
jáun² Dió³² ca³la³ hi³ míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³,
la³jmɨ́¹ hɨ́nh²³ tsú² mu² ráu³ hngó³²
hi³ má²zéih¹ lɨ́n²¹. Tsá² la³ hí³ bíh¹
tsa³ma³tso² tsɨ́³ ja¹ sɨ́² lɨ́³ cun³quionh³
juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² chun¹, jɨ³
ñí¹ ta³ ñí¹ hnga² Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh²
míh¹.
11 Ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹ cuá³²
mí²ñí¹ ñí¹ ná¹má²tso² jáun² tsá² hí³
tsɨ́³; cun³ tiá² tie³ nio² bíh¹ ñí¹ tionh¹
tsú² jáun² la³ huá² la³ jma², nɨ́¹juáh³
tsá² má²tsú² má²jónh³² jáh³ hláɨh¹
hí³ la³ má²quionh³ nóh³² hi³ dí¹láɨn¹
jáh³, ho³ lɨ³ua³ jan² tsá² he³ siáh³ li²¹
quioh²¹ hi³ jmáɨ² jáh³ hí³.
12 Jáun² né³, hniáuh³² tion³ tsɨ́³ bíh¹
tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²má²tí³² hí³
héih³² quioh²¹ Dió³² jɨ³ hi³ nio² siáh³
cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jesús.
13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³náɨ³² jná¹³
siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³hléh³, hi³
ñí¹juah²¹:
—Tón³ ñí¹ sí² jáɨ¹³ lá²: "Hénh³ ma³
jmɨ́¹ ren² tsá² hiá¹ tsán¹³ hi³ tanh² ta²¹
Tɨ³² Juo¹³ dí² né³² tɨ³ chí¹ján³".
Jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ siáh³ ñí¹ca³juáh³:
—Ján³, má²tiánh³ tsú² tie³ cun³ñí¹
hi³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² ta²¹ hi³ lɨ́²jmú³, quí¹
ta²¹ hi³ ca³jmú³ tsú² tsa³toh³ cu³lɨ²¹
quionh³ tsú² ñí¹ tsa³tiánh² tsú² jáun²
tie³.

Hi³ ca³láu² cuá¹ hué²¹

14 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jɨ́e³²
jná¹³ cáun² jnie² tiáu²; ñí¹ jnie² jáun²
né³ cuá¹tsɨ²¹ jan² tsá² jniá³ la³jmɨ́¹
jniá³ tsá²mɨ³cuóun². Tsá² hí³ jmɨ́¹ hun¹
cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹
chí¹, jɨ³ hi³ zianh³² siáh³ cáun² mí¹jla²
rá¹lɨnh² hmu³ lɨ́n³².
15 Jáun² cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ jáun²
hi³ hleh³² tiá³ lɨ́n³² hi³ liéinh³² tsá²
cuá¹tsɨ²¹ hí³ ñí¹ jnie², hi³ juáh³:
—¡Má²ca³láu² bíh¹ máɨ³ ñí¹ hué²¹
nɨ́², má²juú² bíh¹; né³² né³, tiú¹ chí²
hieh² quionh³ mí¹jla² rá¹lɨnh² nɨ́²
quián¹³, jáun² quiaun²!
16 Jáun² tsá² cuá¹tsɨ²¹ hí³ ñí¹ jnie²
né³ ca³nga³ mí¹jla² quioh²¹ ñí¹ hué²¹
lá² hi³ ca³ziu³ ca³liauh³ la³jɨ́³² la³ cun³
hi³ ca³láu² hngá¹máh³ lá².
17 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³
jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³
hɨ́en¹ zeh² jáun² hñu³mɨ³cuú², hi³
zianh³² siáh³ cáun² mí¹jla² rá¹lɨnh² hi³
hmu³ lɨ́n³².
18 Jáun² cua³han³ siáh³ cónh³í¹ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lɨ́³ ñí¹hiú¹³,
tsá² hí³ ho² jáɨ¹³ ñí¹con² sɨ́²; tsá² hí³
ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³teh³ tsá² zianh³²
hí³ mí¹jla² rá¹lɨnh² hmu³ lɨ́n³², hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Ngáɨ¹ mí¹jla² rá¹lɨnh² hmu³ nɨ́²
quián¹³ chí² hieh² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hi³
zia³² ñí¹ hué²¹ nɨ́², quí¹ má²juú² lɨ́n³²
bíh¹.
19 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³
ca³nga³ mí¹jla² jáun² quioh²¹ ñí¹
hué²¹ lá², hi³ ca³tiú³ chí² hieh² mɨ³
uóun²jɨeh¹³ hi³ má²ca³láu² jáun² ñí¹
hué²¹ lá², jáun² ca³tóh³ tsú² tɨ³ ñeh²
ñí¹ lɨ́¹³ jlinh³ tsú² hi³ quiáuh³² jmaɨh²¹;
hi³ jáun² né³ hnió³ juáh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ ma³tsau¹³ tsú² jáun² Dió³² ca³la³ hi³
míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³.
20 Mɨ³ uóun²jɨeh¹³ jáun² né³
ca³quiauh³ tsú² jmaɨh²¹ ñí¹ lɨ́³ tɨ³
cheih³² juú²; jmɨ́¹ ca³quiauh³ tsú²
jáun² jmaɨh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ né³, jmɨ²
bíh¹ ca³hué², hi³ lɨ³ cáun² cho² ñe¹
la³ cun³ tiéh¹ ho³ jan² tsa³cuá¹. Ñí¹
ca³ta³ná¹ho³ jmɨ² jáun² tí³ cun³ hnɨ³²
nio² hña³láu³ kilómetros.

15

Quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² quiau³ uu³mí²tsɨ³² ñí¹ má²ca³táuh³

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ siáh³
cáun² li²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lɨ́n³²
hñu³mɨ³cuú². Ca³jɨen¹ jná¹³ quiaun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quian³² tá¹

quiau^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3}; hi^{3}
jáun^{2} né^{3}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}
má^{2}tsá^{13} hi^{3} míh^{23} tsɨ́^{3} Dió^{32}.
2 Ca^{3}jɨ́e^{32} jná^{13} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3}
jniá^{3} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} jmɨ́^{2}miih^{21} hi^{3} lɨ́^{3}
hu^{32} má^{2}ná^{1}jan^{2} quionh^{3} sɨ́^{2}. Can^{32}
jmɨ́^{2}miih^{21} jáun^{2} né^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}táun^{3}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}cah^{13} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} jáh^{3}
hláɨh^{1} hí^{3} jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} nóh^{32} hi^{3} dí^{1}láɨn^{1}
jáh^{3} jɨ^{3} número quioh^{21} hi^{3} jmáɨ^{2}
jáh^{3} siáh^{3}. Tsá^{2} hí^{3} né^{3} ná^{1}zianh^{32}
ma^{3} cáun^{2} tun^{32} pih^{21} caɨ^{32} tsú^{2} hi^{3}
má^{2}ca^{3}cué^{3} Dió^{32},
3 hi^{3} jáun^{2} má^{2}ná^{1}hɨe^{32} sun^{1} hi^{3} la^{3}
ca^{3}hɨ́e^{3} hla^{1} Moisés tsá^{2} quian^{21} Dió^{32},
jɨ^{3} sun^{1} quioh^{21} Tsá^{2} lɨ́n^{3} hí^{3} *Já^{1}ziáh^{2}
míh^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
Hnú^{2} Dió^{32} Juo^{13} jnoh^{1}, Tsá^{2} cú^{2}
juenh^{2} lɨ́n^{32},
hi^{3} cáu^{2} hi^{3} jueh^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1}
má^{2}ca^{3}jmuh^{3} hnú^{2},
hnú^{2} Re^{21} Tsá^{2} chín^{1} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́^{32}
hué^{32} hi^{3} zia^{32} tá^{1} cáun^{2}
hngá^{1}máh^{3},
hnú^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} nú^{2} Tsá^{2} chun^{1}, Tsá^{2}
ma^{3}tih^{21} jëh^{2} la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
jmuh^{32}.
4 Hnú^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} jnoh^{1}, ¿hin^{2} bí^{1} tsánh^{2}
tiá^{2} jmu^{3} juénh^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2},
hin^{2} bí^{1} tsánh^{2} tiá^{2} ma^{3}quien^{2} hnú^{2}?
Quí^{1} jɨ^{32}la^{3} huen^{2} hnú^{2} bíh^{1} Tsá^{2} hɨ́en^{1}
nú^{2},
hi^{3} jáun^{2} dá^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} zian^{2} tá^{1}
cáun^{2} hngá^{1}máh^{3} bíh^{1} ja^{3}tú^{1}
ja^{3}lɨn^{3} hi^{3} ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jáuh^{32}
hnú^{2},
quí^{1} má^{2}ca^{3}jɨ́e^{3} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} hnú^{2} bíh^{1}
rá^{2}tsɨh^{32} héih^{32} la^{3} cun^{3} ca^{3}tɨ^{21}.
5 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jɨ́e^{32} jná^{13} siáh^{3}
hi^{3} ca^{3}niá^{3} ñí^{1} jlánh^{1} bíh^{1} hɨ́en^{1}
quioh^{21} hñú^{3} hɨ́en^{1} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2},
ñí^{1} nio^{1} jáun^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} nió^{32} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32}.
6 Ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1} jáun^{2} bíh^{1}
ca^{3}huén^{2} tá^{1} quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}
Dió^{32}, tsá^{2} ná^{1}quian^{32} hí^{3} tá^{1} quiau^{3}
uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} jueh^{32} jáun^{2}; tsá^{2} hí^{3}
ná^{1}quih^{32} hmɨh^{32} zɨ́n^{3} tiáu^{2} jon^{3} cu^{3}tí^{3},
hi^{3} ná^{1}hñéih^{3} siáh^{3} láu^{2} cú^{1}mí^{1}niau^{21}
ñí^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2}.
7 Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2} quiun^{3} tsá^{2}cuú^{2}
tsá^{2}chín^{3} hí^{3} ca^{3}zianh^{3} tá^{1} quiaun^{3}
tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} ma^{3} cáun^{2} uon^{2}
hi^{3} lɨ́^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3}
ná^{1}canh^{2} hi^{3} míh^{23} jáun^{2} tsɨ́^{3} Dió^{32} Tsá^{2}
zian^{2} hí^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.
8 Hi^{3} ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1} jáun^{2} né^{3}
ca^{3}cónh^{32} mí^{2}ñí^{1} hi^{3} lɨ^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
jlánh^{1} cuá^{1}quien^{2} lɨ́n^{32} Dió^{32} jɨ^{3} hi^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} ho^{2} tsú^{2} pí^{3} nɨ́^{2}
siáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2}
hin^{2} jmɨ́^{1} lɨ^{13} hí^{3} ñéih^{3} jáun^{2}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3}
ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} tá^{1} quiau^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} hi^{3}
má^{2}ná^{1}zianh^{32} jáun^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}
hí^{3} Dió^{32} máh^{3} má^{2}lɨ^{13}.

16

Uon^{2} tioh^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}

1 Jáun^{2} jná^{13} ca^{3}náɨ^{32} siáh^{3} cáun^{2}
mah^{1} hi^{3} ñí^{1}ja^{21} tɨ^{3} ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1}
jáun^{2} hi^{3} ñí^{1}ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tá^{1} quiaun^{3}
tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:
—Cuá^{2}can^{21} náh^{2} ñí^{1} hué^{21} ó^{32} tá^{1}
quiau^{3} uon^{2} hi^{3} ná^{1}canh^{2} hi^{3} míh^{23}
jáun^{2} tsɨ́^{3} Dió^{32}.
2 Jáun^{2} ngau^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}
tsá^{2} la^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}can^{1} uon^{2} jáun^{2}
quioh^{21} ñí^{1} hué^{21}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}la^{3}
jɨ́n^{32} tsá^{2} má^{2}ná^{1}quian^{32} li^{21} quioh^{21}
hi^{3} jmáɨ^{2} jáh^{3} hláɨh^{1} hí^{3} jɨ^{3} hi^{3} má^{2}tsú^{2}
má^{2}jónh^{32} tsú^{2} siáh^{3} nóh^{32} hi^{3} dí^{1}láɨn^{1}
jáh^{3} hí^{3}, ca^{3}hián^{2} hmah^{2} hlah^{3} hi^{3} cú^{2}
hi^{3} chéi^{3} cu^{3}tí^{3}.
3 Jáun^{2} ngau^{3} siáh^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}
Dió^{32}, tsá^{2} ñí^{1} má^{2}gon^{3} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}can^{1}
uon^{2} quioh^{21} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}, jmɨ́^{1}jáun^{2}
né^{3} ca^{3}jéinh^{32} jmɨ^{2} tá^{1} cáun^{2} jmɨ́^{2}miih^{21}
la^{3}juah^{21} dúh^{1} jmɨ́^{2}hán^{1} tsá^{2} lɨ́^{2}jngah^{3}
tsáu^{2}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}hiá^{2} cá^{2}tsan^{3} ca^{3}la^{3}
jánh^{3} dú^{1} ñí^{1} jáh^{3} jmɨ́^{1} tiáunh^{1} hñu^{3}
jmɨ́^{2}miih^{21}.
4 Ñí^{1} má^{2}gáun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}
ca^{3}can^{3} siáh^{3} uon^{2} quioh^{21} ñí^{1} quioh^{21}
la^{3}jɨ́^{32} jmɨ́^{2} cua^{3} jɨ^{3} la^{3}jáh^{3} dú^{1} ñí^{1} ñei^{32}
jmáɨ^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ^{2} bíh^{1}
ca^{3}lan^{3} la^{3}jɨ́^{32} jmáɨ^{2}.

5 Jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ca³hléh³
tsá²cuú² tsá² ta³ Dió³², tsá² ho² hí³ jáɨ¹³
ñí¹con² jmáɨ², hi³ ca³juáh³:
Hnú² bíh¹ jan² Tsá² rá²tsɨh³² héih³²
re²,
Tsá² chun¹ nú²,
Tsá² qui³ cónh³ jmɨ́¹ zian² nú², hi³
zian² nú² la³ má²zian² jáun²,
quí¹ hnú² bíh¹ má²lɨ́²ra³tsɨh³² héih³²
la³ cun³ ca³tɨ²¹,
6 quí¹ tsá² ó³² bíh¹ ca³táɨn³ jmɨ́²hán¹
tsá² joh² hnú²,
jɨ³ jmɨ́²hán¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ tɨ³² jëh²
hnú² nɨ́² siáh³,
hi³ jáun² dá² jmɨ² bíh¹ má²lɨ́²hinh²¹ nú²
tsú² ta³né³²;
quí¹ la³ nɨ́² ca³tɨn¹ quiunh²¹ yáh³ tsú².
7 Hi³ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ cáun²
mah¹ hi³ ñí¹ja²¹ la³ tɨ³ ñí¹ zeh¹ jáun²
ñí¹hiú¹³, hi³ ñí¹ca³juáh³:
—Tson² bíh¹ cu³tí³, hnú² Tɨ³², Dió³²
Tsá² cú² Tsá² juenh², hnú² bíh¹ Tsá²
rá²tsɨh³² héih³² ca³la³ re² tso² cu³tí³ la³
cun³ ca³tɨ²¹.
8 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²quiun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³
siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ hiú²;
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³chéɨ³² lɨ́n³² bíh¹
hiú², ca³la³ hi³ ca³cáun³ bíh¹ tsáu²
cun³quionh³ hi³ chéɨ³.
9 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³cáun³ tsú² cun³quionh³
hi³ jlánh¹ chéɨ³ jáun² né³, tɨ³ ca³chu³
ca³juóun³² bíh¹ tsú² Dió³² Tsá² ho² hí³
jáɨ¹³ ñí¹con² la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² jáun²,
cha³ jmɨ́¹ tsa³conh² tsɨ́³ tsú² hi³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ lɨ³ ma³quien² tsú² Dió³².
10 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ má²hñá³
tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³can³
siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ hmá²sɨ¹ ñí¹
cuá¹quien² jáh³ hláɨh¹ hí³; jáun²
jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ já¹niéɨ² la³ tán¹ ñí¹
hu²¹ cuo² jáh³ hí³. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³
má²quí² má²juoun³² tsáu² zɨ́h¹ cun³ñí¹
hi³ má²zian² hi³ chéɨ³ hi³ uóu³² cu³tí³.
11 Tsá² hí³ né³, tɨ³ ca³chu³ ca³juóun³²
bíh¹ Dió³² Tsá² quioh²¹ hñu³mɨ³cuú²
cun³ñí¹ hi³ má²má²tso² tsɨ́³ hi³ chéɨ³
hi³ uóu³² jɨ³ hi³ má²tsɨn¹ siáh³ hmah²
hlah³ jáun²; cun³ tiá² ca³ja³conh² bíh¹
tsɨ́³ tsú² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² ta²¹ hlah³ hi³
ná¹jmú².
12 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²jñéɨ³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ siáh³
uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ cua³ jueh³²
jmáɨ² Eufrates; jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ quiéɨn²
cua³ jáun², hi³ jáun² ca³niá³ juɨ³²
ñí¹ ja³táunh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹, tsá²
ja³táunh¹ tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú².
13 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ gáun³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³
jɨeh². Jan² cua³han³ ho³ jáh³ hláɨnh¹
chín¹ hí³, jan² cua³han³ ho³ jáh³ hláɨh¹
la³ñí¹ hí³ hi³ cónh³ jan² cua³han³ siáh³
ho³ tsá² jlánh¹ juáh³ hí³ hi³ lɨ́n³ *tɨ³²
jë¹ Dió³².
14 Jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ dá² ca³la³ hi³
jmu² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³². Hí³ bíh¹
tsa³táunh¹ hi³ tsa³ngɨh¹ tsá² ná¹lɨ́n³
re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³
tsa³jmú³ cá²hon³ hi³ jmu³ hniéɨ²
nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jueh³² jáun²
quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh².
15 —Sá¹nɨ́² jɨe³, cu³diá²jan² pih²¹ la³
lá² bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ la³jmɨ́¹ ja³² jan²
háɨn². Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² nɨ́¹juáh³
tsá² cuá¹zian² tsɨ́³ jɨ³ hi³ cuá¹quih³²
siáh³ ha¹ la³ má²quih³² jáun², quí¹ nɨ́²
lɨ́¹ ca³lɨ³ jnia² hi³ láun³ tsú², hi³ jáun²
tiá² jɨ́e³ tsáu² ñí¹ hua³heih²¹ quioh²¹
tsú².
16 Jáun² né³, ca³cuu³ ca³ngɨh³ bíh¹
jmɨ́²chí³ hí³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ máɨ²
ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Armagedón
cun³quionh³ jú¹ *hebreo.
17 Jmɨ́¹jáun² né³ ja³ siáh³ tsá² ñí¹
má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
hi³ ca³can³ uon² quioh²¹ ja¹ chí³;
jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² mah¹
tiá³ cu³tí¹³ hi³ ñí¹ja²¹ la³ tɨ³ ñéih³ hñú³
hɨen¹, la³ tɨ³ ñí¹ zeh¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹
Dió³², hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Má²ca³táuh³ bíh¹ la³jɨ́³²!
18 Jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ja³tu³ ja³lɨ́³
sɨ́² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³lɨ³ tiú² jan³²,
hi³ ca³quí¹ ca³hín¹ tiá³ lɨ́n³²; hi³ ca³qui³
ca³jɨ́eh³ siáh³ hué³² tiá³ tiá² tí¹ tiá²

nio3 cu3tí13, cáun2 hi3 tiá2 má2lɨ32 hí1
cónh3 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3zian2 tsáu2 ñí1
hué21 lá2, quí1 cun3 tiá2 cunh3 bíh1
quionh3 la3 cun3 hi3 má2lɨ32 jmɨ́1tin2.
19 Jmɨ́1jáun2 ca3tsáun3 hnɨ32 tsoh3
juú2 chín1 jáun2, hi3 juú2 cáh1 juú2
pa21 hi3 zia32 tá1 cáun2 hngá1máh3 né3
ca3juú2 ca3tsúnh2; hi3 Dió32 né3 tsau3
tsɨ́3 juú2 Babilonia juú2 chín1 jáun2,
hi3 ca3hinh3 dí2 mu2 ráu3 hi3 dí1canh2
jáun2 copa quioh21, la3 cun3 hi3 niéih3
jáun2 hi3 ma3tson13 dí2 juú2 jáun2 ca3la3
hi3 míh23 lɨ́n32 tsɨ́3.
20 Jmɨ́1jáun2 né3, cáun2 lɨ́1 ca3yéin2
bíh1 la3jɨ́32 hué32 pih21 hi3 jmɨ́1 tioh3
jáun2 chu3 jmáɨ2 jɨ3 ñí1 jmɨ́1 lɨ́3
hngá1máh3 nɨ́2 siáh3.
21 Ja3bí1 jmɨ́1jáun2 siáh3 ca3súh32
tsɨ́3 cáh1 cu3tí3 ñí1 quioh21 tsáu2, hi3
héi2 cun3 quiéinh3 nio2 quiú3 cuah21.
Jmɨ́1jáun2 la3jɨ́n32 bíh1 tsáu2 ca3chu3
ca3juóun32 siáh3 Dió32 cun3ñí1 hi3
ca3tɨ21 uu3mí2tsɨ32 jáun2, quí1 hi3 jáun2
dá2 cáun2 hi3 huáh2 tsɨ́3 lɨ́n32 bíh1 hi3
ca3ma3tso2 tsáu2 tsɨ́3.

17

Jmáɨ1 hi3 tsa3hín3 tsá2mɨ3 hláɨh1

1 Jmɨ́1 má2lɨ32 jáun2 la3 jáun2
né3, jan2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 tsá2
quiaun3 jmɨ́1 ná1zianh32 hí3 uon2
ca3záɨ3 jná13 la3 lá2:
—Sá1nɨ́2 ña32 ñá2jɨe3, lá2 hɨ́e13 jná13
he3 lánh3 rón32 tá1tsɨn1 héih32 tsá2mɨ3
tsá2 jlánh1 juón1 cuá1tsɨ21 ñí1 jmáɨ2
zia32 tá1 cáun2 hngá1máh3.
2 La3jɨ́n32 bíh1 tsá2 ná1lɨ́n3 re21 zian2
tá1 cáun2 hngá1máh3 lɨ́1 má2ca3jmu3
ca3tsau3 quionh3 tsá2mɨ3 hí3, jɨ3
la3jɨ́n32 tsá2 zian2 hngá1máh3 bíh1
má2ca3ma3héinh32 siáh3 quionh3 mu2
ráu3 hi3 ca3tɨ21 hi3 juón1 tsá2mɨ3 hí3.
3 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3jau3 jná13
tsá2cuú2 tsá2ta3 hí3 Dió32 juɨ32 jmɨ́2chí3
tɨ3 ñí1 lɨ́3 cuá1 quiéin2. Jáun2 ñí1
jáun2 ca3jɨen1 jná13 jan2 tsá2mɨ3 hi3
cuá1tsɨn1 jan2 jáh3 hláɨh1 dáɨn3. Ca3la3
hi3 rá2láɨn1 bíh1 jáh3 hí3 cun3quionh3
huéh3 lɨ́3 jáɨ13 hi3 chú2 hi3 lén32 Dió32.
Jáh3 hí3 tsɨ21 quiau3 máɨ3 mɨ3 chí1, hi3
cónh3 siáh3 quia3 juɨ́13.
4 Tsá2mɨ3 hí3 jmɨ́1 cuá1quih32
hmɨh32 zɨ́n13 jɨ3 hmɨh32 dáɨn3, hi3
jmɨ́1 cuá1láɨn1 siáh3 cun3quionh3
cú1mí1niau21, quɨ́n1 zɨ́n3 chú32 jniá3,
jɨ3 cun3quionh3 máɨ3 pih21 zɨ́n3 hi3
téh23 tsú2 perla nɨ́2 siáh3. Tsá2mɨ3
hí3 cuá1zianh32 cáun2 copa hi3 lɨ́3
cú1mí1niau21, ca3la3 hi3 canh2 bíh1
la3jáh3 dú1 ñí1 hi3 hlah3 hi3 hó32
cun3ñí1 hi3 jlánh1 juón1 tsú2.
5 Chí1quie13 tsá2mɨ3 hí3 jmɨ́1 tón21
cáun2 jáɨ13 hi3 ná1hmá1 ná1jnɨ́1 hi3
juáh3 jáun2: “Babilonia juú2 chín1,
mí1ziú13 ca3la3 jɨ́n32 tsá2mɨ3 juón1 jɨ3
mí1zioh21 la3jɨ́32 ñí1 hi3 hlah3 hi3 hó32
hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2”.
6 Tsá2mɨ3 ca3jɨen1 jná13 hí3
má2cuá1hein21 cun3quionh3 jmɨ́2hán1
tsá2 joh1 Dió32, la3 cun3 jmɨ́2hán1
la3jɨ́n32 tsá2 zih32 hí3 jú1 tson2 hi3
ca3tɨn1 Jesús.
Lɨ́1 tiá2 ño1 he3 jmu1 bíh1 jná13 lɨ3
jmɨ́1 cá1jɨe21 jáun2.
7 Hi3 jáun2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 hí3
ca3záɨ3 jná13:
—¿He3 láɨh32 sa3 tsá2cáun2 lɨ́n32
honh2 hnú2? Lá2 hɨ́e13 ná3 la3 cun3
he3 hnió3 juáh3 hi3 ca3tɨn1 tsá2mɨ3 nɨ́2
jɨ3 hi3 ca3tɨn1 jáh3 hláɨh1 cuá1tsɨn1 tsú2
nɨ́2, jáh3 chi21 nɨ́2 quiau3 máɨ3 mɨ3 chí1
hi3 cónh3 quia3 juɨ́13.
8 Jáh3 hláɨh1 má2lɨ́2jɨen1 hnú2 nɨ́2 dá2
jan2 jáh3 jmɨ́1 zian2 jmɨ́1tin2 bíh1, tɨ3la3
tiú2uú2 jáh3 nɨ́2 zian2 yáh3 ta3né32;
tɨ3la3 cun3 jáun2 jáh3 nɨ́2 dá2 hion13
bíh1 hñu3 háunh3 ñeh2 bíh1 hi3 chau21
jmáɨ1 hi3 tsó32 jáh3 ñí1 má2tsa3hín3.
Jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 zian2 tá1 cáun2
hngá1máh3, tsá2 qui3 tiá2 jmɨ́1 ná1tón21
hi3 jmáɨ2 ñí1 sí2 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3liau3
hngá1máh3, la3 cun3 sí2 hi3 rá2tiáunh1
tsá2 ca3tɨn1 hi3 lɨ́13 zian2, tsá2 hí3 jlánh1
tsa3cáun2 lɨ́n32 tsɨ́3 nɨ́1 má1ca3jɨen32
jáh3 hláɨh1 jmɨ́1 zian2 hí3 jmɨ́1tin2 hi3

tiú²uú² zian² yáh³ ta³né³², tɨ³la³ chau²¹
bíh¹ jmáɨ¹ jáuh³ siáh³.
9 ”Lá² zia³² cáun² hi³ lɨ́¹³ ngɨ¹³ tsá²
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³: Tá¹ quiau³ máɨ³
mɨ³ chí¹ jáh³ hí³ hnió³ juáh³ ca³tɨ²¹
quiau³ máh³ míh¹ ñí¹ cuá¹tsɨ²¹ tsá²mɨ³
ó³²; ja³bí¹ la³ jáun² hnió³ juáh³ siáh³
hi³ ca³tɨn¹ quiaun³ tsá² lɨ́n³ re²¹.
10 Hñá³ re²¹ hí³ má²já²hín³, hi³
cónh³ jan² né³ cuá¹ho² bíh¹ jáɨ¹³
ta³né³², hi³ tsá² ñí¹ má²quiaun³ né³ tiá²
má²hó² yáh³ jáɨ¹³. Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹cuán²
tsá² ñí¹ má²ca³táuh³ né³, pih²¹ jmáɨ¹
bíh¹ cuá³² tsú² hi³ cuá¹ho² jáɨ¹³.
11 Hi³ jáh³ hláɨh¹ jmɨ́¹ zian² hí³
jmɨ́¹tin² né³, hi³ ta³né³² tiú²uú² zian²
yáh³, jáh³ hí³ bíh¹ lɨ́n¹³ siáh³ cónh³í¹
jan² re²¹ tsá² ñí¹ má²jña³. Hí³ bíh¹
jan² tsá² ja¹ re²¹ tsá² quiaun³ hí³;
nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³ tá¹zanh¹ tsú² ñí¹
má²tsa³hín³.
12 ”La³ cun³ quia³ juɨ́¹³ jáh³ hi³
má²lɨ́²jɨeh³ hnú² nɨ́² hnió³ juáh³ hi³
ca³tɨn¹ quian³ re²¹ tsá² tiá² má²ná¹ho²
jáɨ¹³ ta³né³² bíh¹; cun³ cáun² o¹rá¹
bíh¹ hau³ tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ ná¹lɨ́n³ re²¹
cu³lɨ²¹ quionh³ jáh³ hláɨh¹ hí³.
13 Cáun² bíh¹ hi³ ná¹tioh³ tsɨ́³ tsá²
hí³ jɨ³lɨn², hi³ cué³² pí³ quioh²¹ ñí¹con²
jáh³ hláɨh¹ hí³ la³ má²quionh³ jɨ³ jáɨ¹³
hi³ ná¹ho² nɨ́² siáh³.
14 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ jmu³ hniéɨ²
ñí¹con² Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹,
tɨ³la³ Já¹ziáh² míh¹ hí³ bí¹ láɨh¹³ hniéɨ²
jáun², quí¹ hí³ bíh¹ lɨ́n³ Tsá² chín¹
ñí¹con² tsá² ná¹chín¹ jɨ³ Re²¹ Juo¹³ tsá²
ná¹lɨ́n³ re²¹ nɨ́² siáh³; hi³ tsá² quionh³
Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ né³, tsá²
má²ná¹tén¹ bíh¹, tsá² má²ná¹quiánh¹,
tsá² má²tí³² re² ñí¹con² tsú².
15 Hi³ ca³záɨ³ jná¹³ siáh³ tsá²cuú²
tsá²ta³ hí³ Dió³² la³ lá²:
—Jmáɨ² zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³
hi³ lɨ́²jɨeh³ hnú² jáun² hi³ cuá¹tsɨ²¹
tsá²mɨ³ juón¹ hí³, hnió³ juáh³ tsá²
juóun³² tsá² hmɨ́h¹ tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ bíh¹, ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹
juo³ tsá² jma².
16 Tá¹ quia³ juɨ́¹³ hi³ má²lɨ́²jɨeh³
hnú² jáun² né³, la³ má²quionh³ jɨ³
hnga² jáh³ hláɨh¹ hí³ lɨ³ hon² bíh¹
tsá²mɨ³ juón¹ hí³; ca³la³ hi³ lɨn²¹ zenh²
jmu³ dí², hi³ jmu³ dí² ca³la³ hi³ láun³
cuánh², hi³ má²cu³ má²hɨ́nh³ bíh¹ tsú²
ngú³ quioh²¹ tsá²mɨ³ hí³, hi³ jɨn³ dí²
siáh³ cun³quionh³ sɨ́².
17 Dió³² má²ca³jmú³ tsɨ́³ tsá² quian³
hí³ hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ dí²
hnga², tsá² hí³ jmu³ cá²hon³ hi³ cuéh³²
jáh³ hláɨh¹ hí³ jáɨ¹³ hi³ ná¹ho² hi³
hau³, ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
má²ca³juáh³ jáun² Dió³².
18 Jáun² né³, tsá²mɨ³ má²lɨ́²jɨen¹ hnú²
hí³ dá² lɨ́n³ juú² chín¹ hi³ jmu² jáun²
héih³² ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ zian²
tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹.

18

Jmɨ́¹ já¹hín³ juú² Babilonia

1 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³
siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ja³ hñu³mɨ³cuú²; tsá² hí³ né³ ho² jáɨ¹³
quien² lɨ́n³². Jmɨ́¹jáun² táɨ³ tá¹ cáun²
cuá¹ hué²¹ joh¹ hi³ quian³² tsá² hí³.
2 Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ lɨ́n³² hi³
ca³juáh³:
¡Má²já²hín³, cu³tí³ má²já²hín³ bíh¹ Babilonia juú² chín¹!
Ñí¹ tionh¹ tsá² hláɨnh¹ bíh¹ má²cá²jéinh³²
juú² jáun²,
ñí¹ tionh¹ la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹,
hi³ má²lɨ́³ siáh³ za³ la³jánh³ dú¹ ñí¹
quiuh²¹ tan³², la³ cun³ tan³²
hláɨh¹ tan³² hon², jáh³ tiá² jɨn².
3 Quí¹ juú² jáun² jmɨ́¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ jan² tsá²mɨ³ juón¹ hi³
má²quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² zian²
tá¹ cáun² hngá¹máh³,
hi³ tsáu² né³ ca³lɨ³ hen² cun³quionh³
mu² ráu³ hi³ lɨ́³ hi³ juón¹ tsú²
jáun².
Jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ uá²jaɨ³² lɨ́¹ ca³jmu³
ca³tsau³ quionh³ tsú²,
hi³ tsá² zia³² hi³ ñi³jmú¹ ñi³hna¹ siáh³,
tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³,

má²ca³lɨ³ hánh³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³
jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² tsɨ́³ tsú².
4 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ hi³
ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hñu³mɨ³cuú² hi³
ñí¹ca³juáh³:
Huen³ hnoh² já¹ juú² nɨ́², hnoh² tsá²
tionh² jo³uón³² jná¹³,
hi³ jáun² tiá² tsa³tsáɨnh² hnoh² tso³
quioh²¹ juú² nɨ́²,
hi³ sa³jun³ má¹tsoh¹ náh² siáh³ honh²
la³ cun³ hi³ ma³tso² juú² nɨ́² tsɨ́³.
5 Quí¹ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹
má²ca³ta³ná¹juɨ²¹ tsáu¹³ juú²
nɨ́²;
hi³ Dió³² né³, má²tsau³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹
la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³
jmú² juú² nɨ́².
6 Jáun² jéinh¹ ñí¹con² juú² nɨ́² la³ cun³
rón³² lɨ́³ hi³ má²ca³jmúh³² tsú²
tsá² siánh³,
ma³hmah²¹ ñí¹con² tsú² tun³ nió³ la³
cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³jmú³.
Hinh²¹ náh² tsú² mu² ráu³ má²zéih¹
tun³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³
ca³hinh³ tsú² jáun² tsá² siánh³.
7 La³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³quien² juú²
nɨ́² hnga²
jɨ³ hi³ ca³jmú³ tonh² hi³ ma³zian² re²
tɨn² cu³tí¹³,
la³ jáun² ma³tson¹³ náh² tsú² hi³ zian²
hi³ chéɨ³ hi³ uóu³²;
quí¹ hí³ jlánh¹ lɨ́n²³ hñu³ tsɨ́³ la³ lá²:
Lá² cuá¹tón²¹ jná¹³ la³jmɨ́¹ cuá³ jan²
tsá²mɨ³ lɨ́n³ re²¹,
ha³ tiá² hnáɨ³ yáh³ jná¹³,
hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ³ cuo²
jná¹³ he³ dá² jaun³² hi³ ho² hi³
jngɨh² tsú².
8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú²
la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² cáun² jmáɨ¹
cu³tsa³² la³ lá²;
hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² joh¹,
hi³ ná¹ho² ná¹jngɨh²,
hi³ já³² ho³cuóun³.
Hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ có³² siáh³ juú²
jáun² cun³quionh³ sɨ́²;
quí¹ Dió³², Tsá² má²lɨ́²ra³tsa² hí³ héih³²
dá² jan² Tsá² ho² pí³ bíh¹.
9 Má¹jáun² má²ho³ má²jngɨh³ lɨ́n³²
tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³, hi³ chá³² hlah³ lɨ́n²¹ tsɨ́³
nɨ́¹ má¹ca³jɨ́e³ tsú² mí²ñí¹ hi³ má²cau³²
juú² jáun². La³ nɨ́² bíh¹ jeinh²¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ hí³ re²¹, tsá² lɨ́¹ ca³jmu³ ca³tsau³
quionh³ juú² lɨ́n³ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́n³
jan² tsá²mɨ³ juón¹, juú² hi³ ca³jmú³
hi³ ná¹zian² tsú² re² tɨn² cun³quionh³
la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zioh².
10 Ñí¹ uóunh³ tionh² bíh¹ tsú² jɨ́e³
cun³ñí¹ hi³ juénh² ca³tɨ²¹ la³ cun³
hi³ má²má²tso² juú² jáun² tsɨ́³, hi³
ná¹juáh²³ la³ lá²:
¡Hóh³², hen³ ma³ hlah³!
¡Jlánh¹ juon²³ hnú², hnú² Babilonia
juú² chín¹, juú² pin³!
Sa³ cu³diá²jan² pih²¹ la³ lá² bíh¹
ca³ta³tsɨn¹ hnú² héih³².
11 Ja³bí¹ tsá² zia³² hi³ ñi³jmú¹ ñi³hna¹
zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ siáh³ ho³
jngɨh³ hi³ chá³² hlah³ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹
juú² jáun², quí¹ tiú²uú² hin² zian² yáh³
tsá² lɨ́¹³ lá³² hi³ hna² tsú²,
12 uá¹la³ cun³: cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí²
cú¹tiáu², quɨ́n¹ zɨ́n³ chú³² jniá³, máɨ³
pih²¹ zɨ́n³ hi³ téh²³ tsú² perla, hmɨh³²
chu²¹ hi³ lɨ́³ cun³quionh³ mí²ñi³²
hi³ huéh²³ tsú² chí² ta³ náɨ² lino,
hmɨh³² mí²ñi³² hmá¹³ jáh³, la³ cun³
hmɨh³² quian²¹ hin³² zɨ́n¹³ pin³, jɨ³
hi³ quian²¹ hin³² dáɨn³ nɨ́² siáh³;
la³jɨ́³² ñí¹ hmá² ja³² má²ró³², la³jɨ́³²
hi³ lɨ́³ cun³quionh³ ján¹ cuó² quioh²¹
jáh³, la³jɨ́³² hi³ lɨ́³ cun³quionh³ hmá²
hmuh²¹ lɨ́n²¹, mí¹ñí² mí²niáu³ bronce,
mí¹ñí² hierro, jɨ³ hi³ lɨ́³ cun³quionh³
cún¹ tiáu² hi³ téh²³ tsú² marmol nɨ́²;
13 cuáh¹³ hmá² canela, la³jɨ́³² ñí¹
háu² má²ró³², ziún², jmɨ² má²ró³², no¹
má²ró³², mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, no¹
quioh²¹ hmá² olivo, juɨ²¹ cuú²miih²¹
la³ñí¹, cuú²miih²¹, cuá¹juɨ́², *já¹ziáh²,
tsa³cuá¹, hmá² lɨh³² cuounh³² jáh³, hi³
la³ jɨ³ tsáu² yáh³ nɨ́² siáh³ jmɨ́¹ hna²
tsú².
14 Jáun² záɨh³² tsú² juú² jáun² la³ lá²:

La^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} jlánh^{1} jmɨ́^{1} dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} hnú^{2},
tɨ^{3} có^{32} bíh^{1} má^{2}cá^{2}quin^{3},
hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jlánh^{1} hmuh^{21} hi^{3} jlánh^{1} chú^{32} jniá^{3}, má^{2}ca^{3}yéin^{2} bíh^{1},
hi^{3} jáun^{2} ¡hí^{1} cónh^{3} yáh^{3} tiú^{2}uú^{2} lɨ́^{13} jáuh^{3} ñí^{1}con^{2} nú^{2}!
15 Tsá^{2} jmú^{2} tsá^{2} hna^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2}, tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3} hánh^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}láɨh^{13} hi^{3} jmu^{2} ta^{21} nɨ́^{2} tá^{1}tonh^{1} ñí^{1} uóunh^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} juénh^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} tí^{3} hi^{3} má^{2}má^{2}tso^{2} juú^{2} jáun^{2} tsɨ́^{3}. Tsá^{2} hí^{3} ho^{3} jngɨh^{3}, hi^{3} niau^{21} hlah^{3} lɨ́n^{21} tsɨ́^{3},
16 hi^{3} hóh^{32} hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
¡Hóh^{32}, hen^{3} ma^{3} hlah^{3}!
¡Hen^{3} ma^{3} juo^{23} juú^{2} chín^{1} nɨ́^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} jniá^{3} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}
hi^{3} quih^{32} hmɨh^{32} mí^{2}ñi^{32} lino hi^{3} lɨ^{1} zɨ́n^{13} pin^{3} jɨ^{3} hmɨh^{32} dáɨn^{3} nɨ́^{2} siáh^{3},
hi^{3} cuá^{1}tú^{1} cuá^{1}láɨn^{1} cun^{3}quionh^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, quɨ́n^{1} zɨ́n^{3} chú^{32} jniá^{3}, jɨ^{3} máɨ^{3} pih^{21} zɨ́n^{3} nɨ́^{2} siáh^{3};
17 sa^{3} cun^{3}quienh^{13} la^{3} lá^{2} bíh^{1} já^{1}hín^{3} la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} zioh^{2} juú^{2} nɨ́^{2}!
Jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}chín^{1} tiáunh^{1} hñu^{3} mu^{2}, tsá^{2} ná^{1}quian^{32} mu^{2}, jɨ^{3} tsá^{2} ñi^{3}jmú^{1} ñi^{3}hna^{1} nɨ́^{2}, la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} hi^{3} ñi^{3}tú^{1} ñi^{3}lɨn^{13} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}, ñí^{1} uóunh^{3} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}tonh^{1}
18 jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} jáun^{2} mí^{2}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cau^{32} juú^{2} jáun^{2}, jáun^{2} ca^{3}tɨ^{3} ca^{3}hóh^{32} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—¡Jmɨ́^{1}lɨh^{3} bíh^{1} tiú^{2}uú^{2} chauh^{1} dí^{2} siáh^{3} cáun^{2} juú^{2} hi^{3} cu^{3} hi^{3} ren^{3} quionh^{3} juú^{2} chín^{1} ó^{32}!
19 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}qui^{3} ca^{3}tóh^{3} hliáu^{2} chí^{1} hi^{3} ca^{3}ho^{3} ca^{3}jngɨh^{3}, hi^{3} ná^{1}jéinh^{32} hlah^{3} hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
¡Hóh^{32}, hénh^{3} ma^{3} hlah^{3}!
¡Jlánh^{1} juo^{23} juú^{2} chín^{1} nɨ́^{2}!
Já^{2} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zioh^{2} hí^{3} bíh^{1} dí^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} hánh^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2} ná^{1}quian^{32} mu^{2} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}.
¡Sa^{3} cun^{3}quienh^{13} la^{3} lá^{2} bíh^{1} já^{1}hín^{3}!”
20 Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, ma^{3}hiún^{13} náh^{2} honh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} juú^{2} jáun^{2},
hnoh^{2} tsá^{2} qui^{3} tionh^{2} náh^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2},
hnoh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}quiánh^{1} joh^{1} Dió^{32},
jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} jë^{1} Dió^{32},
jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} nɨ́^{2} siáh^{3},
quí^{1} má^{2}lɨ́^{2}ra^{3}tsɨ^{32} bíh^{1} Dió^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2} juú^{2} nɨ́^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}.
21 Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} tsá^{2} pin^{3} lɨ́n^{32} ca^{3}can^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} pa^{21} lɨ́n^{21} hi^{3} tí^{3} la^{3}jmɨ́^{1} tí^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} daɨh^{32} tsú^{2} cuú^{2}, hi^{3} ca^{3}tón^{32} dí^{2} quɨ́n^{1} jáun^{2} hñu^{3} jmɨ́^{2}miih^{21}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3}:
Hnú^{2} Babilonia juú^{2} chín^{1},
la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tsa^{3}hín^{3} nú^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} juóun^{32} tsú^{2} tsáu^{2} hué^{32} tiá^{3} lɨ́n^{32},
hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} bíh^{1} tiú^{2}uú^{2} hin^{2} chauh^{1} hnú^{2}.
22 Cun^{3} tiú^{2}uú^{2} hin^{2} jmu^{3} bíh^{1} sun^{1} ja^{1} hñú^{3} hi^{3} cóh^{32} tun^{32} pih^{21} hi^{3} caɨ^{32} tsú^{2},
sa^{3}jun^{3} uú^{2} jiéi^{32} tsú^{2} hmá^{2} tá^{2} le^{2},
hi^{3} sa^{3}jun^{3} uú^{2} jiéi^{32} tsú^{2} siáh^{3} mí^{1}ñí^{2} trompeta;
hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsá^{2} jmu^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} ta^{21} tiú^{2}uú^{2} lɨ^{3} zian^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2},
sa^{3}jun^{3} uú^{2} ne^{3} tsú^{2} mah^{1} quioh^{21} quɨ́n^{1} hi^{3} daɨh^{32} tsú^{2} cuú^{2}.
23 Hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} joh^{1} sɨ́^{2} tiú^{2}uú^{2} jnia^{3}, sa^{3}jun^{3} uú^{2} ne^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hleh^{32} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2}ñuh^{2}, tsá^{2} jenh^{13} cuo^{2};
la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} quí^{1} tsá^{2} jmú^{2} tsá^{2} hna^{2} joh^{2} hnú^{2} bíh^{1} tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ́^{1} ná^{1}quien^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3},
hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} zian^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3}can^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} ca^{3}lɨn^{3} hnú^{2} jan^{2} tsá^{2} hláɨnh^{1}.

24 Quí¹ juú² ní̱² bíh¹ ca³ta³can¹
jmí̱²hán¹ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³², jɨ³
la³jí̱n³² tsá² joh¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní̱²,
la³ má²quionh³ jmí̱²hán¹ la³jí̱n³² tsá²
ca³jngah³ tsáu² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹
ní̱² ní̱² siáh³.

19

Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² hñu³mɨ³cuú²

1 Jáun² né³, jmí̱¹ má²lɨ³² jáun²
ca³náɨ³² jná¹³ cáun² mah¹ tiú² jan³²
cu³tí¹³, hi³ lí̱³ la³jmí̱¹ lí̱³ hi³ ñí¹hleh²¹
ca³la³ juóun³² hmí̱h¹ cu³tí³ tsáu²
hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!
Ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³² hi³ lí̱¹³ liáun³
tsú²;
hnga² hí³ bíh¹ ca³tɨn¹ lɨ³ quien²,
hi³ hnga² hí³ bíh¹ siáh³ ho² pí³,
2 quí¹ hí³ bíh¹ Tsá² rá²tsɨ³² héih³² re²
la³ cun³ ca³tɨ²¹,
quí¹ má²lí̱²ra³tsɨ³² bíh¹ tsú² héih³²
ñí¹con² juú² hi³ lí̱³ jáun² la³jmí̱¹
lí̱n³ jan² tsá²mɨ³ juón¹,
tsá² jlánh¹ jmí̱¹ hliah²³ hí³ cuá¹ hué²¹
cun³quionh³ la³jí̱³² hi³ jmí̱¹ jmú²
jmí̱¹ tsau³².
Dió³² bíh¹ má²lí̱²jéinh³² ñí¹con² tsú²
ca³tɨ²¹ hi³ ca³táɨn² jmí̱²hán¹
*tsá² jmí̱¹ má²ná¹hlánh¹ joh¹
Dió³².
3 Jáun² ñí¹ca³juáh³ siáh³ tsá² hí³
cónh³í¹ cu³ jéin³²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!
Mí²ñí¹ hi³ má²caun³² tsá²mɨ³ juón¹
hí³ má²ná¹cua³² ca³la³ cun³
jmí̱¹hi³nio² bíh¹.
4 Jmí̱¹jáun² tán¹ quiu³quiun³
tsá²daun³² hí³ la³ má²quionh³ tá¹
quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ca³tiánh³
ná¹hin³ ca³la³ tɨ³ hué³² hi³ ca³ma³tsu³
ma³jónh³² Dió³² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹
hmá²sɨ¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Tson² bíh¹ la³ jáun²! ¡Hénh³ ma³
chun¹ Dió³²!

5 Hi³ jáun² chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun²
hmá²sɨ¹ ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹ hi³
ñí¹ca³juáh³:
¡Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Dió³²
la³jí̱n³² hnoh² tsá² má²ná¹hlánh¹ náh²
joh¹ Juo¹³ dí²,
tsá² tanh²³ náh² tsú² ta²¹,
la³jí̱n³² tsá¹míh¹ jɨ³ tsá² má²lieih²¹!

Jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ cuo² Tsá² lí̱n³ Já¹ziáh² míh¹

6 Jmí̱¹ lɨ²¹ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun²
mah¹ lí̱³ la³jmí̱¹ lí̱³ hi³ ñí¹hleh²¹ juóun³²
lí̱n³² tsáu², la³jmí̱¹ lí̱³ hi³ ñí¹hén¹³ cáun²
jmí̱² cua³ pa²¹, hi³ ñí¹hén¹³ tiá³ lí̱n³²
la³jmí̱¹ niéih³ mah¹ quioh²¹ miíh³², hi³
ñí¹juah²¹ la³ lá²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!
Quí¹ Dió³² Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh²
má²cuá¹ho² jáɨ¹³.
7 ¡Cuí̱¹ jmú¹³ dí² tsah¹,
cuí̱¹ má¹hiún¹³ dí² tsí̱³,
jɨ³ hi³ cuí̱¹ má¹quien¹³ dí² siáh³ Dió³²,
quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jenh¹³
cuo² Tsá² lí̱n³ *Já¹ziáh² míh¹,
quí¹ má²cuá¹hún¹ bíh¹ hua³jan²¹
tsá²mɨ³ tsá² má²nióh³² tsú² jáɨ¹³
quionh³!
8 Hi³ tsá²mɨ³ hí³ né³ má²hiauh³² cáun²
hmɨh³² tiáu² jon³ hi³ lí̱³ quionh³
mí²ñi³² lino hi³ quí̱h³²;
cáun² hmɨh³² zí̱n³ lí̱n³² bíh¹ hi³ jáun²,
hi³ jɨ² cu³tí³,
quí¹ cun³quionh³ hmɨh³² tiáu² jáun²
bíh¹ lí̱²lin¹ hi³ Dió³² tɨ³² tsí̱³
la³jí̱³² ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá²
joh¹.
9 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³²
ca³záɨ³ jná¹³ la³ lá²:
—Tón³ ñí¹ sí² jáɨ¹³ lá²: “Jlánh¹
jmí̱¹ ren² tsá² má²ná¹tén¹ hi³ ja³jmú³
má³² jmáɨ¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² Tsá² lí̱n³
*Já¹ziáh² míh¹”.
Hi³ ca³juáh³ siáh³:
—La³jí̱³² jáɨ¹³ ní̱² dá² ja³ tá²chi²¹
ñí¹con² hnga² bíh¹ Dió³².
10 Jmí̱¹jáun² ca³quɨnh² jná¹³ tɨ³
rá¹hin³ ta³ ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³lɨ³hnó³²

jná13 má1tsú1 má1jonh21 tsú2, tɨ3la3 tsá2
hí3 né3 ca3juáh3:

—Ha3 lɨ́2 jmú2 hnú2 la3 nɨ́2; quí1
ja3bí1 jan2 tsá2 lɨ́n3 quian21 Dió32
bíh1 jná13 la3jmɨ́1 lɨ́n3 nɨ́2 hnú2 la3
má2quiúnh1 nú2 la3jɨ́n32 jo3 renh2 nú2,
tsá2 ná1hleh32 hí3 jú1 tson2 quioh21
Jesús. Dió32 dá2 ma3tsú1 ma3jonh21.
Quí1 lɨ3ua3 jan2 tsá2 hleh32 jú1 tson2
quioh21 Jesús bíh1 hleh32 jáɨ13 hi3
cue32 Jmɨ́2chí3 Chun1 hñu3 tsɨ́3, la3 cun3
qui3 hleh32 jáun2 lɨ3ua3 jan2 tsá2 lɨ́n3
*tɨ32 jë1 Dió32.

Tsá2 cuá1tsɨn1 tsa3cuá1 tiáun2

11 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3jɨ́e32 jná13 hi3
há2na21 hñu3mɨ3cuú2, jáun2 né3 ja3 jan2
tsa3cuá1 tiáun2; Tsá2 cuá1tsɨ21 cu3hna21
tsa3cuá1 hí3 né3 jmáɨ2 “Tsá2 Chun1
Tsá2 má2tí32 jë1”. Hí3 bíh1 rá2tsɨ32
héih32 re2 jɨ3 hi3 jmu2 siáh3 hniéɨ2.
12 Mɨ́1ñí1 Tsá2 hí3 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 zɨh1
sɨ́2, hi3 chí1 tsú2 né3 ná1hun1 hliáun3
*có2ron1ná1, hi3 la3 ná1hun1 chí1 tsá2
ho2 jáɨ13; hi3 tón32 siáh3 cáun2 hi3 jmáɨ2
tsú2 hi3 tiá2 hin2 cuoh2 hí1 jan2, jɨ́32la3
hnga2 bíh1 tsú2 ñi32 he3 lánh3 hnió3
juáh3 hi3 jáun2.
13 Tsá2 hí3 quih32 siáh3 cáun2 hmɨh32
má2ná1quí1 ná1quɨ́eh1 jmɨ2, hi3 hi3
jmáɨ2 tsú2 né3 lɨ́3 “Jë1 Dió32”.
14 Jáun2 hliáu3 tsá2 zian2 hñu3mɨ3cuú2
né3 hí1ja3táunh1 siáh3 cu3hna21 tsú2
hi3 ná1tsɨn1 tsa3cuá1 tiáun2. Tsá2 hí3
ná1quih32 hmɨh32 hi3 lɨ́3 mí2ñi32 lino
chu21, hi3 tiáu2, hi3 jɨ2.
15 Hi3 jáun2 ho3 Tsá2 chín1 hí3 né3
chi21 siáh3 cáun2 mí1táɨ3 hmu3 lɨ́n32
tá1 tun3 jo21, hi3 cun3quionh3 mí1táɨ3
jáun2 né3 tsa3ma3tsan2 tsú2 tsá2 zian2
tá1 cáun2 hngá1máh3, la3jɨ́n32 tsá2 hon2
Dió32. Hí3 bíh1 Tsá2 cuá32 hi3 cuá1ho2
jáɨ13 cun3quionh3 cáun2 hmá2hɨ́h1 hi3
lɨ́3 mí1ñí2. Hí3 bíh1 Tsá2 jmu3 hi3
quiunh21 tsáu2 la3 cun3 rón32 hi3
cuá1míh23 tsɨ́3 Dió32 Tsá2 cú2 juenh2,
la3 jan2 tsá2 há2 zauh32 ñí1 quiauh32
tsú2 jmaɨh21 mɨ3 uóun2jɨeh13.

16 Tsá2 hí3 tón32 ha1 hi3 jmáɨ2, jɨ3
tsoh2 quiú1 tsú2 siáh3, hi3 juáh3 la3 lá2:
“Re21 Juo13 tsá2 ná1lɨ́n3 re21 jɨ3 Tsá2
chín1 Juo13 tsá2 ná1chín1”.
17 Jmɨ́1jáun2 ca3jɨen1 jná13 jan2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 hi3 zenh2 la3 re2
ñí1 he2 hiú2. Tsá2 hí3 né3 ca3hóh32
ca3la3 hi3 chi21 tiú2 mah1 tiú2 jan32,
hi3 ca3záɨh3 la3jɨ́n32 quiuh21 tan32, jáh3
ranh32 chi3cuú2, hi3 juáh3 la3 lá2:

—¡Ñá2tú1 ñá2lɨn3 hnoh2, cuú1ngɨh21
náh2 ñí1 nɨ́2 hi3 ñá1cú1 ñá1hính3 náh2
má32 hi3 má2jmu3 Dió32 hliáun3 cu3tí3,
18 hi3 ñá1cú1 ñá1hính3 náh2 ngú13
tsá2 ná1lɨ́n3 re21, ngú13 tsá2 ná1lɨ́n3
juo13 hliáu3, ngú13 tsá2 jlánh1 ná1pin3,
ngú13 tsá2 ná1tsɨn1 tsa3cuá1, jɨ3 la3
má2quionh3 ngú13 tsa3cuá1 joh1 tsú2
nɨ́2 siáh3, ca3la3 jánh3 dú1 ñí1 tsáu2,
uá1 hi3 tsá2 zian2 hi3 ca3tɨn1 hmóu32,
ho3lá2dá2 tsá2 má2ná1hlánh1 joh1
tsáu2, uá1 hi3 tsá1míh1 uá1 hi3 tsá2
má2lieih21!
19 Jmɨ́1 má2lɨ́2náɨ32 jná13 jáɨ13 jáun2
né3, ca3jɨen1 ná1 jáh3 hláɨh1 hí3
la3 má2quionh3 la3jɨ́n32 tsá2 ná1lɨ́n3
re21 tá1 cáun2 hngá1máh3, jɨ3 la3
má2quionh3 siáh3 la3jɨ́n32 hliáu3 joh1
hi3 má2ná1ngɨh32 hi3 má2jmu3 hniéɨ2
ñí1con2 Tsá2 cuá1tsɨn1 hí3 tsa3cuá1 la3
má2quionh3 siáh3 hliáu3 joh1.
20 Tɨ3la3 jáh3 hláɨh1 hí3 né3 ca3janh32
bíh1 hi3 ca3lɨ3tson3 la3 má2quionh3 tɨ32
jë1 Dió32 tɨ́1jáɨ2 joh1, tsá2 jlánh1 jmɨ́1
jmu2 hí3 li21 hi3 lɨ́3 hua3jueh32 cha13
jáh3 hí3, hi3 tɨ́2 má2can2 tsá2 má2ca3héɨ3
hí3 li21 quioh21 jáh3 hláɨh1 hí3, la3 cun3
tsá2 má2tsú2 má2jónh32 nóh32 dí1láɨn1
jáh3 hí3 yáh3. Jáun2 jáh3 hí3 né3, la3
má2quionh3 tɨ32 jë1 ca3sunh3 chu3 sɨ́2
ta3 liéih32, ñí1 tioh3 jáun2 juɨ21 quɨ́n1
azufre hi3 ná1cua32 sɨ́2 chéɨ3 cu3tí13.
21 Hi3 tsá2 ñí1 hná1 jáun2 né3,
cun3quionh3 mí1táɨ3 hmu3 tá1 tun3 jo21
hi3 chi21 jáun2 ho3 Tsá2 cuá1tsɨn1 hí3
tsa3cuá1 bíh1 ca3hiá2 cá2tsan3, hi3 jáun2
la3jɨ́n32 bíh1 quiuh21 tan32 lah3 má32
quionh3 ngú13 la3jɨ́n32 tsá2 hí3.

20

Cú² mei²¹ mii² rá²hñéih¹ tsá² hláɨnh¹

1 Hi³ jáun² né³, ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³
jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cuá¹son²
hñu³mɨ³cuú², hi³ zianh³² cáun² llave
quioh²¹ hñu³ háunh³, la³ má²quionh³
cáun² cá²den¹ná¹ jueh³².

2 Jáun² hí³ né³ ca³zanh³ jáh³ hláɨnh¹
chín¹, jáh³ hláɨnh¹ qui³ zian² hí³
má²cá²jmáɨ¹ lɨ́n²¹, tsá² hláɨnh¹ lɨ́¹ tú²
lɨ́¹ hna² hí³ tsáu², la³ cun³ *Satanás
bíh¹ hí³, hi³ jáun² ca³hñéih³² dí² tá¹ cú²
mei²¹ mii²;

3 hi³ jáun² ca³tón³² dí² hñu³ háunh³
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², hi³ ca³jnáɨ³² dí², ca³jna³
tsú² tiá³ lɨ́n³² ho³hñú¹³, jáun² tiú²uú²
lɨ́¹³ ma³can² jáh³ hláɨnh¹ hí³ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá² ca³la³ ñí¹ ca³tsɨn¹³
tá¹ cú² mei²¹ mii²; má¹lɨ³² jáun² né³
záɨnh³ siáh³ cónh³í¹ cu³tiá³.

4 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ hliáun³
hmá²sɨ¹, hi³ ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun² né³
ca³na³tsɨ́n³² tsá² má²lɨ́²héi³ jáɨ¹³ hi³
ra³tsɨ³² héih³². Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³
né³ ca³jɨen¹ jná¹³ jmɨ́²chí³ joh¹ tsá²
má²cá²hiá² cá²tsan³ hi³ ca³jngah³
tsáu² cun³ñí¹ hi³ hleh³² jáɨ¹³ hi³
ca³tɨn¹ Jesús, jɨ³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hí³ dá²
tiá² ca³ma³tsu³ ma³jónh³² yáh³ jáh³
hláɨh¹ hí³, sa³jun³ nóh³² hi³ dí¹láɨn¹
jáh³ hí³, hi³ sa³jun³ ca³hen³ tsú²
siáh³ hi³ taun³ li²¹ quioh²¹ jáh³
hí³ chí¹quie¹³ ho³lá²dá² cuo². Hi³
jáun² bíh¹ má²ca³jenh¹³ tsá² hí³, hi³
má²ná¹ho² jáɨ¹³ quionh³ Cristo tá¹ cú²
mei²¹ mii².

5 Zian² cónh³í¹ cu³ nió³ tsá²
má²cá²tsan³ hi³ tiá² má²ca³jenh¹³,
tɨ³la³ jenh¹³ tsú² ca³la³ ñí¹ ca³tsɨn¹³
cú² mei²¹ mii² máh³; quí¹ hi³ la³ñí¹
ca³jenh¹³ bíh¹ tsáu² ja¹ hla¹ jmɨ́¹jáun².

6 Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá² chun¹,
tsá² ca³jenh¹³ la³ñí¹, quí¹ tiú²uú² pí³
ho² yáh³ hmú³² ñí¹ má²tun³ hi³ ca³tɨn¹
tsá² hí³, tɨ³la³ tsá² hí³ dá² má²ná¹lɨ́n³
mí²tsáu² joh¹ Dió³² quionh³ Cristo
bíh¹, hi³ jáun² tsá² hí³ hau³ jáɨ¹³
quionh³ Cristo tá¹ cú² mei²¹ mii².

Tsá² lɨ́¹ quí² lɨ́¹ cha³² hí³ tso³ má²tánh³² ñí¹ hlah³

7 Jáun² nɨ́¹ má¹ca³tsɨn¹³ cú² mei²¹
mii² né³, má²liáun³ bí¹ siáh³ Satanás
ñí¹ cuá¹jnaɨ³² jáun²,

8 hi³ jáun² má²tsa³ma³can² siáh³ tsá²
zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ cuá¹ hué²¹ lá²;
la³ cun³ Gog yáh³ quionh³ tsá² zian²
ñí¹ hu²¹ cuo² tsú², tsá² Magog, hi³
jáun² tsá² hí³ cuú¹ ngɨh¹³ hi³ jmu³
hniéɨ²; tsá² juóun³² hmɨ́h¹ cu³tí³ bíh¹
tsá² hí³, la³juah²¹ dúh¹ záɨ¹ táh¹ hi³
tioh³ can³² jmɨ́²miih²¹.

9 Jáun² ja³taunh²¹ tsú² hi³ ca³jmú³
ná¹yanh³² tá¹ cáun² hué³², hi³
ca³ñí¹jmú¹³ ná¹pɨ́² ná¹danh³² la³ cu³
la³ jéin³ ñí¹ tionh¹ tsá² joh¹ Dió³², la³
cun³ tsá² zian² juú² hi³ jlánh¹ hnio³
jáun² Dió³², tɨ³la³ hñu³mɨ³cuú² ca³táh³
cáun² sɨ́² hi³ jáun² ca³cáun³ ca³la³ jɨ́n³²
tsá² hí³.

10 Hi³ jáun² tsá² hláɨnh¹ tsá² jlánh¹
jmɨ́¹ má²cau² quioh²¹ tsá² hí³ né³
ca³tón³² tsú² chu³ sɨ́² ñí¹ tioh³ juɨ²¹
quɨ́n¹ azufre hi³ ná¹cua³² sɨ́² chéɨ³
cu³tí³, ñí¹ má²cuá¹hún¹ jáun² jáh³
hláɨh¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² jlánh¹
jmɨ́¹ juáh²³ hí³ hi³ cuá¹lɨ́n³ *tɨ³² jë¹
Dió³²; ñí¹ jáun² bíh¹ ma³tso² tsú² tsɨ́³
hi³ jlánh¹ huáh² lɨ́n³² tsɨ́³ ca³la³ huá²
la³ jma² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² cu³tí³.

Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²sɨ¹ tiáu² ra³tsɨn² héih³² tsáu²

11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨ́e³² jná¹³
cáun² hmá²sɨ¹ tiáu², ñí¹ jáun² né³
cuá¹tsɨ²¹ jan² tsáu². Jáun² cuá¹ hué²¹
né³ quionh³ la³jɨ³² hi³ jniá³ chi³cuú²
ca³cuóun³ bíh¹ ñí¹ hó²¹ñí¹ Tsá² hí³, ha³
tiú²uú² lin¹ ñí¹ cá¹jnia³ yáh³.

12 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ hla¹ tsá²
má²cá²tsan³, la³jɨ́n³² tsá¹míh¹ jɨ³ tsá²
má²lieih²¹, hi³ ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá²
cuá³ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun²; jmɨ́¹jáun²
ca³qui³ ca³nia³ tsú² sí². Ca³niá³
bíh¹ siáh³ cónh³í¹ cáun² sí², sí² hi³

ná¹tiáunh¹ tsá² hiáuh³ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³
zian². Jmɨ́¹jáun² ca³ta³tsɨn¹ héih³²
la³jɨ́n³² hla¹ hí³ la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³
jmɨ́¹ má²rá¹tón³² la³jɨ́³² sí² jáun², lin¹
la³ cun³ rón³² lɨ́³ ta²¹ hi³ ca³jmú³.

13 Hi³ jáun² jmɨ́²miih²¹ ca³jɨenh³ hla¹
hi³ jmɨ́¹ tiáunh¹ tɨ³ ñeh² quioh²¹, jáun²
hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹ tiáunh¹
tsá² má²cá²tsan³ ca³jɨenh³ siáh³ hla¹
tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun²
ca³ta³tsɨn¹ héih³² ma³ quin³² ma³
jan³² la³ cun³ lɨ́³ ta²¹ hi³ ca³jmú³.

14 Jáun² hmú³² né³ la³ má²quionh³
ñí¹ jmɨ́¹ tiáunh¹ jáun² tsá² má²cá²tsan³,
ja¹ sɨ́² jáun² bíh¹ já¹taunh²¹. Ñí¹
ná¹cua³² jáun² sɨ́² né³ lɨ́³ hmú³² ñí¹
má²tenh³.

15 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² tiá²
tsauh³ hi³ jmáɨ² ñí¹ sí² hi³ rá²tiáunh¹
tsá² hiáuh³ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ zian² né³, ja¹
sɨ́² jáun² bíh¹ já¹taunh²¹ siáh³ la³jɨ́n³²
tsá² hí³.

21

Chi³cuú² hmaɨ²¹ quionh³ cáun² hué³² hmaɨ²¹

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨ́e³² jná¹³
cáun² chi³cuú² hmaɨ²¹, jɨ³ cáun² hué³²
hmaɨ²¹ siáh³; quí¹ chi³cuú² jɨ³ hué³²
hi³ jmɨ́¹ lɨ́³ la³ñí¹ lɨ́¹ cá¹hin³ bíh¹, hi³
sa³jun³ jmɨ́²miih²¹ yáh³ uú² zia³² lɨ³.

2 Jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ siáh³ juú²
hɨ́en¹, Jerusalén hmaɨ²¹ hi³ cuá¹sau²
hñu³mɨ³cuú² hi³ ja³ ñí¹con² Dió³²,
ca³la³ hi³ tú¹ láɨ¹ re² lɨ́n³², la³jmɨ́¹
cuá¹tú¹ cuá¹láɨn¹ jan² tsá²mɨ³ tsá²
má²jenh¹³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² tsá²
má²nióh³² jáɨ¹³ quionh³.

3 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun²
mah¹ hi³ ja³ chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun²
hmá²sɨ¹, hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lɨ́n³²
hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ né³, ta³né³² má²cuá³
Dió³² ja¹ quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun².
Ma³zian² Dió³² quionh³ tsú², hi³ jáun²
tsá² nɨ́² né³ lɨ́n¹³ tsá² tionh² jo³cuo²
Dió³², hi³ Dió³² né³ lɨ́n¹³ Dió³² Juo¹³
tsá² nɨ́².

4 Hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zí³² siáh³ jmɨ² zɨ́h¹
hi³ taɨn³² ñí¹ tsá² nɨ́². Má¹jáun² tiú²uú²
hin² jún³ yáh³, tiú²uú² hin² niau²¹
yáh³ hlah³ tsɨ́³, sa³jun³ uú² hau³ tsú²,
hi³ sa³jun³ lɨ³ zia³² bíh¹ hi³ chéɨ³ hi³
uóu³²; quí¹ má²ca³nga² bíh¹ la³ cun³
hi³ qui³ jmɨ́¹ lɨ́³ jmɨ́¹tin².

5 Hi³ jáun² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹
hmá²sɨ¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, ¡jná¹³ jmu¹
hmaɨ²¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Tón³ ñí¹ sí² jáɨ¹³ hi³ juah²¹ jná¹³
hná¹ lá², quí¹ jáɨ¹³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹
jaun³², jáɨ¹³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lɨ³tí³ bíh¹.

6 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨ³ tsú² jná¹³ la³ lá²:

—Má²lɨ³² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹
huéh³ la³ñí¹ hi³ ca³la³ tɨ³ huéh³ ñí¹
cá¹táuh³ siáh³, la³ cun³ Tsá² zian²
ca³la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ yáh³ jɨ³
la³ tɨ³ ñí¹ táuh³ siáh³. Nɨ́¹juáh³ tsá²
hí¹quiéin² tsɨ́³, jná¹³ bíh¹ cue¹ tsú²
jmáɨ² hɨ́nh³, jmáɨ² hi³ chí¹ñeɨ³² hi³
jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², cáun² hi³ lɨ́¹
cue¹ cu³tí³ bíh¹ jná¹³ tsú².

7 Tsá² cah¹³ jmáɨ¹ bíh¹ hiáuh³ la³jɨ́³²
hi³ nɨ́², hi³ jná¹³ né³ lɨ́n¹³ Dió³² Juo¹³
tsú², hi³ hí³ né³ lɨ́n¹³ jón³² jná¹³.

8 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² juénh²
má¹ná¹, tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹, tsá²
jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², tsá² jngɨh²
tsáu², tsá² jmu² hi³ juón¹, tsá² lɨ́n³ tsá²
hláɨnh¹, tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³²
tsá² láɨn¹, jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² tɨ́¹ jáɨn² nɨ́²
siáh³, la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² la³ hí³,
hi³ tsa³táunh¹ chu³ sɨ́² bíh¹ ñí¹ tioh³
juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre hi³ ná¹cua³² sɨ́² chéɨ³
cu³tí¹³; hi³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hmú³² ñí¹
má²tenh³.

Juú² Jerusalén hmaɨ²¹

9 Jáun² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³², tsá² quiaun³ jmɨ́¹ ná¹zianh³² hí³
uon² hi³ ca³la³ hi³ ná¹canh² quiau³ ñí¹
uu³mí²tsɨ³² hi³ quioh²¹ ñí¹ ca³táuh³,

tsá² hí³ ja³ ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² ña³² ñá²jɨe³ ñí¹ lá², jáun²
jná¹³ hɨen²¹ tsá²mɨ³ tsá² jenh¹³ cuo²
quionh³ Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹.
10 Jmɨ́¹jáun² ca³jau³ jná¹³ tsú² juɨ³²
jmɨ́²chí³ cáun² tsɨ³ máh³ pa²¹, máh³
ñe¹ lɨ́n²¹; ñí¹ jáun² ca³hɨ́e³ tsú² jná¹³
Jerusalén juú² hɨ́en¹ hi³ cuá¹sau²
hñu³mɨ³cuú² hi³ ja³ ñí¹con² Dió³².
11 Juú² jáun² jniá³ ca³la³ cú²tú¹
cú²lí¹³ la³jmɨ́¹ jniá³ hnga² Dió³². Joh¹
hi³ quian³² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cá² máɨ³
quɨ́n¹ zɨ́n³ chú³² jniá³, quɨ́n¹ jaspe, hi³
jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ hu³².
12 Juú² jáun² hu²¹ hñu³ hiah³² jueh³²
lɨ́n³² hi³ ñe¹ lɨ́n²¹, cáun² hñu³ hiah³²
hó³² quia³tún³ ho³hñú¹³ quioh²¹, hi³
ma³ quin³² ma³ caun³² ho³hñú¹³ né³
tionh² ma³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².
La³ ma³ cáun² ho³hñú¹³ jáun² ná¹tón²¹
hi³ jmáɨ² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá²
tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.
13 Tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² hó³² hnɨ³²
ho³hñú¹³, hnɨ³² ho³hñú¹³ hó³² tɨ³ la³
ñéɨ³², hnɨ³² ho³hñú¹³ hó³² jo²¹ tɨ³ la³
quián³, hi³ cónh³ siáh³ hnɨ³² ho³hñú¹³
hó³² tɨ³ juɨ³² ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú².
14 Jmɨ́h¹ hiah³² hu²¹ juú² jáun² hu²¹
quia³tún³ máɨ³ quɨ́n¹ hi³ lɨ́³ mí¹zioh²¹
hiah³², ma³ quin³² ma³ cá² máɨ³
quɨ́n¹ jáun² né³ ná¹tón²¹ hi³ jmáɨ² ma³
quin³² ma³ jan³² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹
*Já¹ziáh² míh¹ hí³.
15 Tsá² ca³hléh³ hí³ ñí¹con² jná¹³ jmɨ́¹
zianh³² cáun² hmá² héih³² hi³ hu²¹
jñéɨ³ lɨ́² hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ chá³²
tsú² héih³² juú² jáun² la³ má²quionh³
ho³hñú¹³ jɨ³ hiah³² hi³ hu²¹ juú² nɨ́²
siáh³.
16 Juú² jáun² dá² lɨ́³ rá¹quiún³ cuonh¹
bíh¹, cá²ren² bíh¹ tɨ³ la³ hú³ quionh³ tɨ³
la³ cuó². Ca³chá³ bíh¹ tsú² héih³² juú²
jáun² cun³quionh³ hmá² héih³² jáun²,
jáun² tí³ tun³ mei²¹ tsɨ²¹ tun³ nio²
hña³láu³ kilómetros rá¹quiún³ cuonh¹,
jɨ³ tɨ³ la³ ñe¹ hná¹ hiah³² nɨ́² siáh³
cá²ren² bíh¹ tí³.
17 Ca³chá³ bí¹ siáh³ tsá² hí³ héih³²
tɨ³ la³ hmɨh²¹ hná¹ hiah³², hi³ jáun²
tí³ hña³láu³ tsɨ²¹ tu³la³quiún³ lɨ́², quí¹
ja³bí¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ héih³² hi³ cha³²
tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ lɨ́³ héih³² quioh²¹
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² uá²jaɨ³².
18 Hná¹ hiah³² jáun² lɨ́³ cun³quionh³
quɨ́n¹ zɨ́n³ chú³² jniá³ hi³ téh²³ tsú²
jaspe, juú² jáun² né³ lɨ́³ siáh³ quionh³
cú¹mí¹niau²¹ hngó³² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hu³²
hngó³².
19 Jmɨ́h¹ hiah³² hu²¹ juú² jáun²
ná¹tú¹ ná¹láɨ¹ cun³quionh³ la³jáh³ dú¹
ñí¹ quɨ́n¹ chú³² jniá³. Quɨ́n¹ la³ñí¹ hi³
hu²¹ jmɨ́h¹ hiah³² jáun² lɨ́³ quɨ́n¹ téh²³
tsú² jaspe, quɨ́n¹ ñí¹ má²tun³ máɨ³ lɨ́³
quɨ́n¹ hi³ téh²³ tsú² zafiro, quɨ́n¹ ñí¹
má²hnɨ³² máɨ³ lɨ́³ quɨ́n¹ hi³ téh²³ tsú²
ágata, quɨ́n¹ ñí¹ má²quiún³ máɨ³ lɨ́³
quɨ́n¹ esmeralda,
20 quɨ́n¹ ñí¹ má²hñá³ máɨ³ lɨ́³ quɨ́n¹
ónice, quɨ́n¹ ñí¹ má²jñéɨ³ máɨ³ lɨ́³ quɨ́n¹
cornalina, quɨ́n¹ ñí¹ má²quiau³ máɨ³ lɨ́³
quɨ́n¹ crisólito, quɨ́n¹ ñí¹ má²jña³ máɨ³
lɨ́³ quɨ́n¹ berilo, quɨ́n¹ ñí¹ má²ñu³ máɨ³
lɨ́³ quɨ́n¹ topacio, quɨ́n¹ ñí¹ má²quia³
máɨ³ lɨ́³ quɨ́n¹ crisoprasa, quɨ́n¹ ñí¹
má²quia³cáun² máɨ³ lɨ́³ quɨ́n¹ jacinto,
hi³ quɨ́n¹ ñí¹ má²quia³tún³ máɨ³ né³ lɨ́³
quɨ́n¹ amatista.
21 Tá¹ quia³tún³ ho³hñú¹³ jáun²
ná¹lɨ́³ cun³quionh³ cá² máɨ³ perla;
hi³ ja¹ hñú³ quioh²¹ juú² jáun² né³
lɨ́³ cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹ hngó³²
la³jmɨ́¹ lɨ́³ hu³² hi³ ngá² joh¹ cá² táun²
cá² táun².
22 Tɨ³la³ tiá² hñú³ hɨ́en¹ ca³jɨ́e³²
yáh³ jná¹³ já¹ juú² jáun², quí¹ hnga²
bíh¹ Dió³² Tsá² cú² juenh² Juo¹³ dí²
lɨ́n³ hñú³ hɨ́en¹ já¹ juú² jáun², la³
má²quionh³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹
nɨ́² siáh³.
23 Hi³ jáun² ñí¹con² juú² jáun²
tiú²uú² joh¹ hiú² lɨ³ hniauh³ yáh³, hi³
sa³jun³ joh¹ zɨ́h² lɨ³ hniauh³, quí¹ joh¹
hi³ quian³² hnga² bíh¹ Dió³² tiéɨ³ juú²

jáun², hi³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹ lɨ́n¹³ siáh³
sɨ́² já¹ juú² jáun².
24 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ má¹jáun², má²lɨ́¹³
ñɨ³táunh¹ cun³quionh³ joh¹ hi³ cue³²
juú² jáun²; hi³ la³jɨ́n³² bí¹ siáh³
re²¹, tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
ma³quien² juú² jáun² cha³ jmɨ́¹
ma³quien² hmóu³².
25 Hi³ la³jɨ́³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹
juú² jáun² né³, cun³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² jna¹³
bíh¹ ta³ jma², quí¹ sa³jun³ uú² lɨ³ zia³²
yáh³ já¹niéi² ñí¹ jáun²;
26 hi³ la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³
jmɨ́¹ ma³quien² hmóu³², jɨ³ hi³ hléh³²
tsú² siáh³ re² hi³ ca³tɨn¹ juú² jáun².
27 Hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² jɨ² tiá² lɨ́¹³
hí³ já¹ juú² jáun², sa³jun³ tsá² jmú²
tsau³² hi³ hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ tsá² tɨ́¹
jáɨn² nɨ́² siáh³; jɨ́³²la³ tsá² má²ná¹tón²¹
hí³ hi³ jmáɨ² ñí¹ sí² hi³ raunh³² jáun²
Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹ lɨ́¹³
tónh³² já¹ juú² jáun², la³ cun³ sí² hi³
rá²tiáunh¹ jáun² tsá² hiáuh³ jmáɨ¹ hi³
lɨ́¹³ zian².

22

1 Jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³²
ca³hɨ́e³ jná¹³ siáh³ cáun² jmɨ² cua³
hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², ca³la³
hi³ rá¹zɨ́n³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ zɨ́n³ hu³².
Cua³ jáun² chí¹ñei³² ñí¹ zeh¹ hmá²sɨ¹
quioh²¹ Dió³² jɨ³ Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh²
míh¹ nɨ́² siáh³,
2 hi³ jáun² rá¹ngɨ³² ñí¹ lɨ́³ ja¹ hñú³
jueh³². Ma³ quin³² ma³ caun³² jo²¹
cua³ jáun² chi²¹ hmá² jmu² hi³ lɨ́¹³
zian² tsú², hmá² jáun² háɨ³² máɨ³
quia³tún³ jéin³² cú² mii², cu³ jéin³²
la³ ma³ quin³² ma³ caun³² zɨ́h²; mu²¹
hmá² jáun² jmu² ta²¹ hi³ hin²³ lɨ³ua³
cáun² hi³ zian² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³.
3 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ca³chá³ Dió³²
ñí¹ hlah³ tiú²uú² lɨ³ zia³² ñí¹ jáun²; já¹
juú² jáun² bíh¹ tá¹zah¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹
Dió³² quionh³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh²
míh¹, hi³ jáun² *tsá² má²ná¹hlánh¹
joh¹ tsú² né³ ma³cu³ ma³háɨ³².
4 Jɨ́e³ bíh¹ tsú² hó¹ñí¹ Dió³², hi³
chí¹quie¹³ tsú² né³ taun³ siáh³ hi³
jmáɨ² Dió³².
5 Jáun² ha³ tiú²uú² já¹niéi² lɨ³ zia³²
yáh³, hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ sɨ́² lɨ³
hniauh³ yáh³ quioh²¹ tsú², sa³jun³
joh¹ hiú² lɨ³ hniauh³, quí¹ hnga² bíh¹
Dió³² Juo¹³ dí² tiéi³ joh¹ quioh²¹ ñí¹
jáun²; hi³ la³jɨ́n³² tsá² hí³ né³ zian²
la³jmɨ́¹ zian² re²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Cristo

6 Tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²
ñí¹con² jná¹³:
—Jáɨ¹³ lá² dá² hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹,
jáɨ¹³ hi³ cu³tí³ lɨ³tí³; hi³ jáun² Dió³²
Juo¹³ dí², Tsá² chín¹ ñí¹con² jmɨ́²chí³
quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³²,
hí³ bíh¹ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³
ja³ma³jnia³² ñí¹con² tsá² joh¹ la³jɨ́³² hi³
má²ja³quián³ lɨ́¹³.
7 —¡Tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ má²jáunh¹³
jná¹³! —ca³juáh³ Jesús. ¡Hénh³ ma³
jmɨ́¹ ren² tsá² haɨh²¹ ta²¹ jáɨ¹³ hi³
ca³cué³ Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ ñí¹ sí²
lá²!
8 Hi³ jná¹³ bíh¹ la³², Juan², tsá²
ca³náɨ³² ná¹ jɨ³ hi³ ca³jɨ́e³² ná¹ la³jɨ́³²
hi³ nɨ́². Jmɨ́¹ má²lɨ́²náɨ³² jná¹³ né³, jɨ³
hi³ má²lɨ́²jɨ́e³² jná¹³ siáh³, ca³quɨnh²
jná¹³ tɨ³ rá¹hin³ ta³ ñí¹ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² tsá² ca³hɨ́e³ jná¹³ hí³ la³jɨ́³² hi³
jáun², hi³ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ má¹tsú¹
má¹jonh²¹ tsú².
9 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³záɨ³ jná¹³
la³ lá²:
—Ha³ lɨ́² jmú² hnú² la³ nɨ́², quí¹
ja³bí¹ jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³² bíh¹
jná¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ hnú², jɨ³ la³jɨ́n³² jon³
renh² nú² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³² ñí¹
hná¹ nɨ́², jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² má²tí³² jáɨ¹³
hi³ rá¹tioh³ sí² nɨ́² siáh³. Jáun² hnga²
bíh¹ Dió³² hniáuh³² má¹tsú¹ má¹jonh²¹
nú².
10 Jáun² ca³záɨ³ jná¹³ siáh³ tsá² hí³:

—Ha³ lí² jní² jáɨ¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² ní² ca³tɨ²¹ hi³ lí¹³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², quí¹ má²ja³quián³ lɨ³tí³ bíh¹ la³jí³² hi³ ní².

11 Tá¹la³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zian² cun³quionh³ hi³ tiá² jéih³² Dió³² cuí¹ zian² la³ má²zian² jáun²; ní¹juáh³ tsá² tiá² jɨn², cuí¹ lín³ tsú² la³ má²lín³ jáun²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ tɨ³² tsí³ Dió³² cuí¹ zian² tsú² la³ má²zian² jáun², ní¹juáh³ tsá² má²cuá¹chan¹ ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹, cuí¹ cuá¹chan¹ tsú² la³ má²cuá¹chan¹ jáun².

12 —Sá¹ní² jɨe³, cu³tí³ má²jáunh¹³ bíh¹ jná¹³, ca³la³ má²quiáun¹ ná¹ la³ cun³ hi³ lí¹³ hiáuh³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³² ní¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³ tá¹³.

13 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² lín³ huéh³ la³ñí¹ ca³la³ tɨ³ huéh³ ñí¹ táuh³, Tsá² ñí¹ ca³lɨ³liau³ jɨ³ ca³la³ tɨ³ ñí¹ táuh³, Tsá² lín³ ná¹ mí¹zioh²¹ jɨ³ la³ tɨ³ ñí¹ ca³tú² ca³hián².

14 ”Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ma³jɨ² ha¹, quí¹ jáun² lí¹³ cuh³ máɨ³ hi³ háɨ³² hmá² cue³² jmáɨ¹ hi³ lí¹³ zian² tsú², jɨ³ hi³ jáun² lí¹³ hí³ siáh³ juɨ³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun².

15 Cheih³² jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsá² ná¹lín³ tsáɨ², tsá² lín³ tsá² hláɨnh¹, tsá² juón¹, tsá² jngɨh² tsáu², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹, jɨ³ la³jín³² tsá² jéih³² jú¹ tí¹jáɨ² ní² siáh³.

16 ”Jná¹³ la³², Jesús, má²lí²zéin³² ná¹ jan² tsá²cuú² tsá²tán² hi³ cué³² jú¹ tson² ñí¹con² hnú² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³². Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín³ ná¹ chí² zen² hi³ ca³hion² quioh²¹ hla¹ Dá²vi²¹, la³ cun³ Tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú², hi³ lín³ jná¹³ siáh³ chí¹jmaɨ²¹ juenh¹³ hi³ hian³² tɨ³ ca³jniá³².

Cáun² jáɨ¹³ hi³ té²³ tsú² ñí¹ má²ca³táuh³

17 Jáun² né³, Jmí²chí³ Chun¹ quionh³ jɨ³ tsá² má²nióh³² jáɨ¹³ quionh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ juáh³:

—¡Ña³²!

Hi³ jáun² tsá² náɨ³² né³ cuí¹ juáh¹³ siáh³:

—¡Ña³²!

Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hí¹quiéin² tsí³, cuí¹ já² tsú²; quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ hính³ jmáɨ² hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², jmáɨ² tiá² hmah²¹ quien² hí¹ cú¹pih²¹, jáun² cuí¹ hính¹³ tsú².

Ñí¹ ca³táuh³ hɨe³² ha³ lánh³ hniáuh³² jmu³ tsú²

18 Jná¹³ bíh¹ tsá² cué²³ ná¹ jú¹ tson² ñí¹con² tsá² náɨ³² jáɨ¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² lá², hi³ juah³² jná¹³ la³ lá²: Ní¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá² ná²tsɨn³ jáɨ¹³ lá², ja³bí¹ Dió³² na³tsɨn³ uu³mí²tsɨ³² quioh²¹ tsú², la³ cun³ uu³mí²tsɨ³² hi³ rá¹juáh³ jáun² hnga² sí² lá².

19 Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² quin³ siáh³ cá² jon¹ jáɨ¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² lá², jáun² ja³bí¹ Dió³² quin³ siáh³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmí¹ lí¹³ cuh³ máɨ³ hi³ háɨ³² hmá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², hmá² hi³ rá¹hɨe³² ñí¹ sí² lá², hi³ sa³jun³ lɨ³ zia³² siáh³ jáɨ¹³ hi³ hí³ tsú² juú² hɨen¹ hi³ rá¹hɨe³² ñí¹ sí² lá².

20 Tsá² má²tson² la³jí³² hi³ ní², juáh³ la³ lá²:

—Ján³, tia³juɨ³² lín³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³.

Re² bíh¹ la³ jáun². ¡Ñah³² hniu³² Jesús Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹!

21 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáɨ¹³ ní².